

משנה עם פירוש הרמב"ם

דפוס ראשון, נפולי רנ"ב (1492)

דברי מבוא

מאת

א.מ. הברמן

כרך ראשון — צילום הטופס שבבית הספרים הלאומי
כרך שני — צילום הטופס שבאוסף ד"ר י. מהלמן בירושלים
ראש הספר — צילום הטופס שבאוסף ראובן מס בירושלים

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשע"א

ספרית מקורות

ירושלים, תש"ל

נאם יהודה בן שלמה הכפרתי

הירועבן חרזי

נקרה

נקראתי בעיר מרשיליא אשר על מצבותים
 יושבת וכותבת נכתובת ומבחר המקומות
 נחכת ושמה יונת כלל חרץ ואלה ב
 גנים יבואו מאפסי חרץ ושם קהל גדול מורע הקדש עובדי עבדת
 הקדש מלחמת מלחכתה וערב וקדש טוליס כביתה עלים
 במעלותבניהם אכשיהו ירחי אלהים עומדים באחרות יוסר
 ומעמידן ומעלין בקדש וחין מורידן ותהי עלי שם יד רבתי אצילה
 ושועיה קרובי דמשיח החכמה ויועיה לפרש להם בלשון הקדש
 פירוש המשניות שחבר הרב הגדול כר ישראל וברכון התורה משנה
 ליקותה הוא ען הדעת אשר תאור הוא לעינים בגן ה' כחן מנדים
 אשר העלה מזוהר התלמוד מנורות והיו למאורות לפקוח עינים
 עורות המהזקי ידי בלגות ספרד ופתח קברותיהם וכפח רוח חכמה
 בהם ותבא בהם הרמות ויניעו ויעמרו על רגליהם רכבא משה כר' בן
 הרב' מיימון זל:

לרב משה יהודה כל מחבר ולפי מעשיו ירם ויחשה
 נביא חכמות שאון נקרא ולא קם נביא חכמות בישראל כמשה:

וכאשר דבריהם הבינותי חשתי ולא התמהמהתי ומצותם הקימוני
 והעתיקתי פירוש זה הרב ללשון הקדש מלשון ערב והשכתי מחוריו
 למורחמן המערב והשבותי לשפתנו השכינה השכימה החודרת
 שפת יריעת מלכותה יצונו הקצונה במחבתת והעתיקתי מלשון
 קדר הקודרת ללשון הזהב והאדרת כי קבאתי לאלה הפירושי אשר
 ילדה התורה ולהם משפט הבכורה וילדנו על כרכי הבר שפחת שרה
 ותהי שרי עקרה ותמהתי ואמרתי חן קדש וחול יחד נחבר וימשך
 ואיזה דרך ישכן חוד נחשך חכל כוכת החכס היתה לתת לפתחי
 ערמה ולא חכרו כי אש לא ידעו לשון הקדש כי אש הגרית
 ולשונם חזי מרבר אשרודית ואינם מכירים לדבר לשון יהודית ועל
 כן התאמתו ועזו התאזרות והכירותי מאמר קדוש מלשונות זרים
 ויבא למלך מכות הסודי ורחן במים טהורים ושפט את בגדיו ולבש
 בגדים אחרים ומלוי בארמי צחות העתקתי וכדוף לשון קדש טעמו
 המעתיק וזה משפטו ההעתיק אשר אני נוטה אליה והדרך אשר
 אנכי הולך עליה חכי מעתיק ברו המקומו מלה בכרך מלה אצל ארון
 להשיג הענין תחלה ולא אהו ללדוף אחריו ולעוללו במסלה עד
 המקום אשר היה שם אהלו בתחלה וכאמרו בלשון ערב מלה בודרת
 ועלי מורדת ודרך מרי לוקחת כשפחה בודרת הלוני זממי ירדפה
 עד השברים וכל דורשיה השיגוה בן המרים וכשתזדמן לי בלשון
 קדש מלה קשה בזולתה אמינה ומצורה אכירה ומלכותה חתך
 לדיעות האנושה מיונה וכל מלה מלשון ערב אשר אני רוצה לפרוש
 אומן לה ארבע מלות או שלש והטובה אשר בכלה אדרוש אבחר ד
 דרכה ואשכר ראש ומלשון קדש מלוי המתקיים חלקא ואחטף ומראש
 ינקותני דך אקוף כדי שיהיו דבריו ככנסין בלב המזין וכלם ככוחין
 למבין נחמתי כל אומה הכימו כי אין אחדם להעתיק ספר עד ידע
 שלשה דברי' סוד הלשון אשר יעתיק מבבליה וסוד הלשון אשר הוא
 מעתיק אליה וסוד החכמה אשר הוא מפרש מליה וכשלת אליה
 חכל המליצה ירתק והחוט הסמושל לא במהרה ינתק וחס לבי מן
 החכמה כעור ורק כגבן בוקק והדעת ממני כשגבה ועד השלשה לח
 ב אששים כל מארי לשמור הענין ולתקן הכנין וזה יהיה קרבן סגבתי
 וכשניהם אצל ידי חובתי והאל המבנה עלומים ומרטיץ לשון אלמים
 יכנור לשוני בהבוי ויהיה עש פי בהטיפי ויהיו לרצון חמרי פי כמו
 שידעתי כי חנוני הם חנונים ומלומדיו הם מלומדים כמו שכאמר
 יחמר אני אעביר כל טובי על פניך וקראתי בשם ה' לפניך ונחתי
 את אשר אחון ורחמתי ויתקשר חרחם:

ואת הפתחה לרבנו משה גורו

התקבצו חכמים ועינינו על עמך כי זכר טוב אזכרם לנו

בנים שמענו ליראתה אלמדכם שמענו שמוע הלי ואלכו טוב ותהיה
 לטובה בגן רטוב מי האיש החפץ חיים אוהב ימי לראו טוב חזר לא
 קעלה עלי מלך גדול ולה בחח תחתי ולה השיאונו משיאונו ולה היה
 מופתו וישכ על לבו אשר לא יתגל בפת בבהמלך וביין מפתני יכור
 קנה ג טבחי אשר טבחי ואל ייבי אשר יפנתו ואל פולהכי אשר ער בתי
 לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי והנה בנו מכל פי יונגזכ הדשי'
 גם יפנים ויין הרקח עפים הרמונים רוכב ספתי יפנים ויומ י' זאת
 ייבי נראשית כל רבני מרשתי וכן גרני ויינו מכרם קרן בן המן י' ז'
 ולחמו לחם חבידים כל אכלנו הלך ושמון וטעמו כבעש נגד
 השמן אכלנו משמכים ושתנו מיוותיקס בני אכלנו רעים שתנו שכרו
 כבוני זה השולחן אשר לפני ה' והוא פירוש המשנה אשר נכנן
 אבותיכם ובהור הגדרות אשר גרנו הרועים מכלי על
 עלתיכם ועקרי היסודות אשר המה יסודותיכם והמהגור והגדרות
 והתקנות אשר תקבו בעלי גבורותיכם מן היום אשר צו ה' וכלמה
 לדורותיכם והנה הוא כינורל דוד עומד על תליו הלף המן תלוי
 עליו עש כל כלי מלחמות הנכרי' כל שלטי הגבורים חכי משה בן
 מיימון הספרדי בנתהו ומים התלמוד מהייתו ומספיד התוספת'
 יסרתו ובו שפך ספרא רבתי והומוהב שפדי נחתי והו וכדברי א'
 הגאונים סופתי והו וכבסך הצרף זקתי והו ובמעלה לבי ינקתי והו
 והנה הוא ככרס חמרה וככע שעשועים ככעתי והו ויני' נכר
 כצרתיו ולרבעי' השקיתיו עז אשר נכניו ויבולו ואשכלתיו בשלנו וכל
 הסודר פתח וכל ען כן פורח והדוראי' כתנו ריחפתהתי התבעריו
 ולא נעלתי והו ויומם וליה לא סגרתיו ולכל ישר וכבר שמתתי והו
 ומנח' א התלמידי' שלחתי והו ונכני' הסרתיו על כל אשר מלין מעתי'
 ליושבים לפני ה' יהיה לאכול לשבעה ולמכסה עתיק: **דע**
 כי כל מצוה שכתן ה' למה רבנו עיה נתנה לנו בפירושה
 היה אומר לנו המצוה ואחר כך אומר לנו פירושה וענינה וכל מה ש
 שהוא כולל ספר התורה וענין למורנו לישראל היה כפי שאומר היה
 משה נכנס באהלנו וכנס עליו בתחלה אהרן ומשה היה אומר לנו
 המצוה והתנונה לו פעם אחת ולומרנו פירושה ויכתב אהרן
 ויחזור לימין משה רבנו וכנס אחריו אלעזר ומיתמר בניו והיה
 משה אומר להם מה שאמר לאהרן ויכתבין ויבד' האחד לשמאל
 משה רבינו והשני לימין אהרן ואחריו בן יבחו שבועים זקני' וילמד
 משה כיון שלמד להרין ובניו ואחריו בן יבחו ההמון וכל מבקשה ה'
 וישם לפניו המצוה והיה ער ישמענה כל משי' ככמה אהרן ש
 שומע המצוה והיה שפיעים ובניו שפיעים והזקנים שני פעמים
 ואחר הפעם אחת ויכתב משה ונחר אהרן לפני המצוה והיה
 אשר למד ששמע מפי משה ר' פעמים כיון שהמורנו על כל הנמצאים
 ויכתב אהרן מאתם אחרי ששמע המצוה בניו שפיעו ב מפי משה
 נח מפי אהרן וחזרו ל' שפיעו ואחריו אהרן וכלל המצוה
 והיה ללכל העם הנמצאים וכתבין ויבד' המצוה ויבד' המצוה
 שמוע המצוה ארבע פעמי' שתי' מפי משה והחת מפי אהרן ואחר'
 מפי שפיעו והזקנים והזקני' בה הם אחר כן להודות המצוה
 להמון פעם אחת כמצאו כל הקהל שמוע המצוה והיה אדבעה
 פעמים פעם מפי משה ופעם מפי אהרן ונל' שפיעו מפי בניו ב
 ורביעית מפי הזקנים ואחר היו כל העם הולכים ללמוד איש לחמי
 מה ששמעו מפי משה וכותבים המצוה והיה במגלות ויבד' המצוה
 השרים על כל ישראל ללמוד ולהגות עד שירעו בברסא המצוה ה'
 והיה וירבילו לקרותה ואחר כן ילמדו פירושי המצוה והיה הכת
 הכתובה מאת השם והפירוש ההוא היה כולל ענינים והיו כותבים
 המצוה ולומדים על פה הקבלה וכן אמרו רבותינו זל בברייתא
 וידבר ייאל משה בהר סיני מה תלמוד לומר בהר סיני והלא
 כל התורה כלה נאמרה מסיני הלא לומר לך מה שמטה נאמרה ב
 בכלליה ובפרטיה ודקדוקיה מסיני חף כל המצוות נאמרו כל
 כלליהן ופרטיהן ודקדוקיהן מסיני והנה לך משל שהבא חמ למשה
 בסכות תשבנו שבעת ימים אחד כן הנודיע שהכונה הזאת חובה על
 הזכירים לא על הנקבות ושחין החוליס חייבין בה ולא הולכי דרך
 יללא יהיה ככובה לח כנמח הארץ ולא יסככה בצמר ולא במטי ו
 לא בכלים אשילג מאשר תנמח הו' כן ה' ה' ה' ה' ה' והב
 והנודיע שהאכילה והשתה והשינה בה כל שבעה הוכה

ושלא יהיה בחללה פחות משבעה טפחי' ארך על שבעה טפחים רחב
ושלא יהיה גובה הסוכה פחות מעשרה טפחי' וכאשר בא הנביא עה'
כתבה לו המצוה הזאת ופרושה' וכן השם מאות ושלוש עשרה מצוות
הם ופירושה המצוות בכתב והפירושה על פה' ויהי בארבעים
שנה בעשתי עשר חדש בראש חדש שבט הקהיל את העם ואמר להם
הגיב זמן מותי ואם יש בכם מי ששמע הלכה ושכחה יבא וישאלני ו
ואבא אותה וכל מי ששכחה עליי הלה יבא ואשר שנה לו כמו שכ'
הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר' וכן אמרו חכמים בהפרי
כל שבח הלכה אחת יבא וישנה וכל שיש לו לפרש יבא ויפרש ולקחו
משינו ברור ההלכות ולאמר הפרושי' כל הזמן ההוא שהוא מראש חדש
שבט עד שבינה בארד וכשהיה לפני מותו החל לכתוב התורה בהפרי'
וכתב שלש עשרה ספרי תורה גיבולי' כלם מביית בראשי' עד למד לעיני
כל ישראל' וכתב השיר לכל שבט ושבת להקדשם וכלל בתחומותיו
והשיר השלשה עשר נתנו ללוים ואמר להם לקח את שבר התורה הזה
אחר כך עלה ל ההר בחמי היום השביעי לחדש אדר כפי אשר דקדקה
הקבלה גיהה המקרה ההוא אשר קדמו מות בעינינו כשביל שמסרנו
ופקדנו אותנו וחיים לו לכבוד המעלה שעלה אליה' וכן אמרו עה'
משה רבינו לא מת לא עלה ונשמת במרום והרברים בלא העיניים
ארוכים מאד ואין זה מקומם' וכאשר מת עליו השלנו אחר שהנחיל
ליהושע מה שאכל עליו מן הפרוש והחכים והתבונן בו יהושע' וא'
ואכשי דורו וכל מה שקבל ממושה הוא או אחר מן הזקנים אין לדבר
עליו ולא נכלה בו מחלוקת ומי שלא שמע בו פרוש מפי' הנביא עה'
מן העיניים המשתרגים מהה הנביא דיכה בסברות במדות השלש
עשרה הכתובות על הר סיני שהתורה נדרשת בהם ובאותם סדינים
שהוציאו יש דברים שלא נכלה בהן מחלוקת אבל הסכימו עליהם
ויש מהם מה שכללה בו מחלוקת בין שתי דעות זה אומר בכה וזה
אומר בכה וזה סובר כבא ונתחזקה לדעתו וזה סובר כבא' וז'
ונתחזקה לדעתו כי מדות ההקש שעל דרך התוכחת יקרה' כס
בסברותיהם המקרה הזה כשהיתה נוסלת המחלוקת היו הולכים
אחרי הרוב כמו ש' אחרי דבי' להטות' ודע

ש' הכבואה איכה מועילה בפי' וזו התורה ובהוצאת עבדי המצוות בשלש
עשרה מדות אבל מה שיעשה יהושע ושיכחה בעיניו העיניו והסברא
הוא שיעשה רביכא ורב אשי' אבל יתרון הנביא ופעלו במנוה' את
תשל עליו הוא חי כפי' מן העקרים הגדולים העצומים שעליו משען
הדת והנורה וחי רואה שזה המקום ראוי לבאר בו העקר הזה וחי
אוישר אלף אחרי אשר נחלק טענת התיחש הנביאים לכבואה וכמה
תצדק הכבואה שזה כמו כן עקר גדול וכבר שנו בו כל המון האדם
בה מתי מהפך מירדעיה שהם מרמים כפשים שהכבואה לא אתקיי'
לכל המיתחש' ליה עד עשותו אות מופלא כבון אות מאותות משה ר'
דבינו אל וישנה מנהגו כמו שעשה ליהו זכו' לכו' בהחיותו בן האשה
הלמנה או כמו שגדע לכל אדם מאותות לישע עליו השלנו וזה אינו
עקר אמת שכל מה שיעשו ליהו ולישע וזולתם מהנביאים מההנהגות
לא עשאו כפי' לריו' כבואתם שהכבוא' כבר כתקיימה להם קודם לכך
אבל עשו האותות ההם לדרכיהם ולרוב קדבתם אל הקב"ה השלים
חפזה כמו שהבטיח הצדיק' והגור אמ' ויקה' לך אבל תתקיי' הכבואה
במה שכתב ברבר שהחלונו לדבר בו וחומר בתחלה שיקד דתנו
בעיניו הכבואה על מה שאומר והוא שהמיתחשים לכבואה נחלקים
בתחלה לשיחלקים מתבא בשם עז' או מתבא בשם' וכבואת עז'
תחלק לשיחלקים

החלק הראשון

סיקום כביא ויאמר כוכב פלו' נתן עלי
רנחו ואמר לי עבוד אותי בכך או קרא
חלי בכך ואענך וכן אם יקרא בני איש
לעבוד לבעל או לזלם מן הצלמים ויאמר הודיעני בכך והגד לי כך
ונזה עלי לכנות בעבודתו על ענין פלוני כמו שהיו עושין כביאי ה'
הבעל וכביאי האשרה'

והחלק השני

שיאמר היה לי דבר השם לעבוד הבעל
הפל' או להגיד כח מלאכ' השמי' הפל'
לענין פלו' ויגיד להם עינין משיכני
העבודות והפעלי' שעשו אותם עובדי העבודה היא כמו שכתוב
אלינו בתורה ובה זה מתבא בשם עז' שזה השם כולל מי שיאמר ש

שהיא בעצמה צותה לעבוד אותה או מי שיאמר שהקב"ה צוה לעבוד
שנה דבר מהם וכשנשמע שכבואה אחת משני העדות האלה והעידו
עליו עדים כפי' שכ' בתורה דינו שיהרג בחנק כמו שאמר הקב"ה והכני'
ההוא או חולה החלום ההוא יומת ואין לכו' להביט להתחשו לכבואה
ולא נבקש ממנו אות' ולא יעשה מן האותות והמופתים לקיים לו
הכבואה מה שלא שמיענו מופלאים מהם יחנק ואין להביט לאותותיו
שטעם קיום האותות ההם הוא שאמר' הכתו' כי מכסה ה' לדיכה אתכם
ועוד השכל המכויב ערונגו ית' כחמן מעד היין שהוא רואה חזותיו
שכבר נתבאר במופת אצל בעלי השכל שהין לכב' ולעבוד זולתי ה'
האחר הממציא כל הנמצאים והתאחד במכלל השלמות:

והמתבא בשם יהל' בכה כן לשני חלקים'

החלק הראשון

עיתבא בשם החל ויקרא ההמון להחמין
בו וינזה על עבודתו ויחמי' ההקב"ה הוסיף
במצות מנוה או גרע מצוה מכלל המצוות שהיה' אותם ספר התורה'
ואין ה' ש' בין שיוסיף ויגרע על השבוק ובין שיוסיף ויגרע על הפרו'
המקובל וענין שיוסיף או יגרע מן הכתוב כבון שיאמר שהקב"ה אמר
חלי כי העילה היא שתי שנים' ולאחר שתי שנים מותר לאל' הציונות
הנצועות או שיאמר' הקב"ה אמ' לי שהעילה אכזר לחבל אהיה' ד' שנים
חלף מה שאמר' הקב"ה שלש שנים יהיה לכם ערלי' נצרומה לו או יכנה
בהקבלה בלו' ואשי' ישיענו פשט הכתו' כבון שיאמר' שזה האומר בתורה
וקבוצה את כפה הוא כריתה יד' באמת ואינו קבל' המבייש כמו שכת'
בהקבלה ויסמוך הדב' ההוא לכבואה ויאמר שהקב"ה אמ' לי שזו המצוה
שחמד וקצתה את כפה הוא כפ' עונב' זה יהרג בחנק שהוא כביא ש'
שקר והוא סומך אל הקב"ה מה שלא אמר לו ואין להביט בה בזה לאות
ולמופת שהרי הכביא אשר הלחה כל מתי העולם באותותיו והכביא
בלבבו להצדיקו ולהאמי' בו בינו שאמר' הכתו' ובה כך יאמינו לעולם
הוא הגד לנו בשם הקב"ה שלא תבא מלת התורה החדת מלבד
זאת והוא מה שאמר' לא בשמים היא ואמר' ש'ך וכלב'ך לעשותו ו'
וענין ש'ך המצוה הידועה על פה וענין' בלב'ך הכב'רן שהוציאו
בעיניו שהוא מכלל הכחות הנמשכות אל הלב' וההידורו' כן מ'
מלהוסיף בה ולברר מהם כמו ש' לא תב'ך עליו ולא תברע ממנו'
ועל כן אמרו עה' אין כביא רשאי לחדש דבר מבתה' ואחר שירענו
שטעננו טענת שקר על הקב"ה וסומך לו מה שלא דבר לו כתחייב ל'
להורגו כמו שאמר הכתוב והנביא אשר יזיר וכו' ומת הנביא ההוא

והחלק השני

בעיני הנביא כבון שיקרא לבני אדם לעבוד
את השם וינזה על מצותו ויזהי' לשמו התורה
כל' תוספת ומגרעה כמו שאמר הנביא מהיים הנביאים זכרו תורת
משה עבדי ויביא למי שיעשה בהמולות טובות ויזהיר לכל העובר
עליה בעונש כמו שכתב ירמיה יחזקל וזולתם וינזה בעינווי'
ויאמר אסורים ברבר שאינו מן התורה כבון שיאמר הלחמו על עיר
פלו' או עה אומה פלו' עתה כיון שנהגו שמואל לשאול להלחם בעמלק
הו' ימנע מלהרוג כיון שכתב ליהורם מהרוג חיל אדם' הכב'ס
לשומרון כפי' הענין הנודע וכמו שכתב ישי' וילכיש המים מבית
לחומה וכמו שכתב ירמיהו את ישראל מללכת לחרץ ישראל וכדומה
לביני' זה זכ' ש'ל זה כשיטעון הכביא טענת כבוא' ולא יסמוך אותה
לעז' ולא יוסף בהורה ולא יגרע ממנה אבל יאמר דברים אחרים כמו
ששפרנו כבאר' אז לכחון אותנו כפי' שיתבא לנו ערונגו שכל מי שנהקיימ'
עדות כבואתו ראוי לביאות כל מה שינזה מדבר קטן ועד גדול וכל
העובר על ציוני מצויו חייב מיתה כפי' שמים כמו שאמר הקב"ה בני
שיעובר על ציוני הנביא אכזי אדרגש מעמו וזה לא תתק' ערונגו יומת
בחק' וקיום עדות הנביא יהיה כפי' שאמר' כפי' התיחש אדם לכבואה
כיון שכתבנו ויקיה הגון לה כבון שיהיה מהנשי החכמה והאמונה ו'
והצדקות והשכל ננועה המדות כאשר העקר אללנו שאין הכבואה ש'
שורה לא על חכה גבור ועשיר ויתרונות רבות בזה הענין אי אפשר
לכנוס אותם יחד והדבור בהם והראיה על כל אחת מהם בשפוקים
מחשבי התורה וכדברי נביאים ויצטרך לענין הזה שפר' בפני עצמו
ואולי השם ישיענו עליו עה' מה שראוי להתחבר לענין ההוא
ובהיות המתבא הגון לכבואה כפי' מה שראוי כאמר לו הכביא כ'
במועדים יעושים והגד לנו דברים מאשר למדך הקב"ה ויגיד ויבטיח

ואם יתקיימו יעודיו כלם אז נדע שכל נבואתו אמת ואם ישקר בה אז
כפי אחד מדבריו ואפי' דבר קטן נדע שהנא נביא שקר וזה כתוב
בתורה בענין הבחינה הזאת וכי תאמר כלבך איכה נדע הדבר
אשר לא דברו ה' אשר ידבר הנביא בשם ה' ולא יהיה הדבר ולא יבא
וכשיצדק לנו בהבחינה הזאת או בשמים אין לנו להאמין בו ולומר
שנבואתו אמת אבל יהיה ענינו תלוי עד ירבו מופתיו האמתיים ב
כפי אשר ידבר בשם ה' פעם אחר פעם ועל כן בענין שמואל כשנ
פגשנוהו וכתבר כי כל מה שידבר בא יבא וידע כל ישראל מן
ועד החר שבני כח האמן שמואל נבוא לה' ולא היה מתחדש אצלם
דבר שלא היו שואלים עליו לנביאים בכל עניניהם ולולי זה לא בא
שאלו לשמואל בעד אברהם שאלו ממנו בהתחלת ענינו ואין הפק
שהדבר כך כי הקב"ה הקים לנו נביאי חלק הוברי שמי' והמעונכי'
והקוסמי' כפי ששאל כלל' וברטו' ויודיענו בכל הדברי' הנאמרי'
מהל' כמו שיבדו הקוסמים ההם דברים שאפשר שיתקיימו ואפשר
שלא יתקיימו כמו שכ' כי הגוי' ההם אשר אתה יורש אותם אל מעונכי'
ואל קוסמיים ישמעו' נביא מקרבך מאחריך כמוני וגו' וכשביטל
ענינים חלו היו קוראים שם הנביא רואה כי היה רואה העתידות ק
קורם היונים כמו שאמ' לנביא קורם יקרא לפנים רואה ופן יחשוב
חושב ויאמר אם בקיום הורעת החדושי' והעתידות תתקיים הנבוא'
לטוב או רעה הנה כל' הקוסמים והוברי' שמים ובעלי הכוחות הנ
הנפשויות יכולים לטעון טענת נבואה שאנו רואים אותם עין בעין
כל היום מגדרי' מה שעתיד להיות זהו חס' נפשי פדק גדול וראוי לבאר
אותו כדי שיתבאר ההפך בין דברי המתנבא בשם אלהים ודברי ה
בעלי הכחות: ואפי' אמר שהקוסמים והוברי' שמים ואנשי החכמה
היה יגרו העתידות ההיות אבל יצדק קצתם וישקר קצתם בהכרח
וזה הדבר אנו רואים תמיד ויסכימו עליו גם כן אנשי המלאכה הקיאו
ואותותיו לא יכדו אבל יתרון כל איש מהם על חברו בהיות כל ש
שקרי איש אחד פחות משקרי זולתו אך שיצדקו בכל דקדוק העתידות
זה אי אפשר להיות ובעלי הכחות החלה לא יכנו נפסם ולא יתהללו
שיצדקו בכל חלקי הדברים אבל אומרים שזאת השנה יהיה בצורת
ושלח ירד בשם כלל' וכמו שאמ' שיהיה בה בשם מעט או יאמר שמחר ירד
בשם וכמו שאמ' שירד ליום שלישי וכדומ' לו' וזה הדבר יקרה לו כשיהיה
בקי מאד מן הידועים בשם אשר דברו עליהם בספרים וזה ענין
דברי' ישעיהו כלל' יעמדו כל וישעיהו הוברי' שמים החושים ככב
בכוכבים מודיעים לחושים וגו' ואמרנו רבותינו זל' מאשר ולא כל
אשר ואין מועדי הנביאים והבטחתם כן אבל יצדק הכל עד מלה
אחרונה ולא יסול' דבר מדבריהם לא קטן ולא גדול כל ימי עולם ב
כפי אשר ידברו בו בשם האל' ועל כן כשישוב ריקם דבר מדבריו
נדע שקדו והוא מה שאמר כי לא יסול' מדבר ה' ארצה' ולענין זה
רמו ירמיהו בחלקים שיצדקו במראותם שהיו מודיעים מה שידרו
להם החלומות על דרך הנבואה והיה מוכיחם ומשחית טענותם ב
באמרו הנביא אשר אתו חלום ידבר חלום ואשר דברי אתו ידבר ד
דברי אמת מה לתבן את הבר כאם ה'

שקד והתקיים בטוב טענתו ושקדו' ועל זה אמר הכתוב בזרן דברו
הנביא לא תגור ממנו ידונו לומר אל יפחידך אל יבהילך מלהרוב
אותו אמונתו וישרו וחכמתו אחרי אשר מלאו לבו להעיד דבר גדול
כזה ודבר פרה על השם יתברך שהקב"ה כשיבטיח חומה בצבורות
טובות על ידי נביא או אפשר שלא יעשה כפי שתתקיים נבואתו לכפי
אדם והוא מה שאמרו עליהם השלנו כל דבר שיבא מפי הקב"ה לטוב'
אפי' על תבואי אינו חוזר בו' אבל ענין פחד יעקב אחר שהבטיחו ה
הקב"ה בצבורות טובות כמו שכ' וזהו אפי' עמד ושמרתך בכל אשר
תלך והיה מפחד פן ימות כמו שכ' וירא יעקב מאד ויירד לו אמרו ח
חכמים זל' בענין ההוא שהיה מפחד מענין שאל יהיה גורם לו מיתה
והוא מה שאמרו קסבר שאל יגרום החטא' יורה זה שהקב"ה יב
יבטיח בטובה ויגברו העונות ולא יתקיים הטוב ההוא' ויש לרעת
שענין זה אינו אלא בין הקב"ה ובין הנביא אבל כשיאמר הקב"ה ל
לנביא להבטיח כפי אדם בצבורה טובה במאמר מורהלט כלל תבואי
ואחר כך לא יתקיים הטוב ההוא זה בטל' ואי אפשר להיות בשביל
שלא יהיה כשאר לו מקום לקיים בו אמונת הנבואה והקב"ה נתן לנו
בתורתו עקר שהנביא נבחר כשיאמרו הבטוחותיו' ואל העקר הגדול
הזה רמו ירמיהו במחלתו עב חכמה בין עזור מפי שיירמיהו היה
מתנבא לרעה ולמות ולומר שכוכד נכד יבבר וינליח ויחריב בית
המקדש וחכמה בין עזור היה מתנבא לטובה ולשוב כלי בית השם ל
לירושלם המובאים בכלה' ואמר לו ירמיהו כשנתבא עמו על דרך
העקרים השמורים שאם לא תתקיים נבואתו ולא יבבר כוכד נכד ו
ישונו כלי בית השם כמו שאתה אומ' אי' זה הדבר מכחיש לנבואתי
אולי הקב"ה ירחם עליהם אבל אם לא יתקיים דברך ולא ישונו כלי
בית השם בזה יתברר שנתבואתך שקר ולא תתקיים לך נבואה עדי ית
יתקיימו המועדים הטובים שהבטחת בהם והוא מה שאמר אך שמע
כא את הדבר הזה אשר אנכי דבר באזניך וכאזני כל העם הנביאים
אשר היו לפני ולפניך מן העולם ויכבאו אל ארצות רבו ועל ממלכו'
גדולות המלחמה לרעב ולדבר הנביא אשר ידבר לשלום בבא דבר
הנביא יורע דבר הנביא אשר שלחו ה' באמת' דע לומר דבר הזה
שהנביאים ההם המתנבאים לטוב' ולרעה נכבא לרעת מכל ה
הדברי' שהבטחו לרע אם צדקו בעדותם או כזבו אבל יודע אמונת
דבריהם כשיבטיחו בטובה ותתקיים' וכשתתקיים נבואת הנביא
על פי אשר יסרנו וינא לו שם כמו שמואל וחליהו וזולתם יש לנביא
ההוא יכולת לעשות בתורה דבר שלא יוכל כל בשר זולתו לעשות
והוא מה שאמ' אומר כשיצוה לטוב או לרעה מכל המצוות המובנות
עשה או יצוה להתיר דבר אסור ממצוות לא תעשה לפי שעה חובה ע
עליו לשמוע לדברו ולעשות מצוותו וכל העובר עליו חייב מיתה
כדי שמים חוץ מעו' וזה מפורש לחכמים בתלמוד והוא מה שאמר
בכל אם יאמר לך נביא עבדך על דברי תורה שמעלו חוץ מעו' אבל
אם על תבאי שלא יעמד הדבר ההוא לעד' ולא שיאמר כי הקב"ה צוה
לנטל המצוה ההוא כל ימי עולם אבל יצוה לנטל המצוה לסבה
לצורך שעה' והנביא בעצמו כשישאלוהו בצוותה לעבור על מצוה
מכל המצוות אשר נזה השם אותנו על ידי משה תהיה השוכנת ש
שבטול זו המצוה אינו קיים אבל ראוי לעשותה עתה בלבד לפי ש
שעה בגון מה שעשו בית דין בהוראת שעה וכמו שעשה חליהו ב
בהר הכרמל שהקריב עולה בחוץ וירושלם עומדת ובה בית ה
המקדש בני' וזה מעשה כל העושה אותנו בלא מצות נביא חייב
ברת והקב"ה הזהיר עליו בתורה ואמר השמר לך פן תעלה עולותיך
בכל מקום אשר תראה ועשהו חייב ברית כמו שאמר על המקריב ב
בחוץ לים יחשב: איש ההו' דם שפך וכשרת אבל הו' עה' אליו ישאלוהו
בשעה הקרבית בהר הכרמל ואמרנו לו הנבאל לעשות כשעשה ה
הזה כל ימי עולם היה אומר שאינו מותר וכל היוקריב בחוץ חייב
ברת אבל זה המעשה הוא לפי שעה לגלות בו שקדוה נביאי הבעל
ולשבות מה שבידו וכמו שעשה חלי' בעצמותו להלחם עם מונח
להכריח כל עין עושה פרי כמו שאמר וכל נק טוב תפילו והשם מוכ
מכענו מלעשות כן באמרו לא תשחית את ענה לכרוח עליו גרין ו
ואלו שאלו את לישע' אם בכלה המצוה הזאת ואם הותר לנו בעיני
לכרות האילנות העושות פרי כשכדור על עיר היה אומ' שאינו מותר
אבל זה המעשה נעשה עתה לצורך שעה

ואני אביא לך משל יתבאר בו זה העקר בכל המצות אלן איש כביא
שבתה דרה חללנו כנוחתי כיון שאמרנו יאמר לנו כיום שבת שנקום
כולנו נשים ואנשים וכבעיר אש ונתקן בה בלי מלחמה וכחבר איש א
את בלי מלחמה ונלחם עש אנשי מקום פלוגי כיום זה שהוא יום ש
שבת וכלל שללם וכבבוס נשיהם היה חובה עלינו אנחנו המצוים
בתורת משה לקום מיד ואל כתעבב כאשר נזנו ונעשה כל מה שזנה
בזריות ובחבה יתרה בלא שפק ובלא עבוב וכאמי בכל מה שנעשה
כיום ההוא ואעפי שהוא יום שבת מהדלקת האש ועשיית המלאכות
והקריבה והמלחמה שהיא מצוה ונקוה עליה גמול טוב מהקרה ב
בשכל שנעשו מצות הכביא שהיא מצוה עשה לעשות דברו כמו שכ
על ידי משה נביח מקרבך מאחריך כמוני יקום לך ה' אל הדין אליו ת
תשמעון ובאה הקבלה בכל אש יאמר לך הנביא עבור על דברי תור
שמעו חן מעט כגו אש יאמר לנו עבור היום הזה כלבד זה הכלל
חן הקדונו לזה הכובב בשעה זאת לכה יהדנואין לשמוע ממנו .
ואש איש יחשוב כשפשו שהוא נדיק וירא שמים והיה זקן בא בימים ו
יאמר הנה אני זקני באתי בימים ולי שכיב כך וכך ולא עברתי ב
בה ע על מצוה מכל המצוות לעולם ואיך אקום כיום זה שהוא יום ש
שבת ואעבור על אסו סקילה ואלך להלחם ואני אין בי יכולת לעשות
טובה או רעה וימנאו אחריים במקומי וכבי ארם רבים לעשות הרבר
הזה האיש ההוא מורד ועובר על דברי השם והוא חייב מיתה כדרי
שמים מפני שעובר על אשר נזה הכביא ומי שזנה השבת הוא נזה
לשמוע אל דברי הכביא ומה שיבזר וכל העובר על דברו חייב והוא
מה שאמר הכתוב והיה האיש אשר לא ישמע אל דברי אשר ידבר ב
בשמי אנכי אירש מעמו . וככל זה כל מי שיקשור השדר קיים ביום
שבת זה בעשותו המלאכות האלה ממה שלא ינטרף להיותו עזר ב
בעשיית המצוה אשר נזה הנביא חייב סקילה וזה הנביא אשר נזנו מה
שזנה ביום שבת זה ויבטינו דברו אש יאמר לנו שתחום שבת אלפים
אמה שחות איה חן לפי אמה ואמה ויסמך הדבר ההוא שעל דרך
כבואה כאמר ללח על דרך עיון וכברא נדע שהוא נביא שקר ויה רב
בזק . ועל זה העניין יש לך שתהיה סובר כל מה שיזנה אותך בו
הנביא וכל שתמנא במקרא מענין הנביא שהוא קוטר דבר מן המ
המצוות . וזה העקר מפתח לכל הענין ההוא וזה לבדו יבדל הנבי
משאר בני אדם במצוות . אבל בענין נסבא ובהשכל המצוות הוא
כשאר החכמים שהם כמוהו שאין להם נבואה שהנביא כשיקבור ס
סברא ויקבור כמו כן מי שאינו כביא סברא ויאמר הנביא כי הקבה
אמר אלי ששכרתי אמת לא תשמע אליו רק אף נביאים בולם כליהו
ולא ישעיהו סוכרים סברא אחת ואלף חכמים וחכם סוכרים הפך ה
הסברא היה אחרי רבים להטות וההלכה בדברי האלף חכמים ו
וחכם לא בדברי האף הנביאים הנבדדים . וכן אמרו חכמי הגלגלים
אלו אמרה לי יהושע בן נון בשומיה לא ניתבה ליה ולא שמענא מ
מכיה . וכן עוד אמרו אש יבוא ליהו ויאמר חולצין במנעל שומעין
לו בסנדל חין שומעין לו ירנו לומר שאין להוסיף ולא לברוע במצוה
על דרך נבואה בשום פנים . וכן אש יעיר הנביא שהקבה אמר אליו
שהדין במצוה פלונית כך וכי סברת פלוני אמת יהרב הנביא ההוא
שהוא נביא שקר כמו שידעו שאין תורה נתונה אחרי הנביא הראשון
ואין להוסיף ואין לברוע כמו שכ לא בשמים היא ולא הרשנו הקבה
ללמוד מן הנביאים לא מן החכמים אנשי הכברות והדעות לא אמר
ובאת אל הנביא אשר יהיה בימים ההם רק ובאת אל הכהני הלוי
ואל השופט אשר יהיה בימים ההם וכבר הפליגו החכמים לרבר ב
בענין זה מאד והוא האמת . וכאשר מת יהושע בן נון למד לזקנים
מה שקבל מן הפרוש ומה שהנציחו בזמנו מן הדיכין . ולא ככל עליו
מחלוקת ואשר כפלה בו מחלוקת פסקו הדין על פי רוב הזקנים וע
ועליהם אמר הכתוב וכל ימי הזקני אשר החריכו ימים אחרי יהושע
ואחר בן למדו הזקני ההם מה שקבלו מפי יהושע הנביאים עליה
הכלום והנביאים למדו זה לזה חין ומן שלא היה בו התבוננות וח
יחדוש העניני והיו חכמי כל דור משימין דברי הקדומים עקר והיו
לומדים מהם מליים ומחדשים עניינים והעקרים המקובלים לא נח
נחלקו בהם עד הניע הזמן לאנשי כנסת הגדולה והם חגי ובריה ומ
ומל זבי ודינא וחכמה מישא ועוריה ועמרא השופט ונחמיה בן חכליה
ומדרכי וזרובבל בן שאלתיאל וכללו לחלה הנביאים השלמת משה

ועשרי זקן מן החרש וחמשנר ודומיהם והתבוננו בהם הם כאשר עשו
הקדומים להם וזרנו בזרות והתקינו תקנות והאחרון מן החבורה ה
הטהורה היה הוא ראשית החכמים הנזכרים במשנה והוא שמעון
הנדיק והיה כהן גדול ברור ההוא וכאשר הניע הזמן אחריהם אל ר
רבינו הקדוש עליו השלום והיה יחיד דרנו ואחר בזמנו איש שנמנאו
בו כל החמודות והמדנות האבות עד שזכה בהם אצל אנשי דורו לק
לקדונו רבינו הקדוש ושמו יהודה והיה בחכמה ובמעלה בתבליהם
כמו שאמרו מימות משה רבינו עד רבי לא ראונו תורה וגדולה וג
במקום אחר והיה בתבליהם החשדות והענוה והרחקת התנע
התענוגי כמו שאמרו גם כן משמת ר' בטלה עבנה ויראת חטא והיה
בח לשון ומופלג מכל האדם בלשון הקדש עד שהחכמים עליה השלם
היו לומדים פירוש מה שנשתבש עליהם מאותה המקרא מרברי ע
עבריו ומשרתיו וזה מפורסם בתלמוד . והיה לו מן העשר נההון
ורחב היכלת מה שפא בו האוריה דר הנה עתיר מן עבור מלכא .
וכן הרחיב הוא על אנשי החכמי ומבקשה ורבין תורה בישראל ואסף
ההלכות ודברי החכמים והמחלוקות המקובלות מימות משה רבנו
עד ימותיו והיה הוא בעצמו מן המקובלים שהוא קבל משמעון אביו
ושמעון מעמל יאל אביו והוא משמעון והוא מהלל והוא משמיעה וא
ואבטליון רבתינו והם מיהוד' בן טבאי ושמעון בן טטח והם מיהושע
בן פרמיה ונתאי הארכלי והם מיוסי בן יושור איש צרידה ויוסי בן
ינחן והם מאנטיגנוס איש סוכו והוא משמעון הנדיק והוא מעורא
שהיה משיירי כנסת הגדול ועור מברוך בן נריה רבו וברוך מירמיה
וכן קבל ירמיה בלי ספק מאשר קדמוהו מן הנביאים כביא מפי נביא
עד הזקנים המקובלים מפי יהושע בן נון והוא מפי משה . וכאשר
כלל הדעות והדברים ההלכה המשנה שהיא כוללת פירוש כל ה
המצוות הכתובות בתורה מהם קבלות מקובלות מפי משה עליו ה
השלום ומהם דעות הנוצאות בדרך הסברא ואין עליהם מהלוקת ו
ומהם דעות שנפלה עליהם מהלוקת בין שתי הכברות וכתב חותם
במחלוקותיהם פלוני אומר כך ופלוני אומר כך . ולא היה אחד וחולק
על רבים היו כותבי דברי יד וזה ודברי ה' בים ונעשה הרבר ההוא
לענינים מועילים מאד וכזכרו במשנה בעיריות ואני אזכרם אבל
אחרי עקר גדול ראיתי לזכרו והוא שיוכל אדם לומר אש פירושי הת
התורה כפי אשר יסדכו מקובלים מפי משה כמו שאמרו מדבריהם
כל התורה כאמרו כללותיה ופרטותיה ודקדוקיה מכיני אש כן מה
אלו ההלכות היחידות שנאמר בהן הלכה למשה מסיני וזה עקר יש
לך לעמוד על סודו והוא שהפירושים המקובלים מפי משה כמו שא
שאמרנו מדבריהם חין מחלוקת בהם בשום פנים שהדי מאז ועד
עתה לא נמצאו מחלוקת כפלה בזמן מן הזמני מימות משה ועד רב
אשי בין החכמים כרי שאמר אחד המוציא עין חברו ינציאו את עינו
שכאמר עין בעין ויאמר השני הינו אלף כופר בלבר שחייב לתת ולא
מוצאנו גם כן מחלוקת במה שאמר הכתוב פרי עין הדד כרי שאמר
אחד שהוא אחרת ויאמר אחר שהוא אחר חבשים או רמונים או זולתו ולא
מוצאנו גם כן מחלוקת בען עבות שהוא הדם ולא מוצאנו מחלוקת ב
בדברי הכת' ונקבותה את כפה שהוא כופר ולא במה שאמר ובת איש
כהן כי תחל לזנות באש תשרף שזו הגזרה אין לנו לבזר אותה לא אש
תהיה אשת איש על כל פנים וכן בזרות הכתוב בנערה אשר לא מצאו
לה בתולים שיקלנה לא מוצאנו חולק בה ממה ועד עתה על מי ש
שאמר שזה לא יהיה הלח אש היתה אשת איש והעירו עדים עליה ש
שאמר הקדושין זינתה בעדים והתראה וכיוצ' בזה בכלל המצוות חין
מחלוקת בהם שכלם פרושי מקובלי מפי משה ועליהם ועל דומיהם
אמרו כל התורה כאמרו כללותיה ופרטותיה ודקדוקיה נוכיני אבל
אעפי שהן מקובלים והיו מחלוקת בהם מחכמת התורה הנתונה ל
לנו כוכל להנציא ממנה אלן הפי נשים בדרך מררכי הכברות והא
והאסונות והראיות והרמונים המוצאים במקרא וכשתראה אותם
בתלמוד משייכים וחולקין זה על זה כיוצ' בת העיון ומביאי ראיות
על אחד מאלו הפרושים והדומה להם בבן מן שאמרו במאמר . ה
הכתוב פרי עין הדד חולי יהיו רמונים או הזנאים או זולתם עד ש
שהביאו ראיה עליו ממה שכאמר פרי עין הדד ואמרו ען טעם ענו
ופרו שנה ואמר אחר פרי הדד באילנות משנה לשכה . ואמר אחר
פרי הדד על כל מיכ' חלן הראיות לא הביאום

מפני שנשתבש עגליהם הענין עד שנודע להם מהראיות האלה אכל
ראינו בלא ספק מיהושע עתה שהאחרונה היו לוקחים עם הלולב
ככל שנה ואין בו מחלוקת אבל חקרנו על הרמז הנמנע בכתוב לזה
הפירוש המקובל וכן היא ראיותם על ההקדש וראיותם על דיני אבירי
בענש ממון והוא מה שמייב למי שהשחית אבר ואבירי חברו ור
וראיותם גם כן על בת איש כהן הנזכרת לשם שהיא אשת איש וכל
הדומה לו שהיא נהגה על העקר הזה וזה ענין מה שאמרנו בלכותיה
ופרטותיה רבו לומר העניינים שנוכל להזכירם בכלל ופרט ובשאר
שלא עשרה מדות והם מקובלי מפי משה מסיני וכולם אעפ"י שהם
מקובלים מפי משה לא נאמר בהם הלכה למשה מסיני שאין לימר
פרי עץ הדד הוא אחרונה הלכה למשה מסיני או חובל בחברו משלם
ממון הלכה למשה מסיני שסבר כתבאר לנו שאלו הפרושים כלם
הם מפי משה ויש להם רמזים במקרא או י
יוציאו אותם בדרך מרדכי הכבד כמו שאמרנו ועל כן כל דבר ש
שאלו לנו רמז במקרא ואינו נקשר בו ואי אפשר להזכירו בדרך מרדכי
הכבד עליו לברו נאמר הלכה למשה מסיני ובשכיל זה כשאמרנו
שערוין הלכ למשה מסיני הקשו עלינו ואמרנו מפי מה אתם אומרי
שהה הלכה למשה מסיני והנה שערוין רמזו עליהם בפסוק באמרנו
ארץ חטה ושעורה תהיה התשובה שהיא הלכה למשה מסיני ואין
לשעורים עקר להזכיר אותה ממנו בדרך כבד ואין להם רמז בכל
התורה אבל כשמה זאת המצוה לזה הפסוק לסימן כדי שיהא נודע
ונזכר ואינו מענין הכתוב וזה ענין מה שאמרנו קרא אסמכתא
בעלמא בכל מקום שיזכרוהו ואפי' אכלול בכחן רוב ה
הדינין שבאמ' בהן הלכה למשה מסיני ואפי' שיהי' הכל ויתבאר לך
אמתת מה שאמרתי שאין מהם אפי' אחת שהזכירנו בדרך כבד
ואי אפשר להמוך אותה לפסוק אלא על דרך אסמכתא כמו שבארנו
ולא נזכרו לעולם שחקרו בהן כבודות או הביאו עליהם ראיות אלא
לקחום מפי משה כמו שזכרנו אותו הקדמה לזכרן לתורה ורבי עקיבא
לכזיר יא' ימים שבין כה' לנדה הלכה למשה מסיני גור ולכזיר ו
ודפן עקומה הלכה למשה מסיני שיעורים חזינין ומחזינין הלכה
למשה מסיני תפילי על קוף ומזוזה על דוכסוסתוס וספר תורה על
הגויל הלכ למש' מסיני שין של תפילי וקש' של תפילי ורעועי שחורו
ותפילין מרובעות ומעברתה דתפילין הלכה למשה מסיני כותבין
ספר תורה בדיו ונוסדורבל הלכה למשה מסיני ככרכות בשערן
ונתפרות בגדין הלכה למשה מסיני פחותה מבת שלם שנים אין
ביאתה ביאה הלכה למשה מסיני הענושה שדהו שני מיני חטין ע
עשאן גורין אחתנות פאה אחת שני ברנות נותן שתי פאות הלכה ל
למשה מסיני ורעועי בגה שאין כאכלין מנערשין אחד מעשרים א
וארבעה כנפול לתקן בית סאה הלכה למשה מסיני עשר נטיות
משזורת לתקן בית סאה חורשין כל בית סאה בשבילן הלכה למשה מ
מסיני עגול של דבילה כשטמא מקצתו תרומין מן הטוהר שיש בו
הלכה למשה מסיני החזן רואה מהיכן התינוקות קורין הלכה ל
למשה מסיני האשה חוברת בסיכר בין מלפניה בין מלאחריה ה
הלכה למשה מסיני בין התירו לערב קשה בדרך הלכה למשה מ
מסיני עמון ומואב מעשרין מעשר שני בשביעית הלכה למשה מ
מסיני ובכל מקום שיבא אחת מאלו ההלכות במה שאנו עתידים
לפרש מן המשנה שם אפשר שבה במקומה בעזרת השם לפיכך היו
חלקי הדינין המיוסדים בתורה על העקרי האלה שהקדמנו בחלקי
למשנה חלקים

החלק הראשון
פרושים מקובלים מפי משה ויש להם
רמז בכתוב ואפשר להזכירם בדרך
כבד וזה אין בו מחלוקת אבל כשאמר האחד כן קבלתי אין לדבר
עליו

החלק השני
הם הדינין שנאמר בהן הלכה
למשה מסיני ואין ראיות עליהם
כמו שזכרנו וזה כמו כן אין חולק עלינו

החלק השלישי
הדינין שהזכירנו על דרכי
הכבד וכשכלו כה מחלוקת
כמו שזכרנו ונפקה הדין בהן על פי הרוב וזה יקרה כשישתבש הענין
ומפני כך אומרים הם הלכה נקבל ואם לדין יש תשובה אכל כפלה
המחלוק והענין ברבר שלא נשמע בו הלכ ונתמנע בכל התלמו שהם

חוקרין על טעם הכבד שהוא גורם המחלוקת בין החולקים והאמרי
במאי קא משלבי או מאי טעמי דר' פלוני או מאי ביניהו והם מביאי
אותו על ענין זה ברב מקומות וזכרים הטעם הגורם לנו
למחלוקת בדין פלוני מחזיק טענה פלגית ופלגי מח
מחזיק טענה פלגית וכדומה לו הכל מן שיחשוב ש
שהדינין נחלקין בהם כמו כן מקובלים מפי משה והושכים שנפלה
המחלוקת מדרך טענות ההלכה או השבחה או מפני שאחד מהם קבל
קבלת אמת והשני טעה בקבלתו או שכת או לא שמע מפי רבו כל מ
מה שצריך לשמוע וביא רחיה על זה מה שנאמר משרבו תלמידי
שמאי והלל שלא שמעו כל צרכן רבת מהלוק בישראל ונעשה תורה
כשתי תורות וזה דבר מבונה מאד והוא דברי מ' שאין לו שכל ואין
כידן עקרים ופוגם באנשים אשר נתקבלו מהם המצוות וכל זה שוא
ובטל ומה שהביאו להאמין באמונה הזאת הכפדת הוא מעטט הם
השתכלתו בדברי החכמים הנזכרים בתלמוד שהם מנאו שכל הפי'
המקובל מפי משה והוא אמת ולא נתנו הפי' בין העקרי המקובלי'
ובין תולדות העניינים שיוציאו אותם בענין הכל אתה אל יבנה כל
בלבד קפק מחלוקת בש ובה באמרים מכבדין את הבית ואחר כן
כונטין לדיים או כונטין לדיים ואחר כן מכבדין את הבית ונתשוב
שאחד משני הדברים האלו אינו מקובל מפי משה מסיני הכל הטעם
שהוא גורם להיות חולקים מה שזכר בתלמוד שאחד מהם אומר ל
להשתמש בעם הארץ והשני מתיר וכן כל מה שירמה לטו המחלוקת
שהם עבדי העבדים אבל מה שאמרנו משרבו תלמידי שמאי והלל ש
שלא שמעו כל צרכם רבתה מחלוקת בישראל ענין זה מבואר שכל
שני אנשים בהיותם שוים בשכל ובעיון ובידיעת העיקרים שיוציאו
מהם הכרעות לא תפול ביניהם מחלוקת כשברתם בשום פנים ואם
נפלה תהיה מעוט' רמזו שלא נמנע מחלוקת שמאי והלל אלא בהלכנו
יחדות וזה מפני שרעות שניהם היו קרובי' זה לזה בכל וזה שיוציאו
בדרך כבד והעקדים כמו כן הנתונים לזה כמו העקדים הנתונים
לזה אבל כאשר רפתה שקידת התלמידי' על החכמה ונחלשה כבדת'
נגד כבדת הלל ושמאי ובהם נפלה מחלוקת ביניהם בעיון על ד
דברי רבי' שסברת כל אחד ואחד מהם הית' לפי שכלו ומה שיש בידו
מן העקרי ואין להאשימם בכל זאת שלא כבדו אהכנו לפני חכמים
מיתכמים בעיון להתוכח בשכל יהושע ופנחס ואין לנו שפה כמו כן
במה שנחלקו בו אחרי שאינם כמו שמאי והלל או כמי שהיה למעלה
מהם שהקב"ה לא נזכר בעבודתו על עני' זה אבל נזכר לשמוע מחכמי
הדרו כמו שאמר אל השופט אשר יהיה בימי ההם ועל הדרכי האלו
נפלה המחלוקת לא מפני שטענו בהלכנו ושהאחד אומר אמת והשני עקר
ומה מאד מבואר ענין זה לכל המסתכל בו ומה יקר ונדול זה העקר
במצוות

והחלק הרביעי
הם הגזרות שתקנו הנביאי והחכמי'
בכל דור ודור כדי ליענות כייב
לתורה ועליהם צוה הקב"ה לטע

לעשותם והוא מה שאמ' במאמ' כללי ושמרתם את משמרת' ובאה
בו הקבלה עשו משמרת למשמרתין והחכמים יקראו אותם גזרות
ולפעמים תפול בהם מחלוקת לפי ההלכה שהיא חוברת כך מפני כך
ולא יסכים עליו חכם אחר וזה הרבה בתלמוד שאומרים ר' פלוני גזר
כך משום כך וכך ור' פלוני לא גזר וזה כמו כן ככה מסבות המחלוקת
שהרי בשך עוף בחלב הוא גזרה מדרבנן כדי להרחיק מן העבדה ו
ולא כאשר בתורה אלא בשך בהמה נחיה אבל אהרו חכמי' בשך עוף
כדי להרחיק מן האכור ויש מהם מי שלא יבזר גזרה זו שר' יוכי היה
ומתיר בשך עוף בחלב וכל אנשי עירי היו אנכלי' אותו כמו שנתפרס'
בתלמוד וכשתפול הסכמה על אחת מן הגזרות אין חולק עליה כ
בשום פנים וכשיהיה פושט אהורה בכל ישראל אין להלוק על הגזר'
ההיא אפילו הנביאים בעצמם לא היו רשאים לבטל אותה וכן אמרו
בתלמוד שהליתו זכור לטוב לא היה יכול לבטל אחד משמנה עשר
פליהם שזכרו בי' שמאי ובי' הלל והביאו טעם על זה לפי שאכורין פשט בכל
ישראל

והחלק החמישי
הם הדינים העשויים על דרך הקירה ו
וההסכמה בדברים הנזכרים בין בני
אדם שאין בהם תוספת במצוה ולא גרעין או בדברי' שהם תועלו לבני
אדם בדברי תורה וקראו אותם תקנות ומנהגי' ואכור לעבור עליהם
פליהם (ש) מחזקט עליהם כל יחיד יבד

וכבר אמר שלמה עה' על העבר עליה ופירש גר' ישכנו נחש' ולו
התקנות רבות מאד ונזכרות בתלמוד ובמשנה מהם בענין חיבור
והדר נמיה בענין הממונות' ומהם תקנות שתקנו כבי'אם כמו
תקנות משה ויהושע ונעזרה כמו שאמרו משה תקן להם לישראל ש
שיהיו שואלין ויורשין בהלכות פסח בשבחי' ונאמרו משה תקן הזן
בשעה שירד המן לישראל' אבל תקנות יהושע ונעזרה הם רבות'
ומהם תקנות מיוחסות ליחידים מן החכמים כמו שאמרו התקין ה
הלל פירוש כל התקין רבן גמליאל הזקן התקין רבן יוחנן בן זכאי ו
והרבה בתלמוד' התקין ר' פלגי התקין ר' פלגי' ויש מהם תקנות
מיוחסות להמון החכמים כמו שאמרו באושא התקינו או כמו שב
שאמרו תקנו חכמים או תקנת חכמים וברומה לזה הרבה' אם כן
כל הדין הכוזבים במשנה כחלקים על אלן החמשה חלקים' מהם
פירוש מקובלים מפי משה ויש להם דמו בכתוב או אפשר להיות
פוזרים עליהם כפירא' ומהם הלכה למשה מסיני' ומהם מה
שהוציאו בדרך הקס וסברה וכו' כפלה המחלקת' ומהם בורות
ומהם תקנות' והטעם שהצריכה לכתוב המחלוקות הנופלות בין
עתי הדינות הוא מה שאמרו שההלכות שג' חלו נכתבו פשוטות שאין
בהם מחלוקת וכדחו רב' החכם שאין הלכה במוותו אפשר שיבא ח
אחר כן מן שקבל הפך הרב שעליו נפסקה ההלכה מהחכם החולק
על הדין ההוא או ממי שהוא נוטה לדעתו ותבסס שפך בפי
בשפנותו וכאמר או' יקבל זה האיש והוא איש אמת שדבר פלגי א'
אשור והמשנה אומרת' שהוא מותר או הפך העבין והוא כשכיל זה
כשיהיו לנו כתובות חלו הדינות יהיה נבדל זה הפרן כי כשיאמר ה
המקבל שמעתי שכן נבדל כחור כאמר לו כן דברת וזהו דעת פלגי
אבל הרבים חולקים עליו או שכלי חלק עליו ומהלכה כדעת החולק
מפי' שכברתו יתד ככונה או מפני שמצאונו דבר אחר מויעהו
אבל הטעם שהצריכה לכתוב דברי יחיד ורבים הוא מפני שאפשר ל
להיות הלכה ביחיד ועל כן בא ללמדך כשתהיה סברא פשוטה ואפי'
ליחיד שומעין לו ואפי' שחולקין עליו רבים' והטעם שהצריכה ל
לכתוב דעת איש אחד ואחר כן חזרו מן הדעת ההיא בגון שאמרו
בש' אומרים כך וכה כך וכך וחזרו כה להורות כדברי' כש' כרי לה
להודיען אהבתה החמת והעברת הקדק והאמונה שהרי אלן אנשים
ה' כבדים החסידים הנריבים המושגים בחכמה כשראו דברי' ח
החולק עליו הם טובים מדבריהם ועונו כבון הודו לו וחזרו לדעתו
כל שכן שאר האנשים בראותו החמת נוטה עה בעל דינו יהיה כמו
כן נוטה לאמת ואל יקשה ערך וזהו רב' הכתוב צדק צדק תרדוף'
ועל זה אמרו חכמים הני מורה על האמת' רנו לומר אנשי' שתוכל
להציל כפך בטענו תוכחות כשתדע שהם אמת דברי' חביך חסר
טענתך על יגליה מפני חולשתו או מפני יבלתך להטעות האמת
חזרו לדבריו והריב נטוש' וכאשר חשב המחבר לחבר זה הקפד
על זאת התבונה ראה לחלוק אותו לששה חלקים:

- והחלק הראשון
- והחלק השני
- והחלק השלישי
- והחלק הרביעי
- והחלק החמישי
- והחלק הששי

במנות המחווינו במנח הארץ כמו
כלאים שמיטה וערלה ותרומות ו
ומעשרות ושאר חקי המתנות:
בפיר' זמני השנה והמושרים ומה
שכתחייב בהם והשתנות משפטיהם
והחסור בהם והמותד ומה שכתב
לחבר בכל פר' מהם מן הדיני והמנו
בבעלות וההשרש שיש בריטין בין
האנשי' והכשי' בגון היבוס והחליפה
והכתובה והקדושין והטעין ומה
שהוא ראוי לומר בכל פרק מהם:
בריון וכמריבות שבין אדם לחבר
ובחסונות ומשאל וכו' ומה שכתב
הקדמות והרומח לו:
בעניני הקדמות כפי השתנות
משפטיהם ורוב עניניהם:
בענין טהרות וקטנים' וקרא
כל חלק מהם פיר'

החלק הראשון נקרא סדר זרעים' והשני סדר מועד' והשלישי סדר
נשים' והדביעי' סדר נזיקין' והחמישי סדר קדשי' והששי סדר טהרות'
והתחיל בסדר זרעים מפני שהוא כולל מנות מיוחדות בורע הארץ
וזרע הארץ הוא מחיה לכל בעלי חיים וביין שאי אפשר לאדם לחיות
בלא אכילת מזון לא יתכן לו עבודת השם וכשכיל כך הקדים לדבר
במנות המיוחדות בורע הארץ' ואחר כך דבר על סדר מועד שדרך
סדרה בתורה כן הוא כמו שנחמור שש שנים תורע שדך ושש שנים
תזמור כרמך ואספתה את תבואתה' והשביעית תשמטנה ונטשתה'
ואמר אחר כך ששת ימים תעשה מצעדיך' ואחר כך שלש רגלים תחוב
לי בשנה' ואחר כך ראה להקדים דיני נשים קודם דיני נזיקים
כדי ללכת אחרי הכתוב שאמר כי ימכור איש את בתו לאישה' וכי
יבנו אנשים ונבנו אשה הרה' ואחר כך כי יבן שור את איש ר'
ובשכיל זה הקדים סדר נשים על סדר נזיקין' ופיר' ואלה שמות
כולל שן הארבעה ענינים בענין סדר זרעים וסדר מועד וסדר נשים
וסדר נזיקין' ואחר אשר דבר על ענין ואלה שמות דבר על ענין
ויקרא כפי סדרם' וסדר אחרי נזיקין קדשים ואחריו טהרות שכך
סדרם הכתוב והקדים דין הקדשות קודם דין האמנות והטהרות
שקרי הטהרות התחיל בהם בפרשת ויחי ביום השמיני' ובשאר
כל אלן הששה מינים הכוללים המנות ראה לחלוק כל מין כללי מ'
מהם אל מינים פרטיים כפי מה שהוא ראוי וקרא שם כל מין מהם
מהשקיים מסכתא' אחר כן חלק המאמר שיש בכל מין פרטי
לפירוש וקרא שם כל אחד פרק' אחר כן חלק מאמר כל פרק לפירוש'
קטנים כבתיים להבין וקליה לרשימה על פה ולהורותם' וקרא שם
כל אחד מהלן הפירוש הקטנים הלכה' וחלק המאמר בסדר זרעי'
כמו שאמר' התחיל במסכת ברכה והטעם שהצריכהו להתחיל בה
שהרפא הקבי כשיצרה לטמור בריאות הבריאה על תבונתה שהיא
עומדת עליו ויקדים תקן המזון בתחלת רפואתו ועל כן ראה הח
החכם הזה להתחיל בדי' כות שכל מין שיאכל אין לו רשות לאכול ע'
ער שיברך וראה להסד בתחלת דבריו ברכות כדי לתקן המזון ת'
תקן שיש לו ענין' אחר כך ראה לתקן דבריו כדי שלא יהיה חסר
בענין מן הענינים ולפיכך דבר על כלל הברכות שאדם חייב בהם
על המזונות ועל המצות ואין לך מצוה שאדם חייב בה בכל יום
אלא קריאת שמע בלבד ואין כגון לדבר בברכות קש' קודם שידבר
על קש' עצמה' לפיכך התחיל מחימת קורין את שמע וכל מה שב
שכתבר אליו' אחר כך חזר לענין הסדר והוא לדבר במצות זרע
הארץ והתחיל במסכת פיהא אחר ברכות בשכיל שכל המתנות שא'
שארם חייב בהן על הזרע לא יתחייב בהן הלך אחר קצרו והקמה
חייבת בפיהא וסיא עדין בקרקע וכשכיל זה הקדים לדבר בה' וס'
נקדר אחר פיהא מסכת דמתי בשכיל שיש בו לעבים זכות כמו שיש
להם בפיהא וכן אמרו מאבילי את העביי' דמתי' ואחר דמתי' בלאי'
שכך סדרה הכתוב בסדר קדושים תהיו לא תבלה פאת שדך ואחריו
שדך לא תזרע כלאים' וסדר אחר כלאים שביעית' והיה כבון להיות
מסכת ערלה אחר כלאים שכך סדרה בפרוה לולי שראה שהערלה
אזכה מן המצות שאדם מוכרח לעשותה שכל זמן שלא נבע לא יתח
יתחייב בערלה והשביעית היא מן המצות שאדם מוכרח לעשותה
ועוד שהשמיטה יש בה סדר מיוחד מן התורה ולפיכך הקדים לדבר
בשמיטה' וסדר אחר שביעית מסכת תרומה גדולה משני שהתרומה
היא מתנה ראשונה שמוציאין מן הזרע' וסדר אחר תרומה מעשר
ראשון משני שהוא במעלה שנייה לתרומה ברין הפרשה' וסדר
אחר מעשר ראשון מעשר שני על סדר מעלותם' וסדר אחר כן מס'
מסכת הלה בשכיל שאחר שמוציאין מן הזרע כל אלן המתנות שהם
תרומה ומעשר ראשון ושני ואז יטמנהו ועושיין אותו קמח ונלשין א'
אותו ואז יתחייב בחלה' וכשהפליה לדבר על הזרע ומתנותיו החל
לדבר בענין הפירות וסדר אחר מסכת חלה מסכת ערלה' ואחר כן
בכורים שכך סדרם הכתוב הערלה כהפיר וקרא' והבכורים כפי
בפרשת כי תבא' ועל מספר החלקים בסדר זרעים לעשות עשרה
מסכתות' ואחר כך חלק סדר מועד' למיניו הפרטים כמו שעשה ב'
בסדר זרעים' והתחיל במסכת שבת משני שהוא קדמון במעלה ו'
ומפני שהוא בכל שכעת ימים ותרבה תקופתו בזמן גם כל התחיל
בתורה בפרש' מושרות' וסדר אחר שכת ערובי' משני' שהוא מענין

שבת * ואחריו פתחים שהנח תחלת המנוח הכתובות על ידי משה
והיא כמו כן מנה שניה לשבת בפרשת מועדות : וקדר אחר כן
שקלים כמו שנספרו בתורה : וקדר כפורים אחר שקלים כפי סדורם
סמכות שקלים בפרשת כי תשא ובפרשת אחרי מות ואחר כך
בא לביים רביו בשלש רגלים וקדר זה דבר על פתחים ונשאר לו
לדבר על ענין הוכחות ושבועות ולא כמנא לו מה שידבר בשבועות
אלא דברים מיוחדים בכל יום ויהי מסכת ביצה : וקדרים סוכה על
ביצה לרוב המנוח שיש בסוכות * ולא נשאר לו מן הפרקים הנזכרים
בכתוב אלף ראש השנה בלבר * ואחריו ביצה דבר על ראש השנה :
וכפושלים דברו על המועדים האמורים בתורה חזר לדבר על זמ
זמני התעניות הנזכרים בהפרי הכבולה והם הצומות שתקנו הנ
הנביאים וקדר אחר כך ענין תעניות : וקדר אחר תעניות מבלה
מפני שהנח תקון הנביאים שהיו אחרונים לאשר התקינו תעניות *
וקדר אחר מבלה מועד קטן מפני שיש בינו ובין ימי פורים הנ
הנזכרות שבשניהם אחר התעניות וההפסד * וכאשר השלי לדבר
על הזמנים וחובותיהם * וכל מה שנחבר אליהם חתם הענין במ
במסכת חגיגה שענינה בחובת שלש רגלים והניחה לאחרונה בש
שאינו ענין כללי בשביל שאינו חובה אלף על הזכרים כמו שאמר
יראה כל זכור * ועל חלקי המאמר בסדר מועד לשתי עשרה מ'
מסכתות * אחר כך חלק המאמר שיש בסדר נשים והתחיל במסכת
יבמות * והנעט שהזכיר בה להתחיל ביבמות ולא התחיל במסכת
כתובות * וענין השכללות שהיתה ראויה להקדים * אבל נעטה זה
מפני שהנח אחר דבר עומד ברשות אדם ורנונו ואין לזכר לכך
אדם עד שיאמר אלהי אבלי היבום הוא מוכרח לעשותו ולומר לו * הו
חלן חן יבא והתחלה בדברים המוכרחי הנח הכבד והראוי מן
הדברי שאינם מוכרחי * ועל כן התחיל ביבמות * וקדר אחר כך כתוב
ואחר כתוב נרד * שפרש נרד * כלה והתבוננו * שיש בה הנח נדר
נשים כמו שאמר בין איש לאשתו בין אב לבתו וכפיהו הנשואין
במורן ונתיה האשה כנגסת לחופה יש לבעלה רשות להפיר נדריה
ומפני זה סמך נדרים לכתובות וקדר אחר נדרים נזירות מפני מ'
שנזירותם כן מכלל נדרים וכשהאשה נזירות בניו יוכל הבעל
להפיר ולפי כך קדר אחר נדרים נזירות : וכשהשלי לדבר על הנשואין
ומה שיתחייב בשבילן מהפירת הנדרי התחיל בענין הגרש * שאחרי
הנשואין באין הגירושין וקדר ביטין אחר נזירות * ואחר ביטין סוטה
שענינה מענין הגירושין שהסוטה כשהתנה יש לכופף האיש והאשה
על הגירושין כמו שאבאר במקומו * וקדר אחר סוטה קדושין *
יש לשאול בבאן מפני מה סדר קדושין באחרונה והיה הכבד לה
להקדימם ולהיות סדורם קודם כתובות : ואם תאמר שלא סדר
סדרו אותם קודם כתובות בשביל שלא נפירש בין יבמות לכתובות
שענינה אחר והוא ענין ביאה ושיהיו דבריהם נקשרים * ואלו נדר
על כל פנים להדרו היה כותב קודם ביטין כדי שיבא על הסדר בר
בראשונה קדושין ואחריהם ביטין ויהיה קדושים נכון ונתיה התשוב
שהדורם נעשה כך מפני שהיה רצונו לילך על דרך הכתוב שהקדי
גירושין קודם נשואין והוא מה שאמר הקב"ה וכתב לה ספר כריתות
ונתן בידה ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר ומתוך דברו ש
שאר והיתה לאיש אחר למדנו פרק מפרקי הקדושין כמו שכתבאר
בתלמוד מקיש הויה ליציאה ועל חלק המאמר בסדר נשים לשבע
מסכתות * אחר כך חלק המאמר בזיקין וחלק המסכתה ה
הראשונה לשלשה חלקים והתחיל בהבא קמא וענינה לדבר על כו
נזיקין בגון שור ובור והבער ודין הגובל ואין השופט רש
רשמי להקדים דבר קודם שיסיר ההזק מבני אדם ומפני זה הקדים
אותה בראשונה על שאר הדינים * ואחר כך בבא מציעא וענינה ל
לדבר על הטענות והפקדות ונזירות ודין השואל והשכיר וכל מ'
מה שהנח ראוי לחבר לזה הענין כמו שנעשה הכתוב שאחר דיני שור
ובור והבער וכי יבנו אנשים דבר על ארבעה שומרים * ואחר כך
בבא בתרא וענינו לדבר בחלוק הקדשות והדין בענין הדידות
המעות והשכונות וטובל מקח וממכר במום הנמצא ולדבר ב'
בענין הממכרים והקנינים והיה ראוי לדון אותם והעדרות וה'
והירושות * וקדר החלק הזה באחרונה בשביל שכל קבלה וד'
וקברי סכנות * ולא התבאר מן התורה * וכשהנזיר ענין הדין

התחיל לדבר על הדינים הנזירות והדין ההם : וקדר אחר
בבא בתרא סנהדרין אבל מסכת מכות היא נקשרת בנוסחאות עם
מסכת סנהדרין ובכללה היא מכונה ואמרו שבשביל שאמר ואלו הן
הנחלקין הדביק אליו ואלו הן הלוקין * ואין זה נעם אמת אבל היא
מסכתה בפני עצמה ונחמכה לסנהדרין מפני שאין רשות
בני אדם לענוש ולהלקות אלף השופטים בעצמם כמו שאמר ה'
הכתוב והפילו השופט והפילו לפניו כדי רשעו * וקדר
אחר מכות שבועות מפני שבין הן המסכתה שבועה ותחלתה זן ה'
המסכתה יש דמיונים בדיניהם ומשפטיהם והם דומים ללו לאלו כ'
כמו שזכר בתלמוד והחבירהו לענין ההנהגה מפני שהאדם כן ממ
ממעשה הדיני * שאין רשות לכופף על השבועה לא לשופט וכשהשלי
לדבר על הדין והדין וכל מה שהנח מעשה הדיני מיוחד בו מן
המחלקות וחיוב השבועות בא לדבר בענין עריות ורוב ענין זאת
המסכתה הוא לזכור בה כל ההלכות שהעירו עליהם הנשים בר'
ברורים באמני * ושעדותם ראויה לכמוך עליה והוא שער מן הדיני
שהעדויות צריך לזכרם לפני הדין * וכן כל עדות מהם היו מעידין
אותו בבר וקדר אותה אחר מסכת שבועות בשביל שמסכת שבועות
יש צורך אליה תמיד ועריותה הם הורעת היבדים שהעירו בה לפני
השופטים בעתים ידועים וקבלו אותם מהם * אחר כך התחיל לדבר
על ענין לשי שענינה דבר מוכרח לשופט שיענו ואז יהיה כלם כש'
כשידענימוכי העבורו ההם וחקות ונוה שצריך ליהם וחזו ידע היאך
ירין עליהם כי כל מי שיעבור לכוכב שבתאי בעבודת כוכב נוגה
או יתפלל לכוכב צדק בתפלות מאדים אינו חייב מיתה כמו כ'
שבה הקבלה הצרורה * והניחו זו המסכתה להרונה * ופניו של
יקרה ענין ענין אלף באחד מיני הלך נלימים רחוקים וכאשר נשלה לו
מה שהיה צריך ללו השופט התחיל בארבות ועשה זה לפני ענינים
האחר כדי להודיע שההסכמה והקבל אמת ונכונה וקבלה עם מעשה
ולפי כך ראוי לכבד החכם מהם ולהושיבו במועלה לכבודת בשביל
שהבעיה הנדרה אליו שהנח ברורו כמו אלף בדרים * וכן אמרו הם
באנו לחקור אחר בית דינו כל רבנו ואמרו שמוכר ברוי וסמנאל
ברורו * ובענין זה יש מוסר גדול לבני אדם שלא יאמרו מדוע
נקבל משפט פלוני או תקנת דין פלוני ואין הרבר כן שהמשפט אינו
לפלוני השופט לא להכה שנה אותנו בו כמו שכ' המשפט לשדים
הוא * אבל הכל משפט אחד וקבלהו איש מפי איש על הירדות
החולפי * והענין השני שהנח רוצה לזכור במסכת זו מוסר כל הכה
מן החכמים עה * כדי שכלמד מהם המדות הגובות והין היה
צריך לזה הדבר כמו הדיני * שעמי הארץ בשלא יהיו בעלי מוסר אין
ההזק לכל ההמון לא לבעלין ולבעלין אבל השופט בשלא יהיה בעל
מוסר ונכונות יזיק עצמו ויזיק לבני אדם לשיכך היה תהלת דבריו ב'
במסכת אבות מוסר הדין כמו שאמר הונו מתוכין ברין : ונריך
שיסר השופט בכל הענינים שיש במסכת חכמות בגון שהיה ונ'
מתן ברין * ואל ימיה פק דין שאפשר שיהיה ברין והנח ענין כס'
כסתר כמו שאמר עה דין מרומה * ואין לנג להאריך הדין כמו כן
כשידע שאין בו דבר כסתר שזה נקרא ענין הדין * ויש לו להשתדל
בחקירות העדים ולהקדר בשעת החקירה שלא יאמר העדי מדבריו
מה שסייעם על ענינם ואין לו ללמד טענה לבעל הדין וזה נקרא
עורכי הדין * ואל יחלל כפשו בחברה עמי הארץ שמה יהיה ל'
לבוז * ואל יתעלם מבני אדם עד שלא יוכל לראותו בכל עת
שיצטרפו אליו * שמה יאבד ההבין * ואל יבקש מנוחה ותענוגים פן
יאבד האמת * ואל תמטכהו התאוה * ואל יהי רוצה להתקדם בין ח'
חבריו לדין * ואל ילחץ עצמו להכנס בדינות שמה יהיה חשוד * וצריך
להיות בכל דיניו אחר הפשרה * ואם יוכל שלא יפסוק דין בכל ימיו
אל שיעשה פשרה בין שני המריבים הנה מה טוב ומה נעים ואם
אינו יכול אז יחתך הדין * ואל יטריח אלף יתן זמנים ארוכים לבעל
הדין ויניחהו לרקש על כפשו כל היום ואעפ"י שיהיה דברים נידבר
הנולדות וסבלות ואם אי אפשר זה לפי מה שיראה מטענות * יגוד
הדין מיד כמו שאמר רואים רבותינו עושים בענין קשירת הידים וה'
והכחת השוט ללקות ולענוש והשפט העבדים וקד יעת השטונות הק'
הקיימות כשימצאו בהם מה שיהיה לעשותה וזה נקראה כמו זה וכ'
וכרומה לזו המנוח אומרים יקוב הדין את הקר * ועל דרך כלל

פריך שיהיה השופט כרופא בן שכל זמן שיכול לרפא במונות לא ירפא ברפואות אבל כפירא שהחלי חזק ואי אפשר להתרפא בממונות ירפא ברפואות קלות קרובות אל טבע המזון בגון הממשקין והמרקחות המבונות המתקנות ואם יראה שהחלי ייתחוק ואלו הדברים אינם מכבישים אותו ואינם כבדו יחזור לרפואתו ברפואות חזקות וישקנו רפואה משלשלת בגון הקמנא וברומה לו מן הרפואות המרות והרעות כן השופט ישתדל לעשות פשרה ואם אינו יכול ישגוט בכחתי וירנה בעל הריב בדבר רק ואם לא יוכל מפני אכזריות אחד מהמריבים ושהוא רונה להתגבר בעל נחמם יתחזק עליו ויהרוך רשעים תחתיו ונריך לשופט שלא ירבה לרדוף אחר העולם ואהבת העושר והמעלה כמו שאמר הכתוב שונאי בנע ויארמו עה מלך במשפט יעמיד ארץ נגמו' אס דומה הריון למלך שאינו נריך לבלום יעמיד ארץ ואם דומה לכהן המחזיר על הברכות יתקנה' ואחר שבראה שהשופט נריך לבד אלו המוסרים כדי להושר בהם אם כן מה נחמיו וכבון היה תקון מסכת אבות א' ארדי מהב כהדריין ומה שכלה אליה לפי שהיא כוללת לה המוסרי ונעדר נוסף עליהם ענינים אחרים מביאים לדי פרישות מן העולם ושבד העולם ובעליה ומעשה היושר והיראה וכאשר השלים מן מוסר הריוני ההל לבאר שביאותיה כי כל מי שיש בו טבע עשיר ודם אי אפשר שלא יטעה ויחטא ולפיכך סדר הוריות אחר אבן ובה חתה סדר כוויין' ועל חלקי המאמר בזויון לשמנה מסכתות' אחר כן חלק הממחר בענין קדשים והל בקרבנות שהביא שהם מסכת זבחים ואחר זבחים ומכחות כפי סדורם בתורה וכשהשלים ענין זבחי קדשים ומה שכלה אליהם דבר על ענין שחיטת שאר הזבחים על סדר הכתוב שהרי אחר שאמר והיה המקום אשר יבחר ה' שמה תתייגו וגו' אמר רק בכל אות כשדך תזבח ואכלת בשר ויהיבא אחר מנחו חלון ואחר חולין כבורו על סדר הכתוב כמו כן כי אחר שאמר רך בכל אות כשדך אמר לא תוכל לאכול בשעריך מ' אשר דגך תי תדושך וינהרין וכבורות בקדך ונאכך' וכשהשלים לדבר בעניני הקדושות סדר דמי הערכים שהם כמו כן קדש והביא אחר כבורות ערכים ואחר ע' כי תמורה על פי סדורם בסתוב כמו כן

וכשהשלים לדבר על המיין האלו הביא אחר כן מסכה כר כחיתות דגב' שה על כל המצות שיתחייב בהם כרת וכל הנלוה ללאותו הענין והעשה ששכב לו סדר המיין הזה בקדשים שכל דבר ששחיבין על זדונו כרת חייבין על שגבתו חטאת הלא במעט כמו שי שיתבאר שם והביא אחר כריתות מעילה מפני שהדברים שחייבין עליה מעיל' יותר קלי מהדברי שחייבין עליהם חטאת והביא אחר מעילה מסכת תמיד והכין אותה באחרונה כשכיל שאין בה דבור לא על דרך חכמה ולא על איוסו ועל התר לא ספור שהוא אומ' היאך היו מקריבין התמיד כפי לעשות בן התמיד' והביא אחר תמיד מ' מינות ואין בו ענין אחר אלא ספור שהוא זוכר מדת המקדש ונורתו וכנינו וכל ענינו' והתועלת שיש בענין ההוא כי כשיכנה במהרה בימינו יש לשמור ולעשות התבנית ההוא והתבנית והנורות וה העדף מפני שהוא כיון הקדש כמו שאמר הכל בכתב מיד העלי השכיל' וכשהשלים לדבר בקרבנות הבהמות וכל הנלוה אליהם ותבנית הבנות שיקריבין בו ארץ הקדש סדר אחריו מסכת קנים ואין ענין פ' מסכתה היא אלא לדבר בתעיובי העופות כשיתעברו קרבנות העופות אלו עם אלו והניח זה הענין באחרונה מפני שאינם מוכרח לפי שאפשר שיתעברו ושלח יתעברו ועו' שהדבר עלינו מעט מוצי' כמו שיתבאר במקומו' ובהם חתה סדר קדשים' ונלכו חלקי המאמר בסדר קדשים לעשות עשרה מסכתות' אחר כן חלק המאמר בטהרות והתחיל במסכת כלים וענינו שהוא כולל עיקרי הטמאות ולכוד כל מה שהיא מקבל טומאה ושאינו מקבל טומאה כי כשיזכור לנו מה שהן מקבל טומאה נדע כל הדברי שהם מקבלים טומאה ושאינם מקבלים' והביא אחר כלים אהלות וענינו לדבר על טומאת מת' והקדים זאת המסכת בשכיל שהיא קשה מכל הטומאות' ואחריה נבנים וענינו שהיא מרבה בטומאות ברעות שהם המבונות עימא באהל ויש בו קדו דמיון מטומאת מת כמו שיתבאר במקומו' וכשהשלים טומאת מת והדומה לו בא לדבר בענין טהרה והיא פרה ארומה והביא אחר נבשים מסכת פרה וכשהשלים לדבר

על הטמאות החמורות והיאך ענין טהרתם דבר בענין הטמאות ה הקלות שאין כן אלא הערב השמש' וכבר אמר פרה מסכת טהרות וקרא שמה טהרות בלשון נקיה שהרבו בה הוא במהרה הטומאה ועוד שיריעת הטומאה מנריך לרעות ענין טהרה ושמה יחסו החושב שענין קריאת שם הסדר כדר טהרות וקרא שם מסכתא ממנו טה טהרה שהיא תפישה על המחבר ואנו אומרים שאינו תפישה אבל ח חכמי ההגיון שהם קוראים המיין הסרטי בשם המיין הכולל אותו' רבשהשלים הטמאות החמורות והיאך תעלה הטהרה מהם ודבר על טמאות קלות הביא אחר כך דיני טהרה וסדר אחר טהרות מקוונות והניח נרה אחר כל אלו הטמאות מפני שאינה טומאה כללית לכל מיין האדם וסדר אחר מקוונות נרה ואחר נרה מכשירין והכבון היה לסדר אחר נרה זכים אבל הקדים מכשירין על זכים כמו שהקדימו הכתוב שהרי מכשירין בפרט ויהי ביו' השמינין זכ' בפרט זאת תהי' תורת המצורע וסדר אחר זכים טבול יום כיון שאנו הכתוב זאת תורת הזב' ואשר תבא ממנו שכבת זרע' ואלו הטמאות היונקות מוות כלן הן כוללות הגוף דל כשיצב בהם אדם יטווא כלבושו וכשכיל זה בא לדבר על טומאת כל אבר ואבר בפני עצמו וסדר אחר טבול יו' ידים ואחר ידים עוקצין והניחה לאחרונה מפני שהניחונה בדרכי ה הסברא ואין להם ערך בכתוב ובה חתה ספור' ועל חלקי המאמר בטהרות לשתיים עשרה מסכתות והיו מספר כל מסכתות המענה ששים ואחת' ופריקים חמש מאות ושלושה ועשרים'

אחר כן ראה לה להצדיק משמות המקובלים על ה הקרובים אליו ומשמעין הנדיק והיו דבריו במשנה דבר קצר וכולל ענינים רבים והיה הכל מבאר לו לחודו שכלו אבל למי שהוא פחות ממנו הענין ההוא עמוק בענין שהחכמי' הקדומים לא היו מחברי' אלו לכפשות לפי ראה אחר מתלמידיו והוא ר' חייא לחב' שב' ולכלת בו אחר דב' ולבא' מה שנתבאר מדברי רבו והיא התוספת וענינו לבאר המשנה ותוספת אשר להוניה טעמים מהמשנה אחר יציעה רבה והוא הוניהם ללמדנו היאך נולד ונוציא ענינים מן המשנה וכן עשה ר' אושעיה ורב חבר ברייתא והיא ספרא וכישרי ורבים וזאתה כמו שאמרנו כי חתא ר' פלוגי אתא וחייתו מתגייה בידיה ואלה לא היו אלה הברייתות כלם בצמות דברי המשנה ולא בתקון עניניה וקוצר מליה ועל כן הית עקר דל המשנה וכל החבורים עולין אחריה ושניים אלה והיא המכונה אבל חב' וכשיעריכו אותה להבורים ההם רחוק כנות יאשרוה' וכל הבא אחריה אחר החבורה הנכבדת ההיא לא שם לבו ומחורו אלא להתבונן בדברי המשנה ולא חלל דור אחר דור להתבונן ולחקור בה ולפרש אותה כל חכם כפי חכמתו ויבניתו וכחלקו בפי קבתי לבו' מיוזב' לבי רוב השני' ואין חבורה מה' שלא חקרה והתבוננה במשנה ובלתה הדושי' והביאה ממנה דמויו' על ענינים אחרים עד שהגיע הזמן לרבינו ר' אשי שהם האחרונים מורבמי התלמוד' והתבודד רב אשי לחבר התלמוד וראה בעצתו ל לעשות כדברי כל הבאים אחרי רבינו הקדוש כמו שעשה רבינו ח' הקדוש כדברי כל הבאים אחרי משה' וכלל כל דברי המדברים וסכל המתבוננים ושירוש הושרשים ורקדק ההלכות וקבצם וכבש ה הכל בחכמתו וכמה שנתן לו הקב"ה ממש פשוטה וכבוד החכמה ונחבר התלמוד והיתה כונתו בו ארבעה דברים האחד פירו המשנה וכל מה שכל בה מדברים המכילים ענינים רבים מומחלות ה הפירושים וטיעו' כל מדרש על חבירו ובלוי טענת האמת וזה ראשית הבינות שכתבון' והשני שפך הדין על דעת האחד משני החולקים שנחלקו בדברי המשנה או בפירושה או בחדושים שכתבונם בה ש שחברו עליה' והשלישי בחידושי הענינים שהונו חכמי כ כל דור מן המשנה ובלוי העקר והראיות שהורו בהן ושמו עליון התבאים המדברים על דברי המשנה עד שכתב מדבניהם מה ש שכתב והגויות והתקנות העשויות מאחרי רבינו הקדוש עד המחבר הזה' והרביעי דרשות שהם ראיות לפי ענין כל שרק שבוזמן להיות בו דרש וזה הענין הרביעי דל הירש הנמנה בתלמו' חיון ראוי לחשו' שמעלתו מעוטה ותועלתו חסרה אבל יש בו תבונ' גדול משני שהוא כולל חידות פלילות וחמורות נכחאות כי הדרשות ההם כשישתכלו בהם התבונות שכלי יובן בהם המנוח האמתי מה שאין למעלה ממנו' ויבנה מהם מן הענינים החלקיים ואמתות הדברים מה שהיו

אכשי החכמה מעלימים אותה ולא רצו לבלותה וכל מה שכלו בו ה
הפילוסופים דורותיהם ואם תביט אותה על פשוטו תראה בו ענינים
רחוקים מן השכל שאין למעלה מהם יעשו דבר זה לעניני כפלאים
האחר מהם ללבוש רעיוני התלמידים וללבוש לבנותם ועוד כדו לעוד
עניני הכסילי שלא יזהירו לבנותם לעולם ולא היית מראה להם זה
האמתות יסובו פניהם מהם כפי חסרון טבעיהם שכאמר ובהם וכ
ובדומיהם אין מבלין להם את השור מפני שאין שכלם שלם כפי
לקבל האמתות על בורים וכי החכמים לא היו רוצים לבלות קצתם ל
לקצתם סודות החכמה וכבר זכרו שאיש מן החכמים כהבר לאכשים
בקיאים בחכמת מעשה בראשית והוא היה בקי במעשה מרכבה ו
ואמר להם למדוני מעשה בראשית ומשאר מעשה מרכבה ואמר
טוב הדבר וכאשר למדוהו מעשה בראשית נמנע הוא מללמוד להם
מעשה מרכבה וחם ושלום שעשה זה מפני רוע לב למנוע החכמה
או בשביל שיהיה לו יתרון עליהם שהמדות האלה מנוסים באחד מ
מהטפשים קל וחומר באלו החסידים הנכבדים אבל עשה הדבר כ
בשכל שראה בעצמו ראוי לקבל מה שיש אנלם ושאינם רחוקים ל
לקבל מה שיש אנלם והביא רחיה על ענין זה דברי שלמה דבש מחלב
תחת לשונך ופרשו עליהם השלום ואמרו שענין דבר זה שהחכמות
המתקנות שהטעם תנעה בהם כמו שיכנס החך בדבש וחלב דרכים
להסתירם ושלא ידובר בהם ואל יעלנו על שפת לשון בשום פנים והיו
שאמר תחת לשונך שהענינים האלה אינם ממה שאנו ללמוד ול
ולגנות בהם שישיבות החכמה ואלוה ירמוז בכתוב מהם רמזים כ
נעלמים וכשיבילה הקב"ה מסנה הסכלות מלב מי שירצה אחרי אשר
ייבוע וירביל בחכמות אז יבין מהם כפי שכלו ואין לאדם עם החכמה
ודרישתה וההשתדלות אלא לעצוב עניניו ביד הבורא ולהתפלל אליו
ולתחנן לבוננה ולתורו ולבלות לו הסודות הבנויות בהתבונן כמו
שמצאנו דוד עליו השלום עשה כן באמרנו בל עיני ואכזיבה נפלאות מ
מתורתך וכשיבילה הקב"ה את עיני האדם ויראה לו מה שהראה ראוי
לו לבגום כמו שאמרנו ואם ירמוז מהם במעט ירמוז למי שיש לו ש
שכל שלה ונודעה אמתתו כמו שצארו ונגלו במעשיית רבות בתלמוד
ועל כן אין ראוי לאיש חכם לבלות מה שירע מן הסודות שלא למי שהוא
בדול ממנו או במהו שאם יבלת אותנו לכסיל אנשי שלא יבנהו לא יטב
בעיניו ועל כן אמר החכם באזני כסיל אל תדבר פן יכח לשכל מליך
ועוד שהלמוד להמון העם כדריך שיהיה בדרך חידה ומשל כדי שיהיה
כולל הנשים והנערים והקטנים עד אשר ישלם שכלם ואז יתבוננו
וישכילו עניני הרמזים ההם ולענין זה רמז שלמה עליו השלום ב
באמר לו להבין משל ומליצה דברי חכמים וחידותם נומיני לו הסודות
סודות חכמי עליהם השלום דבריהם בדרשות על ענין שירחיקו שכל
הכסיל לפי מחשבתו ואין ראוי להמוך החסרון אל הדורש שהוא אבל
יש לחשוב שהחסרו בא משכלו וכשיראה משל ממשליהם שהוא קשה
להשכיל מופלג פשוטו ראוי לו להשתמש מאד על שכלו שלא הבין ה
הענין עד אשר חזרו בעיניו האמונות בתכלית הרחק שהרי הדעות
יש להם יתרון זה על זה כפי יתרונות המוצים וכמו שצמצא מוב איש
אחר שהוא ישר ממוזב איש אחר כן יש שכל איש אחד שלם משכל איש
אחר ואין שפק שאין שכל מי שידע דבר נכבד כשכל מי שיסכל הדבר
הוא שהאחר נקד שכל כפי האחר שכל כהו שבי זה יש דברים
שהם בעיני אנשי בתכלית האמת והבאור ונחל איש אחר הם רחוקים
וכמעט מהיותם על פי המעלה בחכמה והכנינות לך
בו משל מוצא כגון שנשאל לאיש מאכשי חכמת הרפואה והחשבון
והנגון ומהיר בחכמת הטבע וכדו ונמשל לו הוא נעור ורק מחכמת
התבוננות וחכמת הכוכבים וכאמר לו מה אתה אומר באיש שהוא
טובין שגוף השמש שאנו רואים באלו היא עבולה קטנה ואמר שהוא
גוף כדור וגודל הכדור הוא כגודל כדור הארץ מאה נשים וששה
פעם ושלשה שמיני פעם וכדור הארץ שבמדתה עניני המדות האלה
הוא כדור שיש בהקשו ארבעה ועשרים אלף מיל ויהיה על הדרך ה
הזה מביע לדעת כמה מילין יש במדות גודל כדור השמש אין שפק
שהאיש ההוא זך הרעיון אשר השכל מן החכמות כל מה שאמרנו לא
ימנע בהשגת מקום לקיים זאת האמונה וכל זה דבר רחוק בע
בעיניו בלי מושגו ואנחנו השכלית תבאר לו בתחלת המחשבה שה
שהטענה הזאת בטלה כי אין אפשר להיות האדם על מקום כפי זרת

אחד מן הארץ וידע שיעור גרם השמש והקפה ומדת שטחה עד חסר
תקיה רעיתו כוללת אותה כמו שהוא כולל מדת חלק מהלך הארץ
ועוד יאמר אין איש זה והנה גרם השמש בשמים בתכלית המרחק
ואשר ראית גרם השמש על כוכבן אי אפשר לנו ולא נביהו אלא זיוו כ
בלבר ואין יביע אדם למעלה שיכול למודד אותה וידקה מידתו בשל
בשלשה שמיני פעם זה דבר שוא שאין כמהו ולא יהיה בלבו שפק על
היות זאת הטענה בטלה ושלא תוכל להיות אבל בפירוש נפשו בלמוד
ספרי המדות וחכמת מה שהוא ראוי בתבניות הכדורות וזולתם מן
הערכים הנערכים זה לזה ויעתק משם אחר כך אל הספר המכודר ב
בענין זה והדומה אליו רל הספר תכונת הגלגלים הידוע ספר למבטני
או יתברר אנלם זאת הטענה והשוב לו טענת אמת שאין בה שפק וש
שיש עליה מופת ולא יהיה אנלם הפרש בין שגוף השמש הוא כשעור
הזה או שהשמש היא מצויה וירביל שכלו להאמי הדבר שהיה בתהלה
מרחיק הרחק גדולה ויאמין בו אמונה במורה הנה זה יוכל להיות
ואנחנו לא הסכמנו על האיש שאנחנו זה הענין שיהיה חסר מן ח
החכמות האחרות אבל שיהיה טוב השכל וזך הטבע וחכם והשכלה
אשר שאלנוהו משאלות הלמודים שהיא מן המדרגה שיעלו בה לשהיו
קל וחומר יהיה הענין כמי שאין לו חכמה כלל ולא הרביל נפשו בדרך
מדרכי חכמות הלמודים אבל היה נקעו משכל אמו לשכל חסדו ש
שנשאלו שאלה משאלות הגהיות שהם צפוניות בדרשות אין שפק שהם
רחוקי בעיניו ברחוק השמים מן הארץ ויקצר שכלו להבין דבר מהה
ועל כן ראוי שנדין הדעות ההם לכך זכות ונטיב לשיין בהם ואל
נמהר להרחיק דבר מהם אבל כשירחק בעיניו דבר מדבריהם נר
ברביל נפשו בחכמות עד שנבין עניניהם בדבר ההוא אם יוכלו ל
להכיל לבנותיו הדבר הגדול הזה שהרי החכמים אנשי שהיה להם
מין התאנה ללמוד וטוב הרעיון והיבוע והברית החסידים הנכבדים
והרחקת העולם בכל מה שיש בו היו מייחסים החסרו לנפשם כשהם
מעדיכים כפשותם לפי מה בקרים אותה והוא מה שאמרנו ולכן של ר
ראשונים כשתחו של אנלם ושל אחרונים אנשי כמחט סידקית וכל שכן
אנחנו שהחכמה נעדרה ממנו כאשר הוריענו הקב"ה ואברהם חכמת
חכמיו וכינתנו בניו תסתדר יחד הכתוב כל החר ממנו בארבעה
דברים ב. זולת השכל מחוק התאנו ועלנות בבקשת החכמה והזריות
בכנע העולם ארבעת שפניו הרעים ואין לה כשאין החסר
לנפשותנו כשנעיד אותה עליהם ומפני אשר ידעו עליהם השלום
בענין זה שכל דבריהם ברורים ונכיים ואין בהם סגים צנו עליהם
והזהירו שלא ילעבאדם עליהם ואמרנו כל הנולעב על דברי חכמים
כדון כנראה דותחת ואין לך צואה דותחת גדולה מן הכסילות אשר ה
השאלתו להלעב ועל כן לא תמצא לעולם מרחיק דבריהם הלח איש
מבקש תאנה ונותן יתרון להנאות המורגשו אשר לא הזיר לבו בדבר
מן המאורים הברורים ומפני שידעו אמת דבריהם כלו בעסק
ההוא כל מייחס וצנו לשקוד עליו כל הליה ומקבת היום ושמוהו ת
תכלית החכמה וכן הוא ואמר אין להקבה בעלמו לא ארבע המות
של הלכה בלבד והשב לכך לזה הדבר שהם תסתכל חות על פשוטו
תמצאנו רחוק מן האמת כאלו ארבע חמות של הלכה בלבד היה ת
התבונה הנדרשת ושאר החכמות והדעו מושלכות אחרו ובזמ שם
ועבר ואחריו שלא היתה שם הלכה הכולל לומר שאין להקבה חלק ב
בעולם כלל אבל אם תעיון זה הדב עיון שכלי תראה בו מן ההכונות
דבר פלא ותמצאנו אנוק כלל ברול מן המושכלות ואני אבהרם לך כ
כדי שיהיה לך דמיון לשאר מה שיבא לידך ולכן שים לבך אליו כי הני
דע כי הקדמונים חקרו חקירה עצומה באשר נתן להם מן החכמה ו
נאוב המחשבה עד נתקיים אנלם שכל דבר נמוח יצטרך על כל פנים
להיות לו תכלית אשר בשכלה היתה מצויה כי לא לדבר רק כמנהגו
הנמצאים וכאשר נתקיים להם זה הדין הכללי התמילו לחלק כל ה
הנמצאים לדעת תכלית כל מין מן המינים הכבו אים וראו כי כל כ
כמצא שהוא מלאכותי רל העשוי למלאכה היא תכלית עשייתו ידועה
ואין צורך בענין ההוא לחקירה שהאומנים לא יעשו מלאכה אלא אם
שתכליתה מנוייר בפש האומן והמשל בזה כמו שאמר שהמשור
לא עשאו הכתח אלא אחרי אשר חשב בלבו איך יוכל להפריד דבקי ה
העין עד גבלה ללבו צורת המשור והחל לעשותו כדי לחתוך בו אט כן
כדע כי כונת המשור להניטו על העין וכונת הקדוה להתוך בו וכונת

המחנה להחביר בו בבר לבד מש לכל הדברים הנמצאים מציאה מל
מלאכיות אלה וזה שהמציאות המלאכה האלהית והחכמה הטבעית
בבון מיני האילנות והעצים ומיני מחצבי האדמה ומיני האבנים ו
ומיני החיות יש מהם אשר תכלית מציאותם נעלמת ואין יודע אותה כ
כלל לא אדם כן יודע בכבואם חוץ בכח דעה העתידות אבל בחקרית
הדעות חי אדם מציאותו כי יכולת האדם לחקור עד שיבין יודע ל
לפי זה טעם המציאות הטבעית הנמלטת בכפפים ומהם בלי כפפים
ולחיה טעם המציאות כן תולעים מרבי רגלים ואחרים מעטני רגלים
ומה היא תכלית וזאת התולע וזאת המלכה אבל בדברים שהם ג
גדולים מאלה ופעולה יותר גלוי אדם ביריעת תכלית בריאתם יבלה
יתרון אכזבי החכמה ועל פי שיהיה יותר חכם וגדול התעוקה וזך ה
הדעיון ללמוד כן תהיה ידיעתו יותר גמורה ועל כן בשנתן הקב"ה ל
לשמה מן החכמה מה שהביאחו בה ידע מציאות בריאת אלה המ
המינים מה שאפשר לאדם לדעת מדרך שהוא אדם ודבר
על תכלית יצירת האילנות והעצים ומיני החיים כמו שאמר הכתוב
וידבר על העצי מן הארץ אשר בלבבון עד האזוב היוצא בקיר וידבר
על הכרמה ועל העיף ועל הרמש ועל הדגים והיה זה לעד שהיתה
בו רוח אלהית ואמר אחר כך ויבאו מכל העמים לשמוע את חכמת
שלמה אך על דרך כלל יש לדעת שכל הנמצאים שתחת גלגל הירח כ
כמבוא בשביל האדם לברון וכל מיני החיות יש מהם למחבלו כבאן ו
ובקר וזולתם ויש מהם לתועלתו בזולת המחבלים כמו החמור ל
לשאת עליו מה שלא יוכל להוליכו ובהו והבשרי להביע בהם מהלך דרך
רחוקה בימים מועטים ומהם מינים שלא נודע להם תועלת ויש בהם
הועיל לאדם ולא יכיר אותה וכן האילנות והנחמין מהם למחבלו ומהם
לרשאות ממחלותיו וכן העצים ושאר המינים וכל מה שתמצא
מן החיות והנחמין שאין להם תועלת ואין בו מוזן לפי מחשבתך
דע שהדבר ההוא לחולשת שכלנו ואין אפשר לכל עשב ופרי יולכל
מן מעלת החיים מן השליים עד התולעים שלא יהיה בהם תועלת
לאדם והמציאות על זה שהרי בכל דור ודור יבולו לנעצבים ומיני פ
פירות שלא נכלו לקדמונו ויש בהם תועלות גדולות ואין ביכולת א
אדם להיות דעתו כוללת תועלת כל במח הארץ ואולה נבלה עינים
בדרך הכסיון על הדורות החולפים אבל אם תאמר מדוע נבראו
החיים הממיתים בבון עשב הנקרא בייש ועשב הדם אשר ימות בה
האדם ואין בהם תועלת ראוי לקדמות שיש בהם תועלות שאם תמית
בבית שיאכלו אותה לא תמית בעיני שיחשבו בה על גבי הגוף וכע
וכשתביר כי תועלת גדולה יש לאדם באשעה ובכחשים קל חנומר כ
במה שהם מועטים מהם בהקו וכל שר מצאו שתכלית כל חלו העב
העצבים הוא למציאות האדם הנזכר כגון לחקור כמו כן למה נמצא ה
האדם ומה היתה כונת יצירתו וכאשר האריכו לחקור בענין זה מצ
מצאו לאדם פעלים רבים מאד שהרי כל מיני בעלי חיים והאילנות
יש להן שכל אחד בלבד או שני פעלים כמו שאנו רואין הדקלים שאין
להן שכל אלא להניח התמרים וכן שאר האילנות וכן החיות כנמצא
מהם מי שיארו בלבד כמו העבש ומי שיכנה כמו השממית והיא
צפור דרום המהקנת בבתים בזמן החום ומי שיטרוף בארץ אבל ה
האדם יעשה מעשים רבים משתנים זה מזה וחקרו על כל פעלתי פ
פעל פעל לדעת תכלית בריאתו מאלה הפעלים ומצאו כי תכלית
פעל אחד בלבד ובשכלו נברא ושאר פעליו הם לקיים עמידתו כדי
שילם בו הפעל האחר ההוא והפעל הזה הוא לצייר בכפשו הסודני
המושכלות ולרעת האמתות על פי מה שהם עליו שהדעות כותן ששוא
ושקר להיות תכלית האדם לאכילה ולשתיה ולבעלה או לבנות קוד
או להיות מלך כי כל אלה מקדים מתחדשים עליו לא יושבו על כמו
השבייה ועוד שהוא משתתף בזה עם רוב הברואים והחכמה היא
אשר תקוב על כחו השבייה ותעתיק אותה ומעלתו כבוד למעלת כבוד
שהרי היה האדם בבן וחור אדם בתעל והאדם קודם שישכיל
יודע הוא כחש כבהמה לא ככדל' משאר מיני החיות אלא בהבון
דונה לומר בהבון שהוא מצייר לכפשו המושכלות והכבוד שבו
שבו מושכלות לצייר לכפשו אחדות הבה וכל הנלוג לענין ההוא מ
מהאלהיות שאר החכמות אינם אלא להרגיל בהם עד יגיע לדעת
האלה והדבור בזה הענין עד כלותו יאריך מאד אבל עם ציור המנ
המושכלות יתחייב להרחיק רוב התענוגים הגופניים כי תחלת הקבל

מיו

צייר שמרכיב הנפש בתקון הנפש בתקון הנפש בחרבן הגוף שהאדם כ
כשיקרה רודף תאוות ומגביר המורגשות על המושכלות ומעביר ש
שכלו לתאוותיו עד יחזור כבהמה אשר לא תצייר לכפשה לא האכילה
והשתיה והתענוגים אז לא יתודע הכח האלי דל השכל וישוה אז כאלו
הוא ברירה בזורה סוחה בתוך ים היולי ופי ים היולי תקו וכתב
מאלו המוקדמות כי תכלית העולם וכל אשר בו הוא איש חכם ונב
וכאשר יתברר לאיש שהוא מיני האדם הדעת והמעשה דל ברעת
לבייר בשכלו אמתות הרבריה על פי מה שהם עליו ולהשיב כל מה ש
שאפשר לאדם להשיבו והמעשה הוא תקון וישור הדברים הטבעיים
ושלא יהיה שנוף בתענוגים ושלא יקח מהם אלא מה שיהיה בו תקון
בפשו ותקון המדות כלל ועל כן האיש שיהיה על ענין זה הן התכלית
והוא החפץ וזה הדבר לא נודע מאת הכביאים בלבד אבל חכמי ה
האנונות החולפים ואשר לא ראו הכביאים ולא שמעו חכמותם כבר י
ידעו גם הם שאין האדם שלם אלא כשיהיה כולל הדעות והמעשה ודי
לך בדברי החכם המפורסם בשלום ופיו שאמר חפץ האל ממנו ל
להיות נכונים חסדי שהאדם כשיהיה חכם בבון מבקש תאוות אינו
חכם על האמת שתחלת החכמה מחייבת שלא יקח אדם מועדנים
הגופניים אלא מה שיש בו תקון נורד גופו וכשנפשו מסב אביו בשלים
זה הענין וכבר ראו כפי מה שהוא ראוי וכן מצאנו הכבי' האיש' ונחשב
לענין למי שהתהלל שהוא חכם והוא מורד במצוה ומבקש תאוות
בפשו והוא מה שאמר איכה תאמר חכמים אכחו ותגרת ה ארנו
וכן חס יהיה האדם כמו כן עובד ונזיר ומרחיק המועדנים לבר ממה
שיצטרך לתקון גופו והולך במנהגים הטבעיים כולם על קו המישור
ומחזיק בנעש המדות כולם אבל אין לו חכמה גם זה חסר השלמות
אבל הוא יותר שלם מן הראשון אך מעטיו שהוא עושה איכם על דרך
ככונה ולא על דרך אמת ועל כן אמרו חכמים עה אין בור ירא ח
חטח ולא עה חרץ חסיד כאשר בארנו וכל מי שיאמר בעם הארץ
שהוא חסיד הוא מזיב החכמים שבזנו בענין זה בזירה כחכת ו
זהו מזיב השכל כמו כן ועל כן תמצא הצוני בכל התור ולמדתם
ועשיתם מיכא החכמה קודם המעשה שבהכמה יביע האדם למעשה
וקמעקל לא יביע בו אל החכמה וזהו מה שאמרנו עה שהתלמוד מ
מביא לריו מעשה ונשארו בבאן שאלה אמתות והוא שיוכל אדם ל
לומר אמת כבר אמרתם שהחכמה החלהית לא המציאה דבר לריק
אלא לענין ובי כל היצורים שמתחת גלגל הירח הנכבד מהם הוא ה
האדם ותכלית היות האדם לצייר כפשו המושכלות ואם כן מודע ת
המציא הקב"ה כל האנשים אשר לא יציירו מושכל לכפשו והוא רואים
שרוב בני אדם עיונים מן הערמה ורקים מן החכמה מבקשים ה
התאוה ושהאיש החכם המואם בעולם הוא יחיד בין רבים לח ימצא
אלא אחד בדור מהרורות התשובה על זה שהאנשים ההם כ
כמבוא לשתים כמות האחת להיותם משמשים לאחד ההוא שאלו יהיו
כל בני אדם מבקשים חכמה ופילוסופים נשחת תקון העולם וחבר
מיין בעלי חיים מן העולם בימים מועטים מפני שהאדם חסד מאד
ויצטרך לרבים רבים והיה צריך ללמוד חרישה והקצירה ולרש ו
ולשחון ולאשת ולתקן כלים למלאכות האלה כדי להשלים בהם ת
תקון מזונו וכן יהיה צריך ללמוד הגויה והאריזה כדי לארגוניה ש
שילבש וללמוד בנין לבנות מקנה להסתר שם ולעשות כלים לכל א
אלו המלאכות ואין בחיי מתושלח מה שישפיק ללמוד לו המלאכות
שהאדם מצטרך באמת לכולם נורד מוכרח ומתי יהיה מונח פנאי
ללמוד ולקנות חכמה על כן נמצאו שאר בני אדם לתקן לו המעשים
הנריכים חליהם במדינה כדי שימצא החכם צרכו מוזמן ויתעשב ה
הארץ ותהיה החכמה מצויה ומה טוב אמר האנוני לולי המשתבש ה
כשאר העולם חרב שאין בעולם שבעון דומה לשבעון האדם שהוא
תלש הנפש ודל ההדבכה והוא נוסע מתחלת הגליל השני משבעה
גלילות ישוב עד סוף השמי והוא עובר ימים בזמן החורף והולך
בארץ תלאויות בזמן החורב ותקון ומשתבש בכפשו לחיות הטרה ו
נלרמשים כדי שיריח דיורים שיקבץ בלן מן הזוכים שמכר בהם
כפשותיהם שלש ויהיה לו מהם הלך יחזיק לחלוק אותה על אומנים
לבנות לניסוד על עבדו הארץ כסיד וחכמים כדי להקים עליו
קיד שישמור שנים יבנות והוא ידע שלא נאמר משנת חיינו שיוכל
בהם לבלות כנין ינאו מן הגמא חיים טעות ושבעון כזה וכן כל ת

העניני העולם הם הוללו וכלות גמור אבל הם ככה לישב העולם
ועל כן קראו חכמים עה מי שאין לו חכמה עם הארץ כלומר לא
נמצאו כי אם לישב הארץ לפיכך הם מיחבים שמהם לארץ ואם יאמר
איש שהרי אנו רואים שמהם וכו' והוא שנקט בעולם לא ייבעה ו
ואחרים עובדים חותו ומתעבקים בעבקי ונאמר שיהיה המשתמש
בעבקי איש חכם וככו. ואין הרבר כאשר יחשוב שמנוחת הכפיל
הוא כמו כן עובד ומיין הכוב הוא לאיש אשר חפץ הבורא לתנו
לו שאעפ שגורא כח ברוב ממנו או רכשו יונה לעבדיו לבנו ארמון
כליל ישי ולכאכ כרס חשב כמו שיעשו המלכים וכל הדומה להם
ואפשר שיהיה הארמון ההוא מוזמן לאיש חסיד יבא באחרית הימי
רחשה יוש אחד בכל קיר מן הקירות ההם ויהיה לו כבה להנצל מ
ממות בגון שאמר יבין וצדיק ילכש או יקחו מן הכרס הוא כוס יין
יוס אחד לישות ממנו צרי הנקרא תר'קה וימלט בו מן המות איש
תמים ושלם אשר נשכח האשעה וכן מנהגה הבה וחכמתו אשר
העביר בה העבוענות מרחוק האומה אמן. וזה הענין בארמו
חכמים עה אמרו כי בן זומא היה עומד על הר הכית והיה רואה יש
ישאל העולם לחובו ואומר ברך שברא כל חלה לשדתי כי היה
עה יחיד בדורו: והעבה השנית במציאות מי שאין בו
חכמה מפני שאנשי החכמה הם מעט מאד וזה הרבר נתחייב ברך
החכמה החלית ואין לומר באשר חייבה החכמה הראשונה מרוב
הוא כן כמו שאין לשאול למה היו הגבלים תשעה וכוכבי לכת
שבעה והיסודות ארבעה שאלו כלם והנוהגים מנהגיהם נתחייבו
להיות כך במציאה הראשונה. והנה חכמים עה כבר בארו זה
ואמר ר' שמעון בן יוחאי על אנשי דורו ואעפ שהיו ככבדים רובם
ראית בני עליה והם מועבים אם שמים הם חני וכו' הם ועל כן
כברנו ההמון לעשות חכמה לחכמים שלא יארו שוממים. ואולי
תשוב שזאת התועלת קטנה אבל היא צריכה וראויה יותר מן הר
הראשונה שהרי הקבה העמוד הרשעים בארץ ישראל כיו לעשות
להם חברה ולהקיר שממון נשמות החסידים הוא מה שבאמר לא
וגרנו מפנין בשנה אחת פן יהיה הארץ שממה וזה ענין פרט
חכמים גם כן ואמרנו מאי בן זה כל האדם כל העולם לא נב
כברא אלא לצוות לזה פירוש להקיר עצבו ושממון יחידותו ואם כן
כתבאר מכל אשר אמרנו שהכונה בבריאת כל מה שיש בתוך הע
העולם ההוא הנשאר הינו אלא איש שלם כולל החכמה וה
והמעשה כמו שאמרנו וכשתבונן ותלמוד מדבריהם עה חלו שני
הענינים רל החכמה והמעשה מאשר בארוקו ורמוזהו תרעבי על
בזון איוו שאין לול הקבה בעולמו חלא ארבע אמות של הלכה ו
וכבר יצאנו מהענין שהיינו מתעבקים בו אבל הבאתי אלנו הדברי
מפני שהם מיפים האמונה ומעוררים על בקשת החכמה ואינם נק
נקלים לפי מה שאני רואה: והכני חוזר לעניני: וכשהשלים רב
אשי לחבר חבור התלמוד על מה שהוא עליו היה הפלגת חבורו וע
ועזם תועלתו לבר נאמן עליו די רוח חלהין קדישין ביה ומה שב
שכמנה מחבור רב אשי בתלמוד הם חמט ושלמים מהכתות. ולא
מנחנו לו דבר בהדר ודעים חלא ברבות בלבד ולא במסכת שקלים
מסדר מועד ולא על מסכת עדיות ולא מסכת אבות מסדרנו
כו' וכן ולא מסכת מדות ומסכת קנים מסדר קשים ולא מנחנו לו
דבר גם כן בסדר טהרות חלא במסכת נדה בלבד אחר כן נפטר
רב אשי אחר שגמר התלמוד כאשר זכרנו בבבל. וכן עשו חכמי
ארץ ישראל מה שעשה רב אשי וכתבו התלמוד הירושלמי והמחברו
הוא ר' יוחנן וכמנא מן הירושלמי המשך סדרים שלמים אבל הרר
טהרות לא נמצא לו תלמוד בשום ענין לא בבלי ולא ירושלמי חלא
מסכת נדה כמו שזכרנו. אבל יכול הדם לפרש בהדר ההוא אחר
יבועה רבה ועמל גדול ושיייעוהו התוספתא והברייתות וילקטוה
ההלכות הכחות על ענינו בכל התלמוד וינוח בשכלו העקדים של
מסכתות ועניניהם מן ההלכות ההם כפי שתראה כשנפרש בהדר
הוא כעה. וכשמותו כל החכמים עה שהאחרון מהם היה רבינא
ורב אשי והתלמוד כבר נבאר וכל אשר קם אחריו היתה תכלית כו
בכתו וכל מאורו להבין דבריהם שכתבו בלבד ועליו חין להוסיף
ונומנו חין לגרונו. וחברו הגאונים פירושים רבים אבל לא הספיק
אחד מהם להשלים פירוש כל התלמוד לפי דעתנו ויש מהם מי ש

שמנעו קוצר ימי חייו ומהם מי שמנעו עבקי בני אדם בדיניהם וח
וחברו כמו כן חכמים בהלכות פסוקות מהם בלבדן ערב ומהם ב
בלשון הקדש בגון הלכות גדולות והלכות קטנות והלכות פסוקות
והלכות רב אחא משבחה וזולתם. וההלכות אשר עשה הרב הגדול
רבינו יצחק זל הספיקו בער כל החבורים ההם מפני שהם כוללות
לכל תועלות הפסקים והדינים שצריך אליהם בזמננו זה. רל חין
הגלות ובאר שם כל הנושיות אשר נמצאו לאשר היו לפניו בפסקיו
ואין תפישה עליו בהם חלא בהלכות מועטות לא יבועו עד אשר ב
בשום פנים אבל הפירושים המצויים לכל הגאונים יתורעיתו כל
אחד כפי יתרון שכל בעליהם והאיש הכבוז המעיין בתלמוד יכול
להשכיל די שכל כל באון ובאון מבריו ומפירושו וכאשר הביע הזמן
שינוי הלכנו על המנהג שמנחנו החולפים מן ההקירה והדרישה והה
וההשתדלות כפי היכולת כדי להקבל כמה שנקרה להושיל בו שבר מ
מאת הבורא. והבנתו כל אשר בח לידי מפירושי ארבי זל וזולתו
עד רבינו יצחק הלוי כי לכ האיש ההוא בתלמוד מבעית למי שים
שיסתכל ברבריו ושמוק שכלו בעיון עד אשר כמעט נאמר בו וכמהו
לא היה לפניו מלך ב'מנהגו ודרכו. ואם שתרגם כן ונה שמצאתי לו
מן ההלכות בפירושו נכפשו ומה שנראה לי חני כמו כן מן הפירושי
כפי חולש יכלתנו ומה שלמדנו מן החכמה. וחברתי פירוש בתלתא
סדרי מועד ושמים וכו' קין לבר מאיר בעמסתות חני חושב עתה ב
בהם לחבר אותם ועוד לא מצאתי פנאי לרבר בהם וחברתי. כמו כן
פירוש חולין לרוב הצורך חליו וזה הוא עסקינו אשר היינו עובקים
עם רוב הדרישה לכל מה שדרשנו ואחר כן ראיתי לחבר במשנה ח
חבור שיש צורך גדול אליו על הענין שאבאר בסוף דברי זה. ואשר
קראתי לחבר זה החבור הוא אשר ראיתי התלמוד שהוא עושה במ
במשנה דבר שאי אפשר להשיגו בסברא לעולם שהוא מביא עקדים
ויאמר כי זו המשנה העידה על ענין כך וכך. או שזאת המשנה חס
חסרה מלים ותקון דבריה ראוי להיות כך או שזאת המשנה
היא לבלוני ורענו כך ועוד שהוא מובין במליה ומהסר מהם ויגלה
טעמיה וראיתי כשיהיה עשוי זה החבור על הענין אשר הבאר על כל
המשנה יהיו בו ד' תועלות גדולות האחת שאנו ממרי פירוש המשנה
על ככון ובאחר מליה שאלו שאלת לגדול שבאונים בעד פירוש ה
הלכה מן המשנה לא יכול לומר בה דבר חלא אם ידע על פה תלמו
ההלכה ההיא או יאמר לך אראה מה שיש בה מן הדברים בהלמוד
ואין ביכולת אדם לרעת על פה כל התלמוד וכל שכן בהיות הלכה
אחת מן המשנה מפורשת בארבעה עלים וחמשה כי ירא דבר על
דבר ונענות וקושיה ותשובות עד שלא ידע לחבור הברור מפירוש
המשנה ההיא חלא אדם בקי בעיון והנה מה יעשה בהלכה אחת כי
לא ישלם פירושה ופסקי הרין בה חלא משהי מסכתותיו שלשה
והתועלת השנית הם הפסקים שאומר לך בפירוש כל הלכה על דעת
מי בפסקה ההלכה. והתועלת השלישית להיות כמובאר לכל
המתחיל בעיון החכמה ויקבץ לו ממנו ררך בדיקת הדבור ובהורו
ויהיה אז כמי שכלל ברעתו כל התלמוד ויהיה לו לעוד גדול בכל
התלמוד. והתועלת הרביעית שיהיה למזכרת למי שהרא וידע ויהיה
כל מה שקרא נבב בין עיניו תמיד ותהיה משנתו ותלמודו סדורה
על פיו וכאשר ציירתו לפישי הענינים החלה בעיני חבני להבר אשר
יזמתי לעשות ועניני בזה החבור פירוש המשנה כמו שפירש ה
התלמוד ואני בומר הפירושים האמתיים ומרחיק הפירושים אשר
כראה שהם נרחים בתלמוד ואבלה העלות והטעמים אשר בהבילם
כפלה המחלוקת בין החולקים בקבת המחלוקת ועל דעת מי ההלכה
כפי אשר יתבאר בתלמו. והשאר בכל הענין ההוא לקצר המלות כדי
שלא ישתבש לקורא שאין פירושינו לבזון החכמים הכל לבזון מי שים
לו לב להבין. וראיתי שיהיה סדור חבורי על המנהג שנהגו כל המ
המפרשים והוא שאכתוב דברי המשנה עד סוף ההלכה אחר כן אר
אדרב על פירוש ההלכה ההיא כפי אשר יענינו וערכנו ואחר כן הקח
הלכה שניה כמו כן עד סוף המשנה וכל הלכה שתהיה ידועה ומ
ומבואר אכתבנה ולא נצטרך לרבר בה וידע שכל מקום שהם חולקי
בש ובה הלכה כבה חלא ברברים ידועים שהלכה ככש ובהלכות
ההם בלבד אומר לך כשאפרשם הלכה ככש. וכן כל משנה התב ש
שאין מחלוקת בה תהיה ההלכה כפי שהיא אומרת. חלא פתס אדת
בין רבים ובאותן ההלכות הזרות אומר לך שזה הסתם נראה ואינם

הלכה אבל שאר המחלוקות לא נצרכו בהם להכריע מחשבה אבל מיד אומ' לך ההלכה על דעת מי היא ואפי' יהיו יחיד ורבים אומר לך הלכה ברכים ויהא יורכז לכבד האמת וירחיבנו מהפכו בעזרתו של רם ונשא זראיתי להביא פרקים עשרה קודם שאתחיל לפרש והם באמונת הא' אין בהם תועלת גדולה כנגד הענין שאנו עוסקים בו ייטב לנמנור עליהם למי שירצה להיות שלם במשנה :

הפרק הראשון

הפרק השני

הפרק השלישי

הפרק הרביעי

הפרק החמישי

הפרק הששי

הפרק השביעי

הפרק השמיני

הפרק התשיעי

הפרק העשירי

הפרק הראשון

במנין החכמים הנזכרים במשנה ונקראו ההלכות על שמה :
 במנין החכמים הנזכרים במשנה בשביל מעשה שהיה בזמן אחד או למנוכר שלמדו ממנו או דרש שאמר :
 להודיע מה שנתפרסם מיחס חכמי המשנה :
 בחכמים שהיו ברור אחד והדורות שהשיגו קצת החכמים לקצתם :
 כבחור שם התלמיד והרב מהם כפי אשר נתפרסם :
 בהודעת שמוותם הסתגומים ולהוכיח בידיעתם :
 בזכרון מעלתם כפי שעשה המחבר :
 ביחוסם לארצות ילמלאכות ולאנשים ולמשפחות :
 באנשים שנפלה ביניהם מחלוקת ברב דבריהם :
 בחלוק הלכותיהם ברוב או קמייעוט :

במנין החכמים הנזכרים במשנה ונקראו ההלכות בשמותם כבר אמרנו בפתיחת דברינו שחבר המשנה קצר דבריו בהספור שמות האנשים המקובלים להלל משמעון הנדיק ורעיו ונקטלה כלה חזרות לשמעון ומנין חלו האנשים אשר בשמם נכתבו כל הדינים ונקטשיות והתקנות והבזירות בכל המשנה אחי' ותשעו איש ואינו הם ר' אלעזר בן הורקנוס ר' אלעזר בן יעקב ר' אליעזר בנו של ר' יוסי בגלילי' יהושע בן פריה ר' יהושע בן חנניה ר' יהושע בן קרח ר' יהושע בן בתיא ר' יהושע בן הורקנוס ר' אלעזר בן עזריה ר' אלעזר בן יהודה איש ברתותא ר' אלעזר בר צדוק ר' אלעזר בן שמוע ר' אלעזר חמא ר' אלעזר בן פרטא ר' אלעזר בר שמעון ר' אלעזר בן פאבי ר' יהודה בר אלעאי ר' יהודה בן בתיא ר' יהודה בן אבא ר' יהודה בן טבאי רבן שמעון בן גמליאל ר' שמעון בן יוחאי ר' שמעון השורני ר' שמעון בן פנח ר' שמעון בן הובב שמעון בן שמעון התמיני ר' שמעון בן עזאי ר' שמעון בן זמא ר' שמעון בן אלעזר ר' שמעון בן יהודה ר' שמעון בן בתיא שמעון חמי עזריה ר' חנניא בן הכהנים ר' חנניא בן חנטיבנוס חנניה בן חנניא ר' חנניא בן גמליאל ר' חנניא בן אלפתא איש כפר הכבלי ר' ישמעאל בר נחמיה ר' נחמיה איש כפר הכבלי ר' יוחנן בן נורי ר' יוחנן בן גדול רבן יוחנן בן זכאי ר' יוחנן בן ברנא ר' יוחנן בן גורגיא ר' יוחנן הכהן ר' יוחנן בן יסוע בן חמיניאל ר' יעקב ר' יוסי בן יוסי בן משה ר' יוסי בן חנוסף אשרתי ר' יוסי הגלילי יוסף בן יעזר יוסף בן יוחנן ר' יוסי בר יהודה ר' יוסי הכהן יוסף בן הוני רבן גמליאל רבן גמליאל הזקן ר' עקיבא איש כפר דמאי ר' רובתיא בר יבאי אבא שאול ר' טרפון ר' מאיר ר' עקיבא ר' הונסית ר' נתן נחום הגלילי ר' מישא ר' צדוק נחום המדי ר' רוסא בן הירסיא ר' אלעאי כוכבי ר' פפיאס ר' מתיא בן הרש' נתאי הארכלי שמעיה ואבטליון הלל ושמיאי ר' זכריה בן הקטב ארמון חנן בן אבשלום ר' ידיע הכבלי עקיבא בן מהללאל ר' יקים איש חדיד מנחם בן חנניא ר' יעקב ולא שמענו בזכרון שמוותם קוד מנחם :

הפרק השני

במנין החכמים הנזכרים במשנה בשביל מעשה שהיה בזמן אחד מהם או מוסר שייקר בו או פסוק שאמר בו דרש כבר הביאנו במשנה זכרון רוב החכמים ולא בשביל עסקיהם להם דבר מן הלכות באשור או הטר אבל מזכרו בשביל דבר אשר קרה בזמן אחד מהם או למד יוסרים כגון הנזכרים באבות' ולמדו ממנו המוסר ההוא או הדרש אשר דרש אינו מורה על איסור וחסד וכתבו הענין על שמו ומנין האנשים אשר בא זכרונם על אחד מהענינים שזכרנו ודוניהם שב שבעה ושלשים איש ואלו הם ר' יהושע ר' אלעזר הקפד ר' אלעזר בן עקיב ר' אלעזר המודעי יהודה בן תימא ר' שמעון בן כתבאל ר' שמעון בן עקיבא ר' שמעון בן אלפתא חנניא בן רוסא חנניא בן חזקיה בן ברין ר' חנניא בן תרדיון ר' חנניא בן הקנא ר' ישמעאל בן פאבי יוחנן בן חמורוני ר' יוסי בר יהודה איש כפר הכבלי ר' יוסי בן דרומאקית רבן גמליאל בנו של ר' יהודה הנשיא ר' שמעון איש המצפה ר' חני המעבל ר' הורקנוס ר' יבאי ר' כהנא ר' אבטיבנוס איש הובב ר' הלפתא איש כפר חנניא ר' לויטאי איש יבנה ר' יונתן שמנאל הקטן בן ר' בב' בן הא הא' להושע בן הקף חמנאל המוצרי ר' שמעון בן מנסיא אבא שאול בן בטלית זכריה בן קבנול בבא בן בוטא ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברנא ר' ישמעאל בר יוסי ולא כוונתי דברי כמו בן ל זכור חלה על קוד זמנם אס כן כלל מהספר החכמים הנזכרים במשנה מאה ושמונים ועשרים ושני אנשים הביאו זכרם והם חלשיש אחר ולא ספרנו אותם בכלל חלו הנזכרים בשביל הענין ש שנודעו ומנחה חברו של שמיאי ולא שפרנו אותם כמו בן שלא כ נמצאו במשנה דבר בשום פנים להיות נלוח לכל הדברים אשר ד ספרנו :

הפרק השלישי

באשר נתפרסם מיחס חכמי המשנה מהם רבן גמליאל בנו של ר' יהודה הנשיא ור' יהודה הנשיא בן רבן גמליאל בן רבן שמעון בן רבן גמליאל הזקן בן רבן שמעון בן הלל הנשיא והוא הלל הכבלי אשר חלו כמשה בת מן החכמים החמורונים ועל דעתו היתה ונקראת בית הלל והלל זה הוא מבני שפטיה בן אביאל בן דוד גולה השבעה חכמים כבר התבאר שזה מורכרוד' ומהם ארבעה מקהל הגרים והם שמעיה ואבטליון ור' עקיבא ור' מאיר ומהם בהנים שמעון הנדיק אשר חלו חזרו ההלכות בלן לקיים מה ש' יורו משפט' ליעקב ור' אלעזר בן עזריה בה הוא עשירי לעזרא ושמעון דודו והוא הירוש שמעון חמי עזריה ר' אלעזר בן שמוע ר' חנניא בן הכהני ור' שמעון בנו והוא הידוע ר' שמעון בן הכהן ישמעאל בן פאבי ויוחנן בן ברנא ורבן יוחנן בן זכאי ויוסי בן יעזר ור' יוסי הכהן ור' טרפון ויהושע בן הקף חמנאל המוצרי ושאריתם מיעראל ולא נזכר בהם במה שאפי' יודעיהם :

הפרק הרביעי

באנשי שהיו ברור אחד מן החכמים והשיב קצתם לקצתם שמעון הנדיק ור' רוסא בן הרבינס היו ברור אחד והחיד ימים ר' רוסא בן הרכיב עד שהשיב לר' עקיבא ואנשי דורו וזו היא חבורה הראשונה אבל השניה אבטיבנוס איש סוכו ור' אלעזר בן חריבוס והחבורה השלישית יוסי בן יעזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלה והחבורה הרביעית יוחנן בן מתתיה ויהושע בן פריה ונתאי הארכלי והחבורה החמישית חוני המעגל ויהושע בן הקף ויהוד' בן טבאי ושמעון בן שטח והחבורה הששית עקיבא בן מהללל ושמעיה ואבטליון ווחן ואדמון ור' מישא והחבורה השביעית שמיאי והלל ומנחם ויהודה בן בתיא ור' פפיאס ור' יוחנן בן בב ובחנני' בן חזקי' בן ברין ונחמיה בן הקנא ובבא בן בוטא ור' יוחנן בן חמורוני ורבן גמליאל הזקן ונחו הלכר ושושע בעב' בתות היו בבית שני מתלמידינו ועד סופו ולא ראו החור' בן אבא הכהן' אשר אחרי לו שראו החור' בן ה' ר' אלעזר בן יעקב ור' צדוק ור' אלעזר בנו ורבן יוחנן בן זכאי ורבן יעזר ור' ישמעאל בן הלשיש כהן גדול אבא שאול ור' ליעזר המודעי ור' חנניא בן הכהנים ור' שמעון בנו ור' חנניא בן מ אבטיבנוס ור' חנניא בן רוסא ור' חנניה בן תרדיון ושמנאל הקטן ור'

ונחמיה איש בית לוי כיבמותו בלבר נר' לעזר בנו של ר' יוסי הג' ילי
 נר' יהושע בן הורקנוס בשוטה בלבר ידוע הבבלי במציעו בלבר
 ר' שמעון בן יהודה בשכונות בלבר נר' שמעון בן כהיריה נר' נחוטא
 בן לנתן איש כפר הבבלי נר' יוסי סכחן נר' יקום איש חדיד ומנחה בן
 סגבאי בעריונית בלבר נר' שמעון אחי עזריה ויוסי בן חוני בזבחי בלבר
 נר' אלעזר בר' שמעון בתמורה בלבר נר' יעקב בנענים בלבר נר' מ
 אלעזר בן פאבי כ' נשבת טהרות בלבר נר' יוחנן בן ישוע בן חמיני
 של ר' עקיבא בידים בלבר יאלה האכשמים כולם הספורים אין לאחד
 מהם בכל ריצי המשנה לא הלכה אחת במסכתא אשר זכרנו וכבר
 נאלם לנו העבין אשר רבינו להקדים אותנו ונאכחנו עתה מתחילין
 לפרש כפי מה שיערכו

וכרנו בפרק הקודם מרוב מחלוקותם ומעטם ויש מהם מי שלא
 ככתבה לנו במשנה יאלה הלכה אחת בלבר ולא הוסיפו לם
 לשנות שמו בדבר ממשפטי המנות וקם שבעה ושלשים איש נחום
 הלבר ורבי מישא במסכת פיאח בלבר ולא נשנה להם דבר שני
 השנים פני במקום אחר וחכמי בן חכימי נר' יוסף בן החוטף אפרתי
 בבלאים בלבר נר' אלעזר חסמא נר' יוסי בן משולם בתרומות בלבר
 נר' חנניאל בשביעית נר' אליעזר בן יהודה איש ברתולמא ונסתאי א'
 איש בביר דמאי בערלה בלבר נחום חמדי בשבת בלבר נר' לעזר נר'
 דוסתאי בר' יואי בעירובין נר' שמעון הסגן וכן כבר בשקלים בלבר
 ויהודה בן טוביא ושמעון בן שטח ויוסי בן יעזר ויוסי בן יוחנן ונת
 נסתאי הארכלי ויהושע בן פריחיה בתבנה בלבר ושמעון סתימכי וכ

מסכת ברכות

מעשה שכאו בניו מבית המשתה אמרו לו לא קרינו את
 שמע אמר להם אם לא עלה עמוד השחר חייבים אתם
 לקרות

בית המשתה בית משתה היין והביאר דבר זה לסייע
 בו דברי רבן גמליאל וטהנא הורה כדכרינו :

לא זו בלבר לא כל שאמרו
 חכמים עד חצות מצותן עד שיעלה עמוד השחר הקמור
 חלבים ואברים מצותם עד שיעלה עמוד השחר ובל ה
 הנאבלין ליום אחד מצותן עד שיעלה עמוד השחר אם
 כן למה אמרו חכמים עד חצות רדי להרחיק אדם מן ה
 העבירה

הקמור חלבים הם כלל חלבי הקדבנות אשר יקרינו
 הכהנים בכל יום ואברים הם נתחי העולה הקרבים בכל יום והוא
 מה שאמר הכתוב את הכבש אחד וגו' והנותר מן החלבים הם
 והאברים הם מקריבין אותנו כל הלילה עד עלות עמוד השחר יכמו
 שאמר הכתוב בעלת התמיד היא העולה על מוקדה על המזבח כל
 הלילה עד הבקר וכן אכילת קדשים שנוה הקבה באכילתן שלא
 יאכלו לא ליום אחד והם חסר נאמן בהם קיום הקנה יאכל לא תתירו
 ממנו עד בקר דינם גם כן שיאכלו יום חזיחה ובלילה עד שיעלה
 עמוד השחר ומה שאמרו בלג כלם עד חצות ואף על פי שיש בשעה
 פבאי עד שיעלה עמוד השחר הוא סייג שלא תרחק עליו השמש
 וכמנא עושה מהם דבר אחר עלות השחר וזה עבין מה שאמרו
 להרחיק אדם מן העבירה :

מאימתי קורין את שמע בשחרין
 משיכיר בין תבלת ללבן רבי אליעזר אומר בין תבלת ל
 לברתי וגומרה עד הגין החמה ר' יהושע אומר עד שלש
 שעות שכן דרך בני מלכים לעמד בשלש שעות הקורא
 מכאן ואילך לא הפסיד כאדם שקורא בתורה

קורין את שמע בערבין משעה שהכהנים נבנסין לאכל
 בתרומתן עד סוף האשמורת הראשונה דבר ר' אליעזר
 וחכמים אומרין עד חצות רבן גמליאל אומר עד שיעלה
 עמוד השחר

כבר בארנו בפתיחת דברינו יום טעם התחיל בו המסכתא
 ומה שהזריכו לרבר על עונת קרית שמע ערבין קודם
 שירבר על עונת קריאתה שחרית שכן מצינו בתור בחיובם בשכך
 ובקומך יונה לומר שיקראוהו בשעת שיכת בני אדם ושעת קומם
 משנתם ורונה לומר במה שאמר משעה שהכהנים כנסין לאכל
 בתרומתן משעה שיכנסו כהנים טמאים שטבלו לאכל בתרומתן וזה
 לא יהיה אלא אחר כלות היום כאשר אמר הקבה בכל מי שיטהר
 מטומאתו ונא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים ושהזריכו לומר
 משעה שהכהנים כנסין ולא אמר מצאת הכבשים ואעפ' שהען
 אחר להושיעו הועלת מתוך דבריו והוא טכחן טמא כשיטבל
 ביום מותר לו לאכול בתרומה אחר ביאת השמש ואם עדין הוא
 מחוסר כפורים והוא שתהיה טבילה זו אחר השלמת הזיבה או
 הפרעת שלא תאמר לא תעלה לו טבילה עד שיקריב הקדבנו הראויות
 לו ממחרת וקוריענו שמונת לו לאכול תרומה קודם שיקריב אותם
 הקדבנות שלא הקריב באכילת תרומה לא על ביאת השמש לא
 על הביאת כפרה האשמורת שם שלישיית טבילה אכלם ושואמר
 האשמורת הראשונה הוא השליש הראשון מן טבילה ועמוד השחר
 הוא האור הנצנץ בפאת מזרח קודם עלות השמש בכדי שעה וחומש
 שעה מן השעות הזמניות וטעם זה קדבת שטח אור השמש מן
 הקיטורים העבים העולים מן הארץ תמיד אשר די עלותם מן
 הארץ אחר נחמשים מיל כגון שהתבאר בחכמת הלמודים ורעת
 החכמים כדעת רבן גמליאל אלא שאמרו עד חנות כדי להרחיק אדם
 מן העבירה כמו טיבתא אחר בן והלכת כרבן גמליאל :

ויבין ימי היום הימים כל ימי חיך הלילות וחכמים
אומרים ימי חיך העולם הזה כל ימי חיך להביא ל
לימות הישיח

יצאת מצרים כנוי לפרשת ציית שנאמר בה אשר הוצאתי אתכם
ממצרים ויהי כיום כותבת שלא יקראו הפרשה הזאת כלילה כי
הכתוב אומר וראיתם אותו בשינה הישיח אשר באה הקבלה לולי
יצאת מצרים שנזכר פה ויש לנו לקרואה מפני הענין ההוא ואלו
מה שאמר ר' אעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא אמר בן
שבעים שנה כי לא היה בן שבעים לא צייר לימים היה והיה מרבה
לשנות וללמוד ולקרנות יום ולילה עד אשר הגש כחו וכזרקו בו שיבה
וחזר כזקן בן שבעי שנה והיה התמלת השיבה ברבוננו כמו שכתב
בתימוד ואמר בענין תמויה הרי אני ארבעי שקסתי לתי והתחבתי
עם חכמי החכמה לא זכיתי לדעת הרמו שברנו בכתוב בחיני
קריאת פרשת ציית כלילה עד שדרשה בן זומא

פרק שני היה קרוח בתורה והגיע זמן
המקרא אם כיון לבו יצא ואם לאו
לא יצא בפרקים שוא מפע הכבוד ומשיב באמצע שוא
מפע היראה ומשיב רברי ר' מאיר ר' יהוד' אומ' באמצע
שואל מפע היראה ומשיב מפע הכבוד בפרקים שואל
מפע הכבוד ומשיב שלום לכל אדם

זמן המקרא הוא חמ' מוזני קריאת שמע הקנאים כבר הקורס לזה
ומה שאמר אם כיון לבו יצא לא יצא לבו ומאשרת ורעונני ל
לקריאה היא שאפשר לשמור הקנין ולא יתכוין לקריאת הפרשה
ומה שאמר יצא ר' יצא ירו מוכתו ובפרקים הא קריאת שמע ובכבוד
אחר זאת רברי ר' מאיר בשרק' שוא מפני הכבוד וקל וחומר להשיב
שלום למי שיטל בשלמונו וכמו כן מה שאמר באמצע שואל יתחל
הוא לתת שלום וקל וחומר להשיב שלום ופירוש מפני הכבוד הוא
לתת שלום או להשיב שלום על איש יחסי לכבודו כן אכיו או רבו או
חכם ממונ' ונשני היראה איש שהוא מפור ממונ' כגון חכם או מוסר
או גני והלכה כר' יהודה

ב' או הן בין הפרקים בין ברכה ראשונה לשנה בין
שנה לשמע בין שמע לוהיה אם שמע בין והיה אם
שמע לוואמר בין ויאמר לאמת ויצא ר' יהודה אומ' בין
ויאמר לאמת ויצא לא יפסק אמר ר' יהושע בן קראה
למה קדמה שמע לוהיה אם שמע כדי שיקבל ערו עול
מלכות שמים תהלה ואחר כך יקל עליו עול מצות והיה
אם שמע לוואמר שיהיה אם שמע נהג בין כיום בין ב
כלילה ויאמר אינו נהג אלא ביום

ענין רברו אינו נהג לא כיום כי המנהג האמורה בפרשת ויאמר ו
נהי מנות ציית איכה מחייבת חלף כיום כמו שכברנו קודם זה
והלכה כר' יהודה

ג' הקורא את שמע ולא השמיע לאונו יצא ר' יוסי אומ'
לא יצא קרא ילא דקרק באותיותיה ר' יוסי אומ' יצא ר'
יהודה אומ' לא יצא הקורא למפרע לא יצא קרא וטעה
יחזור למקום שמעה

דקדוק החותיות הוא להשמר במונח שפירו בעת הקריאה כדי שלא
יביע אות נחה ולא יכיר אות נכח ויבאר זכרון התבוננות כרמי לבי
לכאדם ויחטוף התבוננות הראונית למפרס בחטיפה וינוח החותיות
דרך מונחם ולא יבליע אות בשכית הסמוכה איה בהיות האות מסוף
המלה והיא בעצמה ראש המלה הבאה אחריה כגון ואחרת מהיה
בכל לכך וכדומה לו והרבים השא כלם אי אפשר לכתבם בספר
אבל יקחו אותם מפי מלמד שילמדם פה אפה ולמפרע פירו הפוך
והוא שיקרא פסוק ואחר כך שלפניו ואחריו השלישי שלפניו ופירוש
טעה טעה וחטא וענין רברו יחזור למקום טעה על הדרך שזכרו ב
בתוספתא הוא שאמר טעה בין שן לפרק ואינו ידע באיזה פיק או
חוזר לפרק ראשון

תכלת היום **עשרת** על המזל הצנוע כעין תרשים כלבר ומה שאמר
בין גלות ללכן **לא** בין תכלת שבציית ללכן שנה וזכרתי הוא
היוקר וסוף שנת הקריאה לדעתר ליעזר עד הכן החמה ולדעתר
יהושע עד ג' שעות לפי שהוא סובר כי מה שאמר הכתו ובקומך בעת
סיקו נלבי חס עומדים ממטתם ויש מי שלא יקום ממטתו עד
שיעברו שבעה מן היום והם בני מלכים ועל כן מותר לקרואה עד
הק סנה שלישית ודע כי כל השעות הנזכרות בכל המטת הם
השעות החמשה וענין החמשה הם השעות שיש מהם יב שעות
ביום ויב שעות כלילה ומה שאמר עד ב' שעות כלן אמר עד כלות
דביע סיום אחד סיקיה היום יום תקופת תמוז או יום תקופת טבת ו
ועל זה היה סובר ומה שאמר לא הפסיד רל לא הפסיד הכרבות לא
מכרך יצד והאבה וקורא קריא שמע ואפי' אחד שש שעות מן היום
אבל שברו בענין ההוא כמי שקורא בתוך לא כמי שקורא קריא שמע
בעונתה ומכאן אתה למד שהקורא קרי שמע בעונתה שברו מרוב
מקורא התיר ואין הלכה כר' איעזר והלכה כר' יהושע וזה כמו שכתב
אכל לכתלה הוא חייב לכוין השלמות קריאתה עד הכן החמה

ה' בית שמאי אומרים בערב כל אדם יטו
וימרו ובבקר יעמדו שנ בשבך ובקורך ובית הל' אומ'
כל אדם קורין ברובן שנא ובלכתך בדרך אם כן למה
נאם בשבך ובקורך בשעה שדרך כע אדם שובבין ו
ובשעה שדרך כע אדם עומדין

פירוש יטו שיהיו כוונים להשען או להיות נוכחי והוא כמו לא יטה
לארץ מכלם ומה שאמר אם כן היא קריאה שיקפו ב' על כה' ונעם
המחלוקת בין כה' וכה' בזה הדין שכה' מביאין רחיה משאו וכלכתך
בדרך כלן כפי שזמן לאדם שלא יתכוין לא בשכיבה ולא בקמה
וכה' אומ' שלא בא וכלכתך בדרך אלא למדנו שכל העוסק במצוה
פטור מקריית שמע כלן שכל זמן שתהיה מהלך בדרך ואיך עוסק ב
במצוה אחרת אתה חייב בקריית שמע אבל אם היית מתעסק במצוה
אחרת איך חייב בה וכן דברי הכל העוסק במצוה פטור מן המצוה
וכה' דקדקו הענין ואמרו להם כדברים כן הוא וכבר כתבאר ממה
שאמרתם שיוכל אדם לקרוא קריית שמע בשלך ברבר הרשות אם כן
מוותר לקרוא קריית שמע מי שהוא מהלך וזה מה שאנו מבקשים

ו' אמר ר' טרפון אע הייתי בא
בדרך והייתי לקרות ברברי כ' ש' וסבתי כעצמי מפני
הלסטים אמרו לו כדי היית לחוב בעצמך שעברתה על
דברי בית הלל

פירו סבתי שמת' נכפי כפי שהוא ירד מעל בהמתו וישב לארץ ו
וחטא ועל דעת כה' היה יכול לקרוא קריית שמע והוא הלך רוכב על
בהמתו ולסטים הם סוללי הרבים והגנבים כדי היית לחוב כ
בעמך ענינו חייב מיתה היית מפני שעברת על דברי כה' ולא היית
מת היית מתחייב בנפך

ז' בשחר מברך שתי' לפנה ואחת לאהריה ובערב
מברך שתי' לפנה ושתי' לאחריה אהת אדוכה ואות
קצרה מקום שאמרו להארך אינו רשאי לקצר לקצר
אינו רשאי להארך לחתום אינו רשאי שלא לחתום שלא
לחתום אינו רשאי לחתום

פתי הכרכו שיכך בשחר קודם קריאת שמ' הם יצד והאבה והאחת
שהוא מברך לאחריה אמת ויציב אבל כלילה יכרך לפניה שתי' מ
מעריב ערבים ואחת עולם ואחריה אמת ואמונה והשכיבנו
והכרכה הארובה היא יצד אור ומעריב ערבים והקברה היא אהבת
עולם ונקראת ברכה יצד ארובה ואהבת עולם קברה מפני שכל
ברכה שיש בתלתנה ברוך ובקופה ברוך נקראת ארובה וטאינה כן
נקרא קברה ופי' אינו רשאי אין לו רשות כלומר לא יחל מות לו לעשות
נפי לחתום ומה לומר שיפסוק במקום שאינו ראוי לפסוק

ח' מזכירין יציאת מצרים כלילות
אמר ר' אעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא ז'
זכיתי שתאמר יציאת מצרים כלילות עד שדרשה בן ז'
וזמא שנא למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל

באמצע הפרק חוזר לתלת הפרק בין פ' יכה לבתיבה חוזר ל' גי' כי
ראשונה ואין להכח ט' יומי ולא כר' יהודס שאמרו לא יבא

ד

האומצן קורין בראש האילן ובראש הגדר מה שאינו
רשאי לעשות כן בתפלה

אומצן עושי מלכה ומתקבצו בו הקירות בעשר להניב שני לוחות
ומשליכין העצב באמצע וירקעו אותו בכ"י עץ יד ער יאחו תבניתה
הקיר ויקשר ואחר כך מסירין הלוחות ההם מן הבנין אשר בנו וזה
המעשה נקרא אצל בני האדם היר' בטעון ערב טא"ה והלוח האחד
מאלו השנים אשר הם יבנה ויבנו הקיר קורין אותו מדבך וזהו פי'
המלה על אמתתה וענין מה שאמר בראש הכרכך ול' בראש הקיר
בניעה שיהיו עושי המלכה רוקעין וכנתשין בין הלוחות הנקראין
ד' ין ומה שאמר להם שלא יתפללו עם מפני טרדת הל' בקרית
טע' ל' תבטק לכונת הל' אלא פסוק ראשון בלבד

ה חתן פטור מקרית שמע בלילה הראשון עד מוצאי
שבת אם לא עשה מעש' וכשנשא רבן גמליא את אשתו
קרא לילה הראשונה שנשא אמרו לו תלמידיו למדתו
רבינו שחתן פטור מקרית שמע לילה הראשון אם להם
אינו שומע לכם לבטל ממע מלכו שמים אפי' שעה אחת

האדם לא יפטור מקרית שמע אלא בהיות לבו טרוד בדבר מצוה
שהעסק במצוה פטור מן המצוה ואם ישא בתולה פטור מקרית שמע
בעוד שלא יבעלה מפני טרדת לבו שמה לא ימצאה בתולה ועוד
שהוא בענין ההוא מתעסק במצוה ול' מצות פריה ורביה אצל אם
כשא למנה חייב בקרית שמע שאעפ"י שהוא טרוד במצוה אין לו טרדת
ממצוה וכן אם יעמד ימים לכתולה ולא יבעלה אין לו טרדת
הל' שכבר עברה ממנו טרדת הכוונת וזהו ענין שאמר אם לא עשם
מעשה ול' אם לא בעלה ועמד עד לאחר שבת שכשמה לפיכך כבר ע'
עברה טרדת לבו וזה המעשה שעשה ר' חומרא שהחמיר על עצמו
ו רחין בלילה הראשון שמתה אשתו אמרו לו
תלמידיו למדתו רבינו שאבל אסור לרחוץ אמר להם
אינו כשאר כל אדם אסטנס אנ'

זו הרחיבה היתה במים חמין מפני שאכל אסור לרחוץ במים חמין
ופי' אסטנס קד' הגוף גור ממלת נכח' שלב ואעפ"י שככתב בסוף ווס
כמוצ' הרבה בלשונות

ז חכמת טבי עבדו קבל עליו תחומין אמרו לו
תלמידיו למדתו רבינו שאין מקבלין תחומין על ה'
העבדים ועל השפחות אמר להם טבי עבדי אינו כשאר
כל העבדים כשר היה ח חתן אם רצה לקרות
קרית שמע לילה הראשון קורא רבן שמעון בן גמליאל
אומר לא כל הרוצה ליטול את השם יטול

ענין דברי רבן שמעון הוא אומר כי כשיקרא יביטו אליו בני אדם
בעין הדור וכבוד ושהוא חסיד מדקדק במצות ואפשר שיהיה מעשהו
לפנים ולא לשם שמים ואין להכח ט' יומי

פרק שלישי מי שמתו מדטל לפינו פטור מקרית שמע
ומן התפלה ומן התפילין משאי המטה
וחלופיהם וחלופי חלופיהם את שלפנ המטה ושל אחר
חמטה את שהמט צריכה להן פטורין ואת שאין המטה
צריכה להם חייבין ואו פטורין מן התפלה

ענין דברו מוטל לפיני אינו ול' שיעמד לפיניו אך ול' קודם שיקברו
ואעפ"י שאינו עמו במקום אחד אבל כשלא יהיה המת הוא קרובו מ'
מחמתן שהוא חייב להתאבל עליהם הוא חייב בקרית שמע ואעפ"י ש'
שעדין לא נקבר אבל אם יחיש לפיניו וישמרהו אז יהיה פטור מקרית
שמע וכושאי המטה וחלופיהן חלופי חלופיהן הם האנשים המומוכי'
לשאת המטה ששיעשו נשאייה וכל מי שיבא לשאת המטה או יטק'
לשור כושאי המטה אחד שיקיה לפי המטה או אחר חמטה
הוא פטור מקרית שמע ואם לא יקיה מן המומוכי' לשאת המטה ולא
מן השורים אבל באלוהותם בלבד הוא חייב בקרית שמע' והכל

פטורין מן התפלה והטעם מפני מדטל
ב קברו את המת וחזרו אסיתלף להתחיל ולגבו'
עד שלא יגיעו לשורה יתחילו ואם לא יתחילו
העומדים בשורה הפנמים פטורים והחצונות חייבין

המנהג אצלם לקבור המת ואחר כך ישבו בל' השעה הקבר
וירחקו ממנו עד מקום ידוע והמקום ההוא נקרא מעמד ויעמדו שם
האבלים ויתקבצו האנשים אשר שם לבחם האבלים ופסוק היא
מערכת אנשים ונקראת בוק השם בשביל האנשים העומדים שם
אצל זה ומה שאמר להתחיל ולגמור ול' להטלים פרסם לאנשים ב'
בלבד ואם היה המקום אשר יעמדו בו לבחם קרוב מן הקבר' בברי'
סלח יספק לקרוא פשת שמע באורך הדרך ההוא והם הולכים אינם
רשאים להתחיל בקרית שמע והפנימים הם העם הרואים את האבלי'
ואין ביניהם אנשים אומנעיים ואשר אמריהם נקראים חנונים

ג נשים ועבדי וקטנ' פטורים מקרית שמע ומן
התפילין וחייבין בתפלה וכמוזה ובכרכת המזון
כל זה מבוואר ועד יתבאר זס הענין במקומו במס' קדושין במנות
שאין הנשים חייבות בהן ומה טעם לא יתחייבו

ד בעל קרי מהרהר בלבו ואינו מברך לפניה ולא
לאחריה ופטור מן התפל' ועל המזון מברך לאחריו ואינו
מברך לפנור יהוד או מברך בין לפניה בין לאחריהם

בעל קרי הוא הפולט שכבת זרע ברצונו או שלא ברצונו ופי' מהרהר
מחשב ברעיוניו ול' קרא קרית שמע בלבו ולא יביע שפתיו ואולם
כתחייב בכרכה אחר המזון מפני שהיא מן התורה כמון קרית שמע
הוא מה שאמר הכתוב ואכלת ושבעת וכרכת את הארץ וכשפקה
ההלכה שדברי תורה אינן מקבלין טומאה ומוותר לו לקרות קרית
שמע ולברך לפניה ולאחריה וכן ברכת המזון ואעפ"י שהג בעל קרי
אומנם בתפלה כבר כהגו שלא יתפלל בעל קרי עד ירחן במים אלא
אם כן יהיה חולה וכפא' אז לא יתחייב טהרה בשום פנים ואפי' על
הזמן הראשון ול' שכתחייב בעל הקרי אחרי הקרי טבילה ואז יתפלל
כמו שכתבאר בתלמוד וכן כאמר בן חולה לאכנס פטור מכלום

ה היה עומד בתפלה
וזוכר שהוא בעל קרי לא יפסיק לא מקצר ועולה ירד
לסבול אם יכול לעלות ולהתכסות ולקרות עד שלא ת'
תגין החמה יעלה ויתבסה ויקרא ואם לאו יתבסה במים
ויקרא ולא יתבסה לא במים הרעים ולא במי משרה עד
שיטיל לתוכן מים וכמה ירחיק מהם ומן הצואה ארבע
אמות

דברי המשנה הזאת הם בזריזים והזהירים שהיו שומרים להקלים
קרית שמע ע' הפן החמה ועל אותה כפאת מ' רח כרי שתהיה התפלה
עם עלות השמש וסמכו זה לדברי הכיאי יראוך עם שמש ועל כן
יתבסה במים ויקרא וקמים הרעים הם המבאישים ומי משרה מים
שחזרין בה הפשקים ומה שאמר עד שיטיל לתוכן מים אינו חוזר על
המים הרעים ועל מי משרה אבל הוא חוזר על מי רבליים שכוכל ע'
עליו עם המים הרעים אבל המי' המבאישים ומי משרה הפשתי' לא
יתבסה בהם בשום פנים ואפילו השליך לתוכן מי' אך שתן איש אחר
בבת אחת בעת יטלינו עליו רביעית מים מותר לו לקרן קרית שמע
אבלו במקום אחד בתוך ארבע אמות ויהיה תקון דברי ז' המטכה
להיות כן אבל לא יתבסה במי' הרעים וכמי משרה ולא יקרא כנגד
מי רבליים עד שיטיל לתוכן מים וכמה ירחיק מהן אם לא הטיל לתוכן
מים ומן הצואה ארבע אמות

כבאר במסכתא שאחר זאת שיעור רביעית וזולתה מן המזות'
ומה שאמר להרחיק מן הצואה ארבע אמות כשתהיה אחריו או לב'
לברדיו אבל לפיכך בעוד שיראה אותה אינו מותר ללקרות והיא
כנגד עיניו

ז וב שראה קרי ונדה שפלטה שכבתו וע'
המשמשת שראתה גדה צריבין טבילה זור יהודה פטור

הזב והדה עומאתם חמורה ואי אפשר להטות ממנה בינים אחד כ
כמו זכבאר עבינו במקומנו ופי' משמשת מתעבקה והוא כבני לאשה
בשעת בעילה ומנהב האשה כשתבעל וככסה הטפה במקום ת
תחבוקה שיקפה כל מה שימנח שם מן הלחה ונעשה העובר כמו ש
בחכמת הטבע ואם יקרה בבית קרח מרויח ולא יקנה
עבידי העובר כראוי תהיה הטפה הידי נוסלת מן האשה ויש עת
שהיא מולטת הזרע אחרי שכיוו והפסדו ויש עת שהיא נוסלת ולא כשתנה
ויהיה זה כשתהיה פולטת בתוך ג' ימים כמו שיתבאר בזולת המקו'
הזה ותקרא האשה כשתפול ממנה הטפה הי' פולטת שכבת זרע
וכמו שכתחייב בטבילה האיש המזניא שכבת זרע' כן תתחייב הא
האשה אשר כבעלה או אשר הפילה הטפה קודם שכימה ואעפ' שט
טמאה תבך הכפילה והפילה אותה ליום או לשני ימים ומפני זה
אמרו חכמים שהזכר שראה קרי והאשה הכרה כשתפול ממנה הטפה
כאשר זכרנו או שראתה דם בשעת הבעילה ונעשת כדה כל אלו ח
חייבים בטבילה מטמאת שכבת זרע ואחר כך יתפללו ואעפ' שהם
בטומאה יותר חמורה משכבת זרע' ר' הירובית והכדות' ור' יהודה
אומר אחד שהם בטומאה ח' ימיה לא יטהרו מטומאת הקלה 'ואין'
הלכה כר' יהודה וכל זה יהיה בזמן הראשון שכתחייב כל הנטמא כ
בשכבת זרע טבילה ואחר כך יתפלל וכאשר הביאו אחר כך בתלמוד
זכר בטילה לטבילותה בטלו כל זה אבל יחייב הרחיבה ב
בלבד קודם התפלה מפני שנהגו בה בני אדם אבל זה וכיה אינם ח
חייבי טבילה שלא נהגו בה ועל כן תתבונן בזה הענין שהוא חמתי:

ג רבן גמליאל אומר בכל יום מתפלל אדם שמנה
עשרה ר' יהושע אומר מעין שמנה עשרה ד' עקיבה
אומר אם שגורה תפלתו בפיו יתפלל שמנה עשרה ואם
לאו מעין שמנה עשרה:

פירו' עין שמנה עשרה עבין וכאמ
זה ואמתי סוף כל ברפה וכרכ' על דמיון שאומר לך אלה הונן לאדם
סלח לנו אבינו באי' חנון המרבה לסלוח' וכן עד סופה לבד משלש
ראשונים ושלש אחרונים לא יוסף בהם ולא יבדע מהם ופי' שגויה שלא
תתכלל לשונם אבל אומ' אותה במהירות ורגילות והלכה כר' עקיבא

ד ר' אליעזר אומר העושה תפלת קבע אין תפלתו תחוננים
ר' יהושע אומר המהלך במקום סבבה מתפלל תפלה קצ
קצרה מעין שמנה עשרה ואומר הושעה את עמך את
שארית ישראל בכל פרשת העבור יהיו צרכיהם לפניך
ברוך אתה ה' שומע תפלה ותונונים ה

ה רבן גמליאל אומר בכל יום מתפלל אדם שמנה
עשרה ר' יהושע אומר מעין שמנה עשרה ד' עקיבה
אומר אם שגורה תפלתו בפיו יתפלל שמנה עשרה ואם
לאו מעין שמנה עשרה:

היה רוכב על ההמור ירד
ואם אינו יכול לירד יחזיר פניו ואם אינו יכול להחזיר פניו
יכוין את לבו כנגד בית קדשי הקדשי:
מה שאמר ירד אינה הלכה'
ואעפ' שיוכל לירד ויהיה לו מי שיסמוך בהמתו אינו חייב לרדת מ'
מבמתו אבל יתפלל והוא רוכב שואל יהיה טרוד לבו ופירושי'
יכוין לבו ויפנה לבו ורעיוניו ויחשוב בלבבו שפניו כנגד קדש הקדשי'

היה יושב בספינה או בקרון או באסדה יכוין את לבו
כנגד קדש הקדשים:
קרון מין ממיני השכלות' ואסדה ספינה קטנה מאד יעברו בה
בנחלים הגדולים ושמה המפורסם בלשון ערב אלכבני אדם מעדיה

ח רבי אלעזר בן עזריה אומר אין תפלת המוספין אלא כ
בחדר עיר וחכמים אומ' כחדר עיר ושלא בהבד עיר ר'
יהודה אומר משמו כל מקום שיש חבר עיר יחיד בסור
מתפלת המוספין:

חבר שם תלמיד חכם' ופירו' חבר עיר חכם
המדריכה והוא כבני בעד תפלת הקהל שלא יתקבצו אלא לשני חכמים
שבהם ר' אלעזר בן עזריה אומר שתפלת מוסף לא יתפללו אותה א'
אלא בצבור ואינה חובה ליחיד בשום פנים' ור' יהודה אומר משמו
שהיא חוב ליחיד בזמן שלא יהיה פס נכו' מתפלל תפלת מוסף אבל
בזמן שיש צבור מתפלל תפלת מוסף במדינה היא היחיד פטור מ'
מתפלת המוספין אחר שהקהל התפללו אותה והלכה כחכמים

הזב והדה עומאתם חמורה ואי אפשר להטות ממנה בינים אחד כ
כמו זכבאר עבינו במקומנו ופי' משמשת מתעבקה והוא כבני לאשה
בשעת בעילה ומנהב האשה כשתבעל וככסה הטפה במקום ת
תחבוקה שיקפה כל מה שימנח שם מן הלחה ונעשה העובר כמו ש
בחכמת הטבע ואם יקרה בבית קרח מרויח ולא יקנה
עבידי העובר כראוי תהיה הטפה הידי נוסלת מן האשה ויש עת
שהיא מולטת הזרע אחרי שכיוו והפסדו ויש עת שהיא נוסלת ולא כשתנה
ויהיה זה כשתהיה פולטת בתוך ג' ימים כמו שיתבאר בזולת המקו'
הזה ותקרא האשה כשתפול ממנה הטפה הי' פולטת שכבת זרע
וכמו שכתחייב בטבילה האיש המזניא שכבת זרע' כן תתחייב הא
האשה אשר כבעלה או אשר הפילה הטפה קודם שכימה ואעפ' שט
טמאה תבך הכפילה והפילה אותה ליום או לשני ימים ומפני זה
אמרו חכמים שהזכר שראה קרי והאשה הכרה כשתפול ממנה הטפה
כאשר זכרנו או שראתה דם בשעת הבעילה ונעשת כדה כל אלו ח
חייבים בטבילה מטמאת שכבת זרע ואחר כך יתפללו ואעפ' שהם
בטומאה יותר חמורה משכבת זרע' ר' הירובית והכדות' ור' יהודה
אומר אחד שהם בטומאה ח' ימיה לא יטהרו מטומאת הקלה 'ואין'
הלכה כר' יהודה וכל זה יהיה בזמן הראשון שכתחייב כל הנטמא כ
בשכבת זרע טבילה ואחר כך יתפלל וכאשר הביאו אחר כך בתלמוד
זכר בטילה לטבילותה בטלו כל זה אבל יחייב הרחיבה ב
בלבד קודם התפלה מפני שנהגו בה בני אדם אבל זה וכיה אינם ח
חייבי טבילה שלא נהגו בה ועל כן תתבונן בזה הענין שהוא חמתי:

פרק רביעי תפלת השחר ער חצות ר' יהודה אומ'
ער ר' ישעיהו תפלת המנחה ער הערב
ר' יהודה אומ' ער פלג המנחה תפלת הערב אין לה קבע
ושל מוספין כל היום ר' יהודה אומר ער שבע שעות
דברי ר' יהודה

ער ארבע שעות רבנן לומר ער סוף השעה הרביעית הומינית והוא
סלי' היום כמו שזכרנו בתחלת המסכתא' והלכה כר' יהודה ופי'
סלג חגי' ומנחה שם נוסף על עת מן היום והוא כשישאר מן היום ש
שתי שעות וחצי ומניית' וקראת התפלה השכית מנחה מפני היות
תחלת זמנה בעת היא ופלב המנחה כשישאר מן היום שעה ורביע
שעה ומניית' ומי שהתפלל ער הערב והוא עת ביאת השמש כבר ה
התפלל מנחה ואינה תפלה במורה כי פסק ההלכה במקום זה מאן
דעביד כימר עביד ומאן רעביד כימר עביד ומה שאמ' תפלת הערב
אין לה קבע מפני שאינה חובה בשחר' ומנחה אבל היא רשות רבנן
לומר התנדבו בה בלבד ועל כן לא הקפידו על תחלת זמנה וסופה
ויכול אדם להתפלל אותה ער עלות השמש ואם עבד שעת תפלה ת
מאלו השלש תפלות יוכל להשלימה אחר זמנה עם התפלה הבאה א'
אחריה אבל יאח' התפלה שעבר זמנה ויקדי' תפלת השעה שהוא בה
ומה שאמר ושל מוספין כל היום' ואין זמנה אלא ער סוף השעה ה'
השביעית הומינית' ואם התפלל אחר שעה שביעית יא' די חובתו
כמו שאמרנו כל היום אבל בקרא פגושע

ב ר' חזוניה בן הקנה היה מתפלל בכניסתו
לכית המדרש וביציאתו תפלה קצרה: אמרו לה מה מק
מקום לתפלה זו אמר להם בכניסתי אני מתפלל שלא
תארע תקלה על ידי וביציאתי אני נוהן הודיה על חלקי:

פי' תארע תקלה' יבא מכשול על ידי' והודיה על חלקי' שבה לאל
על הזוכה שחלק לי' וכבר בארנו דברי אלג' שתי התפללו ואמר כב
בכניסתו מה הוא אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי' שלא אכשל בדבר
הלכה ושלא אומר על טהור טמא ועל טמא טהור ולא על מותר א'
אסור ולא על אסור מותר' ולא אכשל בדבר הלכה כדבר הלכה וי'
וישמחו בי חברי' ולא יכשלו חברי' בדבר הלכה ואשמח בהם
וביציאתו מהו אומר מורה חגי' לפיך ה' אלהי' ששמת חלקי מיושבי בית
המדרש ולא שמת חלקי עש יושבי קרנות שאני משכים והם משכימים
אני משכים לרבי תורה והם משכימים לרבי' בטלים' אני עמיל
והם עמילים' אני עמיל ומקבל עבד והם עמילים ואינן מקבלין עבד'
אני רן והם רנים אני רן לחיי עולם' והם רנים לבאר שחת ומלה ש'
שתי התפלות חובה לכו' מי שיכנס לקרית בבית המדרש שהרי לא א

פרק חמשי אין עומדי להתפלל לא מתוך כבוד ראש חסידים הראשונים היו שוחקין שעה אחת ומתפללין כדי שיכנסו את לבם למקום אפי' המלך שואל בשלומו לא ישיבו ואפילו נחש ברוך על עקבו לא יבסיק:

כבוד ראש לל לעמוד בכונה וכעונה כמו שאלוהי עבדו אתה ביראה ופי' שוחקין מתעבבין לל שהן מתעבבין קודם התפילה שעה אחת כדי ליישב רעותם ולהשקיט מחשבותם וחו' יתחילו בתפילה ומה שאמ' שהמתפלל לא ישיב פלוס למלך כשישאל בשלומו אם היה המלך ממלכי ישראל אבל אם הוא ממלכי אומות העולם יפשיק תפלתו בשבילי ומפי' שהיא סכנת נפשות ואפי' נחש כרוך על עקבו לא יפשיק ודבר זה אינו אלא ככחש בלבד מפני שאינו נושך ב כרוך פנימים אבל מי שמנהגו לכשוק תמיד כגון שקרב ואפשה יפשיק התפלה כראותו אחד מהם הולך חליו כי זה סכנת נפשות:

מזכירין גבורות גשמים בתחיית המתים ושואלין אתה הגשמי בברכת השנים והבדלה בחונן הרעת ר' עקיב' אומר אומרה ברכה רביעית בפני עצמה ר' אליעזר או' בהודייה:

תחיית המתים היא אתה בכור וגבורות גשמים היא מוריד הגשם וכמה אלה בתל' גבורה לגדול תועלתו וברכת השמי' היא ב'ך עליונו ושאלה היא שאלת גשמי' והיא שיאמרו בברכ' ב'ך עליונו ותן טל ומטר ב'ך והודייה היא הברכה השמי' אשר נהיה מוניס אחכנו לך וכו' ואין הלכה כר' עקיב' ולא כר' אליעזר:

האומר על קן צפור יגיעו והמך ועל סוב זכר שמך מודים מו מחיים משתקן אותו העובר לפני התיבה וטעה יעבר אחר תהיתו ולא יהא סרבן באותה שעה מדיכן הוא מ מתויל מתולת הברכה שטעה בה:

ענין מה שאמרו על קן צפור יגיעו רחמיך שיאמרי כמו שחמלת על קן הצפור ואמרת לא תקח החם על הכבים כן רחם עלינו וכל מי שאמר כן בתפלתו משתקן אותו מפני שהוא תולה טעם זאת המונה בחמלת הקבה על העוף ואין ה' כ' כן שאלו היה מדרך החמנות לא בנה לשחוט היה או עוף כלל אבל היא מונה מקובלת חין לה טעם וכן אם יאמר על טוב יזכר שמך ויכל ארץ להבין מדברי זה שעל הרע לא יזכר וזה הדבר כבוד הדת כי הקבה ראוי להודות לו על הטוב ועל הרע ופירוש סרבן ח'ס מרי' כלומר חין לו להמכע יותר מדאי והעובר לפני התיבה הוא שליח צבור:

העובר לפני התיבה לא יענה אהר' הכהנים אמן מפני הטרורף ואם אין שם כהן אלא הוא לא ישא את כפיו ואם הבטוחות שהוא טשא את כפיו וחזור לתפלתו רשאי:

סדר ברכת פהנים לעמוד לפני הקיכל בבתי כנסיות ולהחזיר פניהם אל העם והחזירה להיכל ושליח צבור כנגד הכהנים פנים אל פנים וישים בפיהם שלש ברכות אות באות על ע ענין זה שליח צבור אומ' יברכך ויענו ככהני' יברכך ומאמרם לקהל ואחר כך אומ' להם שלח צבור ה' ויענו הכהנים ה' ויהיו כך יאמר להם שליח צבור וישמך ויענו הכהנים וישמך' אז יענו כל הקהל יאמרו אמן וכן בשלש ב' ב' ב' על הסדר הזה ושיענו הצבור אמן לא יענה שליח צבור חזון שמא יטבח חי' זו ברכה היא אשר סיים אבל יודיע ויכוין לבו בברכה הסכית אשר ישים בפיהם ופירוש טרוף השכחה על הדק שזכרנו ופירוש הבטחתו מכהג:

המתפלל וטעה סימן רעלו ואם שליח צבור הוא סימן רעלש לשלחיו מפני ששלחו של אדם כמותו אמרו עליו על ר' וצא כן ודסא כשהיה מתפלל על החולה היה אומר זה מי וזה המת' אמרו לו בגין אתה ודע אמר להם אם ש

שגורה תפלתי כפי יודע אני שהוא מקובל ואכלאו יו יודע אני שהוא מטורף:

מטורף' מתוהוא מלסון טרוף כמו שזכרנו כי הסכמה קל' הדבר הדבר מכה הזכרנות

פרק ששי ביצר מברכין על הפירוד על פירו' האילן אומ' בורא פרי העץ חוץ מן היין שעל היין אומר בורא פרי הגפן ועל פירות הארץ אומ' בורא פרי הארמה חוץ מן הפת שעל הפת הוא אומר המוציא להם מן הארץ ועל הירקות אומ' בורא פרי הארמה ר' יהודה אומר בורא מיני דשאים:

מלת ביצר מורכבת משלש מלות כפי זה דר' ופירושה על זה חי ענין והיא שאלה בעד איכות דבר או הדומ' לו וחזן הוא מלת שיור' והכיחחמלת כל ברכה מפני שהוא דבר משתקף בכל הכרכות לל כפי' חמה ופירוש ירקות הם העשבים אשר מבהבל לכלם חיים או מבושלים ואשר מכהבל לכלם מבושלים כגון הכרוב והתירין יברך עליהן כשיתבשלו בורא פרי הארמה אבל מי שיאכל הקרדים והכרוב וכיוצא בהן בלא בשול אין לו לברך אלא שהכל ואין הלכה כר' יהודה:

ברך על פירות האילן בורא פרי הארמה יצא ועל פירות הארץ בורא פרי העץ לא יצא על כלם אם אמר שהכל נהיה בדברו יצא:

ומה שאמר על כלם ואפי' על פתוין אם כן עליהם שהכל יצא:

על דבר שאין גדולו מן הארץ אומ' שהכל נהיה בדברו על החומץ ועל הטבלות ועל הנוכאי אומר ש שהכל ר' יהודה אומר כל שהוא מין קללה אין מברכי עליו:

החומץ ידוע ונוכלות הם השפירות אשר נשלו מן האילנות פנים וס' עיתבשלו ומה שאמר ר' יהודה כל שהוא מין קללה לל החרכה והשפירות אשר נשלו קודם בשולם ואין הלכה כר' יהודה:

לפני מיצם הרבה ר' יהודה אומר אם יש ביצחן ממין ש שבעה מברך עליו וחכמ' אומרים מברך על אי זה מ מהם שירצה:

ממין שבעה אחד משבעה מיכן הספורין ב בתורה והן חסה ושערה ונפן ותאכה ורמון זית שמן זרע והוא הת התמר והלכה בחכמים:

ברך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון ברך על הפרפרת שלפני המזון פטר את הפרפר שלאחר המזון ברך על הפת פטר את הפרפרת על הפרפרת לא פטר את הפת בית שמאי אומ' אפי' מעשה קדרה:

זה שאמר שכל מי שיברך על היין קודם המזון אינו חובה לשנות ה הכרכה על היין שהוא שותה אחר המזון זה הדבר מיוחד בשבתות וימים טובים שמרס קובע סעודתו על היין וכשברך על היין תחלה היה בלבו לקבוע על היין אחר המזון אבל מי שאין בלבו לקבוע על היין אחר המזון וכשברך לקבוע על היין צריך לשנות ה הכרכה ופירש' שם למיני לפת ולכל מיני מטעמי שיאכלו בו הלחם ולגון רביס פרפרות ומעשה קדרה כגו' קריפות וגריסין והכריס העשויה מן הקמח והסלת דומיהן וכש אומ' שאם בך טל שום דבר מן הפירות נח פטר מעשה קדרה ואין הלכה כגו'

היו יושבין לאכול כל אחד ואחד מברך לעצמו הסיכו אחד מברך לכולן בא להם יין בתוך המזון כל אחד ואחד מברך לעצמו לאחר המזון אחד מברך לכולם

רוז אור על המזמור אף על פי שאין מביאין את המזמור
לא לא זר הסעודה

הסבנו הזו ונענינו שהית' אכילתה על רדך קבון
והכרה הטעם בהיו כל אחר מברך לעצמו כשכח היין בתו הסעודה
כי שכני הסעודה מתעסקי' באכיל' ואם יעב' אמן יש לחז' שמה יחנק
ולעצ' כותבי' לו כוסו ויברך עליו כשיבלע מה שיש בתו פינו ומוצ' הו'
הקטר בשמי' יחמ' שכל מי שיברך ברכת המזון הו' יברך על המזמור'
ואעפ' שהמזמור לא יביאנו לא לאחר ברכת המזון וכך היה מנהגם
להביא המזמור לפני בני הסעודה לאחר הסעודה

הביאו לפני
מליח בתחלה ופת עמו מברך על המליח ופטר את ה
הפת שהפת טפלה לו זה הכלל כל שהוא עקר ועמו
טפלה מברך על העקר ופטר את הטפלה:

פירוש עקר
הוא השרש ופירוש טפלה הסמוכה אליו ודברי זאת המשנה אינ' לא
באומרי' בנות שהם אובלים הפירות בתבלי' מתקוות וכו' שכל כך
עשין מאל' מליח כדי לחתך הליחו המתדבקו הנקבנו באטומות
אי חששו לחכול המליח לבדו ומפני כך אובלין אותו בלחם ואין
כוחת' אכילת הלחם ומפני זה תהיה הפת במקום זה טפלה ו
והמליח עקר

ה אבל תאנעם ענבים ורמונים מברך אחריהן
שלוש ברכות דברי רבן גמליא' וחכמים אומרים ברכה
אחת ר' עקיבא אומר אפילו אבל שלק והוא מזונו מברך
אהריו שלש ברכות השותה מים לצאאו אומר שהכל
גדיה ברכו ר' טרפון אומר בורא נפשות רבו וחסרונן:

דעת רבן גמליאל שכל כל אחר ואחר משבעת המינים חייב לברך
שלוש ברכות כל ברכת המזון שהאוב והמיני' שהי' הכ' יפה הרביעי'
חכמים תקנה לימים מעשים אחר החרבן ימי' שאמר לבמאן רל'
השנתה מים לברוך הנמא אבל השנתה מים כדי לבלועו כוס דבר
אנ' להעשים מה שיש בפיו אינו חייב ברכה ופירוש שלק הוא כל דבר
שלוק מזהה ויין שהיה ואין הל' ברכ' גמליאל ולא כ' עקיבא ולא
כ' טרפון שהיה חומר לברך קודם שתיית המים בורא נפשות רבות
אבל יגין הכ' לברך אחר שתיית המי' בורא נפשות רבות וחסרונן
על כל מה שברא ברוך שחי העולמים ומה שאמר חכמים לברך
אחר טבע המינים ברכה אחת ברוך להיות בה מעין שלש ברכות
וכך סרוק' ברוך אתה ה' אלרינו מלך העולם על העין ועל פרי העין
ועל תבובת השדה ועל ארץ חמדה טובה ורחבה שנתת לנו ה' להינין
לאכול מפריה ולשבע מפונכה רחם ה' להינינו על עמך ועל עירך ועל
כחלתך ותבנה ירושלים בקרבנו במהרה בימינו והעלינו בתוכה בש
בשמחה ונחל מפריה ונשבע מטובה ונברך עליה בברכה וכו'
וכתה ברוך אתה ה' על הארץ ועל פירי' ואם יהי' בארץ ישראל יחמ'
על הארץ ועל פירותיה וזאת הברכה בעצמה יברך על היין אבל
יאמ' על הגבן ועל פרי הגבן במקו על העין ועל פרי העין ואם יאכל
פוס דבר מכל מה שיעשו ממני התבואה יאמר במקו על העין ועל
פרי העין על המחה ועל הכלכלה ויח' תש' על הארץ ועל המחה:

פרק שביעי שלשה שאכלו באחת חייבין לומר
אבל דמאי ומעשר ראשון שנצלה
תרומתו ומעשר שני והקדש שנפרו והשמש שאכל כו'
והכותי מומצן עליהם אבל סבל ומעשר ראשון שלא
נצלה תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפרו והשמש
שאכל פחות מכותי והנברי אין מומצן עליהם

וזאת המשנה ברוך
לחקדמות יתבארן במקומות מהמשנה והכני אחרים ברוך קצרה
ואחר כך אפ' ש זאת הלכה ואומר שמתכות הקבה מן הזונו אחר
שיקברו אותנו ויורש וימרחו אותנו חייב להוצי' ממנו חלק מחמשים ול
לתת חותנו לכהן וזה נקראת ומה גדולה ואחר כך יביאו מן האות
חלק מעשרה וזה נקרא מעשר ראשון ויתקבנו לגוי ואחר כך יביאו

מן הכותר עשיריתו וזה נקרא מעש' שני וחי' בעליו להעלותו ולאכלו
כירושלם ואם חינו יכו להעלותו יגל חותנו במקומו ויקח כסף השני
כידו ויעלהו לירושלם ואם יבאלנו איש אחר יתן כסף עירטו לבר ואם
יבאלנו בעליו יסוף חמשייתו כמו שכתב ואם גאל יגל איש ממישרו
חמשייתו יסף עליו וכן כל מי שקדיש דבר מכל הדברים אם יגאלנו
הוא בעצמו יסף עליו חמשייתו כמו שכתב הכל במקומו ואחר כך
יקח הלוי המעשר והוא שכתבו לו ויביא ממנו חלק מעשרה ויתבנה
לכ' וזה נקרא מעשר מן המעשר זה חלק ששירי הלוי נקרא תרומת
מעש' וטבל הוא שם לכל דבר שלא הוציאו ממנו דבר מכל לו המתכו
אשר זכרנו והוא מלה מורכב טבל לח' וקדמתי הוא דבר מסופק שלא
כודע אם הוציאו ממנו מעשר' אם לא וזאת המלה כמוהו מורכבת
דא מאי והעקר בדינו שכל מי שיבא לברך קודם שירש ויביא ממנו
מעשר ראשון קודם שיביא תרומה גדולה וזאתו מעש' יתבנה לגוי חן
הלוי חייב להוציא מן הסבלים הק' חלק תרומה גדולה שיש בו של
תרומת מעשר כלבר חבל אם בח' לברוך אחר סגור ונמרח ונמ' שם
בגון זמא שאין ח' ולקח מהן עשר שאין וכתבם לגוי ולא הוצי' תרומה
גדולה ויתחייב הלוי להוציא מחותן עשר שאין חלק תרומ' גדולה שהוא
מנכה להוציאה מן הדבוקה היא חמשיית סאה ואחר כך יביא מן הכותר
תרומת מעשר ומן העקרים שיש בדינו שמעשר שני חסור לפדותו
אלה כמטבע מנוייר וחתום כיון שז' וברת הבסק וכל בקבלה דבר
שיש עליו גורה אבל לפדותו בחתיכו כסף או בחתיכו זהב אינו מותר
וכן חסור לפדותו במטל' אלא וכן חסור לפדות הקדש בחלק מן הק
הקדש ועל כן שומר חלו העקרים כלן ייש לך לרעת' שהמשנה
אינה מרבת באסור דבר שאסור מערסם ולא בהתר' דבר שגורע
שהוא מותר אבל הי' אסרת מה שיתקף אם הוא חסור אם לא אבל
הדברים המצויים אין צריך לדבר עליהם וצריך להקשות בזאת
הקום א' תמיד רוצה לומר שיאמר חיה טעם למדנו מוחת המשנה
כעיהיה הדבר נודע ומבואר ואחר כל זה שיש לברך למנוע פי' דברי
זאת המשנה אמ' שכל מי שיאכל דמאי חן מעש' רחטו שכלל תרומתו
חצפי' שיש בו חלק מתרומה גדולה כשיביא מעשר ראשון מן הסבלים
שלא הודשו כמו שאמרנו או אבל מעשר שני והקדש שפירוש בעליה'
ואעפ' שלא נתנו החמשיית אבל כאשר עליהם חוב והשמש חצפי' ש
שמינו מכלל האוכלין והכותי והו' מין מיוחד הרת ועוד כבאר עבינו
במקום אחר ויהיה על זה במחשבתנו שכל הלה אינם חי' בין במזון
בשכל' שמיכה דברים שלמים בתבלי' השלמות כיון שזכרנו על כן ה
הודיענו שחייב לומר על כלם אבל אם אכל ואלו עכל מזה בכו
וטבל מרובן הוא הדבר הנזמח בכלים מל' ע' עשר שלא יתחייבו לו
המתנות שזכרנו מן התורה אלא לדבר שהוא נזמח מן הארץ אבל
מה שצמח בכלים הוא מתחייב במתנות מרובן כלבר' ומ' עשר
ראשון שלא נצלה תרומתו רל' שלא הוציאו ממנו חלק תרומה גדולה
שיש בו כשיביאו ממנו מעשר קודם ת' ומה גדול ויהיה ח' מרחה
ומעשר שני והקדש שלא נפרו רל' לא כפי' כהונ' כשכיל שפרה מעשר
שני על מעות שאין חתומין ולא מצוייין ופיר' ההקדש בקרקע'
והעקר בדינו שהנכרי כשיתבייר לא תעלה לו קדושה ולא יהיה בכלל
ישראל אלא בשלשה דברים מילה וטבילה והרצאת קרבן ומ' שני
כבאן והנכרי רל' כשיכנס בית ישראל וכמו' אבל לא טבל שמה היינו
חושבים שאלו הנזכרים בבאן אחר שיש בו חלק משלמותם שמונת
לזמן עליהם על כן הודיענו שאחר שלא נברנו ריכיהם כפי' שזכרנו
יתחייב עליהם זמון ועוד חפ' ש' אחר זה עבין זמון

ב גשים ועבדים וקטנים אין מומצן עליהן
ועד כמה מומצן עד כותר יהודה אום עד בביצה :

אין הלכה כר' יהודה וזה שאמרנו קטנים אין מומצן עליהם הוא כס'
כשלא ידעו עבין הברכה שהוא הדור ורוממות הקבה אבל כשידעו
למי מברכין מומצן עליהן והנשים מומכות לעבמן

ביצד
ג מומצן בשלשה אומר נברך בשלשה והוא אומר ברוך
בעשרה אום נברך לאלרינו בעשרה והוא אום ברוך
אחד עשרה ואחד עשר רבוא במאה אום נברך לה'
ארינו במאה והוא אום ברוך הוא באלף אום נברך לה'

הכלים מנבט כלבד והיאך יטמאון המשקין ולא יטמא בהם מי
אפשר לפי שם ככאן מפני שיטרוך לפילושן יותר משאר דם אבל
יתבאר לך הכל במקומו במסכת טהרות ופירוש ומהאש פ' ג' ו' ו'
וטובל יום ומאשר תראה מדברינו כאילו המשכתות עבדין הילוי
העיקרים

ג בית שמאי אומרים מכבדין את הבית ואחר
כך נוטלין לידים ובית הלל אומ' נוטלין לידים ואחר כן
מכבדין את הבית:

מכבדין את הבית להסיר את הסתימתין
שכפלו מן הסעודה ורברי הכל היא שאם יהיה שם פתיחתין כזית שא
פאסוד לרחוץ הידים עד יסירו אותם וכל אומרים מותר להסתמם
בשמש עם הארץ ומפני שלא ידע מה שצריך להסיר שיהיה אחר כן מ
מותר בנטילת הידים על כן אמרו אין נוטלין לידים עד שיפנו למ
המקום כלו וכל אומרים להשתמש בשמש עם הארץ וכשכיל כך א
אומרים נוטלין לידים תחלה שהשמש עמו לא יבול לידים עד שיסיר
כל מה שהוא כזית והלכה כשם

ד בית שמאי אומרים מקנה
אדם ידיו במפה ומניחה על השולחן ובית הלל אומרים
אף על הבסת:

מקנה מנגב ושימוש מפה היא קירענה הפ
הפרושה על השולחן וכסת הוא המכבר שישב אדם עליו וממנו או
ממשי או משפתים וכש אומרים שמה תהיה הבסת טמאה ונטמאו ה
המשקין אשר במפה וכל מי שיקנה במפה היא יטמאו ידיו וכל
אומרים שמה יהיה השולחן טמא ונטמאו המשקין אשר במפה ויט
ויטמאו האוכלין וכש אומרים שכל שולחן שעבדו כן אחר
להשתמש בו וכל זה כוונתו על העקדים שיתבאר במסכתות ט
עזרת לך

ה בית שמאי אומרים נר ומזון בשמים זה
והברלה ובית הלל אומרים נר ובשמים מזון והברלה
בית שמאי אומרים שברא מאור האש ובית הלל אומ'
בורא מאורי האש:

כבר התבאר בתלמוד שכל מסכימים
סברת מזון ראשונה והברלה אחרת אבל כחלק כש וכל בהקדמת
הנר על הכשמים ששם יקדימו הנר וכל יקדימו הכשמים ומה שצרי
לכלול המזון עם ההברלה כדי ללמד מתוך דבריו היא הסדר
אם התחיל לאכול בשבת ולא השלים עד מוצאי שבת ושם הוא כלל
בראש הפרק הדברי שכן כש וכל כשעד לפי כך לא זכר מחלקותם
בהברלה עד שכלל הסעודה עם ההברלה

ו אין מברכין לא על
הנר לא על הבשמים של נזים ולא על הנר ולא על הב
הבשמי של מתי ולא על הנר ולא על הבשמי של עבוד
זרה ואין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו:

כבר ידעת
מדברי התורה שאסור להנות ברבר מרברי עו והוא מה שאמ' הכת'
ולא ידבק בידך מאומה מן החרס' וכר של בנים אסור להבריל עליו
משבי' שלא שבת' והעקד בידיו אר שלא שבת אין מברכין עליו
וכשמים על בנים אין מברכין עליו שכל עבינה לשם עו' ואסר
ברכת הנר עד שיאותו רל עד שיהנו ממנו ואז יהא מותר לכבד עליו
במוצאי שבת

ז מי שאכל ושכח ולא כרך בית שמאי אומ'
יחזור לסקומו ויכרך ובית הלל אומרים יכרך במקום
שזכר עד אימתי הוא מברך עד כדי שיתאכל המזון
שבמעיו:

יתאכל יהיה כחון המאכל ושעור זמנו כל זמן שאינו רעב אחר אונ'
האכלה וכמויר רברי הכל חוזר למקומו

ח בא להם יין אחר ה
המזון ואין שם אלא אותו הכוס ובית שמאי אומ' מברך
על היין ואחר כן מברך על המזון

אלהי ישראל כאלה והוא אומ' ברוך הוא ברכוא אומר
נברך לה אלהי ישראל אלהי הצבאות ברכוא והוא א
אומ' ברכו בענין שהוא מברך כך עומן אחריו ברוך
ה' אלהינו אלהי ישראל אלהי הצבאות יושב הכרובים
על המזון שאכלו ר' יוסי הולילי אומ' לפי רוב הקהל הן
מברכת שג במקלות כרס אלהים ה' ממקור ישראל
אמר ר' עקיבא מה מצונו בבית הבנסת אחר מרובין וא
ואחד מועסק אומר ברכו את ה' ר' ישמעאל אומ' ברכו
את ה' המבורך:

מה שכתבתי במשנה הזאת אחר עשרה ואחר
שאר ברכוא הוא דעת ר' עקיבא וכל מה שיבא אחר כן הוא דעת רבי
יוסי הגלילי שהוא אומר לפי רוב הקהל הן מברכין' ופסק ההלכה
שמשלשה ועד עשרה אחר מברך כדרך שאכלנו משלנו וענין הכל ב
ברוך הוא שאכלנו משלנו ומעשרה ולמעלה אחר מהם אומ' כדרך
לכלהינו שאכלנו משלנו וענין הכל כדרך אלהינו שאכלנו משלנו וכ
וכטובו חיינו והלכה כר' ישמעאל

ט שלשה שאכלו כאחד
אינן רשאין לחלק וכן ארבעה וכן חמשה ששה טו
נדלקין עד עשרה ועשרה אינן נחלקין עד שיהיו עשרה

טעם הענין הזה מכוון כי כשיגיעו לעשרה יוסף מלת הכרעה כפי
שחמרכו

י שתי חבורות שהיו אוכלות בבית אחד ב
בזמן אשר מקצתן רואין אלו את אלו הר' אלו מצטרפי
לזמן ואם לאו אלו מומנן לעצמן ואילו מומנן לעצמן
אין מברכין על היין עד שיתן לתוכו מים דברי ר' איעור
וחכמים אומרים מברכין:

חבורה היא קהילה ושאר נאם
לאו אלו מומנן לעצמן ואלו מומנן לעצמן על מנת שלא יהיה נשתי
החבורות שמש אחר ישמש לשתי החבורות אבל אם היה שמש
אחד ושעבי' שלא יראו אלו את אלו מצטרפין לזמן' והיין שבזמן
ההוא היה חוק אחד ולא היו יכולין לשתינו עד שיתנו לתוכו מים ה
הרבה על כן לא יתחייב לכרך עליו כורא פרי הגפן לרענן ר' איעור
עד שימנהגו כמים מסגי שקדים מוציאנו מן מפני שלא יוכלו
לשתינו ואין הלכה כר' איעור:

פרק שמיני

א אלו דברים שבין בית שמאי ובית הלל בסעודה
בית שמאי אומרים מברך על היום
ואחר כן מברך על היין ובית הלל אומרים מברך על
היין ואחר כן מברך על היום:

ענין מברך על היום קדוש
השבת או המועד' וכש מקדימין הקדוש בורא פרי הגפן שא
שאלולי כבוד היום לא כנצטרכו לזין' ובית הלל מקדימין בורא פרי
הגפן כי לולי היין לא היינו יכולין לעשות קדוש

ב בית שמאי
אומ' נוטלין לידים ואחר כן מחנין את הכוס' ובית הלל
אומרים מחנין את הכוס ואחר כן נוטלין לידים:

כל אומרי'
שאין נוטלין הידים עד שימלאו כוס של ברכה שמה יהיו אחורי הכוס
מטמאין במשקין טמאין ושיחוק הכוס כיון וידו לא נתעבה נטמאו
המים שעל ידיו באחרי הכוס ונטמאו ידיו במים ההם שעליהם וכ
וכשיהיו ידיו מנעבים לא יטמאו באחרי הכוס שטמאתו על הענין
שאמרנו ודעת כש שהכוס טע' ינו כך אסור להשתמש בו אבל מח
מחייבין כש כטילת ידים קודם קדוש שמה יהיו ידיו מנוכסו ונטמאו
המשקין שעל אחורי הכוס והמשקין ההם מטמאין הכוס' והעקד
באלו הענינים כלם רל בטומאת ידים וכטומאת משקין היאך יטמאו

ז בית הלל או מברך על המזון ואחר כך מברך על היין
ועתה אמן אחר ישראל המברך ואין עומן אמן אחר
הכותי המברך עד שישמע כל הכרכה ו

יש מי שיקרא ישמע והענין
אחר שהכונה שלא יעבה אמן בהיות הכותי מברך עד שיסמיע
הענין האמן כל הכרכה וכחן אשרט לך ענין הכותיים שהעב
שהביא סנחריב מכותה והשיבם בערי שומרון העד קתוב בהם
אתה הני יראים ואת חלריהם היו עובדים אבל באוק סימם למדו
התורה וקבלוה על פשטה והמנות אשר החזיקו בהם היו מקפידו
עליהם ושימו לב אליהם מאד והוחזקו שהיו מאמינים בהתנו ומ
ומיחיים ולא יעברו עד אשר חקרו עליהם החכמי ומלאו מכברי
הגריזי וחקרו על הרב ההו ומלאו להם בסר ההו דמות יוכה וידעו
שהיו עובדים עליו החזיקו בחוקתביוס במוריס לכל רכריהם וכל
מה שתמצא במשנה מן הדברים בפני הכותיים אשר תבין מהם ש
שהכותיים כבדים מן הגוים ופחותים מישראל כמו שאמרו מזמין
על הכותי וכותי המברך וזוהי לא אמרו זה אלא קודם שחקרו על
עליהם אבל מעת שחקרו עליהם ומלאו אשר זכרנו הם פחותים מן
הגוים מאד ועל כן דע חותי ולא נטור לשנות זה העיקר בכל מקום
שזכר כותי

פרק תשיעי הוראה מקום שנעשו בונסים
לישראל אומר ברוך שעשה נסים
לאבותינו במקום הזה מקום שנעקרה ממנו עבודה זרה
אומר ברוך שעקר עבודה זרה מארצנו

מקום שנעשו
בונסים לישראל בנותן ונחל ארנון ואכן שיטע עליה משה במל
במלחמת עמלק ובמחנה לנו וכבר אמרנו
באשר סקדנו כי בכל מקום שאמר ברוך לל ברוך אתה ס אלמית
מלך העולם ופי' נעקר ידוע

על החיזק ועל הוועות ועל
הברקים ועל הרעמים ועל הרוחות אומר ברוך שכחם
מלא עולם על הדגים ועל הגבעות ועל הימים ועל ה
הגזרות ועל המדברות אומר ברוך עושה בראשית ר
יהודה אומר הוראה את הים הגדול אומר ברוך שעשה
את הים הגדול אימתי בזמן שרואה אותו לפרקים ג
על הנשמים ועל הבשורות המזכות אומר ברוך הסוב
והמסיב ועל בשורות רעות אומר ברוך דין האמת

ויקום הם כיוונים והם התבניות הנראות בשמים כדמות כוכבים
פי' להם זכבות וזועות קול שאק בשמים בארד קול רחיים סוככי
לאדם ופי' רעמים ידוע וכן פי' הברקים ורחות לל השערות
הגדולות הסובבות שאינם מנוגות תמיד ומה שאמר על הים ועל
הגבעות ומה שאמרו סידך עושה בראשית אינו מברך כרכה אחר
אבל כרכים המוקדמים כמו סוויקס וקחחות ומה שזכר ביניס
ידך עושה בראשית יא שכתב מלא עולם ודברי ר' יהודה לברקים
לל כמדדאנו אחד זמן וזם משלשים יום לשלשים יום ולמעלה ואין
הלכה בר' יוסף :

ג בנה בית חדש וקנה בלים חדשים אומר
ברוך שהחיינו מברך על הרעה מעין המזכה ועל
המזכה מעין הרעה והצועק לשעבר הרי זו תפלת שוא
כרצ הית אשתו מעובר ואמר יהי רצון שתלד אשתו וזר
הרי זו תפלת שוא היה בא ברוך ושמע קול צחחות בעיר
ואמר יהי רצון שלא יהיו אן בני ביתי הרי זו תפלת שוא :

מה שאמר על הרעם מינין סמוכה לל כשיבא עליי מקדס רע נאשם
שאישר סמוכה לטוב יברך דין האמת וכן כשתבא לט סוכה ודברי
שאישר להיות סופה נרע יברך סגוב והמטיב דמינין ענין ס השון
בגן שיטבר נשם סוף על אדנו וזה מקדס רע נאשם סמוכה לטוב

משני שהוא מרנה הארץ ואיפשר שהגשם ההו יביא תועלת לשרהו
ודמינין ענין השני בגון שימנז מטומון ויראהו איש בשע מניחתי וזה
טוב אשתי שאשם סמוכה לרע כי זה האו שרחהו בשע מניחתי המינין
ילשין בו למלך ויעבהו ויבקש ממנו יותר ממה שמצא והטעם
שהדברים המנוחים אשר חין במניחתי ספק יברך על מה שמצא
מהם תחלה ואל יחי חושש למה עקרה בסופם לפי שהענינות
ההם איפשר שיהיו אן שלא יהיו פי' לשעבר הוא על דבר שהלך
ועבר ומנו שלא יתפל על דבר שכבר הו נגזר אבל יש לו להתפלל על
הענינות

ד הנבנס לברך מתפלל שתיים אהת בבגסותו ואהת
ביציאתו : בן עזאי אום ארבע שתיים בבגסותו ושתיים
ביציאתו וזותן הודאה על שעבר וצועק על העתי לבא

ברך שם למדינה ומה שאמר באן מתפלל אינו לל תפלה ככונס
ולפחת מזרח ולחגב כן ברב אבל היא בקש בשע בייסותו הו מתפל
להקבה שיכניסוהו במדינה לשלום וכשעת צאתו וידה לו שהוכיחו
ממכה בשלום וכן עזאי מוסיף שתיים בשעת כניסתו הוא כותן
שכח והודאה למקום על אשר הכילו ברוך עד שהגיע לשלום למדינה
וכעת צאתו מתפלל להכילו כמו כן ברוך שילך בה וכבר אמר כלל
זם הענין והוא שיתן שכח למקום על הטובה שנמלו כמה שעבר
ויבקש מלפניו לגמול חותנו כמו כן בעתיד והלכה כבן עזאי

ה חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטוב
שנ ואהבת אתה ארדך ככל לבבך וככל נפשך
וככל מאורך : ככל לבבך בשני יצרך ביאר
טוב וביצר הרע וככל נפשך אפי' הוא טמל את נפשך
וככל מאורך בכל סמוך דבר אחר ככל מאורך בכל מדח
ומדה שהוא מודד לך בה בכל הוי מודה לו במאד מאד :

מה שאמרו כשם שהוא מברך על הטובה לל לקבל אותה בשמחה ולב
טוב ולכבוש כעמו וייתבי כשם כשברך ברוך דין האמת כמו ש
שיעשה בשעה שיברך בה הטוב והמטיב וכמו שהיו אמרו החכמי
ב ודבריהם כל מה שעברין מן שמיא לטוב וזה דבר שכלי אבל
בעלי השכל ואפי' לא הורה הכתוב עליו לפי שיש דברים רבים נראו
בהתלתם טובים ונתקיים אחריה רעה רבה ועל כן אין ראוי למשכיל
להשתנותם כשתבא עליו נרה משני שיחיו יודע סופה וכמו כן
א יפתה לכבוש וישמח שמחה שלמה כשתביאהו טובה לפי מחשבתו
משני שאינו יודע סופה וכמו כן אפרו חכמים עה להרבות בשמחה
וכשחוק חלף אש תקיה השמחה במעשים עליונים לל לשנות הדך
ולדךך אותו ואלוה אזהרת הכתוב על היגון והדאבה כל כך הנאב
גלו ומטרדם כשפרי הנבואה שאין צורך לרבר עליו וזה שלא היה
הכבוד שהוא מקושר עליו לטובתו בעולם מתחלתו ועד סופו
וישנוכ המעש שכבר תלמיח ונקיח ההנלחה האמיתית וסיה הכבו
שהוא סבה לגודו מחיי העולם הכא ועל כן נאמר יש דרך ישר לפני
איש ואחריה דרכי מות ולפיכך יבגין האדם מחשבתו ויתפלל לל
להיות כל מה שיבואוהו בעולם הזה מרע ומטון סבה להשיב ההנלח
האמיתית ומה שאמר בינר טוב ובינר רע לל להשיב אל לבו אהבת
סל ולסאמין בו נאפי בשע העבר והטעם נהאף שכל זה הו יבר הרע
כמו שאמרו כלל דרכך רעהו נאפי כדבר עברה ופי' מרע ענין לל
ככל ענין שיבואך שבהו והמהו

ו לא יקל אדם את
ראשו בגדר שער המזרח ווא מבחן בגדר בית קדשי ה
הקדשי ולא יבנס להר הכי במקלו וכמעלו ובאפתותו
ובאבק שעל רגליו ולא יעשם קפנדריא ודקיקה מקל ו
חומר

קלית ראש הפך טובד ראש שהקדמנו וענינו שלא ירבה
סחוק ודבריו ש עמומים ונעזר סחורח לל ספסח המורחי מטתו
העזרה והוא הנקרא שער ניקנור וקדש סקדשים משרב לסורה כג
סעזר סוכר ופי' מכונן מקביל ופי' מקל המטה אשר בית

סליק פרקא וסליק מסכת ברכות

מסכת פאה

שאיין להם שיעור הפאה אלו דברים

והבכורים והראיון וגם וגמילות חסדים ותלמוד

תורה: אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקין קיימת לו לעולם הבא כבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום בין אדם להבירו ותלמוד תורה בגד כולם:

ענין המסכתא הזאת להתבונן במצות פאה שיהיה ומה שנכלל בה כמו שיתבאר ומה שאמ' אין להם שיעור אמנם הוא מן התורה אבל מדרבנן יש לה שיעור והשיעור שכתבו לו לא יהיה פחו' מחלק משמים כמו שיתבאר אחר' כן והראיון הוא דברי הכתוב יראה כל זכורך ואמר לא יראו פני ריקס' וראינו קונב כמה שיעור הקרבנו אשר יקריב בעלגתו ויעד יתבאר זה במסכת חגיגה ויש עוד דברים אחרים שאין להם שיעור כגון עפר כוכה ורוק יבמה ואפר פרה ודש כשור אצורה ואלו לא שפרם כי אעפ' שערכם נכבד אין בהם תוספת שכר' ואלה שספר בבאן כפי שיוסיף בהן יהיה תוספת שכר' וגמילות חסדים הוא שם נופל על שני ענינים מן המצות האחד שיעור האדם לישראל בממונו כגון דקקא ופירין שבוים' והשני שיעור אמתם בגופו כגון כיחוס אבלים ולנות את המתים ולבנות לחופות חתנים והרומה לזה' ומה שאמר בבאן במילות חסדי אין לה שיעור אל לעבוד האדם בגופו חק שיעור חתו בממונו יש לו שיעור והוא חמישית ממונו' ולא יתחייב לתת יותר מחמישית ממונו לבר אש עשה כן במדת חסדיות: ואמרנו כמנו באושא להיות חרם משריש חומש נכסיו למנוה' וביאור זאת ההלכה מה אנלי מה שאומר: והוא כשהאדם יראה שבוים שהוא חייב לפדותם כאשר בנה הקב"ה' או רעבים או ערומים שהוא חייב להשביעם ולכסותם משרומיהם כמו שאמר די מחסורו אשר יחסר לו' ופירושו למולאת חסרוכם כשיהיה מה שיחסר להם או מה שיצטרכו לפדיונם פחות מחמישית ממונו או כפי חמישית' אבל אם יצטרך לתת להם יותר מן החומש יתן חמישית בלבד ויתחלק מלתת עוד' ולא יהיה עון עליו בהמכעו להשלים כל מה שצריך להם לפי שצרכם יותר מן החומש' אבל אם לא צורמן לו דבר מאשר זכרכו יביא החומש מן הריוח ולא מן הקרן ויתבנה ברכי מצות' וענין מה שאמר אוכל פירותיהן והקין קיימת לו מה שאמר לך' כי המצות כולן נחלקין בתחילה על שני חלקים' החלק האחד במצות המיוחדות לאדם כגפשו במה שיש בינו ובין הקב"ה כגון צייתות ושמירת עו' והחלק השני במצות התלויות בתועלת בני אדם קתם עם קתם כגון חזרה על הגביה והאוכאה והנתיבה והנתיבה' וכגון קנוי באהבת איש את חברו ושלח נסית אדם להזיק לחבירו ואל יעמוד על דם רעהו וכבוד אבות והחמיהם שהם אבות הכל' וכשיעשה האדם היצות המיוחדות כגפשו במה שיש בינו ובין בוראו תחשב לו לצדקה ויגמלהו הקב"ה עליה לעולם הבא' כמו שבאר בפרק חלק' וכשיעשה האדם המצות התלויות בתועלת בני אדם זה עם זה כמו כן תחשב לו לצדקה לעולם הבא לפי שעשה המנוה וימצא טובה בעול' הזה בעבור שכתב מהג הטוב בין בני אדם כי כשינהג מהג הזה ונהגו אחרים כמהגו יקבל כמו כן שכר מהענין ההוא וכל המצות שצין אדם לחברו נכבסות בגמילות חסדים' ושים לבך עליהם כי כן תמצאם שהרי הלל הקין כשאמר לו הגוי למדני תורה על רגל אחד אמר לו רעלך ביש לחברך לא תעבד' וכשתחקור על הענין הזה תמצא תלמוד תורה שוקל כבוד הכל כי בתלמוד תורה יזכה האדם לכל זה כמו שבארנו בתחלת דברינו שהתלמוד מביא לירי מעשה

ואפסדתו בגד שילבש האדם על קשרו להזיז בו ולא יטכף בגדיו פ החמורות בזיעה ואין מנהג אדם לבנות בו לבדו עד שילבש עליו כ בגד אחר' ופירוש קפדריא שיעשה אותו דרך לקצר דרכו וזה כגון שיכבש בשער זה ויבא בשער שכבדו כדי שיגיע למקום ידוע כי אין ראוי להכבש במקום הכבד הוא תחלה אלא לענין מעניני תפלה ועבודה' ומה שאמר ודקיקה מה ל וחומר פירוט שתיקה הרקיקה אסורה במקום שהוא מדרך קל וחומר כי אחר שהמכעל שנעשה ל לשמירת הרגלים אסור להכנס בו במקום שהוא יותר ויותר הוא א אסור הרוק שם מצבי שהוא דבר מאונף:

כל חותמי ברכות שהיו במקדש היו אומרים מן העולם משקלקלו המינין ואמרן אין העולם אא אחר התקינו שיהו אומרי מן העולם ועד העולם התקינו שיהא אדם שואל בשלום חברו בשם שנאמר והגזו בעז בא מבית לחם ואמר לקוצרים ה' ע עמכם וגו' ואומר ה' עמך גבור החיל ואומר אל תבחו כי זקנה אמן ואומר עת לעשות לה הפרו תורתך ר נתן ואמר הפרו תורתך עת לעשות לה

מינין הם הכופרים בתורה שלא יאמינו בחיי העולם הבא' ועוד נבאר ענין העולם הבא במקומו במסכת סנהדרין' ופירו' קלקלו השחיתו הדעות והאמונות' וכשאמר בכלל התקנות שתקנו שיהא אדם שול בשלום חברו בשם החל מצבי שמלת שלום הוא שם משמות הקדוש ברוך' ה הוא והביאו ראה לדבר זה מענין בעו' שאמר ה' עמכם והשיבוהו יבדק' ה ומה שאמר אהי' כן ואומר אל תבחו כי זקנה אמן אינו ר ראה על מה שהקדים שיהא אדם שואל בשלום חברו בשם' אבל ראה שלא יבין וילעב לתקנת חכמים אעפ' שהם ישנות וקדמוניות ועל זה הזהיר שלמה בזה המשל ואמר כן הביא ראה על כל העו העוברים על התקנות ההם כי יבא זמן להפריע מהם ולענוש אותם כי הם הצירו תורה וקראו שאמר הפרו תורתך עת לעשות לה' אבל מי שיעזוב השאק על סדורו ויפרטהו ויאמר עת לעשות לה הפרו תורתך יאמר כי כשיבא העת להפריע מהם ולהנקה יזדמנו סבות ל לכבי ארם להפר התורה כדי שיבא עליהם העונש במשפט' וזה הענין חרף ורחוק עמוק עמוק מי יוצאנו כי נבא מזה לענין הדין הצדק מהקב"ה על כל אדם ועל כן אל תבהש מומי עתה בענין הזה אשר אני בו אלא לבאר דברי המדברים בלבד על דרך פירוש פשוט בכל דבריו כי דברי הכתוב יבטלו קתם לקתם בענין ההוא' וכן דברי החכמי' אבל היסוד הוא כי הקב"ה ימול לטובי' ויענוש הרע' והכל במשפט כי כן העיד עליו הפס' כי שפטו ישרי' שכ' כי כל דרכיו משפט' א אמונה ואין על חרף הדק בהם אין ביכולת אדם להשיגו בזר אין ככה שגל האדם להיות שכלו כולל דעת הקב"ה וכבר ה הודיענו הכתוב כי אין ביכולת רעיונו להשיב חכמתו וצדק דיניו ב בכל מה שפיעל ויפעל והוא מה שאמ' כי כאשר בכהו שמים מארץ כן בכהו דרכי מדרכיכם ומחשבותי ממחשבותיך ועל כן יש לך לסמוך על היסוד הזה ואל תשגה נפשך להעמיק אחר הענין הזה כי כל מי שחקר אחריו מאבשי תורתנו וזולתה לא השיב ממש אבל הוא כמו ש שאמרנו עה נלל במים אדירי' והעלה חרם בידו' ואם תראה בדברי המדבר בזה הענין דמות עניני' אמתיים ומלים רומים טענה איכם כן אך בעת תביא להסתכל יסוד הצפוי שהוא שהוא כסף סיגי' מנופ' על חרם' ויש עליו קושי' וטענות וביארוכה יחזור למה שאמרתי לך ונאמר רוב הרברי' וחכמו' חשפ' אבל רברי' הפלסופ' בענין ההוא וס' הכחיש' בפלסופ' הוא דבר מופלא מאד ועמוק נברי' להקדמות רבו והרגל בחכמה' והאיש המשכל הכבוב' ישיב אל לבו הדברים ההם ויקשור דבריהם עם דברי הכתוב ראה כתתי לפניך היום את מחיים ואת הטוב' וגו' אות באות ויכוין מדבריהם ענין קרוב ממה ש זכרתי לך ביסוד הזה או מה שהוא יותר מדויק ממנו ומבורר' ועוד נדבר בקצת הענין הזה במסכת אבות וארחך קת' מססכמות בקיחי' הפלסופים לדברי' ההתוב בכל הענינים ואין זה מקום ל להביא הדבר הזה לולי אשר כוכה כשיבא זכר דבר בענין ה האמונה לבאר בו מעט לפי שיקר בעיני' ללמד עקר מעקרי הדת' ו והאמונה יותר מכל אשר אלמדהו:

ב אין פוחתק לפיאה משישים ואף על פי ש
זאמרו אין לפיאה שיעור הבל לפי גודל השדה ולפי
רוב העצים ולפי רוב הענה

יש מי שיקרא עבנה בון
ופירשו מה שהעבנה הארץ אם זרע רב או מעט ויש מי שיקרא עבנה
בבית ופירשו גודל הגברים או דקמתם ורוע פריהם ויש מי שיקרא עבנה
קדושים זה לזה והסברא היוצאת משלש אלה הדברים אינו אלא
לתת לעניים מתנה יתירה ואם תהיה השדה גדולה והעניים מעטים
יתנו לפי גודל השדה ואם הארץ מעטת והעניים רבים יתנו לפי
רוב העניים וכן אם תזניא הארץ זרע רב והעניים מעטים יתנו
הרבה ומאשר זכרנו יתבאר לך עיני הקש בשלש עבנים
אלו

ג נותנים פאה מתחלת השדה ומאמצעה רבי
שמעון אומר ובלבד שיתן בסוף כשיעור רבי יהודה א
אומ' אם שייר קלח אחד סומך לו משום פיאה ואם לאו
אינו נותן אלא משום הפקר

דעת תנא קמא שיענוב
הפאה מאי זה צד שירצה ור' שמעון אומר שהיא פיאה מכל מקום
שיניחנה אך לא תעלה לו מנות פאה עד שיענוב בקנה שדה על כל
פנים כשיעור פאה הראויה לשדה היא מפני הרמחים שהם קוצרים
פחות השדה וכשנשארו אומרים במקום אחד כניחנה וכן יאמרו לכל
מי שיראה והם קוצרי בכל מקום עד שיקדו כל השדה ור' יהודה א
או שהמניח באי זה מקום שירצה או בקנה השדה או באמצעה אינו
פיאה בשום פנים אבל הוא הפקר ולא נקרא פיאה משניכח בתחילת
השדה או באמצעותו אלא אם כן הניח בקנה השדה ואפילו שורש
אחד נשא ויענוב כל מה שיענוב בזולת המקור ההוא כסמך אל השורש
ההוא והוא מה שיאמרו סומך לו משום פיאה ופי' שייר השאר וה
נהנת' ופי' הפקר הדבר הנושול לכל בני אדם לקחתו כמו שי
שיתבאר בזו המסכתא ורע כי הפיאה היא לעניים בלבד ופי' משו'
מזר כך וכך ומוי שאו' שהפאה שהניח בתחילת השדה או באמצעה
השדה הפקר אל הוא מותר לכל בני אדם ור' שמעון א' שה
שהוא פיאה ואעפ' שלא עלתה לו מנות פיאה עד שיניחנה בסוף ה
השדה לא יתיר הלא לעניים בלבד והלכה כר' שמעון

כלל אמרו בפאה כל שהוא אוכל ונשמר וגדולו מן ה
הארץ ולקיסתו כאחת ומכניסו לקיזם חייב בפאה והו
והתבואה והקטנית בכלל הזה

באמר בכאן אוכל להוציא
הטופר ופירשו אלחנה והל' לטופר ונשמר והם נמחים שיכעו
בהם מיני הכעבים והדומה להם שאינם חייבים בפאה לפי שאמר
הכתוב ובקרבכם ומלת קציר נופלת על קצירת כל דבר הנאכל
ופירוש נשמר שיהיה בישמרת שכל דבר המופקר ואינו בשמור
אינו חייב בפאה לפי שאמר הכתוב בענין פאה תענוב אותם וכל זה
הוא משולל ונענוב ר"ל הפקר ובידולו מן הארץ ר"ל שיהיו לשרשיו
שריבים משתרבים תחת הארץ ובהם יפירה להוציאם מכללם הכמחים
והפארינות שאינם חייבים בפאה מפני שאמר הכתוב מקציר תרנכם
ולקיסתו כאחת ר"ל שאינם כולו בפעם אחת ואז יהיה חייב בפאה
להוציא התחכים והדומה להם שלא יאספו בפעם אחת עד שנתבטל
זה אחר זה שאין לנו לחייב בפאה אלא כל שיקדוהו בפעם אחת כי
הוא לשון קציר ופירוש מכניסו לקיזם ר"ל אפשר בו להיות חגור
וכמום באמרים להוציא מכללו היקנות כלם שאין לנו לחייב בפאה
אלא כל דבר קציר בגון החטה ושעורה כמו שאמר הכתוב פחת
שרך בקדך ולא יפול על שדה ירק עם קצירה ושם תבואה נופל על
חמשת המינים והוא חטה והוא שני מינים והשעורה והיא שלשה
מינים ואלו הם חמשת מינים הנזכרים בכל מקום וקטניות הם
כמו פולים ואפונים והלוציא והשומשומין וולתם מן הדומה להם
ושירוש בכלל הזה כשנשלמו בהם חלגו התבאים הראוים בחיוב פאה
ולפיכך יתחייב בפאה

ה ובאלו האוגו והחרובין האוגוים

והשקדים הגפנים והרמונים הזתים והתמרים חייבין כ
בפאה

אוב הוא הסומאק אשר בארץ הצבי והוא נמח שיעברו בו
העורות ויש לו אשכולות באשכולות הגפן ויחלבו חרובין ירוע
ואגוזי ושקדי' כמו כן ירועי' ואלה האילנו כלם נמנחי' בהם התבאי'
הנזכרים בכל מה שיתחייב פאה ולפיכך הם מחוייבים בפאה

לעולם הוא נותן משום פאה ופטור מן המעשרות עד ש
שימרח ונותן משום הפקר ופטור מן המעשרות עד שי
שימרח מאביל לכהמה לחיה ולעופות ופטור מן ה
המעשרות עד שימרח וטל מן הגורן וזורע ופטור מן
המעשרות עד שימרח דברי רבי עקיבא כהן ולוי ש
שלקחו את הגורן המעשרות שלהן עד שימרחו המקדיש
והפודה חייב במעשרות עד שימרח הגורן

דע שהפאה לא
תתחייב להוציא ממנה מעשרות ושומר זה העקר שכל מי סלח הניח
פאה וקצר כל השדה בלוי' יוציא הפאה ממה שקצר וכן אם לא הוציא
מן השבלים הקצורים יוציא מן החטה אחר שידונו אותה וימרחנה
ויבררנה ונאפי' טחנה יוציא הפאה מן הקמח וזה העקר מובאר
בגמ' מכות' וממה שיש לך לזכור תמיד שהפקר והוא הדבר הנ
הנעזב והמשולל אינו חייב במעשרות ופי' מריחה מריקה וזאת
המלה מושאלת בדרך המליצה בענין ברירת החטה מן התבן וה
והשלמת דרכי הזרע עד שלא ישרא לעשות בו אלא להוליכו אל החומר
והוא דומה כמו הממרח לכלים שאין עשין אותו המירוק ואלא כש
כששלים הכל וכשיקצר הזרע הנזרע כלו ויירש וכבר מן התבן פו
יפירש מן הזרע והוא תרומה ומעשרונה המהוייבות לו ויחד כן יו
יוציא הפאה שנתחייב בה בזרע ויתבנה לעניים וכל קודם הכרירה
צריך להפ' פאה תחלה ואח' כן המעשרות ויתן הפאה לעניים
והפאה עצמה אינה מחוייבת במעשרות וכן יש לו להפקיר מן הזרע
מה שירצה קודם ברירתו אבל אחר הכרירה לא יפקיר ממנו כלום
עד שיפירש המעשרות ור' עקיבא אומר שמוותר לו לקחת החטה
הנדושה ביום שיבררו אותה וירעבה והעקר בידונו שקבה ואלו
כשיקנו החטה אחר הקצירה והדישה והכרירה יש להם להוציא את
התרומה והמעשר המהוייבת באותה הזרע מרשותם ולתת אותם
לכהנים ולויים אחרים והוא קנס להם וכן אמרו קנס קנסו בהם
שלא יהיו קופצין לבריכות ולביתות ועל כן אמר בכאן שהמעשרות
שלהן כל זמן שלא נכנס לגורן בענין מתחייב מעשר וזהו כשימרחו
אותו והקדש אינו מחוייב מתנה מכל המתנות לא מעשרות ולא
זולתם וגזר שם הפקר השומר נכסי הקדש יאמר שכל מי
שהקדיש גרסו ואחר כך פיראו מיד הגזר ועודנו בקמה או קצור בט
בטרם הכרירה יתחייב להוציא המעשרות ואם ימרחו הגזר ופי
ופיראוו בעני' אחר כן לא יתחייב במעשרות שבעת שבעת שבעת בחוקת
חיוב המעשרות היה ברשות הקדש שאינו מחוייב במעשר ומין
הלכה כר' עקיבא:

פרק שני

אילן מפסיקין לפיאה הנחל והשלולית דרך

היהוד ודרך הרבים ושביל דור
הרבים ושביל היהוד הקבוע בימות ההמה ובימות הגש
הגשמים הבוד והצר וזרע אחר ודקוצר לשחת מפסיק
דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אינו מפסיק אלא אם
בן חדש

מפסיקין לפאה לחלק השדה ולעשותה שתי טרות ויתחיי'
להניח פאה בכל אחד מהם כפי מה שנתחייב כמו שאמר הכתוב
פחת שרך ואמרו ובלבד שלא יוציא משדה לחברתה ושלולית היא
תעלה או גולת מים שנימשים ממנה אמות המים להשקות בהם קת
מקומות אחרים וכן אמרו בפירוש זאת המלה אמת המים החללקת

כל הרואין זה את זה ר' אליעזר בר' צדוק אומר משם אף להרובין שהיו להן בבל העיר:

רואין זה את זה שלא יהיה בין אילן לאילן שום סתם שיהיה ביניהם ויהיה מרחק זה מזה שאם יעמד האדם חלל האחד יראה השני ופי' בכל רוח בכל הכר' כבנין להנציח פאה אחת מכל הזיתים שבמזרח המדינה ופאה אחת מכל מה שיש במערבה ואין על רבן גמליאל חולק ואין הלכה כר' אליעזר בר' צדוק:

ה הוודע את שדרו מין אחד אף על פי שהוא ערשוו שתי גרנות נתן פאה אחת ורעה שני מיתן אף על פי שיש שני גרן אחת נתן שתי פאות: הוודע את שדרו שני מיתן שני גרן אחת נתן פאה אחת שתי פאות:

פי' מין דיוע' ושני מיתן חרס דיוע' כי יש ממנו חטים גסים ויש דקיקים ויש מהם ירק ויש אדום וכל הדבר הזה מכושר:

מעשה שורער' ושמעון איש המצפה לפז רבן גמליאל ועלו ללשכת ה חנויות ושאלו אמר נחום הלכלר מקובל אנן מרבי מי מיאשא שקבל מאבא שקבל מן הזוגות שקבלו מן הנ הנביאים הלכה למשה מסיני בוודע שדרו שני מיתן ח חטים אם עשאן גרן אחת נתן פאה אחת שתי גרנות ג נתן שתי פאות:

הלכלר הוא הכופר' וזוגות' הם שני המקבלים כגון הלל ושמיא שקבלו משמיעה ואבטליון המקבלים מיהודה בן טבאי ושמעון בן טחא' כמו שהתבאר במסכת חכמות:

שדה שקצרה גרים קצרהו לסטים קרסמוה גמלים שברתה הרוח או בהמה פטורה קצר הציה וקצרו לסטים הציה פטורה שחובת הפאה בקמה:

קרסמוה כמו קרסמוה והוא מענין כריתת' ואולי הם שתי לסונות כלשון שקדש ויאמרו קרסם וכרסם כענין כריתת' ואמר הכתוב כחיוב הפיאה ובקרבם שניהם אפחנו הקורבנים ומה שאמר יג' רמב"ם בסקירות לכשנתקם או לעשו' היק' יחלל אם ישכור אתם או קצת לכעל השד' הוא חייב פיאה

ח קצרהו לסטים הציה וקצר הוא הציה זו נתן פאה מסה שקצר קצר הציה ומכר הציה הלוקח זו נתן פאה לכל' קצר הציה והקדיש הציה הפודה מיד הגזבר הוא נתן פאה לכל:

כשידע הלוקח שקצרה הציה כתייב כלל שפק לתת כל הפאה המחוייבת לתת לחותנו שדה לפי ש שחן לו רשות למכור מתנות הקב"ה ולפי' יהיה כאילו לא מכר לו לא מה שנסאר בדה אחר הצאת הפיאה סכתתיבה חותה השדה וכן הפודה מן הגזבר יצא הפאה כולם מן החני שפיה'

פרק שלישי מלבעת התבוא השבין הזיתים ב בית שמאי אומרים פאה מכל אחד ואחד בית הלל אומרים פאה על הכל' ומודים שאם היו ראשי שורות מעורבין שהוא נתן פאה מאחד על הכל:

מלכנות הם ערובות מרובשים דומים לרשום שעושין בנה סלכנים והם מרובעות' וכבר פירשנו שם התבואה נופל על ח חמשת המינין' ומחלוקת בית שמאי ובית הלל אינו חלל כשיהיו חלל האילנות רחוקות זו מזו כגון פיסיו מקן עשרה אילנות בתוך חמשים אמה על חמשים אמה' אבל אם היו רחוקות יותר חץ שם מחלוקת שיש לו להנציח פאה מכל אחד ואחד' וכן הם היו יתיר קרובים מזה

סלל להכריותיה ודרך היחיד הרבע אמות' ודרך הרבים שש עשרה אמה' ואכל הרבים ושכל היחיד הוא שיהיה דרך בין שתי השדות אם לריש אחד שעובר משם לבנו או לשדהו או שיהיה השכל לרבים אפי' שיהיה חותו השכל צד מחד' וכלכד שתהיה הדרך ההיא סלולה ותמידה בימי החום ובימי הקור' אבל אם לא היתה תמידה רק תהיה כפסקת בימות הגמים לא הפריש בין שתי השדות אלא אם ת יהיה רחבה כפי המדה אשר זכרנו' ול' ד' אמות ליחיד ויין אמה לר לרבים' והודיענו דרך היחיד ודרך הרבים לפי שיצטרכו שניהם על כל פנים שאילו היה חומר דרך היחיד היינו אומרים כי דרך היחיד כלכד יפריש בין חץ לר דרך אחרת והוא הולך ושכ עליה תמיד' אבל דרך הרבים לא תפריש מפני שהרבים יש להם דרכים רבים מלבד זו ואפשר שיחזקו ולא יעברו עלינו' ואילו האדריענוגם כן שדרך הרבים הפריש היינו אומרים שהענין ההוא מפני שרחבה כפיהא י' אמה אבל דרך היחיד לא' על כן הודיענו כי שני דרכים יפסיקו לפיאה ותרבוש משגל הרבים שכל כדמיא' וכבר הארץ שלא נזרעה ולא כעבדה אבל בשדה שממה' וכבר היא הארץ אשר שדרו אותה והפסו חותה בחרישה' וזאת המלה מלשון הקדש הי' באמת כירו לכם כיר' וזרע אחר שזרע' וזרע אחר להפריש בו בין שני הזרעים כגון ש שפריש בין החמה בזרע פולים או אפונים וכיוצא בזה' ואלו השלשה דברים י' ול' בור וכיר' וזרע אחר לא יפרישו עד שיהי' ברחם שלמה מענינות במענינות המחרישה' ופי' שחת מלשון השחתה' וענינו בזה המקוש הקוצר בו לכהמות' ואין הלכה כר' מתיא:

אמת המים ב שאינו יכול להקצר באחת ר' יהודה אומר מפסקת וכל ההרי אשר במערך מערוחן אף על פי שאין הבקר יכול לעבור בכליו הוא נתן פאה לכל:

אמת המים היא תעלה או גולת מים' וענין חינה יכולה להקצר באחת כי כשיהיה בדר אחד לא יוכל לשלוח ידו ולקצר בדר אחר' ומעיר מקום קשה וחלמיש ש שלא יוכלו הבקרים לכהנע אותנו במחרישות אבל יחפרוהו בכלי' ב ברזל העושים לחצוד בארץ' ועל כן אמר הארץ ההיא אעפי' שלא יוכלו לחרוש אותה כשישאר בין שתי השדות מן הארץ ההיא מקום שלא חפרוהו ולא חרשו אותה אינו מפריש בין שתי השדות אחרי שא שפער לחצר אותו בידיים ולחרוש יהיה נחשב כמאובר ונותן פאה אחת לכל' וזאעפי' שהבקר לא יוכלו לחרוש אותנו וטעם זה כי כשנודע שהארץ ההיא יחפרוהו בידיים וכשיראה אדם מקום שאינו חפור לא י יאמר שהוא בור ויפסיק אבל יאמר עוד יחפרו אותו לאחד זמן שאי א שפער יחפרו הכל כפי שחת' כך פירשו הקדמונים זאת ההלכה' ואני אפרט בה פירוש אחר' ואומר שזה המקום הנקרא מעיר חיכו מקום מישור אבל הוא הרים ונבעות והרריה על זה מה שאמר וכל ההרים אשר במערך יעדרו' והוא אומר אעפי' ש שהיא עולה ויורדת ואי אפשר לחרוש להקנע אותה בכלי' החרישה ב במעבה אחת מפני שיש בה מקומות תלולות ומקו אחד גבוה ואחר כיווך אבל יחרוש אותה מקומות מקומות' ועל כן חץ לחסב אותה כסלקת כדי שנוציא פאה מכל הר או מכל גבעה אבל פאה אחת הוא נתן לכל מפני שכל הזרע מכושר' והלכה כר' יהודה'

הכל ג מפסיק לזרעים ואינו מפסיק לאילן אלא גדר ואם היה שיער טחש אים מפסיק אלא נתן פאה לכל:

וענין שאמר לכל כל שזכר למעלה' ופי' גדר ידוע' וכלכד שיהיה גבוה הגדר כפאה טחשים וחו ישרים בין האילנות ויניא פאה מכאן ופיאה משאן ופי' שער כותש הוא הכרם והפירות' ידעם לומר ענפי האילנות שהיו כגונבין בגדר ומשלחין עלינו ואז יהיה כמחוכר זאמרו בתלמוד כעלי' במכתשת' ענינו שיכא' שפארע על הקיר'

ד ולחרובין כל הרואין זה את זה אמר רבן גמליאל טהגין היו בית אבא נתנן פאה אחת לזיתים שהיו להם בכל רוח ולחרובין

אין שם מחלוקת שהוא מוציא פאה מאחד על הכל

המנמר את שרהו ושייר קלחים לחים ר' עקיבה אום נותן פאה מכל אחד ואחד וחכמים אום מאחד על הכל ומרדכי הכמי לר' עקיבה בזרוע שבת או חרדל בשלשה מקומו שהוא נותן פאה לכל אחד ואחד

מנמר הוא שזרע מקומות מקומות מן השדה כדמות ענף הנמר שהוא כקודות נקודות וביאר התלמוד שזה הרמין הוא שיעקר היבש ויניח הלח וזהו מה שאמרנו נשייר קלחים לחים ר' עקיבא היבש והניח הלח ופי' שפת בלשון לבני ארצנו ובלשון ערב אל שבת וחרדל הוא בלשון ערבי אל כרדל ובלשון לבני ארצנו נטעם זק הענף שמקנה בני אדם לזרוע אותן פי' ודמת בערונות וזהו מה שאמרנו בתלמוד מפני שדרכן לזרוע ערונות ערונות נותן הלכה כר' עקיבה

המחליק בצלים לחים לשוק ומקיים ובישים לזרוע נותן פאה לאלו לעצמן ולאלו לעצמן וכן באפתן וכן בברם המדל נותן מן המשואר על מה ששייר והמחליק מאחת יד נותן מן המשואר על הכל

המחליק החותך כמו מחליק פניו מאפוס זירעונים וכרם המדל כרם מדולדל בזור ממילת דל והוא שיבנו מקנתו ומכור ויעבד הנשאר לרדך או ליבש אם שחיב לתת פאה מן השארית הנשארת כפי מה שנשאר לא כפי הברם כן כולו וזה כפי צרכו הענבים מכל זר מנרי הברם אבל כפי צרכו מנרי אחד ומכור והניח הנשאר יתן ממנו שנשאר פאה המחוייבת לכל הברם וזהו שירשנו מה שאמר המחליק באחת יד ר' הונא ר' אבון

האמהות של בצלים חייבות בפאה ור' יוסי פוסר מלכנות הצלים שבין הירק ר' יוסי אומר פאה מכל אחת ואחת וחכמים אום מאחת על הכל

האמהות הם הצנלים השמורים לזרוע נותן הלכה כר' יוסי כשני דברים אלו

האחין שהלקו נותנן שתי פאות חוזר ונשתתפו נותנן פאה אחת שנים שלקחו את האילן נותנן פאה אחת לקח זה צפוס זה דרומו זה נותן פאה לעצמו וזה נותן פאה לעצמו המוכר קולו זרי אילן בתוך שדהו נותן פאה מכל אחד ואחד אומר ר' יהודה אימתי בומן שלא שייר בעל השדה אבל אם שייר בעל השדה הוא נותן פאה לכל

קלחו אילנו הם שרשי נמחים שהם מחוייבים בפאה ואינם אילן וכן יבאר בתלמוד ומה שאמר נותן פאה מכל אחד ואחד חוזר על הלוקח וזה הענין שכאר ר' יהודה ר' שבזמן ששיתחיל בעל השדה לקנות את חייב בשעה כשחבר והשחיר מפני שאמר הכתוב ובהצרכים את קציר ארצכם ואמר מעידכם דאתחיל לקנות אתי כ' ליה בכוליה שרה נר יהודה המבאר זה הדבר ש שהקדמונו למעלה אין חולק עליו וביאורו אמת

ר' איעור אום קרקע בית רובע חייבת בפאה ר' יהושע אום בהעושה סאתים ר' מרפון אום ששה על ששה טפחים ר' יהודה בן בתירה אום כדי לקצור ולשנות והלכה כדבריו ר' עקיבה אום קרקע כל שהוא חייב בפאה ובביכורים ולכתוב עליה פרוחבול ולקנות עמו נכסים שאין להם אחריות בכסף ובשטר ובחוקה

בית רובע מקום שזרע בו רובע קב ועוד נבאר לן המדות והסאין בהן מהכתב וזו ולקנות

ולשנות הוא שיקצר מן השבולים בפי שתי אגרות שלא יוכל לקבץ או כדור באגודה אחת וכבירים ר' הבאת בכורים ויעוד יבאר לך בשוף זה הקדר שהכבירים לא יתחייב להביאם אלא מי שיש לו שדה ופרוזבול שטר שלא יכתובו אלא על הקרקעות ועוד נבאר ענין זה שטר במסכת שביעית מן השרד הזה ומן העקרים שיש בדינו שכל הכספים חוץ מן הקרקע כגון מיני סחורות וזהו נכסף ואכנים יקריות נקראים נכסים שאין להם אחריות ופי' שאין להם אחריות שאין להם חזרת הביעה וזה שכל מי שיש עליו חוב ומכר סחורות שהיו אצלו אחר שלקח החוב ואחר כך טען שאין לו מה ש שירע אין לבעל חוב לחזור באחריות על קונה הסחורה ושיניחם מיד הקונה אבל אם ימכור מי שיש לו עליו החוב קרקע אחר שלקח החוב וטען שאין לו מה שירע יחזור בעל חוב על קונה הקרקע וי מיניאנו מידו וכשביל זה נקרא הקרקע נכסים שיש להם אחריות ומן העקרים שיש בדינו גם כן שהנכסים שאין להם אחריות הם הנקראים מטלטלין אין נקנין בהם ולא בשטר אבל נקנין במשיכה והוא מכלל הדברים המקיים והקרקע הוא נכסה בנתינת כסף ובכתיבת שטר כולל עיני המכירה ובהשתמשות בו וזו היא חזקה לשיכך כל מי שיקנה קרקע ומטלטלין בקנייה אחת וקנה ה קרקע באחת משלשה פנים שזכרנו זהו גם כן במטלטלין והלג העקרים כולם והראיות שלהם והשלמת דיניהם עוד יבארו ב המקומו במסכת קדושין אבל זכרנו לך מהם כפי ראי דברים כדי שיתבאר לך כפי על דרך קצרה והלכה כר' עקיבה

הכותב נכסיו שכיב מרע שייר קרקע כל שהוא מתנתו מתנה לא שייר קרקע כל שהוא אין מתנתו מתנה הכותב נכסיו ל לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהוא אבדה בתובה ר' יוסי אום אם קבלה עליה אף על פי שלא כתב לה איבדה בתובה

שכיב מרע השוכב מחולי כששייר לעצמו קרקע כל שהוא כבר גילה דעתו שיקנה לקום מחלייו ולשיכך שייר לעצמו מה ששייר ומפני זה יתקיים כל מה שנתן ואינו יכול לחזור בו כשיקום מחלייו וכל כך שקנו ממנו בקניין אבל אם לא קנו ממנו יכול לחזור ואם לא שייר לעצמו שנה קרקע ואחר כך נתפסח מחלייו חוזר במתנתו ואעפ"י שקנו ממנו כי מאחר שלא שייר לעצמו כלום גלה דעתו שמתנתו היתה מחמת מיתה ומה שאמר בפסוק כתיבתו לאשתו קרקע כל שהוא אבדה בתובה זה הענין הוא על שני תנאי האחד מהם שכלל אותן בחלוק נכסיו עם בניו כגון שיכתוב להם ל לפלו כך ולפלו כך ולפלונית כך והיא שומעת ושותקת ולא תעשיר בגון שתאמר כתובתי לך גובה והראיה על זה מה שאמרנו אבדה בתובה ולא אמר חייבה ר' ל' כי בשתי יקותה כשחלק לה עם הבנים אבדה מה שיש לה לקבל בתובה ומהתנאי השני שהיה שכיב מרע אבל אם יהיה בריא תקח כל מה שיש בתובתה אלא אם כן ינזיא שטר שהיא כתבה או קבלה ודבר ר' יוסי אם קבלה עליה אינו ר' ל' שהיא לקחה בקניין שהיא רוצה בדבר זה לפי שאין בזה מחלוקת אבל הנה אומר שחם קבלה היא יכל עצמה שתהיה שותפת בין ה הבנים ואפי' אם לא לקחה בקניין ולא כתבו בדבר היא צוואה כבר אבדה בתובה ונאין הלכה כר' יוסי

הכותב נכסיו לעבדו יצא בן חורין שייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין ר' שמעון אום לעולם הוא בן חורין עד שיאמר הרי כל נכסי נותנן לאיש פלו עברי הוין מאחד מריבוא שבהן

הכותב נכסיו לעבדו יצא בן חורין מפני שעבדו כ כלל נכסיו וכבר הקנהו גופו ואם שייר קרקע כל שהוא ואמר לו כל נכסיי ניתנין לך חוץ ממקום פלוני לא יצא בן חורין לרעת תבא קמא לפי שדעת תבא קמא שאין חולקין הריבוי לשיכך זה התנאי ת תלמי בגוף העבד וכחלו התנה באבר מאיבריו וינטר לפשר כריתות וליכא ועל כן לא ישתחרר העבד ולא יקנה נכסיו במס פנים ואפי'

עקיבא אלא בשלש שעות אלו כלבד תנתן הפאה כדי שיהיו שבעה י
ידועות להתקבץ בהם העניים

ה גברי שקצר את שדחו
ואחר כך נתגייר פטור כן הלקט ומן השבחה ומן הפאה
ר' יהודה מחייב בשבחה שאין השבחה אלא בשעה ה
העמוד "

שכחה הוא מה שאמר הכתוב ושכחת עומר בשדה וזה יהיה
כשמונליבין העמרים ממקום למקום כמו שיתבאר ודעת החכמים
שכל זרע שלא נתחייב בחיובי קמה וקס לקט ופאה לא יתחייב גם כן
בחובת העומר והיא השבחה ואין הלכה כר' יהודה

ה הקדיש קמה ופרה
קמה חייב עומרין ופרה עומרין חייב קמה ופרה עמרין
פטורה "שבשעת חובתה היתה פטורה "

כשקדיש קמה
ופרה קמה כתייב בפאה ובלקט ונבשקדיש עמרים ופרה עמרין
חייב בשבחה ואם הקדיש קמה וקצר הגובר ועשאם עמרים ואחר כך
פראם לא יתחייב בהם ואפי' בשבחה וזה דעת החכמים כפי מה
שהקדמנו מן העקדים שיש אבלינו

ה ביוצא בו המקדיש
פירותיו עד שלא באו לעונת המעשרות ופראן הייבם
משבאו לעונת המעשרות ופראן פטורים הקדישן עד
שלא נגמרו וגמרו הגובר ואח' כך פראן פטורין שבשעת
חובתן היו פטורין "

עובת המעשרות היא שעה שיתחייב
במעשרות וזממה משתנה כפי שנוי הזרעים ועוד אבאר אותה
במסכת מעשרות ומה שאמר בגמרא הגובר אל ונמרו וכן כיד
הגובר "

ה מדי שלקט את הפאה ואמר הרי זו לאיש פלוג
ענר ר' איעור אומר ובה לו וחכמים אומרים יתננה לענ
שנמצא ראשון הלקט והשבחה והפאה של גברי חייב
במעשרות אלא אם כן הפקיר "

זה אשר לקט את הפאה
ואמר הרי זה לפלוני אם יהיה זה הלוקט עני ויתתה רחמים לו אותה
הפאה אין מחלוקת שזכה לו וזכה בה האיש האחר אעפ' שיזכר כאן
שאנו אומרים אחרי שיש לו רשות לקחתה יש לי רשות להקנותם לאיש
אחר אבל מחלוקת ר' אליעזר וחכמים אם היה הלוקט עשיר פד'
ליעזר אומר אחר שיש לו רשו' להפקי' ככספי ויאכל הפאה הרי יש לו
רשות להקנותה לאיש אחר וחכמים אומרים לא אומרין תרי מגו
שכאמר אחרי שיש לו רשות להפקי' ככספי יהיה כאלו הפקידם וכאמר'
אחר כן אחר שאם הפקיד ככספי הם רחמים לו ויכל להקנותם לאחר'
והעקר אבל ר' מאיר שאין קבין לבני בארץ ישראל להפקיע מן המע
המועשרי ולפיכך לקט והשבחה ופאה עלו חייבין במעשרות לרשתו
ואיכה הלכה וכשפקיד לא יתחייב כל הדבר שהוא מעשר כפי מה
שהקדמנו שהפקד אינו חייב במעשר ואין הלכה כר' אליעזר

ה איהו לקט הנושר בשעת הקצירה היה קוצר מלא ידו
תלש מלא קמצו הבחו קוצין ונפל מידו לארץ הרי הוא של
בעל הבית תוך היד ותוך המגל לעניים אחר היד ואחר
המגל לבעל הבית ראש היד וראש המגל ר' ישמעאל
אומר לעניים ר' עקיבא אומר לבעל הבית

פי' הנשר נופל
פי' תלש שלף מיעל הארץ תוך היד ותוך המגל רל' מה שיפול ממה ש
טיהיה בתוך היד או המגל הוא לקט ומה שיפול מאחרי היד ומאחרי
המגל הוא לבעל הזרע ומה שיפול מקצת היד ומקצת המגל והוא
מה שיפול בין הקבנות ולא יפול פלוג לא לשון תוך ולא לשון אחור
הוא מחלוקת ר' ישמעאל ור' עקיבא והלכה כר' עקיבא "

יהי של המקום שהתנה בו וכל שכן כאלא יחד אותו ור' יוסי חולק
על זה וקילש ר' שמעון שהוא אומר שחולקין על הדריבור ואין לנו כ
לומר כשהתנה בכבדים שהתנה בטופו של עבד אלא אם כן חמר כל
כבדי קבוצין לך חוץ ממקום שלוני ינח לחרות וקנה כל הנכבדים לבר
המקום שהתנה ואפי' לא היה לבעליו אלא אותו המקום שהתנה בו ו
ואין לו קבין חמר וזלתינא העבד לחרות ואעפ' שלא נשאר לו קבין
שיקנה חמה שהתנה בכל קביו מלבד העבד וזה ענין דברי ר'
שמעון לעולם הוא בן חורין רל' כי כל זמן שלא התנה בפירוט בטוף
העבד ככה הוא בן חורין אחר שהתנה בקצת ככספי שהקנה לעבד
קצתה או שהתנה בכל ככספי שלא הקנה מהם לעבד כלום אלא אם
התנה בדבר סתם ואפי' אם יהיה דבר מועט ואמר חוץ מאחר מריבנו
שכבספי כבר נכנס בחלק ההוא כלל ספק חלק מוגף העבד מפני
שהוא מוכרס ויחזי כאמר לו כרונטיטא ואין הלכה כר' שמעון ומה
שאמר נריק לרעית כי מה שאמר בענין שכיב מריב וככותב ככספי ל
לכספו וככותב ככספו לעבדו שייר קרקע כל שהוא וכן אם שייר מ
מטלטלין הדין אחד אבל אמר קרקע ככולן מפני שהקדיש למדק
קרקע כל שהוא חייבת בשאה וימינו רתבי רישא קרקע תבא סיפא ק
קרקע כי הפאה לא תהיה אלא בקרקע

הפאה נתנת במחובר לקרקע
ברלית וברקל בעל הבית מוריד
ומחלק לעניים ר' שמעון אומר אף בחליקי אגוזים אפי'
תשעים ותשעה אימרים לחלק ואחד אומר לבח לזה
שומעין שאמר בהלכה

ברלית וברקל אינו כן אפי' תשעים ותשעה
אומרים לבח ואווד אומר לחלק לזה שומעין שאמר כ
בהלכה

אמר הכתוב לא תכלה פאת שדך בקצריך
בא ללמנו שיכתיב פאה מחוברת לקרקע ומה בקצריך ומה שרומה
לזה מן הדברים שאיפשר לקבוע ולברול לקחתם ורליתם לבשן כמו
רליותנו ורקל העמר וחליקי האגוזים אגוזי פרך והם מין אגוזים
והוא מלא גבנה ופי' לבנו שיקח כל אחד מה שזכר ואין הלכה כר' ש
שמעון

ב נסל מקצת פאה חרק על השאר
אין לו כה כלום נפל לו עליה ופירש טליתו עליה מע
מעבירין אותה הימנה וכן בלקט וכן בעומר השבחה "

כשקק מקצתו ויכסה מקצתו לוקחין מידו הכל בין מה שלקח וכל
לדנו ובין מה שכסה וזה קנס וכן אמרו קונסין אותו ומעבירין
מומנו את הכל את התלוש ואת הממוכר ועומר והשבחה יתבאר א
אחר זה

ג פאה אין קוצרין אותה במגלות אין עוקרי
אותה בקרדומות כדי שלא יבו איש את רעהו
מגלות הם
חרמים וקדומונות הם ממיני הפלושים והדבר כלו מכוחר

ד שלש אבעיות ביום בשחר ובהצות ובמנחה רבן גמליא
אומר לא אמרו לא כדי שלא יפחתו ר' עקיבא אומר לא
אמרו אלא כדי שלא יסיפו של בית גמר היו מלקטין
על החבל ותחנן פאה מכל אומן ואומן "

ה שלש אבעיות שלש
בקשות מלשון אם תבעין בעני ואמרו כותבין הפאה בשחר בשביל
המכירות שהם מנערינות לאכול בבקר ובחצות בשביל הנערים ה
הקטנים שהם ישיבים בבקר ויתהלכו לאטם עד חצות היום ובמנחה
בשביל הזקנים שלא יעשו לפיר אלא עד אותה השעה ובית גמר הם
מקום וענין על החבל הוא על קו מישור מתחילת השדה עד סופה
מכל אומן ואומן רל' מכל שורה ושורה שכן היו קוצרים שורה אצל ש
שורה וכל שורה בקראת אומן ואין הלכה כרבן גמליאל ולא כר'

ושלם דבריו אליעזר וחכמים אומרים עני היה באותה שעה:

כשיצא דם בדרך ללקט שכחה ופאה אונת' שיש לו ממון אינו חייב לשלם כשיחזור לביתו חלא במדת חסידות.

ה
המחליף עם העניים בשלו פטור ובשל עניים חייב שעם שקיבלו את השדה בארסות זה נתן לזה חלקו מעשר עב וזה נתן לזה חלקו מעשר עב המקבל שדה לקטור אסור בלקט שכחה ופאה מעשר עב אמר ר' יהודה אימתי בומן שקבל ממנו למחצה לשליש ולרביע אבל אם אמר לו שלישה מה שאתה קוצר שלך מותר ב בלקט ובשכחה ובפאה ואסור במעשר עב.

כשיחליף עם העניים מה שלקט פטור מן המעשרות מפני שהיה של עניים ומין עליו חובת מעשרות ופי' ארסות השותפות בתבואת הארץ ושם המורה בענין ההוא ארס' והוא שיקח הארץ לביכור אונת' ולהתעסק בענייניה וכבר הקדמנו שהכהן והלוי שיקנו הזרע יש להם להונוא מידיהם המעשרות אעפ"י שהם שלהם ויתנו אותם לאחרים וכמו כן העניי' כשיקנה עני או יהיה ארס' יש לנו להונוא מתנות העניים מידו.

ויתנו לאחרים ולפי' ד' הוריענו שאם יקחו עניי ערה בחריבות ארץ לנו להונוא מתנות העניים מתחת ידם אבל יתן כל אחד מהם לחברו ממצד עני' מחלקו שכתחייב בו' ונתבארנו דברי חכמים ב דברי ר' יהודה ופירושו שזמן שקבל השדה בארסות שיקח מה מתבואתה חייב או שלישיתה או רביעיתה או זולתו מן החלקים כל שכבשת השדה כולה ברשותו ובחוקתו ולפי' ד' אסור בלקט ובשכחה ובפאה' אבל אם יאמר לו חלק ממך שאתה קוצר יהיה לך חלק לו חלק חלא במה שהוא קוצר ולא נעשת השדה ב' שותף ומותר ללקט ושכחה ופאה ומחייבין אותו מעשר עב המחייב לדבר הקוצר מפ' מפני שיש לו כוונת חלק' והלכה כד' יהודה שהוא מכאן דברי חכמים.

המוכר את שדהו המוכר מותר והלוקח אסור לא ישכור אדם את הפועלים על מנת שילקט בעו אריו מי שאינו מצו את העניים ללקוט או שהוא מצו את אחר ואסור לאו או שהוא מסייע את אחר מהן הרי זה נחל את העני על זה נאמר אל תסג גבול עולמים.

ענין זה שמכר השדה ב כולה ונתבואתה והמוכר הוא שכאשר עני מוצי' בלקט שכחה ופאה והלוקח אסור בלקט שכחה ופאה לא יתן הכסף או אכלו לזה דמיו' וכשישכור הפועל עבדו על מנת שילקט כגו עמו הוא נחל העניים' ומה שאמר עולים והפסוק אמר עולם אל יקשה בעיניך כי זה על דרך דרש ומשקרי לשון הקדש כי אומרי' המעך וסננה יתחטפו קצתם עב' קצתם והם נוסלות מן השכיכה להקל' ורל בעולים עולי מצרים כגומר המנות והחקים אשר נזה האל ליצחי מצרים.

העומר ששכחוהו פועלים ולא שכחו בעל הבית שכחו בעל הבית ולא שכחוהו פועלים עמדו עניים כנעו או שח שיחפוהו בקש הרי זה אינו שכחה.

חששו בקש כהנהו והסתירוהו בתבן ודומה לו.

המעמר לבובעות ולכומסאות ח
לחררה ולעמרים אין לו שכחה ממנו ולגורן יש לו שכ' שכחה העומר לגדיש יש לו שכחה ממנו ולגורן אין לו שכחה' וזה הכלל כל המעמר למקו' שהוא גמר מלאכה יש לו שכחה ממנו ולגורן אין לו שכחה למקום שאינו גמר מלאכה אין לו שכחה ממנו ולגורן יש לו שכחה.

חדרי הנמלים שבתך הקמה הרי הן של בעל הבית שלאחר הקוצרי העליונים לעניים והתחתונים של בעל חביר מאיר אומר הכל לעניים שספק לקט לקט:

חדרי הנמלי' הם חדרי הנמלים שהם עשין בארץ לאגור שם הזרע כשיהיו בקמה הם כחזקת בעל הבית כי אין לעניים בקמה כלום' וכשימצאו מאחרי הקוצרים שהרי יש שם זכות לעניים במה שכתב' אם שהזרע העליון והוא הלבן לעניים לפי שכאמר שהם מן הזרע החדש והזרע שתחתו והוא השחור לבעל הבית לפי שכאמר' שהוא קדמון ומזרע השנה שעברה הוא גד' מאיר אומר כי אפשר להיות השחור ההוא מן מזה החדש כי מי אפשר שלא יהיה בזרע טוב ורע' ואחרי שהדבר ספק כאמר שספק לקט לקט' והלכה כד' מאיר.

פרק חמישי

גריש שלא לוקט תחתיו כל הנוגע בארץ הרי הוא של עניים' הרוח שפורה את העמר' אומדין אותה כמה לקט היא ראויה לעשות ונתן לעני' רבן שמעון בן גמליאל אומר נתן לעניים ברי נפלה.

גריש שלא לוקט תחתיו הוא שיקבן ערימות החטה על מקום שלא כ בלקט ממנו לקט של עניים' הכל קבניהו והוא ש על הקט והקסו קנה שיתן מן הערימה ההיא כל הנוגע ממנו בפני הארץ מחובר ש מה שיהיה שם מן הלקט ופירושו אומדין הוא השיער על דרך קירוב פירושו כשלה שיעור מה שזרע בה בשעת הזריעה ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל.

ב
שבלת שבקציר וראשה מניע לקמה אם נקצרת עם הקמה הרי היא של בעל הבית ואם לאו הרי היא של עניים' שבלת של לקט שני ערבה בגו' יש מ מעשר שבלת אחת נתן לו אמר ר' אליעזר וגי היאך ה העני הזה מחליף דבר שלא בא ברשותו אלא מוכר את העני ככל הגדיש ומעשר שבלת אחת ונתן לו:

ומעשר שבלת אחת ונתן לו פירושו כשיקור השכלים אפשר שתשאר שבלת אחת בארץ כמלטה מן המל' ונקרי כל מה שסביבה ואם טאז הגיע לקמה עומדת יהיה ריכה בין הקמה' והיא של בעל הבית' ומה לא יבוע רחשה לקמה עומדת הרי כגו לקט וקחנה העניים' ומה שחמ' מעשר שבלת אחת כבד בחריבותו והוא שיקח שתי שבלים' מן הגריש שהוא יקח אחת מהן' ואמר אם תהיה זמת שבלת לקט טוב' ואם ח איכה שבלת הלקט יהיו המעשרות המחוייבות לה בזאת השבולת האחרת ויתן הרחשונה לעני והשניה לכהן' ואמר ר' חל' בור' כי העני לא זכה בשבלת ההיא עי' יקח תמורתה חחרת' חלח חס כן נתן לו הזרע כלו על מנת שיחזירנה לו' וזה הדין ונהגא חלינו' ויגיה על מנת להחזיר שמה מתכה' ותהיה או אותה השכל' שהיא לקט באז' ליר העני ואז יוכל שיקח חחרת על העני הנקדס' ואין הלכה כד' ח חליעזר.

ג
אין מנגלין בטופח דבריו מאיר וחכמים מתירין מפני שאפשר:

מנגלין ידוע' וטופח שם מין ממיני הגריגין קרובים ברמותם וטבע מן השעירים' והרופאים קורין אותם ככסון ערב קורטומן' ואמר ר' מאיר שיש להסמר מזה המין שלא יקרנוהו בכלל הזרע מפני שזיק לעניים' שמה יהיה הלקט הכ הנשפ' מן המין ההוא' וחכמים מתירין כי הם אומרים שאפשר שי גיהיה הלקט מן הזרע הטוב ולא מזה המין' וזין הלכה כד' מאיר.

בעל הבית שהיה עובר ממקום למקום וצריך ליסול ל לקט שכחה ופאה ומעשר עני יסול' וכשיו' וזר לביתו.

מה שאמר משתלק המלכה אין לנביים אז שכתה ומכמי' אומרים עד
שי'לה העי' מ'ת'ת' האילנות והוא מה שאמ' כל זמן שיש לו תחתיו
יש לו בראשו ואין הלכה בר' מאי'

ג איוהו פרט חנושר בשעת
הכצירה היה בוצר עקין את האשכול הגסכך בעלים
גבל מידו לארץ ונפרט הרי הוא של בעל הבית המניח
את הבלבלה תחת הנפן בשעה שהוא בוצר הרי זה גחל
את העצים על זה נאמ' אל תסג גבול עולם

כבר הקדמנו
פי' הנושר שהוא הגבול ועוקן הוא קנה הדבר ועשו ממנו שמוע פעל
ואמרנו עקן ר"ל בית העוקן ופי' הססכך בעלים כסתך בעצים
וכלכלה הוא הסל' וכבר פרשנו אל תסג גבול עולם'

ד איוהו
עוללת כל שאין לה לא בתך ולא נספ' אפ' יש לח בתך
או נספ' של בעל הבית' אם ספק לעצים עוללת
שבארובה אם נקרצת עם האשכול הרי היא של בעל
הבית ואם לאו הרי היא של עצים' גרגר יחידי ר' יהודה
אומר אשכול וחכמים אומ' עוללת'

פתך הוא שיחאו מן האשכול
שריטת קנים מלאים ענב וכן העץ כמו ההדס המזרחי' אבל פי'
כסף הוא נוזל ר"ל שהוא דבר כסף וכוזל וכבר קתנו על קתני
יתכנס ויתאכך זה על זה וכל מה שהוא זולת זה הוא מה שקראו ה'
הסתוב עוללת' וארכובה הם הכרות שיש בזמורות בקדחת היא
כחבת ונבורת מן קרן מפתן' ואין הלכה בר' יהודה'

ה המדל
בגפנים כשם שהוא מדל בתוך שלו בן הוא מדל כשל
עצים דברי ר' יהודה' ר' מאיר אומ' בשלז הוא רשאי
ואינו רשאי בשל עצים'

המדל התולט' וענינו כמו שהוא
מותר שיכרת הזולתים ושלשים כאשר יכרתו מן האשכולות כן הוא
מותר לו לכרות מן העוללות' ואין הלכה בדברי ר' מאיר'

ו כרם
רבעי בית שמאי אומ' אין לו חומש ואין לו ביעור ובית
הלל אומרין יש לו בית שמאי אומרין יש לו פרט ויש לו
עוללות והעצים פורין לעצמם ובי' הלל אומ' בולד לגת

אמר הכת' בכל אילן שנטע שלם שנים יהיה לכה עד לים לא יאכל'
ובשנה הרביעית יהיה כל פרי קדש הילולים ודינו שיאכלו אותו כ'
בעליו בידו שלם כמעשר שני' וכה אומ' באקרא הקבה תבואת ה'
השנה הרביעית קדש הילולים וקרא המעשר קדש מספטו כמעשר ה'
המעשר וכאשר יטע רבע שלו לעמנו יוסף חמ' שית על מה שהוא
שנה באשר אמר הכת' כמעשר חס באל' יאכל חיס ממעשרו חמישיתו
יוסף עליו' וכיעור הוא להסיר מכותו כשישלם ומנו כמו שכאמר
במסכת מעשר שני בזה הסדר והוא מה שאמר הכת' בערתי הקדש
מן הבית' וכש' לא יחייבנו כלום מכל זה שלא ככתב דבר בענין
זה כלל כי אילו הספקים באו בענין המעשר ואינם מרמים כרם ר'
רבעי למעשר

ז כרם שכולו עוללות ר' איעור אומ' לבעל
הבית ר' עקיבא אומ' לעצים' אמר ר' איעור וכי תבצור
ולא תעולל אם אין בציר מצין עוללות אמ' לור' עקיבא
וכרמך לא תעולל אפי' בולד עוללות. אם כן למה נאמר
כי תבצור לא תעולל אין לעצי' בעוללות קוד' הבציר'
המקדיש את כרמו עד שלא טדעו בו העוללות אין
העוללות לענגם משטדעו בו העוללות העוללות ל'
לעצים' ר' יוסי אומר יתנו שכר גידוליו להקדיש אי זה
היא שבחה בערים כל שאינו יכול לפשוט את ידו ול'
ו יטלה וכרגלות משיעבור הימנה

מן העקרים שבידנו אין אדם מן ידיו דבר שאינו שלו לשיכך סגורא
העוללות לא יכול לעשותם הקדש מפני שהם ממון העניים' וענין
שכר גידולים שכר' מה שהוציא האילן מן הפרי משעת הקדש עד
אשר חכמו פניו וכתב שלו' ועדים הוא גפן אדרת אשר כטעו קצירה
כענפי האילנות ונבחה קומתה וקרא כלשון פרי ערים וברבליות
הם הגפנים השטוחות על הארץ שהרגל נוגעת בהם כמו הדברים
כולם' והוא ממלת רגל' והלכה בר' יוסף'

פרק שמיני' מאימתי כל אדם מותרין בלקט מש'
משילבו הנמושות בפרט ובמוללות
משילבו העצים בכרם ויבאו ובזתים משתרד רביעה
שניה אמר ר' יהודה והלא יש שאינם מוסקין את ז'
ויתיהם לא לאחר רביעה שניה אלא כדי שיהא הענג
יוצא ולא יהא' מביא בארבעה אסרות'

אומר הכת' בזה החלק הנעוב לנביים ל'
לעני' ולבר תצונו אותם וכאשר יספקו העניים' מלבקש אות' הם מותרין'
לכל בני אדם כי לא נזהר בה' שינוכהו לאיבוד או לעשות' וכמו
וכמושנות הם הזקנים הבאים בימים ושיקר לטובם הוא כן והשאינו
בכאן זה השם ללוקטים אחר הלוקטים והם המלקטים השניים זה
וקמט' אותם לזקנים לאיחוס מפני שבוטחו לבא ולא ימצאו אלא
מעט' ורביעה שניה המטר השני בזמן הרביעה השני מן השנה'
והשלישית כמו כן שם הרביעה לזמן השנה לפי שהוא מגדל הנמוחים'
ויניחם מבטן הארץ כמעשה הבעל בנקיבה' והוא בזר מולדת
תרביעית אמר מטרא בעל' דארעא' וזמן רביעה שניה בארץ
השני בשנה המבשרת הוא ב'ז במרחשון' ובשנה הבינונית ככב
במרחשון' ובשנה המאחרת בראש חדש כסליו ומה שירד מן הגשם
קודם י' מרחשון הוא ממטרות המורף לא מתחלת השנה' כל זה
בארץ ישראל' ועליו באמר הדבר ופירושו מוסקין מנפנין אז הובטין
הזתים' והחובט נקרא מסוק כמו שיקרא לחוג' עובר ולבזרת הע'
ענבים בוצר' ואוסף מיני התבואה קוצר' אסרות קיבון אשר'
ושיעור חיסר ר' גרות כסף ואין הלכה בר' יהודה'

ב נאמנים על הלקט
ועל השבחה ועל הפיאה בשעתן ועל מעשר עני בכל
שנתו וכן לוי נאמן לעולם אינו נאמן אלא על דבר ש'
שבט אדם נדהק כן

כבר הקדמנו שמתנות עניים אינן חייבות
במעשר' וכן הלוי אינו חייב מן המעשר' אשר כתן לו חזן מתרומת
מעשר כמו שביארנו בפירק שביעי מברכות ואמר שיהיה העני כח'
כאמן בבעית הלקט שיאמר זה לקט ונקח אותו ממנו ולא כתחייב ל'
להוציא ממנו מעשר' ושאר ההלכה מבואר על זה הפירק ומה ש'
שאמר אין כאמין אלא על דבר שכני אדם נוהגין ר"ל שהם חונס כ'
כאמין' באמרם שאילו מתנותיהם ולא יתחייב הדבר ההוא מעשר
אלא אם כן מנהגו כני אדם לתת להם בדבר ההוא' ונבאר אותו אחר
זה'

ג נאמן על החטים ואין נאמן על הקמח ו
ולא על הפת נאמן על השעורה של אורז ואין נאמן
עליו בין חי בין מבושל נאמן על הפול ואין נאמן על
על הגריסק לא חיים ולא מבושלין' נאמן על השמן ל'
לום של מעשר ענ' הוא ואין נאמן עליו לומר של ויתי
ביקוף הוא'

דק' בני אדם לתת לקט והשכחה והפאה במטיט ולא
בקמח ולא בלחם ועל כן יהיו כאמין על הזרע ולא יהיו כאמין על
הקמח' ולא על הלחם' וזה שאמר שבעל הבית כתן לו זה
הקמח או זה הלחם' אבל אם אמר אני לקטני זרע השכחה
והפאה וטחתי אותו ועשיתי ממנו זה הלחם יהיה כאמן אבל בש'
בשעת הפאה' ופירושו שעורה של אורז שכולת של אורז וכמו כן לא
יהיה כאמן עליו' שיהיה זרע פרוש ולא חשין שהמכה לא יהיה אכלם
שיותן אלא בשבולים' ופירושו גריסין' פולנים טחויין ומקולפים' ו'
ופירושו חי הוא הדבר שאינו מבושל' תרבות אל' תחכלו ממנו כח'
לא תיכלו מיניה בר' אי'

ארבע עשרה לא יטול מן הקיפה והקופה נגבית בשנים ומתחלקת בשלשה

כבר הוא לחם אחד ופונדיון הוא חצי זוז וכאה הוא מדה אשר שיעורה ו קבוי וכב' זכרנו שיעור קב וסלע הוא ד' דררי והריור ו' זוזים ויהיה צירוף הסלע כד' זוזים והארבע סמין כד' קבין ויהיה מ מחירו קב בזוז כשיהיה החטה ארבע סמין בסלע יהיה בכבר שהוא בפונדיון חצי קב וכאלו אחד אין נותנין לעני העובר ממקום למקום מן הנדקה פחות מכבר לחם מחצי קב ופרנסת לינה סוף מה שצריך אליו בלינה ממטה וכד' וכשתואס יהיה העבי ההוא ידוע נותנין לו מה שיכסה והציאו רחיה החכמים כי שלש סעודות חובה על חכם ל לאכול בשבת מדבר הכתוב אכלוהו היום כי שבת היום לך היום לא תמנאנהו בשדה שהוסיף לשנות מלת יום ב' פעמים ותמנאו הוא שם הכלי שיאכלו בו העניים והיו בכל יום משוטטים על קבתים בכלי ו יוניאו מכל בית תבשיל מאשר היו מבשלים ויוםם בכלי ההוא ו יתלקוהו על העניים וחובה להיות שלשה חכמים המתעסקין לקבץ אותו ולחלקו אותו לפי שתקף שיקבצוהו יחלקוהו בזמן אחד ושם הקופה היא כמו כן כלי מן הבית או מן הקש והוא כינוי לאשר יתקבץ מהצדקה שיקבצו מיום ששי לששי והשקד בירינו סלע מי שלא נתן ל לקופה מה שכתבתי בחי' ולקוחין עבדו וכן אמרו תמנאבין על ס הנדקה אפילו בערבי שבתות ועל כן לא יעסקו לקבץ אותה פחות משנים כי השקד בירינו שאין עוין פרים על הביכור פחות מענים וכשיחלקו יהיו שלשה מפני שהנה דין מריני ממונות לתת לזקן הרב' כפי נכסו ורוב בניו ויתבנה מעבד קבו הראוי לו כמו כן והשקד בירינו דיני ממונות בשלשה נמי שיש לו מזון שתי סעודות והוא מ מאכל לינם אחד לא יקח מן התמנאו שיחלקו בכל יום נמי שיש לו מזון יד' סעודות שהוא מזון שבוט לא יקח מן הקופה שיקבצו בכל שבוט האולם נעשו יד' סעודות מזון לשבוט אחד מפני שיש ג' סעודות לשבת ואחת עשרה בשם ימים הנשארם בסעודת' בכל יום אחת ביום ואחת בלילה והחשבון נדק שיהא יב' סעודות חלף פהם לא חשבו לו סעודת מונאי' שבת מפני שלא יצורך אליה בשביל שאכל במקום יום השבת והוא השלמת ג' סעודות על שבת

מי שיש לו מאתיים זוז לא יטול לקט שכחה ופיאה ומעשר עני היו לו מאתיים חס דינר אפילו אלף נותנין לו כאות הרי זה יטול היו ממשכנם לבעל חובו או לכתובת אשתו הרי זה יטול אין מחייבין אותו למכור את ביתו ואת כלי תשמישו

ממשכבין ידוע ואפי' אם יש לו כלי כסף וכלי זהב כגון כוסות וקערי' אינו חייב למכרם עד שיקח ממתנות עניים ויכתב בכללם אז יאמר לו מכור אותם הבגדים וקנה אחרים ואל תמעיט מתנות העניים

מי שיש לו חמשים זוז והוא נושא ונותן בהם ה הרי זה לא יטול וכל מי שאינו צריך ליטול נטול אינו נ גפטר מן העולם עד שיצטרך לבריות וכל מי שצריך ס ליטול ואינו נוטל אינו מת מן הוקנה עד שיפרנס אחרי משלו ועליו הכתוב אומר כרוך הנבר אשר יבטח בה והיה מבטחו ובן ריין שרן דין אמת לאמתו וכל מי שאינו לא חגר ולא סומא ולא פסה ועושה עצמו כאח מהם אינו מת מן הוקנה עד שיהיה כאחד מהם שנאמ צדק צדק תרדוף וכל ריין שלוקח שוחד ופסה את הדין אינו מת מן הוקנה עד שעניו בהות שנאמר ושוחד לא תקח כי השוחד יעור עיני חכמים ונג

ממשים זוז אשר יסחרו בהם ישנו מאתיים שלא יסחרו בהם כי במה ש שאמר בהלכה הקודמת לזו מי שיש לו מאתיים זוז לא יטול כשיהיו ב בטלית שאינן יודע לסחור בהם אבל כשיהיה יודע לסחור בהם חפי' לא יעסק אלא בחמשים זוזים מהם אחר לו ליקח מתנות העניים

חסלת מסכת פיאה 1

עשר עני מכהג כבי אדם להוציא מן השמן ולפיכך יהיה כאמן כ כשיאמר זה השמן הוא מעשר עני וזיתי נקוף הם זהים הכלמלים ששדרו מן האילנו' וחובטין אותן העניי' והן זכותם ונקוף הוא ממלת כנוקף זית ולא יהיה כאמן באמרנו זה השמן מן הזיתים ההם וטעם ה היונה נ' זמן על הלקט ועל הפיאה כשיאמר זה הקימח מרבי לקט' ו נפיהה נחמתי הוהו ולא יהיה כאמן באמרנו זה השמן מזיתי הכיקוף דרתי אותי לפי שאי אפשר לדרוך או לשמן דבר מועט

נאמנם על הירק חי ואין נאמנן על המבושל אלא אם כן היה לו דבר מועט שכן דרך בעל הבית להיות מוציא מלפסו

מלפסו מין ממיני כלי הכיסול נקרא לפס והיו מבשלין בו היקף

אין פוחתין לעניים בגורן מהצי קב חטים וקב שעורי' ר מאיר אומר חצי קב וצצי בוסמין וקב גרונרת או מנה דבלה ר עקיבא אום פרס חצי לוג יין ר עקיבא או רביעית רביעית שמן ר עקיבא או שמינת ושאר כל הפירות אמר אבא שאול כרי שימכרם ויקח בה מוזן שתי סעודות

כוסמין חטה מדברית והוא לחמשת המינין ש שנטל עליהם שם תבואה וגרונרת התאני היבשי' ודבילה התאנים הנרכים זה על זה עד שנעשים כגוף אחד ואלו המדות הנזכרות כ כבאן לא באנו להודיעך משקל כל מדה מהם לפי שישנו משקל ה הדברים המדורים כפי השקנות עצם הדבר המדוד בין דקות לגסות כי אין משקל מדה מרבה כמשקל המדה היא בעצמה מן החלב אבל אודיעך בכאן בדרך המדדה שיעור כל מדה מהם ושומר אותה תמיד בכל המשנה ובתחלה כאמר כי במדה שיש בחללה ר' אכבעת על ד' אכבעת ורומה שני אכבעת ושבעה עשריות מאכבע ויהיה זה האכבע ששיעורו בו מאכבעות הדי הגדול וזה המדה אשר יש בחללה זה השיעור שזכרנו אחר שיהיה מרובע או עגול או משולש או וולתם מן התבניות הוא נקרא לגו והרבע ממנו הוא נקרא רביעית וחצי ה הרבע נקרא שמינית ויש כ' ר' ל' ו' ו' לומר בענין מנה משקל מאס דינרים וקרינר ששה דינמונים או זוזים מזוזי זמנם ומשקל ה הזוז מהם י' גרנרי' שעורים ופרס הוא חצי הדינר ועביו ככאן חצי מנה והוא חמשים דינ' וזמנם נסדרו' אלן סמנות מפני שאם הכתי' מאכלו בשערך ושכעו וכאה הקבלה תן להם כרי שבעים זה לא ינתן לעניים לא ממעשר עני שהוא לעניי' וכשיעבור העני על הגורן ויהיה לבעל הגורן מעשר עני לא יתן לו פחות מזה השיעור מאי זה מין ש יתן לו ואם ירצה לתת לו יותר יתן ואם יש אכלו מעש' עני בביתו אין עליו חובה לתת לעני שיעור קבוב אבל יתן לכל מי שירצה מן העניי' רב או מנעו ואין סלכה כר' מחיר ולא כר' עקיבא והלכה כאבא שאול

מרה זו אמורה בבהנים ולויים ובישראלי' היה מציל נט' סחצה ונותן מחצה היה לו דבר מועט נותן לפנהי' והן מתחלקין ביניהן

ידעם לו שדבר זה המחוייב לכהנים וללויים ולישראלי' כל מי שיש לו מעשר עני חובה עליו לתת הסעודים ההם הנזכרים ל לכל עני ואם ירצה לתקן מן קמעש' שיש עליו אכלו בביתו לתת אותו לקרוביו ולמיוודעיו יש לו לקחת חצי מהם ס' מהם ממעשר עני ויתבאר לקרוביו העניים ויתן החצי לעניים הנזכרים עליו וזה ענין מה שם היה מבי' ונוטל מחצה ונותן מחצה ואם יעברו עליו עניים רבים ו נסיה אכלו מעשר עני מהם שיקח לת לכל אחד מהם השיעור הקבוב יש לו לקחת חצי מהם אכלו לעניי' שיהיה הכסאף פחות ממה שיקח כל אחד מהם ששיעור הקבוב יש לו לקח החצי ויעזוב החצי ביניהם ויחלקו אותו בשוה ואעפי' שישול לכל אחד מהם פחות מן השעור ס הקבוב ויכניע זם כאשר זכרנו

אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום מכבר בפונדיון ומארבע סמין בסלע לן נותנין לו פרנסת לינה שכת נותנין לו מוזן שלש סעודות ומי שיש לו מוזן שתי סעודות לא יטול מן התמנאו מוזן

מת ויתחייב עליו חבלנו ושנים קבורתו יהיה ארץ מלאוניתא כל זמן
 שלא נקבר עד סוף יום קבורתו חבל הלילה שלאחר יום הקבורה
 שהוא ליל יום שני מן האכילות הוא אונן מדרבנן וכל זמן שנקרא א
 אונן חסוד לל לאסול מעשר שני והוא מה שאמר הכתוב לא חבלתי
 באוני ממנו ושירו מעשר שני אמר הכתוב עליהם אחר שהעלו אותם
 לירושלם אמר להנביאם משם חלא יחבל אותם עם כמו שיתבאר
 ואסור לאכרם ברכים ואפי מעט מהם אבל יולד הכל או דמיו ל
 לירושלם ואסור לתתו לעם האר' בירושלם כי אנו חוששין שמא יחבלנו
 בטומא' וכתוב הזקיר על זה באמרנו לא בערתי ממנו בטומ' והותר
 כלום במעשר שני של דמאי' כמו שתראה ומה שאמר ואכל כענין כל
 שפירות מעשר שני של דמאי' אשר התרנו לו לתקם לעם הארץ יטוּך
 להנביא מכבסו כפי מה שהם שנים ויחבלם בירושלם כמעשה מעשר
 שני ודע כי מעשר שני האמתי מותר לפדותו בזוים של כסף ויחזר
 הזוים ההם קדש ויחזרו הפירות חולין וחסו ענין מחללין ומותר לו
 לחלל המעשרת ההם על מעשרת כסף שניים כמו כן וינבאו המעשרת
 הראשונות לחולין ויחזרו השניים קדש וכן יעשה בזוים השניים חס
 ירבה וכן יעשה אפי' חלק פעמים ואסור לפדות מעשר שני ה
 האמתי בכחשת ולא להחליף מעשר מעשר שני במעשרת כחשת מפני
 שאמר הכתוב וצרת הכסף חבל במעשר שני של דמאי' יהיה מותר על
 דרך הקהל ועוד אבאר לך זה החלול באר היטב במסכת מעשר שני
 ואין הלכה כר' מאיר

ג הלוקה לרע ולבהמה קמה לעורות שמן
 לנו שמן לסוך בו את הכלים פטור מן הדמאי מבוזבז
 ולהלן פטור מן הדמאי חלת עם האר' והמדומע והלקוח
 בכסף מעשר שני ושרי המנחות פטורי' מן הדמאי שמן
 ערב בית שמאי מחייבין ובית הלל פוטרין

קמה לעורות לעבד
 בהם הערות וכיב שם מקום והוא המעשר בין ארץ ישראל שהחייקו
 עולי' בכל ובין שהחייקו בה עולי' מצרי' ואשר החייקו בה עולי' מצרי'
 הם לענין דמאי' כמו חונה לאר' והעיקר שיש אכלינו חוקת ארץ ישראל
 חייב עד שיודע שהו' פטור ועל כן יתחיי' בה דמאי' בדינין אשר זכרנו
 וחוקת חונה לארץ פטור עד שיודע לך שהוא חייב לפיכך לא נחייב פ
 פירות הבאים מחונה לארץ חייב דמאי' ולא באמר שמא פירות ארץ
 ישראל הם והנביאום חונה לארץ והמדומע הוא דבר המעשר מחולין
 ותר ומה ועוד אבאר דיניו במסכת תרומו ואלו קראוהו מדומע כי
 התרומה שמה דמעה והוא מה שאמר הכתוב מלאתך דמעך והלוקח
 בכסף מעשר הם הפירות שלקחו בירושלם בכסף מעשר שני כמו ש
 שיתבאר במקומו ושירי מנחות הוא הנותר מן המכסה אחר שיקרב
 ממנה מלא קמנו והנותר הוא אכלים אותה הכהנים כמו שחייב
 עליהם הכתוב ואמר בתלמוד בשעה שגזרו על דמאי' לא בזרע על
 הדברים הללו ושמן ערב הוא שמן המור

ד הדמאי מערבין בו ומשתתפין
 בו ומכרי' עליו ומומזין עליו ומפרישין אותו ערום בין
 השמשות הא אם הקדים מעשר שם לראשון אין כ
 כך כלום שמן שהגרדי סך באצבעותיו חייב בדמאי
 ושהסורק נתן בצמר פטור מן הדמאי

מערבין בו יעשו בו עירובי
 תרנו ועירובי תחומין ומשתתפין בו הוא שתתפי' מכואו' והוא העירוב
 שיבשמו אכסי' המוכי' כדי שיהא מותר להם להשתמש מכית לבית
 בשבת כמו שיתבאר בעירובין ומכריבין עליו הוא שיכרכו עליו כ
 ברכת המזון ומזמנין עליו כשיקחו האוכלין שלטה כאשר בארנו כ
 בברכות ומפרישין אותו ערום לל ינבאו מה שצריך להנביא והיא ת
 תרומת מעשר ומעשר שני והוא ערום לא יהיה חייב עליו ברכה ועל
 כן ירשעו ערום ואילו נתחייב עליו ברכה על הפרשת תרומת ד
 דמאי' ממנו לא הותר לו לברך עד שיכסה עצמו ומותר לו גם כן ל
 להפריש תרומת דמאי' בין השמשות ואינו מותר לעשות כן בדמאי'
 מפני שכן השמשות חס הוא מן השבת או מן החול ואינו מ
 מותר להפריש תרומה ומעשרות בשבת כמו שיתבאר במקומו
 וכעבור שיעקר חובת דמאי' מה שזכרתי לך והוא שינבאו מעשר שני
 בלכר ואפפי' שאין אנו יודעין אם הנביאו ממנו מעשר ראשון ואם לאו

הקלים שברמאי השיתין והרימין והעוורדין ובגורת
 שוח ובנות שקמה וטבילית התמרה והגופטין והנצפה ו
 וביהודה האונ' והחומץ והכסבר ר יהודה או כל הש
 השיתין פטורין משל דופרה כל הרימין פטורין חוץ מ
 מרימי שקמונה כל בעות שקמה פטורות חוץ מן
 המוסטפות

היסוד שנקראה עליו זאת המסכתא הוא מה שאבי אמי' כי
 הדמאי' והוא הספק שלא נודע אם הנביאו ממנו מתנות הק"ה אם לא
 חובה להנביא ממנו חלק תמאה והוא מעשר תרומה ויכתן לכהן
 וינבאו ממנו מעשר שני ויחבלו בעליו בירושלם כמעשה מעשר שני
 או יבאלו על פי מה שיתבאר במקומו ואינו חייב להנביא ממנו לא
 מעשר ראשון ולא מעשר שני כי מעשר ראשו' ללגי ומעשר עני' לעבני'
 והעקר אשר בדיני' המנבוא מחברו עליו הרחיה וזה הדבר
 שפק' ויש לומר ללגי או לעבי' הבא רחיה שלא ינבאו ממנו זה שאותה
 מבקש וטול ולא יעשה כן במעשר מן המעש' מפני שהוא תרומה כמו
 שביארנו והוא חלק לכהן' והאוכל טבל אשר לא הורם ממנו מתנות
 כהן הוא חייב מיתה בידי שמים ומדרך האיסור הנזכר ממנו חוק ל
 לכהן לא מפני שהכהן יכול להנביאו בדרך מדרי' דיני' ולא בכתחייב
 הדמאי' בתרומה גדולה שהדמאי' הוא הנפקה מעמי' הארץ ושירו עמ
 הארץ דמאי' ואין איש מקל בתרומה גדולה לא עם הארץ ולא זולתו
 אלא כלום היו מפרישין אותה וכן אמרו כי ר' יוחנן כהן גדול אשר ת
 עקן ברמאי' אלג הדינים כמו שכבאר בסוף מעשר שני שלא בכל ג
 גבול ארץ ישראל וראה שאין מפרישין לא תרומה גדולה בלכר ולפיכך
 שמה זה הספק ופי' הקלים שלאג הדברים הנזכרים דיניהם קלים ו
 ואינם מחייבים דבר מחייבי' הדמאי' לא תרומת מעשר
 ולא מעשר שני והטעם בזה הדבר כי אלג הנזכרים הם אילנות מ
 מדבריל' ואי' ככה' ברשות איש אחד ומעט מזער הם נוטעים אותם
 ונוכס הפקר וכבר ביארנו שהפקד אינו מחייב במעשרות ונקבנו
 בהם שתי ספקות האחד אם הם הפקד אם לא ואם הם מן השמור ש
 שהנביאו ממנו המתנות אם לא והעקר אשר בידנו תרי' שפיך להקל
 ופי' אלג המינין שיתין מין ממיני' התחכים המדברים והמין נקרא חל
 ככה ועבורדין פי' אל עורוד ובנות שוח מין ממיני' התחכים ה
 הלככים כותבי' פריים משלש שנים לשלוש שנים ובנות שקמה כקרא
 גמין והוא גם כן תחכים המדברים וכל חלק לא יהיו כי אם בקדים ו
 ובמרבית כובלית הם התמרי' הנופלים מן הדקל כשהרוח מנסבת
 ופא' גם כן רוכן הפק' וגם כן מין מהירקות דומה לשבת וכנסה כקרא
 בלשון ערב קפאר והאונ' כקרא סמאק של ארץ ישראל והם אילנות ע
 עושים אשכולות ארומות ויחבלו וחומץ ידוע וכו' בתלמוד כי זה
 הדין היו דינין בו בזמן ההוא לפי שסיו עשין החומץ מן התמרי' יהיה
 זה התמרי' הפקר אבל היום שחוקתו מן היין הוא חייב כחייבי' דמאי'
 והכוכב הוא זרעב דופרה מילה מורכבת דו שרי' ודו בלשונם ה
 הוא זוג'ל שיתן פרו' שנים פעמים בשנה והוא מין ממיני' התחכים
 ושקאלונה שם מקום מוסטפות ומכוענות והם ממיני' אותם התחכים
 והלג האילנות לדעת ר' יהודה שסיו נוטעים אותם בגנים ועל כן ח
 חייבין רין דמאי' ואין הלכה כר' יהודה והעקר שתהיה מחזיק בו סכל
 כחם שחוקתו מן הפקר ואינו כנוטע לא מעט אינו מחייב מן הדמאי'

הדמאי' אין לו חומש ואין לו ביעור ונאכל לאונן ונכנס
 לירושלם ויציאו ומאבדין את מעוטו ברכים ונתנו
 לעם הארץ ויאכל כגדו ומחללים אותו כסף על כסף
 נחשת על נחשת כסף על נחשת ונחשת על הפירות ו
 ובלכר שיהזור ויפדה את הפירות דברי ר' מאיר והכמי'
 אומרים יעלו הפירות ויאכלו בירושלם

ירבה לגמר שמעשר
 שני שלדמאי' דיני' קלים ולא חייב בו מה שחייב במעש' שני האמית
 כג' באלו בעליו לנפשו יוסף האמית על דמיו ממה שאמר הכתוב
 ח' וישיתו יוסף עליו וינבאו מביטו כשישלם זמנו הוא שאמר הכתו'
 כיצרת הקדש מן הכית כמו שיתבאר ואלוהו הוא האיש שמת לו

וכשכל זה הותר לקנות מהם הדבר הישג ולא מארח בביתו כד
שלא יטמא בה כמו שיתבאר בהנהגה ואפוד לנו לרעות המנהג ב
בארץ ישראל מפני שישתלחו על השדות לרעות והוא בול ועל כן הם
רועי בהמה דקה אכלו פסולין לעדות כמו שיתבאר במקומו וענין
פרוץ בגדיים מרבה בשבועות ואפי' נשבע באמת כי ברוב השבוע
אי אפשר שלא יחלל ואין הלכה כר' יהודה

**ד הנחתומים לא חייבו אותם חכמי
להפריש אלא כדי תרומת מעשר וחלה התנוגין אינן
רשאים למכו את הרמאי כל המשפיען כמד גם רשאים
למכור את הרמאי אלו הן המשפיעין במדה גסה כגון
הסיטונות ומוכרי תבואה**

כחתימוי הן האופין לא יחייבו אותם
להוציא מן הרמאי מעשר שני כדין הרמאי על פי אשר בארנו והקלג
עליהם בדבר זה מפני שהשטרות הממוכים עליהם נגבים אותם
תמיד ויתקנו משקליהם וזו ע' יחס במכירתם קצב ידוע והחוננים
הם בעלי חנויות אסו להם מכירות הרמאי מפני שיקנו הכערים הק
הקטנים מהם והם אינם בריאים להוציא מתנות הרמאי ויאלצו ט
טובל ולא ירעו נפי' משפיעי' המוכרים על המרה וימכרו במדה גסה
והתירו להם למכור הרמאי מפני שהם מוכרין במדה גסה וימלאו
המרה ביותר וישיעו בו ויקח הקונה יותר מן הרמאי לו ועל כן הם
הרש' מתכו הרמאי על הקונה ולא על המוכר וסיטונות הוא קיבץ
נכסיו הומוכר מאכלים רבים במדה גסה

**ה ר באיר אומר את שדרכו להמרד כגסה ומדרו
ברקה טפלה דקה לגסה איוו מרה גסה ביכש ג
שלשת קבין ובלח דינר ר' יוסי או סלי תאנים וסלי ע
ענבים וקופות שלירק כל זמן שהוא מוכרן אכסרה פ
פטור**

אמרו בתלמוד מרה דקה הואיל והמוכר משתכר הוא מ
מפריש וכבר בארנו זה בהלכה הקודמת לזאת והמחלוקת בין
ר' מאיר וחכמי' כי ר' מאיר יאמר כל הדברים שדרך בני אדם למכור
במדה גסה מותר לו למוכרו רמאי כמו שאמרנו וחס ימור אהם ב
במדה קטנה אין אנו חוששין אבל מותר למכרו כמו כן רמאי וחכמי
שהוא מותר במדה קטנה טפלה למדה גסה וזהו ענין שאמרנו טפלה
דקה לגסה ואם הדבר נמכר ממה שדרך בני אדם למכור אותם במ
במדה דקה שאינו מותר למוכרו ברמאי כמו שאמר לא יהיה מותר
לו מ' יתנו רמאי ואפי' למדוד אותו מידה גסה שר' מאיר הנלך יאמר
הדבר הנמכר וחכמים הולכים אחר המדות ואומרי' שאם מכר במד'
גסה ואפי' מה שמנהג בני אדם למכרו במדה קטנה פטור הוא וכבר
בארנו שיעור קב בהק' פ'אה שהוא שפית פאה ומה שאם וכלת דינר
ר' מרה אשר תביל מה ששנה דינר מהדבר שהוא המדור בה וכבר
ביארנו שיעור הדינר שהוא ו' זוזים ומכסף ומשקל כל ז' ו' שיעורים ו
וכן אמרו בתלמוד כתבו רמאי' ללח ולא כתבו שיעור ללח מוכרין א
אכסרה פי' בלא שיעור ומרה ח'א כפי מה שידמין לו ר'ל שהמוכר א
אכסרה יהיה כמו המוכר בגסה ואין הלכה כר' מאיר ולא כר' יוסי

**פרק שלישי מאבילין את העניים דמאי ואת
האבסנייא דמאי רבן גמליאל
היה מאביל את פועליו ד**

**דמאי גבאי צדקה בית שמאי אומר גותין את המעושר
לשאינו מעושר ואת שאינו מעושר למעושר נמצאו כל ה
האדם אוכלין מתוקן וחכם או גובין סתם ומחלקין ס
סתם והרוצה לתקן יתקן**

מותר לעניי' אכילת רמאי כדי להקל
עלינו הצדקה ואכסניא חס הארמים וכעשה זה לחזוק מנות המ
האכסניא ברתינו כדי להקל על בעלי האכסניא ומה שאמרנו וקרוב
לתקן יתקן ר' מ' שיעור לתקן הדבר שנבענו לו ולהוציא מתנות נס
הרמאי ממנו יעשה זאולי יקשה עליך ותאמר אחר שהתנו לעניים
אכילת רמאי מפני מה כאמר בלוקחי הצדקה הרובה לתקן יתקן זה
הוא עני' זה לא יקשה עליך כי מה כך שהתנו לעניים רמאי
וקחו כשינתן להם אכילה אחת בשביל הטעם שזכרנו אבל כשיחלקו
עליהם הקופה וכפל לכל א' ח' מהם חלק טוב ובא ברשותו כתייב ל
להוציא ממנה חובי רמאי הלא תראה שאם מחבילין את העניים ולא
אז אוכלין קשבים וקלכה כחכמי' ואין הלכה כר' גמליאל ג

למנו מהענין הזה שאם הקדים מעשר שני לראשון אין בכך כ
כום ר' בטבל האמת אס הוציא מעשר שני קודם מעשר ראשון וזה
מותר ובלבד שימזר השיעורין והדמיון בזה כגון אם היו מאה ס
סאין חטים יוציא עשר סאין תחילה ויאמר זה מעשר שני ואחר כך יו
יוציא עשר סאין ויאמר זה מעשר ראשון ועל כן שים לבך לשמור ענין
זה ונרדי הוא אורג וסודק הוא עשה הצמר כמסרה והשמן שיוסף כ
בו האורג ירו אינו מאכרנו בטובו ולפיכך הוא חייב ברמאי ואשר ימ
ימשה בו סורה הצמר הוא מאכר כצמר ומפני זה פטור מן הרמאי ו
וענין פטור שלא יתחייב להוציא ממנו מעשר דמאי

**פרק שיני ואלו דברים מתעשרין דמאי
בכל מקום הרבילה והתמרים
והחרובים האורו והכמון האורו שבחוצה לארץ כל ה
המשתמש ממנו פטור**

כבר הקדמנו בפיר' הקודם לזה שמכיו
ולהלך חייב ברמאי ואמר עתה שלא הדברים הנזכרים מחייבים
דיני דמאי בכל מקום אחר שיהיו בארץ ישראל או בחוצה לארץ ואין
דבונן באלו המינים הנזכרים המין בלגו אלא חלק ידוע מאותו המין
שלא ימנא' כמותו אלא בארץ ישראל בלבד ועל כן יתחייב בו רמאי
בכל מקום שהוא דבלת תאנים ידועה בתלית המתיקות אי אפשר
למנוח' כמותו בשום פנים אלא בארץ ישראל ומה שאמר התמרים ר'ל
מין מהתמרים הנבים לא ימנא' כמותן בשום פנים אלא בארץ ישראל
והחרובין מין ממיני החרוב שהם מיושרי' וכאם מאר' לא ימנא' בהם
לא בארץ ישראל ואור' מין ממיני האור' לבן מאר' לא ימנא' כמותו אלא
שם וכמון שגריביו מיושרים ואותו' בחמרו כמון ומה שאמר כל
המשתמש ממנו פטור ר'ל כל מה שקעשה ממנו בין קודם שימרה כ
בין לאחר שימרה פטור ולא כחוס שאם יתערב בחור' של ארץ ישראל

**ה המקבל עליו להיות נאמן מעושר את שהוא אוכל ואת
שהוא לוקח ואינו מתארח אצל עם הארץ ר' יהודה א
אומר כל המתארח אצל עם הארץ נאמן אמרו לו על
עצמו אינו נאמן כיצד יהא נאמן על של אחרים**

ר' מ' ש
שירנה להיות נאמן על המעשרות ושכאמין בו כשיאמר זה מעושר ו
זה אינו מעושר ולא יהיו שירותיו רמאי ירגיל עצמו במעשים אלו
עד שיהיה נודע בהם ויצא לו שם ואז יהיה נאמן וענין אינו מתארח
שלא יאכל וישת' אכלו ומה שאמר' על עצמו אינו נאמן שאם אכל אכל
עם הארץ ופירו' עם הארץ רמאי ואינו נאמן כשיאמר' כי מה שאכלתי
עמו היה מעושר מפני שהוא כונע בעדותו ומאחר שאינו נאמן על מ
מה שיאכל קיפק יהיה נאמן על מה שאינו אוכלין וכשמך על רבנו
כשיאמר זה מעושר ואין הלכה כר' יהודה

**ה המקבל עליו להיות נאמן מעושר את שהוא אוכל ואת
מוכר לעם הארץ לח ויכש ואינו לוקח ממנו לח ואינו
מתארח אצל עם הארץ ולא מארח אצלו וכבסותו ר' י
יהודה או אף לא יגדל בהמה דקה ולא יהא פרוץ בב
גדרים ובשחוק ולא יהיה מטמא למתים ומשמש בב
בבית המדרש ואמרו לו לא באו אלו לכלל**

חבר נקרא תלמיד חכם וכן ו
יקראו לתלמידי חכמי' חברים ואלם נקראו בו השם כי חברתם זה
לזה חבר' כאמרת כי היא חברה לשם שמים ומה שאמר בכאן להיות
חבר ר'ל שיהיה נאמן על סטומאה ועל הטהרה ואמר בבמד' ככריות
הבא לקבל עליו דברי חברות צריך להקל בפני שלשה חכמי' ותלמיד
חכם אינו נריך בפני שלשה ולא עוד אלא שאחרים מקבלים לפניו וי
יעמד שלשים יום כדי שכתובה תמיד וזו יהיה נאמן על טהרת מ
משקין וכסותו כמו שיהיה נאמן תלמיד חכם ואמר כי הוא לא ימכור
לעם הארץ לא פירות לחים ולא פירי' יבשי' שהרי הוא גורם להם טומא'
מפני שפירות עם הארץ בחקת טומאים כמו שיתבאר במקומות מן
המשנה חס סוכר אסור לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל ואינו
לוקח ממנו דבר לח מפני שהוא בחקת טומא ולוקח ממנו כל דבר י
יבש כי האוכלין לא יטמאוהו אלא אחר חכמי' ומה שאמר כל דבר י
יבש כי האוכלין לא יטמאוהו אלא אחר חכמי' ומה שאמר כל דבר י
שיתבאר במקום אחר והוא מה שאמר הכתוב וכי ינתן מים על זרע
והעיקר ש'ם אכלינו שחמון עם הארץ לגמר פירות אילו לא הוכשרו

כ הרוצה לחזום עלי ירק להקל ממשאו לא ישליך
עד שיעשר הלוקח ירק מן השוק ונמלך לחחזיר לא יח
יחזיר עד שיעשר ויאינו מחסר אלא מנין היה עומד ו
ולוקח וראה טוען אחר יפה ממנו מותר לחחזיר מפני ש
שלא משך

לחזום לבנות או לקנות או לזנות עלי הירקות
ישליכם כדי להקל משאו לא ישליכם עד שיניח מהם מעשר כדי שלא
יגזל מהם לעבי אחרים והלוקח ירק מן השוק הנה כשיקנה הירקות א
לגדלות אגודות ברמי ים ירועים ונטל האגודות לקנות מהן מה שנידך
לו ואחר כך נמלך והחזירם למוכר אין לו להחזיר הירקות שלקח עד ש
שיניח מהם מעשר ויתן לו רמיו כי אחרי שכחו לידו כבר זכה בהם ו
נחשי שלא מנה האגודות לא חסר לו לא השפיר ודבר זה אינו מפסיד
המכירה וזהו מה שמחר טעמו מחסר אלא מנין היה עומד ולקח
דל שקנה ולא נטל אותם בידו אבל הים המוכר מוכה ומיחד אותם ל
לקנות ועוד יתבאר זה במקומו שאין המטלטלין בקיץ כבתיבת מומן
אבל עיקר זכותם במשיכה ושי' נמלך חוד בעבתי מתרגום איבעך ח
אילכך ונאמן הוא המשי וזאת המלה כלשון הקדש טעמו בעירכס
אבל לחזום היא מלה שזיכה מניה כאשר נמנה בדינו מלשון הקדש
ולא נמנה לה חבר בתרגום

ג המוציא פרות בדרך ונטלן לאוכלן ונמלך
להצניע לא יצניע עד שיעשר ואם מתחלה נטלן בשביל
שלא יאכל פסור כל דבר שאין אדם רשאי למכרו ר
דמאי לא ישלח לחברו דמאי ר' יוסי מתיר בודאי ובלב
שיודיענו

להצניע לשמור ולבנוז וזאת המלה מניה כלשון הקד
והצניעה עב' ארץ נאט נטלן בשביל שלא יאכרו פסור מלבער ל
לפי שאינו נוטל אותם לעבדו אלא הוא כמו שבי' מיר הבנים ומד ה
קדוקים לזולתו ור' יוסי מתיר בודאי ר' כי הוא מותר לנטלנו טבל
ולתודיענו למוי שישלחנו טעמו טבל וזכור מושג ר' יוסי שמא' חס' נתי' יג
זה ישלח לו ולא יודיענו ואין הלכה כר' יוסי

ד המולך חטים לטחון
כותי או לטחון עם הארץ בחוקתן למעשרות ולשביע' **א**
לטחון הגברי דמאי המפקיד פירותיו אצל הבותי או א
אצל עם הארץ בחוקתן למעשרות ולשביעית אצל ה
הגברי בפירותיו ר שמעון אומר דמאי

כבר בארנו במסכת
ברכות כי כל מה שתראה במסכת הפרש בין כותי לגברי הים בין כו
בזמן שעבר ומה שמחר בחוקתן למעשרות ולשביעית ר' שאין לו ל
לחשוד אותן שהחליף אותם אבל אם באשר היו בתחילה וחס' יוליכין
לטחון כותי הם דמאי וזה לפי שהטוחן יתקבצו אליו קצפות של חטה
ואשאר שיחליטם בפירות ישראל אחר שהם מחוייבות במעשרות ועל
כן יקני דמאי וכשיפקד פירות אצל הגברי כחמר שהחליטם בטלו ועל
כן הם כפירותיו ר' כפירות הגברי ואינם מחוייבין כלום ודבי שמעון
אומר אולי ישראל חדר שקדו חללו והחליטם בהם ויקו גם כן דמאי
ואין הלכה כר' שמעון

ה העותן לפונדקית מעשר את שהוא נותן לה
ואת שהוא נוטל ממנה מפני שחשודה לחלה אמר ר' יוסי
אין אנו אחראים לרמאים אינו מעשר אלא מה שהוא נ
נוטל ממנה בלבד

אין אנו אחראים לרמאים ר' אין עלינו אחריות
הרמאין שכחמר שלא נתן לה אלא דבר מעשר כדי שלא תחליפהו ל
לא יהיה לה בן מוכסול ותאכלהו משש' שונקית הים בעלת השונקית
ומכבס הסחורים לתת לה קמח והכשר והתבטיל כל אחר מאכלו ול
ולחמו ואין הלכה כר' יוסי

ו העותן לחמותו מעשר את שהוא נותן
לה ואת שהוא נוטל ממנה מפני שודא חשודה לחלוף
את המתקלקל אמר ר' יהודה רוצה היא בתקנת בתה
שבושה מחתנה מודת' יהודה בעותן לחמותו שביעית
סאינה חשודה להחליף להאכיל את בתה שביעית

מתקלקל הפסד נכסחת ר' כשישחת לה תבטיל א' לחם תקח היא זה
הכשחת לעצמה ותחליטו באחר טוב מומנו ור' יהודה אינו חולק על
מה שהוקדם אבל הוא מבאר טעם הדבר והראיה לך על זה מה שאמר
ר' יהודה ולא אמר ר' יהודה אומר ויהיה תקן דבר המשכה כך
מפני שהיא חשודה לחלוף את המתקלקל אמר ר' יהוד' מה טעם מפני
שהשחה רוצה בתקנת בתה וכוסח מחתנה ועל כן החליטה לו מה שכ
שכשחת לתקן עביני בתה ור' יהודה חולק במה שמחר בביתו על דברי
ר' יוסי שהקדמנו כי ר' יהודה אומר מעשר זה שהוא כותן לה כי הוא
שומר שלא יגרס לה מכסול ור' יוסי אומר אין אנו אחראים לרמאין ו
ולפי' אמר שר' יהודה מודה לר' יוסי בפירו' שביעית ר' שמותר לו לתת
לחמותו שתבטיל לו ולא נחשט שגרס לה מבשו' שמא תקחם ותחליף
הכשחת ותאכלם שלא בקדושת שביעית שאינה לרעת ר' יהודה חש
חשודה שתחליף פירות שביעית מפני שהוא דבר חמור והיו כזהרים
בן מאד לפי' אין לנו לחוש שתאכלי לאכש' ביתה פירות שביעית שלא
בקדושת שביעית אבל באמר מה שכתן לה מפירות שביעית תחזור
נחשי' יהיה נכסד והלכה כר' יהודה בשני המאמרים שחכמים מורים
לו

פרק רביעי הלוקח פירות ממי שאינו נאמן על המ
המעשרות ושכח לעשרן ושואלו בשבת
יאכל על פיו וחשיכה מוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר
לא מצאו אמר לו אחר שאינו נאמן על המעשרות מע
מעושרין הן אוכל על פיו חשיכה מוצאי שבת לא יאכל
עד שיעשר תרומת מעשר של דמאי שחורה למקומה
ר שמעון שזורי אומר אף בחול שואלו ואוכל על פיו

אמר' בתלמוד שהטעם בעבין שהוא נאמן בשבת לפי שאימת שבת
עליו ר' שעמי הארץ הוא חמור בעיניהם לעשות עבירה ביום שבת
מפני' כבוד היום לפי' לא יפקד ונחטבה מוצאי שבת ר' ל' ראשון חחר
זאת הטובים אבל בין השמשו' במוצאי שבת אוכל על פיו מפני' שלא
עבד היום ומה שאמר בבית מעשר ר' תרומת מעשר ומעשר שני ה
המחוייבים לרמאי כמו שכתבנו והעיקר בדינו שתדומת מעשר של ר
דמאי אעפי' שהוא ספק כשתעבר בפירות מתקנין גד מעש ודין ה
המדומע יתבאר לך אחר זה אמר שאם יפריש עם החרץ תרומת מ
מעשר של דמאי לפיכך ואחר כך חזרה למקומה ונתעבר הכל כעשה
הכל מדומ' וכשפסלהו אחר כן ואמר חזרת' והפרשת' אותה והוכחתי'הו
והתקנת' זה שהיה מדומע אומר ר' שמעון שזורי שהוא נאמן חפילו
בחול כי הוא אומר בשם שאימת שבת על עם הארץ כך אימת מדומע
עליו ולא יתיר לכשמו' אכילתו אחרי אשר נתעברה בן תרומ' ויתקנהו
וסרי חכמי' אינם מורים לזה ונאמרים שאינו נאמן בחול בשום
עבים ונחשי' כמדומע והלכה כר' שמעון שזורי

ב המדיר את חבריו שיאכלו אצלו והוא אינו
מאמינו על המעשרות אוכל עמו בשבת הראשונה וא
ואעפי' שאינו מאמינו על המעשרות ובלבד שיאמר לו
מעושרין הן ובשבת שנייה אעפי' שגור ממנו הנזיה לא
יאכל עד שיעשר

המדיר את חבריו ר' הכשכע על חבריו ושבת ראשונ' השבת הראשונ'
שיקראסו לאכול עמו והתירו זה מפני' דרכי שלום וזה שאמר אעפי'
שנדר הימנו הנייה ר' אעפי' שזכר לו ככלל שבושעו שלא יהנה ממנו
חס' לא יאכל אצלו שנידך לו לעשות כן לחזק החברה ולהרחיק האיב'
שתפול ביניהם חס' לא יאכל עמו אעפי' חינו' רשאי לאכול עמו עד ש
שישאר הוא בעצמו או יעשר לפי'ו

ג ר' אליעזר אומר אין אדם צריך לקרות שם ל
למעשר עץ של דמאי וחכמים אומרים קורא שם ואינו
צריך להפריש

כבר בארנו שדמאי אינו חייב להזיח ממנו מעשר עבי' בשנים שם
שמע' ר' יוסי מעשר עבי' במקום מעשר שני וזהו בשנה השלישית מן ה
השמיטה והשמיטה כמו שיתבאר וכלא' השנים אינם מפרישין מן ה
הדמאי אלא תרומת מעשר בלבד לפי' אומר ר' אל' יעזב אחר שלא יפרישו
מעשר עבי' לא יקרא לו שם וחכמים אומרי' יקרא לו שם והוא ש' אמר
אחר שיפריש תרומת מעשר עבירית מה שכשאר הוא אעשר עבי' ולא
יפרישקו

מעשר

ודעת חכמים בזה כדי שיתקיים מעשר שני המחוייב לדמיו וידע ש
שניק על כל פנים להניחו אחר תרומת מעשר לפי שמעשר עבי ס
הוא במקום מעשר שני כמו שיתבאר ואין הלכה כר' אליעזר

מי שקרא
שם לתרומת מעשר ושל מעשר עני של ודאי לא יטלם
בשבת ואם היו כהן או עני לסודין לאכול אצלו יבואו
ויאכלו ובלבד שיודיעם

עבין קרא שם שיאמר תרומת מעשר ס
המחוייבת לזה הבכור מן הקטנים תהיה בזה הנד וסימן עבין אך ל
לא הפרישה מכלל התאכיל על כן אמר רש"י שהם יודעים לא יטלם
בשבת ובא"י בתלמוד מעבין מה שאמר לא יטלם הוא לא יתבט ואל
וכ"ל אמר לא יטלם לכתיבה מפני שהוא חסוד לתת המתנות בשבת
ופי' למודין רבלין ומה שאמר בלבד שיודיעם שיאמר להם זה שאני
מאכיל אתכם הוא תרומת מעשר או מעשר עני שאם לא יודיעם י
יחשבו שמאכילם דרך נדבה ויהיה כמי שמתחיל תרומה ומעשרות ל
לאורחיו חז' עשה מהן כרכיו

ה האומר למי שאינו נאמן על המעשרות ק
קח לי ממי שהוא נאמן וממי שהוא מעשר אינו נאמן מ
מאיש פלגי הרי זה נאמן הלך ליקח ממנו ואמר לו לא מ
מצאתיו ולקחתי לך מאחר שהוא נאמן אינו נאמן

מה שאמר נאמן כל אינו נאמן על המעשרות לפי שהוא המעשר אבל
פי' כחמן הוא חיש נאמן על טומאה וטקרה שאינו מאכיל לא חסוד ולא
טמא והטעם שהוא נאמן בחמיו מפלגי קח לי כי בודאי אינו לוקח מ
מאחר לפי שהוא מתירם שמה יקטל האיש והוא יאמר לו אם בחליך
פלגי אם לא

הגבס לעיר ואינו מכיר אדם שם אמר
מי כאן נאמן מי כאן מעשר אמר לו אחר אני אינו נאמן
א שפלגי הרי זה נאמן הלך ליקח ממנו אמר לו מי כאן
מוכר ישן אמר לו מי שלחך אצלי אעפי שהן כגומלין
זה את זה הרי אלו נאמנין

העקר תלכו אין חרס חוטא ולא לנ' ופי' כן לא יטלחמו ל
לאיש שאינו נאמן מפני שאין לו הכאה בזה הכאה קרובה מיד וכל זה
כדי להקל עניו מפני שהוא ג' ודאינו מכיר חכמי העירכה

החמרים
שנבסו לעיר אמר אחד שלי חדש ושל חבירי ישן שלי
אינו מתוקן ושל חבירי מתוקן אינן נאמנין ר' יהודה א
אומר נאמנין

מתוקן ידוע ל' בכר הניח ממנו המעשרות אינו נא
כאמן ואע"פ שהוא מהכה לזולתו מפני שאנו חוסדין שהם גומלים זה
לזה והם סמינו כי היה בזה שהביאו למדינה ור' יהודה אמר שהם כ
כאמנים בזה הענין כדי שיביאו הפירות למדינות ויהיה נמנה בהם
הפירות והמתקן ושאר המחבלים לרוב וזו הלכה כר' יהודה

פרק המישי
הלוקח מן הגחחום כיצד הוא
מעשר נוטל כדי תרומת מעשר
וחלה ואמר אחד מטאה ממה שיש כאן הרי בצד זה מ
מעשר ושאר המעשר הסמוך לו זה שעשיתי מעשר ע
עשוי תרומת מעשר עליו והשאר חלה ומעשר שני כ
בצפוניו או בדרומו מחולל על המעיות

דע שהלוקח מן החמרים הוא דמיו וכבר בארנו בתלת המסכתא ש
שפיריין מן הדמיו תרומה מעשר והיא חלק מאה ומעשר שני ואם
יהיה לחם יתחייב בחלה ולא פריש ממנו מעשר ראשון וכבר ב
בארנו הטעם ותרומת מעשר חי יפטר להפרישה קודם המעשר ש
שהיא ל' תרומה והוא מעשר ראשון כאשר בארנו בכרבת אבל ס
הסדר להניח מעשר ראשון ואחר כך יניח ממנו עשיריתו והיא ת
תרומת המעשר כמו שאמר הכתוב מעשר מן המעשר וכשכיל זה
הנורכנו לזה המעשה הוא וכו' והוא כי מי שיקח כבר לחם מן החמרת
יפירו ממנו שיגור את המעשר המחוייבת לחמתו הכבר

ולא יפריש מה שפירש מן הכבר אבל יניח זה מחובר ויאמר חלק מ
ממאה מן העונה הזאת הוא מזה הכר מעשר ל' בצד אשר שפירש טט
ושאר מעשר סמוך לנולד התענה חלקים המחוכרים בני ויהיה סח
החלק הוא מעשר ראשון ואחר כך יאמר זה החלק אשר שמתיהו מ
מעשר עב המחוכר לו שמתיהו אותה תרומת מעשר על התענה חלקי
המחוכרים בו והנסוף טיש בו על החלק ממאה הוא חלה וכמתא ש
שהניח תרומת מעשר חתר שקרא שם למעשר ראשון וכמתא מוציאו
על סדר כמו שכיראנו ומפריש אחר כך החלה וחוזר אחר כך ואומר
מעשר שני מאותו הכבר הוא בצד תלבי ממנו ויאמר אחר כך הרי מ
מזולל על המעיות ומכניע אותה המעיות עד שיבשה בהם מה שיבשו
במעיות מעשר שני ואחר כך פריש מה שפירש מן הכבר תחלה שהוא
כדי תרומת מעשר וחלה ויתבט לכהן ויחבל שאר הכבר והקשו בת
ביתלמוד מפני מה שקדים הפרשת מעשר קודם החלה ואמרו כי ה
הראוי להקדימו תחלה על המעשרות כול' כי נתחייבונו בה כשכנסנו
בארץ ישראל והוא שאמר הכתוב ויהיה בחבלכם מלחם הארץ תרימו א
אבל יאמרו אותה מפני שקרא הכתוב שם מעשר ראשון ראשית ולא ק
קרא שם מעשר שני ראשית ולפיכך תקנו להפרישה אחר מעשר ר
ראשון וקודם מעשר שני ושומר חלו העקדים וזה הענין בשאר מ
מתנות הכנסיות כזאת המסכתא ואל תשאל ממני לשנות

הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר באחת נוטל א
אחד משלשי ושלש ושלשי ואו אחד מטאה כמה שיש
כאן הרי זה בצד זה חולין והשאר תרום על הכל ומאת
חולין שיש כאן הרי זה בצד זה מעשר ושאר מעשר ס
סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו
והשאר חלה ומעשר שני בצפוניו או בדרומו ומחולל על
המעיות

כבר בארנו שתרומה גדולה חלק מחמשים ותרומת מעשר
חלק ממאה וכלים מה שיתקבץ של תרומה ותרומת מעשר שלשה ח
חלקים ממאה והיא חלק משלשה ושלשים ושלשים ולפיכך פירש החלק
ההוא והוא שלשה חלקים ממאה היינו שאמרנו ולא יפר עה ואחר כך
יאמר חלק מ' וזה מכלל זה הרי הוא בצד זה חולין ונתיה כ
כונתו בדבר זה ל' חלקים שפרש וישארו שני חלקים והוא שיעור
תרומה ויאמר היא תרומה גדולה המחוייבת לכהן זה אחר כך יאמר
מאה חולין טיש כהן הרי בצד זה מעשר ונתיה כונה לחלק הנשאר
מן השלשה חלקים שכעטנו חולין ושאר היכר הוא מכונא כפי מה ש
שכארנו בהלכה שהקדמנו

הלוקח מן הגחחום מעשר מן
החמה יל' הצוננת ומן הצוננת על החמה אפילו מטפוסין
הרבה דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר שאני אומר חטים
שלאמש היו משל אחד ושל הזים היו משל אחר ר'
שמעון אומר בתרומת אפשר ומתיר בחלה

חמה הוא
הלחם החם וכוונתו הוא הלחם הקר ור' מאיר או שיכלול הכל ויניח
המתנות שחייב בהם בכל מחזה שירצה מן הכונן או מן החם
וטפוסין הוא כמו דפוסין לפי שהיו עושין הלחם כדפוסין ור' יהודה
אומר לפי שהיה הכל עשוי כדפוס אחד שהוא חושש שמא יהיה זה ה
הלחם מחטה יפנה זה האחר מחטה חדשה והעיקר כי דינו שאין מע
מעשרין מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש ועוד יתבאר זה כ
במאמר כ' בזה הסדר והלכה כר' שמעון

הלוקח מן הפלטר מעשר מכל טפוס
וטפוס דברי ר' מאיר ר' יהודה או מאחת על הכל מודה
ר' יהודה בלוקח מן המנפל שהוא מעשר מכל אחד ואחד

מי שילבש קמח ועשה אותה כברים ויאשה נקרא כחמ' והלוקח
מן החמרים למכור לפני אדם נקרא פלטר ועיקר מחלוקת ר' מאיר
ור' יהודה שר' מ' יר חומר שהמתקן יתקנהו בדפוס אחד יהיה
קטן או גדול וכשמתא' חל זה המוכר דפוסים הרבה משתנים זה מזה
פירש שהוא ל' ח' מחמשים רבים ועל כן מעשר כל דפוס ודפוס לפי ש
פלטר דפוס מין ממיני הרוב

וכשיהיה נקוב כפי שיעור שורש קצין והוא פחות מחמית היא כחצבת
 בארץ מפני שהיא כחצבת לארץ ומה שזומח בארץ ומה שזומח בארץ הוא חייב בתרומה
 בכלי ההוא כמו הזומח בארץ ומה שזומח בארץ הוא חייב בתרומה
 ומעשרות מן התורה והזומח בכלים שאינם נקובים אינם חייבים ב
 בתרומה ולא במעשרות אלא מדרג לפי שהם נבדלים מן הארץ ומה
 שאמר תרומה ויחזור ויתרנג עוד יתבאר במסכת תרומות היחך בו
 הראשונה והשנייה ומה שאמר מן הקוב על שאינו נקוב תרומה ולא
 תאכל לפי שהיא טבל ואסור לכהן לחבל טבל הגדל בעצין שאינו נקוב
 אינו חייב בתרומה מן התורה לפיכך היא חובה להונוא מזרע נאחר
 התרומה והמעשרות החייבות לתרומה זו ואז יתבנה לכהן יהיה מ
 מותר לחבילה

יא תרם מן הרמאי על הרמאי מדמאי על חודאי
תרומה ויחזור ויתרום מן חודאי על הרמאי תרומה ולא
תאכל עד שיוציא עליה תרומות ומעשרות

כל זה מוכרח
 כשתבין מה שחקרנו בהלכה הקודמת לפי שהרמאי כמו הגדל ב
 בעצין שאינו נקוב והרמאי כמו הגדל בארץ שהוא חייב בתרומה ו
 ומעשרות בלי ספק אבל אם תרם מעצין שאינו נקוב על שאינו נקוב
 תרומתו תרומה לפי ששכחן בעד אחר וחייב בתרומה לשניהם מ
 מדרבנן ואינו כן מן תרומתו על הרמאי שחפש שחמד מהם טבל בלי
 ספק והוא חייב במעשרות מן התורה על כן אמר תרם מן הרמאי
 על הרמאי תרומתו תרומה ויחזור ויתרום

פרק ששי המקבל שדה מישראל מן הנכרי
מן הכותי יחלק לפניהם החובר
שדה מישראל תורם ונותן לו אמר ר יהודה אימתי בזמן
שנתן לו מאותה השדה ומאותו המין אבל אם נתן לו
משדה אחרת או ממין אחר מעשר ונותן לו

מקבל שדה הוא
 שיפסק עם בעל השדה לעבדה ולזרוע אותה ולתת לו חלק ממה
 שתנויא הארץ כגון חציו או השלישית או זולתו מן ההלוקים ואמר ש
 שהוא חולק מה שהונוא הארץ לפניהם ויטול חלקו ויתן לבעל השדה
 חלקו ועל תנאי שיהיה החלק לפי בעל השדה שידע שמה שנתן לו
 הנוט טבל וחוכר הוא שיפסק עם בעל השדה לתת לו בשכירות שיהו
 כך וכך מן הדורע שיעור נקוב ואמר שינויא תרומה מכל מה שהונוא
 החצין ואז יתן לו הפסק ששק עימו לתת לו ולא ינויא ממנו מעשרות
 וכיאר ר יהודה כי זה הדין שיתן לו הפסק והוא ממה שהונוא אותה
 אשר סבר לו ומהמין שהתנה עמו אם חטה חטה אם שעור שעורים
 אבל אם חכר ממנו זה השדה בעשר פחין חטה ואחר כך חרשה ל
 לחטה ולשיעורים ונתן לו עשר פחין מחטה אחרת מאשר לח הנויא
 השדה היא לו נתן לו כגנן מן שעורים שהונוא השדה היא לו נתן
 לו ער שינויא התרומה והמעשרות והלכס כר יהודה

החובר שדה מן הנכרי מעשר ונותן לו
ר יהודה אומר אף המקבל שדה אבותיו מן הגוי מעש
ונותן לו

וכבר בארנו כי חוכר הוא שובר שדה ובעד נקוב מן הפרות
 וכבר יקדמו לך שהחוכר שדה מישראל אינו חייב לאל בתרומה ו
 ובכאן הוא חייב במעשרות קבם הוא כרי טלא ישכור אדם השדה מ
 מאותו הגוי ויאר בורה בדין ויבטורד למוכרו לישראל זה העקר ב
 בדינו הוא מה שאמר הכתוב לא תכרות להם ברית ולא תחכם ו
 ובאה הקבלה לא תתן להם חנייה בקרקע ולפיכך נדחוק אותם טלא
 ישכרו אותה ממנו עת שיבטורד למוכרה וכל זה בארץ ישראל ואמר ר
 יהודה שהמקבל שדה אבותיו מן הגוי קונסין אותה וחייב כמו כן ל
 להונוא המעשרות ואז יתן לגוי חלקו אשר פסק עמו ולא יחטוב עמו
 במעשר וזה כי האדם מחבב להחזיק בשדה אבותיו וישכרו לעצמו
 נחמי שינויא בטכרה ואם אחרים ישכרו זה השדה ברכיעית תבואה
 ישכור אותה הוא בשלישית וכשיהיה חייב הוא להונוא המעשרות ה
 החייבת לכהן התרומה מחלקו לברו יפחקה וישחר בורה בדי הגוי
 ויבטורד למוכרה לישראל וחי רוחה חולק על ר יהודה מפני שתנא
 קמא הוא מדבר בחוכר ור יהודה מדבר במקבל שדה אבותיו ואחר
 שהתלמוד מוכר דעת ר יהודה הלכה במונת

ור יהודה אומר כי הנחתום בעצמו המתקן הלחם אפשר שיעשה מ
 מעשה אחר מינים הרבה מן הלחם ברעפים מזהנים זה מזה מ
 לפיכך אילו הרעפים המשתבי אשר כמחצהו אצל פלטור זה מאיש אחד
 לקח ומכשול פירוש הוא מוכר הלחם כמו כן חבל הוא קונה משני כ
 כחתימים טלא יכירם כגון שיהיו ט מוכרים ועשרה כחתימים כותבין
 להם הלחם ואין ספק שאחד מאילנו הע מוכרים לקח משנים על כן כל
 מי שלקח מאחד מהם מעשר מכל רעום ורעום והלכה כר יהודה
הלוקח מן

הענב וכן הענב שמתע לו פרוסות פת או פלחי רבילה מ
מעשר מכל אחד ואחד ובתמרים ובגרוגרות כולל ואוב
ונוטל אמר ר יהודה אימתי בזמן שמתנה מרובה אבל
בזמן שמתנה מזעטת מעשר מכל אחד ואחד

כלל ונוטל
 הוא שיערב הכל וינויא המעשר מהכל וזה יהיה כשיכנו לו הרבה ל
 לפי שאמר מאחר שנתן זה הנתן מתנה גדולה איש כדיב הוא ולא
 יקשה בעיניו המעשר וכאמר שעל כל פנים הונוא המעשרות מ
 ויתעשר הכל דמאי ואם היתה מתנה מועטת כחשב עליו שהוא על כל
 פנים כליי ולא עשר ולפיכך לא יתנו הכל שמה שיריש מרמאי על ה
 הודאי וזה אינו מותר כמו שיתבאר אחר כן והלכה כר יהודה שהוא
 מפריש הרבה מהמוקדם

ו הלוקח מן הסיטון וחור ולקח ממנו
שניה לא יעשר מזה על זה אפי מאותו הסוכ אפי מאותו
המין נאמן הסיטון לומר משל אחד הם

קטון הוא המוכר פירות וכל
 דבר לח כגו רכש ושמין וסוכ קשה גדולה כמו שיתבאר במשנת כלים
 מדבר זה מוכר טול

ז הלוקח מבעל הבית וחור ולקח ממנו
שניה מעשר מזה על זה אפי משתי קופות אפי משתי
עירי ב על הבית שהיה מוכר ירק בשוק בזמן שמביאין
לו מנותיו מעשר מאותה על הכל ומנות אחרות מעשר
מכל אחד ואחד

חזקת בעל הבית הוא שימכור מה שמכא אתו
 מבינו וינאף הדבר מוכר

ח הלוקח טבל משע מקומות מ
מעשר מזה על זה אעפי שאמרו אין אדם רשאי למכור
טבל אלא לצורך

מה שאמר טלא לנודך על תנאי שני טלא
 ימכרהו אלא לתלמיד חכם ואפי כשעת הנודך וכן אמרו בתלמוד א
 אלא לנודך ולחכר

ט מעשרין משל ישראל על של גוים משל
גוים על של ישראל משל ישראל על של כותים משל
כותים על של כותים ר אלעזר אומר משל כותים על
של כותים

סבר בארנו שאין קצין לגוי בארץ ישראל להפקיע ה
 המעשרות ולמדו מן הענין הזה כי הגוי כשיקנס קרקע בארץ ישראל
 היו פירותיו חייבין במעשר כמו פירות ישראל ולפיכך מעשרין מזה
 על זה וזה דעת ר מאיר ואינה הלכה אלא יש קצין לגוי בארץ ישראל
 להפקיע מן המעשר ור אלעזר אומר בכתובים כי יש מחס מן שנוהר
 מהמעשרות מאד ומהם מי טלא ישראל כלל ספק הם מינים מ
 מעשרים אלו מאלו וכשיעריש מזה על זה אפשר שיעשר מן החיוב
 על הפטור וזה אסור כמו שנבאר וכבר הודעתך בכרכות כי הכותים
 מוחזקין בתורת גוים בכל דבריהם

י עציץ נקוב חרי זה בארץ
תרם מהארץ על עציץ נקוב מעציץ נקוב על ר הארץ
תרומתו תרומה משאינו נקוב על הנקוב תרומה ויחזור
ויתר מן הנקוב על שאינו נקוב תרומה ולא תאכל עד
שיוציא עליה תרומה ומעשרות
 עציץ הוא כלי שחורטין בו

ג כהן ולוי שקבלו שדה מישראל בשם שחולקין בחולין כך חולקין בתרומה ר איעור אום אף המעשרות שלחן שעל מצת כן באו

כשם שחולקין בחולין כך חולקין בתרומה כל שזה הלוי ארבעה כשישמוק עם ישראל בעל השדה לתת לו שליטת התבואה או רביעיה כדך לעת לו שליטת התרומה והמעשר כפי ה החלק ההוא ויחבנה ישראל ויתן החלק ההוא אשר נתן לו מן התרומה והמעשר למי שירצה מן הכספים והלויים ואמר ר' אליעזר לח' לח' אותה הכהן יקח כל התרומה ואם יהיה המוקבל לוי יקח כל המעשר שעל מנת כן באו ר"ל שהם לא יקבלו זה השדה מישראל חלף לזה הענין ל להיות המתבונן האלה להם ואין להכה כר' אליעזר

ה שחולקין בחולין כן חולקין לתרומה ר' יהודה אומר י ישראל שקבל המעשרות לבעלים ר' ישמעאל או הקרתע שקיבל שדה מירושלמי מעש' שע של ירושלמי וחבמי אומרים יכול הוא הקרתע לעלות ולאכלו בירושלים

קרתעי חיש מיוחד לבקר וירצה לומר חיש משאר ארץ ישראל חוץ מירושלם והלכה בחכמים שאמר יקח כל אחד מנעם וממעשר שני כפי חלקו בחולין

ו המקבל ותיש לשמן בשם שחולקין בחולין כן חולקין לתרומה ר' יהודה אומר י ישראל שקיבל מכהן ומלוי ותיש לשמן למחצית שבר המעשרות לבעלים

המקבל ר"ל על דרך כלל אחד שיהיה המקבל כהן חו' לוי מישראל או ישראל מכהן ולוי וחלקו יהיה כהן השני ואמר ר' ישמעאל שקיבל מכהן ולוי המעשרות לבעלים ופי' למחצית שבר חצי קרינה ר"ל שאם פסקו שיעבוד ישראל הזמים וימוכר כל מה שיעלה ביניהם יהיה בשנה לפיכך חין לן חלק במעשרות ואין להכס כר' יהודה

ז בית שמאי אום לא ימכור אדם את זיתיו לא לחבר בית הלל אום אף למעשר וצנועי בה דודו נוהגין ברבוי בש' כבר בארנו שחבר הוא תלמיד חכם וקנה סחאמן על הטומאה וטהרה ואמר בש' שלא ימכרו הזמים ומפי' שהם עומדים לדרך איתם אלא למי שהוא נאמן על טומאה שמה יתעסק בטומאה בשמן וזה אומרים שמתיר למכור למי שהוא נאמן על המ מעשרות ואעפ"י שלא יהיה נאמן על טומאה לפי שדעת בה שמונת לברוס טומאה לחולין שבארץ ישראל היא משכס אחרונה שהיא מותרת וכן הלכה וננוש' בה הם הם המדקקים במנות מחברות הלל

ח אחת אחד מעשר ואחד שאינו מעשר המעשר מעשר א את שלו וחלקו בבל מקום שהוא

כבר בארנו בתלמוד גמר זו המשכה ואמר המעשר מעשר את שלו וחלקו ככל מקו' שהוא רמאי ועביין דב' כי כפי' כגדו העבדים מוניח מעשר ודאי מחביו וכשידדוק אותם עם ח חלק חבירו שאינו מעשר ונתערב הכל ולקח חלקו מן התירוש שייכל להניח ממנו מעשר רמאי מחביו כחצי יום שלקח מן התירוש לפי שהספק אינו אלא בחצי של חבירו שאינו מעשר חס עבין מיש שאמרנו וחלקו ככל מקום שהוא רמאי ר"ל חלק חבירו שאינו מעשר ככל מקו' שהוא ממונוג ואעפ"י שהוא ידוע וקנה מעורב לפיכך יוציא מעשר רמאי שמתחייב בו אותו חלקו

ט ששם שקבלו שדה באריות או שירשו או שנשתתמו יכול הוא דומר טול אתה חטים שבמקום פלו' ואע חטים שבמקום פלו' אתה יין שבמקום פלו' ואע יין שבמקום פלו' אבל לא יאמר לו טול אתה חטי' ואע שעורי טו' אתה יין ואע אסו' שטין

אלו הדינים שהם אומר וזכר כהן אף בהם דבר מעבין אומר וסתר אבל הם כדברי ממונות וזכר אותם ככהן משגי סתגלגל העבין כפותפות הקרקעות כמו שכזכר במסכת פאה שכיב מריע שכתב כל ככסין וכל מה שכתב הלוי מן הדינים אבל יתקיים זה הדין שזכר פיסין טי

המייכין מן החטא או מן חיי' שחין ולא יחיה ביניהם שנס' חלוק' ושכוי חלף מתקומותיהם ולא יהיה השות' לאחר מן השותפין חו' מן הירושין ל לומר לחבירו אחר שחין זה כמו חיי' ההוא חזק קרוב מתקומי' ואלך ק קרוב מתקומך קח אתם חיי' שים עם ואחי' אקח זס ואל תדרכי' שחקח חכי' הריוק ממחי' ואצטרך לשאתו ולא יוכל חבירו למנוג' ממונו' שחין הזק חליו ברבר ההוא שהעיקר חלליו כופין על מדת הדמ' ר"ל רבר שיועיל לרעך ולא יזיק לך יכריחך עליו כי מביעת דבר זה הוא ממת חכמי' פרום אך אם יש לחבירו בקחתו חיי' ההוא מן המקום שאמר לו שום הזק לא יכריחו עליו

ט חכר ועם הארץ שירשו את אביהם עם הארץ יכול הוא לומר לו טול אתה חטים שבמקום פלו' ואע חטים שבמקום פלו' אתה יין שבמקום פלו' ואע יין שבמקום פלו' אבל לא יאמר לא טול אתה חטי' ואע שעורים טול אתה הלח ואע אטול את היבש

מכאור הוא שכל אחד מהם יש לו חציו בכל הכמנא מככסי אביהם וכשיאמר י' לן החבר טול אתה חטים ואחי' שעורים כמנא מוכר לו החבר חצי החטים שירש מאביו בחצי השעורים של עם הארץ ומחלוק' עמו וכמנא מוכר רמאי כי חביהם שמת עם הארץ וכפירושו רמאי וכבר הקדמנו לך ש שזכור למכור רמאי לעם הארץ

י גר וגוי שירשו את אביהם גוי יכול הוא לומר טול אתה עו' ואע מעות אתה יין ואע פ פירות ואם משבאו לרשות הגר אסור

יין הגוי הוא כסף ועוד יתבאר לך במקומות מן המשנה שחין כסף ועם חסורין בהנאה והתיר ל לבר לומר לגוי טול אתה עו' ואחי' מעו' ולא סתיר כזה במה שזכר למ למעלה בענין חבר ועם הארץ חז' כי חבר ועם הארץ יורשין את חביהן מן התורה וגר אינו יורש את חביו מן התורה לפי שאין ביניהם קרובים שהדת הכדילו ביניהם אבל ידענו בתקנת החכמי' שמה ישתמד ויחזור לגוינו כפי שירש את חביו ועל כן התירו לו החלופין כל זמן ש שלח הבע' חלקו לידו אבל הגיע לידו אותו הדבר האסור לח התירו לו לחלופי' בחמיר לפי שזכר וכתבנומר לרבר ההואו הוא אסור בהנאה ויעדי' בחיבורו

יא המוכר פירות בסוריה ואמר משל ארץ ישראל הן חייב לעשר מעושרין הן נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר משלי הן חייב לעשר מעושרין הן ג נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ואם ידוע שיש לו שדה אחר בסוריה חייב לעשר

סוריה היא הארץ אשר נכבשה שכלקה בגלות דוד ואיכה כמו ארץ ישראל ולא כמו חונה לארץ ב במקבת הדינין וכמו חונה לארץ בעיני' אחרים ועוד יתבאר זה ב במקומות מן המשנה והעקר חללנו שכל מה שיכבשו הרבים הוא כמו ארץ ישראל ככל הדינין והוא הנקרא כבוש רבים ומה שכתבם ארץ סוריה להיות במעלת ארץ ישראל בכל עבין הוא מה שחומר מפי שחינו מותר להלחם על ארץ מכל הארצות עד שתסיס נכבשת כל הא ארץ אשר גבל הקבה בגבולותיה כתורה ויהא ארץ כנען לגבולותיה ו וכאשר כבש דוד הארצות ההם ארס נהרים' זולתה כטרם טיטלם כ כבוש הארץ המוגבלות כי היכוס' היה כירושלם עדיין לפיכך לא ס היתה מעלת הארצות ההם אשר כבש כמו מעלת ארץ ישראל וכן אמ' שאם תחמר מפי מה כבש דוד ארס כסרים וארס נובה ואין מנותנו כנהגות עם אמרו דוד עשה שלא כהענין תורה אחרת וכו' כפי' ואלו הארצות ר"ל סוריה חין חייבין כם מעשר אלא למי שקנה עם קרקע' וי יהיה חייב להניח מעשר ממש שהניח ששם אבל פי' שקנה פירות מ עפירות קונים אינו חייב להניח רמאי חין כך בפירות ארץ ישראל לח כל מי שיקנה מהם דבר כפי' זה מקום שהיו יעשר רמאי כהטר התב' כימה שסקרנו וזה הענין אשר זכר בבאן והוא סהפה שהסר הוא הפה שהתיר הו' עקר אמת תמנאטי נוסב בכל המנות כלם החמונים וס והקלים וכן בממונא

לא יחשוד מפני שדורא סמיעט מלאכתו של בעל הכורת
ר יוסי אומר לא יחשוד מפני שהוא תנאי בית דין

פי' תנאי

מחפז נאם שאמר חושך גרונת אחת האחת היא שאנו מושכין פ' שמואל היא תרומת מעשר יחסרנה מן המכין ויתכנה לבתן ואמר ר' רשב"ב לא יחסרנה ממנו בעל הבית כי ימשיך ממנו וי וקנה מה שאמר ממנו מלאכתו כי מלאכתו הוא ממנו כמו לרוב ה המלאכה אשר לפניו אבל יחסרנה ממנו שהוא אובל ר"ל מן המכין ש ספק' עם בעל הבית וחלק ר' יוסי על רשב"ב ואמר כי תנאי בית דין הוא טלף יחסר תרומת מעשר שלרמאי אלא משל בעל הבית ומעשר שני משל פועל ולא חלק ר' יוסי על תנאי קמא אבל הוריענו טעם דב דבריו במה שאמר שהוא תנאי בית דין ואין הלכה כרשב"ב

הלוקח

דין מכין הכותים אומר שע לוגין שאנן עתיד להפריש
הרי הן תרומה ועשרה מעשר ותשעה מעשר שע מהל ושותה

זה הדבר הוא במי שקנה ערב שכתולא היא לו שבאי להוציא המתנות ופירות כותים הם טבל ולפיכך הוא חייב במעשרות כולם כמו שנתה רואה ומה שאמר שני לוגין כשתהיה מה שלקח פ' לוגין והביאו זה על רדק משל ועל זה הדרך יעשה אם קנה לוג אחד או חלק יזכור שם השעורים המחייבים וכשישתהו יביא מאותו היין חלו שעורים כולם ויכניע ויעשה בהם מה שאנו לעשות והוא לתת התרומה לכהן והמעשר ללוי ומעשר שני יאכלו בירושלם או יחלל על המצות ומה שאמר שני לוגין תרומה ועשרה מעשר זה על דרך ההעברה אבל בעיני החמת כשיהיו שני לוגין תרומה יהיה המ מעשר עשרה פחות חומש ומעשר שני שזכה נשמנה עשירית וח חומש עשירית על העקר אשר ביארנו לך בכרכות ונאמר מחל ר"ל שיתחיל לשנות וזאת הלכה היא לר' מאיר שהוא הוכר ים ברירה וזהו הדבר הסאמר בח'ו הופר מתחלה ותדע שחכ"ה התירו והמעשרות מן התורה והעקר בירינו בראורייתא אין ברירה כדרכין ים ברירה ומפני זה אין הלכה כר' מאיר שהוא ל' זה הסתם אבל יביא תרומה ומעשרות קודם שתותי על כל פנים

ה

היו לותאפם של טבל ב בתוך ביתו והוא כבירת המדרש או בשדה אומר מה שאנן עתיד להפריש הרי הן תרומה ועשר מעשר ותשע מעשר שע היו דמאי אומר מה שאנן עתיד להפריש למחר הרי הוא מעשר ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר שעשיתי מעשר עליו ומעשר שע בצפוני או ברומי ומחול על המעות

אמר לנו להוציא מעשרות בשבת ולא ביום טוב והעין אכלנו כי ברמאי אדם מת' על דכ' שאינו כרשונה תת' סתם מה שאמרנו כשיק חמישי מאלת המסכתא בענין סלוקה מן הכתובים יתבאר לך ההלכה באור טלם וכל ההלכות שבאות אחריה כי הענין ככלל שנה

ב

מזנו לו את הבוס אם מח שאנן ע עתיד לשיר בשולי הבוס הרי הוא מעשר ושאר מע מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעש עליו ומעשר שע בפיו ומחול על המעות

אמר שיקדים התנאי מערב שבת על רדק כלל כמו שכתבאר בהלכה ראשונה יש יבנהו כשימונוגו לו את הבוס כמו שזכר בכאן כי לא אמר זה אלא מ מערב שבת על רדק כדי שלא יביא מעשרות לכתחלה בשבת ועל כן יקדים סבוב מערב שבת כמו שזכר בהלכה ראשונה וענין כשי ר ל' כפי הבוס מאלת ההלכה גם כן מנאדת כשתתכל בתולת הפרק החמישי מן המסכתא הזאת

ג

פועל שאיט מאמין לבעל הבית נוטל גרונת אחת ואומר זו ותשע הבאות אחריה עש עשויות מעשר על השעים שאנן אובל זו עשויה תרומת מעשר עליהן ומעשר שע באחרונה ומחולל על המעות וחושך גרונת אחת רבן גמלי' אל אומר

וכן כל גר שחייב כשנפשו חייב והנה כדבריו תנאי שהוא מוטל בחיוב שהוא יהיה כאמון ככל דבריו אחרי שאין עליו עדי ועד א אכיל לך בענין שהוא רחוק רבים כדרכין משתנים ומה שאמר מ תנאי הו' ר"ל מן המטה שלי אשר בכאן כסוריא שיתחייב במעשר כמו שבארנו

יא עם הארץ שאם לחבר קח לי אגודת ירק קח לי גלוסקן אחד לוקח פתם ופסוד ואם אמר שלי זה חזרה של חברי ותערבו חייב לעשר ואפי' הן מאה

ההלכה הזאת מוסדת על שלשה עקר'ים האחד שהוא אומר למכור רמאי כל ספק טבל לבע הארץ ומותר למוכרו לתלמיד חכם מפני שסו ירש ויחס תרומות הכותב ואז יאכלם והעקר השני שזה המוכר תלמיד חכם ואשך ספלי' שזה המוכר ידע שהשליחות ששלח עם הארץ ל לתלמיד חכם לקנות לו ועל כן בשיאמר תלמיד חכם השלוח לתלמיד חכם המוכר תן לי בחלו הדמים כך וכך ולא הוריענו אם זה הדבר הקב'ו לעבדו יקבולו לבע הארץ יקבולו אשר שלחו זה הדבר הקב'ו בעבור המאחר שידע תלמיד חכם המוכר כי זה הקונה בשליחות עם הארץ בא לקנות לא יתן לו אלא שימות משוקקים כדי שלא יבא עם הארץ לירי מקבול ואם יבאר תלמיד חכם השולח אל המוכר ויאמר לו חלו הדמים לי וחלו לחברי ר"ל לבע הארץ ששלחו ויתן לו בזה ש הכסף בפני עצמו ובה האחר בפני עצמו יש לומר חולי מה שכתב ל לחברו הוא טבל מפני שידע כי לא יאכלנו עד שיביא תרומתו ומה שכתב לבע הארץ חבירו הם פיר' מתקין כפי אשר ביארנו וכשי'תע' בתחייב הדבר שהוא המעורב במעשר וחלו קנה לעבדו אגודה אחת ולחבריו מזה ונתערב יתחייב הכל מעשר רמאי וכל זה כשלא ישאל המוכר אבל אם ישאל המוכר ויאמר לו מתקין הן כחמין יהיה וכל מה שיקנה ממנו פטור מפני שהוא תלמיד חכם ופירו' בלוקח לחם בתבלין מתקין קיטב

המומן אח חברו שיאכל אצלו ו והוא אינו מאמין על המעשרות

אומר מערב השבת מה שאנן עתיד להפריש למחר הרי הוא מעשר ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו ומעשר שע בצפוני או ברומי ומחולל על המעות

אמר לנו להוציא מעשרות בשבת ולא ביום טוב והעין אכלנו כי ברמאי אדם מת' על דכ' שאינו כרשונה תת' סתם מה שאמרנו כשיק חמישי מאלת המסכתא בענין סלוקה מן הכתובים יתבאר לך ההלכה באור טלם וכל ההלכות שבאות אחריה כי הענין ככלל שנה

מזנו לו את הבוס אם מח שאנן ע עתיד לשיר בשולי הבוס הרי הוא מעשר ושאר מע מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעש עליו ומעשר שע בפיו ומחולל על המעות

אמר שיקדים התנאי מערב שבת על רדק כלל כמו שכתבאר בהלכה ראשונה יש יבנהו כשימונוגו לו את הבוס כמו שזכר בכאן כי לא אמר זה אלא מ מערב שבת על רדק כדי שלא יביא מעשרות לכתחלה בשבת ועל כן יקדים סבוב מערב שבת כמו שזכר בהלכה ראשונה וענין כשי ר ל' כפי הבוס מאלת ההלכה גם כן מנאדת כשתתכל בתולת הפרק החמישי מן המסכתא הזאת

פועל שאיט מאמין לבעל הבית נוטל גרונת אחת ואומר זו ותשע הבאות אחריה עש עשויות מעשר על השעים שאנן אובל זו עשויה תרומת מעשר עליהן ומעשר שע באחרונה ומחולל על המעות וחושך גרונת אחת רבן גמלי' אל אומר

ואחר כן חזר ואמר שלזו כזו ר"ל המעשרות שהשנייה חייבת בהן יו
יוצאם מן הראשונה ואין זה הלכה לפי שהראשונה כפורה בדברו
הראשון והשנייה חייבת ואין מפרישין מן הפגורה על החייבת ואם
לא הקדים המאמר באחת קודם השנייה חבל ואמר מעשרותיהן מע
מעשרות כלכלו בחברתו ותיקון זה הדבר ר"ל שהמעשרות שחייבין
בהן חלו שני הסלים מעשר כל אחד מהם קבוע באחר וכשיאמר כן
יתחייב להוציא המעשרות שהן חייבין בהן משתייהן ואי אפשר להוציא
עליהן מעשרות ממוקדם אחד וזה ענין שאמר קראם ר"ל קראם
מעשרותיהן בהם

מאה טבל מאה חולין נוטל מאה ואחד
מאה טבל מאה מעשר נוטל מאה ואחד מאה חולין מ
מתוקנין מאה מעשר נוטל מאה ועשר מאה טבל תשעי
מעשר תשעים טבל ושמונים מעשר לא הפסיד כלום
זה הכלל כל זמן שהטבל מרובה לא הפסיד כלום

שמור זה העקר והוא שתדמות מעשר עליה באחד ומאה ר"ל כפי
כשיעשר חלק מתרומת מעשר במאה חלקים אחרים ויחזור הכל
מאה ואחד יטול החלק ההוא שנטל בו כלבד והוא ענין תעלה ועוד
יתבאר זה באר היטב אחרי זאת והענין הראשון מחמת ההלכה הוא
כשנתעבר מאה חלקים טבל ומאה חלקים חולין וכעשה הכל מאתים
חלק אחד שיטול מאלו המאתים חלקי קא ויהיו הקא שנטל שכל וזה
והתשעים ותשעה שהיה חולין כמו שהיה וכמאמר מפסיד מן החולין א
אחת אבל המאה הם מאה שלטובל הראשונים והאחת היא תרומת
מעשר באותם ק שנטבל ואם יהיה זה החלק כופל בק חולין יטלוהו
ממנו כאשר ביארנו והסברא ננתת שלא יטול אלא מאה שלטובל
כלבד וכחש חלק מומאם מן הטבל ההוא והוא תרומת מ
מעשי של שנטל בק שלחולין ועלה באחד ומאה לפי שכן הוא דין ה
הדבר שיעלה שיהיה נטל מה שנטל ולא יחסר מן החלק כלום אבל
חסרנו בבאן מן החולין אחר שאנו חוששין שיהיה יחשוב כשנטל המאה
כלבד שזה שנטלנו הם מאה שלחולין והנשארים הם ק שנטבל ואין ה
הדבר כן לפי שהטבל הוא הכיטובל וזה ענין מה שכתבנו בתלמוד ו
נוטל מאה ואחת ואמר ר' יוסי אם אתה אומר אני נוטל מאה אני א
אומר כל חולין עליו בידו וכמאמר חלו בטבלים והענין השני מהלכה
זו כשנתעבר מאה חלקים שלטובל עם אחרים בהם ממעשר ראשון
יטול כמו כן קא ויהיו מעשר ראשון והתשעה ותשעים חלק הנותני
הם טבל כמו שהיו וכמאמר שחסר חלק אחד מן הטבל אבל הק חלקים
הם מאה של מעשר הראשונים והחלק הנוסף על המאה היא תרומת
מעשר המחוייבת למאה של טבל וכחש שיהיה נתעבר עם ק חלקים
של מעשר ודינו שיעלם כמו שביארנו ואינו מדומע ומשבי זה כאשר
המאה ואחת מעשר ראשון כמו שהיו וסיתם הסברא ננתבתם כן ב
בבאן להוציא מאה של מעשר כלבד משבי שתדמות מעשר שלטובל ש
סוף חלק אחד כשנחשב החלק ההוא שנתעבר במאה של מעשר יעלה
באחת ומאה אבל אמר נוטל מאה ואחד משבי הטעם ההוא שנתעבר
במאה אשר פירש התלמוד בענין הראשון והוא שאלו נוטל מאה ח
חלקים כלבד היינו אומרים מאה חלקי שלטובל הם אשר הוציא

והמאה הנשארים הם המעשר ומשבי זה ענין חזר וזו ענין חזר וזו ענין חזר
שהמעשר הוא שיוציא ומשבי זה ענין חזר וזו ענין חזר וזו ענין חזר
נודע שהמעשר הוא שהוציא לפי שהמעשר כלל לעצמו חלק נוסף ו
והענין השלישי כשיעשרו כן חולין מתוקנין ומאה מעשר הוא תומך
שיעור מאה ועשר ויהיה הכל מעשר ראשון והתשעים הנותנים חולין
כמו שהיו אבל המאה הם מאה שלמעשר הראשונים והשערים הם
הנוספים הם תרומת מעשר המחוייבים למאה שלמעשר וכאלו כפלו
במאה שלחולין והוציא אותן וחסרו מן החולין לפי שהעשר חלקים
סמם תרומת מעשר הם עשירית מאה שלחולין ואינם חלק מומאם מ
מהם ומשבי כך לא עלתם כדי שיעשו חולין כמו שהיו וכמו כן לא ה
היו העשרים חלקים שלתרומת מעשר מכוונות ומיוחדות כדי שיהיו
מאה שלחולין כלום מדומע משבי שהן אמתיות בין שני הקבוצות ר"ל
שהן לא יחזרו והמאה שלחולין מדומע משבי שאינן מיוחדות אלא מש

מעשרות במעשר וכמו כן אי אפשר לסמן אותם וישארו חולין כמו ש
שהיו אחר שהם עשירי חולין אבל תעלה תרומ מעשר באחד ומאה וברכנו
בהם מן הדימועגרות ביכוכי ואמרנו שיחסר מן החולין כמו תרומת
מעשר שיש באותו מעשר כמו שתראה וכשאר בפסוק ענין אחד לשאל
משבי מה באמר בעני השלישי מאה חולין מתוקנין ולא כמו כן בענין
הראשון אבל אמר מאה טבל ומאה חולין ולא אמר מתוקנין וזאת
השאלה נריכה לשאל ויש בה תועלת והוא שנטבל כשיוציאו ממנו
תרומה גדולה ותרומת מעשר יהיה אז השאר חולין אע"פ שלא הוציאו
ממנו שאר מעשרות משבי שהקדושה כיתלם ממנו וחולין מתוקנין ה
הוא הדבר שהוציאו ממנו כל התרומות והמעשרות ויש לך לשמור ב
כלבד זה ההפך בין מה שאמר חולין ובין מה שאמר חולין מתוקנין
בכל המעשה ואילו יאמר בזה הענין השלישי מאה
מעשר ומאה חולין נוטל מאה ועשר היינו אומר שאלו החולין לא ה
הוציאו מן מעשר וכשנעבר עמה ק מעשר כטלנו המאה מעשר ש
שנתעבר עם המעשר הנשאר באלו המאה של חולין והוא חלקים ו
ועל כן הוציאו קי משבי שנתחבר מעשר במעשר ולא חסר כלום ו
ולפיכך קודמנו שאלו החולין ואפי היו מתוקנין שלא נשאר בהם שום
מתנה ואחר כך נתעבר בהם מעשר יחסר מאותם חולין כמו תרומת
מעשר המחוייבת למעשר ההוא ואברהם לגמרי ויטורף לכלל המ
המעשר כמו שאמר תרומת מעשר נוטל מאה ועשר וכשאר התשעי
חולין מתוקנין כמו שהיו ודין נשאר כך עד שתהיה תרומת מעשר
המחוייבת למעשר ההוא שנתעבר עם החולין המתוקנין חלק ממאה
עם החולין המתוקנין כגון שיתעבר מאה מעשר עם ק חולין מתוקנין
כאמר אז שלא יפסיד כלום אבל יפירש מאה מעשר לברם אם חולין
יהיו פחות ממה שאמרנו יחסר מהם כמו תרומת מעשר שבמעשר
המעורב כמו שביארנו ופרשנו טעמי כל שנין ההוא והענין הר
הרביעי כשיעבר מאה טבל נכ מעשר יפירשו של מעשר כלבד ו
וכשאר מאה טבל כמו שהיו ולא הפסיד כלום והדבר שגם לנו ב
בענין הזה שלא נקרא עם לתרומת מעשר שלטובל ומוציא בא משבי ש
החלק האחר מן הטבל שהוא תרומת מעשר כשנחשב כלבדנו שב
שנתעבר עם של מעשר חזר המעשר ההוא כלו מדומע משבי ש
שתדומ מעשר תעלה באחד ומאה כמו שביארנו עקרו לא בזה נמשבי
זה לא קרא עם לתרומת מעשר שלטובל בענין הזה כדי שלא יפסיד
המעשרות וישוב מדומע ועל זה הדרך בעצמו יתבאר לך מה שאמר
תשעים טבל משבי מעשר שאלו נחשב כלבדנו תרומת מעשר שנטבל
ההוא שנתעבר עם של מעשר חזר אותה מעשר מדומע בתרומת
מעשר ומאה שאמר כל זמן שהטבל מרובה ר"ל על המעשר וכן אמרו
כל שהטבל מרובה על המעשר אבל כשיהיה מעשר מרובה על הטבל
יפירש בתלמוד שהוא הפירש טבל ושעור תרומת מעשר המחוייבת ל
לטבל והמחוייבת למעשר ההוא שניהם יותן שתי תרומות לכל ר"ל
תרומת מעשר ותרומת טבל וכמאמר חסר מן הטבל שעור שתי תרומת
ואינו רואה כזו ההלכה דבר שאינו באר היטב על כן יש לך להסתכל
בה משבי שנשתבשה על כל הקדמונים לפי דעתנו

ח
מי שהיו לו עשר שורות של עשר עשר כדי יין ואמר שורה החיצונה אחת
מעשר ואין ידוע אי זו היא נוטל שתי חביות לוכסן ח
חצי שורה החיצונה אחת מעשר ואין ידוע אי זו היא
נוטל ארבע חביות מארבע וזו שורה אחת מעשר
ואין ידוע אי זו היא נוטל שורה אחת לוכסן חצי שורה
אחת מעשר ואין ידוע אי זו היא נוטל שתי שורות
לוכסן חבית אחת מעשר ואין ידוע אי זו היא נוטל מ
מכל חבית וחבית

הענין הראשון והוא שאמר שורה החיצונה
אחת מעשר ר"ל שהיא נתינת חבית אחת מעשר והחבית הקיאה בשורה
החיצונה והשורות החיצונות הם ד ויקח שתי חביות מקבת האלכסון
בשכיל שכל אחת מהן משתתפת עם שתי שורות ומלא משתייהן חביע
אחת ותהיה מעשר

ב
הקשות
 והמלפפון אינם כלאים זה בזה ר' יהודה אומ' כלאים
 חורת חורת גלים עלשין ועולשי שרה ברישין ובריש'
 שד כוסבר כוסבר שד חרדל וחרדל מצרי ודלע המצרי
 והרמוצה ופול מצרי והחרוב אינם כלאים זה בזה

הקשות הם הקטנות
 הירוקין ונקראין לסקין וקמלפפון הם קטנות לכניס ונקראין כלסון
 ערב כלאר' חזרת וחזרת גלים סחמא הגבית והסחמא הקדית' עלשין
 ועולשי שרה נקרא אל הנכבא הפרדסי והמדברי כרישין וכרישי שרה
 סכרת' הגבי והמדברי ככבר וככבר שרה גבי ומדברי חרדל
 וחרדל מצרי חרדל ומדריכה וקמרי' דלעת המצרית ידוע' והרמוצה
 רמוצה הוא תגאר לדלעת' דל דלעת רמוצה והוא מין ממיני הדלעות'
 וטעמו מר ואין ראוי לאוכלו עד שיטמאנו בחפר חס ונשם החפר החס
 טיש בו שארית מן האש רמן' ועל כן נקראת זו הדלעת רמוצה' ומה
 טאמ' בכאן החרוב אינם החרובין אכל הוא מין מן הפול המצרי ושמו
 חרוב וכן פי התלמוד' ואין הלכה כר' יהודה

ג
 הלפת והנפוץ והברו'
 והתרובות התרדים והלעונס אינם כלאים זה בזה
 הוסיף ר' עקיבה השום והשומעית הכצל והכצלצול ו
 והתרמוס והפלסלום אינן כלאים זה בזה

הלפת ידוע הכפוף
 הוא הכננו שברא ר' הנבי והוא דומה ללפת' כרוב ידוע תרובות הנת
 כרוב מדברי שקלחיו וקין וכן פירשנו בתלמוד תרדיו נקראין בערבי
 סלק לעונין נקראין בערבי קוף ובלעזו ארמוולש השום ידוע השומעית
 שום מדברי וראשונה אחד גם ואינם חלקים מחוברים כמו האחרים
 והרפואים מכניסים אותם בערבי הרפואות' בכל ידוע ובלצול בכל
 המדבי מולי כלצול גם לכל הקטן וכן פירשנו אחד מן המפרשי'
 והתורמוס' הו כלסון ערב כן ובלעזו פייטול ופלאסום תורמוס מדברי
 ואין הלכה כר' עקיבא

ד
 ובאילן האנסים והקרטומלין והפרישין
 והעוורדין אינם כלאי זה בזה ההפוח והחורת הפרסקים
 השקדי' והשיופין והרימין אעפי' שדומין זה לזה כלאים
 זה בזה

אנסים נקראין כלסון ערב אגוז והסמון קורין להם
 בקרקק ובלעזו אדמוריב' זה אפרשיטת וקורטומלין הם כלסון ערב
 כמתהי' והסמון יקראו להם אגוז' ובלעזו פירוש ופרישין הם חבושין
 ובלעזו קדונ' ועוורדין נקראין עורור ובלעזו שורב' וחזרת נקרא
 אלעזרין' סרסקין בערבי הלפת' ובלעזו פירוש שקדי' בערבי אלנח
 ובלעזו אמית' והפרסקין כשהן קטנים בתחלת גאותן דומין לשקדים
 וכשיהיו נגזרין סופן נקראין בערבי ענאכ' רימין נקרא אלנב' וכבר
 פירשנו אותו וזמן' בתלמוד יש מהן שהלכו בהן אחד הפרשי
 יש מהן שהלכו אחר העלין' ד' אש הם דומים לפריהן לעלים
 לא יחשכוהו כלאים'

ה
 הצנון והגפוס החרדל והלפסן ודלעת
 יוצת עם המצרית והרמוצ' אעפי' שדומין זה לזה כלאים
 זה בזה

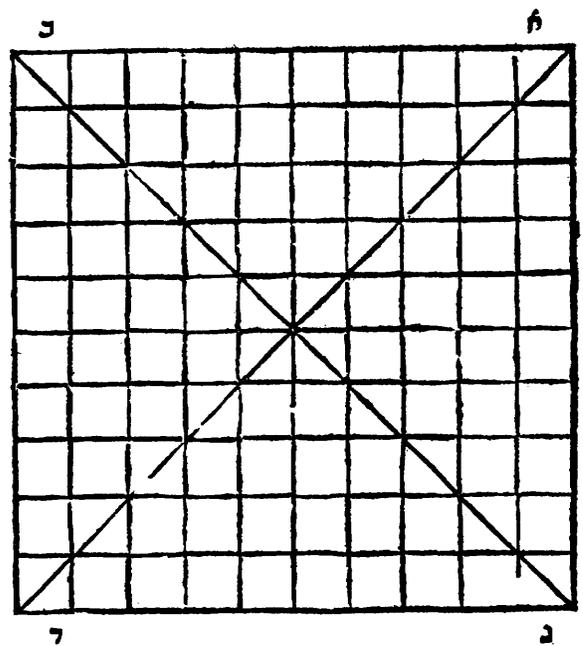
כפוס פירשנוהו' לפסן צמח שטעמו כטעם הלפת ידוע על פני
 הארץ בשער אמה והרופאי' קורין אותו לפסין ומה טאמ' עם המצרית
 חסר שם המתאר וירבה לומר דלעת המצרית ועם דלעת הרמוצה'

ו
 הזאב והכלב כלב הכופרי והשועל העוים והצבאים
 היעלים והרחלים הסוס והפרד הפרד והחמור החמור
 והערוד אעפי' שדומין זה לזה כלאים זה בזה

זאב ידוע הכלב הכופרי
 הוא כלב הנוד מוחס לפי שועל ידוע' נכאים עפרים יעלים
 בערבי אלמעול' פד בערבי אלכגאל הערוד החמור המדברי

ז
 מביאין אילן בירק ולא אילן בירק ולא ירק
 באילן ר' יהודה בתיר ירק באילן

ואם אמר חבית אחת מחזי שורה החוככה מעשר יקח ר' חבית מד'
 ז'יות מפני שכל אחד מהן משנתפת משני מחביות על שתי שורות מן
 השורות החוככות ומלא מכל' א מהן חבית אחת' ואם אמר חבית אחת
 שורה אחת מעשר ולא יחד שורה מהן יקח עשר חביו' על כלסון
 ונמצא לוקח חבית מכל שורה ומלא מכלם חבית אחת' ואם אמר חביו'
 אחת מחזי שורה אחת מעשר ולא יחד שורה חביו' שורה יקח יט חביות'
 על כלסון אחד' וט' על כלסון אחד העובר עליו ונמצא לוקח חבית
 מכל חזי שורה מן השורה ואחר כן יצא מכלם מלא חבית אחת ושמה
 תחשב והאמר היך יצא חבית מעשר ממאה חביות וכלא עשיריתם
 י' חביות יש לך דלעת שלא נור זה המעשר על החביות האלו' והגבי
 מחזי לך בהם צורה כדי שיהי' הרבר מבוט' לבין הרובה' ואפי' במקום
 החביות רבועים ואכתוב אותיות' וכעבין קראשון מזה האלכה הוא
 לוקח שתי חביות שכתוב על אחת א' ועל שנית ב' וכעבין השני לוקח
 ר' חביות שכתוב על אחת א' ועל שנית ב' ועל שלישיית ג' ועל
 רביעית ד' וכעבין השלישי לוקח מעשר חביות אשר יעבור עליהם
 עתה העובר מא' עד ב' וכעבין הרביעי לוקח העשירים אשר יעברת
 עליהם שני הקנים העוברים מא' עד ב' ומצ' עד ד' והנה צורתם'

מסכת כלאים

החטים
 והזוזין אינן כלאים זה בזה השעורים
 ושכולת שועל הבוסמין והשיפור הפול
 והספיר המורקין והטופח ופול הלכן והשעועיות אינם
 כלאים זה בזה

זוזין מין ממיני החטם וישתכם בארץ בתבנית
 דוכבו ועל כן נקרא זוזין מעבין סיניאם מדרך היוצר כמו לכם הזונה
 ושכולת שועל הוא השעיר' המדברי' וכוסמין מין ממיני החטם והוא
 החטם המדברי' ושיאן מין ממיני החטם המדברי' ונור' שבי' שוק' דל'
 נודת כוסמין ושועל' ומה שז' אינן כלאים זה בזה הפול ידוע והספיר
 שקרא כלסון ערב מלאש והמורקין נקרא כלסון ערב גלבאן' ובלעזו
 יש' וסופי' ספיר' לכני' עגולים קשים להשתבר וטוביה קדוח לטובע
 השעורים ויקראוהו הרופאי' קדומין' וכבר פירשנוהו בשער הקדמונ'
 ופול הלכן ידוע' והשעועיות נקראות כלסון ערבי לוכיא' ומה שאמר
 אינם כלאים זה בזה דל כל אחד מהם עם קדומה לנ'

המינין וכן ירק בירק ואין הלכה כר' יוסף
אין מרכיבין אילן כשישתנו

ח
אין נוטעין ירקות בתוך
סדן של שקמה אין מרכיבין פיגס על גבי קרה לבנה מ
מפני שהוא ירק באילן אין נוטעין יחור של תאנה לתוך
חצוצב שיהא מקירו אין תוחבין זמורה של גפן לתוך ה
האכטיח שתהא וורקת מימיה לתוכו מפני שהוא אילן כ
בירק אין נוטעין ורע דלעת לתוך החלמית שתהא מש
משמרתו מפני שהוא ירק בירק

פיגס נקרא כלשון ישמעאל
ערב סדאכ וכלשון רומא קדה מין האילנו ויש לו ריח טוב תרגום וקרה
וקביעתה וחמיר מיר ואלהגות קביעות כל בגרונתך וסין שלשוקמקונף א
אילן השקמה וכבר פירשנוהו במסכת דמאי וחשוב כמה שיש לו פירות
יורדי כשימק הארץ במיטתו אינם נוטין לכאן ולכאן ובהם תיחם יהושע
חלקי השבטים ועל כן נקרא חנוכ שיהא מקימו כדי שיקרד וימנע וישר
ממנו הנמח ההוא שהיה חס חבטות כלשון אלהים וחלמי מין מהירקו
ולא נודע לנו פירושו ויש אומ' שהוא העשב הנקרא קטמיה כלשון
ערב וכלשון מלכות

ט
הטומן לפת וצננות תחת הגפן אם היו
מקצת עלין מגולין אינו חושש לא משום בלאים ולא מ
משום שביעית ולא משום מעשרות ועטלים בשבת ה
הזורע חטה ושעורה באחת הררי וה בלאים ר' יהודה או'
אינו בלאים עד שיהו שני חטים ושעורה או חטה ושתי
שעורים או חטה ושעורה וכוסמת

משום בלאים הוא מה
שאמר הכתוב שדך לא תזרע בלאים ומשום שביעית הוא מה שאמר
הכתוב שדך לא תזרע בשנה השביעית ולא משום מעשרות שלא ית
יתחייב כשיעור אותם מעשר שהכתוב חמיר וכל מעשר הארץ מורע
הארץ וזה אינו כוונתו בארץ ויטולם בשבת מפני שאיכא כמה מחביר
בקרקע ונעמי' שיעבד העפר כשעת עקירתם שהעפר אכלנו כאלו ה
העבייני' טולנו מן הנד לאו שמה טולנו ור' יהודה מנריך לזרוע פני
מינים עב חמיר משני מינים או עב מ' שלשי ואז יתחייב מלקות מן ה
התורה על הזרע שהיה והביא רחוק עליו מן בלאי הכרם שאם סתמו
לח תזרע כרמך בלאים והבלאים וול' הכרם וכן בזרע' נריך שיהיה
בלאים לבד הכרם שכרע בו בלאים ואין הלכה כר' יהודה אבל בלאי
הכרם כשקפה הלכה עליו ש' אינו חייב עד שזרע חטה ושעורה וחרטום
במשולת יד ואז יהיה חייב מלקות

י
פרק שני כל סאה שיש בו רובע ממין אחד ימ
ימעס ר' יוסי אומר יבור בין ממין אחד
בין משני מינין ר' שמעון אומר לא אמרו אלא ממין אחד
וחכמים אומרים כל שהוא בלאים כסאה מצטרף לרובע

הסאה כבר בארנו שהיא ששה קבין ורובע היא רביעית הקב והוא א'
אומר שששהים בזרע חלק מבר ומינו מורע אחד אסו' לו בזרע אותה
הזרע עד שימעט זה הזרע אחד או עד שיבור אותה מן החלק ההוא או
יוסף על הזרע ע' שהיה ע' הזרע האחר לזה הזרע פחות מערך
אחד אל שלשה ושעורים ומה שאמר ר' יוסי יבור בגון שבתערב רובע
שעורים בסאה פחות רובע מן החטה שהיה הכל סאה ולא יספיק
לו שילקוט מן השעור' מעט עד שימעט הרובע אל' שיבור כל שעור
פ' שם אחד שהיה הרובע ההוא ממין אחד כמו שאמר מתעורב ה
השעורים בחטה או אפ' מינין בגון שהיה הקצת רובע שעורים ו
נקנתו אפ' נכתערב בחטה ואמר ר' שמעון לא אמרו אלא ממין א'
אחד ומה שאמרנו חכמים כל שהוא בלאים כסאה מצטרף לרובע ר'
שאלו כ' מינים או יותר אם יהיה כל אחד מהן בלאים ע' שהיה היה
וכשיתקבץ מהם רובע כסאה ימעט אבל אם יתערב מן הזונין וש'
שעורים רבם כסאה פחות רובע מחטים אחד שהזונין אינם בלאים
ע' החטים לא יצטרפו לשעורים והלכה כחכמים ואין הלכה כר' יוסי
ותבטול לרשת כשתמנא נחמ וכו' נחמ אחד בלאים מתערב עמו אם

יהיה פחות מחלק מבר' מהכל יניחוהו ואם יהיה חלק מבר' או יותר
יעקרו הנמח האחר ויעקרוהו וישליכוהו לבי שדין ימעט מחווי' לגמח
גם כן וזהו עקד הדין אבל מפני שכתבו בני אדם שלא יזקרו בבלאים
ואיכא חוששין למה שיעקרו להם מן הנמח לפי שזהו נכוש השדה וכ
וכאשר ראו זה התקינו שיהיו משקירין את כל השדה

ב
כמה דברים
אמורים כתבואה בתבואה וקסמת בקטנ' תבואה בקסמת
וקסמת כתבואה באמת אמרו ורעוע גנה שאינן נאכלין
מצטרפין אחד מעשרים וארבע כנופל לבית סאה ר'
שמעון אומר כשם שאמרו להחמיר כך אמרו להקל ה
הפשתן בתבואה מצטרפת אחד מעשרים וארבעה ב
כנופל לבית סאה

הוא אומ' שזה שאמר כירובע לסאה הוא
שהיה בלאים ואסור לזרוע אותה עד ימעט מחותנו הרובע וזה יהיה
כשיעבדו מיני התבואה אלו באלו או במיני הקטני' או מיני הקטני'
אלו באלו או במיני התבואה ומיני התבואה הן חטים ושעורים וכ
וכוסמין ושיבולת שועל ושיפון וקטניות הם כמו הטול והלוביא וז'
וחלמ' וחלב לבקן וחלב כרסנה והאשונים וזולתם ממה שרומה לאלו
הזרעים ומה שאמר זרעו בנה שאין כאלו' אל כי הזרעים בעצמם
לא יאכלו כמו שיאכלו הפולים והאשונים וזולתם כמו זרע הנכון וזרע
הכרסם וזרע לפתי' וזרע שומר וזולתם מן השדמה להם מן הזרעים
שאין מוקן וכשיתול חלק מבר' ממה שיזרעו בבית סאה ממנה ב'
בשעור סאה יתחייב למעט וכן יצטרפו אלו הזרעים כלם כדי ש'
שישאל מהם חלק מבר' ממה שיזרע בבית סאה ובית סאה הוא מקום
מן הארץ מרובע חמשים אמה על כ' ויהיה מדת המקום אלפים וחמש
מאות וכל מקום מן הארץ שיש בו כחשבון התבואה אלפים וחמש
מאות אחד שתהיה מרובעת או עגולה או משולשת או על זולת ת'
תבנית זה וזאת נקראת בית סאה ונופל לבית סאה הוא שיעור הזרע
שיזרע בו ה המקום ואמר בתלמוד שהוא קב וחצי אם כן יהיה אחד
מבר' כנופל לבית סאה חלק מין' מן הקב והוא רביעית הרובע ויאמר
כשיעורב מן זרעו בנה שאין כאלו' ואפ' ממינין רבים מהם ר'
רביעית רובע אחת תהיה הסאה שהיא מתבואה חו' קטניות הוא אחד
זרעו בנה שהוא צריך למעט וכל מקום שאלו' במשנה בחמת היא
הלכה למשה מסיני ודברי ר' שמעון חוזה' על מה שאמר בתלמוד הרק'
לא אמרו אלא ממין אחד וכיארנו בתלמוד דעת ר' שמעון כפי מה שמו'
שהוא אומ' כשם שאמרנו שני מינין אין מצטרפין להחמיר וזה על דעת
שהוא אומר שהרובע לא יצטרף משני מינין כך חמיר שאין שני מינין
מצטרפין להקל וכיארנו בתלמוד זה והוא שאמר בגון שיתערב כס'
קב וחצי קב מחטה חצי קב שעורים וקמות מקב עדשים ויהיה הכל ק'
קב לבית סאה על כן יחמיר ר' שמעון לא נחמיר שני מינין מצטרפין
להקל כדי שכתב' שחצי קב שעור' יצטרף אל כ' וחצי חטה והוא מותר
ונחשב כלבנו שהכל חטה ויהיה זה הפחות מרובע עדשים מעורב
בסאה ויזנו חייב למעט מפני שהוא פחות מרובע לסאה ויהיה הבע'
הכטרפות השעורים לחטה להקל ואמר ר' שמעון שאין לנו לומר כן
אבל כחמיר שהשעורים לא יצטרפו לחטה וזה פחות מרובע עדשים ש'
שכפל כס' וחצי חטה ויתחייב למעט מפני שעוד פחות מרובע ככל
שהוא לכ' וחצי גרול מערך רבע בית סאה וזה כעין דברי ר' שמעון
כמו שביארנו בתלמוד ומה שאמר בספיקה בתבואה אינו דברי ר' ש'
שמעון אבל דברי חכמים והודיענו שזרע שמתן אינו מן הקטניות
אבל הוא באר עניינה ואין הלכה כר' שמעון

ג
היתה שדהו ורועה
חטים ונמלך לזרעה שעורים ימתין לה עד שתתליע וי
ויוסף ואחר כך יזרע אם צימחה לא יאמר אורע ואחר
כך אופך אלא אופך ואחר כך וזרע כמה יהא חורש ב
הרביעה אבא שאול אומר כדי שלא ישיר רובע לבית
סאה

פי' ימתין עד שתתליע יעבד אותה עד שיפחת מה שכנס
בארץ מן החטה ויתעבש ואז יכביס המחרשת בה ויהפך אותה כי
כשיפחת הזרע בארץ והופכין אותה במחרשת לא ינמח אחד כן

הזאת ויבטל להריוח מן הארץ בין כל מין ומין כדי שלשה תלמי
שלפתיח כגון זה המנוייר תחת הצניור האחר והארץ כשתמטר יתבקע
בה בקיעים מתרחבים ונקרא כל בקיע מהם תלם שלפתיח ועניינו ח
חפירת הבקיעים שכתפתחו בארץ ומלא העל המרוכי רחב העל ש
שחורטין בו כשרון רל שהוא רחב

היה ראש תור חטים ונכנס
בתוך שלש שעורי מותר מפע שהוא נראה בסוף שדהו
שלו חטים ושל חברו מין אחר מותר לסמוך לו מאותו
המין שלו חטים ושלחברו חטים מותר לסמוך לו תלם
שלפשתן ולא תלם שלמין אחר ר' שמעון אומר אחד זרע
פשתן ואחד כל המינן ר' יוסי אומר אף באמצע שדהו מ
מותר לבדוק בתלם שלפשתן

תור שם העיר שישימו הנשים
באזניהם כמו תורי זה כעשה לך ותבניתו משולש כמו זה
ועל כן יקרא הזוית המחודדת מכל תבנית ראש
תור וענין מה שאמר היה ראש תור הוא על דמות
את הנורה

אחר כן אמר כשתהיה שדהו זרועה מחטה
ושל חברו מין אחר מותר לו לזרע בשדהו
הזרועה חטים מן המין שהוא אשר בשדה
חברו וזה ענין שאמר לסמוך לו וכלבד
שימכחו לשדה חברו משני שיהא נראה
סוף שדה חברו אחר שהוא ממינו אבל
אם היתה שדהו ושדה חברו זרועה חטי
אסור לזרוע ביניהם לא שדה של פשתן

כלבד והטעם שכל מי שיראהו ידע שלא זרע אלא להבחין בו השדה
אם יכלא לזרוע בו פשתן ואם לאו שאין אדם זורע תלם אחר של פש
פשתן משני שהוא מיעט ולא יבא ממינו שום תועלת אבל אם זרע
תלם של מין אחר יראה שהוא כלאים וכאמר שהוא לא זרעו לא ליהנות
ממינו ולא היה נדק מהמין הזה אלא לזאת השורה ור' שמעון אומר
אחד הפשתן ואחר כל המינן אסור משני שאפשר שיאמר עליו שהוא ל
לא היה נדק מן הפשתן יות מזה השיעור ואמר ר' יוסי שאפי' באמצע
שדהו מותר לבדוק בתלם של פשתן רל לבדוק ולכסות ולהבחין השדה
ואינו חושש ר' יוסי למראית העין ואעפ' שהוא רומק בלאי אמר שהוא
מוקד וחכמים חוששין למראית העין משני זה אמר להבחין את השדה
בתלם של פשתן אלא בסוף השדה ואין הלבא בר יוסי ולא בר שמעון

אין סומכין לשדה תבואה חרדל וחריע אבל סומכין ל
ל שדה ירקות חרדל וחריע וסימך לבור ולצר ולגפה ו
ולדרך ולגדר שהוא גבוה עשרה טפחים ולחריץ שהוא
עמוק עשרה ורחב ארבעה ולאילן שהוא מיםך על ה
הארץ ולסלע שהוא גבוה עשרה ורחב ארבעה

חריע
כלשון ישמעאל עשור ואלו שני מינין משפדין התבואה וכבר הקדמנו
שאין להזהר בענין כלאים אלא בשדה שלו וכשנראה חרדל וחריע פ
המין לתבואה נדע שבעל השדה זרעו שלא היה מניח לאחר לזרוע א
אותו אבל היה מרחיקו ואם היה שדה ירקות יהיה מותר שאפשר לומר
של אחר הן שא. ו. שני מינין חופן משפדין הירקות וזה סוף שדה אחר
ומה שאמר סימך לבור רל שבאיהיה בין זה החרדל והתבואה אחר מ
מאילנו המפריטין יהיה מותר גאילן שהוא מיםך על הארץ הוא פירבא
עשור ודמה לאל

וייפך ויהפך אחד והם הבקאים כלשון הקודש איפשר שהיה אכלם
זה הלשון שהיו אומ' הפוך והפך וענין אחר וזה אינו חידוש כלשוננו
שהרי יאמר ילך וילך והם שני עיקרים משתנים והענין אחר וכשהיה
הפעל העובר הפך יהיה הפעל העתיד ממנו יושך וזוהי ומה יהא
חורש בתלמי הרביעה משני שמי בנו אותה להפך הארץ אמר שלא ית
יתחייב שהפעל כלה מענית אכל מענית עד ישלים הכל להפך אותה
אלא יחרוש אותה כמו שהפכין אותה קודם המטר כדי שירד המטר ב
בה ויכנס בעמקה וזה הפוך קל ואין מעמיקין בו ופי' תלם הוא ב
בקע שגובה היחורשת בעובדה בארץ ואמ' אבא שאול שהפוך אותה
עד שלא ישאר ממנה מקום שאינו הפוך אלא פחות מחלק מכל בשטח
הארץ והוא שיעור רבע לבית סאה כמו שביארנו פעמים ואין הלכה
כאבא שאול

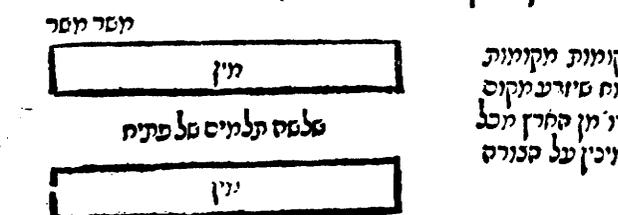
וורועה ונמלך לנוטעה לא יאמר אמע
ואחר כך אופך אלא הופך ואחר כך נוטע נוטעה ונמלך
לוורעה לא יאמר אורע ואחר כך אשרש אלא משרש ו
ואחר כך וורע אם רצה גומם עד פחות מספח ווורע ו
ואחר כך משרש

זריעת הזירעני' כמו התבואה והטנית וזרעוני
גבה נקראת זריעה ומטע החילכות נקרא נטיעה ומלת אשרש ומשרש
בזרז ומלת שרש גומם עד טפח וענינו לכרות השרש ולעקור אותו ו
וכ' נמנח בספרי הנבוא' ושרש מאר' חיי' גומם עד פחו מטפח יכרות
השרשים עד שלא ישתיר מהם בארץ אלא פחות מעמק טפח וזרע ב
בארץ יהיה ואחר כך יעמיק לעקור את הכל עד שלא ישתיר כלום

היתה שדהו זרועה קנבס או לוף לא יהא זורע ובא על
גביהם שאינן עושין אא לשלש שנים חבואה שעלו בה
כפחי אסטס וכן מקום הגרנות שעלו בהן מינן הרבה
וכן תלתן שהעלת מינן צמחים אין מחייבין אותו לנכש
אם נבש או כיסח אומ' לו עקור את הכל חוץ ממין אחד

קנבס יש אומר שהוא הנקרא כלשון ערב כרינא ולוף כבר פרטנו
שהוא מין ממיני הכנבים ואינו יורע היך חלו עשונות לנכש שנים זה
והענין כבר ידוע שהוא נמח כשיכרתו אותו וישארו שרשיו יצמחו א'
אחר שלשה שנים לשיך חומר שאעפ' שהרבר כן אין חורטין עליו עד
יעקרו שרשיו ויש מן הצמח מה שזרעוהו ויקצרוהו ואחר כך יצמח
פעם שנית ופעם שלישית כגון העשב הנקרא כילוב וכילוב הוא חינדי
בלבו ופשהפח הוא הנקרא חשפיתא בתלמוד וזה הצמח שיצמח כש
בפעם שנייה נקרא שפח ועליו כאמר את שפח הקינדך ומה שיצמח
פעם שלישית נקרא שחי' ועליו אמר הכתוב חבול השנה שפח וכשהנה
השנית שחים' ופי' אהטם הוא הכילוב וקרא חינדי בלבו שזרעין בו ת
הכלת ותלתן נקרא בערבי חלבא ובלבו פגרי' וכבוש הוא לנקות ש
שרשי הצמח וכבוש הוא כריתת קצות העשב' היוצאים מן הצמח אשר
אין צורך להם בגין זמיר הכרמיה ותרנום לא תזמור לא תכסה וטעם
אלה הדינים כי אותה הצמח המעורב ממינים רבים כשיורע שאין רב
רצון בעל השדה חין מחייבין עליו לעקור ומקום הגרנות חין צורך ל
לצמח בהן כלום אבל נדק להיות חלק לדוש בו וכן התלתן כש
כשיורענה למחבל אדם זיקן לה העשבים ויורע שלמחבל אדם חרעה
כשיורענה מקומות מקומות עשונין בתקין ולא זרענה זריעה שאי'
מהדר ואם יכרו קצת מה צמח מלג העשבי והניח קצת הנדיע בזה
פרטנו להשאיר כשאר על כן יתחייב לעקור הכל חוץ ממין אחד

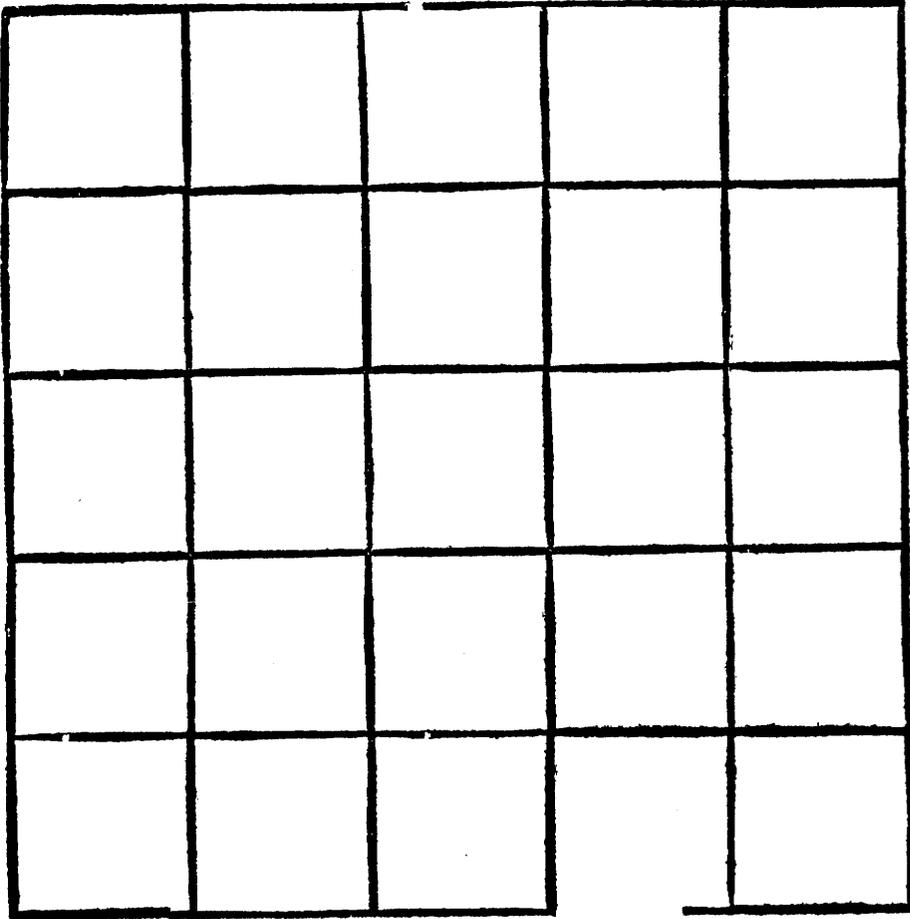
הרדצה לעשות שדהו משר משר מכל מין בית שמאי או
שלשה תלמים של פתית וכית הלל אומרים מלא העול
השרוע וקרובין דברי אילו להיות כדברי אלו

הרצפה לעשות שדהו קרחת קרחת
 מכל מין עושה עשרים וארבעה קרחות לבית כראה מק
 בקרחת לבית רובע וזרע בתוכה כל מק שירצה היתה
 קרחת אחת או שתיים ורעים חדרל שלש לא יורע
 חדרל מפע שהיא נראית כשדה חדרל
 דבריר מאיר והכמים אומרי תשע קרחו מותרות
 עשר אסורות ר' אליעזר בן יעקב אומר אפי כל שדהו
 כור לא יעשה בתוכה חוץ מקרחת אחת

קרחת חלק מן
 הארץ מיוכע וכבר התבאר שרובע הוא חלק מכל כסאה וכארתי כמו
 כן שבת ק"ח הוא ב' חמה על ב' חמה אם כן יהיה בית רובע עשר חמו
 וחומש על עשר חמות וחומש בקירוב ואמר ר' מאיר כי כשהיו חלו ה

המקומות מרובינות מותר לו לזרע מהן בכל מקום כפי צדמו מפני
 שהם כרזים ככרלים אלו מאלו בשביל שהם מרובעי ומותר לו לזרע
 שני מקומות מהם חדרל אבל שלשה מקומות קמוכו אסור מפני שכל
 כסאה חדרל ויהיו חוקים המכים האחרים כלאים ומה שאמר בחדרל
 מפני שזה הנמח אינו כמו החטים והשעורים ושאר הקטניות שיזרעו
 מהם שדות רחבות אבל זרע מהם שעור מועט ושדה חדרל הברול ש
 שלש קרחות ומפני זה יראה שדה חדרל חלו זרע שלש קרחות ממין ח
 אחד לא היה כראה אומרו המקום שזרע וחלקו חכמים על זה ואמר ש
 שאסור לו לזרוע קרחת מכל מין חלא אם היו ששה קרחות לבית סאה
 וכל קרחת מהם בית רובע שיהיו רחוקים זו מזו מרחק שנה ויהיה בין
 כל קרחת וקרחת קרוב מקרחת אחת בלא זריעה וביחוד זה שבת ס
 סאה ב' על ב' ובית רובע עשרה וחמישים על עשרה וחמישים ונעשה כ
 בין כל קרחת וקרחת ח' חמות ושלש חמישים וחצי חומש וזה קרוב מ
 מישעור קרחת וזה נורתו

אם ישים בבית סאה עשר קרחות
 אסור לו מפני שהמרחק ביניהם ח
 אינו שנה ויהיו קרובין חלו לחלו וזה
 עבין מש שאמר בתלמוד ר' מאיר
 אומר אפילו סמוכות ודבין כברי
 וכלבר של יסו סמוכות ואמר ר'
 ש' יעזר בן יעקב ואפילו היתה שדה
 בית כר אסור לזרע בו מין אחר ח
 חוץ מקרחת אחת ובית כור הוא כמו
 ב' סאה שלשים פעם מפני שהכור
 שלשים סאה על כן יהיה מרת בית
 כור חמשה ושבעים חלק ואם תשי
 חותה מרובעת יהיה ככלב שלשה
 ונחת ים ושלשה ושבעי ושש שביעין
 בקירוב והלכה כחכמים

ט
 שהוא בתוך רובע עולה כמ
 כסדת בית רובע אבלת הגפן
 והקבר והסלע עולין כמדת
 בית רובע תבואה בתבואה
 בית רובע ירק בירק ששה
 טפחים תבואה בירק ירק ב
 בתבואה בית רובע ר' אעזר
 אומר ירק בתבואה ששה ט
 טפחים

ירנה לומר שכל מה שיהיה
 בבית רובע הוא נכבם במדתו וכב'
 חמרתו סמרת בית עשר חמות על
 עשר חמות וחומש בקירוב ואוכלת

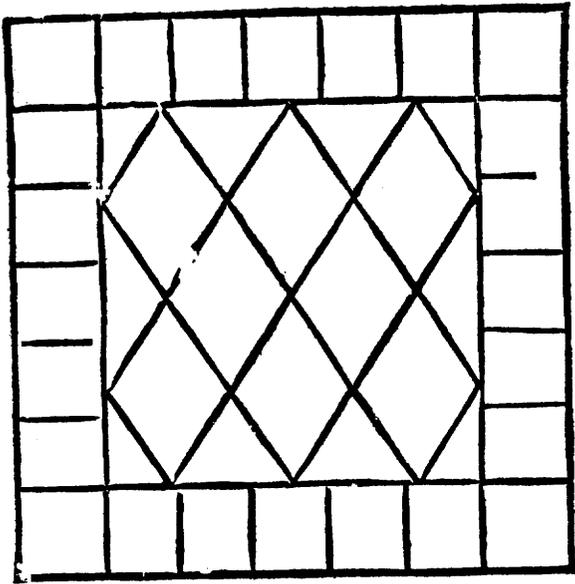
פרק שלישי
 ער וגה שהוא שש טפחים על ששה
 טפחי וזרעי בתוכה חנשה זרעונו
 ארבעה בארבע רוחות הערוגה ואחת באמצע היה רה
 גבול גבוה טפח וזרעין בתוכה שלשה עשר שלשה על
 כל גבול וגבול ואחד באמצע לא יטע ראש הלפת בתוך
 חגבול מפע שהוא משלאהו ר' יהודה אומ' ששה באמצע

עושים בגנות עינות מרובעות כדי לזרוע כס' הירקת ושמו חלו
 העיקרים וסוח שכלאים אין האה זרה בו חלא למראית העין לפיכך כס'
 כשיראה הנמח האחר מוכרל הוא מותר

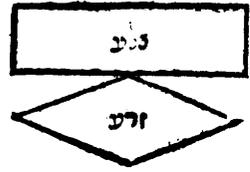
הבין ז"ל מה שיתפשונו על הארץ ומלת אוכלת מליכה ז"ל מה שא
 מחלס מן הארץ כמדתו ענפיה תבואה בתבואה בית רובע ז"ל
 לטוס בין שני מיני תבואה בית רובע ואז זרע ובין שני מיני ירקות
 שהם כלאים זה בוס טפח טפחים ואין הלכה כר' אליעזר

תבואה נוטה
 על גבי תבואה וירק על גבי ירק תבואה על גבי ירק ירק
 על גבי תבואה וכל מותר חוץ מדלעת יוצת ר' מאיר או
 ירק הקשות ופול המצרי ורואה אע את דבריהם מרברי

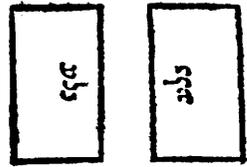
לבנת יונת ים לה עליס ארזי ומתפשונו סרבה ומסוכבין וכשהיו
 כ' יום יעל סתבואה או ירק ומשכו עליה ונסתבבו עמה וכרלים כלאי

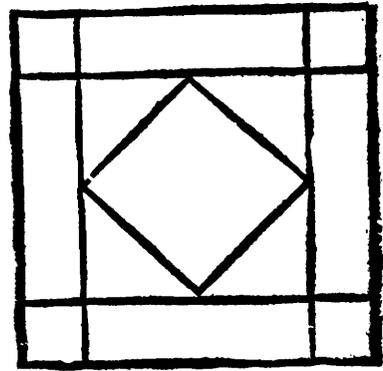
מאפי' שיהיה סמוך לו כמו
 שאמרנו בראש תור חטיה
 וזעמי כן אם היתה זווית
 הזרע הזה סמוכה לזרע
 זרע אחר ונקשרה בו כך
 יהיה מותר משבי שהוא ראש ת'
 ת'ר וכל שכ' אם הית' זווית זרע
 זה כדבק' בזוי' האחר כך
 ואם יהיה זרע הזרע הזה מ'
 מקביל לזרע השני כמו זאת ה'
 הצורה

אסור להדביק האחת
 בשנית משבי שיתער'
 סבל ויהיה כלאים ו'
 ודרך הספרים כיכיה'
 על אחד משלשה ד'
 דרכים ה'

האחר לחפור כיכיהם הפירה שיהא בעמקה טפח ובארכה טפח יט'
 טפחים אם שני המינים הם ירקנות פמו שיתבאר בזה הפרק או יס'
 כיכיהם גבול שיהיה רמונו טפח ורחבו טפח והדרך השני להרחיק ב'
 כיכיהם טפח ומחצה והוא שי' צר שלא יבך זה מזה והדרך השליש'
 החזיר העלים של זרע זה להזרע והעלים של זרע אחר לזרע שני עד
 סידור מובדלות כמו שיתבאר בזה הפרק ועל כל אלו העקר'ים שנת'
 שערונה טפח על טפח אפסר לזרע בה חמשת מינין מן הזרעים ולא
 תהיה כלאים וזו צורתה

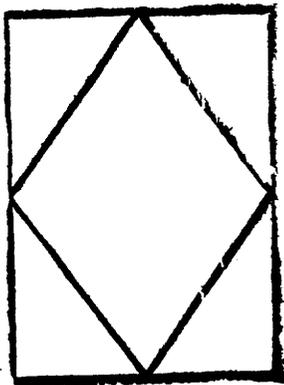
ויהיה מרה מה שכ'
 שכזרע מוז הערוב'
 כד' כמו שיתבאר
 בתלמוד וכבר יח'
 יחזו זאת הערובה
 בתלמוד ואח' ערוב'
 בחרבה שנינו א'
 שאסור לזרוע אחתה
 כמו שזיינו א'
 אלא אם תהיה בר'
 ברוחב לבדה ולא
 תהיה סביבותיה
 ערובה אחרת כד'

שלא יערבנו בו הזרעים שבאחר מזירי הערובה עם הזרעים שכ'
 שבערונה השנית הסמוכה לה וקפוינו שם ואמרנו מפני מה לא
 התירו לו לזרוע חוץ מן הערובה כגד הקדנות שאין בה דבר זרוע ו'
 ואמרנו שהוא אסור שמה ימלא הקדנות ויהיה זריעתו לערובה על זו
 הצורה הפסית ויהיה מה שכזרע מן הערובה בזו הצורה

שעור מדתו טפחה ונערים טפח
 וזה תכלית מה שיוכל לזרוע ב'
 בערונה שהיא טפח על טפח כש'
 כשזרע בה חמשה זרעונים כל'
 בלבד על התבאי שאמרנו היה לו
 גבול גבוה טפח וזרעין בתוכה ש'
 שלשה עשר שלשה על כל גבול וג'
 וגבול כמו הצורה הזאת
 ויהיה מדת הזרוע ממנה באלו ה'
 השלשה עשר מינין שלשים כמו
 שכתבאר בזו הצורה למהתכל בה ו'
 ואמר ד' יהוד' שאיפשר שזרע בזו
 הערובה שהיא טפח על טפח ולה ה'
 גבול טפח יח' מינין יב' על הגבול
 כמו שאמר תבא קמא ושמה באמנע
 ויהיה מדת הזרוע ממנה ל' טפחים
 ולא יחסר לו ממדת הזרועה כלום
 וזו צורתה

וכשתשתכל בצורה הזאת היטב תמצא מדת כל מסומן מן הששה ה'
 המסומנים שבאמנעב טפחים ותמצא המחלק בין שני זרעים שהם
 משתנים מכלענת אותם המסומנות ברד שלשה ור' ע והוא אחר ו'
 וארבע חמישיות בהרוב ופי' שכל טפח משתנה הזלענות כשנחלק כל'
 זרע מכלעניו ששני חלקים והסברנו בין הקדנות בקוים ישרים יהיה
 תבנית השני הנעשה בתוך התבנית הראשון תהיה מדתו חצי התבנית'
 הראשון אשר חלקנו זרעו וכשתשתכל כל מסומן מן הששה המ'
 המסומנים שכזרע בתוך הערובה שהיא טפח על טפח תמצא כל מ'
 מסומן מהם על הצורה אשר זכרנו ויהיה התבנית שכעשה בו אחד
 מן המסומנים בארבע ב' טפחים ורחבו ב' טפחים ויהיה מדתו טפחים
 רסיה מדת המסומן שבה' כוב' טפחים וזה צורתו

וכל אלו נעבינו מבוארים למי שיש
 חלק בחכמת המדות והתבניות
 אבל כל מי שלא ישתכל בחכמה ה'
 היא ילמוד אל הדברי' בקבלה וחם
 יהיה לו שכל טוב יהיה תכלית ה'
 הכתוב לראות בעין לבו הענין לא
 יתבאר לו במופת והנני חוזר לענין
 שכר הקשה בתלמוד על רב' תק'
 אחד באמנע ואמרנו וכיכיה טפח ב'
 האמנע והשתדלו לפרק זו הקושי ו'
 לא עלתה בידם אבל אמרת' לך יה'
 למדך שר' עת' ד' יהודה בענין זה כ'
 כבון ואמת והיינו יכולין לומר שר'

יהודים חולק על תבא קמא ודרך המחלקת כיכיהם שר' יהודה אינו מ'
 מתיר להינות אחד באמנע משבי שהערובה כראית כלה מן המין ההוא
 ויהיו המינים שיעל הגבול כראית כלאים על הדרך הזה אשר הקדמנו
 באמרנו משבי שכראית כשרה חדל וכמצא תבא קמא מתירו ולהתיר ז'
 זה הענין כתבון תבא קמא באמרנו אחד באמנע וכל אחר ששה באמנע
 אבל אין זה הפרק בתלמוד ומה שכתבתי מכל הענין וכתבתי בתלמוד
 שמוותר לו לזרע אחד באמנע ומותר לו גם כן ששה באמנע כמו ש'
 שזיינו

ואם תרצה להקשות ותאמר ולמה לא אומר ר' יסורה תשעה באמצע
והוא אפשר להיות על זו הנורה

מיכן ואחר מיכן ואחר באמצע

הירקות יזרעו מהם מעט ועל
בן הם נזרעית ערונות ערונות ומיני זרעים שזרעו מהם שדה גדולה
אין זרעין אותן ערונות ערונות והוא אומר כי מה שהקדים בהתרת
ה זרעונים בערונה ויבאם יש להגבול טפח כמו שזכרנו זה במיני
הירקות בלבד אבל מיני זרעים אסור מפני שהם נראים כלאים אפ
אפונים השופים הם הזרעים החלקים מומלת התרגום ושפת יתיה
בשופים והאופטים הגמלכונים הם הגמים וכן בלשון ארמית אומ' לכל
דבר גדול גמלאה אי זה דבר שיהיה ואם יהיה בין כל מין ומין גבול
גובה טפח שהוא מפריש בין שני מינין ואחר כן חסר גובהו אולם
הזרעונים עומדים בהתרתם ולא ככריחהו להוסי' בגבהו עד שיחזור
לטפח אלא בעתיד שאינו מותר לו לזרוע מחדש על נדרי הגבול הקו'
עד שיוסיף בו ויחזיקו לגובה טפח

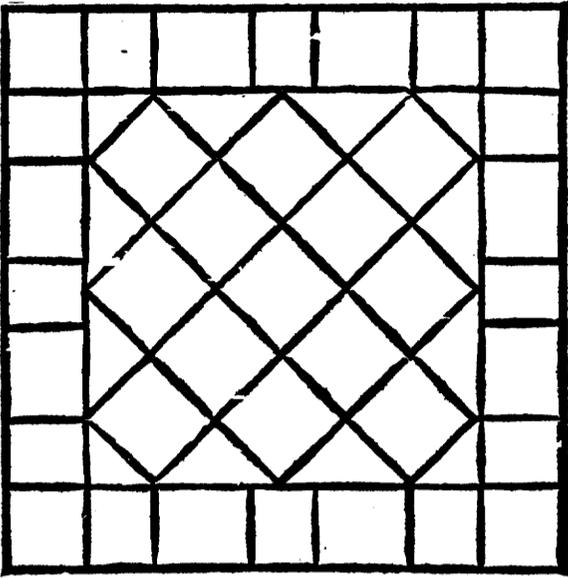
ג
היה ראש תור ירק גבנם
לחוך שדה ירק אחר מות מפע שהוא נראה בסוף שדהו
היתה שדהו ורוע ירק והוא מבקש ליטע בתוכו שורה
של ירק אחר ר' ישמעאל אומר עד שיהא התלם מפולש
מראש השדה ועד ראשו ר' עקיבא אומר אורך ששה ט
טפחים ורוחב מלואו ר' יהודה אומר רוחב במלא רוחב
הפרסה

כבר הקדמנו כי מהדברים המפרישים בין מיני הירקות
הוא התלם ואמר ר' ישמעאל שיטמך להיות החפירה מפולשת מרמס
השורה אשר זרע בה הירק האחר עד שופו ור' עקיבא פירש כי
כשהיה בארבו טפח טפחים בלבד ראה הקפרס ולא יטמך למשך
החפירה שהיא כפי אורך הזריעה ואמר שצריך להיות רוחב החפירה
ההיא כפי עומקה והוא מה שאמר מלואו ר' מלא התלם ואפי' יהיה
עומקו אמה ור' יהודה אומר טפח בלבד צריך להיות רוחב החפירה
והוא שאמר רוחב הפרסה ואמר רוחב הפרסה ולא אומר רוחב טפח
מפני שהוא גבול ראיתו בתו' דבריו שהוא מביא ראיה על זה השינוי
מדברי הכתוב והשקית טרגלך בגן הירק ויטמך להיות בין ירק וירק
מקום להנחת הרגל והוא רוחב פרסה ומה שלא הזכירונו כהאן
להרחיק טפח טפחים כמו שהקדמנו כפרק שקודם זה באמרנו ירק ב
ביק טפח טפחים מפני שהמרחק ההוא הוא בין שדה ירק לשדה ירק
אחר ובהלכה זו לא רכב אלא בשדה ירק כשירצה לזרוע בה שורה א'
אחת בלבד מן ירק אחר כמו שאמר ובהקש ליטע בתוכה שורה של ירק
אחר ולפיכך יספיק לנו התלם כמו שזכרנו והלכה כר' עקיבא

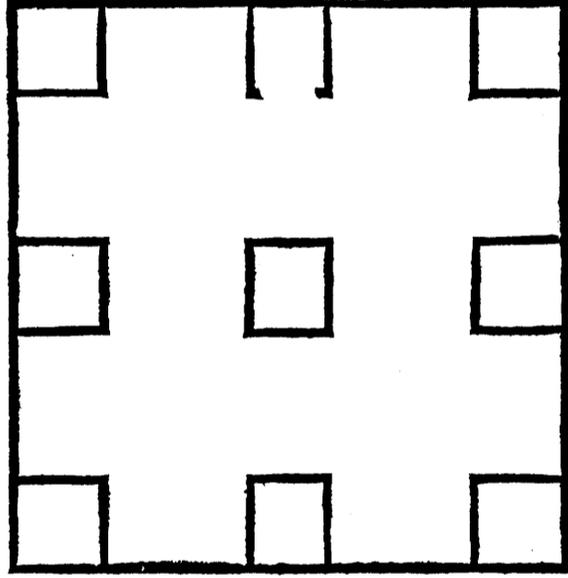
ד
הנטע
שתי שורות של קישואין שתי שורות של דלועים ג
שתי שורות של פול המצרי מותר שורה של קשואים ש
שורה של דלועים שורה של פול המצרי אסור שורה
של קשואים שורה של דלועים שורה של פול המצרי
ושורה של קשואים ר' אליעזר מתיר וחכמים אוסרין

כשיטע שתי שורות מכל מין וכראין כאלו הוא שדה שלקשואין ושדה
שלדלועים ושדה שלפול מצרי מותר ובלבד שיהא התלם בין כל שתי
שורות מינין שני אכל אם היתה השורה שורה אחת מכל מין מחילנו
השלים מינין הוא אסור מפני שהכ' נראה כמעור' ובחילנו זרע במשולת
יד ולא יענין התלם שבין שורה לשורה בחילנו הב' מינין לבד מפני ש
שהעלים שלהם מתפשטים מאד וככנסין קתם בקתם ויתעצבו ש
שתי השורות וכן אמר בתלמוד שאני הכח רחיקא שראני ואם נטע ש
שורה שלקשואים ושורה שלדלועים ושורה שלפול מצרי ושורה ר'
רביעית שלקשואים ר' ליעזר אומר אחר שיש שם ב' שורות שלקשואין
כחשכם כאלו הם מחוכרות כאחת ותהיה מותרת ותהיה שלדלועין
ושלפול המצרי כאלו נזרעה בשדה קשואין וריכה טיסטיק לה התלם
כמו שהקדמנו בהלכה שקודמת לזאת וחכמים גזרין כן מאחר ש
שהי' מוחוכרות שתי השורות שלקשואין והלכה כחכמים

ה
נטע אדם קישות
ודלעת לחוך נומא אחת ובלבד שתהא זו נוסה לצד זו
וזו נוסה לצד זו ונטטה שער של זו לכאן ושער של זו ל'
לכא שכ מה שאסר חכמי לא גזרו לא מפני מראי העין

והרי הוא לא יחבר מומדת שלמים הזרעים בערונה כלו' יש לך לדעת
שזה אי אפשר מפני שיהיה בין שני נלע שני הזרעים מן התשעה פ
פחות מטפח ומחצה וזה כי התשעה מינין שבתוכה יהיה בין נלע כל
אחד לחבירו טפח ושני חמישיות ואנו דריבין לטפח ומחצה כמו סי
שזכרנו ודרך היותו טפח ושני חומשין מכוון היטב לפי שנלע כל א'
אחר מן הט' הזרעונים הוא אלכסון טפח על טפח ואלכסון טפח על
טפח הוא טפח וכו' חומשין בקירוב כמו שאמרנו בדבריהם על דרך ק'
קירוב כל אמתא בריבועא אמתא ותרי חומשי' באלכסונא ומה ש'
שהזכירו כמו כן שלח יאמי' בערונה טפח טפח טפח על טפח זרעין
בתוכה השעה זרעונין זה מכוון בצורה זו

לפי שכל מה שכורע מומנה הוא ט' טפחי' בלבד ועל הנורה שהקדמנו
יהיה הכורע מומנה כד' טפחים כמו שזכרנו במה שהקדמנו ומפני
כן אחר חמשה ולא אחר ט' ומס' שכונן לערונה ו' על ג' מפני שהיא פ
פחות מכל הערונות העשויות ר"ל אמה על אמה וכל למדנו שאסר'
לזרוע בערונה הקטנה מכל הערונות זרעונים משתנים ולא יהיו כ
כלאים כמו שזכרנו וגב'ינו

ב
כל מין זרעים אין זרעין בערוג'
וכל מין ירקות וזרעין בערוגה חרדל ואפונם השופים
מין זרעים אפונם הגמלונם מין ירק גבול שהיה גבוה
ונתמעם כשר שהיה כשר בתחלתו התלם ואמת המים
שהם עמוקים טפח זרעונים לתוכן שלש זרעונן אחר מ

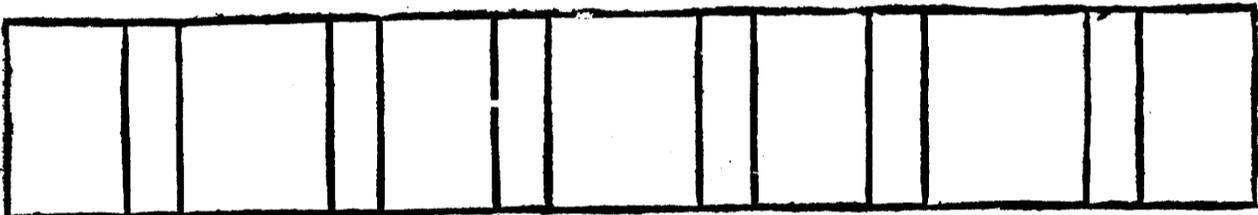
לה עבודתה ארבע אמות אמרו לו התחמיר זמן הגפן י
אמ' להן מצינו שזו חמורה מן הגפן שלגפן יחידית נותנין
לה עבודתה ששה טפחים ולדלעת יחידית נותנין לה כ
בית רובע ר מאיר אומר משום ר' ישמעאל כל שלשה
דלועין לבית סאה לא יביא ורע לתוך בית סאה ר' יוסי
בן החוטף אפרתי אומר משום ר' ישמעאל כל שלשה ד
דלועין לבית כור לא יביא ורע לתוך בית כור

דלעת בירק כירק לל' שירחיק הירק כשענור עבודת ירק וכבר הקדמנו
שעבודת ירק ששה טפחים ' ואם רצה לטעות שורה של דלעת לשדה של
הבואה ירחיק כשענור עבודת תבואה והיא בית רובע ואם ירצה ל
לכטוע בשדה תבואה שורה אחת בלבד של דלועין ירחיק מן התבואה
ששה טפחים בלבד לפי שהיא שורה יחידית ואין במרחק השורה אלא
שורה אחת ואם הגדילה יעקר מלפניה רל' שאם כתפטטו הענפים של
השורה היא וכבסו בתוך ששה טפחים יעקר מלפניה כל מה
שהארץ וכתפטט ' ואמר ר' יוסי נריך להרחיק השורה ארבע אמות ' ו
ואמרו לר' יוסי היאך תשים בין שורה אחת של דלועין שהיא כחשבת ב
כדלעת אחת לפי שכל השורות דלועות זו אצל זו שיהיה יותר חמור מ
בידיעה שלבין שאין נריך להרחיק מן התבואה אלא ששה טפחים לטעם
ופן יחידית כמו שיתבאר בזו המסכתא שעבודת הבגין ששה טפחים ' וזה
הכרם והדבר הפך כמו שיתבאר ' אחר כן אמר להם אמת שהוא יותר
חמורה לפי שבגין יחידית ירחיק ממנה ששה טפחים וזרע התבואה ו
ולדעת יחידית כשתהיה כטועה ירחיק ממנה בית רובע ואז זרע
התבואה מפני שמתפטטת ואוכלת מקו' רחב וזה הדבר הכבד והכל
וחלק ר' מאיר ואמר אין לך לומר שבית רובע בלבד הוא צריך להרחיק

בומא היא חפירה וכבר בארנו שכלאים יש
לקזהר בהן למראית העין ומפני זה כשיהיה זה נוטה לזרז והאחר
לזרז אחר כיהא מוכרל ויחד קסנת ודלעת מקני שעליהם מתפטטים
ומסתבבים כמו שבארנו ולא יפסיק להם תלם ואעפ' שהם כמו ש
סזכרנו מותר לו לחסוף אותם במקום אחד ובלבד שיפריד העלין כ
כמו שבארנו

היתה שדהו ורועה בצלים וביקש
ליטע בתוכה שורות של דלועים ר' ישמעאל אום עוקר
שתי שורות ונוטע שורה אחת ומנח קמרת בצלים
במקום שתי שורות ועוקר שתי שורות ונוטע שורה א
אחת ר עקיבא אום עוקר שתי שורות ונוטע שתי
שורות ומנח קמת בצלים במקום שתי שורות ועוקר
שתי שורות ונוטע שתי שורות וחכמים אום אם אין בין
שורה לחברתה שתיים עשרה אמה לא יקיים את הורע
של בנתיים

יש לך להבין ששורה של דלועין שעורה ארבע
אמות ומפני זה אמר ר' ישמעאל שיעקר שתי שורות של דלועין
שהם שמונה אמות ויטע מהם שורה אחת שהיא רוחב ארבע אמות ו
ומכאן מקמת בצלים שעור שתי שורות שהם ח' אמות ויעקור כמו כן
שתי שורות שהן רוחב ח' אמות וזרע מהם שורה אחת של דלועין שהיא
ארבע אמות ' וכמנח המרחק בין שתי שורות של דלועין שתיים עשרה
אמות מפני ששתי השורות שעקר רחבם שמונה אמות כמו שהמר ו
יזרע שורה אחת באמצע רחבה ארבע אמות וכמנח בין שורה של ד
דלועים ובין קמת בצלים שתי אמות וקמת הבצלים בעצמם שמונה
אמות ומרחק השורה השכית מקמת הבצלים שתי אמות אם כן יהיה
המרחק בין שתי שורות של דלועי' שתיים עשרה אמה וזה צורתו

מן דלעת יחידית אלא שלישיית בית סאה וכשיהיה ב' דלועין ב' סאה
אמר לזרע בה התבואה ואמר ר' יוסי בן החוטף אפרתי שאם יהיה ב
בבית כור שלשה דלועין אסור לזרע בו ולדעתנו דלעת יחידית כריכה
בית עשרת סאין ' וכבר בארנו בענינים שדעת בית סאה אלפים וחמשים
מאות אמות ' ובית רובע חלק מעשרים וארבעה מבית סאה ' ובית
כור שלשים בית סאה ' ואלהם כתבא קמא

פרק רביעי קרחת הכרם בית שמאי אומרי
עשרים וארבע אמות ובית הלל
אומרים שש עשרה אמה מחול הכרם בית שמאי אום
שש עשרה אמה ובית הלל אומרים שתיים עשרה אמה
ואיזו היא קרחת הכרם ברם שחרב מאמצעו אם אין ש
שם שש עשרה אמה לא יביא ורע לשם היו שם שש ע
עשרה אמה נותנין לה עבודתה וזרע את המותר

קרחת
שם מקום חלק אשר נעקרו ממנו האילנות והוא בוגר ממלת קרח הנוח
אם אין שם ששה עשר אמה היא סתם משכה לדעת בית הלל ושומר כ
נותנין לו כדי עבודו הוא שירחיק מן האילנות ארבע אמות מכל צד ו
היא עבודת הכרם כמו שיתבאר וזרע השמונה אמות הכשחור ומה
שנוקף

ב איזו היא מחול הכרם בין כרם לגדר
אם אין שם שתיים עשרה אמה לא יביא ורע רשם היו
שם שתי עשרה אמה נותנין לו עבודתו וזרע את המותר

ועל כד המרחק הזה יוסף לעשות כפי מה שירצה ' ועל דעת ר'
עקיבא שהוא אומר נוטע שתי שורות ומכאן קמת הבצלים שתי שורות
יהיה המרחק בין שתי שורות של דלועין רחב קנות הבצלים בלבד ש
סרחבה שמונה אמות והוא רוחב שתי שורות המחלוקת שבין חכמים
ור' ישמעאל ' שר' ישמעאל מנריך להיות בין שתי שורות של דלועין
שתיים עשרה אמה ולהיות בין כל שורה מקו' ובין קמת הבצלים שתי
אמות כמו שזכרנו ' וחכמים אומרים שלא כצורך להרחיק בין שורה
של דלועין ובין קמת הבצלים אבל יש לו להזהר שיהיה בין שתי שורות
של דלועין שתיים עשרה אמה כדי שלא תתחבר שורה בשורה אבל
תהיה כל אחת מהם שורה אחת בתוך שורה של בצלים וכדי שלא ת
תראה כל השדה מערבת מבצלים ודלועין ' וזה ענין מה שאמר ב
בתלמוד ר' ישמעאל אומר שתיים עשרה רכבן אמרי שתיים עשרה מאי
ביביהו סמיא על דעתיה דר' ישמעאל אסור ולרובן מותר ' וזה
שאמר לדעת חכמים מותר לסמוך ובלבד שיהא התלם על כל פנים
בין שורה של דלועין ובין קמת בצלים כמו שכתבא בזו הפ' שחכמים
הנהיגו בשורה של דלועין בתוך שורה של בצלים מכהב שאר ירקוהם
שאכס צריכות אלא לתלם כמו שכתבא בהלכה שלישיית מפרק זה ' ור'
ישמעאל מנריך מרחק שתי אמות לפי שעלי' הדלועין מתפטטין כ
כמו שבארנו ויחד הבצלים מפני שאפשר שכן היה המנהג אצלם ' ואלהם
כחכמים

דלעת בירק ובתבואה נותנין לה
בית רובע היתה שדהו ורועה תבואה ובקש ליטע
לתוכה שורה של דלועין נותנין לה לעבודתה ששה ט
טפחים ואם הגדילה יעקר מלפניה ר' יוסי אום נותנין

לקרקע השומרה י ואין הלכר אליעזר בן יעקב והלכה כחכמים
ד

גפן שהיא נטועה בנת או בנקע נתנן לה עבודתה
וזורע את המותר ר' יוסי אומר אם אין שם ארבע אמות
לא יביא זרע לשם והבית שבכרם וזרעין בתוכו

נקע חצירה יתקבצו שם המים וכבר זכרתי לך פעמים רבות מעבודת
הכרם ששה טפחים והודיענו שאעפ"י שתהיה כלה'ים עם הבתן
בחצירה אחת הוא מותר כשיהיה בין הזרעים ששה טפחים
ור' אומר עד שיהיה בבית ארבע אמות יאזו ירחיק מן הבתן ששה ט
טפחים וזורע את המותר על הדק המחוויב במחול הכרם נקרחתה
הכרם ואין הלכה כר' יוסי

ה המטע ירק בכרם או
מקיים הרי זה מקדש ארבעים וחמשה גפנים אימרי
שהיו נטועות על ארבע ארבע או על חמש חמש
היו נטועות על שש שש או על שבע שבע הרי זה
מקדש שש עשרה אמה לכל רוח עגולות ולא מרובעות

הנוטע ירק הוא הזורע אותם והמקיים הוא שיראהו נומח ויניחהו
ומה שאמר הרי זה מקדש ארבעים וחמשה גפנים כפי מה שאומר
והוא שהוא מקדש לעולם שש עשרה אמה לכל רוח עגולות כרי
שתהיה העגלה שיתקדש כל מה שהתוכה עגלה שיש בהלכה כונה ט
שנים ושלושים אמות ומה שהנריכה להקבוע שער מה שנתקדש כ
בדמיון הראשון במיזין הגפנים והוא מה שאמר ארבעים וחמש ג
גפנים ולקבוע בדמיון השני כמידת העגלה והוא מה שאמר שש
עשרה אמה לכל רוח עגולות משני שהכרם כשיהיה נטוע על ארבע
ארבעה והוא שיהיה בין כל שורה ושורה ארבע אמות כשורות האורך
וכשורות הרוחב יהיה בין כל גפן וגפן ארבע אמות יהיו כל הגפנים
שיש בתוך העגלה ארבעים וחמשה גפנים כאשר אמר אחר שיהיה
על ארבע ארבע חזו על חמש חמש אכל אם יהיה על שש שש או על ש
שבע שבע וכעגל עגלה שיהיה בהלכה כונה שנים ושלושים אמות לא
יהיה מיזין הגפנים המכוין בתוך העגלה כשיהיה על שש שש כפי מ
מנינים כשיהיה על שבע שבע אלא ישתנה מנינם ומשני זה לקח
העקר שיכלול הכל ואמר שש עשרה אמה לכל רוח יש לך לשחול
ולומר מאחר שאחר הקדום י' אמה לכל רוח היה לו לקבוע ולומר הנוטע
ירק בכרם או מקיים הרי זה מקדש י' אמה לכל רוח עגולות ולא
מרובעות וכמו כן שלא הודיענו מיזין הגפנים הכמנאים בתוך
העגלה כשיהיה נטוע על שש ועל שבע או יותר ממנו כך לא היה כ
צריך להודיענו מיזין הגפנים הכמנאים בתוך העגלה כשיהיה נטוע
על ארבע ועל חמש התשובה על זה אמת ספק
היה לו לעשות לולי התועלת שהודיענו באומרנו שהו מקדש ארבעים
וחמשה גפנים אם יהיה נטוע על חמש שאילו עשינו הנה הלכנו
העגולה שנים ושלושים אמות כשיהיה נטוע על ה' יהיה מיזין הגפני
פחות מארבעים וחמשה וכשיהיה נטוע על ה' יצטרך להיות הלכה כן
העגולה ארבעים אמה ועשה זה לטעם שאכאך לך כשננייד הצורות
שאנו נריכים בזו ההלכה ואומר כשיהיה הכרם נטוע על ארבע
ארבע והפרטנו מזה הכרם מרובע ארכו ר' שנים ושלושים יהיה מ
מרובע תשע שורות מן הגפנים רוחב ותשעה באורך וכשעגל עגולה
בתוך אותו המרובע שיהיה הקפה נובע בשורות החיצונות כרי שיהיה
חצי הלכה העגולה שש עשרה אמות ימלא בתוך העגולה חמש מ
וארבעים גפן וזהו נורתה

ומה שהיה הנפק שתי השורות לבר אחד כרי שזרע שש עשרה אמה כ
כלם ולא יצטרך להניח עבודה לכל שורה כמו שהיה הופך שער שורה
אחת למערב ושער פנייה השמוכה לה למזרח ויתקבצו הענפים מ
מטה שורות כיון שיש ביניהן יוכן יעשה לשני השורות הסמוכות לאלו
שתי השורות וכמנא שכתבנו ביניהם שש עשרה אמה מכל הלק והרי
ענפי האילנות מעל שני הצדדין ואותו מקום יזרע כלג ולשכה אחרת ה
היה מחזיר מה שהפך לבר מערב לבר מזרח ויחזיר מה שהפך לבר מ
מזרח לבר מערב וכתקבצו הענפים ומסכים על המקום אשר זרעב
בשכה שעברה ויתגלה המקום שהיה כסתר וכך היה עושה בכל ה
הכרם וזה מבואר היטב בפתתבונן בו ולא תצטרך לעשות כן נורה
אשלו אם אין בין שורה לשורה לבר משמכה אמות מותר על זו הדרך
לפי שלא צטרך לשש עשרה אמה אלא כשיהיה הרב אכל כשיהיה
נטוע מתחילה שממכה שמונה הוא מותר לדעת ר' מאיר והלכה
כמותו

פרק חמישי
כרם שחרב אם יש בו ללקט
עשר גפני לבית סאה ונטועות
בחלפתן הרי זה נקרא כרם
כרם שהוא נטוע
ערבוביא אם יש בו לכוין שתיים כנגד שלש הרי זה כרם
ואם לאו אינו כרם ר' מאיר אומ' הואיל והוא נראה כ
בתכנת הכרמים הרי זה כרם

ללקט עשר
גפנים לבית סאה שיהיה כשער בית סאה עשר גפנים ונטועות כ
כהלכתן הוא שיהיו שתיים כנגד שתיים ואחד יונא וכן חרב ר'ל הוא ה
המורכב ר'ל גפנים מונעין ואף על פי כן יקרא כרם ופירוש נטוע
ערבוביא שנתערבב וחינו נטוע על סדר שורות שורות וכבר
הקדמנו בפרק שקדום זה מה התועלת בהיות המקום שנטוע בו ה
הגפנים כרם והיות זה הפסד נכפל עליו או היותו בלתי כרם ואין
הלכה כר' מאיר

ב כרם שהוא נטוע על פחות
פחות מארבע אמות ר' שמעון אומ' אינו כרם וחכמים
אומרים רואין את האמצעיות כאלו אינן

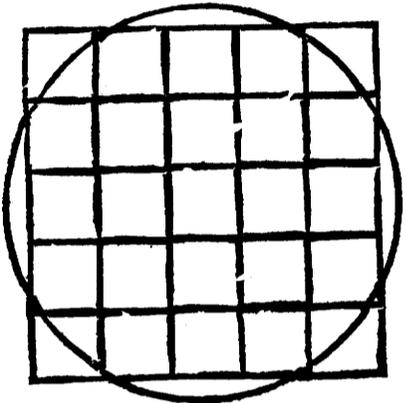
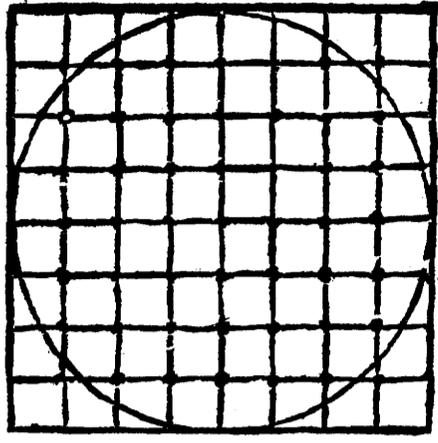
כשיהיה
בין שתי השורות פחות מארבע אמות יהיו רוחקות זו את זו ומכסיות
אלו את אלו ואמר ר' שמעון ארבעה למעקף לח כנטי איכסי וחיכה כ
כרם אכל היא כמו גפן יחידית וחכמים אומרים שיש מי שנטוע כרם
כך ויעקף ממנו מה שנספד ויניח השאר וכן אמר' הלי מינייהו דשפר
ספר ודא שפר ליהוי ניבי ופירוש ניבי העצים שהם שורשים וענין
רואין את האמצעיות כאילו אינן כבר פרטנו בתלמוד שהוא מותר ל
להדלות על גבי זרעים מפני שהן כשאר העצים וזה ענין מה שאמר
כאלו אינן ושיר' להדלותן להמשיכן ולקטותן על גבי הזרעים ואין
הלכה כר' שמעון

ג חריץ שהוא עובר בכרם עמוק
עשרה ורחב ארבעה ר' אליעזר בן יעקב אומר אם
היה מפולש מראש הכרם ועד סופו הרי זה נראה כבין
שני כרמים וזרעים בתוכו ואם לאו הרי הוא בנת והגת
שכרם עמוקה עשרה ורחב ארבעה ר' אליעזר אומר
וזרעים בתוכה וחכמים אסרים שומרה שבכרם
גבוהה עשרה ורחבה ארבע וזרעין בתוכה ואם הוירה
שער בותש אסור

שומרה מקום גבוה יעמוד שם הצופה
לשומר הכרם ושער בותש הוא שיהיו ענפי גפנים מחוברים בראש ה
המקום הקאו ונגעין בו וכותש ר'ל שיהיו זמורות הכרם מעניין

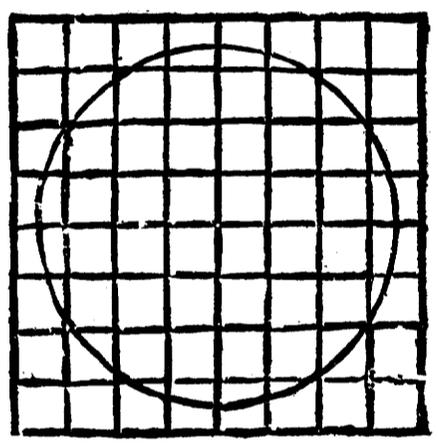
לכשתתכלל בצורה הזאת תמצא שמה שבתוך העגולה מה גשם ה זהו צורה

וכשתתכלל בצורה הזאת כמו פן תמצאנה כמו הצורה הראשונה ו והמצא שיש בתוך העגולה מרובע מן שורות על ז' שורות ואין מהם חוץ לעגולה לבד מרובעים בד' זוויותיו וזה הוא שאמר בתלמוד על מה שאמר מקדש מה גשמים אמר שאך עבוד' טבע שורין אל טבע על טבע צא מהם ד' גשמים לד' זוויות הכרם כשתיירו שם מה גשמים ונ וכתבאר לך זה הדבר ממה שהקדמוני בצורות בואר היטב וכן כתבאר לך שהעגולה הכוללת מה גשמים כשיהיה כטובע על חמש חמש שו שאלכסונה מן אמות שהיא אם כן ב' אמה לכל רוח וזה הענין הנרמז לוומר מה גשמים כטובע על ד' ועל ה' ולא אמרו י' אמה לכל רוח שאם יהיה על ה' ה' פמנא הכבב בתוך העגולה טבע ופגשים גשם ב כלבד כמו שכתבאר בצורה השלישית מן הצורה שהקדמוני אבל כשיהיה כטובע על שש שם יהיה מניין הגשמי מבתוך העגולה כד' גשם וזהו צורתו

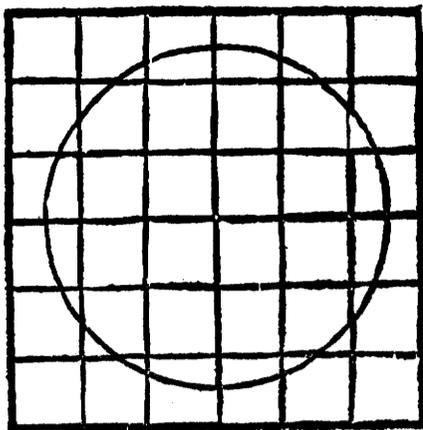
ותשתכלל השורות תמצאם ז' על ז' והם מט' גשם ויצא מהם ד' גשמים חוץ מן העגולה והם הגשמים הארבעה שבר' הזוויות אבל כשיהיה כ טובע על חמש והקבנו מרובע מלב' על לב' יהיה מרובע שהיא כולל בתוכו מן הגשמים ז' על ז' שורות ויקח אמה מן השורה השמינית ומכאן ואמה מן השורה התשיעית מיכן מפני שהטבע שורות יש ביניהן טעם מציאותם בכל מרחק ה' אמות והכל שלשים אמה ואנו צריכין ל לב' אמות לפיכך יוצא בלבע המרובע מן השורות השבעה ויקח א אמה מכל שורה ומצא קו העגולה שיש באלכסונה לב' אמה יוצא מכל שורה מן השורות החיצונות אמה אחת וככנס במרחק שיש בין שתי השורות ויהיה מרחק קו העגולה מכל שורה מהשורות הינצאות מן העגולה ארבעה אמות על זו הצורה

ויש לך לשאול לראי זה טעם כשיהיה כטובע על חמש חמש כשמצאנו העגולה באלכסונה לב' שיצא אלכסונה מן המרובע שיש בו ז' ש שורות על ז' שורות אמה אחת לכל צד מפני מה משכנו האלכסון עד שיבע בר' האחרות הסמוכות לשבעה' השורות החיצונות וככאן כשהוא כטובע על שש לא עשינו כך ומפני מה לא נוסף באלכסון העגולה עד שיבע בשורות האחרות לאחר שיצא מן השורה השמינית אמה כמו שיתבאר מצורה הרביעית שהקדמוני התשובה שהכרם כשיהיה חמשה על חמש ועשינו עגולה וראינו אותה כאלו היא כולה מלאה ירק ואלכסונה לב' ויצא האלכסון מן השורות אמה לכל צד כ שאר מן אלכסון העגולה ובין השורה הסמוכה לו מרחק ארבע אמות כמו שיתבאר בצורה השביעית שהקדמוני וארבע אמות הוא שיעור עבודת הכרם כמו שנסנה פעמים רבות בעבוד שהשיעור מ מנומנם ראינו כאלו העגולה רחבה וכמשכה נגלה עד שהגיעה ל לשורות החיצונות שהיה ביניהן ובין קצה האלכסון ד' אמות וזה ה טעם הצריכו לומר מקדש מה גשמים כשיזיה כטובע על ה' שאי אפשר להיותו אלא לאחר שנוסף בעגולה כמו שביארנו אבל ככאן כשיהיה כטובע על שש ויצא האלכסון אמה כמו שיתבאר בצורה הרביעית כ שאר בין קצה האלכסון ובין שורה הסמוכה לו חמש אמות ואפילו שראים כאלו העגולה מלאה ירק ישאר בינה ובין השורות החיצונות ה אמות והוא יותר ממנו שצריך לעבודת הכרם בתוספת אמה ועל כן הספיק לנו מה שכתבאר בתוך העגולה והוא שכתבאר ולא הוספנו צרמח העגולה כלום מפני שאין צריך לזה הדבר ואם יהיה כטובע על פכעה שבעה יהיה מנין הגשמים הנמצאות בתוך העגולה שיש כ באלכסונה שלשים ושתים אמה ששד'ים ואחת אילנות וזה צורתה

זוה לזוסיף על אלכסונה עד שיחיה כוגע הקו שלה בשורת הגשמים וכשיעשה זה כמנא הגשמי כולם שהם כז' שורות על ז' שורות ככסון בתוך העגולה לבד מר' הגשמים שבר' הזוויות ויהיה אז אלכסון העגולה כשכ-חייב אותו כמו שאמר עד שיהיה כוגע בשורות החיצונות מן אמה ואז יהיה זה הירק מקדש ב' אמה לכל רוח עגולות ואז יהיה כ ככבב בתוך העגולה מה גשמים וזו צורתה

הנה אנחנו המחוקקים ברשום לא ציירנו בזה צורה למח שהצורה הראשונה מזה העמוד רומח לה בכל קטריה לא תבטך להחליף בה רק רשום המקסר מוארבע לחמש

וכשתתכלל צורה זו תמצא אלכסון עגולה יוצא מעלצעת המרובע ש
 שיש בו חמש בפינים על חמש בפינים ב' אמות לכל רוח וכשאר המרחק
 בין קצה האלכסון ובין השורה החיצונה הממוכס לה חמש אמות מ
 מפני שהוא כטובע על שבע ומפני זה לא משכנו האלכסון עד שיהיה
 מביע לבורותת החיצונות אם כן כבר כתבאר שמינין הנפכים הכבבנות
 בעגולה שיש בהלכסונה לב' אמות כשיהיה כטובע על שש משתכה
 מומניינס כשיהיה כטובע על שבע האולם אכן שומרים יו' אמה לכל
 רוח עגולות לבד כשיהיה כטובע על ה' שכבטרך אז לקדש מה גשמים פ
 כמו אילני יהיה כטובע על ד' וכיארנו טובע כל המניינים ההם וה
 והתבארנו סודות כל ההלכה הזאת על כן שיש לבד אליה להתבונן ב
 בה היא מפי ששאלנו בהם לגאון ועבאנו התלמוד וסיתה תשובתו ח
 אחר רב דברים יש בר בר ריקדוקים הרבה ואחרי כן יסייעו מן הש
 השמים וננה לפרשהנו לכה ויש לך לדעת שאקום הידק חין חומשין ע
 עליו אם קטן אם גיול

ו
 הרואה ירק בכרם ואמר בשאגיע לו
 אקטנו מותר בשאחזור אקטנו אם חוסיף במאתים אסו

תוספת זו תהיה משוערת בזמן כפי שאומ' וזה כי כשכאמר מזה הידק
 כשילקאוחו ייבש שלא יהיה כשאר בו לחות במאתים שעות חין ששק
 שכשיעור שעה אחת ייבש מלחותו חלק ממאתים וכן כאמר בו כי כ
 כשיכחנו שעה יוסיף בלחותו חלק ממאתים וכשיכחנו שעה חרית י
 יהיה אסור וזה עניין שאמר בתלמוד לוקט אחר ומכיה אחר מפני ש
 שזה פוחת וזה מוסיף

ו
 היה עובר בכרם ונפלו ממנו זרעים
 או שיצאו עם הובלים או עם המים הזורע וסוערתו
 הרוח לאחרי מותר סיעתו הרוח לפעור עקיבא אומר
 אם עשבים יופך ואם אביב ינפץ ואם הביאה רגן
 תדלק

אמר הכתוב פן תקדש המלאכה הזרע אשר תזרע וכתב בקבלה
 לכשתלו ממונו זרעים או ש' צאו עם הובלים או עם המים שלא זרע כ
 כלום אבל מזרע מאליו מבלי כוונתו וסוערתו הרוח לאחרינו היא ש
 שיתפור. הזרע לאחרינו ויפול בכרם והוא הנס ומפני כן חיצו מקדש
 ואם יפורקו הרוח לפניו והוא רוחה אותו חייב להסיף אותו אם בימח
 וכעשה עשב כגון שחת יהפך הארץ ודילנו ואם נעשה אביב יכשבו
 ויזיח החטה לפד אחר ויפיה אסור בהנאה ויהנה בתבן ואם כתבונ
 לטוב אותו עד שבמח וסיה זרע ראוי לקבנר ולרש יקיה הכל כשרף ו
 ואח בהנאה ואפי' התבן מפני שכך דין בלאי הכרם להשרף הוא שא
 שאמר הכתוב פן תקדש המלאכה ותרגמו דלמא תיתוקד והלכה כר'
 מאיר

ח
 המקדים קוצים בכרם ר' אליעזר אומר קדש
 וחכמים אומרים לא קדש אלא דבר שבמוהו מקיימין
 הארום והקיסוס ושושנת המלך וכל מינע זרעים אינן
 בלאים בכרם הקובס ר' טרפון אומר אינו בלאים ו
 וחכמים אומרים בלאים והקינרם בלאים בכרם

אמר הכתוב
 אשר תזרע מה שכתב בני אדם לזרוע ורנין בקיומן ואין מנהג בני
 אדם שירצה קיסם הקונים בשדהו אבל יעקר חותם ור' אליעזר אומר
 כי הערביים יכחנהו בשדותיהם כדי שירענהו גמליהם ואחר שקבת
 בני אדם רוצה להכחם בשדהו אסור בכל מקום וחכמים או' שאינו
 אסור אלא בארץ ערב ששם רוצים בקיומם ופי' ארום עשב שקורים
 בלשון ערב ששכר ונעבנע רוח העלין ובלשון מוכחא וקיסוס כע
 בערבי ללבב ובלשון קוריולה ושושנת המלך קדש שקאיק אל כעמון
 ובלשון רושילה והקנבם קדש קבב ובלשון קבבוע והקינר אל קדיחה
 ואין הלכה כר' אליעזר אלא כר' טרפון

פרק ששי אי וזו ערים הנוטע שורה של חמש ג
 גפנים בצד הגדר שהוא גבוה עשרה
 טפחים או בצד הררין שהוא עמוק ע'
 עשרה טפחים ורחב ארבעה ונתנן לו עבודתו ארבע
 אמות בית שמאי או מדדן ארבע אמות מעקר הגפנים
 לשדה וביית הלל אום מן הגדר לשדה אמר יוחנן בן
 נורי טועים כל האום בן אלא אם יש שם ארבע אמות מ
 מעקר גפנים ולגדר נתנן לו את עבודתו וזרע את
 הפותר וכמה היא עבודת הגפן ששה טפחים לכל רוח
 ד' עקיבא אום שלשה

פבר הקדמנו פנמיים רבות שבעבודת
 הפרס ארבע אמות וסתבאל כמו בן כמה גפנים יהיו על אי זה ענין
 ואז יקר זכרם ונבטי הפרס הם מתפשטות על הארץ ואז כמו בן
 שבעבודת הגפן האמת ששה טפחי וערים הוא גפן אדרת הסמוכה על
 הקדר או על קורות וזולתם ואז תתפשט ותמטך יותר ממה שתתפשט
 על פני הארץ והוא אומר מי שנטע חמש גפנים במוסר אחת על עני'
 שבעה להם כמו ערש הם הנקראים ערים כמו שכן כשיהיו עתים כ
 כבד עתים ולאחרי יבא זכב הוא כרם וכשהודיענו איוהו ערים
 חז' לבאר דני העיר וחוקתיו ואז עבית שמואל דין עליו כרין הפרס
 ואז שירחיק ארבע אמות מעקר הגפנים ואז זרע מה שירצה מפני
 שבעבודת הכרם ד אמות וכה אומ' שמרית הר אמות הוא מעקר
 הגדר או החרין אחר ששריב אותם הגפנים מתפשטים עליו וכאלו ה
 הגדרו הם יקדי אותם הגפני ואם יסיה בין שרפי החמש גפנים ובין
 הגדרות אמה אחת ימרו ב אמות מעקר הגפנים וזרע התבואה
 ואמר ר' יוחנן בן נורי שכל זה טעית וכל ערים שיהיה על ענין זה כ
 כלו שיהיה גרה אחת כחצית בגפן יחדית שבעבודתה ששה טפחים
 כמו שורה של חמש גפני כשלא תהיה ערי שאלה כרם כיון שהקדמנו
 בפ' ה' יע' ואעפ' שבעשית ערים לא כוסף ברינה על מה שיהיה
 אבל נזכר ר' חיימה בע' ים של חמש גפנים לענין אחד והוא שאם
 יהיה בין עקדי חלו הגפנים והגדרות ארבע אמות ירחיק ויעקדי ה
 הגפנים שיער עבודת הכרם והוא ששה טפחים וזרע הסתור שהוא
 ב אמות אבל אם יש בין העק' ים והגדרות פחות מד אמות אסור לו
 לזרע בין הגפנים לגדר ע' הדרך שאמרנו במחול הכרם בפ' רביעי'
 ולענין זה בלבד אמר ר' יוחנן בן נורי שזכר ד אמות בזה העיר'
 אבל מ' ג' אגג' למה אין לו להרחיק לא ששה טפחי מפני שהיא
 נחשבת כגפן יחדית כאלו ז' ענין דברי המדברים בה ועל
 כן התפונן בה שרבים מן הארשים כשאלו במירוסה מבטול גרול ו
 ולא רנית לזכרם ולהשיב עליהם שאין זה ענין ספרנו ואין הלכה
 כד יוחנן בן נורי ולא כר עקיבא

ערים שהוא יוצא מן
המדרגה ר' אליעזר בן יעקב אום אם עומד בארץ ובוצר
 את כולו הרי זה אוסר ד אמו בשדה ואם לאו אינו אוסר
 אלא בנגוד ר' אליעזר אום אף הנוטע אהת בארץ ואחת
 במדרגה אם גבוה מן הארץ טפחים אינה מצטרפת
 עמה ואם לאו הרי זו מצטרפת עמה

אמר כשיבא הערים
 ממקו גבוה ואעפ' שיעקרו רחוק על הנורה הזאת אם אפשר לו לעמד
 בה' וכלבנוד כל העבדים התלויים מן הערים יסיה אסור בר אמות
 לכל רוח ואפילו יסיו עקדי הגפנים במקום הערים וכנגדו ולא
 יהיה נקרא ערים פחות מה גפנים וכבר הקדמנו זה ויש לך לשמור
 בלבך תמיד ואם אי אפשר לו לבנוד כל העבדים עד יסיה אחוז
 ב גפני הערים או עיהיה עלה על מדרגה לא יהיה אסור חלף ארבע
 אמות כנגדו בלבד וזה דל באמרו כנגדו במקום שהוא כנגד עקדי
 הגפנים מסוף הערים ימור ארבע אמות ברוח שהוא ואז יזרע ומה
 שאמר אחת בארץ ואחת במדרגה דל שוכה אחת בארץ ושניה אחת
 במדרגה ואם היתה המדרגה גבוהה על הארץ עשרה טפחי לא
 יתחברו השתי שוריות ונצטו פרס והלכה כ' אומר בן יעקב ואין
 סלכה בר אליעזר

ג המדלה את הגפן על מקצת אפופירות לא יביא
 זרע אל תחת המותר אם הביא לא קרש ואם הלך
 הו' דשאסור וכן המדלה על מקצת אילן סרק

תפשיירות הם
 הארצות שיעשו מן הקנים והעצים בגין נדיקות להשכיב עליהם ש
 שריב העצים ועשפו כשיאריכו ואמר שהוא כזילה ענפי הגפן על
 קבת העצים העשוי לו וכשאר קבתו אסור לו שזרע תחת המקום
 הריק מן העצים העשוי אעפ' שאין עליו ענפים וכל הזרע שם לא
 קדש ואם האריכו הענפים הנטוים על העצים ער יסכבו על הזרע
 יהיה אסור אותה הזרע וזה הדין בענמו יתחייב בכל מי שידלה ענפי
 הגפן על קבת ענפי אילן סרק ואילן סרק הוא אשר לא יעשה פרי כמו
 שיתבאר ויהיה נחשב אותה אילן סרק כמו העריל העשוי מעצים

ה המדלה את הגפן על מקצת אילן מאכל מותר להביא
 זרע אל תחת המותר ואם הלך החדש יהוידנו מעשה
 שהלך ר' יהושע אצל ר' ישמעאל לבקר עוזי והראה גפן
 מדולה על מקצת תאנה אם לו מה אצל להביא זרע א תחת
 המות אם לו מותר והעלהו משם לבית המגנייה והראהו
 גפן שהוא מדולה על מקצת הקורה וסך של שקמה וכו'
 קורות הרבה אמר לו תחת הקורה זו אסור והשאר
 מותר

הערש עשוי מן הקנים וזולתם וכן ענפי אילן סרק תהיה
 הנוכה להרלות עליו ענפי ומשי כף אסורו כל זרע שנזרע תחתיו
 מצטי שהוא מומוון להרלות הענקים על כולו ולענין זה היתה
 המחשבה אבל אילן מאכל אין אדם עשה ממנו ערש ויתבון
 להפשידו וכן אין אדם מביא לתחתיו מפני גפנו ומפני זה התירו
 לו לזרע תחת המותר ואם האריכו הענפים וסוכבו על מה שזרע
 יריס הענפים המתפשטים ויחזירם לבר אחר ומה שאמר וכן קורות
 הרבה דל בסדן של שקמה וכבר פירשנו שקמה שהוא מין התאנים
 ואסור לו מה שזרע תחת הקורה ההיא ואעפ' שהענפים על מקצתם
 מצטי שהם תפשיירות והתיר לו לזרע תחת שאר הקורות היוצאות
 מצוף השקמה מפני שהוא אילן מאכל

ה איזהו אילן סרק כל שאינו
עושה פירות ר' מאיר אום הכל אילן ס' ק חוץ מן הוית
 והתאנה ר' יוסי אום כל שאין במהוה נוטעין שדות
 שלמות הרי זה אילן סרק

כבר הקדמנו לך מה בין אילן סרק לאילן
 מאכל לענין שהדלה עליו את הגפן ואם הוא מותר לו לזרע תחת ה
 המותר ואם לא כפי מה שהקדמנו וזין הלכה לא בר מאיר ולא בר
 יוסי

ו פסקי ערים שמנה אמות ועוד וכל מדות שאמרו
 חכמי בברס אין בהם ועוד חוץ מפסקי ערים אלו הן פ
 פסקי ערים ערים שחרכ מאמצעו ונשתירו בו חמש ג
 גפנים טבאן וחמש גפנים מכאן אם יש שם שמנה אמות
 לא יביא זרע לשם ח אמות ועוד נתנן לו ברי עבודתו
 וזרע את המותר

ועוד וכל שהו בא' י בתלמוד שיעור זה הנוסף
 שהוא חלק מששים חלק באמה והוא עשירית טפח ושיעור טפח
 הנוכר בכל המוסכה והתלמוד וכו' יהיה השיעור תמיד הוא ארבע א'
 הכביע בגרל' חו' ששה בארבע אשר תחת הגרול ושכי השיעור' שני'
 וכתלמוד יתבאר כל זה ועבודתו הוא ששה טפחים לזו האור' וששה
 לזו שנגדה וכבר הקדמנו לך פניני רבות שדין השורה של הגפנים
 בדין גפן יחדית לט' שאינה כרם אבל עבודתה ו' טפחים וכן כשיהיו
 שתי שורות בלבד זו כנגד זו וכיניהם ח אמות מותר לו לזרע בריניהם
 כמו שכתבא בזהו פרק רביעי' וזה הדין בענמו בדין בשתי שורות
 אילן כשיהיו ערים אבל הוא נדק לשמנה ועוד ואז יהיה מותר לו
 לו זע כשיהם לאחר שדחק אמה מכל שורה מהם כמו שכתבנו

ענין מתקדשות שיתקדשו זו עבד זו ויהיה כחשב כרם ומה שאמר בגין שיבשה שנתלנו העלים סלה בתחילת החורף כאשר יקרה לבגדים ולא ירצה לומר שיבשה לבגדי וחינה עושה פרי ונמר בגין בקרא כלשון עיב קוטון ירצה לומר כשיורע צמר בגין כפרס חינה מקדש את הכרם שאינו ממיני זרעים ושומר על גבי בגין אל כשיורע עליה שהבריכה בארץ ואין עליה עשר גבוהה ג' טפחים כמו שאמר ו ואין הלכה כר מחיר ולא כר חלעזר כר דרוק בדברנו החמירין

ג
אלו
אוסרין ולא מקדשין מותר חרבן הכרם מותר מחולב הכרם מותר פסקי ערים מותר אפיפירות אבל תחת הגפן ועבודת הגפן וארבע אמות שבכרם הרי אלו מקדשות

כבר הקדמנו שכרם שחרב מאמנעו אם היו שם יו' אמה נותנין לו עבודתו וזרע את המותר ומה שאמר מותר חרבן הכרם פחות מיו' אמה ונתן עבודתו וזרע את המותר וכן אם יהיה בפסקי הערים פחות מח' אמות נעוד ונתן עבודתו וזרע את המותר וכן אם הדלה על מקדש אפיפירות וזרע תחת השאר כל חלו חסרין לטעם לטעמיה ונעבין שאמר אוסרין אל שאלו הכרמים האסורים המקדש הוא מן הארץ לזרוע בו ומקדשין הוא שישבו כל הזרוע והגבשים כפי מה שהקדמנו

ד
המסבך את גפנו על גבי תבואתו של
חבירו הרי זה קדש והיובב באחריותו ר' יוסי ור' שמעון אומר אין אדם מקדש דבר שאינו שלו אמר ר' יוסי מ מעשה באחד שזרע את כרמו בשביעית ובא מעשה ל לפער עקיבא ואמר אין אדם מקדש דבר שאינו שלו

חייב באחריותו לזרוע כפי מה שהפסיד ואין הלכה כר' יוסי ולא כר' שמעון יודוע שכל הארצות בשעת הסמיטה הפקר הם ואין לאדם קב קבין כיצור בהם ומפני זה נכשה כרמו בפנת הסמיטה כמו שאינו ש שג' וזין הלכה כר' עקיבא

ה
האנס שזרע את הכרם ויצא
מלפני קוצרו אפי' כמזער עד כמה הוא נותן לפועלים עד שלישי יתר מבאן קוצר כדרכו והולך אפי' לאהר ה המזער מאימתי הוא נקרא אנס משישקע

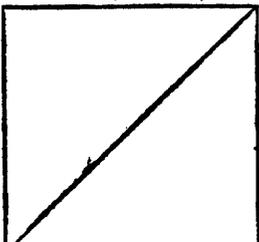
ענין יתבאר לך במקומה שהקצירה בחולו של מניח אסורה אלא לנודק מכריח כ כמו שיתבאר בזקנו וזהו לנלקוד הכלים בחולו של מניח כ כיון שאמר ונעבין עד שלישי אל שוסוף להם שלישיית השכר כרי למ למזר בעקצירתו כגון אם יהיה שכרון ששינוי ככל יוס יתן להם ר' ששיטתו ואם לא ימנע אלא כשכר גדול מזה יקבד לחטו ויפילו חס כמשכה הקצירה עד לאחר המזער ולאחר המזער יקש מעבלי כשכר הידוע ויקברו כדרכם ומה שאמר משישקע אל משישקע בעל ס הכרם משחד האנס הרוצה לאגוס אותו

ו
הרוח שעלעלה את
הגפץ על גבי תבואה יגדור מיד אם ארעו ואנס מותר תבואתו שהיא נוטה תחת הגפן וכן בירק מחויר ואינו מ מקדש מאימתי תבואה מתקדשת משתשריש וענבים משיעשו כפול הלכן תבואה שיבשה כל צרכה וענבים שכלו כל צרכן אינן מתקדשות

עלעלה פעל נגזר מתרגום נלע עלעל והענין הוא שהרוח שברה עבד הגפן עלעלה אותו על גבי התבואה ופי' גרור שמידי יסרם מהרה משתשריש מעבד שי שיתפצטו שריסי כחין ושריש כמלו ידוע ונעבין שאמר תבואה שיב שיבשה כל צרכה וענבים שכלו כל צרכן אינן מתקדשות הוא כפי מה שאמר והוא כשישעבט בתבואה שיבשה כל צרכה או זרע תבואה ככרם שכלו עבדיו כל צרכן אינן מתקדשות וכן כשיורע בכרם והעבד יקדש מהם בוסר כגם שיהיו כפול הלכן אינן מתקדש כיון כן נאסע ככל ז' הוא מה שאמר שכתב פן תקדש המלחה הזרע

ז
ערים שהוא יוצא מן הכותל מתוך קרן
וכלה ניתנין לו עבודתו וזרע את המותר ר' יוסי אומר א אם אין שם ארבע אמות לא יביא זרע לשם

אם כשיתחיל הערים מקדש בין שתי קירות וילך הלוק ומתמעט עד יסוב דמות ה המתקדש שבשפת בית הנזאר שסכרם כלשון ערבי לכה כאילו הוא משלש על הכנורה הזאת שירחיק עבודתו וזרע הקירות עד שיהיה בין וכן הקיר ד' אמות ואז עבודתו וזרע את המוס פניינו ואין הלכה כר

ח
הקצם היוצאים מן
חם עליהם לפסקן כנגדן מותר עשאון כרי שיהלך ע עליהן בחדש אסור

חם עליה לפסקן כלומר חמל עליהן לכ לבונה אותן שלא יתקלקל העש ולא הכיחם מפני שמחשבתו עליהן שלא באבי דבר אחד מלבד זה ומפני כך מותר לו לזרוע תחתיהן ש שאינו חשובות בכלל האפיפירות אלא אם כן היה מחשבתו לרלות עליהן הענפים הנומחים

ט
הפרח היוצא מן הערים רואין א
אותו כאילו מסוסלת תלויה בו כנגדו אסור וכן ברלית המותח וזמרה מאילן לאילן תחתיה אסור ספקה כהבל או בגמי תחת הספוק מותר עשאון כרי שיהלך עליו הח החדש אסור

הפרח היוצא רואין אותו פירוש כחשב אותו כלכנו כאלו דבר תלה מקדשו על הארץ וכל מה שכנגדו משטח ה הארץ אסור לזרוע בו ואם נכך ברלית ר' וכן כפרח היוצא מן הרלית והוא הגפן בלא עדים המותח זמורה הכנוטה אותה ספקה כחבל קשרה כחבל או בגמי ואם כתבונן כחבל הוא ספקה הענף לר לרלות עליו ענפים אחרים הוא כמו אפיפירות ואסור לו לזרוע כמו שהקדמנו

י
פרק שביעי
המכריך את הגפן בארץ אם אין ע
עפר על גבה ג' טפחים לא יביא זרע עליה אפי' הבריכה ברלעת או בסילון הבריכה בסלע אף על פי שאין עפר על גבה אלא שלש אצבעות מותר להביא זרע עליה הארכובה שבגפן אין מודדין לה אא מן העקר השני

המכריך את הגפן הוא שיטמכה בארץ ואסור לזרוע עליה אלא אם כן יש עליה עשר גבוהה ג' טפחים ואפילו טמכה ברלעת או בסלון ובארץ בתלמוד ואמר בסלון של חרש הוא אומר שאם הכנים הזמורה בסלון של חרש או ברלעת שהלעג ש בטמכה ממוכה הזרע שאר ריקה וקדמה כמו כבוד אסור לו לזרוע בקדמך לה עד שיטמכה בארץ ג' טפחים וסלע הוא הקרקע הקשה והארכובה של גפן נדמתה כך שהיא ג' טפחים מעבד שכי' ממש וזה אם לא יהיה עקר יהיה כראה ויראה שהוא עקר יש למדוד מעבד ראשון

כ
המכריך שלשה ג
עקר ראשון ר' אלעזר בר' צד צדוק אומר אם יש ביניהם מד' אמות ועד ה' הרי אלו מ מצטרפות ואם לאו אינן מצטרפות גפן שיבשה אסור אינה מקדשת ר' מאיר אומר אף צמר גפן אסור ואינו מ מקדש ר' אלעזר בר' צדוק אומר קשמו אף על גבי הגפן אסור ואינו מקדש

ולא את הלזכרים לגמלים ר' יהודה אומ' כל הגולדים מן הסוס אעפ' שאביהן חסור מותרין זה עכ' זה אבל הגולדים מן החמור אעפ' שאביהם סוס מותרין זה עם זה זה אבל הגולדים מן הסוס עכ' הגולדים מהחמור אסורין זה עם זה

קדון כבר פירש שהוא מין ממיני העגלה וממנו אנתם הכקד' ואסו לקשו' קום לצד מצדי וקדון כדי יחביר בין הכנס והכקד' בקשר אחד ולזכרם הוא חמור המצא בארץ לגדים ידמה לב' על' ודעת ר' יהודה הוא מה שאפרש לך' שהוא אומר כשתהיה מ הנקבה ממיני הסוסים והזכר חמור יהיה הפרד הכלל מהם מין א אחד ומותר להחביר בין הפרדים ההם ולא כל' כחלק מן הסוס עם חלק החמור לפי' אבל אחד מהם יש בו חלק מן החמור וחלק מן הסוס העקר אבל ר' יהודה אין חוששין לזרע האב' וחלו הפרדים אחד אפרש' ונתייחס ממיני הסוסים הם מין אחד ומותר להרביץ קתם על קתם' וכן כשיהיו אמונותיהם ממיין החמור הוא כמו כן מ מין אחד' הכלל הוא אסור להחביר בין פרד' שאמו מזרע החמורים וכן פרד' שאמו מזרע הסוסים שיהיו אז שני מינין בלא ספק' מפני שלזרע האם חושש ר' יהודה וזהו שאמ' אבל הגולדים מן הסוס עם הגולדים מן החמור אסורין זה עם זה' והחולק עם ר' יהודה אומר שכל מיני הפרדים אחד מהם שחוששין לזרע האב' כגון כן ואחר שיהיה אמו של זה הפרד ממיין החמורים וכל זה ממיין הסוסים מין אחד הוא ומותר לרבעו להחביר בין הגולדים מן הסוס עם הגולדים מן החמור והלכה כר' יהודה

ה הפרוטיות אסורות והרמך

מותר ואדע' השדה היה ר' יוסי או מטמאות באהל כאדם הקופר וחולדת הסעים חיה' חולדת הסעים ר' יוסי או בית שמאי מטמא בזית במשא ובערשה במגע'

שם פרטיות נפל על אי זה מין שיהיה מהרבעת סוס ומין חמור על אי זה דרך שיתערבו והרמך הוא מין ממיני הסוסים וכמדומה לי שהוא חלוט התאנה שיש מין הסוסים חלוטי תאנה ומה שאמר בענין זה אכזרית ומותרות' ל' שחוסר לעשות הרבכה או שיהיה מותר' וחדי השדה הם חיות הדומות לכבי אדם' ואומ' המספרים חנושי העולם שהוא מדבר רבוי' רבים שאינם מובנים ודבורו דומה לרבור מדם ושמו אל כחאם בלשון ערב ומגידים מעניניו בספרי דברים רבים וקפוד נקרא בערבי קפוד וחולדת הכניי' חיה דומה להולדה ממיני הש' השועלים' ומין העקדים שיתבארנו לך במקומן בה שהשרץ והוא כל אחד משמנה שרצים הנזכרים בתורה כענין שחמ' החלד והעכבר' לא יטמא במשא אבל הוא מטמא במגע בלבד' והכללה תטמא במגע ובמשא והשרץ יטמא בכערה' והכללה תטמא בזוית' על כן אמר ר' יוסי שבית שמאי היו מסופקין בחולדת הסעים' אם הוא שרץ משמנה שרצים והוא ממיין החולד' או הוא ממיין חיה והוא דנין על' לחומרא וכותבין עליו חומרי הכללה ואמ' מטמא בזוית במשא כמו ככלה ונותבין עליו גם כן חומרי השרץ' ואמרנו שהוא מטמא בכערה במגע בשרץ ואין הלכה כר' יוסי בשני דבריו

שור בר' מין בהמה

ור' יוסי אומ' מין חיה' כלב מין חיה ר' מאיר או מין בהמה חויר מין בהמה ערוור מין חיה הפילו והקוף מין חיה ואדם מותר עם כלם למשך ולחרוש ולהנהיג

שור בר' הוא ששור המדבר והאומר שהוא מין חיה יתיר אכלת חלב' כמו חלב הנביים והאילים' וערוור הוא פרח למור מדבר' וקפול' ידוע והקוף נקרא בלשון ערב קד' ותנועתו כמה שכ' שהכלב והרטי השדה חיה' ואחרים אומ' שהם בהמה ליעבין מקח וממכר ומתנה כשימכר או שיתן כל חיה שיש ברבותו' או כל בהמה ואדם מותר עם כלם אם הכתו' לא תחרוט בשור ובחמור יחד' ואמרנו בספרי' בשור וב בחמור אי איתה חורט' אבל איתה חורט' בשור ואדם באדם וחמור ו ואין הלכה כר' יוסי ולא כר' מאיר'

וכרך שיהיה עם תבואת כרם ומלאת זרע' ושמתייה כמו כן בענין גדול ותיספת' ואם הגיעה לתכלית שלמותה לא יקראו או תבואת כרם ומלאת זרע' אלא ענבים וחזים'

ח עציץ נקוב מקדש בכרם ושאינו נקוב אינו מקדש' ור' שמעון אומ' זהו זה אוסרין ולא מקדישין' המעביר עציץ נקוב בכרם אם הזסיף במאתים אסור'

כבר הקדמנו לרבר בענין נקוב כפר' חמישי במסכ' דמאי תרשנו עם ריבוי' והקדמנו כמו כן היקף נוכח לרעת' אם הזסיף חלק ממאתים כ' חמישי מן המספתא הזאת ושאר' אם הזסיף במאתים אסור' על תבאי וזכרו חזיתו בתלמוד והוא שאמרנו וכלבר שנייהו תחת הספן ואין הלכה כר' שמעון'

פרק שמיץ בלאי הכרם אסורין מלורוע ולקיים ואסורין בהנאה' בלאי זרעים אסורים מלורוע ומלקיים ומותרין

באבילה וכל שכן בהנאה בלאי בגדים מותרין בכל דבר ואינן אסורין אלא מללבוש' בלאי בהמה מותרים לגדל ולקיים ואינן אסורין אלא מלהרביע' בלאי בהמה אסורין זה בזה

אמר הכתו' בלאי הכרם מן תקדש' וכל כקבלה מן תקדש' תוקד' אם ר' ל' לשרפם ולא יהנה בהם' ופי' מלהרביע הוא להרביץ זכר על קבה' ויבנים במכחול בשפופרת ואז ילקה' ומה שאמר בלאי בהמה אסורין זה עם זה' ר' ל' שאסור הרבעת בהמות שהם מורכבות מכ' מינין חלו עם חלו' כגון פירכי' פרד' על סוסיא כמו שיתבאר בפרק שאחר זה'

ב בהמה עם בהמה וחיה עם חיה' בהמה עם חיה וחיה עם בהמה טמאה עם טמאה וטהורה עם טהורה וטהורה עם טהורה עם ט טמאה אסורין לחרוש ולמשך ולהנהיג'

כשאמר בלאי בהמה אינן אסורין לא מלהרביע' אמ' שאינו זה אלא לבהמה עם בהמה או חיה עם חיה ושאר' מה שיקד' אבל בהמה טמאה עם טהורה וטהורה עם טמאה יש בה תוספת על אסור ההרבעה והוא שהם אסורין ל לחרוש ולמשך ולהנהיג' ולחרוש הוא שיחוש בהם יחד' כעל אחד' ולמשך בהם העגלה או האבן או כיומה לו' ולהנהיג' שיקשרם ביחד וענין יחדו' ר' ל' לחבר ביניהם ולהיחדם על חיה דרך שיהיה או לח לחרישה וחולתה ומן השור והחמור נקח ראי' על כל שני מינין אחד טמא ואחד טהור ואסור זה מן התורה אבל מדרבנן אסור כמו כן החרישה וחולתה משאר מיני בלאים' כמו שנתבאר בכבא קמא שהוא אומר אחד השור ואחד כל בהמה'

ג המנהיג סופג את הארבעים והדושב בקרן סופג את הארבעים ר' מאיר פוסק והשלישית שהיא קשורה לר' לרצועות אסורה

קדון מין מהעגלות והם כ' עגלות האחת קשורה בשניה' ועגלה שלישית קשורה באותם הרצועות שבהם ו והוא אמ' שהי'ם היושב בתוך הקדון והאי'ם האנהיג' ב' בהמות שהם כל אי'ם המושכות העגלה ילקה כל אחד מהם מלקות' ואפילו שלא יעשה כלום היושב בקדון שישיתנו עם עגור' למלאכה ותקון' ור' מאיר פוסק היושב בקדון אחר שאינו עגור' בשום תבועה להוליך' ה העגלה או בהמות' והשלישית שהיא קשורה לרצועות ר' העגלה ה השלישית הקשורה עם הקדון אסור לשכת בה' כשימשכו העגלות ה שהם בהמות בלאים ואין הלכה כר' מאיר'

ד אין קושרין את הסוס לא לצודי הקרן ולא לאחר הקרן

כלאים

תופרין כדרכן ובלבד שלא יתבטו בהמה מפע החמה
ובגשמים מפע הגשמים והצנעים תופרים בארץ :

כל זה מצוה :
ז הברסין והברדסים והדלמטיקון
ומנעלות הפינן לא ילבש בהן עד שיכרוק ר' יוסי אומ'
אף הכאי מחוף הים וממדינת הים אינן צריכין בדיקה
מפני שחוקתן כקנבם ומנעל של ורד אין בו משום
כלאים :

אלו השמות כלם לא עמדנו על פירושם אבל העבין ידוע
ומוכן . והוא שכלם הם בגדי צמר ילבישו בהם הרגלים והשוקים
כי הוא אומר שאסור ללבושם עד יחקי עליהם אם הם תפודין כפשתן
ואמר ר' יוסי שהבאים ממדינת הים ומא"י הם צריכות בדיקה
שכלן יתפרו אותן בחוטי קנבם שהפשתן אינו נמצא אצלם . ודברי
ר' יוסי היה אומר בשם מי שהגיד לו בזמן שלח היה נמצא פשתן בכל
הארץ . וכן אומר בתלמוד הראשון דתמיא ב' אשונה שלח היה הפשתן
מנויה בכל מקום . אבל הפתא שהפשתן מנויה בכל מקום צריכה
בדיקה . ומכאן שלמד הוא דמות מנעל שמתכין תחת קף הרגל לה
להלך בה על הינועים והכסות .

ח אין אסור משום כלאים
אלא טווי וארוג . שנאמר לא תלבש שעטנן רבר שהוא
שוע טווי וזו . ר' שמעון בן אלעזר אומר גלוזומליו
הוא את אביו שבשמים עליו .

ט שוע הוא הטרוף שהוא ממחך
פ"י הבגד . ותרנגומו וטח את הבית וישועית ביתא וטווי הוא לערב
צמר ופשתים יחדו וישנה מהם חוטים וכו' הוא שארוב משיהם ה
האריגה וטח לשון הארמכיים ועבינו אצלם החבור ושייתאחר וישנוב
באחר ושייתערב הצמר בפשתים וישנו משיהם חוטים וישנו מן ה
הטווי והוא בגד נאחר כן יערפנו וימחקנו וימריקנו כמו שיעשו כב
בבב' מלך הייני' אז יהיה הבגד הקוץ כלאי . וזהו כלאי מן התורה
והוא שלח יהיו כלאי עד יסין נחברי' אלן שלשה העביות כלם וכל מה
שאינו כך הוא כלאי מדברי סופרי . וזו הלכה חסוקה באמת ואין בו
ספק וכן אמרו בתלמוד . וזה מצאתי לאחד דבר חולק על מה שאמרתי
לך חל' יבכס כלבך שצק שהוא שכת ההלכה הדיא האמורה בגמ' ל
כרה . וכלנו ומליו הוא כוונה מן האצות ומרחיק רחמי הקב"ה ממנו ל
לעברו מנות בזה הקב"ה כדבר שאין בו תאוה שתבדוהו . וזה ענין
בדול נגורת כלנו ומליו ממלת אל יליו מעיך :

ס הלכיים אסורין מפני
שהם שועים פיה של צמר בשל פשתן אסור מפני שהם
חוזרין בארוג . ר' יוסי אומר משיחות של ארגמן אסורו
מפני שהוא מולל עד שלא קושר לא יקשור סרס של
צמר בשל פשתן לחזור בו את מהצו אף על פי שהרצוה
באמצע :

ז לברים הם ירענת הצמר שאין ארונות לא טחפות ונקרא כלסון
ע"ב לבר ופיך של צמר בשל פשתן עבדות של צמר ופשתן מפי
שיתערבן חוטים אלו עם אלו בהתערב באריגה מפיחו של ארגמן
עבדות של ארגמן מהקבוע שיהיו לקבץ מהם רבות ולקשור אותם ב
בחוטי פשתן והוא אומר שהם כלאים שהחוט ההוא יפתל אותו עם
הארגמן ואז יקשור בו ובמעט' ההוא שהו' פתל' יהיה טווי וזה ענין
שאמר מולל עד שלא קושר . וסרס של צמר בשל פשתן הוא להדביק
מחברת או חזור או אכטו ממנו ואחר אפשתן ברצועת עור בין שכ
שכיהן כ"י שיקשר קצה עור באזור הצמר וקבהו האחר באזור הפשתן
ומכאן תבין שאסור לתפור בגדי צמר בגדי פשתים ואפי' בחוט מסי או
בחוט צמר גשן . וכל זה כלאים מדרכן כמו שזכרתי לך ואין הלכה
כר' יוסי :

ח אותות הגרדין ואותות הכובסין אסורות משום
כלאים התיקף תביפה אחת אינה חיבור ואין בה משום
כלאים . והשומטה כשבת פטור עשה שני ראשית לצד

פרק תשיעי
אין אסור משום כלאים אלא צמר
ופשתים ואינו מטמא בגנעים אא
צמר ופשתים אין הבהמם לובשין לשמש בית המקדש
אלא צמר ופשתים . צמר גמלים וצמר רהלים שפרפן
זה בזה אם רוב מן הגמלים מותר ואם רוב מן הרחלים
אסור . מחצה למחצה אסור . וכן הפשתן והקנבם שט
שטרפן זה בזה :

אמר הכתוב בכלאי צמרים צמר ופשתים יח
יחדו . ואמר בזמאת נבעים כבד צמר או כבד פשתים . ואמר
בבב' כהונק כלם שלח יהא חלא מתכלת וארגמן ותולעת שני ושם
משור' או מכלם או מאחד מהם . ושם הוא פשתן . ותכלת הוא צמר
נכונע כפי תרשיש . וארגמן הוא הקרא בעברי' ארגמן והוא הצמר
הנכונע כנכונע לכלא ותולעת שני הצמר הנכונע בשני והוא הצמר
ואתה רואה שהשכני אינו נופל אלא כנבעים כלבד . ושני המינין
הם צמר ופשתים ואל יטעה אותך מה שהנא אומר במקומות מן הת
התורה כתבתי בר ומכבדי בר שהבד שם הפשתן כמו כן . ומה ש
שארם אם רוב מן הגמלים מותר ואל מותר לארגון אותו עם הפשתן
וקנבם הקרא אלקנבם בע"כ וכשגדל בארץ יצאו מאנן חוטים ידמו
לפשתים . והצמרים הארונים ממנה נמצאים לרוב . ופירוש טרפן ב
כתבן זה עם זה

ב השיריים והכלך אין בהם משום כלאים
אבל אסורים מפני מראית העין . הברים והכסות אין
בהם משום כלאים . ובלבד שלא יהיה בשרו נוגע בהם
אין עראי לכלאים ולא ילבש כלאים אפי' על גבי עשרה
אפילו לנעוב את המכס :

ג שירין וכלך מיני משי הם וידמו כאלו
הם צמר ופשתים ומשי שאחד מהמינים ההם חלק כמו הפשתים . וזה
והשני יש בו יבשות והוא טעם כמו הצמר אין עראי לכלאים . וזה
שאסור ללבוש . אפילו בדרך עראי כמו שכתבתי באמרנו לא ילבש כ
כלאי אפ' לו על גבי שאר בגדי זה על זה . ואפ' לו לבגוד את המכס חוץ
לו הקנות ללבושו וכן היה מהקנבם :

ד מטפחות הידים מטפחות
הספרים מטפחות הספג אין בהם משום כלאים רבי
אלעזר אומר . ומטפחות הספרים אסורות משום כל
כלאים .

ה מטפחות הידים הם המטפות שיטבבו בהם הידים . ו
ומטפחות הספג מטפות שיטבבו בהם כל הגוף . ומטפחות הספרים
מטפות מספר תורה שיאחו בהם ספר תורה הקורא בשעת קריאתו .
ומטפחות הספרים הם מטפות המגדלים שימנו אותם על כתפי המ
המתגלח והלכה כר' אלעזר שהוא אסור אלו הספג מטפחות משום
כלאים .

ו תכריכי המת ומרדעת של חמור אין בהם משום
כלאים . לא יתן המרדעת על כתיפו אפילו להוציא
עליה ובל :

ז תכריכי המת הצברים שילבשו המת שהאדם כשימות בטלו ממנו כל
המנות ואינם חייבים הימים לכהנב בהם אסור ולא שום מנה ממ
מנות הכתוב בגון כיצית ותשלין ומזונות ודומה לאלו . והמרדעת
היא מרדעת החמור . ונקרא כלסון ערבי מדעא :

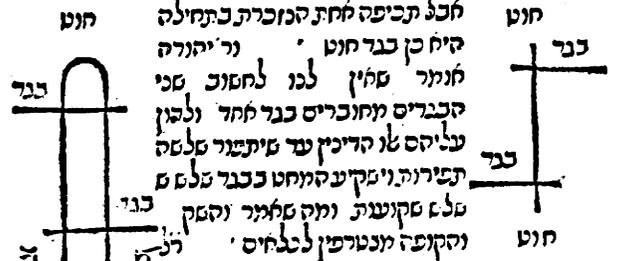
ח מוכרי כסות
מוכרין כדרכן ובלבד שלא יתבטו בהמה מפני החמה
ובגשמים מפני הגשמים . והצנעים מפשילין במקל .

ט כל שמונת להם מכירת כלים של כלאים ולהשליכם על גביהם וכל
וכלבד שלא יתבטו להתחזם בהם או לכסות גופו מן השמש . וצנעי'
הם ה' זקוקים כמכות ומפשילין במקל . הוא שישים אותם בקצה
המטה וישים המקל על כתפו כדי שלא תגזג לבגדו :

י תופרי כסות

אחד חיבור ויש בה משום בלאים והשומטה בשבת
חיבור יהודה אומר עד שישלש הסק והקופה מצטרפין
לבלאים

אחת הגדרים והכוכבין הם סימני האורגין וכוכבי הגדרים שהם
על ג' סימנין כבגדיהם כדי שלא יתערבו ואלו יעשה סימן בחוט
צמר על בגד פשוט או הפך הרי זה בלאים ונתכף תביעה אחת
להכבדים חוט כשני בגדים כחמד וכשימשכהו אדם כחוטך במישור
והוא אומר ששני הגדרים ההם אינן מחוברים ואם כטמא האחד לא
כטמא השני וזה ענין שאמר אינו חיבור ואם האחד מהם פשוט
והשני צמר אין בהם משום בלאים והמוטף מהם חוט בשבת פטור ו
חיבור קודע יעשה שני ראשים כאחת הוא שיתחבר שני קנות החוט מ
מצד האחד ויתחבר בגד לבגד ויהיו שתי תפירות כמו זה

פשיקין בג' צמר ופשיקים ויחברם בחתיכת סק
או קופה שכבר החברם אבל חסך או חל הקופה קנתם עם קנתם ויש
להם קנת חיבור וכצנעה בלאים ואומר ללבוש הגדר ההוא המחובר
משניהם וכן אומר בשפרי ייחדין מכל מקום ואין הלכה כר' יהודה

סליקא מסכת בלאים

ע' אימת
חורשין בשדה האילן
ערב שביעית בית שמאי
אומרים כל זמן שהוא יפה לפרי ובית הלל אומרים עד
העצרת וקרוכין דברי אלו להיות ברברי אלו

זו המטנה
היא המטנה הראשונה והוא שהם אמרו שאסור לחרוש בשנה ששית
מה שאי אפשר לקצרו אלא בשביעית ואסור גם כן לקצור בשנה
שביעית שהנה ממנו בשנה שמינית וסמך זה הענין על מה שאמר
הכרוב ששתי ימים תעשה מעבדך וכיום השביעי תשבות בחריש וב
וכקציר תשבות וחסרו בכחן חריש וקציר חיבור על יוש שבת כי
הוא נכנס בכלל מה שאמר לא תעשה כל מלאכה ואינו ר"ל כמו כן
על שבת השמיטה שכבר באר זה בבאור והוא מה שכלל תורעו
ולא תקצרו את שפיה וואמרנו אף אינו ענין לשבת הראשונה ולא ענין
לשבת צרת השנים תבהו ענין לחסור שני פרקים החיובים בחריש וב
וכקציר ואמר בחריש שקצירו אסור זה חריש של ערב שביעית שיוצא
לשביעי בקני שחרישו אסור זה קני של שביעי שיוצא למנוחא שביעי
ודע כי ערב שביעית היא השנה הששית ומנוחא שביעית היא השנה
שמינית שהיא שנה ראשונה לשמיטה השניה ואמר בתלמוד רבן גמליאל
ובית ריבנו כמנו על שני פרקים אלו והתירום ואמר כמו כן בתוספת
ר' ג' בית ריבנו התקינו שיהיו מותרין בעבודת הארץ עד ראש השנה
משני שדעתן בדעת ר' ישמעאל שהוא מוצא מה שאמר בחריש ובקני
לענין אחר כמו שיתבאר בזה הפרק והוא אומר שעבודת הארץ
ערב שביעית אינה אסורה מן התורה אבל היא הלכה בזמן שבית
המקדש קיים וכאמרו בית המקדש בזמן רב התיר עבודת הארץ עד
ראש השנה

ב איוהו שדה האילן כל שלשה אילנות לבית סאה
אם ראויין לעשות כבד רבילה של ששי מנה באיטלקי
חורשין כל בית סאה בשבילן פחות מיכאן אין
חורשין להן אלא מלא האורה וסלו חוצה לו

כבר פירשנו
פעמים בבלאים של בית סאה חמישים אמה על חמישים אמה ופרשנו

בתלמוד ממה ששנינו בבאן בחילנות התלנים מצני שפירותן מרובות
וזע טענות ויהי שאמר כבר ר"ל הגוף המחובר מן התלנים טקן
כקבצים או על זעדי יהיו כרמות כבר לחם וכבר בארנו שמסקלן
מנה ממה דברים והדברים שמה מעות מן המימחים למנובע ארץ
הכרם איטלקי והם המצות שהקדמנו זכר משקלם בסוף פאה
וכאחד מהם משקל יוגרברי ששנים ואורה היא מלקא התלנים כ
כרוב וכבר באמר על הבטן ומינה כל עובר ררך

אחד אילן סרק
ואחד אילן מאכל רואין אותן כאלו הם תאנים אם ראויין
לעשות כבד רבילה של ששים מנה באיטלקי חורשין כל
בית סאה בשבילן פחות מיכאן אין חורשין להם אלא
לצרכן

כבר הקדמתי לך שאילן סרק הוא שאינו עושה פרי כגון ס
הארז ותרזה ודומיהן וכבר באמר מלא ואורה וסלו חוצה לו

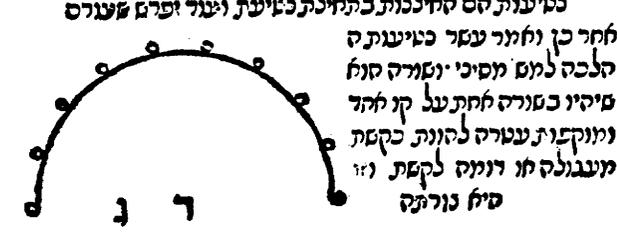
היה אחר עושה כבד רבילה ושנים אין עושה או
שנים עושה ואחד אינו עושה אין חורשין להם אלא
לצרכן עד שיחיו משלשה ועד תשעה היו עשרה
מעשר ולמעלה בין עושה בין שאינו עושה חורשין כל
בית סאה בשבילן שנ' בחריש ובקציר תשבות אין צרי
לום חריש וקציר של שביעית אלא חריש של ערב שב
שביעית שהוא נכנס בשביעית וקציר של שביעית
שהוא יוצא למנוחא שביעית ר' ישמעאל אומר
מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר

עד שיהיו
משלשה ועד תשעה ר"ל כשיהיה כשעור בית סאה מן אילנות עד ט'
אסור לחרוש כל בית סאה בשבילן אלא אם כן כולן עשונות פרי ויתקבץ
משפירותיהן כבר של ששים מנה ושעורו באבני משקלנו כ"ל ליתרון
וז' אונקיות וכ' שלישיית אונקיא בקירוב מן הליטורא שכ"ל ליתורא י"ז
אונקין והאונקיא י"ז דרכמונים והדר כמון לוגרבר ששנים ואלו היו
עושין פרי פחות מזה אסור לחרוש אלא שביבות האילנות בלבד כמו
שיתבאר אבל אם היו מן אילנות ולמעלה כשיעור בית סאה אחד
שיתנו פרי לרוב או מעט חורשין כל בית סאה בשבילן וזו הראייה
אשר הביאו מן השוק שכ' בחריש ובקציר חוזר על מה שאמר אין
חורשין להם אלא בשבילן ועל כן אסור לחרוש וזאת זה ואפי' בערב
שביעית ור' ישמעאל כבר פירשנו דעתנו ומה שאמר רשות ר"ל שחונן
מוכרח לעשותו וכשיהיה יעשהו וכשיע' יביחיהו וכדומה לזה שבות
בשבת אבל קציר העומר שהוא מנוח להניף ממחרת השבת היא
דוחה את השבת וזה אמת ויתבאר במקומו במסכת מנחות

ה שלשה
אילנו של שלשה אנשים הרי או מצטרפין וחורשין כל
בית סאה בשבילן וכמה יחא ביניהם רבן גמליאל או כרי
שיהא הבקר עובר בבליו

לפי שהם של שלשה אנשי היינו
חושבי שלא יבטרו וכל אחד מהם יחרוש סביבות אילנו כמלא אורה
וסלו חוצה לו וכל למדנו שיבטרו וכלבר שיהיו מרוחקות כשיה
השער שאמר רב ודבריו חמת וכן הלכה

ו עשר נסיעות מפורזות
בתוך בית סאה חורשין כל בית סאה בשבילן עד ראש
השנה חיו עשויות שורה ומוקפות עטרה אין חורשין
להם אלא לצרכן

כבר פירשנו
פעמים בבלאים של בית סאה חמישים אמה על חמישים אמה ופרשנו

ז הנמיעות והדלועים מצטרפין לתוך בית סאה רבן שמעון בן גמליאל אומר כל עשרה דלועים לבית סאה חורשים כל בית סאה עד ראש השנה

דברי רבן שמעון בן גמליאל הם בעיניו דלעת יוכית כלכד מפני שהיא גדולה והיא כמו חילין והלכה כרשב"ג

ח עד אימתי נקראו נטיעות ר' אעזר בן עזריה אומר עד שיחולו ר' יהושע אומר בת שבע שנשם ר' עקיבא או נטיעה בשמה אילן שנמס והוציא חליפין מטפח ולמטה בנטיעה מטפח ולמעלה באילן ר' דברי ר' שמעון

עד שיחולו יפגל בגזר ממלת חול וי"ל שיקראו נטיעות כל הב' שנים שהם ערלים כלכד וזה אם יסרה כטע רבנן ש טכה ואלא לא יסרו עד תום הטכה הרביעית שהיא קדש וכן אמרו מ"ד עד שיחולו עד שיסרו חו"ע שיעשו חילין מאליהם ר"ל בטכה החמישית ור' עקיבא אומר נטיעה בשמה ר"ל שכלך בה אחרי מנהג הטעון וכל מה שיקראו בני אדם נטיעה הוא נטיעה הכאמר עליו ע עשר נטיעות לתוך בית סאה אילן שנמס והוציא חליפין פיר' האילן כשיכרתו ועוד יחליף אומר שמעון שאם כרתו אותו עד שלא כשתיר ממנו על פני הארץ לא פחות טפח יהיה הנזמח בו כנטיעות ואם הוא יותר מטפח יהיה הנזמח בו כאילן וכבר כתבאר לך בלא ספק ההפ"ש בין הנטיעה והאילן שהאילנות לבית סאה והנטיעות עשר לבית סאה ואם יקרא שרה חילין והלכה כר' עקיבא וכר' שמעון מפני שאם כותפתו דברים מסכימין ע"ה דכריהם

פרק שני עד אימתי חורשים בשדה הלכן ערב ש שביעית עד שתכלה הליחה כל זמן שבע אדם חורשין ליטע במקשאות וכמדלעות אמר שמעון נתת תורת כל אחד ואחד בידו אלא בשדה הלכן עד הפסח ובשדה האילן עד עצרת

עד שתכלה הליחה ר"ל עד פתיכה הארץ ותכלה לחנות בגמין זמן החום ומקצות מקום זריעת הקשואים ומדלעות מקום זריעת הדלועין ומה שאמר כתת תורת כל אחד ואחד בידו שזה חורש ואומר ידיו לא כלתה הליחה מאדמתו וזה אומר כלתה ושרה הלכן ארץ לככה ענינו ידועה לזריעת תבואה וקטניות וזו הארץ מפני שצריכין לזרוע בה אחרי החרישה צריך להיות בה לחה מנוחה ומפני זה אין חורשין אותה אלא בעוד שיש בארץ לחות ושרה חילין יתפכו אותו כדי שירד המטר בעומקו וכשב"ל זה אין צריך להיות בארץ לחות שלא יהא מותר לו לחרוש אותה אפי' משתכלה הלחות וכל זה על משנה ראשונה כמו שכארנו והלכה כמו שתקן רבן גמליאל

ב מובלין ומעדרין במקשאות ובמדלעות עד ראש השנ' וכן בבית השלחין מיכלין מפרקין מאבקין מעשנין עד ראש ראש השנה ר' שמעון אומר אף נוטל הוא את העלה מן האשכול בשביעית

מובלין נותנין הדומן בגנות כדי ללחלח הארץ מעדרין חופ"ין בעקרי האילנות בית השלחין היא הארץ הנמחה ירבו ע"ף משלחי' מיכלין בגזר ממלת יבלת ר"ל לברות יבלות האילנות ה הנבצעים בהם מפרקים מסידים העליון מן האילן מאבקין יפזרו עליהם האבק מפני שיש אילנות שיוצא להם מעשנין עשנין עשן תחתיהם להרוג התולעים אכלי הפרי והדבקים בו ודברי ר' שמעון חוזר על מה שאמר מפרקין עד ראש השנה אמר אפי' בתוך השמטה מ מותר הוא ואמרין בתלמוד מיכלין מעבירין יבלת מפרקין כעליון

נ אין הלכה כר' שמעון מסקליון עד ראש השנה מקרמין מורדין מפסליון עד ראש השנ' ר' יהושע או בירודה וכפיסולה של חמשת כף של ששית ר' שמעון אומר כל זמן שאנ רשאי בעבודת האילן רשאי אנע בפסלו

מסקליון מסירין האבנים מקרמין לברות השכולת ביד ולהכניח הקבץ והוא כמו מ מרסמין וכבר פירשנוהו מורדין לברות הענפים המתפשטים מן האילן ומורדין הם הענפים הנורתיים בעת הזמיר ומשפלין לברות מה שיבש מן הענפים שהוא כשד בגזר מן פסולת ור' יהושע אומר שאינו עושה שלא יזמיר אותו עד ראש השנה אבל הוא עושה עד זמן שרדך בני אדם לעשות בכל השנים שלא יזמיר אחריו ור' שמעון אומר שהוא אסור אלא עד עברת כלכד שהוא מותר ובעבודת האילן כמו שהיתה משנה ראשונה והלכה כתנא קמא

ד מזהמין את הנטיעות ובורכין אותן וקוטמין אותן ועושין להם בתים ומשקין אותן עד ראש השנה ר' אעזר בר' צדוק אומר אף משקה הוא את הנוף בשביעית אבל לא את העקר

ז והוא שם לריח רע ופי' שמכאן ע"כ האדמה לסוך הנטיעים בשמן שיש לו ריח רע כדי שיריחו אותה התולעים אכלי האילנות וירחקו מהם וברוכין הוא שיקבץ הענפים והשאריות ויקאדם כדי שיעלו למעלה במישר ולא יכאנו על הארץ וקוטמין הוא לברות קצתם כשיצטרך לזה ועושים להם בתים עשין להם כללים להקך מן הגשם והשמש שלא יזיקו ומשקין אותם שופכין מים על ראש האילן ויוד על גוף האילן כלו וישקחו ואמר ר' אלמר בר' צדוק שכסכה שביעית עצמה מותר זה וכוף הוא ראש האילן ר"ל הענפים והעליון ושקר הוא הפרש ואין הלכה כר' אעזר בר' צדוק

ה סכין את הפגים ומנקבים אותם עד ראש השנה פני ערב שביעית שנבסו לשביעית ושל שביעית שיצאו למוצאי שביעית לא סכין ולא מ מנקבין אותן ר' יהודה אומר מקום שנהנו לסוך אינן סכין מפני שהיא עבודה מקום שנהנו שלא לסוך סכין ר' שמעון מתיר באילו מפני שהוא רשאי בעבודת האילן

סכין מושחין בשמן למהר בישולן ומנקבין עשין בתאנים נקבים וכן מכהג התאנים בקנת מקומות אכלינו שחין מתבשלן עד ימשחו בשמן ען דק ונקבין בו בקנת כל תאנה מהם והלכה כר' יהודה ולא כר' שמעון

אין נוטעין ואין סבריכין ואין מרכיכין ערב שביעית פחות משלשי יום לפני ראש השנה ואם נטע או הברך או הרכיב יעקור ר' יהוד' אומר כל הרכבה שאינה קולטת לשלשה ימים שוב אינה קולטת ר' יוסי ור' שמעון אומר לשתי שבתות

נוטעין ידוע מוכיכין להשיב האילן בארץ על ארבו ולהחזיר העפר עליו וימחמו בו אילנות רבות ומרכיכין פי' לנטוע בבוק האילן והתבאים כולן מסכימין שצריך שתעלה לו שנה קודם שכת השמטה ואז יהיה מותר הנטיעה והיא ערב שביעי' והם חולקין בדבר זה שרעת תנא קמא יום אחד בשנה חסוכ שנה ודעת ר' יהודה ור' יוסי ור' שמעון שלשים יום בשנה חסוכ שנה וכולן מסכימין שהוא צריך שתעלה לו שנה אחר זמן קליטה ופי' קליטה לקחה וחטיפה והיא מלינה לחכור האילן בארץ ולהסתבכו חנוטי הערס בארץ והם כמו כן חולקין בקליטה שתנא קמא אומר לשלשים יום קולטת

ותר לקיימן בשביעי ואם לאו אסור לקיימן בשביעי
התמרות שלהם אסורות בשביעית ומרביצין בעפר
לכן דברי ר' שמעון ר' איעור בן יעקב אומר ממרסין
באור בשביעית ר' שמעון או אבל אין מבסחין

הקטן
יבשו ואם לאו אסור לקיימן בשביעית משבי שפירות שביעית אסור
לבנו אותם ולהניחם לזריעה כמו שיתבאר והתמרות הם הניצים
והצבים מרביצין בעפרה לבן מניחין דסיסי מים על העפר הלכן
ונקרא עפר לבן המקום שיש בו איכות מתחנות עד יהיו עשירה מ
מהם ביותר מבית סאה וכשישיו קדונות זו מזו הכל מסכימין
שמועד להרכיבם שאינה עבודה וממרסין ידוע ועוד יתבאר ש
שפירות שביעית והתבואה אסור ללקטם ולקצורם כדרך שעשין בש
באר השמים וכבר בארנו בכלאים שאלף כפוח כריתת הכניסות
הינאנות תרגום תזמור תבסח אומר ר' שמעון זה שהתרכנו
לולמרס האורז בשביעית נאעפי שיעשה כן בשאר השנים אל
יעלה בלבך שהתירו לנו כל העניני באורז בלא סני ושמותר לו כמו
כן לבכשו חבל הוא אסור בשביעית כמו שאר הנמח והזרע שאסור
לבכשו ואין הלכה כר' איעור בן יעקב והלכה כר' שמעון שאסור
כיבש האורז

פרק שלישי מאימתי מדציאין זבלים לאשפות
משופסיקו עוברי עבירה דברי ר'
מאיר ר' יהודה אומר משייבש המתק ר' יוסי אומר
משיקשר

בידוע שעבודת הארץ בשנה שביעית אסור ולזבל
השנו כחשב מכלל עבודת הארץ ומצבי זה אין מותר בשנה שביעית
להזניח זבל ולעשו מימנו אשפה חוץ למדריש זמן ידוע מהסכס ור'
מאיר או שהזמן ההוא הוא הזמן שיתקן עובדי הארץ מעבודת בשנה
שביעית שקדם זה יחשב כל הרואה אותו נושא חזבל שהוא מוליכו
לעבודת האדמה ושואף מעובדי עבדים ואמר ר' יבנה שאסור לו
להזניח זבל ולעשות אשפת ומצו במשך שביעית ער שייבש המתק
והוא הנקרא בערבי חטול וכלים קלוקל כשייבש סכומן שהוא אין
מזבלין הארץ לעבודת האדמה משום שיקשר המתק ונקרא
מתק משבי שהוא מר באו שיקרא לעור סנא כסור והלכה כר' יוסי

עך במה
זבלין עך שלש שלש אשפות לבית סאה של עשר
שער משפלות של לתך לתך מוסיפין על המשפלות זאין
מוסיפין על האשפות ר' שמעון או אף על האשפות
המשפלות הוא
הכל שנושאין בו חזבל ולתך תני כר' וכבר בארנו פעמים רבות
שהכורל סאה ובארנו שיעור הסאה בסוף סאה ופירשנו כמו כן פ
פנימי רבו כבית סאה חמשי על חמשי אמ' פי מוסיפין על המשפלות
הוא שישמנו באשפה יותר מעשר משפלו ואין מוסיפין על האשפות
הוא שלא יתן כשיעור בית סאה יותר משלש ור' שמעון מותר להיות
כבית סאה יותר משלש אשפות ואין הלכה כר' שמעון

עושה אדם את שרהו
שלש שלש אשפות בית סאה יותר מבאן מחציב דברי
ר' שמעון וחכמים אוסרין עך שיעמיק שלשה או עך
שיגביה שלשה עושה אדם את זבלו אוצר ר' מאי אומר
עך שיעמיק שלשה או עך שיגביה שלשה היה לו דבר
מועם מוסיף עליו והולך ר' איעור בן עוריה אומר עך
שיעמיק שלשה או עך שיגביה שלשה או עך שיתן על
הסלע

עך שיעמיק שלשה ר"ל כשיהיה ית משלש אשפות לבית
סאה אינו מותר לו עך שיעמיק מקום האשפה או יגביה כר' שירא
סאין מחשבתו וכונתו לתקון הארץ ועבודתה חלא לאסוף חזבל ס
סיה לו דבר מועם ר"ל כשיהיה לו כותך שרהו בשביעית וכל מועם

ר' יהודה אומר לשלש ימים ור' יוסי ור' שמעון אומר לשתי שבתו ואם
כן כתחייב ממה שידרכו שדעת ר' יוסי ור' שמעון כדרך לבטוע קודם
ראש השנה ארבעה וארבעים יום שתי שבתות לקליטה ושלשים יום
לאחר קליטה כר' שתעלה לו שנה ור' יהודה נרד לבטוע קודם
ראש השנה בשלש ושלשה ימים לקליטה ול' יום כר' שתעלה לו שנה
אחר קליטה ולר' עת תבא קמא כרד לבטוע ל' יום קודם אף בלבר
אם כן מקבירא שהוא כרד לא יום ל' לקליטה ויום אחד אחר קליטה
כר' שתעלה לו שנה כמו שבארנו מדעתו שהוא אומר יום אחד בשנה
חשוב שנה אבל הוא שוכר יום שלשים עולה לכאן ולכאן ר"ל שהוא
כמכה מימי הקליטה וכמכה עש מה שאחריו ותעלה בו שנה והלכה
כר' יוסי

האורז והדוחן והפרגין והשומשמן
שהשרישו לפני ראש השנה מתעשרין לשעבר ומותרין
בשביעית ואם לאו אסורין בשביעית ומתעשרין לשנה
הבאה

אורז ידוע וכבר פירשנוהו ודוחן בערבי דבון ובלעז מיל
ופרגין בערבי שבאיש ושומשמן סומסם ואלו ארבעה מינין בלבר
היא הכונה בהם שתעשר קודם שביעית אבל התבואה עד שתבא
שליש כמו שבארנו בענין והירק הולכין בו אחר זמן לקיטתו וכן
אמר ידן אחר לקיטתו למעשה ושאח ראש השנה אין הכונה על ראש
השנה של שנה בשנה שביעית אבל הוא רונה שכשתעשר קודם זה
יהיה דינם למעשרות דין שנה שעברס אם כן נתחייב בשנה שעבר
במעשר עבי יוניאו בזאת כמו כן מעשר עבי ואם נתחייב כן מעשר
שני יוניאו מעשר שני והשני שמוציאין בהן מעש עבי במקו מעשר שני
היא השלישית משנות השמיטה והשש' כמו שאמרנו כמה שהקדמנו
ועד בשנה אותה וכוסף לבאר אם כדומן להיות שנה זו שנה שביעי
יהיו אלו כמו פירות ששית ומותרין בשביעית ואם לא השרישו קודם
ראש השנה דינם במעשרות כדן שנה הבאה ואם כדומן שתהיה שנה
הבאה שביעית יהיו אסורין בשביעי ומותר לבכוש אותן לקיום חבל
דין כדן פירות שביעית

ר' שמעון שזרי אומר פול המצרי
שורעו לזרע בתולה כיוצא בהן ר' שמעון או אפוען
הגמלוזן כיוצא בהן ר' אלעזר אומר אפוען הגמלוזין מ
משתמלו לפני ראש השנה

ורעו לזרע פי שורעו לזרע לקחת
מומנו זרע ולא לחבלים האפועין הגמלוזין הם קבשי וכבר פירשנוהו
משנתמלו פי משיכעו כקלונן ותגדמל בלשונם הוא כלי עור
יעשהו סרועים והולכי דרך לתת בו נידם ונרכיהם ותלנין אותו על
בגדין והוא מומס חלין המכסה אשר על האפועי מקפי שהיה תבני
סלגי שהוא בזמנם כתבנית קליפת האפועים ואין הלכה כר' שמעון
בן שזרי

הבצלים והסריסים ופול המצרי שמנע מהם
ליום לפני ראש השנה מתעשרין לשעבר ומותרין
בשביעית ואם לאו אסורין בשביעית ומתעשרין לשנ'
הבאה ושל בעל הבית שמנע מהם מים שתי עונות ד
דברי ר' מאיר וחכמים אומרים שלש

עכין הבצלים כשימנעם
לחות אחר שיעקרוהו אותם מן הארץ ימחו יוניאו פרחים מבפנים
ויש מומנו מין שאין דרכו כך והוא נקרא בצלים סריסים המשילג או
אותם לסריס שאינו מוליד ולח יזרעו המין הזה חלא במקום משקה
ומפני זה אמר בהכבו ושל בעל ופי שתי עונות שתי שעות ימנע
מדם שתי השקות מפני שיעקו אותם לימים ידועים אבל מונעים
מהם המים כשיהיו נבמרים וירבו לעקור אותם מן הארץ ועבין שאת
למעבר ולהבא ובשביעית מבווא היטב מן הדברים אשר הקדמנו
בענין האורז והדוחן והלכה בחכמים

הדלועין שקיימן
לזרע אם הקשו לפני ראש השנה ונפסלו מאוכל אדם ס

המחרישה ארבעה שלח כזרעוניה ג' יר' של כרמיתגל מאכבים קטנים
וכל זה מכוונת על העיקר שיסרכנו שאסור לנו תיקון שדהו

אין
ח
בזמן מדרגות על פי הגאיות ערב שביעית משפסקו ג'
הגשמים מפני שהוא מתקן לשביעית . אבל בונה הוא
בשביעית משפסקו גשמים מפני שהוא מתקן למוצאי
שביעית . ולא יסמוך בעפר . אבל עושה הוא חייץ וכל
אכן שהוא יכול לפשוט את ידו וליטלה הרי זו תגמל .

מדרגות ירוע וגאיות ידוע . וכשיכנה מדרגה על הבאונה ההם וישפר
אותה לתקן לא יסמוך בעפר . י'ל לא יחזיר העפר לגאיות ההם כדי
שיטוה פניהם . ותייץ הוא מחיצה לל להכדיל אותה הבאונה מכל השדה
והאכבי' שיהו קרובים על פי הבאונות כדי שיוכל להושיט ידו ולקחתם
מועד לו לקחתה ומה שלא אפשר לקחתה עד שירד בגיא חינו מותר
לו לקחתה מפני שפסידה אותה יורד אף ישלשל עמו לקחת אותה .

אמר שהוא לתקן שדהו כתבנו
אבצ בתף באות מכל מקום והמקבלן מביא מכל מקום
ואילו הם אכבי בתף כל שאינה יכולה להינטל באהת יד
דברי ר' מאיר ר' יוסי אומ' אבצ בתף כשמין כל שהן נטלות
שתים שלש על הכתף .

כבר באמר באשר הקדמנו כלא מתוך
שלו אכל מתוך של חברו מה שהוא רונה יטול . והוא אמר עתה
שקבלן והוא שוכר הארץ לעבוד אותה רינו כרין מביא מתוך של ח
חברו שהוא מביא מכל מקום ואף זה שיעור שזדמן לו מהאכבים . ו
וקלכה כר' יוסי .

י
הכונה גדר בינו ובין רשות הרבים מותר
להעמיק עד הכל עמה יעשה בעפר צוברו ברשות ה'
הרבים ומהקינו דברי ר' יהושע ר' עקיבא אומר כדרך
שאיין מקלקין ברשות הרבים כך לא יתקנו מה יעשה
בעפר צוברו כדרך שדהו כדרך המוכלין וכן החופר ב'
בור ושהו זמורה .

מתקנו מיישר אותה ומתקנו ר' עקיבא
אומר ליישר ולתקן רשות הרבים . ולא לקלקל שבמיישר אותה ויסיר
האכבים יצאק להשליכם אל מקום אחר וכמוה מקלקל לא אם יהיה
לוקט מהם האכבי ויסיר המקולקל וישליך מה שהסיר ויטלהו בים או
באשפה . וכן הוא מכוונת בתלמוד וקלכה כר' עקיבא .

פרק רביעי
בראשונה היו אומ' מלקט אדם
עצים ועשבים מתוך שלו ח
כדרך שהוא מלקט מתוך של חברו את הגס הגס מ'
משרבו עוכרי עבירה התקינו שיהא זה מלקט מתוך ש'
של זה וזה מלקט מתוך של זה שלא בטובה ואין צריך ל'
לומר שיקצץ להם מזומת .

הגם הגדול וכבר פירשנוהו פעם ומתקן זו המשנה כך הוא בראשונה
היו אומ' מל' ג' אדם עזים ואכבי' ועשבים מתוך שלו הגם הגם כדרך
שהוא מלקט משל חברו בין דקין בין גסים על פי מה שהקדמנו .
שמתוך שהם של חברו אין עלינו חובה . וכאשר רבו העובדים על ח
הזק והיו משיגים שרתיקין ואומ' הגם אנחנו משיגין מהעשבים . וה'
והאכבי' חברו שלא ילקט אדם משהו דבר לאגס ולא דק' אבל מלקט
משהו חברו וענין שלא בטובה בלא הסכמה בין שניהם כגון שיאמ'
לחבירו תלקט אהך מטרי ואני חלקט משדך או חעשה לך ענין פלוני
א' אגמלך עליו וכל ההולך על ענין זה וזהו פי' בטוב ויש לך לשומרו
בלבדך לו לצטק שנות פרושן ואין צריך לומר שיקנן להם מזומת
כגון שיאמר לו לקט מטרי ואגן לך מזומת .

ב
שדה שנתקצה תורע
במוצאי שביעית שנסייבה או שנדיירה לא תורע במ
במוצאי שביעית שדה שנסייבה . בית שמי אם אין

מועד לו להוסיף עליו מעט מעט עד שיגעה אשפה בזמן שיהא מ'
מועד להוסיף הובלים לאשפות . ור' לעזר בן עזריה אינו מותר זה
פמא יאמר הנואה אותה לעבודת הארץ כתבנו ר' לעזר בן עזריה יח
יחייבהו לקניא עמר משפלות כאחת עד שירע לכל שהוא עושה א'
אשפה ואין הלכה כר' מאיר ולא כר' לעזר בן עזריה והלכה כחכמים .

ד
המדיר את שדהו עושה סהר לבית סאתים עוקר שלש
רוחות ומנח את האמצעות . נמצא מדיר בית ארבעת
סאין . רבן שמעון בן גמליאל אומ' בית שמונת סאין .
היתה כל שדהו בית ארבעת סאין משייר ממנה מקצת
מפני מראית העין . ומוציא מן הסהר ונותן לתוך שדהו
כדרך המוכלין .

המדיר את שדהו . שיתן בה דיר עד שמוכלין
שדהו . וסהר הוא ג' ימות צאן ששם יאספו הארץ . ואמר שפירצה לזבל
שדהו בשנה שביעית יעשו הגדרות שיעורה כבית סאתים ויכבים
בהם הנאץ כדי שיוכלו וכשיכבה הזבל יסיר השלש קירות ויעזב ה'
הרביעי . ויחזיר השלש קירות מחזורי המקום שהוא אל הגר האחד
ויהיה כמו כן סהר מבית סאתים מחד אחד כמצא מדייר בית ד' סאין
ויהיה קר אחד מר' קירות של סהר משותף בין הסהר הראשון שיש
בשענו בית סאתים וכן הסהר השני העשוי מחד הסני והוא רוח א'
אמצעות שזכר ורבן שמעון בן גמליאל אומ' שיעש סהר מבית סאתים
כגון שנות לו לעצות סהר שכ' מן הגר האחד כן מותר לו לעשות סהר
מכל גר מדייר הסהר הראשון ויהיה בית שמכה סאין חוץ מהסהר ה'
הראשון . ונתבא קצא אומ' כשתיים השדה כולה בית ד' סאין אסור לו
לעשות בהם סהר של בית סאתים וסהר אחר כגון שימלא השדה כ'
כולה דומן וזרחה שכדכלה בשביעית ויספיק לו להוסיף הדומן מן
הסהר ול' גנות ממנו אשפה כז' מה שהצנח בעשיית האשפות . ב'
במיניכס ושיעורם . ואין הלכה כר' שמעון בן גמליאל .

ה
לא יפתח
אדם מהצב כתחילה לתוך שדהו עד שיהיו בו שלש מז'
מורכבות שהם שלש על שלש על רום שלש שיעורן ע'
עשרים ושבע אבנים .

מחנכ מקום בתוך שדהו יחנכ ממנו
האכבים מפני שהוא יפה לארץ כשמיסיר ממנו השלש שלש מורכבות
שלשה גלים מן האכבים גבוהים על הארץ . וכשיחיל לחנוכ מהם
קודם שביעית ופשל מהם שבעה ועשרים אכן מותר לו לפסול בהם
בשביעית . וכל זה אם לא כתבנו לתקן שדהו אבל אם כתבנו אסור

גדר שיש בו עשרה אבנים של משאוי שנים שנים הרי
או ינטלו שיעור גדר עשרה טפחים פחות מיכן מהצבוג
וגוממו עד פחות מהארץ טפה . במה דברים אמורים
מתוך שלו . אבל מתוך של חברו מה שהוא רוצה יטול .
במה דברי אמורי' בזמן שלא התחיל בו מערב שביעית
אבל אם התחיל בו מערב שביעית מה שהוא רוצ' נוטל

כשיהיה בגובה הגדר פחות מעשרה טפחים אסור לו להרוס אותה מ'
מעיקרו . אבל כוטל ממנו האכבים ומכיס ממנו פחות מטפה עלפני
הארץ . וזה כדי שלא יתקן השדה וכוטל האכבים מעל פני שדהו . וזו
ההלכה כולה מכוונת .

ו
אבנים שזועותן המהרישה או
שהיו מכוסו ותגלו אם יש בהם שתים שלמשאוי שנים
שנים הרי או ינטלו המסקל את שדהו נוטל את העליונו'
ומנח את הנוגעות בארץ . ובן גרגר של צורות או גל
של אבנים נוטל א' העליונות ומנח את הנוגעות בארץ
אם יש תחתיהן כלע' א' קש הרי או ינטלו .

כבר כתבאר
פ"ל באמרנו וזעזעתי המרשקה פיסיו האכבים ראויין שתזמנע אותן

והלכה כר' עקיבא
מאימתי אוכלין פירות האילן בשביעית
חפגים משידורחו אוכל בהם פתו בשדה ביחילו כונס
לתוך ביתו וכן כיוצא בהם בשאר שני שבוע חייב
במעשרות

אומר הכתוב בענין שנה שביעית מן השדה תאכלו את ת
פירותיה ואמרנו איכה תאכלת עד שתהיה תבואה ואסור לאכלה עד
שתהיה ראויה לאכלה ואמ' תאכלו תבואתה כמו שמכרת בני א
דם לאכל פירותיהם ומנהגם כמו כן לאכל ספרי שלח בישל כל
דבר ועודנו קשה מעט על דרך שיזדמן להם וכשכיל זה אמר יאכל
הפגים משיזדמנו ופי' משיזדמנו יבדיקו וישוכם גופם חלק וכן דרך ה
התאכילם הפגים כשיתחיל להיכנס המים בתוכם ופי' ביחילו בשלג
ואני חושב כי כוננו בזה בשכיל פני תאכילם ושאמר וכן כיוצא
בהם ר' עקיבא כל מה שיזדמנו באילנו שהזדמנו פניהם וזו היא סברת
כשיתבטל מעט יאכל מהם עראי וכשיבטל לתכלית בטולם כ
וכנס אותם לתוך ביתו ואמר שני שבוע חייבין במעשרות רונה
לומר כשיזדמנו הפגים או יזדמנו באילן לעונת המעשרות

ח
הבוסר
משהביא מים אוכל בו פתו בשדה הכאיש כונס לתוך
ביתו וכן כיוצא בו בשאר שני שבוע חייבין במעשרות

בוסר הא ידוע והוא העבט שלח כתבשל הכאיש הוא שהיו ה
הגרעני שבתוך הגרענים נראין מבחוץ לרוב נהות הגרעין כשיכנס
תוכו מים והביא על זה הענין שם בחשק מפני שהוא קרוב לתת
להתעטש ולהפחית כשיכחוהו

ט
זתים משיבצו רביעית לסאה
פוצעו אוכל בשדה הבניסו חצי לוג כותש וסך בשדה
הבצו שליש כותש בשדה וכתש לתוך ביתו וכן כיוצא
בהם ובשאר שני שבוע חייבין במעשרות ושאר כל פ
פירות האילן בעונתו למעשרות כן עונתן לשביעית

משיבצו רביעית לסאה משעה שיהיה כשיעור סאה מן הזתים ר
רביעי שמן פונע שוכר אותם כמו שיעשו בזית המאכל זה שאמר
הבניסו שליש ר' שליש לוג כלכר שתהיה סאה מאותן הזיתים ע
עושין ג' לוגים שמן כשיהיו בגמרין ויהיה העיקר כשיבצו מן השמן
השביעית ממה שיבצו פשיהיה בגמר בישולו מותר לו לכתוש אותו
ולדרו חותמון למרינה ולהכניס השמן לכיפתו ויאכל וכן כיוצא בהם
הפירות שיבצו מן שמן וכבר בארנו שיעור לגבולות רביעית
בסוף פאה ועונת המעשרות יתבאר אחר זה במסכת מעשרות

מאימתי אין קוצצין את האילן בשביעית בית שמאי
אומ' כל האילן משידורחו ובית הלל אומר החרובין מ
משי של שלו והגפנים משיגרעו והזיתים משניצו ושאר
כל אילן משידורחו וכל האילן כיון שכא לעונות הם
המעשרות מותר לקיצצו כמה היא בזית ולא יקוצצו
רוכע רבן שמעון בן גמליא אומ' הכל לפי הזית

אסור לקצץ
אילנות כשהם שביעית כשיתחילו לשאת פרי ולהוציא פרח מפני ש
שהוא גבוה כפי אדם שהקבה כתן פירותיהם לכל בני אדם משיבצו
פי' משיבצו כל בני העליון הירוקים משיבצו הוא משעה שהענפים כ
כמשכים וברלים משיבצו משיבצו להם הגרענין משיבצו משעה
שידמו בהם הנכניס כיון שכח לעונת המעשרות מותר לקצו מפני
שהוא כשר לאכלה כמו שבארנו ויקח פריו ויאכלנו ומותר לו לקצץ
האילן ובלכר שהיו רמים יקריס לעצים וזו יהיה מותר לכרות ונות
אכלתם לה יהיה לבעי מחיר גדול עד שיאמר יתיר יש לי תועלת ב
כבריתנו מלהכניחו אסור לכרות אותו מפני שהוא נושא פני סה

אוכלין פירותיה בשביעית ובית הלל אומ' אוכלין בית
שמאי אומ' אין אוכלין פירות שביעית בטובה ובי הלל
אומ' אוכלין בטובה ושלח בטובה ר' יהודה אומ' חלוף
הדברים זו מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל

כתקנה פעל גזר מקונים
עבינו להסיר הקונים ממנה כתיבם ר' חרשו אותם היטב וקפצו
אותה היטב כדירה בעברה בזכלים והוא גזר מן דיר' ודיר' שם מ
מקום יקצו שם הנאון והקוד וליכנס שם בטובה מן המדעה וכבר
בארנו פי' בטובה שהוא גמילות או שבה וכאילו עושה לו שאילתו
ואין סלכה כר' יהודה

ח
חורבין נירין מן הגוים בשביעית אבל
לא מירשאל ומחזיקין ידו גוים בשביעית אבל לא
על ידי ישראל ושואלין כשלומן מפני דרכי שלום

כירין הארץ המהופכת בחריש אין סוכרי אותה מירשאל כר' שזרענה
במונצי שביעית להיית קנס להם מפני שעבדו ונחמכה כשביעית
זשאמרן מחזיקין ידי גוים בריבוי לא במעשה כגון שיראה אותם
עובדין כשביעית ויאמר להם ה' עמכם או כדומה לה' ושארנו ש
שואלין כשלומן פי' אפי' כימי חדיקין

ד
המדל בויתים בית שמאי
אומר ויגוס ובית הלל אומר ישרש ומודים במחליק עד
שיגוס אי זה הוא המדל אחר או שנים המחליק שלשה
זה בצדוה כמה דברים אמורים מתוך שלו אבל מתוך
של חבירו אף המחליק ישרש

כבר פירשנו שמדל הוא המקבץ והסותר
כר' שיהא מקל רוב הכטושות ושארם ככאן המדל בויתים הוא ש
שיבתיים להיית עניים לאש וביית שמאי אומר אפילו כשיעקור שרש
אחר או שנים אסור לו לעקור שרשי מן הארץ שלא יתקן הארץ ויהיו
ענין שאמר יגוס כלומר יכרות על פני הארץ ויכתי השרשים בארץ
ובית הלל מתירין לעקור שרשים ואם עקד שלשה אילנות בשנים
אחת אסור לו לעקור שרשים מפני שהוא מקום גדול ומתקן לזיוע
בן ויהיה כאן עקד אילנות להחזירם שרש לכן וכל זה עבודת הארץ

ה
המבקיע בזית לא יחפוה בעפר אבל מבסה הוא באבנים
או בקש: הקוצץ קורות שקמה לא יחפוה בעפר אבל מ
מבסה הוא באבנים או בקש אין קוצצין בתולת שקמה
בשביעית מפני שחיי עבודה ר' יהודה אומר כדרכה
אסור אלא או מגביה עשרה טפחים או גומס מעלה
הארץ

המבקיע בזית המכריל עני הזיתים לקחת מהם עניים לא
יכנס בעפר מפני שהיא עבודה וכתלת שקמה הוא הנמח הראשון
שיבא בה קודם שיכרתו אותה והשקמה מין מן התאכילם כורתין כ
האילן במקום ידוע ממנו כר' שיתחזק כמו ויתן פריו בעתו לרוב ו
כמו הזמיר לברמים אמר ר' יהודה אסור לכרות ממקום ידוע
ומותר לכרות על פני הארץ או למעלה משארם מפני שדרכה להקבץ
תוך עשרים והלכה כר' יהודה

ו
המוצב בגפנים והקוצץ קנמר
חסי הגלילי אומר ירחיק טפח ר' עקיבא אומר
קוצץ כדרכו בקרדום או במגל ובמגירה ובבל מה ש
שירצה אילן שנפסח קושרין אותו בשביעי לא שיעלה
אלא שלא יוסף

המוצב לכרות קת מן הענפים ירחיק טפח ר
ר' לרחיק מן הגפן טפח או משרש הקנה יקדרום ידוע ומגל הוא
חרמש ומגרה הוא משור והענין שאין כריך שני כרתו זה בש
כשלא כתבן לזמור אילן שנפסח כבקע יתרגו ויסקף ופסח פי' לא
שיעלה לא שיתחבר ויהיה כדרכו ונקטר אלא כר' שלח יוסף להבקע

פואה של עיריית בית שמאי אומרים עוקרין אותן ב
במארופות של עץ ובית הלל אומרים בקרוזמית של
מתבות ומודים בפואה של צלעות שעוקרין אותה בק
בקרוזמות של מתבות

לוק של ערב שביעית זה הדבר
כשישלים הלוק קודם שביעית ולא כשאר בו אלא לחפור עליו ולעקור
הכבליים הקיצוניים מיוחדות לזמן הקץ זה מפני שיבשו מחד כוחם
של עיריית הוא עץ ארום נובעין בו נכבד ארום רחב כלבו ושי של
עיריית הפואה הטובה במארופות של עץ כלים צמין מעץ לחפור
בהם כרי שיטנה ולא יחשב הרואה אותה שהיא חופה הארץ ועבד א
אותה פואה של כלעתה שיש לה כלעות והיא כעומק הארץ ואי אפשר
לעקור אותה ככלי עץ אלא ככרול

מאימתי מותר אדם ליקח
לוק במוצאי שביעית ר' יהודה או מיד החכמי אומרים
משירבה החרש

פי כל זה מכאן והלכה כחכמים

אלו בלים
שאין האומן רשאי למכרם בשביעי מחרישה וכל בליה
העול והמורה והדקר אבל מוכר הוא מגל יד ומגל קצי
ועגל וכל בליה זה הכלל כל שמלאכתו מיוחדת לעבירה
אסור לאסור ולהתר מותר

אמר חכמתו ולפני עור לא תתן
מכשול ר"ל מי שצורה עיניו התאווה ויגר הרעג א תצור אותה להוסיף
בעורו ונתוסף להרחיקו מן היותו ומפני זה אסור לעבור עוברי ש
עבירה ולא יתקנו להם כלים אבל ראוי לקבל להם נמחרישה היא
האית והמורה הוא שירות בו התבונה נדרש הוא בלי ברזל להפגור
הארץ מגל יד חרמש קצין אקטוף כמלא סיד ומפני זה נקרא מגל יד
ומגל קציר דומע ושאמר כל שמלאכתו מיוחדת לעבירה הם
הדברים שאסור להתעסק בהם במלאכת שבעת לחם אלו הכלים
בשנת שביעית בגון המחרישה והקצירה שכל הכלים קשונים למל
למלאכת חסור למכרם בשביעית וזה אינו אסור אלא למי שהוא ח
חסור על השביעית אבל מי שאינו חסור מותר למכר לו כל מה
שיבקש לשי שהוא רוצה להכניע ולהכינו למנוחאי שביעית

היצור מוכר
המש כרי שמן וחמשה עשר כרי יין שכן דרכו להביא
מן ההפקר ואם הביא יותר מיכאן מותר ומוכר לגויס ב
בארץ ולישראל בחוצה לארץ

תקון דברי זאת המענה מוכר
לגויס בארץ יתר מיכן ולישראל בחוצה לארץ ולא נהיה חוששין שמה
ימכרו הגוי לישראל חוץ יקנה ישראל חנוה לחמן וילך לארץ ישראל ש
שהעקר בדרינו אחזקין בחסורא לא מחזקין

בית שמאי אומרים
לא ימכרו לו פרה חורשת בשביעית ובית הלל מתירין
מפני שהוא יכול לשחטה מוכר לו פירות בשעת הזרע
ומשאל לו סאתו אף על פי שהוא יודע שיש לו גורן ופ
ופורט לו מעית אף על פי שהוא יודע שיש לו פועלים ו
ובולן בפירוש אסורין

משאל לו סאתו המדה הנקראת סאה
וכן פורט לו מעית בגון שיקח ממנו דבר ויתן לו מעית וכולם כפי
אסורין בגון שיאמר לו מוכר לי זו הפרה אחרת כה או אחרת כה זרע
פלוני ותן לי הסאה אמור בה הזרע אשר דשתי ותן לי מעית פזוהוב
זה איתן ממנו שביעית הפועלים שנתעסקו לי בעבודת הארץ חסור
לו לעזור בכר מכל הדברים אשר אסור וסרנו

משאלת אשה לחברתה
החשודה על השביעית נפה וכברה ורהיים ותצור אבל
לא תבור ולא תטחן עמה אשת חבר משאלת לאשת

שהאילנות העשות פרי אסור מן התורה לכרות אותן בשום זמן מ
מהומתם אלא על זה הדרך שאמרנו נהוא מה שאמר הכתוב לא ת
תכרות את עצה ולזה הענין כתבון באמרנו כמה יהא בזית ולא יקטנו
לל שאסור לכרות בשנה משאר השנים מפני שהוא עושה פרי
ודוכיב הוא רוכע קב ר"ל מן הכנבים מכל שאר האילנות מכל הזתים
משנה שכן בין שבער קב אסור לכרותו אלא ליוקר דמי עביו כמו ש
שאמרנו וכבר פירשנו שבער הקב בסוף פיוה ואין הלכה כרבין ש
שמעון בן גמליאל

פרק חמישי
בנות שוח שביעית שלהן שנה
שוח עישות בשלש שנים ר' יהודה
אומר הפרסאות שביעית שלהן מוצאי שביעית שהן
עושות לשתי שנים אמרו לו לא אמרו אא בנות שוח

מה שאמר שביעית שלהן שנה ר"ל שאפשר להיות ריכס דין פירות
שביעית בשנה שנייה מן השכונות כשיזמן להם שיתחילו להכן ב
בשנה שביעית והם נעשות פרי בשלש שנים ונבמר פרים בשנה שניה
מן השכונות שהיא שליטת לתחילת שנת השמיטה שיתחילו להכן בו
ומפני זה מותרים לאכול בקדושת שביעית אחר שהכנו בשמיטה
וכבר פירשנו שבנות שוח ממיני התאנים הלכנים וכן הפרסיות
ואין הלכה כר' יהודה

הזמן את הלוק בשביעית
ר' מאיר או לא יפחות מסאתים עד גובה שלשה ספחים
וטפח עפר על גביו וחכמים אומרי לא יפחות מארבעת
קבים עד גובה ספח וטפח עפר על גביו ומוטע במקום
דריסת אדם

לוק ממיני הכבליים וכן אמר לוק הוא הכבליים
לאמר אם רוצה לטמן אותם בארץ כמו שיטמין החמה והשעורים
וזולתם אינו מותר לו להטמין שער מועד מפני שדומה זרע וכלו
הוא זרעו וראינו כראה שהוא טומנו אבל מותר לו לטמנו כשיעשה
חפירה בארץ שערך מכל סאתים וזה יב קבים ויהיה גובה שלשה
טפחים וטפח עפר על הכבליים זה דברי ר' מאיר וחכמים מתירין ל
להטמין ארבעה קבים והוא שיהיה בגובה חמקס טפח כלכל ומה
שאמר שיטמון במקום דריסת בלי האדם כדי שלא ינמחו ואין הלכ
כר' מאיר

לוק שעברה עליו שביעית ר' איעור אומר אם
לקטו העניים את עליו לקטו ואם לאו יעשה חשבון
עם העניים ר' יהושע אומר אם לקטו העניים את עליו
לקטו ואם לאו אין לעניים עליו חשבון

פירוש זאת ההלכה
נריכה לשקדים אחד מהן הוא שפירות שביעית באכילין עד זמן קצוב
ונגד יתבאר זה ואחר הזמן הוא אסור לאכול מה שכשתיר מהם א
אלא לעניים לרעת ר' יהודה ור' יוסי אומר שאחר הביעו אינו מותר
לאכול לא לעניים ולא לעניים ור' אליעזר רעתו כדעת ר' יהודה
אבל ר' יהושע רעתו כדעת ר' יוסי ועוד שזה הלוק שדברו עליו ככהן
הוא שזרעו קודם שנה שביעית ונגדל ממנו תחת הארץ השרי אשר
יחב קודם שנה שביעית וכשכנסה עליו שנה שביעית יהיו עליה
סלוק בראש על הארץ ובשביעית זה אומר ר' אליעזר שאם לקטו העניים
את עליו בשביעית ואחר כן תלשנהו לאחר שביעית אין חייב כלום ו
ואם לא לקטו עליו יעשה חשבון ויעבד החשבון כמו שאמרנו והוא כ
כשיעקר אחר השמיטה לב פנים יתן לעניים חלק שנה שביעית מכלל
הסכים שיעמיד תחת הארץ וזה על העקר אשר יסרנו וכארכו שדעת
להקיר לעניים ולאכול פירות שביעית אחר הביעו ר' יהושע אומר
אין לעניים עימו חשבון שדעתו כמו שאמרנו שחיו מעיר לאכול פ
פירות שביעית אחר הביעו לאחד והלכה כר' יוסי

לוק של ערב
שביעית שנכנס לשביעית וכן בצלים הקיצותם וכן

עם הארץ נפה וכוברה • וכוזרה וסוחנת ומרקדת עמה
אבל משתטיל המים לא תגע אצלה שאין מחוקק ידי
עוברי עבירה • וכולן לא אמרו לא מפע דרכי שלום ומ
ומחוקק ידי גוים בשביעית • אבל לא ידי ישראל ושואין
בשלום מפע דרכי שלום •

כפה היא אשר יכפו בה הקמח
להניח ממנה הסוכין והיא כמו כברה • אבל כברה היא לתבואה
ונפה לקמח • וטעם סתירת לן הדברים מפני שאין מיוחדין לעבירה
שאפשר לומר בקשה הכפה לתקן בו או להכין בו דבר • והדמיון
לטמון בו רפואות וסתנור לבשל בו חמטום • וכאביל זה כשתבאר
ואז שכתביל פירות שביעית היא מהקשת אותם אסו ליתן לה כלו
ומה שאמ' אשת חכר משלת לאשת עם הארץ אין בזה משום שביעית
אבל משום טומאה וטרה שבע הארץ ואשתו וכיו וכני ביתו כ
בחוקת טומאה • ומשנה ראשונה אסור לגרום טומאה לחולין
שבארץ ישראל • והעקר שדינו שהאובלין לא יטמאו לא אחר הכשר
במים או באחד מן המשקין כמו שיתבאר במקומו • וכבר הקדמנו
כל זה בפרק שני מדמאי • ומפני שגם העקרים מותר לעבור חכרתה
עד תתחיל לטפח המים ואז תכל ממנה טאו תקבל העשה טומאה
וענין שאמ' וכולן לא אמ' לא מפני דרכי שלום ר"ל כל מה שב' בהלכה
זו מהתרת ההשאלה והעזר ואפי' כמעט • וכבר בארנו בפרק שקודם
לזה ענין שאמר מחוקק ידי גוים בשביעית ושואין בשלום •

פרק ששי שלש ארצות לשביעית כל שהחויקו
עולי כבל מארץ ישראל ועד כויב
לא נאכל ולא נעבר • וכל שהחויקו עולי מצרים מכויב
ועד הגדר ועד אמנה נאכל אבל לא נעבר מן הגדר ו
ומאמנה ולמצע נאכל ונעבר •

אמנה • ויש מי שקורא אמנה וענין לא נאכל ולא נעבר שאסור לנג
עבודת הארץ ההיא • ואם תעבר על ידי אחר אסור לאכול ממנה
שתניא • ושארם באשל אבל לא נעבר ר"ל שאינו מותר עבודתה ואם
נעברה יהיה כל הנזמח בה כאלו בקדושת שביעית ושארם כאלו וכ
ונעבר שמונת עבודתה שביעית והנזמח בה יאכל בלא קדושת
שביעית אלא כמו שאכלו פירות כל שנה •

עושין בתלוש
בסוריא • אבל לא במחור • דשים וזרין ודורין
ומעמדין • אבל לא קוצרין ולא בוצרין ולא מוסקין כלל
אמר ר' עקיבא כל שבוצא בו מותר בארץ ישראל ע
עושין אותו בסוריא •

כבר פירשנו בפרק טשי מדמאי שסוריא
הם הארצות שבבש דוד ובארנו לטעם לאי זה טעם לא כתמינו בהם
כל המתנות אבל אסור לנו להתעסק בהם בד' המחור לארץ בטעם
שביעית ואש' שהוא מותר לטעם כרי שלא יכחו בני ארץ ישראל
וישבו עס והוא מה שאמר בטעם זה כרי שלא יהיו הולכים ומ
ומשתקעין עס • וכבר ר' עקיבא אמת •

בצלים שידחו עליהם
גשמים וצמחו אם היו העלין שלהן שחורין אסורין •
הזריקו הרי אלו מותרין • ר' חננה בן אנסינוס אומר
אם אינם יסולין לזיתלש בעלין שלהן אסורין וכגד כן
מוצאי שביעית מותרין •

קורקו נעשין ירקין • וכל זמן שהם ירוקים
כאלו הם מן השבי עמו ומותר לאכלן ואם השחיר מה שנמח מהם
יהיה כאלו נמח בארץ ומשבו בפירות שביעית וזה ענין מה שאמר א'
אסורין ור' חנינא בן אבטיבוס אמר שאם כתלשו העלין מהם ונשארו
הם ולא נעשין עס העלין יסיה רינס כדן טומאה בארץ כמו פירות
שביעית וכגד כן כמוצאי שביעית מותרין ר"ל כשהיו בזמן שיכולין

לעקוד העלין וישארם הכנלים בעצמן ולא יעקרו מתד' לכל הכנל
ההוא כמוצאי שביעית שאינו מפירות שביעית • ואין הלכה כר'
חנינה בן אבטיבוס •

ד מאימתי מותר אדם ליקח ירק במוצאי
שביעית משיעשה כיוצא בו עשה הכביר הותר האפיל
ר' התייר ליקח ירק במוצאי שביעית מד •

משיעשה כיוצא
בו • משימח כמו המין ההוא • וכביר הוא הממהר לבאת בתחילת
מוצאי שביעית • ואצל הוא המתאחר שכשאר מפירות שנה שביעית
שעברה והלכה כר' •

ה אין מוציאין שמן שרפה ופי' שביעית
מהארץ לחוצה לארץ אמר שמעון שמעתי בעירוש
שמוציאין לסוריא ואין מוציאין חוצה לארץ •

שמן שרפה הוא שמן תרומה שכתומא • ונקרא שמן שרפה שאינו ראוי
אלא לשרפה • ואין הלכה כר' שמעון •

אין מביאין תרומה
מחוצה לארץ אמר ר' שמעון שמעתי בפירוש שמביאין
מסוריא ואין מביאין מחוצה לארץ •
כל זה מובאר ואין הלכה כר' שמעון •

פרק שביעי כלל גדול אמר בשביעית
כל שהוא מאכל אדם ו
ומאכל בהמה וממין הצבעים ואינו מתקיים בארץ יש
לו שביעית ולדמי שביעית יש לו ביעור ולדמיו ב
ביעור ואי זה זה עלה הלוף השוטה ועלה הד
הדגנה העולשין והברישין והרגילה ונץ החלב ומאכל
בהמה החוחים והדרדרי' וממין הצובעין ספיחי אסמים
וקוצה יש להם שביעית • ולדמיהן שביעית יש להם ב
ביעור ולדמיהן ביעור •

ענין שאמר כלל גדול כגד הכלל
הנאמר במעשרות שדן שנה שביעית חייב למאכל אדם • ופי' ממין
הנזכרין ממין הצבעים יש לו שביעית ולדמיו שביעית יתחייב בהן
שביעית ואם נמכר יתחייבו דמיו כדמיו הם • ועוד יתבאר ענין ה
הביעור לאחר זה • וכבר פירשנו שהלוף מין מהכנלים הרגנה
נקרא נענעו צירוף נקר מינאא בלעז' והעלנסיין הנרכא' והכרשין
כרלתי' והרגילה פור קחלי' בלעז' נקראת רגלה וכן החלב מקדוש
עשב ירע אבל הרופאין החוחין קבון מוח' והדרדרין קבון דרדר'
ואלה מיני קנבים הם • ספיחי אסמים הוא הנזכר שנוכעין בו תבלת
ונקרא כן מפני שיקבירו וינמחו והוא לעולם ספיח • וקנה ממין
הנזכרין • ויש מי' שפירש אותו אל עצמו •

ועוד כלל אחר
אמרו כל שאינו מאוכל אדם ומאכל בהמה וממין ה
הצובעין ומתקד בארץ יש לו שביעית ולדמיו שביעית
אין לו ביעור ואין לדמיו כועור • אי זהו עקר הלוף
השוטה ועק' הדגנה והערקבנן והחלבצין והכוכריא
וממין הצובעין הפואה והרכפא יש להם שביעית ול
ולדמיהן שביעית • אין להם ביעור ולא לדמיהן ביעור
ר' מאיר אומר דמיהן מתבערין עד ראש השנה • אמרו לו
להם אין ביעור קל וחומר לדמיהן •

עקרובין עשב נקרא
שקדיאין והחלבצין והכוכריא עשבים לא נודעו הפואה ירועה פונס
נקראת כלשון ערב וכלשון דניא' והרכבכא נקראת בקס וכלשון ברזיל
נשאמר כזו ההלכה וממין הנזכרין אינו משרש כל מה שכנס ככלל
ההוא • אבל הוא תחלת הרבר כפי מה שהוא אומר והוא שאם ככלל
מה שהקדמנו שכל מה שהוא ממין הנזכרין ואינו מתקיים בארץ יש

סוודר הם חסונשים הארומים שיש להם ריח טוב ועליהם באמר שפתגתו טונשים והכופר נקרא כלשון ערב חכא וכן באמר באשכול הכפר אל חכה היא אשכולות יפות עד מאד ויש מי שיאמר שהכופר הוא בר'פולי' והקטף אילן אפרסמון הנקרא כלשמו ולנטס נקרא בערב שאם בלוט הו קטפ'אש נ"א שהוא נקרא כנובר הוא פיקול'איש והלכה בר' שמעון

ווד חדש שכבשו בשמן ישן ילקט את הזורד וישן בחדש חייב בביעור הרובין חדשים שכבשו ביין ישן וישנם בחדש חייבין בביעור זה הכלל כל שהוא בטוח טעם חייב לבער מין בשאינו מיט ומין במיט כל שהוא שביעית אוסרת כל שהוא במינה ושלא במינה בטוח טעם

ווד חדש שכבשו בשמן ישן הא שטימין ווד של שביעית בשמן של שפית הרי הוא מלקט אותו מפני שלא יכנס כח הוורדן וטעמו בשמן שהשמן הוא ישן זה והוורד חדש אלא אם יביחמו זמן רב וישן בחדש הוא לתת ווד של שביעית בשמן של מונח'א שביעית זה יכנס בו כח הוורד וטעמו מיד ומפני זה חייב לבער השמן אבל החרוכין ביין יכנס בו טעם הח החרוכין מיד ומפני זה על שני הדרכים חייב לבער היין ושומר מין במיט כל שהוא בגון שיתערב יין של שביעית ביין של שפית ואפי' טפה אחת בכל' ברול הוא חייב לבער וזהו שאמר שביעית אוסרת כל שהוא במינה ושאינו בשלא במינה כנותן טעם כמו הוורד בשמן והחרוכין ביין וכן הדין בשאר אסורין שבתורה ולשאר האסורין כ כלם רמז באמר זה הכלל כל שהוא כנותן טעם וכו' ועוד יתבאר זה בסוף ע

פרק שמיצ כלל גדול אמרו בשביעית כל המיוחד למאכל אדם אין עושין ממנו מלונמא לאדם ואין צריך לומר לבהמה וכל שאינו מ מיוחד למאכל אדם עושין ממנו מלונמא לאדם אבל לא לבהמה וכל שאינו מיוחד לא למאכל אדם ולא למאכל בהמה חשב עליו למאכל אדם ולמאכל בהמה נחזק עליו חומרי אדם וחומרי בהמה חשב עליו לעצים הוא בעצים כגון הסיאה והאווב והקורנת

אמר הכתוב וסיתת שבת הארץ לכה לאכלה ול הדבר שהוא לכה למאכל אדם כלבד יהיה לאכלה ולא למלונמא והיא מלה מורכבת מלוח לונמא ולונמא פ'ס נד אחד מנשי נדדי הפה מכפנים רל לביסותם מאכל שאיפשר שילעם מן החטה או התבואה לביסות אחת לשום עכל שי מכה או סחין וסענין סמבורד מכל זה מאה שאמר ולא למלונמא הוא שלא יעשה משית' שביעית לא תחבושת ולא רטיות ולא רעושות להקדח ולא שנס דבר מכל זה אלא מה שהו מיוחד למאכל אדם כמו שכתבנו וכל שאינו מיוחד למאכל אדם עושין ממנו מלונמא לאדם שכל לכה לאכלה קמיוחד לכה הוא שיקה לכה לאכלה כלבד וזולתו לאכלה ולמלונמא וחומרי אדם הוא שלא יעשו ממנו מלונמא כמו שלא יעשו מן המיוחד למאכל אדם וחומרי בהמה הוא שיהיו כמו מלונמא קמם סחין בהמה אוכלת אותו אלא כל זמן שהוא כמנא א אותו המין במדת המצות הקדש כמו שיתבאר וס'אה נקרא פירוב כלשון ערב גאונ' נקרא נשת כלשון ערב וקורית נקרא בערבי האשה וכלעין פדרי'א וקס עשבים דומים אצל הרופאים

שביעית נתחב לאכילתו ולשתיה ולסיכה לאכול דבר שדרבו לאכול ולסוך דבר שדרבו לסוך לא יסוך יין וחומין אבל סך הוא את השמן וכן בתוספה וכמעשר שני קל מהם שב שביעית שנתחב להולקת הגר

אמר הכתוב בענין שטא

שביעית וכיעור וכן לרמיו ומנה בכללן שפתי אפטים וקנקה ו לאחר כן אמר בכלל השני שכל מה שאינו ראוי לאכלו השלשק ולא לאחר מהם לא למאכל אדם ולא לבהמה ולא לנבוע'יש לו ולרמיו ש שביעית נחין לו ולא לרמיו ביעור וזה אם אינו מתקיים בארץ כמו כן מה שאמר בכלל מה שהקדמנו אחר כן הביא בזה הענין משלים ורמיונו וחזר וקחל בר'ב' ואמר יש דברים ממיין הנכושין שיש להם ולרמיון שביע' אין להם ולא לרמיון ביעור והיא הפסוק והרכבה שהם מתקיימין בארץ ולא ישיגם הפסד וענין אין להם ביעור שלא ימנע מלהתעסק בהם תמיד ולהינות מהם עד שיטלימו ואין לו לפ לשמור בזה שעת ביעור וכן ברמיון אם נמכרו ואין הלכה בר' מאיר

קליפי רימון והגין שלו קליפי אנוחיס והגלעיתן יש להם שביעית ולדמיהן שביעית הצבע צובע לעצמו ולא יצבע בשכר שאין עושין סחורה בפ כפירות שביעית ולא בכבודות ולא בתרומות ולא כן בגבלות ולא כטרפות ולא כשקצים ולא ברמשים ולא יהיה לוקח ירקות שדה ומוכר בשוק אבל הוא לוקט וכבו מוכר על ידו לקח לעצמו והותר מותר למכור

קליפי רימון ידוע והגין שלו ידוע ונקרא גל'אמר והגלעיתן הם ה הבר'עין ואע" שרמי שביע' משתפקין בהם כמו שכבאר אבל אינו מותר לחדם שיעשה ממנו סחורה אלא אם ידמין לו אבל אם נתבון לנבוע בשכירות מנכעוני שביעית אינו מותר ואע" ש'לוקח המעט ההם ואוכל אותם בקדושת שביעית ומה שאמר וכבו מוכר על ידו הוא שאם יקח הבן ממה שאקף אביו ומכרו אין עליו חובה בזה אבל המעט ההם הם דמי שביעית ועוד כפרש דין דמי שביעית

לקח כבוד למשתה בנו או לרגל ולא צריך לו מותר למכרו צרי חיה עופו ודגים שנודמעו להם מיצ טמאין מותר למכרן ר' יהודה אומר אף מי שנתמנה לו לפי דרכו לוקח ומוכר ובלבד שלא תהא אומנתו בכך וחכמים אוסרין

הכבוד הוא לכהן ואם כ'נא בו מוס יאכלנו בכל מקום כמו שאמר הכתוב וכי יהיה בו מן ונות למכר בין תמים בין בעל מן כמו שכבאר בתלמוד מסכת מעשר שבי' ואע" ש'מותר למכרו אסור לסתור בו ועוד כפרש דיני הכבוד וחומיו במקומו במסכת בכורות מן שכתמנה לו הוא שיתבון לגדל עוף טמא או חיה טמאה בכוכה או בלא כוכה שנודמעו לו כגון שעברו עליו או יעבור הוא על קן מקייהן והלכה כר' יהודה

לולבי ורדים והחרוכין יש להם שביעית ולדמיהן שביעית יש להן ביעור ולדמיהן ביעור לולבי האלה והבטנה והאסורין יש להם שביעית ולדמיהן שביעית אין להם ביעור ולא לדמיהן ביעור אבל לערין יש ביעור מפני ששורין מאביהן

לולב הוא הפרק וכבר אמרנו פנימים סודרים הם הענפים שיומרו אותם מן הענפים ויש מי שטימין הענפים ההם כשהם לחים ויאכלו אלה נקרא כלשון ישמשאל בלוג והכונה פסתאק וקבוצו בטנים וחורים מין חומרי קונים שנזמחין בו בגרין שחורים קשים כמו ה אפונים וכאלבן מסגי שגשורין מאכיהן יל מכלין מהענפים שהם מיוחדים חליקם כהם קאלב לכן ומפני זה יהיה ביעור שלהם כשהיו נכבנות מהענפים כמו שיתבאר כשכפרם ענין ביעור

הורד וחכפר והקסף והלוטם יש להם שביע' לדמיהן שביעית'ר שמעון אומר אין לקסף שביעית מפני שאינו פרי

שביעי לכהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואת הארץ ואמרו
בסיפרא תהיה אף להדלקת הנר אף לצבוע בני בני ועוד כבאר
ימי תרומה ונמשך שני במקומותיהן בסדר זה

**אין מוכרין פירות
שביעית לא במדה ולא במשקל ולא במנן ולא
תאגם במנן ולא ירק במשקל בית שמאי אומרים אף
לא אגודות זכות הלל אומרים את שדרכו לאגוד בבית
אוגרין אותו בשוק בגון הברשין וגיף החלב:**

הוא אומר שהדבר המועט ש
שמונת לאדם למכרו מצויות שביעית כמו שיתבאר אחר זה אסור
למכור עם רך מכירת שאר המכירות בשאר השנים שלא ידעה
סוחר בפירות שביעית אבל נדך לעשות ענין מעבידי הפקר טוב
שכפירות שביעית בגון שימכור כפי שזרמן לא במדה ולא במספר
והדמים שהוא לוקח הם דמי שביעית וכתחייבו בדין דמי שביעית
כמו שיתבאר אחר זה וכרישין הוא הכרתי וכן החלב כקרא בלבן
עריב מחלב וכבר פירשתי שמונת:

**ד האומר לפועל הא לך איסור
זה ולקט לי ירק היום שכרו מותר לקט לי בו ירק היום
שכרו אסור לקח מן הנחתום כבר בפוגרין בשאלקוט
ירקות שדה אביא לך מותר לקח ממנו סתם לא ירשם לו
מדמי שביעית שאין פורעין חוב מדמי שביעית**

ענין שאמר שכרו מותר לך שאינו דמי שביעית ומה שאמר שכרו א
אסור שהוא דמי שביעית ודין השכר הוא כדן מוכר פירות שביעית
והתמורה בפירות שביעית מותר בגון שיאמר לו קח זה הפרי ותן לי
פרי פלוני ולפיכך כשיקח הלחם מן הכתנים ואומר לו אתן לך בו
ירקות שדה בשאקבצם מותר אבל אם לקח ממנו לחם בדמים ולא
פירש לו שיתן לו בהם ירקות כעשה כחוב עלינו ואסור לתת בחובו פ
פירות שביעית ואמר פוכרין ואסור על המוכר הידוע אלה סה
שהכבר בפוגרין והירקות פחות ממה שלוקחין באיסור ואסור ה
רביע דרכמן ופוגרין חצי דרכמן והדרכמן ירבעמי שעורים
וכבר בארנו אלן השיעורים פעמים כמה שעבר

**ה אין נתען
לא לבייד ולא לבלן ולא לספר ולא לספן אבל נתן הוא
לבייד לשותות ולכולן הוא נתן מתנת חנם:**

בייד הוא משקה המים לכבי אדם מן הכור ויקבל שכר עליו ובלן
בעל המרחץ ויחבר המבלח וספן בעל הספינה והוא אומר שאסור
לו לתת שכר חנו מדימי שביעית לפי שלא נכתבה אלא לאכילה ולשתייה
ולסיכה כמו שכבר נזכר ומועד לו לתת לבעל כור המים להסקותו מ
מצבי שכתבה לשתייה כמו שכתבאר ולכלן הוא כותן מתנת חנם ו
ואינו עשה חשבון שכרם ואעפ"י שיש בכר הכור הוא דרך מדרכי גמ
במילות חסד וכבר כתבאר לך שהוא מותר והוא מה שאמר אובלים
פירות שביעית בטובה ושלא בטובה:

**ו תאגם של שביעית
אין קוצין אותן במוקצה אבל קוצה אותם כחרבה אין
דורכין ענבים בגת אבל דורך הוא בערבה ואין עושין
זיתים בבר ובקוטב אבל כותש הוא ומכנס לבודידה ר'
שמעון אומר אף סוחן הוא בבית הכר ומכנס לבודידה**

מוקצה הם מקום שהם שוטחין עליו שטוחי הפאכים והענבים
חרבה ידועה וכד הוא סם ליקבים שדורכין בה הזיתים ונקרא כל
בלשון ערב בר וקוטב הוא בתקון לזיתים וכודידה הם הכר
והיחבת קטנה עד מאד ערבה כפי שלשין בו העיסה והטובה ב
ככל זה כדי לשנותה שלא יתעסק בפירות שביעית כדרך שיתעסק ב
בשאר השנים כמו שכתבתי וזאת עבדי כוונתך לא תבגור וידוע באמת שא

שאינו רוצה בפסוק זה לאסור הבצירה כלל סקרי התיר אכילתן
באמרו והיתה שבת הארץ לכם לאכלה אבל כל כמו שפירש ב
בסיפרא לא תבגור כבד הבצירים ומסאן אמרו תאנים של שביעית
אין קוצין אותם במוקצה והלכה כד שמעון וכך פסקו ההלכה ש
שהוא מותר לעשות בקוטב:

**ז אין מבשלין ירק של שביעי
בשמן של תרומה שלא יביאנו לירי פסול ר' שמעון מ
מתיר והאחרון אחרון נתפש בשביעית וחפרי עצמו א
אסור:**

שלא יביאנו לירי פסול שאם נפסל בשביל התרומה יסרק
הכל מפני שגורם לפירות שביעית שלא יאכלנו ואמרו בסיפרא
כי יובל היא קדש מה קדש תופס את דמיון אף שביעית תופסת את
דמיה אי מה קדש תופס דמיו ויובל לחולין אף שביעית תופסת את ד
דמיה ויובלת לחולין תל תהיה בהיותה תהא הרי היא בקדושתה כ
כמנחת אומר האחרון אחרון כתפש בשביעית והפרי עבמו אסור
כיצד לקח בפירות שביעית בשר אלן ואלן מתבערין בשביעית הפ
הפירות והבשר לקח בבשר דבם יצא בשר ונתפש דבם וחייב בעור
לפירות ולשמן וזה הוא פירוש אחרון האחרון כתפש והפרי עבמו
אסור וזה הדין בעבמו הוא דין דמי שביעית שאמרתי לפרש אותה ב
במקומות מן המסכתא הזאת ואין הלכה כד שמעון

**ח אין לוקחים
עבדים וקרקעות ובהמה טמאה מדמי שביעית ואם
לקח יאכל בגדן אין מביאין קצו זבים וקיעו זבות וקיע
ידלות מדמי שביעית ואם הביא יאכל בגדן אין סבי
כלים בשמן של שביעית ואם כך יאכל בגדו:**

כבר
כתבאר שהשביעית נכתבה לאכילה ולשתייה ולסיכה וכל לסיכת אדם
לא סיכת עורות וכלים וקייני זבים וזבות מולדות הם שתי תורים או
שני בני יונה שחייבים בהם אלן מחוסרי כפרה ושארם יאכל בגדו
שיצא מממונו מה שהוא שזה הדבר ההוא ויקנה בו פירות מלבד
פירות שביעית ויאכלם בקדושת שביעית

**ט עוד שסבו בשמן
של שביעית ר' אליעזר אומר ידלק וחכמים אומרים
יאכל בגדו אמרו לפער עקביא אומר היה ר' אליעזר ע
עוד שסבו בשמן של שביעית ידלק אמר להם שחוקו ל
לא אומר לכם מה ר' אליעזר אומר בו:**

ר' עקיבא היה תלמיד
לר' אליעזר והיה אומר משמו בון ההלכה שהוא מקל וכששמעו אותם
שהיו אומרים משם רבן שהיה מחמיר בון ההלכה שתקם ואמר להם
אל תאמרו משמו זה שאינו יכול לפרש לכם דעת ר' אליעזר בהלכה
זו מרוב שהיה מקל בה וזהו ענין מה שאמר לא אומר ל
לכם כלומר אי אפשר ללמודנו והלכה כחכמים:

**י ועוד אמרו
לפמו אומר היה ר' אליעזר האוכל פת כותים כאוכל ב
בשר חזיר אמר להם שתוקו לא אומר לכם מה שרבי
אליעזר אומר בו:**

גם זה על ענין הראשון ודין פת כותים ש
שהיא אסורה אבל אין לוקין אובליה מלקות אלא מכת מדרבנן

**יא מרשץ שהוסקה בתבן או בקש של שביעי מותר לרחוץ
בה ואם מתחשב הוא הרי זה לא ירחוץ**

אם מתחשב
כלומר אם מדיח חשוב הוא והוא נכבד בעיני עמו שמפני כבודו ה
אפשר לשרוף בכלל הענבים מה שאינו ענין כדי להטיב ריח המרחץ
בגון דברים שיש להם ריח טוב והם עריבים לאכל:

פרק תשיעי

הפגם והירבוזין השוטים והחלגלוגות כיסבר

שבהרים והכרפס שבהרות והגרנר של אפר פטורין מן המעשרות ונלקחין מכל אדם כשביעית שאין כיוצא בהם נשמר ר' יהודה אומר ספיהי חרדל מותרין שלא נחשדו עליהן עוברי עבירה ר' שמעון אומר כל הספיהים מותרין חוץ מספיהי ברוב שאין כיוצא בהם בירקות שדה וחבמים אומרים כל הספיהין אסורין

כבאר עתה עקרי זו המענה ואחר כך נפרש מליה וממה שתנמדך לדעת שפירות שביעית אסור להזניעם ולגבון אותם ולסמור בהם כמו שאמרנו וחס מכר מהם כלום אותם המעשה יהיו דמי שביעית וחסור להזניעם ולגבון אותם ולסמור בהם כמו שבארנו אלא לקנות בהם מאכל ויהיה כאכל בקדושת שביעית ואסור לתת דמי שביעית לעב הארץ מפני שהוא חסוד עליהם שמה יבזום ולא יקנה בהם מאכל וכשנאמרה עם הארץ מוכר פירות שביעית אס הפירות ההם מן הדברים שדרך בני אדם לעשות מהם בנות ולסמור אותם כגון התבואה והעבבים והחמץ אסור לקנות ממנו ואפי' בדמים מועטים שהקונה ממנו הוא נותן לו דמי שביעית ואם היו הפירות ההם מן הדברים המושקדים במדברנות מותר לקנות ממנו בדמיו מועטין ושם נשערו מזון שלם בעבודות והוא משום כרי חיי' וכן אמר ואין מוכרין פירות לעב הארץ יותר ממזון שלם בעבודות כדא ברבנן מן המושקד אבל בלוקח מן השמור אפי' בחצי איסר אסור מפני ששבוש שומרים ומזניעים שלא כדון ומה שאמר בכאן ונלקחין מכל אדם כשביעית הוא מיוחד בתלמוד במזון שלם סעודות בלבד ונהג מה שאמר בכרי מן שאנו ועוד יתבאר לך שהמעשרות אינם חייבים אלא כשומר ושיגם הוא עשכ נקרא פיגן ובלעז רודא והירבוזין השוטים הם שיש להם עלים רחבים והחלגלוגות מין מן הירק הנקרא בשון ערבי רגלה ובלעז בודווייג עלים שלו גדולים וקנה שלו ארוך והוא הנקרא בשון ערבי בקלה לחמקה והכוסברה של הרים הוא זרענד הררי והכרפס ידוע והגרנר של אפי הוא גרנר סמדי כרי ואפי' שם המדבר נספחים הוא מה שינמח אחר הקביר וכבר פירשנו אותם פיגמי וצבר ידעת מה שאמר הכתוב לקביר קצח הוא מה שאמר בתורה את ספיה קביר וכבר בארנו ששניין לא תקביר כעבד הקננים ור' יהודה אומר שספיהי חרדל לא נחשדו עליהם עוברי עבירה להביא אותם מן השמור ור' שמעון אומר שהספיהי כולם מותרין לקחת אותם על הדרך שאמרנו מכל אדם מפני שהם ספק אם הם מן השמור או מן המעשר וסוף מה שנוכל לומר אין מוסרין דמי שביעי' לעם הארץ כשיתברר לנו שהוא מן השמור לא ספיהי ברוב שהוא מן השמור על כל פני' שלא ימנאו בהם במירכ' וכחמים אומרים שאינו מותר לקנות דבר בשפחים מיד עם הארץ בשום פנים ואין הלכה כר' יהודה ולא כר' שמעון

שלש ארצות לבעור יהודה ועבר הירדן והגליל ושלש ארצות לכל אחת ואחת גליל העליון וגליל התחתון והעמק מכפר הנגה ולמעלה כל שאינו מגדל שקמין גליל העליון ומכפר הנגה ולמטה כל שהוא מגדל שקמין גליל התחתון ותחום סבריא והעמק וביהודה ההר השפלה והנגב ושפלת לוד ושפלת הדרום וההר שלה בהר המלך ובית חורון ועד הים מדינה אחת

הכעור כעור אמרתי פעמים שאמרתי בזה המעשה והנני מבאר אותו והוא מה שאמר הכתוב ולבסמך ולחיה אשר בארץ תהיה כל עבודתה לאכול ואמר בפירא ומה חיה שאינה כרשות אובלת בהמה שברשותו או אינו רץ שתאכל אלא חבל זמן שחיה אובלת מן השדה תאכל לב לבהמתך מן הבית למדנו מזה שאם יקבץ מין ממיני פירות או זר ורעבים והכיון אל ביתו יוכל לאכול מאתו המין כל זמן שימנא כ

כאילנות או בארץ וכשפסק המין ההוא מן השדה נתחייב להסיר מה שיש ממנו ברשותו בבית וזהו בעור הכזר כשביעית כגון שאם ארץ תאכיל וישמך ויבשם ואכל מהם אין לו להתמי' באילנות כל השנה השביעית כונה חבל יאכל כל זמן שהתאכיל הלחם כחמץ כאילנות וכשפסקו וככלו ולא נמצא מהם הלחם היבשים יסיר כל מה שיש ברשותו מן התאכיל או שיאכל כלם אם יכול או ש ישרפם או יזרקם לים וזהו עבין בעור ואחר שנתבאר זה העבר דבר שהקדמנו שיש לדמיין בעור ואחר שנתבאר זה העבר אמר שארץ ישראל נחלקת לשלשה חלקים וכל חלק מאלו השלשה חלקים לשלשה חלקים לענין בעור והגבול והאמר שהגליל נחלק לשלשה חלקים גליל העליון וגליל התחתון והעמק והר תחום טבריא וארץ יהודה כמו כן נחלקת לשלשה חלקים ההר והשפלה והעמק ובעבר הירדן נחלק לשלשה חלקים שפלת לוד והר שפלת לוד ומבית חורון עד הים וכשיהיה לחם צמקים מפירות גליל ר יאכל מן צמקיהם ההם כל זמן שהעבבים מניין בכל הגליל כמו שיתבאר אחר זה ויניין שאמר ושפלת לוד בשפלת הדרום ר' לוד שפלת לוד כדון שפלת הדרום ויחבל מפירות של שפלת לוד כל זמן שהמין ההוא נמצא בשפלת הדרום ויאכל מפירות הר שפלת לוד כל זמן שימנא כמותם בהר המלך והוא הר הגרנר רב מפירות מכל הרי ישראל ומבית חורון עד הים מדינה אחת ר' יאכל מפירות חיה מקום שירבה כל זמן שימנא כמותם באיזה מקום שיהיה מן הגבול ההוא

ג ולמה אמרו שלש ארצות שיהיו אובלין בכל אחת ואחת עד שיכלה האחרון שבה ר' שמעון אומר לא אמרו שלשה ארצות אלא ביהודה ושאר כל הארצות בהר המלך וכל הארצות באהת לזיתים ולתמרים

לפי שאמר כאשר הקדמנו שלש ארצות לבעור ואמר אחר כך של שלם שלם שאל השואל ואמר מה תועלת יש לזה החלוקה שאלהם שלש ארצות שלש ארצות כמו שאמר והשיב ואמר שהתועלת שהיו אובלין בכל אחת ואחת עד שיכלה האחרון שבה וקדמיון לזה בגין שיהיו לו פירות גליל העליון יאכל מהם כל זמן שהמין ההוא נמצא בגליל העליון או בח' עין או בעמק ואם פסקו הפירות ההם מפני גבולי ארץ הגליל ועודם בגליל השלישי יש לו לחבול ממה שיש ברשותו עד שיפסקו האחרון ושארם לענין של שלם שלם חינו לענין תוספת דין מן הדברים אבל הוא מכלל ההבבלות שנתן להם וכל הארצות באחד לזיתים ולתמרים הוא שיאכל מן הזיתים או מן השמן שיש אצלם כל זמן שיש זיתים כמנאים באי זר ארץ שתהיה מארץ ישראל וכן התמרי ואין הלכה כר' שמעון

ד אובלין על המושקד אבל לא על השמור ר' יוסי מתיר אף על השמור אובלין על הטפחים ועל הדיפרא אבל לא על הסתושות ור' יהודה מתיר כל זמן שבברו עד שלא יכלה הקיץ

מחלוקת על המושקד אמר על השמור ר' יאכל כל זמן שימנא המין ההוא בשדה במושקד אבל אם פסק מן המושקד ונותר בבית או בבנים לא יאכל אבל הוא חייב לבעור והזניע מה שאמרנו והוא מה שאמר הכתוב ולחיה אשר בארץ תאכל מן המושקד וטעמיהן קבוצ טפוח וזה הגרניים הקשים ממני קתבנאם והקטניות שאינם כו כורעים אבל צמחין מכח הארץ וישארו בארץ ימים רבים לרוב יב יבשותם וחזקתם וזה כשאר המינים בגין הקטנותן מין הבטח העצורים ששמו טופח כמו שאמרנו פעמים ויפירא המין השני ופ ופירושו שיש מן החילכות שבעושה פרי שבי פעמים בשנה וכבר המ אמרנו בדמיון ובארנו שהיא מלה מורכבת דו פני' ואם פסק מן התאכיל הלחם וכשאר ממנו מה שנמח בפעם השנית יאכל המין ש שיש אצלם כל זמן שזה הפרי קשוי נמצא וסתויות פירות הקטר נקראות על שם הקטר ואין הלכה כר' יהודה ולא כר' יוסי

והכמי' אומרים אין החוטא נשבר אלא ימכרו לאוכליהן
ודמייהם יתחלקו לכל אדם האוכל מעיקת שביעית עד
שלא הזרמה הלתה חייב מיתה'

אלו הפירות הנאמרות בכאן
הם פירות של התר' וכל שנקבנו כפי מה שראוי נד' ליעזר דעתו כדעת
בית שמאי' אעפי' שהוא מתלמידי בית הלל' וכן כודע מכל דבריו כ
בתלמוד וכן אמרו ר' אליעזר שמותי הוא' וכבר הקדמנו לך שביט' ש
שמאי' אומר אין חובלין פירות שביעית בטובה ור' אליעזר הוסיף שחס
כשלו לו בירוסה או כדגו אותה לו כמתנה לא יתמיד לברו באוכליהן
מפני שהיה אכל בטובה אכל חולקים אותה עליו ועל חבריו' ואמרנו
לו חכמים' אכל לדעתך שאתה סובר שהוא חוטא מפני' שלקח פירות
שביעי' במתק' אין בו הרין כן מפני שהוא חוטא בטוב' ול' הרניח מסבי
שאכל אותה על כל בני אדם' והעקר בידנו שאין החוטא נשבר אכל
יתירו אותה לו ויתן דמיהם עד סוף פרטתה ויחלק אותה הדמים על
כל בני אדם' וכבר הקדמנו לך שחובל פירות שביעית בטובה ושלח
בטובה יחזיק הלכה כר' אליעזר וכבביל שהיו פירות שביעית פטורין
מן המיעוט שחייב עליה על דעתנו שהיא פטורה מן החלה וכל לל
למכור שהיא חייבת בחלה כמו שחמך הכתוב ראשית עריבותכם
איו עשה שתיה' ויעזר יתבאר לך במסקנת חלה שהחובל מניחה
שלא הזרמה חלתה חייב מיתה וכוף מה שאמרנו בכאן שדין עסקת
שביעית כדון שאר העיסות אעפי' שהיא מן ההפקר'

פרק עשירי **שביעית משמטת את המלוא**
בשטר ושלא בשטר הקפת

ההנות אינה משמטת ואם עשאה מלואה הרי זו משמטת'
ר' יהודה אומ' הראשון הראשון משמט' שבר שביד
אינו משמט ואם עשאו מלואה הרי זה משמט' ר' יוסי
אומ' כל מלאכה שפוקקה בשביעית משמטת ושאינה פ
פוקקת בשביעית אינה משמטת'

שלא בשטר הוא
שטר שלא יהיה בו אחריות נכסים' ובשטר הוא שהיה בו כבאר
אחריות נכסים ויהיה משמט' ואעפי' שהוא כמי' שמסכן אצלו קרקע
בממון שהוא' והקפת החנות היא החמנה במקח ובמכר בבין בני
אדם ובעלי החנות שיוציא עליו כל מה שצריך' ובאי' כן ממון ע
עליו יפרעו זה הקבץ לא יהיה כשמוט בשנה שביעית מפני שחייבו
על דרך חוב ולא מכר לו בעל החנות על מנת שהיה חוב אכל מכר
לו מעט מעט עד שנתקבץ לו הכל ויתן לו ממון' ודבריר יהודה
הראשון הראשון משמט הוא באי' בעל החנות פעם אחר פעם'
סוף דברינו שלא יהיה כשמוט בשנה שביעית מה שיש וכל מן הח
הקפה האחרונה וכל מה שקדמונה מן הקפות הם חוב כשאר הח
החובות ויהיה כשמוט בשנה שביעית' וחלכה שפוקקת
בשביעית כגון החריש והקציר וזמיר האילנות והכטועות' וזמיר ר'
יוסי' שאם יהיה לשכיר אכלו שכרות בחרישה שחרש או בקצירה שיקצר
ישמט כל השכרות שהוא מפני שנטעה חוב מפני שהוא פוקק יוס
מהמלאכה ההיא בשעת השמט' סמוך ויחזיק הלכה כר' יהודה ולא כר'
יוסי'.

ב השוחט את המרה והלקה בראש השנה אם
היה החרש מעובר משמט ואם לאו אינו משמט'
האונס והמפתה והמוציא שם רע וכל מעשה בית דין
אין משמטין' המלוה על המשכון והמוכר שכרותי
לכית דין אינן משמטין'

אם היה החרש מעובר לל חרש
אכלו אם יהיה שלשים יום ונטעה היום שחשב שהוא ראש השנה היו'
האחרון מחלול וכמנא בשמכר מכר בחוב קודם שנת השמיטה שהוא
לח חלק אותה חלה על מנת שימתי' בדמיה סמוך יהיו יום טוב חשב
ואי אפשר למכור בו מכירה ביומיה כפירשת דמיה' וכאם השמט

הכובש שלשה כבשים בחבית אחת'
אליעזר אומר אוכלין על הראשון ר' יהושע אומר אף
על האחרון'
אומר כל שבלה מינו מן השדה יבער מינו מן החבית
והלכה כדבריו' ר' שמעון אומר כל ירק אהר לבעור
אוכלין כרגילה עד שיכלו סמדות מבקעת בית נטופה'

מה שאמר כל ירק אחר לבעור וכל שהוא מותר לאכל מאיזה מין
פירצה ממני הירקות כל זמן שימנא במרבנות ירק מהמין שיש אכ
אצלו מן מוזלתו מהמין שכל הירקות לעבין הבעור מין אחד הם'
ודבלה הוא ששכ חלבובית יוש בו לחות הדבה' ובשכיל זה תעמוד
ימים רבים ואם פסקה ממקום אחר נמצאת באחר שהיה יותר לח
ממנו וחעפי' שאין הגו רואין אותה היא במקום כסתרות מן הארץ ש
שכך דרך גילתה וכשהם רואין שיש עשב בטקעה בית נטופה'
יירעין שכבר יבשה בכל מקום ולא כאשר מומנה כלום מפני שזנה
הארץ לחה מחד וכשכיל זה נקרא בית נטופה שהיא ארץ רבת מל
הלחות והעשב ההוא עומד ימים רבים על הארץ והיא הסמדות ו
נהיו ידועות במקום ההוא' אכל אנו אין אכחנו וירעין אותם' ואין
הלכה כר' שמעון והלכה כר' וכל מטעם שכ' באין הלכה כדבריו
אלא מטעם שהוא על דעתו' והתלמוד פסק הלכה כר' מחכריו'

המלקט עשבים
לחיים עד שייכש המתוק והמגבב ביכש עד שתד
רביעה שנה עליו קצם ועלי גפנם עד שישורו מאביהן
והמגבב ביכש עד שתד רביעה שנה ר' עקיבא אום
בגולן עד שתד רביעה שנה'

אוסף העשבים הלחיים כ
נקרא מלקט' ואוסף היבשים נקרא מגבב' תרגום לקושט קס לגבבא
גילי' ומתוק הוא חבטל' וכבר פ' טמנהו ורביעה שניה כבר כתבאר
בסוף פאה' שומנה בשנה המוכרת בשכנה במרחק' וכשנה בים
הכינתי בשלשה ועש' יום במרחשון' וכשנה המתאחדת בראש חרש
כשלו וזהו הארץ ישראל' ואין הלכה כר' עקיבא' ועבין עד שימנו
ככלעה הנון בשין' ועל כן כדגעה השין נעקרו להיות עד שיכסחו מ
מחבין' ול' עד יכלו כמו שכתבנו בפרק שביעי'

ז כיוצא בו המשכיר בית
לחברו עד הגשמים עד שתד רביעה שנה' המחור
הנאה מהברו עד הגשמים עד שתד רביעה שנה עד
אימתי עינים ונכוסים לפרדות עד שתד רביעה שנה
מאימתי נהגן ושורפין כתבן ובקש של שביעית מש
משתד רביעה שנה'

מודר הכא' הוא אשר יתחייב עצמו כמדי' שלא יקבל תועלת מחברו
או מחבטי' מדינה' ועוד כבאר דיניהם במקומן' ועבין מה שאמר עד
חימתי עניים ככסין לפרדות' ול' לאוסף הל' וקצ' והג' והעללות
בשאר השנים כמו שכתבאר בסוף פאה' וכן ככסין לבנות כמנתי
שביעית עד שתד רביעה שנה מפני ששחרו בה מנרות פירות ש
שביעית וכשתד רבי' גה שניה של מנתי שביעית או יהיה מותר
ליהנות כתבן ובקש של מנתי שביעית'

ח מי שהיו לו פירות
שביעית והגיע שעת הבעור מחלק מוזן שלש סעודות
לכל אהר ואהר וענים אוכלין אהר הבעור אבל לא
עשירים דברי ר' יהודה' ר' יוסי' או אחר ענים ואחר
עשירים אוכלין אחר הבעור'

כל הענין הזה מכוון והלכה כר'
יוסי'.

ח מי שהיו לו פירות שביעית שנפלו לו בירדשה
או שנתנו לו במתנה ר' אליעזר אום ינתנו לאוכליהן'

המנוקדים פבוליס כמו שאנו' באך ביון שלנה ראובן משמעו ממון
 וכתב לו שטר אחר הן' החזיר ראובן לשמעון ממונו שהלוהו' וכתב
 לו שמעון מחילה וכשאר השטר בידו או הכיחו חבלי ראובן על דרך
 פקדון ואמונה כאמר שהשטר הוא כמחל שעבודו וכעשה חפץ ב
 בעלמא כשטר ערובו בעל השטר ואחר בן לנה ראובן משמעו מ
 ממונו שני' ואמר לו ראובן אל תדריכני לבתיבת שטר' אחר השטר
 הראשון שהיה לך עלי יהיה בידך אחר ספק הממון אחר שהשטר פ
 ההוא הוא מוקדם מפני שהיה זמן בתביתו קודם לקיחת ממונו השני
 ונדבקה פהול לבעד שיש אלכנו שכל מי שהוציא שטר חוב יוכל להוצי'
 מיד הקחות כל קרקע שקנו מן הלנה אחר זמן כתיבת השטר והוא
 בשטר זה אם נשים אותו השטר כטר' יוציא מה שכתב ר' חזקוני
 בתביתו וקודם לקיחה ממונו השני שלקח ראובן והוא אין לו רשות ל
 להוציא אלא מה שלקח ראובן אחר שלקח המלווה ממנו ממונו ואמר
 למטרף לקחות שלח כדון' ואמרנו שהוא פבול ולא יטרוף בו לעולם
 ולא כאמר פיטרף בו ממונו אחריו' בזה שמוא יטרוף ממונו ראשון'
 ואמר מלאחרין כשרין מכוונד' והוא שיקח המלוה ויכתב השטר
 אחר בן זמן קיים וכפין שהוא תועלת לקחות מן המלוה מפני שאינו
 טורף אלא ממונו השטר זהו שי מוקדמין ומלאחרין' ויש לך להקבוע
 בו מפני שרבים כשלו בו וחשבו שכל מי שיכתוב שטר חוב בזמן'
 ואחר כך לקח הממון ההוא בשטר לאחר זמן ארוך שזהו שטרי חוב מ
 מוקדמין וזה אינו אמת והתבאר בטולנו מן התלמוד שכל זמן שהיה
 שטר בקנין טורף משעבתי כתיבה ואבד' שכן הממון אחר כן' ועוד
 כשיהיה עומד בכיסו וכתב זמן השטר מאד ועברו העדים והעידו
 בו יהיה כמו כן נקרא שטר מוקדם' ונריך לרשת שראובן יטעון על
 שמעון שיש לו חבלי ממונו וקניא שטר בסך הממון אשר זכר' ואמר
 שמעון שלא היו דברים מעולם ואמר אין לו חבלי כלום והשטר ההוא
 היה בידו בבאמנות והודה ראובן ששטר מוקדם הוא על הדרך אשר
 זכרנו היה הדין שיטעון שמעון שבועת היסת שאין לראובן חבלי כ
 כלום ולא כאמר פהן מגוריכיל למימד שטר מאוחר הוא נאמר מוקדם
 ויש לו חבלי חוב שאין לנו למימד מגו אלא לפי שזר האדם מחוב' לא
 סיבה מאחרים כטענתו בארמון לטעון מנו כמו שכורמין בזה הדין
 אשר זכרנו וזה עקר אמת ומעיל יש לך להבין אותו' וכבר התבאר
 שבעין פרובול הוא חוזר למי שנית הממון לח ללקוח וכשכיל זה ה
 חמשה לנין מאד אינו כתב אלא פרובול אחד

אין כותבין

פרובול אלא על הקרקע' אם אין לו מוכה הוא בתוך
 שדהו כל שדה היתה לו שדה ממושכנת בעיר כותבין
 עליה פרובול ר' חזקוני אומ' כותבין לאיש על גבסי א
 אשתו וליתום על גבסי אפרטרופין'

כל שהו אמרו
 בתלמוד אפילו קלח של כרוב' ממושכנת חף על פי שהיא משכנתא
 דהוריא שמנהגה לתת לו לוקח המסכנה ממונו יחד ויאכל פירות ע
 עד זמן ידוע שישכמו עלינו ואז תחזור המסכנה לממשכן ולא יפרע
 כלום' וכן היה פותב לו במשלה שכיח אילן תפוק ארעא דא בלא
 כסף שאין לו בה רשות עד ישלם הממון' ואפרטרופין הם המממכיש
 על היתומים שמנה אותם האב או בר' ועוד כבאר דיכיהן במקומן'
 ר' חזקוני אפי' דנאה חולק עלינו'

כורות דבורים ר'

אליעזר אום הרי היא בקרקע וכותבין עליה פרובול
 ואינה מקבלת טומאה במקומה והרודה ממנה בשבת ח
 חייב וחכמים אומרים אינה קרקע ואין כותבין עליה פ
 פרובול ומקבלת טומא' במקומה והרודה ממנה בשבת
 פסור'

טורת הוא הכלי פיהם' וכו הדבורים ויעשו בו דבש ומס
 פלמ' חרי היא כרקע לעבין קנייתה בכסף וכסור וכחוקה כמו'
 שהורעו קבת הענין הזה בשדה ושיקנה מוטלגין על גבה נשאר דיני

אחר זה וכשמת החוב' ואם כתב בר שהיום ההוא יום ראש השנה לא
 נשמה הובו מפני שלא נעשה חובו בשנה שביעית' וכן הקנסות
 פחייב הכת' לאונם ולמפתה ולמוניא שם דע אינם כשאר חובות אכל
 הז' חייבים שהאיש נתייב בכן והאיש ההוא לא יהיה פגור' עד
 שיפריע' וכל מעשה בר' כתב אר בתלמוד שזהו פסק הדין וזה
 והוא שיאמר הדין איש פלג אתה חייב לי זה כך וכך ואתה הממון
 לא יהיה נשמת שאחר שזו הו הדין לתת כלו נכבם ברשות בעליו ואל
 ואינו חוב' והעקר אלכנו בעל חוב קונה משכון' לפיכך במילנה אותה
 על המשכון יהיה כלו הקנה המשכון' בממון ההוא שהלנה לזמן'
 ידוע ואינו נשמת ומוסר שאריתו לבר' לא יהיה נשמת חובו שהכת'
 אמר ואמר יהיה לך את אחיך תשמת ירך' וזה כבר כתן יד בר' כיד
 בתביעת זה הממון וכשתלק הוא מלכבוע אותו הממון והנחת הדבר
 עליהם וכעשה לבר' זה החוב אל אחי

פרובול אינו משמש

זה אחד מן הדברים שהתקין הלל הוקן כשראה שנמנעו
 העם מלהלוות זה את זה ועוברין על מה שכתוב בתורה
 השטר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו' התקין הלל
 לפרובול

פירח כל עם מורכב משמות הכתיבה ופירושו כלשונה
 תקן העבין' וכבר הקשה על זה המעשה ששעה הלל ואמר בתלמוד
 נמי כיא מדי דמלאריתא משמט שביעית ומיתקן הלל דלא תשמט'
 ובארו שתקנת הלל היא בשביעית בזמן הזה שהיא מדרבנן והוא מה
 שאמר הבתו וזה דבר השמטה שמוט כל בעל משה ידו ואמרנו בשתי
 פמיטות הכתוב מדרב' אחת שמיטת קרקע' ואחת שמיטת כספים'
 בזמן שאתה משמט קרקע אתה משמט כספים' בזמן שאי אתה משמט
 קרקע אי אתה משמט כספים' והתירו רבנן דתשמט זכר לשביעית
 ונע' זה שביעית בזמן הזה דרבנן' אם כן כבר התבאר לך שהשמטת
 כספים אינו חייבים בזמן הזה מדרבנן ודע שהוא כולל כל מקום וכל
 זמן דל השמטת מלוה בשביעית מדרבנן ועל יצין זה יש לך לדון ואין
 להתירל כשיקש הכתוב זה הדבר או שיהיה ידע שהעקר אלכנו ע
 שבעין לזרע' ויש לך לדון בו שהחוב נשמת אפילו לא יבקש הוא זה
 הדבר'

זה גופו של פרובול' מוסר אני לכם איש
 פלוג ופלות הדינעם שבמקום פלוג שכל חוב שיש לי
 שאנכנו כל זמן שארצה והדינעם חותמין למטה או ה
 העדים'

מוסר אני לכם' אפי מוציר אתכם על כך וכך ואמרנו
 מהייכים חותמין מלמטה או העדים' ללמדך שהוא מותר בדבר זה
 להיות הדין עד והע' דין' וכן עקר אלכנו שכדרכן עד נעשה דין
 וכבר התבאר שהפרובול הוא מדרבנן'

פרובול המוקדם

כשר והמאוחר פסול' שטרי חוב המוקדמים פסולים ו
 והמאוחרין כשרים' אחד לזה מחמשה כותב פרובול
 לכל אחד ואחד' חמשה לזוין מאחד' אינו כותב אלא
 פרובול אחד לכלם'

פרובול מוקדם הוא שיכתוב הפרובול
 תלה אחר בן ילנה לו הממון' המאוחר שילנה הממון תלה ונעשה
 חוב ואחר כן כתב פרובול' והוא פסול מפני שנעשה חוב ונתייב
 בריכי חובות שיהיה נשמת בשביעיה' חכל דברי רשבב
 בתויספדא שזעה ידוע ומפורסם בתלמוד עד שפיר ואמר מן התנאים
 של פרובול שתהיה ההלוואה קורמת' אחר כן תקיה הכתיבה והוא
 מה שאמר רבן שמעון בן בגליאל אמת כל מלוה שלאחר פרובול א
 אינו משמט ואיני ידוע היך נפלה הטעות הגרולה הוא והיך הכיח
 דאיה גרבר ססותי דבריני' ודברי רבן שמעון בן בגליאל מכוונד
 על מה שאמר המעשה כי כשהיה מוקדם הפרובול קודם לכן מהלנה
 מאחרת אינו משמט ויהיה הפרובול מועיל' וענין שטרי חוב פ

אסור להניח תרומה גדולה במדה כיון שלא זכר לה הכתוב שום שיעור אבל מודדין זכותו הדבר שהיה חייב ב תרומה ומוניאין ממנו באומר וסמכו זה למחמ השם וכחשב לבס תרומתכה ואמרו במחשבה אתה תניד ולא ברבר אחר ואעתי שזה הכי מדבר בתרומת מעשר באמר בו העקר הידוע הנלנו בכפרות הדינין והוא שכ אם אינו ענין לתרומת מעשר תהנו ענין לתרומה גדולה ומה שלא כשמוך על זה השמוך לתרומת מעשר לפי שיעורה ידוע והקפידה התורה על שיעורה ואמרה מעשר מן המעשר

אין תורמין שמן על זיתים הנכתשין ולא יין על ענבים הנגדרכות ואם תרם תרומה ויחזור ויתרום הראשונה מ מדמעת בפני עצמה וחייבין עליה חומש אבל לא שנה

ויחזור ויתרום ענינו כי אחר שישלים כתישת חנות הזתים ו נדרכת חנות הענבים שיניח תרומה שניה החייבת לחנותו הן מן ו נלחנותו היין ודין המניח נמצא שנתרם בתרומה בחולין ועד יתבאר זה בזו המסכת וחייבין עליה חומש הוא כי מי שחבל בשגגה ישלם מה שחבל ויוסיף חומש כמו שכתב במקומו בזו המסכת

ותורמין שמן של זיתים הנכבשים ויין על ענבים לעשותם צמוקין הרי שתרום שמן על זיתים לאבילה זיתים על זיתים לאבילה ויין על ענבים לאביל וענבי על ענבים לאבילה ונמלך לדורכן אינו צריך לתרום

זיתים הנכתשים הם הזיתים השרוים במים וכמלח המזומנים ל לאבילה ויש שיניח מן השמן תרומה החייבת לחנותו שמן נטיעור התרומה החייבת לחנות הזיתים כי הלנו היו מוניאין ממנו השמן היתה תועלת חובת לכהן ולפיכך הוא מותר ופסקו גרין עכ ו שיניח מן השמן על הזיתים הנכתשים לפי שהוא כיון שהתני לכהו את הזיתים ולהניח השמן הוא דבר שלא נבמרה מלאכתו והעקר הנלנו אין תורמין מדבר שבמרה מלאכתו על דבר שלא נבמרה ול מלאכתו ולפיכך אין תורמין שמן על זיתים הנכבשים לפי שכל אחד מהם נבמרה מלאכתו ויש לכהן בזה תועלת חובת כי זה ער שנמלך אחר שהפרישן לאבילה וחזר וסחן שאותן הזיתים חזרו כהלו נבמרה מ מלאכתם אינו צריך לתרום פעם שניה לפי שכשהניח התרומה כל אחד מהם נבמרה מלאכתו היה באותה השעה לפי כונתו וכבר דברנו במה שקדם פי נמלך תרגו אישך אמלכך

אין תורמין מדבר שנבמרה מלאכתו על דבר שלא נבמרה מלאכתו ולא מדבר שלא נבמרה מלאכתו על דבר שנבמרה מלאכתו ולא מ מדבר שלא נבמרה מלאכתו על דבר שלא נבמרה מלאכתו ואם תרמו תרומתן תרומה

העקר בכל זה אינו כדן מן הגרן וכמלאה מן היקב מן הגמור על הגמור וכל מה שאינו כך אינו מותר לכתלה

פרק שני אין תורמין מטהור על הטבא ואם תרמו תרומתן תרומה באמת אמרו העגול של דבילה שנממא מקצתו תירם כן הטורור כיש בו על הטבא שיש בו וכן אגודה של ירק וכן ער יטה היד שע עגולים כע אגודות ושתי ערמות אחת טבאה ואות טהורה לא יתרום מזה על זה ר אישור אים תורמין מן הטהור על הטמא

אין תורמין מטהור על הטבא ואם תרמו תרומתן תרומה באמת אמרו העגול של דבילה שנממא מקצתו תירם כן הטורור כיש בו על הטבא שיש בו וכן אגודה של ירק וכן ער יטה היד שע עגולים כע אגודות ושתי ערמות אחת טבאה ואות טהורה לא יתרום מזה על זה ר אישור אים תורמין מן הטהור על הטמא

בית שמאי חמל כי זה שהתיר מן הענבים יספיק לתרומה החייבת ל לענבים וכפאר עליו לתרום את היין וזהו ענין אמרו תרומת ענמן בהן וכה אומי איכה תרומה בשום פנים חלוא אש יכין שיהיו אלג הענבים תרומה על הענבים כלבר לא על הענבים ועל היין ולשין ספרי שומע אפי תרום שכלין על חטים וענבים על יין וזיתים על ששין תלמוד לומר כדן מן הגרן מן הגמור

אין תורמין מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה ומן ההפקד ולא ממעשר ראשון שנמלה תרומתו ולא ממעשר שע והקדש שלא נפרו ולא מן החייב על הפטור ולא מן הפטור על החייב ולא מן התלוש על המחובר ולא מן המחובר על התלוש ולא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש ולא מפירו הארץ על היצה לארץ ולא מפירות חוצה לארץ על פ פירות הארץ ואם תרמו אין תרומתן תרומה

והשכחה והפאה שהוא לעניים ואין לבעל השדה בהם זכות ולפיכך לא יתרום התרומה החייבת לשום דבר מנכסיו משום דבר מאלו ה דברים הנכבשים שהם חוקי העניים אבל ההפקד אולי תהיה הם הסכרא שיהיה מותר לו להניח ממנו התרומה החייבת לממונו כיון שיש לו זכות בהפקד כי ההפקד מופקר לכל בני העולם אבל השם יתברך אמר כי אין לו חלק ונחלה עיך ואמר ממה שיש לך ואין לו יי כח הפקר שיהך וידו שוין ואמרו מניצאר ראשון שנטלה תרומתו כשיהיה לו ויהיה לו זרע מארמתו הוא חייב בתרומה בלי ספק וגם כן יש לו זרע מעשר שלקחו מיראל אין ראוי לו להניח ממנו שי שייעור התרומה החייבת לזרע ושיתנכה לכהן לפי שיש לכהן בא תו מעצר חק וזכות והיא תרומת מעשר אבל יניח תרומת מעשר ואח כך יניח ממנו התרומה החייבת לזרע והן החייב על הפטור הוא שיתרום תרומה מפירות גמורין שהן חייבים במעשרות על פירות ש שלא נבמרה מלאכתן שהן פטורין מן המעשרות כמו שיתבאר וישן נחדש הוא זרע וזו השנה יצא זרע שנה הבאה ואין ראוי להניח מאחד מן הזרעים תרומה החייבת לשניהם וכל זה למאמר השם והרמנות מוזנו תרומתה רל ממנו שיניח החק שחייב לו מאותו המין ולא מ מוזן אחר ולא מפירות הארץ על פירות חוצה לארץ הטעם בזה אמרו וכל מעשר הארץ מורע הארץ ואעפי שאלו הכתובים שהביאו רחיה מהם יש מהם שבאו במעשר ויש מהם שבאו בתרומת מעשר אין בזה קושיא לפי שאנחנו נביא ראיות מן הפסוקים שבאו בתרומתו על המעשרות ובפסוקים שבאו במעשרות על התרומות לפי שענין אחר כולל אותם והוא שיניח מזה מה שהוא חייב בו מן החק

חמשה לא יתרומו ואם תרמו תרומתן תרומה האלם והשכור והערום והסומא ובעלקר לא יתרומו ואם ת תרמו תרומתן תרומה

אלם הוא מי ששומע ומכין ואינו יכול לדבר מחמת חולי ארע לאכרי הקול ולפיכך אין ראוי לו ולא לערום ובעל קרי לתרום משני שהכרחה כמנעת מהם כי האלם אינו יכול ל לבדק ואין ראוי לערום ובעל קרי לבדק להפריש תרומה ושכור נסומא אין תורמין לפי שאין יריעין לברור היפה ודין התרומה לברור מן היפה למאמר השם ית' כל חלבו ועוד יתבאר זה ואמר חמשה למעשרי מדר יהוד' שאמר קטן שתרם תרומתו תרומה כאשר קדם לך מר עבד וימה שכתב שלא יהיו חונק לרבריו שלא יתרום אחר מ מהם לכתלה בשום פנים ולא יחטבו כי כיון שתרומתו תרומה יקל בזה השיע ויתרום לכתלה ומשני זה כפל דביו לחוק הענין שלא יתרום לכתלה בשום פנים

אין תורמין לא במדה ולא במשקל ולא במנן אבל תרום הוא את המדוד ואת השקול ואת המנוי אין תורמין בכל ובקופה שהם של מדה אבל תירם הוא כהן חצין ושלישן לא יתרום בסא חציה שחציה מדה

ו ותורמין ויתו שמן על ויתו כבש ולא ויתו כבש על ויתו שמן ויין שאינו מבושל על המכושל ולא מן המבושל על שאינו מבושל והכלל כל שהוא בלאי כחברו לא יתרום מזה על זה אפי' מן היפה על הרע וכל שאינו בלאים כחברו תורם מן היפה על הרע אבל לא מן הרע על היפה ואם תרם מן הרע על היפה תרומתו תרומה חוץ מן הזונן על החטים שאינן אוכל' והקישות והמלפפון מין אחד ר' יהודה אומר שני מינן

ז ויתו שמן הם הזיתים המוכנים להזני' שמן כי שמן הרבה וניב משמן הזית שאינן רחוקין שא' לכבישה למעט שמן זה ית' אמ' בקרימ' את חלב ממינו וחלבנו הוא הטוב והיפה שבו כמו שאמר נאכלנו את חלב הארץ וכבר בארנו בתפלת כלאים כי הזונן מין מן החטאים ונכסדר ול' ולשם כתבאר דעת ר' יהודה שהוא סובר קשונות ומלפפון שהם נקראין בערבי ביאר וקראם שהם כלאים זה בזה נאין הלכה כר' יהודה

ח פרק שלישי התורם קישות ונמצאת מרה אבטיח ונמצא סרוח תרומה ויחזור ויתרום התורם חבית של יין ונמצאת של חומץ אם ידוע שהיתה של חומץ עד שלא תרמה אינה תרומה אם משתרמה החמיצה הרי זו תרומה אם ספק תרומה ויחזור ויתרום הראשונה אינה מדמעת בפע עצמה ואין חייבין עליה חומש וכן השנה

סרוח הוא דבר נפסד ומעשפ' והוא סימנא הפנימי שלו שאינו ראוי לאכילה ויין חלו השתי תרומות שיתבס' לב' לכהן ויתן לו הכהן דמי הגדולה שבהם כי העקר אנחנו המוציא מן מחברו עליו הראיה נאכלין קהן שתייהן ועינין אינה מדמעת בפני עצמה שאם נפלה האחת בחולין לא יהיה הכל מדומע הלא סיניאנו מאותן חולין שיעור מה שפול' בהן מן התרומה בלבד ויין חייבין על עליה חומש מי שאכלה בשוגג כמו שיתבאר וכן השניה לשי' שכל אחת מהן י' בו ספק אם היא תרומה אם לאו

ט נפלה אהת מהן לתוך החולין אינה מדמעת נפלה שנה למקום אחר אי אינה מדמעת נפלו שתייהן למקום אחר מדמעות כקטנה שבשתייהן

התרומה כשפול' ממנה חלק במתה חלקים מחולין מוציאין מן הכל חלק אחד ויהיה תרומה ויהיה כל השאר מן מותר ויהיו חולין כמו שהיו ועוד יתבאר לך זה כי התרומה עלולה באחד נמצא' אבל אם כפל חלק מתרומה בפחות ממנה חלקים מן מחולין יהיה הכל מדומע ועינינו דבר מעורב ברמיע שהוא התרומה כמו שכתבנו פעמים כמה עקד' ואמר בכאן היתה תרומה ר' ראשונה שפול' בה השפוק והשכית שהניא אחר כך האחת גדולה מן האחרת ויהיה כאחת על דרך הרמיון שאם נכשית סתמים ונפלה השלש שאין בחולין נריבין אנו לרעת שיעור אותן חולין ונחשב כי ס' סאה תרומה נפלה בהם והיא קטנה שבשתייהן נאם היתה באותן ח' חולין מלאה שאין תעלה במח' נאחד נאם הוא פחות יהיה הכל מדומע

י השותפין שתורמו זה אחר זה ר' עקיב' או תרומת שניהם תרומה וחכמים אומרים תרומת הראשון תרומה ר' יוסי אומר אם תרם הראשון כשעור אין תרומת השני תרומה ואם לא תרם הראשון כשעור תרומת השני תרומה

כשתקן כהלמוד ביה שאומר ר' יוסי כשיעור אחת שיעור ר' אש' שיעור דמורייתא ויעור יתבאר' און שיעור מה שתרם חברו' ואמר אם רנה באמרו כשיעור התורה והוא אחד מחמשים הרי הוא חלק על דברי חכמים וזה רנה לומר שיעור חברו הרי הוא מפרש דברי חכמים ויחשבם לרעתם והלכה כחכמי' וכמו שכתב ר' יוסי אש' הוא מפרש' כמה דברים אמורים בשלא דבר אבל הרשה את בן ביתו או את עבדו או את שפתו לתרום תרומתו תרומ'

מביא לך שני דמונים מלבד העגול כי העגל כלגוף אחד אבל אצ' אגודה של ירק גופים מחולקים ואין עם ידוע לכל האגודה והרדיעך כי כמו שהוא מותר בעגול כמו כן מותר באגודה שהיא פחותה מן הרכלה במעלת הדבוק' וגם כן בערימה שהיא יותר פחותה מן האגודה בדבוק ואין הלכה כר' אליעזר

כ אין תורמין מן הסמא על הטחור ואם תרם שוגג תרומתו תרומה ומזיד לא עשה כלום וכן בן לוי שהיה לו מעשר טבל היה מפרש עליו והולך שוגג מה שעשה עשוי מזיד לא עשה כלום ר' יהודה אומר אם היה יודע בו בתחלה אעפ' שהוא שוגג לא עשה כלום

בתנאי שיהיה זה הדבר הטמא שהיתה לו שעת הכושר ואחר כך בטמא' אבל אם היה בטמא קודם שתבאר מלאכתו ולא בא לעבודת המעשרות אפי' בשוגג אין תרומתו תרומה ומעשר טבל הוא מעשר ראשון קודם שיניאנו ממנו תרומת מעשר' כי כן אמר ה' ית' וכחשב לכה תרומתך כדון מן הגרן וכמלאה נון היקב' זון רחי' שריב' קודם הנאלת התרומ' ממנו כדון הגרן והיקב קודם הנאלת המעשרות' והחוקים ממנו שהוא טבל' ושוגג העושה בשגגה ומזיד העושה ב' כדון' ואמר ר' יהודה לא יהיה בכאן שוגג מלא כשלא ידע טבל כי זה המעשר טבל עד שיריש ממנו' אבל אם ידע שהוא טבל ואחר כך שכח והניא ממנו התרומה וכונתו שלא היה טבל ואחר כך כושר ש' שהוא טבל לא עשה כלום נאין הלכה כר' יהודה

ג המטביל כלים בשב' שוגג ישתמש בהם מזיד לא ישתמש בהם המעשר והמבשל בשבת שוגג יאכל מזיד לא יאכל הנוטע ב' בשבת שוגג יקיים מזיד יעקור' ובשביעית בין שוגג בין מזיד יעקור

אלו כלים הם כלים סמאים ואסור להטבילן בשבת לשי' שהוא מתקן ועוד יתבאר לך שאסור להניח תרומה ומ' ומיניארות בשבת לשי' שהוא מתקן' ואמר המבשל בשבת בשוגג יאכל ר' כי מותר לו לאכול אותו התבשיל למונחי' שבת ואסור לו ל' לאכלו בשבת בשוגג פנים' במזיד לא יאכל ר' מי שעבר וכפל ב' בשבת אסור לו לאכול אותו תבשיל לעולם אבל אחרי מות להם לאכ' אותו תבשיל למונחי' שבת לשי' שה' ית' אמר בשבת קדש הוא ואמר ר' חז' היא קדש ואין מעשיה קדש ימיה שהנריבנו להחמיר בשביעית' יותר משבת כי העקר אנחנו לא נחשדו ישראל על השבת וכחשדו על השביעית

ד ממין על שאיט מינו ואם תרם אין תרומתו תרומה כל מין חטים אחד כל מין תאנים וגרונרות ודבלה א אחד ותורם מזה על זה כל מקום שיש בהן תורם מן זה היפה וכל מקום שאין בהן תורם מן המתקיים ר' יהודה אומר לעולם הוא תורם מן היפה

תרם מן המתקיים ענינו שיתרום מן הדבר העמד והמתקיים יותר עד שיגיעו ליד ה' כהן' והמומר כולו מבוחר' נאין הלכה כר' יהודה

ה תורמין בצל קטן שלם ולא חצי בצל גדול' יהודה אומר לא כי אלא חצי בצל גדול' וכן היה ר' יהודה אומר תורמין בצלים מבצ המדינה על הכופרים אבל לא מן הכופרים על בע המדינה מפע שהוא מאכל פוליטיקין

ככל קטן שלם לרעת תנא קימא אה יותר בין במקום שיש בהן לשי' שהוא חבנו יפה בין במקו' שאין בהן לשי' שהוא מתקיים וככלים בני המדינה הם ככלים גדולים וטופרין מוחבין לאשר ידוע והם ככלים הבאים מן הכפרים והם ק הקטני' ור' יהודה סובר כי ככלל הגדול הוא יותר טוב וחמרו אבל לא מן הכופרים על בני המדינה' והביא רמיה ר' יהודה כי ככלל הגדול הוא יותר טוב באמת מפני שהוא מאלכל פוליטיקין והם בני אדם המ' המעובדים והמסוכסם בעלי העושר המיוחסים כיוזונותם' נאין הלכה כר' יהודה

דסבר מעשיהן כמדות קיימין כאשר תראה והלכה כחכמים

פרק רביעי
המפריש מקצת תרומה ומעשרות
מוציא ממנו תרומה עליו אבל לא
למקום אחר ד מאיר או אף מוציא
הוא במקום אחר תרומה ומעשרות

המפריש מקצת תרומה ומעשרות הוא מוציא מאותן הפירות קצת התרומה שהן חייבות בהן או קצת מן המעשרות אמרו כהן כי אותה הקצת אינה תרומה ולא מעשרות אבל הוא טבל כמו שהיה וכללו לקח קצת אותן הפירות והפרישן אבל מוציא מאותן הקצת שהיא חייב בו ואם הפריש מקצת מעשרות יוציא ממנו המעשר שחיי לאותו קצת ואין לו להוציא על אותה קצת שהוציא תרומה ומעשרות ממקום אחר כמו שהיא מותרת לעשותו בטבל כיון שזה שהוציא הוציאו לדעת שהיא מקצת תרומה ומעשרות ור' מאיר מותר שיוציא עליו ממקום אחר ואין הפרש אבל בין מוציא קצת תרומה ומעשרות או שאר הטבלים ואין הלכה כר' מאיר

ב מי שהיו פירותיו במגורה ונתן סאה לכך לוי וסאה לעני מפריש עוד שמנה סאין ואוכלן דבריו מאיר וחכמים אומ' אינו מפריש אלא לפי השבוב

הסוכה בזו המענה כי שנתן סאה לכך לוי שהיא המעשר הראוי לעשר סאין ונתן אחד כן סאה לעני והוא הראוי לעשר סאין שיצטל להוציא שמנה סאין ולא כלן לפי שבבר הוציא חסר הראוי שם וכללנו היו עשר סאין והוא הוציא מהם סאה למעשר ראשון וסאה למעשר שני וכל זה שלא ידע אם אותה סאה שנתן ללוי ואותה סאה שנתן לעני הם כלם קיימים עד שיפריש עליהם או ככלל קצתם ונסא קצת ואמר סאה לעני הוא בקדוש החשבון אבל בדיוק החשבון אינו טעון לתת לעני אלא תשיב עשייתו מהסאה ויפריש בה כן אותן ש שמנה סאין ועשיית סאה וזה מכוון וחכמי אומרי אינו מפריש אלא לפי החשבון כל כשיש מה שנסא מן הסאה שנתן או כשאר חניה יפריש עליו ארבע סאין ואם תפאר רביעית יוציא עליה שתי סאין ועל זה הסדר והלכה כחכמים

ג שיעור תרומה עין יפה אחת מארבעים בית שמאי או משלשים והבינופת מחמשים והרעה מששים תרם ועלה בידו אחד מששים תרומה ואינו צריך לתרום חזר והוסיף חייב במעשרות עלה בידו מששים ואחד תרומה ויהזור ויתרום כמות שהוא למוד במדה ובמשקל ובמנן ר' יהודה אומר אף שלא מן המוקף

עין יפה פי' כרכת לב' וישן רעה הפך כלומר כילות וכינו מה שממנו בית שמאי עין יפה אחד משלשים כמו כן אמרו ב בינונית מארבעים ורעה מחמשים ואמרו תרומה תרי אמאם ואמרו חזר והוסיף חייב במעשרות ענינו כי התרומה אינה חייב במעשרות ומה שנסא אחר הוצאת התרומה הוא חייב במעשרות בלי ספק ולפיכך אם הוסיף על התרומה הראשונה יתחייב להוציא מאותה תרומה מעשרות ואז יאכלנה הכהן ואמרס כמות שהוא למוד ענינו שמוותר לו להוציא התרומה שניה שהיא תוספת תרומה כמו שזכרנו לטעם זרעו במדה או במכין או במשקל וזה אסור לעשותו בתחלה כמו שאמרנו אין תורמין לא במדה ולא במשקל ולא במכין ור' יהודה אומר שמוותר לו להוציא ממנו תוספת תרומה שלא מן המוקף וכל מוקדם אחר וזה אסור לעשותו בתחלה וכל שיוציא ארס תרומה ממוקדם אחר על פירות שהם במקום אחר אבל יוציא התרומה מן המוקף וכל ממה שהוא עך הקף מקום אחר ומן הדברים שנסאם או אכלנו פשימים לא נחשתי חברים ליתום שלא מן המוקף ואין הלכה כר' יהודה

ד האו לשלחו צא ותרם תורם מדעתו של בעל הבית אם אינו מדעתו של בעל הבית תורם כבינונית אחת מחמשים פחת עשרה או הוסיף עשרה תרומתו תרומה אם נתבוח להוסיף אפי' אחת אין תרומתו תורם

כטל אם עך שלא תרם במלא אין תרומתו תרומה ואם משתים בטל תרומתו תרומה הפועלים אין להן רשות לתרום חוץ מן הדרכות שהן מסמאין את הגת מ מיד

הרעה את בן ביתו ענינו שנתן רשות לשמשו בטל הוא שיבטל שלחו משליחתי וכתבתי שיהיה איתו השליח עובר על דעתו כגון שנתן לתרום בדרך הרמיק למורחו של כרי והוא תרם למעברו אבל אם לא עבר על דעתו מה שעשה עשוי אעפי בטל כי העקר אבלנו אין ארס מוטל עליהו בדבר ודרוכות הם דוכי הענבים בבתות ואין לשאול לטמא הבת כשמתחיל לדרך מפני שהיה מוטל לטומאה וכיון שסבר אותם לדרך ומסר להם בתו הנה הכיחם בת מקומנו וקבל עליה מעשיהם

ה האומר תרומת הכרי זה בתוכו ומעשרותיו בתוכו תרומת מעשר זה בתוכו ר' שמעון אומר קרא שם וחכמי אומרים עך שיאמר בצמות או בדרומה ר' אעזר חסמא אומ' האומ' תרומת הכרי ממנו ע עליו קרא שם ר' אעזר בן יעקב אומ' האומר עשור מ מעשר זה עשוי תרומת מעשר עליו קרא שם

האומר קרא פס אומר שהוא חייב להוציא מאותו הכרי כל החקים שזכר והאומר לא קרא פס אומר שהוא כמות שהיה קודם שיאמר דבר ועליו להוציא מקום אחד כל החק שהוא חייב בו ולא יוציא מאותו הכרי דבר והלכה כחכמים בכל

ו המקדים תרומה לבכורים מעשר ראשון לתרומה ומעשר שני לראשון אף על פי שהוא עובר בלא תעשה מה שעשה עשוי שנ' מלאתך ו דמעך לא תאחר

מזה הפסוק הביאו ראייה של מאמרים עובר בלא תעשה כי הם אומ' כי מה שאמר הכת' לא תאחר וכל לא תאחר ממלאתך ודמעך מי שהוא ראוי לסקודו ואח' כך הביאו ראייה שראוי להקדים לו החק קצתם על קצתם

ז ומנן שיקדמו הבכורים לתרומה וה קרוי תרומה וראשית וזה קרוי תרומה וראשית לא יקדמו בכורים שהן בכורים לבל ותרומה לראשון שהיא ראשית ומעשר ראשון לשני שיש בו ראשית

קרא הש ית התרומה ראשית באמרנו ראשית דבך תירוסך ונהרדך וקראת תרומה באמרנו ואני הנה כתתי לך את משמרת ת תרומותי וקרא הבכורים ראשית באמרנו ולקחת מראשית כל פרי האדמה וקראת תרומה באומר והבאתם שמה ונג' ונכאם ותרומות ידך ונאמ' בספרי ותרומת ידך לא הבכורים והראים שנ' על הבכורים אמרס כי הש' ית מנה בזה הפסוק דברי' שהם טעונין קבאלת מקום ולא כמנה מהם מן התרומות דבר שיהיה טעון להביאו לירושלם לא הבכורים שדבר לטון הכתוב בו ואמרים כי מעשר ראשון יש בו ר ראשית וכל תרומת מעש' שבו אמר הש' ית במעשר ראשית והדמותם ממנו תרומתה' וכבר בארנו כי התרומה נקראת ראשית

ח המתכוין לומר תרומה ואמר מעשר מעשר ואמר תרומה עולה ואמר שלמים שלמים ואמ' עולה שאינו נכנס לבית זה ואמ' לזה שאינו נהנה לזה ואמר לזה לא אמ' פלוס עך שיהו פיו ולבו שוין כל זה מכוון והעקר אבלנו נמר בלבו נרד להוציא כשפתינו

ט הנברי והבתי תרומתן תרומה ומעשרותן מעשר והקדשן הקדש ר' יהודה אומ' אין לנברי כרם רבעי וחכמי אומרי יש לוי תרומ' הנברי מדמעת והחייבי עליה חומשו ר' שמעון פוט' הגנים אעפי' שאין חייבין במנות אה עשו מהם שום דבר יש להם קצת סבר וזהו מן העקר שכלנו וכיון שהם משתתפין עמנו ר

הדבר הידומע ר"ל ששית סאה של תרומה שנפלה כי הסאה ששה קבים כמו שבארנו פצמי שיניא מן הכל סאה של תרומה ויהיה ה הנשאר מותר חולין כמו שהיה ומה שאמר שתות למדמע פדי לסלק הספק ויבאר לך כי הקב הנוסף נדך סהיה כולו חולין כדי סהיה שתות סאה של תרומה כמו שבארנו ואלו אמר קב למחה ולא היה מוסף זו התקפת היינו צמ כי הקב יש בו חלק סאה של תרומה וכשנפל סאה של תרומה וחלק ממאה מן הקב בתשע סאה וקב פחות חלק ממאה מן קב מן החולין שהכל מאה סאה וקב אחד כי התרומה תעלה בזה השיעור כיון שיש שם קב יותר על המל והוריעך כי אין הדבר כן ושהוא מדומע כשהוא בזה הענין כי קב פחות חלק ממאה אינו שתות סאה וחלק ממאה מקב אלא פחות מזה ונתבין זה והלכה כר' ליעזר לפי שסתם לן תנא כותיה פיצמי רבות.

ח
ר' יהושע אומר
תאנם שחורות מעלות את הלבנות ולבנות מעלות את השחורות עגולי דבילה הגדולים מעלים את הקטנים והקטנים מעלין את הגדולים העגולים מעלים את המלבנים והמלבנים מעלים את העגולים ר' אליעזר אוסר ור' עקיבא אום בידוע מה גפלה אין מעלות זו את זו וכשאינו ידוע מה גפלה מעלות זו את זו

עושין בני אדם
מדבלת האבים כמו בכרות עגולין ופקראין עגולים ועושין מהם בא כן במין בבנות מרכעות נקראין מלבין לפי שהן דומות לחותן הדשמים שעושין בהם הלבנים ולפיכך רעיתו שהיא עברי ממש החזיק מלבין וענין מעלות שיבארנו אלו עם הלבלבלים מכן מאה חלקים ונתנה תרומה במאה נחת ואמר בתלמוד הגדולים מעלים את הקטנים כמאכל והקטנים מעלים את הגדולים כמין וכאור זה בדמיון כי אם היה שם מן החולין גורים יעגולין קטנים ועגורים עגולים גדולים כך הכל ארבעים וכל אחד מן הגדולי משקלו ארבע לטריין וכב אחד מן הקטנים משקלו לטרי אחר ונתערב בכל הארבעים עגולים עגול אחד של דבילה קצין משקלו לטרי אחר חלק כאמר עגול אחד נפל בארבעים עגול ויהיה הכל מדומע אבל כאמר לטרי אחר נפל במאה לטרי ועלה באחד ומאה ואם יהיה שם בדרך הדמיון תשעים עגולים קטני בכל אחד מהם שני שלישי הליטרי ויהיה משקל כלם ששים לטרי ועשרה עגולים משקל כל אחד מהם ד' לטריין שיעלה מכן כל העגולים למאה ומשק' כולם מאה לטריין ונתערב באלים עגול של דבילה תרומה משקלו ארבע לטריין של תרומה נתערבו במאה לטרי שהוא חלק מעשרים ויהיה הכל מדומע אבל כאמר עגול אחד נפל במאה ויעלה באחד ומאה וזה הדמיון יבאר לך דברי התלמוד וכו' תשעה הקם ונתתה סכרתך והלכה כר' עקיבא

ט
כיצד חמשים תאנם שחורות וחמשים לבנות גפלה שחורה שחורות אסורות והלבנות מותרות גפלה לבנה לבנות אסורות ושחורות מותרות כשאינו ידוע מה גפלה מעלות זו את זו וכזו ר' איעזר מחמר ור' יהושע מקל

זה הדמיון הוא מכאן הכרעת ר' עקיבא ואמרם וכזו ר' ליעזר מחמר ור' יהושע מקל רוצה בו כדן שלמי זה כי ר' ליעזר חזק חשי לא ידע מה גפלה אם היתה תאכה לכמה או שחורה ור' יהושע חזק מעלין זה את זה אפי' ידע מה גפלה

י
וכזו ר' איעזר מקל ור' יהושע מחמר בדרום לטרא קציעות על פי הבר ואינו יודע אי זוהי ר' אלעזר אומר רואין אותן כאלו הם פרודות והתחתנות מעלות את העליונות ר' יהושע או לא תעלה ער שיהא שם מאה כד

ליטרא משקל ידוע וקציעות התאכים היבשות ואומר כי מי שלקח ליטרא תאכים מתרומה וכתשן וכתשן על פי כד התאכים של חולין ויש לשם כדס ואין ידוע איזו היא חומר ר' אלעזר כי אם היה בכל הכדים מאה לטריין נחשב כאלו התאכים כלם מעוררין ונכתעריב לטריין כ

פחת עשרה ענינו שיניא אחת מששים והוסף עשרה שיניא אחת מארבעים ואם כתבון להוסף אפי' אחת ענינו שתבון להניא אחת מארבעים ותשעה שמחייב זה תוספת בתרומה ומהבין לאחת מ מחמשים שהיא ביננית אס הוסף בשיעור התרומה בשיעור הנזכ' או פחות בלא כוונה מה שעשה עשוי ותרומתו תרומה ואם כתבון להוסף בשיע' תרומה ואפי' דבר מועט אין תרומתו קרומה ומעשיו אין להם קיום

ה
המרבה בתרומה ר' איעזר אום אחד מעשרה בתרומת מעשר יתר מכאן יעשנ' בתרומת מעש אבל לא ממקום אחר ר' ישמעאל או מחצה חולין ומחצה תרומה ר' טרפון ור' עקיבא או ער שישיר שם חולין

בשאיניא התרומה יתר מן השיעור הנזכר אומר ר' ליעזר כי הוא אפי' הניא מעשר ה הזרע תרומה שהוא מותר ודינו דין התרומה כהתרומת מעשר הוא העשור ונקראת תרומה כמו שאמר והרמותה ממכנו תרומתה וגו' ואם הוסיף יותר מן המעשר יעשה אותה אות תרומת מעש על מעשר אחר שיש לו ויתן הכל לכהן ור' ישמעאל או שהיא תרומה אפי' היתה יותר מן המעשר עד שיניא חצי התבואה תרומה וזה למאמר השם יתברך ראשי פרנק דין לראשית שהיא כהן ואם הוסיף יותר מן המעשר אז יעשה השאר תרומת מעשר על מקום אחר והטעם שהבדיחנו לומר בזה התוספת שיעשה תרומת מעשר על מקום אחר ולא אמרנו יעשה תרומה על מקום אחר לפי שהעקר מה שחמרת לך חזן תרומין שלא מן המוקף ור' עקיבא אמר כי חפי הוסיף יותר מן החצי כיון שכשאר שם חולין למאמר השם יתעל' מראשית ולא כל ראשית והלכה כר' עקיבא

ו
בשלושה פרקים משערים את הכלכלה בכבורות ובספירות ובאמצע הקיץ המונה משובח והמודר משובח ממנו והשוקל משובח משלשתן

כלכלה הוא הסל שבו מודרין להניא התרומה ופי' משערין ידוע ואמר בכאן שהוא חייב לשער את הכלכלה ולדיע מכן מה שהיא מאכליה בתחלת הפרדות ובאמצען ול באמצע הזמן שיש בין החילתן לסופן לפי שהפרדות בתחילת הקיץ הם קשות והם כ במלואן ובסוף הקיץ הם בנומות יבשות כמו צמקין וכ מנע ב בינונית ואם הכלכלה בדרך הדמיון מכלה מן התאכים הבכורים מאה גרורים בלי ששק שתכל כשהן מבוטלין מאה ועשר וכשהן מתחילין ליבש ולהטמק מאה וחמשים וכשדעדהארם כמה מכלה הכלכלה בכל הזמנים ימוד בה ויניא מה שראוי בו להניא מחותנו המכין ואמר המונה משובח ענינו שהוא משובח מהמניא באומר והמודר המשובח ממנו והשוקל משובח משלשתן ודע כי זה הדין בתרומת מעשר אבל בתרומה גדולה כבר קודם לך הדין שאין מותר להניאיה הלך באומר וכן באר התלמוד כי בתרומת מעשר בניך אדם ליקדק טרי שידע השיעור בדין וכיון כן המעשרות שכתבנו להניאם באומר ואמרן אל תרבה לעשר אומרות

ז
ר' איעזר או תרומה עולה באחד ומאה ר' יהושע אום במאה ועוד ועוד זה אין לו שיעור ר' יוסי בן משולם או ועוקב למאה סאה שתות למדמע

במאה נחת ונחת הוא שיפול חלק מתרומה במאה חלקים חולין ויהיה אחד ומאה יניא חלק אחד שהוא שיעור התרומה שנפלה ויחלק השאר ור' יהושע אומר שחשי' נפל חלק אחד בתשעים ושמונה חלקי' ומשהו שהיה הכל מאה ומשהו שיניא התרומה לבריה ולא יהיה הכל מדומע וזה גל מורים שאם נפל חלק מתרומה בתשע' ושמונה חלקים שהכל הוא מאה חלקים שהוא מדומע וסמכו זה לרבר השם יתברך את כל חלבו את מקדשו ממנו ואמרנו דבר שהתה מרים ממנו אם נפל לתוכו וקדשו ומה שלא בזה הכתוב הוא מעשר מן המעשר והוא חלק ממאה מן הכל וכשנפל אותו חלק בתשע' ושמונה שכשארנו בתקדש הכל וכעשה מדומע ודברי ר' יוסי בן משולם קב לניאיה טאה ענינו כי כשתהיה תשעים ותשעה סאה וקב אחד מחולין ונפל בזה סאה תרומה שהיא הכל מאה וקב אחד שהקב הוא ששית

המאה ויעלה באחד ומאה והלכה כר' יהושע

יא
על פי מגורה וקפאה ר' איעור אומר אם יש בקפוי מאה סאה תעלה באחד ומאה ור' יהושע או לא תעלה סאה תרומה שנפלה על פי מגורה יקפאנה ואם כן למה אמרו תרומה עולה באחד ומאה אם אינו ידוע אם כלולות הן או לאין נפלה

מגורה הוא המקום שאוצרין בו וקופא הוא הדבר הנקפא מבורת קפאו תהומות ומכה הדברים שמקפא אותן האויר פי העלין הוא קופא תכלה ולפי כך קראו הדבר העולה והצף קופא וכשתמשו בו המלה ואמרו במי שרונה להסיר מה שיעלה למ למעלה על דבר מעבכה או מקובץ יקפאנה אמר ר' איעור כי כג' פלה סאה תרומה על פי המגורה וכתבנה שם וכתבנה בגון שנפלה סאה חטים של תרומה על כפ' אוצר גדול מחטים שכתבנה פי המגורה כלה חס' כ' באוהו עלין כרי שאם יקבץ בשבח העלין כלכד מאה סאה או תעלה וחס' לאו יהיה הכל מדומע' וזה הפך מה שאמר במה שקדם שאמר התחתונות מעלות את העליונות וכן אמרו בתלמוד מוחלפת שטתיה דר' אליעזר וואמר ר' יהושע לא תעלה דל' כי אין הדין בה ט שתעלה במאה ואחד מן הקופה אבל דין סאה של תרומה שנפלה על פי ויגורה שיקפנה רונה באמרו ר' יהושע יקפאנה שיעלה אותה בע בעצמה ויגורר מעל פי המגורה מה שתתיה כלכד דל' מה שתחת הסאה של תרומה שנפלה וכן בארו בתוספתא

כי עבינו מאמר ר' יהושע יקפנה רואין אותה כאלו היא חטים על גבי פניורים והקסו ואמרו חס' הדבר כן נכחה אותה כאלו היא חטים על גבי פניורים וטעם מה שנפלה כלכד כאלו רכר כאמר העולם באחד ומאה השיב ואמר כי זה הוא כאלו ידעאם כתעבדה או לא כתעבדה או לא ידענה כן באויה מקום קפאה והלכה כר' יהושע ויהיה בעור דכו' כן ר' יהושע אומר לא תעלה אלא סאה תרומה שנפלה על פי מ מגורה יקפנה

יב שתי קופות ושתי מגורות שנפלה סאה תרומה לתוך אהת מהם ואין ידוע לאיזו מהן נפלה מעלות זו את זו ר' שמעון אומר אפי' הם בשתי עיירות מעלות זו את זו

בארו בתלמוד כי שתי קופות ומגורות ואפי' היתה אחת בבית אחד והסמית בבית אחר אבל שתי מגורות עד שיהיו בבית אחד יפתחו הטעם בזה ואמרו קופות דרבן להתבנות מגורות אין דרבן להתבנות ופי' להתבנות לטלטלן ולהעתיקן ממקום למקום וכיון שטלטלות וכינתנות יתקבצו בעעת הטלטול הנה כתבאר לך שאין הלכה כר' שמעון

יג אמר ר' יוסי מעשה בא לפנר עקיבא בחמשים אנודות של ירק שנפלה אחת מהם לתוכן חציה תרומה ואמרת לפנר תעלה לא שהתרומה תעלה בחמשים ואחד אלא שיהיו שם מאה ושני חצאים

כל זה מבואר ואמת ומה שהודיע ר' יוסי שלא כאמ' שהמגורה כלה תרומע כיון שחניה תרומה והנה מערב' ועוד יתבאר זה הענין בפרק של אחר זה

פרק חמישי
סאה תרומה טמאה שנפלה לפחות מסאו חולין או למעשר ראשון או למעשר שני או להקדש בין טמאין בין טהורים ורקבו ואם טהורה היתה אותה הסאה ימכרו לכהנע כדמי ת תרומה חוץ מדמי אותה סאה ואם למעשר ראשון נפלה יקרא שם לתרומת מעשר ואם למעשר שני או להקדש נפלה הרי אלו יפדו ואם טמאי היו אותן החולין יאכלו נקודי' או קליות או ילושו כמי פירו' או יתחלקו לעיסות

כדי שלא יהא במקום אחד כביצה

כשנפל חלק מתרומה בשמות ממאה חלקים מזולתה יהיה הכל מדומע וכבר בארנו זה בפרק שלפי זה ואומר בזו ההלכה שלשת הלכות מהלכות המדומע' והודיענו בדיניהם האחת אם נפלה סאה תרומה טמאה בשמות מ ממאה חולין או מעשר שני או מעשר ראשון או הקדש בין שיהיו אותן חולין או מעשר או הקדש טמאים או טהורים דין גולם שיכחו אותם עד שירקבו ויפסידו

וההלכה השנית אם נפלה סאה תרומה טהורה בשמות ממאה חולין טהורין או מעשר שני והקדש טהורים ויהיה הכל מדומע והוא טהור ואם נפלה הסאה תרומה בחולין ימכרו כל החולין לכהן חוץ מדמי תרומה ואם נפלה במעשר ראשון יקרא שם לתרומת מעשר החייבת לאותו מעשר ראשון ויצטרף לאותה תרומה גדולה שנפלה וימכר ה הכל לכהן חוץ מדמי תרומה שנפלו ודמי תרומת מעשר ראשון שקרא לה שם לפי שתרומת מעשר גס כן לכהן ואם נפלה בהקדש ומעשר שני פירין אותה ויהי חולין ואחד שיחזור חולין מזהו לכהן חוץ מדמי תרומה וההלכה השלישית היא אם נפלה סאה תרומה טהורה בשמות ממאה חולין טמאים שיהיה הכל מדומע ועקר אנלכו כי א אובלין טמאין חוץ מטמאין וזולתם אלא אם הם כביצה ומה שהוא פחות מכביצה ממאכלין טמאין חוץ מטמאין וזולתם והוא ענין אמ אמרם טמאות חולין בכביצה ועוד נבאר זה וטעמו באר קטב בפרק טהרות וכתבנו העקר כי האובלין חוץ מטמאין עד שיפלו ע עליהם אחד משבעה משקין וכבר זכרנו זה פעמים ועוד יתבאר במקומו ואם נפלה עליה מי פירות בגון מי רמוני' או תותים או אגבים וזולתם אינם טמאין לפי שלא הוטעמו לטומאה וכמסת' וכשירין כבאר כל זה ומפני אלו השני עקרים יהיה דין זה המדומע שימכר לכהן חוץ מדמי תרומה שבו והכהן הלוקח אותה חוץ לו רשות לגונו במים ולא באחד מן השבעה משקין כדי שלא תבאר התרומה באותן משקין ותטמא עם החולין שהם טמאים יחסור לאכל תרומה טמאה אבל דינה שתשרף אבל כבקש דרך שיוכל לאכל והוא שיאכלו נקודים ונקודים הוא שיעצנה ככרות קטנות תהיה כלו אחת כגוני ביצה וכן אמרו בתלמוד ואין הטובה שילוש אותה כולה ויעצנה ממנה ככרות קטנות כחצי ביצה אבל הכונה שילוש אותה כ ככר אחד כבר או שאכל הכל קלנו כדי שלא יפול עליהם משקה או שילוש אותה במי פירות שאין משקין כזו שאמרו או יתחלקו או אותן חולין שנרמז לביעות כדי שלא יהא במקום אחד כביצה מאלו החולין הטמאין שכתעברו כס תרומה וכשיהיה זה כמו שאמרו לא יטמא חלק התרומה המעורב בה לפי שהוא פחות מכביצה כמו שכתבנו העקר והנה פסק את הדין כאלו הארבעה חלקים שהם נריכו ונה אם נפלה תרומה טהורה לחולין טמאין או לחולין טהורין או חס' כפלה טמאה לחולין טהורין או טמאין והודיענו שדין חלו ההרבעה חלקים שלשה דינים כי דין תרומה טמאה שנפלה בטמא או בטהור הכל שיה כמו שכתבאר

ב סאה תרומה טמאה שנפלה לתוך מאה חולין טהורין ר' איעור או תרום ותשרף שאנו או סאה שנפלה היא סאה שעלתה וחכמי אומרים תעלה והאכל נקודים או קליות או תלוש במי פירות או התח תתחלק לעיסות כדי שלא יהא במקום אחד כביצה

כשנפלה למאה לחי יהיה הכל מדומע כמו שקדם ור' איעור אומר כי כמו שטו היתה טהורה תעלה ותכל כמו כן חס' היא טמא תעלה ותשרף ושלכה כחכמים וכשתבין למה שאמרו בהלכה הקודמת התבאר לך זו ה ההלכה עם מה שאמריה

ג סאה תרומה טהורה שנפלה למאה חולין טמאין תעלה ותאכל נקודים או קליות או תלוש במי פירות או תתחלק לעיסות כדי שלא יהא במקום אחד כביצה ר' אליעזר חינו חולק ככהן ולא אמר סאה שנפלה

היא סאה שעלתה לבי של מה שאמר אינו אומר אלא להחמיר

סאה תרומה טמאה שנפלה למאה סאה תרומה טהורה בש' אוקרי ובה מתירין אמרו בה לבש' הואיל וטהורה אס' דה לורים וטמאה אסורה לכהנים מה טהורה עו עולה אף טמאה תעלה אמר להם בית שמאי לא אם העלו החולין הקלין המותרין לורים את הטהורה תעלה החמורה האסורה לורים את הטמאה לא זר שהורו ר' אליעזר אומר תירוס ותשרף וחכמי אומ' אבדה במעוטה

לאחר שהדני עבדו לכאן שהורו כן לכה' שתעלה וכן באר בת בתלמוד כי לא נמנעו מקום לעולם שיחזרו בש' לרכי בה' א' אלא כבאן ובחשר הסבימו כי סאה שנפלה תעלה אומר ר' אליעזר תירוס ותשרף כיון תרומה טמאה על עיקר סברתו שאמר סאה שכ נפלה היא סאה שעלתה ולחמירי ואמר חכמי בטלה במעוטה נמות לאכל הכל ולא תעלה והלכה כחכמים

סאה תרומה שנפלה למאה הגביהה ונפלה למקום אחר ר' אליעזר אומר מד מדמעת בתרומה ודאי וחכמים אומרים אינה מדמעת אלא לפי חשבון

לפי חשבון הוא כי סאה תרומה שנפלה לק' והגביהה כחשב אותה שאין בה מתרומה ודאית אלא חלק מק' משאה לבי שהיא בק' סאה כהערכה ואם נפלה למקום אחר עש' סאה אחת כלבה אינה מדמעת שאנחנו אומרי חלק מק' מסאה נפל בסאה ואינו מדמע אבל תעלה באחד ומאה ואם כהערכה בשמות מסאה אז יהיה מדומע ואין הלכה כר' אליעזר

סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ונרמעו ונפל מן המדומע למקום אחר ר' אליעזר אומר מדמעת בתרומה ודאי וחכמי אומ' אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון ואין המדומע מן מחמיר אלא לפי חשבון ואין המים שאובים פוסקין א את המקוה אלא לפי חשבון

אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון כיצר סאתים של תרומה ש שנתערבו כב' האין חולין הדרי כל זה המדומע כב' סאה' אם נתערב ממנו יח' סאה בשמות מק' חולין אחרים אז יהיה הכל מדומע כפי ש שיח' סאה של מדומע יח' כהן סאה אחת של תרומה כלבה ואין המ המדומעין מחמירין ל' לפי החשבון העקר אנחנו כי שומר של תרומה ח' יש בו כ'י' חמין ולש' בו העיפה והחמיצה שחנות עיפה כולה ת תרומה ולא כשער חנות לא בק' ולא במאתים ויער יתבאר זה בפרק שני ממכת ערלה ואומר שאם יהיה על דרך הדמיון חוקיה של שאור תחמין ל'י' אחת מקומה ולש' ב' ל'י' מחולין כב' חוקיות מ משאר תרומה ובתחמין הכל והיה תרומה אומר זה התבאר שז' לקח מוז העיפה החמוצה שיעור חוקיה ולש' בה ל'י' של חולין חיתה ת תרומה ע'י' שיקח מאותה עיפה הרחשכה מחניתה בשנה ולש' בה ל' ל'י' טראח מחולין שיש בו משאר של תרומה העיקרי חוקיה והוא הש השיעור תחמין ל'י' אחת ואין המים שהחובין פוכלין את המ המקוה אלא לפי חשבון העקר אנחנו שלשה לוגים מים שחובין פ פוסלין את המקוה ובתבאי שיהיה המקוה פחות מארבעים סאה ש שהוא שיעור מקוה שלא יבאר אותה המקוה אלא באותן המים שא השחובין אבל אם יש בו סאה אפי' מלאוהו כל היום כלו ככרים ו נשפסין בו מים אינו נפסל ועוד יתבאר זה במקומו וכשנפלו חלג הג לוגים מד' או ה' כלים אינן מנטרפים ואין פוכלין את המקוה ע ע'י' שיהיו משלשה כלים או פחות וזה דעת יחיד והוא דחוי וכן חמירי במד' המורה לבי חשבון כלי יוצאי כן חוכי היה אבל דעת החכמים שהם מנטרפים ופסלי כמו שיתבאר במקומו והלכה כחכמי בכל

סאה תרומה שנפלה למאה הגביהה ונפלה אחרת הנב

הגביהה ונפלה אחרת הרי וזו מותרת עד שתרבה תרומה על החולין

עד שתרבה תרומה על החולין הוא שיפול בק' סאה של חולין סאה ומהו של תרומה זה אחר זה

סאה תרומה שנפלה למאה ולא הספיק להגביהה עד שנפלה אחרת הרי וזו אסורה שמעון מתיר

כתבאר בתוספת כי אמרם הרי וזו אסור כשלא ידע בהצילת ראשון אלא אחר שנפלה הסאה השנית וכאלו נפלו הסאתים בק' שיהיה הכל מדומע וכוזו ההלכה חלק' שמישן אבל כשנפלה סאה למאה וידע בה ואחר כן נפלה שניה ס הרי וזו מותרת שכבר היה לה להעלות ויציא סאתים שנפלו והוא י יהיה מותר ואין הלכה כר' שמעון

סאה תרומה שנפלה למאה וטחנן ופחתו כשם שפחתו החולין כך פחתה התרומה מ מותר סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה וטחנן והותרו כשם שהותרו החולין כך הותרה התרומה ואסור אם ידוע שהחטים של חולין יפות משל תרומה מותר סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ואחר כן נפלו שם חולין א אם שונג מותר ואם מויד אסור

בארנו בתלמוד כי אפי' תחת החולין ולא פחתה התרומה אלא שיהיה הקמח הנקי מן התרומה כשהסירו המורסן ח חלק ממאה ואחר מכל קמח החולין ומורסנו תעלה בחד ומאה כי העקר אנחנו שטכפת של תרומה אין מנטרפת עם התרומה לחסור הח חולין אבל טכפת של חולין מנטרפת עם החולין להעלות את הת התרומה ואמרם ואחר כן נפלו חולין דנה בה שנפל מן החולין מה שהשלים למאה סאה של חולין אם הוסיף עליהם והעקר אנחנו חין מ מבאלין חסור להתחלה ולפי' כך חמירי כי מי שהרבה החולין על ה התרומה בתויד זה האסור קבש לבי שבתל אסור וכל מקום ש שאמר ככאן חסור עבדו מדומע וכבר נתבארנו בזה הפרק דיני המדומע וכל מקום שאמר מותר עבדו שתעלה התרומה ויהיה השאר מן החולין אחר שיציאו התרומה מותר כמו שכתבנו

פרק ששי האוכל תרומה שונג משלם קרן וחומש אחד האוכל ואחר הש השותה ואחד הסך אחד תרומה טהורה ואחד תרומה טמאה משלם חומש וחומש חום חומשה אינו משלם תרומה אלא חולין מתקנים והם ג נעשין תרומה והתשלומים תרומה אם רצה הבהן למ למחול אינו מחול

אמר השם יתעלה ואיש כי יאכל קדש כ בשגבה ויקח חמישיתו עליו זה החומש הוא רביעי מה שאכל שהוא חומש הכל כיצר אם אכל מה ששנה דינ' משלם מה ששנה ויניד ורביעי דינר וכן כל החומשים הנזכרים בתורה זהו דינם והוא עבין לומרם עד שיהא הוא וחומשו חמשה וקרן ידוע ונתוא כמו העקר שחבל ואמר הש' יתע' ולא יחללו את קדשי בני ישראל ואמרנו להביא הכך והשותה אפי' שהעקר אנחנו שתיה בכלל אכילה מן הכתוב שח שאמר בבקר ובנאן וכיין וכשכר ואמר ואלת ושבכת ועמו כן ה הסיכה מכללו כדבר הבא בתוך הגוף הוא חמירי ונתבא בני' כקדש כו וכשמן בעצמותיו ואמר חומשה עבדו שחם אבל חותו החומש כש בשגבה שהוסיף עליו חומש אותו חנוגש לפי דינו ורין התרומה שניה ע וזה הוא עבין מה שאמר בו ה' בזולת זה המקום נזמנישיתו יוקף ע עליו ואמרנו מלמד שהוא מוסיף חומש על חומש וחמירו ואינו מס משלם תרומה כי התרומה לכהן והדבר שאכל חוב עליו והיו חמירי ל לפי' דע חובו ומקום אחר וחולין מתקנים הוא שיציא מהם התרומה וכל המעשרות וכבר בארנו זה בסוף רמאי וכן בששים תרומה עיכבו כי אותם חולין ששלם נחשבו הותם תרומה והתשלומין תרומה עבנו כי רין מה שישלם כריני התרומה משלם נעבין הדמ שדמוע וזולת

ה ר

ב כת ישראל שאכלה תרומה ואחר כך נשאת לכהן אם תרומה שלא זכה בה כהן אכלה משלמת קרן וחומש לעצמה ואם תרומה שזכה בה כהן אכלה מש משלמת קרן לבעלים וחומש לעצמה מפני שאמרד הא אוכל תרומה שזוג משלם קרן לבעלים וחומש לכל מי שירצה

כבר ידעת כי אשת כהן תאכל בתרומה לפי שהיא קיין כשני וזה ית' אמר וסוף כי יקנה נפש קיין כשני הוא יאכל בו והמאמר כלו מכוון ואינו נרץ באור

המאכל את פועליו ואת אורחיו תרומה הוא משלם את הקרן והם משלמין את החומש דברי ר' מאיר וחכמים אומרים הם משלמין קרן וחומש והוא משלם להם דמי בעודתן

העקר אכלנו אין שליח לרבר עבירה והעשה עבירה בעצמו מלקין אותו והמתנה אותו או מוכשלו או מנוה עליו או המסייע לרבר עבירה בשום פני ממיני הסיוע והפי' בריבוי הקל הוא כעצם מהשם ית' כפי שצעה באותה הסיוע או ההכנה אבל אינו חייב בשום מלקות מן הנזכרים בתורה אכל הוא עובר על הכתוב שאמר ולפני עור לא תתן מחסול אם היה הוא סנה לעבור העבירה או עובר על הכתוב שאמר אל תשת ידך עה רשע אם סייע לאותו עובר ואין הלכה כר' מאיר

הגונב תרומה ולא אכלה משלם תשלומי כפל דמי תרומה אכלה משלם שני קרנם וחומש קרן וחומש מן החולקין וקרן דמי תרומה גנב תרומת הקדש ואכלה בשלם שני חומשים וקרן שאין בהקדש תשלומי כפל

תשלומי כפל הוא תשלום כפל הגבחה כמון שאמר ה' ית' וחייב לבגב באמרו שנים ישלם אכלה משלם שני קרנים וחומש קרן וחומש מן החולקין והוא מה שה' חייב בו אפי' לא היתה בגובה ולפיכך אינו משלם תרומה אלא חולקין ומוסיף קרן מדמי תרומה והוא מה שה' חייב בגבחה וכתב באר בתתלת רביו שהוא משלם בגבחה מדמי תרומה ואם הביא תרומה והיתה אותה תרומה הקדש והוא שיקדיש אותה כהן שהיא כרשונה לברך הכיתת אכלה אחר כך ישראל יתחייב קרן ושני חומשין חומש אחד שהוא חייב בו באכילת תרומה אפי' שאינה הקדש וחומש שני ש שהוא חייב בו באכילת הקדש ואפי' אינו תרומה כי העקר אכלנו הנכה מן ההקדש בשום פרוטה מעט ומשלם טעור מה שהפסיד מן ההקדש בשעת שכהנה ממנו בתוספת חומש על הדרך שזכרנו ואחר כך מביא קרבן והוא מאמר ה' ית' ומעלה מעל מקדשי ה' וגו' ועוד יתבאר במשכת מעילה מי שגנב מן ההקדש לא יתחייב בתשלומי כפל למאמר ה' ית' ישלם שנים לרעהו לרעהו ולא להקדש ואיסור הקדש אינו מוסיף על איסור תרומה אלא מפני שהוא איסור מוסיף כי התרומה היתה אסורה לישראל ומותרת לכהנים וכיון שהקדיש אותה נאסרת לכהנים וצאצא ארבע בה איסור לכהנים הוסיף גס כן חנותה האיסור לישראל לפי שהעקר אכלנו אין איסור חל על איסור אלא באחד משלשה דברים האחד איסור מוסיף שהוא כמו זה שזכרנו ועוד יתבארנו כולם במקומם במשכת כריתות ובמקומות אחרים מלבד זה היתקום כי אף אכל בשוגג ארבעה סלעים תרומה בדרך הרמיון ככל מקום שאמר משלם שני קרנים וחומש עבינו ישלם תשעה סלעים וככל מקום שאמר משלם קרן ושני חומשים משלם ששה סלעים לפי שהעקר אכלנו כפי דמיון הוא משלם

ה משלמין מן הלוקט ומן השכחה ומן הפיאה ומן ההבקר ולא מעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ולא מעשר שני והקדש שלא נפרו שאין הקדש פודה את הקדש ד דברי ר' מאיר וחכמים מתירין באלו וחכמים מתירין באלו כי במעשר שני והקדש ששכחו לפי שאלו כיון שכפרו אפי' שלא כפרו ב

כהלכתן מותר לו שישלם מהם ור' מאיר אומר כיון שלא כפרו כהלכתן עדין הם קדש ואינו משלם קדש במקום תרומה שאכל ש שהוא קדש שאין הקדש פודה את ההקדש ואמר שלא כפרו כהלכתן הוא שיפדה מעשר שני על אסימון וההקדש על הקרקע וצבר בארנו זה כפיך שביעי מברכות והלכה כחכמים

ר' אליעזר אומר משלמין ממין על שאינו מינו בלבוש שישלם מן היפה על הרע ור' עקיבא אומר אין משלמין אלא ממין על מין מין לפיכך אם אכל קשואין של ערב שביעית ימתין לקשואין של מצאי שביעית וישלם מהם ממקום שר' אליעזר מקל משם ר' עקיבא מחמיר שנוגתן לכהן את הקדש כל שהוא ראוי להיות קדש דברי ר' אליעזר ור' עקיבא אומר ונתן לכהן את הקדש קדש שאכל

ימתין לקשואים של מוצאי שביעית לפי שאינו יכול לשלם מפירות שביעית לפי שהם הפקר לכל וכבר קדם לך שאין משלמין מן ההפקד ואמר ממוקם שר' אליעזר מקל הפסוק שמומנו מביא רחיה ר' אליעזר להתי' שישלם ממיין אחר שלא יהיה מחמתו מין שאכל בעינו מאותו הפסוק מביא רחיה ר' עקיבא לאסור אותו והלכה כר' עקיבא

פרק שביעי האוכל תרומה מזיד משלם את הקרן ואינו משלם את החומש התשלומין חולק אם רצה הכהן למחול מחול

לא חייב ה' ית' בחומש לא למי שאכל בשגגה הוא אמרו ואפי' כי יאכל קדש בשגגה חבל במזיד אינו חייב חומש כי עוננו גדול מנשוא ולא יתכפר בתשלומין ועוד אמר באוכל בשגגה ויסק חמשתיו עניו ונתן לכהן את ההקדש יהי זה רחיה כי התשלומין קדש ולפי שחס קדש אין הכהן רשאי ליתנם ואסור על ישראל לעכב אכלו קדש וככאן שתשלומיה חולקין לפי ש שמוזי הדך השוגג בכל הדברים וזה בו אחד מהכהנים ונתנם לו כי מותר לו לל ישראל לאכל חולקין וזה הדין כשלא יתירו בני אדם חס היתה שם התראה לוקה ואינו משלם

ב בת כהן שנשאת לישראל ואחר כך אכלה תרומה משלמת את הקרן ואינה משלמת את החומש ומיתנה בשרפה נשאת לאחד מכל הפסולין משלמת קרן וחומש ומיתנה בחנוך דברי ר' מאיר וחכמים אומרים זו וזו משלמת את הקרן ואינן משלמות את הה החומש ומיתנתן בשרפה

כבר ידעת כי כהנת כשנשאת לישראל אסור לה לאכול בתרומה ושאר קדשים והוא לשון התורה ובת איש כהן כי תהיה לאיש זר וכגו' ואמרנו בספרא מנין לכת איש כהן כשנשאת לישראל ואחר כן אכלה תרומה וככהן שאכל תרומות ח חברו יכול יהו חייבין בחומש תלמוד לומר וכל זר לא יאכל קדש ואיש כי יאכל קדש בשגגה ויסק חמשתיו עניו יצא אלו שאינן זרים לו ואמרם מיתנה בשרפה כל בשזכותה והי' אשתה שאינן כהן לרבר ה' ית' ובת איש כהן כי תחל לזנות כיון שהיא בת כהן הכל שיה בן ש שתהיה אשת כהן חו אשת ישראל ור' מאיר אומר כי כשנשאת לאחד מן הפסולין בגון מוצר או מצרי וארומי עמוכי ומנחבי או אלמנה ל לכהן גדול חו ברומה וחלונה לכהן הדיוט שהיא חללה כמו שיתבאר במקומו ואסור לה לאכול תרומה וקדשים לעולם אפי' אחר שנתגרשה מאחד מאלו ואם אכלה מהם משלמת קרן וחומש כיון ש שהיא עתה כיון זה וחכמים אומרים שאינה כמו הזר כי אעפ"י ש שאינה ראיה לאכלה לעולם כבר אכלה מהם בזמן שעבר קודם שת שתתחלל וכמו כן אמר ר' מאיר כי אם זכתה והיתה תחת יד אחד ה הפסולי מיתנה בחנוך כיון כל אשת איש שזכת לפי שהיא משנתחללה אינה בת כהן ככהוננו וחכמים כונתם על חלולים שכונות והתקום לא קדח זכות אלא אשת איש כשזכתה או שאר העריות

וכן בזה ככלל האמנות וכן אמר השם יתברך לזכות בית אביה ער שתהיה אשת איש כעזרתה כמו שיתבאר במקומו ואין הלכה כר' מאיר

המאכיל את בעו קטנים ואת עבדיו בין גדולים בין קטנים האוכל תרומה הוצה לארץ והאוכל פחות מכחית תרומה משלם את הקרן ואינו משלם את החומש והתשלומין חולין אם רצה הבהן ל למחול מחול

אמר השם יתעלה ואיש כי יאכל קדש בשבט ער שיהא בו שיעור אכילה והפחית שבשיעורין כזית ושאר המאמר יתבאר ממה שהקדמוני

זה הכלל כל המשלם קרן וחומש התשלומין תרומה אם רצה הבהן למחול אינו מחול וכל המשלם את הקרן ואינו משלם את החומש התשלומין ח חולין אם רצה הבהן למחול מחול

כבר בארנו כי החומש אינו מתחייב לא באוכל בשבט וכי הכל תרומה לאמרן וחמישיתו י יוסף עליו ונתן לכהן את הקדש ואין לו רשן ליהבו כמתנה לא לישאל כי ישראל חסור לכל בתרומה וכל מקום שלא יתחייב חומש התשלומין חולין ולפיכך מותר לו לאכול אתם לעצמו אם נתנה לו הכהן

שתי קופות אחת של תרומה ואחת של חולין שנפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן ואין יד ידוע לאי זו מהן נפלה הרי אנו אומ' לתוך של תרומה נ נפלה אין ידוע איזו היא של תרומה ואיזו היא של חולין אבל אחת מהן פטור והשניה נהוג בה בתרומה וחייבת כחלה דברי ר' מאיר ר' יוסי פוטר אבל אחר את השניה פטור אבל אחר את שתיהן משלם בקטנה שבשתיהן

וחייבת בחלה הוא לחמיו לפי שכן שמה של חולי היא נסא של תרומה כפלה לקופה שאכל ויהיו חולין וחייבים בחלה ור' יוסי אומר כרן אותם כרין מדומע שאינו חייב בחלה כמו שיתבאר במסכת ח חלה והלכה כר' יוסי

נפלה אחת מהם לתוך החולין אינה מדמעתי והשניה נהוג בה בתרומה וחייבת בחלה דברי ר' מאיר ור' יוסי פוטר נפלה שניה למקום אחר אינה מדמעתי נפלו שתיהם למקום אחד מדמעתי בקט בקטנה שבשתיהן

כבר בארנו כהלכה הראשונה מן השקן השלישי ענין מדמעתי בקטנה שבשתיהן והלכה כר' יוסי

ואחת מהן פטור והשניה נהוג בה בתרומה יחייבת כחלה דברי ר' מאיר ור' יוסי פוטר ורע אחר את השניה פטור ורע אחר את שתיהם ברבר שורעו בלה מותר וברבר שאין ורעו בלה אסור

דבר שזרעו בלה הוא כמו תבואה וקטנית שהם כשמופריס וזרעים אותם בארץ יפסדו זרעים ויחזרו חזון כמו עורקין בארץ ואותו הנמח הנמח מהם מותר ודבר ש שאין זרעו בלה כגון השומים והבגלים לפי שכשזרעין גרעיתם של שום או של ככל ימח מה שימח ותשאר הגרעיתם שלמה בארץ לא תפסד נורתה כמו שהוא נראה לעין תמיד והלכה כר' יוסי

פרק שמיני האשה שהיתה אוכלת בתרומה באו ואמרו לה מת בעליך או גרשך וכן העבד שהיה אוכל בתרומה ו וכאו ואמרו לו מת רבך או מברך לישראל או נתן במתנה

או עשאך בן חורין וכן בהן שהיה אוכל בתרומה ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה ר' איעור מחייב קרן וח חומש ור' יהושע פוטר היה עומד ומקריב על גבי ה המזבח ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה ר' אליעזר אומר כל הקרבנות שהקריב על גבי המזבח פסולים ור' יהושע מבשיר נודע שהוא בעל מום עבודתו פסולה

מבואר זה כי זו האשה בת ישראל כשואה לכהן ואמרו בעבד מת רבך הנה סיניח ירשי שלא יאכלנהו תרומה כגון שהניח בת כשואה לישראל או הניח בנים שהיו חללים ומאמר ר' יהושע שהוא פוטר לא בתקיים אלא בתרומת חמין ערב פ פסח שזמנו כהול עבינו שהשעה דחוקה מאד ואמר קדש יתברך ככהנים בדרך ה' חילו ופועל ידיו תרבה ואמרו אפילו חולין שכן פועל ידיו תרבה ולפיכך חלל שיעבד עבודתו כשרה אבל בעל מום שיעבד עבודתו פסולה לאמרן יתבר מום בו לא יבש להקריב והלכה כר' יהושע

וכולם שהיתה תרומה בתוך פיהם ר' איעור אומ' יבלעו ור' יהושע אומ' יפלוטו אמרו לו נטמאת ו נטמאת תרומה ר' איעור אומ' יבלע ור' יהושע אומר יפלוט טמא היית וטמאה היתה תרומה או נודע שהוא טבל ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ומעשר שבו והקדש שלא נפרו או שטעם טעם פשפש לתוך פיו הרי זה יפלוט

מאמר ר' אליעזר יבלעו ויפלוטו לזה מה שבלע למה שאכל אחר המיתה או הגרושין או כל מה שזכר וישלם הכל כ בתוספת החומש כמו שזכר ר' אליעזר ופי' יפלוט יוציא מפיו ופשפש מין תולעים עגולים ארוניים כזורת הערשים והם מאוסים מאד וכלשון ערבי בקי והכונה כזה שימחא בפיו דבר שימכע חוהג מלאכול מה שהכניס בפיו מפני הטונף והמאוס והלכה כר' יהושע

היה אוכל באשכול ונכנס מן הגנה לחצר ר' איעור אומ' יגמור ור' יהושע אומ' לא יגמור חשיבה לילי שבת ר' אליעזר אומ' יגמור ור' יהושע אומ' לא יגמור

העקר אכלנו שאין הטובל מתחייב במעשרות עד שיראה פני הכית שכ בערתי הקדש מן הכית וכל הפירות הנאכלים בבנה או בשדה אינו חייב במעשרות לפי שהוא אכילת ערשי ועקר שכי והוא כי שבת קובעת למעשר ואסור לו לאכול מן הטובל אכילת ערשי בשבת לפי שמשעה שכבסה שבת הוא הכל מתקן לאכילה ומוכן ויתחייב ל למעשר למאמ' ה' וקראת לשבת עשכנך וכל מה שימחא מוכן שיאכל וישתה ממנו בשבת ועוד יתבאר כל זה במסכת מעשרות ומאמר ר' אליעזר יגמור פריט ובאר כי רכונן שיבא מן החצר ויגמור אבל בחצר אסור לו להשלים האכילה וזכרון כן מאמר ר' יהושע יגמור ה'ל שיכחכו עד מוצאי שבת וישלים אכילתו אבל בשבת עצמו אסור לו לאכול ומה שאמר שיהיה לא יגמור עבינו לא יגמור אכילתו עד ש שיפטר והלכה כר' יהושע בשני המאמרים

דין של תרומה שנתגלה ישפך ואין צורך לומר של חולין שלשה משקין אסורים משום גלוי המים והיין והחלב ושאר כל המשקין מותרין כמה ישוה ויהיו אסורין כדי שיצא הרוח ממקום קרוב וישתה

מה שאסרו שתיית אחר מב' משקים שסקן מגולים מפני שהיא סכנת כפשו' גזרה שמה שתה מהם כחש או אכנה או זולתם מבעלי הארס ויסתב' השותה אותם וימות' לפי שאלו החיות מקחות טס הארס וכתבתי שיהיו המים שנקטים והיין בלי מבוסל אבל היין המבוסל והמים קנולין בהם טוף טוף כגור טוף טוף ואלים שוקטים לא כחוש לבגים לפי שחלו החיות רל

בנת העליונה והתחתונה טמאה מודה ר' אליעזר ור' יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל ואם לאו ר' אליעזר אומר תרד ותטמא ואל יטמאנה בידיו

זו החבית לל בחבית של תרומה ואמרנו ואל יטמאנה בידיו ענינו ש שלא יסייע בירידת היין לגת התחתונה שהיא טמאה אבל יסימנה ות תשפך באיזה מקום שישפך ואין הלכה כר' אליעזר אלמא כמו שית שיתבאר מדעת ר' יהודה

וכן חבית של שמן שנשפכה מודה ר' אליעזר ור' יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל ואם לאו ר' אליעזר אומר תרד ותב ותבלע ואל יבלענה בידיו

אמרם שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה ענינו כי כשיהיה אפשר לו שיציל רביעית בטהרה ו זה שהיו ידיו והכלים טהורים ואעפ"י שהוא מסייע בהבוד השחר חן בטומאתו בשעה שהוא מניח אותה הרביעית קרוי זה מותר אבל שיישפך אחר לטמא מה ששפך ממנה לכלי לא שיציל ממנה ש שום דבר או שיציל פחות מרביעית קרוי זה אסור לדעת ר' אליעזר ופי' תכלה שעתה בלע ותשפך בקרקע והיון הלכה כר' אליעזר

ועל זו אמר ר' יהושע לא זו היא תרומה שאני מזהיר עליה מל טמא אלא מלאכה וכל טמאה כיצד היה עובר מ מקום למקום וכברות של תרומה בידו אמר לו גרר תן לי אחת מהן ואתמאה ואם לא הרי אני מטמא את כול ר' אליעזר אומר יטמא את כל ואל יתן לו אותה מהן ויטמא ר' יהושע אומר יצוה לפניו אהתמהן על הסלע

וכל טמאה ענינו שלא יתכוון לטמאה אבל שיישפך אחד ששפכה מותר והלכה כר' יהושע בכל זה

ובן נשים שאמר להם גוים תנו לנו אחת מכם ונכמא ואם לאו הרי אנו מטמאין את כולכם יטמא יטמאו את כלן ואל ימסרו להם נפש אהתמישרא

הכל מודים כזה ר' יהושע אינו חולק וכמו כן כל הדומה לזה

פרק תשיעי
הזורע תרומה שונג יופך ומזיד יקיים אם הביאה שלישי בין ש שונג בין מזיד יקיים ובפשתן מ מזיד יופך

מותר לו לאדם להשך הארץ ויפסד הזרע שזרע ואם הוא מזיד יקיים ענינו שהוא חייב להניחם כדי שימחו ויהיה ה קדבר הנזמח תרומה בלי שפך ואם יהיה הזרע הזורע זרע ששתן של תרומה יהשך בארץ כאשר יוכל ולא יכחל לצמח גורה שמה יהנה בענינו יחשב כי הזרע כלבד הוא האסור והיא החזורת תרומה אבל הענין כמו התבן יחשבנו

ב
וחייבת בלקט ובשכחה ובפאה ובמעשר עני ועניי ישראל ועניי כהנים מלקטים ועניי ישראל מברין את שלהם לכהנים בדמי תרומה והדמים שלהם אמר ר' טרפון לא ילקטו אלא עניי כהנים שבא ישכחו ויתנו לתוך פיהם אמר ר' דור עקיבא אם כן לא יל ילקטו אלא טהורים

מבואר הוא כי כמו שהיא אסורה התרומה לישראל כך היא אסורה לכהן טמא לפי שהיא קדש ואסור לטמא לאכול קדש והלכה כר' עקיבא

ג
וחייבת במעשרות ובמעמד עני ועניי ישראל ועניי כהנים ויניי ישראל מברין את שלה לבגדים בדמי תרומה והדמים שלהם הוויבט

הנחשים אינם קדוים לחלו הדברים ודומיהם ורחש הוא הרמש תרגו רמש ריחשא ואמרנו ממקום קרוב בארנו שכל כרי שיצא מאוזן הכלי וישתה ויחזור לזקומו וכתבאד מן התלמוד כי הרבש והכיר והמריים ודומיהם והשומים הכתושים שהן אסורין כשהם יוגלגין מ מעמד החיות בעלי הארץ ואלו המושק' כשנאסרו משום גלוי אסרו לל הארץ כהם ענין מעבידי השמים לל השקנת לבהמות ולא לחיות הידוש והרגלים ולא לבבל כהם אתה טיט ולא לשום ר דבר אחר

ה
שיעור המים המגולין כרי שתאבד בהם המרה ר' יוסי אימר בבלים כל שהם ובקרקעות ארב ארבעים סאה

מדה הוא הארס שמקיזין מפייהם הנחשים בעלי הארס ואומר בכאן כי כשהמים הם רבים כדי שתאבד בהם המרה של כחוש לבלים ואם הם כל כך מעטים שאם שכל בהם הארס שיהיו ממייתן כחוש לבלים ואומר ר' יוסי כשהן בכלים חליץ יהיו רבים ער מאד טהם אסורים אם כתגלו וכשהם בקרקע ער ארבעים סאה ואם הם יותר מארבע סאה לא כחוש לבלין וממה שאתה נדיך לדעת שאנו כחוש בגלוי כיום כמו בלילה והיון הלכה כר' יוסי

ו
נקורי תאני
וענבים וקשואין והדלועים והאבטיחים והמלפפונות אפי' הם בכר אחד גדול ואחד קטן אחד תלוש ואחד סח מ זובר כל שיש בו ליחה אסור ונשיכת הגחש אסור מפני סכות נפשות

נקורי פי' תאנים או הפירות שנקרו אותם ה הנחשים וכבר בארנו פי' קשואים והם בלעון שרבי קתא ובלעו קוקומארי ונכניחין בערב בטוך ובלעו מילוני ורלושים רלוע ומ נמל צמנות אלפיאר אפי' הם כרי ענינו שהיו גדולות כשישור בר אחר עליו יחבל אדם מהם דבר ואמרנו נשיכת הנחש אסורה ענינו כי כל בעלי חיים שנישך אותנו מין ממיני הבהמים שניכונו לשחוט אותה הבהמה או העוף ונחב ל מכשרת גזיה שמה יבוא אותה השם ב ככל אברי אותה הבהמה וימות האוכל אותה הכשר שיש בו הארס

המשמרת של יין אסורה משום גלוי ר' נחמיה מתיר

משמרת ידוע ואומר בכאן כי אם ישיה היין שנתת מכלי אל כלי אחר ונתיה המשמרת על פי הכלי שהיון שנתת בו שהיא אסורה משום גל בגוי אפי' שהמשמרת מכסה אותה מפי' שנאמר שמה הטיל הנחש ה הארס ביין שהיה במשמרת נידע עם היין אל הכלי השני ור' נחמיה אומר כי הארס במשמרת ישאר ולא ירד לכלי לפי שחלקיה מתדבקין ומסתבין קתה עם קנתה ולא יבוא אותה חלקים על נקבי המשמד כי הארס היוצא מן הנחש זה דרכו ואין הלכה כר' נחמיה

ח
חבית
של תרומה שגולד בה ספק טמאה ר' אליעזר אומר אם היתה מונחת במקום תרפה יניחנה במקום המוצנע וא אם היתה מגולה יבסנה ור' יהושע אומר אם היתה מונחת במקום מוצנע יניחנה במקום תרפה ואם היתה מבוסה יגלנה רבן גמליאל אומר אל יהודש בה כל דבר

אלו היה אכלנו ודאי שהיא טמאה חייבין אנו לשפכה כלה ותרפה ה הנה המקום הפחות שברוב יארעו בו מקדים ומאונעות ומונכע הוא המקום הנכונע שבו מנביעין הדבריה ולא יארעו שם מאונעות אלא ברחוק ואומר ר' אליעזר שטעון להשמר בה ולהנביעה כדי שלא יסלח חליה שום אדם דיו ותאבד לשפך טמאה שגולד בה וזה אינו רחוי ער שנתחמת חלבו הטמאה ול' יהושע סוכר להשך ואמר טראוי להניח למקדים ולמאונעות כדי שתשפך כסכה חמדת זו זולתי שפך טמאה והלכה כרבן גמליאל

ט
חבית שנשברה

משוכח והדרש ביצד יעשה תולה כפיפות בצוארי בהמה ונתן לתוכן מאותו המין נמצא לא וזמם את הכהמה ול לא מאביל את התרומה

כמו שעבדי ישראל מוכרין לכהנים המעשר שלהם כד הלויים מוכרין לכהנים המעשר שלהם כדמי תרומה לבי שאם תחיה החטה מדה בזון בדרך הדמיון תהיה החטה של תרומה יותר מדה בזון לבי ש שאינה ראיה לאכילת כל אדם' החוכט משוכח הוא שיחכוט אותו ב'מטה' ואם רצה לרצו אותו זרע בבהמות יקח קופה מחטים של ח חולין' אם הוא רש מחטים חטים' או מעטורים אם הוא רש מעטורים ויתלה בפי הכהמה כד שתחבל מהם בעת הדישה וידוש לבי שאסור לו להקטור פי הכהמה בעת הדישה שהחכוט חומר לה תחסום סוד בדישו' ואסור לגום כן להכביסה בזרע התרומה לבי שהיא אכילת ממנו אלא אם היתה בהמה כהן' חומם הוא מצורת וממנו אל תשק' חומם עם המטיב' עביו שלח ישיב המטב בפייה בעת האכילה'

ג
תרומה תרומה ונדולי גדולין חולין אבל הטבל ומעשר ראשון וספחי שבמיעות ותרומת חוצה לארץ וה והמרמע והבבורים גדוליהן חולין גדולי הקדש ומעשר שני חולין ופודה אותם בזמן זרעם'

כשזרע אדם תרומה זה שיצמח הוא גם כן תרומה' ואם זרעו אותו מצמח פגום ש סכית אותו הצמח הוא חולין והוא גדולי גדולין' וזו הגמרה מכלל יח דבר שזרעו בו ביזם כמו שאבאר בתלמוד שבת' וספחי שבמיעות הוא הדבר הצומח בסכה שבמיעות ונקרא שפיה לבי שהוא אינו כזרע אבל צומח הוא מן הזרע שזרעו בסכה של אשתקד' וכבר פירשנו זו המלה פגומים ולא חפרטנו יותר'

ה מאה לגנה של תרומה ואחת של חולין חולין מותרין בדבר שזרעו כלה' אבל בדבר שאין זרעו כלה אפי' מאה של חולין ואחד של תרומ כלין אסורין'

לגנה עם למקום זרעו מן הארץ והוא אומי' ככאן כי אם סיתה כמו ערובה אחת מן הארץ זרועה חולין ומאה ערובת זרועות תרומה ולא ירע לזון ערובה היא זרועה תרומה שכלן מותרות כש כשהוא דבר שזרעו כלה' אבל אם הוא דבר שאין זרעו כלה כגון א אסורות ולא כדון אותו בדין מדומע' לפי שהתרומה מופרשת היא נ ולא נתערבה בחולין'

ו הטבל גדוליו מותרין בדבר שזרעו כלה' אבל בדבר שאין זרעו כלה גדולי גדולין אסורין' איזהו דבר שאין זרעו כלה כגון הלוף והשום והבצלים ר' יהודה או השום בשעורים'

מזו ההלכה ידע כי מה שאמר כמה שקדם כי צמחי הטבל חולין שזהו כ בדבר שזרעו כלה' וכבר בארתי זה פעמים הרבה כי לוף מין מיימי הצבלים' ור' יהודה סובר שהשומים דבר שזרעו כלה' וחמרים כשעורים' כי השעורים קלים להפסד' בארץ מן החטים נשאר קטניות ואין הלכה כר' יהודה'

ז המבכש עם הגברי בחסיות אעפ"י שפירותיו טבל אוכל מהם עראי' שתילי תרומה שנטמאו שתלן סהרו מלטמא' ואסורין מלאכול עד שיגום את האוכל' ר' יהודה אומר עד שיגום וישנה'

חסיות הוא עם נכסל על השומין ומימי הצבלים' אמר בתוספתא החסיות השום והצבלים והקטניות' וקטניות הם כרית של ארץ ישראל וכן נקרא בעיני כרית' וכעבר חזיר' את החזיר והמכבש פמו המכבש' וכבר קדם לנו העקר אבל ר' מאיר אין קצין לגוי בארץ ישראל להשקיע מן המעשרות וכיון שזה כמו שזכרנו יקע פירותיו ט

טבלים' וזכר זה הרץ ככאן למה שקדם לו זכרו' והוא הלוף השום והצבל' ושתילי תרומה שנטמאו עביו שנטמאו קודם הזרעה ואם לאביל לבי שקן תרומה טמאה וריכה שהשרף ואז זרעו הדבר הצומח מהם גבלה וכראה לעין' ולא כאמר גדולי תרומה טמאה טמאין אבל כאמר שאותן הגדולין אסורים לאכילה ואפי' לכהנים' וכבר הקטנו בתלמוד ואמרנו כי מ'אחר דטהרו אומי' אסורים באכילה' ויתרנו זו הקדשה בעקרים שיש אצלנו והם אין זרעה להקדש ואין זרעה לת לתרומה' ועביו זה המאמר פי הקדש שאסור לכבי אדם ליהנות מ ממנו אם זרעו אדם לא כאמר גדוליו מותרין' וכמו כן התרומה שהיא אסורה באכילה כשזרעה לא כאמר כי מה שצמח מ ממנה שמונת' לאכילה' לא שהי' אסור לאכיל' לבי שהיא אינה מוטמאה כמו שנטמאין חולין' וזה שחתך האוכל מהלוקן השתלים והחליטו דבר שכי מותר' לאכיל' ור' יהודה אומי' שברוך לחתוך מה ש שצמח בה בפגום השכיתו ואז יהיה מותר לאכיל' וזה שאנו חומרים בכאן מותר לאכיל' הרבה חוזר לדין הנקדש והוא שאם אלו השתלים הם מדרב שזרעו כלה שמונתין באכילה לכהנים או לזרים' ואם הם דבר שאין זרעו כלה אסור לזרים ומותר לכהנים אחר חתיכת האוכל ואין הלכה כר' עקיבא'

ב
פרק עשירי בצל שנתנו בתוך ערשים אם שלם מותר ואם חתכו בנותן טעם וזשאר כל התבשיל בין שלם בין שזותך בנותן טעם ר' יהודה מתיר בצחנה שאינו אלא ליטול את הזוהמא'

ב
פרק עשירי בצל שנתנו בתוך ערשים אם שלם מותר ואם חתכו בנותן טעם וזשאר כל התבשיל בין שלם בין שזותך בנותן טעם ר' יהודה מתיר בצחנה שאינו אלא ליטול את הזוהמא'

ה
טוה בין שהיו ערשים של תרומה וטבל של חולין' או בצל של תרומה וערשים של חולין' ובתבשיל שיתן הצבל השלם בערשים אחד בשלנו או שיצאו ממנו מיימי כי אחר כן כובש ולא תביח הצבל להטיל מבוטו דבר בערשים ולא יקבל גם כן מבט הערשים אבל אם כתבשיל הצבל בערשים אפי' היה שלם' בדרך אותן בנותן טעם' וזו הדריקה בא כאשר נביר לך כשנותנין בצל של תרומה לתוך ערשים של חולין' טו טועמין הערשים אם יש בהם טעם הצבל אסור לאכלם חל' לכהן' וכן אם כתן בצל של חולין לתוך ערשים של תרומה טועמין הצבל' אם כיוצ' אם טעם הערשים אסורים לאכילה לא לכהן וזכחה הו' הסוה' ויחב יאיש אמר הכתי' ותעל כחכתי ודרך הצבל כשמתבשיל אותו עם דבר ברוח שמסיר וזהמתי ומתקן ריחו קבת תקון' ואמר ר' יהודה כי כשמתבשיל בצל של תרומה בתבשיל מוסרח שמונה' לחובל חנות' קת התבשיל לבי שהוא לא כתן הצבל לתוך התבשיל לתת בו הצבל טעם אלא כתנו עם להסיר וזהמתי ולפיכך לא נכרוק אותו בו כותן טעם' ואין הלכה כר' יהודה'

ב
תפוח שרסקו ונתנו לתוך עיסה וחמצה הרי זו אסורה' שעורים שנפלו לתוך הכור שלמים אף על פי שהבאישו מימיו מימיו מותרין'

ז
זה התפוח הזכר היה של תרומה בלא שפק ופי' שריסקו הוא מע משכתשו מקנת כתישה' וכבר קדם לנו כי כשהחמיצה התרומה ל לחולין שאותן חולין תרומה' נשאר המאמר מבוחר'

ח
הרודה פת חמה ונתנה על פי חבית של יין של תרומה ר' מאיר אוסר' ור' יהודה מתיר' ר' יוסי מתיר בשל הטים ואוסר בשל שעורים מפני שהשעורים שואבות'

ט
הסרת הפת מן התנור נקרא דדיה' ואומר בכאן כי בסרודה כבר אחת חמה ונ וכתבנו על פי חכית שהיא מויעה ושוחבת ומתלחלת מן היין שיש באותה חבית' ושוחבת כמו מושבת' והלכה כר' יוסי'

י
תנור שהסיקו בכמין של תרומה ואפה בו את הפת הפת מותרת' שאין טעם בכמין אלא ריח בכמין'

כמון הוא הכמון ויהעקר אנחנו ריחא לאו מלתא היא וזה נהג בכל אסוים שבתורה

ה תלתן שנפלה לתוך הבור של יין בתרומה במעשר שז' אם יש בורע כדי ליתן טעם אבל לא בעץ בשביעית ובבלאי הכרם והקדש אם יש בורע ובעץ כדי ליתן טעם

תלתן ידוע וכערכי חלבה וידוע כי תרומה ומעשר שני אין חייב בהן לא הזרעים הנאכלים כלבד ירין ההקדש והאביעית והכלאים נהגו בזרעים וביבן והתלתן טעם עגנו בטעם זרע קרובים זה לזה

ו מי שהיו לו חבילי תלתן בבלאי הכרם דלקחיהו לו חבילי תלתן של טבל בותש ומחשב כמה זרע יש בהם ומפריש את הזרע ואינו צריך להפריש את העץ אם הפריש לא יאמר אכתיש ואטול את העץ ואתן את הזרע אלא נתן העץ עם הזרע

ידלק ישרש וכבר בארנו בכלאים כי כלאי הכרם רבים שישרש כלם ואמרם בבאן חבילי תלתן וטל טבל זה הטבל טבל של תרומת מעשר והוא שנתן ישראל ללוי עשרה חבילות של תלתן ויתחיי הלו לכתשן ולתת עשירית הזרע לכהן ואין ללוי רשות לומר לכהן טול חבילה אחת בלי כתישה כי כמו שקבלתם אתן לך חלקך וזהו הוא קנס ללוי לפי שלקח מעשר קודם הכתישה לפי שהוא הפסיד לכהן תרומה גדולה שיש באותו מעשר כמו שבארנו במסכת ברכות בפ' שלשה שאכלו וכן אמרו בתלמוד ולימאל ליה כריהו לי יהיבנא לך אמר רבה קנס הוא ואמרם בבאן מחשב שזורה כי תרומת מעשר מוניאין אותה ב באומר הוא דעתר אליעזר בן במואל כי הוא אמר ונחשב לכס תרומתם בשתי תרומות הכתר מדבר אחת תרומה גדולה ואחת תרומת מעשר בשם תרומה גדולה אינו נגזלת חלא באומר ובכתישה כי תרומת מעשר אינה נטלת חלא באומר ובכתישה וזו העברא רחיה והאמת מה שקדם לך המונה משוכח והמודד משוכח ממנו והשוקל משוכח משלתן וזה הוירענו זה הדין בחבילי תלתן אבני שהדן כללי לכל דבר שהוא ח חייב בתרומה לפי שהתלתן טעם עגנו ופרי קרובים ושמה יעלה על דעתנו שכתחייב להוציא מעשר אפילו מעגנו הוירענו בבאן שאין לנו חייבים וכתשם בבאן היא כמו הדישה וההקד

ז ויתו חולין שכבשן עם ויתו תרומה פצועי חולין עם פצועי תרומ פצועי חולין עם שלישי תרומה או כמי תרומה אסור א אבל שלישי חולין עם פצועי תרומה מותר

פצועי הם הזיתים הכתשים או המעבים ואלו הזיתים הם מושכין ומי תרומה הוא השראת התרומה או דבר שכתעיר בו דבר מן המשקין הינאים מן התרומה

ח דג טמא שכבשו עם דג טהור בר גרב שהוא מחזיק סאתים אם יש בו משקה עשרה זין ביהודה שהן חמש סלעים בגליל דג טמא צירו אסור ר' יהוד' אום רביעית בסאתים ור' יוסי אום אחד מששה עשר בו

גרב טעם הכלי שמכבשין בו הדג כדי שיתקיים בין שמכבשין אותו ב ביולח או בחומץ או בזולתה וציר טעם לאותו המשקה שכושבין בו ה הדג עג אותו הל זלוחית המזכר לגב וכן אמרו ציר זיעה בעלמא הוה ותיא קמא אומ' שאה מחזיק הכלי שכבשין בו סאתים וכל הדג שיש בו טהור יש בו מדג טמא משקה לעשרה זוני מזוני ארץ י יהודה טעם ה סלעים בגליל שהציר אסור יאם הוא פחות הוא מותר ובארנו בתלמוד שהוא חלק מתשע מאות וששים וזה יתבאר אחר שזכרנו כי הלוג שני ליתר וסליטר מאה זין טעם חמשים סלעים ור' יהודה חזר עד שיהיה שיעור רביעית מדג טמא כשיעור סאתים מ

מדג טהור ואו יאכר צירי ור' יוסי אומר כי כשיהיה דג טמא חלק מיין מן הדג הטהור והוא טעם רביעית לסאה שצירו אסור וכבר בארנו בסוף פ'אה שיעור הסאה והרביעית ומשקל הסלע וההלכה חלק בחלק אסור יאם הוא חלק מדג טמא ביותר מחלק מדג טהור אז יהיה צירו מותר

ט חגבים טמאין שנכבשו עם חגבים טהורים לא פסלו את צירם העיר ר' צדוק על ציר חגבים טמאים שהוא טהור

חגבים הם ממיני החגבים אינם מכבשי חיים שיש להם דם ולפיכך אינו פוסל צירן כי מה שקותק מזה אינו דם חלא לחלוחית מעט מוצער ועדית ר' צדוק מקובל

י כל הנכבשין זה עם זה מותר אלא עם החסית חסית של חולין עם חסית של תרומה ירק של חולין עם חסית של תרומה אסור אבל חסית של חולין עם ירק של תרומה מותר

כל הנכבשין זה עם זה מותרין כינו פיסבשו ירק של חולין עם ירק של תרומה אין אסורין ירק של חולין וחסית היא לשון יחד מחסיות וכבר בארנו כי חסיות העומים נ והבבלי ומיכה וזק לחריפותה וחורוס ומפני כך פולט טעמו בכל מה שמכבשין עמם

יא ר' יוסי אום כל הנשלקים עם התרדים אסורים מפני שהם נותנין את הטעם ר' שמעון אומר ברוב של שקיא עם ברוב של בעל אסור מפני ש שהוא כולער יהודה אום כל המתבשלין זה עם זה מותר אא עם הבשר ר' יוחנן בן נורי אום הכבד אסרת ואינה נאסרת מפני שהיא פולכת ואינה בולעת

אלו התנאים כלם חולקים על סתם מפקה שקדם וירוא כי המאמר הנקדם התייר הכבישה כלבד ואמר ר' יוסי כי חשי השלחין כששלקך ירק של חולין עם ירק של תרומה שאינו נאסר הירק של חולין חלא אם היה הירק של תרומה תרדין ונקרא כשיבי אלסלק ור' שמעון כוטה לרעתו ואח' שאם שלק ברובים של שקיא וברובים של בעל והיו הכרובים של בעל תרומה שאסור לכל הכרובים של שקיא טעם ח חולין לפי שקלחיהו ברוב רפין וכו' וצ' לחלוחית הכרובים האחרים טעם תרומה והוסף ר' עקיבא ואמר אפילו המכושלין כמו הזרעים וזולתם כשמתבשלים תרומה עם חולין לא יאסרו חולין חלא אם כתבשלו בשר עם ירק של תרומה או יאסר הכבד לזרים לפי שהוא מושך את הירק ומתקן טעמו וזה ברור בו והוסף ר' יוחנן בן נורי על זה ואמר לח כל הכבד חלא הכבד כשיכתש על בירק של תרומה או אינו נאסר לפי שהוא פולט ואינו מושך כלל ודבריהם כולם כשעבר אדם בדעבר אבל לכתחלה אסור כלם ודבריהם דחויין ואינו מותר חלא המכושלין כלבד אבל זולתם כדוקים אותם בנותן טעם אבל הכבד כשכתבשלו אסור לחלו הוא וכל מה שכתבשלו עמו לפי שהוא מלח דם לא באחד משלשה דברים אחד שיחלוט אותו בחומץ קודם בשליו עד שיתלבן או במים רותחין או להכהו ואחר כך יכשל או אותו ונהגו כל העם להכהו כלבד קודם בשליו

יב ברצה שנתבלה בתבלין אסורין אפי' חלמון שלה אסור מפני שהוא כולע מי שלקות ומי בבשים של תרומה אסורים לזרים

תבלין אסורין ענינו שיהיו אותם התבלין תרומה הקדש או ערלה או כלאי הכרם וחלמון הוא אגודס הבינה

יג פרק אחר עשר אין מתנין רבילה ונרוגרות לתוך המוריים מפני שהוא מאכרין אבל נותנין את היין למוריים ואין מפטמין את השמן

אבל עושים את היין יינמילין . אין מבשלין יין של תרומה מפע שהוא ממעיטו . ר' יהודה מתיר מפע שהוא משיבחו

מוריים ידוע . מעטמין את השמן בלומר מרקחין או מכשמים את השמן בכרים שריח טוב לפי שאלו הדברים משנים טעם השמן ומזכירין אותו מתכונתו ומחזירין אותו כדורב השמנים שעושין המצאים שאינן ראויים לאכילה . ויינמילין הוא דבר מעורב משמן ויין ודבש ושלשלים ודונוע כי היין פשתבאל חסר בכשולו ו נאצמו וריחו יהיו משוכחים יותר . ואין הלכה כר' יהודה .

ב

דבש תמרים ויין תפוחים וחומץ סתיונות ושאר כל מי פירות של תרומה ר' איעור מחייב קרן וחומש ור' יהושע פוסק . ור' אליעזר מטמא משום משקה . אמר ר' יהושע לא מגו חכמי שבעה משקים במיע פטמים . אלא אמרו שבעה משקין טמאים ושאר כל המשקין טהורין .

חומץ סתיונות הוא חומץ העשוי מן הענבים שבימי החקף והוא מבורח כי הנה השני עבר . והוא טעם לזמן הגש . ור' אליעזר מחייב קרן וחומש לאוכלו בשגבה כמו שקדם לפי שהם חנלו בתרומה ממש . וכמו כן כל המשקים ור' יהושע יטעור מן החומש ור' איעור סובר כי דבש תמרים ויין תפוחי וחומץ ענבי הסתיו מקבלין טומאה משום צעקה והם ככללי במה שאח השם ית' וכל משקה חסר ישתה בכל כלי יטמא ור' איעור חנלו כז' משקין כלבד הם שמקבלים טומאה ועליהם כלבד ועל תולדותיהן אמר הכת' וכל משקה אשר ישתה . והם גם כן שמה צריך את חזרעיה לטומאה ואמר לו ר' יהושע כל מנח חכמים ש שבעה משקין באדם שזכה עדיין שריחן טוב כרי לפטום בהם מה ש טרונה להספח ולפנים שאין כוחותו באלו שמה כלבד אבל הכונה כל דבר שריחו טוב כין שיהיה מאלו המכויין או זולתם . אבל מנח חכמים אותם על שאין מטמאין ואין מכשירין לטומאה שום דבר מן המשקין אלא חלו הטבעה כלבד . והם היין והטל והמים והשמן והחלב והרס והרכש . ושם דבש פתם כלי שום יחוס נוטל על דבש דבורים כלבד . יעור יתבאר דני חלו המשקים ותולדותם לבגרי כ בנוסחת מכשירין מסדר טהרות . והלכה כר' יהושע בכל זה .

ג

אין עושין תמרים דבש ולא תפוחים יין ולא סתיונות חומץ . ושאר כל הפירות אין משען אותם מכרייתן בתרומה ובמעשר שע אלא ויתים וענבים כלבד . אין סופגין ארבעים משום ערלה . אא על היוצא מן הזיתים ומן הענבים . ואין טבאיין בבורים משקין אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים ואינו מטמא משום משקה . אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים ואין מקריבין על גבי ה המזבח אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים .

התמרים אכל והרכש משקה ואזר לו להחזיר האכל משקה כשהאכל של תרומה או של מעשר שני לא הזיתים והענבים כלבד למאמר הש' ית' כל חלב דגן תרומה ויצהר . ותירוש הוא היין . ויצהר הוא השמן וקרא הכתוב ראשית כמו שקרא הכבורים ראשית וחייב אותם בתרומה . ולפיכך מותר להונוי מהם משקה בין שיהיו תרומה או מעשר שני . וכמו כן מי שלקח פירות ערלה והונוי מהם משקה וישתה אותו המשקה אינו חייב מלקות מן התורה אלא אם הוא משקה הענבים או הזיתים כי כן מכהבם היה להונוי מהם המשקה . ומה שאמרנו כי הכבורים מן מביאין אותן יין ושמן הוא לרעתר יהודה כי הוא למד הכבורים מן התרומה . וכן אמר ר' יהודה דתמר דין מינה ואוקי בתרא . עמוד לה בכורים מן התרומה . ואין הלכה כר' יהודה . וכבר בארנו כי מכלל שבעה משקין היין והשמן ואומ' כי אין בכל המשקין הינחמים מן הזיתים שיקבלו טומאה משום משקה . אלא היין והשמן וכן אינו קרב על גבי המזבח אלא היין והשמן והוא לשון התורה במכמות .

בשמן ובקרבת ציין לכסף .
הבלים והתרוכין של תרומה אסורים לזרים .

עוקן הוא היין הקטן הדבק בבדי האילן ובשקד הפרי . וערובות הם התאנים היבשים . וכתיבין מין ממיני התאנים

ה תרומה בזמן שהוא מבוסן אסורות ואם השליכן מותרין . וכן עצמות הקרשים בזמן שהוא מבוסן אסורין . ואם השליכן מותרין . המורסן מותר . סוכין של חדשות א אסורות ושל ישנות מותרות ונוהג בתרומה כדרך שהוא נוהג בחולין . המסלת קב או קבים לסאה לא יאבד את השאר אלא ינחנו במקום המוצנע .

ברעננים ידועים . והן אותן שבתוך הפרי ואלו הברעננים שאמר שהן אסורין עד ש פיסליכס הבהן הוא על שני דרכים האחד שתהיה הברעניה רחוקה לאכילה כמו ברעני החבושין והפרישין . או שתהיה ברעניה שיאחר בה לחלוחית שתהיה ראויה למצוה כגון ברענית התמרה כשהיא ל לחה . אבל הברעננים האחרים מותרין באכילה לזרים כגון ברעני החרובין אעפי' שלא השליכס הבהן . וכן חלו העצמות הם העצמות הראויות לאכילה רובה לומר העצמות שיש בהם ל לחלוחית . ומורסן הוא העולה מן הסוכין . וסוכין ידוע . ואמרס ונוהג בתרומה כדרך שהוא נוהג בחולין עבינו שמוותר לו שיכבוד את התרומה וישלך מן הסוכין מה שאינו ראוי לאכילה כמו שהוא עושה בחולין . המסלת כבוד מן סלת . ועבינו שאם לקח סאה חטה והונוי ממנה קב או קבים הלת כלל ישלך השאר לפי שהוא ראוי לאכילה ואסור לחבר התרומה אבל מכיין השאר במקום מוצנע .

מגורה שפנה ממנה חטי תרומה אין מחייבים אותו ל להיות יושב ומלקט אחת אחת אלא מבכר כדרכו ונותן לתוך החולין

מכבר כדרכו מונה לומר שיכבר כדרך שכני ארס . מכברין האונות כשמשיבין אותן מן הדברים שהנניעו בהם .

וכן חבית של שמן שנשפכה אין מחייבין אותו להיות יושב ומטפח אלא נוהג בה כדרך שהוא נוהג בחולין .

מטפח כגור מן טפח עבינו שלא נחייב אותו לרקק כלקטת השמן מן הקרקע עד שלא יניח טע שום לחלוחית . אלא ינקט כמו שיהיה מנקט חלו כשכרה טע חבית של שמן חולין .

ה המערה מבד לכד ונוטף שלש טפים ונותן לתוך החולין הרבינה ומיצה ה דר זו תרומה וכמה תהא בתרומת מעשר של דמאי וי ודליבנה לכהן אחד משמנה לשמינית .

אומר כהן כי טעירה כד שיש בו שמן של תרומה או יין של תרומה בכד שני לח נחייב א אותו לקנח אותו הכד עד שלא ישאר טע לחלוחי ואז יתן טע החולין אלא מחד שכתמנה מן הכד כל מה שהיה בתוכו ונטפו ממנו טלע טפים טפה אחד טיפה כאשר יאדע לכלי כשמריקין ממנו כל מה ש שכתוכו מותר לו לשי בחותנו הכד החולין ואם הכינו הכד ולח נתן בו חולין אחד טעירה אותו וקטנו על דרו וכתמנה וכתכס בו טעם ש שארית הרי זו תרומה . ולא כחמר כיון שיכח ממנו כל מה שיש בו טפה חסר טפה שלש טפין כל מה שכמנה ממנו . אחר כך חולין לפי שהיה רעה ממנו . ותרנוס הטי כח כד ארכיני כען . וכבר בארנו כי הרמתי חין לכהן בו חלת מעשר . ושיניית היא שמינית הלוג . וכבר בארנו שיעור הלוג וכשתהיה תרומת מעשר על דמאי שמינית

מסכת מעשרות

כלל אמרו במעשרות כל שהוא אוכל ונשמר וגדוליו מן הארץ חייב במעשרות ועוד כלל אחר אמר כל שתחלתו אוכל וסופו אוכל אעפ"י שהוא שומרו זסיף אוכל חייב קטן וגדול וכל שאין תחלתו אוכל אבל סופו אוכל אינו חייב עד שיעשה אוכל

כל שהוא אוכל יצא הכופר והוא בערבי אלחנא והאחסוס והוא בלשון ערבי כילב והקופה והוא בלשון ערבי אלעצור ודומיהן ונשמר יצא המושקר וגדוליו מן הארץ יצאו במהין ופאריות וכל זה כשמך למה שאמר השם יתברך עשר תעשר ואחר כך אמר ואכלת לפי לפי ה' שדך מעשר דגך תירושך ויבדך למכורו שאין חייב במעשר אלא סיוצא מן העדה ורחמי לאכילה ונשמר למחמר ית זרעך וזרעך המיוחד לך לא של הפקר לפי שאין לו בעלים ותחלתו אוכל וסופו אוכל הם מיני ירקות לפי שהם ראויים לאכילה תבך במיחתו ואחר גמר גדולו ואין מניחין אותה בארץ אלא כדי שיגדילו וזהו דרך רוב הירקות ולפיכך הם חייבות במעשר כשעיקרן אונגולא לפי שהם ראויים לאכילה בין גדולות בין קטנות ומה שאינו ראוי לאכילה בתחלתו במיחתו כיוון שירות האילן אינן חייבות במעשר עד שיעשו אוכל למה שאמר ה' ית מזרע הארץ מפרי הצן עד שיהיה פרי ואמר גם כן עשר תעשר את כל תבואת זרעך עד שיעשה תבואה

מאימתי הפירות חייבות במעשרות התאעם משבהלו והענבים והאבשין משהכאישו האונג והתותים משיאדומו וכל האדומים משיאדומו הרמונים משימסו התמרים משיטילו שאור האפרסקים משיטילו גידים האגוזים משיעשו מגורה יהודה או האגוזי והשקדים משיעשו קליפה

כבר בארנו שפירות האילן אינן חייבות במעשר עד שיעשו פרי ולפיכך אמר התנאי משבהלו פי משיטילו להתבשל חזמן זה הבשול הוא שמלקטים את התבואה מן האילן ומניחין עשירים וארבעה שעות ותהיה ראויה לאכילה וכוונתו הוא בלשון חכמים ה הפרי המבשול נאוכסס כמו באושוס וזה מין ממיני הענבים שם שהוא מין גדוץ אמר הכתוב ויקח לביצות ענבים ויעש באושוס כך פירשו רוב גדולי התלמוד וענין הכאישו שיתרכבו ויזדככו כל כך ופי הענבים עד שיראו הגרענים מכחול לרוב המים שבתוכן וכבר בארנו במסכת שביעית מפני מה אמרו לטון הכאישו והאונג קרא בערבי המזאק שמו וכבר זכרנו והתנאים ידוע וכן קורין אותה בערבי תנית ובלשון מוראש וכל האדומים משיאדומו ענינו כי כל מה שטבעו להיות חרום כשגמר בשולו שהוא חייב בו במעשר תבך שיתחיל להחרים ופי משימסו משיצין משקה מברעיני הרמונים בין האכבעות ומזידות אחינו המסו את לבבנו המסו מלה מושאלת אבל החבר הנכונ וחס השמש ונחם משיטילו שאור פי משיטרפו ויתבשלו בלחם החמץ כי זה הוא מנהג התמרים בעת הבשול האפרסקין משיטילו גידים ענינו כי האפרסקין כשיטילו להתבשל כמשכין בהם כמו חוטין או גידים אדומים וכן אמר משיטילו גידים אדומים וכן יארע שם בתחלת הבשול שיתחילו להתחרס קצתם משיעשו מגורה ענינו משיבול האוכל מן הקליפה החיונה ויהיה האוכל כאלו הוא במגורה והוא האונג ואמר ר' יהודא משיעשו קליפה ר"ל הקליפה הפנימית שהיא רבוקה לאוכל כי זו אינה מוכרלת אלא אחר גמר בשולו וכן אמר בקליפה שעל גבי האוכל ולא יהיה זה אלא אחר בשולן תכלית הבשול כמו שבארנו ואין הלכה כר' יהודה

ההרובין משינקרו וכל השהורים משינקרו האגמים והקרטומלין והפרישין והחורדין משינקרו וכל הלבנים משינקרו התלתן בדי שתצמח

השמיתית או יתיר על זה או יתחייב להטריח עצמו עד שיגיענה ליד כהן ואם היה פחות מזה אינו חייב להגיענו ליד כהן הכל יבניענו עד שיבא כהן ויתבנו לו עד שיפסד מוכר בבאן את זה הדין לפי שקדם לנו הדבר בשערין הקאנים מן התרומה שאינן ראויין לחונט בהם מפני מעוטן כמו הגרנים שכשרו באונג והלחלוחית ששחרה כבר וגם כן זכר שיעור תרומת מעשר שאין אדם חייב לצרנה ולנהל לכהן מפני מעוטו

ברשיע תרומה מאבילין אותן לבהמה ולחיה ולתרנגולים ישראל ששבר פרה מכהן מאבילה ברשיע תרומה וכהן ששבר פרה מישראל אעפ"י שמוותתיה עליו לא יאבילה ברשיע תרומה ישראל ששם פרה מכהן לא יאבילה ברשיע תרומה וכהן ששם פרה מישראל מאבילה ברשיע תרומה

תרנגולין ידוע שם כופל על הזכרים ועל הנקבות מזה הימין וידוע כי כשיקבה הכהן בהמה שהוא מאבילה תרומה למאמר השם יתעלה וכהן כי יקנה כסף קנין כשעו ולפיכך כששבר בהמה אינה מאבילה תרומה לפי שאינה קנין כשעו וישראל ששם פרה מן מכהן רובה לומר שיקבה אותה הישראלי מן הכהן ברמיה ידועים ויתנה עמו שיעטל במזונותיה הישראלי עד זמן ידוע ואח"כ שימכרו הפרה וכל מה שיריחו על מה שהסכימו ביניהן שיחלקו אותה בשוה כמו שהוא מותר לבעותו מן הדין ועוד יתבאר בבבא מציעא כי כיון הוא מותר וכיון הוא חסור מנה הרבית וזה הוא ענין ששם כי שומא בלשון חכמים כמו שעור ולאנו השנים הישראלי וכהן משעו משערין דמי זאת הבהמה ויודיעין כמה היא שנה עכשו ומפנין א אותה ויודיעין כמה מוניסין דמיה ולפי שזה הישראלי קבאה מכהן א אעפ"י שששאר לכהן חלקן כריח לא תאכל בתרומה לשאינה קנין כשעו ואם הכהן קבאה מישראל על סדרך שזכרנו הרי זו אוכלת בתרומה

מדליקין שמן שרפה בבתי בסויות ובבתי מדרשות ובמבואות האפלין ועל גבי החוליים ברשות כהן בת ישראל שנשאת לכהן והיא למודה אצל אביה אביה מ מדליק ברשותה מדליקין בבית המשתה אבל לא בבית האבול דברי ר' יהודה ור' יוסי אומר בבית האבול אבל לא בבית המשתה ר' מאיר אומר כאן וכאן ר' שמעון סתיר כאן וכאן

שמן שרפה הוא שמן תרומה שכאמא לפי שהוא חסור באכילה כמו שבארנו פעמים ודינו שישדף ו ואמר ברשנות כהן ענינו במאמרו ומנותו שירטה לנו זה ור' יהודה מתיר להדליקו בבית המשתה לפי שכליהם כקיים ר"ל הכלים שהם אוכלים בהם ושנותים בבית המשתה אין משתמשין בו בכליהם ואין אוכלין אותו ואסור להדליקו בבית החבל לפי שכליהם מנוכלין ואינם כקיי ושומא ישתמשו בו בדיק אחר מלבד הדליקה ור' יוסי אומר כבי האכל אין משתמשין בו במאכל ודומ' לו מפני שי אכלותם אינם מתעסקין במאכל ולא בזולתו ובבית המשתה מפני שמחתם שומא ישתמשו בו בדבר אחר לבד הדליקה ור' מאיר אומר בבית המשתה מפני השמחה כדברי ר' יוסי ואוסר בבית האבול מפני טנוף הכלים כדברי ר' יהודה ור' שמעון מתיר בבית המשתה מפני נקיית הכלים שלהם ובבית האבול מפני אכלותם ודאית כששם שאין מתעסקים ב שום דבר ואינן קרבים לשום עסק ומה שחולקים כולם בבית ה האכל ובבית המשתה לרוב משמוש ידיהם ועסק בני אדם בחכונות הכבסות לשם ושומא יבואו ליד פשיעה וכלכה כר' שמעון

כליקא מסכת תרומות

התבואה והותים משיבנסו שלישי

משיבנסו שלישי
 מקדושת שחורות • האבנים וקדושת אומן ופריישים ועזרין כולם ידויה וכבר בארנו את כלם • משיבנסו רונה לנו • משיבנסו בו בהרנות לבנות • וזה לא יאיריע שיעור מהם חותם השער הדק ומשיב זה חמי משיבנסו מבורת קדושת והוא הכרת השער מן הראש וזמרו בתלמוד משיבנסו נקדושת שחורות • משיבנסו משיבנסו קדושת לבנות • תלתן כרי שתנמח ארזו כ כרי שתורע ותנמח כ כו פיהו זה התלתן כלכך קשה ומבטל ש פיהו נומח בארזו חותמו והוא ידוע חנה שהיו שורין הרע במים אש היו משיבנסו הבגדים או רוב כל אחד מהם במים היו יודעים ש שהיו נומחים חלו היו זורין אותם ואז באו לעכת המעשרות • וכבר בארנו בזכות שביעית עבין אמרם משיבנסו שלישי כמו ש שפרט התלמוד • חס כן המוכן מזה הענין שהמוניא המעשרות כ נריך שניאם כשיבאר בשול השיריות נעמם •

ד
 ובירק הקשוואי
 והדלועים והאבטיח והמלפפונות התפוחין והאחרונים הייכים גדולים וקטנים • ר' שמעון פוטר את האחרונים בקטן החייב בשקדים המרים פטור במתקים החייב במתיקים פטור מן המרים •

שיעור זו המטנה כן וכירק
 הקטנים והאבטיחים והדלועים והמלפפונות • וכן התפוחים והאחרונים הייכים גדולים וקטנים לפי שתלתן אוכל וכוסף אוכל ו יראוין הם לאכלה כשהן קטנים ואין מניחין אותן אלא להוסף אוכל כמון שקדים • וכבר בארנו שנימים מה הם הקטנים והאבטיחים ו והלועין והמלפפונות והתפוחים והאחרונים והשקדים המרים הם דמוין לאכלה כשהם קטנים קודם כשולן לפי שאז הם דמוין לאכלה וכשנבטלו כפארו מן המעשרות לפי שאז אינם דמוין לאכלה • והשקדים המתקים כהפך זה • בתלתן פטורים מן המעשרות לפי שאין דמוין לאכלה • וחייבין לאכלה בשלן • ואין הלכה כר' שמעון •

ה
 אי והו גרנן למעשרות
 הקטנים והדלועים
 משיבנסו ואם אינו מפרים משיבנסו ערימה • אבטיח משיבנסו ואם אינו משלוק עד שיעשה מוקצה • ירק הנאגר משיבנסו אם אינו אוגר עד שימלא את הכלי ואם אינו ממלא את הכלי עד שילקט כל צרכו • כלכלה עד שיחפה ואם אינו מחפה עד שימלא את הכלי ואם אינו ממלא את הכלי עד שילקט כל צרכו • ובדברי אמורי במולדך לשוק אבל במולדך לבית אוכל מהם עראי עד שהוא מגיע לביתו •

גרנן למעשרות • כמו מלה מושאלת •
 והטנה ששאל התנא אמתי יהיו הפירות כמו התבואה כשהיא כ בגרן שאסור לאכול ממנה אכלה עראי לפי שכבר נקבעה למעשר כי קודם גרנן של מצדיות אבטיח שהגיע לעונת המעשרות מותר ל לאכול מהם אכלה עראי • ודרך הקטנים והדלועים שיעל עליהם כמו שער או כמו קין דק נאגר והוא נקדושת וכן יעלה על האבטיח • כמו שער ויקרא שלק • ואמר משיבנסו ומשיבנסו רובי כו מעת שישל מהם אותו השער כשיקחם בידו וכן אמרו בתלמוד מעת שירים ש שלק וקרא עד שיעשה מוקצה ענינו עד שיעטח אותם ויקדר אותם • והמקום שנוטחין בו הפירות נקרא מוקצה כי האבטיחים אין עושין מהם ערימה לפי שהם משתברים זה עם זה • משיבנסו פי' משיבנסו כמו שירק בני אדם האשפי את הפירות שמכבין אותן בעלי הילן ודומיהן • כמה דברים אמורים שביעית לעת הזאת שקבע למעשרות ואסור לאכול מהם עראי • במולדך לשוק למכור • אבל במולדך לבית אוכל עראי עד שהוא מגיע לבית • וכבר קדם לך זה הענין כפי שמיני ממשכת תרומות כי הטבל אינו מתחייב במעשרו עד שהגה רחא פני הבית • שכל בערתי הקדש מן הבית •

הפרד

והצמיוקין והחרובין משיבנסו ערימה • הבצלים מש פקל • ואם אינו מפקל משיבנסו ערימה התבואה משיבנסו ואם אינו ממרח עד שיעמד ערימה הקטנות משיבנסו ואם אינו כובר עד שיתרח אף על פי שמרח נוטל מן הקוטעים ומן הצדדים וממה שבת ד' ההבן ו ואוכל

פרדה הוא גרב הרמון מפרדן אותם ומיבשין אותם ונקראו פרדים • ונמוקים הענבים היבשים משיבנסו ענינו משיבנסו עליון שלו ניסיר הכתלה בהם • משיבנסו ענינו משיבנסו אותם מן התבן כרירה גמורה וכבר בארנו במשכת פחה האשע מפני מה קורין הענין הזה מריחה • משיבנסו ענינו משיבנסו כטבירה • ויניא כל מה שיש בה מן התבן ומן הצדדיות • ושם זה הכלי כברה • קוטעין מה שהוקצה מן הגרים לאחד מן הצדדים •

הין משיבנסו אף על פי שקפה קולט מן הגת העליונה ומן הצנור ושורה השמן משיבנסו לעוקה אף על פי שירר נוטל מן העקל ומכין הממל ומכין הסצים ונותן לחכטה ולתמחוי • אבל לא יתן לקדרה וללפס כשהם רותהין • ר' יהודה אומ' לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בו הומץ ו ציר •

משיבנסו פי' משיבנסו עליון קדף • ובלשון חכמים חופיא • קולט כינו חוטף • גת העליונה גת שדורי כין שם הענבים הבת התמחוי • הוא המקום שהיו יורד ותקבץ לתוכה • ובלשון קודש יקב • וכבר ידוע וממנו יורד היין עוקה היא החפירה שמתקבץ לתוכן השמן ועקל הוא החבל • כי היו לוקחים חב'ים ועושין מהם גמון כלי עגול ונוכרין לתנוג הזיתים וכוחהין אותם ואתו הכלי הענין מן החכלי כקרא שקל וממל הוא האבן שנוטחין בו הזיתים • מכין הפה ענינו מכין שני האבנים או שני העצים יעשו הבת או אבניה • והעקר חכלנו כי הכשול על האש קובע למעשרות שאין המכנה שישל אדם ויהכל ויתקרא זחת האכלה הכלית עראי לפי שכיון שכל חינו עראי • ועוד יתבאר זה לפנים • וחממה ותמחוי שנותן למיניהם מן הכלי שנותנים בהם המאכל כשהוא חם • וקדרה ולפס שנותן הכלים שמתבטלים בהם התבטלים והתיר לתת השמן ככלי שנותנין המאכל לפי שאינו מתבטל לשם • ואסור לו לתת אותו בקדרה שכל בה התבטל כל זמן שהיא רוחחת לפי שהוא מתבטל לשם • ור' יהודה מתייר שיתן לקדרה ולפס כשהן יותחין אלא חם היה באוהג התבטל הינתח שיש כאותה • הקדרה חומץ מן ניר גפי שהוא מתבטל מחמת החמור • ואין הלכה כר' יהודה •

ח
 העגול משיבנסו מחליקים בתאנים ובענבים של טבל • ר' יהודה אומר המחליק בענבים לא הוכשר • ר' יהודה אומר הוכשר הגרונות משיבנסו ומגורה משיבנסו • היה רש בחבית ומעגל במגורה נשברה החבית ונפתחה המגורה לא יאכל מהם עראי • ר' יוסי מתייר •

כבר בארנו שעגול הוא כמו רחים שעושין מרבבת התאנים • ופי' משיבנסו ששפין ומחלקין אותן העגולים ומחלקין בתאנים ובענבים של טבל • ולא נאמר שהוא מכחיש אותן ומכין את אותם להפסד מפני שכשמוטחין אותן ומחלקין אותם למחר בהם ה ימחר העשש • וכשמוטחין ענבים יקבלו להלוחית נאומ' ר' יהוד כי כבר הוכשר לטומאה לפי שהיו מכלל שבעה משקין המוכשרין כמו שבארנו בתרומות וכללן כלל חותו ושראו במשקה הענבי משיבנסו פי' נמי כשהוא חותם קתש על קתש • ככלים שהגו רונה להכניעם בהם • והמורה משיבנסו ענינו כשרות להכניעם באומר משיבנסו להחליק על פי האומר ולהשנותם • ומעגלה שם הכלי המחליק שבג מחליקין הקטנות והגנות • ואין הלכה כר' יהודה ולא כר' יוסי ככל זה המחמר •

פרק שש

היה עובר בשוק ואמר סלו לכם תאנים אוכלין ופטורין לפיכך אם הכניחו לבתיכם ודאי סלו והכניסו לבתיכם לא יאכלו מהם עראי לפיכך אם הכניסו לבתיכם אינן מתקנן אלא דמאי

כשזה המוכר המסבב בשוקים מכריז ואומר טלג לכם תאנים מותר לאכול מהם עראי לפי שאמר לה ראו פני הבית ולפיכך אין מכריזין עליהם אלא לאכול בבלבד עראי והוא כגון מתנה ואין המתנה קובעת למעשר כמו הקמח ואם הביאן לביתו צריך להנתיב מהם המעשרות החייבות לטבל ואם אמר טלג והכניסו לבתיכם נאמר שהם ראו פני הבית ולפיכך לא יאכל מהם עראי ואינו כאמרו הכניסו לבתיכם שטענינו שהם מעושרין ולפיכך יוציא מהם חקי הדמאי לפי שהוא ספק שמוא אמר אמת באמרן שהן מעשירים או אמר שקר וימה שאמר לה חומר אלא כדי שיקבצו עליהם לוקחין וכל זה כשהמוכר עש הארץ כמו שכתבנו במסכת דמאי

היו יושבין בשער או בחנות ואמר סלו לכם תאנים אוכלין ופטורין ובעל השער ובעל החנות חייבין ר' יהודה פוטר עד שיחזיר את פניו או עד שישנה מקום ישיבתו

מנאף הוא כי בעל החנות ובעל החצר לפי שאותו מקום הוא מקום ישיבתו כן וקבעו למעשרנות מחמתו ואין הלכה כר' יהודה

המעלה פירות מן הגליל ליהוד' או עולה לירושלם אוכל מהם עד שהו' מגיע למקום שהוא הולך וכן ביהודה ר' מאיר אומר עד שהוא מגיע למקום השבייתה והרובלין המחזירין בעיירות אוכלין עד שמגיעים למקום הלינה ר' יהודה אומר הבית הראשון הוא ביתו

מקום השבייתה הוא מקום שהוא שוכן בו כיום השבת הרוכלים המחזרים בעיירות הם הכסמים הקוללים מעיר אל עיר ומכר אל כפר ואמר כהן שהם רשאים לאכל כל היום מה שנותנין שם מן הפירות חשב שהם נכנסין בבתיים עד שיגיע למקום הלינה ואין הלכה כר' מאיר ולא כר' יהודה

פירות שתרמן עד שלא נגמרה מלאכתן ר' איעזר אומר מלאכל מהם עראי וחכמים מתירים חוץ מבלבלת תאנים כלבלת תאנים שתרמהו שמעון מתיר וחכמים אוסרים

ר' אליעזר אומר תקומה קובעת למעשר ואפי' דבר של נגמרה מלאכתו ואמרם כלבלת תאנים שתרמהו דל שתרמה קודם שתגמר מלאכתה ואין הלכה כר' אליעזר ולא כר' שמעון

האומר לחברו הילך איסר זה ותן לי בו חמש תאנים לא יאכל עד שיעשר דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר אוכל אחת אחת פטור ואם צרף חייב אמר ר' יהודה מעשה כגנת ורדים שהיתה בירושלם והיו תאנים נמכרות משלש ומארבע באיסר ולא הופרש מטגה תרומה ומעשר מעולם

והלכה כר' יהודה

האומר לחברו הילך איסר זה בעשר תאנים שאכור לי בורר ו ואוכל באשטל שאכור לי סגרגר ואוכל ברמון שאכור לי פורט ואוכל באכסיה שאכור לי סופת ואוכל אבל אם אמ' לו בעשרים תאנים או בשש אשכלות אלו' בשש

רמונים אלו' בשש אכסיהם אלו' אוכל בדרתו פטור מפע שקנה במהובר לקרקע

שאכור שאכור מנרגר ענינו שילקוט הגבירים אחת אחת מן האילן ולא יכרות ההשכול כלן כדי שלא יתחייב במעשרות פורט ענינו שיפיר גרגרי הרמון סופת ואוכל ענינו שיעשו מן האכסיה כמו לביבת ואוכל וכשקנה במהובר לקרקע וכתבן אחר כך אוכל עראי כמו ששע' בעל הקרקע דבל' אם קנה ולא ייחד מיה שקנה כאלו קנה דבר הנלקט ונקבע למ מעשר בקניה כיון שיתבאר לך כזו המסכתא כי שקנייה והמכירה קובעת למעשר

השוכר את הפועל לקצות עמו בתאנים אמר לו על מנת שאוכל תאנים אוכל ופטור על מנת שאוכל אע' ובע' ביתי או שיאכל בע' בשכרי הוא אוכל ופטור וכו' אוכל וחייב על מנת שאוכל בשעת הקציעה ולאחר הקציעה בשעת הקציעה אוכל ופטור ולאחר הקציעה אוכל חייב שאינו אוכל מן התורה חייב זה הכלל האוכל מן התורה פטור ושאינו אוכל מן התורה חייב

לקנות עמו יל' לטעמו עמו בתאנים והשם יתבדק אמר כי תבא ברכי רעך ואכלתו וכו' וכמה הקבלה כי זה הכתוב אינו מדבר הל' בפועל שיכול לאכלו מן התורה מחמתו דבר שהוא פועל ואינו מדבר בעבדו כר' ר' ועוד יתבאר זה במקומו כבבא מניע' והס' אמרו ואלו אוכלין מן התורה העשה במהובר לקרקע כשעתגמר מלאכה ובתלוש מן הקרקע עד שלא נגמרה מן מלאכתו ולזה העד' נאמר זה הפועל סמוך בשעת הקציעה פטור מן המעשרות לפי שהיא תלוש ולא נגמרה מלאכתו ולאחר הקציעה שהיא אחר גמר גרסתה אינו אוכל מן התורה אלא כפי תבואו שהתבס ולפיכך אינא' כל עד שיעשר ועוד יתבאר לך הדברים מצדדיהם ל' כבבא מניע'

היה עושה בלכסים לא יאכל בבנות שבע' בבנות שבע' לא יאכל בלכסים אבל מתע' הוא את עצמו עד שמגיע למקום היפות ואוכל המחליף עם חברו זה לאבל וזה לאבל זה לקצות זה לקצות זה לאכל זה לקצות חייב ר' יהודה אומר המחליף לאכול חייב ולקצות פטור

לכסים מין תאנים גרושים בבנות שבע' תאנים לבנים טובים מ' וכע' את עבמו ענינו שהפועל מוכר את עצמו מלאכל עד שיגיע למקום היפות ויאכל מהם ורשאי לעשות כן זה לאכל זה לאכל ענינו שיחמר אדם לחברו אוכל משלי ואפי' אוכל משלך זה לקצות וזה לקצות ענינו שיחמר לו אוכל מהל' השטוחים שלי ואפי' אוכל מן השטוחים שלי זה לאכול וזה לקצות שיחמר לו אוכל ארצה משלי שהם טובים לאכילה ואפי' אוכל מן השטוחים שלי כל אחד ואחד מהם חייב לעשר לפי שזה מן מקחו וממכרו מיד כל אחד ואחד תהם וכבר זכרנו כי המכר קובעת למעשר ועוד יתבאר זה ור' יהודה אומר כי החליפין כשטוחין כיון שהוא דבר של נגמרה מלאכתו אינן חייבין במעשר ולא בקבעו למעשר כזה המכר שארבע כנייהם והלכה כר' יהודה

פרק שלישי

המעביר תאנים בחצרו לקצות כעו וכע' ביתו אוכלין ופטורין הפועלים שעמו כוסן שאין להם עליו מזונות אוכלין ופטורין אבל אם יש להם עליו מזונות הרי אלו לא יאכלו העד' אכלנו החצר קובעת למעשר כדבר שבמריה מלאכתו וכשהעביר להקנות לא נגמרה מלאכתו עד שיהיו קציעות' ואם יש להם עליו מזונות הרי אלו

מעשר ראשון

ובבתי ערי חומה הכל הולך אחר העקד... כפר ידעת דין התורה... כבתי ערי חומה שיש להם גאלה עד מלאת לו שנה תמימה... ויחזר השנה יתקיים ביד הקונה אותה והביתים שהם חוץ לחומה... אומר הסי' בהם עב שנה הארץ יחשב וביובל יח' ועוד יתבאר בסוף ערכים ביובל שהוא לפנים מן החומה ונפשו נוטה חוץ לחומה ימכור אותה הפרי שאין ריבוי ודין שנה הארץ שנה... ובעיר מקלט הכל הולך אחר הכסף שיער התלמוד זה ואמר אף אחר הכסף כגון שיהיה האילן עומד בתוך התחום ונפשו נוטה חוץ לתחום כיון שהיה הדנוח תחת הכסף קלטו ואסור להדנו... ויבטיח האילן חוץ לתחום ונפשו נוטה לתוך התחום לא כאמר כי הדנוח נרדף להבטח כ בתוך התחום אבל יוכל להביע לעקר האילן אע"פ שנוטה נוטה לתוך התחום ובידו שלם הכל הולך אחר הכסף... העקר אלכנו שמעשר שני אהו לפירותיו בידו שלם בשו' פני' אבל חוץ לירושלם מותר... ואם יהיה האילן עומד לפנים מחומות ירושלם וכו' נוטה לחוץ כיון שהביע מעשר שני תחת הכסף אסור לפירותו אע"פ שהוא חוץ לחומה

בין על המין בין על זונן ענינו בין שיהיה אותו היין שבתוך הגת מבושל או בלי מבושל ריכס שנה יחכמים הלכנו על העקד כי החמים נקבעו למעשר כמו שבארנו שהאור קובעת והלכה כחכמים

המקלף שעוירים מקלף אחת אחת ואוכל ואם קלף ונתן לתוך ידו חייב המולל מלילות של הטיס מנפה מיד ליד ואוכל... ואם נפה ונתן לתוך חיקו חייב... כסבר שורעה לורע ירקה פטור... ורעה לירק מתעשרת ורע וירק ר' איעור אומ' השבת מתעשרת ורע וירק חורים וחכמים אומרים אינו מתעשר ורע וירק אלא השחלים והגרירי בלבד

המקלף מסידי הקליפה העליונה מנפה חנכד מיד ליד כמו מחלף מיד ליד אותן החטים כדי שסוד מהם ה הפסולת ונקראים השכלין המהבהבות באש מליבות... בי המליבה כלשונם היה המעיכה והעשוי בין האבנים... וכצדק הירדים מתעשרת ורע וירק ענינו שחייב במעשר הזרע והנכרת מן העליון... השבת גם כן נקרא בערבי אלשבת... ורע וירק חורים... פירוש הזרע והעליון והגבועולין... וזירים הם הגבועולים הנעשים בראשי קצת החמים שבהם היה הזרע... ואלו הגבועולין נראין מאד לעין בשבת והם כמו שקדים חרוכים... ושחלים נקרא בערבי חב אל שאר... וגרירי גם כן בערבי גריר... וכלבו אירונה... ואלו הסני מינים מתעשרין ורע וירק ואפי' זרע אותם סתם ולא פירש כי כונתו על הזרע בלבד... והלכה כחכמים

רבן שמעון בן גמליא אומ' תמרות של תלתן ושל חרדל ושל פול הלכן חייבות במעשר ר' איעור אומר הצלף מתעשרת תמרות ואביותות וקפרס ר' עקיבא אומר אין מתעשר אלא אביותות בפג שחן פרי... תמרות של תלתן ושל חרדל הם פרח התלתן והחרדל... נלף הוא בערבי אלכבר... יש ממונו שהיא הפרח... והוא נקרא תמרות... ויש ממונו פרי יבש כעץ ויש ממונו עליו... והוא הנקרא קפריסין... ויש ממונו פרי מבושל כל זרעו ושמו הידוע אלכנו כלשון ערבי פרום אלכבר והוא הנקרא אביותות והלכה כר' עקיבא לבדו

פרק חמישי העוקר שתלים מתוך שילו ונוטע לתוך שילו פטור... לקח במחובר לקרקע פטור... לקם לשלח לחברו פטור... ד' אלעור בן עזריה אומר אם יש כיוצא בהם נמכרי' בשוק הרי אלו חדיבין... זה המאמר שאמר שמונת' לאדם לעקור שתלי' ולנטעה בקרקע שלנו אע"פ שיש שם פירו' אין זה דעת ר' עקיבא לבדו שכתבאד במסכת פאה שמונת' אלכנו לזרוע הטובל קודם שתגמר מ מלחבתו... והוא אמרו לשה נוטל אדם מן הגרן וזרעו עד שימרח דברי ר' עקיבא אבל חכמים גם כן מתירין זה בשתלים... וכן אמרו מרין חכמים לר' עקיבא בשתלים

הטובש השולק המולח בשדה חייב המבמן בארמה פטור... המטבל בשדה פטור... הפוצע ויתים שיצא מהם השרף פטור... הסוחט ויתים על בשדו פטור... אם סחט ונתן לתוך ידו חייב... המקפא לתבשיל פטור... לקדרה חייב מפני שהוא כבוד קטן

אמרנו בתלמוד אור מלח אור ומלח ומהך ותרומה נשבת ונחזר ובית שמירה כולם טובלים ענינו שכל אחד מאלו קובעת למעשרות... ואסור לחבל קצת מאלו עד שיעשר והטובש זה שיטרה אותם במלח ומים... המבמן בעפר כמו הטומן כי כן המנהג לעשות בפירות שאין מבושלות להטמין אותם בעפר כדי שיתרבו ויתבטלו... והמטבל ענינו שיטבל במלח ויחבל... ואמרם פטור רל כי זאת הטמינה בארץ אינה כמו הכבישה... ולא הטבילה במלח כמו המליחה שכאמר נקבע למעשר אלא פטור מלמעשר ומותר לו לחבלו ערפי' שיבא השרף רל שיבא הלחה הדומה לחלב... המקפא לתבשיל רל הלוקח יין לעשות ממנו מרק לתבשיל ומרקפה הוא מרק וכתבאד שיהיה אותו תבשיל נזון... וכן אמרו בתלמוד תפטר בתבשיל נזון... אבל לכוש היין אסור כמו שאמרנו שהאש קובעת למעשר... ואמרנו ולקדרה חייב ואפי' אין שם לא תבשיל ולא אש... כי הטעם מה שזכרנו וכו' שם לאתה החפירה שהיין או השמן יורדין שם

תינוקות שטמנו תאנים לשבת ושכחו לעשרן... לא יאכלו לם למרצאי שבת עד שיתעשרו... כלכלת שבת בית שמאי פוטרין ובית הלל מחייבין... ר' יהודה אומר אף הלוקט את הכלכלה לשלח לחברו לא יאכל עד שיתעשר

כבר אמרנו כי שבת קובע למעשר ומאחר שעבר עליהם שבת אסור לחבל מהם עד פיוניא מהן המעשרו כלכלת שבת אמרו בתלמוד בתחכה המיוחדת לשבת וענינו כי כשיש לאדם אילנות מכהגו לעולם לחבל מפירותיו בשבתות ולקוט מאותו אילן כלכלה... אמרו בית הלל שכיון שאותן הפירות מוכנות לשבת ושבת קובעת שנקבעו למעשר ואסור לו לחבל מחוץ עד שיעשר וכמו כן אמר רבי יהודה שאת לקט כלכלה ל לשלוח לחברו לחבל בשבת ואף על פי שלא שלחן אסור לו לחבל מ מחוץ עד שיעשר כיון שזמנם לשלחן כאלו שלחן חייבות במעשר ואין הלכה כר' יהודה

הנוטל ויתים מן המעטן סוכל אחר אחר במלח ואוכל אם מלח ונתן לפני חייב... ר' אלעור אומר מן המעטן הטהור חייב... ומן הטמא פטור מפני שהוא מחזיר את המותר

מעטן שם המקום שמקבצים פס הזיתים עד ש'יתי ככו ויהיו ראיות להנייא שמן... וכבר

מעשר ראשון

הוא לוק בניהם מה זוכרנו חטים גמיר מלאכתם שתלים לא נבחר מלאכתן כי לפי דבריו מן האילן עקרו וכבר בארנו בפרק שלפני זה כי המעשרות למעשרות ובאר בבאן כי אין כל מה שהקבע אלא כל הלוקח תלוש מן הקרקע לאכלו כלבד לוקח אבל הקונה ב המחזור או מי שקנה תלוש לשלוח לחבירו לא נקבע למעשר ויכול לאכול ערבי קודם שיתעשר ור' אלעזר בן עזריה אומר אם יש ב כיתוב בהם במכרין כלומר באותן שקנה לשלוח לחבירו הרי נקבע למעשר ואין הלכה בר' אלעזר בן עזריה

העוקר לפת וצנטות מתוך שלו וטוע ליתוך שלו לורע חייב מפני שהוא גרן בצלבים משהשרישו בעליה סהרו מלמא נפלה ע עליהם מפולת והם מגולים הרי אלו בטועים בשדה

אם לורע חייב עבדו שאם היתה טונת ליתוך ממנו הזרע אסור לנטוע עד שיעשר לפי שערות מן הקרקע הוא גרם שיקבע אותם למעשר ואם טונתו בנטיעתו לחוסף אינו חייב לפי שלא נקבע ולא נבחרו למעשרות בבליים שהשרישו בעליה סהרו מלמא לפי ש שאינם אכלו וכבר נבדלו נפלה עליהם מפולת והם מגולין הרי אלו בטועים בשדה עבדו שאם חייבים בריבוי שביעית וריבוי מעשרות

לא ימכור אדם את פירותיו עד שלא באו לעונת המעשרות למי שאינו נאמן על המעשר ולא בשביעית למי שהוא חשוד על השביעית ואם כבר נטל את הב הכבורות ומכר את השאר

עונת המעשרות כבר קדם זכרם וכבר נבדלו נפלה עליהם מפולת והם מגולין הרי אלו בטועים בשדה עבדו שאם חייבים בריבוי שביעית וריבוי מעשרות

עונת המעשרות כבר קדם זכרם וכבר נבדלו נפלה עליהם מפולת והם מגולין הרי אלו בטועים בשדה עבדו שאם חייבים בריבוי שביעית וריבוי מעשרות

עונת המעשרות כבר קדם זכרם וכבר נבדלו נפלה עליהם מפולת והם מגולין הרי אלו בטועים בשדה עבדו שאם חייבים בריבוי שביעית וריבוי מעשרות

עונת המעשרות כבר קדם זכרם וכבר נבדלו נפלה עליהם מפולת והם מגולין הרי אלו בטועים בשדה עבדו שאם חייבים בריבוי שביעית וריבוי מעשרות

עונת המעשרות כבר קדם זכרם וכבר נבדלו נפלה עליהם מפולת והם מגולין הרי אלו בטועים בשדה עבדו שאם חייבים בריבוי שביעית וריבוי מעשרות

עונת המעשרות כבר קדם זכרם וכבר נבדלו נפלה עליהם מפולת והם מגולין הרי אלו בטועים בשדה עבדו שאם חייבים בריבוי שביעית וריבוי מעשרות

המתמד ותנן מים במדה ומצא כרי מדתו פטור ר' יהודה מחייב מצא יתר על כרי מדתו מוציא עליו ממקום אחר לפי השבח

תמיד טס נוסף על הזבים והחרבנים הנשארים מן הענפים אחר פמיטתן ועל השמרים היוצאים לשולי הכלי ומתמד הוא סנוניתים מים על התמר ומכחין אותו עד שיבא ממנו כחן במים ויהיה כמו יין גרוע ופתיים אותו ויהי אומן בבאן כי אם יבא ממנו אחר שהורק במדת המי שכתן שאינו חייב מעשר לפי שאין טס יין כלל ואם מצא יתר מן המד שכתן צריך שידע כמה הוא חותג המונע והוא שיעור היין הנשאר בתמר ומזכיר עליו ממקו אחר כמה שהוא חייב באותו התוספת מן החקים וזה הוא ענין אמרם לפי חשבון ואין הלכה בר' יהודה

חורי הנמלים שלטו בצד הערימה החייבת הרי אלו חייבים שידוע ש שמדבר הנמור גוררין כל הלילה ח שום בעל בבי ובצל של רכפה וגריסין הקילקין והעדשים ה המצרות ר' מאיר אומר אף הקורקיים ר' יוסי אומר אף הקוטנים פטורים מן המעשרות ונלקחין מכל אדם בש שביעית ורע לוף העליון ורע כרשים ורע בצלבים ורע לפת וצנטות ושאר ורע נגח שאינן נאכלי פטור מן המעשרות ונלקחין מכל אדם בשביעית שאף על פי שאביהן תרומה הרי אלו אכלו

פסם בעל כבי הס השומין חריפין מאד ואינם ראויין לאכילה והאוכלן עיניו יורדין דמענות ולפיכך נקרא בעל כבי ככל של רכפה הוא ככל שאין לו חלח נלד אחר חריף מאד כשיקרב אל עין האדם תרומה מענות רבות תרגום חסרת מים רכפת מים נאלי הם מיוחסים למקום מן המקומות גריסין הם העליון האמורים ומן הפולין מין אחד שהגריסין שלג גדולים מרובעים מיוחסים למקום והוא הירוע בגריסין ועדשי המנריות הם הערשים שהקנה האחד שלהם חד נאלו המינים הם מרכיבות אינם כזרעית בבית וחזקתן מן ההפקד ולפיכך פטורין מן המעשרות וקרקס בערבי קרקס והוא ממיני הכרוב יוס אמרין ממיין הפול וקראו ממיני הערשים וכבר בארנו פעמים כי לוף מין ממיני הבבלים ואמרנו העליון אמרנו בתלמוד כי שיאת המאמר כן הזרע העליון של לוף ופירשנו פעמים בהם שהם חזיר ונכונות ירוע ואמרן שחבשי שאכיהן תרומה הרי אלו לא יאכלו כל בזה ה כי כשיהי' אחד משלו הזרעים דל זרעו כנה שאינן נאכלין תרומה וזרעה שהנזומח ממנו חולין שאין חזיר גדולי תרומה תרומה חלח כשהזרע הזרוע ראוי לאכילה אבל אלו שאינן ראויין לאכילה מותר לאכל גדליהם חבשי שערך זרעם הוא תרומה והלכה כסתם

סליקא מסכת מעשר ראשון מסכת מעשר שני

מעשר שני אין מוכרין אותו ואין מסשכנן אותו ואין מחליפין אותו ולא שוקלין כנגדו ולא יאמר אדם לחברו בירושלם חילך יין ותן לי שמן וכן שאר כל הפירות אבל נותנן זה לזה מתנת חנם

טבר קדם לך בסוף פרק טשי מדמאי כי ארץ סוריה הוא ארץ שכבש דוד ואינו חייב במעשר אלא למי שיש לו שם קרקע אבל מי שקנה פירות מקרקע שאינו שלו אינו חייב במעשר ונבחרנו לשם הטעם בזה רל האעט מפני מה אותן ארצות פחותות מארץ ישראל ונאמר בבאן כי מי שקנה לשם פירות במחזור לקרקע עיר שלא בא לעונת המעשרות שהותן הפירות באלו נמחו בקרקע שלו וחיוב לע מעשר ואם קנה אחד שהגיע לעונת המעשרות הרי הוא כאלו ק

מקום שדרכו לימבר פתוחות לא יצא קנקן לחולין כלי ויתים וסלי ענבים עם הכלי לא יצאו דמי הכלי לחולין

מעשר שני מותר לקנות מהם בהמה לבשר תאנה אבל אסרוהו אמרו אסור לקנות בהמה ממעשר שני אלא לשלמים וכן אמרו בברייתא בראשונה היו לוקחין בהמה לבשר תאנה ומכריחין אותה מעל גבי המזבח חזרו לומר לא יקחו ומה שאמר בכאן כי מי שקנה חיה לזכר שלמים וזה אסור כי הקדש אינו בא מן החיה למאמר הש"ת מן הקדש ומן הנאץ או מי שקנה בהמה לבשר תאנה והוא גם כן אסור למה שאמר שאין העור יוצא לחולין לפי שאינן ראוין לאכלה על הדרך שחשבו

ה הלוקח מים ומלה ופירות המחוברים לקרקע או פירות שאינן יכולין להניע לירושלם לא קנה מעשר הלוקח פירו שונג יחזור דמים למקומן מויד יעלו ויאכלו במקום ואם אין מקדש ירקבו

אמר השם יתעלה במעשר מעשר שני ונתתה הכסף בכל אשר תאנה כפשך וגו' ואמר בכל אשר תאנה כלל בפקד ובצחן ובין וכספר פרט ובכל אשר תשאלך כפשך כלל העקר אצלנו בזאת המדה כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט וכמו שיבאר בפרט דבר שהוא אובל ורבה מן הארץ כי בקר ובאף וממח הארץ הם גדלים מן הארץ דבקים בארץ ואפשר להתקיים זמן כמו כן אין לו זמן בכסף מעשר שני אלא דבר שיש בו אלג הענינים שזכרנו ולפיכך אסור ליקח ממעשר מעשר שני מים ומלה לפי שאעפ"י שהן בארץ אינן גדלים מן הארץ כי המים יסוד פשוט הם ואינם גדל מן הארץ והמלה ארמה שרופה ה הוא ולפיכך אסור לקנות פירות מחוברים לקרקע או פירות שאינם יכולים להניע לירושלם לפי שאנו כדכ"ד דרומה לבקר ובאף ויין ושכר ואמר לא קנה מעשר רובה בו שאותו דבר הנקנה אינו מעשר יצאו המעשר לחולין ואמרו יחזרו דמים למקומן ענינו שעל המוצר להחזיר דמים לבעלים והיו אותן הדמים מעשר כמו שהיו ויקח פירותיו שמכר לפי שהקנה הוא שונג והוא מחשב שאינן מעשר שני ולפיכך לא יצאו לחולין ולא קנה מעשר ואם קנה במזויז והוא ידוע שאינו המעשר מעשר שני דין אותם הפירות שיאכלו ב בירושלם ואם אין מקדש יניחם עד שירקבו

ה הלוקח בהמה שונג יחזור דמיה למקומן מיד תעלה ותאכל במקום ואם אין מקדש תקבר על ידי עורה

תקבר על ידי עורה ענינו שתקבר בערה אם מתה כדי שלא יהנה אדם בעורה

ז אין לוקחין עבדים שפחות וקרקעות ובהם טמאה מדמי מעשר שני ואם לקח יאכל כנגדן אין מביאין קיץ וזבים וקיצו וזבות וקיצו יולדות ח חטאות ואשמות מדמאי מעשר שני ואם הביא יאכל כנגדם זה הכלל שחזר חזן לאביל ולשתיה ולסיכה מדמי מעשר שני יאכל כנגדו

ק קיץ וזבים וקיצו וזבות וקיצו יולדות הם שתי תורים או שני בני יונה שאלו הם חייבים בהם ואם אחד לחטאת ואחד לעולה וכל אלו אין אכלים אותם בעליהן אבל העולה נשרפת והכהנים אוכלין החטאות וכמו כן האדם אוכלין א אותן הבהנים וכבר בארנו שאין קוצין במעשר מעשר שני לא דבר הראוי לאכילה ולשתיה כל שאכלו וישתו אותה הבעלים או שיוסבו בו כמו שכתבאר בפרק שמיני ממוסכת שביעית וענין יאכל כנגדו שיוציא ממנו כנגד אותן שנסתפק ממעשר שני שלא לזנוק או אכילה ושתיה ויאכל מהם פירות בירושלם כדין מעשר שני וזה שנקנה במזויז אבל שונג יחזרו דמיה למקומן כמו שכתבאר בכאן

מעשר שני קדש ולפיכך אסור למכרו ולמשכנו ולהחליטו לפי שהחליטו מכירה בלא שפך ואין שוקלין בו לפי שהוא כיוון בקדשים כשהו עשה ממנו אבני משקל ומה שפרט ואמ' בירושלם לפי ששם באכל מעשר שני

ב מעשר בהמה אין מוכרין אותו תמים חי ולא בעל מום חי ושחוט ואין מקדשין בו את האשה הכבוד מוכרים אותו תמים חי ובעל מום חי ושחוט ומקדשין בו האשה אין מחללים מעשר שני על אסימון ולא על המטבע שאינו יוצא ולא על המעות שאינן ברשותו

מעשר בהמה ריב שאוכלין אותו בעלינו בירושלם כמו מעשר שני א אחר שמקריבים ממנו חלבנו ודמו לפי שהוא קדש ואם נולד בו מום אוכלין אותו בעלינו בכל מקום לפי שאינו ראוי לקדש והבשר הוא לכהן יקריב ממנו חלבנו ואוכלנו הוא מה שאמר השם אך בכור שור או בכור כבש או כבן עז לא תפריה קדש הם את דמם תזרוק על המזבח וגו' וכשרם יהיה לך כחזה התנופה וגו' ואם נולד בו מום אוכלנו הכהן בטומאה בכל מקום וימכרו למי שירצה ואפילו לגוי ואוכלנו לפי שהבכור אם נפל בו מום הוא מתנה לכהן כמו שכתבאר בפרק רביעי מבכורות אמר הכתוב וכי יהיה בו מום פסח או עדר וגו' בשע"ך תאכלנו ואמ' הש"י בכבוד בהמה לא תפריה ואומר במעשר בהמה לא יחליטנו ולא ימיר אותו: והיה הוא ותמונתו קדש לא יצא לא יאכל בפרט בכבוד הוא אומ' לא יפריה ובמעשר שני אומ' לא יצא לא יאכל כמכר לא חי ולא שחוט ולא בעל מום ולא תמיים ויאסור לו לקדש אשה במעשר לפי שהוא מוכר וכבר בארנו שאסור למוכרו ומותר לקדש בכבוד שמונת למכרו ושמונת תאמר כיון שהכבד לכהן מה התנופה לזה שקבאו הנה התנופה תבליה ומפורסמת כי אם נפל בו מום והוא אכלו יאכל אותו הקנה אותו ואסימון הוא הסלע ש שאינו מופתח כלומר שאין בו נורה וזה למאמר הש"ת ונתת הכסף בידך ואמ' ונתת הכסף דבר שיש עליו נורה בידך פירו למענות ש שאינן ברשותו ומה שאמר חילול מעשר שני על מטבע שאינו יוצא למה שאמר הש"י ונתתה הכסף בכל אשר תאנה כפשך ונריך שיהיה זה הכסף שיוכל להניחו כמו שירצה מן המאכלים

ג הלוקח בהמה לזבחי שלמים או חיה לכשר תאנה יצא העור לחולין אף על פי שהעור מרובה על הבשר כדי יין סתומות מקום שדרכן לימבר סתומות יצא קנקן לחולין האגוזים והשקדים יצאו קלפיהם לחולין התמר ער שלא החמיץ אינו נלקח בכסף מעשר ומשהחמיץ נלקח בכסף מעשר

מותר לקנות בהמה לזבחי שלמים ממעשר מעשר שני כי זבחי שלמים אוכלין אותה בעליהם כמו שכתבאר בברייתא ובשר תאנה הם זבחי חולין שאמר הש"ת בהם כי תאנה כפשך לאכל בשר וקנקן שם הכלי המכיל את המעקה וזה שאמר יצא העור והקנקן לחולין יתקיים כשאין המוכר יודע בשחורה כי אינו חושב שמכר אלא ה הבשר והיין בלבד ואינו מקפיד על העור והקנקן ולפיכך יצאו לחולין לפי שלא קבאו במעשר מעשר שני אלא חם קבאו מן החרטום ש'ודע דמי הבשר והעור לא יצא העור לחולין והוא אמרם הרא דתימר ב כשהיה סמוך דינו אבל היה אומן כעשה כמוכר זה בפני עצמו וזה בפני עצמו וכבר בארנו כי התמר הוא פסולת הענבי שכותבין עליהם מים ומניחין אותו זמן ידוע וכעשה חומץ וקודם שיהיה חומץ הוא כמו המים שאסור לקנותו בכסף מעשר וכעשה חומץ נקנה בכסף מעשר כמו שכתבאר המאכלים

ד הלוקח חיה לזבחי שלמים בהמה לבשר תאנה לא יצא העור לחולין אף על פי שהעור מרובה על הבשר כדי יין פתוחות או סתומות

פרק שני מעשר שני נתן לאבילה ולשתייה לסיכה ולאכל דבר שדרכו לאכל ולסוך דבר שדרכו לסוך לא יסוך יין וחומץ אבל סך הוא את השמן אין מפטמין שמן של מעש שני ואין לוקחין ברמי מעש שני שמן מפוסם אבל מפוסם זה את היין נפל לתוכו דבש ותבלין והשבחו השבח לפי חשבו דג' שנתכשלו עב הקפלוטות של מעשר שני והשבחו השבח לפי חשבון עיסה של מעשר שני שאפאה והשבחה השבח לשני זה הכלל כל ששבחו נבר השבח לפי חשבון וכל שאין שבחו נבר השבח לשני

כל תרומה ולא נקל במעשר שני לפי שהיא חמירי בו בתלתין וכרשינין והוא יבאר בהלכה שאחרי זאת ענין הכרשינין והתלתין והיאך החמירו בהם במעשר שני והלכה בחכמים תלתין של מעשר שני תאכל צמחונם ושל תרומה בית שמאי אומרים כל מעשיה בטורה חוץ מחפיפתה ובית הלל אומרים כל מעשיה בטומאח חוץ משרייתה

תאכל צמחונם ענינו שיאכלו כשהן לחים כמו ירקות ואין מותר לו להכניסם שיתבטלו כי אם כתיבשנו לא יקחו ראונית לאכילה ובתרומה אסור לו להכניסם עד ש שיבטלו כש אומרים כל מעשיה בטורה חוץ מחפיפתה ענינו שכל מה מה שמסתפקין ממאכל או שהיה זולתו צריך להיות בטורה כרי שלא תאמרו ולא תהיה ראיה לא לשרפה וכבר ידעת כי התרומה אסור לברוס לה טומאה כי מותר לרחוץ גופו בה בטומאה לפי שהיא כבר כפודה ואיכה ראיה לאכילה וצ"ה מתירין שיסתפק ממנה בטומאה אי זה הסתפקות שירצה אע"פ שיביא אותה לשרפה לפי ש שאיכנה מאכל שנקפד על שרפתה חוץ משרייתה ה"ל להשתנות במשקן שאסור לטמא אותה בידים לזה השיעור לפי שכשנרין אותה הוצרכו לטומאה וכמנא שנטמא אותה בידים

ברשיע מעשר שני יאכלו צימחונן ונבסין לירושלם וירצאין נטמאו ר' טרפון אומר יתחלקו לעשות וחכמים אומרים יבדו ושל תרומה בית שמאי אומרים שורין ושפין בטורה ומאכילין בטומאה ובית הלל אומרים שורין בטורה ושפין ומאכילין בטומאה שמאי אומר יאכלו צריד ר' עקיבא אומר כל מעשיהן בטומאה

הכרשינין הם נקראים בעירובי כרסבא ואינם מאכל אדם וגם כן הקפיד עליהם שיאכלו צמחונם ממשעת מעשר שני קודם שיתבטלו ויפסלו מאוכל אדם ומותר להוניהם מירושלם אחר שיבטלו לשם לפי שאינם פירו כי פירות מעשר שני כיון שיביעו לירושלם אסור להוניהם כמו שיתבאר לקמן נר' טרפון אומר אין פודין קדשים לאכילתן לכלבים והמעשר קדם ולפיכך אומר יתחלק לעשו עד שיתן ממנה לכל עפה פחות מכבישם זה השיעור שז"כנו מטמא טומאת אוכלין כמו שבארנו בספר חמישי מתרומות ואמרו מאכילין בטומא ענינו שמותר לאכילתו בטומאה לכהמה כיון שהוא מאכל בהמה ומותר לו שיטמא אותה בידים ואותן הידים אע"פ שאין יודעים להם טומאה הם פוסלי את התרומה כמו שיתבאר בסוף ובי"ט וכל מה שתאמרו בזה הענין יעשו או יאכלו בטומאה רובה בו הידים שהם פוסלים את התרומה וכל מה שהייב בכאן שייעשה בטורה רובה בו שיטול דיו ואלו יתעסק בהם כמו כל אוכל תרומה שומא אומר יאכלו צריד ענינו שלא ישנו אותם וצ"ה יהיו מוכבים לטומאה ומאכילין אותם לכהמה בטומאה הבל ריבם שיאכלו כתנשים והדבר הטחון העב נקרא צריד ואומר שמא שכותשין אותן ואין שורין אותן ומאכילין אותן לכהמו כשהן בתושין שמא יטמאו ואין הלכה כשמאיל ולא כר עקיבא והלכה בחכמים

מעות חולין ומעות מעשר שני שנתפורו מי שלקט לקט למעשר שני עד שישלם והשאר חולין אם כלל וחפון לפי חשבון זה הבלל המתלקטין למעשר שני והנבללין לפי חשבון

עד שישלם ענינו עד שיטלי מכן הזהב של מעשר שני בשאר חולין ואם נאבד מהם דבר משל חולין נאבד והנבללין לפי חשבון כיצד בגון שהיו מעות מועשר שני מאה סלעים ושל חולין מאתים וכלל יעבר' השלם מאות סלעים וכתפוזו נאבד מהם כדבר הדמיון ש שלשים סלעים נאמר שאותן שלשים סלעים שנאבדו יהיו עשרים של חולין געשמה מועשר שני לפי חשבון הממון ועל זה הדבר תעשה ה הקש ופי' הנבללין המועברים כי הם כלל השם וככלל זה נדק תכחי והוא שיאמר אם אילנו המעות שנקשרו מעות מעשר שני הרי אנו עבדי תמורתם והם מחוללין על אל

התרומה חמירה שיהיה מעשר שני לאכול שכ וכתת הכסף בכל אשר תאזה כסף אבל שיהיה מותר לסוך בו הוא דבר כסוף לחמורו ית' במעשר ולא כתתו ממנו למע ואמר חס להכניא לו חרון ותרביצין רכר שאסור לחי הוא אסור למע לא כל שכן אלא חיון הוא דבר שמותר לחי ואסור למע וזו סיכה לאכל דבר שדרכו לאכל י"ט בו שפי ענינים האחד שאין מרדיחין אותו דבר שלקחו במעו מעש שני אם כפסד ואינו ראוי לאכיל בגון לאכל הפ' המעופש או יין שכפסד טעמו והעבין האחד שאין לו לאכל דבר ממועשר שני שלא כדרכו בגון האוכל ירקות בלי שלוקות או הפירות מבוטלות וכיוצא בזה ואסור לטעם ולרקוח השמן בעקרים ומרקוח לפי שמפסדין טעמו וימעט באכילתו ולזה חזעם אסור לקנות במעות מעשר שני משוטט קטלנות החייר הנעשה בארץ הכנ"י והמשל באמרו השבח לפי חשבון שיהיו פירות מעשר שני שונות סלע והחולין שנתעברו בהם או כתבשלו עומק שונות סלעים וכשיתבטל הכל או כתעבר יטנה הכל סלעים סלעים כמנא שהסלע הנוסף יש בו למעשר שני הרביעי ולפיכך חשבון אותה הפירות בסלע ורביעי סלע וחושבין ממנו מעש שני סלע ורביעי של יגלה וגם הדרך תחשוב ואמרו עישה של מעשר שני שאפס ל' בענין של חולין השבח לטני רצה בו שלא יחשוב השבח ואמר כל ששבחו נבר הוא שיוסף אותה הדבר שהשבחו במשקל המעשר וכמוננו לא שיראה שם ה החולין באיכות המעשר כל כך ולפיכך אלו רחוק תבטיל של מעשר שני בדבר שיש לו רמים יקדים ויוסף אותו הרקוח ברמי חושבין אן אותו התוספת מועות מעשר שני לפי שלא הוסיף בכמות התבטיל דבר

ב ר' שמעון אומר אין סכין שמן של מעשר שני בירושלם וחכמים מתירין אמרו לו ר' שמעון אם הקל בתרומה חמורה לא נקל במעשר שני הקל אמר להם מה אב לא הקל בתרומה החמורה מקום שהקל בברשיעם ובתלתן נקל במעשר שני הקל מקו' שלא הקל בברשיעם ובתלתן

ר' שמעון אינו חולק על דברי הקודם לפי שמעשר שני כהל' לסיכה כמו שפיר' מן שלא הכין דברי ר' שמעון ומחלקתו כי אין מחולקת מעשר שני נתן לסיכה ולא היה י' שמעון חולק על זה ה העבד לפי שפיר' ואמר בירושלם אבל היה אומר ר' שמעון אין הכין מעשר שני או היה אומר מעשר שני לא נתן לסיכה או היה ש שיכיל לזו הכונה ואין הדבר כן אלא שדברי ר' שמעון כמו שאמר לך והוא שהוא אומר אסור לאדם שיאמר לחברו בירושלם שהוא מקום מיוחד להוכיח מעש שני שימטח אותו בשמן של מעש שני וסתמטח יד המושחו ותהיה טברו על המשיחה שמשחו זה אינו מותר ה' לפי שיתבר אדם ממנו מעש שני וחכמי מתירין זה כי הם אומרי שאין דמי למשחתיו ואין מקפדין בזה ואמר ר' שמעון אם הקל בתרומה חמורה ענינו שהיא אסורה לזרים והתירו בה בזה המעשה ל' שיתן הכהן לישראל שמן של תרומה וימטח אותו בו ולא נקפד כמה שי שירכב בידו מן השמן אינו דין שיתיר זה במעשר שני הקל שהוא מ מותר לזרים ועמד שפאמר שאנו לא נקפד כמה שירכב בידו מן השמן וכן אמר בתלמוד מה הקלו בתרומה בהרא דתביא סך בהם שנין תרומה ומכאן ישראל ומעבלין על גבי מעין ואינו חושש ואמר להם ר' שמעון כי אם הקל בתרומה לפי שהו מקל בתלתן וכרשינין

אסורין לאכול מעשר שני לפי שהוא קדש וצריך אתה לדעת איך תהיה טומאתו ואז תדע איך תהיה נזרת שתייתם והוא שהם אם היו טומאי בשאר מיני הטמאות מלבד זיבות אפשר שיהיה המשקה אותם טמא וכתבתי שלא יגע ביין ויהיה הכוס מחרס כי העיקר אכלנו כלי חרס ש אינו מטמא מבדו כמו שיתבאר במקומות ממה שאנו עתידין לבאר אבל אם היו טומאין בזיבות אין להם דעות להשקות הטהורים כי הם הזב מטמא כל מה שיטלטל ולפיכך צריך שיהיה המשקה אותם ש טהור והדבר שישתו הטהורים יהיה מעשר שני ונאילו קבלו כזה הם הסלע של מעשר שני ניצא הסלע לחולין כדון מעשר מעשר שני ש טהור יחוס במאכלות.

פרק שלישי לא יאמר אדם לחבירו העל את הפירות האילו לירושלם לחלק אלא אומר לו העלם שנאכלם ונשתם בירושלם אבל נותנם זה לזה מתנות חינם

אמרנו בקלמור מהלכות עממים היא ענינו שאין שם שינוי בענין אלא כקניית לשון בין שאמרנו שנאכלם שירה ש שהוא יתן לנו חלק מהם או בין אמרנו לחלק שירה שהוא יתן לנו חלק אבל ברחו מאמרם לחלוק ופסי' שיהיה כמי שנתן פירות מעשר שני ספר למי שהעלה זה אסור לפי שהוא בעבמו מייב להביע שם

ב

אין לוקהין תרומה בבסוף מעשר מפע שהיא ממעם ב כאבילתו ור' שמעון בתי אמר להם ר' שמעון מה אם היקל בזבחי שלמים שהוא מביאן לידו פגול ונותר וטמא לא נקל בתרומה אמר לו מה אם היקל בזבחי שלמים שבין מותרין לזרים נקל בתרומה שהיא אסורה לזרים.

מפני שהוא ממעט באבילות ענינו שימנע באבילות לפי שהתרומה אסורה לזרי ולטבול יום והמעשר מותר לזרים ולטבול יום וכמו כן ממעט באבילות תרומה כי התרומה מותרת לאוכלו ונתחבב בכל מקום ומעשר שני אסור לאוכלו למאמר השם לא אכלתי באוכי ממנו וגם כן אסור ל לאכלו שלא בירושלם כמו שכתבאר בתורה וכבר קדם לך כי מעשר מעשר שני נקנין בהם בהמות ומקדיבין אותן זבחי שלמים וקשלים כלי שפק קדש יתפסלו כשהן פגול או נותר או טמא ונאסור לאכלן והתרומה אין בה לא דין פגול ולא דין נותר ועוד כי לא כל הדברים המטמאין את הקדש הם מטמאין את התרומה כמו שיתבאר בפרק שני ממסכת טהרות ופגול ענינו שתהיה מחסבתו בשעת הזבחה שיאכל ממנו אחד הזמן הקבוצ לאבילותו הוא מה שחמ השם ואם האוכל יאכל כישר זבח שלמים פגול הוא לא ירצה ונותר הוא מה ש שאמר השם והנותר ממנו באש תשרפו ואמר בכשר טמא והכשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש תשרף ועוד יתבאר דרכי הפגול והנותר בפרט במסכת זבחים ואין להבין כד' שמעון

ג מי שהיו לו מעות בירושלם וצריך לו ולחברו פרות אומר לחברו הרי המעות האו מחוללין על פרותך נמצא זה אוכל פירותיו בטהרה והלה עושה צרכו במעותיו ולא יאמר כן לעם הארץ אלא ברמאי

אלו המעוה הם מעוה ממעשר שני והפירות שהם אצל חברו חולין והם גם כן בירושלם וכשחלל מעותיו על פירות חברו ינאון המעות לחולין ומותר לו למכור ולקנות בהן ונאותן הפירות חוזרין פינות מעשר שני ואוכלן בטהרה כדון מעשר שני ויהיו הבעלים כדמיהן שהם מעוה ממעשר שני ואסור לו לבעוה זה עם הארץ לפי שהם ח חשוד על הטומאה וטמא יאכלנו בטומאה ואם היו אותן מעוה של מעשר שני של דמאי הרי זה מותר לפי שזה ספק אם הוא מעשר שני ו דמאי או לאו ואסור לטמאים חו לא וכבר בארנו כי הרמאי חייב במעשר שני בחלת מסכת דמאי

ד פירות בירושלם ומעות במדינה

ו סלע של מעשר שני ושל חולין שנתערבו מביא בסלע מעות ואומ' סלע של מעשר שני בכל מקום שהיא מהוללת על המעות האלו ובורר את היפה שבה ומחלין עליה מפני שאברו מהללין כסף על נחשת מרחק ולא שיתקיים כן אא חוזר ומחללים על הכסף

הסלע הוא מכסף והמעוה מכחוש' משותף ואומ' כהן שכתבתי שנתערבו בסלעים שיביא חלופי סלע אחד ממעות סלע של מעשר שני ויהיה הכל חולין ואחר כך יקח את היפה שבשני הסלעי ויחלל עליו המעות ויחזור אותם הסלע מעשר שני ויצאו המעות לחולין ואמר מדומק ענינו ידוע תרגום לחן דוחקא והכונה שלא יעשה זה אלא בשעת ה הדוק לא שיהיי' כן ענינו לא שיביח הכחשת מעשר ויזיח כו הכסף לחולין אלא שחוזר ומחלל על הכסף כמו שעשינו בחלו השני פלעים

ז בית שמאי אומ' לא יעשה אדם את סלעיו דינר והבזית הלל מתירין אמר עקיבא אנע עשיתי לרבן גמליאל ולר' יהושע את כסף דינר והב'

בש אומ' אסור לאדם להחליף סלעי המעשר ולעשותן דינר זהב וזה גזרה שמה לא ימנע להחליף ויתבטל מעלות ירושלם וזה לא בזרי שמה יטהר עליו יתנו והביאר עקיבא מעשה לאמת בו דעת בה והוא ככון

ח

הפורט סלע ממעות מעשר שני בית שמאי אומ' כל הסלע מעות ובית הלל אומ' שקל כסף ושקל מעות ר' מאיר או אין מחללין כסף ופירו' על הכסף וחכמים מתירין

בש מתירין להחליף כל הסלע במעוה של כחשה חשבי שאינו מוציא אותן כולן בבית אחת ו זה חזן לירושלם ושקל הוא חצי סלע ומה שחלק ר' מאיר על חכמי הוא כמו שאמשל לך כגון שהיו אכלו ומעוה מעשר שני מה ששנה חצי דינר אסור לו ליקח אותן הפירות עם דינר נחצי דינר ממעוה מ מעשר שני ויאמר אלו הפירות עם זה הדינר נחצי של כסף מחוללין על שקל זה וחכמים מתירין והלכה בחכמים אבל אם יש בפירות שנה דינר או יותר הכל מודים שאין מחוללין עם הכסף על המעות

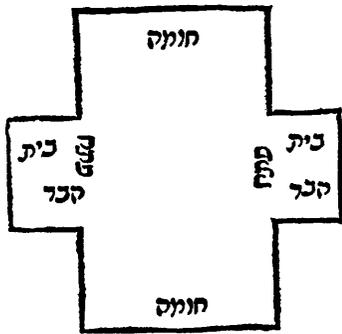
ט

הפורט סלע של מעשר שני בירושלם בית שמאי אומ' כל הסלע מעות ובית הלל אומ' שקל כסף ושקל מעות הדען לפע חכמי אומרי בשלשה דינר כסף ודינר מעות ר' עקיבא אומ' שלשה דינרים כסף ורביעיות מעות ר' מרפון אומ' ארבע אספרי כסף שמאי אומ' ינהנה ב כחנות ויאכל בנדה

סלע הוא שני שקלים ודינר הוא רביעי הסלע כי הסלע ארבע דינר ורביעיתו הוא רביעי השקל והוא חצי דינר והאספרי קבוצ אספר והוא המעוה בלשון ינן ואיני יודע כמה אספרים יש בסלע וכשנמצא אדם בירושלם להחליף הסלע ולהחזיר מעוה ליקח בו מה שירצה מתירין בשלש מעות וזה אומ' חזני מעוה נחזיו כסף רובים בזה מן החצי בחצי בלבד יחליף אותן במעוה של כחשות והדנין לפי חכמים הם שמעון כן עזאי ושמעון כן זומא ושמעון המנדי וחכמיה אומ' שיחליף אותן רביעי סלע ברביעי סלע ור' עקיבא אומרי שמיכית סלע בשמיכית סלע בלבד יחליף של כחשת ושמאי אומ' כיח הסלע בכחשת כלומר יתן אותן אל בעל ה החכות ויניחא אותן על יד ער שישלים הסלע והלכה בבית הלל ב בלבד

י מי שהיו מקצת בניו טמאין ומקצתן טהורין מ טמא את הסלע ואומר מה שהטהורין שותין סלעו מח מחוללת על זו נמצא טהורים וטמאין שותין מכר אחד הטמאין

ומאמר כה הכל כלפנים
לחומראי וכן כתבאר
בתוספתא כל שלא יפרה
מהם מעשר שני ולא יא
יאכלנו וכה אמרים
מכבד החומה ולפנים מ
מותר לאכל בהם
המעשר והקדשים ולא
יפרה בו מעשר שני
ומכבד החומה ולחון כ
כלחון שנותן ללפנות

בו מעשר שני ואסור לו לאכלו לשה ואמר בית הכרם לפי שהביתם
הירושלמי לבעולם שהם על זו הגנה וכל חומות סמוכה הם כפי ה
הכרם

ח הלשבות בגיזות בקדוש ופתוחות לחול תוכן
חול ונגותיהן קודש בגיזות בחול ופתוחות לקדש תוכן
קודש ונגותיהן חול בגיזות בקדש ובחול ופתוחות לקודש
ולחול תוכן ונגותיהן מכבד הקדש ולקדש קדש מכבד
החול ולחול חול

לשכנת שם לריווי העזרה ואמר בגותיהם
קודש כתיבא שיהיו בגותיהן כגבאחד שיהו עם קרקע העזרה וזו
חפש כי העזרה כנויה בהר ועוד יתבאר זה במסכת מדרות ותועלת
היותם קדש כדי שיהיה מותר לאכל בהם קדשים ולשחוט בהם
קדשים קלים ומי שכבס טמא שם חייב קרבן כמו שיתבאר בשבועות
ולו היו חול היה דרכם ודין ירושלים שיהו ולא היו הם חייבות בדין
מאלו הדין

ט מעשר שני שנכנס לירושלם ונטמא בין
שנטמא באב הטומאה בין שנטמא בוולד הטומאה בין
בפנים בין בחוץ בית שמאי אומ' יפרה ויאכל הכל בפני
חוץ משנטמא באב הטומאה בחוץ ובית הלל אומ' הכל
יפרה ויאכל בחוץ חוץ משנטמא בוולד הטומא בפנים

י אב הטומא הוא אחד מאבות הטומא המנויות בתחילת סדר טהומת
והם כולם פשוט התורה כמו שרץ ושבת זרע וטמא מת וכדו נזכר
מצדו וזולתם שמכאם לשם ונזכר הטומאה הזו מי שנטמא בהב
הטומאה ועוד יתבאר אלו וחלקן נשיכו ריבויים במקומות רבות
מלבד זה וכפרט בסדר טהומת וכתב זכרנו שאסור לפרו מעשר
שני בירושלם לא אש כטומא והוא אמרם בתלמוד מנין למעשר שני
שנטמא שפירין אותו ואשילו בירושלם שכ' לא תוכל שאתו וחין שאתו
אלא אכילה שנ' וישא משאת מאת פניו אליהם וגו' והרמיה מזה מה
שקשר לך והוא כי מעשר שני אסור לאכל בירושלם ואמר הש'
ית' כי אם כמכע מלאכלו ואין שם דבר מונע אכילתו לא שנטמא זומ'
כש כיון שכבס בירושלם ואעפ' שהיא נפרה אסור להוציאו הכל
יאכל בירושלם מלבד מה שנטמא באב הטומאה חוץ לחומה ואח' כך
כבס בירושלם שמותר להוציאו לפי שבשעת כניסתו לא היה רחוי ל'
לאכילה ולא היה בו קדושה כלל לפי שכבר נטמא בטומאה חמורה
ראויה יתא' וכה אומ' יחבל בחון כשכפרה מלבד מה שנטמא אכילת
הטומאה לפנים מן החומה לפי ששדיין נשאר בו קבת מקדושת מעש'
לפי שלא נטמא טומאה חמורה ראויה יתא' ולפי כך יחבל בשנים אחר
פרייתה

י הלוקח בכסף מעשר שני שנטמא יפרה ר' יהודה
אומר יקבר אמ' לו ר' יהודה ומה אם מעשר שני עצמו
שנטמא הרי הוא נפרה הלוקח בכסף מעשר שני שנטמ'
איתו דין שיטמא אמר להם לא אם אמרתם במעש' שני
עצמו שכן הוא נפרה וטהור ברחוק מקום תאמרו
בלקוח כסף מעשר שאינו נפרה וטהור ברחוק מקום

הלוקח בכסף מעשר הוא דבר הנקבה במעשה מעשר שני ואמר שכן
הוא כשיה טהור ברחוק מקום מכבד מאל לפי שמעשר שני יאמר

אומ' הרי המעות ההם מהוללין על פירות האלו מעות
בירושלם ופירות כמדינה או הרי המעות האלו מהוללין
על פירות ההם ובלבד שיעלו הפירות ויאכלו בירושל'

מדינה כקרא כל מדינה ומדינה ממדינת ארץ ישראל לכו מירושלם
והטובה כי כשיהין הפירות או המעות חוץ לירושלם אפשר לנ' לחללן
אכל השמיענו שאין מתבאי החילול שיהיו כמנחות השפיות והמעות
במקום אחד ועוד השמיענו שחילול מעות מעשר שני מותר בירושל'
אבל פריית פירו מעשר שני בירושל' א' יעלה על דעתך כאשר יתבאר
בזה הפרק ועוד כתבאר לך לקמן הפרש' שיש בין הפירות והמעות

ה מעות נכנסות לירושלם ויוצאות
ופירות נכנסין ואינן יוצאים רבן שמעון בן גמליאל א'
אומ' אף הפירות נכנסין ויוצאין

ו פירות שנגמרה מלאכתן
ועברו בתוך ירושלם יחזור מעשר שני שלהם ויאכל ב'
בירושלם ושא' נגמרה מלאכתן ס' י ענבים לגת' וסלי
תאנב למוקצה בית שמאי אומ' יחזור מעשר שני שלהם
ויאכל בירושלם ובית הלל אומ' יפרה ויאכל בכל
מקום ר' שמעון בן יהודה אומ' משם ר' יוסי לא נ'
חלקו בית שמאי ובית הלל על פירות שלא נג'
נגמרה מלאכתן שיפרה מעשר שני שלהם ויאכל בכל מ'
מקום ועל מה נחלקו על פירות שנגמרה מלאכתן
שבר' שמאי או יחזור מעשר שני שלהם ויאכל בירושל'
ובית הלל אומ' יפרה ויאכל בכל מקום והדמאי נכנס
ויוצא ונפרה

ז כפר קדש לנו כי פירות מעשר שני שכנסנו
לירושלם אסור להוציאם אלא שחבלות לשם וכל זמן שלא יביענו ל'
לירושלם יוכל לשידורן ויעלו המעות לירושלם ועוד אכלנו עקר'
אחר וטומאה והוא שאין פירין מעשר שני בירושל' וכשכנסו פירו'
שלא בגמרה מלאכתן בירושלם והוציאו מהן מעשר שני החייב להם
וככנסו לירושלם שאין שם שום דרך שיפרה אלא יאכל בירושלם
ולפי' יחזור מעשר שני שלהם ויאכל בירושלם ושלח בגמרה מלאכתן
כש' ענבים לגת' שיעייין כש' אר' לגמיר מלאכתן הרחיקה והסמיכה אר'
סלי תאנב למוקצה שכש' אר' בן ל' יא' בה אמרים יפרה ויאכל
בכל מקום כיון פירות מעשר שני שלא נכנסו לירושלם והדמאי
ככנס ויוצא וכפרה עיניו כי מעשר שני של דמאי ככנס לירושל' ויוצא
ממכה ויפרה אחר יביתו וזה אסור ליעשותו במעשר שני של דמאי
וכבר כתבאר לך זה בתחלת מסכת דמאי ואין הלכה כר' שמעון בן
יהודה ב'מה שפירש מחלוקת כה וכה

ז אילן שהוא עומד בפנים
ונטמה לחוץ או עומד לחוץ ונטמה לפנים מכבד החומה
ולפנים כלפנים מכבד החומה ולחוץ בלחוץ בתי
הכרם שפתחיהן לפנים וחללן לחוץ או שפתחיהן ל'
לחוץ וחללן לפנים בית שמאי אומ' הכל כלפנים ובית
ההלל אומ' מכבד החומה ולפנים כלפנים מכבד החומה
ולחוץ בלחוץ

ח אמרם לפנים רוצה בו לפנים מחומת ירושלם
וכחון חוץ לחומת ירושלם ואמר מכבד החומה ולפנים כלפנים ל'
לעבין אכילת מעשר שני וזה שאם היה האילן עומד בפנים וכפ'
כנטה לחון שאסור לו לאכול המעשר תחת הכוף אלא לפנים מן
החומה וזכור לו לשידורן לל' למעשר שני כיון שכנסו תחת הכוף ו'
וכאלו ככנס בירושלם לביעין שלא יפרה וזהו ענין אמרם כפר' שלישי
מן המסכתא הקודמת לזו בירושלם הלך אחר הכוף וכבר בארנו זה
לשם חבל לעבין אכילתו אסור לאכלו עד שיכנס לפנים מן
החומה וזה לחומרא משני פנים בתי הכרם שפתחיהן כפ' וחללן
חוץ חללן ירוש' מלשון חלול וזה הוא דמיונס'

פרק רביעי
המולך פירות מעשר שני
ממקום היוקר למקו' הזול
או ממקום הזול למקום היוקר פודהו כשער מקומו
המביא פירות מן הגרון לעיר וכדי יין מן הגת לעיר
חשבכה לשע' ויצאות מביתו

י
יחד וזול הפכים
וענינם ידוע' ואמר המולך אם עבר והולך אבל לפתחילא חסור
אלא פדהו במקומו' או מעלה אותו לירושלם השבחה לשני' ענינו
כי אותו השבח שהסבחו דמיון הם למעשר שני לפי שהפירות יותר
שונות במדינה ממה שהם שונות בשדה כלי ספק שאם היו הפירות ש
שונות בשדה על דרך הדמיון סלע אחד והכניסו למדינה והם שוין ש
שני סלעים נדיק לפירותם בשני סלעים' ומי שהוא חייב להוליכן עד
שיגיע למדינה אין לו לחשוב השכר על מעשר שני' וזהו ענין אמרם
והיציאות מביתו' ויציאה כמו ההנחה וקראו אותה כן לפי שהיא מ
ממון יוצא מרשותו של אדם

ב
פודין מעשר שני
בשער הזול כמות שהחנוצ לוקח לא כמות שהוא מזכר'
שהשולח פורט ולא כמות שהוא מצרף' ואין פודין
מעשר שני אבסרה את שדמיו ידועים יפרה על פי עד
אחד ואת שאין דמיו ידועים יפרה על פי שלשה בגון
היין שקדם ופירות שהרקבו ומעות שהחלידו

אמרנו בשער הזול הוא מה שפירש ואמר כמו שהכנינו לוקח ושלחני
הוא המחליף' ושלחן עם לתיבת השלחני ויחסוה אליו' ופירש הוא
מה שלוקח השלחני מבני אדם ומתוך מה שנותן להם' אמר בבחן
שאלם היה השלחני בדרך הדמיון לוקח בסלע עשרים וחמש מעות
הוא נותן בו במחליף עשרים וחברכה מעות' ומי שגבה להחליף
מעות והם המעות בדרך הדמיון שהוא רצה להחליף סלע' יש לו
להחליף אותו סלע בעשרי' וחברכה מעות שהם חלופי סלע כשלוקח
השלחני' אבסרה כלומר באומר וכבר בארנו זה' והגם בזה כי
הפדיו' לא יהיה לא ברמי' הרב' הנמכ' ואם פדאו בעליו יוסף' חומש
למאמר השם יתברך וחמישייתו יוסף' עליו וכשיהיה מוכר הנמכר ש
שהוא רוצה לישעו יפה' ואין בו הפסד יהיה ערבו דוב וכשהתחיל
להפסד לא יודע עד כולו לפי שכשעור הפסד ישתבח הערך' ואמרם
על פי שלשה נדיק שהיו נמכרים ואפי' יהיה אחד מהם גוי או בעל ח
הממון הרי זה מותר' היין שקדם כלומר שהתחיל להחמיץ
ופירות שהרקבו כמו נתבאר' ומעות שהחלידו ענינו שכהו או ה
העלו חלודה וכשתנה מראיהו' והוא כמו החליאו

ג
בעל הבית
אומר בסלע' ואחר אומר בסלע' בעל הבית קודם מפע
שהוא מוסף חומש' בעל הבית אומר בסלע ואחר או'
בסלע ואיסר' את של סלע ואיסר' קודם מפע שהוא מ
מוסף על הקרן' הפודה מעשר שני שלו מוסף עליו ח
חמישית בין שהוא שלו ובין שנתן לו במתנה

ד
כבר בארנו
במה שקדם כי החומש הוא רביעי עיקר הממון והוא אומרו עד שיהא
הוא וחומשו חמשה שהו נותן במה שיטה סלע סלע מדינר כי הסלע
ארבעה דינרים והדינר ששה מעין והמטה ארבעה דינרים אח כן
איסר חלק משהו ותשעים מן הסלע' ומתן סתתנו מעלה לסלע נחיסר
על סלע' ודינר אעפי' שהוא יותר לפי שהוא יכול להערים על
החומש ולא יתן אותו כמו שיתבאר לקמן על כן נחוש לתוספת שת
שתהיה כעיקר' וכן נתנו האעב' בתלמוד' ודע כי מעשר שני ממון
גבוה הוא' ולפי כך לא תתקיים בו המתנה אלף בתבחי והוא שיתבכו
לו והוא טובל לל קודם הוצאתו והפרשתו' אבל כשהוציאו אין לו רש
רשות ליקנו במתנה בשום פנים

ה
מערימין על
מעשר שני ביצר אומ' אדם לבנו ולבתו הגדולים לעבדו
ולשפחתו העברים' הילך מעות או ופרה לך מעשר
שני זה' אבל לא יאמר כן לבנו ולבתו הקטנים לעבדו

לפדותו ולהוציאו לחולין ואפילו היה טהור כשהיה מקומו רחוק מ
מירושלם וזהו מאמר הש' ית' וכי ירחק ממך המקום' אבל הדבר
הנקבה בכסף מעשר שני כשהוא טהור שאסור לפדותו אפי' רחוק מ
מירושלם' וזה לדברי הכל' ואין הלכה כר' יהודה'

ז
צבי שלקחו
בבסף מעשר ומת' יקבר על ידי עורו' ר' שמעון אומר
יפרה לקחו חי ושחטו ונמא יפרה ר' יוסי אומר יקבר
לקחו שחוט ונמא הרי הוא בפירות'

ח
תבא קמא אומ'
אין פודין את הקדשים להחליףן לבלבד' ור' שמעון אומר פודין את
הקדשים להחליףן לבלבד' ובמטמא אחר שחיטתו יפרה' ור' יהודה
לא חלק בהם לפי שבמטמא חי היה רצו דין מעשר שני שנה' וכמו
שיפרה מעשר שני במטמא חי יפרה זה במטמא לפי שבהיותו חי
אין לו חזק מקום כי יכול להוליכו לאיזה מקום שירצה' ור' יוסי
מחמיר יותר מר' יהודה ואמר יקבר כיון שהוא לקוח בכסף מעשר ל
לקחו שחוט ונמא הרי הוא בפירות' כל מה שחלקו בו תבא קמא ור'
יהודה בהלכה שלפניו' ר' יהודה אומר לא יפרה' ותבא קמא אומר
יפרה' וכבר אמרנו אין הלכה כר' יהודה' וכמו כן בזה הלכה הלכה
כתבא קמא'

ט
יב
המשאיל קנקן למעשר שני' אעפי' שגפן
לא קנה מעשר ולף לחובן סתם ער שלא גפן לא קנה מ
מעשר משגפן קנה מעשר' ער שלא גפן עולות באחר
ומאה' ומשגפן מקדשות ככל שהן' ער שלא גפן תורם
מאחת על הכל' ומשגפן תורם מכל אחת ואחת'

יג
כשהשאל
אדם קנקניו להלוך בהם מעשר שני ופירש שהם מושאלים אפי' ש
פסדת פות הקנקנים לא קנם מעשר' ענינו שאין אותם קנקנים ח
חוזרות ממון מעשר' ואם נתן לתוך הקנקנים יין מעשר שני סתם'
ולא פירש שנתן אותם הקנקנים בתורת שאלה כל זמן שלא סתם פי
הקנקנים אותן הקנקנים ברשות המשאל' אבל אם סתם פי הקנקנים
ארי קנה למעשר וכתחייבו למכרם ולאכל' ברמיה' מה שאינו לאכל
בירושלם כיון מעש' שני ואחר כך הביא כל הדינים המשתנים בין
סני' מנות' הקנקנים או היותם פתוחות' ואמר ער שלא גפן עלות
באחד ומאה' ענינו שאם היו מאה קנקנים חולין ונתערב עמהם ק
קנקן של תרומה' אם היו הקנקנים כולם פתוחות נחשב שכלם
מעורבות ונתגלה באחד ומאה כיון התרומה שנתערבה בחולין א
כמו שבארנו' ואם היו מעשר הקנקנים כולם פתוחות נחשב
הכל ויהיה דינם כיון התרומה ופי' יהיה קנקן תרומה בחלק קנקנים
חולין' וזהו ענין אמרם מקדשות כל שהן' וממה שבארנו יתבאר ח
היטב אמרם תורם מאחד על הכל' ומכל אחת נחשת' ואפי' בתוספת'
במה דברים אמורים ככל יין' אבל בשל חומץ ושל ציר ושל רבש בין
כל גפן בין שלא גפן לא קנה מעשר קנקן'

יד
בית שמאי
אומרים מפתח ומערה לגת' ובית הלל אומרים מפתח
ואינס צריך לערות' כמה דברים אמורים במקום שדרבן
לימכר סתומות' אבל במקום שדרבן לימכר פתוחות'
לא יצא קנקן לחולין' אבל אם רצה להחמיר על עצמו
למכור במדה' יצא קנקן לחולין' ר' שמעון אומר אף ה
האומר לחברו חבית זו או מזכר לך חוץ מקנקנה יצא
קנקן לחולין'

טו
עקר ההלכה כי כשמכר אדם יין בירושלם
וקנה ממנו במעות מעשר שני בית שמאי אומרים שפתיחין ה
הקנקנים ומצדין אותן מה שבהן לגת ומזכר לגת ואז יצאו הקנקנים
לחולין' אבל אם מכר היין והוא בקנקניו לא יצא קנקן לחולין' ואמרנו
כה שאלה היה דרשו למכור אותן הקנקנים שתומות ומכרן פתוחות'
תא בקק לחולין' ואינו נדיק לנגרות ואז ימכור לפי שכיון שפתחן
גלם דעתו שאין רצונו למכור הקנקן' ואם מכר במדה ואמר מדת כך
ונכ' ככך וכך דמים' יצא קנקן לחולין' ואפי' היו שתומות' ודברי ר'
שמעון אומר אמת ואין עלינו חילק'

ולשפחתו הבנועם מפע שידן בידו

עבד עברי אין גופו קניו לא מעשה ידיו כלבד והוא כמו שכר כמו שאמר השם יתברך כי מעשה שכר שכר וגו'

היה עומד ה בנרן ואין בידו מעות אומר לחברו הרי הפירות האלו נתנם לך במתנה חוזר ואומר הרי אלו מחולקין על מעות שבבית

חציו והלך למקום אחר והרי הוא יוצא בפונדיון אובל עליו עוד אסר המנח פונדיון ואכל עליו חציו והלך למקום אחר והרי הוא יוצא באסר אובל עליו עוד פ פלב המנח אסר של מעשר שני ואכל עליו אחד עשר באסר ואחד ממאה באסר בית שמאי אומרים הכל עשרה ובית הלל אומרים כדאי אחד עשר ובדמאי ע עשרה

כבר בארנו כי אסר רוכע המנח ופונדיון חצי המנח וכן אמרו פונדיון שנאסרין וכשלקח אסר של חולין ו הפרישו לאכול כבגדו מפירות מעשר שני וחזר אותו האסר מעות מעשר שני ואכל מה שהיה שוה חצי אסר וכשאר לו לאכול חצי מן המעשר ויחזור אותו אסר מעות מעשר שני ואחר כך הלך למקום אחר אחר ששנה עם האסר כמו הפונדיון שהוא שני אסרים והוא חבל כ כבר מה ששנה אסר הרי יש לו לאכל באסר שני מפירות מעשר שני ואז יחזר אותו האסר שהי חולין מעות מעשר שני וכמו כן חס הניח פונדיון של חולין כבגדו מפירות מעשר שני ואכל בהם שהוא חצי פונדיון וכשאר לו לאכל באסר שני והלך במקום שאין לוקחין שם פונדיון אלא באסר כחשוב הפונדיון שחבל כבגד חצי שהוא חסר ומין לו לאכל עליו אלא חצי אסר בלבד ויגזב הפונדיון כלו מעות מעשר ש שני וזהו ענין אמרם פלב רובין בן חצי אסר וכאשר הטלים לדון ב ברינו מי שהניח מעות של חולין לאכול כבגד מעשר שני התמיל ב ברינו מי שהניח מעות מעשר שני לאכל כבגד כמו שהוא חייב כע לעצמות בירושתם ואמר המכיר אסר של מעשר שני אכל עליו אחד עשר באסר ואחר ממאה באסר וענין זה המאמר שאם יהיה חותנו אסר של מעשר שני של דמאי ואכל בעשרה גלקים מאחד עשר ח חלק האסר וכשאר עליו חלק מאחד עשר כבר יצא האסר לחולין כיצד בגון שהיו הרמונים אחד עשר באסר כיון שחבל עשר רמונים יצא האסר לחולין ואם יהיה האסר של מעשר שני של דמאי הריין בן אחר ממאה כיצד בגון שהיו התאנים מאה באסר והכל תשעים ותשעה תאנים על האסר הרי יצא האסר לחולין העבד ש שכשאר בן חלק ממאה ואמרנו בית שמאי דכל עשרה בין דמאי בין ויחי כיון שלח כשאר בו במוסר אלא עשייתו יצא לחולין הבל חס כשאר בן יותר בדין לאכול כבגדו כיצד בגון שהיו החבוצים עשרה באסר ואכל מהם תשעה יצא האסר לחולין ואם חבל שמנה לא יצא עד שיאכל שני ואמרנו בית הלל בודאי אחד עשר ובדמאי עשרה אכל אס כשאר יעליו באסר של דמאי עשרית כתחייב להכול כבגדו וזהו לפי שהעקד הכלנו כי מה שהוא שנה פחות משנה פנוטה חין הח חוששין לו בכל התורה לא לעבין בול ולא לעבין כהנה מן ההקדש ולא לשום עבין מן העבניים ויעור יתבאר זה במקומות אחרים וירושטה היא אחד משמנה באסר האיטלקי נמצא עשירית האסר שמנה עשיריות הפרוטה וכשתוסף עליהם ההומש החייב למה שפודה מעשר שני שלו שכבר בארנו שהוא רביעית הד הדבר הנשפך יהיה הכל פרוטה וכשנשאר מן האסר עשיריתו ח חוששין עליו ולפי שבשמוסיפין עליו החומש יהיה הכל שנה פנוטה ואם הוא פחות מן העשירית חין חוששין לו לפי שאין בו שנה פנוטה אפי' בתוספת החומש ולפיכך אמרו בודאי אחד עשר יבדמאי עשרה לפי שאינו חייב בחומש כמו שכתבאר ועשיריתו הוא פחות משנה פ פנו' כמו שבארנו זהו ענין המאמר וכוננו והוא ענין מונגב מהד' והלכה כבית הלל

כל המעות הנמצאים הרי או חולין אפילו דינר זהב עם הכסף ועם המעות מ'א כותבן הרש וכתוב עליו מעשר הרי זה מעשר

אפי' דיכר זהב עם הכסף ועם המעות ולא כחוש וכאמר שאלו המעות חזר וח וחללן על הכסף הזה או על הזה כמו שקדם מחמרים שהוא חזר ו נמחל לן על הכסף ואם מצא חדש וכתב עליו מעשר הכל מעשר ו

זאת ההלכה יתבאר בהגם כן מירכי החלול בהערמה ולפי שהקדים בהלכה הקודמת כיצד יערי' כנתינת המעות במתנה הודיענום כן בכאן אך יוכל להערים כשלא יהיו לו מעות מנויות שאי אפשר לו לתתם מתנה לפי שאינו מנויות אלא על גבי קרקע כמו שיתבאר במקום אחר ולפיכך יתן אלו הפירות של מעשר שני שהם מצויות מהנה לחברו ויזכה בהם ח חברו ויחזור ויפיה אותן ממנו במעות שיש לו בביתו ולא יתחייב ב בחומש ל' ש' ש' כתיב מתנה וכבר בארנו בפרק שלישי שאין מת מתבאי פדיון מעשר שני שיהו הפירות והמעות מנוין במקום אחר ומה שאמר בכאן שיתן פירות מעשר שני מתנה יתקיים זה על דרך שזכרנו קודם אס היא זו המזכה לרבי הכל שיהיה זה בפירות מע מעשר שני עצמן אחר הוצאתן ותהי' זו המזכה למי שזכר שמעשר שני ממנו בעלים ונתקיים בה המתנה

משך ממנו מעשר בטלע ולא הספיק לפדותו עד שעמד בשתים נותן לו סלע ומשתבר בסלע ומעשר שני שלו משך ממנו מעשר בשתים ולא הספיק לפדותו עד שעמד בסלע נ נותן לו סלע מחולין וסלע של מעשר שני שרו אם היה עב הארץ נותן לו מדמיו

קרא בזו ההלכה מעשר לפירות הנלקחים במעות מעשר שני וקרא פרייה כתיבת הזהב של מעשר שני לפי שאותן הדמיו יצאו לחולין בלי ספק וכל זה שלא הקפידה על המלות שכיון שהענין ידוע וכוונתו ואמר כי אם קנה פירות מדמיו מעשר שני בסלע ומשך הפירות שכתחייב בקנייתו כמו שכתבנו העקר במה שקדם ולא הספיק לתת המעות עד שעמד בשני סלעים מה שקנה בסלע שיתן למוכר סלע במה שקנה ממנו וירויח הוא סלע אחד ויניא אותו במה שירצה ליהנות בו לפי שאלו הפירות הם שני סלעים הם שנות ולפיכך חושב אותם במעות מעשר שני ב בשני סלעים וזהו ענין אמרם ומשתבר בסלע ומעשר שני שלו ענינו שחוזר במינוי וחושב אותו בשני סלעים כמו שהוא שנה ואם היה הדבר להעך וחזר מה שקנה בשני סלעים בסלע אחד קודם ש שיתן הזהב כור' לו סלע שהוא שנה עבשו ומעות מעשר שני והסלע השני מן החולין כדי שלא יהיה עליו חכשול דל על המוכר ויתן לו שני סלעים מן מעשר שני ואלו הפירות הם שנות עבשו סלע ואם היה המוכר עם הארץ מותר לו שיתן לו הסלע השני מדמיו מעשר ש שני של דמאי לפי שעה החרך כופל ברוב בזה המכשול וחזקתו שה הוא משמש בדמאי ואינו מוכר ממנו מעשר בשום שנים ולפיכך מ מותר שיתן לו מעות מעשר שני של דמאי

הפודה מעשר ש שני ולא קרא שם ר' יוסי אומר דיו ר' יהודה אומר צריך לפרש היה מדבר עם האשה על עסקי גיטה וקדושה נתן לה גיטה וקדושה ולא פירש ר' יוסי אומר דיו ר' יהודה אומר צריך לפרש

לא קרא שם ענינו שלא אמר הרי זה פדיון מעשר שני וכמו כן כתיבת הגט או הקדושה אס לא א אמר לה הרי זה גיט' או הרי את מקודשת בזה ר' ינאי אומר אין צריך לפרש בשום דבר מאלו העבניים מפני שהענין יורה עליו והלכה כר' יוסי בשני המאמרים

ה המנח איכר ואכל עליו ח

ולא כאמר שמוא הם חולין וזה החרש הוא מכלי שהיה כן מעשר נתן
בתרבו ובתבו עליו מעשר

המוצא בלי וכתוב עליו קרבן
ר' יהודה אומ' אם היה של חרש הוא חולין ומה שכתוב
קרבן ואם היה של מתבת הוא קרבן ומה שכתוב חולין
אמרו לו אין דרך במאד להיות כונסין חולין לקרבן

כלי החרש רמי מה שכתוב ית' מרמי הכלי והוא אבל בני אדם גרוע
כל כך שאין מקדים אותם שום אדם לברך הכית' ומה שמלקו על ר'
יהודה הוא כב' של מתבת' ואין הלכה כר' יהודה

המוצא בלי
וא
ו**כתוב עליו קרבן מעשר ד' דמאי' ט' טבל' ת'**
תרומה' שבשעת סבנה היו כתובי' תחת תרומה ר' יוסי
אומר כולם שמות בע אדם הם' אמר ר' יוסי אפי' מצא
חבית והיא מלאה פירות וכתו' עליה תרומ' הרי אף חולין
שאנו אומר אשתקד היתה מלאה פירות תרומה ופנה'

כגל' שמות אדם הן רנו' בהם שאשם' שאלו התיבות הם מראשי שמות
בגל' אותן הכלים ופי' אשתקד השנה שעברה' ואין הלכה כר' יוסי
בב' המאמרים

יא
האומר לבנו מעשר שני בווית זו ומצא
בוית אחרת הרי אלו חולין היה שם מאה ומצא מאתים
השאר חולין' מאתים ומצא מנה הכל מעשר'

האומר
מאתים ומצא מנה הכל מעשר לפי שאמר לקח מהם מאה והכית
מאה ולא כאמר שמיא הלכנו אותם המאמרים ואלו הם חולין לא שכלך
למאמרא

ב
כרם רבעי מציען אותו בקוזות
ארסה' ושל ערלה בחרסית ושל
קברות בסיד' וממחה ושופך אמ'

רבי שמעון' כן נמליא כמה דברים אמורים בשביעית ו
והצניעים מצחין את המעות ואומ' כל הנלקט מזה יהא
מחולל על המעית האו'

מזיכין מצודת ניין' והוא כמו סימן
ואמר כי כרם רבעי עושין לו תלויות מן האדמה כדי שידעו בני א'
אדם שהוא כרם רבעי ולא יאכלו ממנה כלל לפי שהוא קדש כמו ש'
שמו' ה' ית' ובשנה הרביעית יהיה כל פריו ונגו' ודינו שיאכלוהו
בעליו כירושלם כמו מעשר שני כמו שכתב' ושל ערלה בחרסית
הוא הטיט השרוף' לפי שאסור הערלה יותר ממור מאסור כרם ר'
רבעי לפי שכרם רבעי נתן לאכלה' וערלה אסורה בהנאה כמו ש'
שיתבאר' ולפיכך אין רוסמין אותה בקוזות אדמה שמיא יתפרך
ויהפוך ויאבד אותו הני' ולא ימצאו אותם בני אדם שום רועס' ויאכלו
ממנה ויבואו לירי מכשול' ושל קברות בסיד' עבינו כי צינן הקברות
צריך' שיהיה בסיד' היו ממחין הסיד במים כלום מערבין הכל
ושופין אותו אל מקום הקבר כדי שידעו שאותו המקום טמא ויפוש
מומנו הכהנים וזהו ענין אמרם ממחה ושופך' והמר רשבב שאכלו
צריך לבני אדם לציין ולרעום כרם רבעי ושל ערלה שלא יאכלו מהם
כני אדם' אלא בשנת השמיטה שהיא הפקר ניר כל אדם שנה בגנות
וכ' חיימים' אבל שלא בשנת השמיטה אין צריך לרעום לפי שאין רשות
בני אדם לשלוח ידם ולאכל מה שאינו שלהם' ואם עבר אדם וחבל
הרי גזלן ואין לבנו לעשו' תקנה לגזלן שלא יבוא לירי מכשול לפי שבין
הגזלנות יותר גיורל וכב' זה דבר אומתי' והצניעים מניחין המעות ו'
וכו' עבינו בשנת השמיטה הם עושין זה כשיהיה ברשותם כרם ר'
רבעי שדינו שיהיה שאר בארנו' וכבר פרשנו כי נצניעים נקראים
אותם בני אדם שהם מוקדקים על ענמם כרת'

ב
כרם רבעי היה
כעולה לירושלם מהלך יום אחד לכל צד ואי זו היא ת

תחומה אילת מן הדרום ועקרבת מן הצפון' לוד מק
המערב והירדן מן המזרח' ומשרבו הפירות התקינו
שיהא נפרדה סמוך לחומה ותנאי היה הדבר שאימתי ש
שירצו יחזור הדבר לכמות שהיה' ר' יוסי אומ' משהרוב
בית המקדש היה התנאי הזה ותנאי היה אימתי שיבנה
בית המקדש יחזור הדבר לכמות שהיה'

מה שכתבתי להעלות מחרס רבעי לירושלם הוא
מה שהוא קרוב לירושלם מהלך יום חו' פחות כדי לעטר שוק ירושל'
בפירות כמו שאמרנו חכמים' וכאשר רבו הפירות בירושלם התקינו
שיוכלו לפירות חפילו סמוך לחומה' והתנו בעקר זו התקנה שלא
תהיה עולמית אלא חיימת' שירצו שיחזור הדבר לכמות שהיה מפני ש'
שנחוש שמיא ימעטו הפיר' ונבטוך להעלותן' ואמר ר' יוסי כי אחר
המרכן היה זה התבוא' ולאחר מרבן הכית והיותו ביד האויבים לא
כחוש ולא נקפד על הפירות בין רב למעט' ומכל מקום לא נכרך
היום שיעלה לירושלם בין שהיתה זו התקנה כשהיו פירות מרובות
קודם המרכן חו' שהיה אחר המרכן'

ג
כרם רבעי בית שמאי אומ'
אין לו חומש ואין לו בעור' ובית הלל אומרי יש לו
בית שמאי אומרים יש לו פרט ויש לו עוללות והעמים
פודין לעצמן ובית הלל אומרים כולו לגת'

אמרי הסי'
כרם רבעי קדש הלולים לה' ואמר במעשר קדש לה' כה דרשו
קדש קדש ואומ' כמו שמי' שפרה מעשר שני שלא יוסיף מאמס ומייב
בפירות כמו שיתבאר בזה הצדק כמו כן הדין בכרם רבעי' וכ' ש'
רבי קדש קדש לא אבל אומר בין שלא כתבאר בתורה' זה הדין לא
כחייב אותנו בו וכמו כן אומ' כה מעשר ממונן גבוה הוא כמו שבחרנו
והם אומרי' כלמר כרם רבעי מן המעשר בכל דינו ולפיכך חייב
בפ'ט' ולא בעוללות לפי שהו' ממונן גבוה' אבל נדרכין אותנו כולו
נזהו מאמרים כולם לגת' וכ' אומרים שהוא ממון בעלים ומייב
בפ'ט' ובעוללות' וכבר קדמה לשון זו ההלכה במסכת פאה'

ד
ביצר פודין נטע רבעי מנח את הסל על פי שלשה ואו'
כמה אדם רוצ' לפדות לו בסלע על מנת להוציא יצאו'
מביתו מנח את המעות ואומ' כל הנלקט מזה מחולל על
המעות האו' מקך ומקך כלים בסלע'

על מנת להוציא
יצאות מביתו פי' יצאות הראיות לעבדת החרס ושמידתה מן
הגנבים ועבדת החילנות ושאר הצדק בעבדה'

ה
ובשביעית פודהו
בשויו אם היה הכל מופקר אין לו אא שכר לקיטה
הפודה נטע רבעי שלו מוסף עליו חמישתו בין שהוא
שלו ובין שנתן לו מתנה'

בשויו כלומר בערכו' ולא אמר
להוציא יצאות לפי שאין בשנה שביעית יצאות לפי שהאין חובה נע
כעבדת ואינה נריכה שמור' ואמר ואם היה הכל מופקר ענינו שאם
היה אותו החרס הפקר שהוא חייב לפדותו בשויו' ולא יפחותו
מן הדמים אלא שכר לקיטה כלל כיצד כגון שיהיה סל בסלע ושכר
לקיטתו חיסר וכשלקט סל של עבדים מחרס רבעי הפקר פודה אותו
בסלע פחות חיסר ולא נעשה כן בשנת השמיטה לפי שכל אחד מלקט
לעצמו ואמר ומוסף עליו חומש הוא רעת' מה שמחייב' לחרס ר'
רבעי חומש כאשר קדם ולא התקיים מהנה בחרס רבעי הלח' אם
נתנו הפירות קודם שיבאו לעבדת המעשיות' לפי שכבר בארנו
שהוא ממונן גבוה ולא התקיים כן מתנה'

ו
ערב יום טוב הראשון
של פסח של רביעית ושל שביעית היה בעור ביצר

נותנין תרומה ותרומת מעשר לבעליה ומעשר ראשון לבעליו ומעשר שני והכבירים מתבערים בכל מקום ר' שמעון אומ' הכבירים נתעון לכהנעם בתרומה ' התבשל בית שמאי אומרים צריך לבער ' ובית הלל אומרים 'הרי הוא כמבוער

כבר בארנו פעמים כמה שקדים ' כי בשנה השלישית והששית מן השבוע שיצא מעשר עני במקום מעשר שני ' ואמר הש"י מקדש שלש שנים ' ואמר מקן שבע שנים במועד שנת השמיטה בתב' הסכות ואמר מה קן האומר להלן רגל אף קן האומר כאן רגל ' יכול חב' הסכות תלמוד לומר כי תבלה לעשר חת כל מעשר תבואתך רגל שכל המעשרות כלן בו הני אומ' זה פסח לפי שלא יחול פסח מן השנה הרביעי' לא אחד שבע' כל מה שנמח בשנה השלישית ממה שהיא חייב מעשר עני ' וכמו כן כל מה שנמח בששית שהיא ג' כן שנת המעשר ' וענין מתבערין שיתבערו ויאכדו אותן הפיר' עד שלא ימנא מהם אכלו וברשותו כלל ' לפי שאמר בערתי הקדש מן הבית ' ואמר ר' שמעון כי הכבירים' אם נשאר מהם כלל שיתבסם לכהן כמו שנותנין לו התרומה ואינו חייב להשליפם או לשרפם ויענין הכבוער בכאן שיתן מכל הממון' כל המתכות שנתחייב לתתן ושייתן כל מתכה לבעליו ומה שהיא חיי' לאלו כגון מעשר שני ונטע רביעי' וימאכר מה שנשאר ' ואם היה אכלו תבשיל ממעשר שני אומרים ב"ה הרי הוא כמבוער ' לפי שאם ישאר וישא' יפסד ' ואין הלכה כר' שמעון

ז מי שהיו לו פירות בזמן הזה והגיעה שעת הבעור בית שמאי אומרים צריך לחללן על הכסף ובית הלל אומרים אחד שהן כסף ואחד שהן פירות

בזמן הזה ענינו בזמן שאין בית המקדש קיים אומר ר' ט' ונרת הכסף ביד ' הכסף כלבד מעלין וכה' אומרים כי הוא כשיש עם מקום להעלות הפירות ולאכלן בו ' אבל בזמן הזה שאין עם מקדש הדין הוא שיבער הפירות

ח אומר ר' יהודה בראשונה היו שולחין אצל בעלי בתים שבמדינות מהרו והתקינו את פירותיכם ' עד שלא תגיע שעת הבעור עד שבא ר' עקיבא ולמד שכל הפירות שלא באו לעונת המעשרות פטורים מן הבעור

התקינו פירותיכם ענינו כשיהיו עשין בהם כל הראוי כדי להניען כירושלם בעונת ה' המעשרות הנזכר במסכת מעשרות ושיניא מהם המתנות הראוין ויעשו בהם מה שזכר ' ורבי ר' עקיבא אמת

ט מי שהיו פירותיו רחוקים ממנו צריך לקרוא להם שם מעשה כרבן גמליא והוקעם שהיו כאין בספינה ' אומר רבן גמליאל עשור שאנ' עתיד למוד נתון ליהושע ומקומו מושכר לו עשור אחר שאנ' עתיד למוד נתון לעקיבא בן יוסף שיזכה בו לעצים ומקומו מושכר לו ' אומר ר' יהושע עשור שאנ' עתיד למוד נתון לאלעזר בן עזריה ומקומו מושכר לו ונתקבלו זה מזה שבר

ר עקיבא היה פרוה לבעיים ' ור' יהושע בן לוי ור' אלעזר בן עזריה כהן עשירי למרא' והעקר המפורסם אכלנו קרקע נקבה בכסף ובשטר ובחזקה ' וכבר זכרנו זה ' ועוד יתבאר במקומו בקדושין ' ועוד יש עקר אכלנו בשם סקרקע נקבת בכסף ובשטר ובחזקה כך שכרות קרקע נקבת בכסף ובשטר ובחזקה ' ומכלל הכח שנקבין בו המטלטלין הוא שכרות המקום שהם בו אותם המטלטלים ' לפי שאותו הקרקע תחשב כאלו הוא רשות השוכר והמטלטלין שבו כאלו הוא משכון ' ונתבין כרשותו נעדי יתבא' זה כבבא בתר' על כן כל אחד מאלו השכיר לחברו מקום

המעשר בכסף וזכרנו קנה המעשר שהיה באותו המקום וכאלו הגביע ברשותו ורבן גמליאל עשה זה מפני שהגיע שעת הבעור והיה חייב כמו שבארנו להגיע ליד בעליו כל חק וחק מן המעשרות והתרומה מאחר שנבחרו פירותיו ואלו לא היה רבן גמליאל עם אלו הכבירים שהיה אפשר לו להגיע לידם החקים על הדרך שאמרנו היה מספיק לו לקרוא עם כלבד למעשרות וליחד להם מקום בצפון או בדרום ' כ' כמו שכתבאר כמה שקדים ' והיו ענין אומרים בתחלת זו ההלכה צריך לקרוא להם עם רל' כי כשהגיעה שעת הבעור וקפירות רחוקות ממנו שאינו יכול להוציא מהם החקים שנרדף על כל פנים לקרוא ל' להם עם

י במענה ביום טוב האחרון היו מתודים ביצד היה הודוי בערתי הקדש מן הבית זה מעשר שני ונטע רביעי נתתיו ללוי זה מעשר לוי ' וגם נתתיו זו תרומה ותרומת מעשר ' לגר ליתום ולאלמנה ' זה מעשר עני הלקט והשכחה והפאה אף על פי שאינן מעכבין את הודוי מן הבית ' זו חלה

כבר בארנו כי בכל מקום מעשר שני ונטע רביעי קודש ומעשר לוי ' הוא מעשר ראשון ' ואמרנו וגם נתתיו ללוי יורה על מעלה שניה קדמה לו לפי שמת' וגם תוספת כמו הנוסף על עליו אכלם ומעשר עני ולקט ושכחה ופאה הם חקי ג' יתום ואלמנה ' מן הבית זו חלה ' לפי שאין עם חקי יהיה כמה שכבית כלבד ' חלה החלה החייבת בעיפה

יא ככל מצותך אשר צויתני הא אם הקדי' מעשר שני לראשון אינו יכול להתודות לא עברתי ממצותך לא הפרשתי ממך על שאינו מינו ' ולא מן התלוש על המחובר ולא מן המחובר על התלוש ולא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש ' ולא שבחתי לא שבחתי מלכרך ומלחוכר שמך עליו

כבר כתבאר זה כמה שקדים וזכרנו הראויות והאם מתנות על כל מאמר מהם

יב לא אכלתי באוני ממנו הא אם אכלו באענה אינו יכול ל' להתודות ' ולא בערתי ממנו בטמא ' הא אם הפרישו בטומאה אינו יכול להתודות ' ולא נתתי ממנו למת ' לא לקחתי ממנו ארון ותכריכים למת ' ולא נתתיו לאונעם אחרים שמעתי בקול ה' אלהי ' הבאתיו לבית הכחירה ' עשיתי ככל אשר צויתני שמחתי ושמחתי בו

כבר זכרנו כמה שקדים כי מזה הכתוב למדנו שמעשר שני אסור ל' לזאנן ' וזכרנו עוד שהאונן נקרא האדם שימות לו אחד מן הקרובים שהוא חייב להתאכל עליהם יום הקבורה מדרבנן אבל מדרבנא ' יום המיתה כלבד הוא אונן והקרובים שהאדם חייב להתאכל עליהם הם אביו ואמו וכביו וכביותיו ואחייו ואחיותיו ואשתו

יג השקיפה ממעון קדשך מן השמים עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו ' השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך ישראל בבנים ובנות זאת הארמה אשר נתתה לנו בטל ובמטר ובולדות בהמה ' כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש ' כרי שתתן טעם בפירות

שתתן טעם בפירות ענינו שיהיו שמנות וטובות הטעם ' וזה הדרש שהיא דרש בכאן זו הפרשה מלה במלה איך רנונו שיאמר אדם זה ב' בשעת הנדוי ' אבל יודיענו בכאן על דרך הפי' ענינו זאת הפרשה ' אבל בשעת הקדישה אינו קורא אלא הפרשה בלשונה כמו שכתבה עי' הנביא ' וזה מבואר מאד

יד מכאן אמרו ישראל ממורים

מסכת חלה

חמשה דברים חייבין בחלה ההטים והשעורים והטומאים ושבותל שועל ושיפון הרי אלו חייבין בחלה ומצטרפין זה עם זה ואסורין בהרש מלפנ הפסח ומלקצו מלפנ העומר ואם השרישו קודם לעומר העומר מתירן ואם לאו אסורין עד שיבא העומר הבא

כבר בארנו בתחלת כלאים כי הכוסמים הם חטים מדבריהם ושבותל שועל ושיפון מין השעורים והכתוב אמר בענין חלה והיה באכלכם מלחם הארץ וזוהר במנה לחם עוני כמו שהלחם הנאמר בפסח אינו בא אלא מחמשת מינין כמו שכתבנו כן הלחם הנאמר בחלה לא יהיה אלא מחמשת המינין ומצטרפין זה עם זה ענינו שיעור חלה כשיהיו מאלו החמשה מינין כתחייבה אותה עשה בחלה ואסורין בחדש מלפני הפסח הוא מאמר ה' ולחם וק' וברמל לא תאכלו וכבר בארנו שחלנו החמשה מינין בקראית לחם ומלקצו מלפני העומר למה שאמר ה' בעומר התגופה וקצרתם את קצירה והכתוב את עומר ראשית קצירכם אל הכהן ואמרו בספר ראשית קצירכם שתהא תזלה לכל הכהנים על כן אסור לקצור דבר מחמשת המינין קודם קצירת עמרי התגופה ומה שהיה מהן זרוע וכמסכו שרשיו בקרקע קודם קצירה העומר מן מותר לקצור אחר קצירה בעומר ומה שכמו עמה ולא השריש אלא אחר קצירת העומר אסור לקצור עד שיקצור העומר של שנה הבאה ואמר בתלמוד ר' שמאל בר כהמין שמע בלחון מין הדגן קרא ושם חטה שורה ושעורה כסמין וכוסמת גבולתו חטה אלו החטים שורה זו שבותל שועל ולמה נקרא שמה שורה שהיא עשויה כשעורה ושעורה אלו השעורים כהמין זה ששן וכוסמת אלו הכוסמתין גבולתו עד כאן גבולתו של לחם וזו היא אסמכתא כאשר תראה

ב

האוכל מהם כזית מצה בפסח יצא ידי חובתו כזית חמין הייב בהכרת וזעורב אהוד מהם בכל המינין הרי זה עובר בפסח העדר מן הפתומן התבואה אסור בהם דברי ר' מאיר וחכמים אומרים העדר כן הדגן אינו אסור אלא מהן וחייבין בחלה ובמעשרות

אכילת מצה כליל פסח מצות עשה למה שאמר ה' בערב תאכלו מצות ועוד אמר לא תאכל עלינו חמץ שבעת ימים תאכל עלינו מצות לחם עוני וזהו דבר שהוא אסור משום חמץ אדם יוצא בו ידי חובתו משום מצה ית' אם אכל ממנו כזית מצה כליל הפסח יצא ידי חובתו ושאר שבעת ימים רבה אוכל מצה רבה אוכל קטנית וכיצא בהן ועוד יתבאר זה במקומו ואלו החמשה מינין הם שמתחמטין ובאין לרדי חמון אבל השאר אינן מתחמטין אבל מתעפסין ומסריחין והוא אחרים יצא אורז ודוחן ופרגין ושומשמין שאין באין לרדי חמון אלא לרדי קרחון ואמרם הרי זה עובר בפסח ענינו כי המינין ברשותם בפסח הוא עובר עלינו בכל יראה ובכל ימצא כשהתערב באחד מהן טום תערובת ויהיה באותו תערובת מים כמו שיתבאר בפסחים ואין מחלוקת בין החכמים שהנודר מן הפתומן התבואה שאסור בו בחמשת המינין בלבד וחולק ר' מאיר לחכמי כבוד מן הדגן שחכמי אומרי אינו אלא שיהיה המינין בלבד ור' מאיר אומר שהנודר מן הדגן אסור בכל ימותו בפירות האילן כי לדעת ר' מאיר דגן כולל התבואה והקטנית ולדעת חכמים דגן ותבואה שיה' ועוד יתבאר זה מדעתם במסכת נדרים ואמרו וחייבין בחלה ובמעשרות כאשר לחם שצריך לומר חייבין בחלה ופטורין מן המעשרות וחייבין במעשר פטורין מן החלה וחזן הבה בר מאד

ג

אלו חייבין בחלה ופטורים מן המעשרות הלוקט

פתורים אבל לא גרים ולא עבדים משוחררים שאין להם הלק בארץ ר' מאיר אומר אף לא כהנים ולוים ש שלא נטלו הלק בארץ ר' יוחאי אומר יש להם ערי מן מרש'

לפי שלשון פישת הדיו הוא אשר נתת לנו ראו שלא ית דה גר ולא עבר מבחוד כמו שזכר והלכ בר יוקי'

יחזון כ כהן גדול העביר הודיית המעשר אף הוא בטל את ה העעוררים ואת הנוקפים ועדימיו היה פסיש מבה בירושלים ובימיו אין אדם צריך לשאול על הדמאי ב

העביר הודיית המעשר לפי שלא היו יכולין לומר באותו הזמן ככל מצותך אשר צויתני לפי שהיה אמר לתת מעשר ראשון לגרים והם היו כותבין אותה באותו הזמן לכהנים וזה היה בצורת בית דינו של עמרא הסופר לפי ששעלה עמרא לא הלך עמו לוי כמו שכתב בספרי ואמר ואכילה בעצ ובכהנים ומכני לוי לח מצאתי שם קדש הלויים שלא יתנו להם מעשר ושינתן לכהנים ומעשרים הם הלויים שהיו אומרים בכל יום בשעת קריאת השיר על הקרבן עברה למה תישן ה' והוא שתקם מזה וזוה שלח לאמרו עוד לפי שהם היו אומרי זה הפסוק בחלו היו מדברים עם ה' והיו צועקים אליו בזה הפ הפסוק וזה מזה שאינו ראוי לעשות ולומר כלפי ה' ונוקשין הם בני אדם ש' היו שרטי' שריטו לשורים שהיו מקריבי על המזבח כדי שיפול הדם ב' ית' ולא יראו ויכלו לשתן ולשתן ונוקף הענושה השבע ובתלמוד אין אדם נוקף בארבעה מלמטה הלא אם כן מכריזין עליו מלמטה ו' הוא מביירית כנוקף זית לפי שנוקף זית מכתת אותה כמכניעה בחנוק וזה הכוונה הסודי זה המעשה לפי שהיה כראה אותנו הסוד הק' בחלו היה בעל מוס' וכהן שלשאות של ברזל תקועות בארץ והיו מכניסין בהן רגלי הקרבן והיו יכולין לשטנו כמו שהבאר במסכת מדרות עד ימיו היה פניש מכה בירושל' רובה בזה בלומר בחלו של מועד והוא הסוד זה המעשה ומכע אותה שהיו מבי' ב' יוש' שלא יעשו מלאכתן בחלו של מועד ובימיו אין אדם צריך לשאול על הדמאי משני טעם הברדנו לך והוא כי בימיו היו בני אדם מקליין בחק הש' תברך ולא היו מוניחין מן הזרעים אלא תרומה גדולה בלבד והיו אוכלים השאר וימי שה' מדקדק על עמנו היו שואלין ומוקדין אם היה מעשר אם לאו אז מעשר דמיו וכ' היה יודע שהיה דמאי היה מניחו ולא היה לוקחו משני שהיה צריך להוציא ממנו המעשרות ומי שלא היה מדקדק היה אוכלו דמאי לפי שהיה לו בהוצאת תרומה גדולה בלבד וזה הכהן אמר לאכשי דודו כשם שתרומה גדולה עין מיתה בן הת תרומת מעשר וטבל עין מיתה אכל כתקן לכס דבר שיהיה קל לכס לסכלו וכני אדם יוכל לעמוד בו והכנלו מעון מיתה ואמר כי הדמאי אין מוניחין ממנו אלא תרומת מעשר ומעשר שני תרומת מעשר תבתן לכהן ומעשר שני יאכל אנה בעליו בירושלם אבל מעשר ראשון ומעשר שני באוהי הסכים שמוציאין בהן מעשר עני אינו חייב להוציאו מן הדמאי אבל אומר ללוי או לבעי הבא ראיה שהוא טבל וזול החק והזכות שלך על העקר שהוא אכלו המוניח מחברו עלינו הראיה וכאשר התקנו זה התקון היו בני אדם כל מי שלקח פירות מעב הארץ לא היה טהור אותו כלל אם היו טבל אם לאו אבל היה מוניח מה מעשר ומעשר שני ואוכל השאר כיון שפירות עם הארץ דמיו וכבר כתבאר כל זה במסכת דמאי ובשני כל העשרים האלו

סליף מסכת מעשר שני

והשכחה והפאה וההפקר ומעשר ראשון שנמלה ת
תרומתי ומעש' שע' והקדש שנפרו ומוח' העומר ותבואה
שלא הביאה שלישי' ר' אעור אומ' תבואה שלא הביאה
שליש' פטורה מן החלה' .

כבר בארנו כמה שקדים כי לקט שכחה
ופאה וההפקד שהן פטורין מן המעשרות' ומותר העומר הוא מה ש
שיטח מן הכקנד להקריב ממנו העומר' לפי שהיו לוקחין מן היפה
טוב עומר ומוציאין את המותר כמו שיתבאר במקומו' ותבואה ש
שלא הביאה שלי' יבסטה באה לדי חיימו' וכבר אמר כי
כל מה שהוא בא לדי חיימו' חייב בחלה' ור' אלעזר מביא ראיה מן
הכתוב שאומר בחלה כתומתגין כן תרימו אותה וכמו שתרומת
גורן לא תבוא' אלא מתבואה שהביאה שלי' כמו שבארנו כמו כן
החלה ואין הלכה כר' אליעזר' .

אלו חייבין במעשרות ופטורין
מן החלה האורו והרוחן והשומשמן והקטניות
ופחות מחמשת רבעים בתבואה' הסופגנין והדובשנין
והאסקריטין וחלת המשרת והמדומע פטורין מן החלה

כבר קדם לנו בשביעית פי' אורו ורוחן הם זרעים ידועים' ופרגין
הוא הקקנד בערבי כעבאש' שומשמן גם כן ידוע' ובערבי נקרא
אלמסס' ופחות' מחמשת רבעים בתבואה הוא פחות מעשר חלה
וסוגני' ודובשנין ואסקריטין וחלת המשרת הם מיני פת אלא ש
שמתחלת ליטתן עושין בהם מלאכה אחרת ומערבין בהן שמן' או
דבש או מתבלין אותן בתבלין ואופין אותן במינים משונים ממייני
האפי' וקורין להם שמונת כפי הדברי המעשרין בהם וכפי מלאכת
אפייתם גם כן' תרגו ריקין מנות' אם סוגנין פטורין ודובשנין
קראין כן לפי שהן כילוין ברבם ואסקריטין תרגום דפיחית' ותרגום
מחבת משריתא ומזו הבזר' אמרו חלת המשרת והמדומע הם החולין
המעשרין בתרומה' וכבר כתבאר זה במסכת תרומות בתבלי'ת
הביאור' ואמרס בסוף זו המעשה פטורין מן החלה חוזר על סופגנין
ודובשנין ואסקריטין וחלת המשרת והמדומע' ואמרס בתחלתה
חייבין במעשרות ופטורין מן החלה כפי על אורו ורוחן ופרגין וש
שומשמן וקטניות ופחות' מחמשת רבעים קמח בתבואה' .

עיסה שתחלתה
סופגנין וסופה סופגנין פטורה מן החלה' תחלתה עסה
וסופה סופגנין תחלתה סופגנין וסופה עסה חייב בחלה
וכן הקנבוקאות חייבות' .

קנבוקאות הוא קמח קלוי כילוף בשמן
ואחר ליטתו ואפייתו מפרכן אותו בידים ומחזירין אותו קמח' .

המעיסה בית שמאי פטורין ובית הלל מחייבין החליט'
בית שמאי מחייבין ובי' הלל פטורין חלות תודה ורקיקין
גזיר עשאן לעצמו פטור למכור בשוק חייב

כשהמים הם דומתין
בתבלי'ת הדתיהה נותנין בן קמח ולשין הכל וקורין אותו מעיסה
וכאנותנין המים הדומתין על הקמח קורין אותו חליטס' ואין הפרש
בין מעיסה וחליטס' לא שאחד כתב מחלוקת' על וכה במעיסה ש'ס
פטורין וכה מחייבין וכן הדין אצלנו בחליטס' ואחד כתב מחלוקתם
בחליטס' שבית שמאי מחייבין ובית הלל פטורין' וכן
הדין אצלנו במעיסה' וההלכה כי מעיסה וחליטס' ה'
אם באפות בתבואה חייבות בחלה' ואם הן מעשה חילטס'
הוא שנותנין אותן במרחשת ומבערין תחתיה אם עד שתאפה הם פ'
פטורין מן החלה' וחלות תודה ורקיקין כזיר הם האמורים בתורה ש'
שיעורן וחייבות עשייתן אם עשאם לעבמו בתקדשה ואינה חייבת ב'
בחלה' ואם עשאן למכור בשוק לא נתקדשות לפי שבוכתו אם לא
יוכל למכרם שיאכלם' וכן יתבאר בתלמוד ומה שזכרנו ממחלוקת
כ'ס וכה מבואר בירושלמי' .

נחתום שעשה שאור לחלק חייב
בחלה' גשים שנתנו לנחתום לעשות להם שאור אם אין
בשל אחת מהן כשיעור פטורה מן החלה

שיעור זו המעשה כן' וכן נשים
שנתנו לנחתום לעשות להם שאור יש בשל כל אחת מהם שיעור חלה
חייב בחלה' ואם אין בשל אחת מהן כשיעור פטורה מן החלה' ומה
שאמר כי נחתום בשלם עיסה ועשאה כולה שאור לחלקה על בני אדם
בתורת מכר שהיא חייב לפי שהיא מתכוין אם לא ימנח קונה לזה ה'
הש' וזר' שיעשה ממנה עיסה ויאפה אותה כמו שקדם ממאמרס ל'
למכור בשוק חייב

עיסת הכלבים בזמן שהרועים אוכלין ממנה
חייבת בחלה ומערבין בה ומשתתפין בה מכרכין עליה
ומזמנין עליה ונעשת ביד' טוב ויוצא בה אדם ידי חובתו
כפסח' אם אין הרועים אוכלין ממנה אינה
חייבת בחלה' ואין מערכין בה ואין משתתפין בה'
ואין מכרכין עליה ואין מזמנין עליה ואינה נעשת ביום
טוב' ואין אדם יוצא בה ידי חובתו כפסח' בין כך ובין
כך מסמא טומאת אוכלין' .

עיסת הכלבים הוא שלשין אותה במורסנה ודומה
לז' ומתכוין להאכילה לכלבים או זולתם ממיני החיות ושלל יאכל
ממנה שום אדם אינה חייבת בחלה למאמרס' השיבאלכלם מלחם ה'
הארץ' ואין עושין בה ערובי תחומין ולא שתופי מבואות לפי שחלג
הערובין אינן נעשין לא מן הדברים שהכונה בהם שיאכלו בעליהן
כמו שיתבאר בערובין כי זה הוא כוכת הערוב וכמו כן אין מכרכין
עליה ואין מזמנין עליה לפי שהן כמו הקטניות ואיך נעשת ביום טוב'
למה שאמר הס' ביט הו' לבדו יעש' לכם ואמר לכם ולא לכלבים ואין
אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח' לפי שאין אדם יוצא ידי חובתו אלא
ברבד שחיי' בחלה כמו שבארנו כמה שקדם' ואם חשב בעת הל'סיה
בין על אכילת הכלבים ובין על אכילת בני אדם נתחייב אותה עיסה
במה שהיא חייבת כל עים' ואין הפרש ביניהם' בין כך ובין כך מטמא
טומאת אוכלין' לפי שהשקר אכלנו כי כל מה שהוא מיוחד למאכל אדם
יטמא טומאת אוכלין' ואין צריך מחשבה לל'סאינו צריך שיחשוב עליו
למאכל אדם אלא כיון שהוא מיוחד מטמא ער' שישלל מלאכל הכלב
כמו שיתבאר בפרק שמיני מאהרות' וכלי ספק כי זו העיסה היא
מחמשת המינין וכל מין ומין מהם מיוחד לאכילת אדם בלא ספק' .

החלה והתרומה
חייבין עליה מית' וחומש' ואסורין לזרים והם נכסי בהן
ועולין באחד ומאה וטעונן רחיצת ידים והערב שמש'
ואין נשלין מן הטהור על הסמא' אם מן המוקף ומן הדבר
הנמור' האומר כל גרע תרומה וכל עיסתי חלה לא אמר
בלום עד שישיר מקצת

מצינו שקרא הס' לחלה תרומה שכ'
חלה תרימו תרומה' ואמר בתרומה ומתן כן כי יחללוהו ומי שאכלה
מישראל מזיד חייב מיתה ביד שמים' ואם אכלה שוגג נתחייב בתוספ'
חומס' כמו שכתבאר במסכת תרומות' והם נכסי בהן לפי שהוא יכול
לקדש בהן אשה ועל'ין באחד ומאה כמו שכתבאר בתרומות' וכענין
רחיצת ידים אפילו שהיו ידיו טהורות' והיא מכלל יח' דברים שגזרו
ועוד יתבאר זה במקומות רבות מסדר טהרות' וכענינה בתרומה
אשר החלה בידו אפילו היא טהורה ולא כאלה ליגע בהן כבר פס'
פסל אותן ולפיכך חייב בכטילת ידים לאכול פירות של תרומה ואינו
חייב בזה לא בחולין ולא במעשר ועוד יתבאר כל לו הדברי' במקומן
והערב שמס' למאמרס' הש' נכא' השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים'
והעק' אצלנו ביאת שמשו מעבבתו מלאכל בתרומה וכבר בארנו זה
בתחילת ברכות' לא מן המוקף עבינו מן הדבר שהוא מוקף ומכוס'
במקום אחר ולא שיניח מזו העיסה החלה החייב בה והחייב' לאות'
עיסה האחרת שהיא במקום אחר וכמא' שהפריש שלח מן המוקף על
המוקף ושעור המאמר' כן אין נוטלין מן הטמא' ואין נוטלי'
לא מן המוקף וכן תרומת הגרן כמו שזכרנו בתרומות' ומן הדבר
הנמור' לפי שכתבאר ראשי' ואמר ראשית רבגן אינו משריש ער' שהיא
לבן עבינו עד שיגמר' עד שישייר מקצת עבינו לא בקרא ראשית אלא
אם נשאר ממנה שיער' והוא אמר מראשית ולא על ראשית' וכן
פסקנו ההלכה במסכת תרומות' .

פרק שפ פירות חוצה לארץ שנכנסו לארץ חייבין בחלה יצאו מבאן לשם ר' איעזר מחייב ו ור' עקיבא פוטר

אמר הש"ס אשר אני מביא אתכם שמה שמה אתם חייבים ואי אתם חייבים בחונה לארץ ור' ליעזר אומ' באכלכם מלחם הארץ בין בארץ בין בחונה לארץ ולפיכך אומ' שאם יצאומן ה הארץ לחונה לארץ חייבין ונהלכה כר' עקיבא

ב עפר חוצה לארץ שבא בספינה לארץ חייבת במעשרות ובשבועית אמ' ר' יהודה אימתי בומן שהספינה גוששת עיסה שנלושה במי פירות חייבת בחלה ונאבלת בידיים מסואבות

פירות חונה לארץ אינן חייבות מן התורה במעשר ולא בריני שמטה וכשנא עפר מחונה לארץ לארץ ישראל בספינה וזרע באותו עפר שבחנותה ה הספינה אותו הזרע חייב בכל החוקים וכתבא שתייה הספינה מ מתחככת בארץ וזהו ענין גוששת ופי' כלומר דבקה בארץ ונגש כמו עפר וכבר בארנו כי בכל מקום שאמר ר' יהודה חיימתי שהוא מ מבאר לני שקדים לו חולק עלינו וכבר בארנו זה כי מי פירות אינן מכשירין וזכרנו עוד ענין ההכשר ועוד יתבאר זה במקומותינו בסדר טהרות ולפיכך כשלא הקמח במי פירות אותה הפת תאכל ב בידיים מכואבות ואעפי' שהיא תרומה לפי שלא הוכשרה לטומאה ו ולא תפסל בידיים משואבות

ג האשה יושבת וקוצה חלתה ערומה מפני שהיא יכולה לכסות עצמה אבל לא האיש מי שאינו יכול לעשות עיסתו בטהרה יעשנה קבין ואל יעשנה בטומאה ור' עקיבא אומ' יעשנה בטומאה ואל יעשנה קבים שכשם שהוא קורא לטהרה כך הוא קור' לטמאה לזו קורא חלה בשם ולזו קורא חלה בשם אבל קביים אין להם הלק בשם

מפני שהיא יכולה לכסות את עצמה פי' כשתפנה רגליה וישיבתה על הארץ ותחפף רגליה זה לזה לה ת תחלה לה עירונה ומותר לה לברך ולהניח חלה וכן אמרו בפרט ב בתלמוד בבלי שהיו כל פניה טומאת בדיקה והאיש אעפי' שהוא יושב כיון שאבריו ר"ל איברי הזרע בולטין חסור לו לברך ולפיכך אינו מ מוניא חלה ומי שאינו יכול לעשות עיסתו בטהרה ענינו שהיה טומא ויהיה בינו ובין המים יותר מארבע מילין לפיזו אין מטריחין א אותו ללכת עד מקום המים ולטבול וללבוש הלל ילבוש בטומאה אבל לא ילבוש חלה קבים שהוא פחות מעשר חלה כדי שלא יתחייב בחלה וכבר בארנו שער הקב וכן אין מטריחין אותו לטבול לאחריו לבקש מים אפי' היה רחוק מהם שיעזר מוצע אבל אם היה בינו ובין המים ושהיו המים לפניו ארבע מילין או פחות חסור לו ללבוש בטומאה ואין הלכה כר' עקיבא

ד העושה עיסתו קבים ונגעו זה בזה פטורים מן החלה עד שישוכו ר' איעזר אומר אף הרודה ונותן לסר הסל מצרפן לחלה

קבים הזכרים כבאן בוז ההלכה יש בהם שיעור חלה ועוד נדבר על זה בזה הפרק ואמר ונגעו זה בזה ר"ל בעת האפייה שנגעו קנת ככרות לקנתם שאין ח חייבות בחלה עד שירכזו קנתם בקנתם ריבוק יפה ור' ליעזר אומ' שאם לא בדרך דמיון מלה בענין אחת אחת ואשה אותה והוציאו כ לן מן התבואה אחת ונתקבצו כולן בסל אחד אעפי' שאין נוגע וזכרון חייב להנתיח מסן החלם אחר האפייה וכן ביארנו בתלמוד וא ואמרו שאפי' בענין שאין נוגעין מו עש זז הסל מצרפן לחלה ונהלכה כר' ליעזר

ה המפורש חלתו קמח אינה חלה וגול כיד כהן העיסה עצמה חייבת בחלה והקמח אם יש בו בשיעור חייבת בחלה ואסורה לזרים דבריר יהושע אכרו לו מעשה וקפשה וכן אמ' להם אף הוא קלקל לעצמו ו

ותיקן לאחרים

העיסה עצמה חייבת בחלה ענינו שאם לא היה שם אחר מן הקמח אחר שהוציא מוצה קמח וכתבן להיות אותו הקמח חלה שאותה עיסה חייבת בחלה ונותן הקמח אם יש בו חמשה רביעים שהוא שיעור חלה כמו שיתבאר ולש אותו שהוא חייב בו בחלה ואותה חלה אסורה לזרים כדן כל חלה ולא באמר זו העיסה חייבת ח חייבת חלה בין שהקמח שלה לחלה היתה בו הטובה ולא יתקיים זה חלה כשהוציא החלה מן העיסה וכלו אותה חלה הראשונה על כל הקמח הוציאה ר"ל על כל מה שכלוש ממנה ועל הקמח שהוציאו ח חלה אמר לנו מעשה וקפשה וכן זר וקפשה כמו וכתבנו וכן כמה זאת חלה במקומות בענין אחר ובענין אחרות רחוק שאינה בכל חלה וכי זה הקמח שהוציאו חלה חייב בחלה חייב גמור לפי שאילו היה חייב כשאר העיסה לא היה רגילה לזר שכתבו אותה חלה לעצמו ואין להן אף הוא קלקל לעצמו שאלו אותה חלה לפי שחטא ותיקן לאחרים שהם חשבו שלא חייב אותה הקמח חלה וזכרתי שהוא חייב והוא אמרם בתלמוד קלקל לעצמו ואכל וחי' עש ותיקן לאחרים דאיכונן ואכל ונתלן ביה ונהלכה כר' יהושע

ו חמשת רבעים קמח חייבין בחלה הם ושארין וסוכן ומורסן חמשת רבעים חייבין ניטל מורסן מתוכן וחזר לתוכן הרי אלו פטורין

דבע הוא רובע הקב אבל אתה חייב לרעת כי הרבעים הזכרים כבאן במסכת חלה והקבים הזכרים אינם הקבים שקדים לנו שער מדיח ואין הרובע הזכר בוז הסלכה בשיעור חלה הוא הרובע קב הזכר בוז המסכתא ועוד אין הקבים הזכרים בוז המסכתא כולל שנין וכבר בארנו במסכת עיריות כל זה ר"ל שער המדות בענין שיעור חלה וכמו כן כל זה כי חמשת רבעים הזכרים כבאן יותר מקבים החמורין למעשה באמרנו יעשה קבים ולא יעשה ב בטומאה אבל אם הקבים שאמרנו העושה עיסתו קבים ושאלו ה החמשה רבעים שיעורים מן הקב הזכר במסכה בזולת זה המקום שקדם לנו שיעורם בסוף פיהו קב ושמה עשירית הקב וממה ש זכרנו לך בסוף פיהו מן המדות יתבאר לך שמדת הקב הזכר ר' ארבע ארבע בעת על ארבע ארבעות ביום עזר ארבעות ושמה ע עשיריות החצבע כמבא לפי זה החשבון שהמדה שהיא חייבת בחלה צריך שתהיה מיתה עשרה ארבעות על עשרה ארבעות ביום שלשה ארבעות ועשירית ארבע ועשירית עשירית ארבע וחלק מאלפים וחמש מאות מן הארבע וכל זה בריוק וכבר בארנו בסוף פיהו כי החצבע שמעשירין בו המדה הוא הגדול אם כן כל מדה שהיה בחלה זה השיעור הזכר יתחייב בחלה אבל אם בחנו לשער מה ש שתכל זאת המדה במשקל ישתנה כש שנוי הדבר המדוד לפי שאין כבוד המשקל השעורין והחייבים שיה' ולא מידי הקמח כולם משקלים שנה אעפי' שהם ממין אחד ולא כתבו לנו שיעור חלה במשקל אלא ב במדה כמו שהתראה והכותן שיעור חלה בשיעור המשקלים טועה ו מקום טעוהו גלוי מאד לא חס נתן זה בקרב במין רמון ליו ואמר וס' חזרין ומורסן רוב בו כי המורסן והשאר' שבקמח מטרפין לחמם רביע קמח וכש מעשירין המורסן מן זה רבע קמח ואח' כך מחזירין אותו לתוך הקמח פטורה לפי שהמורסן אינו חייב בחלה למה שאמר סכתוב עריות כר' עיסה

ז שיעור חלה אחד מעשרים וארבעה העושה עיסה לעצמו חמשה רבעים אחד מעשרים וארבעה ונותן עושה עושה למכור בשוק וכן האשה שהיא עושה למכור בשוק אחד מארבעי רשמה נטמאת עיסתה שונגת או אנוסה אחד מארבעי רשמה נטמאת מודה אחד מעשרים וארבעה כדי שלא יהא חוטא נשבר

מה שחייבו לבעל הבית אחד מעשרים וארבעה לפי שהוא לש עסקה קטנה וצריך להוצי' שער שהיה ראוי לתתו לסוף כמו שאמר הש"ס חייבנו שיהא בו כדי כתיבה ועל כן אין ראוי להיית פחות מחלק מעשרים וארבעה מן השיעור המשוער לחלה ש שאם חמשה רבעים

חול ולא עזה וזה קודם וזה המאמר כולו מכוון כשתבין כל מה ש
שקדמנו בו הסדר

ד כיוצא בו המקריש פירותיו עד שלא
באו לעונת המעשרות ופראן פטורין ומשכאו לעונת מ
מעשרות ופראן חייבין הקדישן עד שלא נגמרו וגמון
הגובר ואחר כך פראן פטורין שבשעת חובתן היו פ
פטורין

זו ההלכה כבר קדמנו לרוב עליה בפרק דביעי מפאה ולשם
כשפית אמת באות

ה גבר שנתן לישראל לעשות לו עסה פטורה מן
החלה נתנה לו מתנה עד שלא גלגל חייב ומשגילגל פ
פטור העושה עסה עם הגברי אם אין בשל ישראל ב
כשיעור חלה פטורה מן החלה

זה המאמר מכוון היטב
ו גר שנתגייר והיתה לו עיסה נעשת עד שלא
נתגייר פטור ומשנתגייר חייב ואם ספק חייב ואין
חייבין עליה חומש ר' עקיבא אומר הכל הולך אחר
הקרימה בתגור

כצ"ע ע"ש שלח נתגייר רובה בו כתגלגלה בחטים
וכטמאה בשעורים נאם כולד שפק אם קודם שכהנייר כעצית או אחר
שנתגייר חיבת בחלה נהחולל אותה חלה בשוגב חייב חומש לפי
שהוא שפק והמוציא מחבירו עליו הראיה וכבר ביארנו כי החלה
האמיתית חייבין בה חומש נר' עקיבא אומר הכל הולך אחר
קרימה ב' גור' אם נתגייר קודם שיהרמו פני הפת בתגור חייב בה
בחלה לפי שר' עקיבא סובר כי החלה מווציין מסיקמו פני הפת ו
לר' עתנ' זו היא טענת הונאות חלה וכן נראה מדעתו כשפרי אמר
לשם אין מפרשין עד שתגמר מלאכתה אי זה הוא גמר מלאכתה
קרימתה בתגור דברי ר' עקיבא וקרימה הוא שיקפה פני הפת והיה
לן כמין קליפה ואין הלכה כר' עקיבא

ז העושה עסה מן החטים ומן
האורז אם יש בה טעם דגן חייבת בחלה יוצא בה אדם
ידי חובתו בפסח ואם אין בה טעם דגן אינה חייבת ב
בחלה ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח

כבר קדם לנו כי החלה אינה חייבת לא מחמשת המינין וכמו כן אין
אדם יוצא ידי חובתו בפסח אלא בחמשת המינים ואין האורז מכללם

ח הנוטל שאור מעסה שלא הורמה חלתה ונתן לתוך עסה
שהורמה חלתה אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוצי לפי
חשבון ואם לאו מוציא חלה אחת על הכל

אם יש לו פרנסה ממקום אחר
מוציא לפי חשבון ביאור זה כאשר אמרנו לך והוא שמביא אדם קמת
שיעורו במנפרו לאותו שאור שלקח מעסה שלא הורמה חלתה שיקים
הכל חמשה רבעים שהוא שיעור חלה ואחר כך יעבר הכל ומוציא מ
ממנו חלה החייבת לחמשה רבעים ואם אין לו מה שיצדק תהיה
כל העסה טובל ויוציא ממנה החלה החייבת לה אלו היתה טולה ט
טכולה לחלה וזהו אמרם מוציא חלה אחת על הכל

ט כיוצא בו
ויתי מסיק שנתערבו עם ויתי מקוף ענפי בציר עם
ענפי עוללות אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי
חשבון ואם לאו מוציא תרומה ותרומת מעשר לכל
והשאר מעשר ומעשר שנלפי חשבון

ויתי מסיק ה' הזיתים שמלקטין בעלי בתים שחס בעלי הקרקעות
וכבר בארנו פעמים כי לקטת הזיתים יקרא כלשון חכמים מסיקה
ויתי מקוף ה' הזיתים שמלקטים סעניים והעד בנוקף זית שנים
שלשה גרגרים

אבל הכתוב שהוא לש' הרבה חלנו חלק מארבעים ושמונה
הוא שיעור שיש בו כדי כתיבה ועוד כתבו טעם אחר מפני מה
פתחו שיעור לבעל הכית חלק מעשרים וארבעה לפי שבעין הוצאתה
החלה הוא כתיב לאשה ופאשה עינה רעוב שמטריחין אותה להוציא
חלק מעשרים וארבעה ולוואי שתוציא חלק מארבעים ושמונה
והעושה עיסה למעשה כנו' אשתי ששיעורו רב והוא דומה לנחתו
חייב להוציא חלק מעשרים וארבע כדי שלא תשתכח חלת בעל הכית
וכמו כן לא כתב הפרש בחלת נחתום שתהיה חלק מארבעים ותשע
ואשי תהיה זו המונחת חשה ותלגש בכיתה כמע הבעל הכית ופתן
שיעור תרומה טמאה מנוטל לפי שהיא לשיפה עומדת ולא כשחלל ל
להרבות טומאה בקדש שלא יהא חוטא כשכר פי' שלא יריח החוטא
שטמאה ויוציא פחות ממה שהיה מוציא אלו לא עבר וטמאה

י ר' אישור אום נטלת מן הסהור על הסמא בריצד עיסה
טהורה ועיסה טמא נטל כדי חלה מעיסה שלא הורמה
חלתה ונתן פחות מכביצה באמצע כדי שיטול מן ה
המוקף וחכמים אוסרין

אמר ר' אליעזר שנטל אדם מעסה
טהורה שלא הורמה חלתה שיעור תרומה החייבת לעסה טמא ואחר
כך נוטל פחות מכביצה מעסה טמאה ומחלקה ונותן בצדה מנר א'
אחר עסה טהורה ובצדה מנר שני עסה טמאה ויהיה אותו החלק ש'
שהוא פחות מכביצה באמצע ואחר כך יביא שיעור שבו שיעור שתי
חלות על אותו החלק הטמא שהוא פחות מכביצה ומוציאו לעסה חלה
על שתי העצמות ואז יהיה תורם מן המוקף כיון שכל אותם השעורים
דבקים זה בצד זה ונתהיה החלה טהור והעסה טהורה גם כן עומדות
בזאת לפי שכל אחד מהם לא נבעה לא בפחו מכביצה מחולל טמא
וכבר זכרתי לך כי מה שהוא פחו מכביצה מחולל טמא שאינו מן טמא
טומאת אוכלין ועוד יתבאר זה ויתברר במסכת טהרות וחכמים
אוסרין אלא שנוציא מן העסה עצמה והלכה כחכמים וכבר קדם לך
שאסור להוציא מן הטמא על הטמא

יא פרק שלישי אוכלין עראי מן העסה עד שתתגלגל
בחטים ותטמטם בשעורים גלגלה ב
בחטים וטימטמה בשעורים האוכל ממנה חייב מיתה
בין שהיא נותנת את המים מגבהת חלתה ובלבד שידא
שם המשת רבעים קמת

עד שתתגלגל פי' עד שתתערב
ותטמטם פי' שירבחו חלקם הנהם בקנתם עד שיהיו גוף אחד האוכל
ממנו חייב מיתה לפי שהוא טובל והטובל במיתה כיון שהיא כותנת
המים מגבהת חלתה ואע"פ ששאר מן הקמח בעריכה קנת שלא כ
כלום ולא כתעריכה וכתבאי שלא יהיה באותו הקמח שלא כלום ולא כ
כתעריכה שיעור חמשה רבעים שהוא שיעור חלה וכשאמר הרי זו חלה
על העיסה ועל השאור ועל הקמח שנספיידי בה לכשתעשה כלה ת
תקדש זו שכדי לשם חלה הרי זה מותר וכן כתבאר בתלמוד

יב גרמעה עיסתה עד שלא גלגלה פטורה שהמדומע פטור
ומשגילגלה חייבת מולד לה ספק טומאה עד שלא גלגלה
תעשה בטומאה ומשגלגלה תעשה בטהרה

כדמעה
פירוש שנתעריכה בה התרומה וכבר ביארנו כי המדומע פטור מן
החלה ואחר תעשה בארקה עיניו שתגמר כמות שהיא ולא יקפיד
בספק טומאה שכולל

יג הקדישה עיסתה עד שלא גלגלה
ופראתה חייבת ומשגילגלה פראתה חייבת הקדישתה
עד שלא גלגלה וגלגלה הגובר ואחר כך פראתה פטורה
שבשעת חובתה היתה פטורה

ההקדש אינו חייב בחלה למאמר
הפי' תרימו תרומה ואמר כשפרי את שמורם ממנו קודם והנשאר

ר' עקיבה פטור על העיקר שקדם לך מדינתו כי מי שהוציא חלה מקב אחד נקדחת חלה נחכמים מחייבין לפי שהם אומרים במי שהוציא חלה מקב אחד אינה חלה כמנא חומרו קלנו אחד על דעת ר' עקיבה לפי שחומרו שהחמיר ואמר בחלה שהוציא מקב אחד קדש ואסורה לזרים הכריחו לומר בשני קבים הנזכרים בכאן פטורה מן החלה וזו היא קלא

ו טסל ארס כרי חלה מעיסה שלא הורמה חלתה לעשותה בטרהרה להיות מפריש עליה והולך חלת דמ דמאי עד שתסרח שחלת דמאי גטלתמן המהודר על הטמא ושלא מן המוקף

אומר בכאן שלוקח ארס שיעור מן העיסה והוא טהור ומכניע להיות חלה על עיסות אחרות שילוש מן הדמאי אפילו יהיו אותן העיסות טמאות לפי שהעיקר חלינו מה שזכר חלת דמאי כיטלת מן הטהור על הטמא נטל מן המוקף ואמר עד שתסרח חזור עד כדי חלה שהוציא בטרהרה לפי שהוא מפרי עליה עד שתסרח ותפסד ולא תהיה ראויה לאכילה ארס

ו ישראל שהיו אריסין לגוים בסוריא ר' אליעזר מחייב פירותיהם במעשרות ובשביעית ורבן גמליאל פוטר רבן גמליאל אומר שתי חלות בסוריא ר' אליעזר אומר חלה אחת אחוז קולו של רבן גמליאל וקולו של ר' אליעזר חזרו לנהוג בדברי רבן גמליאל בשתי דרכים

טבר קדם לנו כי סוריא הם הארצות שכבש דוד שלא מארץ ישראל וכבר ביארנו במסכת דמאי שפירות סוריא אינן חייבות במעשרות אלא לפי שלקט אותם פירות מקרקע ש שלו ואחזתו וביארנו טעם בזה ואומר בכאן שאם היו ישראל וגוי ש מתקין בקרקע מארץ סוריא ר' אליעזר מחייב אותם במעשרות כי סוריא לרענו כמו ארץ ישראל בזה הענין כיון שיש לו שותפות בקרקע וכתחייב במעשרות ורבן גמליאל פוטר לפי שהוא חלוק קרוב מחונה לארץ ואינו חייב במעשרות עד שיהיה הקרקע כולו שלו ולא יהיה לבני חלק בו כמו שביארנו במסכת דמאי ומה שאמר רבן גמליאל שתי חלות בסוריא כמשך אחר עיקרו כי סוריא ריכיה קרובים מדיני חונה לארץ ומייב ארס להוציא בה שתי חלות מן העיסה כמו שהוא חייב בחונה לארץ האחת תשרף מפני שהיא טמאה לפי שהיא בחונס לארץ והשני תנתן לכהן כדי שלא תשתכח תורת חלה מן ישראל כמו שכתבאר לקמן ועוד יתבאר זה במקומות כי עפר חונה לארץ שורפין עליו תרומה ור' אליעזר אומר חלה אחת לפי שמריח חלנו כמו ארץ ישראל ברוב הריחים ואינו סובר ששפירה מטמא כמו חונה לארץ על כן אינה חייבת אלא בחלה אחת והנהיג העם זמן לקבל בשתי הדעות והוא שהיו מחייבין בסוריא חלה אחת וסבורין פירות האריסין מן המעשרות ואחר כך חזרו לכהנהגדברי רבנן חלה כ"ב בשני המאמרים

ח רבן גמליאל אומר שלש ארצות לחלה מארץ ישראל ועד כזיב חלה אחת מכזיב ועד הגהר ועד אמנה שתי חלות אחת לאור ואחת לכהן של אור יש לה שיעור ושל כהן אין לה שיעור מן הגהר ועד אמנה ול ולפני שתי חלות אחת לאור ואחת לכהן של אור אין לה שיעור ושל כהן יש לה שיעור וטכול יום אוכלה ר' יוסי אומר אינו צריך טבילה ואסורה לזכים ולזכו למה ולילודות ונאבלות עם הזור על השולחן ותנת לכל כהן

טלש ארצות לחלה ענינו כי לטלש חלקים חלק הארץ לענין חיוב חלה ארץ ישראל כולה ונבולה עד כזיב והיא הארץ שהחזיקו בה ע עולי בבל כמו שכתבאר בפרק ששי משביעית והיא הארץ שכתבאר קדושה שניה בעליית עזרא היא חייבת בחלה אחת ותנתן לכהן

זיתי נקף והעוללות אינן חייבין במעשרות כמו שביארנו במסכת פאה וכשתעברנו זיתי נקף שאינן חייבות בתרומה ובמעשרות עם זיתי מסיק שהן חייבות בהם אם יש אצלן זיתים אחרים מלבד אותן המעשרות יוצאין מהם המעשרות והתרומה החייבות לאותן זיתי מסיק המעשרות עם זיתי נקף הפטורות וזהו ענין אמרם לפי ח חשבון ואם אין אצלן זיתים אחרים יוציא מן הזיתים המעשרות ת תרומה ותרומת מעשר החייבים לבל וכחשב הכל זיתי מסיק ומה ש שישאר מן הדבר המעשר יוציא ממנו מעשר ראשון ומעשר שני לפי ששבון כלנו לפי מה שיש באותו הדבר המעשר מוציאי מסיק בלבד ושיעור ההלכה כך ומפריש מן השאר מעשר ראשון ומעשר שני לפי ששבנו ומה שחייבנו שנוציא מתרומה ותרומת מעשר על הכל לפי שיש בהם עין מיתה כמו שביארנו בתחלת דמאי וכלי ספק שיכול לחזור ולקחת מהן העניים זיתי נקף או העוללות המעשרות בזיתו או בעבכיו על הדרך שזכר בפאה

ט הנוטל שאור מעיסת חיטים ונותן לתוך עיסת אורז אם יש בה טעם דגן חייבת בחלה ואם לאו פטורה ואם כן למה אמרו הטבל אוסר כל שהוא במינו ושלא במינו בנותן טעם

אוסר כל שהוא מין במינו כיצד כגון שיתערב חטה בחטה ואורז באורז ושלא במינו כנותן טעם כגון שיתערב חטים באורז וכיוצא בו

פרק רביעי שתי נשים שעשו שני קבים ונגעו זה בזה אפי' הם ממין אחד פטורין ובזמן שחם של אשה אחת מין במינו חייב ושלא במינו פטור

זו ההלכה על דעת בית הלל שאומרים מקב"ס חלה כמו שיתבאר בעיניית כבר ביארנו אכחנו במה שקדם שיעור חלה והכונה בזו ההלכה שיהיה בשתי העיסות שיעור חלה

ב אי זה הוא מן במינו החיסים אינן מצטרפות עם הכל אלא עם הרוסמים השעורים מצטרפות עם הכל חוץ מן החיטים ר' יוחנן בן גורי אומר שאר המינים מצטרפין זה עם זה

זה הצירוף אין ענינו שתתערב העיסה כולה ויהיה הכל אחד לפי שכבר קדם כי חמשת מינין מנשרפין זה עם זה אבל ענינו שיסדרו עיסה אצל עיסה אחרת ותדבק בה כמו שאמר נגעו זה בזה ורובה באמרו שאר המינים שאר חמשת מינין והם טבולת שועל וכוסמין וששון והלכה כר' יוחנן בן גורי

ג שני קבים וקב אורז או קב תרומה כאמצע אינן מצטרפין דבר שנטלה חלתו באמצע מצטרפים שכבר נתחייב בחלה

טבר קדם לנו כי האורז והתרומה אינן מחייבין בחלה וזה טעם כוונתו ז' בזולתו ינטרף לשנות לך עבין אמר אמרם קביים שיעור חלה כי כבר זכרנוהו

קב חדרש וקב ישן שנשכו זה בזה ר' ישמעל אומר יטול מן האמצע וחכמי אוסרים הנוטל חלה מן הקב ר' עקיבא אומר חלה וחכמים א אומרים אינה חלה

וחכמים אופרים כאמר על העקר שקדם במסכת תרומות אין מפרישין מן החדש על הישן ומן הישן על החדש ואמר מן הקב רובה בו שחנות משיעור חלה לרשת חכמים אבל בית שמאי פוטר מקב חלה כמו שיתבאר בעיניית ונטה ר' עקיבה לדעת שמ שאי מיצו והלכה בחכמים

ה שני קבים שנטלה חלתו בין של זה בפני עצמו ושל זה בפני עצמו חזר ועשאו עיסה אחת ר' עקיבה פוטר וחכמים מחייבין נמצא חומר קולו

ומצויב עד הפקר עד אמונה והיא ארץ ישראל שהחזיקו בה עולי מצרי
 ולא תקדשק בימי עזרא אבל נשארו עם הגוים שנכבדים היא חייבת
 שתי חלות אחת לשרפה מפני שהיא תרומה טומאה ויש לה שיעור לפי
 שהיא מן התורה למאמר ושי ויהי בכלכלם מלחם הארץ וכאמר זה
 כשהיו אובלין המן וכשאכלו הדבן נתחייבו בחלה ולפיכך צריך
 להוציא חלה בשיעור שזכרנו והוא חלק מעשרים וארבע או חלק
 מארבעים ושמונה כמו שכתבאר וחלה שנייה לתתה לכהן ואין לה
 שיעור חלה אי זה שיעור שירצה המוציא לפי שהיא מדברי סופרים ו
 והתקינו זה כדי שלא יחשב אדם שתירומה טהורה תשרף בטמאין ע
 ששורפין זאת החלה שלא בטומאת טומאה מפורסמת ומתקנה
 ועד אמונה ולפנים רל שאר הארץ כולה שהיא ארץ העמים והיא חונה
 לארץ ושכנו בה ישראל אחר גלותם מארצם ארץ הנבי יתחייב בה גם
 כן שתי חלות אבל שתייהם מדרבנן ולפיכך כתבו השיעור לחלת הכהן
 ושל אור אין לה שיעור וכן אמר הוראיל וזו מדבריהם מוטב לרבות
 בהחללות ולא לרבות בהשרפות ואמרנו וטובל יום חוללה עניני חלת
 חונה לארץ שאין לה שיעור ור יומי מתיר לביעל קרי לאוכלה ואסורה
 לרבים ולזבות ולגרות ולילדות לחונן טומאתה לפי שטומאה יוצאה
 עליהן מבעבן ואמרו בתלמוד אין תרומת חונה לארץ אסורה לא למי
 שאומאה יוצאה עליהן מבעבן רובה לומר באיש עד שיראה קרי ובחשה
 עד שתראה דם והוא הקטש וכברא אמתית שירמה אותה בזו הראשון
 הכשרפת שהיא מותרת לאכלה לכהן קין אבל לכהן גדול בשנים
 שהוא טמא טומאת הגוף אסור לאכלה חבל תשרף ולפיכך ראוי לך
 ליעת כי כשהיה כהן קטן או גדול שטבל כמנהג בחונה לארץ לא כ
 כצורך להוציא שתי חלות אלא כוציא אחת כשעבר ונתן אותה לכהן ה
 הקטן ולאכלה כולה ואם לא יהיה לנו כהן אלא למי שטומאה יוצאה
 עליו ובעבו והוא בטומאתו או כוציא שתי חלות אחת אין לה שיעור ו
 ותשרף כמו שבארנו ואחת יש לה שיעור ותבתן לחיה כהן שידומל
 לו ואוכלה כדי שלא תשתבח תורת מלה מישראל ושעור זו החלה
 חלק מארבעים ושמונה לפי שהיא טומאה באונם רל אותה העשה
 שכיבשה בארץ טומאה ואמרו ונותנה לכל כהן ענינו בין שהיא חבר
 בין שהיא עם הארץ לפי שאינה כל כך באזקה שלל תיבתן לעם ה
 הארץ וכחוש שמא יאכלנו בטומאה כיון שהיא טומאה בארץ העמים
 ואין להכהן כר יומי וממה שאחת צריך לידע מה שאמרת בפדק
 רביעי מבגרות תרומת חונה לארץ אובלין והולך ואחר כך משריש ע
 ענינו שהוא מותר לו ושם כאמר תרומת חונה לארץ אין בה משום
 כהן המסייע בבית הגרנות

ט אלו שתנן לכל כהן החרמים והבכורות
 ופדיון הבן ופדיון פטר חמור והזרוע והלחיים והקיבה
 וראשית הגז ושמן שרפה וקדשי המקדש והבכורים ר'
 יהודה אוסר בכבורים כרשית תרומה ר' עקיבא מתיר
 וחבמים אוסרים

אמר בתלמוד הבכורים והבכורות לאנשי
 משמר והשאר לכל כהן רונה באומרו לכל כהן שלא פרט בהם
 כהן תלמוד חכם מעט הארץ אלא על דרך הטוב והיפה לאומר השי'
 ונתתם ממנו את תרומתה להארהן הכהן ואמרנו בספרי
 מה אהרן חבר חף כל חבירים מאן אמרו אין נותנין מתנות בסונה
 לא לחבר וזה הדין הוא חייב במקבת המתנות כמו שיתבאר בזה ה
 הפרק וכשאר המתנות יהיה הכל חוזר לרצון הכותן אבל שיהיה
 חסור לתתם לעם הארץ לא והחרמים הוא מאמר השי' לאהרן כל
 חרם בישראל לך יהיה רומן לאמרנו יתעלה אך כל חרם אשר יחרים
 איש לה וכו' וכיון כן שדה אחוזה לא ייחד בו כהן ואמר יתעלה ואם
 משדה אחוזה יקדיש איש לה וגו' והבכורות רונה בו בכור בהמס
 טהורה ופדיון הבן הוא חמשה פלעים שפדיון בהם בכור האדם
 ופדיון פטר חמור הוא חמיו יתעלה פטר חמור תפיה בשנה והשם ית
 רמו באמרנו וזאת בכור הבמה הטומאה תפיה וכבר כלל הכתוב א
 אלן השלשה מיכין מן הבכורות בשפוק אחד ואמר כל פטר רחם ל
 לכל כשר אשר יקריבו לה בארץ ובהמה וגו' והזרוע והלחיים והקיבה
 הם הקדשות מתנות בכל המשכ והוא אמרו יתעל ונתן לכהן הזרע
 והלחיים והקיבה וראשית הגז הוא אמרו נראשית גז צחק נתן לנו ועד

יתבאר דיני המתנות וראשית הגז במסכת חולין וכמו כן נבאר דיני
 שדה חרמים ושדה אחוזה במסכת בכורות וכבר בארנו פעמי בזה
 הסדר ששמן שרפה קורין לשמן תרומה שטומאתה והטעם שלא נקדים
 באלו המתנות כהן חבר על זולתו לפי שאין בהם קדושה ולא כחוש
 שמא יטמאו אותם עם הארץ ואמרנו וקדשי המקדש ענינו שהן
 כיתבין לכל כהן מאנשי המשמר לפי שאכחנו לא נקדים אנשי המשמר
 קדשה על קדשה וקדשי מקדש הם עשרה חטאת בהמה נחטאת
 העוף ואשם וראי ואשם תלוי וזבחי זבחי זבדור ולבן שמן של זבדור
 ושתי הלחם ולחם הפנים ושירי מכחות ושירי העומר ומפני זה נק
 כקדוה קדשי מקדש לפי שאסור לכהנים לאכל דבר מאלו העשרה לא
 בזורה ודע כי מתנות בהונה הם טלן עשרים וארבע עשרה כמ
 במקדש והם אותה שאמרת לך וארבעה שאין הכהנים זוכים בהם
 אלא כירושלים בלבד והם הבכורות והבכורים ומורה מתורה ואיל
 כזר ועורות הקדשים הבכורות והבכורים כבר ביארנו שהם כי
 ביארנו בתלמוד שהם כיתבין לאנשי משמר ומורה מתורה ואיל כזר
 וכמו כן עורות קדשים אינם נתנות לכל כהן אלא לוקח אותם הכהן
 המקריב אותה הזבח וכן בא הכתוב בערות קדשים והכהן
 המקריב את עולת איש עור העולה אשר הקריב לכהן לז יהיה ואמר
 במורה מתורה לכהן הזרקה את דם השלמים לז יהיה ואמר במורה
 מאיל כזר והכיף אותה הכהן תנופה לפני ה' קדש הוא לכהן
 ולמרונו שכהן המניף הוא האוכל אותה ויש מהם עשר מתנות זוכים
 בהם הכהנים בכל ארץ ישראל והם אותם שאמרנו בהם עשר בב
 בגבולין והם תרומה ותרומות מעשר וחלה וראשי הגז והמתנות
 ופדיון הבן ופדיון פטר חמור ושדה אחוזה ושדה חרמים וזבל הגר
 ומכינו בזו ההלכה מאלו עשר מתנות שש מתנות ואמרנו שהן כי
 כיתבין לכל כהן כשארנו ארבעה והם תרומה ותרומת מעשר וחלה
 וגזל הגר ותרומה ותרומת מעשר וחלה אינן כיתבין לעם הארץ בשום
 פנים מפני שהוא חסור על הטומאה ושמן יטמאם ויאכלם וכן גזל
 הגר אינו ניתן אלא לכהן המקריב איל האשם והוא אמרו ית ואם אין
 לאיש גזאל להשיב האשם אליו האשם המושב לה לכהן מלבד איל
 הישירים אשר יכפר בו עליו הורנו בזה הפסוק שלאנו כהן קמ
 המקריב בעבורת איל האשם נותנין אותו הדבר הגזול ופדיון זה
 הפסוק במי שגזל גר באמרנו השי' ואם אין לאיש גזאל וזה אי אפשר לא
 בגר כי ישראל לא יחסר לז יירש לעולם לאמרנו ונתתם את חתכתנו ל
 לשאר וגו' ואמרנו כל חלה ממשמשת ועולה עד ראובן כמו שכתבאר
 בבבא בתרא ר' יהודה אוסר בכיבורים שיכתבו לחיזה כהן שירמון
 וכבר זכרנו שהם ראוי לאנשי משמר ועוד יתבאר דיניהם
 במסכת ביבורים וכרשיני תרומה מתיר ר' עקיבא לתתם לכל כהן
 לפי שהם מאלל בהמה ואם כטמא לא נקשר להם נחכמים אוסרין
 לפי שהיו נאכלים בימי הרעב וכחוש שמא יאכלם בטומאה ולפי ח
 אינן כיתבין אלא לחבר כהן כל תרומה וזה הוא ענין אמרם חיימתי
 גזרו על הכרשינין בימי רעבון והלכה כחכמים

י נתאי איש תקוע
 הביא חלות מביתו ולא קבלו ממנו אנשי אבסגדריא
 הביאו חלותיהם מאלבסגדריא ולא קבלו מהם אנשי הר
 צבועים הביאו בבוריהם קידם לעצרת ולא קבלו מהם
 מפע הכתוב שבתורה וחג הקציר בכורי מעשיך אשר
 תורע בשדה

העקר אכלנו אין מביאין תרומה מחונה לארץ לארץ ואמרנו בתלמוד
 בלן התרומות הבאות לארץ ישראל לאכלם אי אפשר שלא יהו אמרי'
 ראינו תרומה טומאה נאכלת למי שהוא מחונה לארץ לשרפה אי אהת
 יבול שלא יהיו אמרי' ראינו תרומה טהורה נשרפה לפי שלא בטומאה
 בטומאה מפורסמת לא בעבור חונה לארץ ואין כל אדם יודע בזאת
 הטומאה להחזירה למקומה אי אפשר שלא יהו אמרי' ראינו תרומה
 יוצאה מהארץ לחונה לארץ כינר הוא עושה מניחה עד ערב הפסח
 ושופר וזהו ענין המעשר שנעשה בתרומות אלכסגדריא ואמר לא
 קבלו מהם

יא בן אגטינוס העלה בכורות מכלל ולא קבלו
 ממנו יוסף הכהן הביא בכורי יין ושמן ורא קבלו ממנו

אף הוא העלה את בשר ואת בשרו לעשות פסח קטן כירושלם והחזירוהו שלא יקבע הדבר חובה אריסטון הביא כבוריו מאפמיא וקבלו ממנו מפני שאמרו הקונה בסוריא בקונה בפרוד שבירושלם

אמרנו בספרי יכול יהא אדם מעלה בבורו מחונה לארץ לארץ תלמוד לגמור וחבלת לפי ה' אלהיך מעשר דגןך תירושך וינהדך וכבורות ב בקרקע ובאדן . ממקום שאתה מביא מעשר דגן אתה מביא בבורות מ מחונה לארץ שאין אתה מביא מעשר דגן אין אתה מביא בבורות . ואמרם הביח בבוריין נשמן ולא קבלו ממנו היה הסברא האמתית ועוד יתבאר לך זה בבכורים שאין מביאין בכורים משקין וקמחאמר שכתבו לך בתרומות אין מביאין בכורי משקין לא היונה מן הזיתים ומן הענבים בלבד הוא דעת ר' יהוד' לברו שהוא למד בכורי מתרומ' כאשר ביארנו בתלמוד . וכבר זכרנו זה בתרומות . אף הוא העלה את בניו אליו הבנים קטנים היו בלי ספק ולא היו חייבין לבעול אלא בפסח ראשון שהכל חייבין בראיה לאמריו יתעל' שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך . אפמיא שם מקום בארץ סוריא . ופרוד של ירושלם מנרשי ירושלם וכפריה . תרגום מנרשה פרוהא . וכבר בארנו בתחלת רמאי כי מי שקנה קרקע בסוריא כתחייב במעשרות באותו הקרקע . וזהו עקר אותה המאמר

סליקא מפכת חלה

מסכת ערלה

שאזכור מזה המין בזה החיבור זכירה פשוטה בלבד בלי ראייה אה אחרת . והעלה מאליו הוא האילן הנזמח מאליו שלא נטעו שום אדם . וכתבנו שיהיה נזמח ברשות היחיד אבל עולה מאליו לרשות הרבים אינו חייב בערלה ועל זה אמרו בספרי ונטעתם פרט לעולה מליו וכן אמרו בפירוש בתוספת העלה מאליו לרבים עמוד מן ה הערלה . ואמרו ככרי שנטעו ענינו שנטעו לישראל בסכירות או בחכס שרבה לטרוח בשבילו מעצמו . אבל אם נטעו הגוי לעצמו וקנה מ ממנו הישראל אחר כן אינו חייב בערלה ואין הלכה כ' יהודה

אילן שנעקר
והסלע עמו שטפו נהר והסלע עמו אם יכול להיות פ פטור . ואם לאו חייב נעקר הסלע מצדו או שזיעועותו המחרישה או שזיעועו ועשאו בעפר אם יכול להיות פ פטור ואם לאו חייב

העשר המתעבה על עקר האילן קרוין אותו סלע והם קראו זה השם לשי שהעפר הקשה הינו אחר שמעמיק אדם לחפור נקרא סלע חבלה וממנה האילנות שישמכו שרשיהם ב בארץ הרב ויתעבה עליה העפר עד שיהיה כביב האילן כמו האבן אפילו אחר עקירתו אמר בבאן שאם נעקר האילן בארץ . עפר הנקרא סלע ועמד במקום אחד אם יש באותו עפר כדי שיכול לחיות בו . פ שאינו חייב בערלה לשי שלא נחשב זה נטיעה שנייה . אבל נחשב א אותו כאלו לא נעקר . וישעתי המהרי"ם הלז"מ אם נעבעו אותו הברזל שמרשין בו . וישעתי ועשאו כעפר פי' שינעבע האילן עצמו ויעלה אותו ממקומו אבל לא ישישנו מן הארץ . ואחר כן יתן העפר כביביו כדי שירחיב מקום האילן עצמו ויעלה אם הוא בענין שיכול לחיות ולא יפטר אפי' לא נתן עליו עפר אינו חייב בערלה

אילן שנעקר ונשתיר בו שורש פטור וכמה יהא השורש רבן שמעון בן גמליא אומ' משבר אעור בן יהודה איש ברתותא במחט של מיתון

חבל האורגים קנה או עץ כשהי קנותיו שני ברזלים אחיכים ויש לכל אחד מהם כמו שנים דקים כחמ' . ומיתון כו רחב הבגד כשאורגין אותו נקרא כל עץ מאותה השנים שהם כמו מחטין מחט של מיתון . ויש שגורסין מיתון והוא לשון נח יותר ונאות לענין וענין מיתון הוא מבורות ומיתון כההל לשבת ויש לי בפירו' זה המילה פירוש אחר עוד אבארנה בשיק שלש עשר מבלי . ומאמר רשב"אין שום חולק עליו .

ה אילן שנעקר וכו בריכה והוא חיה ממנה חורה הזקינה ממנה להיות כבריכה הבריכה שנה אהר שנה ונפסקה מונה משעה שנפסקה סיפוק הנפגם סיפוק על גבי סיפוק . אעפי שהבריכה בארץ מותר ר' מאיר אומ' מקום שבחה יפה מותר ומקום שבחה ריע אסור . וכן בריכה שנפסקה והיא מליאה פירוד אם הוסיף בבאתים אסור .

כאלוקחין ענפי האילן ומותחין אותם בקרקע . וטומכין אותן בעפר אותם הענפים מונחין פרי בלי ספק ושיש להם שרשים בארץ ועקרים דבקים באילן הראשון וזהו הענפי' שהשרישו בארץ נקראין בריכה והאילן הראשון נקרא זקנה . ואמרו בבאן שאם נעקר האילן והוא גדל ומוטף לחלוחית מאותה הענפים היוצאים ממנה הטומכים בארץ כמנא שחור האילן עצמו כאלו הוא בריכה וחזרו הענפים שהיו בריכה כאלו הם האילן העקרי . וזהו אמרם חודה זקנה להיות כבריכה . והוא יגיד ויאמר במאמר השני דין הבריכה עם הזקנה א איך הוא . ואמר הבריכה שנה אחר שנה ונפסקה ענינו שהם טומן מענפי האילן באר' כזו השנה וצמחה ולשנה השנייה לקח לו הענפים עצמם כשנה ראשונה וטומם בארץ ועשה כן שנה אחר שנה כל מה שיצמחו באותה הענפים כלם הדבקים קתם בקתם אינן חייבים בערלה לשי שעקרים דבקים באילן הזקן ואם נפסקו הענפים וכברתו עקריהם מן האילן הזקן מונח משעה שנטפסו וכל חלו הבריכות ח חייבות בערלה . ונשקבשנים שפוק על גבי שפוק . הנח שיקח אדם עקב מוז הבגן וימתח אותו עד שיגיע בגפן אחרת וירכיב קתנה בה .

הנוטע לסייג ולקורות פטור מן הערלה ר' יוסי אום אפי אמר הפנמי למאכל והחיצון ל לסייג הפנמי חייב והחיצון פטור

אמר הסי' ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם ערלתי . ולפיכך כשנתבון כנטיעתו לאכלה או יתחייב בערלה . אבל אם נתבון כשעת נטיעת האילן שיהיה סייג או ליקח ממנו קורות עבים אינה חייבת בערלה . ור' יוסי אומר שאפי' אילן עצמו אם היה כונתו שיהיה אותו הגד הנטעה ממנו לרשות הרבים סייג לגד הנטעה ממנו לגנה ויתבון גה כן שיהיה ה הגד הנטעה ממנו לפנים יל לגנה למאכל שרין זה האילן כחלק נהגד הפנמי כתחייב בערלה . והגד החיצון פטור מן הערלה . ומין ה הלכה כר' יוסי .

ב עת שבאו אבותינו לארץ מצאו נטוע פ פטור נטעו אף על פי שלא בבשו חייב הנוטע לרבים ח חייב ר' יהודה פוטר . הנוטע ברשות הרבים והנברי שנטע והגולן שנטע . והנוטע בספינה והעולה מאילת חייב בערלה .

אעפי' שלא כבשו ענינו . אעפי' שלא כבשו כל הארץ ואמרם הנוטע לרבי ענינו שיהא אדם נוטע אילנו בתוך שלו ולא לעצמו לא כונתו שיאכלום בני אדם כולם . וכאלו הפקיד אותו הפרי הנזמח באותו האילן שנטעו ר' יהודה אומ' כי ויהא שאלו הסי' ונטעתם משנו' בין ליחיד בין לרבים שאילו אמ' ונטעתם כל עץ מאכל ולא אמ' דבר אחר היינו אומרים כי הנוטע לרבים חייב אבל כשאמר יהיה לכה ערלי משמע שאינו חיי' לא נטעו לעצמו ולפי' שהנח אמ' ונטעת' משמע בין ליחיד בין לרבים . לכה בין ליחיד בין לרבים . והוא רבוי אחר רבוי ואין רבוי אחר רבוי אלא למועט . חס כן הוא למועט הנוטע לרבים . וחכמים אומרים כי אמרו לכה הוא חזקה ואין כונתנו בזה הח החבור לפרש סדרי הקקש והסברא ורדכו כדי שתתלה נפסק כ בהבנת רבוי אחר רבוי ומישע אחר מיעוט וזולתם אבל חזקו מה

אפי' הטמינו בארץ רל' אפי' לקח העגף וטמנו בארץ וסיפוק על גבי ס' סיפוק הוא שירכיב קצת עגף זה האילן בזה האילן וכל זה הענין פ' פנור מן הערלה ואמר בספרי ונטעתם פרו למכריך ולמרכיב ו ולעלה מחליו מכאן אמרו ספוק העגבים ספוק על גבי ספוק אעפי' שהכריבן בארץ מותר וזו ההכרבה וההכרבה שזכר בספרי שאין חייבין בביב' היא שהמטיל בה והוא שירכך האילן ויעקרו קיים עומד בחר' לא נעקד או ימתח עגף מאילן זה ויטעקתו באילן אחר ויעקרו קיים באילן הראשון אבל אם עקב עגף והרכיבו באילן או הטמינו בארץ הרי זה חייב בערלה וזו ההכרבה וההכרבה בהם שרמז להם באמרו אחר הנוטע ואחר המכריך ואחר המרכיב אלתה שמוך אלג העקרים ולא תעבש בהם ותחשב שהם זה הפך זה בעתה להטיל שם שנטע ומרכיב ומכריך חייבין בערלה ובספרי ביאר כי מכריך ו מרכיב אינו חייב בערלה והם שני מינין מן ההכרבה ושני מינין מן ההכרבות כמו שבארתי לך ואמר ר' מאיר כי זה העגף שהרכיבו קתנו אפי' כן לחלומית הרבה והרכיבו באילן אחר ולא כתחזקה כחה הרבה לפי שאותו האילן ממנה היה העגף שהרכיב היה כמו דע וחלום ואותו אילן שהרכיב בו יפה וחזק והיה חייבת בערלה ואין הלכה בר' מאיר ואמרו וכן בריכה שנספקה חוזר על מאמרו בתחלת ההלכה מונה משנה שנספקה וכבר בארנו שהפירות שהם בבדיקה אינן חייבות בערלה כל זמן שעקרי הענפים דבקים באילן הראשון רל' הזקה ואם יש בהם פירות וכנסקו עקרי הענפים מן הזקה סיהינו חייבים בריכי הערלה בזמן העתיד כיון שאמר מונה משנה שנספקה ויהיה מותר לחבל אותם פירו לחלמי לפי שהם גדלו בקיטור ואם הכיח הפירות כדי שיגדלו אחר שנספקה כשיעור אחר מומאיתם שהוא שיעור אסור הערלה כמו שיתבאר כאסור כל אותם הפירות ונעשו ערלה וידעת שיעור תוספת אילנו הפירות כמו שבארנו בספר חמשי מכלאים

ו נטיעה של ערלה ושל בלאי הכרם שנתערבו בנטיעות הרי זה לא ילקוט ואם לקט יעלה באחד ומאתים ובלבד שלא יתכוין ללקוט ר' יוסי אומ' אף יתכוין ללקוט יעלה באחד ומאתים

עור יתבאר לך בספר של אחר זה כי הערלה וכלאי הכרם עולין באחד ומאתים וזהו כי כשנפל מאחד מהם חלק במאתים חלקים שמונת לחבל הכל כמו ש שיתבאר ואם נפל חלק מהם בשות מומאיתם חלקים באסור הכל יעל כן כשיעור זה הנטיעה האסורה בכלל נטיעות כשרות אפי' היו חלק אסור ללקוט מהם שום דבר להחלה לפי שאינו יודע אם מן הפרי חיות לקט אם מן האסורים ואם לקט דבר מחותן הנטיעות דין אותו הפרי החלק מהן חס כשתעבד ממונו חלק באחד ומאתים חלקי משרות אחרות מותרות הכל מותר לחבלה ואמר בכלאי הכרם כ כשיעה התלמוד תקנה ערוגה וכאן אמר נטיעה של ערלה שכתעבד בה בנטיעות וערוגה של כלאי הכרם שכתעבד בה בעי ונות לפי שכלאי הכרם הם ירק או מיני תבואה או מיני זרעים שנזרעו בכרם אבל אילן לא ואין הלכה בר' יוסי

ו העלים והלולבים וזי גפנים וסמדר מותרת בערלה וברביעי ובנויר ואסורים באשרה ר' יוסי אומ' הסמדר אסור מפני שהוא פרי ר' אישור אומ' המעמיד בשרף הערלה אסור אומ' ר' יהושע שמעתי בפירו שהמעמיד בשרף העלים כשרף העקרים מותר בשרף הפגים אסור מפני שהם פרי

לולבים הם הענפים הרבים היזנאים בראשי הכרם הקשים והם רכים מאד ומי גפנים האיים ה סיונאים מן הגפנים שפנינין וחותכין הגפן או הזמורות כימינין וסמדר הוא הפרח שמומנו יהיה הפרי אבל הכוסר אין חולק שהוא אסור והפ' אמר ועלתם ערלתו את פניו ואמר בספרי פרו לעלים וללולבים מי גפנים וסמדר ואמר וברביעי רונה בו שמונת לחבל כל אילנו הרבים מנטע רבני כל שפירין לפי שהם אסור בו יהיה כל פרי קדש הילולים לה' ואלו אינם פרי ואמר ובנויר ענינו

שמונת לנויר לאוכלם מן הגפן לפי שהפ' אמר מכל אשר יעשה מפני קיין מחרבים ועד זבלא יחבל ואלו אינם מאכל וכולם הם אסורות בהנאה כשהם מאשרה ואשרה הוא אילן נעבד כמו שכבר בעו למחמ השם ולא ידבק בידך מאומה מן החרס וגו' שרף הערלה הוא השרף היוצא מן האילנות וערוך ערלק וכבר פירשנו פעמים בזה ה הסדר כי פגים הם הפרי שאינו מבושל והרבה בני חרם מעמידין החלב בדבר לבן כמו חלב שהוא שותת ויוצא מעוקי הפגים קודם כי שולס ועליו אמר שרף הפגים ומעמיד פירושו מקפח החלב ועשה ממנו גבינה כמו בגבינה תקפחיו והלכה בר' יהושע ואין הלכה בר' יוסי

ח ענקוקלות והחרצנים והזונים והתמד שלהם קליפי רימון והגין שלו קליפי אגוזים והגרעיע אכור' בערלה ובאשרה ובנויר ומותרין ברביעי והגובלות כלם אסורות

ענקוקלות פירשו זה בתלמוד שהם הענבים שלא הבשילו כל זרעין והפסיד אותם הרוח המפסיד האילנות והוא אמר ענבי דקלים תלתיהון וחרצנים הם הגרעינים וזנים הקליפות שהם על גרברי הענבי והתמד שלם ענינו השראת הח' זנים והזנים במים וכבר בארנו זה בתרומות וקליפי רימון קליפתו החיצונה וכן שנו הפרי וגרעיניו ובלענין שיהו והם הגרעינים שבתוך הפרי מכל דבר שיש לגרעינה כגון תמרים והזיתים האשרשקין ודומיהן וטעם אסור כל אלו הדברים באשרה כבר אמרנו הראיה והוא אמר יתעל ולא ידבק בידך מאומה מן החרס ואסור ענקוקלות וחרצנים והגין והתמד בנויר מן הכתוב שאמר הפ' מחרבים עד זבלא יחבל ואמר חומץ יין וחומץ שטר וכל משרת ענבים וגו' ואסור בערלה קליפי רימון והגין שלו לא מפני שהם פרי לא לפי שהם ראויין לנבוג ואסור לנבוג בערלה אמר בספרי לא יחבל אין לי חלא שלא יחבל מנין שלא יבוע ולא יהיה תלמוד לומר ועלתם ערלתו ערל' יל' בות את כולם והותרו כולם כנטע רבני לפי שנטע רבני אינו אסור בהנאה אבל הוא כמו מעשר שני כאבל לבעולו כמו שבארנו במסכ' מעשר שני ולא יתקדש בו חלא פרי הראוי לחבלה והכובל מן האילנות מן השרי קודם שיגמר בשללו אסור בכל רל' בערלה וברביעי ובאשרה ובנויר זה מבוחר

ר יוסי אומ' נטיעים יחוד של ערלה ואין נטיעין אגוז של ערלה מפני שהוא פרי ואין מרכיבין בכפונות של ערלה

מותר לחתוך עגף מאילן הערלה ולנטעו והוא הנקרא יחוד לפי שאינו אסור בהנאה חלק הפרי לח ה העץ ואין מרכיבין כפונות של ערלה ענינו שמרכיבין לולבי תמרי' לפי שהוא פרי ול' צד אסור לנטיע וללובי התמרה בתחלת נטיעתם נקראים בתלמוד כפונות וברבי ר' יוסי אמת רל' שמונת ליקח היחוד שאינו אסור בהנאה כמו שכתבאר

פרק שני התרומה ותרומת מעשר ותרומת מעשר של דבאי החלה והבבורים עולים כאחד ומאה ומצטרפין זה עם זה וצריך ל להרים הערלה וכלאי הכרם עולים כאחד ומאתים ומצטרפין זה עם זה ואין צריך להרים ששמעון אומר אינן מצטרפים ר' אעו אומר מצטרפין כמותן טעם אבל לא לאסור

כבר בארנו כי מסכת תרומות כי תרומה עולה באחד ומאה וזכרנו כי זה המכונה חמי' למה שאמר הפ' במעשר מן המעשר שהוא אחד ממאה את מקדשו ממונו ואמרנו דבר שאתה מרים ממנו מקדשו אם ככל בתוכו ולפיכך כשנפל חלק בתעשים ותעש חלקים יהיה הכל מ מרומע ואם נפל במאה יעלה כמו שבארנו שם וכן הדין בתרומת מעשר לפי שכה בא הכתוב ואין הפרש אלכלו בכל הדינים בין תרומת מעשר של דבאי או של ודאי וכבר כתבאר זה

והחלה גם כן בקראת תרומה כמו שבארנו והבטורים גם כן בקראים תרומה כמו שאמר והתרומת דרך לו הכבדו וכבר בארנו זה בפרק הב' מתרומות ולפי שכל לו יחסו במאה והיא אסורה באכילה לל זרים ומותרת בהנאה נתנו הערלה והכלאים שהן אסורין באכילה ובהנאה כמו שבארנו יאשרו במאתים . ולפיכך אמר בערלה ובכלאי הכרם עולין באחד ובמאתים . ואיני זוכר עתה לחכמים אם מכתה משמנו עליו זה הדין ורובים באומרים צריך להדים שיצויה חלק שכתל ויותר השאר כמו שבארנו בתרומות ואינו צריך להדים ענינו שמונת לכלל הכל ואינו חייב להוציא החלק הנשפך ומה שחייב באותה להוציא את החלק הנשפך לפי שהוא לכהן ויתחייב לתתו לבעלים . וערלה וכלאי הכרם אסורים בהנאה ואינם ממון שום אדם . וכשכטלו במיעוט הנותר באכילה כל התערובת . ואם מצטרפין זה עם זה יש בהם ג' מחלוקות הגא' קרא אומר מצטרפין בין להיתר בין לאיסור לאיסור הוא שיהיה חלק אחד מכולם נשפך בשמו ממאתים חלקי יאשר הכל ולהתיר הוא שיהיה חלק אחד מכולם גם כן נשפך במאתים חלקים ויהיו אותם המאתים חלקים על דרך הדמיון ממיין הערלה בלבד לא ממין כלאי הכרם . ולולי חלק הערלה שכתערב בכלאי הכרם היינו נוטעין הכל בנותן טעם לפי שהוא מין בשאינו מינו ואם היה נותן חלק כלאי הכרם טעם במאתים חלקים יהיה כחומר הכל משני הטעם ואם היה אותו חלק פחות ממאתים כמו שכתבאר ויתבאר בזה הפרק . אבל משני הערלה שכתערב לכלאי הכרם והוא ממין המאתים חלקים נחשוב כאלו הכל מין בחיובו ויעלה באחד ומאתים . ור' שמעון אומר אין מצטרפין לא לאיסור ולא להתיר כמו שבארנו . ור' אלעזר אומר מצטרפין בנותן טעם . ענינו שלא יאשרו בנותן טעם וזה להתיר כמו שכתבנו בדמיון . אבל לא לאסור במאתים אפי' נשפך בדרך דמיון לט' יין חזיו ערלה וחזי כלאי הכרם בתפחות ממאתים לט' יין מותר לא יאשר איהו המעורב כלל לפי שאינו לא נחשוב אותו היין האסור לט' אלא חזי לט' נחשוב אותו לפי שלא באמר שהם מצטרפים לאיסור . והלכה כתבא קמא .

והחלה גם כן בקראת תרומה כמו שבארנו והבטורים גם כן בקראים תרומה כמו שאמר והתרומת דרך לו הכבדו וכבר בארנו זה בפרק הב' מתרומות ולפי שכל לו יחסו במאה והיא אסורה באכילה לל זרים ומותרת בהנאה נתנו הערלה והכלאים שהן אסורין באכילה ובהנאה כמו שבארנו יאשרו במאתים . ולפיכך אמר בערלה ובכלאי הכרם עולין באחד ובמאתים . ואיני זוכר עתה לחכמים אם מכתה משמנו עליו זה הדין ורובים באומרים צריך להדים שיצויה חלק שכתל ויותר השאר כמו שבארנו בתרומות ואינו צריך להדים ענינו שמונת לכלל הכל ואינו חייב להוציא החלק הנשפך ומה שחייב באותה להוציא את החלק הנשפך לפי שהוא לכהן ויתחייב לתתו לבעלים . וערלה וכלאי הכרם אסורים בהנאה ואינם ממון שום אדם . וכשכטלו במיעוט הנותר באכילה כל התערובת . ואם מצטרפין זה עם זה יש בהם ג' מחלוקות הגא' קרא אומר מצטרפין בין להיתר בין לאיסור לאיסור הוא שיהיה חלק אחד מכולם נשפך בשמו ממאתים חלקי יאשר הכל ולהתיר הוא שיהיה חלק אחד מכולם גם כן נשפך במאתים חלקים ויהיו אותם המאתים חלקים על דרך הדמיון ממיין הערלה בלבד לא ממין כלאי הכרם . ולולי חלק הערלה שכתערב בכלאי הכרם היינו נוטעין הכל בנותן טעם לפי שהוא מין בשאינו מינו ואם היה נותן חלק כלאי הכרם טעם במאתים חלקים יהיה כחומר הכל משני הטעם ואם היה אותו חלק פחות ממאתים כמו שכתבאר ויתבאר בזה הפרק . אבל משני הערלה שכתערב לכלאי הכרם והוא ממין המאתים חלקים נחשוב כאלו הכל מין בחיובו ויעלה באחד ומאתים . ור' שמעון אומר אין מצטרפין לא לאיסור ולא להתיר כמו שבארנו . ור' אלעזר אומר מצטרפין בנותן טעם . ענינו שלא יאשרו בנותן טעם וזה להתיר כמו שכתבנו בדמיון . אבל לא לאסור במאתים אפי' נשפך בדרך דמיון לט' יין חזיו ערלה וחזי כלאי הכרם בתפחות ממאתים לט' יין מותר לא יאשר איהו המעורב כלל לפי שאינו לא נחשוב אותו היין האסור לט' אלא חזי לט' נחשוב אותו לפי שלא באמר שהם מצטרפים לאיסור . והלכה כתבא קמא .

התרומה מעלה את הערלה והערלה את

התרומה ביצר . טאה תרומה שנפלה למאה . ואחר כך נפלו שלשה קבים ערלה ושלשה קבים כלאי הכרם זו היא שהתרומה מעלה את הערלה והערלה את התרומה

סיעור זו המשכה כך . טאה תרומה שכתלה לחולין ונעשה הכל מי' ח' וכן יתבאר מן הירוש' מי' ח' כן זו הסאה שכתלה בתשעים ותשעה . ואחר כך ככל בהם שלשת קבים ערלה או כלאי הכרם שהם חזי טאה כמו שבארנו שהסאה ששה קבים והחזי טאה של ערלה איכה אומר הכל לפי שהיא כפלה למאתים כשנחשוב אותה עם התרומה לפי שהם מזה טאה כוללי טאה של תרומה היה כאשר הכל בדרך הערלה או כלאי הכרם משני שהוא חלק במאה ותשעים ותשעה חלקים ועל זה הדרך ענינו תהיה הערלה מעלה את התרומה . כיצד בגון שתהיה הערלה כתערובה עם החולין ואחר כך כפלה תרומה עם אותו דבר הנושרב היא תיעלה באחד ומאה מן הכל ואעפי' שלא נבארנו המאה שא' בערלה והיו ענינו ששנה בסוף זו ההלכה והערלה את התרומה לפי שהוא רבה לכתור בזה המאמר ב' דברים . והם התרומה מעלה את הערלה והערלה את התרומה והביא דמיון שמה יעלה על הדב' סוף הדמיון משפיק ומפרש שני הענינים הנודיענו שאין הדבר כן אלא שהוא הביא דמיון הענין הראשון ועליו יש לקחת הכרח ויקרא האחד ואמר בדמיון הקודם לזו היא שהתרומה מעלה את הערלה ו יאחר כך חזר והודיעך כי על זה הדרך גם כן תהיה הערלה מעלה את התרומה ואמר והערלה את התרומה הסיעור וכן הערלה מעלה את התרומה .

הערלה מעלה את הכלאים והכלאים את

הערלה והערלה את הערלה ביצר טאה ערלה שנפלה למאתים ואחר כך נפלה טאה ועוד ערלה או טאה ועוד של כלאי הכרם זו היא שהערלה מעלה את הכלאים והכלאים את הערלה והערלה את הערלה . כשכתלה טאה

ד כל המחמץ והמתבל והמדמע בתרומ' ובערלה וכלאי הכרם אסו ובית שמאי אומרין אף מטמא ובית הלל אומרין לעולם אינו מטמא עד שיהא בו בביצה

אומר כי כשילוש אדם בשאור והחמץ הכבד אפי' יהיה אותו שאור פחות משעור כיון שכתפרסמה פעולתו נחוש לו ולא נחוש לא למאה ולא למאתי . וכן התבלין לפרסום פעולתם לא נחוש לשיעורם . ואם היו התבלין שיתערב בהן התבשיל או השאור שהחמץ בו העיסה של תרומה יחזור אותו התבשיל או אותו הכבד מדומע . וכבר קדמו לך דיני המדומע במסכת תרומות . וזהו ענין אמרם מדומע בתרומה ואם היה השאור או התבלין של כלאי הכרם או ערלה והחמץ בהם עיסה או תבל בהם קדרה יחזור אותו תבשיל או אותו כבד אסור בהנאה . אפי' יהיו פחות משעור וזהו ענין אמרם וכשרלה ובכלאי הכרם אסור . ואמר' ש' אף מטמא ענינו שכיזן שהחמץ בשאור טמא או שכתבל תבלין טמאין חזי יהיה פחו' מכבדה שמתמא הכל לפרסום פעולתה . וכה' אומר' עד שיהא בשאור . חו' בתבלין כביצה ואו תאמא . וכבר זכרנו פעמים שכתבלין טמאין אין מטמאין וזולתן לא אם יש בהם כביצה וזהו ענין אמרם טמאית ב' אובלין כביצה בכל מקום ואמרנו עד שיהיה בו כביצה .

ה דוסתי איש בפר יתמה היה מתלמידו בית שמאי ואמ' שמעתי משלאי הזקן שאמר לעולם אינו מטמא עד שיהא בו בביצה

בב' ידעת העקר שטומאת אובלין כביצה יהיה האמר מי שאמרנו אמרו ולמה אמרו כל המחמץ והמתבל והמדמע מין בשאינו מינו ביצר שאור של הטיים שנפל תוך עיכות של הטיים ויש בו כדי לחמץ בין שיש בו לעלות באחד ומאה ובין שאין בו לעלות באחד ומאה אסור אין בו לעלות במאה ואחד בין שיש בו כדי לחמץ בין שאין בו כדי לחמץ א' אסור .

לפי שאמר כמה שקדם המחמץ והמתבל והמדמע לא ביאר טאה הוא במינו בלבד שאל' ואמר ולמה אמר כל המחמץ וכו' והתשובה מוכלעת בדמיון אל באמרם כיצד וכל' אמר' אמת שכן הוא לא יהיה מדומע לחמיר אלא במינו ומה שאמרתי אני כמה שקדם כל המחמץ והמתבל מדומע בתרומה הוא על זה דמיון שאור של חזי' שכתל לתוך עיסה של חטים וכו' וכשאר עור חלק שלישי . והוא שחין בו כדי לחמץ ויש בו כדי לעלות באחד ומאה שמוציא שיעור החלק ש ככתל כמו שכתבאר .

להקל ולהחמיר מין שאינו מינו ביצר בגון גריסים שנתבשלו עם ערשים ויש בהם בנותן טעם בין שיש בהם לעלות באחד ומאה ובין שאין בהם לעלות

באחד ומאה אסור אין בהם בנותן טעם בין שיש בהם לעלות באחד ומאה ובין שאין בהן לעלות באחד ומאה מותר

כשגבל חלק אחד ביותר ממאה חלקים נכתן טעם וחזר הכל מדומע זהו להחמיר וכשגבל חלק אחד בשמות ממאה ולא כתן טעם וכשאר הכל מותר כמו שזכר זהו להקל הכה כתבאר לך שאנו חומרים בתרומה וחכמים תעלה באחד ומאה מין במינו ובתבואה שלא יהיה מחמץ ולא מתבל אבל אם היה מחמץ או מתבל אושר בכל שהוא כמו שבארנו אבל מין בשאינו מינו לא נחוש בו אלא לכהניט טעם בלבד וכן כו' בעירלה ובכלאי הכרם וכלל הרברים באלו הדינים בזה הענין שכל דבר אסור שלא נכתנו בו שיעור אלא נחמיר בו אושר בכל שהוא כמו יין כסף ומה שמנה מן הרברים במינו כל שהוא וט' ושלח במינו בנותן טעם וכל מה שכתנו בו שיעור כגון חמרים ברוב האחרים בששים ואחרים בתרומות במאה ואחד ואמרנו בעירלה ובכלאי הכרם במאות ואחד מין במינו נקפיד על אותו שיעור אלא אם היה מחמץ או מתבל כמו שבארנו ומין בשאינו מינו בנותן טעם אם כן יהיה היקף ולא ישתבש עלך בשום פנים בכל אסורי שבתורה מין בשאינו מינו בנותן טעם ועוד יתבאר לך זה בעז' ובחולין וכיון שזכרנו אחד מששים אומר לך האסמכתא שסמכ עליה החכמים והוא מאמר השם יתברך באיל כזיר ולקח הכהן ה הזרוע בשלה מן האיל ואמרנו כי שיעור הזרוע בעצמותו ובכשרו מן הכבש בכללו בעינו ובכשרו חלק אחד מששים והכל כתבש' ב כלאי אחד נעם כל זה לא אסור זה הזרוע לכל האיל אבל אובלין אותו בכליו

ח שאור של חולין שנפל לתוך עסח ויש בו כדי לחמץ ואחר כך נפל שאור של תרומה או שאור של בלאי הברם ויש בו כדי לחמץ אסור

טא יבנה על הדעת כי כשנפל שאור של חולין בראשונה שזה השאור האסור שנפל אחר כך שלא כמוס לנו הודיענו שאין הדבר כך

ס שאור של חולין שנפל לתוך עסח וחמצה ואחר כך נפל שאור של תרומה או שאור של בלאי הברם ויש בו כדי לחמץ אסור ר' שמעון מתיר

ר' שמעון אומר כיון שחממה פעלתו אינו צריך שיעלה עליו שיעורו וחכמים אומרים שכן שיש בו כדי לחמץ אלנו היה צריך הכנף לחממן שהוא אסור והלכה כחכמים

תבלין שעם ושלושה שמות ממין אחד או משלושה אסור ומצטרפין ר' שמעון אומר שעם ושלושה שמות ממין אחד או שע' מעין מש' אחד אינן מצטרפין

אמר כי כשים שני שמות מתבלין או שלשה והם כולן מין אחד כגון הסס הנקרא כערכי קאקה שיש ממכה גדולה וקטנה ושלש שיש ממכו לבן ושחור או שיהיו שלשה מינין אלא שיש להם שם אחד כמיני הסיחה והוא ששכ הנקרא בערב' סריג ומיני הכרפס שהם מיניס הרבה מאוכים ולהם שם אחד רל' שכל מיני הכרפס נקראין כרפס וכל מיני הסיחה נקראין סיחה וזהו ענין חמרים או שלשה ענינו אף שלשה מיניס משם אחד כל מה שיהיה בזה הדרך מבלאי הכרם או עירלה או תרומה וכתבל בכל אסור אותו דבר שכתבל בהם אעפ' שאין הם באחד מהם לברו כדי לתבל וזהו ענין חמרים מצטרפים ענינו מצטרפים אלנו לאו' לאסור מה שכתבל כמו שבארנו ויהיה שיעור זו המענה כן תבלין שנים שלשה שמות מין אחד או משלשה מינין משם אחד מצטרפין באסור ואין הלכה כר' שמעון

והז' של יעלה על דעתך שאין נקראין תבלין אלא המרקחות וה' דברים שריחן טוב כמו הענבל והפלפל ודומיהן אינו כן אלא כל דבר שמתבלין בו התבשיל כגון השומי והבנלים והשמן והחומץ

והיין כלם נקראין תבלין כשארם מתכוין לתבל בהם או בזולתם קדירתו ונתבשילו

יא שאור של חולין ושל תרומה שנפלו בתוך עסח לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ נצטרפו וחמז' ר' אליעזר אומר אחר האחרון אנ' בא' וחכמים אומרים בין שנפל שאור בתחלה בין בסוף לעולם אינו אושר עד שיהא בו כדי לחמץ

אחר האחרון חכי בא ענינו באשר אבד לך והוא שאם נפל שאור של תרומה בזה כדי לחמץ ואם נפל שאור של חולין בזה כדי לחמץ וכתבא' שיעור חותו השאור של תרומה שנפל ראשונה אבל אם לא הושר אותו הכל אסור לר' עזר' אליעזר לצי שהוא סיכך זה וזה גורם אסור וכיון שכתבא' משני השאורים והאחד אסור הכל אסור והעיקר האמיתי אכלנו בשל זה זה וזה גורם מותר ולפיכך אין הלכה כר' אליעזר

יב יועזר איש הכירה היה מתלמידי בית שמאי ואמר שאלתי את רבן נמליאל הוקן עימד ב בשער המזרח ואמר לעולם אינו אושר עד שיהא בו כדי לחמץ

הביא דברי יעזר איש הכירה חוקן לדברי חכמים וכבר אמרנו שהלכה כחכמים

יג בליים שסבן בשמן טמא וחזר וסבן בשמן טהור או שסבן בשמן טהור וחזר וסבן בשמן טמא ר' אליעזר אומר אחר הר הראשון אנ' בא' וחכמים אומרים אחר האחרון

אחר האחרון כחשוכ אותו השמן עליהם טמא אם היה האחרון טמא או טהור אם היה האחרון טהור לפי שאמר הראשון נכלש בעצם הכלים וכשאר האחרון ור' אליעזר חושש לראשון ולשני חומר סיקבא השני וישאר הראשון שנכלש בכלים והוא אותו שינח על בני הכלים אחר שיבש השני וכל זה כשהכלי אינו מקבלי עומח כגון כלי אכני' וכלי בלי' וכלי אדמ' או פשוטי כלי יצן ופשוטי כלי חרס' כמו שיתבאר במסכת כלי אבל אם היו אלג' הכלי מקבלין טומאה כגון כסף בשמן טמא כגומאזו וכו' יש חלו' והוא שאם סבן מכתבים כגומאזו כלם נחש' סבן מכתוב כגומאזו הכלים כגומאזו מכתוב מכתוב טהורי כגומאזו הכלים כגומאזו בזה השמן הטמא הסבן כן מאמין ויהיו תחלה כ' כמו שבארנו אלג' העיקרים כלם במסכת ג' רבות מסדר טהירות ומשם תימלא ספק מחלו העיקרים והלכה כחכמים

יג שאור של תרומה ושל בלאי הברם שנפלו לתוך עסח לא בזה כדי לחמץ ורא' בזה כדי לחמץ ונצטרפו וחמז' אסור ל' לורים ומותר לכהעם ר' שמעון מתיר לורים ולכהעם

אסור לורים לפי שאסור תרומה עליהם וכמו כן שאור של בלאי הברם וכבר נבאר החמון מדבר האסור עליהם אבל לכהניס הוא להם כמו שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך עסח של ישראל ש שאמר בהם חינו אסור עד שיהא בו כדי לחמץ ור' שמעון ר' ר' שמו של תרומה ושל בלאי הכר' כדון מה שקדם זכרו בחמירי תרומה מעלה את העירלה וחשש' שאין דומין זה לזה דמיון גמור ואין הלכה כר' שמעון

טו תבלין של תרומה ושל בלאי הברם שנפלו בקדרה לא באלו כדי לתבל ולא באלו כדי לתבל ונצטרפו ותבלו אסור ל' ומוותר לכהעם ר' שמעון מ' ד' לכהעם ולורים

הדבר כלו מבואר אבל השמיענו כי מחלקותה עם ר' שמעון בשני המחמרים רל' בשאור ונתבלין שאלו השמיענו מחלקותה בשאור היינו אומרים

ערלה

בשאר כל בר אומרי חכמי אבן לזרים כמו שאמרנו בהלכה הקודמת
משני שאר של תרומה ושאר של כלאי הכרם שם אחד אבל תבלין
של תרומה ותבלין של כלאי הכרם שהם שמו הרבה מורי לר' שמעון
שהוא מותר לזרים השמיענו בזו ההלכה שהם חולקים עלינו
אפי' בתבלין ותבלין ואלו השמיענו גם כן בזו ההלכה
מחלוקתם היינו אומרים בתבלין ותבלין שהם שמו הרבה מתיר
ר' שמעון לזרים אבל בשאר ושאר מורה לחכמים על כן השמיענו
מחלוקתם בהלכה הקודמת ואין הלכה בר' שמעון

ג
האודג מלא הסיט
מצמר הכבוד בכגור ידלק הבגד ומשער הגזיר מפטר ה
חמור בשק ידלק השק ובמקדשין מקדשין כל שהן

במר הכבו נזה הש' שלא לגזוז הכבוד שכ' לא תגזו כבוד צאק' ושער
הכזיר נזה לשפרו שכ' ולקח את שער ראש כזיר וכתן על האש' ושער
חמור כשנערף יקבר וכל חלו מכלל איסורי הכאה כמו שכתבנו רי
ראיותיה כזולת זה המקו' ישק נקר' הבגד הארוג מן השער ולא באמר
בזו תעלה לפי שלא נתן בהם הכתוב שיעור בשום פנים ואמרו וכ
ובמקדשין כל שהן ענינו כי כשיהיה אותו הצמר צמר מוקדשים א'
אפי' יהיה פחות מרוחב הסט שחזור אותו הבגד כלו קדש ומסור לו ל
להננות כו' ער' שישינו כמו שיתבאר במקומו

ד
תבשיל שבשלו בקליפי
ערלה ידלק נתערב באחרים יעלה באחד ומאתים

זה מכאן לפי שכתב ערלה בתבשיל

ה
תנור שהסקוהו
בקליפי ערלה ואפה בו את הפת תדלק הפת נתערבה
באחרות תעלה באחד ומאתים

גם זה מכאן

ו
מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם ידלקו נתערבו
באחרים כלם ידלקו דברי ר' מאיר וחכמים אומרים
יעלו באחד ומאתים

פירו כל זה מכאן והלכה כחכמים

ז
שהיה
ד' מאיר אומ' את שדרכו למנות מקדש וחכמים אומרים
אינו מקדש אלא ששה דברים בלבד ור' עקיבא אומר
שבעה ואלו הם אגוזי פרך רמוע ברזן וחביות סתומות
וזולפות תרדין וקולפי ברוכ ודלעה יצת' ר' עקיבא
אומר אף כברות של בעל הבית הראוי לערלה ערלה
לכלאי הכרם כלאי הכרם

את שדרכו למנות מקדש
ענינו שלא באמר יעלה באחד ומאתים אלא כשכתבנו מה שאין דר
דרבו להמנות בגזן שכתבנו חטוים של כלאי הכרם בחזו' של חולין
אז יין של ערלה בין של חולין אבל מה שדרכו להמנות בגזן חבילי
תלתן אפי' כתערבה חבילה אחת בחלקי שרף הכל וזהו ענין מקדש
שכ' פן תקדש המלכה ונעצמו השרפה כמו שכתבנו וחכמים אומרים
כי ששה דברים הם בלבד שכ' בהם תקדש ולא תעלה באחד ומאתים
והסוף ד' עין' בא השביעי והוא ימנה מותן לקמן ואין הלכה בר'
מאיר פרך וברזן שמות למקומות ידועות וחלוקת תרדין ר' מר
שמחלישות ונומחות וקלפי ברוכ עיקר הכרוב ר' הגדל מהם
ודלעת יונת' גם כן ידוע כי כל חלו הם אכלם ידועות ומנויות כל
אחד ואחד בפני עצמו והיו מיוחדו בשבח על כל שאר השירי עליהם
והירקו' שהיו מאותו המין ולפיכך לא היו נמכרים אלא בחשבון ו
וכל אדם היה מקפיד עליהם מולתם ממינם היו נמכרים באומר ו
ולא היו נמכרים אחד אחד אלא הרבה ביחד הרואי לערלה ערלה
והם אגוזי פרך רמוני ברזן וחביות סתומות והראוי לכלאי הכרם הא'
הארבע הנשארות וחביות סתומות לפי שהערלה אינו נוהג אלא כ
באילן בלבד ואין הלכה בר' עקיבא

ח
כיצד נתפצעו
האגוזים נתפרדו הרמועם נתפתחו החביות נתהתבו ה
הדלעים נתפרכו חביות יעלו באחד ומאתים
אמר

בשאר כל בר אומרי חכמי אבן לזרים כמו שאמרנו בהלכה הקודמת
משני שאר של תרומה ושאר של כלאי הכרם שם אחד אבל תבלין
של תרומה ותבלין של כלאי הכרם שהם שמו הרבה מורי לר' שמעון
שהוא מותר לזרים השמיענו בזו ההלכה שהם חולקים עלינו
אפי' בתבלין ותבלין ואלו השמיענו גם כן בזו ההלכה
מחלוקתם היינו אומרים בתבלין ותבלין שהם שמו הרבה מתיר
ר' שמעון לזרים אבל בשאר ושאר מורה לחכמים על כן השמיענו
מחלוקתם בהלכה הקודמת ואין הלכה בר' שמעון

טו
חתיבה
של קדש קדשים של פגול ושל נותר שנתבשלו עם ח
ההתיבות אסור לזרים ומותר לכהנים ר' שמעון מתיר
לזרים ולכהנים

קדשי קדשים אין אוכלין אותם אלא זכרי כהנה כמו
שבאר הכתוב כל זכר בכיתך יאכל אתם אבל נותר ופגול הוא
אסור על הכהנים ועל ישראל וריכו שירף אבל אסורו על ישראל
יותר חמור לפי שלא היה מותר לישראל לעולם ופסאכלו ישראל נת
כתוב קרבן מעילה כמו שיתבאר במסכת ברייתות אבל
לכהנים היתה לו שעת הכשר קודם שהיה פגול או נותר ועוד יתבאר
דיני הפגול והנותר במסכת זבחים ואמר כי כשכתבנו לו השלשה
חתיכות עם חתיכות חולין והניחום אחד כן וכשאר שאר הכשר שהוא
אסור לזרים מפני בשר הקדשים שנתבשל עמהם ומותר לכהנים א'
אעפי' שיש בו הכותר והשגול כיון שאין אסור על הכהנים חמור הר
הרבה ור' שמעון אומר בשם שמונת לכהנים כך מותר לזרים כיון
שהשגול והנותר אסור על הכל וזהו מה שאמר בבאן שמונת ל'
לכהנים בין טהורים בין טמאים לפי שהכל טמא כנותר ובפגול
כמו שיתבאר במקומו וכל זה כשהם החתיכות אחד מששים והם
מין בימיו דליכא למיקם עליה או אם לא כתבו החתיכות טעם אם
הן מין בשאינו מינו כאשר כתבאר במסכת חולין אבל כשהיו פחות
מששים אז נתן השגול והנותר טעם בשאר התבשיל אם היה מין
בשאינו מינו או כתפרכו החתיכות ואינן ככרות אעפי' שהניחום אעפי'
שהיתה אחד בחלקי דאיתיה לאיסורא בעיניה אין מחלוקת באחד מ'
מאלו השלשה פנים שהכל אסור בין לכהנים בין לזרים לפי שכל
אלו עקרים עליהם הסיבוכ ואין בהם מחלוקת ודע זה ואין הלכה
בר' שמעון

יז
בשר קדשי קדשים ובשר קדשים
קלי שנתבשלו עם בשר חתאוה אסור לטמאים ומותר
לטהורים

אם היה בשר קדשי קדשים הוא זה שכתבנו עם
בשר תאוה אוכלין הכל טהורי כהנה כמו שכתבנו וזה יהיה בשר
קדשים קלי' שכתבנו עם בשר תאוה אוכלין הכל טהורי זרים
ולא נחוש בזה הענין ודומק' לו לאחד מששים כיון שאכל מו
מותר ואין שם דבר יאסור אכילתו

יח
פרק שלישי
בגד שצבעו בקליפי ערלה
ידלק נתערב באחרים כלם י
ידלקו דברי ר' מאיר וחכמים אומרים יעלה באחד
ומאתים

כבר בארנו כי הערלה אכורה בהנאה ואסור לזכוכע
בה ולא לעשות בה דבר אחר ויעלו באחד ומאתים ענינו שיערבו
אותו הבגד במאתים ויהיה הכל מותר כמו שכתבנו בעיקר שלשנו זה
והלכה כחכמים

כ
הצובע מלא הסיט בקליפי ערלה
וארגו בכגור ואין ידוע איזה הוא ר' מאיר אומר ידלק
הבגד וחכמים אומרים יעלה באחד ומאתים

הסיט כזה המלכה
הוא שתות הזרת וראיתי בזו המלכה כימימים הרבה וזכרתי מהם פ'
פחות שכ' ועורים לחומרא וכתחוק אכלי זה השירוש מפני שהוא פירו'
הקדמונים והקדימון הוא יעוד חכם כלשון מן האחרון והשמיענו

כלבד' והחכמות הם עיברי הארמה למחנה ולשליש ולרכיב כמי
מה שסיכס עז ביב הקרקע' וכבר בארנו זה פעמים וסקריקון הם
אנשים גזולי הקרקעות וחובלים פיחותיהם שלא ברצון בעליהן
ועוד יתבאר זה במסכת גיטין'

אין מביאין בכורים

חזן משבעת המינים לא מתמרים שבהרים ולא מפירי
שבע מקים ולא מויתי שמן שאינו מן המוכחר' אין
מביאין בכורים קודם לעצרת אנשי הר צבועים הביאו
בבוריהם קודם לעצרת ולא קבלו מהם מפע הכתוב ש
שבתורה וחג הקציר בכורי מעשיך אשר תורע בשדה

אמר הש"י בבכורים ולקחת מראשית כל פרי האדמה' ואמרנו חכמים
מראשית ולא כל ראשית' אין אתה מביא אלא משבעת המינים
האמורים בשבח הארץ והם המינים בפסוק ארץ חטה ושעורה ונג'
ודנה באמרנו ודבש רבש של תמרים' ואינו מביא מן הזיתים אלא מן
הטוב והמשובח לאמרנו זית שמן ולא אמר ארץ זית ודבש'

או מביאין ולא קורין הגר מביא ואינו קורא שאינו יכול
לומר אשר נשבע לאבותינו לתת לנו' ואם היתה אמו
מישראל מביא וקורא' וכשהוא מתפלל בינו לבין עצמו
אומר אלהי אבות ישראל וכשהוא בבית הכנסת אומר
אלהי אבותיכם ואם היתה אמו מישראל אומר אלהי א
אבותינו'

כל זה מבואר אלא שפסק ההלכה מביא הגר
עצמו בכורים וקורא וכמעט זה למיה שאמר הש"י לאברהם כי אב
המזן גנים בתתך' אמרו לשעבר הית' אב לאדם יבשן אתה אב לכל
העולם כלו' ומפני זה יכול כל גר לומר אשר נשבעת לאבותינו לפי
שאברהם היה אב לכל העולם לפי שהוא למדס אמונה'

בן יעקב אומר אשה בת גרים לא תנשא לכהנה עד ש
שתהא אמה מישראל אחד נרים ואחד עברים בשוהררי'
ואפילו עד עשרה דורות עד שתהא אמן מישראל
האפוסטרפוס והשליח והעבד והאשה וטומטום ואנ
ואנדרוגינוס מביאין ולא קורין שאינן יכולין לומר אשר
נתת לי השם'

האשה בת גרים ענינו סיהיו אביה ואמה גרים
או מזרע גרים אשילו היו להם אבות רבות בישראל כיון שלא נתעבר
בהם זרע ישראל בשום פנים הרי זן לדעתך אליעזר בן יעקב פס
פסולה לכהנה' וכשנשא הכהן בת גרים או בת עבדים משונחרים
לא תהגרש מפני זה ממנו' והבנים היוצאים ממנה כהנים ככהנס'
אבל לבתמיל' אין מהירין לישא אותה בר' אליעזר בן יעקב עד שיהא
לה אב או אם או זקן או זקנה מישראל ואשילו למעלה הרבה וזו תב
תנשא לכהנה בר' אליעזר בן יעקב לבתמילה' והאפוסטרפוסין' הם
הממונים שממנים על היתומים בין שמונה אותם אבי היתומים או
ביתרין' ועומטום ידוע אינו נכר אם זכר או נקבה' ואנדרוגינוס מי
שיש לו אבד הזרע היוצעים לזכר ולנקבה' והעבדי קורין אותנו
בכתי' והוא מסופק' ואמרנו שאינם יכולין לומר אשר נתת לי לפי
שארץ ישראל לא נתת לקה אלא לזכרים המיוחסין הוא אשר אמר הש"י
לשמות ממות אבותם ינחלו' וכתיב איש לפי פקדיו' עד שיהיה ודאי
כלי הפק'

הקונה שתי אילנות בתוך של חברו מביא
ואינו קורא' ר' מאיר אומר מביא וקורא' יבשהמעין
נקצץ האילן מביא ואינו קורא' ר' יהודה אומר מביא
וקורא' מן ההגועד חנכה מביא ואינו קורא' ר' יהודה
בן בתירא אומר מביא וקורא'

ר' מאיר אומר כי הקונה
שני אילנות קונה קרקע' ולפיכך מביא וקורא ודבריו דחוי' אבל

על איזה דרך יהיו אלנו מקורשות כל שהן' השיב
ואמר כי זה לא יהיה אלא כשיהיו שלמו' כמות שהיו אבל נתפצעו או
כתשתחו או כתגלו פי החכיות הרי אלנו יעלו באחד ומאיתים' ובאר
התלמוד שזה הסתם הוא לר' עקיבא שהוא מונה בכרות של בעל ה
הכית כמו שקדם'

ספק הערלה בארץ ישראל

אסור ובסוריא מותר ובחוצה לארץ יורד ולוקח ובלבד
שלא יראנו לוקט' ברם נטוע ירק וירק נמכר חוצה לו
בארץ ישראל אסור ובסוריא מותר ובחוצה לארץ יורד
ולוקט' ובלבד שלא ילקוט ביד' החדש אסור מן
התורה ככל מקום' והערלה הלכה' וחבלאים מדברי
סופרים'

ספק הערלה בארץ שהיא כשיהיה ברם הערלה
ידוע' ועבדים כמכרים חוזה לו' ולא נודע שהעבדים מזה הכרם או
מזולתו' ואמרם ובלבד שלא ילקוט ביד עבדו שזה האוכל לא ילקוט
הוא בעצמו ויאלץ אבל ילקוט לו' ולתת' וקמחם אסור מן התורה בכל
מקום לאמר הש"י ולחם וקל' וכרמל לא תאכלו ולא כתן זה תלוי בא
בארץ אבל ערלה ובלאי הכרם אינו אסורין מן התורה אלא בארץ
ישראל לפי שהן תלויות בארץ אמר הש"י בערלה כי תבאו אל הארץ
ונטעתם וערלתם' וכבאוי הכרם אמר לא תזרע כרמך כלאים וזה
הכנוי שכ על מה שיש לאדם בארץ ישראל ודומה לו' אמרו בכתוב
אחר שיד לא תזרע וכרמך לא תזמור' וזהו נהג בארץ ישראל' אבל
איסור הערלה בחוזה לארץ הלכה למעשה מסיני' והוא ענין אמרם
הלכה' ואיסור זרעית כלאי הכרם והוא שזרע חטה ושעורה וחרצן
במשלה די בחוזה לארץ מדרכנו' ומפני שהן אסורים בהכחה
בארץ ישראל גזר בהן רבנן בחוזה לארץ שלא יהיו זרעין אותה כמו
שאמרנו וזהו ענין אמרם והכלאים מדברי סופרים' אבל כלאי
זרעים זרעית התבואה וזולתם בכרם בלי' הרחקת ברימון הכוזב
במסכת כלאים' הוא מותר לבתחילה בחוזה לארץ' אבל כלאי
בהמה לוקין עליהם בחוזה לארץ מן התורה' וכן הרכבת אילן היא
מדאורייתא' בין בארץ בין בחוזה לארץ ולוקין עליה בכל מקום ול
ולוקין על כלאי זרעים בארץ ישראל מן התורה'

סליק מסכת ערלה

מסכת בכורים

יש מביאין בכורים וקוראין' מביאין ולא
קורין' ויש שאינן מביאין' אלו שאינן
מביאין' הנוטע לתוך שלו והבריד לתוך של יחיד או
לתוך של רבים' וכן המבריד מתוך של יחיד או מתוך
של רבים לתוך שלו' הנוטע לתוך שלו והבריד לתוך
שלו ודרך היחיד ודרך הרבים באמצע' הרי זה אינו
מביא' ר' יהודה אומר בזה מביא

הדבר שהיו קורין
הוא הכתוב כשרשת והיה כי תבא הוא אמרו ועבית' ואמרת לפני ה'
אלהיך עד סוף הפירוש' וכבר בארנו שהמבריד הוא מי שמונת
עבדי האילן בארץ ועומכם שם' ועוד יתבאר לקמן מחיזה טעם אינו
מביא' ואין הלכה כר' יהודה'

מאיזה טעם
אינו מביא משום שנ' ראשית בכורי ארמתך עד שיהיו
כל הגזולין מארמתך' הארוסין וההחבורות והסקריקון
הגזולין אין כביאין' כאותו הטעם משום שנאמר ראשי'
בכורי ארמתך'

ארוסין הם האותפין בעבודת הקרקע

פרק שני התרומה והבכורים חייבים עליהם מיתה וחומש ואסורי לזרים והם נכחי כהן ועולך באחד ומאה וטעונן רחיצת ידים והערב ה' השמש הרי אלו בתרומה ובכורי מה שאין כן במעשר

כבר בארנו שהבכורים נקראים תרומה וכבר בארנו בפרק שלישי נוטמא כהן תרומה שהריאיה מן הכתוב שאמר והביאו שמה בעלתים ונאמר ותרומת ידך לזכורים על כן נתחייבנו בכל דמי תרומה כמו שבארנו בערלות וענין חזקתן כן בכבי כהן שהוא מקדש אשה כהן ונאמר מה שאין כן במעשר מכוח לפי שטובל יום אכול במעשר כפי העקדים שיש בידנו והוא אמרם טבל אכול במעשר העירוב שמעו אכול בתרומה הביא כשרתו אכול בקדשים וכבר זכרנו זה בתלמוד ברכות וכן פירוש מעשר אינו חייב בטולת ידים לאכלתם ופירוש תרומה נדך ליתול ידיו קודם שאכל אותה כמו שיתבאר במסכת הובא אבל השתבץ שיהיה תרומה או מעשר או חולין לא יאכלנו עד שיטול ידיו כמו שהיא העקר בתרומה וזה המעשר שכתן חנוק כינו וכן התרומה הוא מעשר בני

ב יש במעשר ובכורים מה שאין כן בתרומה שהמעשר והבכורים טעונם הבאת מקום וטעונם ודוי ואסורין לאונן ור' שמעון מתיר וחייבין בכיעור ור' שמעון פוסק ואסורים כל שהם מליאכל בירושלם ונדוליהן אסורים מלאכול בירושלם אף לזרים ולבהמה ור' שמעון מתיר הרי אלו במעשר ובכורים מה שאין כן בתרומה

כאמר בתורה במעשר שני ובכורים שהם טעונם הבאת מקום ונאמר במעשר שני גזבלת לפי ה' חלקך מעשר דגןך תירושך וינחך ואמר בבכורים ושמרת בטוב והלבית אל המקום אשר יבחר ה' ונאמר בשניהם וטעונם ודוי וכבר קדם לך במסכת מעשר שני שהוא נדך להתרומה על התרומה והוא אמרו יתבדך וגם כתתנו לנו ותרומה ותרומת מעשר ותרומה זו הקטיף בתלמוד ואמרנו שכתן זה הדבר שכל היה אכלו אלא הבכורים בלבד או מעשר שני בלבד והוא חייב בדוי וכשלא היה לו אלא התרומה אינו חייב בדוי וכבר בארנו לשם אסור מעשר שני על האונן לאמר לא אכלתי באוני ממנו ולפי שהם הבכורים כאמ' בהם ושמחת בכל הגו' כאשר וגם לאונן ר' שמעון מתי' בכורי לאונן מפני שלא כאמ' בהם זה הדבר ומייבין בביעו לפי שדינו ודין המעשר שנה לפי שפרשת בכורים סימנה לפרשת ודוי שנאמר בה בערתי הקדש מן הכיתור שמעון מומר תתן לכהן כמו התרומה וכבר בארנו דעת ר' שמעון בפרק אחרון ממעשר שני ונאמר ונאשרין כל שהן מלאכול בירושלם זה המאמר נדך הקדמה ונא יתבאר זה המאמר ונא כי שכתבנו בדבר אסור ברכי מותר לא יקום דרך להקיד חותם הדבר האשנו לעולה כמו תעבות העולה או כלמי הכרם או התרומה בחולין דיניהם כמו שקדם והוא שיעלה בשערו או יאסור בנותן טעם כמו שכתבאר בפרק טני מירלה

וכשיתכן בשום דרך מן הדרכים להתיר אותה דבר האסור בשום זמן מן הזמנים יאמר אלהי הענגנות כולו ואפילו נתעייב חטק אחד באלף חלקים עד שיהיה מותר הכל על דרך היתר לפי שיש לנו דרך להתיר הכל כיצד כגון שכלה בינה שנוגדה ביום טוב שהיא אסור ביום טוב ונתערבה בכמה בינים אותה הבינים כולם הם אסורין לאוכלם ולא תבטל אותה הבינה מעוטה כיון שלמחרת יהיו הכל מותרין וזהו אמרם דבר שיש לו מיתרין אפילו באלף לא באיל ואומ' לך כהן שכתבאר אפילו שיעור מועט ממעשר שיבי או מן הביכורי אפילו בכמה משאות מחולין ויהיה אותה העירוב בירושלם בלבד יהיה דין אותה התערובת כדן מעשר שני אף הבכורים ולא כאמר בני יעלה באחד ומאה ולא בשעור אחר מן השעורים לפי שהוא דבר שיש לו מיתרין לפי שאמר לבעליו כיון שאתה בירושלם והוא מקום אכ אכלת המעשר והבכורים כמו שיתבאר אכול הכל בתורה מעשר ונאמר לכהן אכול הכל בתורה בכורים ונאמר גרוליס אסורים

העקר אכלנו קנה שלשה אילנות קנה קרקע קנה שני אילנות לח קנה קרקע אכל לענין בכורים מביא מעסק מפני שחכמים וכו' וכן קנה קנה קרקע אלו לא ולענין מקח וממכר כאמר לח קנה ולענין בכורים כחייב אותה להביא מעסק אכל אינו קורא לפי שאינם בכורי אמתים וכשייבש מעין המים שממנו היה מעסק טהור או קננו האילנו שמהם היה מבי' הבכורי אינו קור' כלל לפי שאינו יבו' לומר אשר כתת לי לפי שסבר כשכר וכלנו אין לו קרקע ור' יהודה חומר קורא כיון שיש לו קרקע ודבריו רחוי' ואמר ה' כפרשת בכורים ופירשת כלל האוב חסר כתן לך ה' אלהיך ונאמר ב'פרי אין קריחה לא בשעה שמהה כשתמנא לומר מעשרת ועד החג מביא וקורא מחג ועד חנוכה מביא ואינו קורא לפי ששמחת אותה הזנה כבר כגמרה בסוף חג הסוכות שאמר ה' ושמחתם לפני ה' אלהיכם ור' יהודה כן בתירא חינו תולה הקריאה בשמחה ואין הלכה

ה הפריש בכוריו ומבר שדהו מביא ואינו קורא וחשע מאותו המין אינו מביא במין אחר מביא וקורא ר' יהודה אומר אף מאותו המין מביא וקורא

השני הוא אותה שקנה הקרקע ואינו מביא מאותו המין שהביא הראשון וקרא יא' ה' כפרשת בכורים הברית היום לה ואמרנו שנים אחת חתה מגיד ולא שנים שניה ור' יהודה אומר הני מילי בארם אחר אכל בשני בני אדם מגיד וחומר ומגיד ואינה הלכה

ח הפריש בכוריו נכוזו נמקו נגנבו אבדו או שנטמאו מביא אחרים תחתיהם ואינו קורא והשנים אינם חייבין עליהם חומש נטמאו בעורה נופין ואינו ק קורא

כמקו' כינו כיוסו המק בשני אתם ימקו' ואחרים רבים נכוזו ג' כן ידוע מביא לכוזו כזו ואינו קורא לפי שאי אפשר לומר הכאתי את ראשית פרי האדמה מפני שאינו ראשית ועוד יתבאר לך שהבכורים האמ' חייבים עליהם חומש ופירוש נופן כיון כועד או מריק וביארת כעור נדך

ט ומען שהוא חייב באחריותו עד שיביאם להר הכית שני ראשית בכוריו ארמתך תביא בית ה' אלהיך מלמד שחייב באחריותם עד שיביאם להר הכית הרי שהביא ממין אחד וקרא וחזר והביא ממין אחר אינו קורא

כבר בארנו אמרם שנים אחת חתה מגיד ולא שנים שניה וקרא חתה מגיד וקרא חתה מגיד וקרא חתה מגיד וקרא חתה מגיד

י ואלו מביאין וקורין מן העצרת ועד החג משבעת המינים שפירות שבהרים מתמרות שבע מקום ומויתי שמן מעבר הירדן ר' יוסי הגלילי אומר אין מביאין בכורים מעבר הירדן שאינה ארץ ובת חלב ודבש

פירות שבהרים יותר טובים משירות העמקים ויודע מוטעמים והתמרים במישור וכעמק יש בהם יותר רבש ונאמר דוננו מן הקצחים רוב הדבש לפי שהכתוב קראם ר' רבש כיון שזכרנו ועבר לירדן אעפ' שאינה זבת חלב ודבש ה' כתיב לנו ואשער לנו לומר אשר כתת לי ואין הלכה כר' יוסי הגלילי

יא הקונה שלשה אילנות בתוך של הברו מביא וקורא ר' מאיר אומר אפילו שנים קנה אילן וקרקעו מביא וקורא ר' יהודה אום אף בעלי ארסות וחבורות מביאין וקורין

כבר בארנו שר' מאיר סובר שהקונה שני אילנות סתם קנה קרקע ור' יהודה סובר שארסות וחוברת יש לו קין בארץ כגון שיש לו בה חלק וכו' וכן חזקתו ואין הלכה כר' מאיר ולא כר' יהודה וכבר בארנו זה

מעשר שוה לבבורים בשתי דרכים ולתרומה בשתי דרכים ניסלתם הטהור על הטמא ושלא מן המוקף ב כבורים ואוסרת את הגורן וישלה שיעור בתרומה

מבואר הוא כי מאחר שהוא מפריש הכבורים ממקבת האילנות מן מספיק לו על שאר האילנות וזיהו ענין של מן המוקף כמו שבארנו במה שקדם ונאשר בכבורים להפריש מן הטהור על הטמא אחר לקטתן לפי שהפירות אינם מקבלות טומאה בשם מחוכרים לקרקע ושאר המאמר מבואר

ו אתרונ שוה לאילן בשלשה דרכים ולירק בדרך אחד שוה לאילן בערלה וברבעי ובשביעית ולירק בדרך אחד שבשעת לקיטתו עשורו דברי רבן גמליא ר' אעור אומר שוה לאילן ב בבל דבר

דבר ברור הוא שהיא כחילן לערלה ולרביעית ואמרם לשביעית כמו שאביר לך והוא שנגמר פרי האתרונ בשנה השביעית וכבכסה השמינית ועדין האתרונ בחילן אותו האתרונ הקר בבל פירות שנה שביעית כיון שנגמרה בשנה השביעית אעפי שלקטתה בכזה השמינית ואמרם בשעת לקיטתו עשורו עביו שאם נלקטו בשנה השלישית או הששית סיניא וממנו מעשר עני אעפי שאותו א אתרונ נגמר בשנה הששית או החמישית וכן אם נלקט בשנה הרביעי יוציא ממנו מעשר שני אעפי שנגמר בשנוני בשנה השלישית ונפקה ההלכה כמו שזכרנו רבותינו ול חורו וכמו אתרונ אחר לקיטתו ע עשורו למעשר ולשביעית

ז דם מהלכי שתיים שוה לדם בהמה להבשר את הוועים ודם השרץ אין חיביין עליו

דם מהלכי שתיים הוא דם האדם וכבר קדם לך פעמים בזה הסדר כי שבעה משקין מכפירין ומכללם הדם והוא בכלל דם האדם לדם בהמה וכבר ידעת כי שם שרץ נופל על שמה שרניים מבעלי חיים והוא אמרו הש"ו זה לבס הטמא בשרץ השורץ על הארץ החולד והעכבר ואמרנו אין חיביין עליו ורובה בו כי מן שכל דם אלנו השרניים אינו חיבי ברית כאשר יתחייב חובל הדם כי העקר אנלכו דם השרץ כבשרו והוא אמרם רבותינו אל כספרה וזה לבס ה הטמא לרבות דם השרץ שיהיה כבשרו ועוד יתבאר התולדות ס הינאות מזה הענין ומדיני הטומאות במקום אחר

ח כוי יש בו דרכים שוה לחיה ויש בו דרכים שוה לבהמה ויש בו דרכים שוה לחיה ולא לבהמה ולא לחיה

הכוי הוא מין מורכב מן העו ומן הנבי וכן אמרו כוי בריה בפני ענמה היא ולח הכריעו בו חכמים אם מין בהמה או חיה היא וכתבו עליו חומרי בהמה והומרי חיה כמו שיתבאר לקמן

ט כיצד שוה לחיה דמו טעון בכוי בדם חיה ואין שוה טין אותו ביום טוב ואם שחטו אין מכסים את דמו וחלבו מטמא בטומאת נבלה כחיה וטומאתו בספק ואין פודין בו פטר המור

לפי שאנו חייבים בכיוני הדם נמנע לשחטו ביום טוב מפני שהוא ספק כמו שהודיעתך אם הוא חיוב בכיוני הדם או לא ואסור לאדם לאכול חלב ביום לוי בר שפק וחלכה מטמא טומאת נבלה העקר חלבינו שהלכ בהמה והורה אינו מטמא ועו כבחו זה העקר והרמיה עליו במהכת עוקצין ושם נכחד עוד שחלב חיה וכשרה שנה וכן בהמה טומאה חלכה וכשרה טין ולפיכך יטמא טומאת כב נבלות וזה הכוי לשי שהוא ספק ודכוהו לל הפ"ס להחמיר אמרו בחלבו שהוא מטמא אם הנוח נביעה כמו הלכ החיה שהוא מטמא כ כשרה חבל טומאתו בספק והמטמא בו הם נכנס במקדש מינו ח

מלאכול בירושלם ענינו כי כפזרע אותו דבר שכתעיר בירושלם שהנזמה וממנו כיונה אסור לחלו בתורת חולין אלא בתורת מעשר אם היה זה שכתעיר מעשר או בתורת כבורים אם היה התעורבות כבורים ואסור לגבס בן הזרע שלו כיון שיש לו מתירין קרובים לפי שהוא בירושלם ואמרנו אף לזרים אף לבהמה רונה בו כי מה שכתעיר בו הכבורים בכל שהוא אסור לזרי חור כמו דבר שיש לו מתירין ויעלה בלאד ומאה שכתעיר בירושלם והודיענו שזה אסור אעפי שהוא בן והוא אחר אף לזרים והשיעור אעפי שהוא אסור ל לזרים אסור בכל שהוא ובמנו כן המעורב מיעשר שני אעפי שהוא אסור להחילו לבהמה והיו אליו החולין קודם התעורבות מותרות ל לבהמה לא באמר שזו התעורבות חור כמו דבר שאין לו מתירין ו ועולה אלא מעשר שני והכבורים לעולם שכתעיר מהם טמא דבר בירושלם אינו עולה בשום פנים אלא אסורים כל שהם וכן גדוליהם והוא שתקנת חכמים שהם כתבו תעורבות אלנו הסיני דברים בירושלם בלבד כשיש לו מתירין שיון שיכו לחלו עם בקרו והו אמרם עשו ירושלם כדבר שיש לו מתירין כמה דתמ דבר שיש לו מתירין אסור כל ש הוא ורכוניה ירושלם אסרת כל שהוא והכן זה העקר וד שמעון חולק בגדוליהם לפי שהם חומר כבר בטלו חבל התעורבות ענמו סין ויולק בו שמוען שהו אסור בכל שהו וזהו אמנם בכתבת טעם להעיר שמעון עירובין בעיני הגדולים כבר בגלו הכל התרומה אין בה דבר מחלו הדינים כמו שכתבתי וזמן הלכה כר שמעון בכל אלנו המחלוקת

י יש בהרמה ומעשר מה שאין בן כבורים כי התרומה והמעשר אסורין את ה הגורן ויש להם שיעור ונהגים בכל הפירות בפע הבית ושלא בפע הבית ובאריסין ובחכרות ובסקריקין וב בגולן הרי אלו בתרומ וזמעשר מה שאין בן כבורים

ענין אסורין את הגורן הוא שאסור לחלו דבר מן הגורן עד סיניאם רונה לומר שהתרומה והמעשר לפי שהוא טבל ומינו כן בכבורים וכ כבר קדם לנו בתחלת פסח שהכורי אין להם שיעור וכתבתי כפרק שלשי זה שחין חייבים בכבורים הלכ שבעת המינים ומינים חייבים אלא למי שיש לו קרקע שלו מן הדיו ומה שאמרנו שאינם כ נהגים בכבורים לא בפני הכית בלבד הנה פהוק מלא בתורה ולקח הפקו הנטח מידק והכחו לפני מוכח האלהי עד שיהא שם מוכח ואז יתחייב בהם ואין בתרומה ומעשר טמא דבר מזה וכבר קדמו דיניהם במקומותם

י ויש בכבורים מה שאין תכ בתרומה ובמעשר שהכבורים נקנו ס במחזור לקרקע ועשה אדם כל שדהו כבורים וחייב באריותם וס וטענים קרבן ושיר ותעופה ולינה

קטין במחזור לקרקע הוא שהכהן זוכה בהם מן הדיו וכן מחוכרות לקרקע נאדם לעשות מהם פירותיו כגון ירדחיה לו השני דיני מה שאמר הש"ו כצדי כל חגד בארנס זה הכתוב מורה שהן נקטין במחזור לקרקע ושהוא עשה כל שדהו כבורים וחייב בחמירות כמו שכתבתי שם שאם נבכבו הו אסור שחייב להו חשע שנים עד שיביעם למקדש וטענים קטין לאמרנו הש"ו בשרשת כבורים וטמאת בכל האוב וא ואמר ושמחת בחבדך ושמיר חכמים מה שמחה האמורה בחן קרבן שלמים אף שמחת האמורה להלן קרבן שלמים כי ושמחת בחבדך ו אי אפאר בלא קרבן שלמים כאשר נכתר במסכת חגיגה ושר כמו שיתבאר בפ"ק של אחר זה תנופה לאמרנו יתולקח הכהן הטוב מידק ואמרנו חכמים אל לרבות הכבורים טענים הנפה לינה עביו שחייב ללון בירושלם ואחר כן ישוב לעירו ממחרת יום כמו והוא אמרו בקרבן פסח וגיית בבקר והלכת לאחריך ואמרנו חכמים כל פניות שאתה פונה לא יהיו אלא בבקר

תרומת ה

ומתקבצין במקומותם להתלבלל ולהתעבות ולקרות בתורה וכשנסלס מעמר ראשון מתחיל השכי ועל זה הקדר עשרים וארבעה מעמדות כחשבון המשמרות וכשמשלימין כולם חוזקין חלילה ועוד יתבאר על זה עם וטעמו ומה שחייב שהיו מתקבצין ולא היה הולך כל אחד ואחד בפני עצמו והיה להדור כמו שכתוב ברוב עב הדת מלך ומה שהיו כמנעין מלהאסף אל הכתים מפני שהיו חוששי מאהל הנאמרה

ג הקרובים מביאים התאנים והענבים והרחוקים מביאים גרונרות וצמזקים והשור הולך לפנעם וקרנו מצופות והב ועטרה של וית בראשו החליל מכה לפניהם עד שמגיעים קרוב לירושלים הגיעו קרוב לירושלים שלחו לפניהם ועטרו את כס בכוריהם הפחות הסגנים והנזכרים יוצאין לקראתם לפי כבודו הנבגים היו יוצאים וכל בעלי אומנות ש שברושלים עומדים לפניהם ושואלין בשלומם אחינו אנשי המקום פלוגי באתם לשלום

עמרה בראשו להודיענו שאילנו שבמרים משבעת המינים ולפי שאין באילנות כאה כמו הזית היו עשין העטרה מענפי הזית בלבד החליל הוא הכלי הידוע ל מכלי הכינור ואין צריך לפרשו מפני שהוא מפורסם עטרו את בכוריהם כלומר הרנן פירו' כי זה ההדור היה שהיו משימין התאני והענבים הרטובים על התאנים היבשים והנמוקים אם היה מביא מ מהם ואם היו הכל רטובים היה מראה הטוב והיפה שכלם ומ ומעט אותם באשכולות הענבים ופחותת הם סגני הכהנים וגזברים הם הממונים על עסקי ההקדש ועל ככסיו ואמרו לפי כבודו הנבגים היו יוצאין בחר התלמוד ענינו שאם היו הנבגים דבים היו גם כן היוצאין לקראתם רבים ואם היו מיעבים היו יוצאין לקראתם מעטים והעקד אנכנו אין בעלי או מכינות רשאין לעמוד מפני תלמודי חכמים אבל חייבנו לחלו לעמוד לפי שהנבגים הם קהל וכבוד כבוד שאני ואמרו בתלמוד בדרך היו אומרים שמחתי ב באומרים לי ביתה כלך וכידינלס היו אומרים עומדות היו רבלמ בשערך ירושלם

ד החליל מכה לפניהם עד שמגיעו להר הבית הגיעו להר הבית אפי אנריפס המלך מטל ה הסל על כתפו ונכנס עד שמגיע לעזרה הגיע לעזרה ו דברו הלויים בשיר ארומיך ה כי דליתע ולא שמחת א אויבי לי

לשון התורה הוא שיהיה אדם בעצמו נושא הכבדים ונותקן ביד הכהן אמר הש' נלקח הכהן הטנא מירך ואנריפס המלך ממלכי בית שני בעל כפס ברולה ושדרה רבה ואמרו בתלמוד בהר הבית היו אומרים הללויה עד כל הנשמה תקלליה

ה הנזולות שעל גבי הסלים היו עולות ומה שבידם נתנים לכהנים

היו מעלים עב הכבדים להדור תגרים וכני יננה מה שהיו מביאין אותם תלויים בכלי הכבדים מהם שהיו מביאים אותם בדיהם ואחרו שעל גבי הסלים בארו בתלמוד שהיו תלויים מן הסלים ולא היו משימים אותם על הסלים כדי שלא יטכפו אותם ואותם שהיו תלויים בו היו מקיימין אותם עלולת ואותן שהיו מביאין בדיהם היו נותנים לכהנים

ו עורוהו הסל על כתפו קורא מהגדתי היום לה אלהיך עד שגומר כל הפרשה ר יהודה אומר עד ארמי אובד אבי הגיע לארמי אובד אבי מוריד הסל מ מעל כתפו ואוחזו בשפתותיו וכהן מנח ידו תחתיו ומ ומעפו וקורא מארמי אובד אבי עד שהוא גומר כל הפ הפרשה ומנחו בצד המזבח והשתחוה ויצא

חייב כרת ולא קרבן אלא קרבן מספק והש' אמר ופטר חמור תפיה בזה והוא ספק אם הוא ממין שה או ממין נבי לשיכך אין פדין בו כיצד

שזה לכהמה הלוו אסור כחלב בהמה ואין חייבים ע עליו כרת ואינו נלקח בכסף מעשר מלאכול בירושלים וחייב בורוע ולחיים וקבה ר' איעור פוטר שהמוציא מחבירו עליו הראיה

לשון התורה שאין אסור לבו אלא חלב שלשה חלב מיני בהמה שגר או כשכ ועו זה לפי שהוא ספק עו כאשר חלבו ואין אדם חייב עליו כרת לפי שהוא ספק וכבר בארנו בפרק ר ראשו מהכת מעשר שני שאסור לקנות בהמה בכסף מעשר שני אלא קרבן שלמים ולפיכך אסור לאדם לקנות הכני ממשעת מעשר שני לפי שהוא ספק בהמה ואי אפשר להקריבו שלמים לפי שהוא ספק ח היה והלכה בר' לייצור לפי שאומרים לכהן הכח רחיה שהיא בהמה וטול מתנות כי הזרוע והלחיים והקיבה אינם נוקבות אלא בבהמה בלבד שנאמר אם שנה אם שה ונתן לכהן

יא כיצד אינו שזה לא לחיה ולא לבהמה אסור משום בלאים עם החיה ו ועם הבהמה הכותב חיותו ובהמתו לבנו לא כתב לו את הכוי אם אמר הריני נזיר שזה חיה או בהמה הרי הוא נ נזיר ושאר כל דרכיו שהם לחיה ולבהמה וטעון ש שחיטה בזה ובוה' ומטמא משום נבלה ומשום אבר מן החי בזה ובוה'

והכוונה שאם כתב אדם חיותו לא כתב את הכוי וכן אם כתב את בהמתו לא כתב את הכוי לפי שהעקד אנכנו יד בעל השטר על התחבונה ועקד אחר מפורסם המוניא מחברו עליו ה הראיה על כן אם כתב לו בהמתו אומרים הכח רחיה שזו בהמה ואם כתב לו חיותו אומרי' לו הכח רחיה שהוא חיה אבל בשאמר אדם הריני נזיר שזו חיה ובהמה הרי זה נזיר בחר התלמוד שהוא נזיר ב אחיה לשון שאמר בלומר אם אמר הריני נזיר שזו חיה הרי זה נזיר ו וכן אם אמר על מנת שזו בהמה או אם אמר על מנת שאין זה לא חיה ולא בהמה הרי זה נזיר בכלם מספק וכל זה מוסב על עקד א אחד והוא אמרם ספיקא דאיסורא לחומרא וספקא דמומנא לקולא

פרק שלישי כיצד מפרישין הבכורים יורד אדם בתוך שדהו ורואה תאנה בכורה אשכול שביכר רמון שביכר וקושרו בגמי ואומ' הרי אלו בכורים ור' שמעון אומר אעפי' כן חחר וקורא אותם בכורים מאחר שיתלשו מן הקרקע

במי ידוע וכערכי בגמ' והכוונה בזה שירשום אותם באיזה דבר שזרמן כדי שיכיר אותם ומה שייחד גמי כפי הכהנ' ואמר הש' בכבדים ראשי' פרי האדמה ואמרו חכמים בשעת הבאה בלבד ינטרף שיהיה פרי אבל בשעת ההפרשה אפילו הן פגין בלומר שאינם מבוטלים זה מס מספק ולפיכך אומר שאם קרא להם עם והם פגין באילנותיהם אינו צריך לקרות להם עם אחר לקיטתן וגמר ביטולם ור' שמעון אומר כמו שכתבתי הבאה בנטרף להיות פרי כמו כן בשעת הפרשה בנטרף שיהיו פרי' ולפיכך אומר שקורא אותם בכורים אחר לקיטתן וגמר ב ביטולם ואין הלכה בר' שמעון

ב כיצד מעלין את הבכורי' כל העיירות שבמעמד מתבססות לעיר של מעמד ולכן ברחובות של עיר ולא היו נבנסק לבתים ולמשכים היה הממונה אומר קומו ונעלה ציון אל בית ה' אלהינו

ענין המעשרות ועוד יתבאר באור גמור במסכת תענית ומס שצריך לרעת בזה המקום כי בכל שבוע היו עושין מעמד אנשים ידועים מישאל

כבורים

כבר בארנו במדק שלפני זה שהכבורים נעשין תנופה ואלין הלכה כר' יהודה.

ו כראשונה כל מי שידע לקרות קורא וכל מי שאינו יודע לקרות מקרין אותו נמנעו מלהביא התקינו שהיו מקרין את מי שידע ואת מי שאינו יודע.

ח אמר ר' ה' בכבורים ועבית ואמרת לפני ה' אלך ועוד אמר ר' ה' וענו הלויים ואמרו אל כל איש ישראל קול רם ואמרו בספרי' מה עבייה האמורה כאן כלשון הקדש' אף עבייה האמורה להלן כלשון הקדש' ומפני שכל בני אדם לא היו יודעים לשון הקדש כמו שכתב ר' בעזרא חזרו להקרות כל העם כדי שלא יתביישו אותם שלא היו יודעים לקרות וסמכו זה למה שכתב ר' אמר ר' ח' עבייה הלא מפי אחרים.

ה את העשירים מביאים כבוריהם בקלות של כסף ושלזוהב והעניים מביאים אותם בסלי נצרים של ערבה קלופה והסלי והכבורי נתנן לכהנים.

קלנית סלי ועבין אמרם של כסף מחושקים ומנופים כסף או זהב ונצרים הם ענפים או ענבים כמו נצר משרשי יפריה ופירוש קלופה שמידין קליפתה תרעם מחשוף הלבו קליף חומר הסלי והכבורים הנתנים לכהנים הם סלי הערבה הקלופה לא של כסף ולא של זהב.

ו ר' שמעון בן גנס אומ' מעמרין את הכבורי חוץ משבעת המיעים ר' עקיבא אומר אין מעמרין את הכבורים אלא משבעת המיעים.

וקלפה כר' עקיבא.

ז ר' שמעון אומר שלש מדות בכבורים הכבורים ותוספת הכבורי ועיסו' הכבורים תוספת הכבורים מין כמינו ועיסור הכבורי מין בשאינו מינו' תוספת הכבורים נאכלת בטהרה ופטורה מן הדמאי ועיסור הכבורים חייב בדמאי.

כ כבר בארנו שאין הלכה כר' שמעון שאומר מעמרין את הכבורים שלא כמינו חוץ משבעת המיעים אבל אם רצה לעטר התחכים בענבים כדרך הדמיון והתמרים והזיתים וכיוצא בו הכל מודים בזה' ועבין חייבין בדמאי שהן חייבין בדיני הדמאי ומניח מהם תרומת מעשר ומעשר שני כמו שכתב ר' במה שקדם.

יא אימתי אמרו תוספת הכבורים בכבורים בזמן שהיא באה מן הארץ' ואם אינה באה מן הארץ אינה ככבורים.

יב כבר בארנו במה שקדם שהכבורים מביאין אותם מעבר לירדן ואינה מארץ ישראל.

יג למה אמרו הכבורים כגבסי כהן שהוא קונה מהם עבדים וקרקעות וכהמה טמאה ובעל הוב נוטלן בחובו ואשה בכחבתה וספר תורה ור' יהודה או' אין נתנן אותם אלא לחבר בסובה וחכמים אומרים נתנן אותם לאנשי משמר והם מחלקין ביניהם קדשיה המקדש.

לחבר כטובה שנותנין אותו לתלמיד חכם כדרך הגדקה והקסד ואחמד לשנות כן לר' יהודה' והלכה כחכמים.

פרק רביעי אנדרוגינים יש בו דרכים שוה לאנשים ויש בו דרכים שוה

לנשים ויש בו דרכים שוה לאנשים ולנשים ויש בו דרכים אינו שוה לא לאנשים ולא לנשים' כיצד שוה לאנשים מטמא כלובן כאנשים וזוקק לייבוס כאנשים ומתעטף ומסתפר כאנשים ונושא אבל לא נשא כאנשי' וחייב בכל מצות האמורות בתורה כאנשים.

ג כיצד שוה לנשים מטמא באודם בנשים ואינו מתייחד עם האנשי' בנשים ואינו עובר על כל תקיף ולא על כל תשחית ולא על כל תטמא למתים בנשים ופסול מן הערות בנשים ואינו נבעל בעברה בנשים ונפסול מן הכהונה בנשים.

ד כיצד שוה לאנשים ולנשים חייבי' על מכתו ועל קללתו כאנשים ובנשים' והחורנו שונג גולה ומוזר נהרג כאנשי' ונשים' ודשכת עליו דם טמא ודם טוהר כאנשי' ובנשים' והולק בקדשי קדשים כאנשים ובנשים' ונחל בכל הנחלות כאנשים ובנשים' ואם אמ' הריע נזיר שוה איש ואשה הרי זה נזיר.

ה כיצד אינו שוה לא לאנשים ולא לנשים' אין חייבין לא על מכתו ולא על קללתו לא כאנשים ולא בנשים' ואינו נעך לא כאנשים ולא כאנשי' ואם אמר הריע נזיר שוה לא איש ולא אשה אינו נזיר' מאיר אומר אנדרוגינים בריה בפני עצמה הוא ולא יכלו חכמי' להכריע עליו אם הוא איש או אשה אבל טומטום אינו כן פעמים שהוא איש פעמים שהוא אשה.

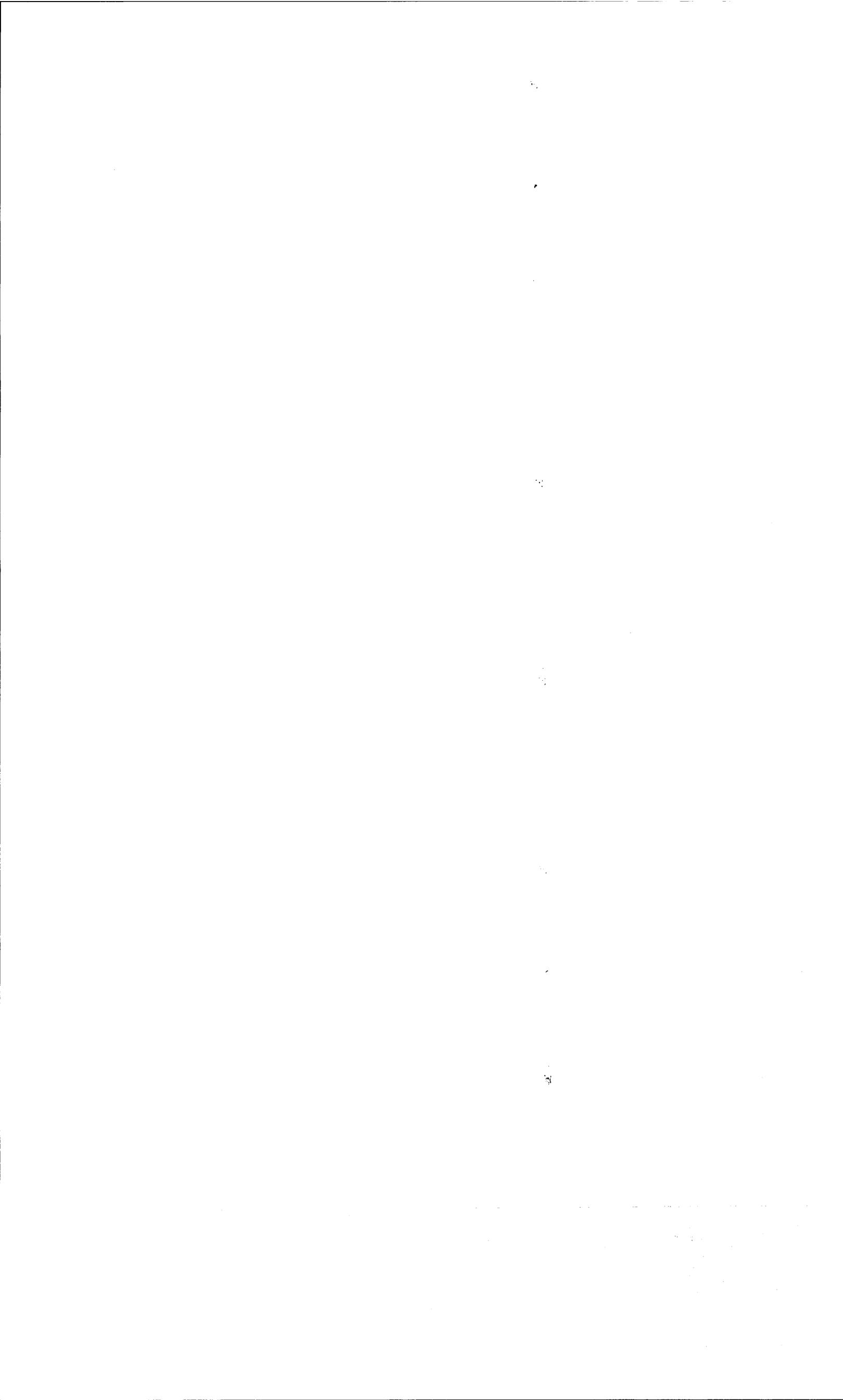
סליק מסכת ביבורים וסליק סדר ורעים

סדר ורעים אחר עשר מסכתות והוה פרטם.

מסכת ברכות	•	תשעה פרקים
מסכת פאה	•	תשעה פרקים
בסכת דמאי	•	שבעה פרקים
מסכת בלאים	•	תשעה פרקים
מסכת שביעית	•	עשרה פרקים
מסכת תרומה	•	אחד עשר פרקים
מסכת מעשר ראשון	•	חמשה פרקים
מסכת מעשר שני	•	חמשה פרקים
מסכת הלה	•	ארבעה פרקים
מסכת ערלה	•	שלושה פרקים
מסכת ביבורים	•	שלושה פרקים

מנין פרקי של סדר ורעים שבעים וחמשה פרקים

ברוך הנותן ליעף כח ולאין אונים עצמה ירכה "

הא לבס נצנת המן
 אך זה האיש משה הוניה
 הראה נפלאות מדת אל
 פנה דרך לתלמידים
 גם החכמים יספו לקח
 הכמת טוחותיו ואמת
 ולכל רעב ולכל צמא
 הקים משכן כלו זהב
 צדק לבש ולבוש מלכות
 הנהיגות כתבו עטיו
 החיה מתים תוך בור גלות
 הביא בהם רוח דעת
 בו כל איש יד יכתוב לט
 בו יקריבו זכחי תורה
 כל איש כאשר תשיג ידו
 הלכ כליות חנה לקחו
 חבוריו השכילו רבים
 המה יחיו חיי עולם
 מרחוק יאירו כתיב
 אשרי הגוי בהם תמיד
 יזכו לחסות תחת כנפי

שגבו משה בן עמרם
 אותה לחכול פריה עם רם
 הוא הגבר על כל הורם
 הדרך ישכון אור הורם
 הזקירם הגיה אורם
 תם יפינו גלי אורם
 נתן להם די מחסורם
 טהור מאביהו תרם
 אך בגדי העולה פרם
 וספקות לרוח זרם
 על עצמותה נפר עורם
 ועליהם עור בינה קרם
 בונודרים יסלימו כדרם
 בו יעמדו על משמרם
 מאוצרותיו ישאו גדרם
 חנם אך לח כתנו מרם
 עד למרומם יעל זכרם
 אחרימות משה גבורם
 מרץ נשמע קול בגורם
 מפי הם לח ינוט זכרם
 פדי כי הוח מבן עזים

אכרך אתה אשר יעצביך לילות יסרוני כלמתי ובבשרי החיה ח
 אותותיו אותותיו הלה אשר שנת בקרבי מכפרים כבוד מלכותו ויום
 ליום יורונו מעבד אנבעותיו אנבעותיו העושים את כל מלאכת
 הקדש לימים ששה בשנים ופעמים אותותיו אותותיו מקדן צדק
 במצד חכמתו ובהם כבא עלמו ויכד השיותיו אשיותיו תבן מאין
 ותלם על בלימה וברוח פיו עמדו על מתכותם בעשר אחרותיו ח
 אחרותיו אחרו טהורות בכסף מזוקק ונדק כל אחרותיו אחרותיו
 אחרו ישר וצבאו וקפודיו וכו וכו והושביו ומלכיו ראשי בריאותיו
 בריאותיו ככוננו על כנס ומחלות כוכביו כללות להשביע טוב ח
 אדוניהם עליהם ולהריק להם גלי ברכותיו ברכותיו מרעפים על
 ארץ לא איש ומדבר ציה ונבעיו ובקעותיו בקעותיו והריו הצמיהו
 מוצא ראש ועץ עושה פרי בנאותיו המניח בהמה ורמש וחיותו ארץ ל
 למיניהם ואת התיכים הגדלים באומן גדולותיו גדולותיו הרהר
 בהקוות המים וטומו לים חוקן וקראות היבשה להודיע לבני האדם
 גבורותיו גבו ותיו לא יכלכלום שבעה שחקים ומחנותם והארץ ו
 ושבע גדולותיו גדולותיו הציבם וכמבהרם כנע גנו וישם טם הית
 האדם לחכות בצל רליותיו רליותיו וכנפיו יסוכוהו ויצו עליו לשמוע
 בקולו ולשמור משמרתו ולסקוד על דלתותיו דלתותיו הצית באש
 תלותו בקבלו דבר נרנן מפירי חלקו ממחאות דברותיו קדוהו אש עד
 אברון תחבל וכשתה לבו על אשה ולא צמר משמרתו ועוה הליכותיו
 הליכותיו כחמכו ולבו יקבן און לו ולשכנו תחשב הוותו הוותו
 הלמיהו עד לחין מ'פאורכו עבדנו ותמו הנחותיו הנחותיו והיו
 בומתו כבוד שאון ולו ולזרעו הרבה הרכותיו הרכותיו גדר בשבנו
 אל אל ונרנו אי זה דרך ישכן אור ברבי דמעותיו והמיותיו המיותיו
 שמוע הפותח יד בתרובה לקבל שבים ויעתר לברית תחנותיו וש
 וסירותיו וסירותיו ומחנתו עשה וכסלח לו מחטרותו נחקק תמונתו
 בלבי ויתו ויתו רופח כחמן השועת עולמים לתועה מדוך הככל וצב
 מזכרותיו זכרותיו העביר בגדל חסדיו ועומק מהשבותו וזמורתו
 זמורתו עמקו ומעיו המו לזרע ירדיו הכתובים בדברי הימים בכפר
 זכרותיו זכרותיו נקדחו לשביו ולמען עשה כיו הזה להיות עם
 רב קחם על זרועותיו זרועותיו כשאוה על כנפי כשרים ולמענו מ
 מחה כעב חטאותיו חטאותיו העביר בגדל הכרו עד עת רודים ו
 והעיר דהמיו והבינותיו חבינותיו וכהומיו עומד מימינו ומשמאלנו
 להשלים חילותיו חילותיו יקודי אש וגבם סונף ושרין צדקה וכובע
 ישועה בגדי הליכותיו חליפותיו חליפותו וצבא וכל מלטי הגבורים
 על הומותיו חומותיו הפקיד עליהם שומרים גבוה מעלגבוה
 והמיד לא יחשו מהבד המודותיו חומותיו מן בלים זה מזה וש
 וזמים ושמי השמים כבאו ביירותיו ביירותיו מונקן מונכות שבעה
 בשבעה ונץ הדעה נכב בלב יציר כפיו וטוחותיו טוחותיו פוהרות
 אל השם ואל טובו שמחים בעבודתו ואין קצה לטובותיו טובותיו
 יפונן אל מועשיו ויכב הדרים רבותים חלפי כאלן מבחר יצירותיו ו
 וכסוהו ויתרותיו יתרותיו ממונקיו ועמוניו ובריהו ורום ותח והו צב
 ידותיו ידותיו עמדי במאמרו וכוכבים ומזלות בגלגל נהלו וכיד
 ימיכם כום ישועותיו ישועותיו ישמיעו בגלי זכולו במסבתם על ארץ
 החיים והרבע יסודותיו יסודותיו אז בעתם נהיו בצורות בצורות
 ונתח עליהם רוחו וכהותיו כהותיו הזקים ערבים וקווי ה'הליפות כח
 המחזיקים בטולין וכפעותיו כפעותיו מלאות הכר פרשם למדך על
 עם כחר לכהלה לו להקריבם אליו ותעלזנה כליותיו כליותיו כלו
 ומעיו המו העת נקרא לבא בהכלי מלך ולשבותיו לשבותיו ובית
 ככאחה הובא מקוטור ממור ואהלנות להבר את האהל בקרסיו ול
 ולולאותיו לולאותיו קשר בהשר של קיימא וחות ברית קדש הל נערך
 בסוד להקנותיו להקנותיו ומלכיו לא זכו בעיניו ולציד כאמן הכחיל
 דתו ונתן שכי לוחותיו לוחותיו כתובים משכי עבריהם וכחיות
 אחר חכנו ושבשש עשרה מדותיו מדותיו וברית הכרתה להם הו
 הודיעו לשום לבו שארית ומשפטיו ומצותיו מצותיו כלם כתבו מ
 מרעה אחר ומיהם יפחגבו יזלו בשמיני יפוזו מעינותיו מעינותיו
 מועיבי השועה להסקות הזמא לר ברו ומי זה ימלל קצת מפלחותיו
 מפלחותיו מפלחות תמים דעים ובהם יסד ארץ על מכוניה וכנה ב
 בשמים מעלותיו מעלותיו גדולות עד אין חקר וכפר וכפר וכפר
 לא יוכל לספר קצת מלאכותיו מלאכותיו ומעשיו דרושים לכל
 חשביהם ומאר עמוקו מחשבותיו מחשבותיו גבהו כבבוק שמים
 מעל הארץ מהרץ בודתו על ההר להקדיש

ומה ישו פנמי תרכבותיו תרכבותיו ארבעתה היונות מבין שני
 סהרים ורכבות קדש רגזו וחלו ומלחיו ומחנותיו מחנותיו וחדרו
 ושמש בטש וארץ רעשה מדהרות אביריו וקול מנהלתינו
 מנהלתינו שמינו ונסתי לקחם ועמדתו מרחוק מרעד ומתוך האש
 שמינו חמרי טעם ועשר מדרותיו מדרותיו הנאמרים כשא
 עמי על לבו לזכרון להעביר זהמנו להאיר כתיבותיו יתיבותיו
 סלטים ושמים לכבוני ואזכי חרטים תפתחה בשמינו קול המון נפ
 פלחתינו פלחתינו האמירני להיות לו לעב סבלה וחיותו החמרת
 לשמוע לשמו ולעשו דברי כבודותיו כבודותיו השמייעי בתחיתת ההר
 הכיאי חריו נשקבי מנשיקותיו כשיקותיו כשיקות אב הרחמן ושוכע
 שמוות את פניו וכימינו אש דת נעמתינו כשימותו טעם טעמתי
 ואורו עיני ברבר תבוגו וחין ערכו וטלי כרבותיו ותורתו
 ארוכ מי ארץ ורחה מי ים וכה כגלו תעלמותיו ונפשו סודותיו
 סודותיו בלה לבן בית ואל חילי בני ישראל זקניו וכיאי ועשר
 ספיותיו ספיותיו נפשו כלבם להנבל משה יקוש להקד כעדם
 מסערתיו סערתיו יחולו על ראש רשעים ואוהבי כבאת השמש
 יחשו כגלו קגו כשימותיו ספיותיו הרעישו נדק על שיפיהם
 במראות כחיוין לילה ובללה להם שמן מסתמותיו מסתמותיו
 אשפו אשפה וכסגר הדלת כעדם ונתן המפתח על שכם נוצרי עד
 ערותיו ערותיו ופקודיו למדו וספרו כשיהם ואת כיהם ילמדו
 להודיע בעינים עלילותיו עלילותיו כתבנו להשפיל גאים עדי ארץ
 ולהרים אכיון מעשרותיו עשרותיו הכין לשוכני בת חמר וקרה
 להם עליותיו עליותיו משקה מהה להנמיח ולהוציא
 לחם ועשב מעבודותיו עבודותיו אשר יעשה ילחיה כל אש מתהלך
 בתמו ואשר תמימי דרך היואים בעבודותיו עבודותיו נודעו
 למחזיקי בבריתו ומתאמרי לחקור פעלותיו פעלותיו פעלות אמת
 ובהם טמח לבי ויגל כבודי ותארכבה פארותיו פארותיו ישאו פרו
 וימחאו קף העת יקבנו כדאי ישראל ויהודה ופליטותיו פליטותיו ישבעו
 מדם חלל ושבת ארץ וראש פרעיותו פרעיותו ירעו וישכ נקם לבדו
 ולחיק חמריק עליו דברים חדים בפתיחותיו פתיחותיו ומחזו עמי
 וחלפו רדת ונמה והכירו התיו נכסיותיו נכסיותיו יערה במחו עש
 המדוכה כעצל נחון בבלותיו וסם יתבה תהלותה ו דקנותיו
 נדקנותיו יביעו וננוזו יסיר בהראותו ככלאמת כימי באת עמי ממכרים
 על נבאותיו נבאותיו יוכוון בשיה ויפראו כדאש ויפיה את ישראל
 מכל נדמותו נדמותו יסכח ולא תזכרנה עוד ובלותו יסלח ויכה עירו
 בתבכותו וככל נדמותו נדמותו ומוכאיו ומוכאיו יבנו ויפתח אכיו
 בשתוחי חותם קדש ימהר יישה יקבן קהלותיו קהלותיו יוכו
 בתוכי ימשלם אובלים ושופותם וחונגים על טהרת הקדש וקדושותיו
 קדושותיו יסלשו עמו וכחני ישאו כשיהם בין האולם והמזבח וכ
 וכבר אהרן אחת כשנה על קדושתו קדושתו יושנו מחלב זכחיה
 וכטוב לבב זון מדרם על קדושתו קדושתו ירנו ורגבו ימתקו להם
 ויחבנו אכיו ורפתותו רפתותו ועשרותיו נעמו להם ולכיריהם יחללו
 נירי רפואותיו רפואותיו רפואותיו רפואות לבשאותם ודבריו נכחמויו הם הם
 ארבותיו וריותיו ריותיו ריותיו חכשו לכשברי לב החליוו מחן חלפיו
 ורכבותיו רכבותיו מורים ומשתחיים אש אש ממקדמו ממליכים
 אותם בשמים ובארץ ובארבע רוחותיו רוחותיו בראש ברזח פיו
 יעמדו ארבעתה ובארץ אונר מביעים רובי רבנותיו רבנותיו
 מתבים עמו ככשפים לבא שעריו וחדרותיו לחנות אליו וחלמינו ושמי
 ושמשותיו שמשותיו שמים ככר וכפוך ירבי אכיו וישים דמענת
 בבארן וישמע קול שאבותיו שאבותיו יתבו כמים מיום אבות
 משושי חניו חרשו ומושריו ושבתותיו שבתותיו ויובליו ושמינו
 במלח תרבה הארץ ומתיון תתן שועתיו ותשוב סבותיו סבותיו
 תבסם וממען קדש תשקוף לתת את שאלותיו שאלותיו ונאמנו תשיק
 על מר נפשו מודה כל סבותיו סבותיו סבותיו מן בלהות בשמע
 אש אלהיך ותקף שמוותיו שמוותיו בבית בחי רתו במחו יתקדשו
 וכליל חלוק האלילים ועבר יסם וירח האומאה אב זתולותיו תל
 תולדותיו יאבר לבצח ולרוד תרם וישרש תבואותיו תבואותיו וק
 וקביו יללקם אש מכית ושקב ויבא עי קבו ותבכותיו תבכותיו
 וכבריו יען טמר מבועיש ויפתר כתי עו לעמו והר תעבודותיו

תעבודותיו יביר ויחתם תורתו כלמודי המחכים ישעו ויום ליום מס
 מספרים תהלותיו תהלותיו ישיעו וירונו בעיר הקדש וישלחם
 מורה נדק: וירנו מדרכו ויורישנו את חקי האלמים ואת תורתיו יה
 הורתינו שמים זו שמינו תורה שכתב ונתנה שבעל פה קבלנו על
 יד כאמן ביתו מיד אל יד ומשה אל פה כלנו כאש אחד חברים חין ב
 בהם כפתל ועקש עור וחרש וככפה דבריהם דברי אלהים חיים ח
 חיים למונחיהם ולכל בשרו מרפא אחד השומען ואחד הלומדן
 והמשערן לשמן ושלח לשמן מהיר במלכותו ומתירא לבו בשוח
 בו שלא יזק ושלח יתעלפה זנהמתו הפסוק וממדוי הגוף והכשפית
 יתרפא ובאשר הייתי בימי חרפי בעוה לזה על אהלי וזכרו עש לבי
 ועש פי כימי חלנה ידרשני טרם הקרא ויכני יעכני משמי קדשו
 ומשנו בבריותי ישע ימינו כל מלכי ארץ יעבדוני כל גוים יאשרוני
 כתנני עליון על כלם והורישני אית ברכת אבי אברהם בכל כפיו
 יחופפני על מי מנחות ויכלני ויהי כשאר תמו כל אכסי המלחמה
 ותחתיה כפלה החומה ותפל עליהם חכמה ואימה וקומת הכרוב ג
 בלתי ובלתה הגולה והכותרת תמו מת נדק ותהי החמת כשדרת פ
 פשו אמונים האמונים עלי תלע ונמר חזיר גבר תמים הגלת יהודה
 כלם הגלת שלומים כתבו רזנים לאין ושלח במשמכי רזן ומגלי
 רזים נחלג כשאר גש כביאה לא מחזו חזון לא ידעו הכין ולא השיבו
 ולא עלו בפירות היו כמשפחות החרמה וגויי הארצות תשתכבה
 אכיו קדש בראש כל חזנות האומה הלכות ואלו העינים והבבות
 וכאשר ימיהם ושניהם בבלות ארבו והזמנים כמטכו ואף השם ו
 ומותו עליהם כתבו וגאות עשן הגלות התאכבו והרואות בארבות
 חשכו ונירים עליהם כהפכו ויד תועה רוח על עש קדש תכפה ואומה
 סוררה באות כפשה רוח ערשם שאחה והעם המר והבמתי מלך ל
 לדר עלאה דברו וסרה ותועה יבדו קבא קבאו בעם הקדש ודתו ו
 וישמו את פיהם להשכיח לעמו שמו ותורתו אמרו כלבם כינא יחד
 ישרפו כל מועדי אל כבטל מהם תורה ומצוות מילה וניצית ותפלן ש
 שמינה ויובל ודיני עבר ואמה וסדר כחלות ואיש אשר לא יהיה לך ג
 בוש חוקי מעשרות וקרבנות והשור והבדור והמשאיל והשואל וזכות
 חבונת ומעמד הר סיני אשר ממנו יצאה שכחה לישראל אולי יהיו
 כמונו ערלים ויעבדו את הערלים וכאשר ראה השם דעתם כי
 רבה וגדלה חטאתם כי רבתה למעלה ומטה וזכנס בן פרח
 הרשעה אשר הוא קף מעטוהם יצרו לרעה אז השליח עצות מ
 מרחוק להפר ענתם ולסכל דעתם כדכתוב מפר אנות ברים זכר
 חשרו וחמונתו לבית ישראל ויגמלם ברחמינו יחד ככמרו נחמוני ל
 למענו ולמען תורתו שהוא ען חיים לבלתי הולל לעיני הגוים ויער
 את רוח השירים והזכים אכזים חכמים וכבוכים להשיחגבי בשמויהם
 לזכוק על נמא טלי אורותיהם לכתוב על לוח ולחונק כספר אמרים
 אמת בותבים אמרי שפר מיוסדים על אכיו שיש טהור בתרשים מו
 ממולאים במבחר הפגמים וכשו ממולאים טהר קבלום אש מפי
 אש מפי משה רבינו רבן של כל הכבאים כלם זכרם לא ימוט מפ
 מפייהם ולא ככחד כולם כתבו מרעה אחד וכל דור ודור הקים עליהם
 דועה כאמן כביא או חכם מהיר או אומן אשר מחזה שדי יחזה נודע
 דעת עליון מבין משל וחידה וכור נדמיון להלביש בני חמוניו ובחיריו
 בני יעקב ובזעו מעיל נדקתו וכברי ישעו כדי שלא תשכח תורה מ
 מפי זרעו וכאשר היה לבס רחב כפתחו של אולם ודבר מהם למ
 ככחד וכל רח לא כעלם כתבו דבריהם ברמזים סתומים חותם בתוך
 חותם חתומים בסדר המשניות ובתלמוד רמזים ורשומים עד שכ
 שנתקיימו כנו דברי ישעיה הנביא עליו השלום ותהי לבס חזות הכל
 וגו ושרין היתה כלב הכל האש יהדת וקנשיא במקומה עומדת עד
 שקמו דור אחד דור הגאונים ואנשי המעשה אשר היו לנו לבד מעשו
 ומחסה לכלל לשבעה ולמכסה וחברו חבורים וכארו התלמוד
 וקדרוהו הכיכוהו לרבים והשכילוקו בחזו לבס שפה ברורה ערובה
 בכל ושמונה ועליהם נאמ והמשכילים יזהירו כוהר הרקיע ומבדקי
 הרבי וגו וכל אחד ואחד לקח לו דרך וטהר דרכו אחו ומרדך האון זא
 טהה ואיש איש כל טונו וככתבו פרש וחבר וכאשר לאכסי דורו ומושכו
 למיטן ירון קורא בו כל אחד ואחד כתבמה שקבל מרבו ומה
 שהשיגלפי שכלו איש המתקתיו כברכת השם אלהיו אשר נתן לו

תם האיש משה היום במזל גדול מאד לעטרת נבי ולכבוד נתן השם בלבן מדעוהשכל בכל ספר וחזון איפתו איפת צדק ולא איפת רזון לא הכיח תורה ומשנה שלא ירד לעמקה ונבלו לו צפוקיה ומלא כריסו מערכיה חבר חבורים גדולים און וחקר ותקן משלים האיר עיני חכמים ונתן לבו בין העומדים מהלכים הגדול ללעשות עמנו במתק לשוכנו ועבדיו ונועם אמריו ומעבדיו בחבורו הגדול משנה תורה החשוקה הוא המישר כל עקוב ומכיר כל משל וצוקה וזאת המורה לנדרקה וספר המנות אחת אחת חשובות א אמרנותיו אמרות טהורות ומאליפות מרובות ופי לתלמוד ומאמר היחודי וכמה מחמרים וכמה טעמים בעיני התורה וההכמה וע ועבדים אחרים והיה כבא משה האלה יסיר את המכונה ויבא ו יודבר אל בני ישראל את אשר יונה חפר והעמיק והוציא לוחות ה הבטוחות הגאלי משה באר את התורה הזאת וככלל ומ ומכחרם פירו המטכניו שפעה לשתא סדרי פרטם בלשון הגרי בלשון נח עד מאד וכונתו היתה להבינו לאנשי דורו במושבותיו כי היו ר רבלין באותו הלשון ודשין בו והוא שמר מותח חכמים ול שאמרנו ל לעל ילמד אדם לתלמידיו דרך קצרה והוא עמנו אמר באגרת תחיות המתים זה הלשון אלו היה אפשר לי לשום התלמוד כלו בפרק אחד לא הייתי משיב אותנו בשני פרקים ומי יתן שלא היה מקצר כל כך כי לקצר דעתנו בהרבה מקומו יעמדו בפנינו מימיו ואם הם מתקדים וכלולים ולא נוכל לעבור אלא בטורח גדול וזה השירי הנזכר הוא פירוש באה ומשובח מכל השירשים שעמדנו עליהם לא היה כמותו לפניו ולאחריו התי משכרתו שלמה מעשה ה' אלרי ישראל

ידדי היום ויעבר עלינו איש אחד זקן וכבד שמו ר' שאחה ירום הדור ואגרת פתוחה בירו לקחה מתוק ומליצתה עריכה ששון ושמה ימחא בה כתיב בה אדך חכמי נכוכי רומי אצליה וערוליה אילי הארץ גודדי כל פרץ משיבי חמה באמרי כעם ומרץ העומדים על ארץ כל הארץ עמדו על העתקת הדד ועשים מזה החבור וכאשר טיבנו אמריו ומעבדיו וחין ערכו ועבדיו ערכו להם מרוב נפת נו נושים החכמים הוסיפו לקח והתאזרו חיל העיפים וכל עוד הספר בידם לא זרו מתאותם וברלב לא האחרים תשוקתם ויאמר מי יעבר לבו אל עבר הים ויקחם אליו וכשבע מהם ונעשם עטרה להתגדל ב בהם ושם נקרא הנכבד הנזכר ויאמר הכני הכני למלאות שאלתכם ולעשות בקשתכם אעפשה כדורר אולי אמתיא לכם מנוחה אולי יקרא ה לאקדתי ויוליכי בדרך נכוחה ועל ידי הגמר המנוה ואוריד עזו מכתחה או רפתה רוחם ונתנו לו ארוחה וליהודים היתה אורה ו נשמחה וישם לדרך פעמיו בים וביבשה עד הגיעו אל העיר ההוללה היא העיר הגדולה כלילת יופי תמה אכ בישראל ושלמה בתורה וב ומעשים וכנדרת לבב וביחסים בעשור ובנכסים היא עיר ברב לונה המעצירה ויבא בית החכם הגדול הצניף הטאהור הראש הב והגולה והבותרת לשו הזהב והאדרת לשפנו משפנו ר' שלמה אדרת יבא הוא האיש אשר יבא טבעו בכל הארצות ושמענו הולך בכל המדינות השם יתמיד הדור והדור ישמרו ויחיהו ויבילו מפח י יוקם וישאלהו האיש לאמר מה תבקש וכאשר הודיע את שאלתו ו והימדיו על אגרתו השיב ומה לעשות לך כי הספרים אינם מנויים אצלנו ומימינו לא הרבנו ללמוד לשון הגרי ולא רגל על לשוננו כי ל לשון הקדש נטה שפיריה בכל ארץ הצבי ולא יהל שם ערפי ומ מאבותנו הקדושים לא נחלנוהו נחול כי אין להמיר טוב ברע וקדש בחול אבל איעבך בא ענה ושלם לעליון בדרך ולך למלכות ארגון א אולי תמנא חשבך והוא ואחרי הרי ישראל כתבו בשולי כתבו מודיעים ומנוים לעמדו ולהחזיק בירו על הדבר

ידדי כהגיעו סכה במדינת נוסקה ועמדו על כתבו וקנינו וח וחכמינו נבנהו וכחפזו שמעו רבו ויאמרו למלאות שאלתו אז אפשר כי אין הספרים הנדרשים בידנו מצויים ועוד כי רוב ה הדנות לא יתבנו השב רוחנו כל שכן לישב הדעת ולהעתיק הדים גדולים כאלה ושמה לכובד העול ולקצר הדעת כהפוך דברי אדרים חיים ומנאנו עין וסן יקרנו מאמר האומר ואם לא אמרו על זה היב הענין המעתיק הדים ולא ידעו ונג' ולפירו כלום אי אפשר כי מתות סמלך עלינו ומלאכת שמים היא ומה לבעות לא כחלן חוש' ונעשה שחבנו את אשר תמנא ידנו ולא מנאנו כי אם סדר מועד נקד

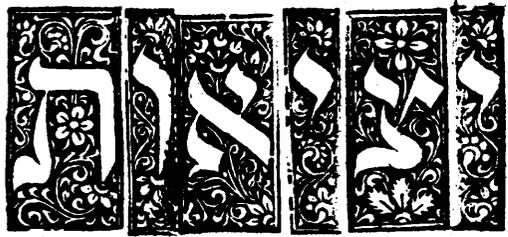
כשים ועל האחרים חלו וקנינו פני חכמים הגדולים אשר כהרן סספ ישמרו נורם להעתיק ויצו את יוסף לאמר אור כא כבדר חלדי לעשות מתובגדירינו הגדולים הלופינו מכובלים

ואני הנעיר בבית אבי יוסף בר יצחק נכת בן אלו פאל רתי איתי למלאות מתובגדירי אלופי ומאמרם ולהעתיק הכדר הזה סדר מועד שמתו מצמתי וכו כשלו חבלי כד אלדי הטובה עלי ומאת האל משכין כבודו באהל מועד וידי דלים ובשלים סועד ו ומחזיק כל לב זוחל ורועד אשג העור והסמך והוא ישמכני ויצרכי בזה וכונא בזה לעולם ועד

אמנם לפי הנראה לינו מן ההעתיקות שעמדנו עליהם שהעתיקו בחכמות רבות עמדי ועל גבירי הלשון ירשין חמתן פי בכמה מקומות היה אפשר להם להשמיע דבריהם ולהבין כונתם ו ולכונן נכת המחבר יותר ממה שלא עשו אלא שגבר קולמוסיהן וכמשך לשונם אחר הלשון שממנו היו מעתיקים וכראה כהלו הוא ד דבר טכני במעתיקים ובהגיע לעת הזאת כתבר לי בכסיון כי כן הדבר לפי שמחשבתיו ולשוכי וקולמוסי היו כמשכין אחר לשון הגרי ו ומפני זה טעמתי במקומות בכונים ושאר ענינים ואין בזה תמה כי אפילו בתורה נמצא כמה מלות מהופכות זרות עד שלא מצאו להם המדקקים טעם אלא שאמרו נגדו אחר המלות הקדומות להם

על כן אכי מתחכן לפני כל עומד על הספר הזה להעביר שב טבאיתי ולכפר חטאתי ולתקן מה שימצא מטעויות ו יתלם בקונר דעתי או בסכה שזכרתי נוספת על כמה מניעות וע מנרכי העולם ותלאתיו ומנאמתיו או בספר שהעתיקתי ממנו כי אין בארצנו וולתנו לברו להגיע ממנו ומה שהוא ידע ומפורסם כי זה ה הגדול מהגדול שב בספרינו שחבו בלשון הגרי לשון התלמוד שבה או שתיים וכשהגעתי לאותן המקומות לא שנית בהן אפלו אות התי חעפתי שהיה נראה לי כי קצת היו צריכין מעט תקון לקשור הענין כי אין נקם לשון עברי בערבי כמו עברי בעברי או בזולתו מן הלשונות ועתה אהל בהעתיקה בעזרה השם

מסכת שבת

ומי שיצויה מאחד מהם לכי יחלית לו מברמלית לחד מהם יתחייב
 מלקות אם הוא מויד ואם הוא שונב אינו חייב בלום לפי שאין בכל ה
 המנות שיש לנו מזה יתחייב בה השונב מלקות אלא שפחה חרופה
 בלבד שיהא לוקה אצלו על השונב כאשר נכחד במקומו אבל מקום
 פ' יור מותר להוציא ממנו לבל אחד מהשלשה רשויות ומהם ח'
 אליו וזה מותר לכתחלה ולפי כך קראו מקום פטור ומצוי זה נקראת
 כרמלית לרמות באשה האלמנה שאינה בתולה ולא ב' גולת בעל כ'
 כמו כן אליו הרשויות אינם רשות הרבים ולא כשלמו בהם תבחי רש'
 רשות היחיד ויהיה אמתת השם כרמלית ודע כי כל יציאה היא ג'
 כן הכנסה בהקש אל המקום שהוציא אליו החפץ וכל הכנסה היא
 גם כן יציאה בהקש אל המקום שהוציא ממנו החפץ אלא שמכאן ה'
 המשנה לקרות כלל גדול הדבר מרשות היחיד לרשות הרבים הונחה
 ונפקית דבר מרשות הרבים לרשות היחיד הכנסה יעל זה המכה
 יאמרנו מכנים ומוציא בכל זה הענין ודע כי בכל מקום שאמרנו
 בזה המסכת פכים ואין רנוכס בזה רשות היחיד ורשות הרבים
 וכל מה שאמרנו בו חייב הוא חייב סקילה אם הוא מויד או קרבן
 חטאת אם הוא שונב וכל מה שאמרנו בו חייב חטאת אל אם הוא שונב
 ואם הוא מויד יתחייב סקילה וכל מה שאמרנו בו פטור באי זה
 דבר סיהיה ממשפטי השבת לל פטור מן המיתה ויתחייב מלקות
 בהכרח אם הוא מויד אלא בהלכות דיועו שאמר בהם פטור עב דרך
 שתוף הלשון ואע"פ שהו מותר ועוד נעוד עליהם כשנכנסו ומשפטי
 מה אמר העני ובעל הבית ולא אמר איש אחד עומד ברשות הרבים
 ואיש אחד עומד ברשות היחיד זה היה לחזון דרך קצרה לפי שהיה
 צריך לומר קאי העומד ברשות הרבים במקום חמוני עני אם כן ת'
 תורה לנו מלה אחת כל הענין כמו שזכרנו ארבע מלות ומה שאמרנו
 להחייב צריך ההוצא מרשון לרשון ואם הוא מנייה בהו אבן מלחכות
 דל המוצי' מרשון לרשון לפי שזאת המלכה היא כמנחא תידי ובה כשלנו
 בני אדם על הרוב לפי שאינם רביים בה לכלי וטעם שני ללמדנו
 שהיא מלכה אע"פ שהכרחה מוכנה אינה מלכה על כן הקדימה
 להזכיר עליה לפי שהיא מדרשא אחת כמו שיתבאר וטעם
 שהזכירנו לומר יציאות השבת ולא אמרו הכנסות השבת כי כל יציאה
 היא הכנסה כאשר בארנו ועוד כי אחז דרך המקרא כי המוציא מר'
 מרשות לרשות למדנו אותנו מדברי השם ית' שאמר איש וחסה אל
 יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש ויכלא העם מחביא למדנו כי הב'
 הבאתם מה שהיו מחביאים תקרא מלאכה והיו מחביאים מחלה ל'
 למחכה לנייה והיה מרשות היחיד לרשות הרבים והיא הוצאה כמו
 שבארנו ולפי כך יצאו שבת יאם תקשה ותאמר מצוי מה ב'
 באסרה שהכנסה מאחד שלא למדנו מן המקרא אלא הקוצאה זאת
 הקוצאה כבר הקשנה בתלמוד ואמרנו מכריזא הוא מה ליהב
 הכנסה מה לי הוצאה ענין גמרא בהאן הוא דבר תורה עליו הש'
 הסברה לפי שענין הכנסה והוצאה אחד כאשר בארנו זהו מה שר'
 שראינו להקדימו בזה המקום ואכי עתה אהתחיל לפרש ואומר:
 שתיים שהן ארבע בשנים ושתיים שהן ארבע בחזן רונה בזה
 ששם שני מינים הכנסה מרשות הרבים לרשות הרבים לרשון
 היחיד והוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים ויהיו באלה השני מיני'
 שזכה חלקים ארבע תלויות באדם העומד ברשות הרבים וארבע
 תלויות באדם העומד ברשות היחיד וזהו ענין אמרם ארבע בשנים
 וארבע בחזן והארבעה מינים התלויות בעל הבית חייב בש'
 בשתיים מהם ופטור בשתיים וגם כן הארבעה התלויות בעניי כפי
 לשון המשנה והעקרם שזכרנו זאת המשנה עליהם שלשה וכש'
 וכשתרעם ותביטם הדע מאי זה דבר דנו על בעל הבית פעם
 חייב ופעם פטור וכמו כן העניי האחד מהם כי לא יתחייב חרם מ'
 מיתה אם הוא מויד או ח' אלא אם הוא שונב על הוצאתו מרשות לר'
 לרשות עבד שיעקרי החפץ מרשות הרבים ויניחנו ברשות היחיד או ל'
 לקפך חבל חס עקד מרשות היחיד ולא הכיח ברשות הרבים מן הכיח
 ולא עקד פטור הוא והעקר השני כי בשיחיל אדם מלאכה בשבת
 ולא גמר אותה ובא אדם אחד וגמר אותה מלאכה בענין שחילובמר'
 אותה הראשון היתה מלאכתו במועד שניה פטורי לפי שהמלאכה גמר'
 משניהם ולא עשה אחד מהם מעשה גמור והיו מה שאמר התלמוד
 יחיד העש' אותה חייב שנים פטורי והרמיו על זה המאמר השם ית'
 בעצמותה אחת ואמרנו העש' הת' כלה

שבת שתי שהן ארבע בפע' ושתי שהן ארבע בחזן כיצ'
 חזע עומד בחו ובעל הכי בפע' פשט העני את ידו לפע'
 ונתן לחזן ידו של בעל הבית או שנטל מתיכה והוציא
 העני חייב ובעל הבית פטור פשט בעל הבית את ידו
 לחזן ונתן לתך ידו של עני או שנטל מתוכה והכנס'
 בעל הבית חייב והעני פטור פשט העני את ידו לפע'
 ונטל בעל הבית מתוכה או שנתן לתוכה והוציא שניהם
 פטורין פשט בעל הבית את ידו לחזן ונטל העני מת'
 מתוכה או שנתן לתוכה והכנס שניהם פטורין:

קודם
 שאתחיל בפירוש הקדים ההקדמות שהארס צריך לעמוד עליהם וז'
 יתבאר עניי זאת המסכתא והמסכתא אשר אחריה ומהם כי שני
 המקומות בריני השבת ארבעה והם הנקראים רשויות שבת אחד
 מהם נקרא רשות הרבים והוא מקום שירדכו בו כל העם כלם וב'
 ובתנאי סיהיה בלי קריני וסיהיה רחבו שש עצרה אמה חו יותר וש'
 ושלח יהיה תוך דלתים או חומת מדינה כי המדינה כשהיא מוקפת
 חומה ודלתותיה בעלות אינם רשות הרבים אבל יש לה דינין עור כ'
 נכאדם בתיק חמישי וממסת שירובין ואלם כי רשות הרבים ה'
 הוא כמו המדברות והיערים והרבי המפולשין להם והשני רשות
 שיחיד ושם המקום שאין רובין בו רבים והוא סיהיה גבהו עצרה
 טפ' זים וארבע ארבעה טפחים ורחבו ארבעה טפחים או יותר על אל'
 השיעור אבל אם היה פחות מלא השיעורין ברוב מן הרחוב השלש'
 אינו רשות היחיד ואין חלוק בין סיהיה עומד עומד ב' טפח הארץ
 בזה השיעור או חפירה בארץ סיהיה לה אורך ורחוב וצומק כאשר ה'
 התכינו מן מקום מוקף בארבעה כתלים כמו הבתים והדיונין הכל
 יקרא רשות היחיד ובתנאי סיהיה גובה הכתלים עצרה טפחים כמו
 שבארנו וקחלל ביניהם ד' ע' ד' או יותר והשלשי הוא הנקרא
 כרמלית והוא המקום אשר לא כשלמו בו תבחי רשות הרבים ולא
 תבחי רשות היחיד וגרדו כאשר אומר והוא כי כל מקום סיהיה בוד'
 טפחים באורך וד' טפחים ברוחב או יותר וגבהו ג' טפחים הוא כר'
 כרמלית בין יהיה חפירה בארץ או עומד עומד על שטח הארץ הכל
 שנה אלא אם יהיה העומד עומד גבוט טפחים במנוס או יקרא
 רשות הרבי' כי בני אדם יניחו עליהם חפציהם ויסתייעו בו כששם
 משנות על כתפיהם אבל אם הוא פחות מט' טפחים עד ג' הוא כר'
 כרמלית וכן הוא יתר מצעה ע' עצרה אם הביע לעשרה ט'
 טפחים או יהיה רשות היחיד לפי ששלמו בו תבחי ואם הוא ג' כן
 פחות משלשה טפחים הוא רשות הרבים לפי שהעקר אצלנו בכל ה'
 שתייה כל פחות משלשה כלבדלרמי' אבל זה בתנאי סיהיה במקום
 ארבעה טפחים אורך וארבעה רוחב לפי שהעקר אצלנו אין כרמלית
 פחותה מארבעה וגם כן המקומות שיש להם שלשה כתלים והרוב
 הרביעית מומל רשות הרבים והם כרמלית ובתנאי סיהיה בוד' על'
 ד' והרביעי מקום פטור והוא כל מקום סיהיה גבהו יותר מב' ט'
 טפחים ואפילו עב לרקיע ורחבו שנות מזה השיעור זה יקרא מ'
 מן פאו ואפילו יהיה חרס ד' טפחי ורחבו טפחי פחו רחב שיעור'
 עבהו מב' טפחים עב לרקיע הרי זה מקום פטור ואין הכי' כהאן כ'
 בין סיהיה עומד עומד על שטח הארץ או חפירה בארץ יהיה בהם
 זה השיעור אלא אם היה גבהו העומד העומד ט' טפחים במנוס
 שהיה רשות הרבים מן האעם שאמרנו ולא כחשם לארכו ולרחבו'
 ודיני אלגו הרשויות כך כי רשות היחיד ורשות הרבים מי שיצויה מ'
 מאחד מהם לחחר בשבת יתחייב סקילה אם הוא מויד או חטאת
 אם הוא שונב לפי שהיא מלאכה מכלל הבנות מלאכות כמו שזכרנו

ולא הענינה מקנתה והדמיון על זה אם כתב שמעון א' ביום השבת וכתב ר' אבנן ב' אעפ"י שבמיר השם מסכה יחד וזהו שתי חותמות והוא שער הכותב אעפ"י כן שניהן פגורין: והעקר השלישי כי לא יתחייב העיקר מרשות והכרח ברשות אחר ע"י שיעקר ממקום שיהיה בו אב ארבעה על ארבעה ויכח גם כן במקום שיהיה בו ארבעה על ארבעה או למעלה מזה כי מה שהיה פחות מזה השיעור לא יכח כן החכמים המונחים ולא יתקיימו אלא אם יהיו אותן החפצים דקים ולפי שיר האדם יכח בה החפצים הגדולים ומה שיש בה מתכונת הקבוצ והפשוט והאחיזה מפני זה נחשוב אותה כאלו היא מקום שיש בו ארבעה על ארבעה: ולפי שכן מ"י שנתן דבר ביד אדם כאלו הכיחו בדרך במקום שאותו האדם יושב עליו ולפי שהיו אלו העקרים ידועים באמתת הקבלה אמר כי בטנת העני לתו' ידו של בעל הבית חייב לפי שיעקר מרשות הרבים והיה ברשות היחיד וגם כן כשלקח העני מיד בעל הבית והוציא העני חייב ולפי שיעקר מרשות היחיד והכח ברשות אחר לפי שכבר נתתי לך עקר כי כל מה שיבא ביד האדם כאלו הוכח בדרך במקום שהוא שם אותו האדם: ואם ה' חכמים העני את ידו ונטל בעל הבית מתוכה שניהם פגורין לפי ש מהאחד עקר מרשות הרבים והוא העני והשני הכיח ברשות היחיד ו הוא בעל הבית וגם כן אם נתן בעל הבית דבר ביד העני והוציאו העני שניהם פגורין לפי שבעל הבית עקר מרשות היחיד והעני הכיח ברשות הרבים אלו הן ארבע בחון: ועל זה ה' החלוק בעצמו: זאת הסברא גם כן מארבע שבפנים:

ואם יקשה ע"ך מאמרו ארבע בחון מפני מה יחס ארבע מינים מ אלו לעני ואמרנו שהם תלויים ברשות אינו מתחייב אלא בשתיים כ מהם בלבד כמו שבארנו לפי כי השנים הנשארים יתווסף ח"ו כ כיחוסם לבעל הבית לפי ששניהם פגורין: זה מובא ואינו קשה כי העני הוא שפוט ידו לפנים ולפי שכן יחס הפעולה לו והיו הארבעה מינים תלויים בו אעפ"י שהיחוב לו ולבעל הבית בשנים מהם פנה וכן התשובה באמרו ארבע בפנים כי בעל הבית פשט ידו לחון ו ייחס לו הפעולה אעפ"י ששניהם פגורין: וכבר הודעתך בשתיחת דברי כי כל מקום שיאמרו בהלכות שבת פגורין אלא פגור מן המיתה ויחייב מלקות וזאת היא כונתם באמרם פגור אכל אסור אלא מק מקומות שיעברו להעיר ענייהם כפי צרכי: ומאותן המקומות אמרו כהן העני חייב ובעל הבית פגור: כי בעל הבית אינו חייב כלום לפי שלא עשה מעשה כל שלא פשט ידו אלא שפוט חפץ וכשאר כמו שסיה בלומר לא עקר ולא הכיח: וגם כן אמרו העני פגור שהוא פ פגור לגמרי לפי שהוא גם כן לא עקר ולא הכיח: אבל אמרו שניהם פגורין הוא פגור אבל אסור לפי שכל אחד מהן עשה מקצת מעשה כמו שבארנו:

ולא הענינה מקנתה והדמיון על זה אם כתב שמעון א' ביום השבת וכתב ר' אבנן ב' אעפ"י שבמיר השם מסכה יחד וזהו שתי חותמות והוא שער הכותב אעפ"י כן שניהן פגורין: והעקר השלישי כי לא יתחייב העיקר מרשות והכרח ברשות אחר ע"י שיעקר ממקום שיהיה בו אב ארבעה על ארבעה ויכח גם כן במקום שיהיה בו ארבעה על ארבעה או למעלה מזה כי מה שהיה פחות מזה השיעור לא יכח כן החכמים המונחים ולא יתקיימו אלא אם יהיו אותן החפצים דקים ולפי שיר האדם יכח בה החפצים הגדולים ומה שיש בה מתכונת הקבוצ והפשוט והאחיזה מפני זה נחשוב אותה כאלו היא מקום שיש בו ארבעה על ארבעה: ולפי שכן מ"י שנתן דבר ביד אדם כאלו הכיחו בדרך במקום שאותו האדם יושב עליו ולפי שהיו אלו העקרים ידועים באמתת הקבלה אמר כי בטנת העני לתו' ידו של בעל הבית חייב לפי שיעקר מרשות הרבים והיה ברשות היחיד וגם כן כשלקח העני מיד בעל הבית והוציא העני חייב ולפי שיעקר מרשות היחיד והכח ברשות אחר לפי שכבר נתתי לך עקר כי כל מה שיבא ביד האדם כאלו הוכח בדרך במקום שהוא שם אותו האדם: ואם ה' חכמים העני את ידו ונטל בעל הבית מתוכה שניהם פגורין לפי ש מהאחד עקר מרשות הרבים והוא העני והשני הכיח ברשות היחיד ו הוא בעל הבית וגם כן אם נתן בעל הבית דבר ביד העני והוציאו העני שניהם פגורין לפי שבעל הבית עקר מרשות היחיד והעני הכיח ברשות הרבים אלו הן ארבע בחון: ועל זה ה' החלוק בעצמו: זאת הסברא גם כן מארבע שבפנים:

ואם יקשה ע"ך מאמרו ארבע בחון מפני מה יחס ארבע מינים מ אלו לעני ואמרנו שהם תלויים ברשות אינו מתחייב אלא בשתיים כ מהם בלבד כמו שבארנו לפי כי השנים הנשארים יתווסף ח"ו כ כיחוסם לבעל הבית לפי ששניהם פגורין: זה מובא ואינו קשה כי העני הוא שפוט ידו לפנים ולפי שכן יחס הפעולה לו והיו הארבעה מינים תלויים בו אעפ"י שהיחוב לו ולבעל הבית בשנים מהם פנה וכן התשובה באמרו ארבע בפנים כי בעל הבית פשט ידו לחון ו ייחס לו הפעולה אעפ"י ששניהם פגורין: וכבר הודעתך בשתיחת דברי כי כל מקום שיאמרו בהלכות שבת פגורין אלא פגור מן המיתה ויחייב מלקות וזאת היא כונתם באמרם פגור אכל אסור אלא מק מקומות שיעברו להעיר ענייהם כפי צרכי: ומאותן המקומות אמרו כהן העני חייב ובעל הבית פגור: כי בעל הבית אינו חייב כלום לפי שלא עשה מעשה כל שלא פשט ידו אלא שפוט חפץ וכשאר כמו שסיה בלומר לא עקר ולא הכיח: וגם כן אמרו העני פגור שהוא פ פגור לגמרי לפי שהוא גם כן לא עקר ולא הכיח: אבל אמרו שניהם פגורין הוא פגור אבל אסור לפי שכל אחד מהן עשה מקצת מעשה כמו שבארנו:

לא ישב אדם לפני הספר סמוך למנחה עד שיתפלל לא יבסם לא למרחץ לא לבורסקי לא לאכול ו ולא לדין אם התחילו אין מפסיקין מפסיקין לקש ואין מפסיקין לתפלה

ספר ידוע ובורסקי המקום שמעבדין בו העורות וזאת המנחה הנזכרת כהן ר' אפלו מנחה גדולה כל שכן מנחה קטנה שענתה קריה כמו שבארנו במסכת ברכות והטעם במניעת הת התפורת קרוב לשעת תפלה שמה יסבר הזוג או גורה שיארע דבר בכלי מכלי התפורת אחר שהתחיל להסתפר וינטרף להקן הכלי וכן כן תעבור עונת התפלה: והטעם במניעת הכנסת המרחץ גזירה שמה יתעלפה והטעם במניעת הכנסת בית העבוד אפלו לר לראות העורות בלבד גזירה שמה יראה בהם שום פסול וישלח ידו להכניעם וימחק במלחמתו ותעבור שעת התפלה: והטעם במניעת האכילה ואפלו דבר מועט לפי שהם היו שותים בתוך האכילה ומנ ומנע הכל גזירה שמה ימחק באכילה ובשתיה ותעבור עונת התפלה וכמו כן אין דיין סמוך לשעת תפלה מנחה ואפלו בגמר הדין ושמע טענות בעלי הדין וכשאו וכתנו הדין כי דבר ולא כשאר אלא בגמר דין בלבד אין דאין לדין לשפוק הדין סמוך לשעת התפלה גזירה שמה יראה לדין דבר אדם כדן וינטרף להתחיל בדין מתחלתו ו ישאל טענות מבעלי הדין שנית וימחק הדבר ותעבור השעה: אבל אם התחילו בדין אין מפסיקין בו עד שגמר: ומה שאמרו מ פסיקין

לא יצא החיים במהמו סמוך לחשיכה שמא ישכח ויצא: ולא הלבלר בקולמוס ולא יפלה את בליו ולא יקרא לאור הנר: באמת החון רואה מהיכן התינקות קורין אבל הוא לא יקרא: כיוצא בו לא יאבל חוב עם הזכה מפע הרגל עבירה:

אלו מהלכות שאמרו בעליית הנעחבן חוקיה שעלו לבקרו ונמט ורכו בית שמאי על בית הלל שבנה עשר דבר גזרו בו ביום:

חייט שם ידוע לאומן התפירה: ומחט שם כלי התפירה: ולבלר ה הספר: וקולמוס ידוע: וזה גזירה שמה ישכחו: ולא יפלה את בליו לל הקור הכבים מבגדי גזירה: שמה יתקן הנר ואפלו היה הנר ב בתפלות חגובה וכן אסור לקרות לחור הנר אלא אם יש עמו אדם א אחר לשומרו שלא יתקן הנר: קחון רואה זהו שהתירו למלמד ה תיכונות ליקח בידו ספר ולראות לחור הנר תחלת הפרש: שהוא רונה להתחיל ע"ה התלמידים שתי מלות או שלש לפי כי בזה השיעור לא יטעה שיתקן הנר ואחר שיראה תחלת הפרשה יכח הספר ויתבנו ל לתלמידים ויקראו בו לחור הנר לפי שהוא שומר אותם ואין רהוי ל למלמד שיקרא עם התלמידים בספר לחור הנר: וזה הוא עבין אמרו אבל הוא לא יקרא: ומה שחייבנו להרשות לתלמידים לקרוא לחור הנר והרב שיסמרום ולא הרשינו לרב: שיקרא וישמרוהו התלמידים לפי שהוא מושל עליהם והם אינם מושלים עליו ומוראו עליהם: מפני הרגל עבירה: כלומר שלא ירבילו עצמם הזב והזבה באכילתם יחד ושמה בתוך האכילה יחשוב ויסתכל בה ויבעול אותה והיא ב כפרת מלשון התורה ולפיכך אסור אכילת הזב עם אשתו הזבה יחד אעפ"י ששניהם טמאים: וחכמים בן חזקיה בן גריון זל מבעלי החכמה וגדול ברורו וכסתפקו חכמי דורו בהספר יחזקאל: והוא נער חבנו ל לפרש עביניו וכתחיל בעליה לחבר הידוע: והיו החכמים עליהם השלום ומקדין אותו תמיד והוא מתעסק באותו חבור ופעם אחת ב בקרו אותו ונתקבן שם קבוצ גדול מתלמידי שמהי וביית הלל ולא כ כשאר באותו הדור מי שהיה רחוי להוראה שלא היה באותו מעמד וכמו והיו בש יוסף והטעם אמר אחרי דב' שם: כי כאשר נתבנו העקר בפתיחת חבורנו זה: וכש כולם הסכימו על חלש הגזרות השמנה ע עשר באותו היום ויהי כן וגזרו שמנה עשר דבר: ועוד הסכימו עש וביית הלל באותו היום בשמנה עשר הלכות: ולא קרא ביניהם מ מחלוקת אפלו באחת: ומהלכו בשמנה עשר הלכות ולא בינו עליהם לדעת הרבים וחלי: כמנ: וי: בו בית הלל כי חלי היה אחר מה למידי שמהי סוכר כדעת בית הלל

זדנים. אלא כדי שיצונו מבעוד חס ובית הלל מתירין :

זה הפירוש מוכן בעצמו

ח

בית שמאי אומרים אין מוכרין לנכרי ולא שומעין עמו ולא מגביהין עליו אלא כדי שיגיע למקום קרוב ובית הלל מתירין :

טו עבדין עמו הגבית המסא עמו על גב הכהמה ומגביין עליו הגבית המסא על גבו ועבדין מקום קרוב שיגיע הגוי לביתו ומקום ישיבתו מקום הכבשת שבת ובית הלל אומרים כדי שיצא מפתח ב ביתו בלבד :

בית שמאי אומרים אין נתען עורות לעבדן ולא בליים לכוכם נכרי אלא כדי ששיעשו מבעוד יום ובלם בית הלל מתירין עם השמש :

עבדן מעבד העומת וכוכם הוא מככס יריעות בגדי פשתן ונקרא בלשון חכמים קדר וגם כן בלשון ערבי קבאר :

אמר רבן שמעון בן גמליאל טהנים היו בית אבא טו צותנים בלי לכן שלהן לכוכם נכרי ג ימים קודם לשבת ושון אלו ואלו שטועין בקורת בית הכרז ובעגולי הגת :

העבדים הלכנים הם נרכין טבוס יותר מן העבדים הנכועין ובל העבדים הנכועים מותר לתתם לכוכם ואפילו ערב שבת ואפילו לרכן שמעון בן גמליאל ואין הלכה כמותו אלא כבית הלל שהתירו לתת לו זה כגד שיהיה לכוכם עם השמש ובלבד שיפסקו עמו השכר וקורות בית הכרז היא קורת הכרז והעבדין כי אכן הבת יורדי חושו על הזיתים ויכחו אותו והם כפחטין ומתמנין כל השבת וגם כן ים יסכבו החכמים על העבדים הדיוכים כדי שיתמנו ויוצבו כל השבת ועבול שם כל דבר עבול חלם ומותר לעשות כל זה עם חשכה :

יא

אין צולין בשד ובצל ובדצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום אין נותנין את הפת לתגור עם השיבה ולא חררה על ג גבי גהלים אלא כדי שיקרמו פנהר אלעור אומר כדי שיקרום תחתן שלה :

חררה חלה יקרמו פניה כלומר שקרמו וקפאו פני החררה שהם ב כלפי אויר התגור ור אליעזר הכר כי אפילו לא נשאר מן היום אלא כדי שיקרמו פניה הדברים בחרט התגור שהם קפאים קודם מן הפ הפנים שהם כלפי התגור ואין הלכה כר אליעזר ואמרנו כדי שיצ שיצולו בכדי שיהיו רחויין לאכילה חעפי שלא נשלה בשולם :

יב

משלשלין את הפכח לתגור עם השיבה ומחיוין את האור במדרת בית המוקד ובגבולין כדי שיצת האור ברוכין ר יהודה אומר אף בפהמים כל שהן :

משלשלין תולין עם חשיכה כשיחול ארבעה עשר כניסן ערב שבת ולא נגזר שמה ימתה בגבולין כדי למקר הבטול כי בני חבורה זו זריזין הן ופירוש מחיוין את האור מליקין חו מכעדין והעקר מא מחיוין את האור ומדרורה כמו יקדה חו יקור ובית המוקד מפ מפגש במסכת תמיד והיא לשכה שהיו קורין אותה בית המוקד ו והיתה שם מיררת חט כוערת תמיד ולפיכך נקראת חותה לשכה ב בית המוקד והנזק חליה כי ידוע בקבלה שמי חפסר בלי הבערת חט על המזבח בכל יום ואעפי שהיה שם חט מן השמים והוא חט חמדם מננה להביא חט מן הקדוש :

אז מכל מירי בית הלל סוכר טרפת בית שמאי ואמרים חלו מן לכות שאמר רל שהם מן ההלכות שהסכימו עליהם ולא נפל בהם שום מחלוקת וזה מהפסד יביאות שבת שמים שהן ארבע בפנים ושמים שהם ארבע בחזן והם שמחה ריבין וכבר הקדמתי מחלוקתם והט לא יסב אדם לפני הספר והי ולא למרחץ והיא ולא לבנו לבווסק והיב ולא לרין והיב ולא לאכול והיב לא יצא החייט ב כמחטו והטו ולא הלבלר בקלמוסו והיב ולא יפלא את בליו והיב ולא יקרא לאור הגר והיב לא יאכל הזב עם הזכה אבל הש השמחה עשר הכר טגור בו ציוס אבי אמנה אותם לך בלי מכו מפורשות לפי שכלם יתבארו במקומן מן המשכה :

הראשונה האובל אוכל ראשון ב האוכל אוכל שני ב השותה משקין טמאים ד' הבא ראשו ורחבו במים שאובין ה' טהור שפסלו על ראשו ועל רחבו שלשת לבון מים שאובין ו' סנוגע בספר ז' הידים ח' המכילים והכלים ט' המניח כלי תחת הצנור י' כל המשלשלין מביאין את הטומאה בעובי המרדע י' א' הכנור לבת הוכסר י' ב' גדולי תרומה ג' מי שהחפד לו בדרך י' ד' שם מים טו' שמכס י' ו' ייכס י' ח' יחוד כותיהם י' ט' היא תפוק גוי מטמא בזיבה ו' היא הלכות שכלתן בהם באותו היום יתבארו בזה הפרק הראשונה אין טורין דיו ב' שממנין ג' כרטיין ד' אובין של פשתן ה' צמר לזרה ו' מנדות חיה ז' מנדות עופות ח' מנדות דגים ט' אין מוכרין לנכרי י' אין טוענין עמו י' אין מגביהין עליו י' ב' אין מתינין פירות ג' ולא בליים לכוכם נכרי י' לא יפילו טו' לא ימכרו לו י' לא ילכוו י' לא יתן לו במתנה י' לא יפלא אברות י' ונטוב להשלים פירוש זאת ההלכה ומה שאמר כיצא בו בשאמר לא יאכל הזב עם הזכה לפי שזה הדין יצא מעבדין המסכא וכשאמר לא יאכל אדם לפני הספר והשמוך לו ממה שאינו מעבדין השבת זה הוא משני טעם והטעם הוא כי לא יסב אדם ושאר המאמר כלו בכולם חכו חוסטין הכבשת שום עת כמו לא יצא החייט כמחטו שאנו מושטין כונס כן הכבשת עת אבל לא יאכל הזב עם הזכה אין לחוש בו הכבשת עת ולפיכך אמר כיצא בו עבינו שזה דומה לזה דמיון ב בלי חוק ופבים אחרים והוא כי לא יסב אדם וכו' לא קדמו דבר מן העבדין שאמר כיצא בו אבל לא יאכל הזב עם הזכה קדמו דבר מן העבדין ולפיכך ראוי שאמר בו כיצא בו ופירוש לכהר ידוע והיא מלה עברית נחם לא יבקר בין טוב לרע לא יבקר הכהן :

ה

בית שמאי אומרים אין שורין דיו סמטין וברשינן אא כדי שיצונו מבעוד יום ובית הלל מתירין :

שורין דיו דיו שם לרבר שכותבין בו ואמר כהן שורין דיו עכינו שלא ישרו עירוב סממני דיו וסם הוא שם העקר חי זה עקר שיהיה ממימי העיקרים ובלשון רבים סממנין וכרטיין הכוסמת לפי שבתחלה שורין אותה ואחר כך מאכילין אותה לשוררים :

בית שמאי אום אין נותנין אונן של פשתן לתוך התגור אא כדי שיהבילו ולא את הצמר ליורה אלא כדי שיקלוט את העק ובית הלל מתירין :

אובין ערב המטוה שיהבילו בכדי שיעלה מהם הקבל וסם האיד בלשון חכמים הכל זכן מנהג משלי המטוה להחם התגורים ולהשליך מהם מטוה השפתיים אחר שריתו במים וא חפיר ויכסוהו בעבדים עד שיתלכן ויורה קדרת צבע ואין מודים בזה אלא בפי תנאים האחד שתהיה יורה עקורה ולא תהיה ת תחתיה חט שמה ימתה בגבולין והשני שתהיה היורה טומאה כלומר שיה סתום בזירה שמה יביע הצבע בשבת ופירוש לקלוט את העין שיקבל הגוון והענין שיתחיל להצטבע :

ז

בית שמאי אומרים אין פורשין מצודות חיה ועופות וד

פתילת הבגד שקפלה ולא הבהירה אלעזר אום סמאד ואין מדליקין בה ר עקיבא אום טהודה ומדליק בה

עומדת אהל'ים הוא שיטמא האהל עמו במת סמת בתוכו ואמר השם יתב והזה על האהל ואמר חכמים למד על האהל שהוא טמא במת ואין כל אהל כטמא במת כי אהיה האהל מעצם או מאיברים או בכני מיטת חיכו מטמא אהל מטמא האהל אם הוא מדבר ארוב או מערות כמו שיתבאר בפר' כו ממסכת כלים כי אין לבג דבר יבא וין העץ ויטמא כשהוא אהל היות אהל הפשמים כלבד ידענו זה ממחזקו בטומאת מת והזה על האהל ואמר במשכן וישרש חת האהל על המשכן וכבר ידעת כי אהל המשכן היה מיריעות פשת' ויריעות שעב ארובות ומערות וכל זה לשון תורה וקראת הפשמים ען הוא לשון תורה באמרם ותמנעם בפשת' העץ ופירו קפלה גולה ופירו הבהרה חרבה באש ועוד יתבאר לך בפרק בו מוסכת כלים כי הכבד כשיש בו ג' אצבעות על ג' אצבעות או יותר על זה שהוא כטמא במת וכמו כן מטמא כבבצים ואם הוא פחות מב' אצבעות על ג' אצבעות הוא טהור ואינו מטמא בשום דבר ממיני הטמאות וזו החתיכה של בגד שקפלה ועשה ממנה פתילה שבה נחלקו בבאן היא ג' אצבעות על ג' אצבעות מנומנות וכשקפלה זה הכבד ועשה ממנו פתילה ר' אליעזר אומר כי אותו הקפול לא חסד ממנה דבר והיא מ' מטמאה כבבצים ובמת כמות סקיתה קורם הקפול ור עקיבא סובר כי אותו הקפול הפשידה ובטלה מתורת כלי ולפיכך אינה מטמאה כבבצים ולא במת וטעם המחלוקת שביניהם בהלכות הפתילה הכ' הזכר בשבת הוא בזירת' יט שחל להיות ערב שבת וטעם מחלוקתם להדליק בה ב' יט שחל להיות ערב שבת כי הקפול אכלו כי שרפתח הכלים ב' יט מותר ושרפת סברי כלים אסור לבי טהן מוקפה באשר יתבאר במסכת ביצה ויש לנו עקר אחר כי הדלקת הנר בשבתות וימים טובים צריך קודם שילקס להבהב קתם רל מן הפתילות ואז ידליק אותם כי בזו ההבהב איננו הכרות יותר ולפיכך יחייב ר' אליעזר האומר שהוא כלי כי כשישנוף קתם יתנו סברי כלים ואין מדליקין בשברי כלים ור עקיבא האומר שאינה כלי היא אכלו עץ כ בעלמא וכשמדליק אותה עץ בעלמא הוא מדליק כי הקפול כגלה ואין הלכה כר' אליעזר

לא יקוב אדם שפופרת של ביצה ומ ימלאנה שמן ויתגנה על פי הגר בשביל שתהא מנופפת אפילו היא של חרס ור יהודה מתיר אם חברה היוצר מתחלה מותר מפני שהוא כלי אחר לא ימלא אדם את הקערה שמן ויהגה בצד הגר ויהן ראש הפתילה בתוכה בשביל שתהא שואבת ור יהודה בתיר

שפופרת של ביצה קליפת של ביצה רל הקליפה העליונה הקשה וטעם שאסרו חכמים אלו השלשה דברים רל שפופרת של ביצה ושל חרס וקערה גזירה שמה יסתפק מאותו השמן לטוב בו ויהיה מכבה ור יהודה התיר זה לפי שהוא עשה זה המעשה לפני החכמים ולא הקשו על מעשיו ולפיכך חשב כי היה מותר לעשותו לכתחלה ולפיכך לא מנעוהו מ' מזה ולא היה הדבר כן אבל מה שסתקו לפי שלא היה אפשר לו לשלוח ידו לשמן הכר כי הם היו רואים חותה ובטול טעם האסור ב' באותו המעמד ולפיכך לא הקשו עליו ומה שהנריך לתבא שישיענו מחלוקתם באילו השלשה דברים לפי שלא היה מספק ל' לנו ידיעת המחלוקת באחת מהן לא כבולן השלשה כי אלו השמיענו המחלוקת בשפופרת ביצה כלבד היינו אומרים כי שפופרת ביצה יותר ראש לחרס להשתק משמנה ובה נחלקו החכמים אבל בשל חרס לא נחלקו ואלו השמיענו המחלוקת בשל חרס היינו אומרים ג' כי אף כי זאת היא כלבד מה שהתיר ר' יהודה לפי ששמנה מטונף ויציאם ואין אדם נמשח בו אבל שפופרת של ביצה אסור וקלנה השמיענו המחלוקת בלו השנים היינו אומרים בבאן התיר ר' יהודה כי אין כינין וכן הכרות חבור אבל קערה שיש בינה וכן הכרות חבור פתילה אסור על כן הוריענו טהן חולקין בבולן והלכה כחכמים

והתירו להדליק האש בראשי העצים באותה מדורה עם השכה ולא נחוש שיטמא ידו לרחות את העצים לגבי האש כדי שתגמו הכעיותם כיון שכבשה שבת ולא נבמדה הכערת לפי שהכנים זמיוס הן אכל בשאר מקומות אין עושין מדורה אלא בכדי שיצת האור ברוב וכן אמרו כרי שיצת האור ברובן קודם הכנס שבת ויורעוה שבת הא' שלהבת עולה מאליה מבלי שיוע ופשיחה והכחת עבים רקין תסתיה ואין הלכה כר' יהודה שאמר שיחחו האש בראשי קפחמין עם השכה ואינו צריך לרובן

פרק שני

כמה מדליקין ובמה אין מדליקין אין מדליקין לא בלבש ולא בחוסן ולא ב' כבלך ולא בפתילת האידן ולא בפתילת חמדבר ולא ב' כירוקה שעל פני המים לא בזפת ולא בשעוה ולא בשמן קיק ולא בשמן שרפה ולא באליה ולא בחלב נחום המדי אום מדליקין בחלב מבושל וחכמים אומרין אחד מבושל ואחד שאיט מבושל אין מדליקין בו

לכך הזמר המתהוה באילן הארז חוסן הפשמים שאינו מנופן ו נ' וכלך הוא המשי פתילת האידן כמין נמר המתהוה במין ממיני העץ פתילת המדבר על עשב שגודלן אותן ומדליקין בהם ירוקה שעל פני המים כמין נמר שמתהוה בצדי הספיכות כשמאריכין ימים בימים וכאשר השלים המעשה בפתילות שאסור להדליק בהם כליל שבת התחיל לזכור השמני שאסור להדליק בהם כליל שבת ופתי ידוע' שענה גם כן ידוע והוא הדונב' שמן קיק הם ידועי עשב שמכים וכ נקראים בעברי כרוע והשמן הזה הוא עב ביותר שמן שרפה הוא שמן תרומה שכטמאה ונקרא כן לפי שאינו מותר באכליה ואינו ראוי אלא לשריפה כאשר בארנו במסכת תרומות בפרק אחרון וטעם אסור ההדלקה באלו הפתילות הוא לפי שהאש אינו אוחז וכמו כן אלו השמנים אינם נמשכים אחר הפתילה קמשה יפה וכפי יהיה אור הכר חלוש וחשוך ויכתינו וינא וזה אסור לפי שהעקר אכלנו ה' הדלקת כר בשבת מוננה וטעם איסור שמן שרפה הוא כיון טוב שחל להיות ערב שבת והדלקת הנר אלא מבעוד יום כמנא שורף ש' שמן שרפה ב' יט והוא אסור כי אין מותר לשרוף קדשים שנתחייבו ש' שרפה משום טומאה או משום דבר אחר ב' יט לפי שלא התיר השפ' יתע' ב' יט אלא אוכל נפש כלבד ואמר והנותר ממנו עד בקר באש ת' תשרפו ואמרנו בא הכתוב ליתן לו בקר שכי לשריפה רל ש' שרף מן ממחרת י'ט לא ב' יט והלכה כחכמים ולשון התוספתא כל אלו ש' שאמרנו אין מדליקין בהם בשבת אבל עושין מהן מדורה בשבת בין להתחמם כבדה בין להשתמש לאורה בין על גבי מנורה ולא אסור אלא לעשות פתילה לכר

ב אין מדליקין בשמן שרפה ביום טוב ר' ושמעאל אומר אין מדליקין בעטרן מפני כבוד השבת וחכמים מתירין בכל השמני בשמן שומשמן בשמן אג' אגוזים בשמן צטווה בשמן דג' בשמן פקועות בעטרן ובגפ' ר' טרפון אום אין מדליקין אא בשמן וית כלבד

כבר בארנו הטעם מפני מה אסרו הדלקת שמן שרפה ב' יט עטרן ידוע והוא ינא מן העץ שינא ממנו הזפת ואסרו אותה מפני שריחו רע' שומשמן ידוע והוא זרע דק מהיק' ושמן אגוזים גם כן ידוע ו גם כן כבדות' שקועות כלשון ערבי עלהם ועלהם כלשון עברי לעכה' כפא הוא ממין זפת' לא שהוא לבן והלכה כחכמים לא בשני שמנים שאסור להדלי' בהם בשבת האחד שמן אשרסמון וזה למעלתו שמה יסוך ממנו והאור לבן למעט דבר מן השמן שבר לפי שהוא מ מקריב זמן טביו והעקר אכלנו גרם כבוי אסור והשמן השני הוא ה' הכפא הלבן שאסור להדליק בו מפני שהוא עף ושורף ולפיכך יברא ממנו וינא

ג כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו אלא פשתן וכל היוצא מן העץ איט מטמא טומאת אהל' אא פשתן

ה

המכבה את הגר מנע שהוא בתירא מפני גרים טבב לם לסטים מפני רוח רעה ואם בשביל החולה שיטן פטור ב נחם על הגר כחם על השמן כחם על הפתילה חייב ר יוסי פטור בכל חוץ מן הפתיל מפני שהיא עושה פהם

רוח רעה רוח רעה קוראי לכל מיני החולי הכקדא בערבי מלבוניא כי יש מין מן החולי הכזב שיכרח החולה ויכדל מן הטבע האנושי הממנע בפיראה האור או כשיחבר עב בני אדם ויטענעשע ותכוח כצא כחשך ובהתבוננו בעצ השתוממות והדבר הזה במנא קרבה וכבשיל המרמת נסעור זאת המשכה כך מפני גיים מפני לסטים מפני רוח רעה פטור ואם בשביל החולה שיטן מותר ומפני זה אמר פטור במקום מותר לפי שהדין בשוף המשכה חייב ולא יתכן שינא מדין מ מותר לדין חייב וזה החולה הוא חולה שיש בו סכנה ובתכאי שאי ח אפשר להניחו למקום אחר או להסתיר האור ממנו ואמרנו כחם על הגר כחם על השמן כחם על הפתילה חייב ר יוסי פטור בכל חוץ מן הפתילה מן המשך חייב וזה אמר חייב הוא דעת ר יהודה שהוא אומר מלאכה שחובה נריכה לבונה חייב עליה ולפיכך יאמר שהוא חייב לפי שלא הייתה בוכנה ככוי הגר אלא שלא יסדף חרס הגר או שלא יכלה הש השמן ור יוסי אמר מלאכה שאינה נריכה לבונה פטור עליה ולפיכך הוא פטור בכל חוץ מן הפתיל ובתכאי שיכוין להבה מה שנסדף מוננה כדי שתאיר יפה כשיליקנה פעם שנית וחוץ תהיה מלאכה ש שנריכה לבונה ואין הלכה כר יוסי

על שלש

עברות נשים מתות בשעת לידתן על שאינן והירות בנדה ובחלה ובהדלקת הגר ו שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה עשרתם ערבתם הדליקו את חנר ספ חשיכה ספ אינו חשיכה אין מעשרי את הדראי ואין מטבלין את הכלי ואין מדליקו את הגרד אבל מעשרין את הדמאי ומערבין וטוענן את החמין

הנראי הוא הטבל והוא רב שאינו מעושר ולא הוניאו ממנה חק מ מחקי השם ודמאי הוא הדבר המסופק אם הוניאו ממנו המעשר או לא הוניאו וכבר קדמו לנו הריבין כלם במסכת דמאי בשך ראשון ובארנו בשך השני ממסכת תרומות כי אסור להניח תרומות ומעשרות ולא הטבלת כלים במבת ועוד יתבא זה וטעמו במסכת ביצה ולפיכך אסור לנעשות כן בין השמשות לפי שהוא ספק וזהו שקורין אותו כחאן ספק חשיכה ספק חינו חשיכה וזהו הערוכ שאמר שמואל לנעוטה בין השמשות הוא עירובי חרות אבל עירובי תחומין אסור לנעוטה בשעת השפס אלא מעושר יוס לפי שרינו יתר חמור כ כאשר נבאר בערוכין והתירו כמו כן הטמנת החמין והוא המים החמין בין השמשות כי לא אסרו הטמנה בשבת עמו כל שכן בין השמשות אלא משום גזירה כאשר נבאר לפנים נתכלית הגזירה כש בשבת אבל בין השמשות לא ודע כי אחר ביאת השמש עד שיראה כוכב מן הכוכבים הבינוניים כדולה נקרא יוס ומשיראה כוכב ח אחר עד שירא כנים הוא גם כן יוס ומשירא כנים עד שירא שלשה הנה זמן בין השמשות וכשירא שלשה הוא לילה כלי ספ יתעק חללנו כי בין השמשות ספק ועוד יתבאר לו הריבין

פרק שלישי

בירה שהסיקה בקש או בגבכה שיתען עליה תבשיל כגפת או בעצים לא יתן עד שיגרוף או שיתן האפר בית שמאי אומר חמין אבל לא תבשיל בית הלל אומרין חמין ותבשיל בית שמאי אומרין טבלי אבל לא מחזירין בית הלל אומרין אף מחזירין ב תור שהסיקהו בקש או בגבכה לא יתן בין מתוכי בין מבין סופח שהסיקהו בקש או בגבכה הרי הוא כברים בגפת או בעצים הרי הוא כתגור

כותבין עליה לל כותבין מערב שבת וי שאר כן עד למחרת בית הלל מתירין להשקות על ה הכירה הזכרת חמין ותבשיל ובית שמאי אומר חמין כלבד בית הלל אומרין מחזירין בשבת על גבי גרופה וקטומה או על גבי כירה שהוסקה בקש או בגבכה ובית שמאי אומרין אין מחזירין כלל ומה שאמרנו בית הלל מחזירין בתכאי שלא תנכה הקדירה לכל דבר א אלא עד שתהיה באויר עד שיסדף מונכה ויחזירנה ומה שאמרנו בית הלל שאסור לשהות התבשיל על גבי קדירה אלא אם הוסקה בקש וב בגבכה או שתהיה גרופה וקטומה הוא בתבשיל שבתבשיל חצי בשולו לפי שאמרנו בזירה שמא יחתה בגחלים לבומר בשולו אבל אם לא כת כתבשיל כלל עד שכתבשיל ממשולו עד הכדף או אם יגמר בשולו עד ש שאינו צריך לאש והאש הוא מפסיד אותו מותר לשהות על גבי הב בגחלים וחינו צריך להוציא האש והוא אמרם עד שיגרוף וגם חינו צ צריך להשים דשן על גבי גחלים כדי שיעומו והוא אמרם עד שיתן א את האשר וזו היא שקורין אותה קטומה תרגום דשן קטומה והוא האשר ובשבתבשיל בשיל ולא בשיל ישמו בו בעת הטמנתו דבר חי כבון בשר או ירק והוא מותר לשהות על גבי גחלי משבי שהוא מסיח דעתו וקש הוא התבן ובגבכה וכל השדות ובשבתבשיל חזיתים הכשאר אחר שחיטתן והוצאת שמן וכופח הוא שאשן פחות מאש ה התגור ויותר מאש הכירה והכירה מקום כנוי בארץ כדי לטפות בו שתי קדרות ויתנו האש תחת שתי הקדרו ככירה אחת על זאת הצורה וכופח הוא כמו כן בכ בני בארץ והוא מקום ששופטים בו קדירה א אחת וכותבין האש תח תחתיה ולכן יגדל חמ חמימות הכופח יותר

מין הכירה לפי שהאש מתחלקת תחת שתי הקדרות בכירה

מין הכירה לפי שהאש מתחלקת תחת שתי הקדרות בכירה אין נחשן ביצה בצד המיחם בשביל שתתגלגל ולא יפקיענה ב בסודרין ור יוסי מתיר לא יטמנה בחול ובאבק דרכים ב בשביל שתצלה

מיחם שם הכלי שיחמו בו המים והוא נעשה מחשת או מברז כרוכ ותשאר חמה אחר שירידנה מן האש ופירו תתגלגל תתערב הענין שתתבשל בתבשיל והודר שם הכבד והקבוצן סודרים וכשיהיה חם הפורר חם והחם לשמש לא תתגלגל בגרופה ולא חלק ר יוסי בסודר שהוחם באש שאסור לנלות בו לפי שהכל מודים בתולדות ה האור שהוא אסור אבל המחלוקת במה שהוחם בשמש רבין אומרין אותו כדי שלא יתגלגל בתולדות האור ור יוסי אינו מודה בזאת הב הגזירה וכמו כן אינו חולק ר יוסי בחול ובאבק דרכים כי הוא אסור להטמין שם הביצה לבשל לא מפני שהוחמו מן השמש אלא מפני טל טלנול העשר שהוא אסור לרברי הכל ואין הלכה כר יוסי

מעשה שעשו אנשי סבריא הביאו סילון של צונן תוך אמה של חמין אמרו להם חכמים אם כשבת אם בחמים הוחמו ב בשבת אסורין ברחיצה ובשתיה ואם כיום טוב בחמין שהוחמו כיום טוב אסורין ברחיצה ומותרין בשתיה מוליאר הגרוף שותין ממנו בשבת אנטיבי אעפי שהוא גרופה אין שותין ממנה

סלון כגור עגול יהיה עשוי מחרס או עפרת או זולתם וחמי עבריא ידועים כי היו מימיהם כולם מרחצאות חמין בטבעם ונאמה שם שוקת המים שמושכין ממנו בסלונות והיו אותן הסלונות משוקיעות במימי המרחצאות ומתחממות והיו המים הבמטכים דרך אותן ה הסלונות חמין וכתנו חכמים אותן המים בשבת בחמין שהוחמו בש בשבת סקן אסורין בשתיה ולרמזן בהם אפילו אכר קטן מאיברי ה סגוף וכיט בחמין שהוחמו ביט סקן מותרין בשתיה וכרמיצת פניו

פרק רביעי
 כמה כוונות זכמה איך מוכיח את
 טומנת לא בגפת ולא בכול לא בג
 במלח ולא בסוד ולא בחול בין לחין בין יבשים לא בה
 בתבן לא בזונין ולא במוכין ולא בעשבים בומן שהן
 לחין אבל טומנת בהם יבשים : טומנת בככות כפירות
 ובכפוי יונה ובגערות של פשתן ובנסורת של חרשים ר
 יהודה אוצר ברקה ומתיר בגסה

גפת כבר בארנו שהיא פסולת
 היותה טיפה מתחת קורת בית הכרז אחר טיפה ממנו השמן וכן פ
 פשולת השומן וסיד ידוע וזבן קליפי הענבים והחרובים
 הם הגרעין והוא הנשאר מן הענבים אחר דריכתן וכחיתן בג
 גבתות ומוכין הוח הנמר ובלאי הגדים ודומיהן שממלאין בו
 הכרים והכבתות וזולתם ואמרנו בזמן שהם לחים אינו רוצה בו
 העשבים בלבד אבל חוזר על הכל רל תקן וזבן ומוכין ועשבים
 ואינו רוצה באמר לחים שיהיו שרניים במים אבל רוצה שלא יהיה

בהם לחות טבעית ויתכן להיות זה בצמר אש יהיה מביץ ירכות
 הנזק ומן הסמוך לאלה כי יש גם לחות טבעי ובעצרת טב הדבר
 הנזק מן הפשתים שבמנפצין אותם ונכרות של חרשים הוא הקש
 הדק הנזק מן העץ שבמנפצין אותו במערה וזה הוא שאמר ר' יהוד
 הנעדרת ואין הלכה בר' יהודה וטעם איכור הטמנה כתבשיל בלו
 הדברים המנויים לפי שהן מוסיפין בחמימות הדבר הנמוך בהם ו

וכשלו והדברים שהתירו בהם ההטמנה הם המחזיקין אותם הט
 הטמון בחמימותו כאשר הוא בלי תקופת ודע כי זאת ההטמנה
 שהוא מדבר בה שאסרוה ברברים והתירוה ברברים כמו שהזכיר
 היא ערב שבת אבל ביום השבת לא התירו המכת דבר חס אבל יט
 יטמין בשבת התבשיל הקד בלבד כאשר יתבאר בזה הפרק והדעת
 היא מחייב שתהיה ההטמנה בשבת בדבר שאינו מוסיף מותרות והם

הרברים שאמרה המשנה עומקין בהם מותר אבל אסרוה גזירה שמה
 יטמין ברמין והוא האפר החס לפי שהוא אינו מוסיף ואכרנו
 ההטמנה באפר החס מפחרנו שתהיה בה גמלת החט קטנה ובעת ש
 שמכיעים האפר יחתה בבהלים ולפיכך לא התירו ההטמנה בשבת ו

ואפילו בדבר שאינו מוסיף גזיר רמין ורמין גזירה שמה יחתה בבהלים
 וחולי תקשה בעקר שהוא אנלנו אין גזירין גזירה לבזיה והוא שיצורו
 בר בשעה מן השעות ואחר כך ישוב ויצור גזירה לאותה גזירה זה ש
 הדבר אינם עושין אבל חס יהיו שתי הגזירות בשעה אחת הדעות ב

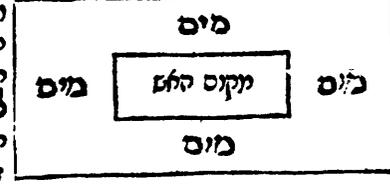
בדים והוא דבר נעשה תמיד והוא עבין אמרם כולה חזר גזירה היא
 רל כי מי גזר ושת הגזירה ראה שלא תקייים זאת הגזירה אלא בב
 בזרה אחרת תחוק מותרת ותמוך אותה ולפיכך גזר שתי הגזירות י
 יהוד ודע כמו כן כי הדברים שלא התירו בהם ההטמנה והם

המוננין בכלן לא התירו ההטמנה בהן חפלו מערב שבת והסבדא
 תחייב שתהיה ההטמנה בהם מותרת ואפילו בשבת לפי שלא אכרו
 בשבת תוספת החמום או החמום מתחלתו אלא בתולדות האש וכלו
 אינם מתולדות האש אבל אסרו אותם בשבת גזירה שמה ידחה יומא

האומר כמו שהוא מותר תוספת החמום בהטמנה כן הוא מותר על
 גבי האש ויבא לידי חמום על גבי האש בשבת על כן הסרו ההטמנה
 בשבת בדבר המוסיף ואפילו מבעוד יום להדחקה יתנו והתירו הה
 ההטמנה בין השמשות שהוא קרא הפק חשיכה בין ברבר המוסיף

בין ברבר שאינו מוסיף וכזו הטענה לח כאמ' גזירה שמה יטמין ברמין
 וירתיח לפי שסתם קדירות בין השמשות דותחותהן וערב שבת כי
 אינו אכור לנו להוסיף הבשול בשבת הלח תראה כי התבשיל גלא
 בצמר בשולו מותר לשהותו על האש כדי שיתבשל כל הלילה כאשר
 בארנו בפר' שלפני זה אבל אסרו זה גזירה שמה יטמין בדבר המוסיף
 מערב שבת והדתיח הקדירה אחר ביאת השבת כמה שיעורר ההוס
 ויבטרך לבלות הקדירה מפני הדתיחה עד שתפוח ותייתה : ואחר כך
 יחזיר הל הקדירה מה שהוציא ממנה וכמא' טומן בדבר המוסיף ב
 בשבת אבל בין השמשות מותר להטמין בדבר המוסיף כי הקדירה
 פיון עגמדה דתיחתה לא תרתיח אחר כן וכפי' בן השמשות כבר
 גמרוה דתיחתה כל הקדירות וזהו אמרם בתיבת העכע בזה הענין

ידי ורבליו וכמו כן חמין שהחמו מערב יעקן מותרין ביט לרחוק
 בהן כל גופו ומוליד הוא כלי מכהשת ידליקו בתוכו האש והביב
 האש תעלה מכתן וממלאין אותה מים וזו היא נורתה

וכשמסירין האש מן ה
 המוליד בערב שבת
 הם מותרין אותן המים
 לשתותן בשבת ואפילו
 קן חמין ואכטיכי
 זו היא נורתה

מקום הגוים

מקום האש

שהחמו בשבת ואסורין בשתיה כאשר הוא העקר אנלנו ומוליד
 אינו כן כי נדרינו בלבד הם החמין מה האכטיכי שוליו קן החמין
 והלכה כחכמים :

מידם שפגחו לא יתן לתוכו צונן בשביל שיחמו אבל נ
נתן לתוכו או לתוך הבוס כדי להפשירן האלפס
וזקורה שהעבירם מרותחים לא יתן לתוכן הבלים אבל
נתן לתוך הקערה או לתוך התמחוי ר' יהודה אומ בכל
הוא נתן חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר :

אינו רוצה באמר
 פגחו שלא הניח בו כלל מן המים אבל רל שחסר מן המים והניח שם
 מים חמין ולפיכך אסור לו להוסיף על אותן המים מעט מים כדי ש
 שיהיו הכל חמין אבל יכול להוסיף עליהם מים מרובין עד שיהיו ה
 הכל פושטין וזהו ענין אמרם אבל נותן לתוכו כוס כדי להפשירן
 והאלפס והקדירה הם הכלים שמשמין בהם התבשיל להתבשל

ואסור לתת תבלין בכל הכשול והם דותחין לפי שהתבלין מתבשלין
 באש אבל אם נתן התבשיל בקערה אעפ"י שהוא רותח מותר לתת
 בה התבלין לפי שהתבשיל באש הוא בקערה חמימותו חסר ואינו מבשל
 מה שמשמין בו ור' יהודה אומר כי מותר לתת התבלין בקדירה ר
 דותחתה אלא חס יש בחותה קדירה חומץ או ציר לפי שהן ממהרין ה
 הכשול וכל זה בתבלין אבל מלח הכל מותר שמונת לתתו בקדירה
 דותחתה כי המלח אינו מתבשל עד שיטלטל האש עליו ואין הלכה בר'
 יהודה

אין נוהג' כלי תחת הגר לקב' בו את השמן אם נתנו מבעוד
יום מות : אין נאותי ממנו לפי שאינו מן המוכן מטלטלין
גר חדש אבל לא ישור' שמעון אומ' כל הנרות מטלטלין
חוץ מן הגר הדולק בשבת . נותנין כלי תחת הגר לקבל
נצוצות ולא יתן לתוכו מים מפני שהוא מכבה :

הטעם
 שכעבורו אסרו כתיבת כלי לקבל בו שמן בשבת כי אותו שמן ה
 המכסף מן הכר אסור ליהנות ממנו בשבת לפי שאינו מן המוכן כי
 כבר הקצה אותו להדלקה ועשה אותו מוקצה וכאשר טלטלו הכלי מ
 מפני חותו השמן שיש בו שהוא אסור לטלטלו לפי שהוא מוקצה וק
 והעקר אנלנו אין מטבלין כלי מהיכנו בשבת וטעם איכור טלטול
 כר ישן לפי שהוא מאוס וזה יקרא מוקצה מחמת מיאום ור' שמעון
 אינו מנשם למין ממימי המוקצה ולפיכך יתיר כל הכרות מלבד הכרות
 הדולקות גזירה שמה יבכה והפתיחה מותר אנלנו לטלטלה אעפ"י

שהיה אסור קודם לכן : ואין הלכה כמותו כבר שהרליקו בו בשבת
 כי העקר אנלנו כי כל מה שהוקצה בין השמשות ואינו מותר לטלטלו
 באותה שעה שאסור לטלטלו בכל השבת והוא אמרם מגו דאתקציא
 לבין השמשות אתקציא לכולי יומא : ושאר הכרות דיכס כר' שמעון

לפי שמעקדנו בשבת כר' שמעון שהוא חומד אין מוקצה ואמרם
 נותנין כלי תחת הכר לקבל נצוצות הוא בשבת כי אותן נצוצות אינן
 חסוכות עד שיאסור לטלטלו הכלי בשבילם והוא אמרם נצוצות א
 אין בהם ממש' וחסרו לתת בו מים ואפילו בערב שבת וכל שכן ב
 בשבת לפי שממיהר כבו הטננות' והעקר ברס כבו חסור'

כאשר קודעין

היה קדוה בין השמשות ורחוקת קץ הנה כתב ר' לך מה' כי דבר המוסף וההדברים המנויים שאין טומאין בהם לא חין טומאין בהם כהם מבעד יום אבל בין השמשות מותר מן הטעם שאמרנו ודבר שאינו מוסי' טומא' בו ככל עת בין בין השמשות בין מבעד יום ואינו אסור אלא בשבת בלבד כמו שכתבנו הנה כתב ר' עבין זה הפרק באור יפה ואתה תביין בו נשמור אלו הדיוטין כי לא כתבנו מן ה' התלמוד אלא אחר העיון המדוקדק במקומות ב' משוררים

טומאין
ב בשלחק ומטלטלק אותן בגוי צמר ואין מטלטלין אותן כיצד הוא עושה נוטל את הבכות והן טפלות ר' א' אעור בן עזריה אומר טפה מטה על צדה ונוטל שמא יסול ואין יכול להחזיר והכמים אומרים נוטל ומחזיר לא כסו מבעוד יום לא יכסו משתחשך כסוה ונתגלה מותר לכסותו ממלא קיתון ונותן תחת חבר או תחת ה' הכסת

טלחין ערוה' תרבו והפשיט את העלה וישלח' וגוי נמר יונע והוא לשון רבים והשפד בו נאכד או גזה ואמרין אין מטלטלין אותן זה בשלח יתקן להטמא הכל אם הזמינס לטמון בהם מותר לטלטלן' כותין את הבכות הוא שיתן על פי הקדרה חתיכת בגד ואחר כך יתן על אותה החתכה הגזות ואמר יטול הבגד שעל פי הקדרה ויפלו הבכות שיעליו זה הוא טלטול מן הנד והוא מותר והכל מותרים כי כפי שתנה קדר מושב הדברים שטומאין בהם שאסור להחזיר הח' החמין לאותו מושב' ועל דרך הדמיון אומר כי מי שהטמין קדרה בתבן וכשהסיר הקדרה נהרס המקום וכתרפה התבן אסור לו ל' להשיב הקדרה לאותו התבן כי מקומו נפסד ורפה ויתבטק הקדרה לעשות לעצמה מקום בתבן שמחזיר אותה ונמצא כמי שטומן ב' בשבת' ואין מחלוקת בזה אבל המחלוקת כי ר' אלעזר בן עזריה רואה כי הוא חייב להשם ולהזכר בשעת כטילת הקדרה מן הקופה שטומן בה כדי שלא יפסד עקום הקדרה ויחזיר אותה אחר הריסת המקום ולפיכך יאמר שישנה מקום הקופה ויטה אותה כדי שלא יפסד מקום הקדרה כשיזניחה ונזיבלה אותה ויזניחה' וחכמים לא הדריכוהו אבל אומרים יטול כדרכו ויחזיר ואם נתקלקלה גומא לא יחזיר' ואמרו לא כסוה מבעוד יום לא יכסו משתחשך כדי שלא יטמון בשבת מן הטעם שזכרנו' ואמרו ממלא את הקיתון ונותן תחת הכר ר' בשבת כי הטומא מים בשבת על זו הדרך מותרת' וכר בגד מלא מוכין או כונה וכיוצא בו משימין אותו תחת הראש כשארם שוכב ובסת מאותו המין אלא שהוא גדול יותר והלכה כחכמים

פרק חמישי

במה בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה
י יוצאה יוצא הגמל באפסר והנקה בחטב' והליברקס בפרומביא שכפיה והסוס כשיר' וכל בעלי השיר יוצאים בשיר וגמשכין בשיר ומזין עליהן וטובלין פמקומן

אפשר הוא חבל שקשרין על פינות הגמלים וחטם הוא טס של ברזל שקושרין אותו על הלחי ובלטו עברי פח את פחי הזהב ומה שדקק בה' אקה לבנה לפי שהיא חזקה יותר ותבטק שמירה מעולה' ולא ב' בדיקה הוא מין מן החמושים שאין למודים והוא ביטוי בין חממה הכר וחומר הישוב' ושרומביא הוא רפן של ברזל וסיד הוא המהב ועבין אמרו יוצאין בשיר וכמשכות בשיר שיוצאות בהמות בעלי השיר וכליהן כרובין על צואריהן וכמשכין בשיר כי הוא מותר ל' למשכן באתג שלהם' ומזין עליהן ר' על אותן המתגין כשנעמאו בזהל המ' ואמרנו וטובלין במקומן בתבאי שלא יהיו חלק אותן הנותגין רחוקות קתם על קתם ויהיה הריחו ביניהם מעט כדי ש' שלא יעשו חניכה' ורע כי העקר אלנו כי כל מה שהוא מתכשיטי ה' הכהמות אינו מקבל טומאה כאשר כבאר במסכת כלים' ומה אמר בבאן כי השיר יכניח בני יקבל טומאה לפי שהוא מכלי ה' האדם בשעת הרכיבה לפי שהוא מכהיבה בהמה והוא ממשמשי

האדם לפיכך מקבל טומאה
ב חמור יוצא במרדעת כומן שהיא קשורה לו זכרים יוצאים לכובים ורחלות יוצאות שח' שחוזות ככולות וכבנות העוים יוצאות צרות ר' יוסי אומר בכל חוץ מן הרחלים הכבנות ר' יהודה אומר ה' העוים יוצאות צרות ליבש אבל לא לחלב

מה שאמר קשורה לו ר' מערב שבת' אבל אם עבר אדם וקשר עליו המודעת חפור לבאת בו בשבת' ולכובים הוא שקושרין ערוה על חיברי ה' הזרע מן הזכרים כדי שלא יעלו על הנקבות ולא יתעברו' ומחוזות שקושרין אליהם הנקבות על גביהן כדי שיעלו הזכרי עליהן כחוק ויתעברו' וכבולות הפך זה והוא שיקשרו אליהן בגליהן כדי ש' שלא יעלו עליהם הזכרים' וכבנות פי' שמונות והוא שיכרכו בגד על גמדין כדי שלא יתלכך באבק ושיאמר כללומיתו ורבותו ויעשו זה בכבשות בלבד לפי שגמדין יותר דק מחמור הזכרים' וכבנות קשורות השדים כדי שלא יזוב מהם החלב' וחלק ר' יהודה על זה ו' ואמר כי אסור להזניח צרות לחלב' ר' שתהיה הטובה בקשרית השדים כדי שיתקבץ החלב ולא יזוב כדי שיהלכו מהם חלב הרבה אבל מותר להזניח צרות אם הטובה ליבש החלב מן השדים כלל' והלכה כר' יוסי ואין הלכה כר' יהודה

ג ובמה אינה יוצאה לא יוצא הגמל במטולת ולא עקוד ולא רגול וכן שאר כל' הבהמות ולא יקשור הגמלים זה בזה וימשך אבל מבגים הוא חבלים לתוך ידו ובלבד שלא יברך

מאונלת חתיכת בגד קשורה בזנב בהמה לסימן או לסגולה לשום דבר ועקוד קשור היד והרגל ביחד' ורגול הוא שיכפפו היד על הזרוע ויקשרו חוניה' ושריפה עושין זה בגמלים' ולא יקשור גמלים זה בזה וימשך ואש' היו קשורין מערב שבת כדי שלא יראה כמי שמוליכין למקום שחוקה הבהמות' ואמרנו ובלבד שלא יברך רובה בו שלא יקשור ויברך זה המאמר שאמר ובלבד שלא יברך' אינו תלמי בשבת בלבד אלא בשבת ובשאר ימים כי הטעם משום כלאים וזה כי כשהחבלים ש' שמכחיזין בהם הבהמה הם מקצתם נמר ומקצתם פשתים ומקצתם גמ' אז יהיה אסור לו שיקשור ויברך ויכהיב אותה בהם ומה שהסיר בשאר חבלים בשבת כתבא' שלא יהיו ראשי החבלים תלויין ויוצאין מית' ירו' לא ר' טפח או יותר כדי שלא יראה כמי שנושא חבלי תלויים מידו

ד אין חמור יוצא במרדעת כומן שאינה קשורה לו ולא בוזג אעפ' שהוא פקוק ולא בסולם שכצוארו ולא ברצועה שכרגלו' ואין התרגולין יוצאין בחוטין ולא ברצועות שכרגליהם' אין הזכרים יוצאין בעגלה ש' שתחת האניה שלהן' ואין הרחלים יוצאים הנונות ואין העגל יוצא בגימזין ולא פרה בעור הקופר ולא ברצועה שבין קרניה' פרתו של ר' אעור בן עזריה היתה יוצאה ברצועה שבין קרניה שלא ברצון חכמים

כומן שאינה קשורה לו מערב שבת כאשר בארנו קודם זה מונע ממנו' ותלויין אותה בצ' כנאר הבהמה כדי שישני' קולה בעת מנוחתה ואסור להזניחה ב' ביוג שרומה כמי שמוציאה לשחק' ופקוק הוא שממלאין הפעמון בגמר או בממר גפן וכיוצא בו כדי שלא ישמע קולו וסולם שכצוארו פי' עניים שעושין כמי שתי וערב על צואר כדי שלא יחזיר ראשו ל' לבולחך חבורתו' אם יש טס חבורה ולא יכחכה להתרפא' ורצועה שכרגלה יצר שקושרין ברגלו כשפדתו דוקה עד שתדבק' ור' גבול יונע והוא טס הזכר נשם הנקבה תרפולת והשם הכללי ל' לכולן תרעולין וחזיין' שברגליהן הוא חוט קשור על הרגל הכיב' ו' ולא יתלה ממנו כלל' והיה עשוי לסימן שלא יתערב' מנועה היא הרצועה התלויה מן הרגל' ומן הכבשים מין שיש להם אליה גדולה

לא תצא אשה לא במחט נקובה ולא בסכעת שיש עליה חותם ולא בכובל יאר ולא בכובלת ולא בז בצלוחית של פליטון ואם יצאה הייבת חטאת דברי ר מאיר וחכמים פוטרין בכובלת ובצלוחית של פ פליטון:

כאשר השלים לזכור הדברים שאם יצא באחד מהם לא יתחייב חטאת לרברי הכל התחיל לזכור הדברים שאם יצא באחד מהם יתחייב חטאת ומפני זה לא דבק בזה המין הראשון וכי וכבליאר כמו טבעת שמסבב הראש שלו וכלפון חכמים קורין א אותו מטבכתא וכובלת כל קטן מוסקף או זהב ונתקין בו משיחה טובב יתעבנו בה הנשים ופליטון המור והוא המוסקף והדומה לו ממיני הכוסם והלכה כחכמים:

לא יצא האיש לא בסייף ולא בקשת ולא בתריס ולא באלה ולא ברומח ואם יצא חייב חטאת ארליעור אומר תכשיטין הן לו וחכמים אומרים אינן אלא נאי שגא וכתתו חרותם לאתים בירית טהורה ויוצאין בה כבלים טמאים וא ואין יוצאים בהם:

תריס הוא המגן ואלה ננה מעין ואין בין המגן והאלה אלא שהמגן תכניתו כמו משולש ואלה תכניתו עגולה ושניהם מעין בירית חניניה בשוק כבלים עבבים בצורת ההגשה והיו מטיילין ביניהם שלשלאות והיו מתקשטין באלו הכבלים הב הכתולות כדי שלא יפסעו פשיעה ויניעלנה הזק בבתוליהן ומה שאמר טהורים וטמאים היינו ככלל בדיני השבת אבל אמר זה מפני שהזכיר בכאן כבלים והודיענו דין אחד והוא כי העבבים אינן מקבלין טומאה לפי שאינן מכלי מתכות שיש לו פס בפני עצמו והכבלים מקבלין טומאה לפי שהם מכללי הכלים שיש להם פס מ מיוחד ונעדר יתבארנו חלו העקדים במסכת כלים ופירוש תבטיטין עדיה וחליה ונבא פירושו לפי מקומו והוא הפך השבח כלומר רוע וכיעור והלכה כחכמים:

יוצאה אשה בחוטי שער בקן משלה בין משל חברתה ובין משל בהמה ובטוטפת ובסגביטין בזמן שהם תפורין ובכבול ובפאה נברית ל לחצר ובמוך שבאזנה ובמוך שבסנדלה ובמוך שהת שהתקינה לגדתה בפלפל ובגורן מלח וכל דבר ש שתהן לתוך פיה וכלכר שלא תתן לכתהלה בשבת ואם נפל לא תחזיר שן תותבת ושן של זהב ר מתיר וחכמים אוסרין:

חוטי שער הם החוטמים הנתפים ומשער כי אין עבינם כבנין חוטי צמר וחוטי פשתן הכוזבים בראש הפרק כי חוטי שער אפילו קשרן על מצחה קשר מהקורף איכה חונצת לפי שהם נכנסים בהם ולפי שמוותר לטבול בהם מותר לנחת בהם כ בשבת כאשר בארנו בראש הפרק ואלו השמיענו שלה היינו אומר שלה שאין מאוסין לה מותר אבל של חברתה שהן מאוסין לה ושמה יש לה לחברתה בראשה חלי הנקרא חלי השועל והוא מריטת השער וכיוצא בה אסור ואלו השמיענו של חברתה היינו אומרים של חברתה שהוא ממיכה מותר אבל של בהמה שאיכה ממיכה אסור על כן השמיענו שהכל מותר ופאה נברית כמו נגבעת ידבקו בו שער נאה והרבה ותשים אותו האשה על ראשה דרך עראי כדי שתתקטט בשער ומוך משב צמר מצמר גפן ודומיהם וכוך שהקיינה לכ לברתה אפילו כשתמשה בה שלא יהיה קשור לפי שאם כפל לא תגלגלו ולא תבאחו מפני מאוסותו אבל מוך שבאזנה ושבעיקבה לא תבא בו עד שיהיה קשור קשר מההק באזן או בעקב ומה שתתן האשה בביה לפל או מלח והדומים להם הוא להעביר ריח הפה חס יס בו וזהמה או ריח רע וכן תותבת הוא שן כבי שנותנת האשה בפה כ במקום שכה שכתל לה דרך עראי ויתחזק בלחי' הסכים האחרים וכן

כמו הכבשים הנמצאים במצרים שיש להם חליות גדולות ככרות פ פחלק גדול מנופן ועשין לאותן חליות עגולות כדי שלא יתחבטו על הארץ ויפשיטו העור מעליהן והכונות מנורת צמח שממנו יסנון והוא עשב שמוסימין אותו בכחירי הנקבות מן הנקן כדי שיסליכו את התולעים שהם כמחון והזכרים אינן נדרכין לזה לפי שהן מכבדין זם לזה וכפלין התולעים ובימון מחריטה של גמי יסימו אותו עליה כ כדי שיכוף אותה ותלמד לחרוש וחכירת הלכוף באצמון רחשו ועור הקיפור עור של שרץ מלא קוצים קושרין אותו על שרץ הפרה כדי ש שלא יקפו אותה הנחשים כשתיטן כלילה וכשבאין לינק מכין אותם הקוצים שביער וכורחים מהם ואמר פרתו של ר' אליעזר בן עזריה רל כי הוא דן בזה הדין לאשה שכתתו ואין הלכה כמותו לפי שהוא כמו משי ומזה הטעם אסרו כל מה שאסרו:

פרק ששי במה אשה יוצאה ובמה אינה יוצאה לא תצא אשה לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן ולא ברצועה שכראשה ולא תטבל בהן עד שתרפם ולא בטוטפת ולא בסגביטין בזמן שאינן תפורין ולא בכבול כרשות הרבים ולא בעיר של זהב ולא בקטלא ולא בגומי ולא בטבעת שאין עליה חותם ולא במחט שאינה נקובה ואם יצאת אינה חייבת חט חטאת:

מה שאמר לא תטבול בהם עד שתרפם הוא טעם א אסור יציאתם באלו החוטיין בשבת לפי שחוסם שתבטול לטבילה כ בשבת ותסיר אותם מעל ראשה ומצחה כדי שלא יהיו חונצין ותע ותעבירים ארבע אמות ברשות הרבים כי אלו החוטיין הם על הראש אבל חוטי הצואר מותר לטבול בהם ולפיכך תבא בהם בשבת וטוטפת הוא צין יקשרו אותו על המצח מחוץ לחוץ וסגביטין נק נקראים כלפון חכמים לחיים והם ממיני התבטיט ונתלין מן הדין על הדברים ועל החיים ולפיכך נקרא לחיים ואמרו בזמן שהן ת תפורין אל תפורין בטוטפת וכבול חתיכה של בדר כמו מנכפת שק שקושרין אותה על המצח ונותקין הדין עליה כדי שלא יזיק הדין המ במצח והוא בפני עצמו וזלת הדין תבטיט ואמרו ברשות הרבים ה הוא משמש לכל מה שזכר כי טעם אסורה בויה שמה יסלו ברשות הרבים ותגלים ותביאם בידה ועיר של זהב כליל של זהב על נג צורת ירושלים היתה וכלם תבטיט וקטלא חונקת והיא חוטיין שע שעורכין בה גרגרי זהב וקושרין אותה על הצוואר בדומה כדרכם הח החונק את עצמו ולפיכך נקראת חונקת וכלפון ערבי מכנקה יא ואמרו חיכה חייבת חטאת לפי שטבעת שאין עליה חותם יש בה קצת תבטיט אעפי שאינם מתבטיטו הנשים לגמרי ומחט שאינה נקובה אפשר שתחלק בה האשה שער ראשה ולפיכך הוא ממיני תבטיטה ולפיכך אינה חייבת חטאת:

לא יצא האיש בסנדל המסומר ולא ביחיד בזמן שאין ברגלו מכה ולא בתפילין ולא בק בקמיע בזמן שאינו מן המומחה ולא בשריון ולא בק בקסרא ולא במגריפים ואם יצא אינו חייב חטאת:

סנדל מסומר מסומר במסמרים וכלכר שיהיו עשויין לחוק וט וטעם חיסורו כי בזמן שמה מן השמדות היו מתקבצין לתפלה ולקריית שמע במערות ושמעו קול המון וסברו שמה הרבטו בהם החיובים דהקו זה את זה ודרשו זה את זה באותן הסנדלים המס המסומרים ומתו מהם רבים ולפיכך אסרו לנחת בסנדל מסומר כ בשבת וביט לפי שהם ימי כביסה וכבשיה ואם יש ברגלו מכה יב יוצא בסנדל יחיד ברגלו הבריאה ואמרו מומחה סמך על התאר ו אסור המתואר כימכה כאלו אמר מחדם מומחה ומומחה הוא מי שכתחן ומתבסה בפשיעים וכתחמת בו הנסיון ויהיה האיש מומחה כשירשף בקמיע על ג פניו ידוע שריון קשקשים וקסרא טבעת של זהב מבישים מלכוש של ברזל יתכסה בו האדם בשעת המלחמה כדי שלא יכא חותם ויפול:

קן קשים' ואמרנו וכל אדם חמור להתיר לכני מלכים שיצאו בזמן' יוצאין בכיצת ההרגול ו' ובשן של שועל' ובמסמר הצלוב משו' רפואה דכרי ר' יוסי ור' מאיר אומר אף בחול אסור משום דרבי האמורי

חרגול מין חב את החרגול למיכהו' וזה יועיל לחלשת ענבי הידכים בסגולה' וכן של שועל יעשה לשיכה וימי שיקח שן של שועל חי ויתלה אותו על מי שארך שנתו תקיבו' ואם לוקח משועל מת יעשה להפך' וכמו כן יזמו בעלי הסגולות' כי כשיקח מסמר מעץ הנלוב ויתלה אותו על בגדית מי שיש בו קדחת שלישית יועיל לו' והלכה כר' יוסי כי העקר חללנו כל שיש בו משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי ועל זה לא חמ' הכתוב ולא תלכו בחקות הגוים'

פרק שביעי כלל גדול אמרו בשבת כל הש השוכח עקר שבת ועשה מל מלאכות הרבה בשבתות הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת' היודע עקר שבת ועשה מ מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל מלאכה ו ומלאכה' העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת א אינו חייב אלא חטאת אחת'

מפני זה אמר כלל גדול מפני היות שבת עונש חמור משאר עונשין לפי שהיא בסקילה' ואמר כל ה שאוכח עקר שבת ר' ואפלו היתה לו ידיעה קודם לכן' ומלת שוכח תורה על זה והוא שיסבח כי השם יתע' צוה לכני ישראל באסור מ מלאכה בשבת והוא מחמיר' כי זה היום שהיא עושה בו מלאכה הוא שבת ולפיכך אינו חייב אלא קרבן אחד לפי שאין לו אלא שבגה אחת בעקר התורה' אבל אם ידע כי השם ית' אסר המלאכה בשבת והוא מושב כי זה היום אינו שבת חייב קרבן אחד על כל שבת ושבת כי ש שבגה אחת היא ליום כולו' אבל כשידע כי היום שבת והמלאכה בו אסורה אבל אינו יודע אם זו שהיא עושה היא מלאכה וקראת או לאו אבל חשב שהיא אינה מלאכה ואינו יודע שהיא כבדת אלא שחשב ש שהיא במלכות הרי הוא חייב קרבן על כל מלאכה ומלאכה כי שבגה היא בכל מלאכה' ואמרנו מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת הוא שיעשה בשבגה אחת מלאכות עש תולדותיו הנקראות תולדות אינו חייב אלא חטאת אחת' ודרך משל אמר כי הנוחן חטים בשבגה שהיא אחת מלאכות ואחר כך ישור עץ במשור לקבל הכסות שלו ויטוחן חתכה של מתכת לקחת טחיתה וכל זה בהעלם אחד או אינו חייב אלא אחת כי זאת הכסות וזאת הטחיתה תולדות טוחן קן'

ב אבות מלאכות ארבעים חסר אחת הזורע החורש והקוצר והמעמר והדש והזורה והבורר הטוחן והמקיד הלש והאופה הנוז את הצמר והמלכנו והמנפצו והצובעו והטווה והמסך והעושה שע בתי צרף והאורג שע חוטין והפוצע שע חוטין הקושר וה המתי' התופר שתי תפירות הקורע על מנת לתפור ש שתי תפירות הצר את הצבי השוחטו המפשיטו המולחו המעבדו המוחקו המהתכו הכותב שתי אותיות והמודק על מנת לכתוב שתי אותיות הבונה והסותר המכבה וה המבעיר המכה בפטיש והמציא מרשות לרשות הרי אילו אבות מלאכות ארבעים חסר אחת

מעמר הוא הגורס העמרים הקצורים אחת על אחת ועמיר שם האבירה וכן קצעה וה העצירה וזולתה מכל מה שיקצרו בני אדם' בנדר הוא מי שמקנה ובורר האבנים והצורות ודומיהם מן הזרע מרקד הוא המכסה ה הקמח להפרישו וממורסנו' ומכפנו בשבט כמו הנוכח' והמסך הוא המוסך השק' והיא הקסבה עגור מן המסכה הנכונה' וכתי נידון הן חוטים תלויין קתה בקתה והוא מן מן החריגה ובהם יחרוג ה האורג ושה הכירי' ועמ' מפורסם אצל החורגים' והמולחו ר' ה

של זהב הוא שהיה שן משכה משונה כמראיתו ותעשה חכמה מזהב כבודת אחת השן ותרביכהו עלין להסתיר מומה' ור' אמר שכיון ש שזה המעשה הוא להסתי' מומה שלא תעקר' אותה להראות לחכמותיה וחכמים חומרי' שתעקרו ותראה ברשעו הרבים ולפיכך אסור לבאת בו והלכה כחכמים'

ו יוצאין בסלע שעל הציצת' הבנות יוצאו' בחוטין' בקסמין שבאזניהם ערכיות יוצאות רעלות' ומדידת יוצאות פרופות וכל אדם אלא שדברו חכמים ב בהוה

ציצית חלי' הנקרא בערבי סלע' וחכמים קראין אותו בת ארעא' לעובי הלטייה וקושי עצמה וכלע כמו פשוט מפותח מכסה או כחשת וזולתו כי סגול' התועל' היא כפתוח' וחוטין הוא חוטין קטורין כגומר וכלכר שלא יהיו כבועים כי אם הם כבועין מחמת יפין הסי' אותם מנארה ותראה לחכמותיה ברשות הרבים רעלות כמו פנעושים או זגין כי הנשים הערביות היו יוצאין בזגין כמו שמנהגן לבאת תמיד והוא מין ממיני החלי' הכטיפות והשרדות והרעלות' וכמהוה והכרומים הרעלו' כלומר חוכמו והוכעו כדי שיסול פרוין' וקסמין שבאזניהם עבים קטנים עבולים היו מכניסין אותן בנקבי אזניהם כ כדי שלא יסגר הנקב' ופרופות כמו כרופות ר' כי הנשים היו אוספות שולי הדיר וכו' שיתנו יחד על דבר קשה כמו אבן או עץ ו הקשיות מלמעלה ואחר כך אמר כי כל הנשים מותר להן לבאת בזה העי' ומה שייחד ערביות ומדינות לפי שהן הידועות בזה המעשה ו זה המנהג'

ז פורפת על האבן ועל האגוז ועל המטבע וב ובלבר שלא תפרוף לבתחילה בשבת

ואת הפריפה היא בשבת כי אין בה קשר אלא כריכת החוט בלבר' ואמרנו ובלבר שלא תפרוף בתחלה בשבת הוא חומר אל המאמר האחרון והוא אמרו על המטבע לפי שאסור לטול המטבע בשבת'

ח הקטע יוצא בקב ש שלו דברי ר' יוסי ר' מאיר אומר ואם יש לו בית קבול כ כיתין טמא סמוכות שלו טמאין מדרם יוצאין בהן כ בשבת ונבנסין בהן בעזרה' ככא וסמוכות שלו טמאין מדרם ואין יוצאין בהן בשבת ואין נבנסין בהן לעזרה' אנקסמין טהורין ואין יוצאין בהן בשבת

בית קבול כיתין' ענינו שהיה כאותו עץ שהוא קב הקטע גומא ש שיכנסו בה קטנות הכשר עד שיכסו וכשאר יוצא לחון ממי שקטעו ידו או רגלו ולא כוונת החתך' ואמרנו טמא עביו שהוא מקבל טומאה או אפלו טומאת מדרם לפי שהוא כלי קבול כאשר נבאר במסכת בליס' טומאת מדרם הוא כי כל מה שהוא ראוי למסבב ומושב כשנתן כובד הזכ עלינו כטמא ואפלו יהיה בין הזכ ובין המושב דברים כ בינוניים מאבכים וכיוצא בו' ועוד התבאר זאת הטומאה משלם כ במסכת זבים' ולפי שזכר הקב והוא הרגל שיעשה הקיטע וזכר מה מסעיו שהוא מותר לבאת בהם בשבת לפי שהן קיימות וחזקות וש ושיכול להכנס בהן לעזרה ואינו דרך הבזיין כמו ההנדל' והמנעל שהוא אסור להכנס בהן להר הכית טלו כאשר בארנו בסוף ברכות' דבר גם כן על סמוכות של כשא חוזה כשא שהיה ואמ' שהן מקבלות טומאה' ומנורות אלו המסערים שהיו ידועים אצלם יודע מאי זה ט טעם לא יצא בהם בשבת והוא לרוב התפרקם מן הרגל וההולך בהן יראה באלו הוא מוליכין או גורקן' אבקטמין כמו מנעל מעין ולפי ש שאין ראויין למסבב ומושב ולא תקבל ההליכה בהם אין מקבלין טומאת מדרם' ועוד יתבאר אלו העקרים כולם במסכת בליס' והלכה כר' יוסי'

ט הבנים יוצאין בקשרין וכע מלבים בוגיין וכל אדם אלא שדברו חכמים בהוה

אלו הקשרים נתבארין ב בתלמוד והוא כי הם זכר כי הפן הקטן בשיש לו אהבה רבה באביו ולא יוכל הכער לעזוב את אביו וישוב עליו להיקח שהאב לוקח שרוך עבדו הימני ויקשרנו לו בזרעו השמאלית ויועיל לו בסגולה' ואמרו

המו"ח העור' והמעבדו הכותבו בעבוד' והמוחקו הגורר השער מ' ממנו' והמחוקו מי שיחוק העור' וכותר כמו ה'רס' והמכה ב' ב' י' פ'ט' כ'י' שמע' מ'ט' ב'ו' הצורפים ואומי' ברזל ונחשת וק' והוא ידוע בפ'ט' י'ט' וז' ס'ע' ומכה בפ'ט' ח'פ'לו בפ'ע'ת גמר' מל' מל'כ'ה כ'א'ר ע'ט'ן המ'כ'ן בפ'ט'י'ן כ'י' מ'ק'ב'ש ל'ה'כ'ות ה'כ'א'ות ע'ל ע'נ'ס ה'ס'ד'ן כ'פ'ע'ה ה'ה'כ'ה'

ול' צ'כ'ר כ'ל' ת'ה'ן מ'ל'כ'ה ו'ה'ש'ל'מ'ת'ה כ'מו' ה'מ'יד'ו'ט ו'ה'כ'ו'ך ו'מ'י'כ'י' ה' י'ט'י' כ'ל'ס ה'ז' ת'ול'ד'ו'ת מ'כ'ה כ'פ'ט'י'ס' ו'ה'נ'ח' א'מ'ר'ס כ'ל' מ'י'ר'י' ר'א'ית כ'י'ה'ב'י'ר מ'ל'כ'ה ח'י'י'ב מ'ש'ו'ס מ'כ'ה כ'פ'ט'י'ס' ו'א'ל'ו' ה'א'ב'ו'ת כ'ל'ס ה'ס' ד'מ'י'נ'כ'ו'ת ו'ה'נ'ח כ'י' ח'מ'ר'ס ק'ונ'ר ה'נ'ח מ'א'ב'ו'ת מ'ל'כ'ו'ת ו'כ'מו'ן כ'ן כ'ל' ה'ת' ה'ת'ול'ג'ש כ'מ'ח מ'מ'א'כ'ר ל'א'ר'ן כ'פ'כ'ו'כ'ת'ו' ב'א'ו'ת'ו' ר'ב'ר ש'ת'ול'ג'ש כ'מ'י' ש'א'ו'ר'ה ת'א'כ'י'ס א'ו' כ'ונ'ר ע'נ'ב'י'ס א'ו' ח'ו'כ'ו'ת ז'י'ת'י'ס כ'ל' א'ח'ר מ'א'ל'ו' ה'מ'ל'כ'ו'ת ל'א' כ'א'מ'ר כ'ה'ס ה'ס'ן ת'ול'ד'ו'ת ק'ונ'ר ח'כ'ל ה'נ'ח ק'ונ'ר מ'מ'ש' כ'א'ש'ר ל'א' כ'א'מ'ר כ'י'י' ש'ש'ח'ט כ'ב'ס א'ו' ש'ו'ר ש'ה'נ'ח ת'ול'ד'ת ה'ש'ח'ט א'ו' כ'י'י' ע'כ'כ'ל ה'כ'פ'י'ל מ'ן ה'ת'ב'ש'י'ל'ן ש'ה'נ'ח ת'ל'ת' ה'א'ו'פ'ה ח'כ'ל ה'נ'ח א'ו'פ'ה ע'ב'מו'ן ח'כ'ל ה'ת' ה'ת'ול'ד'ה ש'ת'ק'ח ע'י'ן ח'ו'ת'ה ה'מ'ל'כ'ה ה'מ'נ'ג'י'ה ב'א'ב'ו'ת כ'ל'כ'ר ו'כ'א'י' ז'ה מ'ק'ס ש'ת'מ'נ'ח ח'ו'ת'ו' הע'ב'ן ה'נ'ח ת'ול'ד'ה ל'א'ו'ת'ו' ח'כ'ל ה'מ'ש'ל' ע'ל ז'ה ח'מ'ר'כ'ו' כ'י' ה'ט'ו'ח ה'נ'ח מ'ח'ב'ו'ת מ'ל'כ'ו'ת ו'ע'ב'י'ן ה'ט'ח'י'ה ה'נ'ח כ'ת'י'ת'ת' ה'ח'ל'ק ה'ב'י'ל' ו'נ'ע'י'ת'ו' ח'ל'ק'י'ס ק'א'כ'י'ס ו'ל'ח'י'ך ח'ת'ו'ך ה'י'ר'ק'ו'ת כ'פ'ט'ת' ח'ו' כ'ס'י'ר'ת' ע'ן ל'ק'ב'ל ה'נ'ס'ו'ר'ת' ש'ל'ג'ו' א'ו' ט'ח'י'ת' ש'צ'י'ת' ח'ת'י'כ'ת' מ'ת'כ'ת' ל'ק'ח'ת ט'ח'י'ת'ת'ו' ח'ו' כ'ר'י'ת'ת' ע'ב'י'ס ל'ש'ר'י'פ'ה כ'ל' ז'ה ת'ול'ד'ת ט'ו'ח'ו' ו'כ'מו'ן כ'ן ע'ב'י'ן ה' ה'כ'פ'ול' ה'נ'ח ר'פ'ו'ן ה'צ'מ'י'ס ק'א'כ'י'ס ו'ל'פ'י'ך כ'ל' מ'י' ש'י'ת'ך ר'ב'ר מ'ן ה' ה'מ'ת'כ'ו'ת ח'ו' י'ח'ס ח'ו'ת'ה ה'נ'ח ת'ול'ד'ת א'ו'פ'ה ח'י'ב'ע'י' ש'א'י'כ'ו' מ'ד'ל'יק' א'ש' ו'א'י'כ'ו' מ'כ'ע'י'ר א'ו'ת'ה ח'א'ל' ש'נ'ו'ת'ן ה'ה'ת'כ'ה כ'א'ש' כ'ונ'ע'ר ע'ד ש'ת'ת'ח'מ'ס' ו'ע'ל ז'ה ה'ר'ך ת'ק'ח ח'ס'ב'ר'א' כ'י' ע'ב'י'ן ה'א'ר'י'ג'ה ק'ב'ו'ן ח'ל'ק'י'ס ה'נ'פ'ר'ד'י'ס ו'ד'ו'ק'ה ו'ה'כ'כ'ס'ת' ק'ת'ת'ס כ'ק'ת'ת'ס' ו'ע'ב'י'ן ה'ע'ב'ו'ר ח'ו'ק' ה'י' ב'ר'י'ס ה'ר'פ'י' כ'י'י' ש'ל'א' י'פ'ס'ד'ו' כ'מ'ה'ר'ה' ו'ה'כ'ן ז'ה ה'ע'ב'י'ן ו'ש'מ'ר'ה'ו' ז'כ'ו'ר ח'ו'ת'ו' ה'מ'יד' כ'ש'ת'ר'א'ה מ'ל'כ'ה מ'ן ה'מ'ל'כ'ו'ת ת'ע'י'ן ת'ול'ד'ת' א'י' ז'ה א'כ' ה'י'א' ו'ל'א' י'ת' י'ת'ע'ב'ד' ע'ל'ך ה'מ'י'ע'פ'ה ש'ה'נ'ח ח'ב' מ'ן ה'ח'ב'ו'ת' ע'ל' ה'ת'ול'ד'ה כ'א'ש'ר כ'ר ב'א'ר'ת' ל'ך' ו'א'מ'ר'ס ה'מו'ל'ח'ו' ו'ה'מ'ע'ב'ד'ו' א'י'כ'ן ש'ת'י' מ'ל'כ'ו'ת' כ'י' מ'ל'י'ח'ת' ה'ע'ב'ד' ה'נ'ח מ'י'י' מ'מ'י'י' ה'ע'ב'ד' ו'ז'כ'ר ח'ו'ת'ו' ל'ל'מ'י'ך כ'י' ה'מ'ל'י'ח'ה ע'ב'ד' ו'ה'ש'ל'י'ס מ'כ'י'ן ה'ת'ע'פ'ה ו'ש'ל'ט'י'ס ב'מ'ל'כ'ת' ה'ש'ר'ט'נ'ט ו'ש'פ'ע'ה ה'ת'כ'ה ב' כ'ז'כ'ר'ת'ה כ'ש'ע'ת' ה'כ'ת'י'כ'ה ו'ש'ח' א'ו'ת'ה מ'ע'ב'י'י' ה'כ'ר'כ'ב' ו'א'מ'ר'ס א'ר' א'ר'ב'ע'י'ס ח'כ'ר ח'א'ת' ו'א'ח'ר כ'ך מ'כ'א'ס ל'ה'ס'מ'י'ע'י'ן כ'י' מ'י' ש'ע'פ'ה א'ו'ת'ס כ' כ'ל'ן כ'ס'ב'ג'ה ח'א'ת' כ'ה'ע'ל'ל' ח'מ'ר ח'י'י'ב ע'ל' כ'ל' ח'א'ת' ו'א'ח'ת' ו'כ'ת'ג'ו'י' ש'ת' ש'ת'ה'י'ה ה'ע'ב'ג'ה כ'מ'ל'כ'ה כ'מו'ן ש'כ'א'ר'כ'ו'ן כ'ת'ח'ל'ת' ה'פ'ר'ק ו'כ'א'ל'ו' ח'מ'ר כ'י' א'ל'ו' ה'מ'ל'כ'ו'ת ה'ט'ו'ג' כ'ה'ס כ'ל'ן כ'ה'ע'ל'ל' א'ח'ר י'כ'י'א' ח'ר'ב'ע'י'ס ח'ט'א'ו'ן ח'מ'ר ח'א'ת' ו'א'מ'ר'ו' ח'כ'ר א'ח'ר ש'י'כ'ח'כ' א'ל'ו' ח'ב'ו'ת' מ'ל'כ'ו'ת' ל'פ'ר'ש' ש'א'י'כ'ו'ן ח' ח'י'י'ב כ'ש'ת'י' ח'א'ו'ת' ח'א'ל' ע'ל' ע'ט'י'ס מ'א'ל'ו' ה'מ'נ'ו'י'ת' א'ב'ב' כ'ש'ע'פ'ה ו'כ' י'ת' ו'ת'ול'ד'ה'ו' א'ז'כ'ו'ן ח'י'י'ב ח'א'ל' ח'א'ת' ו'כ'מו'ן כ'ן כ'ש'ע'פ'ה ת'ול'ד'ו'ת' ה'ר'כ'ה ה'נ'ח ש'ה'ן כ'ל'ן ת'ול'ד'ו'ת' ח'ב' א'ח'ר א'י'כ'ו'ן ח'י'י'ב ח'א'ל' ח'א'ת' ח'כ'ר' ו'מ'ה' ש'א'מ'ר ו'כ'כ'ל' א'ר'ב'ע'י'ס ח'מ'ר ח'א'ת' ל'ר'ח'ו'ת' ר'ב'ר'י' י'ה'ו'ד'ה' ש'ה'נ'ח מ'כ'ה' ה'נ'ח ש'כ'כ'ט' ו'מ' ומ'ק'ד'ק' מ'ח'ב'ו'ת' מ'ל'כ'ו'ת' ו'ש'כ'כ'ט' ה'נ'ח ה'מ'כ'ה' כ'כ'כ'ט' א'ו' כ'ק'ה'ה' ע'ל' ה'ש'ת'י' כ'ש'מ'ש'ך ע'ל' מ'כ'ו'ר ח'א'ו'י' ג'י'ס כ'ר'י' ל'ה'פ'ר'י'ר ה'ח'ו'ט'י'ן ו'מ'ק'ד'ק'ה' ה'נ'ח ה'מ'פ'ר'י'ד' ה'ח'ו'ט'י'ן כ'י'ד'ו' כ'ש'ע'פ'ה ה'א'ר'י'ג'ה' ו'ח'כ'מ'י'ס א'ו'מ'ר'י'ס כ'י' ח'ל'ו'ס ה'מ'ל'כ'ו'ת' ו'ד'ו'מ'י'ק'ה' ה'ז' כ'ל'ס ת'ול'ד'ו'ת' מ'י'ס'ך ו'א'ור'ב' כ'א'ש'ר ב'א'ר'כ'ו'ן ק'ד'ר'ס ל'כ'ן ו'כ'ל' א'ל'ו' ה'ח'ב'ו'ת' ש'מ'כ'ה' מ'ש'ב'י' ז'ה ק'ד' ח'ס' א'ב'ו'ת' כ'מו'ן ש'מו'ט'ן כ'מ'ע'פ'ה ה'מ'ש'כ'ן ש'ז'כ'ר א'ו'ת'ן ה'כ'כ'ז' כ'ש'ח' מ'ל'כ'ה' ו'כ'ל' ה'ד'ב'ר' ש'כ'ת'ל'ה' א'ו' ה'ד'ו'מ'י'ה' ב'ח'מ'ר מ'ה'ן י'ק'ר'א' ת'ול'ד'ה' כ'מו'ן ש'ח'ל'ק'ו'ן:

ועוד כלל א' אחר אמרו כל הכשר להצניע ומצניעין במהו' והוציאו בשבת חייב חטאת' וכל שאין כשר להצניע ואין מצניעין במהו' והוציאו בשבת אינו חייב אא המצניעו':

כשר להצניעו כל שהוא ראוי להצניע ולשמרו ויש בו תועלת ולא יפסד כשישאר ויצניעו כיונהו כל כי מכהג בני אדם להצניע כי יש דברים אלו היו מצניעין אותן היו כשמרין ולא היו כשולין אכל א' אין מצניעין אותן ואין משמרין אותן מ'כ'ב יצניעו'ן ב'א'ו'ת'ו' ה'מ'ק'ו'ס ו'ש'ח'י'ת'ת' ש'כ' ו'כ'א'ש'ר י'כ'ל'ל' ז'ה ה'ר'כ'ב' א'ל'ו' ה'ש'כ'י' ע'ב'י'ס' כ'ל' מ'י' ש'פ'

שהוציא מאותן הדברים והכחודות כשבת הצעור שכבד חייב ואם אותו הדבר הסר אלו השני דברים שלא יקרה ויהי להצניעו'ן מצניעין חותין בני אדם וכא זה והצניעו'ן חותין שהצניעו'ן כלכל הנה ח חייב על הוצאתו ושאר בני אדם פגונין'

ד המוציא תבן ב כמלא פי פרה עצה כמלא פי גמל עמיר כמלא פי טלה עשבים כמלא פי חנדי' עלי שום ועלי בצלוב להים ב בגורגרות וכשיב כמלא פי חנדי' ואין מצטרפין זה עם זה מפני שלא שוין כשיעוריהם' והמוציא אוכרין בג בגורגרת חייב ומצטרפין זה עם זה כפני ששוין כשי כשיעוריהם חוץ מקריפיהו וגרעיהו ועוקציהו' זס וסוכין ומורכין ר' יהודה אומר חוץ מקרופי ערשיב שהן מתבשלין עמהן:

ענה הוא תבן הקטנה בגן הפול וסוכיני' והתורמוסין ודומיהן מן הזרעים כלשהן קליפה העליונה הדומים לעור הבהמה ג' ענייהן הם ג' ענין הקטין שהן בתוך הכרי' ע' עוקציהו'ן הן אותן העוקצין שהפרי תלוי בהם כאלניהן בגון ענבי התחכים והענבים והאפרסקים והאחרונים וזולתם' וסוכין הכוכין שלהן והוא הקמח הביכוני' ומוורסן הוא המורסן שלהן והוא הקליף העליונה העבה היוצאה כנפה תחילה' ונכחור חמר כי האוכלים כ כלן מצטרפין קתם אל קתם ושיעורם להכנסת שבת בגורגרת והיא תמונה אחת ב' כונית ומן המאכלים מהן שיש להם קליפה ומן שיש להן ג' ענבה ושקנין וסוכין והודיעך כי לא יהכב דבר מאלו הרב'י' ע'ה האוכל' ומה שמצטרפין בגורגרת' הוא מן האוכל' הכוור המ' המכוור מכל מיני אלו הפסולות כלם' והמר' ר' יהודה כי הערשים כ'ל'כ'ר מ'ש'ע'י'ן ח'ו'ת'ו'ן ש'ק'ל'פ'ה ה'ד'ק'ה ש'ע'ל'ה'כ' ל'פ'י ש'ה'נ'ח מ'ת'ב'ש'ל' ש'ל'ס כ'ק'ל'פ'ת'ו'ן ח'כ'ל' ו'כ'מו'ן כ'ן כ'ב'ר'ת'ה כ'ת'ול'ד'ו'ת' ה'ר'ט'ו'ב'י'ן ל'פ'י ש'ה'נ'ח נ'ח'כ'ל' כ'ק'ל'פ'ת'ו'ן ה'מ'מו'ך ל'ל' האוכל' ו'ח'י'ן ה'ל'כ'ה כ'ר' י'ה'ו'ה'

פרק שמיני המוציא יין כדי מוינת הכוס' הלב כרי גמיעה' ז' בש כדי ליתן על הכתית שבין כדי לסוך אבר קטן' מים כדי לשוף בהן אתה הקילור' ושאר כל המשקין ברביעית וכל ששופכין בר ברביעית' ר' שמעון א' בר כלן ברביעית ולא אברו כל השיעורין הללו אלא רבצניעיהן

הכוס שרמו הלוי כזה המקום הוא כוס של כ'ר'כ'ה ו'ש'ע'ו'ר'ו' ר'כ'י'י' ו'כ'כ'ר כ'א'ר'כ'ו'ן ש'ע'מ'י' כ'י' ש'ע'ו'ר' ר'כ'י'י' ג'כ'כ'ע'י' ע'ל' א'כ'כ'ע'י'י' ע'ל' ר'כ' א'כ'כ' י'י'ס' נ'ח'ני' א'כ'כ'ע' ו'ח'ו'מ'ש' א'כ'כ'ע' ו'כ'ל' ה'מ'ד'ו'ת' כ'ב'ו'ר'ל' ש'ה'נ'ח ח'כ'ו'ק'ן כ'ל'ש'ו'ן ה'ע'ב'ד'י' ו'ה'י'ן מ'ו'ז'ב'י'י'כ'ס ח'ל'ק' ה'מ'ד' י'י'ן ו'ג'מ'ש' ח'ל'ק'י'ס מ'י'ס' ח'ס' כ'ן י'ס'י'ה' מ'ז'ב'ת' ה'כ'ל' ר'כ'כ'ע' ר'כ'י'ע'ת' ה'י'י'ן ש' ש'כ'ה'ן ו'ג'מ'י'ע' ה'נ'ח כ'ר'י' כ'ל'י'ע'ו' ח'א'ת' ח'ס' ה'נ'ח כ'ל'כ'כ'ה' מ'ה' ט'ה'ו'ר'ה' ש'ח' ע'ה'נ'ח ר'ח'ו'י' ל'ש'ת'י'ה' ח'כ'ל' ח'ל'ב' כ'ה'מ'ז' ט'מ'א'ה' ש'ע'ו'ר'ו' ל'ה'ו'ז'א'ת' ש'ב'ת' כ'ר'י' ל'כ'ח'ל' ע'ן ח'א'ת' ו'כ'ת'י'ת' ה'נ'ח ק'נ'ה' ה'מ'כ'ה' ר'ל' ש'י' ה'מ'כ'ה' ו'ה'ק'ב'ו'ן כ'ת'י'ת'י' ו'כ'כ'ר ק'ד'ט' פ'ר'ו'ט'ו' ו'ה'מ'ו' ו'ה'כ'ר ק'ט'ן ר'ל' ח'כ'ר ק'ט'ן כ'ל' ח'ד'ט' כ'ן י'י'מ'ו' ו' ו'ה'כ'ר ק'ט'ן ש'כ'ה'ר'ס ה'נ'ח א'כ'כ'ע' ק'ט'נ'ה' ש'כ'ר'ג'ל' ל'ש'ו'ף א'ת' ה'ק'ל'ו'ר'י'ת' ש'י'ע'ר ש'י'מ'ס' כ'ו'ן ח'ס'ס' ל'ע'ן ה'נ'ק'ר'ה' כ'ע'ר'כ'י' ש'י'א'ף ו'ז'ה'ן ב'מ'י'מ'י' ה'י'א'ו'ר' כ'ל'כ'ר ש'ה'ן י'פ'י'ן ל'ע'י'ן ח'כ'ל' ש'ח'ר ה'מ'י'מ'ו'ת' ש'ע'ו'ר'ו'ן כ'ד'י' ל'ר'ח'ו'ן פ'כ'י'ס ש'ל מ'ד'ו'כ'ה' ו'ש'ו'פ'כ'י'ן ה'ד'כ'ר'י'ס ה'נ'ש'פ'כ'י'ן כ'ל'ס' ר'ל' ה'ע'ג'י'ס ו'ה'ס' ח'מ'ש'ק'י'ן כ' כ'ל'ס ו'ח'י'ן ה'ל'כ'ה כ'ר' ש'מ'ע'ן'

ב המוציא הכל כדי לעשות און לק לקופה גמי כדי לעשות הלוי לגפה ולכברה' ר' יהודה אומר כדי ליטול הימנו מות מעל קטן' גייר לכתו' עליו קשר המוכים ודמ' צי' קשר מוכסין חייב' גייר פכול כדי לברוך' על פי צלו'ו' ית קטנה של פלימטון:

גמי הוא הנגמה ובעבידי תכרבמא תלא' כמו בית יד כיתלה ממנו ובע' יד ינועה והיא דקתה' כ'ס' ו'כ'כ'ר' ה'י'מ'ו' ט'כ'י'כ'ה' ר'ח'כ'י'ט' י'נ'ע'ר' ו'ק'ש'ר'

מוכסין הוא הסימן שכתבין לוקח המעשר ובעלי המכס להודיע כי זה פרע מה שנתחייב ושיעורן שתי אותיות וקרא אותן קשר כמו שקראין אכסי דרנו הרשמים והצורות שמתחבין בהן הפגוקין עסקר אל רומי בלשון ערבי ובלשון עברי קשר הרומי וכייר ידוע וכייר פסל שטר של נייר שכתבנו ואין מוניחין בו חוב ופליטון מר דרוב וקול המושק ואין סלכה כר' יהודה

ג
עור כרי לעשות קמיע
והכסותם כרי לכתוב עליו מזוהה קלף כרי לכתו עליו פרשה קטנה שנתפילין שהיא שמע ישראל דיו כרי לכתוב שתי אותיות כוחל כרי לבחול עין אחת ופת ונפרית כרי לעשות נקב שעוה כרי ליתן על פי נקב קסין

לעשות בו קמיע לכסות בו קמיע וקלף ידוע ועל הקלף יכתבו התפילין וזה הלכה למשה מסיני ופרשיות תפילין ארבעה קרטי ליהיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע וכבר זכרנו כי השעוה הוא הדג

ד
דבק כרי ליתן כראש השבשבת ופת ונפרית כרי לעשות נקב שעוה כרי ליתן על פי נקב קסין חרסית כרי לעשות פי כור של צורפי וזה ר' יהודה אומר כרי לעשו פספוס סוכין כרי ליתן על פי כור של צורפי וזה סיד כ כרי לסוד אצבע קטנה שכבנות ר' יהודה אומר כרי לסוד כלבול ר' נחמיה אומר כרי לעשות אנטיפי

דבק הוא דבר פשוט כרי אדם כל האונע בו דבק בו ושכבת הוא חמיי שבראשית בנותין הדבק קשרין אותה בקנה מכבישין אותה בקיני העופות ומוניחין האצבעות וחרסית טיט החכמה והוא ידוע אצל הרופאים פי כור שפת הכור שמתבין בו והוא טעם עברי בחכמין בכור עמי פטפוט דגל הכור כי עשין לנו רגלים טעמא גדול וכמשתכלים פח פטפוט כירם צורפי זה ידוע והוא עברי ואתהו לצורף סוכין ידוע וכן יעשו הצורפים ישלכו הסוכין על פני הכור בעת ההתכה וסיד הוא עברי ושרת אותם בסיד והוא נעשה מאככים שרופות והיה מוכנס למשוח בו וקטניות על כל כשרם כמו מלכוש וככותם להביא להם הכרות ולמקד הברות ולהנשים כשרן כלכל הכדשים ואנטיפי המנח ואין הלכה כר' יהודה ולא כר' נחמיה

ה
ארמה כחותם
המרוצפין דברי ר' עקיבא וחכמים אומרים כחותם הא האגרות וכל חול דק כרי לובל קלח של כרוב דברי ר' ע עקיבא וחכמים אומרים כרי לובל כרישא חול חנם כרי ליתן על פי מלא כף סיד קנה כרי לעשות קולטום ואם היה עבה או טרוסם כרי לבשל ביצה קלה שכבצים ת סרופה ונתנה באלפס

ארמה טיט אדם יעשו ממנו חותמו על השקין שמשמין בהם הסוחרים ממוכס הקראין מרפוסין וכמו כ כן יעשו מהן חותמות על הכתבים וקלח עניינו שרש וכרישה כרתי ובעברי חזיר ואת החזיר וחולגה החול הטבה עבה פי שיהיה עבה הקנה עב עד שלא יהיה רחמי לכתיבה ואמרו קלה רל מ ממחרת להתבשל והיא ביצת התרנגולת ושינוש תרופה מעשרת רל שוועד בין אותה בשמן ומכענעין אותה היטב ומפני זה היא ממחרת להתבשל ואל תרמה כי מכלל השיעור הוא מה שיחס בו כלי השול כמו שמרששת או המחבת כי אינו אלא שיעור מה שקולין מביצת ה התרנגולת שיעור גרונת והוא אחרים כדוגרת מביצת קלה ותהיה האלפס הנחמה ככר חמום בינוני ואין הלכה כר' עקיבא

ו
עצם כרי לעשות תרוד ר' יהודה אומר כרי לעשות חף וכוכית כרי לגרוד כור ראש הכרכר צורר אבן כרי לזרוק בעוף ר' אליעזר בן יעקב אום כרי לזרוק בכחמה

תרוד כף הרופאים קטן ועוד קוראין אותו תרוד והרבה עשין אותו אלבלו וקף טן מסיני מפתח טען וכרכר ידוע כלעז סורטיר והוא ק

הכיסור

ו
חרס כרי ליתן בין פצים להבירז דברי ר' יהודה ור' מאיר אומר כרי לחתות בה את האור ר' יוסי אום כרי לקבל בו רביעית אומר ר' מאיר אעפי שאין ראיה לדב זכר לדבר לא ימצא במכתו חרס להתות אש מיקוד א אומר לו ר' יוסי משם ראיה לחשוף מים מגבה

פנים חני לכה פנים חלל בין חני לכה וימלאו אותו החלל בחריקים ואככים דקות וקלכה כר' יוסי

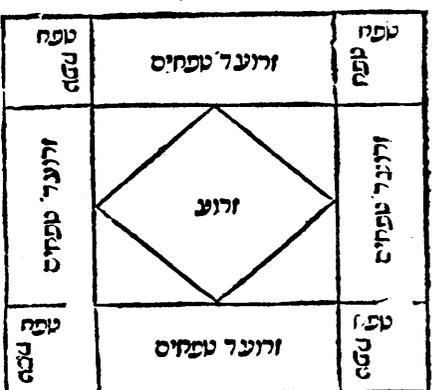
פרק תשיעי
אמר ר' עקיבא מנין לעבודה זרה שמשמאה במשא כגרה שנאמר תורב במזוה צא תאמר לו מה גרה מטמאה במשא אף עבודה זרה מטמאה במשא

טומאת משא היא כי מי פגש דבר שהוא מטמא במשא אפי' שלא נגע בו למה שיקרה בינו וכינו דבר מבריל בין שהיה כובד אותו הדבר הטמא עליו טמאו וכתחלת סדר טהרות יבאר הדברים המטמאין במשא ומה שאין מטמאין נשם כוכור הראיות כלם ור' עקיבא סובר כי מי שפגש מטמא ואפלו היתה בקופה וכינוה בה וחכמים אומרים א חיכה מטמאה אלא במגע והנוגע בה בעצמו הוא מטמא והרמיה פהביא ר' עקיבא שהיא מטמאה במשא מאותה רחיה עצמה אומרים חכמים שהיא לא תטמא לאיברים והוא אומרם אקשייה רחמנא לכה שאינה מטמא אברים וכמו סיד הרה ורגלה כשהן קבועין חבין מטמאין משום כרה כמו כן חלק מצורתה אינה מטמאה אלא כולה היא המטמאה במגע כשרן שאינו מטמא אלא במגע כאשר נבאר ב בתחלת הלכות טהרות והמטילה הכתוב לשרן באמרו שקן תש שקננו ותעב תתעבנו כי חרס הוא וטעם מה שהלכו חכמים בט בטומאת עו לקולא לפי שהיא מדרבנן והעקר אלכו כי כל מה שהוא מדרבנן וכוכל להקל או להחמיר שכלך בה להקל והלכה כחכמים

ב
מנין לספינה שהיא טהורה שנאמר ורך אנה כלב ים מנין לערוגה שהיא ששה על ששה טפחים שזורעין בתוכה חמשה ז זרעוין ארבעה על ארבע רוחות הערוגה ואהוד באמצע שג כי בארץ תצא צמחה וכגנה ורועיה תצמיח ורעה לא נאמר כאן אלא ורועיה תצמיח

רחיתו מאמת כלב ים שהיא כמו הים וכאשר הים אינו מטמא כמו כן כל מה שבתוכו אינו מטמא ואפילו היתה ספינה של חרס ואפילו טע טענה טביעה וקוריה לים וערוגה טפה על טפה טפחים ככר כ בארובה בשרק שלישי מכלאים ואי אובי לך מומנו ככאן מעט מוצע כפי דרכנו זה והוא כי אכחנו צריכים שיהיה בין כל זרעיה זרעיה ריחוק טפח ומחצה כרי שלא יתערבו משום כלאים אלא אם תהיה ז זנית ככר זנית או ככר כלע מקום זרעיה שניה אז לא נכשרך להרחיק ביניהן כי הבבלת הזונית יראה הברלתם וככ' ניירנו בכלתים צורות חרבה ואיני אנוי לך ככאן אחת כרי סיתבאר ענין זאת הלכה ואין זרע אדם חמשה זרועים וזאת היא הצורה

וראיתו ממל זרועיה שהיא מורה על ה הרבני ואינו ר רחיק היא א חסמכתא חל חלושה כמו ס קימ וכפתדנה ליעת דיני ע ערוגה תעין רכרינו בה כ ככלאים והוא

והוא כלו דבר אמת ואינו לר' עקיבא בלכד

מנין לפולטת שכבת ורע ביום השלישי שהיא מקורה שנאמר היו נכונים ל לשלשת ימים אל תגשו אל אשה מנין שמרדיוצין אתה הקטן ביום שלישי שהל להיות בשבת שנאמר והיו ב ביום השלישי בהיותם כאבים מנין שקדושרין לשון של זה דרית בראש שעיר המשתלח שנאמר אם יהיו חט הטאיכם כשנים וגו'

ממה שהזכיר על משכב האשה קודם מתן תורה בשלשה ימים רחיה כי כשיפול מן האשה שכבת זרע תקן שלשה ימים לבעילה שהיא כטומאת בחותה שכבת זרע ואם הפילה השכבת זרע אחר שלשה ימים הרי היא טהורה לפי שאותה שכבת זרע כבר נפסדה ולא תטמא בה ופסק ההלכה כי פולטת בשלישי טהורה ועוד נבאר זה בדיק שמימי ממקואות ומחמיר בהיותם כואבים רחיה כי היום השלישי קשה למהול כי הלחות גברות ויגדירות ומתהוה מהם חכורה וירבני המכחכות ומפני זה התירו לרחנו ב במים חמין בשבת ואפילו הוחמה בשבת לפי שהיא סכנת נפשות ונורת תבונת המעשה בשעיר המשתלח עוד אכאז אנתו במקר שטי ממסכת יומא

מנין לסיכה שהיא כשתיה ביום הכפורים אף על פי שאין ראייה לדבר וזכר לדבר שנאמר ותבא במים בקרבו וכשמן בעצמותיו

אין רוחה באמריו כשתיה שהיה חייב עליה כרת כמו שהוא חייב על השתיה אבל הכונה שהו' אסור כיון השתיה ויתחייב עליה מלקות כמו שנבאר במסכת יומא

ה המוציא עינים כדי לבשל ביצה קלה ותבלין כדי לתבל ביצה קלה מצטרפין זה עם זה קליפי אגוזים קליפי רמונים איסטים ופואה כדי לצבוע בהם כגד קטן כסבכה מי רגלים נתר ובורית קמוניא ואשלגן כדי לכב' בהן כגד קטן כסבכה ר' יהודה אומר כדי להעביר על הכתם

כר בארנו כי ביצה קלה היא ביצת תרנגולת ותבלין בשמים כמו השלפין והזנביל ובלבאז וקנה ודומיהן וכולן מנט מנטו פין זה עם זה לפי שפעולתן אחת חיסוים כילבבלשו ערבי והוא דבר שנובעין בו כעין הקיוב ושואה בערבי גפיה והם שרטי עשב הרומי נובעין בהם חרום סככה כובע הוה שיעוין כמין זין על המנח או על הרחש יתר ובורית וקמוניא ואשלגן כלם דברים הרומים בחזק ומלככים ושמותם בערב ידוע בתם הוא כתם ה הדם הנמנח בכר והוא בשקף חם הוא דם נדה הו' לר' יוחנן חותה בשבעה דברים ממרקין ומלככים ומכללם אלו הארבעה כאשר כ נבאר בכנה ואין הלכה כר' יהודה

פלפלת כל שהיא עטרן כל שהוא מיני בשמים מיני מתבת כל שהן מאבני המוכח ומעפר המוכח ממקק סופרים ממקק מטפהותיהן כל שהן שמצניעין אותו לגנון ר' יהודה אומר אף המוציא משמי עבודה וזה כל שהן שנאמר לא ידבק בידך מאומה מן החרם

עטרן ידוע וכלשון ערבי קטראן זמיני מתכות הם כלי מתכות שמוקין בהם השמים לפי שהם דברים קשים ומז נחזקים ואפלו דבר קטן מהם הוא רחוי שיעשה ממנו דרבן ורומה לו ומקק הוא קרבן הכלה שכתעפס ולא נשאר בו הלח רישה והיה מלה עברית אהיה ימקו ר' יהודה אומר מאחר שהמיעט ממשמשי שו ח מושטין לו ורחוי להסירו הרי הוא חייב כשהוציאו מהם כל שהנח לפי שהנח חסוב ואין הלכה כר' יהודה

המוציא קופת הרחובין אף על פי שיש

בה מינין הרבה אינו חייב לא חטאת אחת ורעוני גנה פחות מגרונגרת ר' יהודה אומר חמשה זרע קשואים ש שנים זרע דלועין שנים זרע פול מצרי שנים חגב היכל שהוא מת כגרוגרת וצפורת ברמים בין היה בין מתה כ כל שהוא מפני שמצניעין אותה לרפואה ר' יהודה אומר אף המוציא חגב חי טמא כל שהוא מפני שמצניעין אותו לקטן לשחק בו

רוכלין הכשמים זרעוני גנה הם הזרעים שאינם ראויין לאכילה כמו זרע המלפ פונות והלפתות והכנלים ור דומיהם ומי שהוציא מאחד מאלו קרוב לגרונגרת הוא חייב ור' יהודה בין בתירה חולק על זה ואומר שאפילו לא הוציא מאלו הזרעים הלח חמשה גרונגרים כלכד או יותר על זה שהוא חייב וכסתלקו דברי ר' יהודה בין בתירה ואחר כך התחיל מאמר שני והוא דברי הכל ואמר כי מי שהוציא מזרע הקשואים או הדלועין או הפול המצרי שנים גר גרבים שהוא חייב ועבין אמרו חגב חי כל שהוא רל השילג היה קטן ביותר ואין הלכה כר' יהודה בין בתירה ולא כר' יהודה

פרק עשירי המצניע לזרע ולדומא ולרפואה והוציאו בשבת חייב ובלל שהוא ו ובלל אדם אין חייבין עליו אלא כ בשיעורו חזר והבניסו אינו חייב אלא בשעורו

שיעור זאת המשנה הוא זה המצניע קודם השבת לזרע ולרפואה ולרפוא' ושכח למה הצניע והוציאו בשבת שבת חייב עליו כל שהוא שכל דעת הרשונה הוציא וכאשר בשלמה כוונתו וכ הוציא אותו דבר שהצניע לאותה הסיבה או סתם כאשר פרשתי פ פנינים או בשלמה מחשבתו ואחר שהוציאו חם הבניסו אחר כן היה יחס אותו דבר לו כיחוסו לשאר בני אדם ומפני זה כשחזר והבניסו אינו חייב אלא כשיעורו וכבר קדם זכר השיעורין כלם ופירוש דוגמא משל דמיון רל שהצניע אותו דבר להרחתו לעינין

ה המוציא אוכלין ונתנו על האסקו' ה בין שחזר והוציאו בין שהוציאן אחר פסוד מפני שלא עשה מלאכתו בבת אחת קופה שהיא מלאה פירות ונ נתנה על האסקופה החצונה אעפ' שרוב הפירות מכחו פסוד עד שיוציא את כל הקופה

חשקופה נקראת המשקוף התחתון ממשקופי הכתים והדיונין וזולתם כמו שקורין המשקוף העליון מ משקוף ואשקופה החיצונה היא אנטכה שהיא לפני המשקוף פת פתחי הכתים ונקראת חיצונה לפי שהיא לצד רשות הרבים וזאת ה החשקופה שמדבר בה בזאת ההלכה היא כמילית וכבר קדמו מצרי הכדמילית ודיניה בתחלת זאת המשכתא ופי' בבת אחת בשעם אחת לפי שחיה נקראת מלאכה אלא העתקת דבר מרשות הרבים לרשות היחיד או מרשות היחיד לרשות הרבים אם לא יהיה ביניהם רשות א אחרת כאשר נתבנו ה' עקר בתחלת דברינו בזאת המשכתא

ה המוציא בין בימינו בין בשמאלו בתוך חיקו או על כתפו חייב ש שכן משא בני קהות לאחר ידיו ורגליו וכפיו ובמרפקו ב באזנו ובשערו באפונדתו ופיה למטה בין אפונדתו לח להלוקות ובהיפת חלוקו כמנעלו ובסנדלו פסוד שלא ה הוציא בדרך המוציאין

הנזלת בני קהות לחרון היתה ככתף וק נקראה השם עבודה שחומר כי עבודת הקדש עליהם ככתף ישנו לחמר ירו פירוש על גב ידו מרפקו כך נקרא ב' כי מרפקו והוא חפ הפרק האמצעי מן הזרוע' אפונדתו הוא כגד הזיעה והוא כגד נר ילבא אותו האדם דבק לבשרו וכו' מקומות תפורים הלולים כמו ח חריטין ומצניע שם האדם מה שהוא יוצא ולכא עליו בגדו הנקרא ח חלוק וצ' ע' יהפך אפונדתו מלמטה למעלה יטוב פתיחת אונתו ח חס' יטין למטה וישל מה שכתוכה מדבר שיש לו כוכר בלי ספק ח

שפת חלוקן שפת בגרו התחמכה

המתכרין להוציא לפניו ובא לו לאחריז פטור לאחריז ובא לו לפניו חייב באמת אמרו האשה החוגרת בסניר בין מלפניה בין מלאחריה הייבת שכן ראוי להיזת חזור ר' יהודה אום אף במקבלי פתקין

סיכר חנוך וכאשר תתלה דבר בסניר טלה בין מלפניה בין מלאחריה חייבת לשי שהיא סוכב כלומר חוזר ומקבלי פתקין הם הלוקחים הכתבים והאגרות לל שלחני המלך הרגלים כלומר הם הרבים כי מותקין או הפתקין בעצמם חלולים כגורת קבה חלול ותולין אותן כגוריהן ר' יהודה אומר כי זה הקבה החלול הוא סוכב כ כגוריהו וחוזר מחד אל נד כלומר לפניו ולאחריו ואין הלכה כר' יהודה ה

המוציא כבר לרשות הרבים חייב הוציא והו שנים פ פטורין אין אחד יסול להוציא והוציא והו שנים חי חייבין ור' שמעון פטור

השמייעך כזו ההלכה העקר מה שהדמנו בראש פרק ראשון מזה המסכתא והוא כי המלאכה כש כש שנים גומרין אותה שהן פטורין הענישה את כלל ולא הענישה מקתה ור' שמעון אומר אפילו לא יוכל אחד לגמולו והוציא והו שנים פטורין ואין הלכה כר' שמעון

המוציא אוכלין פהות ט מבשיעור כבלי פטור אף על הבלי שהבלי טפלה לו את החי במטה פטור אף על המטה שהמטה טפלה לו את המת במטה חייב וכן בוית מן המת וכוית מן הגבלה ובערשה מן השרץ חייב ור' שמעון פטור

העקר אנחנו כי כזית מן המת ומן הגבלה ובערשה מן השרץ הוא המטמא כפי טומאת מינו נשחית מזה הדיבור אינו מטמא ועוד יתבאר עקרים או במקומם נטעם ר' שמעון כי הוא תראה כי אין כונת המוציא דבר מן הרבים האחרים ככונת המוציא אלו הנזכרים אבל כונתו השרת הטומאה א אף כן תהיה הוצאתו מלאכה שאינה נריכה לגופה שהיא פטור עליה וחכמים רואין כי אין הפרש בין המוציא דבר מאלו הטומאות וכן ה המוציא דבר אחר ורע כי העקר אנחנו החי כושא את עצמו ולשיכך המוציא אדם חי אינו משאני אלא אף היה כמות שהוא משאני לדברי הכל אבל בהמה חיה ועוף אפשי שהם חיים משאני הם לרעת חכמי ואין הלכה כר' שמעון

הנוטל צפרניו זו בזה או בשני וכן ש שערו וכן שפמו וכן וקנו וכן הגודלת וכן הכוללת וכן הפוקסת ר' אלעזר מחייב הטאת החכמים אוסרין משו שבות והתולש מעציץ נקוב חייב משאני נקוב פטור ר' שמעון פטור בזה וכוה

וכן שעריו וכן שפמו וכן וקנו רל מי שנטל אלו בידו מעצמו כמו כש צפרניו בזה הוא המחלוקת שזכר אבל מי שנטל אחת מהם במספרי ודומה לו מבלי הגלוס כיון שנטל שתי שערות יתחייב לרברי הכל וכמו כן אם עשה בזה לאדם אחר אפלו ביד שהוא חייב ורע כי ש שער הראש כשכפס או כולל רובו וכאשר תלוי מן הראש ומצער א אותו מותר לו לברתו בידו בשבת ובגולת היא האשה היודעת לגרל השער ולבגשות עבות ופוקסת היא הכותבת שער על הדברים והיא מימין גיילת השער ובחלת היא הכותבת בעין חל ור' אליעזר א אומר כי כל אן תולדות כי בגולת תולדת בונה ובחלת תולדת כותב וחכמים אומרי כי ענין בלית השער אינו ענין בנין וענין החול א אינו ענין הכתיבה והעקר אנחנו ענין נקוב הרי הוא כחרץ ושעור הקב כדי שרץ קטן וכבר בארנו זה בפרק חמישי ממסכת דמאי ור' שמעון אינו כוכר שיהיה כחרץ לענין שיתחייב סקילה ואין הלכה כר' שמעון והלכה כחכמים

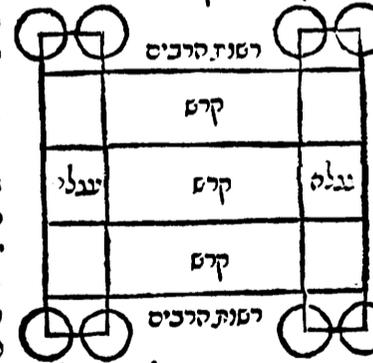
פרק אחד עשר הזורק מרשות היחיד לרשו הרבים או מרשות הרבים לרשות היחיד חייב מרשו היחיד לרשות היחיד ורשות הרבים באמצע ר עקיבא מחייב וחכמים פטורין

רע כי רשות הרבים מביע עד עשרה טפחים ולמעלה מעשרה טפחים ברשות הרבים הוא מקום פטור והמחלוקת ביניהם הוא כי הזורק דבר מ מרשות היחיד לרשות הרבים ועבר על רשות הרבים ר עקיבא אומר כי אם עבר אותו החסן שזרק על אזור רשות הרבים כתיך עשרה ט שהוא כאלו כח ירבען אינן אומרים כן אבל אם זרק למעלה מעשרה אפלו ר עקיבא פטור והלכה כחכמים

ביצר שתי כצוצריות זו כנגד זו ברשות הרבים המושים והזורק מזו לזו פטור היו שתיהן בדיימי אהת הזורק פטור והמושים חייב שכך היתה עברת הלויים שתי עגלות זו אחר זו מרשות הרבים מושיטין את הקרשים מזו לזו אבל לא זורקין חולית הבור והסלע שהן גבוהין עשרה טפחים ורחבן ארבעה המטל מהן והגותן על גבן חייב פהות מכן פטור

כצוצריות גזוטריות והוא כיון מעצם יוצא מן הכותל ולחץ בע בעינות על רשות הרבים ועושין אותו כדי להרחיב העליה והיו א אותן הגזוטריות רשות היחיד במורה וכבר הקדמנו זכירת מצריה וכשהיתה איתה הגזוטרית יצאה לרשות הרבים מזה הצד ובגזוטרית אחר מחד אחר יהיה רשות הרבים באמצע ורשות היחיד מכאן ורשג היחיד מכאן בדיוטא אחת שיהיו שתיים כשזה בעליה אחת האחת כ מטמאת אחר חברתה ורשות הרבים ביניהם כואת הצורה

המושיט חייב כן היתה עבודת הלויים כאשר יתבאר והזורק פ פטור כמו שאומרים חכמים כי זור מרשות היחיד לרשות היחיד ורשות הרבים באמצע פטור והרין היה כמו כן במושיט לולי שהיא עבודה כשתמשו בה במשכן וכל המלאכות ממשכן במדין להו ורע כי אנת אחרים המושיט חייב ואפילו למעלה מעשרה לפי שהלויים למעלה מע מעשרה היו מושיטין ואחר כן חזר לבאר איך היתה עברת הלויים ואמר שתי עגלות זו אחר זו מושיטין את הקרשים מזו לזו כי העבולו היו כושאין עליהם הקרשים על זאת הצורה

וכל אחת מאלו העבולו היו רשות היחיד חולית הכר הוא הרפס והקטיט הכמונא בקרקעיתו והדריענו כי כשיש בע בעומק הבור עם הח החולית עשרה טפחים יצטרף הבור עם החולית להשלים עשרה טפחים ואחרם הכוול מהם וכ ונותן שיטול מהם ויתן כרשות הרבים והנותן עליהם שיטול מרשות הרבים ויניח עליהם העקדים שכארנו בתחלת זאת המסכתא

הזורק ארבע אמות כחותל למעלה מעשרה טפחים כזורק באויר למטה מעשרה טפחים כזורק ב בארץ והזורק ד אמות בארץ חייב ורק לתוך ד אמות ונתגלגל חוץ לד אמות פטור חוץ לד אמות ונתגלגל ב

בחוץ ד אמות חייב

כבר בארנו בתחלת זה הפרק כי למעלה משער טפחי' פרשו' הרבי' מקום פטור הוא וכן למטה מעשרה בארץ והעקר אצלנו כי המעביר ד אמות ברשות הרבים חייב ואמרנו כזוהר בארץ ר"ל שהוא חייב ובתנאי שיהיה אותו הדבר שזרק נרבה כגון ר"ל מן הטיט הט השמן או הבצק ודומה לו או כמדור מן המקום שהוא עומד בו כע בעמידה ברשות הרבים לאותו דבר שזרק כגון ר"ל אחר שזרקה קן כגון ר"ל יער שיצא מן המקום שזרק ממנו מרשות הרבים לאותו הר דבר הרבה' ואם יהיה באותו קו ארבע אמות ונכזה אותו הדבר הרבה כגון ר"ל עשירה טפחי' או פחו' או יהיה חייב לפי שזרק מתחלת ארבע לסוף ארבע ברשות הרבים' ואמרנו פטור באותו שזרק ל לתוך ארבע אמות וכתבנו חוץ לארבע אמות מובאר ביותר לפי ט שהוא לא נתבונן לזריקה של אסור' ואמרנו בהפך זה חייב בתנאי ט שינוח חוץ לארבע אמות' ואשילו זמן מועט אצל חס לא נח כלל פטור ד

הזורק בים ארבע אמות פטור אם היה רקק מים ור ורשות הרבים מהלכת בו הזורק לתיכו ארבע אמות ח חייב' וכמה רקק מים פחות מעשרה טפחים ורקק מ מים שרשות הרבים מהלכת בו הזורק לתיכו ארבע א אמות חייב'

הים היא ברמלית' ופירוש רקק מים אמת המים ועבין אמרו רשות הרבים מהלכת בו כתובו שיהיו בני אדם מהלכין בו וכשהיה בגובה אותו רקק עשרה טפחים או יותר חכה נחשבת מ מרשות הרבים לפי שהיא חלוקה רשו' לעצמה כמו שכתבנו בפנימים' ומה שכתב מהלכת בו פעמים ללמדך אשילו מהלכין בו רבים כ בדחוק ועיני' כי העקר אצלנו הלך על ידי הדחק שיהיה הלך' ומה שכתב רקק מים טפחי' פעמים ללמדך אשילו היה רחבו ארבע אמות כ כיון שיש בגובהו פחות מעשרה טפחים רשות הרבים נחשבו אותו יי בין שמהלכין בו רבים וכשהיה בגובה זה הרקק עשרה טפ טפחים אשילו היה ברחבו פחות מארבע טפחים שכבי חרש יכולים לעברו במהירות לא יחשב ברשות הרבים' והשנה בזה ימות החמה ימות השמים

ה

הזורק מן הים ליבשה ומן היבשה לים מן הים לספינה ומן הספינה לים ומן הספינה לחברתה פטור' ספינות קשורות זו בזו מטלטלין מזו לזו אם אינן קשורות אף על פי שמקופות אין מטלטלין מזו לזו'

כבר בארנו כי הים כרמלית ואמרנו קשורות מטלטלין מזו לזו אחר עשיית הערוכ לפי שהן כמו שתי חבורות' ומקופות הוא שיקוף ביניהם כלום ממנה מ מיריעות וכונא בהם'

ו הזורק ונוכר לאחר שיצא מידו קלטה אחר או קלטה כלב או שגשרפה פטור' הזורק לעשת מבה בין באדם בין בכמה ונוכר עד שלא נעשת חבורה פ פטור' זה הכלל כל חייבי חטאות אינן חייבין עד ש שתהא תולתן וסופן שגנה תחלתן וסופן ורזן ת תולתן ורזן וסופן שגנה פטורין עד שתהא תולתן וס וסופן שגנה'

כשתדקק לשון זאת המתנה תמצא בה קושא' והוא כי הוא אחר כשזכר שהז' חסור ואחר כך קלטו אחר לאותו דבר שזרק שהוא פטור ואם לא קלטו אחר אלא שנסבל לארץ יהיה חייב וזה אחר שזכר ואחר כך אמר כל חייבי חטאות אינן חייבין עד שתהא תחלתן וסופן שגנה' ונעריה בתלמוד כך הזורק ונוכר לאחר שיצאת מידו חו' סלח כזכר וקלטה אחר או קלטה כלב או נשרפה פטור' היא נחה חייב חטאת בדא' בשאר ונכח הכל לא חזר ושכח פטור שכל חייבי חטאות אינן ח חייבין עד שתהא תחלתן וסופן שגנה

פרק שנים עשר

הכונה כמה יבנה ויהא חייב ה הכונה כל שהו המסתת והמכה בפטיש או במעצר והקודח כל שהו חייב' זה הכלל כל העושה מלאכה ומלאכתו מתקיימת בשבת חייב' רבן שמעון בן גמליאל אומר אף המכה בקורנס על הסדן ב בשעת מלאכה חייב מפני שהוא כמתקן מלאכה

מסתת הוא החרש המישר המלאכה והממליק אותה בכלי הידוע אצלנו וזאת המלאכה היא תולדת המכה בפטיש ומעבד כל אומנות ידוע חרש ברזל מעבד וקורח הנוקב והוא ת תולדת המכה בפטיש ורבן שמעון בן גמליאל סובר כי המכה בק בקורנס על הסדן אעפ"י שלא הכה על טוס דבר מה הרבים שהוא ר רונה לרקען או להחליקן שהוא חייב וכתבתי שתהיה ההכאה בשעת מלאכה ל"ג שכן עש"ן הנפחין והם חרשי הברזל פעמים רבות יב על הברזל הכחות הרבה ועל הסדן הכאה או שתיים כאלו אותה ה ה הכאה מתקנת אותן הקטנות כולן ואין הלכה כמותן

ב

החורש כל שהו המנכש והמקרס והמורד כל שהו חייב המלקט עצים ולתקן כל שהן אם להיוסק בריל בשל ביצה קלה' המלקט עשבים לתקן כל שהן אם לבהמה במלא פי הגדי

מנכש הוא החופר שכיב בעקרי הגפנים והנמחים והוא ממלאכות העבודה והיא והחרישה שנה מקדסם הוא הקטע ידקות יהכור' מהם מה שעלה על פני הארץ ומורד הכורת ענפי האיננו זה המקדסם והמורד כשהוא מתכוון לתנועלתו במה שכתב הוא מ מאבות מלאכות הקורר ואם כתבון לתקן הנמח כדי שירבו ויגדלו באשר יעשו כזמורת הגפנים הוא זורע ועבין אמרו לתקן הארץ לחרישה ואם היתה כותה בלקיטת העצים לשריט או כחשיפת הע עצבים לגרשן ולהאכילן לבהמתו קרא מעמר

ג

הכותב שתי אותיות' בין בימינו בין בשמאלו בין משם אחד' בין משתי שמות' בין משני סמיונות ככל לשון חייב' אמר ר' יוסי לא חייבו שתי אותיות אלא משום רושם שכן היו רושמן על קרשי המשכן לידע איזהו בן זוגו אמר ר' יהודה מצינו ע'ם קסן משם גדול שם משמעון ומשמוא נח מנהור דן מרגיא גר מגדיא

אמרס בין בימינו בין בשמאלנו ר"ל מי שהוא משתמש בשתי ידיו והם קורין אותו שולט בשתי ידיו אבל שאר בני אדם אינה נקראת כתיבה אלא כתיבת ימין אבל כתיבת שמאל אינו שם רושם לא כותב סמיונות הוא לשון רבים של ס' מן והם סימנים כמו שכותבין בני א אדם א' שירה על אחד' וכ' שירה על שנים ככל לשון וככל כתיבה' ור' יוסי אומר כי כותב שתי אותיות אינו חייב מנכס כותב אלא משום רושם ורושם אצלנו מאבות מלאכות בין שהיה במשכן כי קרשי המשכן היו עשירים מנר נפון ועשירים מנר דרום ושמנה מנר מערב ותכלית מה שהיו מוני' שם כ' והיו כותבין על הקר' הרהשון ח' כנדרו האחר ועל הקרש השכית' וכך היו עשין עד הקרש האחרון ש שהיו כותבין עליו כ' וכיון שכן הוא כמו שאמרנו מי שכתב בקרש ח אחר י' י' והם שתי אותיות וככה עד קיט חייב משום רושם ותשיעת היותו משום כותב או משום רושם כי לדעת האומר משום כ' י' י' יתחייב על שתי אותיות כשכתב כתיבה בשבת בשונגואחר כך כתב שתי אותיות בהעלם אחת אינו חייב אלא חטאה אחת לפי שהיא מל מלאכה אחת והאומר משום רושם וימנה רושם מאבות מלאכות תחייב שתיים נפי' בן זוגו חברו ר"ל שהוא לנדרו בסדר' ואמר ר' יהודה אם כתבון לכתוב שמעון כיון שכתב שם יתחייב לפי שגם שם נאעפ"י ששם שם שתוחק וזאת פתוחה לא כחוש אלא הלשון וזה הדבר אמת לפי שלא כחוש לכוונתו אלא במהר מלאכה' הראיה אלו כתבון לארוב בבר מעשרים אמה בשבת שלא יהיה חייב עד שיבאור העשרים אמה ייארוב כל העשרת ויהיה פטור זה שקר אלא משעה שיארוב שכי חוטין

ג הקורע על מנת ובחמתו כל המקלקלין פטורין והמקלקל על מנת לתקן שיעורו כמ בתקן

מקלקל על מנת לתקן ר"ל כמי שהורס וכופתו לכבודו ולחמתו הקורע בחמתו או על מנת פגור כשאינו חייב לקרוע על אמתו המית ואחריו בחמתו פגור סברא דחזיה חייב והלכה הקורע בחמתו ואז על אמתו שחייב עליו קריעה חייב והטעם שיהיה הקורע בחמתו ועל מנת חייב מפני שרענו מתישבת וחמומו מהתפטר ל לאתו הקורע והוא דומה למתקן

שיעור המלכן והמנפץ והצובע והסוה שיעורו כמלא רוחב היסט כפול האורג שם תוסין שיעורו כמלא היסט

רוחב היסט שתנות חזרת והוא השער הקרוב לרעית שראיתי בפירו' היסט והוא הכסין אכלי כאשר בחזיתו כצדק שלישי ממסכת ערלה ויהיה רוחב היסט כפול שלישי חזרת ויראתי לבאון שהוא בין הגדול והאצבע כשיפתח ית כל מה שיוכל האדם וכשילבן אדם מן הנמר ויכפף ממנו או יכבד וממנו שער שיתנה ממנו חוט ויהיה ארכו רוחב היסט כפול שהוא חייב והמונח לי משימש אלג המלות שפרשו הקדמונים כי אמרם מלא היסט הוא שתנות חזרת ומלא רוחב היסט הוא תוסין מה שיראה בין הגדול והאצבע

ה יהודה אומר הצד צפור מגדל וצבי לבית הייב וחכמים אומרים צפור למגדל וצבי לגנה ולחצר ולכירין רבן גמליאל אומר לא כל הכירין שוין זה הכלל כל מחוסר צידה פגור שאינו מחוסר צידה חייב

צדק מקום שמכניסין בו השפעות וההקמת והלכה כחכמים כאשר פירש רבן שמעון בן גמליאל

ו צבי שנכנס לבית ונעל אחד בפשו חייב נעלו שנים פטורין לא יוכל אחד לנעול ונעלו שנים חייבים ור שמעון פוסק

טעם אמרם שיהיה פטורין כבר קדם בתחלת המסכת ואין הלכה כר שמעון

י יטב אחד על הפתח ולא מלאהו יטב השני ומלאהו השני חייב יטב הראשון על הפתח ומלאהו ובא השני וישב לו בצדו אעפ"י שעמד הראשון והלך לו הראשון חייב והשני פטור הא למה זה דומה לנעול את ביתו לשמרו ונמצא צבי שמור ב בתוכו אמרם פגור ככאן הוא פטור ומונת

פרק ארבעה עשר שמנה שרצים האמורים בתורה הצדן והחובל בהם חייב ושאר שקצים ורמשים הריכל בהן פטור הצדן לצורך חייב שלא לצורך פטור היה ועוף שברשווה הצדן פטור וה החובל בהם חייב

דע כי החובל והוא העשה חכורה אינו חייב אלא בשני תנאים האחד שיעשה חכורה בפשו חיה שיש לו עור וינא ממנו דם או שיהיה הדם צרור תחת העור כגון שיחרע מהבאת האבן וכיוצא בו והתבחי השני הוא שיתכוין באותה חכורה שיהנה באותו דם או באותו פגור לרפואה או להחבילה לבהמה אבל אם לא נתכוין אלא היזק הכחמה או לבערה הרי הוא מקלקל וכבר קדם באמרם כל המקלקלין פטורין וזה הוא ענין אמרם החובל בצדן לבלבדו והמכבדו בצדן לאפדו חזיה חייב והשורף דבר מן הדברים ומתפנין לחצרו הוא מבעיד המכני ככלל אבות מלאכות והחובל ונתכוו למה שאמרנו הוא תולדת דש לפי שהוא מציב או אותו דבר ומכבדו מחברו ואמר ככאן כי אלג השמכה מינין הכ הכובעים בתורה לענין הטומאה והן החולד והעכבר והנב למיכה והחבקה והבט והלטאה והחמוט והתפסית הם כולם בעלי עור ול לפיכך החובל בהם כגון שהתכני יהיה חייב

תחייב אע"י שפונתו להשלים אריגת הכנר וכזה תדון ככל המ המלאכות ואין הלכה כר' יוסי

ד הכותב שתי אותיות בהעלם אחד חייב רבב בריו בסם בסיקרא בקומוס בקלקותם ככל דבר שהוא רושם על שתי כתלי זווית ועל שני לוהי פנקס דהם נהגין זה עם זה חייב הכותב על כשרו חייב והמסרט על כשרו ר' אליעזר מחייב חסאת ור' יהושע פומר

ר"י ידוע נכתב על השטר בריו וסם פס העקר איזה עקר יהיה ורנומו ככאן עקר נוכע' סיקרא גס כן ידוע והוא כמון אכין סגובע נכע ארנס' קומא מין עפר ונכעו שחור ובערבי אל זמב קלקותם ממיין הקומוס וכן נקרא בערבי קלקותם כל דבר שהוא רושם ר"ל שיתקיים רשומי' פנקס פש חסבון הסופרים נהגין כ נקראין מן והגית כו ר"ל שתהיה סאות ככנר החות השניה ואמרנו מסרט על כשרו הוא שכתוב בסריטה על שטח כשרו ואשילו הניא דם אינו חייב חסאת לרעית ר' יהושע לפי שאין דרך כתיבה בכך וח הלכה כר' יהושע

ה כתב במשקין כמי פירות באבק ורכים באבק סופרים וככל דבר שאין מתקיים פטור לאחר ידו ברנל בפיו וכמריקה כתב אות אחת סמך לכתב כתב על גבי כתב נתכוון לכתו ה' וכתב שני ויינן אחת בארץ ואחת בקורה על שני כתלי הכית על שני דפי פנקס ואין נהגין זה עם זה פטור כתב אות אחת נוסריקין ר' יהושע בן כתיבה אומר חייב וחכמים פטורין

אחד בארץ ואחד בקורה ר"ל כתב אות אחת בארץ ואחת בקורה ונצאיקין חוט שיכתוב אות אחת מראש המלה וכן מאותו אות כל המלה כמו שיכתוב ק' ויכתוב עליה ויהיה רמז על קרבן או יכתוב מ ויהיה רמז על מעשר ויכתוב ממנו זה כפי מה שהסכימו אנשי כנף אחד או אבמי מדינה אחת ר' יהושע בן כתיבה אומר כיון שהכל מבינים מאותה אות המלה כולה כאלג פתב איתנות הרבה והלכה כחכמים

ו הכותב שתי אותיות בשתי העלמות אחת שחרית ואחת ערבית רבן גמליאל מחייב וחכמים פטורין

הטעם בזאת ההלכה כי העשה קצת מן המלאכה בשעה אחת מיום השבת ולא במר אותה וגמרה בשעה אחת והוא טובב כ בשתי שעות אלא שנוכר בין שתי השעות כי אותה הקצת שעשה עב עבר ואחר כך עבב וגמר המלאכה רבן גמליאל אומר אין ידענה ל לחצי שער ואותה ידענה כאלג לא היתה ולח עשתה רשם כלל וכדעלם אחד עשה המלאכה כולה ולפיכך הוא חייב ח חזרת' וחכמים חזמרים יש ידענה לחצי שיעור וכברל קצת המלאכה מן הקצת בידיעה ולפיכך הוא פטור מן הקרבן אבל הוא חייב מכת יודדות על חצי שער כאשר בארנו כי אמרו פגור זה היא כותבי במה דברים חמורים כעשה חצי שיעור כמורד אבל אם היה טובב אינו לנקה והלכה כחכמים

פרק שלשה עשר ר' אליעזר אומר האורג שלש חוסין בתחלה ואחד על הא האריג חייב וחכמים אומרים בין בתחלה בין בסוף שיעורו שני חוסין

אחד על האריג הוא שארג אצלו חוט אחד על אותה מסכת הוא חייב לרברי ר' אליעזר וקלכה כחכמים

ב העושה שני בתי צדן בערים בקירוס ובגבה ובכברה ובסל חייב והתפור שתי תפירות והקורע על מנת לתפור שתי תפירות

כידן הכיד וכבר פירשו אותנו בתרק פ הסביעי' וקירוס ידענה ארונה מן הסיב כפה ידענה וגם כן ככרק חזר ככאן חלו הכרים על דרך כתיבת השעורים וזכרם בתרק כלל ייזל על דרך מנין אבות מלאכות

ויין ושמן וקדירה של בשר ר' אליעזר אומר קושרין לפני בהמה בשביל שלא תצא קושרין דלי בפסיקיא אבל ל לא בחבל ור' יהודה מתיר כלל אמר ר' יהודה כל קשר שאינו של קיפא אין הייבין עליו

ואת המצנא יש לה שער וזהו אמרם יש קשר שאינו חייב על קשירתו כמו שהוא חייב על קשר הגמלין והשפין ולא זכר אותו הקשר והם הקשרים שקושרים כ כר שיתקיימו זמן ידוע מן הזמן כמו שקושרין קשר במתגלה הדיב כ כו הסוס ולאחר כך מתיר אותו וזכר ואמר כי יש גם קשרים הוא מ מותר לקשרן לכתחלה והתחיל לזכרן ואמר קושרת חסה מפתחי ה החלוק והם שצני הכבד ואפילו יהיה לבגד שתי שפתות וחוטו הם הסכה הם חוטו הכובע שגל תראש פסיקיא חתיכה של בגד וחבלי האורג מותר לקשר בהם הכהמה לרברי הכל כי כלי החורג כלם חבלים ועצים וקנים כולם מותר לטלטלן בשבת לפי שהם כש כשאר כל הכלים והלכה כר' אליעזר ואין הלכה כר' מאיר שהתיר ל לקשר הדלי בחבל

ג מקפלין את חבלים אפילו ארבע וחמשה פעמי' ומציעין את המטות מלילי שבת לשבת אבל ל לא משבת למוצאי שבת ר' ישמעאל אומר מקפלין את הכלים ומציעין את המטות מיום הכפורים לשבת וחלבי שבת קרבים ליום הכפורים ושל יום הכפורים אינם קרבים בשבת ר' עקיבה אומר לא של שבת קריביו יום הכפורים ולא של יום הכפורים קרבים בשבת

מקפלין ככאן כל הכתובים שמתחבבין אדם לקפלו ולהצניבן ואין ואמרן ככאן כי זה הקצול יש לו ארבעה תנאים ואין יהיה מותר מ להתיר קפולו וחלו הן שיהיה המקפלו אדם אחד ולא שיהיו המקפלין שנים ו' ויהיה הכבד המקפלו חסד אשלא יהיה כבד אלא לבן ושלא יהיה אבנו כבד אחר להחליף משום סבור שבת ולפיכך הוא מ מותר לקפלו ולהתיר קפולו כדי שיראה כי עתה הותר מקפולו ויהי ומציעין הכערת בדריש על המטות לישן עליהם והרבה ירש כמו מ מטה מציעת והיא מלה עברית ינועי עלה ואין הלכה כר' ישמעאל

ד פרק ששה עשר כל כתבי הקדש מצילין אותן מ מפני הדליקה בין שקורין בהם בין שאין קורין בהן אעפי' שהן בתוכן בכל לשון טע טעונת גזירה ומפני מה אין קוראין בהם מפני בטול בית המדרש מצילין חיק הספר עם הספר ותיק חתפלין א אעפי' שיש בתוכן מעות להיכן מצילין אותן למכור שא שאינו מפולש בין בתירא אומר אפילו למפולש

כתבי הקדש שקורין בהם הם הנביאים ושאינן קורין בהם כתובים וכל שלא יקרא בהם כל אדם ואחד בביתו כדי שלא יבטל בית המ המדרש ולא אסרו הקריאה בהם אלא בשעת המדרש בלבד ויהי שאמרנו טעונת גזירה רל בשאר ימים כשקדעו או בלנו חבל מצני הר הדליקה אין מצילין אותן אלא אם היו כתובים בכתב אשורי וכלשון עברי' ותיק כמו כהני שלטון וזה המכוי שקראו משולש אינו מ מפולש משתי רוחות כי הוא רשות הרבים בלי ספק אבל רצה באמרנו מפולש מצד אחד והוא שלא יהיה לו לחי ושאינו מפולש הו הוא העבר שיש לו לחי כאשר התבאר בערוכות ואין הלכה ככך בת בתירא

ה מצילין מוזן שלש סעודות הראוי לאדם לאדם הראוי לבהמה לבהמה ביצר נפלה דליקה בלילי שבת מצילים מוזן שלש סעודות בשחרית מצילין מוזן שתי סעודות במנחה מצילין מוזן סעודה אחרת ו' ו' כי א אומר לעולם מצילין מוזן שתי סעודות

אדם חייב בשלש סעודות בשבת האחת ליל סעודה השנית יום סעודה השמית

מזלתם מן השמים והרמשים אין להם עור ולפיכך החובל בהם פט פטור לפי שהוא מתחדש וחוזר לקדמותו וכמו כן ההורג פטור אלא הבולר מהם מוזר ומתקבץ וכבר נתבאר במלכות הרשעות כי ה העור כשיחבל לא יטוב כמו שהיה לעולם ולפיכך הוא חייב על כל מה שיש לו עור

אין עושין הילמי בשבת אבל עושה הוא מ מי מלח וטובל בהם אתפתו וזותן לתוך התבשיל אמר ר' יוסי והלא היא הילמי בין מרובה בין מעט ואילו מ מי מלח המותרין נתן שמן בתחילה לתוך המים או לת לתוך המלח

הילמי הוא המים והמלח ואין בין הילמי ובין מי ה המלח אלא שהילמי שער גדול ומי מלח שער קטן ור' יוסי מחמיר ואמר אפילו מי מלח ואינו מתיר אלא כשישפך שמן על המ המלח או על המים ואין הלכה כר' יוסי

אין אוכלין אווז יין כ כשבת לפי שאינו מאכל בריאים אבל אוכל הוא אתו יועור ושותה את אכוב רועה כל האוכלין אוכל אדם לרפואה וכל המשקן הוא שותה חוץ ממי דקרים ש וכסם של עקרון כפני שהן לירוקה אבל שותה הוא ממ ממי דקרים לצמא וסך שמן העקרים שלא לרפואה

אוזב יין הוא בערבי אם אסטוכרוס ויועור הוא כ בערבי פורע וכוונא כו' ואכוב רועה בערבי עבא לרעי ומה שאמרנו כל האוכלין אוכל אדם לרפואה ענינו כי כל דבר שדרכו שא שאוכלין אותו הבריאים ויוזנו בו שהוא מותר לאדם לאכלו על דרך רפואה כיון שהוא מוזן אצל בני אדם בכלל ובאחר ישראל שני דק דקלים וביניהם מעין מים והשותה מהם ישלש אותו וירשה בני מ מעים ויהיו המים נקראים מי דקרים ואסור לאדם לשתות אלא ה המצויים והוא סם משלשל בשבת בכל וכוס העקרון הוא שיחברו המין ק בר כבד ודכין אותן ושותה אותן ביין ומי שסייא זבה ושותה מהם ב כשותה ונתחיה מאלה וכששותה ממנו בעל ה הירקון באחד ממנו היין יתפחו ויהיה עקד ולא יולד ולפיכך הוא נקרא כוס העקרון וירוקה הם החנלי הנקרא ירקון ובערבי ירקון ואתה העקרים הם זרב מאסכנדיה ועשב סרו בערבי עש עשבה חלסרו ופירושו עשבה שמחה ו' זרכס

ו החושש בשינוי לא יגמע בהן את החומץ אבל מסבל כדרכו אם נתרפא נתרפא החושש בכתויו לא יסוך בהן יין וחומץ אבל סך הוא את השמן ולא שמן ודר בני מלכים סכין על גבי מכותיהן שמן ודר שכן דרכן לסוך בחול רבי שמעון אומר כל ישראל בני מלכים הם

החושש בשכין לחוק רבינו בשר השני אסור לו לזמן החומץ ולזרקה מיםיו חבל מותר לו לזמן ולבלוע והוא חמדה לא יגמע ויפלוט אבל תגמע וכולל ומגמע כמו תגמא תגמרת הגמיתני כא' הלכה כר' שמעון וברך שתיה אותה המשתיה משתמטין בה בני אדם הרבה

ז פרק חמשה עשר אלו קשרי שחייבי עליהם ק קשר הגמלים וקשר הספנים וכשם שחייב על קשרן כך חייב על התירן ר' מאיר א אומר כל קשר שהוא יכול להתירו באחת מידו אין ח חייבין עליו

הקשר שתמטין עליו הוא זה כל קשר שהוא שלקיימי' חייבין עליו ושאינו שלקיימי' אין חייבין עליו אבל אם היה הקשר כ כלולות חו כחבור קנוות ועכבותם בלבד הוא מותר לכתחלה ואם הוא קשר הוא פטור אבל אסור אם אינו שלקיימי' ואין הלכה כר' מאיר

ח יש לך קשרים שאין חייבין עליהן בקשר הגמלים וכשר הספנים קושרת אשה מפתחי חלוח וח וחוטוי סבכה ושל פסיקיא ורצועות מנעל וסגדל ותודו

ולפעמי ממינות ולפעמים אין ממינות אבל הם מעשיות ומחזיקי
ימים חילו ודומיהם אם רדשו אחר האדם לנושבו מותר להיגן ואם א
אין רודפות האדם אלא עמדות במקומן יש להגן עליהם כלי ש
שלא ישבו ואם רצה האד לרדסן ולהגן בעת ההלכה הרי זה מותר
והגד נחש וכינח כו בשבת אם נד אותו כדי להגן כו הרי זה חסור

ח

נכרי שהדליק את הנר ישתמש לאורו ישראל אם בשביל
ישראל אסור מלא מים ל השקות בהמתו משקה אחריו
ישראל ואם בשביל ישראל אסור עשה גוי כבש לירד
כה ירד אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור מע
מעשה ברכן גמלול חקנים שהיו באר בסמינה ועשה
כבש וירדו בו רבן גמליא חקנים

אלו השמייעט נר בלכד היינו אומרים נר לאחד נר
למאה ולפיכך אם הדליק לעצמו ומשמיט אחריו ישראל אבל מים אם
אשלו מלא לעצמו לא יסקה אחריו ישראל ואלו השמייעטו מלא מים
היונו אומרי בזה בלכד אם בשביל ישראל אסור כי לא נחוש שמא ירבה
בשאיבת המים בשביל ישראל אבל נר אפי הדליק בשביל ישראל וכ
ובשכילו מותר ואחריו כבש מקום חלק שירדיו כו ואין כו מעלול
כמו בשולס ולא זכר זה אלא להשמייעטו מעשה רבן גמליא חקני יודע
כי כשיהיה גוי וישראל והוא יודע ומכירו אסור לו להסקית בהמתו א
אחריו כי מפני קברתו וידיעתו כו שמא הרבה בשאיבת המים כשכ
ששכילו וזכה כל מה שאפשר להרבות ולהוסף עליו יהיה אסור כו
זה הענין

פרק שבעה עשר כל הכלין נטלין בשבת דו

ודלותותיהן עמהן אעפי שנתפרקו
בשבת אין דומין לדלותות הבית לפי שאין מן המוכן
אמרנו אעפי שנתת רקו בשבת שיעשו אעפי שנתפרקו כחול כטלין כ
בשבת ואין דומין לדלותות הבית שאם נשקרו שאין מטלטלי ואפילו
נשקרו בשבת לפי שלא חשב לטלטלן ולהיעינן ולא נשאו לזה וזה הוא
ענין אמרנו לפי שאינו מן המוכן

ב נוטל אדם קורנס לפצעו את האגוזים
וקורדוס לחתו כו את הדבילה מגרה לגרור כו את הנב
חנבינה סגריפה לגרוף כו את הגרונרות הרחת המולג
לתת עליו לקמן את הכרשואת הכרכר לטחוכ כו מחס
של יד ליטו כו את הקו ושל סקאי לפתוח כו את הדל
קורנס השטיש וקורדוס הגרזן מערה המשור שמכסרין כו סגריס ה
העץ מגרפה מגרפות יעים רחת לוח יזרו כו החטה ונורתה ידועה
מוזלגין ארוך וראשו האחד מתחלק לשלשה עבים כגורת אכבעית ה
היד יברדו כו התבן מן הזרעם כוש עץ ארוך דק שבו טוות הכשים
והוא הפלך כדבר הוא הכיסור שנותנות בפלך בעת הטויה טורטיר
בלעז מחט שליד מחט התפירה ומאמרם ליעול כו את הקנן יש רח
דחיה שמוציא מה שככסו בכשר האדם מן הקננין זהו בקניס בשבת
וכמו כן מותר לסחוט החבורה כדי שתצא הלחה ממנה אבל לא לה
להרחיב הפה ומחט של סקאין הוא המחט הגדולה שתפריץ בה יר
יריעת השער והן הכקרחין שקין

ג קנה של ותיס אם יש שם קשר בראשו מקבל
טומאה ואם לאו אינו מקבל טומאה בין כך ובין כך
נטל בשבת

עשין מקל לחכות כו את הזיתים ומתפכין כו סורסם כשהן בגת וע
נעשין בראשי קנת אותן המקלא כמו רמון עבול או קשר וכשמתפכין
כו הזיתים ירימו המקל ויכינו באותו רמון מכ יש בו שמכנות חס
לאו וידמה כלי קבול ולפיכך מטמא

ד ר' יוסי אומר כל הכלי נטלין

בשבת חוץ מן המסר הגדול ויתד המחרישה כל הכלים
נטלין לצורך ושלא לצורך ר' נחמיה אומר אין נטלין א
אלא לצורך

משור הגדול הוא המגרן הגדולה שבה מגרדין העץ העבה ויתד של
מחרישה ידועה ואמרנו לצורך ושלא לצורך רובה כו בין לצורך גוש
פן לצורך מקמו אשילו מחמה לכל

והשלישית במכחה ועוד יתבאר כי זאת ההכלה אינה אלא לחצר ה
המערכת מה שחייבנו שלא נכיר לו להניל כל מה שינוכל דלמא א
אתי לכבוני לפי שהוא בהול על אבדו ממונו ושכחאמר לו אין מנ
מצילין אלא שלש סעודות יסכים על אבדו ממונו ולא יחוש לכבותה
האש ואין להלכה כר' יוסי

ה מצילין כל מלא בכרות אעפ שיש בו מאה
סעודות ועיגול של דבילה וחבית של יין ואומר לאחרי
כאו והצילו לכם ואם היו פקחים עושין עמו חשבון ו
לאחר השבת להיכן מצילין אותן לחצר המעורבת כן ב
כתירא אומר אף לשיאינה מעורבת

לפי שהסל כלי אחד
שתינו לו להוציאו כלו אעפי שיש בו יותר ממזון שלש סעודות ופי' אם
היו פקחים באמר אביד לך והוא כי כל מה שהצילו המצילי מן הדליקה
הכל הוא להם מן הדיון כי מקפידא קא זכו אבל דבר באכזים הם
חכמים שאינם רונים לקחת לעצמם דבר שאינו שלהם ואינם רונים
גם כן לנגע עצמם בחכם על כן אמר כי אם היו המצילים פקחים הלי
מחודדין ידעו כי השכר שיקחו ממונו אחר השבת אינו שכר שבת וי
ויהיה אסור אלא שכר עמלם ויהיה מותר ואין להלכה כבן כתיירא

ו

הוא מוציא את כלי תשמישו ולובש כל מה שיכול ללבו
ועוסף כל מה שיכול לעטוף ר' יוסי אומר שמונה עשר
כלי וחזור ולובש ומוציא ואו' לאחרי כואו והצילו עמי
השמיכה עשר בגדים הן ונוטין בתלמוד זאת המשכה והם בגד ישימו
אותו על הראש ומתכפת ועבר יתכסה בו האדם בכניסתו לבית הת
המרחץ ושני מנעלים ובגד הזיעה כלומר שהוא רבך לבשרו של אדם
ומחוק שעושה בו מלאכתו וחלוק אחר רחב לנכשין אותו על שני ה
הבגדים ובתי השוקים לכסות השוקים ובתי ידים מלכשין אותן על
הידי ומגייעין עד השחי כי ארנס היתה קרה וסיו מכסין ידיהם תמיד
וכפות אחר על השוקים ורדיד קטן יעטוף בני ראשו ובתפיו ושני
רדידין יקטנב בהם כשהוא רוחץ בבית המרחץ וכבר נכבד לכתב א
אותו על כל בגדיו ומתה יעב כו רדיו בעת הנטילה וחזור ואין להלכה
כר' יוסי

ה ר' שמעון בן גמס אומר פורסין עור של גדי על
גבי שידה תיבה ומגדל שאחו בהן את האור מפני שהוא
מחרך עושין מחיצה בכל הכלים בין מלאים בין רקנין
כשביל שלא תעבור הדליקה ר' יוסי אומר בכלי חרס ח
חדשים מלאים מים מפני שאין יכולין לקבל האור והן
מתבעק ומבכין את הדליקה

שדה נורתה ידועה אצלנו והיא
תיבה קטנה ובז כן תיבה ידועה ומגדל חוצר של עץ ידוע אצלנו ופקד
בעי' כי מכאור ואחריו מצינו שהוא מחרך ידועך תועלת פרישת ענר
פל גדי כי חוזי יתחרו ולא יתלכב וימכע האש מהגיע אל העץ ור' סבר
הם כבוי אסור אשילו כשעלת האש ואין להלכה כר' יוסי

ו נברי שכא לבבות אין
אומרים לו כבה ואל תכבה מפני שאין שבתתו עליהם
אבל קסן אין שומעים לו מפני שבן רביתתו עליהם
זה מכואר

ז כופין קערה על הנר בשביל שלא תאחו
האור בקורה ועל צואה של קסן ועל עקרב שלא תשך
אמר ר' יהודה מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב
ואמר חושש אנני לו מחטאת

הייקד אצלנו כי כל צואה או לכלבן
תהיה בבית ישיבתו של אדם שמוותר להוציאה בשבת לפי שהוא גרף
של רעי כי הוא אצלנו מותר לטלטלו בשבת אבל כל מה שאמר בסוף
כצואה של תרנגולין שמתהיה בבית הבשול והמלכה יש לבזק עליה
כלי במקומה ביורה שמה יכנס לשם קטן ויתלבלך בה ולפיכך קראת
צואה של קטן כלומר שינחק בה הקטן ומן החיות המזיקות יש מהן
שממינות בהכרח כשנושבות את האדם כמו קבת מיני האצעה והם
והנחשים וכלב שנטה אליו כולן מותר להרגן בשבת כשיזדמנו לו ואין
בזה מחלוקת כלל וזולת אלו מבעלי האדם מחותן שהן נושבות ול

נתייך שיהיו אותן הכלים ראויין להשתמש בהם בשבת כמו הסכינין והכסאות והקצרות והם נקראים דבר שמלאכתו להתיך אבל הכ הכלים שהן דבר שמלאכתו לאיסור כמו המדוכות והרחים מותר ללטלטן לבורך גיפן ולבורך מקמן אבל לא מהמה לנגל וזה הוא העקר בטלטול שבת זכור ואל תשכח ואין הלכה כר' נחמיה

נתייך שיהיו אותן הכלים ראויין להשתמש בהם בשבת כמו הסכינין והכסאות והקצרות והם נקראים דבר שמלאכתו להתיך אבל הכ הכלים שהן דבר שמלאכתו לאיסור כמו המדוכות והרחים מותר ללטלטן לבורך גיפן ולבורך מקמן אבל לא מהמה לנגל וזה הוא העקר בטלטול שבת זכור ואל תשכח ואין הלכה כר' נחמיה

כל הכלים הנמלין בשבת שבריהם נמלין ובלבד שיהיו עושין מעין מלאכה שברי עריבה לבסוף בהם אתפי החכיות ושבר זכיות לכסות בהם אתפי הפך ר' יהודה אומר ובלבד שיהיו עושין מעין מלאכתם שברי זכוי לצוק לחטון שמן

כל הכלים הנמלין בשבת שבריהם נמלין ובלבד שיהיו עושין מעין מלאכה שברי עריבה לבסוף בהם אתפי החכיות ושבר זכיות לכסות בהם אתפי הפך ר' יהודה אומר ובלבד שיהיו עושין מעין מלאכתם שברי זכוי לצוק לחטון שמן

עריבה היא קערה ומקשה תבטיל או מרק קופא והמה! וקשה שכיכסון הוא כשכסרו בשבת אבל אם נשברו מערב שבת אפי איב עושין מלאכתן

עריבה היא קערה ומקשה תבטיל או מרק קופא והמה! וקשה שכיכסון הוא כשכסרו בשבת אבל אם נשברו מערב שבת אפי איב עושין מלאכתן

האבן שבקירוריה אם ממלאין הימנה ואינה נופלת ממלאין בה ואם לאו אין ממלאין בה וסורה שה

האבן שבקירוריה אם ממלאין הימנה ואינה נופלת ממלאין בה ואם לאו אין ממלאין בה וסורה שה

שהיא קשורה בטפיה ממלאין בה בשבת קירוריה הוא כלי חרש ששואבין בו מים ותולים ממנו אבן כדי שיכ נייכבר וידר לתחתית המעין טפיה קמקוס קטן והטעם שבעבורי לא הותרו לשאוב בשבת כשאינו מתוקן גזירה שמה יחתך ממנו כי בידו בשבת ויתקנהו לשאוב

שהיא קשורה בטפיה ממלאין בה בשבת קירוריה הוא כלי חרש ששואבין בו מים ותולים ממנו אבן כדי שיכ נייכבר וידר לתחתית המעין טפיה קמקוס קטן והטעם שבעבורי לא הותרו לשאוב בשבת כשאינו מתוקן גזירה שמה יחתך ממנו כי בידו בשבת ויתקנהו לשאוב

ר' אליעזר אומר פקק החלון בזמן שהוא קשור ותלוי פוקקין בו ואם לאו אין פוקקין בו וחכמים אומרי בין כך ובין כך פוקקין בו

ר' אליעזר אומר פקק החלון בזמן שהוא קשור ותלוי פוקקין בו ואם לאו אין פוקקין בו וחכמים אומרי בין כך ובין כך פוקקין בו

פקק החלון הוא המפה שתולין בעד החלונות כדי שיסתיר אדם ופי פקק המסגר כלומר הדבר שסוגרין בו ומה שאמרנו חכמים בין כך ובין כך ר"ל בין קשור בין שאינו קשור בין שהוא מתוקן פוקקין בו והמהלכות הוא כשתפתא בהלכה עראי רבי אליעזר אומר חין מופ מוספיין בהלכה עראי ואפי ביום טוב וחכמים אומרים מוספיין א חהל עראי וחפילו בשבת והלכה כחכמים

פקק החלון הוא המפה שתולין בעד החלונות כדי שיסתיר אדם ופי פקק המסגר כלומר הדבר שסוגרין בו ומה שאמרנו חכמים בין כך ובין כך ר"ל בין קשור בין שאינו קשור בין שהוא מתוקן פוקקין בו והמהלכות הוא כשתפתא בהלכה עראי רבי אליעזר אומר חין מופ מוספיין בהלכה עראי ואפי ביום טוב וחכמים אומרים מוספיין א חהל עראי וחפילו בשבת והלכה כחכמים

כל כסוי הכלים שיש להן בית אחיזה נטלים בשבת אמר ר' יוסי במה דברים אמורים בכסוי הק הקרקעות אבל בכסוי הכלים בין כך ובין כך נטלין ב בשבת

כל כסוי הכלים שיש להן בית אחיזה נטלים בשבת אמר ר' יוסי במה דברים אמורים בכסוי הק הקרקעות אבל בכסוי הכלים בין כך ובין כך נטלין ב בשבת

אין ביניהם מחלוקת כי כסויי הכלי נטלין בין שיש להן בית אחיזה בין אין להן וכסויי קרקעות אינן נטלין אלא אם היה להם בית אחיזה אבל המחלוקת בכלים המחוברים לקרקע ר' יוסי סבר כי חין הפרש בין מחוברים לאין מחוברים יבטלו כסוייהם ואלעפי סאדין להם בית אחיזה וחכמים סוברים שהן כקרקע והלכה כחכמים והוא העקר האמת כי כל המחומר לקרקע הרי הוא כקרקע

אין ביניהם מחלוקת כי כסויי הכלי נטלין בין שיש להן בית אחיזה בין אין להן וכסויי קרקעות אינן נטלין אלא אם היה להם בית אחיזה אבל המחלוקת בכלים המחוברים לקרקע ר' יוסי סבר כי חין הפרש בין מחוברים לאין מחוברים יבטלו כסוייהם ואלעפי סאדין להם בית אחיזה וחכמים סוברים שהן כקרקע והלכה כחכמים והוא העקר האמת כי כל המחומר לקרקע הרי הוא כקרקע

מפנין אפילו ארבע והמשקופות של תבן ושל תבואה מפני האורחים ומפני בט בטול בית המדרש אבל לא את האוצר מפני תרומה ומועשר סהורה ודמאי ומועשר ראשון שנמלה תרומתו ומועשר שני והקדש שנפרו ותורמוס היבש מפני שהוא מאכל ל לעוים אבל לא את הטבל ולא מעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ולא את הבעשר שני והקדש שלא נפרד ולא את הלוי ולא את התרדל רבן שמעון בן גמליאל מתיר בלוי מפני שהוא מאכל לעורבים

מפנין אפילו ארבע והמשקופות של תבן ושל תבואה מפני האורחים ומפני בט בטול בית המדרש אבל לא את האוצר מפני תרומה ומועשר סהורה ודמאי ומועשר ראשון שנמלה תרומתו ומועשר שני והקדש שנפרו ותורמוס היבש מפני שהוא מאכל ל לעוים אבל לא את הטבל ולא מעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ולא את הבעשר שני והקדש שלא נפרד ולא את הלוי ולא את התרדל רבן שמעון בן גמליאל מתיר בלוי מפני שהוא מאכל לעורבים

מפנין מלה עברית מן פכית הכית ואמרנו אפי ארכענוחמש על דרך הרבוי כאלו אמר ח חפילו מנין ברול וכתבתי שלח יפנה אותו החונ כלו עד שלח יפנה שם מוס דבר וזהו ענין אמרו אבל לא את האוצר והטעם בזה כי קרקע האוצר תפור וחירב וכחוש שמה יפנה קרקעו בידו והוא אמרם דלמא חתי לאמוני גומות ולא הותרו זה אלא לדבר מצוה כמו שהמשיל מפני האמון ומפני ביטול בית המדרש ואם הערך אדם לשינה לא

מפנין מלה עברית מן פכית הכית ואמרנו אפי ארכענוחמש על דרך הרבוי כאלו אמר ח חפילו מנין ברול וכתבתי שלח יפנה אותו החונ כלו עד שלח יפנה שם מוס דבר וזהו ענין אמרו אבל לא את האוצר והטעם בזה כי קרקע האוצר תפור וחירב וכחוש שמה יפנה קרקעו בידו והוא אמרם דלמא חתי לאמוני גומות ולא הותרו זה אלא לדבר מצוה כמו שהמשיל מפני האמון ומפני ביטול בית המדרש ואם הערך אדם לשינה לא

מפנין מלה עברית מן פכית הכית ואמרנו אפי ארכענוחמש על דרך הרבוי כאלו אמר ח חפילו מנין ברול וכתבתי שלח יפנה אותו החונ כלו עד שלח יפנה שם מוס דבר וזהו ענין אמרו אבל לא את האוצר והטעם בזה כי קרקע האוצר תפור וחירב וכחוש שמה יפנה קרקעו בידו והוא אמרם דלמא חתי לאמוני גומות ולא הותרו זה אלא לדבר מצוה כמו שהמשיל מפני האמון ומפני ביטול בית המדרש ואם הערך אדם לשינה לא

מפנין מלה עברית מן פכית הכית ואמרנו אפי ארכענוחמש על דרך הרבוי כאלו אמר ח חפילו מנין ברול וכתבתי שלח יפנה אותו החונ כלו עד שלח יפנה שם מוס דבר וזהו ענין אמרו אבל לא את האוצר והטעם בזה כי קרקע האוצר תפור וחירב וכחוש שמה יפנה קרקעו בידו והוא אמרם דלמא חתי לאמוני גומות ולא הותרו זה אלא לדבר מצוה כמו שהמשיל מפני האמון ומפני ביטול בית המדרש ואם הערך אדם לשינה לא

הרחיבה בחמין ואין הפרש בפאן בין חמין שהאמנו מערב שבת א
בשבת לשי שהיא סכנת כשמות והלכה כר אלעזר בין עזריה ואין ה
הלכה כר יהודה

ד מי שהיה לו שני תינוקות אחד למול ערב
שבת ואחד למול בשבת ושבת ומל את של ערב השבת
בשבת חייב אחד למול ערב שבת ואז למול בשבת וש
ושבת ומל את של אחר השבת בשבת ר אליעזר מחייב
המאת ר יהושע פוסר

העקר אנחנו מילה שלא בזמנה אינה
דומה את השבת ולפיכך חייב אותו ר אליעזר לשי שהוא חובל ואינו
מקלקל שיהיה פגור וכן אמרו לגבי מילה מהקן הוא וינה שפטר
אותו ר יהושע לשי שהוא מל האחד שהיה חייב להמול בשבת ברשות
ואומר הנחיל וכתבה שבת לדחות לזה האדם ויש לו למול האחד מן
הדברים לח יחייב על האחר והחלק הרמזון שהורה בו ר יהושע ש
שהוא חייב חטאת זה אנחנו חייב אלף שקדים ויול בערב שבת א
אותו שהיה חייב להמול בשבת ואחר כך מל בשבת אותו שהיה חייב
להמול מערב שבת אז יהיה חייב לרביי הכל כי לא כתבה שבת לר
לדחות והכן שהדחה השבת סבר נמוך בערב שבת הכל אם לא ירד
ומל בערב שבת נשאר ו שניה ע לים ומל של ערב שבת בשבת ע
פגור לדעת ר יהושע הנחיל וכתבה שבת לדחות והלכה כר יהושע

ה קטן נמול לשמנה לתשעה לעשרה לאחד עשר לשנים
עשר לא פחות ולא יותר כדרכו לשמנה נולד בין הש
השמשות נמול לתשעה בין השמשות בערב שבת נמול
לעשרה יום טוב אחר השבת נמול לאחד עשר שני ימי
אין מלין אותו עד שיבריא

עקרי זאת ההלכה כי בין ה
השמשות הוא ספק אם מן היום ספק אם מן הלילה ומילה שלא ב
בזמנה אינה דומה לח את השבת ולא את יום טוב כי המילה מונת ע
עשה ויום טוב עשה ולא תעשה כי השם הוא צוה לשבות בו והוא המ
אמר שבתו ומכע בו מן המלכה והעקר אנחנו לח אתי עשה ודמי
את לא תעשה ועשה ועוד עקר אנחנו כי שני ימים טובים של ראש הש
השנה בלבד שהן קדושה אחת ועוד יתבאר במקומות שהם ביום אח
אחד כתבו וכשתדע אלו העקרית תהיה זאת ההלכה מכוונת ואמר
עד שיבריא רונה בו שיצא מחליו בכל מתגמר ירדת החוליו וישאר א
אחר ירדתו שבעה ימים שלמים ואם ימי הטוהר אז ימול ועבין א
אמרנו שלמים שהיו מיעת לעת ודע כי מי שגולד וכשתפק אם נולד ב
בחדש השביעי שהוא בן קיימא או בשמיני אעפי כי ברוב לא יתקיים
ולא ימיה ראוי שימול ביום השמיני ובשבת כי אם הוא בן של קיימא
הרי מילתו בשבת חובה ואם הוא נפל לא עשה כלום מי שמל אותו
הרי מעבין כמתקן חתיכה של בשר והוא אמרם בשר בעלמא הוא

ו אלו הן הציצין המעבין את המילה בשר ההופה את ה
העטרה אינו אוכל בתרומה אם היה בעל בשר מתקנות
מפני מראות העין מל ולא פירע כאלו לא מל

ציצין הם סכנות הבשר החופה ראש האבר ואמרנו החופה את העטרה
רונה כג רוכב גובה העטרה וכל זמן שהוא מתעסק במילה יתקן כש
בשבת בין ציצין המעבין ובין ציצים שחין מעבין ומשמך המילה
ושלך ידו חסור לשנו ולמזק ככתב אלף ציצין המעבין בלבד ולזה
העבין רמז באומר בתל"ז זה השיק עושין כל דרכי מילה ואמרנו אינו
אוכל בתרומה אם החבי"ל נכשתו יעל בלא מילה והעקר אנחנו
העל וכל הטמאים לזי אכלו בתרומה כאשר יתבאר בשמיני מיב
מיבמות ובעל בשר יזט טמן ופניו הבשר כי מרסין הבשר ולדולו
ונל"י ירהה הקדש ערל חבי"ש שהגזל מיהול

חולתם מכל דרכיה הכל שיה בין אמרה דרכיה אני או לא תאמ' אצל
סוף מתחילין בחלול שבת עד שהשכ על המשבר ויתחיל הדם להיות
שונת ומאותה שעה לתשלום שלשה ימים מחללין עליה את השבת ב
גם כן אלף אם אמרה דרכיה אני ולתשלום שלשים יום אפי אמרה
דרכיה אני אין מחללין עליה את השבת אבל עושין כל דרכיה על ידי
גילפי שהיא כמון חולה שאין בו סכנה והעקר אנחנו כי חולה שיש בו
סכנה מחללין עליו את השבת ואין עושין חלול שבת קטנים ולא גנים
ולא עמי הארץ כדי שלא ינהגו עמו כחלול שבת ויקל עליהם כי לא י
ידעו שזה החלול לא התירו לעשותו אלף מפני הכורך הגדול וההכרח
אבל עושין אותו גדולי ישראל ואם הוא חולה שאין בו סכנה עושין
דרכיו על ידי גוי וכן אמרו דבר שאין בו סכנה אומר לגבי ופוסה
ואומר תבא קמא שקושרין סכור הולד ומיחין אותו הכסוי כחלה מ
מימנו עד מונחי שבת וכורתין אותו ויכה הלכה אבל כורתין אותו ו
ומתקין אותו ונותנין עליו אתק הדם ודומה לו וכורתין אותו כב
כבדים כל זה בשבת ועוד יתבאר נרכי מילה בפרק שאחר זה והל
והלכה כר יוכי כאשר זכרנו

פרק תשעה עשר ר אליעזר אומר אם
לא הביא בלי מערב
שבת מכיאו בשבת
מגולה וכסבה מכסהו על פי עדים ועוד אומר ר אליעזר
כורתין עציץ לעשות פה מין לעשות כלי ברזל כלל אמר
ר עקיבא כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת אינה
דוחה את השבת מילה שאי אפשר לעשותה מערב ש
בת דוחה שבת

מכני זה יביא אותו מגולה לחבובי מצוה
ויכפה אותו כשעת הסכנה על פי עדים כדי שלא יחטאו אותו שהוא מ
מחלל שבת וכשפסע כשכין יביא אותו בשבת אבל דרך גמיה ר א
אליעזר מתיר להביא דרך רשות קדושים ואינה הלכה כי העקר אנחנו ש
שכלל שבת ר עקיבא המת והמילה אי אפשר מערב שבת לשי ש
שמונתה בשמיני על כל פנים

ז עושין כל צרכי מילה בשבת
מוהלין ופורעין ומוציין ונותנין עליה אספולנת וכמון ל
לא שחק מערב שבת לועם כשיצו ונותן אם לא טרף י
יין ושמן מערב שבת נותן זה לעצמו וזה לעצמו ואין עו
עושין לה חלוק לכתחלה אבל כורך עליה סמרטוט וא
ואם לא התקין מערב שבת כורך על אצבעו ומביא אפי
מחצר אחרת

סודעין הוא כאלו אמר קורעין הקדוש שעל הערלה
אספולנת הוא כמו משיחה עבה וכדחת בערבי מרהם כמון ידוע ל
לגוע ידוע והוא שאכל אדם וכדת' בשני נחיו כולע סמרטוט בג
בלוי והלוק הוא סיקוב חתיכה של בגד כדי שתכנס המילה באותה
הקב ויכרך שאר הבגד על האבר ואחר כן אמר שיביא מביית לב
לביית חבילו הם מבלי ערוכ וכמו כן יביא מחנך אחרת והוא עבין אמ
אמרם חבילו מחנך אחרת

ח מרחיצין את הקטן בין לפנ ה
המילה בין לאחר מילה ומולפין עליו ביד אבל לא בכלי
ר אלעזר בין עוריה אומר מרחיצין את הגילה ביום ה
השלישי שחל להיות בשבת ור יהודה מתיר באגד
באנדרוניום

אמרנו מולפין הוא מפרש הרחיבה שהחזיר
עליה כאלו אמר בפאן כינר מרחיצין את הקטן מולפין עליו ביד חב
אכל לא בכלי והולקת הוא זריקת המים או כל משקה וחלק ר אלע
אלעזר בין עוריה על זה ואמר כי מותר לרחוץ כל גופו בשבת לפני
המילה ולאחר המילה וכיום השלישי למילה וזאת הרחיבה היא

הכמות 'אכוס בעלי'
גורפין מלפני הפטם ומסלקין לצדדין מפני דברי
ר' דוסא והכמים אוסרין גוסלין מלפני בהמה זו ונותנין
לפני זו בשבת

פנים השור שמשמכין אותו תרגום כריאות פטימתא מ
וראי כמו רע וכלשון עברי כמו נשיעי הכקר וחכמים אוסרין לברק
מלפני הפטם ואכלו היה בקופה חו רומה לה . אבל אם היה אכוס
של קרקע והמפנה לשם אכוס הוא לרברי הכל דלמא אכוס להשוני
גומות וכמו כן אוסרין סלוק לצדדין אבל לסלק מלפני הבהמה מו
מותר אכלס ובתבאי שיסלק מלפני החמור ויתן לפני השור נח סיס
שיסלק מלפני השור ויתן לפני החמור כי מה שהניח החמור הוא ראוי
לאכילת השור ומה שהניח השור אינו ראוי לאכילת החמור כי הוא ס
הפסידו בריו . והלכה כחכמים

ה הקש שעל המסה לא יגענעו

בידו אבל מענעו בגופו אם היה מאכל בהמה או שהיה
עליו בר או סוין מענעו בידו מכבש של בעלי בתים מ
מתדין אבל לא כוכשין ושל כוכסין לא יגע בו ר' יהוד'
אומר אם היה מותר מערב שבת מתיר את כליו ושזמסן
כענעו הוא הטלטול . בר' הוא שמימין תחת הרקה והאזן . סדין ס
הרדיר הקטן הידוע אצלנו ונקרא בערבי חכרים . מכבש נקרא כע
בערבי תבת . והם שני לחנות שמימין ביניהם הכבדים המ
המכובסים מקושלים ואחר כך קושרין הלחות ומתקין אותן כרי
פיתעבו הכבדים ויהיה הקשול כזה וחין הלכה כר' יהודה

פרק אחד ועשרים נוטל ארס את בנו והא
והאבן בידו וכלכלה זה
והאבן בתוכה מסללין תרומה טהורה עם הטמאה וע
ועם ההולין ר' יהודה אומר אף מעלין את המדומעב
כאחד ומאה

התירו לטלטול כלכלה והאבן בתוכה כשלא תכאס
האחד שהיו ככלכלה פירות אבל אם אין בה פירות כשגשג בים לר
לרבר החסור . והתבאי השני שהיו הפירות שדרבן להתנבך כמו
הענבים והתותים והפרישים אבל אם היו חנוזים חו שקדים לח לפי
שחפשי לנעוץ מן הסל בארץ . והתבאי השלישי שתהיה האבן כב
בכך מן הסל לשתים הכקב לפי שהוא חלק מן הסל . והמדומעב
הוא הרבר המעורב מחולין ותרומה . ודמעס התרומה . וכבר ק
קדמו משעטי המדומעב כלל במהכת תרומות וממה שקדם זכרו כי
כשכפל חלק אחד מתרומה במאה חלק חולין צריך להפריש מן הכל
שעור התרומה והשאר יהיה מותר כי התרומה עלה באחת ומאה .
ואחר ד יבורה כי מותר להוציא חנות החלק בשבת ויהיה אותו הח
החלק שהוציא היא התרומה שאכלה בעצמה ולולי זה הדמיון לא יה
יהיה השאר מותר ואין הלכה כר' יהודה

ב האבן שעל פי החכית
ומטה על צדה והיא נופלת מעות שעל הכר טע
נוער את הכר והן נופלות היתה עליו לשלשת מקנחה ב
בסמרטוט היתה על של עור נותנין עליה מים ער שתג
שתכלה

כונע את הכר והן נופלות זה הוא כשהוא צריך לבר אבל אם הוא כ
צריך למקום הכר נוטל את הכר והמעו ענין וכלבר חס היה שכת
אכל חס הכיח המעו ענין שכת על הכר הרי זה כסין לרבר האכוס
ואסור לנעוץ . לשלשת ללוק וטמף מקנחה ידוע כלומר מקנח אותו
הטמף . סמרטוט בלויי הכבדים

ג בית הלל אומרים מעבירים
מעל השלחן קלפי ועצמו ובית שמאי אומרי מסרק את
הטבלה בלה ונוערה מעבירין מלפני השלחן פורין פ
פחות מבית ושער של אפונים ושל ערשים מפני שהוא
מאכל בהמה . ספוג אם יש לו עור בית אחיזה מקנחין
בו ואם לאו אין מקנחין בו בין כך ובין כך נטל בשבת

והעקר בכל זה שיבוקר האדם בטענה שהוא מתקשה אם נראה מהול
מנחין אותו כמות שהוא ואם אינו נראה מהול חותכין הכשר סביב
עד שיראה מהול כשיקשה . ואמרו סאלו לא מל ר' שיטוב וישרע
בשבת ואשפי שפי' ירו מן המילה ונמנה שאני חייב להזכירך בבאן
סהרם כשעבר ולא מל את בנו או ילד ביתו וחס עליו כיום השמיני
עבר על מצות עשה גדולה וחמורה כי אין בכל המצות כמנה ולא
יתכן לו לעולם לשלם זאת המצוה אבל זה הענין קשה יותר ממי שע
שעבר עליו חב הסבות ולא עשה סבה . אז ליל פסח ולא אכל מצה ל
לפי שזה אחר . שעבר יוס שמיני למילה לח כשטר מזו המצוה אבל הוא
מצוה ומורה למולו תמיד וכל זמן שלא ימול אותו ויהיה ערל יהיה
צובר על מצות עשה שהציע ומנה וכשימול אותו תסור ממנו זאת ה
העבירה וישעה מצוה . וכמו כן כל מי שיראש זה האדם ר' הילוד ה
הערל ולא ימול או יגע עובר על מצות עשה עד שימול אותו כאלו היה
פגו . וכשימול הילד יובע לזמן חיוב המצוה כשטר כל אדם ממיילתו
וכתחייב הוא למול את עצמו מיד וכל זמן שלא ימול עצמו הוא עובר
על מצות עשה עד שימול וכשימול ואפילו באחרית ימיו או עשה מצוה
וסר ממנו הענין ואם מת ונשא ערל או יהיה מחוייב ברת הכזר ב
בתרה כתי שלא ימול . ואינו יודע בכל המצות מצוה כזאת ר' של
יתחייב בה מלקות והוא מכוול גדול כרי ש'מות החוטא בחטאו

ה פרק עשרים ר' אליעזר אומר תולין ה
המשמרת ביום טוב ונותנין
לתלויה בשבת וחכמי אומ' אין תולין את המשמרת ביו
טוב ואין נותנין לתלויה בשבת אבל נותנין לתלויה ב
ביום טוב

משמרת הוא שק שנותנין בתוכו שמרי היין והיין יורד
ממנו זך ונלו והמשמרת קולטת את השמרים . ואמרו חכמים לת
לתלתם בשבת שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול והמסכן שמרי
בשבת במשמרת עשה מלאכה שהיא תלויה בורר או מקר והלכה
כחכמים

ב נתיצו מים על גבי שמרים בשביל שיצלו מ
מסננין את היין בסודרי ובקפיפה מצרית . נותנין ביצה
במסננת של חרדל ועושין יינמלין בשבת ר' יהודה א
אומר בשבת בביום ביום טוב בלגין במועד בהבית ר'
צדוק אומר הכל לפי האורחים

יכלו כמו יכנסו כי הדבר
הן קוראין אותו כלול והוא הפך עכור . ומכנסין כמו כלולין היין
בסודר ובתבאי שלא יטה בידו הכבד כפי הכלי כרי שיהיה נוסף במ
במקום מוסנע כרי שלא יעשה כדרך שהוא עשה בחול . והתבאי
בקפיפה מצרית שלא תהיה גבוהה מתחתית הכלי טפח אלא פחות
מזה כרי שלא יעשה אהל צדאי בשבת לפי שהוא אסור כמו שבארנו
וטבע הכיני . סטורפין ונתנין אותו ברברים העכורים יוצבו או
אותם ויכילו העב מן הרק . ויינמלין הוא יין ורבוש ואלפין . לבגן
כר' ויוה שממר ר' דרוק הכל לפי הארחין אפשר לפרשו בשני פ
פירושים האחד מהם כי הוא חלק על ר' יהודה בתאמרנו נכמונע כח
בחכית ואמרנו במוע הכל לפי הארחין ואשפי שיהי מאמרנו הכל לפי
הארחין בין בשבת בין ביום טוב בין במועד והלכה כתבא קמא
והוא שיעשה מן היינמלין כל מה שירצה

ג אין שורין את החלתית בפושרין
אבל נותנה לתוך החומץ אין שו
שורין את הכרשיעין ולא שפיין אותן אבל נותן הוא לת
לתוך הכברה או לתוך הכלכלה אין כוכרין את התבן
ככברה לא יתענה במקום נכוח בשביל שירד המוין א
אבל נטל הוא בכברה ונותן לתוך האכוס

שורין מלה יד
ידועה . חלתית היו משתמין בו לפי שהיתה ארס קרה כרשיעין
הוא זרע הנקדח בערבי כרסכה וכלשון הקדש בשמת ומאכלילין ח
אותן לבקר . ושפיין כמו יוקמין הו ממרחין ביד . אבל נותן הוא
לתוך הכברה והיא מתקנחת עם מאליה . כלכלה סל . כוכרין פע
פענה מן ככרי . מוין התבן הרק . אכוס מקום שאכסין עש הד

שדחמו' מי שנשחז כליו בדרך מהלך עמהם ואינו חושש הגיע לחצר החיצונה שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם

אולי יעלה על הדעת כי אסור ליתן תבשיל לתוך הכור גזרה שמה ירד הכלי לתחתית הכור ואתי לשוויי גומות' וגם כן יעלה על הדעת שכל יתן זונן לתוך החמין גזרה שמה יטמין ברמץ' ולכך ה' הוריענו בכאן כי מותר לעשות זאת הרומה להם' ואם הוא מבוחר והוא אמרם ואת המים היפים ברעים' נשאו כליו נשאו מבורת משרה ושורין' שוטחן אומר שמותר לשטוח כבדיו השרניים בחמה' ושוטחן מלה עברית שוטח לגנים' משטח חרמים' אבל לא כנגד העם כדי ש' שלא יחשדוהו שרחץ בשבת' וזה הסיבה דמיו ואין התר' לשטחן כי העקר חללנו כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אשלו כח' בחדרי חרדים אסור'

ה הרהוץ במי מערה או במי טבריא מ מסהפג אכילו בעשר לו נטיאות לא יביאם בידו אבל ע עשורה בע אדם סכתגין בלונטית אהת פנהם ידיהם ורגליהם ומביאין אותה בידם'

זאת החיצה אינה אלא במקום שמונת לו לטלטל ממנו לביתו ומביתו לאותו מקום כמו שיהיה כחצר או במריכה ויהיה שם ערוב ולא כשאר להחזיר הלא חלילה שמה יב יסחוט הכבד שמתעבבו כשנסרה ואז יוציאוהו יבש' וכש נכשאר לו כי חוץ רדך להוציאו זה הכבד שמתעבבו מניקוס' רח רחצתו ויהנו שם ולא יחוש לו בין שיהיה יבש או שרני' ואם כי אשלו כשתעבב בעשר רדדים והם הנקדחים חלונטיאות כי החלונטיות' אחר ההחזקה בלי כסף חוץ בה מים שיצטרך לשחוט אותה וחשלו כחט' א אותה לא יבא ממנה דבר אעפי' בלא יביאם בידו גזרה שמה יביא' ה' הראשונה ויסחוט אותה' ואם הרומץ רבים בטלה הגזרה לשי' שהם מוכיחין אלנו את אלנו ולשכך יביא הרדיד שמתעבבין בו וחשלו הוא ש' שרני לשי' שרבים כשתעבב' בו' וזאת המעשה דמיו והשכך כי חשלו ח' אחר יביא הרדיד שמתעבב בו בידו

ז סכין וממשמשין אבל לא מתעמלין ולא מתגרדין' אין יורדין לפילומה אין עושין אפקטיווין בשבת אין מעצבין את הקטן ולא מחזירין א את השבר מי שנפרקה ידו או רגלו לא יסרפם בצונן א אבל רוהץ כדרבו ואם נתרפא נתרפא'

ח סכין כלומר מושחין בשמן וממשמשין הוא מבורת משה משתיהו וענינו מסיכה וגרייה כלומר כשמושחין וגורדין הידים על כפר האדם כחמץ' מתעמלין כמו מתעבבין' והוא מבורת עמל' שיעיול האדם' עמלו בזכיו בו' והוא העמל והיבשה' מתגרדין מבורת להתגרד בו' וכמהו בלשון ח' חכמים' מתחכבין' לפלומה קורדימא בוד המים ויש בו חמיונות' ל לשי' שהמים מוכסבין בו והכבש' לשם יזיע והיבשה כיום שבת אסור' אשקטוויין פי הקיא' והיא מלה מורכבת ממלות חרמיות' ח' אשקטוויין פי הונחת הלחם מן הכסול' דל' שיקרא חלחם ויניח' מין האכזר ומכח קורס' שיתעבב' וכתנאי שישתה סם מקיח' והוא האסור' אבל להכבש' אכבשו לתוך פיו מותר' מעצבין הוא השבת חליות' ה' השדרה ושיריכתן' והו' כמו כוכה אבל כריכת קולר' כבגדים' וחתולו' מותר' ואמרם אין מחזירין את השבר אינה הלכה' והשכך מחזירין את השבר כשרקה ידו כלומר כשמת פרק היד או הרגל'

פרק שלשה ועשרים שואל אדם מחברו ב כדויין וכדי שפן וב' ובלבד שלא יאמר לו הלוצ' וכן אשה מחברתה כברות' א' אינו טאמינו מניח סליתו אצלו ועושה עמו השכון אהר' שבת' וכן עו' ב' פ' פסחים ב' ורוש' שהל להיות בשבת מניח סליתו אצלו ואוכל פסו' ועושה עמו חשבון לאחר יום טוב'

מה שהרשו בית הלל טלטול הקלפות והעצמות לשי' מהן ראויין לז למאכל הכהמות' וטבלה לוח בדול' ישימו עליו השלחן כדי שיטלו בו עליו הפירורין' ושער של אפונין הם קליפות האפונין' וספגידונה' והוא כמין כעבה לחוף היה נשואב המים ומשתפב' בו' וכינת אחיזה שלבו' הספג הכוזב כשיש לו בית אחיזה ואחזין אותו בו' א' אינו מתעבב ולא כסחטו כשמתעבבין בו' ואשלו ר' שמעון אסור להשתעבבו כשאין לו בית אחיזה לשי' שהוא מתעבב' וכסחטו כשכרח' וכל דבר שיהיה הכרחי מודה בו' ר' שמעון אעפי' שאינו מ מתעבבין כי ר' שמעון אינו אומר דבר שאינו מתעבבין מותר אלא כש כשהתעבבות המלאכה אפש' שיהיה ואפש' שלא יהיה כאמרם גזר' אדם מטה כסא' וספג' ובלבד שלא יתעבבין לעשן' חרין כי אפש' לבררו ולא יעשה חרין אבל דבר הכרחי' לו והוא אמרם מודה ר' שמעון כשביק רישיה' ולא ימות' ומאמר החכמים בין כך וכין כך' לל' שיהיה לו בית אחיזה שמותר להשתעבבו בו' או לא יהיה לו מותר לטלטלו בשבת' והלכה כחכמים'

פרק שנים ועשרים חבית שנשברה מצילין ממנה מוזן ג' סעודות' ואומר לאחרים באו זה והצילו לכם' ובלבד שלא יספיג' אין סוחטין את הפרות להוציא מהן משקין ואם יצאו מעצמן אסורין' ר' יהודה אומר אם לאכלין היוצא מהם מותר אם למשקין היוצא מהן אסור' חלות רכש שרסקן מערב שבת יצאו מעצמן אסורין' ר' אליעזר מתיר'

הטעם אשר בעבורו לא יספיג' שלא יעשה לדרך' שהוא עושה בחול' ומאמר ר' יהודה' אם לאכליה רוצה בו' כי כשהכבים אותן הפירות לאכליה היוצא מהן מותר' כי לאכליה היה מוזמן אותה דבר קוב' ממנו ואם הכבים למשקין אותה ה' המשקין חבין מותרין לשי' שאין לו רשות לשתות מאותן המשקין בשב' ועקר מחלקתם' בזאת המעשה הוא בתנאים' ורמוכים בלבד' אבל עכבים וזיתים הכל' מותרים שהיוצא מהן אסור' ושאר פירות מלבד עכבים וזיתים' ורמוכים הכל' מותרים שהיוצא מהן מותר' ואשי' הכבים למשקין ומחלקותם' בתנאים' ורמוכים' כי החכמים דמו אותם לעכבים וזיתים' לשי' שדרך' כבי' אדם לעגור' אותם כעכבים' וזיתים' ור' יהודה' דן כל מין ומין לעצמו כאשר תראה' והלכה כר' יהודה' והלכה כר' א' ח' חליעור'

ב כל שבא בחמין מלפני השבת אין שורין אותו ב' בחמין בשבת זבל' שלא בא בחמין מלפני השבת' מדיחין אותו בחמין בשבת חרין מן המליח הישן וקולים האספגן שחדותן היא גמר מלאכתן' אחר' כי כל מה שכתבש' קודם השבת' ואחר' כן הוציאו מן המרק והענינו שמוותר להסרתו במים חמים' וכל מה שלא כ' כתבש' קודם השבת' שאסור' להסרתו אלא' מדיחין אותו בלבד' חוץ מן הדג המליח ומין דבדק הקלפה' והוא הנקרא קנליים האספגין לשי' שחלו רוחתן מכשירתן' לאכליה ויהיה כמו שכשנן בשבת'

ג שובר אדם את החבית לאכול ממנה גרוגרת ובלבד שלא ית תבויין לעשות לה כלי' אין נוקבין מגופה של חבית' ד' דברי ר' יהודה' ר' יוסי מתיר' לא יקבנה מצדה ואם ה' היתה נקובה לא יתן עליה שעוה מפני' שהוא מרר' אמ' ר' יהודה' מעשה בא לפע רבן יוחנן בן זכאי בערב ואם' חודש אע' לו מחטאת'

ל' לא יקבנה מצדה' לל' מנד' החבית' ושעו' הוא הדונג' ממרח כלומר מחליק' כמעט שיחייב ר' יוחנן חטאת' ל' זה שנת' שעה על פי הנקב' והלכה כר' יוסי' נותנן תבשיל ל' ל' לתוך הכור כשכיל שיהיה שמור ואת חמים היפים בר' ברעים כשכיל שיצנו ואת הצונן כחמה כשכיל' שי'

הטעם לאסור שיאמר אדם הלכתי בזה שמא יכתוב ויתר הדברים מן מוכנים ומבוארים

ב מנה אדם ארחיו ואת פרפרותיו מפיו אבל לא מן הכתב ומפיהם עם בניו ועם בניו על השלחן ובלבד שלא יתכוון לעשות מנה גדולה כגון קטנה משו קוביא מטילין חלשים על הקדשים ביום טוב אבל לא על המצות

טעם מה שאסרו למנות מן הכתב בזה שמא יקרא אגרת שלום בש בשבת והוא חסור כי לבד הפרי הנכבדות או פירושיהם אסור לקרות בשבת או ביטוי ופירוץ היה אותה הספר בחכמה מן החכמות ומפיהם פירושו מטיל בגדולות ושיעור זאת המשנה כך ומפיהם עם בניו ועם בני בניו על השלחן בשבת אבל לא עם אחר ובחול מותר להפיש עי עבד אחר ובלבד שלא יתכוון לעשות מנה גדולה כגון מנה קטנה מ משום קוביא וקוביא שם כופש על כל מיני סמוק שיוסבם עליו שי שיפח אדם ממנון חבירו בהסכמת אותו השחוק כמו הפספסין וס והגרדסיר וזולתם מן הדומים להם וחלשים מין מן הגדולות והוא שיקבצו דברים שלא ידמה אחד מהם לחברו כמין האכזבים ופירושו כל אחד מאותן האכזבים דבר אחד מאותן הדברים ואותן החפצים ל לעצמו ויתנו אותן החפצים לאיש אחר כברי שיבא במקרה וישים א אותן החפצים חפץ אחד על כל מנה ומנה ממונות הקדשים וכוונת כל אחד ואחד מכתו כפי גודלו והתירו חכמים לעשות זה ביטוי לפי ש שהזריות באכילת קדשים וליטול מהם מנה גדולה ויפה מנה ומה שאמרו אבל לא על המנות דל מנות של חולין שאין מטילין חלשין ע עליהם ביום טוב ומלת חלשין מלה עברית חולש על גוים

ג לא ישבור אדם פועלים בשבת ולא יאמר אדם לחברו לשבור לו פועלים אין מחשיבין על התחום לשבו פועלים ולהביא פירות אבל מחשיבין הוא לשמו ומביא פירו' כידו כלל אמ' אבא שאול כל שאנו זכאי באמירתו רשאי אנו להחשי עליו

פסל מוריס כי מותר לאדם שיאמר לחברו שמור לי פירותי שכתחומך ואשמור לך פירותיך שבתחומי וכמו שמותר לבנות חברו בשמירה כך מותר לו שיחשיב לשמור וזהו ענין אמרם כל שאנו זכאי באמירתו רשאי אנו להחשיב עליו וענין להחשיב על התחום שילך בשבת עד סוף תחום שבת וישב בסוף התחום עד שיצא שבת ויעשה דבר פלוני וכבר ידעת כי אסור לנו ב בשבת הדבור ושיענה וההשתדלות בשום דבר שנעשה אותו לאחר השבת מן הדברים שהן חסורין לעשות בשבת כמו שפירשנו ואמר מ ממונות חפצך ודבר דבר וכתוב עשות חפצך ביום קדשי מלבד אם הוא דבר מצוה ויהיה דבור חפשי שמים כגון שידבר בו אדם בשדוכי הנערים והנערות ולמור הדבירה תורה או כתב או מלאכה כי ה השתדלות באלו הדברים כולם מצוה

ד מחשיבין על התחום לפקח על עסקי הכלה ועל עסקי המת להביא לו ארון ו ותבריבין גוי שהביא חלילין בשבת לא יספור בהן י ישראל אלא אם כן באו ממקום קרוב עשו לו ארון וח והפרו לו קבר יקבר בו ישראל ואם בשביל ישראל לא י יקבר בו עולמית

לפקח פירושו בזה המקום לשאול ולחקור ע עסקי כמו נרכין ארון ארון עין תבריבין ידוע והם הגברים שבהם נקבר המת חלילין כלים חלולין עושין בהם קול ידוע לעורר הכביה והאכל ואמרו ממקום קרוב מתוך המדינה אבל אם לא היו ע עמו במדינה אסור לעשות אבל בהן בזה שמא מחוץ לחומה באו ש שפוח רשות הדבים ואמנם בארון וקבר אם בשביל ישראל לא י יקבר בו עולמית לפרסום הרב חלל כל בני המדינה וכל מה שהתירו ממה שעשו הגוים בשבת אינו מותר אלא עד שימתין למוצאי שבת ככדי שיעשה וכן אלו החלילים אפ"י שראינום שבו מן המדינה

ה עושין כל צרכי המת סבין ומדיחין אותו ובלבד שלא י

יוזו בו אבר שומטין את הכר מתחתיו ומטילין אותו על החול בשביל שימתין וקושרין את הלחי לא שיעלה אא שלא יוסיף וכן קורה שנשכרה סומכין אותה בספסל או בארובות המטה לא שתעלה אלא שלא תוסיף אין מאמין את המת בשבת ולא כחול עם יציאת נפש וכל המחטין עם יציאת נפש הרי זה שופך דמים

כששומט אדם מה שתחת המת מן הגברים כמנה מוטל על החול וזו היא כו כונתו באמרו ומטילין אותו על החול לא שיוזמו ממקומו ויטילו א אותו על החוף כי זה כבר התנה ברחיבתו ואמר ובלבד שלא יזיזו בו אבר לפי שאכלטול המת בשבת אסור ומאמין ענימת הענינים ו וסתמתם

פרק ארבעה ועשרים מי שהחשיך כהדו נ נתן כיסו לנכרי ואם אין עמו נכרי מניחו על החמור הגיע לחצר החיצונה נז נוטל את הכלים הנטלין בשבת ושאינן נטלין מתיר את החבלים והשקין נוטלים

התירו לנו שיהן כיסו לנכרי מפני שאדם יכול על ממונו ואי אפשר שיזרוק כיסו ולולי זאת השתירה ה היה מביא אותו הוא בעצמו ומה שאמרו מניחו על החמור בתכא"ש שיניחנו על החמור בשעת הלכו וכשיעמד שיטלנו מעליו כדי שלא יעשה הנחה וכשיחזור לילך מחזורו עליו עד שיגיע לפתח ביתו וי רטלנו מעליו כשהוא מתהלך ויזרקנו לתוך ביתו כל אחר יד כדי ש שלא יהיה מוכנים מרשות הדבים לרשות היחיד ומה שהתירו לנו לתיר להניחו על הכהמה כשהיא מתהלכת כדי שלא יהיה מחמור ומחמור רח הוא הכותף דבר על הכהמה ומכיון אותה או יכה אותה במשאה ו ניימחר אותה ללכת אפ"י שלא כתף עליה דבר ואפי' יהיה המשא דבר מועט ושכך קהלכה המחמור בשבת פגור וכבר הודעתך כי פגורי שבת פגור אבל אסור ואם אין עמו לא בהמה ולא גוי הוא עצמו מ מביא אותו וילך בו פחות מארבע אמות ומה שאמרו הגיע לחצר מדאסונה אינו נקשר בדיון הים

מתירין פקועי אמיר לפע בהמה את הבפין ומפספסין אבל לא את הורין אין מרסקין לא את השחתולא ההרובין לפני בהמה בין דקה בין גסה ר' יהודה מתיר בתרובין לדקה

פקיעין זרין הם חלומות עמיר אלא שהפקיעין הן קטנות והם מ משתים שתיים והזרין הן גדולות משלשה שלשה וחמרו אבל לא א את הזרין רל אין מפספסין את הזרין אבל להתיר הגדולות מותר ופירוש מפספסין כמו מפרכין והוא שמחככין אותן בין שתי הידים וכיפין מין מן הפקיעין ומרסקין כמו מחתבים ושהתירונו כלל עברי בו אחר גוי המלך ואין הלכה כר' יהודה

אין אובסין את ה הגמל ולא דורסין אבל מלעיטין אין מרמין העגרים א אבל מלעיטין אותן מהלקטין לתרנגולים ונהגין מים על גבי מורסן אבל לא גובלין אין נותנין מים לפני דב דבורים ולפני ידעם שבשוכך אבל נותנין לפע אווזין ות ותרנגולים ולפע ידעם דורסות

אכנס שם המקום שמטימין כו המספוח לבהמה וענין אמרם אין חובסין שלא יאכלכה מונו ימים רבים והוא אמרם אין עושין לה הכוס בתוך מעיה ודורסין הפירוש הקרוב אכלי שלא ישומו בחזקה הגמל על המחבל כדי שיאכל הרבה מלעיטין כינינת המחבל לתוך פי החבל ממרין זריקת קמ המחבל למעי בהמה עם המים והמרים מלעיטין למקום שיכולם לקחוי ואמר ממרין למקום שאין יכולה להחזי ושתיהן מלות עבריי מלעיטין מותרת הלעיטני כא וממרין מענין הפסוק שור ומריר

מהלקטן שישים האוכל בידו והם לוקטין אותו מורסן ירוע בובלין כמו לשון דורסיות יוני הכיתוס מיוחסות להירודוס שהיה מציל אותן בקיבלו

ד
מחבתין את הדלועין לפני הכהמה ואת הנבלה לפני הכלבים ר' יהודה אומר אם לא היתה נבלה מערב שבת אסורה לפי שאינה מן המסוכן

ואין הלכה כר' יהודה

מפירין נדרים בשבת ונשאלין נדרים שהן לצורך שבת ופוקקין את המאור ומודדין את המטליות ואת המקוה בעשה בימי אבין ושל ר' צדוק וזבימי אבא שאול בן בטנית שפקקו את המאור במב בטפיה וקשרו את המקורה בגמחי לידע אם יש בניגית פותח טפח אם לא ומדבריהם למדנו שפוקקין ומודדין וקשרין בשבת

ההפדה שיפר הבעל או האב כאשר יתבאר במסכת נדרים ושאלה הוא שיתחרטו וישאל לחכם וייתר לו נדרו וההפדה מוקרת בין לצורך שבת בין שלא לצורך שבת אבל שיהיה מותרת חלה לצורך שבת ושוקקין את המאור הוא שיתמו את החלון סוממנו טבבס האורה בכלי מן הכלים אבל לשתמו בכגד תלמי כמו מסך סבה כתפרש ר' יצחק וימטליה חתיכה של בגד מודדין אותה לידע אם יש בה שלש אנכענות על שלש אנכענות ואם יש בה יותר היא מקובלת טומאה כאשר יתבאר חלו העקדים במסכת כלים ואם היא פחותה מזה השיעור אינה מקבלת טומאה וכמו בן מדרין המקוה לידע אם יש בה שיעור מקוה והוא חמה על חמה ברוב שלש חמות אם לא וטפח קיתון מקורה לח קטן ביי גומא בניגית קערה ועלתה חממה כי כשיש מתכני אחד ויש בין אותו בית ובית אחד חלון אם יש באותו חלון טפח על טפח או יותר כעמא הבית השני כי העקר הננינו טפח על טפח מכאן את הטומאה כאשר נבאר במקומות במסכת חלה אהליות ובארנו זמן היה בין שני חלונות חלון חלון קערה של זכוכית כגון שמשית וכשבר באותה הטומאית שבר וקשרו נוח החד בעין וקשרו אותה הלוח במלא להניח מרגו הלוח על מקום השבר הפ השני ובמשמית נאחר בן מדרין הלוח חס היה בו טפח על טפח יבא את הטומאה ואם הוא פחות אינו מטומא הבית החד בטומאת החח האחר מה שהתרכו מידקה בשבת בתנאי שתיה מדידה של מנה נכמו כן הקירה של מנה ותנאי השני בקפירה של תהיה קש קפירה של קיימא חלה בגמי ודומה לו כאשר התנאי

נגמרה מסכת שבת

מסכת ערוכות

מכוי שהוא גבוה מעשרים אמה ימעט ר' יהודה אומר א אינו צריך והרחב מעשר אמות יפעט אם יש לו צורת פתח אעפי שהוא רחב מעשר אמות אינו צריך לימעט

ליהודה אומר כי שיער היבלי המלכים אולי הו גבוהות יותר מע מעשרים אמה ולשיק' נוכח לעשות בפתח המכוי ערוכ כאשר יתבאר לפניה ואולי היה גבוה יותר מעשרים כל מה שיהיה ותבא קמא אומ כי כשיהיה גבוה הקורה העומדת על ראש המכוי יותר מעשרים אמה אינה נכרת ולא יביטו אליה ולפיכך אמר אם יש בקורה הכתו ה' יצאה בין כתלי המכוי שתחום ונוטות כמו אותן שאנו קורחין א

אחת בעיני מקדכן והם שקראוין אותן החפצים חמלתרא לא יבטרו למעט ואילו יהיה גובה הקורה המפותחת יותר מעשרים אמה לפי שכני אדם כולם יביטו אליה לרוב חשיבותה ויתאמת ההה היכר וכמו כן אם יש לה צורת פתח אינו צריך למעט ואילו היה ג גבוה יותר מעשרים אמה וצורת פתח הוא שני עמודים בגובה וט ושלישי ברוחב כטוי על ראשיהם מלמעלה והוא אמרם קנה מכאן נקנה מכאן וקנה על גביהן וכשנצטרך לצורת פתח אינה לא זו כלכר לא בעירובין ולא בשכה וחייב אתה לרעות כי המכוי לא יהיה גבוהו פחות מעשרה טפחים בשום פנים ולא יותר מעשרים אמה אלא בא באחד מחלונותיהם והם שיהיה לו צורת פתח או חמלתרא ולפיכך אם יש גובה קנה מכאן נקנה מכאן עשרה טפחים לא נצטרך שיהיה קנה על גביהן נוגע בהן אלא אפילו צטרך מהן יותר משלשה טפח טפחים נחשוב אותו צורת פתח ודע כי כל חמ' הנזכרת בעירובין ו נסכה וכלאים היא חמה בינונית כל בת ששה טפחים וכל מה שנכ סכנצטרך למוד חיזה רוחק שיהיה באחד מאלה השלשה מקומות כתיב כתבין בני לחומרא והוא כי אתה תמוד בטפח מנומנם אם יהיה בני חומרא כיון גובה סוכה וגובה מכוי אם יש בהם יותר מעשרים אמה ויהיו תפולים וכמו כן תמוד בטפח שאינו מנומנם אם יש בני חומרא כמו עשרה טפחים של גובה מכוי וגובה סוכה ושם עשרה א חמה של קדחת הכרם ושתיים עשרה חמה של מחול הכרם שקים בא באורם במסכת כלאים וכל הדומה לה וענין מנומנם שיהיו אגב אנכענות ירך מן הצננות קתת על קתת מהודקת בשעת מירדת ה השעה טפחים ושתיים החככענות כל מה שתוכל ושאינו מנומנם הוא השך זה והוא שתהיה אנכענות קרובות זו לזו ולא יהיו מקובצו אלא מרווחות שיכנס האור ביניהם ושמוד זה העקר נאל תטריחמו לסנות בכל מקום ואין הלכה כר' יהודה

הכשר המכוי בית

ב
שמאי אומר לח' וקורה בית הלל אומר לחי או קורה ר' איעזר אומר לחיים משם ר' ישמעאל אומר תלמיד א אהוד לפני ר' עקיבא לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על מב י שהוא פחות מד' אמות שהוא צריך לחי או קורה ו ועל מה נחלקו על מארביג אמות ועד עשרים שבית ש שמאי אומר לחי וקורה ובית הלל אומר לחי או קורה אומר ר' עקיבא על זה ועל זה נחלקו

המחלוקת שיש בין תבא קמא ור' עקיבא שהאחד סובר כי המכוי שי שיש ברחבו פחות מארבעה טפחים אינו צריך לא לחי ולא קורה והם והשני סובר שהוא צריך ולא כתבאר בתלמוד חי זה מהם סובר אחת הסברות' והעקדים שאתה צריך לזכור כי המכוי הנכר כלחי וקורה על דעת בית הלל הוא שיהיה איכס יותר מרחבו אפילו מעט וכש הוא מרובע ר' ארכו כרחבו הוא צריך לחי יועיור נדרו יהיה בר ברחבו ארבעה טפחים או לחי מכאן ולחי ויכאן ויהיה רחבם חיזה שיעור שיהיה כרין חצר שהיא צריכה פס ארבעה או שני פסין במשהו ולא יהיה מותר להשתמש בו וכן כשיהיה בית ארבע יותר מרחבו דינו כרין מכוי ולחי או קורה כלכר יפסיקו ומוותר לטלול ברוכו כלג וענין הכשר מכוי הכתנו והזמנתו להשתמש בו אחר עשיית הערוב כאשר יבאר באמרים הכשר אוכלין שענינו הכנתם והזמנתם לטי לטומאה' ודע כי המכונות שאינן תפולסין הם כרמלית כשהמכוי פתוח לרשות הרבים כאשר בארנו בתחלת שבת' ואם עשה קורה ל לזה המכוי והוא עין גבוה מן הבנותל בגובה הנזכר' ועוד יתבאר ש שיעור רחב אותה הקורה ראוי לעשות בו הערוב והוא כרמלית לע לענין זריקה ר' ל' כי מי שזרק מרשות הרבים עליו אינו חייב כר' ואם עשה לו לחי יהיה רשות היחיד והצורך לתוכו חייב כי העקר חלבו ק קורה משום היכר' לחי משום מחיצה ואין הלכה כר' חליעזר' וזה הת התלמיד הכוזב בבאן הוא ר' מאיר ועל פני הדעת ר' דברי ר' עק עקבא או ר' מאיר הלכה כבית הלל

קורה שאמרו רחבה לקבל אריח והאריח חצי לבנה של שלשה טפחים דיה לקורה שתהא רחבה טפח כרי לקבל אריח לארבו

בין חבל לחברו שלשה טפחים שיעור חבלים ועבין יתר על טפח כרי שיהא הכל עשרה טפחים

זה מבואר כי שיעור מחיצה צדקה טפחים והעקר אצלנו כל פחות משלשה כ כלבור דמי וזה מכלל הרב ים שהם הלכה למסמ מימי ולפיכך בר דרך שיהיה בעב חבלים יותר יל טפח להשלים השלשה שיעורים פאשרים בין חבל לחבל כרי שיהיה ביניהם פחות משלשה

מקיפין בקנים ובלבד שלא יהא בין קנה לחברו שלשה טפחים בשיירה דברו דבריר יהודה וחכמים אומרי לא דברו בשיירה אלא בהווה ובל מחיצה שאינה של שתי ושל ערב אינה מחיצה דבריר יוסי בר יהודה וחכמים אומרים אחד משע דברים ארבע דברים פטרו במהנה מביאין עצי מבל מקום ופטורין מרחיצת ידיים ומדמאי ומלערב

הזכיר כמה מקום מחיצה של ערב בלי שתי והוא א אמרם מקיפין בחבלים וזהו כפאן מחיצה של שתי בלי ערב והוא מ מקיפין בקנים ואחר כן אמר ר יהודה כי לא התירוה אלא לשיירה זה והוא שיהיו יתר על שנים ותבא קמא אמר כי אין הפרש בין שיירה וי יחיד כל הנריק ליענות מחיצה כשיירה דין שתי או ערב כמו מקיפין בקנים או בחבלים וחכמים שאומרים אחד משני דברים אומרי כי אפלו יחיד במדינה דין אחד משני דברים באי זה מקום שתהיה המ המחיצה נממה שאתה חייב ליעת כי כשכת אחד או שנים במ במדבר ועשו מחיצה כאשר זכרנו כי מתבאי המחיצה שלא יקרה בה יותר מבית שארתי והוא מקום שיש במדינה בעת השבוע חמשת אלפ אלפים חמות באיזה תבנית שיהיה והוא שער מרת חדר המשבן שה שהיה ארבו מאה ורחבו חמשים ואם היו שלשה או יותר הם שיירה ויכולין לעשו מחיצה כשיעור הנריק להם וכלי קים והשמישים נחשילו אם יהיה במדת המקום מ לין הרבה ובתבאי שלא ישח מן המקום שהקישו בו המחיצה מקום פניו ויהיה בשבועו בית הארץ וזה המחנה הנזכר בכפאן חשילו למלחמת הרשו וכל שבן למלחמת מנה נחמו מקילין עליהם לשי שהם מתעבקיין בבבנוש הונות הארץ כי מ מכיאיין ע ים מכל יקום אפלו ברעו אותן כעליהן ועזו אותן חבי חבילות חין עליהם עין בול נשארין מחיצה ידים הוא שהם יכולין לחבל בלח נבילת ידים קודם האכילה ואין מעריחים ע עליהם לבקש מי חבל אחר החבילה ירחנו ידיהם בהשחך לפי שהיא סבה מפני שהמלח שלהם מויק לעינים והיה מנהגם לנכול במלח בעת האכילה ולכן כחוש שמא יגע בידו על עינו ויזיקם וזהו טעם נבילת ידים אחר האכילה וקראו אותה מים אחרונים גמראמי ע עינו שהיו רשאין לחבל דמיו והוא דבר שלא הוציאו ממינו החקים שהוא חייב להוה אצ בבון תרומת מעשר ומעשר שני וכבר בארנו דמיו ומשפטיו במסכת דמיו ומלעייב ענינו שהן רשאין להסתמש במחנותם מ זהל חל חל ופוגרין מלעשות עירוב בין החבלים שהם כמו חרות חבל עירובי תחומין חייבין בהם ועוד יתבאר עירובי תחומין במקומם מוחת המסכתא וחין הלכה כר יהודה ולא כר יו יעסי והלכה כחכמים שאמרו אחד משני דברים

פרק שני עושין פסין לבידאות ארבע דין דיומדין גראין כשמנה דבריר י יהודה ר מאיר אימר שמנה גראין כשנים עשר ארבעה דיומדין וארבעה פשוטים גבהם עשרה טפחים ורהבם ששה ועבים כל שהו וביניהם כמלא ארבעה רבקות של שלש שלש בקר דבריר מאיר ר יהודה אומר של ארבע ארבע קשורות ולא מותרות אחת נבוכת ואחת יוצאה

דיומדין מלא מורכבת משתי מלות דיו עמודין ודין כלשון יוני שנים על כן פי המלה שנים עמודין וזו היא נגדית

לכנה ידועהיא מרובעת בשלשה טפחים על שלשה טפחים ואמרו דיה לקורה שתהא רחבה טפח הוא השלמה למה שחבר כי לפי שז כדריכה שתהיה כרחב ארית והוא טפח ומחנה השלים זה המאמר וא ואמר דיה לקורה שתהיה רחבה טפח ואחר כן הראה טעם זו ההש ההשלמה ואמר כדי לקבל ארית לארכו דל חשילו אין לרחבה אלא ט טפח ואפשר שיתקיים עליה ארית שיהיה על אורך הקורה

רחבה לקבל ארית ר יהודה אומ רחבה אעפי שאינה בריאה

לקבל ארית שתהיה חזקה לשכול כונר הארית ולא תשבר ואין הלכה כר יהודה

ה היתה של קש או של קנעם רואין אותה כ כאלו היא של מתבת עקומה רואין אותה כאלו היא פ פשוטה עגולה רואין אותה כאלו היא מרובעת אם יש בהקפה שלשה טפחים יש בה רוחב טפח

יש לך לדעת כי יחוס אלכסון העגולה אל המסבב אותה בלי ידוע ואי אפשר לדבר בולעלם באמת וחס יין וו ההשגה אינה מאתנו כמחשבת הכת הנ הקדחת גהליה אבל הוא בטוב שו זה הדבר בלי ידוע ואין במציאותנו שיושב אבל ידוע זה בקרוב וכבר חכמו התשובות לזה חכמי ליריעת יחוס אלכסון אל המסבב בקרוב ודרך המושפת בזה הק הקרוב אפי עליו סומכין חכמי החכמות הלמודיות הוא יחוס הא החחד לשלשה ושביעית וכל עגולה שיהיה באלכסון שלה חמה יהיה בהיקפה שלש חמות ושביעית בקרוב ולפי שזה לא יושב לעולם אלא בקרוב לקחו הם בחשבון הגרול ואמרו כל שיש בהיחוס שלשה ט טפחי יש בו רחב אצ זושאצו על זה כמה שהנכרבו חליו מן המדידה בתורה

ו להיירם שאמרו גבהם עשרה טפחים ורהבם ועבים כל שתור יוסי אומר רחבן שלשה טפחים

השיעור בזה המאמר לחיים סכחלקו בקו ר ליעור וחכמים שהאחד אומר לחי אחר והאחר לחיים וכניהם מודים כי רהבן ועבין כל זהו וכבר בארנו כי אין הלכה בר אליעזר שאמר הכשר מבני לחיים וכמו כן אין הלכה כר יוסי ואמרו גבהם עשרה טפחים לפי שהוא הגבוה השמות שיש למכוי כמו שזכרנו ואפלו יהיה גובה המכוי עשרים חמ חמה ועשה לחי בגבהם עשרה טפחים דיו

א אפילו ברבר שיש בו רוח היים ר יוסי אומר ומטמא מש משום גולל ר מאיר מטהר וברתבין עליו גיטי נשים ר יו יוסי הגלילי פוכל

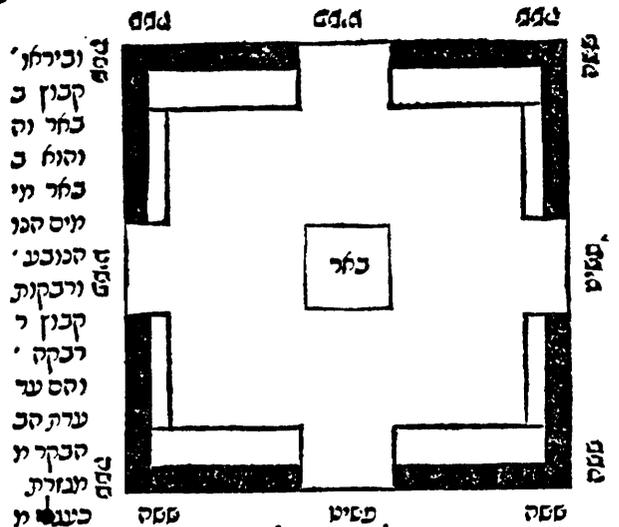
גולל הוא כסוי הקבר כל הנגע בו יטמא סכנת ימי וזהו מיה שאמרה תורה וכל אשר יגע על פני השדה כחלל חרב או במת או בעבד אדם או בקבר ועוד יתבאר זה בתבליית הבאור בחקניו במסכת האלות וחין הלכה כר יוסי ולא כר מאיר ול ולא כר יוסי הגלילי

ח שיירה שחנת בבקעה והקיפיה בבלי בהמה מטלסלוק בתוכה ובלבד שייהיה גדר גבוה עש עשרה טפחים ולא יהיו פרצות יתרות על הבנין כל פר פרצה שהיא בעשר אמות מותרת מפני שהיא כפתח ית יתר מבן אכור

תרגום ארחת ישמאלים שיירת שרכאי וכשהוא פרץ מרובה על העמוד ככל התורה אינה מחיצה וכשהוא שרין כ בעמוד הוא מחיצה ומוקד לטלטל בטולה אלא אם יש ככל אותו הפ הפירין פרצה רחבה יותר על עשר אמות כאשר באר אינה מחיצה אם אפ לו העמוד מרובה אבל אם יש שם בורת פתח הר היא מחיצה אם אפלו יהיה רחב העצנה יותר מעשר אמות וזכר אלו העקדים תמיד

ה מקיפין שלשה חבלים והלמעלה מזה ובלבד שלא יהא

ערוכין

מירבך ווארמו קשורות ולא מותרות להזכיר פיהו קשורות בודאי ורחב הפרה הכינונית אשר אליה היה הרמז בשיעור אמתים פחות שלים ויהיה רחב מה שכן הפסים לרעת ר' מאיר עשר אמות ולרעת ר' יהודה שלש עשרה אמה ושלש ואין מחלוקת בין ר' מאיר ור' יהודה כי פסים בין הפסים עשר אמות או פחות אינו נדון ר' פשוטין ואם יש בו או בע' עשר אמות או יותר בי' הן היא נריכה פשוטין והמחלוקת ביניהם כשהוא רחב מה שכן פס ופס מעשר אמות עד ארבעה עשר ואחמס אחת ככבשת ואחת יונאה כי אי אפשר שתהיה רבקה ככבשת ורבקה יונאה אלא אם יש ביניהם ריוח והוא כמו שרומז לאותן עשר אמות שיש בין כל שני פסין שיהיו רוחות ולא מנומז מנומז מותר והלכה בר' יהודה בשני המחמרים

מותר להקריב לב באר ובלבד שתהא הפרה ראשה ורוכה לפניו וש ושותה מותר להרחיק כל שהו ובלבד שירבה בפסים

פשהשין רבים ישמר שיהיה ברוחב בין כל פס ופס ששה טפחים ול לא יהיה בין פס ופס יותר משלש עשרה אמות ושלש והלכה בר' יהודה כאשר אמרנו בהלכה שלפני זאת

ר' יהודה אומר עד ב בית סאתים אמרו לו לא אמרו בית סאתים אלא בגנה ובקרפף אבל אם היה דיר או סהר או חצר או מוקצת אפי' בית חמשת כורין אפילו בית עשרת כורין מותר ומותר להרחיק כל שהו ובלבד שירבה בפסין

ר' יהודה אומר רחוק מזה הכור לפסין שיעור שבעים אמה ושיעור בלבר שהוא שיעור נלע בית סאתים כאשר יתבאר לפנים וקדוש מקום מוקף ב גביר ודיר וקום יאספו שם הכאן וסהר ידוע בית סאתים וחצר מקום ששינו מקורה והאנש בזה כי הגנה וקדוש לא הוקצו לרירה וכבר אמרנו כי בית כור הוח כמו שלשי סאה ואינם מותר להרחיק כל שהו ובלבד שירבה בפסין חוזר על פני ביראות והוא מה שאמ' שאמרנו חמשים לר' יהודה לא אמרנו בית סאתים וכו' אין הלכה בר' יהודה

ר' יהודה אומר אם היתה דרך הרבי מפסיקתה יס' קנה לצרדים וחמשים אומרים אינו צריך אחר בור הרבי ובאר הרבים ובאר היחיד עושי להם פסים אבל לבור היחיד עושין לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים רב דברי ר' עקיבא ר' יהודה בן בבא אומר אין עושין פסין אלא לבאר הרבים בלבד ולשאר עושין חגורה גבוהה עשרה טפחים

אם היתה דרך הרבי מפסיקת'ל מפסיקת בין הפסין ילקנה לצרדין ר' יהודה הלך בני אדם חוץ מן הפסין לא בתוכן וכבר

הוא מעין מים הנובעים וכבר הוא הנבא שיתכבדו עם המים ו נ אין הלכה בר' יהודה והלכה בר' יהודה בן בבא וכוז תנאים מיוחדים והוא כי משפחו פסי ביראות שקדם זכרם איכה נחשבת מ משום מחיצה אלא כשהבאר באר מים חיים ויהיה על רבים ויהיה ב בארץ ישראל כי זאת הקולא שהקלו בו לא עשו אותה אלא משום עולי רגלים והוא אמרם לא התיירו פסי ביראות אלא לבהמת עולי רגלים בלבד ועב' כל זה אין מותר להשקות בו אלא בהמות שאינם יכ יכולות לרדת אל הכור אבל האדם אין מותר לו לשאוב בין הפסים ו ישתה אלא אם עשה מחיצה גבוהה עשרה טפחים אלא אם יהיה הב כבוד רחב כל כך שלא יוכל האדם להרחיב רגליו בגדי הכור ויודי ו יהיה מותר לו לשנות בין הפסים

ה

ועוד אמר ר' יהודה בן בבא הגנה והקרפף שהיא שב שבעים ושירים על שבעים ושירים מוקפת גדר גבוה עשרה טפחים מטלטלין בתוכה ובלבד שיהיה בה שו שומירה או בית דירה או שתהא סמוכה לעיר ר' יהודה אומר אפילו אין בה אלא בור ושיח ומערה מטלטלין ב בתוכה ר' עקיבא אומר אפילו אין בה אחת מכל אלו בט מטלטלין בתוכה ובלבד שתהא שבעים ושירים על ש שבעים ושירים ר' אליעזר אומר אם היה ארבה יותר ע על רחבה אפילו אמה אדת אין מטלטלין בתוכה ר' יוסי אומר אפילו ארבה בשנים ברחבה מטלטלין בתוכה

לפי שקדם האומר לר' יהודה בן בבא הוסיף ואמר ויעוד אמר ר' יה יהודה בן בבא וכבר בארנו כי חצר המשכן הוא בית סאתים וכבר ידעת כי חצר המשכן שינונו הוא בית סאתים ה אלפים אמה כי ארבע אמה ורחבו חמשים וכל מקום שתהיה מרת השיעור שלו ה אלפים אמה הוא בית סאתים כחצונו נודה שיהיה בין שיהיה עגול או משולש או מרובע או זולתו מן הגזרות' אבל שטח מרובע ש שיהיה עגול הזונית יהיה מדתו ה אלפים אמה לא יודע נלע אמת ה השטח אלא בקדוה לפי שה אלפים חשבון בלי גידו וגידו בקדוה שבעים אמה וחמש שביעיות אמה והדבר בכחן בזה החשבון כמו שזכרתי לך כמה שקדם ביחוס אלכסון עגולה למשכבה כי לא יב יבעל עגולה ליריעת גדר החשבון שאינו גידו אלא בקדוה ואין זה ל לחשבון דעתנו אלא מפני טבעה החשבון ולפיכך אמרו שבעים וש וטירים כי כשתשים אלנו השירים ה שביעיות כאשר זכרתי לך ותבה שבעים ול' שביעיות כשבעים וה' שביעיות יהיה החשבון חמשת אל אלשים וחצי אחד בקדוה ואם תשים השירים שני שלישים כמו שנונה דעת הירושלמי תהיה מרת אמותו השטח ה אלשים תתקב' ו' תשיעו' וזהו המחלוקת שיש בין מחמר ר' יהודה בן בבא שיזמר שבעים וש וטירים ובין מה שאמר ר' עקיבא שאמר בגדר שתהא שבעים ושירי על שבעים ושירים מחובר אל המחלוקת שהיה ביניהם בטומנות ו ובית דירה בר' יהודה בן בבא ירדק החשבון מחד עד שתהיה מרת המרובע בית סאתים שלמים וישים השירים חמשה שביעיות כאשר זכרנו או מה שהנז' יותר דק ממנו ור' עקיבא יקי' ב החשבון יותר וי ישים השירים שני שלישים או קדוה מו' עד שתהיה מרת המרובע קדוה מבית סאתים וכן נראה מירכיה ה במקום אחר ומאמר ר' יה יהודה אפילו אין בה אלא בור ושיח ומערה רובה בו אחד מהם לוג בור או שיח מן מערה וכתבאר בתוספתא בר' אליעזר סובר זה היה הר ארבה יותר על שנים ברחבה אין מטלטלין בתוכה ויחלוקתה ב כמה שאומר לך והוא כי ר' יוסי אומר כי המקום שהיה בית סאתים ה אלפים אמה כיון שבאדנו חפילו יהיה ארבע שנים כרובו עד ש שיהיה ארבע אמה ורחבו חמשים אמה כמו חצר המשכן מט מטלטלין בתוכו ושיהיה בזה החלכסון קדוה והוא יותר מכל הר הרחב ור' אליעזר סובר כי לא יוסף הזנך על הרחב אלא כשיעור שיהיה החלכסון כשל הרחב ויהיה חוץ השטח שלש ותשיע' ושלש שביעיות הרחב ג' ושלש אמה והחלכסון משה ושבעה וחצי ומליו

החשבוניות כלם בקיחוב ומה שאכתי' לך לרמיון ואי אפשר להוציאם כריון לפי שהם כלם חשבוניות בלי גרורים ולא יהיה לרעתה' אליעזר לנעלם בארץ בית האתים יותר משלש ותשעים ושליש תשיעית חמה ולרעתה' יפסי יהיה ארבע מאס חמה וזה היא צורת מה שזכרנו לרעתה' ר' אליעזר

ויהיה שיעור מאמר ר' אליעזר כן היה אורך הלכסון יותר על שנים כרחב אפי' חמה אח' אין מטלטלין בתוך וכל מה שזכרנו מן הגריר והוא הלכסון והשיבו' הוא קרוב מאד בעני היודע בחכמו החשוב' והתעצבות וקשה מאד ויהיה בו כסומא מן שלש למד בזה הענין והלכה כר' עקיבא בחמורו חפילו אין בה אחת מכל חלנו ולא בחמורו שהם שבעים ושירים על שבעים ושירים והלכה כר' יוסי בחמורו אפי' חפילו ארבע כסנים כרחבה כמו שזכרנו וממה שאתה חייב לרעת כי כל מקום שצדו לו גריר והכונה היתה לדור' בו והוא מה שקורין א' חזונו קרפף שזקוף לרירה חפילו יש במדתו חלק מיל מות לטלט' בטלו וכל מה שזכרנו לזכרנו חלף בגנה וקרפף שלח הוקף לרירה

אמר ר' אליעזר שמעתי ארבעה ואפילו היא כבית כור וכן שמעתי ממנו אנשי חצר ששכח אחד מהם ולא ערב ביתו אסור מלהבצם ומלהוציא לו אבל להם מותר וכן שמעתי ממנו שידצאי' בערקבגם במסח וחזרתי על כל תלמידיו ובקשתי לו ח חבר ולא מצאתיו

כבר אמרנו פגמים כי בית כור הוא שלשים בית סאה וחמורו חבל' להן מותר כשכטל רשות להם אתם וחכמים סובין כי חפילו בטל רשות להם אתם אסור להם להשתמש בביתו אלא אם כן פירש להם שטול להם רשות ביתו ר"ל רשותו בה בחצר והוא החצר שלפני היורין שאינו מקורה ועוד יתבאר זה בה' במקומו בזאת המסכתא ועוד שמעתי אדם יוצא ידי חובתו בפסח בשידרכין כשאכלן משום מרור והוא מכלל הירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בלי לפסח המנוניות בשרק שני ממשכת פסחים ושק ועקרובין בלשון ע"י אלצ' רבון והוא מפורסם אצלנו וחס עליו כ' בצורת עקב' ושאר ל' ע"י בכל תלמידו ר' אליעזר חס שמע אחד מהם מר' אליעזר אחת מאלו השלשה הלכות ששמע הוא ולא מצא מי ששמע אחת חלף הוא לבר' ואין אחת מהן הלכה חלף כולן רחיוות

פרק שלישי
בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן חמיר' ומן המלח הכל גלקח בבבא מעשר חוץ מן המים ומן המלח הנודר מן חמורו מותר במים ובמלח מערבין לגריר' ביין ולישראל בתר בתרומה סומכום אומר בחולין ולבחן בבית הפרס ר' י' יהודה אומר אפילו בבית הקברות מפני שהוא יכול חל לחוץ ולאכול

מערבין ר"ל כל עירובי תחומין ועוד יתבאר לקמן אבל עירובי חרבות יש להם ריבין יתבאר בסוף פירק השביעי ומשתתפין הוא שתופי מבואות והוא שתוף אכשי המבוי להשתמש בו מכית לבית כאשר יתבאר בפירק שמיני' ואין ראוי שיהיה דבר מזה שיצדק חלף במחבלים והמים והמלח אינם מן המזונות אבל הם מוליכין המזון למת' ומותני היודעו' וכן אין מערבין ומשתתפין ב' בזמנים הירועים חל'ינו כבמחין ופגוריות כי חלנו מפני פסידת המ המזון המתקנה מהם והיותה' בתבלי' הרועה איכן נמכין מן המזונות ואמרם ככל הוא לשון הכאי והעקר אצלנו אין למיין מן הכללות וא' ואשלו במקום שכל בהן חוץ ובבבא מעשר הוא מעש' שני שרינו לקנות בו מאכל ומטקה בלבר' ביו' שלח והוא מה שאמר הכתוב וכתת' ככל אשר תאזה כפוף וכבר זכרנו כל משפטיי במסכת מעשר שני' וא' וחמיר' סגור מן המזון תקנו אותנו מן הזון כי הסכסכ' שלח יחבל מה

סיוון או יפרכם מותר במים ומלח לפי שאינם זכים כמו שזכרנו חבל מי ששבע שלא יחבל מזון אינו אסור עליו חלף מהמטת המיכה' ועוד יתבאר חלנו הרבים בגרורים ולכזיר' ביין ולישראל בתרומה לפי שהם אפי' שאינם רחיוות לחבלתו רחיון' הן לחבלתו זולתו' וסמכות אומר כי אנו צריכין לדבר שהוא רחוי' למערב עצמו כי היין לכזיר' רחוי הוא לו כשיהיה כשאיכ' לחכס ויתיר' לו כדרו' והתרומה איכה רחוי' לישראל באותה שבת שיערב בה בשום פני' כי אם כשאל' לחכס והוא הוציאה תועה איכה תרומה חבל היא טבל והטבל אינו רחוי' לחכס לחבלה ואין מותר לו להוציא ממנו התרומה והמתעשרו' בשב' כאשר יתבאר במסכת יום טוב' ולפיכך חלק המכוס בתרומה ולא חלק ב' ביין לכזיר' לבחן בבית הפרס סוף שישים הכהן עירובי תחומין' ש' שלח בבית הפרס ואנו צריכי' בעירובי תחומין' שיוכ' המערב להכנס במקום שנתן בו עירובו כרי' שיהיה הוא ועירובו' במקום אחד ובית הפרס שלשה מיכין מבוארין בסוף מסכת אהלות' האחד כשכחש הקבר' בשדה וכתעברו העצמות בעפר' והורקו אפי' שד לבחן להכנס באותו המקום וכתבאי' שיחפש העפר שהוא הולך עליו ואחר כן ילך כ' כרי' שלא יצ' בעצם כשעורח לחון ולאכול הוא שיכנס כחמינה' עד שיבעל המקום העירוב ויחבלנו שם אם רצה כמו שיכנס בתוכה' בא' באזיר' ועקר מחלוקת ר' יהודה ורבן' מה שאומר לך' וחוא כי הכל מורים על הרבעה עקרים האחד בבית הקברות אסור בהנאה והשני אין מערבין חלף לדבר מצוה והשלישי מצות לאו' ניהנות כתנו' וה הרביעי כי שעת קניית העירוב הוא בין השמשות והכל מורים כי בשעת קניית העירוב מותר להיות בבית הקברות אפי' שהיא חסורה כהנאה כי זה העירוב מצוה ומצות לאו' ליהנות כיתנו' ור' יהודה אומר כי מעת שיקנה אדם עירוב אינו מקפיד אם כשאר אותה דבר שערבבו או אבד אחד כן ולפיכך הוא מותר אצל' שיקנה עירוב בבית הק' הקברות' ורבן' אמרי' כי אדם רוצה שיאיר' לו אותה דבר שערב בו ל' לחבלו כשיצטרך לו וחפילו אחר קניית העירוב ולפיכך אינו מותר' אצ' אצלם להניחו בבית הקברות לפי שהיא חסורה בהנחה ואין מותר' לנ' להצניע שם דבר ואין שם מצוה כי המנוה היא בשעת קניית העירוב ויתבאר לך' מזה כי לא על הכהן לברו אסור חכמים הכחת העירוב בבית הקברות חלף על ישראל גם כן ואין חלכה כהמכוס ולא כר' יהודה

ב מערבין ברמאי ובמעשר ראשון שנמלה תרומתו ובמעשר שני ובהקדש שנפרד והכהנים כהלה ובתרומה אבל לא בטבל ולא במעש ראשון שלא נמלה תרומתו ולא במעשר שני והקדש שלא נפרד השולח את ערוב ביד חרש שוטה וקטן או ביד מי שאינו מודה בע' בערוב אינו ערוב ואם אמר לאתר לקבלו ממנו הרי זה ערוב
אומר כי יכול אדם לערב ברמאי' ובמעשר ראשון שנמלה תרומתו ובמעשר שני' והקדש שנפרד וזה מבואר' ואמרם עוד חבל לא כטבל' גם זה מבואר' והתשובה ככל אחת מהם ופירושו' על הס' הפסים שזכרנו כמסכת ברכות ושבת' תבא' אותה לשם' ושולח תי עירוב ביד חרש הוא שיטלח ערובו' עמו להביעו' לסוף חלפיה' חמה' והמאמר ככאן אינו חלף בעירובי תחומין' חבל' עירובי חרבות' ר' לי קנים כאשר יתבאר' ומי שאינו מודה בעירוב והוא הסתמי' והנדרוקי' שאינם מורים בעירוב אם שלחו ביד אחד מאלו הפסולים להביעו' לירי אדם כשר' והבשר שיביענו' לסוף חלפיה' חמה הרי זה מותר' וכתבתי' ש' שיראה לאותו הפסול כשהביעו' ליד האדם כשר'

נתנו באילן למעלה מעשרה טפחים אינו ערוב למטה מעשרה טפ' טפחים הרי זה ערוב נתנו בכור אפילו עמוק מאה אמה הרי זה ערוב נתנו בראש הקנה או הקנטס כל זמן שה' שהוא תלוש ונעוץ אפי' גבוה מאה אמה הרי זה ערוב נת' נתנו במגדל ונעל' בפניו ואבד המפתח הרי זה ערוב ר' איעזה אומר אם אינו ידוע שהמפתח במקומו אינו ערוב

מכבוד יום ואינו עירוב וגם כן אינו יכול ללכת אלפים אמה לכל רוח כמו שהיה יכול מקודם שחל נפחד העירוב משתחשך ועירוב היה בין השמשות ואסור לו ללכת חלף למקום שעירוב ודנו הנהגו לחומרה. ואם עירוב בדרך משל ללכת חלף אמה במזרח בלבד ושם הלפת אלפים במערב כאשר נכחד לפנים ובכל בעירוב מה שגבל מן הספק אינו הולך במזרח חלף חלף אמה ובמערב אלפים בלבד ור' יוסי נר' שמעון חומרים כי ספק העירוב כשר כי הוא הומר העצמ העמידו על חזקתן. נר' מאיר נר' יהודה חומרים כי תחומין של הג תורה לחומרה יהיה הדין באשת. והשמיענו נתגלגל שלא כשאר ה עירוב במקומו וכמו כן נכל עליו גל כשאר במקומו הכל שזה ה או הפך חומרו ככל עליו גל שאי אפשר להניחו חלף אחר חזרה או נתגלגל שאיפשר שיוסיבנו הרוח הכל שזה. והשמיענו כספק ל להודיענו כח זה הדין חלף ר' יוסי שהוא מכשר חלפו כספק שנעדר מהכל. וכמו כן בח הדין חלף ר' מאיר שהוא מחמיד וחלפו היתה ת הרומה גדולה וכטמאה שהיא עומדת במקומה וכמות שהיתה חלל כסתפק בנזמאתה אם נטמאת מבעוד יום אם לא. והלכה כר' יוסי נר' שמעון

ה מתנה אדם על עירובו ואומר אם באו ג גוים מן המזרח ערובי למערב אם באו מן המערב ער ערובי למזרח אם באו מבאן וכבאן למקום שארצה א אך לא באו לא מבאן ולא מבאן הרי אני בבני עירי בא חכם מן המזרח ערובי למזרח בא מן המערב ערובי למערב באו מבאן ומבאן למקום שארצה אך לא באו לא מבאן ולא מבאן הרי אני בבני עירי ר' יהודה אובר אם היה אחד מהם רבו ילך לו אצל רבו שנים רבותו למקום שירצה ילך

עירובי החומין שי שיערתי לך לבארם בבאן אבארם לך. והוא כי יש רשות לכל חכם ל להלך אלפים אמה חוץ למדינה ללב רוח פיניעה מארבע הרמות ל למזרח ולמערב לנפגן ולדרוס וזה תקוה שבת. ואם ידנה שזה חכם מכני המדינה ללכת לחתחת הרמות וזה מאלפים אמה או יצטרך ל לעירוב וזהו עירובי תחומין. הגע עצמך על דרך משל אדם שהו שהוא רונה ללכת לבד המזרח שלשת אלפים אמה יקח עירוב מערב שבת ויתרחק מן המדינה חלף אמה ויניח העירוב שם ויהיה כמי ששבת בחוץ מקום יש לו ללכת ממקום עירוב אלפים אמה וכ כשיהיה ממחרת רל יום שבת או יום טוב ילך עד מקום העירוב ומ ומקום העירוב אלפים אמה נמצא שהלך ברוח מזרח שלשת א אלפים אמה ואסור לו ללכת בצד המערב חלף אמה בלבד כי הא החלף שסוויא בצד המזרח גרע אונתה מנד המערב. וכך אם הניח העירוב ברחוק אלפים אמה מן המדינה ברוח מזרח יש לו לילך בב בצד מזרח אלפים אמה ולא ילך בצד המערב חלפו אמה חתת לפ לשי שהוא הסיר החלפים שהיו לו ברוח מערב והוסיפן ברוח מזרח ועל דרך זו יוכל להוסיף עשר אמות חו עשרים או מאה איזה שיעור שידנה כמו שזכרנו וכל מה שיוסיף ברוח אחת יחבר אותה מן הר הרוח השנית שכנגדה עד שיגיע לתת השמונת אלפים כולם ברוח א אחת. ואתה שמור זה הענין ואל תגריכני להחזירו בכל מקום כי הענין הזה נזכר בהרבה מקומות ואמר בבאן כי יוכל אדם יל להתנות בעירובו ולעשות מערב שבת שכי עירובין ולהניח האחד ברחוק אלפים אמה מן המדינה במערב והאחד ברחוק אלפים אמה במזרח ויתבה ויאמר אם באו גוים מן המערב חלף ארבעת אלפים אמה במזרח ואשמוך על העירוב שבמזרח ואם באו גוים מן המזרח אשמוך על העירוב שבמערב לברוח מן הגוים. וכן אם בא חכם מן המזרח אשמוך על העירוב שבמזרח עד שאגיע לחוץ חכם וחס יתחדש הסדוש משתי הרמות למקום שארצה חלף. כלומר יסמוך על אי זה עירוב שרצה ואם לא יתחדש הרוח הריני בבני עירי ש ילך אלפים אמה לכל רוח בלבד ולא יתוש לשני העירובין נר' יהודה אומר שיעיר לרבו על כל פניו אעפי שהאחר חכם ואין בידו הכריז ילך לחי זה מקום שירצה וחכמים אינם דורים בום כי אולי יא יבוצ אדם הקבלת פני רעהו על הקבלת פני רבו. ואין הלכה כר

זאת המעשה בריכה לעקרים מהם שקדמו ומהם שלא קדמו ואני א אביהם בבאן לתוספת באור והם העקרים כי רשויות שבת ארבעה רשות הרבים ורשות היחיד כרמלית ומקום פגור. וכבר גרדנו א זאתם בראש מסכת שבת וזכרנו כי המזניח מכרמלית לרשות ה הרבים או לרשות היחיד אינו חייב מיתה אבל הוא אסור משום שב שבות. ומהם כי שעת קניית העירוב היא בין השמשות. ומהם כי ר סובר כי דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות. ומהם כי אסור להשתמש בחלץ משום שבות. ומהם כי בעירוב א אדם עירובי תחומין יצטרך שיהיה הוא ועירובו במקום אחד רל שי שיוכל לאכול עירובו במקום שכתבון לשכור. ומה שחמרו בתחלת זאת המעשה כתבו בחלץ הוא כתבאי שיהיה בחלץ ר' עפאים על ר טפחים או יותר ויהיה מתכוין לשבות ברשות הרבים. אם נתן הע עירוב בזה החלץ למעלה מעשרה יהיה העירוב ברשות היחיד ו והוא ברשות הרבים. ולפיכך אין עירובו עירוב לפי שאי אפשר לו לו לקח עירובו בין השמשות ולהניחו למקום שבו יתקו ואם נתנו למ למטה מעשרה יהיה העירוב כרמלית ויוכל להניחו בין השמשות לרשות הרבים לפי שהוא משום שבות ואעפי שהוא משתמש בחלץ הרי זה מותר בין השמשות לדעת ר' ואלו ההלכו כולם הם לר' ועוד אמרו כתבו כבוד והוא שיהיה כבוד כרמלית ומקום שבו יתתו ב ברשות הרבים. וקונטם הוא שבו דק יעשו ממנו הרמחים ושם ת הרומח קונטם וקונטם הכל שזה לפי שהקנס והקונטם רקין ואין בה בקן ארבעה על ארבעה הוא מקום פגור. ולפיכך כשכתבון לשבות ברשות הרבים ונתן שם עירובו למעלה ממאה אמה הרי זה עירוב מופי שהוא יכול הורדו וחלפו בשבת אבל להכריח ר' בב בבאן שיהיה הקונטם והקנה תלושין ונענין ולא יהיה אסור לק לקרקע אעפי שהוא בין השמשות שהוא שעת קניית העירוב ומותר להשתמש במחובר באונתה שעה בזירה שמה שמה י יחתוך אותו קנה ונאז מחובר לקרקע והוא איסור הקלה מפני סית שיתערב לו בקנה התלגש ממקום נמיחתו שהוא מותר לחתכו וכמו כן הקונטם ונעדר הוא ארבו שנותנין שם קבגרים וכאש שם ח מוטין או מנענעו שאי אפשר להתיר אותו המגדל חלף במשתח או שם בפסיקת חותן החומין ואחד המשתח חומר תבא קמח כי הוא יוכל ל לשפוק החומין בסכין ולהניח העירוב ואין בו אסור שקלה לפי ש שהנא מרלהל בחוץ החתוך ולפיכך עירובו עירוב. נר' חליעזר סו סובר כי אין כלי טיטל חלף לגורד תשמישו ואסור לטלטל הסכין כר כי לשפוק החומין חלף לחתוך המאכל ולפיכך אי אפשר להניח אע העירוב חלף במשתח ומפני זה אמר אם אינו יודע שהמשתח במק במקומו אינו עירוב. והלכה כר שאמר דבר שהוא משום שבות בין השמשות לא גזרו במקום מנה. ואין הלכה כר אלעזר

נתגלגל חוץ לחומום ונפל עליו גל או נשרף או תרומה ו נטמאת מבעוד יום איתו עירוב משחשיבה הרי זה ער ערוב אם ספק ר' מאיר נר' יהודה אומר הרי זה חסר ונ וגמל ר' חסיור שמעון אומר ספק העירוב בשר אמר ר' יוסי העיר אבטילם משום חמשה וקנים שספק העירוב בשר

נתגלגל חוץ וכו' עד כשר כבר ידעת כי המאמר חללו ההלכות כולם אינו חלף בעירובי תחומין. וידעת כי שעת קניית העירוב ב בין השמשות וכשיגיע עת בין השמשות העירוב מני ראו לחכמה אין שוהילין עליו אם נכחד לאחר כך. ודע כי פשיטא אדם עירובו ב בחי זה מקום שכיחבו כי יש לו ארבע אמות במקום עירובו והאירובע באמצע הארבע אמות. וחמרים נתגלגל חוץ לתחום הוא שיתגלגל ברחוק שתי אמות ממקומו שהנח שם וזו יהיה חוץ לתחום ולא יהיה מותר לו להחזירו. ושי גמלו חמיר כי זה הוא כמנשך גמ גמל וחומר ונענין זה הדמיון כי המנשך גמל וחומר אינו יכול ללכת האחד מהם מפני האחר כי הגמל אינו הולך חלף כשילך מוטנו לפכ לשניו והחומר אינו הולך חלף כשילך המאמר חוץ לחמירי ומפני זה כשילך האחד יעמד הסני ולא יוכל ללכת כמו כן זה שנסתפק ב בעירובי חלף למקום שעירוב שמה נפסד העירובי מב

יהודה

ו ר' אליעזר אומר יום טוב שהוא סמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה מערב שש ערובין ואומר ערובי הראשון למזרח והשני למערב הראשון למערב והשני למזרח ערובי הראשון והשני כבני עירי ערובי השני והראשון כבני עירי וחכמים אומרים או מערב לרוח אחת או אינו מערב כל עיקר או מערב לשני ימים או אינו מערב כל עיקר כיצד יעשה מזליכו בראשון ומחשיך עליו נוטלו וכו' לו והשני מ מחשיך עליו אוכלו וכו' לו נמצא משתכר בה יכתו מש ומשתכר בערובו נאכל בראשון ערוב לראשון ואינו ער ערוב לשני אמר להם ר' אליעזר מודים אתם לי שהן שתי קדושות

שיש הפך בקדושה והלכה כר' יהודה כזו ההלכה אבל בזמן הזה בשני ימים טובים של ראש השנה שאנו עושין אותן על פי החשבון א' אסור לחלק בהן העירוב לפי שהן קדושה אחת והעיקר אכלנו שהן כ כיומא אריכתא אבל שאר שני ימים טובים של גלויות הם שתי קדושות ומותר לעשות בהם כל מה שזכר על דעת ר' יהודה מחלוק העירוב

ח

ז ועוד אומר ר' יהודה מתנה אדם על הכלכלה ביום טוב הראשון ואוכלה בשני וכן ביצה שנולדה ביום טוב הר הראשון תאכל בשני ולא הודו לו חכמים

העיקר אכלנו כי אסור להניח תרומה ומעשרות ביום טוב ועוד יתבאר זה מקומו ומדין מאמר ר' יהודה הוא זה אם יש לבניו שני בלין מטבל וירמזו אל הכלל האחד ויקרא אותו ראשון ויאמר ביום טוב ראשון חם היום חול שמונה להניח בו תרומות ומעשרות זה הכלל הראשון תר תרומה ומעשרות על הכלל השני ואם היום קדש אין ברברי כלום ול ולמחר יאמר חם היום חול זה הכלל ענינו שרמזנו לו אתמול הוא תרומה ומעשרות על הכלל השני ויהיה מותר לחכול הכלל השני ואם היום קדש אין ברברי כלום ויהיה מותר לו לחכול הכלל השני ביום טוב שני בהכרח לפי שאם יום טוב שני קדש תבוא ביום ראשון קיים ואם היום הראשון הוא קדש תבוא ביום שני קיים וכמו כן בינה שב שנולדה בראשון תאכל בשני על זה הדוך כי חם הראשון קדש והשני חול ויהיה מותרת לחכולה ואם יום שני קדש הראשון חול והחול הוא שהכין ליום טוב באשר התבאר ויתבאר במסכת ביצה וכל זה האל לפי מה שזכר שהן שתי קדושות והשני ענינו אלו השלשה הלכות ללמדך כח סברתו כי הוי' ימים אלה שתי קדושות לבעין העירוב שאינו עושה שם מלחכה ולענין ככללה ולא יבוא שם ישרש מיתה תרומה באחד מן הימים וכן לענין ביצה לא יבוא ש שם אלא יאכל נולד ביום טוב והוא אסור באשר יתבאר בבבא ובבבא בארתי לך שהלכה כר' יהודה באלו הדברים כלם אבל לא בשני ימים טובים של ראש השנה לפי שהן קדושה אחת

ט

י ר' רוסא כן חרבינו אומר העובר לפע התיבה ביום טוב של ראש השנה אומר החלצינו ה' שמויינו את יום ראש הדרש זה הוזה אם היום אם למחר ולמחר הוא אומר אם היום אם לאמש ולא הודו לו חכמים

ר' רוסא כלל בזה המאמר שתי דעות האחת שהיא מוכיח של ראש חרש בראש השנה והשנית המתנה בראש השנה ואומר אם היום אם למחר והעיקר אכלנו מה שזכרתי לך כי שני ימים טובים של ראש השנה קדושה הנותן והת והתבא אינו מותר בהם והטעם בזה שמה יקלו בהם עמי החרץ כ כשישמעו שהוא שפק ונחוש לזה בראש השנה כי חפילו בזמן שהיו עושין על פי הראיה היו עושין ראש השנה שני ימים ברוב זה עקר אכלנו גם כן שלא יזכר ראש חרש בתפלת ראש השנה אלא חומי ז זכרון אחד ונעלה לבאן ולבאן ואמרו בהם ביום חבנו חג שראש חרש מתבנה בו הנה נתבאר לך כי רברי ר' רוסא דמוייס מהכל

פרק רביעי

מי שהוציא אוהו גוים או רוח רעה א אין לו אלא ארבע אמות החויר והו כאלו לא יצא הוליכוהו לעיר אחרת נתגוהו בדיר או ב בטהר רבן גמליאל ור' אליעזר בן עזריה אומרים מהלך את בלהר יהושע ור' עקיבא אומר אין לו אלא ארבע אמות מעשה שבאו מפרנדיסין והפליגה ספינתם ביש רבן גמליאל ור' אליעזר בן עזריה הלכו את בלה ר' יהושע ור' עקיבא לא וזו מארבע אמו שרצו להחמיר על עצמן

רוח רעה קורין כל היוק שאינו באמיד האדם מאי זו סבה שתהיה נכ וכשיבא חרש חוץ לתחום ברצונו אין לו אלא ד אמונו חפילו נגשב כלל ברצונו וכן אם יבא שלא ברצונו וחזר ברצונו ופרנדיסין שם מקום והפליגה שם להליכת הקטנה בים ודע כי ר' עקיבא נר יהושע

ר' אליעזר סובר כי סבת יום טוב שתי קדושות הן וכל אחד מהם מוכרח מחכמו ולפי כך מותר לראש שיעשה שני ערובי תמוזין מערב יום טוב בשמח יום טוב להיות בערב שם סבת או מערב סבת חם חל יום טוב ביום ראשון ויכח העירוב הח האחד במזרח והשני במערב ויסמוך על האחד מהם ביום טוב ועל השני במערב או יעשה ערוב באחת הקדושות ויסמוך עליו באחד מן הימים וכיום השני יהיה כבני עירו וילך למקום שהאכולין ללכת וי ויש בידו הברירה באלו הפנים כולם וחכמים אמרו קדושה אחת הן לכיכך אין לו רשות לערב אלא ברוב אחת לשני הימים ומה שא שחמת חכמים בכחן בואת המענה הם כמו טוענין על ר' אליעזר וח ועוד טענתה שהם אומרים לו כך כמו שהאדם אי אפשר לו לערב ביום אחד חבני למזרח וחבני למערב אבל חם הוא מערב לרוח אחד בלבד או אינו מערב כל עקר כמו כן בשני ימים יערב לרוח אחת בלבד או אינו מערב כל עקר לפי שהם חושבין אותה קדושה אחת לחומריה וחושבין אותה קדושה לבעין שהיא חייב לחזור ולהניח עירוב אחד באשר תרחק בדמיונה והעיקר אכלנו מי שערב בפת בר בראשון ונדח לערב בפת בשני צריך שיערב באותו העירוב בעירו ו ולפיכך נוטלו וכו' אלו וזה ח' חם לו כשיחול יום טוב בערב סבת הוא שאפשר לו שילך העירוב יום חמישי ומחשיך עליו ויבא אותו ויול ויוליכנו למחר שהוא יום טוב וחשיך עליו ויחכלנו לפי שהוא סבת ו ואינו יכול להחזירו כשיהיה יום טוב אחר סבת אין לו דרך אחת א אלא שייחבנו שם מערב סבת במקום מוכן וישאר שם עד מוכחי שב סבת שהוא ליל יום טוב וכששמע אותה ר' אליעזר שהם הכריכו לה להחזיר העירו ב אמר להם מודים אתם לי שהן שתי קדושות ולולי ז זה היה מספיק לו שיחשיך עליו בראשון וזה דכין לחומריה כמו שזכרתי לך והלכה כר' אליעזר בסברתו שהן שתי קדושות ויש לו לע לעשות כל מה שזכר ומה שחייב שלא כתיר לעשות עירוב ביום טו עוב לשבת לפי שהעיקר אכלנו אין יום טוב מכין לשבת כאשר כבאר במסכת ביצה ולפיכך בערב לשבת מערב יום טוב

י

יא ר' יהודה אומר ראש השנה שהיה ירא שמה תתעבר מערב אדם שש ע ערובין ואומר ערובי הראשון למזרח והשני למערב הר הראשון למערב והשני למזרח ערובי הראשון והשני ר כבני עירי ערובי השני והראשון כבני עירי ולא הודו לו חכמים

יום הספק היה אכלם כשהיו עושין על פי הראיה והוא יום שלשים מאלול כי אם יראה הירח ליל שלשים יהיה אכלם מכו' וי ויהיה אכלם חסר ואם לא יראה ליל שלשים יהיה אכלם משלשים יום וי ויהיה אכלם מעבר ויהיה ראש השנה יום אחד ושלשים אכלם ואמר ר' יהודה שיעשה יום שמחה ועשירים מאלול שני ערובין אם ירנה כיון שאינו יודע אם יהיה למחרת ראש השנה או למחרת מחרתו וא וחשאר שירצה ללכת למחר למזרח וליום אחר למערב ויתנה באי זה תנאי שירצה אם ירנה שני עירוב ליום שלשים לרוח אחד וליום אח אחד ושלשים לרוח אחר או שני עירוב אחד משני הימים לרוח אחת מן הקדושות ויום השני כבני עירי ויש בידו הברירה בכל זה לפי ש

לו אלפים אמה לכל רוח דברי רבי יוחנן בן נורי וחכמים
אומרים אין לו אלא ד' אמות ר' אליעזר אומר והוא בא
באמצעין ר' יהודה אומר לאיזה רוח שירצה ילך ומודה
ר' יהודה שאם ברר לו שאינו יכול לחזור בו

ד' יוחנן
בן נורי אומר ככסי הפקר קונין שכינתו במקומו ואין דרך לטלטלה א'
חלף אלפים אמה לכל רוח וכמו כן האדם כשאין לו דעת בשעת העי
העירוב ר' כשהיה יסן הרי הוא ככסי הפקר שאין להם דעת בעליהם
ויש לו אלפים אמה לכל רוח וחכמים אומרים ככסי הפקר קונין
שכינתו במקומו חלף מי שזכה בהם וקבה אותן יש לו להולכים בכל
מקום שיש לו ללכת וזהו ענין חמירי הרי הוא כרגלי כל אדם ולפיכך
כשהאדם יסן בשעת העירוב הוא כמו ככסי הפקר שאין להם דעת ל
לא קבה שכינתו ולא ילך חלף בארבע אמות והלכה כד' יוחנן בן נורי
במאמר שאלו בכלן והלכה כחכמים ככסי הפקר שהם כרגלי
כל אדם וזה קולא ולקולא הקולא משתי דעות

היו שנים
מקצת אמותיו של זה בתוך אמותיו של זה מביאים וא'
ואוכלין באמצע וכלכר שלא יוציא זה מתוך שלו בתוך
של חברו היגשלושה והאמצעי מובלע בזהים הוא מ'
יותר עמהם והם מותרים עמו ושנים החיצונים אסורין
זה עם זה אמר ר' שמעון למה הרבר רומה לשלש הצרות
פתוחות זו לזו ופתוחות לרשות הרבים ערבו שתיהן עם
האמצעית היא מותרת עמהן והן מותרות עמה ושנים ה'
החיצונות אסורות זו עם זו

זו המשנה כוללת שבת ויום
טוב והוא כי האדם בשבת מותר לו הטלטול בארבע אמות כלבד וכ'
ובאין מרבה כשארבע השתף לשני כבי אדם ונשתמשו במקום המש
המשותף וזה מכאור וכן אם נפל השתף באלפים אמה אשר לכל
אחד שמונת להם להשתמש במקום המשותף בינם נובד וכבר היתה
מחלוקת בין ר' שמעון וחכמים בשלש חצרות פתוחות זו לזו וערבו ש'
שתיים החיצונות עם האמצעית כי חכמים אומרים שלשתן אסורות ו'
ר' שמעון אומר שתיים החיצונות כלבד אסורות זו עם זו וכשמשמע
אותם ר' שמעון שהארו בדומיהם כזה הדין במאמרם היו שלשה והא'
נהאמצעי מובלע בבתים התחיל להשיב עליהם ואמר להם הלא זה
שבית בשלש חצרות פתוחות זו לזו ומפני מה אתם חלוקים עליי בזה
כדין שלש חצרות והתחיל חולקין עליי שם לפי שהם אומרים אם ה'
התירו לבית החיצון להשתמש עם האמצעי והאמצעי עם החיצון הא'
האחר שמוא ישתמש אחד מן החיצון עם החיצון האחר ולא יעריעו ע'
עליי אכסי אותה האמצעית לפי שיחשבו שהוא מהם לרוב השוכנים
שם אבל ככאן שאין שם אלא שלשה אנשים כל אחד מהם נחשו על
חברו ולא ייחשבו לעבור בגבלו ואם שגב יזכירו והלכה כד' שמעון
באמרו כי שתיים החיצונות כלבד אסורות זו עם זו

מי שבא
בדרך והיה ירא שמתחשך והיה מכיר אילן או גדר ו'
ואמר שביתתו תהיה לא אמר כלום שבייתתו בעקרו ל'
מהלך ממקום רגליו עד עקרו אלפים אמה ומעקרו ועד
ביתו אלפים אמה נמצא מהלך משחשבה ארכעת א'
אלפים אמה

הפקד אצלנו מה שאבד לך הוא
כי כל האדם וכלבד כשהוא בדרך לפי שהוא עבי ומותר לו לערוב פ'
ברגליו כאשר יתבאר ניש בינו ובין מקום שהוא רשות היחיד פחות מ'
מחלפי אמה והוא היה יודע אותנו מקד' ואמר שבייתתו במקומו פלגי רל'
באותו מקום קבה שכינתו שם וכאלו הניח עירוב ויש לו ללכת בכל ה'
המקום ומזה לו אלפים אמה וכתבתי שיהיה עירוב הינו גדול כשקבה
שכינתו באותו מקום כדי שיוכל להגיע לאותו המקום ואפילו כתבתי
המירונה קודם הכנסת שבת ויחשב לו כאלו הגיע שם וכי כן אם
קבה שכינתו ברשות הרבים מקום יודע כמו עקר אילן או גדר יש לו

על רבן גמליאל ור' אלעזר בן עזריה בשכינתו שהיא כמל' שהיא ה'
דומה לדיר וסדה אבל שכינתו מהלכת רבדי הכל מותר להלך ככולה
ולפיכך אמרו שדנו להחמיר על עצמן ש' פילנו לרעתה מותר להלך
בשלה וטובה מחלוקתם כי ר' עקיבא ור' יהושע אומרים אם אתה המ'
מתיר לו להלך בריר וסדה שיש לו מחיצות כמו כן ילך בבקעה אם
ינח שם ואינו רשאי ללכת בה חלף ר' אמון ויחסרו דיר וסדה כדי שלא
יתערב דינם ברין בקעה ורבן גמליאל ור' אלעזר בן עזריה אינם
דוחים בזו הגזירה והלכה כרבן גמליאל ור' אלעזר בן עזריה בכל ה'
המאמר

ב פנים אהת לא נבנסו לנמל עיר שחשבה
אמרו לו לרבן גמליאל מה אנו לירד אמר לו מותר שבכר
הייתי מסתכל והיינו בתוך התחום עד שלא חשבה

קורין
כמל' למקום שהשכינתו נסתרת שם מן הרוח ויוצאות משם ליכסה
וחמרו הייתי מסתכל כל זה לפי שאי אפשר לרעת מרחק איזה מקום
תרצה ממה שישיבהו העין כבלים יעשו אותן בעלי התשבורת ויושב
זה באותו הבריח שהוא בכלל הנחשת שמתכלין בו החושים ככ'
בשוכנים ונקרא בערבי אנטרלכ ואינו רוצה להאריך ולהזכיר אך
יושב זה כי הרי כזה הענין חרין ואפילו בארבעת אלפים אמה מ'
מי שירד בהכמת התשבורת יודע מה שיתחייב מן היחסים ברמ'
ברמינות הדומין זה לזה ואין הנלבי שאינו יודע בשעתו נלעות
אחרות שיהיה להם ענין ומה שישתף חכמת התשבורת לזו החכמה
יוצא זה הענין קרוב ואינו כריך ארבעות ועד כי כמל' אינו מוקף
מחיצות כי חלו היה מוקף היה מותר לרעת רבן גמליאל ואפילו לא ש'
היה בתוך התחום עד שלא חשבה כשאר ירעת מסכתנו ברירי וסדה
שאומר מהלך חת כולה וכן כתבאר ברש"למי

מי שירצא
ברשות אמרו לו כבר נעשה מעשה יש לו אלפים אמה
לכל רוח ואם היה בתוך התחום כאלו לא יצא שבל הי'
הרצאים להציל חוזרין למקומן

רונה באמרו ברשות כי
התורה נכתבה רשות לעשות מצוה או להציל מיד הגויים או מן הקהל ו'
וכד' חזקוני לו כבר נעשה המעשה שהיית יוצא לעשותו יש לו להלך מ'
מקומו שהיה שם באמרו לו כבר נעשה המעשה אלפים אמה לכל
רוח ואם יש בידו ובין המקום ששבת בו שנות מארבעת אלפים אמה
מתקוממו ובאיהלך אלפים אמה ממקומו כמו שאמרו יסאר בינו ובין
מקום שבייתתו שעות אלפים כבר הגיעו לו תחומו שהיה לו מערב
שבת ויש לו להגיע למקום שבייתתו ויהלך ממנו אלפים אמה לכל רוח
כאשר היה מקודם וזהו ענין אמרם ואם היה בתוך התחום כאלו לא
יסא ומה שאמרו שכל היוצאין להציל חוזרין למקומן אינו ראה
שדמה לדין שקדם וזכרו אבל הוא דין אחד שיש בו קולא על מי שיצא
ברשות התורה והביא רחמי עיר להקל על מי שיצא ברשות וכמו כן
מי שיצא להציל ברשות מיראל וזהו ענין אמרם להציל וכתבו להם
רשות כלומר למצילין שיחזרו ככלי זין עד שיגיעו למקומן וכן אמרו
חוזרין ככלי זין למקומן

מי שישב בדרך ועמד וראה
והרי הוא סמוך לעיר הואיל ולא היתה כונתו לכך לא
יבנס דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר יבנס' אמר ר' יהודה
מעשה היה ונבנס ר' טרפן בלא מתכוין

ר' מאיר אומר
כי לפי שלא ידע פהיה קרוב למדינה ושהיה בתוך התחום לא חשב
לקבנם במדינה ולא קבה שכינתו בעיר ולפיכך אין לו ללכת חלף א'
אלפים אמה לכל רוח וילך עד המקום שהגיע אליו סוף התחום וא'
ואסור לו להלך בכל המדינה ור' יהודה אומר כי הוא אפילו לא חשב
על זה כיון שהוא בתוך התחום קבה שכינתו בעיר עם אנשי העיר יי'
יכיה ויהלך בכל המדינה וילך חונה לה אלפי אמה לכל רוח והלכה
כר' יהודה

ה מי שישן בדרך ולא ידע עד שחשבה יש

רוח כלבד יוד מאיר אומר כי זה השליח מאחר שהיה לו לערב ולא ערב כיון אותו להחמיר ולא ילך אלפים אמה לכל רוח כמו חכמי המדינה שישנו אותו שליח אלא ילך אלפים אמה לאותו רוח ששלחו אותו לערב בו וכרוח האחר שכבדו ילך כמו שהיה הולך אליו היה מערב וזה הוא חומר גמול כמו שבארנו במה שקדם והלכה כר' יהוד'

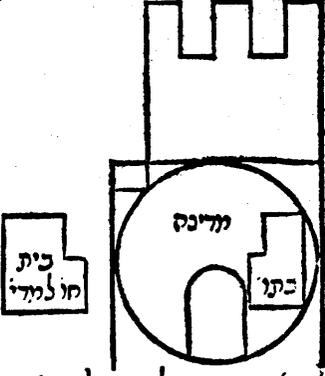
מי שיצא חוץ לתחום אפילו אמה אחת לא יבנם רבי אליעזר אומר שחיים יבנם ושלש לא יבנם מי שהחשיך חוץ לתחום אפילו אמה אחת לא יבנם ר' שמעון אומר אפילו חמש עשרה אמה יבנם שאין חמשהות ממצין את המרות מפני הטועים

ר' אליעזר סובר כי יש לאדם במקומו ד' אמות והוא באמצען ובהוא חוץ לתחום שתי אמות הכה ככל השתוף בין ד' אמות שלו ובין סוף היתחום ולפיכך יבנם ממנין את המדות פירושו שאין המשוואות מודקדקת במדות להביע ער סוף התחום אבל מודדין חנות מן המשיעור הראוי ומחסיקין מכל חבל וחבל מעט מפני מה שארע ב המקומות הנמוכים והגבוהים ויצדעו מן האלפים אמה חנות ל להחמיר לפיכך היה מתיר ר' שמעון להכנס ואין הלכה כר' אליעזר ולא כר' שמעון

פרק חמישי כיצד מעברין את הערים בית נבנם ובית יוצא פגום נבנם ופגום יוצא היו שם גדרות נבואות עשרה ספחים ובן גשרים ונפשות שיש להם בית דירה מוציאין את המדה בנגרם ועושין אותם בסבלה מרובעת כרי שיהיה נשכר את הזויות

ענין מעברין הוא שיחברו למדינה דבר אחד כמו הכוכב שהוא נכנס כנסף בגוף אמו ונתהיה המדינה חוץ לאותו דבר הכנסף ואמר ככה כי אם יהיה בית מחן למדינה ובית ערך המדינה כזו הנכנס

שכמו חוץ מן הכית הינבא מן המדינה כדי להוסיף לאכפי המדינה על אמות וכן כשהנח פגום והוא כיון חרב או גירוי הוא מה שיש לו שלשה גדרים ב כלבד ונשאים ידוע נפשות מ מקומות ינבאים מן החרץ בא ובתנאי שיהיה שם בית דירה ואמרם עושין אותה כטבלה מרובעת ול כי שתהיה המדינה עגולה שישנו בה מרובע רבך לה ואז ימדדו חוץ למרובע אלפים אמה לכל רוח ומרחיין אכפי המדינה אותן התוספות שיוסיף המרובע על העגולה שכתבנו

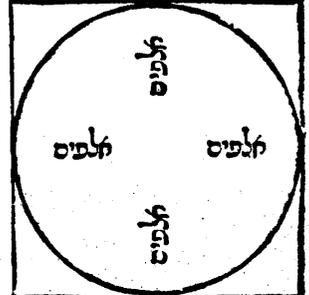
נהגין קרפף לעיר דברי ר' מאיר וחכמים אומ צין גותעין קרפף אלא לשתי עיירות אם יש לוו שבעים ושירים ולוו שבעים ושירים עשה קרפף לשתייהן להיות כאחת

קרפף הוא סלע מבלעות מרובעות מדתו בית סאתים והוא שבעים ושירים וכבר ביארנו זה בפרק שני מואת המסכת וביארנו כי אות אותם השירים שכי שלשים בקרוב ודעת ר' מאיר שצריך להתרחק מן המדינה שבעים ושירים ואז ישעיר אלפים אמה תחום ורחייתו על זה מלש' התורה מקור העיר וחונה ול כי המדה נטל חוץ למדינה וחכמים אינן סוברין כן לא כשיש בין שתי המדינות שעור שתי קרפף קרפפות או עמות כל שהוא שהם כמדינה אחת וימדדו אלפים אמה ל כל רוח חוץ לשניהם ויהיה מותר לכל אחת מהם שתלך לאחרת וחונה לה אלפים אמה וזהו ענין אמרם עשה קרפף לשתייהן להיות כ כאחת כלומר כי כשיש ביניהם זה הרוח ק אז יתן לכל אחת קרפף ניד וירצין יחד ויהיו כמדינה אחת ואין הלכה כר' מאיר

באותו מקום ארבע אמות ואלפים אמה חוץ לאותן ארבע אמות ו אלפי אמה תחתיו והוא אינו מסויים לא אומר כלום ואין לו ללכת אלא לעיקרן של חילין כלבד ולא ילך משם לביתו אלפים אמה ולא ה הארבע אמות שיש לו לשם בלי מסויימות עד שכמדוד משם אלפים אמה וזהו כשיש תחת החילין שמונה אמות או יותר שבהם יכול הספק ולא נודע באיזה מקום קנה שכינה אבל אם יש תחת החילין פחות מ משמנה אמות יש לו ללכת משם לביתו אלפים אמה כי כשתקח מהם ארבע אמות שהוא שעור מקום שבייתו תמצא קתם משותפין עם הארבע אמות שיש לו לשם וכל זה כשישאר מן היום שיעור פי שיכב להביע לאותו מקום במרובה כמו שזכרנו

אם אינו מכיר או שאינו בקי בהלכה ואמר שביתתי במ במקומי וזהו המקום אלפים אמה לכל רוח עגולות דברי רבי ר' חננאל בן אנטינום וחכמים אומרים מרובעו בסבלה מרובעת כרי שיהיה נשכר את הזויות

אז אינו בקי בהלכה פירושו שלא ידע כי יש לאדם שיתן מקום שביתתי במקום רחוק ממנו מלבד המקום שהוא עומד בו ואמרנו בסבלה מרובעת לפי שח' חשש במ במלכה לעשו מרובע בדיוק ולפיכך הודיע שרי לנו שיראה במרובע כפי היכולת האדם כמו הלוחות המרובעות שהכונה בהם הרבוע כפי היכולת כשכר את הזויות את הארבע תוספו שיש במרובע על העגול שכתבנו ואותן התוספו הן בזויות המרובע ולפיכך קראן זווית

וזו היא נורתה והלכה כחכמים והו שאמר העע מערב ברנליור מאיר או אין לנו אלא עני ר יהודה אומר אהר עע ואהר עשיר ש שלא אמרו מערבין בפת אלא להקל לעשיר שסא יצא ומערב ברנליו

זה המאמר חזר אל פמאמר ש שהזכיר כבר ואמר שביתתי במקומי וזה לו מקומו אלפים אמה לכ כל רוח ומאיר אינו מתיר זה המעשה לא לעני לפי שאין לו יכול על הפת אבל מי שיש לו יכולת יש לו להכניח עירוב במקומו על כל פנים ואז יוכל ללכ אלפים אמה לכל רוח לפי שרע ר' מאיר עיקר עירוב בפת ונותן רשות לעני שיאמר שביתתי במקומי כלבד להקל על הע עעני ור' יהודה אומר כי עיקר העירוב ברנל והקל על העשיר שיתן פ פת ביד שלוחו וישם השליח אותו השת במקום נתהיה לו שכינה ב באותו מקום וילך משם אלפים אמה לכל רוח ואין מחלוקת בין ר' יהודה ור' מאיר כי כשהוא מכיר חילין או גדר או מקום מוקף מחינה ואמר שביתתי במקום שלי אין מהפי קוה לח לעני חבל עשיר מוכרח הוא שיביע פת למקום שבייתו והתירו זה למי שכח כדרך לפי שהוא עני כי אין לי יכולת להביע שם ולהניח שם פת והלכה כר' יהודה

מי שיצא לילך לעיר שמערבין בה והחזירו חבירו זה הוא מותר לילך וכל בע העיר אסורין דברי ר' יהודה ר' מאיר אומר כל שהוא יכול לערב ולא ערב הרי זה ח חמר וגמל

עקד זה המאמר כי בני העיר עשו אותו שליח לעשות להם עירוב למדינה אחרת שהיא יושבת להם ברחוק שני תחומין כדי שיוכלו ללכת ממחצית חוץ למדינה ד' אלפים אמה וזה השליח כשיצא ללכת ממחצית חוץ למדינה החזירו חבירו למדינה קודם שיגיע ולא ע ערב ר' יהודה אומר כיון שיצא נכנס בדרך לקנות בו שביתה ב ברחוק אלפים אמה קנה לשם שביתה לפי שהוא עני כאשר הקדמנו לומר שהוא קונה שביתה ברחוק מקום כלבד כשהוא ינבא לרבו ו והחזיק לו בדרך כיון שינבא בואת הכונה יש לו ללכת חוץ לאותה מ מדינה ד' אלפים אמה וחכמי המדינה ששלחו אותו לא עמד ערוכין ו ולפיכך אינן הולכים חוץ לאותה מדינה ד' אלפים אמה אבל הולכים חוץ למדינתם אלפים אמה לכל

וכן שלשה בפרים המשולשי אם יש בין שנים החיצונים מאה וארבעים ואחת ושליש עשה האמצעית שלשתן להיותם כאחת

כשהן השירים שני שלישים הוא מכואר ש
שהיה שיעור שתי קרפפות מאה ואחד וארבעים ושליש והכונה כי
כשיש בין שנים החיצונים מן המרחק שיעור כשכרמה האמצעי ש
שהוא כיניהם יהיה הכפול כינו ובין כל אחד מהם שתי קרפפות מ
מכל נד ובתנאי שני שיהיה האמצעי כינו ובין כל אחד משנים
החיצונים אלפים אחת או פחות ואז ישונו השלשה כמו מדינה אחת
ותהיה המדינה אחת להם וזו היא נורתה

אין מודדין א
אלא כחבל ש
של ג' אמה ל
לא פחות ולא
יותר ולא ימו
אלא כנגד ל
לבו היה מוד
מודד והגיע ל
לגיא או לגדר
מבליעו וחזו
למדתו הגיע
להר מבליעו

וחזור למדתו ובלבר שלא יצא חוץ לתחום אם אינו יכול להבליעו כזו אמר ר' דוסתאי בר ר' ינאי משום ר' מאיר שמעתי שמקדיין בהרים

זה החבל ראוי להיות מ
משפטים וברור הוא כי ככל מדינה יפל בה מעט קירוב ולפיכך ה
התנה שלא יוסיפו על אורך זה החבל ולא יגרעו ממנו ו' ואמרם ולא
ימדוד אלא כנגד לבו ר"ל שיתקשו קנת החבל לעמת לבו לא עליו ול
ולא תחתיו וענין אמרם מבליעו שפרש החבל עליו מלמעלה ולא י
יטוּך למדידת עומק הגיא או גובה הגדר וזה יתכן ר"ל שיהיה ר
רחב הגיא חמשים אמה או פחות שהוא שיעור החבל וכמו כן גובה ה
הגדר ואם לא יתכן ימדוד חותה באש' ספר' לקמן וזה שאמ' הגיע להר
מבליעו בתנאי שיהיה גבוה על הארץ כדי שימצא כשימוד מארבו ו
בארץ חמש אמות שימצא בבכה הקו הכפול על קנה החמש אמות ע
על זונית שמדת עשרה טפחים' אבל אם יהיה גבוהו על הארץ כדי
שימצא גובה י' טפחים באותו קו הנפול ויהיה ממנו לקנה ההר פחות
מחמש אמות הרי הוא כמו הגדר הגבוה העמוד על שטח הארץ ולא
יטוּך להבליעו אלא יקח אותו באומדן ובלבד שלא יצא חוץ לתחום
ר"ל שלא יעמוד אותו המודד חוץ לתחום כשירצה להעביר החבל על
המקום הגבוה לראות לאי זה מקום יגיע וזה מפני שכחוש שמה יר
יראה אותו שום אדם כשהוא מוגדר ויחשוב כי במקום עמידתו הגיע
תחום ש"כ' שמעתי שמקדיין בהרים ר"ל האומדן והקירוב' וקודר
בלשונם המתקן ומקדיין מתקין המדה ופירושו בתלמוד זה הע
הענין והוא שיקחו חבל מארבע אמות ויעמוד אחד במקום הגבוה
מן הקר והשני במקום כמודד וימנו ויתן העמוד במקום גב
גבוה קנה עב רגליו והעמוד במקום כמודד יתן קנה החבל לעמת ל
לבו ויתרחק ממנו כשיעור אורך החבל וככה ימדדו אותו כלו ארבע
אמות על זה הקירוב עד שירדע כמה יפסוק מתחום שבת וסלכה כר'
דוסתאי

ה אין מודדין אלא מן המומחה ריבה למקום א
אחד ומיעט למקום אחר שומעין למקום שריבה ריבה
לאחר ומיעט לאחר שומעין למרובה אפילו עבר אפילו
שפחה נאמנן לומר עד כאן תחום שבת שלא אמרו חב
חכמים בדבר להחמיר אלא להקל

מומחה הוא האדם החכם ה
המהיר במלאכתו באינו מלאכה שתהיה או בחכמה מן החכמות ור

ורונה ככאן שיהיה חכם בתשבורת מהיר במדידת הקרקעות ומה
שאמרנו שומעין למקום שריבה פרשו אותו בתלמוד שאלו אמר שכ
שככאן הוא תחום שבת והוא פחות מן השעור שהיינו חושבים או א
אם אמר שככאן תחום שבת והוא יותר ממה שהיינו חושבין כמו שכ
שכאמין אותו וכשמודד עליו שיהיה המקום פחות ממה שהיינו
חושבים כמו כן כשמודד עליו שהוא יותר ממה שהיינו חושבין קודם
לכן ושיעור הכבא השני מוז המתני' כך ריבה אחד ומיעוט אחר
שומעין למרבה ר"ל אם באו שנים וחלקו זה על זה וכל אחד מהם מ
מומחה שש' מודד ונעשה בדברי המקל

עיר של יחיד שנעשית
של רבים מערכין את כולה ושל רבים שנעשית של
יחיד אין מערכין את כולה אלא אם כן עשה חוצה לה
בעיר חדשה שביהודה שיש בה חמשים דיוורין בדברי
ר יהודה ר' שמעון ואמר שלש חצרות של שני שני שני בתי'

העיקר חללנו כי שיר של רבים כשיש לה שני שערים יבנונו כפי אדם
על האמת ויבאו על השכית שאין עושין לכולה עירוב אחד כדי שלא
ישתמשו כפי אדם ברשות הרבים דעלמא וקם חיים יודעים כי הע
העירוב הוא שהתיר להם התשמיש בתוכה ולפיכך חובה להניח ממ
מיאכה שיער כלל עירוב כדי שלא ישתמש אותו השער עם המריכה ל
להודיע כי העירוב הוא שהתיר לנו התשמיש בתוכה והודיענו
כי כשהיתה העיר מקודם לכן של רבי' אשלו היא היום של יחיד שהיא
צריכה לשער על כל פנים כמו שהיתה מקודם' אבל אם היתה של י
יחיד מקודם שהיא אפשר לעשות עירוב אחר ככולה תשאר כמו שה
שהיתה אשלו היא עכשיו של רבים ואם יש לה פתח אחד בלבד אשלו
היתה של רבים חובה צריכה שיער ומחלקת ר' יהודה ור' שמעון
כשיעור השער שישאר בה כלל עירוב והיתה בארץ יהודה עיר
ושמה חדשה והיו בה חמשים דיוורין והיא היתה עיר קטנה שכלל א
ארץ יהודה' ופסק ההלכה אפי' בית אחד בחצר אחת יגוי שיער

ז מי שהיה במזרח ואם לבנו לערב לו במער במערב
ואמר לו לבנו לערב במזרח אם יש ממנו לביתו אלפים
אמה ולעירובו יתר מכאן מותר לביתו ואסור לעירובו
ממנו ולעירובו אלפים אמה ולביתו יותר מיכן מותר לו
לעירובו ואסור לביתו' הגתן את עירובו בעבודה של
עיר לא עשה בלום נתנו חוץ לתחום מה שנשבר הוא מ
מפסיד

עבודה של עיר הם התוספות שמוסיפין על
המדינה ואז יהיה מדת אלפים אמה לכל רוח טוה עם הנוסף עליה
כשהיא עגולה וכרבע אמות או שיס' בתים חונה לה כמו שבחרנו בת
בתחלת הפרק שתבא המדה מן הכית החיצון וכשנתן העירו באותה
התוספת הרי הוא כאלו לא יבא עירובו והוא כמו אלפי המדינה
וילך אלפים אמה לכל רוח ואמרם חוץ לתחום אינו רוצה לחלפים ח
אמה אבל רוצה חוץ לעבודה של עיר שבו קדם דברינו
שכשבר הוא מפסיד לפי שאם עשה עירובו ברחק חלק אמה על דרך
הרמיון מכיתו שיפלו במדינה ברוח מזרח יש לו ללכת
במזרח שלשת אלפים אמה חלק עד העירוב וחלפים ממקום העירוב
ולא ילך ברוח אחר ר"ל ברוח מערב אלא חלק ונותן החלק שהריוח ב
במזרח הפסיד אותן במערב וכבר בארנו זה הענין פעמים ודע
כי זה הדבר יהיה כאשר אמרנו בתנאי כי כשמודד ממקום העירוב
שכתן אותו על דרך הרמיון במזרח המדינה חלק אמה הגיע המדה
לסוף המדינה או חונה לה אבל אם הגיע המדה לקנת המדינה הר
הפסיד כל המדינה ואין לו ללכת במדינה לנר המערב אלא לבקן ח
חלפים ממקום העירוב וכבר כי זה העיקר

ח אנשי עיר גדולה
מהלכין את כל עיר קטנה ואין אנשי עיר קטנה מ
הלכין את כל עיר גדולה כיצד מ' שהוא מעיר גדולה

נתן את ערובו בעיר קטנה או מעיר קטנה ונתן ערובו בעיר גדולה מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה ור עקיבא אומר אין לו ממקום ערובו אלא אלפי אמה

וזו המעשה היא צריכה לשיעור ואכי אבאר שיצורה אחרי עקרים שא שאתה צריך לעימו עליה וזה כי מי ששבת במקו' שיש לו אלפי אמה לכל רוח באשר כתבאר פעמים וכשמרד אלפים אמה ממקום אחר ו והגיע סוף האלפים לקצת המדינה או מערה אין לו ללכת אלא למקו' שהגיע שם המדה ולא ילך מדינה כלל ולא במערה ואם הציב המדה לזוף העריכה או חזנה לה וכבשה המדינה כלה או המערה תוך אלפי אמה כחשוב לו המדינה כלה ד' אמות ותכלה מדה חונה לה ואם יהיה על דרך דמיון בין מקום השבתה ובין המדינה מזה אמה וכבשה המדינה תוך האלפי ילך המדינה כלה וחונה לה אלף ושמה אמות והשעיה ושש אמות לפי שנחשב המדינה כלה כדבעאמות וזה הרין בעצמו הוא רין מי שימוד ממקום העירוב אלפים אמה שיש לו ללכת ממקום העירוב וכדמכה בחמנוע מדינה או מערה וזהו שקורין אותה מורד אבל מי שכתה העירוב שצעה במדינה יש לו ללכת אותה מדינה כולה וחוצה לה אלפים אמה ואפי' היתה המדינה כמו ניכיה ולפי אלף העקרים כשיהיו שתי מדינות קרובות האחת גדולה והשנית קטנה בענין כי כשמווד חוץ לגדולה אלפים אמה תקיה הקטנה ככלעת תוך חותך האלפים אמה וכשמורד חוץ לקטנה אלפים תבע המדה ל לקצת המדינה הגדולה כפי אלו העקרים שהקדמנו מותר לאכשי הב גדולה שיהלכו הקטנה כלה ואכשי הקטנה לא ילכו הגדולה כלה או חלף עד מקום שתגיע מדרתם וכל זה כשמורד אלפים אמה אבל כש כצנתנו אכשי המדינה העירוב במדינה אחרת מהלכין את כלה וח חונה לה א' כ' כן שיעור זאת המשנה ובאורה כזה הלשון אכשי ע עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה ואכשי עיר קטנה אין מהלכין את כל עיר גדולה במה דברים אמורים במורד אלפים אמה חוץ לת לתחום אבל הנותן את עירובו בין כתבו אכשי עיר גדולה את עירובו בקטנה בין כתבו אכשי עיר קטנה עירובו בגדולה מהלך כל המדינה שהניח בה העירוב כיצד מי שהיה מעיר גדולה וכו' וחלק ר עקיבא על זה לפי שהוא סובר כי אפלו נתן האדם עירובו ברשות היחיד אינו הולך אלפים אמה אלא ממקום העירוב וחץ הלכה כר עקיבא

אמר להם ר עקיבא אין אתם מודים לי בנותן את ערובו על פי המערה שאין לו ממקום ערובו אלא אלפים אמה אמרו לו אימתי בזמן שאין בה דיוורין אבל בזמן שיש בה דיוורין מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה נמצא קלחוכה מעל גבה ולמורד שאמר נתתן לו אלפים אמה שאפי' סוף מרתו כלה כמ במערה

אמרנו כי מעשה אין בה דיוורין ואינה ראויה לדיוורין ול כ כשנכסדו המחיצות אבל כשנכסדו המחיצות חשי' היא בלי יושבים מהלך את כולה וחונה לה וכן מי שהניח עירובו או שבת במדינה דיקבית חריבה אם נשארה חומתה מהלך את כולה וחונה לה אלפי אמה לרעת החבמי' ואמרם נמצא הל ב' תוכה מעל גבה כי על גבה ממקו' עירובו כלבד ילך וכשכתן עירוב בתוכו ילך אלפי אמה חונה לה ואמר למורד שאמרנו כבר פ' שנו אותו שהוא עיר סוף אלפי אמה כלבד ילך למקו' שיכלו ואם כלו למקו' המערה אין לו ללכת ככולה

פרק ששי הדר עם הנברי בחצר או עם מי שאינו מודה בערוב הריו אוסר עליו דברי ר' מאיר ר' אליעזר בן יעקב אומר לעולם אינו אוסר עד שיהיו שני ישראלים אוסרים זה על זה

העך אלכנו דירת הגוי לא שמה יריח ומן היין היה שלא כצטרך עמו לערוב לפי שלא קנה כלום כדי שצטרך לקחת מ ממונו רשות אבל כתבו לו דירה ואמרנו שהוא אוסר ואין לנו דרך לצ לביאות עירו עמו עד שכסכו' רשותו להודיענו שהגוי אינו מעשיר מישי' שמשש מזה לשום תחבולת או הערמה או שיכא עליו שום נזק

אם כן אין קום דרך יתכן לערב עמו וכשידע זה הישראל לא ישכיר מרול כביתו לגוי וזה ההרחק כלו בוירה שמי' ילמוד ממעשיו והעקר אלכנו כמו כן כי הגוים אין מיתחדין עמאם מפני שהן חשו חשודין על שפיכת דמיה על כן אמר ר' אליעזר בן יעקב כי כשיהיב' אחד גוי ואחד ישראל אינו אוסר עליו לפי שאין אלו צריכים כזה כש שכאמר אוסר ואלא ישכיר ממנו כדי שלא ילמד ממעשיו כי מפנים אחרים ימנע הישראל לרוד עם הגוי יחד לפי שהוא חשוד על שפיכות דמים אבל היו אם שכי' ישראל' שמות' להם להתחיל עם גוי או כאמר אוסר כדי שלא ירוד עמו בוירה שלא ילמד ממעשיו ותבא המח' אומר אפלו אחד גוי ואחד ישראל שמה יחזק לבו ויתחזק לרוד עמו לבדו כ בדאיבער וממה שאת צריך לדעת כי העקר אלכנו ישרא' נותן רשות ומכאן רשו' וכגוי עד שיסכוד וכתובת רשו' הוא שיעשה עירוב מערב שבת וכבר קדמו ריבוי' ומכאן רשות הוא שיאמר אותו שלא עירוב מערב שבת עם אכשי החצר או המכוני בטלתי רשותי לכם ומותר להם להשתמש ואסור עליו ומותר לו לאדם לכתול רשותו בשבת זה והעקר אלכנו מהלכין וחוזרין ומכטלין אל שיכטל ראובן לשמעון עד שיטלים שמעון עסקיו בחצר ואחר כך ישוב ויכטל שמעון רשותו לראובן וזה שאמרנו שוכרין מן הגוי ואפלו בדבר מועט ושוכרין מ ממנו בשבת והלכה כר' אליעזר בן יעקב

אמר רבן גמליאל מעשה בצדוקי אחד שהיה דר עמו במבוי בירושלם אמר לנו אבא מהרו והוציאו את כל הזבלים למבוי עד שלא יוציא ויאסר עליב ר' יהודה אמרה בלשון אחרת מהרו ועשו את כל צרכיכם מבוי עד שלא יוציא ויאסר עליכם

פי' צדוקי הוא מיוחד לנזק תלמוד אכשיגנום איש סוכנו והוא היה ראשון לכופרים בתורה ועוד אבארינו במקומו והיה רבן גמליאל סובר שאינו בגוי והביא ראיה מזה המעשה וכתלוקו' ר' מאיר ור' יהודה במאמר רבן שמעון אכיו של רבן גמליאל חך היה ר' מאיר שאמר המאמר הראשון אומר כי זה הצדוקי כטל להם רשותו ואמר רבן שמעון מהרו והוציאו את כל הזבלים למבוי כדי שתתקיים להם חוקה במבוי בתשמיש וכשיניח הוא אחד כך לא יאסור עליהם הת התשמיש כי העקר אלכנו מי שיכטל רשותו ואחר כך כשתמש במזיד הרי כטל מה שצעה מכטול רשותו ואוסר עליהם אפילו קדמו אותם שכתל להם רשותו ומכאן זה כזה להם רבן שמעון שי שיקיימו אותו בתשמיש וכשקאלן מינה שהוא כישראל הלך תראה כ כי בישראל כטל רשותו ור' אומר כי רבן שמעון בן גמליאל רבתי היה כערב שבת כי הוא אמר לאכשי המכוני עשו צרכיכם במבוי עתה עד שלא יבא היום ויאסו עליכם כלומר קודם הכנסת שבת יוראה מזה שהוא בגוי' ופסק ההלכה כי כל בר ישראל מאי זה כת שיהיה אם הוא מחלל שבת בפרהסיא לא יעשו עמו עירוב ולא יכטל רשותו ושוכרין ממנו בגוי' ואם אינו מחלל שבת בפרהסיא וכתבא שלא יקיים עובד עו' הרי זה ראוי שיכטל רשותו לנו אבל אינו נותן רשות אלא אם היה מודה בעירוב דל מחמין בו ויתבאר לך מכל זה כי נ טועני ישראל כשאינו מחלל שבת בפרהסיא ולא עובד עו' מכטל רש רשות ואינו נותן רשות ולא עובר וזהו הפסק האמת

אגשי החצר ששכח אחד מהם ולא ערב ביתו אסור מלהכניס ולהוציא לו ו ולהם ושלה מותר' לו ולהם נתנו לו רשותם הוא מותר והם אסורים היו שעם אוסרים זה על זה שאחד נותן רשות וטול רשות ושעם נותנם רשות ואין נוטלים רש רשות

זהו המקום שיעדתי לך לבאר בו ענין מכטל רשות וכבר קדם בזה הפסק באש הודיעתי כי האדם יכטל רשותו בשבת וכל השוכני' בבית יש לכל אחד מהם רשות בחצר ור' אליעזר סובר כי מי שכתל רשותו פתס כמו כן בטל ביתו ורשות חצרו וחכמים אומרים כי הוא רשות חצרו בטל רשות ביתו לא בטל אבל כשפירש ואמר שכתל רשות ביתו וחצרו או אחד מהם כלבד הוא מה שכתל ויין מחלוקת כי יסיהם כזה וכבר בארנו בסוף הפסק השני מוזאת המסכתא שאין סלכה כר' אליעזר

צריכים ערוכ לכל אחד ואחד לפיכך אם שכח אחד מ מהם ולא עירב מבטל רשותו אימתי בזמן שמוליכין ע ערוכין למקום אחד אבל אם היה ערוכ בא אצלן או ש שאין עמהם דיוורין בחצר אינן צריכין לערב

טעור זאת המשנה כך האחין שאוכלין על שולחן אביהם או האותפתין שהן אוכלין על שולחן אחד ומה שאתה חייב לרעת כי זו האכילה שהם אוכלים ביחד אינו ר"ל שיערבו מאכלם חנוקנו אותו בעו צ"ל כי אם כך הוא הרי הם כמו אחד ואין צריכין אלא ע עירוב אחד אבל הכונה בזה שהבנים כשכרים אצל האב או הש השותפתין כשכרים אצל אחד מהם לפי שהתנה עמהם שזון חותם וימ ויעשו לו המלאכה הטובות ולפיכך כשהם ישיבים בבתיהם צריכין ע עירוב לכל אחד ואחד כאשר כתבתי

חמש חצרות פתוחות זו ל

לזו ופתוחות למבוי ערבו בחצרות ולא נשתתפו במבוי מותרין בחצרות ואסורין במבוי ואם נשתתפו במבוי מו מותרין באן וכאן ערבו בחצרות ונשתתפו במבוי ושב ושכח אחד מבני החצ ולא ערב מותרין באן וכאן מבני המבוי ולא נשתתפו מותרין בחצרות ואסורין במבוי ש שהמבוי לחצרות בחצר לבתים

העקר אצלנו אין המבוי נתר בלחי או קורה עד שיהיו בתים וחצרות פתוחות לתוכו אבל כשהיו חצרות פתוחות זו לזו ופתוחות למבוי הם כמו בית אחד ולא יתכן עירוב בזה המבוי כשהוא בלחי או קורה וזאת המשנה כולה בנויה על העקר שזכרנו שצריך עירוב בחצרות ושתוף במבוי וטעם זה כדי שלא לשכח התנוקות תורת עירוב ולזה הענין נעירב בחצרות כדי שיראו אותן התנוקות אעפ"י שנסתתפו במבוי ופי"כ כך כששכח אחד מבני החצר ולא עירב מותרין בחצרות ובמבוי לפי ש ששתוף המבוי יפיק לו נמה שאמרונו כדי שלא תשתכח תורת ע עירוב הרי לא בטלה לפי שכלם עירבו בחצרות וזה היחיד אין מש משניחין עליו

שתי חצרות זו לפעם מזו ערבה הפנמית לא ערבה ה החיצונה הפנמית מותרת והחיצונה אסורה החיצונה ולא הפנמית שתיהן אסורות ערבה זו לעצמה וזו לעצמה ר לעצמה זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה ר עקיב אוסר את החיצו שדריסת רגל אוסרתה וחכמי אוסרים אין דריסת רגל אוסרתה

זאת המשנה יש בה שלשה מחלוקות והם כי ר עקיבא אומר רגל ה המותרת אוסרת ועבין זה כי אפילו ערבה הפנימית שמותר ל להתמש בחצר שלה שהיא אוסרת על החיצונה אלא אם עשו שת שתיהן עירוב יחד וחכמי סוכרין כי אפי' רגל האסורה אינה אוסרת ועבין זה שאפילו לא עשתה הפנימית עירוב שאסור עליו להתמש בחצר שלה שאינה אוסרת על החיצונה אבל כשעשתה החיצו לברה עירוב הותר להם התשמיש וזהו עבין אין דריסת הרגל אוסרתה ונתבא קמא אומר רגל האסורה אוסרת ורגל המותרת אינה אוסרת ו לפיכך אומר ערבה זו לעצמה וזו לעצמה זו מותרת בפני עצמה זו מותרת בפני עצמה כי הפנימית לא תאסור לפי שהיא מותרת כ במקומה והלכה כתבא קמא

י שכח אחד מן החיצונה ולא ע ערב הפנמית מותרת והחיצונה אסורה מן הפנמית ול ולא ערב שתיהן אסורות נענו עירובם במקום אחד שכח אחד בין מן הפנמית בין מן החיצונה ולא ערב שתיהם אסורות ואם היו של יחידים אינם צריכים לערב

זאת המשנה היא לתבא קמא שדבר קודם ולפיכך אומר שכח אחד מן הפנימית ולא עירב שתיהן אסורות לפי שהיא רגל האסורה ואוסרת כ כאשר בארנו ואמרם במקום אחד רונה בו החיצונה לברה וקראו ח אותם מקום אחד לשתופם יחד כשתמיש בו אבל כשהכינו שתיהן ע עירובן בפנימית ושכח אחד מן הפנימי שתיהן אסורות כמו שבארנו

אליעזר זאת המשנה היא לחכמים וכמי שכאל רשותו כסתם ו לפיכך ביתו אסור לו ולהם ומוותר לבטלם להשתמש בחצר ובדיוורין שלהם ו מפני זה העירבו לזה שבטל רשותו להשתמש ברשות אלו האנשים שבטל להם לפי שאנו חושבין אותו כאנדרה אנלם ואמרנו נתנו לו רשותם רונה בו שיבטלו רשותם לאותו היחיד שלא עשה ע עירוב ויהיה לו מותר להשתמש בכל החצר ובביתו בלבד לא ב בבתיהם אלא אם פרסו עמהם בטלו לו רשות בבתיהם כאשר הזכיר מועקד רעת החכמים ומה שאין אנו אומרים כי אלו שבטלו רשותם פיקיה מותר להם להשתמש בבית אותם שבטלו ושכחמר שהם אכלו באורחים לפי שלא נחשבו רבים באורחים אבל יחד ואמרנו שנים היו אוקרים זה על זה ר"ל כששכחו שנים מאנשי חצר ולא עירבו שאינם יכולים אותם שעירבו לבטל רשותם לאותם השנים שלא עירבו לפי שהם שבטלו לאחר מהם הוא אסור עליו התשמיש שבטלו רשותם לו מן העצם האחר שהוא אחד מהם שלא עירב ואפילו חזר אחד וביטל רשותו לו אסור לו להשתמש לפי ששעשה שבטלו המעריבים לא הותר לו התשמיש וזהו אמרם ושנים אין נוטלין רשות ויתבאר לך מזה כי אנשי חצר כשעירבו קצת וכשאלו קצת בלי עירוב ויהיו ה השארים יותר מאחד כי אותן שלא עירבו מבטלין רשותן למעריבין וזאתן שעירבו לא יבטלו רשותן לאותן שלא עירבו כי שנים שלא ע עירבו אין נוטלין רשות בשבתן להם ומה שאתה צרי לרעת כי מבטל רשות לכני חצר צריך לבטל רשות לכל אחד ואחד בפירוט

מאימתי נותנין רשות בית שמאי אומ' מבעוד יום ובית הלל אומר שם משתחשך מי שנתן רשותו והוציא כין שונג בין במיוד הרי זה אוסר דבר ר מאיר ר יהודה אומר מויד או אוסר שונג אינו אוסר

כבר הודעתך כי הארש הכותן רשותו הוא שאנו קוראים אותו מבטל רשותו והמקבל אותו רשות קרא נוטל רשות אם כן מבטל ונותן נוסלים על עבין אחד ובית שמאי א אומרים כי מי שבטל רשותו הקבה אותו לזולתו ואסור להקנות בשב ובית הלל אומרים כי לא סקקה אבל בטל רשותו ובטל רשות ב בשבת מותר וכשנסתמש אחר שבטל רשותו הנס בטל מעשיו כאשר בארנו במה שקדם ור' מאיר קנס שונג כדי שלא יהיה מויד והלכה כר' יהודה

ה בעל הבית שהיה שותף לשכנים לזה ביין ולזה ביין אינן צריכין לערב לזה ביין ולזה ביין צריכין לערב ר שמעון אום אחד זה ואחד זה אינן צריכין לערב שותף ידוע

ואין הפרש בין שיערבו שניהם ייכם או שיקנו כלי מלאין כשתוף ו זה הדבר הוא בשוקש מבוואות ולפיכך אומר שותף ובתנאי שהיה יינם של השלשה ר"ל של בעל הבית ושני השכני בכלי אחד ומה שאתה חייב לרעת בכאן כי שתופי מבוואות יעשו במאכלים כמו שבארנו ממאמרם בכל מעריבין ומשתתפים אבל עירובי חצרות אינם אלא בשת על כל פנים ועוד חוסף לך ביאור במקומות ואנשי המבוי חייבין שיערבו בחצרות וישתתפו במבוי ואז ישתמשו בבתי ובמבוי ביחד אלא אם נשתתפו במבוי בשת ולא יבטלו עירוב בחצרות ס וסומכין על שותף של פת ואין הלכה כר' שמעון

ו חמש חבורות ששבתו במרקלין אחד בית שמאי אומר ערוכ לכל חבורה וחבורה בית הילל אומר ערוכ אחד לכולם ומודים שאם היו מקצתם שרוין בחודים או בעליות שהם צריכים ערוכ לכל חב חבורה וחבורה

טרכלין בית רחב והוא בית מלכים וכן אומר של מלפס וכ ובשבת ר"ל בין כל חבורה וחבורה מחיבה המגעת לתקרה אין כזה מחלוק שכן חייבין עירוב בכל חבורה וחבורה לפי שהם נתיחדו והיו כחלו היו שריים בעליות וחדרי אבל המחלוקת כשהמרביל בין כל חבורה וחבורה מחינות שאין מביעות לתקרה

ז האחין השותפין היו אוכלין על שולחן אביהם וישנין בבתיהם צרי

אבל אינו מוכה לו על ידי בנו וכתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו הבענים מפני שירם בידו

העיקר אנחנו כי עירובי תחומין נש ושתופי מכוונות וערכי תבשילין כלם נריכין לזכות על ידי אחר ונריכין שיהיה הכלי שמקבצין בו שתופי מכוונות גבוה מן הארץ טפ טפת כדי שיראה מובדל ומכוונת הוא כי זה שאמרנו מוכה להם ה הוא כשיהיה אותו דבר שמתעטפין בו מאדם אחד או יצטרך להעמיד אדם אחד שיזכה להם חלקם ויהיה במקומם אבל אם נתן כל אחד חלקו אין שם פנים למוכה

נתמעם האוכל מוסף ומוכה ואינו צריך להודיע נתוספו עליהם מוסף ומוכה וצריך להודיע

כלל זה הדיון הוא שאם יהיה השתוף ממין אחד נאכלו אכר כלו אין צריך להודיע ואם היו מינין הרבה נחסרו מוסף ומוכה ואינו צריך להודיע ואם נאכלו כלו צריך להודיע וזה הוא כשיש לבית שני פת פתחים בשני מכוונות לפי שפאעשה עירוב עם אכשי זק המכני כאשר עליו התשמיש במכני אחר ולפיכך צריך להודיע אליו כדי שידע בזה מה מביא משתי המכוונות רונה להשתמש אבל אם אין לו פתח ח אלא באותו מכני בלבד אין צריך להודיע כי העיקר אנחנו זכין לאדם שלא בפניו ואין מחייבין אותו חלה בפניו

ח כמה הוא שעורו בזמן שהם מרובים מוזן שתי סעודות לכלם בזמן שהם מועטים בגרונגרת להוצאות שבת לכל אחד ואחד

מופטיין הוא שיהיו פחות מליח אמות ויותר על י"ח הם מרובין כי מוזן שתי סעודות הם י"ח בגרונגרת ואמרם להונאת שבת ל"ל שהוא שצור הונאת שבת כ כאשר קדם לך במסכת שבת

אמר ר' יוסי כמה דברים אמורי בתחלת ערוכ אבל בשירי ערוכ כל שהוא ולא אמרו ל לערב בחצרות אלא כדי שלא לשבח התינוקות

זה העיקר שזכר שלא אמרו לערב בחצרות אלא שלא לשבח את הת התינוקות אמר לפי שהכערים הקטנים אינם יודעים מה שנגמר בין אכשי המכני מן השתוף והוצרכנו לעירוב חצרות אעפ"י שהם מ משתתפין במכני כדי שלא ישכחו התינוקות תורת עירוב ואין הלכס כר יוסי

בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח דברי ר' אליעזר ר' יהושע אומר כבר הוא ערוכ אפי מאפה סאה והיא פרוש אין מערבי בה כבר כאשר והוא שלם מערבין בו

כבר קדם לך בתחלת הפרק השלישי כי אמרם בכל מערבין ומ משתתפין מן מן המים והמלח אין זה אלא בעירובי תחומין נש ושתופי מכוונות ואין מחלוקת זה אבל בכאן חלקו ר' אליעזר ור' יהושע כי ר' אליעזר אמר שישפיק לעירובי חצרות בכבר פרוסה וה הוא עבין וכלל במאמרם בכל מערבין נר' יהושע אמר כי עירובי חצרות לא ישפיק בשום פנים אלא בשלמה ואלו תיקה שיעור מועט והטעם משום איבה כדי שלא יאמר אחד מן השכנים אני עשה שלימה ואתה פרוסה והלכה כר' יהושע

יא נותן אדם מעות לחנותי ולנחתום כדי שיזכה לו ערוכ דברי ר' אליעזר וחכמים אומרים לא זכו לו מעותיו מודין בשאר כל אדם שזכו לו מעותיו שאין מערבין לאדם אלא לדעתו אמר רבי יהודה כמה דברי אמורים בערובי תחומין אבל בערובי חצרות מערבין לדעתן ושלא לדעתן לפי שזוכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לו

כדי שזכה בעירוב עביו שיתן לו פת באותן מעות ומוכה לו על ידי אחר אעפ"י שאינו מצוי לפי שמשעה שנתן לו המעות עבמר המקח מן התורה כאשר נבאר במקומו

אבל כשעבד אחד מן החינוכה השבימית מותרת ואמרם ואם היו של יחידים רונה בו שידור אחד בכל בית רונה לומר הוא וכל אכשי ביתו טהם כמו אדם אחד כמו שבארנו

פרק שביעי חלון שבין שתי חצרות ארבעה על ארבעה בתוך עשרה מערבין שנים ואם רצו מערבין אחת פחות מארבעה על ארבעה או למעלה מעשרה מערבים שנים ואין מע מערבים אחד

מערבין שנים הוא שתעירב כל חצר לעצמה לברה ומערבין אחד הוא שיטובו שתי החצרות כמו בית אחד ואמרם כח פחות מארבעה או למעלה מעשרה אעפ"י שזה ממה שקדם מן הד הדבור להודיעך כי צריך שיהיה החלון כולו למעלה מעשרה טפחים וחי אפשר להם בעירוב אחד אבל אם היה קצת חלל החלון תוך עש עשרה טפחים די להם שיעשו עירוב אחד לפי שאין ביניהם מחיצה וכבר בארנו כי המחיצה לא תהיה פחותה מעשרה טפחים

ב כותל ש שבין שתי חצרות גבוה עשרה ורחב ארבעה מערבים שנים ואין מערבים אחד היו בראשו פירות אלו עולים מכאן ואוכלים ואלו עולים מכאן ואוכלי ובלבד שלא יורידו למטה נפרץ הכותל אחר עשר אמות מערבים שנים ואם רצו מערבים אחד מפני שהוא כפתח יתר מ מכאן מערבים אחד ואין מערבים שנים

אמרנו ובלבד שלא יורידו למטה ל"ל שלא יוליכו מה שעל הכותל אל הדיוורין שבבתים או אבל להוריד משם לחצר הבית מותר וכשיש ברחב הכותל פחות מ מארבעה טפחים שהוא מקום טעור כאשר בארנו פעמי' מותר להם להוציא מה שבבתים ולהניחו על אותו הכותל ומותר לאכשי הבית השני שיקחו אותו הדבר עצמו מעל הכותל ויכניסו אותו לבתיהם

ג הריץ שבין שתי חצרות עמוק עשרה ורחב ארבעה מערבין שנים ואין מערבים אחד ואפי מלאקש או תבן מלא עפר או צדורות מערבים אחד ואין מערבים שנים

חייץ הוא חפירה בארץ והכל מכוונת

ד נתן עליו נטר שרחב ארבעה טפחים וכן שע בצוצריות וזו כנגד זו מערבים שנים ואם רצו מערבים אחד פחות מכאן מערבים שנים ואין מערבים אחד

לוח הגבוקרין אותו כסר וכשנתן ען בארץ החפירה אכלו היה רחב ארבע אינו צריך יותר שהרי חלק אותה חפירה וכשארק רחבה פחות מר' טפחים וכשזורה גבוהה ארבע אמה והיא תקרה כוללת מרשות היחיד על יסודות הרבים וכבר בארנו בפרק י"א משבת כי זאת הגבוהה רשות היחיד גמורה והיתה יונאה על רשות הרבים כמו בניני הכרפתים שבונים בזמננו זה בא בארץ ישראל וכב' באר התלמו' כי זה התבאי שהתבית המסכה כשיהיו הגבוהה אמות זו כנגד זו ואז ישפיק להם עירוב אחד אמנם כשיהיה בי ביניהם ריחוק ג' טפחים או יותר אבל יש ביניהם פחות מר' טפחים או אפילו היו זה שלא כנגד זה מערבין עירוב אחד אם רנו לפי שהיא כ כמו גבוהה עקומה כמו שבארנו

ה מתבין שבין שתי חצרות גבוה עשרה טפחים מערבים שנים ואין מערבין אחד אלו מאבילין מכאן ואילו מאבילין מכאן נתמעם התבן מעשרה טפחים מערבים אחד ואין מערבים שנים

ו כל במאכלין שיכחו בהמתן לאכול מן התבן מנר זו ומנר זו

ז בירצו משתתפים במכוי מניח את החבית ואומר חרי זו לכל בע המכוי ומוכה להם על ידי בנו וכתו הגדולים ועל ידי עבדו ושפחתו העברים ועל ידי אשתו

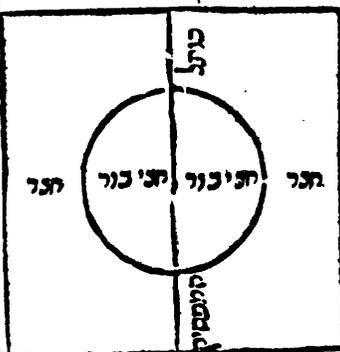
הדריסה לכל כאשר בארנו קודם ותפישת יד פמוש והוא פיהיה לו כ באותו מקום כלים יהי אסורין לטלטל כיהר של מחריפה ודומהס א אז יהיה הרר שס כמו אורח מן האורחים ולא מאנשי הבית ולפיכך א אינו אסר ' והלכה כר יהודה '

ה
המניח את ביתו והלך לשבות בעיר אחרת אחד נברי ואחד ישראל הרי זה אם אוסר דברי ר מאיר ר יהודה אומר אינו אוסר ר יוסי א אומר נברי אוסר ישראל אינו אוסר שאין דרך ישראל לכא בשבת ר שמעון אומר אפי' הניח את ביתו והלך ל לשבות אצל ביתו באותה העיר אינו אוסר שכבר הס הסיע מלבו

אמרנו הרי זה אוסר עבינו אוסר על בני עירו מאחר שהוא שכן מכלל הסכמים ולא עיר עמם אעפ' שאינו מצוי לא בעקרה שכונתו מהכל ' ור שמעון אומר מלאך שבת בבית סא שאפשר לו לרדו בו ולפיכך אמר ביתו כבר בעקרה שכונתו מאותו ס המקום זה הסכת ואינו אוסר עליו ' והלכה כר יוסי והלכה כר' ס משעון

ו
בור שבין שתי חצרות אין ממלאים ממנו בשבת אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוה עשרה כפחים בין מלמטן בין מתוך אוננו אמר רבן שמעון בן גמליא בית שמאי אומרים מלמטן ובית הלל אומרים מלמעלן אמ' ר יהודה לא תהא מחיצה גדולה מן הכותל שביניה

בור שבין שתי חצרות הוא מיהא הכותל המשמיק בין שתי החצרות על הכור ויהיה קצת הכור בזה החצר וקצתו בחצר אחרת כזו הגורה

חולית הכור והסמוך לו זה והעקר כי המחיצה העשויה בזה הכור עבבה עשרה טפחים אם נעשת תחת המ המים נריכה פיראה ממנה על המים טפח עד שיכריל בין מים למים בגדר החצר ואם נעשת על פני המים כ נריך שיסקיע ממנה במים טפח להכריל המים כמו שז שזכרנו בגדר קרקעיתו ור'

יהודה אומר כחשוב הכותל המכריל בין החצרות כאלו יחד בתחתית הכור ואין הלכה כר יהודה

ז
אמת המים העוברת בחצר אין ממלאים הימנו בשבת אלא אם כן עשה מחיצה גבוה י טפחים בכביסה וביציאה ר יהודה אומר כותל שעל גבה הרוך משום מחיצה אמר ר יהודה מעש באמה של אבל שהיו ממלאים הימנה בשבת על פי הזקנים אמרו לו מפני שלא היה בה בשעור

נריך להתחיל בכנין האמה בעת כביסה בבית ובמקום שהיא יוצאה ממנה ובתנאים ש שאמרנו שיהיה טפח מן המחיצה בתוך המים אם היתה המחיצה על המים או טפח מן המחיצה יוצא מן המים אם היתה המחיצה תחת המים וזה לחלוק בין המים הנכבסין בחצר ובין המים שברשות הר דרכים ורובי לומר בחלוק המים בחלוק מקומן ' ואמרנו ימשי' שלא היה בו כשיעור לפי שלא היה בגבוה עשרה טפחים וכרחבו ארבעה טפחים כי כל מה שתחסר מחלו השיעורין בגובה או ברחב אינן נר נריכין מחיצה לפי שהיא לא חלקה רשות ליעמה ואין הלכה כר יהודה

ח
גזוזטרא שהיא למעלה מן המים אין ממלאי הימנו בשבת אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוה עשרה טפחים בין למעלן בין מלמטן וכן שתי גזוזטראות זו למעלה מו עשו לעליונה ולא עשו ל לתחתונה התחתונה מותרת והעליונה אסורה עשו לת לתחתונה ולא עשו לעליונה שתייהן אסורו עד שיערכו

וחכמים אומרים כי לא נגמר המקח עד סיקח הפת כאשר התנו חכ חכמים במכירת המטלטלין מן המשכה בזירה שמה ישע החנוכי ולא יזכה לו בפת על ידי אחר אבל אם נתן לבעל הבית וכו' עליו פיערכ לו וזכה לו על ידי אחר ריו אחר שזוהו מן הטעם שזכר שאין מערבין לחם חלא לרעתו ור' יהודה חולק כאשר תראה ' והלכה כ ר יהודה

ט
פרק שמיני ביצד משתפין בתחומין מניח את החבית ואומר הרי זה לכל בני עירי לכל מי שילך לבי האבל או לבית המשתה וכל מי שקבל עליו מבעוד יום מותר ומשהשכה אסור שאין מערבין משתחשך

מה שדמיונו באמרנו בית האבל ובית המשתה לפי שהס דבר מבוה והס גמילות חסדים ' העקר אכלנו אין משכין אלא לרבר מבוה ' ואמרס כל מי שקבל עליו משחשכה אסור הכי מילי כס כאלא הודיעוהו מבעוד יום אבל אם הודיעוהו מבעוד יו' אפילו לא קבל עליו חלא משחשכה מותר

י
כמה הוא שעורו מוח שתי סעודות לכל אחד ואחד לחול אבל לא לשבת דברי ר מאיר ר יהודה אומר לשב' אב' לא לחול או ואו מתבני להקל ר' יוחנן בן ברוקא אומר מכבר בפגדיון מד' סאין בסלע ר' שמעון אומר משתי ידות לכבר משלש לקב חציה לבית הסוגיע וחצי חציה לפסול בה את הגויה

מה שהזכרנו ככאן מזון שתי סעודות לכל אחד לפי שעבין ערובי תחומין הוא סיתן טכ סביתתו באותו המקום ויניח סס מזונו הנריך אליו לשבת ור' מאיר אומר כי האדם אוכל בשבת יותר למחיצות הלפתן ' הגויה הוא כי מי שיאכל' אוכלין טמאין יטמא גופו והוא יפסול את התרומה כאשר נכאר במסכת טהרות ' ואמר כי חצי פרס הנזכר ככאן לעבין פסול הגויה הוא כביסה ומתנה ' והלכה כר יוחנן בן ברוקא

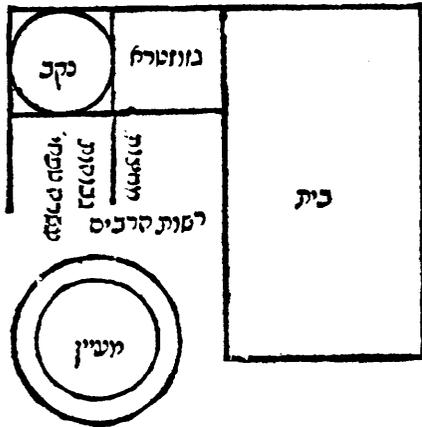
יא
אנשי חצר ואנשי מרפסת ששכחו ולא ערכו כל שנבוה עשרה טפ ספחי' למרפסת פחות מכאן לחצר חולית הכור והסלע שהם גבוהים עשרה טפחי' למרפסת פחות מכאן לחצר במה דברי אמור' בסמוכה אבל במופלג' אפי' היא גבוה עשרה טפחים לחצר ואילוהי סמוכה כל שאינה רח רחוקה ארבעה טפחים

מרפסת מקום גבוה בחצר סבית כמו קרקע גבוה עשרה טפחים וכו' מדרגות עולין כהס לעליות וזה המ המקום גבוה מוקף כבין ודרין בו נקרא מרפסת לפי שהוא מקום ד דריסה לאותן העולין לעליות כשיש מקום בחצר גבוה עשרה טפחי' ויהיה בגדר המרפסת או בקרוב ממנה כשעור הנזכר ויש כשהס עמה ויהיה זה המקום גבוה חצר לאותה המרפסת יהיה מותר לאותן ה הדריס במרפסת להשתמש בה ואסור על אנשי החצר לפי שהוא מו מוכרל מן החצר כאלא עשה העירוב כמו שהזכיר ' ואמרנו פחות מכאן לחצר עכינו שהיא מנותקת בין החצר והמרפסת ואסור להס ל לאנשי החצר ולאנשי המרפסת להשתמש בו אלא אם עשה עירוב וזה סבור מתכאיו שיהיה מלא מדבר שיהיה אסור לטלטלו בשבת עד ש שיהיה שיה עב קרקע המרפסת ולפיכך יהיה מותר לאנשי המרפסת להשתמש עליו' אבל אם הכור ריקן לא ריקן ממש אלא שאינו מלא כ כל כך כדי שיעל שפתו אותו הדב' אסו' להשתמש בו לא אנשי החצר ולא אנשי המרפסת עד שיעשה עירוב .

יב
המתן את ערוכו בבית שער אכסדרה ומרפסת אינו ערוכ והדר שם אינו אוסר עריו כבית התבן וכבית הבקר וכבית העצים וכבית ה האוצרות הרי זה ערוכ והדר שב אוסר ר יהודה אומר אם יש שם תפיכת יד של בעל הבית אינו אוסר עליו

בית שער הוא מכוף החצר והוא מקום שבו נכבסין כל בני החצר לכ לבתיקם ואכפדיס מקום מוקף משלש רוחותיו ' ומרפסת מקום ס

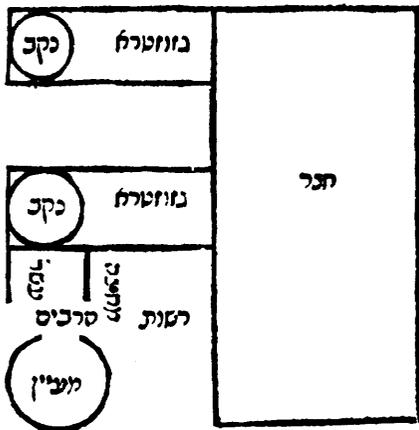
בגונרה כבר בארנו צורתה והוא מקום מקורה יוצא מכותל רשות היחיד על רשות הרבים וחולי שיעא מאותה הגזעא על מצינונות המים וההכרות כיון בגונרה כי בנקב ומלאים מאותו הנקב מן המעיין או הכהר' ואמר בבאן כי אינו מותר למלאות מאותו הנקב למטה עד שיעשה מחיפה מתחת אותה הנקב היורד למטה מחיפה תלויה גבוהה עשרה טפחים כמו בגונרת והרבה עושים אותה חלכונו יאז כחמר גוד אחית מחיפה ונחשוב אותה כגונרת האלו הביעה למים וזו היא צורתה

אז עושים מ מחיפה על המים וכאמ' גוד חסיק מ מחיפה וכ נחשוב המ המחיפה כא האלו הביעה אל הנקב ש שהוא בזו גונרתא א אשר שואבי ממנה ודב ורבה כה

ותהיה השאיפה תוך המחיצה וזו צורתה

שתיקה אם אסורות לפי שהעליונה משותפת עם שתתנוכ' כדרך שיש לה מן המים ובגונרה שת שתתנוכ' ס קיח אוקרת עליה ועליוכ' גם כן חץ מ מותר לה לי למלאות לפ שלא עשתה

מחיצה ולפיכך שתיקה אסורות ואם עשו מחיצה שתהן מותרות וכל מה שאמרנוהו אסורות ר"ל אסורות עד שיערכו

ח חצר שהיא פחותה מד' אמות אין שופכין לתוכה מים בשבת אלא אם כן עשו לה עוקה מחוקת סאתים מן הנקב ולמטה בין מבפנים בין מבחוץ אלא שמבחוץ צריך לקמור וזמכפנים אינו צריך לקמור

כשיש בחצר פחותה מד' אמות על ד' אמות המים שמשתמש האדם כששופך אותם בזה החצר הקטן יוכיח המים לרשות הרבים ויהיו המים השותפים ברשות הרבים ב' ז'ין מחוץ ולפיכך אסור לשפוך המים באותו חצר עד שיעשה עוקה והיא חפירה יתקבצו שם המים מחוקת סאתים מתחת החצר שיהיה ב' באותה חפירה שהמים יוכיח מ' ז'נו כי אכחשו אומרים כי תכלית מה שישתקף האדם ממים בינם אחד הוא סאתים ואמרים בין מבפנים ב' בין מבחוץ ענינו שהוא שזה בין שיעשה החפירה בתוך סבית מ' ח חון לבית חלא שזאת החפירה שמתקבצין שם המים חון לבית חמכס אש יעשה החפירה חון לחצר כריך שיהפך עליה הכ' יין עד שתכלית מ' מרשות הרבים וקמירה הוא עשית קובה מלמעלה חמרו בשש עג עבלות בב' קמורת ר"ל כי עליהם מהכה כדמות קובות והוא מגזירת איש ישראל אל הקובה

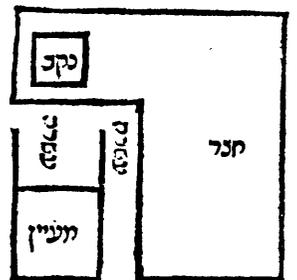
י ר' אליעזר בן יעקב אומר כיב ש שהוא קמור ד' אמות ברשות הרבים שופכין לתוכו מ' מים בשבת וחכמים אומרים אפילו ג' או חצר מאה א' אמה לא ישפוך על פי הכיב אבל שופך הוא על הגג ו' והן יורדין לכיב החצר והאבסדרה מצטרפין לר' אמו'

כיב אמה או קילון כשפכין שם המים ויוצאין לרשות הרבים ואמר ר' אליעזר בן יעקב כי כשיהיה הכנין קמור חון ברשות הרבים מותר ל' לשפוך לתוכו מים בשבת מן החצר אעפ' שהיו המים היוצאין מן החצר הולכין ארבע אמות תחת הקמירה הוא מותר לשפוך המים ב' באותו הקילון על פי הכיב שבחצר לפי שאינו יוצא לרשות הרבים א' חלא שהמים כל'ין תחת אותה ד' אמות הבנויות מבחוץ וחכמים חוס' אופרין לשפוך על פי הכיב באיזה צד שיהיה לפי שהוא כשופך ב' ברשות הרבים אכ' שופך חון לכיב והמים שותתין עליו וכבר בארנו כי אבסדרה הוא מקום מוקף מג' רוחותיו וכשיש בחצר עש' האבסדרה ד' אמות על ד' אמות מותר לשפוך המים בחצר ואין ב' צריכין לחפירה שיתקבצו שם המים ויהלכה כחכמים

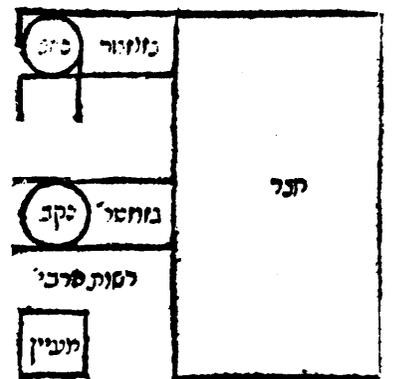
יא וכן שתי ד' דיאטות זו בגדר זו מקצתן עשו עוקה ומקצתן לא עשו עוקה את שעשו עוקה מותרין ואת שלא עשו עוקה מ' אכסרין

דיאטות ידוע והן דיורין' וככאן מדבר שיהיו ח'גו דיאטות זו כנגד זו וכיניהם טנר שישכנו פניהם ממים לשם כשעשה בעל הדינות ס

אם היתה החצר שתי עליונות זו על גב זו ויצאה מכל עליה בגונרה וחור זה כנגד החור השני עד שתהיה העליונה כ' כשמשלשלת הדלי למלאות יבנם הדלי על החור שגב שבזונרתא התשתוכה ואז י' יגיע אל המים וזה יארע ה' הרבה תדע לך שיש בזה דיב' דינים אפי' אגידם לך אם היו השתי' בגונרתאות תוך עשרה טפחים כל אחת מהם חוסרת על חברת' ואפי' עשו מחיצה ואין מותר למלאות אלא בערוכ יעשו חנות אחר ע' עשיית המחיצות ואם לא היו שתיקה תוך עשרה טפחים אכל היה בי' ביניהם יותר מזה השעור בזה כפל להחוק אש עשתה העליונה מח' מחיצה ולא עשתה התחתונה על זאת הנורה

העליונה מותרת והתחתונה אסורה ואמרים בזאת ה' המשכה שתיקה א' אסורות בתבאי ש שתהיה התחתונה התכית עם העל' העליונה לעשות מחיצה עמקן ול' ולפי' אכרת עליה עד שיערכו ואם עשתה התחתונה ולא עש' העליונה גם כן וזו היא צורתה

לעתיד לבא דברי יחודה ר' יוסי אומר אם מותרין באותה שבת מותרין לעתיד לבא ואם אסורין לעתיד לבא אסורין באותה שבת

זאת הפרשה שכתבה החזן היא עשר אמות אופחות שהן כשתח אלא שהם כהרן זווית ופתחא בהרן זו זווית לא עברי אינטי ואם הוא יתר על עשר אמות אפי' מרוח אחר אסוריה וזה הבית שאמרו שכתב משתי רוחותיו הוא שכתבם סדרם ובהם זווית מזויותיו וכתב קנת מזה הכותל ולא תהיה קורה פרנסה על מקום הפרנס. אלא אשר יהיה מושב הקורות בקירויני על זאת ה

ולפיכך הוא אסור אבל כשכתב על זאת הצורה

Table with 2 columns: 'פרנסה' and 'פרנס'. The 'פרנסה' column lists 'קורה', 'קורה', 'קורה', 'קורה', 'קורה'. The 'פרנס' column is empty.

הרי זה מותר כי העק' אכלנו פי הקדה יורד וסותים ור' יוסי אומר אסורין באותה שבת ואסורין לעתיד לבא והלכה בר' יוסי ואם תחשוב כי זה המאמר יקשה לחותנו עקר שקד זכרו שחמרונו הותרה למקבת שבת הותרה לכל השבת כלה כי מ מה שאמרונו שם הוא

בדין הערוך ר' כשכתב חחר הכנסת שבת מה שיאסור התעמי' ב' ותו מקום לפי שכתב בו הערוך וכיון שהיו מותרין מערב שבת הם מותרין לכל השבת כלה וכוזה המקום מדבר הוא במחיצות כ כשנפרנו וחזר התעמי' אסור מפני שהיו קמחיות לא מנד כלוק הערוך

ה הבונה עליה על גבי שע כתיים וכן גשרים הם המפולשין מטלטלין תחתיהן בשבת דברי יחודה ו וחכמים אסורין ועוד אמר ר' יהודה מערבין למבוי ה המפולש וחכמים אסורין

ר' יהודה סובר כי רשות היחיד מאחר שיש לו שתי מחיצות שכבר ככל מרשות הרבים וכן אמר שתי מחיצות רחוקותא לפי' הוא מותר' אכלו הערוך בשתי מחיצות ואין הלכה בר' יהודה

פרק עשירי המוצא תפלין מבגסן וזו רבן גמליא אומר שעם שעם ברא כישנות אבל ב

בחדשות פטור מצאן צבתין או בריכות מחשיך עליהן ומביאן ובסכנה מבסן והולך לו

ועצוב פרושו תפלין של ראש ותפלין של יד והוא שיניח גליד בידו ושל ראש בראשו לפי שהנח סוכר כי שבת זמן תפלין ורבן גמליא אומר שבת לאו זמן תפלין ואסור להניחן בשבת אבל הקידונו לל ללכושן כדי להצילן שלא יחברו ומפני זה מניחן ב' ר' ל' שיקאור ש סמים של ראש בראשו וסמים של יד בידו והני מילי בשעה ש יבנים ב רבנועתיקן וקשריהם אבל אם היו חדשים בלי רבנועתיקן וכלי קשרים לא כטריח עליו להצביען כי שמה הוא קמיע עשוי בנדרת תפלין ות נתבונתן וצבתים כמו חבורות והוא מגזרת שול קאולו לה מן הכ הצבתים וכיון כן כביכות והפרש ביניהם כי צבתים הוא שיהיו של ראש וכל יד כלבר קשורות אחת עם השנית כלבר וכריכות הוא ש שיהיו רבות קשורות קשר אחד וזה שאמרונו מחשיך עליהם בתבאי שיהיו כל כך רבות שלא יוכל במה שנשאר מן הימים להביחן זוג זוג דרך מלבוס כמו סוכר ואמר ובהכנה מכסן כגון שיהיה שעת הש השמיד שחם כמנחו בידו יציענו הזקן אבל אם הוא ירח מנכטי כלבר יוליכס כלם פחות פחות מן אמות כאשר בארנו בפרק אחרון משב' וחיו הלכה ברבן שמעון ב' גמליאל

האחת עוקה והיא חפירה כחצר לנד שלו אין מותר לאכסו חצר האחר לשטף מים עם חבירו באותה עוקה עד שיכרכו שיש לחוש שמה י שתמשו מן הרגורים לחצר כלי ערוך כשכתב להם פביכת המים מ מכתיהם לאותה חפירה וזו היא כונת זאת הלכה

פרק תשיעי כל גנות העיר רשות אחת וכלבר שלא יהא נג גבה עשרה או נמוך מעשרה דברי ר' מאיר וחכמים אומרים כל אחד ואחד רשות בפע עצמו ר' שמעון אומר אחד גנות ואחד ח חצרות ואחד קרפפות לכלים ששבתו כתובם אבל לא לכלים ששבתו בתוך הבית

רשות אחת כשכתבנו קתם מקתם אין מותר אכלו להשתמש מקתן אלק נתן כי הוא אומר כל מקום של זה מונח שתי רשויות והן רשות אחת אסור להוציא מזו לזו כגון עמוד ברשות היחיד בבוה עשרה ט טפחים ורחב ארבעה וחכמים אומרים בגנות כמו שכתבנו הרשויות למטה כך כחלקן למעלה כל בג מובדל מן האחר ור' שמעון אומר כי ההלוק וההדרש הוא במקום הדידה כלבר אבל חצרות הבהים והגנות והמקומות המוקפים בכותלים ונח' כעשו לדידת אדם יהיה הם הקדשים קדשית כאשר כתבאר בזאת המסכתא טעמים כולם רש הם רשות אחת לאותם כלים שהם באלו המקומות כספר' ש שבת אן אבל להוציא כלים מן הד' ורין ולהניחם בחצר ולטלטלם מן החצר ל לחצר ה' וזאת אנו מותר' ומאחר ר' שמעון שהנח מותר להוציא מה שכתבנו זו לחצר אחרת הכל שיה בין עשו חשי' הבית ערוך או לח עשו ערוך לא באמר שמה אם עשו ערוך יוציאו מה שכתבתיים חל' ה החצר ואחר כן יוליכו אותה לחצר אחרת ועל דעת ר' שמעון כי מן מותר לחדם להוציא דבר שיהיה בחצר הבית ששבת שם חל הגב ומן הגב לחצר אחרת ומן החצר אחרת לקרף ומן הקרף לגבאחר וכן תמיד עד שיכול לטלטל אותה הדבר ולהוליכו בשבת בכל המדינה ע על הגנות ובחצרות הבתים והמקומות המוקפים בכיתלים אם אין בהם דירה אבל מה שהוא אסור להוציא דבר ממה שיש בבית חל הבית האחר או חל הגבאכלא אם עשו ערוך בין שני הבתים והלכה כר' שמעון ואפי' היו הגנות גבוהות או כמוכות

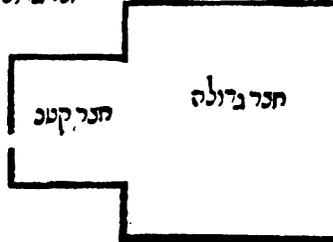
אעפ' שיה ר' מאיר סובר שהן

רשות אחת כשכתבנו קתם מקתם אין מותר אכלו להשתמש מקתן אלק נתן כי הוא אומר כל מקום של זה מונח שתי רשויות והן רשות אחת אסור להוציא מזו לזו כגון עמוד ברשות היחיד בבוה עשרה ט טפחים ורחב ארבעה וחכמים אומרים בגנות כמו שכתבנו הרשויות למטה כך כחלקן למעלה כל בג מובדל מן האחר ור' שמעון אומר כי ההלוק וההדרש הוא במקום הדידה כלבר אבל חצרות הבהים והגנות והמקומות המוקפים בכותלים ונח' כעשו לדידת אדם יהיה הם הקדשים קדשית כאשר כתבאר בזאת המסכתא טעמים כולם רש הם רשות אחת לאותם כלים שהם באלו המקומות כספר' ש שבת אן אבל להוציא כלים מן הד' ורין ולהניחם בחצר ולטלטלם מן החצר ל לחצר ה' וזאת אנו מותר' ומאחר ר' שמעון שהנח מותר להוציא מה שכתבנו זו לחצר אחרת הכל שיה בין עשו חשי' הבית ערוך או לח עשו ערוך לא באמר שמה אם עשו ערוך יוציאו מה שכתבתיים חל' ה החצר ואחר כן יוליכו אותה לחצר אחרת ועל דעת ר' שמעון כי מן מותר לחדם להוציא דבר שיהיה בחצר הבית ששבת שם חל הגב ומן הגב לחצר אחרת ומן החצר אחרת לקרף ומן הקרף לגבאחר וכן תמיד עד שיכול לטלטל אותה הדבר ולהוליכו בשבת בכל המדינה ע על הגנות ובחצרות הבתים והמקומות המוקפים בכיתלים אם אין בהם דירה אבל מה שהוא אסור להוציא דבר ממה שיש בבית חל הבית האחר או חל הגבאכלא אם עשו ערוך בין שני הבתים והלכה כר' שמעון ואפי' היו הגנות גבוהות או כמוכות

ב גג גדול סמוך ל

לקטן הגדול מותר והקטן אסור חצר גדולה שנפרצה ל לקטנה הגדולה מותרת והקטנה אסורה מפני שהיא כ כפתחה של גדולה חצר שנפרצה לרשות הרבים הם המכבס מתובה לרשות היחיד או מרשות היחיד לתוב חייב דברי ר' אליעזר וחכמים אומרים מהיכה לרשות הרבים או מרשות הרבים לתובה פטור מפני שהיא כ כברמלית

חצר גדולה שכתבה לקטנה כזו הנזרם ותהיה הקטנה אין לה אלא גכותלים והגדולה יהיה לה מקום הפירצה כדמות שער כאשר יתבאר מן הנזרם ש שנייכנו וזה הרין הוא כש כשכתב מערב שבת אבל אם כפרץ בשבת ג' הקטנה היא מותרת להשתמש בדיריין

סלה כאשר היתה קודם מאחר שהיה לה התר קודם שכתב הכותל' והעקר אכלנו הותרה למקנת שבת הותרה לכל השבת כלה ועל זה הירך כעצמו הוא נג גיזל נג קטן כשיש כותל מקף ד' גבת אבל אם אין שם שום הקף כולם רשות אחת הן כאשר בארנו ואמרו עזר ח חצר שכתבה לרשות הרבים הוא שישול הכותל כלו מנד רשות הרבי' וישארן שלשה כותלים ר' אליעזר סבר שהם רשות הרבים וחכמי' מושבים אותן ברמלית וכבר בארנו בתהלת שבת חרבע רשויות ודיכיה ואתה יודע כי עבי' אמרם פטור הוא שחיו חייב מיתה אבל הוא אסור ואין הלכה בר' אליעזר

חצר שנפרצה משתי רו

רוחותיה וכן בית שנפרץ משתי רוחותיו וכן מבוי ש מיוחד הורחו או לחיו מותרין באותה שבת ואסורין

רוחותיה וכן בית שנפרץ משתי רוחותיו וכן מבוי ש מיוחד הורחו או לחיו מותרין באותה שבת ואסורין

בהלכה ראשונה משבת' ומאמר ר' יהודה בן מי שכתב רוקח נשני
שאמר לו להלך ד' אמות בתנאי שיהפכו כפי' ואין להלכה כר' יהודה

לא יעמד אדם ברשות היחיד וישתה ברשות הרבים ב
ברשות הרבים וישתה ברשות היחיד לא אם כן הכנס
ראשו ורובו במקום שהוא שותה וכן בנת קולט אדם
מן המזחלה למטה מעשרה טפחים מן הצנור ומכל ס
מקום ושותה

זה שאמרנו לעמוד ברשות' זר ולשתות ברשות' זר
בתנאי שתהיה הסתיה ככלים כמים שהוא נדק חליהם ואי אפשר לו
להביח מפני חשיבותם שאם נתייר לו לשתות מהם נחוש שחל ויחייב
מדת לרשות אבל אם אין לשם כלים חסוכים אצלו מותר לשתות ו
ז' יצא לרשות הרבים ראשו ורובו למקום שהוא שותה' ואמרנו וכן ד' את
הוא ענין אחר דל לענין מעשרות כי מותר לו לשתות קודם הוצאת
המצעור עיראי ויש לו לשתות תוך ג' אמות חוץ לג' אמות שותה עד ש
סיוצא מעשר וכבר כתבא' זה הענין בעיקרו ונשני במס' מייארו
ז' זר כן חזר לענין שבת ואמר שקול ט' י' המים כלומר מקבל מן
ממקום שפרכת המים ומן הכבוד כ' ז' כללנו מן המים עצמם אבל אם
בגנה ירו במחלה כ'י שיתקבצו המים בכש' וישתה אשור לא אם כן
היה למעלה מי טפחים שהוא מקום פטור וכלכד שלח' י' ה במחלה
ד' טפחים שהוא פטור מק' י' פטור ובתנאי אחר שלח' י' ב'ין המקו'
שממקבצין ממנו המים וכן בגב היורדין ממנו המים פחות משלשה
טפחים כי הע' אצלנו כל פחות משלש' כלכוד רמי וכלן קבל המים
מן הגב שהוא רשות היחיד והנציאו לרשות הרבים' ודע כי זוחלין
קרו' א' המ' קנרין מן הכהרות והמע' יקות הנכבעות הגרים על ה
הארץ והוא מלשון זוחלי עשר' עכ"ל הנחשים והשרפים הגרים על
הארץ' ונחה קדו המקום שירדו בו המים ממחלה' ונבנ' ידוע'

בור ברשות הרבים חלייתו גבוהה עשרה טפחים חלון
שעל גבו ממלאין ממנו בשבת אשפה ברשות הרבים
גבוהה עשרה טפחים חלון שעל גבו שופכים לתיבה
מים בשבת

כבר הקדמנו פעמים כי למעלה מעשרה באויר רשות
הרבים מקום פטור וזה הכור אין הפרש בין שיהיה בינו ובין הכותל
ד' טפחים או למעלה או אם היא סמוך לכותל ומכא' בחולית' גבוהה ע'
עשרה' ודע כי הכור וחולית' מנטרפין לבערה והוא ענין אחר ו
נחול' יקבוקה כלן אמר וז' יתנו משלית' לבערה' ובתנאי' שיהיה
סמוך לכותל וזו האשפה היא של רבים שאין מפנין אותה ברוב אבל
אשפה של יחיד אשור לשפוך עליה מים ואש' היא גבוהה י' טפחי' גרה
טמא' יפכה אותה בעליה ומכא' שפך מרשות היחיד לרשות הרבים'

ח אילן שהוא מיסך על הארץ אם אין
גופו גבוה מן הארץ ג טפחים מטלטלין תחתיו שרשי
גבוהין מן הארץ ג טפחים לא ישב עליהן הדלת
שבמוקצ' וחדקין שבפרצה ומחצלת אין גועלין בהן לא
אם כן היו גבוהין מן הארץ

כשיהיה בין קנות ענפי הא' לן והח' פחות מב' טפחים הדי הוא כאלו
כדבק בארץ וכעש' ו' מחינות כי כל פחות מב' כלכוד רמי' ובתנאי'
שימלא חלל הענפים כלן כ' כרבים דק' ס' כתבן ודומה לו כרי' שלא י'
יזכה רוח מצויה תמיד כי כל מה שיביע אותו הרוח מצויה חובה מ'
מחינה וה' י' אצלנו כל מחינה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה א'
חובה מחינה וז' שהתרכו לו להשתמש תחתיו הוא שיעור האתים ב'
בלכד והעקר אצלנו כל דירה שתשמישה לחיור אין מטלטלין בה אלא
בבית סאתים וכ' יהיו שרשי האילן גבוהים מן הארץ ג' טפחים אשור
להשתמש עליהן לפי שאשור' להשתמש באילן ביט' וכל סכן בשב' זר'
שח' יחתוך ומנכה עקף כאשר יתבאר במהכת בינה' ונח' הם על
הארץ פחות מב' טפחים הם כחשבים כמו הקרקע' והדלת שב' צוקה'
סיסה מקום מיוחד ואין להם בו תשמיש ולא צורך כמו דיר' לו נוקר'
ויס' לו פתח ואין לו ציר' אבל אם יש לו ציר' אש' נשמתו או כשכר מותר'
לבעול בה את המקום וחדקים קבוצ' חק' וק' קוצים כמו במשוכת
חק' קושדין או הקוצים בקנים ועשין יתה' לוח וכו' ענין בהס' פרונית

ב שמעון אומר נותנם לחברו וחברו לחברו עד
שהוא מגיע לחצר החיצונה וכן כנג' נותן לחברו וחברו
לחברו אפלו הן מאה ר' יהודה אומר נותן אדם חבית
לחברו וחברו לחברו אפי' חוץ לתחום אברו לולא
תהלך זו יותר מדגלי בעליה

ד' שמעון חלק על המאמר שזכרנו בסוף
ההלכה הקודמת ל' מוליכין פחות פחות מר' אמות' לפי שהוא אומר
חיישינן שמא ילך בזה ר' אמות ברשות הרבים אבל הכבין שיתן ה'
הכריכה כולה לחברו שלפני' וחברו לחברו עד שיגיע לבית' ז' אומר
ר' יהודה אפי' חוץ לתחום כתבא' שתהיה ו' ונתה החבית הה' י' אבל
אם יש לה בעלים העקר' ולנו הכהמה והר' י' ר' יצחק בעלים כ'
כאשר יתבאר בבב' ו' ואש' החבית העקר' יוליכ' זה מיר' ליר' ואש' לו
הוציאה חוץ לטפחים אמה' ור' יוחנן בן כורי סבר ככ' ה' י' קנין
שכיתה במקומן ואין הולכות לא שפס' אמה' כ' אש' כ' אש' כ' שפך
הרכיבי מן המסקתה והוא מה שאמר ר' ל' תה' י' ז' יתד מדגלי כ'
בעלים כלומר אם היו לה בעלים ידוע כי מותר לאדם להוליך הרבר
פחות פחות מר' אמות אונותנו לחברו וחברו לחברו באש' הזכיר
ר' שמעון' והלכה כר' שמעון' והלכה כר' יהודה'

הקורא בספר
על האסקופה נתגלגל הספר מידו גוללו אצלו היה ק
קורא בראש הג' נתגלגל הספר מידו עד שלא הגיע ל
לעשרה טפחים גוללו אצלו ומשהגיע לעשרה טפחים
הופכו על הכתב ר' יהודה אומר אפילו אינו מסולק מן
הארץ אלא מלא החום גוללו אצלו ר' שמעון אומר א'
אפילו בארץ עצמו גוללו אצלו שאין דבר משום שבות
עומר בפני כתבי חקדש

אסקופה הוא הכנין שלפני פתח הבית
והוא כרמלית וכבר כתבארו הרמיוות בתחלת מסכת שבת' ואמרס
עד שלח' הגיע לעשרה טפחים כאשר בארנו בשבת' ובתנאי' שיהיה
הכותל משופע כזו הכורה'

שינוח הספר ברשות הרבים' אבל אם היה
הכותל ע' מד על הארץ על זווית עומדת ש'
ש' היה הספר כשנתלה באויר רשות הרבים
כלי מונח על שום דבר הרי זה מותר לגללו
ולחביאו אצלו כל זמן שלא הגיע קנתו ל'
לארץ' ור' שמעון אומר אש' לו הגיע לארץ מותר להגביהו לפי שהוא
מנעום שבות מאחר שק' הספר בידו ואינו כמי' שעוקד מדש' הרבי'
לרשות היחיד לא אם יצא הספ' כלן מידו ונח' ברשות הרבים' ואחר
להגביהו דבר מרשות הרבים ואש' הוא דבק בקשר ברשות היחיד מ'
מדרכן ד' למא' כפיל' ואת' לא צווי' ודבר שהוא מדרכן אינו עומד ב'
בפני כתבי חקדש' ואין להלכה כר' שמעון'

ד ויו שלפני החלון נותנין
עליו ונטלין ממנו בשבת עומד אדם ברשות היחיד
ומטלטל ברשות הרבים ברשו הרבים ומטלטל ברשו
היחיד וכלכד שלא יוציא חוץ לארבע אמות

זו הוא הקבה הינו מן הכותל מכנין או עין או אכז' או זולתה ובתנאי'
שיהיה בינו ובין רשות הרבים יותר מעשרה טפחים כי העקר אצלנו
כי רשות הרבים היא עד עשרה טפחים ולמעלה מעשרה טפחים ב'
ברשות הרבים מקום פטור ואשור' להשתמש על זה הזיו היוצא אלא
בכלי חרס ודומיהם לפי שקם אם יפלו יפכו אכל דבר שמינו כשכר
בכפולתו אשור' להשתמש בו על זה הזיו גורה שח' יפול ברשו הרבי'
ויצביהנו שם'

ח לא יעמד אדם ברשות היחיד וישתין ברשות
הרבים ברשות הרבים וישתין ברשות היחיד וכן לא י'
ירוק ר' יהודה אומר אף מי שנתלש רוקו מפיו לא יהלך
ארבע אמות עד שירוק

מי שעמד ברשות הרבים והשתין ברשות
היחיד חייב טהא' וכאלו עקר' מעל גבי מקום ארבעה כיון שזה הש'
השתן מונח במקומו מיושב כיושב החפץ במקום ד' כאשר בארנו ב'

האדם י' גס כן ידוע שהעבדים אינם מותרת לבעל יבולת

כהן

שלקה באצבעו בורך עליה גמי במקדש אבל לא במדינה אם להוציא דם כן וכן אסור ברוקן מלח על נבי הכבש בשביל שלא יחליקו וכמלין מבור הגולה ב בשבת ומכור הגדול ומכור חקר כיום טוב

במי הוא גמא' ובכאן דבר ברבר הידוע כי הגמא מועיל למכה' ויש לו לקשרו בחתכת בגד ויעבר ולא יפול לעבודה בתוספת אונת' ה' הכבר' ובכאן' שלא תהיה מוכרת בין בשך ידו והמזרק או הסכין בשבת עשיית העבודה' ואמרם אם להוציא ממכה דם' לסחוט המכה להוציא ממכה דם' ברוקן כמו זורקין' והוא מבורת כמראה הכזק דל' פ' י'א' כמי שזורק דבר מידו פעם אחר פעם' שלא יחליק כדי שלא תמער רגלו בשבת שמונחית הכשר הזב פס כי כשכר היו נזכרין א' ארת' על הכבש כאשר יתבאר במקומו ממסכת תמיד' וכבש פס ה' המעלה שהיו עולין בה למזבח ובור הגולה' בור היה בלשכה מן ה' הלשכות והיה עליו גבל' והיה נשמע לאותו גבל קול גדול בשבת הש' השאיבה וכן בור הגדול ובור חקר' חקר והקר שיש קורין אותו כך לפי שהיה נובע מלשון הכהן ביר מימיה' והיו על חלזו השני בנר' הנזכרים בגלים והתירו להם הכבאים בעליהם לרגל לרבות מחמתן הכורות באותן הגבלים וכשאריו העם נהגין לרבות מהן בלבד מת מפני התרת הכבאים ולא העתיקו הרין לכורות אחרים' ומה שא' שאסרו השאיבה בגבלים' בשאר הכורות בורה שמה ירלה לבנתו או לחורבתו או למקום שירצה למלאת מים לנהירות השאיבה באלו ה' הגבלים' וכמו כן מותר לשאוב בהן תוך המדינות והקול הכשמיע לבגל בעת השאיבה אין אסרין אותו וכמו כן אין אסרין להקיש ב' בשלשלת השתמים והדומה להם' אבל מה שהוא אסור' מן הקולות אינו אלא מה שהוא בקול של שיר כלומר שיהיה לו נעימות על הסדר והוא אמרם לח' אמרם תלך בקול של שיר בלבד' והתירו כל מה שק' שקדם וכח במקדש כי העבודה חייבת בשבת' וכמו כן כל מה שה' שהוא ממש שבות והוא מ' כי העבודה והמקדש מותר לעשותו בש' בשבת במקדש והוא אמרם שבות שבת במקדש התירו

טו

שנמצא בכקדש בהן מוציאו בהמינו שלא לשהות את הטומאה דברי ר' יוחנן כן ברוקה ר' יהודה אומר בצבת של עץ שלא לרבות את הטומאה מהיכן מוציאין אותו מן ההיכל מן האולם מכין האולם ולמובח דברי ר' ש שמעון כן גס ר' עקיבא אומר מקום שהיובין על ודונו ברת ועל שגנתו חטאת משם מוציאין אותו ושאר כל המקומות כופין עליו פסכת' ר' שמעון אומר מקום שהתירו לו חכמים משלך נתנו לך שלא התירו לך אלא משום שבות

המיינו הוא החגור שחוגר על עבמו תרגום אכנת ה' המייכא' ודע כי כל מי שנכבס באיזה מקום שיהיה מן העברה והוא טמא אם היה שוגג חייב טהרה ואם היה מיד חייב כרת' ר' עקיבא אומר מוציין השרץ בשבת מכל העברה' ובבת של עץ הם מלקחיים מעץ שאינן מטמאין כי פשוטי כל עץ אין מקבלין אומחה מן התורה כאשר יתבאר בתלמוד בבלי' ותרביס סירותיו פס' בתרונותיה והכשר פסכת' ור' שמעון סבר כי מי שנכסק לו יתר במקדש' שלא יקשרנו כמו שזכרנו כמה שקדם אבל קשר קנתו על קנתו בעביבה בלבד' ועוד קדם לך ומכרין בפרק הרביעי מאת המסכתא כי מי שיכח ח' חוץ לתחום חפי' טו' אמה יכבס שאין המשוחות ממנין את המדות וד' ודבר של שכי המשכטים כמו שהוא סוכר וחמר כי זה שהמרנו יכבס חפי' יכח מן התחום טו' אמה אינו מכבי שיש לאדם חוץ לתחום חפי' יכח חכב' אחר אבל נתננו לך חלג טו' אמה לפי שהם שלך ומכלל' תחום שלך שאין המשוחות ממנין את המדות' וכמו כן זה שהתירו לך שת' שתקשרו היתר בעביבה התירו לך דבר שהוא ממש שבות מהם עב' עבמם אחר זה הדבר' וכן הקפירה בעביבה מדרבנן היא חסורה ואין חלכה כר' שמעון בשני המחמרים אלא כמו שזכרנו כמה שקדם ואלכה כר' עקיבא' ואלכה כר' יהודה

טז

במקדש מסכת עירובין

הגנות כדי שלא יכנסו שסגנבים או חיות ואמרם גבוהים לה אפי' היו גבוהי על הארץ באי זה עשר שיהיה וכל זה כשלא היו קושרין בקשר רבך בכותלים לא ערפי מצביקין אותן ומחזירין אותן

ט לא יעמד אדם ברשות היחיד ויפתח ברשות הרבים ברשות הרבים ויפתח ברשות היחיד אא אם כן עשו לו מחיצה גבוהה יטפחים דברי ר' מאיר אמרו לו מעשה בשוק של פטמים שהיו בירושלם שהיו נועלין ומצחיאת המפתח בחלון שעל גבי הפתח ר' יוסי אומר שוק של צמרין היה

כמו שאסר ר' מאיר שיעמד אדם ברשות הרבים ויפתח ברשות היחיד כמו כן אסר שיעמד כרמלית ויפתח ברשות היחיד ולפיכך ה' הכיאו עליו רחמי מזה השוק שהיה בירושלם שהיו משמין פס' הע' העופות ומוכרין אותן שהנה כרמלית והחכות דמות היחיד והיו נ' עמרין בשוק והיו פותחין החנויות בשבת ונחמס' ירושלם כרמלית לפי שהיה עיר של רבים והיו לה פתחים רבים ולא היתה מערבת על הערדים שבארנו בפרק חמישי מו' המסכתא' ואין הלכה כר' מאיר בשני המחמרים לח' ברשות הרבים ולא ברשות היחיד' פטמין תרגום בריאות פטימת' ולפי שזה השוק היו משמין בו העופות ומשמין אותן נקרא שוק של פטמין

יג גר שיש בראשו קלוססרא ר' אלעזר אומר ר' יוסי מתיר' אמר ר' אלעזר מעשה ב' בבית כנסת שבסבריא שהיו נוהגין בו היתר עד שבא רבן גמליאל והוקעם ואסרוהו להם' ר' יוסי אומר אי איסור היו נוהגין בו והתירוהו להם

נב היא קורה ששנין א' אותה בנורת שתי וערב וננהגין אותה ברמלית וכמעלין בה השערים וקוראין אותה בני אדם בלשון ערבי מצד' וענינו כמו כריח לפי ש' שהוא מכריח מן הבתול' אל הבתול' וקלוססרא דמות רמון או מ' מדוכעת וכיכא כזה ממה שירע עליו שהוא כלי וחיכו קורה בעלמא שהוא אסור לטלטלה בשבת' והלכה כר' יוסי

יד ער הגרר נועלין בו במקדש אבל לא במדינה והמונח כן וכן אסור ר' יהודה אומר המונח במקדש והגרר במדינה

העבר פרטו בו שהוא הדבק בלפ' בקשר' והמונח הוא שהוא מוכרל וחיכו רבך ולקחין אותו ביד ומרכיבין אותו על הדלתות על המנעול' ואחר כן מפידין אותו ועשין במקום אחר ומכבי זה קרא אותה מונח' וזה ה' פדכר הוא בגר שחין בראשו גלוססרא כי מי שיש לו הכירא מותר ו' ואפי' מונח כאשר בחרכו קודם והלכה כר' יהודה

יז מחזירין ציר התחתון במקדש אבל לא במדינה והעליון כן וכן אסור ר' יהודה אומר העליון במקדש והתחתון במדינה

כיר ידוע מותרת תשוב על זירה והוא שס' עבר ממש' ואמרם אם כשמת מק' טלו אין מחזירין אותו מפני' זס אסר החזרת הכף בורה שמה יתקן' ח' אותו לפי שהוא כדך לחזות יתע' כלי ס' כן' אמרו שמה יתקע ואין הלכה כר' יהודה

יח מחזירין רטיה במקדש אבל לא במדינה ואם לכתחלה כן וכן אסור' קושרין פמה במ' במקדש אבל לא במדינה ואם בתולה כן וכן אסור' ח' חותבין יכולת במקדש אבל לא במדינה ואם כבלי' כן וכן אסור

רטיה היא חתיכה של בגד ששטטין עליו המשיחה ל' לתת אותו על המכה וכשבלה מן המוכח או ששיטה בידו וכתב על' בכי כלי מותר לו להחזירה כל זמן שלא נש'ה על גבי קרקע חכל כס' כאלגלם על גבי קרקע אסור להחזירה' אלא לכהן במקדש' וכ' ותיכנת משיחה על המכה לכתחלה אסור בין במקדש בין במדינה' וקושרין בימה הוא שקושרין יתיר בשבת' ית' מיתרי הכבלים' והכ' והכבודות דומיהן מן הכבלים שהיו חומרים ענייהם הפיר' ככל' יוס' כאשר יתבאר במקומו' ויבנת' ידוע והוא כמו ראש מהמר בגוף ה'

השבעה ימים מתחלתן ועד כופין לא ימנע בהן שאור ונאמרין אך
 ביום הראשון תשבינו שאור מבתיכם למדנו שהגוף יום
 ארבעה עשר ויהיה בעוד החמץ בתחלת יום ארבעה עשר לולי אמר
 אך ביום הראשון כי אך הוא בתחלת מצונו ובאלו מעט ואמר מה
 שאמרתי ביום הראשון אינו מתחלת היום אלא מקצתו ומכלל הרמז
 הרמזינות לזה העקר המקובל אל כי בעוד חמץ במקנה ארבעה עשר
 עשר חמרת ית' לא תשחט על חמץ דם זבחי וקבלה כי אותה המקנה
 מתחלת שעה שביעית והכל מודיע כי מתחלת שעת שפית הוא אם
 אסור אבל הוא מרבדיהם כדילתחיק מאסור הגרם
 ומחלוקת ר' מאיר נר' יהודה כי ר' מאיר חומר יאכל כל זמן שמתיר ל
 לז' לחול נר' יהודה חומר לא יאכל בחמץ ששעת גזרה משום יום ה
 המעונן שאפשר שיטעה בשעה אחת והלכה כר' יהודה

ועוד אמר ר' יהודה שתי חלות של תורה פסולות
 ומונחות על גג האסטוה כל זמן שמונחות כל העם אוב
 אוכלים נטלה אחת מהם תולין לא אוכלין ולא שורפין
 נטלו שתייהן התחילו כל העם שורפים רבן גמליאל א
 אומר חולין נאכלין כל ארבע ותרומה כל חמש ושורפין
 בתחלת שש

עוד יתבאר לך כי קרבן תורה יש בו ארבעים חלקים
 ולפי שהם רבות כפסולות בליכה והיו לוקחין פתים מאותן החלות ו
 והיו עושין בהם מה שאמר יאין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל

ר' חנינה כגן הכהנים אומר מימיהם של כהנים לא
 נמנעו מלשרוק את הבשר שנטמא בולד הטומאה עם
 הכשר שנטמא באב הטומאה אעפי שמוסיפין לו טומ
 טומאה על טומאתו הוסיף ר' עקיבא מימיהם של כהנ
 כהני לא נמנעו מלהרליק את השמן שנפסל בטבול יום
 בנר שנטמא בטמא מת אעפי שמוסיפין לו טומאה על
 טומאתו

אבות הטומאות הן מכונות בתחלת סדר זיהרות ומשם
 תדעם וכל הכונע באב מאבות הטומאות יקרא ראשון והכונע בר
 בראשון יקרא שני והכונע בשני יקרא שלישי והכונע בשלישי יקרא
 רביעי ועוד יקרא ראשון ולד הטומאה לפי שהיא מיונה לאב ה
 הזומאה והשני הטומאה ועל זה ההקש חזרין ואומרין מלת ולד ב
 בשלישי ורביעי ויקרא גם כן הראשון והשני והשלישי והרביעי ולד
 הטומאה לפי שהם כלם תולדות יב הטומאה ואמרין ככאן ולד הט
 הטומאה רנה בו ולד ולד הטומאה וכבר ידעת כי בשר שנבע בולד
 הטומאה שלישי לטומאה וכשר שנבע באב הטומאה ראשון וכ
 וכשנבע שלישי לראשון חזר שני כמו שבארתי לך כי כל הכונע בר
 בראשון יחזור שני והודיעך בזה הדבר כי שלישי מותר לעשותו שני
 וזה הוא ענין אמרו אעפי שמוסיפין לו טומאה על טומאתו לפי ש
 שהיה שלישי והחזירו שני וזאת הטומאה שנתוספה לו היא מדרבנן
 אבל מדאורייתא העקר אצלנו אין אוכל מטמא אוכל לפי שכ בטומאה
 אוכלי טמא הוא ובא בקבלה הוא טמא ואינו עושה כיוצא בו כלום
 לא יטמא כיוצא בו מן המאכלות אבל מדרבנן אוכל מטמא אוכל ול
 ולפיכך חזר השלישי שני וחסוקף ר' עקיבא על זה ואמר כי שלישי
 מותר לעשותו ראשון כאשר אבד לך כי טמא מת מכלל אבות הט
 הטומאה והאדם הכונע במת יהיה אב והכונע באב יהיה ראשון וכן
 שני ושלישי ורביעי ואם היה הדבר הכונע במת בליים לא יהיו אב
 הטומאה וכחשוב מהם ראשון ושני אבל יהיו הם וקמת תורה ח
 אחת שהכונע באותן הכלים יטמא טומאת שבעה והוא יהיה אב ח
 הזומאה וכחשוב ממנו ראשון ושני וזה לדבר השם ית' בחלל חייב ח
 און במת וגומר ונבאה בקבלה חרב הדי הוא חלל וכמו כן שאר
 כלי מתכות וכלי שטף דיכס ודין החרב שנה והכלים הם ית' חומר
 מן האדם לעולם במדרגה אחת

אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר כל מ
 מקום שאין מבטיחין בו חמץ אינו צריך בדיקה ולמה א
 אברו שתי שורות במרתף מקום שמבטיחין בו חמץ בית
 טמאי אומרים שתי שורות על פני כל המרתף בית חל
 הלל אומרים שתי שורות החיצונות שהן העליונות

בדיקה החמץ צריך שיהיה בליל ארבעה עשר אעפי שאינו אסור בא
 באכילה עד חצות ליום ארבעה עשר כאשר יתבאר ותקנו זה לפי ש
 שאור הנר בלילה יפה לבדיקה וכני אדם מצויין בבתיכם באותו ה
 העת נקרא לילה אור כמו שקורין רבדים הרבה בהפסח וכיון בזה כ
 פיר' לרבה בלילה מעליא ולא תהיה פתיחת הספר בשם העדר מן ה
 ההעדרים ללילה ומרתף שם אומר היין ולזו המטכה שעוד
 נשערה כך כל מקו' שאין מבטיחין בו חמץ אינו צריך בדיקה ואזכרו'
 יין נשמך חייבן בדיקה ולמה אמרו שתי שורות במרתף
 וכן נאמר על דרך הדמיון בגן שיהיה בית מלא חביות יין בארך ע
 עשר חביות וברחבו עשר ובגבו עשר אחת בצד אחת עד שיהיה ב
 בבית חלק חביות בית טמאי אומרים בודק השורה כולה שהיא כב
 כנגד הפתח בארך וברחב שהם מאה חביות והשורה כולה שהיא כב
 כנגד גבהית בארך וברחב והם גם כן מאה חביות והיו ענין שתי
 שורות על פני כל המרתף ובית הלל אומרי' שבודק שתי שורות והם
 עשרי' חביו' כלבד והוא שתי שורות אחת בצד שנית כנגד פתח הבית
 ומן השורה העליונה כנגד הגבו זהו ענין אמרם שתי שורות החיצונות
 שהן העליונות

אין הוששין שמא גררה חולרה מבית לבית וממקום למ
 למקום אם כן מחצר לחצר ומעיר לעיר אין לדבר סוף

גררה עיניו ידוע כמו גרר אדם מטה כשא' נספסל מנורת הנגרים א
 ארנה וחולרה גם כן ידוע

ג ר' יהודה אומר בודקין אור
 לארבעה עשר ובארבעה עשר שחרית ובשעת הבוער
 וחכמים אומרים אם לא כרק אור לארבעה עשר יב
 יבדוק בארבעה עשר אם לא כרק בארבע עשר יבדוק
 בתוך המועד אם לא כרק בתוך המועד יבדוק לאחר ה
 המועד ומה שהוא משייר וניחנו בצנעה כדי שלא יהא
 צריך בדיקה אחריו

בתוך המועד ולאחר המועד ענינו בתוך
 ימי החבואחר ימי החב ותועלת הבדיקה אחר המועד כדי שי
 שיאכרנו ולא יחכה בו כי העיקר אכלנו חמץ שבער עליו הפסח אם
 אסור בהניה ואמרם גמה שהיא משייר חוזר על תחלת המאמר וה
 והוא אמרם אור לארבעה עשר בודקין את החמץ כי מה שמשייר יב
 יניחנו בכנעה עד שיחול שעת אסורו כי הוא אם הכיחו בלי מונכע
 ומנא שחבר ממה שהניח צריך בדיקה אחרת לפי שנאמר בידוע שב
 שגררה חולרה ונטעם מחלוקת ר' יהודה וחכמים כי ר' יקודה אומר
 אם לא כרק בשעת אסור החמץ אינו בודק כלל דלמא אכיל מניה וח
 וחכמים אינן רואין בזו הגזירה לפי שהם אומרים הוא עצמו מחזור ע
 עליו לשרפו מיכל אכיל מניה ומפני זה אומרים יבדוק בתוך ה
 המועד ולאחר המועד יאין הלכה כר' יהודה

ד מאיר אומר אוכלי
 כל חמש ושורפין בתחלת שש ר' יהודה אומר אוכלין
 כל ארבעה ותולין כל חמש ושורפין בתחילת שש

זנה השם ית' שבעת ימים שאור לא ימנע בבתיכם מכאן אנו למדים
 שצריך להיות בעוד החמץ קודם השבעה בהכרח כדי שיהיו כל הש

אם נגע אלם ב ית יהיה אותו האדם אב הטומאה כלל ספק ואם נגע
אדם שני בראשון יהיה השני ראשון באש בארנו בתחלת דברינו ואם
נגעו בליס בחותנו האדם שנטמא במת והוא אב הטומאה לא יהיו ר
ראשון אבל יהיו אב הטומאה ומה יתחיל החשבון בראשון וב ועוד
יתבאר לך דיני אלו העקריות כלם וראויותיו בבאור בראש מסכת א
אהלות ואשר אמרו בבאור כל ענין מתבת שכללת בכל דיני הכלים
שזכרנו אבל בר של חרס לא כי משקדנו שכלי חרס אינו אב הטו
הטומאה כגוס פנים כאשר יתבאר במסכת כלים וכשתבאר של מ
מתבת בטומא מת שהוא אב הטומאה לא יהיה

אזנת הכר ראשון אבל יהיה אב הטומאה כאשר בארנו
ושמן שנשכל בטובל יום והוא שלישי כאשר יתבאר במסכת
טובל יום וכשתבאר בבר הבטרת חזר ראשון כי הכר אב הטומאה כא
פ ישר בארנו והתיר חזרת שלישי ראשון וכבר בארנו כי ר עקיבא י
יבריך שיהיה הכר אב כרי שיהיה השמן ראשון ויטמא ונתנו מן הת
התורה כי הוא סובר כי היות משקין טמאין מטמאין וזאת מן המ
המאכלות מדאורייתא אבל אלו סבר שהוא מדרבנן כאשר הוא הא
האמת די לר בטומאה דרבנן שיתיר להיות הכר של חרס לפי שהמ
שהמשקין בין שנטמאו באב או בראשון או בשני ראשון יחזרו וזה מ
מדרבנן ועוד נבאר זה במקומו מטהרנות ושני המאמרים אמתיים
לפי שהם עדיף שהעידו במה שראו ומה שנמשך זה הענין כאן
לפי שזכרנו בשתי חלות פסולות מלחם תורה שהם קדשים וכשריין
אמר מאיר

מדבריהם למדנו ששורפי תרומה טהורה עם הטמאה
בפסח אמר לו ר יוסי אינה היא המדה ומודים ר איעזר
וד יהושע ששורפי זו בפני עצמה וזו בפני עצמה על מה
נחלקו על הללויה ועל הטמאה שר איעזר אומר תשרף
זו לעצמה וזו לעצמה ור יהושע אומר שתידון אחת

ר מאיר
סובר אין משקין מטמאין ונתתם מדאורייתא ועוד יתבארנו ע
עזרי מחלוקתם במסכת טהרות ושניהם מודים כי אמרו במה שק
פקדים לא כמנעו מלשרוף הכשר שנטמא בולד הטומאה מפני שהח
בשר שנטמא במשקין טמאין וזה הכשר לדעת ר מאיר ולר מדרבנן ל
לפי שהוא כאשר בדרתי לך סובר טומאת משקין לטמא אחרים דרבנן
והוא לדע ר יוסי ולר מדאורייתא למה שבארנו מסכתנו ולפי שסבר
ר מאיר כי ר חנינא הקיד שריפת ולר הטומאה מדרבנן עם ראשון מ
מדאורייתא אמר מדברי ר חנינא במחלוקתו עם ר עקיבא כדע שח
טומאת לשרוף תרומה טהורה עם הטומאה לפי שולר מדרבנן לבבי ר
ראשון מדאורייתא אין הפרש בינו ובין טהור וחמר לו ר יוסי חכמה היא
המדה לפי שר יוסי סובר באש בארנו כי אותה הכש טומא מדאורייתא
נאמר לו אש התרבו טמא טומאה חמורה עם טמא טומאה קלה כתיב
שריפת טהור עם טמא אש כן יהיה שריפת תרומה טהורה עם הש
הטומאה לר מאיר על עקר שכתבו היא המדה ולר יוסי חכמה המדה
אחר כך אמר לו ר יוסי אפלו ר יהושע שהוא מקל אינו מ
מתיר שריפת טהורה עם הטומאה אבל הוא מתיר שריפת תלויה עם
הטמאה ועוד יתבארנו לך דברים שישנין התרומה תלויה כשנגע
בהם במסכת טהרות ור יוסי אמר כי הארבע עשר שהל להיות כ
בשבת שהחייב לשרוף הכל קודם השבת שורפין טמאה לטמאה וט
וטהורה לעצמה ותלויה לעצמה והלכה בר יוסי באומרו אין שורפין
טהורה עם הטמאה אבל שיטמאו המשקין לזולתם הוא מדרבנן בר
מאיר

פרק שני
כל שעה שהוא מותר לאכול מאכיל
לבהמה ולחיה ולעופות ומכרו ל
לזכרי ומותר בהנאתו עבר ומנו אטור בהנאתו לא י
יסיק בו תעור וכירים ד יהודה אומר אין בעור הטין אלא
שריפה וחכמים אומרים אף מפרר חזרה לרוח או מטיל
ליים

זו המסכה לרבן גמליאל שקדם לך דעתו שאמר חולין
כל ארבע ותרומה כל חמש ומתק בכהן כי כל שהכהן אוכל תרומה
מותר לשרוף להאכל לבהמה וזה חמת רל שמתיר לו להנות מן הח

החמין בשעת חמישית לפני שהוא עבמו אינו אוכל כאשר בארנו
נאמרו ולב המה ולחיה ולעופות כדי שיכלול בכל מיני החיות כמו
שהם חלוקים בענין אכילתם כי יש מהם מה שיסחר להם ויש מהם ש
שמעורין אותם כינא כזה ומה שפרט נאמר לזכרי כי בית ש
שמחי אומרים לא ימכור אדם חמנו לבני אלא אם כן יודע בו שיכלה
קודם השבח והוריע כי זה המאמר רחמי ורצה באמרו ונות בהכאתו
לפי שהוא כשערך החיזן קודם הביעור הותר לו שיהנה באשרו לאחר
השבח ואמרו עבר זמנו חסור בהכאתו אפלו בשעת ששית שהיא מר
מדרבנן כי הוא חסור בהכאה כמו חסור הכאה דאורייתא כל כך כ
כי אפלו קדש אשה בחיזן כשאש שעו אין חוששין לקידושי אפלו היה
אותו החיזן חסור מדרבנן כמו החמים שנכל עליהם מים וכיוצא בו
נאמרו לא יסיק בו תעור וכידי רוצה בו כי בשורפו בזמנו לא יסי בו
תנו בעת שריפתו כדי שלא יהנה באותו הביעור והוא אינו מותר בהכא
ופירושי ידוע ולשון העברי פתים וכמו כן משדר פתות אותה פתים
ואין הלכה בר יהודה וכשהחמין הוא יבש אין מספיק לו להטיל
בכהן אלא כדי שיפיר אותו היטב מפני שיכסו חזק ולכתיב חלקיו כדי
שיאכר מהר

חמץ של זכרי שעבר עליו הפסח מותר
בהנאה ושל ישראל אסור בהנאה שנ לא יראה לך חמץ

למדנו בקבלה שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ולפי
שאין אדם עוב על מנות לא יראה לך חמץ בחמץ של זכרי הוא מו
מותר נחשלו באכילה ומה שמר בהכאה משום שכחם בחמנו של
ישראל חסור בהכאה ואמרו בירושלמי כי אמרו מותר בהכאה מש
משום שהוא מורה שהוא חסור באכילה זה הוא במקום שאושרין עם
אכילת פת של גוים ומה הטעם אסור באכילתו ולא משו החמץ כאשר
אמרו אבל בחתיך רכסאלא פתגו מותר באכילה וזה יורה הרב
בפת של גו תלמי במנהגיהם וכללנו באי שפיר לאכלו ולפי ששב
הישראלי על מנות השם שאמר לא יראה בשחמץ שלו קדשין ליה
וכאסור אותנו בהכאה ואפלו לאחר הפסח

ג זכרי שהלחה את ישראל על חמצו
אחר הפסח מותר בהנאה ישראל שהלחה את הזכרי על
חמצו אחר הפסח אסור בהנאה חמץ שנפלה עליו מ
מפולת הרי הוא בשבוער רבן שמעון בן גמליאל אומר
כל שאין הכלב יכול לחפש אחריו

התבאי בשניהם
שיאמר לו אם לא הבאתי לך מנחת ביום פלוגי קבה מעבשיו אבל אם
לא אמר לו זה הדי החמ כחשב ברשות בעל ז לא ברשות חותנו שהוא
מיוספק אפלו וכל שאין הכלב יכול לחפש אחריו הוא שיהיה עליו גב
גובה שלשה כפחים ונריך שיכל כלבו ורבן שמעון בן גמליאל לא
בא להלך אבל באר דין המפולת חידק הוא

ד האוכל תרומת חמץ בפסח שוגג
משלם קין וחומש מויד פטור מן התשלומים ומדמי עצ
העצים

עור אכיל לך במסכת מכות כי אוכל חמץ בפסח לוקה והעקר
אכלנו חמץ לוקה ומשלם לפי פגור מן התשלומין ומדמי העב
שעורו אפלו דמי עבים אינו משלם ולא כאמר כחשוב זה החמץ כחלג
הוא ען בעלמא לפי שהוא חסור בהכאה ולפיכך אין משלם אפלו ר
דמי עבים

ה אלו דברים שאדם יוצא ידי חובתו בפסח
בחטין וכשעורין וכביסמין וכשבולת שועל וזשיפון ו
זכרסאי וכמעשר ראשון שנטלה תרומתו וכמעשר שני
זחקדש שנפרו והכהנים בחלה ובתרומה אבל לא בס
בטבל ולא במעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ולא במ
כמעשר שני והקדש שלא נפרו חלות תודה ורקיקי
גויר עשאן לעצמן אין יוצא למטר בשוק יוצא בהן

חכילת
ומה כליל פסח מנות עשה והוא דברי השי' בערב תאכלו מנות ואח

לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות אס כן כל הזרעים
 שעתה מתחממת חם יוצא בהן ידי חובתו במצה ואלו הם מינין
 כלבד הם באין לידו חמו וזולתם כמו אורז ודוחן ודומיהם מסריחין
 עינתן וחיבה מתחממת ואם אחת זוכר למה שפרשנו בפרק שלשה
 שאכלו באחת מכרכו ובפר' יא משבת התבאר לך זאת הלכה והת
 והתשובה בהם אחת ומה שפרט בחלה ובתנומה שמה יאמר אדם
 מנה טוה לכל אדם בייבן רל שתהי ראוי לכל ישראל ולזולת קודיעבו
 שאין הדבר כך והטעם שאין אדם יוצא ידי חובתו בחלות תורה ודקיק
 פזיר בשעשאן לעבמו להקדישן עם הקרבן שהנח חייב בו כמו שנס
 שכתובה אעפי' שהיא מצה במורה לפי שאמר הש"י ושמרתם את המ
 המצות ובה בקבל מצה המשתמר לשם מצה יתה א שא"כ משתמר
 לשם מצה אלא לשם זבח

ו ואלו ירוקות שאדם יוצא בהן ידי
 חובתו בפסח בחזרתו בעולשין ובתמכה ובחרחבינה וב
 וכמורר וצאין בהן בין לחין בין יבשין אבל לא כבושין
 ולא שלוקין ולא מבושלין וכלם מצטרפין בבית ו
 ויצאים בקלה שלהן וברמאי ובמעשר ראשון שנמלה
 תרומתו ובמעשר שני והקדש שנפדו

כמו שאבילת מצה כליל
 פסח מצות עשה כך אבילת מרור מצות עשה בזמן שכתב הפסח כל
 באכל הוא מה שאמר יתברך על מצות ומוריס יאכלוהו ואמרנו
 מקוריס כושל על חלו שמנה חזרת חסא עולשין ידוע תמכה מין מ
 ממיני השלשין אלא שהוא גדל בגנות ורחיכה פירש רבינו יצחק ל
 אלקדיענה מרור מין כוזבתא מר ביותר ואמרנו בין לחים בין י
 יבשים רוצה בו הקלח שלהם באשר הוריעך ויוצאין בקלת שלקח אכל
 העליון אינו יוצא בהן ידי חובתו אלא אם היו לחים

אין שורין
 את המורסן לתרגולים אבל חולטי האשה לא תשרה
 את המורסן שתולך בידה למרחץ אבל שפה היא על ב
 כשרה יבש לא ילעוס אדם חטין ויתן על גבי מכתו
 בפסח מפני שהן מחמיצות

מורסן ידוע והוא קליפת החטים
 העבה ושורין הוא שיטרו המורסן במים וישמו אותו בסגי התר
 הערבגולין שיאכלו אותו כרובן ככחת וחולטין הוא שילשון הקמח
 במי' מין בחזק הדתיחה ונקה העם לאסור זה והתמוד התי' אותו
 נטפה פירושו שהאשה מחכה כשרה במורסן וילעוס הלעיסה כשיני'
 ה

אין נותנים את הקמח לא לתוך החרוסת ולא לתוך הח
 החרדל ואם נתן יאכל מיד ור מאיר אוסר אין מבשלין
 את הפסח לא במשקין ולא במי פרות אבל סבין ומה
 ומטבילין אותו בהן מי תשמישו של נותנים ישפכו מפני
 שהן מחמיצין

מהלוקת תבא קמח ור' מאיר אינו אלא בשנתן לתו' החרדל אבל לתוך
 החרדל דברי הכל יסדף מיד לפי שהו' ממנה להחמין ועוד יתבאר
 תערוכת החרושת מה הוא כפרק אחרון ואמר הש"י בפסח וכל מכ
 מבושל במים ולפי ששנה אסור הכשול כלשון מקור קבלנו שבה לר
 לרמח לאסור בשולו במי פירנת אבל סבין ומטבילין אותו בהם אח
 אחר שנמלה ומי הכבץ שנטבילין בו הידים וכלי הכבץ יטבנו כיון
 שזכרו ובמקום מדרגן כדי שלא יתקבצו וישארו במקום כמון ואין
 הלכה כר' מאיר

פרק שלישי
 אלו עוכרים בפסח בותח הכבלי
 ושבר המדי וחום האדומי וזיתים
 המצרי וזימא של צבעים ועמילן של סבחים וקולן של
 סופרים ר' אליעזר אומר אף טיפולי נשים זה הכלל כל
 שהוא מין דגן הרי זה עובר בפסח הרי אילו באוהרה ו
 ואין בהם משום ברת

ענין שברין שנוכרין על כל יראה
 וכל ימצא בותח הוא דבר שנפול בערבוב קומח ונקרא כלשון ערבי
 אלמרי שכר דבר משכר שנושאים דברים משכרין ממיטס רבים מח
 מחטים שרים ושעורים וזולתם והיה משקה אכטי מדי מזה הענין
 ה'ל ממשמרת לחם כגון אותו שעשין הינם במכרים וקורין אותו אל
 אלמור בערבי וחומץ האדומי היו משימין בו שעורים משוי וזיתים
 שלוקחין מלח וקמח טעורי' וקורטמי וקורין אותו בערבי קרטס והוא
 זרע כרכ' מדברי בד כבד ולשין אותו במי' וחייו עשין אותו לרפואה
 וזומ של נכעי' מיא דחיוזי והוא מים ששורין בה' המורסן ומשתמשי'
 בו נובעי הלחא ועמילן של טבחים הוא שלוקחין חטים שלא בשלו על
 זרע ומיכשי' אותו וטוחני' אותו ולשין אותו ועשוי' מהם חלנו ומוכסין
 בהם הקדידה בשיתקרב המאכל להתבשל בתוכה ותיקיד ממנה

וזהמית המאכל וריחו הרע וקולן של כופרים עישה ישנו אותה מד
 מדבק' הספרים מנעיר הריחים ידבקו בו מה שהם רוצים לרדק מני
 מכיירותיהם וטפולי כשים הוא קמחים יקחו אותן הכשים מן הדברים
 שיש להם טח למרק וירחנות פניהם בהם ובסרן גיש בכללן קמח שע
 שעורים וד' אליעזר אומר אעפי' שיהיה חבק נחין בו מים בזירה שמ
 שמה יפרו אותו החבק בשעת הרחיפה ואין הלכה כר' אליעזר אלא
 כמו שאמר זה הכלל כל מה שהוא מין דגן רוצה בו כל דבר שיהיה ב
 בו מין ממיני חמשת המינין עם המים עובר עליו בטבח אבל כל
 מים חו במי פירות אינו עובר ומותר לאכלו כי העקר הכלל מי פ
 שירנת חין מחמיצין ואמרנו הרי אילו באוהרה רל מי שיאכל אחד מ
 מהלגו שיהיה בו תערוכת דגן לפי שהעקר הכלל על חמץ דגן גמור ע
 פגוש כרת ועל עירובו כלאו וזה כשיהיה מן החמץ מיערב ביתה עם
 בכדי אכילת פרס אז יתחייב אובל זה התערוכת מנקות אבל אם יש
 שער הדגן המעורב פחות מבית אינו חייב על אכילתו מלקות אבל
 הוא אסור ואין הלכה כר' אליעזר

ב בצק שבסדיקי ערבה
 אם יש כוית במקום אחד חייב לבער פחות מבאן בטל
 במיעוטו וכן לענין הסומאה אם הקפיד עליו חוצין אם
 רוצה בקדמו הרי הוא כעריבה בצק החרש אם יש ב
 ביוצא בו שהחמין הרי זה אסור

אמרם כולו במיעוטו
 כשהוא במקום חזק הכלי ודבוק שבריו אבל כשאינו לחזק חבילו פ
 פזו מכויית חייב לבער ואמרנו חונן מכוואר ועינינו כי אם הוא מקפיד
 עליו ורעתי לטולו אז הו' חונן וכשנמח העריכה והטביל' לא עלתה
 לה טבילה וזה המאמר בעריכה שיש לה טהרה במקוה אבל כלי
 חרס אין לו טהרה במקוה אלא שבריס כמו שיתבאר במקומות הר
 הרבה ובצק החרש שיש שיכו עליו ביד ולא ישמעלו קול ודומה כח
 כחרס לא ישיב כשקוראין אותו וכאשר לא נודע אם נתחמץ או לא כ
 כשער אותו בזולתו או בזמן הידוע כי בזמן הזה נתחמץ העיסה וש
 נשיעורו כדי שיהלך אדם בדגליו הליכה בינונית מיל אחד והוא שע
 שער מן הזמן שהנח שני חומשי' עשה מעשית הקטניה

ג ביצר מפרישין חלה בטומאה ביום טוב ר' אליעזר אומר
 לא תקרא לה שם עד שתאפה ר' יהודה בן בתירא אומר
 תטיל לצונן אומר ר' יהושע לא זה הוא חמין שאנו מוח
 מחזרין עליו בבל יראה וכל ימצא אלא מפרישתה מו
 ומניחתה עד הערב ואם החמיצה החמיצה

כבר הודעתך כי שריפת קדשים ביום
 טוב אסור כשנמארת העיסה חלה טמאה שיניחו ממנה דינה שם
 שתשרף ואמר ר' אליעזר שיאפה הכבץ כלו ולא יניחו ממנה חלה
 עד תשלום אפייתו ואז תטול חלה מן החלות ונתקדח לה עם זה מ
 מותר כאשר בארנו במסכת חלה ומכיון אותה עד מונחי' יום טוב
 ושורפין' וכן בתירא אומר מונחי' אותה עישה ומטבילין אותה ב
 במים כונן ומכיון אותה עם עד שתשרף למונחי' יום טוב כי אסור
 לאשתה לפי שאין אופין ביום טוב אלא מה שהנח רהני' לאכילה וה

הלכה כר' אליעזר

ד רבן גמליאל אומר שלש נשים לשות באחת ואיפות בתנור אחד זו אחר זו זו אחר זו וחכמי או' שלש נשים עבוקות בבצק אחת לשה ואחת עורכת ואח' אופה ר' עקיבה אומר לא כל הנשים ולא כל העצים ולא כל התגורים שוים זה הכלל תפח תלטוש בצונן

רבן גמליאל סובר כי שלש נשי מתעסקין בבצק כולן בזמן אחד ואופות זו אחר זו ואפי' שיטח הבצק על השלישית עד שסיקו חת התנור פעמים ויא' ויחגו בו שתי אפיות ואחר כך תאפה השלישית שאינו בא ליד חמוץ בזה השעור מהזמן וחכמים אין סוכרין כך אבל אומר בו כשתתחיל הראשונה באפיה תשלים השניה והשלישית ללגום כמנא כשתשלים הראשונה באפיה תשלים השניה בעריכה והשלישית בליטה ותתחיל השניה לאפות והשלישית בעריכה ותלגום הראשונה פעם שניה וכך ע' עושין ולא יתמהמה הבצק בפנים ולא תגביה ממנו קיד ואמר ר' עקיבא לרבן גמליאל לא כל הנשים ולא כל העצים ולא כל התגורים שוים כי יש תנור שמתחמם בשעה קלה ואחר בהפק' וגם כן כשהם העצים יותר יבשים שולט בהם האש במהרה ומן הנשים יש מהם זריזות ויש מהם להפק' ואמרן שאין מביחין העיסה כל זה חזון אלא אם מליטין בהם מים כוננין ומנכנין העיסה בהן ודע כי כל עת ש שהיד מתעסק בבצק אינו בא לדי חמוץ והפילו יום אחד שלם והלכה כחכמים

שיאור ישרה והאובלו פטור סידוק ישרף והאובלו חיוב מיונה איזהו שאור בקרע חגבים סדוק שנתערבו סדוק זה בזה דברי ר' יהודה וחכמים אומרים זה וזה האובלו חיוב מיתה איזהו שאור כל שהכסיפו פנו כאדם שעמדו שערוותו

קרי כפייתחיל החמוץ להכנס בו ואפילו הם כקרי חגבים והלכה כחכמים

ו ארבעה עשר שחל להיות בשבת מבערין את הכל לפני השבת כדברי ר' מאיר וחכמים אומרים בזמנם ר' אליעזר בר' ארוק אומר תרומה מלפני השבת וחולין בזמנם

והלכה כר' אליעזר בר' זנוק הוולך לשחוט את פסחו ולמול את בנו או לאכול סעודת אירוסין בבית חמיו ונוכר שישל ח חמין בתוך הבית אם יכול לחזור ולבער ולחזו למצותה יתזור ואם לא יבטל בלבו להציל מיד הגיים מיד הנהר מיד הדליקה מיד המפולת יבטל בלבו לשבות שביתת הרשות ויחזור מיד

כל זה מבואר באר היטב

ח וכן מי שיצא מירושלים ונוכר שיש בידו בשר קדש אם עבר הצופים שורפו במקומו ואם לאו חזור ושורפו לפני הכירה מעצי המערכה עד כמה הן חוזרין ר' מאיר אומר זה וזה כביצה ר' יהודה או' זה וזה כבית וחכמים אומרים בשר קדש בבית וחמין בביצה

ר' מאיר אומר כמו שטומאת אובלין כביצה ר' שאינה מטמאה עד שיהיה בה כביצה באש' כבאר בפי רחב כראש מסכת טהרות כן לא יחזור אלא על כביצה ור' יהודה אומר פנו שהאובל מבשר קדש מן החמין כבית לוקה כך יחזור אפילו על כזית וכתבו חכמים מדרגה בין בשר קדש ובין החמין לפי שהוא חולין והלכה כחכמים

פרק רביעי מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים עד חצות עושין מקום שנהגו שלא לעשות אין עושין ההולך ממקום ש שעושין למקו שאין עושין או ממקו שאין עושין למקו שעושין נותנין עליו חומרי מקום שיצא משם וחומרי מ מקום שהולך לשם ואל ישנה אדם מפני המחלוקת

לפי שאמרנו נותנין עליו חומרי מקום שיצא משם שהוא מורה כי כשהולך ממקום שאין עושין למקום שעושין אינו עושה התבה ואמר כי זה ה הדין לא שייך והעקר אל ישנה אדם מפני המחלוקת ומה שהכריח לחייבו שלא לעשות במקום שעושין לפי שזה אינו כראה שני שיצא ממנו מחלוקת אבל השני הוא אם יעשה במקום שאין עושין או שי עיעשה דבר מסכה מועעפיהם או ימחה בהם אבל הכנה אין בה מחלוקת

ב וכיצא בן המולך פירות שביעית ממקום שכלו למקום שלא כלו או ממקום שלא כלו למקום שכ שכלו חייב לבער ר' יהודה אומר אומר לו צא והבא לך אף אתה

כבר נתבאר עקרי זה המאמר בפרק תשעי ממסכת שביעית ואין הלכה כר' יהודה

ג מקום שנהגו למכור בהמה דקה לגוים מוכרין מקום שנהגו שלא למכור אין מוכרין ואל ישנה אדם מפני המחלוקת וככל מקום אין מוכרין להם בהמה גסה עגלים וכייהים שלמים ושבורים ר יהודה מתיר כשבורה בן בתורה מתיר בסוס

אסור למכור בהמה גסה לגוי כי שיהיה עובד עו או אינו עובד עו וטעם זה האסור שחל ישכירנה או ישאלנה לו ויעבוד בה כשכתולעין ה התורה למען ינוח שורך וחמו נדך ושלישית שמא ימכרנה לו ערב שבת ולא תיטב בעיניו ויחמר אותה בעליה הישראלי כדי שתלך ל לפני הקדש והיא הבהמה תלך לפניו מחמת קולו של ישראל שיהא מכרת חותני כמנא הישראלי מחמר אחר בהמתו בשבת ולפיכך מן מותר לאדם שיתן בהמה תלך לסרסור שימכרנה לגוי והוא שלא יהיה עם מצוי כי אלן הטעמים כלם נסתלקו כשבעל הבהמה לא יהיה מצוי כי הסרסור לא ישאל ולא ישכיר לפי שאינה שלו והבהמה לא תכיר ק קול הסרסור שתלך מחמתו כמו שזכרנו ונתיר ר' יהודה למכור שכ שכורת יד או רגל לפי שאינה ראיה למשא וזה אינו חמת כי איפשר ל לקשרה ולמשך ברחים והקרבנות להגיע ונתיר בן בתירא למכור הסוס הידוע לנשיאת הכנן והכשר ודומיהם מחיות הנזיר כי הוא סוכר החי נושא את עצמו בין חדם בין בהמה חיה ועוף וחלו העופות אינן משוין על הסוס וחכמים אומרים כי האדם החי בלבד הוא שאינו מש משוין וכאמר בו החי נושא את עצמו ואין הלכה ככן בתירא

ד מקום שנהגו לאכול צלי כלול פסחים אובלין מקום שנהגו שלא לאכול אין אובלין מקום שנהגו להדליק את הגר כלילי יום הכפורי מדליקין נקום שנהגו שלא להדליק אין מדליקין ומדליקין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ומבואות האפלים ועל גבי החולין

ה האוסרים לאכול בשר נזי בלילי הפסח כדי שלא יחטוב הרואה שהוא כבש הפסח ויה ויהיה באוכל קדשים בחזן מקום שנהגו להדליק חת הכר וכ' ענד יתבאר במסכת כפורים כי יום הכפורים חבור בתשמיש המטה ויש אומרים שהדלקת הכר יביא אותה להסתכל באשתו ותשא חן בעיניו ו יבא לדי תשמיש ויש אומרים כי החורה יפריש אותה מאשתו וחס לא תהיה עם אורה יבא לירי הרקנר ויבעל

סוף חייבין בפאה שהיה מכניסו לקינס וגורקנת אינו כן
 ודברים עשה
 חוקיהו מלך יהודה עלג' הודו לו ועל ג' לא הודו לו אלו
 שהודו לו גרר עצמות אביו על המטה של חבליים והודו
 לו ג' ספר רפואות והודו לו כיתת נחש הנחשת שעשה
 משה והודו לו' ואלו שלא הודו לו קצין דלתות ההיכל
 ושיגן למלך אשור ולא הודו לו' סחם מי גיהוץ ולא ה
 הודו לו עיבר ניסן בניסן ולא הודו לו

זאת ההלכה היא
 תושבתא אכל רחמי לבי פיסה תעלת' ספר רפואות היה
 ספר שהיה ענינו להתרפאת בדברים שלא הקירה תורה להתרפאת
 בהן כמו הדברים שחשבו בעלי הנרות והוא כ"ט אנשים חכמים ב
 בחכמת הכוכבים ועל פיהם יעשו נרות לעתים ידועים ויעשו אג' יז
 יזיקו לדברים ידועים וזו הנורה נקראת בלשון יין טלסס ואומר כי ה
 הנורה שהיא נעשית כזו התכונה היא טובה לחלי' פלג' וכונתו בן מן
 הדברים המטעים ומחבר זה הספר לא חברו אלא על דרך החכמה
 בזכר המניחות לא על דרך שיצאה אדם פעולה ממה שכתב ב
 באותו הספר וזה מותר ועוד יתבאר לך כי יש דברים שמונע השם ל
 לעשותם והם מותרים ללמד ולהבינם כי השי' אמר לא תלמד לעשות
 ולמדנו בקבלה אכל חתה למד להבין ולהורות וכבר השחיתו בני
 אדם דרכם והיו מתרפאין באותן הדברים השירין ונכון וחולי שהיה
 ספר ויהי שם רפואה לט' המונות והיה אומר ס' המונות פלגי מרקחין
 אותנו כך ומשקין אותנו כך ויארע ממנו מן המקרים כך וכך ורשחיתו
 בדבר פלוגי וכשיהיה רוחה הרופא אותן המקרים היה יודע כי אותן
 הסם השקוקו והיה כותב לו אותן הרפואה להיות כנגד הסם ולהציל
 מימות וכאשר השחיתו בני אדם דרכם והיו ממיית באותם האמים
 העיר הספרים ונכון וחלי הרבתי לך דברי' בזה הענין לפי ששמעתי
 וכן פרטנו לי הענין כי שלמה חבר ספר רפואות כשיחלה שום אדם או
 יקרנו שום חולי מן החלי' היה מתכוין לאותו הספר והיה עושה כמו
 שכתוב בספר והיה מתרפא' וכאשר ראה חזקיה כי בני אדם
 לא היו סומכין על השי' הסיר אותן ונכון' ואתה שמע הפסד זה ה
 המחל' ומה שיש בו מן השבענות ואף יחסן לחזקיה מן החלות מה
 שאין ראוי ליחס כמותו לרשעים ההמון וכמו כן לשיעור שהודו לו
 ולפי דעתם הקל והמשוכשך החד' כשיעור עב' וילך אל הלכה ויחבל ממנו
 בלי שפק שיבריא מאותו חולי החוק חולי הרעב אם כן כבר נואש
 ולא ישען בחליו כאמר להם הני השונים כאשר נודה לשם בבת
 האכלה שהמציא לי מה שישיב' אותי' ניסיר רעבתנותי ואחיה ואת
 ואתקיים כן חודה לו שהמציא לי רפואה ירפא חלי' כשאתרפא ממנה ו
 ולא הייתי צריך להקשות על זה הענין הנרוע לולי שהיה מפונקס ו
 ועוד יתבאר כי מותר לעבד השנה בכל אדם ולעשות אותה השנה ש
 שני אדירים ומן העקרים אכלנו אדם הסמוך לניסן לעולם הסר כיון ש
 שכסמוך על החשבון ואם הם שני אדירים יהיה האשון שלשים יום
 ובא חזקיה יו' ל' ועבד חת השנה ועשה חדרם הככבס חדר השני וחלג
 לא היה מעבד אותה השנה היה יום שלשים של אדם יום ראשון של כ
 ניסן כאשר בארנו והוא עבר חת השנה ביום שהיה ראוי להיות רח
 ראשון של ניסן וזה אינו מותר כי העקר אכלנו אין מעבדין חת השנה
 בשלשים של אדם הואיל וראוי לקבצו ניסן והוא לא רחה בזה הדין
 ל' הואיל וראוי לקבצו ניסן

פרק חמישי
 תמיד נשחט בשמנה ומחצה ב
 וקרב בתשע ומחצה בערב ה
 הפסח נשחט בשבע ומחצה וקרב בשמנה ומחצה בין ב
 בחול בין בשבת חל ערב פסחים להיות ערב שבת נש
 נשחט בשש ומחצה וקרב בשבע ומחצה והפסח אחריו
 נשחט אכלנו כי תמיד של שחר לא יקדים אותו שום קרבן ותמיד של
 בין הערבים לא יתאחר אחריו קרבן בשום פנים הלא קרבן פסח
 ותחלת שעת הקרבת תמיד של בין הערבי' מחני השעה ה' בביעות
 עד המז' היום והוא השעה שיכחיל הנל שיאריך בו ויראה לכ' לם ארנו

ה מקום שנהגו לעשות
 מלאכה בט באב עושין מקום שנהגו שלא לעשות א
 אין עושין וככל מקום תלמידי חכמים בטלים רבן שמ
 שמעון בן גמליאל אומר יעשו כל אדם עצמם בתלמודי
 חכמים וחכמים אומרים ביהודה עושין מלאכה בערבי
 פסחים עד חצות ובגליל אינן עושין כל עיקר והלילה
 בית שמאי אוסרין ובית הלל מתירין עד הנץ החמה

ואין הלכה
 כרבן שמעון בגליל' וחכמים אומרים ביהודה עושין מלאכה ו
 לפי מה שקדם להם דבר כללי מקום שנהגו ומקום שלא נהגו קודיענו
 בזני המקומות ידועות באחד נהגו לעשות ובאחר לא נהגו

ר מאיד
 אומר כל מלאכה שהתחיל בה קודם ארבעה עשר גומ
 גומרה בארבעה עשר אבל לא יתחיל בה לכתחילה ב
 בארבעה עשר אעפי' שיכול לגומרה וחכמים אומרים
 שלש אומניות עושין מלאכה בערבי פסחים החייטין
 והספרין הכוכסין ר' יוסי בר' יהודה אומר אף הרצענין

עוד יתבאר לך במסכת מועד כי הקדוים תפסו וכמו כן היוצא מבית
 האסורין מספר ומכסה ולשיקך התירו חכמים חלו השלש מלאכות ש
 שיתחיל לעשותן בארבעה עשר אבל במקום שנהגו ור' מאיר אומר
 אפלו במקום שנהגו אין עושין מלאכה לכתחלה' בשום פנים ור' יוסי
 אומר אף הרצענין לפי שהיא אומרת שכן עולי רבלי' מתקנין מעבליהן
 וכדליתן לעלות לרגל בחולו של מועד והלכה בחכמים

ז מושיבין
 שובבין לתרגולין בארבעה עשר תרגולת שברחה מח
 מחזירין אוחה למקום ואם מתה מושיבין אחרת תחתיה
 ונורפין מתחת רגלי בהמה בארבעה עשר ובמועד מס
 מסלקין לצודדין מוליכין ומביאין בלים מבית האומן א
 אעפי' שאינן לצורך המועד

ח אמרו תירעולת שברחה מחזירין
 אותה למקומה ר' בחלו של מועד' אבל בארבע עשר אין צרי' לזכר כו
 מאחר שאמר מושיבין כל שכן מחזירין וענין מושיבין הוא שתהיה
 תרגולת שיטכה על הכינים שלשה ימים שכבר התחילו הכינים לה
 להפסד ואם מתה מביאין אחרת ומרכיבין אותה על הכינים

ט ששה
 דברים עשו אנשי יריחו על שלשה מיהו בידם ועל ש
 שלשה לא מיהו בידם אלו שלא מיהו בידם מרכיבין
 דקלים כל היום וכורבין את שמע וקוצרין וגורשין מל
 מלפני העומר ולא מיהו בידם ואלו שמיהו בידם מתירין
 בגמיות של הקדש ואוכלין בתחת הנשרים ונותנין פ
 פיאה לירק ומיהו בידם חכמים

אלו הששה דברים לא
 שחמו אותם החכמי' לא השלטה מהם והם הראשונות לא מיהו בידם
 והשלטה הזכרים באחרונה מיהו בידם והראשונות הם שומר יבין
 האוכלות יום ארבעה עשר והוא שתולין יחור של דקל זכר על דקל כ
 נקבה וזה מפונקס אבל בעלי העבודה וזהו ענין אמרם מרכיבין ד
 דקלים וכורבין את שמע הוא שהם לא היו אומרים בתוך שם טבדו מ
 מלכתו בשעת קרית שמע וקוצרין וגורשין מלפני העומר ענינו ש
 שמונת לקצור ולגרש ולא כחוש ר' מאיר חתי' למיכ' מיטיה והשלטה
 האחרונות שמיהו הן מתירין בגמיות של הקדש הוא שהם היו מתירין
 לאכול גדולי הקדש ואמר כי לא כאשר אלא הפרי שנקדש בעצמו אבל
 מה שנימח לאחר כך כשרה הקדש שהוא מותר ואוכלין מתחת הכ
 הכשרים שהיו אובלין מה שהיה כופל מן הפירות תחת האילן בשבת
 ובי' חב' שהיה ספק אכלנו ולא היו יודעי' אם מערב שבת כפלו והן
 מותרין ח' כ' א' בשבת והן חסורין כאשר יתבאר במסכת יום טוב
 ונותנין פיאה לירק כבר קדם לך במסכת פיאה כי מתנאי הדברים

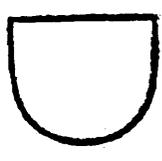
קרבן שיהיה על החמץ וחיוב עליו מלקות כאשר בארנו דעת רוב
 וכתבתי שיהיה נדחם לפסח שכי שיהיה חפז להקריב זה הכבש פסח
 ולפיכך חייב ואין הפרש באמרו במועד או בשאר ימות השנה ומה
 שחייב שיהיה לרעת ר' שמעון כפסחט כל הקרבנות על החמץ בשאר
 ימות השנה בין לשמן בין שלא לשמן חייב מן החטאת שמתנה ע
 שלא לשמן וכמו שהעיקר אצלנו והוא אמרם בתהלות כל הזבחים
 שכפחטו שלא לשמן אעפי שלא עלו לבעלים מטום חובה כגרים חזן
 מן הפסח ומן החטאת הפסח בזמנו והחטאת ככל זמן והלכ' כחכמי

הפסח נשחט בשלש בתיב שנאמר ושחטו אותו כל קהל
 עדת ישראל קהל ועדה וישראל נבנסה בת ראשונה
 ונתמלאת העזרה געלו דלתות העזרה תקעו והרעו ות
 ותקעו הבחנים עומדים שורות וכדיהם בזיכ' כסף וב
 ובזיכ' וחב שורה שכולה כסף לכסף ושורה שכולה וחב
 וחב לא היו מעורבין ולא היו לבזבים שוליים שמא יב
 יניחוים ויקרש הרם

זה מביא

שחט ישראל וקבל הכהן
 נותנו לחברו וחברו לחברו מקבל את המלא ומחזיר את
 הריקן הכהן הקרוכ' אצל המזבח וורקו וריקה אחת בג
 בגר היסוד

סיו כערכין שורות לתפאד והכוך בלי עגול כזו הצורה
 תרגום קערוניתו בזיכוי ויקרש פירושו
 ויקרש מבורית קשאו תהומות והודיעך כזו
 המענה עינים רבים מהם מה שאמר שחט
 ישראל להודיעך כי שחט' כשרה בזיכ' ואמר
 וקבל הכהן לפי שמקבלה ואילך מנות כה
 כהונה ואמר נתנו לחבירו וחברו לחברו
 להודיעך כי כל מה שתוכל לעשות מנוה בך

באכשים רבים קרי זה משוכב כריב עם הדלת מלך וחזרו מקבל את
 המלא ומחזיר את הריקן להודיעך הזריות והחריבות על המנוה כי
 לא היה מחזיר את המזרק עד פקיה לוקח את השני והשם אחד הל
 יסוד מזבח העולה למד על העולה שטענה יסוד וכאמר בעולם זר
 זריקה וזרקו את הדם על המזבח וכאמר בפסח זריקה שהרי כאמר
 בכבוד ואת דמם תזרק על המזבח ולא אמר ואת דמו וכא הקבלה כי
 זה הפסוק הוא בכבוד וכפסח ומעשר בהמה שכולן טעונין
 זריקה אחת בגר היסוד וכמו שהעולה טעונה יסוד כך זה טעונין יסוד
 וכשאבאך לך נורת המזבח במקומו במסכת מדות יתבאר לך כי פ
 פחת המזרח לא היה בו יסוד ועוד יתבאר טכ היסוד

ח

יצתה בה
 ראשונה ונבנסה השניה יצתה שניה ונבנסה שלישיה
 במעשה ראשונה בן מעשה שניה והשלישית קראו את
 ההלל אם גמרו שנו ואם שנו שלשו אעפי שלא שלשו ב
 מימיהם ר' יהודה אומר מימיה של בת השלישית לא הג
 הגיעה לאהבתי בי ישמע ה מפני שעמה ממועטין

זה מביא

במעשהו בחולבן מעשהו בשבת
 אלא שהבגים מריחין את העזרה שלא כרצון חכמים
 ר' יהודה אומר כום היה מלא מרם התערבות וורקו רר
 זריקה אחת על גבי המזבח ולא הודו לו חכמים
 לפי שאמר
 וכמעשהו בחולבן כן מעשהו בשבת פירש כי זה היה שלא כרצון חכמי
 ואלו היה כרצון חכמים היה בין מעשהו בחולבן ומעשהו בשבת הפרש
 והוא רחינית השורה כי לא היו רוחצין אותה בשבת ואין הלכ' כר'
 יקדש

וככל הימים שהיו שם קרבנות רבות יתאחרו שתי פעות אחר תחילת
 השעה לפי שלא נזכר להקריב אחריו דבר כאשר כתבנו העיקר וערכי
 פסח' שמונת להקריב פסח אחר התמיד כשאט טעה אחת אחר העת
 בלבד וכשיחול ערב פסח יו טעי כשאט בתחלת פעות כדי להרחיב
 העת לגלית לפי שאי אפשר לגלותו כלילי שבת

הפסח ששחטו
 ב
 שלא לשמו קבל והלך חרק שלא לשמו או לשמו ושלא
 לשמו או שלא לשמו ולשמו פסול כיצד לשמו ושלא
 לשמו לשם פסח ולשם שלמים שלא לשמו ולשמו ל
 לשם שלמים ולשם הפסח

עוד יתבאר לך בתהלות זבחים
 כי המחשבה פוסלת בקדשים בארבע עבודות כשיטה ובקבלת הר
 הדם ובחולבתו למזבח ובזריקתו על גבי המזבח אמרו בפיסוד
 מחשבתו כשנה שמתעסק בעבודה מאלג העבודות שזכרנו נפסד
 הזבח כאשר יתבאר לשם וכפרט הפסח והחטאת כאשר ירש בתהל'
 זבחים ואמרנו בירושלמי מנין שאין שוחטין את הפסח אלא לשמו ע
 שכאמר ואמרתם זבח פסח הוא להשי'

שחטו שלא לאוכליו
 ג
 ושלא למנויו לערלים ולטמאים פסול לאוכליו ושלא
 לאוכליו למנויו ושלא למנויו למולים ולערלים
 לטמאים ולטהורים כשר שחטו קודם לחצות פסול שנ'
 בו בן הערבים קודם לתמיד כשר ובלבד שיהיה אחר
 מרם בדמו עד שיורק דם התמיד ואם נורק כשר

שלא
 לאוכליו הם חולה וזקן וקטן שאין יכולין לאכול כוית כשר מפורש ה
 הוא בתורה כי הפסח חינו כשאט אלא לאכשים דויעם והוא אמרו י
 השי' תכמו על השה ואינו כשאט אלא למי שיכול לאכול ממנו שכאמר
 איש לפי אכלו ואין אוכל ממנו ערל שכאמר וכל ער ל לא יאכל בו
 ואינו כשאט אלא לטהור שכאמר ויהי אכשים אשר היו טמאים וכו' ומה
 שחייב להיות פסול כשאטו לשמו ושלא לשמו וכשר כשאטו ל
 לאוכליו ושלא לאוכליו כי לשמו ושלא לשמו היה הפסול בעצם הזבח
 ולאוכליו ושלא לאוכליו ההפך מן ממנו נשנית כי לאוכליו ושלא ל
 לאוכליו אהיה יכול להפריש הפסולים מן הכשרים ושלשית כי לשמו
 ושלא לשמו נוהג בכל הקדשי ואת היא מיוחדת בפסח ממרם בדמו
 פירושו ממשמש בו ומניעו כדי שלא יקדש

השוחט את הפסח
 ד
 על החמץ עובר בלא תעשה ר' יהודה אומר אף התמיד
 ר שמעון אומר הפסח בארבע עשר לשמו חייב ושלא
 לשמו פטור ושאר כל הזבחים בין לשמן בין שלא לשמן
 פטור ובמועד לשמו פטור ושלא לשמו חייב ושאר כל ה
 הזבחים בין לשמן בין שלא לשמן חייב חוץ מן החטאת
 ששחטה שלא לשמה

מה שאמר השי' לא תשחט על חמץ
 דם זכתי ולא ילין לבקר זבח חב הפסח חכמים אומרים כי אמרו זכ
 זכתי רוצ' בו קרבן וזה פסח כי כשיהי' החמץ ברשו השוחט או הזורק
 את הדם או המקריב או אחר מכני חבורה אעפי שיהיה אותו החמץ
 חזן לעזרה שסוף לוקח ולא יפסד הזבח ור' יהודה אומר זכתי הו
 המיוחד לי רוצה בו קרבן תמיד ולפיכך מי ששחט התמיד על החמץ
 לל שחט מקריב אותו בעוד החמץ קיים אכלו שהוא עובר בלא תע
 תעשה ור' שמעון אומר כי דבר השי' זכתי זכתי שתי פעמים רל כי ב
 באותה טעה שיהיה חייב כשאטו אחר על חמץ יהיה פטור אם
 שחט שאר זבחים על החמץ ולפיכך אמר ר' שמעון כי מי ששחט הפ
 הפסח ביום ארבעה עשר לשמו על החמץ חייב מלקות ושאר זבחים
 יום ארבעה עשר על החמץ פטור וכשעה שיהיה חייב אם שחט שאר
 זבחים על החמץ יהיה פטור אם זבח קרבן פסח על החמץ ולפיכך
 אמר וכמועד לשמו פטור לפי שאי הוא פסול ואינו קרבן פסח ושלא
 לשמו חייב לפי שאי אפשר להקריבנות והוא יאסור הקריבת איהו קר

ביצד תולין ומפשיטין אינקלויות של ברזל היו קבועין בבתלים ובעמודים שבהם תולין ומפשיטין וכל מי שאין לו מקום לתלות מקלות דקים וזלקים היו שם ומצח על כתיפו ועל כתף חברו ותולה ומפשיט ר' אליעזר אומר ארבעה עשר שחל להיות בש בשבת מצח ידו על כתף חברו ויד חברו על כתפו ותולה ומפשיט

אונקלויות ידוע וקוא כחל עקנס שתולין בני הכמה להפשיטה וכלשון עברי מולב מולבגות מקלות דקים חלקים ידוע גם כן בלומר משפין ור' ליעזר אינו מתייר שכלול חנות המקלות נחמתי אומרים אין שבת במקדש ואין הלכה כר' אליעזר

קרעו והוציא
את אימוריו נתון במגם והקטירן על גבי המזבח יצאה כ בת הראשונה וישבה לה בהר הבית השנה בחיל והש והשלישית במקומה חשיכה יצאו וצלו את פסחיהם

אמורין נקראים הכתמים הנשרפין מן הקרב על גבי המזבח והם מ מקרבן פסח האליה הדבקה בעצם הענה והחלב המכסה את הקרב והכליות וחלביהם וינתרת הכבד עמהן ומגם בלי שהיו נותנין בו החלבים וכל האמורין למזבח תרגום כף אהת מניסא חרד ואמרו חשבה יצאו ונלו את פסחיהן כך היו עושין כשהיה יום ארבעה עשר יום שבת שלא היו יכולין להוליכו ולא ללנותו אלא למוצאי שבת אבל בשאר הימים כשהיה נגמר הקרבן היו יוצאין ומוליכין אותו וללנותו

פרק ששי אלו דברים בפסח דוחק את השבת שחישתו וזריקת דמו ומחוי קרביו וה הקטר חלבו אבל צליתו והדחת קרביו אינן דוחק הר הרכבו והבאתו מחוץ לתחום וחתיכת יבלתו אינן דוחק ר' אליעזר אומר דוחק

אמר רש"י בקרבן תמיד במועדו וכמו שהיה תמיד קרב בשבת כמו שכתוב בפ"י על עולת התמיד יעשה וכו' כמו כן קרבן פסח היה קרב בשבת ומחוי קרביו פי שניצאו ממנו קרעי ומה שאמר חתיכת יבלתו הוא שיחתך אהתה כלי אס יש גם יבלת אכל ביד מותר לחתכה בשבת כאשר כתבאר בסוף ע ערובין הדבבתי והבאתי הוא מלאכה לפי שהוא משוי לרעת חכמים אבל לרעת בן בתיא אינו משוי כאשר כתבאר מדעתו בפרק הרב הרביעי מוז המסכתא והבאתו מחוץ לתחום הוא גם כן איסור הא דאורייתא אינל ר עקיבא שהוא סובר אסור תחומין דאורייתא ור' ליעזר סובר איסור תחומין דרבנן והחי נגשא את עצמו ואלול בהמה ככך בתיא ולפיכך היו אלני הדברים לפי אכרתי כולם משום שבות כל בלכר

ב אמר ר' אליעזר מה אם שחיתח שהוא משום מלאכה דוחה את השבת אלו שהן משום שבות ל לא ידחו את השבת אמר לו ר' יהושע יום טוב יוכיח ש שהתיר בו משום מלאכה ואסור בו משום שבות אמר לו ר' אליעזר מה זה יהושע מה ראייה רשות למצוה הש השיבו ר עקיבה הוייה תוכיח שהיא מצוה והיא משום שבות ואינה דוחה שבת אף אתה אל תתמה על אלו ש שאעפי שהם מצוה והם משום שבות לא ידחו את הש השבת אמר לו ר' אליעזר ועליה אנ דן מה אם שחיתח שהיא משום מלאכה דוחה את השבת הוייה שהיא מש משום שבות לא תדחה שבת אמר לו ר' עקיבה חלוף מה אם הוייה משום שבות אינה דוחה את השבת שחיתח שהיא משום מלאכה אינו דין שלא תדחה את השבת אמ אמר לו ר' אליעזר עקיבה עקרת מה שכתוב בתורה בין הערכים במועדו בין כחול בין בשבת אמר לו הכא לי

מועד לאלו במועד לשחיטה כלל אמר ר' עקיבה כל מלא מלאכה שאפשר לה לעשות מערב שבת אינה דוחה את השבת שחיטה שאי אפשר לעשותה מערב שבת דוחה את השבת

ר' יהושע סובר שמחת יום טוב מצוה ואינו כבבול שמחת יום טוב כשיהיה באותה שמחה דבר שיהיה אסור משום שבות כגון הכניח בתופים וכמחולות וככגורות וככלכלים שכל זה אסור ב ביום טוב אעפי שהוא מצוה אכלו ולפיכך היה כבון אכלו להשיב ול לומר יום טוב יוכיח רובה באמרו הוייה הזאת מי חטאת המחוייבת לטמא מת בשלישי ושביעי כי כשיחול שלישי או שביעי שלו בשבת אין מוין עליו וכמו כן אם יחול שביעי שלו יום שלשה עשר ויהיה יום שבת אין מוין עליו וישאר טמא ולא יקריב קרבן פסח ור' אליעזר סובר שמוין עליו בשבת כדי שלא יטול עליו קרבן פסח כי אם ישאר למח למחרת שהוא יום ארבעה עשר והוא עליו וטבל אסור לו לקריב פסח כמו שיתבאר והלכה כר' עקיבא

אימתי מביאין עמו
חגיגה בזמן שהוא בא כחול כטהרה וכמועט אבל בזמן שהוא בא בשבת במרכבה וכטומאה אין מביאין עמו ח חגיגה

חגיגת יום ארבעה עשר הוא רשות לא חובה ולפיכך אם היה יום ארבעה עשר יום שבת או אס יהיה יו חול ויהיו הפסחים רבים או יהיה אותו הפסח בא בטומאה כאשר יתבאר בפרק שלחמך זה אין מביאין חגיגה עם הפסח יום ארבעה עשר

חגיגה הייתה
באה מן הבקר מן הצאן מן הכבשים ומן העוים מן הז הזכרים מן הנקבות ונאכלת לשני ימים

יודיעך כזו ההלכה כ חגיגת ארבעה עשר אעפי שהיא רשות ואינו יוצא בה משום חגיגה ריכה ודין חגיגה פוה ואין ביניהם הפרש לא בזמן הקרבן ולא בזמן אכיל ועוד יתבאר הדין המחויבים בחגיגה במסכת חגיגה

ה הפסח ששחטו שלא לשמו בשבת חייב עליו חטאת ושאר כל חזבחים ששחטן לשם הפסח אם אינם ראויין חייב ואם ראויים הם ר' אליעזר מחייב חטאתו ויהושע פוסט א אמר לו ר' אליעזר מה אם הפסח שהוא מותר לשמו בש בששנה את שמו חייב זבחים שהן אסורין לשמן בש בששנה את שמן אינו דין שיהיה חייב אמר לו ר' יהושע לא אם אמרת בפסח ששנחו לדבר אסור תאמר בזבחים ששינן לדבר מותר אמר לו ר' אליעזר אימורי ציבור יזבחו שהם מותרים לשמן והשוחט לשמן חייב אמר לו ר' יהושע לא אם אמרת באימורי ציבור שיש להם קצ קצבה תאמר בפסח שאין לו קצבה ר' מאיר אומר אף השוחט לשם אמורי ציבור פטור

מה שאמר ר' יהושע אם אמרת בפסח ששנחו לדבר אסור רובה בו שהיא כששחטו לשם שלמי וכיוצא בהן בשבת וידוע כי השלמים נשאר קרבנות יחיד אסור לה להקריבן כשכ' וכששחט שלמים וזולתם בשבת לשם פסח כבר שינה שמן לדבר מותר כי הפסח מותר להקריבו באותה שבת ומחמך ר' אליעזר אמורי ציבור יוכיחו עבינו התמידין והמוספין שמוותר להק להקריבן בשבת לשמן אבל מי ששחט פסחו בארבעה עשר שחל ל להיות בשבת לשם תמיד או לשם מוסף חייב חטאת אעפי ששנחו לר לדבר המותר ולא חלק ר' יהושע בזה כאשר באינו הפסח ששחטו שלא לשמו בשבת חייב עליו חטאת ולא חלק ר' יהושע ופי קבכה דבר קנוב כי התמידין והמוספין שהם קרבנות ציבור אין מו מוספין עליהם ולא גורעין מהם ולפי שהם ידועים בזמין ואין רש רשות לכל אדם להקריבן יהיה השוחט לשמן חייב והלכה כר' יהושע

יא

ו שחטו שלא לאכלו שלא למנויו לערלים
לסמאי חייב לאכלו ושלא לאכלו למנויו שלא למנויו
למולים ולערלים לסמאי ולטהורים פטור שחטו ונ
ונמצא בעל מום חייב שחטו נמצא טרפה בסתר פטור
שחטו ונדע שמשכו הבעלים את ידם או שמתו או שנ
שנסמא פטור

כבר בארנו בפרק החמישי כי פסח ששחטו
לכפרים ולפסולים סגור ולפי כששחטו בשבת למולים ולערלים פטור
אבל כששחטו בשבת לפסולים שהפסח פסול בשוגג הוא חייב חטאת
במיד חייב סקילה וסמו כן כשנמצא בעל מום לפי שהיה לנו לבקר
ואחר כך שיטחנהו בשבת וכמו כן כשנמצאת בנו טרשתגליה כמו
סקיבת הראש וחינוך הרגלים וכיוצא בהן אבל אם היתה טרפה
כסתרת ולא נודע עד לאחר שחיטה כמו נקובת הלב והריאה וכיוצא
בהם פטור ועבין אמרו פטור בכל זה המחמר ר"ל שהוא פטור מהכח
חטאת

פרק שביעי ביצר צולין את הפסח שפוד של ר
רמון תוחבו מתוך פיו עד בית נק
נקובתו ונת את כרעיו ואת כע מעיו לתוכו דברי ר' יוסי
הגלילי ר' עקיבא אומר במין בשול הוא זה אלא תולן ח
חוצה לו

מה שכתבו עין של רמון הוא להי שאין יוצאין ממנו
מים כשייחס כרי שלא יקא בשל מבוטל במים והלכה כר' עקיבא
ב אין צולין את הפסח
לא בשפוד ולא באסכלא אמר ר' צדוק מעשה ברבן גמ
גמליאל שאמר לטבי עברו צא וצלה לנו את הפסח על
האסכלא נגע בחדרו של תנור יקלוף את מקומו נטף
טרטבו של חרס וחזר אליו יטול את מקומו נטף מרטבו
על הסלת יקמין את מקומו

אסור לבלות בשפוד של כרול
לפי שהוא מתחמם ונולה הכשר ואינו כריכים לבלותו בחמימות האש
כלי חמנעות כמו שאמר ה"י בלי אש ולא בלי דבר אחר ולא חמנעות המטכה
שעור והוא כך ולא באסכלא ואם אסכלא מנוקבת היא כשרה אמר
ר' צדוק וכו' וכן כשיזוב מלח לחיותו על הסלת כאשר זכר יסיד אוננו
הסלת כי אסור לאכול ממנו אלא מה ששאר מעטמו קשה אבל מה ש
שיזוב ממנו הרי הוא כמרק והלכה כר' צדוק

סכו בשמן
תרומה אם חבורתן כהנעם יאכלו אם של ישראל אם חי
ידיחנו ואם צלי יקלוף את החיצון סכו בשמן של מעשר
שנ לא יעשנו דמים על בע החבורה שאין פודין מעשר
שנ בירושלים

כבר קדם לך כי מותר לטק הפסח במשקין
ופמי פירות והלכה כלה מפורשת
חמשה דברים באים
בטומאה ואינם נאכלים בטומאה העומר ושתי הלחם ו
ולחם הפנים וזבחי שלמי צבור ושעיר ראשי חדשים ה
הפסח שבא בטומאה נאכל בטומאה שלא בא מתחלתו
אלא לאכלה

אמר השם ויהי אכשים אשר היו טומאים לנפש
אדם וכתן בהם הרין שידחו מפסח ראשון לפסח שני והקבלה כי זה ה
הוא לפי שהן מועבין אבל אם היו הקהל כלם טומאים או רובם יקר
יקריבו הפסח והם טומאים וכן אמרו יחידים כדחיס לפסח שני ואין צ
נכור נדחה לפסח שני וכמו כן כל קרבנות צבור כולם מקריבין א
אין בן בטומאה כשנמצאו רובן לפי שאנו למדין מן הפסח וכו' כי הוא
אמר ה"י בפסח במועדיו ואמר בקרבנות צבור כולם אלה תעשו לה'
במועדיכם ונתן לכולם מועד וכמו כן כל מה שיש לו זמן קבוע יביא
בטומאה כשנמצא רוב הקהל או רוב הכהנים כאשר יתבאר ואלו

החמשה שמנה הם הדברים הנאכלים מקרבנות צבור והנותר יסוף
וכמו כן שערי מועדים ריכס ורין שעירי ראשי חדשים אחד
לפי שהם כלם חטאות הציבור ואמרו חמשה ולא אמר אלו הדברים
באין בטומאה למעטו חבגת חמשה עשר שעבניה כפרשנו עוד לפי
אעפי שהיא סקרבן צבור כמו שאינה קריבה בשבת כמו שבארנו כך
אינה קריבה בטומאה

ה נטמא הבשר והחלב קיים אינו זורק את הדם
נטמא החלב והבשר קיים זורק את הדם ובמוקדשים א
אינו כן אעפי שנטמא הבשר והחלב קיים זורק את הדם

כבר ידעת כי קרבן פסח לא בא אלא לאכילה ולפיכך אם נטמאה כש
בשר אינו זורק את הדם כי לא כסמוך אלא על אכילת בשר

ה נטמא
הקהל או רובו או שהיו בה כהנעם טמאים וקהל טהור
יעשנו בטומאה נטמא מעט הקהל הטהורים עושין את
הראשון והטמאים עושין את השני

דע זה העקר וזכרנו
והבינה והוא כי טומאת מת בלבד היא שתדחה בציבור ויקריבו בט
בטומאה וכשהוא יחיד ידחה לפסח שני כמו שאמר הכתוב וחיילי ה
היה יום שביעי שלני יום ארבעה עשר ירחו תמימים וזאת היתה הש
השאלה שאכלו עליה למשה רבינו לפי שבא שביעי שלהם יום ארבעה
עשר אמרו הפסח אינו נאכל אלא בלילה ואינו נהיה טהורי בלילה ור
נראוין לאכילה יזרק הדם עלינו היום ולחיה דבר נמשע והוא אמרם
למה נברע כי הטעם ברור לפי שהיו טומאין והכתוב רמז לזה באמרנו
ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא באותו היום בלבד היו נמנעים
וזה הרין הוא בטומאת מת בלבד כמו שנתבאר העקר אבל טומאת
שרץ לא אלא שמקריב טומא שרץ אפלו יחיד ולעבר כשיטהר יאכל פס
פסחו בטוהרה וכתבאר זה העקר בפרק השני מתלמוד מסכת פס
פסחים

הפסח שנזרק דמו ואחר כך נודע שהוא
טמא הציץ מרצה נטמא טומאת הגוף אין הציץ מרצה
מפני שאמרו הגויר ועושה פסח הציץ מרצה על טומאת
הדם ואין הציץ מרצה על טומאת הגוף נטמא טומאת ה
התהום הציץ מרצה

ואחר כך נודע
שהוא טמא ר"ל הדם שנטמא ועוד יתבאר זה בסוף עדינות כי דם קד
קדשים אינו נטמא וכי זה הדבר בלגו הנמצא בטומאת הדם היא מ
משכה ראשונה וטומאת הגוף שיטמא בהן המקריב אותה וטומאת
התהום הוא טומאת מת כשפר ולא יודע לעולם באלו היה בתהום ול
ולפיכך הציץ מרצה לפי שאי אפשר בה ידיעה לעולם כי אין בעולם א
אדם שיודע כי באותו מקום מת או קבר ונקמה שידענו וידע פטומא
גיטהר אם כן כל קרבן שיקרב והוא טמא סקבר התהום כשר והציץ
מרצה עליו והיות הציץ כפרה על הפסול הכולל ההוה בקדשים הוא
לשון התורה אמר ה"י ויהי על מצח אהרן וכשא אהרן את ע
עון הקדשים וכו' ואמרו בכריתא בטומאת התהום חיון היא טומאת
התהום כל שא הכיר בה אחד בסוף העולם הכיר בה אחד בסוף ה
העולם אינה טומאת התהום ואכי עשיתי לך דמיון בקבר התהום ל
לפי שהעקר אצלנו לא אמרו טומאת התהום אלא למת בלבד

ה נטמא שלם או
רובו שורפין אותו לפע הבירה ומעצי המערכה נטמא מ
מיעוטו והנותר שורפים אותו בחצרותיהם או על גגו
גגותיהן מעצי עצמן הצי קנץ שורפין אותו לפע הבירה
בשביד ליהנות מעצי המערכה

המתלוקת הוא
שישרפו אותו בפני המקדש כדי לביישן כדי שיסמרו להבא ולא יבא
לדי טומאה וכוונתו אותה לשרפו מעצי המערכה כדי שלא לבייש מני ש
שאין לו

ט הפסח שיצא או שנשחט ישרף מיד נשחט או הבעלים או שמתו תעובר צורתו וישרף בששה עשר ר' יוחנן בן ברוקה אומר אף זה ישרף מיד שאין לו אוכלין

אמרנו שיצא עיניו שיצא מן הבית שנאכל בו ותעבר צורתו הוא שי שיצא ער שיתבטל ויפסד כי העקר אצלנו כל שפסולו בגופו ישרף מיד כדס וכבעלים תעבר צורתו וישרף ולא חלק ר' יוחנן בן ברוקה אלא כשנשחטו הבעלים או מתו קודם זריקת הדם לפי שהוא ידמה לו אמת לפסולו בגופו ואין הלכה כר' יוחנן בן ברוקה

העצמות והגידים והטוהר ישרפו בששה עשר חל ששה עשר ל להיות בשבת ישרפו בשבעה עשר שאין דוחים לא את השבת ולא את יום טוב

גידין הן הגידין שהם אסורין באכילה ושריפתן מנות עשה כמו שזכרנו השם בו והנותר ממנו ער בקר באם תשריפו ויום טוב עשה ולא תעשה כמו שנאמר בן שבתין וזו מנות ע עשה והעקר אצלנו אין עשה דוחה את לא תעשה ועשה ומאמר השם ער בקר רוצה בו כי מה שיצא ממוכנו למחרתנו שישרף לל מחרת יו יום טוב

יא כל הנאכל בשור הגדול יאכל בגדי הורך ראשי כפנים והסחוסין השובר את העצם בפסח הם הטהור הרי זה לוקה ארבעים אבל המתיר בטהור זה והשובר בטמא אינו לוקה הארבעים

ראשי כפנים הם אותם הגידים הקשים שהם סביבות הפרקים בלדס וכבהמה וכעוף ונקיים אותן הפרקים בלנתן הגידין והסחוסין מימי עגמות רכים כיוצא שכתבנו נטעם לוקה ואינו לוקה ער יתבאר בסוף מנ

יב אבר שיצא מקצתו חותך ער שהוא מגיע לעצם וקולף ער שהוא מגיע לפרק וחותר ובמוקרשין קוצץ בקופיץ שאין בו משום שברירת העצם מן האגף ולפנים כלפנים מן האגף ולחוץ בלחוף החלונות ועובי החומה כלפני

קדשי הקדשים אינן נאכלין אלא בעזרה בלבד וקדשים קלים בכל הע עביר והפסח בבורתנו בלבד כי השם צוה בבית אחד יאכל לא ת תניח מן הבית ואלו הגידים שנתן מקצתן כלפנים ומקצתן כלחון כוללים השלל שיקר' לל העזרה והמדינה והבורת פסח והשם אמר וכשר בשדה טריפה וקבלנו כי עבין זה הכתוב שכל כשר שיצא חוץ למחיצתו שהיא בשדה והיא טריפה וכאלו אמר וכשר שיצא לשדה ער טריפה היא ולפיכך כשיצא אדם מבשר קדשי הקדשים חוץ לעזרה או כלום מבשר קדשים קלים חוץ לירושלם או כלום מבשר הפסח חוץ ל לבית כחמר אותו הכשר שיצא והוא אסור באכילה וכשיצא מקצת הא החבר מן הפסח או אפסר לחתוך העצם ממקום היוצא משני שמענו הכתוב ועצם לא תשכרו בו ומפני זה חותכין הכשר היוצא מזה הע העצם וקולף הכשר מן הכשר הפנימי ואוכלו ומגלה הפרק ומשליך העצם ככל טלח ומה שעביו מן הכשר מה שיצא ממנו חוץ אכל בקדשים כשיצא קצת האבר חותכין אותו כל מה שיצא מן הכשר זה העצם וקולף הוא סכין גדול ויגוף מקום הדלתות כשמוגין אותן הדלתות כדכר החינן מן הפנימי

יג שתי חבורות שהיו אוכלות בבית אחד אילו הופכין את פניהם הלך ואוכלין ואלו הופכין פניהם הלך ואוכלין והמיהם באמצע וכשהשמש עומד לשווג קופץ את פיו ו והופך את פניו ער שהוא מגיע אצל הבורתו ואוכל זה והכלה הופכת את פניה ואוכלת

הכלה מתביישת מן החבורה ולפיכך התירו לה להחזיר פניה מן החבורה ותחבל מה שלח ה ירדו לשמש לישנות הן

פרק שמיני חאשה בומן שהיא בבית בעלה ש ששחט עליה אביה שחט עליה בעלה תאכל משל בעלה הלכה רגל הרא הראשון לעשות בבית אביה שחט עליה אביה שחט ע עליה בעלה תאכל ממקום שתוצה יתום ששהטו עליה אפוטרומום ואכל ממה שירצה העבד של שני שותפין לא יאכל משל שניהם מי שחציו עבד וחציו בן חורין לא יאכל משל רבו

רגל ראשון פירוש הרגל הראשון מוזמן כשנאיה ואמרנו לא יאכל משל שניה כשיש ביניה קפידא על זה השעור אכל כשהן מתרנין זה לזה רצה משל זה אוכל רצה משל זה אוכל ואמרנו לא יאכל משל רבו וכמו כן לא יאכל משל עבדו לפי כי עור יתבאר לך כי הוא לא יביח עבד חציו בן חורין וחציו עבד ולפיכך לא יאכל ממנו בשום פנים ער שיעשה בן חורין ומה שאמר בכחן לא יאכל משל רבו שיראה ממנו שהוא אוכל משל עבדו זהו דעת האומר מיביחין א אדם חציו עבד וחציו בן חורין וזה הדין כלו כנוי על העקר שבה אב אצלנו והוא מאמר הבריתא שחט אדם על יד כנוי וכתב הקטנים ועל יד עבדו ששחטו הכנענים בין מידיעתן בין שלא מידיעתן

ב האומר לעבדו צא ושחוט עלי את הפסח שהמ גרי יאכל שחט טלה יאכל שחט גריו וטלה יאכל מן הראשון שכת מה שאמר לו רבו כיצד יעשה ישחט גריו וטלה ויאמר אם גריו אמר לי רבי גריו וטלה שלי ואם טלה אמר לי ר טלה שלו וגריו שלי שכת רבו מה שאמר לו רבו שניהם יצאו לבית השריפה ופטורים מלעשות פסח שני

כשאמר לו רבו נא נשחט עלי את הפסח סתם אעפי שהיה מכהג לעולם טלה ושחט לו גריו או גריו ושחט לו טלה הרי זה יאכל וזה הוא מה שכתב להם מיעשו שלא כחוס למכהג והעקר אצלנו אין נמכין על שני פסחים וזה שהתירו בכחן ואמרנו יאכל מן הראשון הנה מיני מיוחד למלך ולמלכה בלבד כשאמרנו לעבדיהם כחו ושחטו עלינו את הפסח ושחטו שני פסחים זה לחסדון דעת העבדי ומיעשו הפסחם במנות אכל שאר בני אדם אין אוכלין לא מן הראשון ולא מן השני וזה הדין שזכר באמרנו שכת מה שאמר לו רבו אינו מתקיים אלא כש פשאמר לו הרועה של רבו קח טלה וגריו ושחט אותם כדי שתתכוין ד דעת רבך ואני הקניתי לך האחר בתנאי שלא יהיה לרבך רשות בו אכל אם לא היה כן לא יתקיים מזה הדין דבר כי העקר אצלנו מה ש שקנה עבד קנה רבו אם כן אמניו שלי לא יתקיים אלא על הדרך שב שביארנו ולא יהיו פטורין מלעשות פסח שני אלא כששכת רבו מה אמר לו אחר שכורק הדם לפי שהפסח אחר זריקת הדם ראוי לכבילה אכל קודם זריקת הדם חייבין בפסח שני

ג האומר לבני הרניע שוהט את הפסח על מי שיעלה מכס ראשון ל לירושלים ביון שהכנס ראשון ראשו ורובו זכה ב בחלקו ומוכה את כל אחיו עמו לעולם נמנע עמו ער ש שיהא בו בוית לכל אחד ואחד נמנע ומושכין ידיהם ממנו ער שישחוט ר' שמעון אומר ער שחורק עליו את הדם

אמר להם על מי שיעלה מכס לירושלים כדי לזרם על המנות ושישתדלו לעלות לירושלם אכל לענין הפסח כבר נמנו עיניו בלי ספק לפיכך כשנכנס הגדול זכה וזכה חמוי עמו לפי שהן מניין על הפסח כולן ר' שמעון סבר שכחתינן על הפסח ער שישחט ומושכין א ידיהם אחר שנשחט קודם שחורק הדם ואין הלכה כר' שמעון

ד הממנה אחרים עמו על חלקו רשאי ליהן לו את שלו ו והוא אוכל משלו והם אוכלין משלהם

זה מכוול יא ב

ה וב שראה שתי ראיות שוחטין עליו כשביעי ראה שלש שוחטין עליו כשמיני שומרת ליום כנגד חם שוחטין עליה כשש ראתה שע ימים שוחטים עליה כששלי וחובה שוחטין עליה בשמיני

לדי פסול והם לא יאכלוהו ויבא לדי שריפה וכן המפקח בגל שמוא ימנא מת אחר שחיטת הפסח ויטמא וישרף וכאשר הודיענו שהם ר' ראויים אמר לבי כד אס אירע בהם פסול דל אס שחטו פסח וכזרק ע' עליהם הדם ואעפי' של בתחלה אין ראוי לשחוט עליהם ואח כד אירע פסול באלו האוכלים או החולים או הזקנים וכטמאן במת שאינן יב יכולין לאוכלו כלילה פטורי' הם מלעשות פסח שכי לפי שהם שחטוהו והם ראויין לעשות פסח שכי אלא מפיק בגל בלכר לפי שבששחט עליו הפסח והנח ראוי באשר זכרנו ואחר כך מנח המת באותו הגל כדק' ח פסח שכי לפי שהיה טמא בשעת שחיטה כשחיה מחפש הגל וזה בת' החי שיהיה הגל עגול כשכמנח מת תחניו כדע' ידעיה חמתית כי כל מיה שהיה על' בב אותו הגל טמא לפי שהוא היה על' גבי המת אבל כשחיה המקום שהוא חופר מקום ארו' ומנח תמתינו מת הרי הוא פט פטור מלעשות פסח שכי שאכחנו כאמר טהור היה בשעת שחיטה וא' ואשר שלא היה על מקום המת ככיוון' וגל עגול הוא שיהיה כמו ע' עגול העומר כזו הנזרה

אין שוחטין את הפסח על היחיד דברי ר' יהודה ר' יוסי מתיר ואפלו חבורה של מאה שאין יכולין לאכול בוית אין שוחטים ע' עריהם ואין עושין חבורה נשית ועברים וקטנים

זה מבואר ורונה באמרו נשיט ועבדים וקטנים עבדים משום פריזותא אבל כל מין ומין לעצמו הרי זה מותי' נשים לעצמן עבדים לעצמן והלכה כר' יוסי

אין טובל ואוכל את פסחו לערב אבל לא בקדשים השומע על מתו והמתלקט לו עצמות טובל ואוכל בקדשי' גר שנתגייר ערב פסח בית שמאי אומר' טובל ואוכל את פסחו לערב ובית הלל אומרים הפורש מן הערלה בפורש מן הקבר

מה שחייב שנתיר לנ אכילת הפסח לברו ולא שאר קדשים לפי שאיננות לילה מרובין לטון הת התורה כי יום המות בלכר הוא והוא מה שאמר אהרן כיום מות' כרב וחכיהו וחבלתי חטאת היום היטב בעיני ה' ולפי' שאכלית פסח כבדת התרנו אכילתו בעת חגיגות דרבנן אבל אכילת קדשים שהיו מנות עשה בלכר לח התירוהו וחייבנו נאמן טבילה כרי שתראה הפשטות מחונתה המחשבה והסרת חבל' תג' וזה הוא ראוי כשמת לו מת חמר הזנות יום ארבעה עשר שהוא מחוייב קרבן פסח ונתחייב בן קורם שיחול החנינו' אבל אם מת לו מת קורם חנות שהוא חונן קורם שיחול שעת חיוב הק' בן ידחה לפסח שכי ואין מקד' יבין עליו והנה חונן לפי שחינו רחמי מפי חנינותו והמלקט ע' מו ענינו כשחולק קטנים חות' לו אחרים לפי שהם מין חגיגות ולא הלוקן בית שמאי ובית הלל אלא בבר בלכר לפי שחומר שחל לשנה הבאה יהיה טמא כש' ויהמר כמו ש' שזה תי' בשנה שעבר' והחבלתי פסח ל' רב' כיוון' עכשיו אטכול ואוכל פסחי אבל עיר' ישו אל טובל ומנכל פסחו לערב

פרק תשיעי מי שהיה טמא או בדרך רחוקה ולא עשה את הראשון יעשה את השני שג' או נאנס ולא עשה את הראשון יעשה את השני אם בן למה נאמר טמא ודרך רחוקה אלא שארו פ פטורין מן ההכרת ואלו הייבין בהכרת

כשהיה טמא או בדרך רחוקה בפסח ראשון ולא עשה את השני אינו חייב כרת לפי שכשאר משבח ראשון שכאמר כו' לטון ברת נגדחה לפסח שכי שלא נח נחמד כו' לטון ברת

זו המשנה היא נריכה לעקדים אבי אבא'ם לך והם כי כשראה הזכ שתי ראיות כטמא וסופר שבעה ימי' בלא רחיה וטובל בשביעי ומביא קרבן בשמיני ואחר יאכל בקדשים לפי שהוא מחוסר כפורים ומחוסר כפורים אינו אוכל בקדשים אמר השי' כי יהיה זכ' מוכשרו זוכו טמא הוא זכ' כשאן מילת זינות שתי' פעמיים ואמר טמא ואמר עור זאת תהיה טומאתו בזוכו זכ' מלות זינות' פעמי' ואמר טומאתו ובאה הקבלה מנה הכתוב ב' וקרא טמא ב' וקרא טמא הא כיצד ב' לקרבן ועלש לקרבן ופי' דיני הרחיה יתבאר במקומו ואין לנו צורך כשאן להאריך בה וכמו כן האשה כשראתה דם בלא עת נדתה שלשה ימי ימים רבוצין הרי היא זכה וזופרת שבעה ימים בלא רחיה ותיב' ק קרבן בשמיני כמו הזכ' ואחר האכל בקדשי' לערב' ואמר השי' ואשה כי יזוכ' זוכ' רמה ימים רבים בלא עת נדתה ונג' ובקבלה ימים שנים רבים שלשה וכשראתה יום אחד תמתינו עד למחרת אס לא ראתה דבר טוב בשלישי' ואוכלת בקדשים לערב' ואח' ראתה בשלישי' הרי היא זכה במורה והיא תקרא באלו הימים השלשה שומרת יום כ' כגד יום' ואחר שתדע' אלג העקדים תדע' זאת ההלכה כולה וזה הדין הנלך על העקר שהזכירתיך בשק' שלפני זה והוא כי מי שאינו ר' ראוי לאכילת הפסח יום ארבעה עשר אבל יהיה ראוי לערב שוחטין עליו וכתנאי אס טבל טבר שלא יהיה מחוסר אלא הערב השמש ויהיה ג' כן בשבת קרבנותיו לבד' אס היה מחוסר כפורים ואז ישחט עליו ואעפי' שאותו היום א' כו' ראוי אלא בטומאת מת בלכר באשר ב' בחתי' לך ע'ה

האונן והמפקח בגל וכן מי שהבטיחוהו להוציא מביית האסורין וחולה חזקן שהם יכולין לאכול בוית שוחטים עליהם ועל בלן אין שוחטין עליהם בפנ עצמן שלא יביאו את הפסח ליריפסול לפיכך אם אירע בהם פסול פטורים מלעשות פסח שע חוץ מן המפקח בגל שהיה טמא מתחילתו

אונן אינו אוכל בקדשים שכי' ולא אכל' כי באינו ממנו והאדם שמת לו אחד מקרוביו שחייב להת להתחל עליו יום המיתה בקרא אונן מהאורייתא וכל זמן שהמת על שכי האדם רל' שלא בקבר נקד' אונן וכמו כן יו' הקבורה הוא אונן אבל מדרבנן ולא כחוש לחגיגות דרבנן לענין פסח וכן אמרו אין חגיגות אלא יום המיתה בלכר וזה לענין אכילת פסח ומפקח הגל הוא הח חופר בגל ומחפש שם מת להוציאו אין שוחטין עליו לפי שאין אנו יו יודעין מה שיאמר עלו כי שיפטר סימנא באותו הגל מת ויטמא ולא יהיה מותר לאכול הפסח ששחטו עליו כמי חבורתו שיאכלנו ואולי שלא ימנא שם מת ויאכל ואמרנו וכן מי שהבטיחוהו להוציאו מביית האסורין בשני תנאין האחד שיהיה בביית האסורין של גוים שהכתוב העיר ע' והאש' פיהם דבר שוא וגו' אבל אם היה בביית האסורין של ישראל אס הבטיחוהו וראוי יונ' אהוה ארית ישראל לא יעשו עולה והשני שיהיה בביית האסורין חוץ לחומה אבל אם הוא תוך ירושלים מונ' יבין את הפסח לביית האסורין ואוכלו לשם ודע' כי האונן מותר לו לאכול פסחו לערב כמו שיתבאר לקמן ומה שאמרנו אין שוחטין ע' עליו לכהחילה כחוש שמוא לא יאכל דבר לבדל אבלוהו והכחנו שם שחאנו עליו וחשכו על אכילתו וינתד הכשר וישרף ולפיכך אמר על כולן אין שוחטין עליהם כש' ענין דל' כי אנו לא כשחוט פ'ח לחב לחבורה של אוכלים או חולים או זקנים או מפקחין הגל' ואחר כך באר טעם זה ואמר אולי תחשוב כי זה הוא לפי שחייב ראוי לעשות פ'ח אינו כן כי ראויים הם אבל אהרו זה כרי' שלא יביאו את הפסח

כשהיה טמא או בדרך רחוקה בפסח ראשון ולא עשה את השני אינו חייב כרת לפי שכשאר משבח ראשון שכאמר כו' לטון ברת נגדחה לפסח שכי שלא נח נחמד כו' לטון ברת

ירעה עד שיסתאבו ומכר ויביא ברמיו שלמים וכן תמורתו לאחר הפסח יביא שלמים וכן תמורתו

עד שיסתאב ענינו עד שיפול בו מום שיפסול אותו ולא יהיה ראוי לקרבן וכבר ר' עקיבא אמת אין עליו חולק

המפריש נקבה

לפסחו או זכר בן שתי שנים ירעה עד שיסתאב ומכרו ויפלו רמיו לנדבה המפריש פסחו ומת לא יביאנו בנו אחריו לשם פסח אלא לשם שלמים

בכל מקום שאומר

יפסלו רמיו לנדבה רונה בו עלת נדבה והוא שמיילין רמיו בתיבה שהיתה במקדש וכל היו מקריבין אותה דמיים עלות. ומכלל הדרכי' שאמר מי שיביא עלותו נדבה או יפיל רמיה בתיבה כי אותה שהנטלו רמיה בתיבה נסכה משל זכו ועולה שיביא נסכה משלנו ועוד יתבאר מיני' ההפך שיש ביניהן כפרק השלישי ממוסכת תמורה

ח

הפסח שנתערב בזבחים ירעו עד שיסתאבו ומכרו ויביא ברמיו היפה שבהן ממין זה וברמיו היפה שבהן ממין זה ויפסי' המותר מביתו נתערב בכבודותו שמעון ואמר אם חבורת כהנים יאכלו

המשל בזבחה כהן

פסח עם שתי עלות מניחין השלשה כבשים עד שיפסלו ומוכרם אחר אחר וידעאי זה מהם רמיו יותר. ובאמר על דרך הדמיון שיטתו הר החמר דיבר והשני דיבר וחצי והשלישי שני דיכרין במתא' כידיו מן הש שלשה כבשים ארבעה דיכרין וחצי אז יתחייב להבי' שלש בהמות שתיים מהם כבשים שנים דיכרין וחצי והוא המוסד ויפסיד המותר מב מביתו יקריב מהם שתיים עלולה וחמה דהיתה בשנים דיכרין שלמים ויממה שחתה נדב' לדעת כי הכבוד כאכל לשני ימים ולילה אחר וס והפסח אינו כאכל אלא כליה ואינו כאכל אלא עד חנות וכשנאכל כבוד בתורת פסח אנו מביאין אותו לעשותו נותר לפי שאינו כאכל א אלה עד חנות והעקר אכלנו אין מביאין קדשים לבית הפסול ור' שמעון חומר מביאין את הקדשים לבית הפסול יאמר אם חבורת הכ הכהנים יאכלו ר' יאכלו הכל עד חנות בדין הפסח וחכמים אומרים ירעו עד שיסתאבו ויביא בהמה ברמיו היפה והשמה שבהן יאמר כל היבא דהיתה לפסח תחול קדושתו על זה ויקריב אותה הכ בהמה שלמים ויאכל אותה הבהמה כולה שנפל בה המום כהמר יאכל כבוד בעל מום ואין הלכה כר' שמעון

ט

חבורה שאברה

פסחה ואמרו לאחד צא ובקש ושחוט עלינו והלך ומצא ושחט והם לקחו ושחטו אם שלו נשהט ראשון הוא א אוכל משלו והם אוכלין עמו ואם שלכם נשהט ראשון הם אוכלין משלהם והוא אוכל משלו אין ידוע איזה מ מהם נשהט ראשון או ששחטו שניהם כאחד הוא אוכל משלו והם אינם אוכלי עמו ושלהם יצא לבית השריפה ופטורים מלעשות פסח שני

אמר להם אם אחרתי

שחטו עלי והלך ומצא ושחט והם לקחו ושחטו אם ש שלו נשהט ראשון הוא אוכל משלו והם אוכלים מש משלהם ואם שלהם נשהט ראשון הם אוכלים משלהם והוא אוכל עמהם ואם אין ידוע איזו מהם נשהט ראשון או ששחטו שניהם כאחת הם אוכלין משלהם והוא אינו אוכל עמהם ושלו יצא רבית הש השריפה ופטור מלעשות פסח שני יא אמר להם ואמרו לו אוכלין מן הראשון אם אינו ידוע שניהם י יצאים לבית השריפה לא אמר להם ולא אמרו לו אינן אהראין זה בזה

יא ג

וכשאנבאזי כאכס בפסח ראשון ולא עשה את השני חייב כרת כי לשון התורה כל מי שלא היה טומא או בדרך רחוקה ולא עשה פסח כלל ה חייב כרת והוא חמרת ית' והאיש אשר הוא טהור וברך לא היה עג' והוא עבין אמרם ככאן אלו פטורין מן הכרת ואלו חייבין

ב

איזהו דרך רחוקה מן המודיעית ולחוי' ובמדתה לכל ר רוח דבריר עקיבה ר' אליעזר אומר אפי' מאסקופת ע עזרה ולחוי' אמר ר' יוסי לפיכך נקוד עלה שברחוקה לום לך לא מפע שהיא רחוקה ודאי אלא אפי' מאסקופת עזרה ולחוי'

מודיעית מקום כינוי וכן יושלם טו' מיל' והוא מהלך טילך אדם הליכה כינונית ברבלי' מעת הכן החמה עד בין הע הע' ב'ס' ואם היה יום ארבעה עשר חזן למודיעית הוא בדרך רחוקה ור' אליעזר אומר אפלו היה תוך ירושלים וחלה או כשתבש הלכו ולא יכול להכנס בעזרה בשעת הקרבן אלא שהיה בסוף השעה כשהגיע לאסקופת העזרה דינו כדין מי שהיה בדרך רחוקה ור' עקיבא חומר כי מח' זר שהיה לפניו מן המודיעית ולא יכול להגיע עדינו כדין אב אנוס והלכה כר' עקיבא

ג

מה בין הראשון לשני הראשון אסור בכל יראה ובכל ימצא והשני מצה וחמץ עמו בבית הראשון טעון הלל באכילתו והשני אין טעון הלל באכילתו וזה טעון הלל בעשייתו ונאכלין צלי על מצות ומדרורים ודוחין את השבת

אמר השם בפסח שני

ככל חקת הפסח יעשו אותו אלו לא היה מוסף על זה הכתוב דבר ה היה חדים חייב בשני ככל מה שהוא חייב בראשון ולפי שאמר אחר כך בפסח שני על מנות ומרורי' יאכלו וייעטו השבתות שאו ובאמרן ל' י' יאמרן ממנו עד בקר מיעט לא יראה ולא ימצא ובאמרן ועצם לא תשכו י' מיעטו לא תשחטו על חמץ דם זבחי' לפי שלא היה צריך לאלו ה הכאורים כלם כי אמרו ככל חקת הפסח יספיק לכל אלו ומה שה שהחזירם כלם אינו אלא השלמת עבין כאילו אמר חקת הפסח שם שכתחייבת בה אינה אלא זו כלבד על מנות ומרורים יאכלוהו ועל כינח בו חמרו אין רבוי אחר רבוי אלא למעט

ד

הפסח שבא

בטומאה לא יאכלו ממנו זבים וזבות נדות ויולדות ואם אכלו פטורין ר' אליעזר פוטר אף על כראת מקדש

כבר

ירעת כי כשהם רוב הקהל טומאים לנפש אדם כלבד לזה אנו אומרי' שבה הפסח בטומאה שאין אוכלין אותו אלא טומא מת כלבד שה שהותרה להם טומאה כמו ששארנו אבל אם אכלו ממנו שאר הח הטומאים אינן חייבין כרת כי כן קבלנו כאכל לטהורים חייבין עליו ממשם טומאה שאין כאכל לטהורי' אין חייבין עליו משום טומאה ור' אליעזר אומר וישלחו מן המזכה כל זרוע וכל זכר טומא לנפש ב בזמן שטומא מת משתלחין זבין ומנודעין משתלחין ולפיכך אם כב כבשן זבין ומנודעין למקדש בפסח שבה בטומאה פטורין ואין הלכה כר' אליעזר

ה

מה בין פסח מצרים לפסח דורות פסח מצרים מקחו בעשור וטעון הואת אווב על המשקוף וע על שתי' והמוזות ונאכל בחפזן לילה אחת פסח דורות ונהג כל שבעה

רונה באמרנו נוהג כל שבעה אסור אכילת החמץ אבל פסח מצרים לא כאמר בו החמץ אלא יום אחד כלבד לממנו ולא יאכל חמץ היום אתה ינבאים כאילו חמר לא יאכל חמץ היום אתם יו ינבאים וחמרו ככאן לילה אחד ר' ל' לילה אחת יוס' גם כן היתה אם אשורה בחמץ

ו

אמר ר' יהושע שמעתי שתמורת הפסח קריבה ותמורת הפסח אינה קרבה ואין לי לפרש אמר ר עקיבא אע אפרש הפסח שנמצא קודם שחיטת הפסח

כל זה מכונא אינו צריך פירוש ואמרם לא אמר להם ולא אמרו לו ר
כונה בו שלא פירש דבר ולא הרשעהו כפי שיטתו בעבורם ובס קווא
לא הרעה אותם בפירוש אצ"י שהיו עם מעשים נרמזים מוריס על ס
סמיכת קצתם אל קצתם

יב שתי חבורות שנתערבו פסחיהם
אלו מושכים להם אחד ואילו מושכים להם אחד אחד
מאלו בא לו אצל אלו ואחד מאלו בא לו אצל אלו וכן
הם אומרים אם משלנו הוא הפסח הזה הדיך משוכות מ
משלך ונמצת על שלנו ואם שלך הוא הפסח הזה הדיך
משוכות משלנו ונמצת על שלך יג וכן חמש חבורות
של חמשה חמשה ושל עשרה עשרה נמשכים להם אחד
מכל חבורה וחבורה וכך הם אומרים

בתי הווא כי זה תעובדת לא ככל אלא קודם שיטחט הפסח

יד שנים שנתערבו
פסחיהם זה מושך לו אחד וזה מושך לו אחד זה ממנה
עמו אחד מן השוק זה ממנה עמו אחד מן השוק זה בא
לו אצל זה זה בא לו אצל זה וכן הוא אומר אם שלי הוא
הפסח הזה הדיך משוכות משלך ונמצת על שלי ואם
שלך הוא הפסח הזה הדיך משוכות משלי ונמצת על שלי
וכמו כן יאמר השני לחברו והדבר כלו מכונא

פרק עשירי ערבי פסחים סמוך למנחה לא יאכל
ארס עד שתחשך ואעפי' ענ שבישר'
לא יאכל עד שיסבולא יפחתו לו מארבע בוסות של יין
ואפילו מן התמחו

סמוך למנחה הוא שיטחט מן הינם יומת
משתים שעות ומנחה ומנחת לשי טהעית טיקרא מנחה הוא שיטחט
מן הינם שתי שעות ומנחה ומנחת זו חייבנו לזה החיוב לפי שאכלת
מנה כ"ל ה הראשון מנחה וראוי להרעוב ארס עצמו הדי שיאכל המ
המנה כ"ל חובין וזה שמענו אותנו מן האכילה חייב אכלת למס לבדו
כי אין ברשותו לאכול לחם באותה שעה ואסור לבנו לאכול מנה יום
ארבעה עשר עד שיאכלת שעת המנחה אבל מנעוהו לאכול הרבה
משאר המאכלים וחיובנו לאכול בהשכה כדי שיאכל כריך שהמלבי
וקב"ל"ס אובלים עד שיהיה ריך חירות ותמחוי הוא כלי שמיטמין
בנו התבשיל שמקבצין לבדוק העניים מן הכתים ואסור לאכלו אלא
לאדם שהוא בתכ"לית העובי כמו שבארנו בסוף פאה

ב מזנו לו
כוס ראשון בית שמאי אומרים מברך על היוזם ואחר כך
מברך על היין וכית הלל אומרים מברך על היין ואחר
כך מברך על היוזם

כבר קדם לך במסכת ברכות כי
בית שמאי מקדימין הקדוש קודם ברכת היין וכית הלל אומרי להפק

ג הביאו לפנינו מטבל בחזרת עד שמגיע לפרפרת הפת ה
הביאו לפנינו מצה וחזרת וחרוסת אעפי' שאין חרוסת
מצוה ור' איעזר בר' צדוק אומר מצוה בחרוסת ובמקדש
היו מביאים לפנינו גופו של פסח

הסדר שהוא אומר לך הוא
כן מביאין לפנינו השולחן ומקדש כאשר זכר ואוכל אזה ירק שכזרמן
לו אחר שיטבול אותו בחרוסת ויברך עליו בורא פרי האדמה וזה שא
שאמר מטבל בחזרת להנדיעך כי בורא פרי האדמה יברך אכלו על
החזרת ששוא מן המרוצים לפי שהוא אכלו במקום ירק בתחילה אבל
כשאכל מנה וחזרת ואחר כך חזרת מברך על אכילת מרור אם לא
אכל תחילה מרור ואם אין לו אלא מרור תחלה וסוף יבר' עליו תחלה
בורא פרי האדמה ואחר כך על אכילת מרור ואוכלו בסוף בלא ברכת
ומה שסדרנו לאכול ירק על כל פנים ואחר כך מרור כדי שיהיה שנוי
ישאל הכן ומטבל כשאין עיניו שמתעסק באכילת הירק והחרוסת

הוא תעובדת שיש בו קהוי ורמות תבן וזה זכר לטיט ואכחנו עוסין א
אותו כך שורין האנים או תמרים ומבטלין אותה ודכין אותה עד
שירטבו ולפיין הכל בחומץ ונמתנין בו סבולת כרד או אוזב וכיוצא בו
כלי שחוקים ור' נדוק אומר חרוסת מנה לרעתו שחייב אדם לברך
אשר קדשנו במנותיו ונזכנו על אכילת חרוסת ואיכה הלכה

ד מזנו לו
כוס' שני וכאן הכן שואל ואם אין דעת בכך אביו מלמדו
מה גשתנה הלילה הזה מכל הלילות שבכל הלילות אנו
אוכלין חמץ או מצה הלילה הזה כלו מצה שבכל הליל'
אנו אוכלין שאר ירקות הלילה הזה מרור שבכל הליל'
אנו מטבילין פעם אחת הלילה הזה שתי פעמים שבכל
הלילות אנו אוכלין בשר צלי שלוק ומבושל הלילה הזה
כלו צלי ולפי דעתו של בן אביו מלמדו מתחיל בגנות
ומסייף בשבח ודורש מארמי אובר אבי עד שהוא גומר
את כל הפרשה

מתחיל בגנות הוא שיספר איך היינו קודם אכרסה
אכינו ספרים ועצרין ענ ומשתתפין ספי' ואחר כך בחר בנו ואת כל
התלאה אשר מנאיתנו במצרים ואחר כך גאלנו קסי' ודרש אותה הפ
הפרשה ידוע ומפורסם

ה רבן גמליאל היה אומר כל שלא אמר
שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו פסח מצה
ומרור פסח על שום שפסח הקירש ברוך הוא על בתי
אבותינו במצרים מרור על שם שמררו המצריים את
חיי אבותינו במצרי' מצה על שגאלו אבותנו ממצרי'
בכל דור ודור חייב אדם לראו את עצמו כאלו הוא יצא
ממצרים שנאמר והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור
זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים לפיכך אנו חייבין לה
להודות להלל לשבח לרומם ולפאר ולהדרר למי
שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים האלו הוציאנו מ
טעבורות לחרות מ"גון לשמחה ומאכל ליו טוב ומאפלה
לאור גדול ונאמר לפנינו הללויה

הלכה כרבן גמליאל

ו עד היכן הוא אומר בית שמאי אומרים עד
אם הבנעם שמחה וכית הלל אומרים עד חלמיש למעינינו
מים וחזותם בגאולה ר' טרפון אומר אשר גאלנו וגאל את
אבותינו ממצרים והגיענו הלילה הזה לאכול בו מצה
ומרור ולא היה חזות ר' עקיבה אומר וכן ה'
אלקינו ואלקי אבותינו יגיענו למועדים אחרים וכו' עד
ברוך אתה ה' גאל ישראל

הלכה כר' עקיבה

ז מזנו לו כוס שלשי מברך עליו ברכת מזוני
רביעי גומר עליו את ההלל ואום עליו ברכת השיר כין
הבוטות הללו אם רצה לשחו' ישתה כין ג' לר' לא ישתה

מה שחייב שלא כתיב לו לשתי' כין שלישי לרביעי הוא כדי שלא ישתכר
כי היין בתוך המאכל לא יטבר כמו שיטבר בלי מאכל וכרכת השיר
הוא כשמתכל' חי' עד סופה' וכמו כן יהללנוך עד הסוף יקרא ברכת
השיר' ואם חמין שתיים הרי זה משובח

ח ואין מפטירין אחר הפסח
אפיקומן ישנו מקצתם יאכלו בלן לא יאכלו ר' יוסי אום'
נתעמנו יאכלו נרדמו לא יאכלו

כתנחומין הוא שיתחילו לישן ולא ישתקעו בשינה אבל שומעין כשי
כשידברו להם ואם קראם חרה עובין מיד וכרדמו הוא שישתקעו ב
בשינה ונתיקומן הוא אכילת הפרסות שאדם אוכל אחר סעודתו
כגון מיני קטניות והזרעים הקלניים והגרנגרנות והנמוקים והסקרים
וכיוצא בהן והלכה כר' יוסי

עבירה היו משליכין על הדרכים התקינו שיהיו מקבלין כל השרה

זה מכאן ואמת וכבר בארנוהו כפרק שני מכלאים

ג

בחמשה עשר בו שולחנות יושבות במדינה בעשרים וחמשה בו יושבין במקדש משישבו במקדש התחילו ללמשכן את מי ממשכנן ליום גרים ועבדים משוחררים אבל לא נשים ולא עבדים ולא קטנים וכל קטן שהתחיל אביו לשקול על ידו אינו פוסק ואין מממשכנן הבהנע מפני דרכי שלום

שולחן שם לשולחן שלפי השולחני שמקבל עליו וכך קריין החלפני שולחני בכל המענה ומדינה שם לכל ערי ישראל מלבד ירושלים וכבר בארנו זה במסכת מעשר שני ופירו למשכן שמשכנן מי שחינו שקול כלומר שם שמוכרין העבד מוכרו הירגס אם חבול תחבול אם משכונה תכב וקטן שלח הכיח שתי שערות אין ממשכנן אותו אלא שמיכין אותו וחס כתן מקבלין מידו אמרו אין ממשכנן עד שיביא שתי שערות ואם אביו כתן בעבורו והוא קטן מומדין לו מאחר שכתת עלי השנה שעברה והעמית עלי זאת המנהג תן עליו תמיד עד שיביעולח תפ תפסוק וזה ענין חמס כל קטן שהתחיל אביו לשקול על ידו חינו פ פוסק

ד אמר ר' יהודה העיד בן בוכרי כל כהן שהוא שוקל אינו חוטא אמר לו רבן יוחנן בן זכאי לא בי אלא ב שכל כהן שאינו שוקל חוטא אלא שהבהנע דורשין את הבק א הוזה לעצמן וכל מנחת כהן כליל היה ולא תאבל הואיל והעובר ושתי הלחם ולחם הפנים שלנו היאך הן נאכלין

אמר רבן יוחנן בן זכאי כי הידעתנות סבל ישראל חייבין לשקול לפי שהוא נכס נפש ועל דרך צחות המנינה אמרו כי מה שחמ השי זה יתנו ה בגימטריא שנים עשר רל כי השני עשר שבעים כולם הם חייבין לשקול אבל לפי שתרומת הלשכה יעשו ממצה העומר ושתי הלחם ולחם הפנים והם מנחות ואוכלין שם הכהנים כמו שפירש הכתוב והשי אמר וכל מנחת כהן כליל תקיה לח תחבול לנו היו כותבין שקליהם בתרומה הלשכה לח היה מותר להם לחבול שני העומר ושתי הלחם ולחם הפנים וחכמים אמרים כי אמרו וכל מנחת כהן נחמר במנחות היחיד והוא חמס מנחת יחיד קריבה כליל ואין מנחת נכור קריבה כליל ולפיכך חס רנו לתת שק שקליהם מותר כמו שהעיר עליו בן בוכרי

ה

אעפ"י שאמרו אין ממשכנן נשים ועבדים וקטנים אבל אם שקלו מקבלין מידם הנברי והכותי ששקלו אין מקבלין מידם ואין מק מקבליים מידם קצ זבים וקצ זבות קצ יולדות חטאות ואשמות מקבלין מידם נדרים ונרכותיה הכלל כל שהו נדר ונרב מקבלין מידם וכל שאינו לא נדר ולא נרב אין מקבלין מידם וכן הוא מפורש על ידי עזרא לא לכם ול רנו לבנות בית אלקינו

אמרו אין מקבלין מידם קצי זבים וקצי זבות וקצי יולדות רל מיד הכותיים אבל בגימטריא יורע כזה וא יחינו טורח כהן לבעול אמרו סיפא בכותי ולפיכך מקבליים מ מהם חטאות ואשמות לפי שהוא כיון שכתבן ככפרה חולי יטוב הכל הגוים אין מקבלין מהם חטאות ואשמות לפי שאינו נדר וכבר ידעת כי חבול לחכמים היום בין כותי וגוי כאשר הודעתך זה העש במסכת ברכות באמרם בודו עה הם שיהיו בגוים לכל דב יום ול צדק תבין מה שראוי ליקח מהם כזה הכלל שנתן לך ככהן נפסק ההלכה שאין מקבלין מן הגוי קרבן לחם עולה הכמה נכר ונכרסה כלבד ואמרם בתלמוד מין מקבלין מהם לח לחמת המים ו ולח לחמת העיר ולמב לותיה רל ינושט לפי שאמרו להם הוקניה ל לא לכם ולנו לבנות בית וכי טוב נכס אין חלק ונדקה וזכרון כירושל

יא ד

ט הפסח אחר הצות מטמא את הרים הפגול והנותר מטמאין את הירדים בירך ברכת הפסח פטר את של זבח לא פטר את של פסח דכרי ר' ישמעאל ר' עקיבה אומר לא זו פוטרת זו ולא זו פוטרת זו

טומאת ידים עדי יתבארנו משפטיהם במקומות רבים ממשכת טהרות והזבח הנזכר בכחן הנח חבגת יוס ארבעה עשר שקדים זכרו כפרק השפי ולקטן התנספתה חיון היא ב ברכת הפסח בירך אשר קדשנו כמנחתיו ונינו לחבול השפח ועל הזבח כרו אשר קדשנו כמנחתיו ונינו לחבול זבח והלכה כר' עקיבא

נגמרה מסכת פסחים

מסכת שקלים

כאחד בארר משמיעין על השקלי ועל הכלאי ובחמשה עשר בו קורין את המגילה בברכין ומתקנן את הדרכי ואת הרחובות ואת מקוות המים ועושין כל צרכי הרבים ומציינן על הקב הקברות ויוצאין אף על הכלאים

שקלים הם אותם שאמר הכתיב עליהם זה יתנו כל העובר על השקדים וכו' ופי משמיעין מכריזין עליהם כדי שיבין כל אחד ואחד שקלו כדי שתא תרומת הלשכה כעונתה רל בראש חד שנים כאשר היתה בתמלה רל כימי המדבר שהיתה התרומה הראשונה בראש חדש ניסן הוא שאמרו ח חכמים בו כיום הוקם המשכן בו כיום נתרמה התרומה ואמר ה הכתיב בהקמת המשכן ויהי בראש הראשון בשנה השנית באחד לח לחדש הוקם המשכן ומכריזין עוד על הכלאים ענינו שיבדקו כל העה גבותיהם וכרימיהם ועוקרין מה שנמח עם התכאים שבחרנו ב במסכת כלאים ואמרו בחמשה עשר בו קורין את המגלה עוד ית יתבאר במסכת מגלה כי ינשי העיר המוקשות חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר ואמרו ומתקנן הדרכים הוא תקון הד הדרכים והרחובות לחטונות אותם ולשיר אותם ולעשות הגשרים על הדרכות כדי שאם ינוס מכה נכס בשבנה שלא ימצא מניעה שתמכב אותם מלכנס והשינו גואל הים והבהו נכס וזהו ענין אמרו תבין לך הדרך ואמרם את מקוות המים הוא תקון מקוות המים והוא שכל מן מקוה שימנחו שם פחות מארבעים סאה מביחין שם מים שאובין ל להשלים קארצים סאה שהם שיעור מן מקוה ועדי יתבאר זה ע הענין וזולתו במסכת מקוות ואמרם צרכי הרבי ביארם כירושלמי ואמרם לנו הן צרכי רבים רבין רבין ממונות וריני כפנות וריני מכות ופודין ערביין וחדמים והקדשות ומשקין מן סוטה ושורפין את הפיה ומנעין עבד עברי ומטהרין את המזבוע ושורקין את המיבעול מעלבגי המים ואין מחזירין אותו רל שמשקרים הגוים שהמים מכ מבוקשין כהן לכבי אדם בכלל שיפתו מהם כימות החמה והכונה כי כל מה שהיה מאלו הדברי תלוי ומסוגר ולא כתעסקו בו שמורזים ומטהרין להשלימו ולהגיע לתכלית מחזי חדש ארד ואמרו ומ יתבייבין על הקברות הוא שמבקרין חוץ ואותן שהיו מוציאים שם שמיחה אותה המי רל שממחה הננין הבנוי על הקבר היו משימין בו סימן ומחרטין אותו כדי שיהא מקום הטומאה נכר וידוע ויפשו ממונו הבהני וכבר נתבאר לך במסכת מעשר שני שנין קברות הוא בסיד ואמרו ויוצאין אף על הכלאי שיוצאין הממונין ומבקרין הארד הזרעית והכרמים ולא היו שומכין על ההכרה כלבד

ב

אמר ר' יהודה בראשונה היו עוקרין ומשליכין לפניהם משרבו עוברי

ו ואילו חייבין בקלכון לויים וישראלים
 גרים ועבדים משוחררים אבל לא נשים ולא עבדים ולא
 קטנים השוקל על ידי העבד על ידי האשה על ידי הכהן
 על ידי הקטן פטור על ידו ועל ידי חברו חייב בקלכון א
 אחר ר' מאיר אומר שש קלבוטות נתן סלע ליטול שקל ח
 חייב שני קלבוטות

כבר ידעת כי חובת כל אדם הוא מחצית
 השקל והשקל הנזכר בתורה הוא שקורין אותו במשכה סלע והסלע ש
 שני שקלים והיו חצאי השקלים המכונים לנורד בני אדם חליהם וה
 והיו נותנין בין השקל השלם ובין חצאי מעט מהם והיו קורין
 אותו קלכון וכשכאין שנים וכתבו שקל אחד בעבורם כאמר להם ש
 איהנו ולהקדש קלכון אחד שיטבו עיך השקל ובין מחצית השקל ור'
 מאיר אומר שהם חייבים בשני קלבוטות כי כל אחת מהם אלנו היה ר'
 רונה לקחת שני מחציות שקל בשקל היה לו להוסיף קלכון ומאחר ש
 שלא יביע למשקל חצי שקל אלא אחד כתיבת קלכון יש לו על כל אחד
 משניהם לתת קלכון על כל פנים ואם שקל אחד שקל בשבילו וכשבי
 מי שאינו חייב בשקל כגון הכהנים והעבדים שכתבת אותה חצי שקל ח
 חסדיות לא חובה אינו חייב בקלכון והכל מודים ששם כתן סלע כדי
 ליקח מן האדם המקבל השקלים שקל ויחשוב לו בשקל בשביל אדם
 שהיה חייב בשקלים שיתן שני קלבוטות האחד המחוייב לשקל שלקח
 כסלע והשני המחוייב עביו כאותו שנתן בשבילו או בשביל חברו ו
 ואין הלכה כר' מאיר

ז השוקל על ידי עני או על ידי שבנו על
 יד בן עירו פטור ואם הלזון חייב האחין והשותפין ח
 שחייבין בקלכון פטורים ממעשר בהמה ושהחייבין במע
 במעשר בהמה פטורין מן הקלכון כמה הוא קלכון מעה
 כסף דברי ר' מאיר וחכמים אומר חצי

מעשר בהמה הוא
 חייב בו מי שנולד אלנו אבל הלוקח מזולתו בהמה אינו חייב להוציא
 במעשר והשותפין והאחים בהיותם שותפים בכסף אינן חיי
 חייבין בקלכון לפי שהם כמו אחד והם חייבין להוציא ממעשר ב
 בהמה וימיה שילדו נחשבם כשאר יתבאר וכשפרדו איש מעל
 אחיו ויחלקו ימנם וימיה כל אחד מהם כאלו קנה מחברו החלק המ
 המגיע לו ולא יתחייב במעשר בהמה מאותן הולדות שחלקו ואם נת
 כתבו שקל בשבילם אחר החלוקה אז יתחייבו בקלכון ומעה כסף הוא
 חצי שתות מחצית השקל והוא חלק מארבעה ועשרים מן הסלע ומש
 ומשקלו ששעשרה ועשרות מכסף וחכמים אומרים חצי ר"ל חצי מעה
 והוא משקל שמונה ועשרות כסף והלכה כחכמים

פרק שני מצרפין שקלים דרכונות מפני משוי
 הדרך בשם שהיו שופרו במקדש
 כך היו שופרות במדינה ובני העיר ששלחו שקליהם
 ונגבו או שאבדו אם נתרמה התרומה נשבעין לזבורים
 ואם לאו נשבעין לאנשי העיר ובני העיר שי
 שוקלין תחתיהם נמצאו או שהחזירו הנגבים אלו וא
 ואלו שקלים ואינן עולין להם לשנה הבאה

דרכון היה בו
 שני סלעים ואמר שמנטרפין אותן השקלים שהם מכסף כדי כר' זהב
 כדי שיקל משאם ושופרות יבנות בגורת שופרות היו נותנין בהם ה
 הזהב שהיו כונסין ועוד כבאר מפני מה היו בזאת הנורה ואמרנו ש
 כשבעין ר"ל השלוחין המוליכין השקלי ופסק התלמוד כי אלנו השלוחין
 שומרי שבר ומעקרי הדין כי שומרי שבר חייבין בגביה ובאכרה כ
 כאשר כתבאר במקומו אלא אם היה שם אונס ולפיכך אמרו ונבנו כל
 בלויים מוזיין עביו שינאו עליהם לסטים מוזיין כבדול שאין א
 אונס גדול מזה ואבדו כשטבעה שפנתו בים שהוא גב כן אונס על
 ולפיכך אינם חייבים אלא שבועה וענין כתרומה התרומה כחשך אם
 אשפר לך והוא כי מעט השקלים כשכונסין אותן נותנין אותן כלשכה

ידועה וכשהיה שם הממון לוקחין ממנו כסלע קופות קצת ומוציין
 אותה כמה שזריכין כנורד הקרבנות עד שיכלה אותה הקצת שהוציאו
 ומוציין שנית קצת אחר וכשמוציין אותה הקצת שמוציין מן השק
 השקלים המכונסים מתכוונים להוציאם בקרבנות על הגבוי ועל ה
 העתיד לבנות כדי שלא יהיו הקרבנות הקדשים מאותן השקלים וי
 ממון מי ששקל בלבד וישארו אותן שלא כתבו שקליהם ערומי מאות
 הקרבנות וזהו ענין אמרם תרומין על הגבוי ועל העתיד לבנות
 אה כן כל מקום שתשמע כתרומה תרומה עביו שלקחו מן השקלים
 קצת והוציאוהו להשתפק בקרבנות ולא כתרומה תרומה עביו שה
 שהשקלים המכונסין לא הוציאו מהם דבר יאמר ככאן אם כתרומה
 תרומה נאמר כך אבד הממון כשבעין השלוחין לזבורים לפי שהאחר
 שכתרומה תרומה ברשות הזבורים יחשב ופסקו מה שלא הביע לידם
 כי העקר אצלנו מה שהודיעתך בו תרומין על העתיד לבנות ואם לא
 הוציאו מן הממון דבר ולא כשתשקן ממנו כשבעין השלוחין לאכשי ה
 העיר שנאמר באונס ושוקלין עבב שכי לפי שלא כתרומה תרומה ע
 עליהם וכששקלו שקליהם עם שומרי חכם כתייב לשלם על כל פנים
 לפי שהם פשעו בהם ועל השלוחין להשבע על כל פני בהכרח ואשילו
 אמרו אשוי העיר כשלא פגע שניה ולא כשביע אותם אין שומעין להם
 לפי שתקנת חכמים אין הקדש יוצא בלא שבועה

ח הנותן שקלו לחברו
 לשקול על ידו ושקלו על ידי עצמו אם נתרמה התרומה
 מעל השוקל שקלו מן החקדש ונתרה מהתרומה ואחר כן
 קרבה הבהמה מעל ממעשר שני ומדמי שביעית יאכל
 בגדו

אם כתרומה תרומה מעל השוקל לפי העקדים שהקדמתי לך
 כי כשהוא תורם תורם על הגבוי ועל העתיד לבנות ואתו השקל רש
 כשנתנו לחברו מיד קבאו ההקדש כשתרם וכשכתבו על עצמו כהנה
 מן ההקדש וכתחייב קרבן מעילה והנהאם שהוא כהנה הוא שלא
 ימשכנו אותה וכבר קדם לך כי כל מי שאינו שוקל שמשכין אותו וזו
 היא ההנאה שבסבתה כתחייב מעילה להשלים המננה והעקר אצלנו
 מנות לאו להינות כתבו וכששקל שקלו ממשית שהיו אצלנו הקדש וכתבו
 אחר שנתרמה תרומה נאמר שכתן קנה מאותה התרומה בהמה והק
 הקדש הוא יתחייב מעילה לפי שזה ההקדש הקדש הוא בכל מקום
 שהוא ולא כשכתבו וכששקלו בהמה והוא כתבו שהוא ממע כל
 מי שכתן דבר בתרומת הלשכה כאלו קנה באותן מעט של הקדש כ
 בהמה והקדש נפטר מחיוב המשכון כאשר זכרנו ונהנה ויתחייב
 מעילה ואם כתבו ממשעת מעשר שני יאכל כגדו בירושלם כדן מע
 מעשר שני כאשר זכרנו ואם היה מדמי שביעית יאכל גם כן כגדו
 בקדושת שביעית כאשר בארנו במקומו

ט המכנס מעות ואמר
 הרו אילו לשקלי בית שמאי אומרים מותרן נרבה ובית
 הלל אומרים מותרין חולין שאביא מהם שקלי שוין
 שהמותר חולין אילו לחטאתי שוין שהמותר נרבה ש
 שאביא מהן חטאתי שוין שהמותר חולין

הכל מודים כי מי שהוציא מעות בידו ואמר הרי אלנו לשקלי פי הוא
 צריך שיפדע מהם שקלו שהוא חייב בו כמו שבארנו כמה שקדס זה
 והמותר נרבה ר"ל שקריב' מהם עולת נרבה כאשר יתבאר ומה ש
 שחלקו בית שמאי ובית הלל במי שבנס מעט מעט ואמר כשמתחיל
 לכנס הרי אלנו לשקלים אומרים בית הלל שמונתין כלומר שהותיר
 על השקל שהן חולין ובית שמאי אומרים נרבה וזה הוא מה שאמרו
 בירושלמי במאי פ"ג במכנים פלטרט פירושו פרוטה פרוטה

י אמר ר' שמעון מה בין שקלים לחטאת אלא שבשקלים
 יש להם קצבה ולהטאת אין להם קצבה ר' יהודה אומר
 אף לשקלים אין להם קצבה כשעלו ישראל מן הגולה
 היו שוקלים דרכונות חזרו לשקול סלעים חזרו לשקול

מבעין בקשו לשקול דינרים אמר ר' שמעון אעפ"י כן יד כולן שוה אבל חטאת זה מביא סלע וזה מביא שתיים וזה מביא שלש

וכל היבדלים האלו הן הנוהגים בסדר הזה שאין שם צורך בהבדיל נגד הכסויים הזקנים ואנשי המדינה אל הפך זה אבל אם הכסויים עושים כפי הסכמתם

פרק שלישי
בשלשה פרקים בשנה תורמין את הלשכה בפרס הפסח בפסח בפרס העצרת ובפרס החג והן גרונות של מעשר בהמה דברי ר' עקיבא בן עזאי אובר בעשרים ותשעה באדר ובאחד בנסן בעשרים ותשעה באב ר' אליעזר ורבי שמעון אומר באחד בנסן באחד בסיון בעשרי ותשעה באלול ולמה אמרו בעשרים ותשעה באלול ולא אמרו באחד בתשרי מפני שהוא יום טוב ואי אפשר לעשר ביום טוב לפיכך הקרימוהו בעשרים ותשעה באלול

פרשו התלמוד ואמרו כולה כחצית היתה באהל ל' ביזמין פסח היו כונסים כולם ומפני זה סדרו להניח מהם בשלשה פרקים כדי לט בפרס הדבר ל' שמפרסמין ומודיעין כי בחג הפסח חובה להביח תרומות המקום הקרוב ואשר הוא רחוק ממנו בעצרת ואשר הוא רחוק יותר בחג הסוכות והוא אמרם הל' דקדיבין בפרס פסח והל' דרחיקין בפרס עצרת והל' דרחיקין מנהון בפרס חג וענין פרס חגי המועד וכן אמרו כל מה דתניכח פרס פלגא ענינו חגי חגש ובתוספתא חי זה הוא פרס ח' בכות מחמשה עשר יום קודם לרגל וענין תרומת כבד בארבעה ואני אשנה אותה והוא שמכסין המזון כלו המכונה מן השקלים ונתקבץ אותה בלשכה ולקחין מחותה המזון שבלשכה בקופות גדולות שמתזקקות כלל גדול מן המזון ה המכונה ואין לו שיעור ידוע במשנה ועליו אמרו כירובלמי כמה הוא שיעורן של קופות ובאה התשובה כלומר סתם מן המפורש ענינו ככל שכלמר זה השעור מן ההלכות שלאחר אלו כאשר נבחר לפנים והיו כותבין הב קופות בלשכה מן הלשכה תחת מפתח ומגעול ואחר כך היו מוניחין מהלכו הב קופות ממון באלו הב מועדים בכל מועד ומ מועד שיעור ידוע והיו מסתפקין ממנו לקרבנות כגון סיתבאר בזו המסכתא ועל כהילת ממון מן הקופות נכתבו בהם אומר בשלשה פרקים תרומין את הלשכה ויחלוקת ר' עקיבא וחכמיו הוא בזמני המעשרות ל' מעשר בהמה ועוד יתבאר לנו הדינים בפרט בסוף הפרק הזה מן מסכת בכורות והלכה כר' עקיבא

ב
בשלש קופות של שלש שלש סאין תורמין את הלשכה וכתוב עליה אלף בית גימל ר' ישמעאל אומר יצת כתוב עליהן אלפא ביטא גמא אין התורם נכנס לא בפרגוד חפות ולא ב במנעול ולא בסגל ולא בתפלה ולא בקמיע שמא יענו ויאמרו מעון הלשכה העצ או שמא יעשיר ויאמרו מת מתרומת הלשכה העשיר שאדם צריך לצאת ידי הב הבריות בדרך שהוא צריך לצאת ידי המקום שנאמר והייתם נקיים מהשם ית ואומר ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם

כבר הודעתך בהלכה הקודמת כי המזון כלו היו מכביסין בלשכה אחת וממלאין ממנו שלש קופות ומ מוניחין מהם בכל מועד מהשלשה מועדות ואמר בזאת ההלכה כי מה שמוניחין מהם בכל מועד הוא שלש קופות של שלש סאין וכתוב על אלו השלשה קופות שמחזקת כל אחד מהם שלש סאין חנף בית גימל וזה כדי שיספג מן הראשונה עד שתכלה ואחר כך מניח מתחילין מן השניה עד שתכלה ואחר כך מן השלישית עד שתכלה ואחר כך ממלאין אותם פעם שנית בפרס העצרת ואחר כך ממלאים אותם פעם שלישית בפרס החג ואם כן יהיה שעור מה שמונחיהם ב באלו הב זמנים שבעה ועשרים סאה לפי שהשנה סאין מוניחיהם בכל פעם וכדע מזה כי הב קופות הגדולות שבהן היה המזון המ המכונה ומתן יונח בכל מועד ומועד שמהזקקות שבעה ועשרים סאה כל קופה מהם מחזקת תשעה סאין וזהו ענין חמרה ע

ר' שמעון נותן טעם לדברי בית הלל שא אמרו במכניה פלטוט לשקלו מותרין לחולין ואמרו במכניהם פלטוט לחטאת מותרין נדבה ואמר כי השקלים יש להם קבוצה קבוצה וכן אמר ית העשיר לא ירבה וגו' ולפיכך המותר חולין והחטאת קובים אותו בדיכר או בחלף ולפיכך כל מה שהכנים חלה קדושה עליו ויקפה מהן חטאת במה שיכול והמותר עולת נדבה וח חלקה יהודה על ר' שמעון ורבה לבטל טעמו ואמר לו חף לשקלים ח אין להם קבוצה כי כבר שקלו העם שיעור גדול ושעור קטן כי כשעלו מן הב ליה היו שקלים רדכונות ר' שהיה המכבה שלהם רדכונות כ ככל הסלע והיה שוקל אדם במחצית השקל סלע חזו לשקול סלעים והיה שוקל אדם שוקל ר' מחצית הסלע חזו לשקול טבעים ר' שחזר המטבע שלהם חגי סלע והוא שוקל וכן אמרו טבעין פלגיה הסלע ויהיה אדם שוקל במחצית השקל שלם שהוא מחצית השקל של תורה כי סלע הוא שוקל של תורה והיו מותר לשקול בשום פנים פחות מן השעור הסתוב בתורה וכל שוקל יותר כפי שכו המבצעות בקשו לשקול דינרים והוא רביעית הסלע כי הסלע ארבעה דינרין אם כן יהיה מחצית השקל החייב על כל אדם דינר וזה הוא שם מעשה בהם כאשר בארנו ולא הורו העם בזה והוא הבין מאלו השקלים שאין ל להם משקל ידוע אלא שהם חגי דינר מאזיה מטבע סיהיה והשיבו ר' שמעון אעפ"י כן די כולם שוה כי בזמן שהיו נותנין סלע סלע היה נותן כל אחד ואחד ולא היה נותן אחד סלע ואחד פחות ואחד יותר וכמו כן בזמן נתינת השקלים שוקל היה נותן כל אחד ואחד ולא היה אדם מרבה על חברו בזמן מן הזמנים והחטאת אינה כן והאע"פ שנתן ר' שמעון חמת

ה
מותר שקלים חולין מותר עשירית האפה מותר קינע וכות קינע יולדות חכאות וא ואשמות מותר נדבה וזה הכלל כל שהוא בה משם חט וזמאת ומשם אשמה מותרו נדבה מותר עולה לעולה מ מותר מנחה למנחה מותר שלמים לשלמים מותר פסח לשלמים מותר זירין לגזירין מותר הגזיר לנדבה מ מותר שבוין לשבוין מותר שבו לאותו שבו מותר ע ענינים לענינים מותר ענ לאותו ענ מותר המתים לכתים מותר המת ליורשיו ר' מאיר אומר מותר המתיהיה מ מונח עד שיבא אליהו ר' נתן אומר מותר המת כונן לו נפש על גבי קברו

מותר שקלים חולין זהו דעת בית הלל ועל הפנים שספרנו ויעשירית החיפה חוץ החטאת שמקריב העני כאלה תשיגו לך העוף וזה בשטעיה בטוי וחברותיה והוא ח' ונאם לת תשיגו ידו לשתית תורים וגו' וכשפריש מענת לקנות עשירית הא החיפה או לשתית תורים וכי יוכה שנתחייבו הזבים והזכות והיולדות חן לקנות חטאת אדם וכשאר מהם מותר אותה המותר קובין כו עולת נדבה ועל זה הדרך ילך אומר מותר עולה עולה מותר פסח לשלמי לפי שכלם קדשים קלים מותר כזירים לכזירים מותר הקרבנות שם שמקריבין אותן הכזירים והם שלם בחמות כאשר יתבאר וכ נכששתתעו חכורות כזירים בקרבנותיהם כאשר יתבאר במסכת כו כזירות והזירין ינחמו אותה המותר כזירים בקרבנותיהם מותר מ מיתים למיתים פירושו כשכוכסין מענת להנחיהם בקבורת מתים ות ותכריסיהן ואמרו מותר המת ליורשיו הוא דבר חמתי וכפס הוא הכבין שעשין על הקבר והוא נקרא צינן כלסון הקדש ונדבה חצלו כ צינן וממה שראינו שתרע כי גבאי נדקה כשהוא מדרך התקון וכתבתי שיהא זה התקון אנשי העיר שנרכי לטנות לו המותר ו יעשו מהם רכוש כגון שינחמו מותר שבניים לעניים חן מותר מתים לם לשבניים והדומה לזה שהרשות בידם והבחייה וכן כראה מתלמודנו וכירושלמי אמרו גם כן בזה המקום חן ממחין ביד פרכים כהן

שקלים

הלחם ואותן המצות שנותנין להם כשכרם הוא כאלו היו קנין בו העומר ושתי הלחם ואמר ר' יוסי כי מי שהתנדב לעומר כחנם שהעומר ושתי הלחם שלו בלי שפק לפי שהם הפקר והוא שמרם ב בלא שפירות והביאן שמונת להקריבן והגבור יונא' בהם ירי מוכתן אם כן הוא סובר שמשתנה קרבן יחיד לקרבן גבור וחלקו עליו חכ חכמים בזה ואמרו אלו אתה מודה כי העומר ושתי הלחם אינן באין אלף משל גבור ואיך יתנדב אותן יחיד כיון שאין להם בשנה שביעית דמים אלף לשמירתן וזו הקשויא היא כפי סברתם שהיו אומרים קרבן יחיד אינו משתנה לקרבן גבור ואין הלכה בר' יוסי

ב

פרה ושעיר המשתלח ולשון של והורית באין מתרומת הלשכה בכש ופרה וכבש שעיר המשתלח ולשון שבין קרנו ואמת המים וחומת העיר ומגדלותיה וכל צרכי ה העיר באין משירי הלשכה אבא שאול אומר בכש פרה כהנעם גדולים עושין אותו משל עצמם

תרומת הלשכה הוא המזון המכונס בשלש קופות הגדולות שזכרנו אותם שצמיים והמות הנשאר כלשכה עשין ממינו ככש של שן כגורת הדבית שקורין אותה בעלי התפסות בל' סוף ערבי לאמכסור ועליו עליו והולכי חלוני כמו סולם אלף שאין בו מעלות והוא על זו הנגרה ושיר יתבא במקומות ואמרם כבש פרה ענינו הכ כבש שמ מוניאין עליו הפרה הדומה מהר הבית להר המ המשכה כמו שיתבאר במסכת פרה ו וכבש שעיר המשתלח גם כן כבש שהיו מוניאין עליו שעיר המשתלח מן העזרים לחזן המקדש כאשר יתבאר ביומא' ועם יתבאר עוד כי לשון של זה זהורית קורין בראש שעיר המשתלח ואין הלכה כאבא שאול

ג

מותר שירי הלשכה מה היו עושין בהן לוקחין מהן יצות שמעם וסלותות ות והשכר להקדש דברי ר' ישמעאל ר' עקיבא אומר אין מ משתכרין בשל הקדש אף בשל עניים

אל כל מה שמשתכר בהן בין מקחן לממכרן לאותם שמ שמקדיבין הקרבנות משאר העם להקדש יר עקיבא הומר אין מש משתכרין במזון של הקדש ולא במזון עניים והלכה בר עקיבא

ד

מותר התרומה מה היו עושין בה רקועי והב ציפוי לב לבית קדשי הקדשים ר' ישמעאל אומר מותר פירות ל לקיץ המזבח מותר תרומה לכלי שרת מותר נסכים לב לכלי שרת ר' חנניה פנן הכהנעם אומר מותר נכבי לקיץ המזבח מותר תרומה לכלי שרת זה וזה לא היו מודים בפירות

כבר קדם לך כי ר' ישמעאל סבר כי מותר שירי הלשכה שלוקחין בהן יצות שמכים וסלותות ויהיה שברן להקדש אותו השכר הוא סקוראין אותו מותר פירות אל כי אותו הרב שהרויח בהן נתום על רמיו ויער יבאר לך בפר' שלח זה כי נסכים היה הקדש משתכר בהם והיה מתקבן ממנו דמים יתרים וזה הנקלאים מותר נכבים וקץ שם לימות החמה בקין נח ובחורף ופירות הקין רוצה לומר התאכילם והענבים שסוחטין ומי ומייבשין אותם ואוכלין אותם בני אדם תוסף על סעדת' ומשבי זה בקראו הקרבנות הקרבין על המזבח יותר על החיוב קץ על המזבח והם כולם עלוה נדבה והן משל גבור ואמרם זה וזה לא היו מ מודים בפירות ר' עקיבא ור' חנינא לא היו מודים לא בשכר יצות שמכים וסלותות לפי שהם אומרים אין משתכרים משל הקדש כאשר קדם ופסק הלכה בכל זה אמרם תנאי בית דין על המנותיות שי סיקריבו עולות

מותר הקטורת מה היו עושין בה מפרישין ממנה שכר האומעם ומהללין אותן על מעות האומעם ונותעם או

בדיעת שיעורם ילמד שתום מן המפור של שלש שלם שאין וכו' ואם היה המזון יותר ממה שמחזיקות אותן השלש קופות אותו המותר כ בקרא שירי הלשכה וכבר ידעת כי התורם הוא הממלא אלף השלש קופו מחזיקין ג' שאין ואמרם שאין נכבסי' ללשכה ששם המזון לא כבד שיהיה להחביא ולא כמעל ולא כסנדל ולא כתפלין ולא כק בקמיצ כדי שלא יחדוהו שגב מן המזון ככביסין והחביאו פס

של בית רבן נמליאל היה נכנס ושקלו בין אצבעותיו וזרקן לפני התורם והתורם מתכוין ודחפו לקופה אף התורם תורם עד שהוא אומר להן אתרום והם אומרין לו תרום תרום שלשה פעמים

אמרם של בית רבן נמליאל ענינו כי כל אחד מהם היה נותן שקלו בזה הענין והיתה כונתו כדי שיכנס שקלו בתוך הקופה ויסתפקו בו בקרבנות לפי שהיה מתירא שמה ישאר בכלל השירים הנשארים מן המזון

תרם את הראשונה וחפה בקטבלאות השנה וחפה בקטבלאות השלישית לא היה מחפה ו ולמה לא היה מחפה שמה ישכח ויתרו מן הדבר התרו תרום את הראשונה לשם ארץ ישראל ושניה לשם ברכין המוקפין לה והשלישית לשם בבל ולשם מדי ו ולשם מדינות הרחוקות

השלש קופות הגדולות שבהם כל המזון שבארנו שהן מחזיקות שבעה ועשרים כאה היו מטונות ב בשלשה מטפות והיה נכבס התורם בשלש קופות הקטנות המ מחזיקות תשעה שאין כמו שבארנו והיה ממלא הקופה הכתוב ע עליה אחד מאחת מהשלש קופות גדולות ואחר כך מכסה אותה ב במטפת שלה נאח כן היה מעלה הקופה השנייה מן הקופות הגדולות וממלא ממנה הקופה הכתוב עליה ב ומכסה אותה ומכסה ג ואחר כך מעלה הקופה השלישית וממלא ממנה הקופה שכתוב עליה ג ולא היה מכסה אותה שאלו היה מכסה אותה היה מוניא ב בפעם השנית בתחלה מאותה הקופה הגדולה שהתחיל בה בפעם ראשונה והוא ענין אמרם שמו ז יתרום מן התרום וכשמכסה מ מעולה תהיה כבית וכש יכנס בפעם השנית לתרום יתחיל ממנה ו נכמה מוניא מכל קופה וקופה מן השלש קופות הכתוב עליהם אב ער שתהיה כל קופה מהן הקריב ממנה על כל ישראל כי כל קופה מן השלש קטנות מתכוונן עליה על ק קצת מישראל הוא אמרם תרום את הראשונה לשם ארץ ישראל וזאת התרומה הוא שיתכוין בה התורם כשיתרום על הגבוני ועל העמיד לגבות כאשר המינו במה שקדם

פרק רביעי התרומה מה היו עושין בה לוקחין בה תמידין ומוספין ונסכיהם העומר ושתי הלחם ולחם הפנים וכל קרבנות הצבור שזמרי כפחים בשביעית נוטלים שברן מתרומת הלש הלשכה ר' יוסי אומר אף הרוצה להתנדב שומר חנם אמרו לו אף אתה אומר שאינן באין אלא משל צבור

הנמחים של שכה שביעית בקראים שפיה לפי שאין זורעין בו דבר והנזומח בה הוא ממה שכורע בשנה שעברה כלומר השכה הששית והקרו או אותה והוא בקרא שפיה כמו שפירשתי בשביעית וידוע כי כל מה שתוציא אותו שכה הוא הפקר ואוכלין אותו כל העם בש בשנה ואנו גריכין בכל שנה עומר התנופה ושתי הל הלחם מן החדש כמו שהיו עקר חלוינו במנחות והוא אמרם כל ק קרבנות גבור והיחיד באים מן הארץ ומחובה לארץ מן החדש ומן ה קיטן חזן מן העומר ושתי הלחם שאינן באין לא מן החדש ומן הארץ ולפיכך נטרף לטבור שומרים לעומר קצת הספחים כדי שלא ישלחו בכי חרס ידם בהם בשכית השמטה ולא כמנא ממה שכביא עומר ושתי

אותה לאומצם בשכרן וחוזרין ולוקחין אותה מתרומה
חדשה ואם בא החדש בזמנו לוקחין אותה מתרומה חד
חדשה ואם לאו מן הישנה

אין שפק כי הקטרת טעוין קנין אותה
מתרומת הלשכה וזה ככלל מדבריהם שאמרו בראש הפרק וכל
קרבנות הצבור וכשישאר ממנה מותר יותר על מה שאבנו נריכין
לשארית שכתבו כי ידוע הוא הסך שמקריבין ממנה בכל יום כמו שב
שכבאר בתלתי כריתות נקח מתרומת הלשכה כמו שכר האומן ה
העושה הקטרת כיון שאמרו ואמרם מתרומת הלשכה היו
מפרישין ממנה שכר האומנין ומיד יחזור אותה השכר חולין בלא ש
שפק ואחר כך מחללין המותר ששאר מן הקטרת על שכר האומנין
שחזר חולין ויחזור אותו השכר קדש ומחזירין אותו לתרומת הלשכה
המותר ששאר מן הקטרת חולין ונתתן להם בשכרן וחוזרין ולוקחין
אותו מהם בסוף השנה מתרומה חדשה ומסתפקין ממנה בשנה הב
הבאה וכו' עפ"י מעילה שאין הקדש מתחלל על המלאכה אלא על
המעשה כי כן עשין מפרישין שכר האומנין וכו' ואם כלתה
השכה ולא כתקנה תרומה חדשה ונבטל לקטרת נקח אותו הקט
לקטרת מהם בתרומה ישנה ומקטירין אותו

המקדיש נבסיו
והיו בהם דברים ראויין לקרבנות צבור ינתנו לאומנים
בשכרם דבריו עקיבא אמר לו בן עזאי לא כך היא ה
המדה אלא מפרישין מהם שכר האומנים ומחללין א
אותם על מעות האומנין ונותנין אותן לאומצם בשכרן ו
חוזרין ולוקחין אותן מתרומה חדשה

כן עמ' אומר אין
הקדש מתחלל על המלאכה ולפיכך יאמר שיקחו מאותן הנכסים שבר
האומנין טעמו הקטרת וזולתו יחזרו חולין חנות הנכסים ואחר כך
מחללין עליהם דברים הראויים לקרבנות צבור ואז נתתן אותה הב
הכמה לאומנין בשכרן ויקנו אותה מהן מתרומה חדשה כמשפט ש
טענה בקטרת והנה מאמר בן עזאי אינה היא המדה ענינו כי אין זה
שנה לרין שרין בקטרת ואינו הולך באותה דרך ומאמר בן עזאי שנה
למאמר הנקדם בקטרת ולפי כן חזי אומר הלכה כבן עזאי

המקדיש נבסיו
והיתה בהן בהשה ראויה על גבי המזבח וזכרים ונקבות
ר' אליעזר אומר וזכרים ימכרו לצרכי עולות ונקבות ימ
ימכרו לצרכי ובהי שלמים ודמיהם יפלו עם שאר נבסיו
לבדק הבית ר' יהודה אומר וזכרים עצמם יקריבו עולות
ונקבות ימכרו לצרכי ובהי שלמים ודמיהם יפלו עם
שאר נבסיו לבדק הבית אמר ר' עקיבא ר
רואה אני את דבריו ר' אליעזר מדברי ר' יהושע שר א
אליעזר השוה את מדותיו ורבי יהושע חלק אמר ר' פ
פפיים שמעתי את דברי שניהם שהמקדיש בפירוש רב
דברי ר' אליעזר והמקדיש סתם דברי ר' יהושע

ר' אליעזר
פויבר סתם הקדשות לבדק הבית ור' יהושע אומר שהוא בן אלא מה
שאמר כי מה שאיפשר בו ענינו להקריבו במזבח שיקריבו ויהיה כ
כולו כלי ויהי העולה וראה ר' עקיבא דברי ר' אליעזר על דברי
ר' יהושע כי ר' יהושע חלק דברו ונתן סתם הקדשות קצתו לבדק ס
סבית ומקנתו למזבח ואמר ר' פפיים כי מיי שהקדיש לבדק
הבית בפירוש שהדין בו כדברי ר' אליעזר ומיי שהקדיש סתם כר
יהושע חלק חלק ר' פפיים על ר' אליעזר והלכה כר' עקיבא

המקדיש
נבסיו והיו בהם דברים שהן ראויין לקרב על גבי המ
המזבח ינות שמעב ומלתות ועופות ר' יהושע אומר ימ
ימכרו לצרכי אותו המין ויביא בדמיהן עולות ושאר נב
נבסיו יפלו לבדק הבית
מה שחייבו למיר ביינות שמנים וסלתות ועשית שיביא בדמיהם ע

עולות על כל פנים ואמרנו בבהמות שיפלו דמיהם לבדק הבית
לפי שבהמה יש להם פריזין ויינות שמנים וסלתות ועשית אין להם פ
פריזין כמו שהוזכר בקרבנות בהנים ולפיכך מקריבים דמיהם על ג
גבי המזבח בהכרח והלכה כר' אליעזר

אחת לשלשים
יום היו משערין את הלשכה כל המקבל עליו לספק ס
כלתות מארבע עמדו משלש יספק מארבע משלש וע
ועמדו מארבע יספק מארבע שיד הקדש על הע
העליונה אם התליעה סלת התליעה לו ואם החמיץ י
יין החמיץ לו אינו מקבל את מעותיו עד שיהא המזבח מ
מריצה

משערין מלה עברית כמו שער בפסוק וענינו סנותים ש
שער לאותו דבר וכן כחן פירושו שפוסקין הדמים לחותן הרבנים
הנמכרים ופוסקין גם מוכרי הסלתות והיין לקרבנות בדמים ידועים ו
וקנין מהם בכל יום ויום מה שהיו צריכין לקרבנו חס כתייך הדבר
הנמכר אין הגזבר מוסיף להם כלום על הסך שהכסו עמהם עליו
כתחלת השלשים יום ואם הוזל הדבר הנמכר לוקח מהם בש
בשער הוזל מוכרין לו כמו שמוכרין לשאר בני אדם שיד הקדש על ה
העליונה ענינו שלוקח החלק היפה לעצמו וקונה לתועלתו וענין
לספק שימכרו לבו כר' רבנו וספק הוא השלמת הנזק תרגום ו
ומכא להם היספקין להן ועברי ממש אם ישפק עשר שומרון ב
במלת שפק ואם הוא כשין וענין מארבע סאין בשלש מסך א
ארבע סאין בשלש ועשור הסאה והשלש ככר פרסנוהו פשמים וכות
בסדר ורעים ונמנה שאני נוטין להזכירך בסוף זה הפירוש אמרם ב
כתלמוד בהעלם דבר ושערי עז בתחלה גובין להם ואין בחין מת
מתרומת הלשכה

פרק חמשי ואלו הן המצוות שהיו במקדש
יהונן בן פנחס על החותמות שהיה
על הסלתות מתתיה בן שמואל על הפייסות פתחיה על
הקצם ולמה נקרא שמו פתחיה שהיה פותח דברים וד
ודורשן וידע שכעים לשון בן אחיה על חולי מעים ג
חמונה הופר שיחיים נביע כרוז בן גבר על געילות שע
שעריכ בן כבי על הפקיע בן ארוה על הצלצל והוגרם
בן לוי על השיר בית גרמו על מעשה לחם הפנים בית
אבטינס על מעשה הקטורת אלעזר על הפרכות ופנוס
המלביש

אלו החמשה עשר מעלות מנויים שזכרם תמיד ב
במקדש וראוי למנות ממונה על כל מדרגה מהם והיה עליהם כלי ס
ספק מוקדמים בכל דור ודור ומנה בכחן הנגשים החסידים היד
הידועים וזכר אחד מכל מדרגה וזכר החסיד יותר שהיה באותם המ
הממונים אפלו שלא היו בזמן אחד והוא אמרם פשר כל דור ודור ב
באל למנות ומה שאמ' על החותמות עוד יתבאר מה הם החותמות
בזה הפרק ופייסות גרלות היו שפייסין הכהנים על העבודות כח
כאשר יתבאר במסכת יומא ומסכת תמיד ופתחיה הוא מדרגת כל
בלשן שענה מכלל ששמעו ידוע ואמרם בן אחיה על חולי מעיים
כי הכהנים היו מהלכין על הרפתק כל היום והיו משתמשין במים ול
ולא היה עליהם חלא בר אחד ככל הזמנים כי אסור להם לעבוד שא
בר' דברי כתבת ומכבדים ומתנפת ואכבט לא פחות ולא יותר ואוכלין
הבשר ומפיי זאת ההנהגה היה מתרפה טבעו והיו כמות חבדיהם
הפנימיים חלונים וכן אחיה הכוזב היה ממונה על רפואתם ולזה כ
כתבנו באמרם על חולי מעיים נחוניה חופר שיחיים טונתו היתה לה
להמציא מים לעם בישוב וכמדבר ויהיה ממונה על חפירת הכורות
והמעיינו נהגו וכנסו המים גבני כרוז תרגום ויעבדו קול ועברו
כרוז והיו גבני כרוז מרזין בשעת הקרבנות עמדו כהנים גע
לעבודה לויין לרוכין ישראל למעמד בן גבר על כשלת שערים בן
גבר היה מרזין בבח השמש לבעלת שערים והיו כושלין שערי המק
המקדש בן כבי על הפקיע כלומר על ההלקאה כרנועה

כמו שהוא השקד אנלכו וחכמים אמרים כי אין לנו צרכין חותם כ
כתוב בו חוטא דל כי חוטא דל אינו צריך מן הנסכים אלא עשרון א
אחד כמו שאמרנו וכיון שזה כמו זה נותנין לו חותם שיש בו גדי ש
שהוא משמש עשרון אחד כמו שאמרנו ואמרנו זכרים ונקבות ענינו
כסבי עולות שאינן באות אלא מן הזכרים מכל מין או נסכי שלמים
הכחין מן הנקבות כי כסבי עולה ונסכי שלמים ענין כמו שהודעתך
ולשון התורה בנסכים עולה או זבח

ד מי שהוא מבקש נסכים
הולך לו אצל יוחנן שהוא במונה על החותמות נותן לו
מעות ומקבל ממנו חוהם בא לו אצל אהיה שהוא ממ
סמונה על הנסכים ונותן לו חותם ומקבל ממנה נסכים
ולערב באין זה אצל זה ואחיה היה מוציא את החו
החותמות ומקבל כנגדן מעות ואם הותירו הותירו
להקדש ואם פחתו היה משלם יוחנן מכיתו שיד הקדש
לעליונה

כל זה מבואר כי אחיה היה מוציא החותם שהוא כס
בכתב יד יוחנן ונחל מיוחנן המענות שקבל חס הנתינו אנלכו הותירו
להקדש ולזה המותר רמז בפרק הקדש באמרנו מותר נסכים

ה מי שאבד ממנו חותמו ממתנין לו עד הערב אם מצאו לו
כדי חותמו טתעם לו ואם לאו לא היה לו ושם כל היום
כתוב עליהן מפע הרמאין

אם מצאו לו כדי ח
חותמו פירושו שימצאו ביימית שכיר יוחנן יותר כגון החותם שהוא א
אומר שאבד לו כלי תוספת וברעון ואמרנו מפני הרמאים כדי שלא י
ימצא חותם שכל קודם לכן לבעלי חס לאחיה או ליוחנן ויגבה בו ח
יקח חותם אחת ויכניחו אנלכו עד שיקר השער ויגבה בו

ו שתי
לשבות היו במקדש אחת לשבת חשוין ואחת לשבת ה
הכלים לשבת חשים יראי חטא נותנם לתוכה כחשאי
וענים בע טובים מתפרנסים מתוכה כחשאי לשבת ה
הכלים כל מי שהוא מתנדב כלי וזרקו לתוכה ואחת לש
לשלשים יום הגזברים פותחין אותה כל כלי שנמצא בו
צורך לבדק הבית מעחים אותו והשאר נמכרין ודמיהם
נופלים ללשבת כדק הבית

חשאי הוא הסוד והסתר וכל
הענין מבואר אינו צריך פירוש אחר
פרק ששי
שלשה עשר שופרות שלשה עשר
עשר שלחנות שלש עשרה השת
השתחויות היו במקדש של בית רבן גמליאל ושל בית
ד' חנניה כגן הבהעם היו משתחוים ארבעה עשרה וא
והיכן היתה יתרה בנגד דיר העצים שכן מסורת בידם מ
מאבותיהם ששם הארון נגנו

כבר אמרנו כי שופרות הם
התיבות שמכניסין בהם המענות כשלוקחין אותם ועוד יבאר בזה
הפרק מה היה בכל תיבה ותיבה מהם וקראו אותן שופרות לשי
שהיו בצורת שופר עגולות עקומות רחבות מל מטה צרות מלמעלה
כל מה שהיו עגולות למעלה היו נקרות כדי שלא יוכל אדם לסגור
משם מעת אלא בקושי ואחר שמהפכין אותן על פניהם נהיו מ
מטילין שם המענות לא היה אפשר לשלוח יד בהם להנמיאם משם
וכן אמרו עקומות היו צרין למעלה ורחבים מלמטה מפני הרמאין
ענינו כדי שלא יכניס אדם רמאי
ויעשה כמי שמיטל באחת מהן והוא נוטל משם כי כן היה מנהג ק
קנתם מיטל בהם כל מי שרונה או זה שער שירצה באשר יתבאר בוס
הפרק

ועוד יתבאר לך במסכת מכות כי הכהנים והלויים היו שומרים ס
סביבות המקדש ומקפזין אותה והיא מצוה ואעפי שאין שם פחד
והיה מחזיר עליהם כל הלילה ומי שכמנא ישן היו מלקין אונגו וס
וטורפין את בגדיו והיה בן כבי ממונה על זה המעשה על הנלכל
שהיה מכה בו כי הנלכל צריך היה במקדש בהכרח והיו מעבדין ו
ומכין אותו בכל יום בשעת הקרבת התמידין כאשר יתבאר במסכת
תמיד וכמו כן השיר בכל יום כנגון בשעת הקרבת הקרבן והיה
זה האיש ממונה ושר על המשוררים כדור מין הדודות על הפרכות
היה עושה הפרכות הנכריות במקדש ומתעסק במלאכתו ופחם
המלכים היה מלביש הכהנים בגדיהם והיה מתעסק בהנעתן
וכעשייתן

אין פוהתיך משלשה גזברין משבעה אמרובולין ואין ע
עישין שררה על הצבור במסון פהות משנים חוץ מכן
אחיה שעל חולי מעים ואלעזר שעל הפרכות שאותן
קבלו הצבור עליהם

כבר מלאו חזקין כי גזברים הם נקראים אותן
האנשים הממונין על המקדש והם מתעסקין במומן ההקדש ובכל
ההקדשות אמרו בתוספת שקלים שלשה גזברים מה הם עושין פודין
את הערכים ואת החרמים ואת ההקדשות ומעשר שני וכל מלחכת
הקדש בהן נעשית ואמרובול מעלה גדולה מן הגזבר תרבות
וכשיאיו הלוי ואמרובול דממנא על דבריו ליואי ויש שם מ
מעלה למעלה ממעלת האמרובול ונקרא מי שהוא כזו המעלה קת
קתלוק ולא יהיו כזו המעלה פחות משנים כמנח הסנן תחת כס
כשיאות כהן גדול וקתלוקין תחת כשיאות הסנן והאמרובולין
תחת כשיאות קתלוקין והגזברין תחת כשיאות האמרובולין ואמרוב
שבעה אמרובולין מה הן עושין שבעה מפתחות העזרה ביים רנה
אחד מקם לפתו אינו יכול עד שיכנסו כל האמרובולין פותחין וגזברין
כבסין והכיוון ראיה שלא יהיו פחות מאלו מימים קדמונים ב
בדורות הנכבדים ולא היו פחות ממה שהתנה בסוף והביא
אסמכת שלא יהיו ממונין על מומן הקהל פחות משנים מפסוק וזה
יקחו את הזהב ומיעוט כל לשון רבים שנים

ג ארבעה חותמות היו במקדש
וכתוב עליהם עגל זכר גדי חוטא בן עזאי אומר
חמשה היו וארמית כתוב עליהם עגל דבר ג
גדי חוטא דל וחוטא עשיר עגל משמש עם נסכי בקר ג
גדולים וקטנים זכרים ונקבות גדי משמש לנסכי צ
צאן גדולים וקטנים זכרים ונקבו חוץ משל אילים איל
משמש עם נסכי אילים כלכר חוטא משמש עם נסכי
שלש בהמות של מצורע

הנסכים כולם שלשה מינים והוא כי קרבנות הנאן שהם
כוללים שני מינים הכבשים והעזים יתחייב כל בהמה מהם כשהיא
עולה או שלמים חו נסכים עשרון כלל ברכיית הקין שמן ויין ל
לנסך רביעית הקין וכמנין בהמות העולות והשלמים נופלין אל
השערין העזים הכל שנה לגדול ולקטן והכבשים אינם כן כי נסכי
כבש בן שנתו או פחות נסכו כאשר זכרנו כמו נסכי עז ונסכי איל
והוא בן שנתים הם סולת שני עשרונים כלולה בשמן שלישיית הקין
ויין לנסך שלישיית הקין וכן לכל איל ואיל וזה הוא המין השני מן
הכבשים והמין השלישי הוא נסכי בקר וכל אחד מן הבקר בין גדול
בין קטן שנים הם בנסכים המחוייבים בהם סולת שלשה עשרונים
כלולה בשמן חצי הקין ויין לנסך חצי הקין וכן לכל עולה או לכל
שלימים ושלימים והחטאת והאשם אינו טעונין נסכים אלא חטאת
מצורע ואשמו כלכר כמו שכבר כל זה ועקריו בתחלת מנחות יחס
היה המצורע עשיר קדיש שלשה בהמות שני כבשים וכבש והם ע
עילה וחטאת ושלימים וכבשים שלשה עשרונים כלולה בשמן ולוב
שין וזהו מין הרביעי של נסכים ואם הוא עני יביא כבש אחד וע
ועשרון שלש וסתי תורים או שני בני יונה וכל זה לשון התורה
דכין תרגום ואיל אחד ודברא חד ולפיכך היו כותבין בחותמות
האיל זכר ונקרא המצורע חוטא לפי שבעונותיו ארעו מה שארע

והוא יבאר לאחר זה היכן היו משתחווים אותם הסתחוויות והיכן היה נוקם אותם השולחנות וכסנני יר המקדש בכללו במסכת מדר מדות יתבאר לך מקומות השערים והלשכות כלם ויתבאר לך איזו היה לשכת העצים

ב
מעשה בכהן אחד שהיה מתעסק וראה את הרצפה שהיא משונה מחברותיה בא ואמר ד לחבריו לא הספיק לגמור את הדבר עד שיצתה נשמתו וידעו ביחוד ששם הארון גזרו

מתעסק ידוע כמו שפירשנו מלחכתו ככאן לא אמר עובד לפי שזה הכהן שארענו זה הדבר היה בעל מום וזהו כורת עצים בלשכת העצים למערכת כי אין לבעלי מומין מלחכה במקדש אלא הכנת העצים למערכת כאשר יתבאר ב במסכת תמיד

ואיכן היו השתחוויות האלו ארבע בצפון וארבע כרוז ושלש כמזרח ושתים במערב בנגד השערים שערים דרומים סזובים למערב שער העליון שער הדלק ש שער הבורות שער המים ולמה נקרא שמו שער המים ששם מכסים צלוחית של מים של עסוד כהנר אליעזר בן יעקב אומר בו המים מפכים ועתידים להיות יוצאי בתות מפתח הבית לעומתן בצפון סמוכים למערב שער יבנה שער הקרבן שער הגשים שער השיר ולמה נקרא שמו שער יבנה שבו יצא יבנהו בגלותו שבמזרח שער גיקנור ושם פשפשין היו לו אחד מימינו ואחד משמאלו ושנים ממערב ולא היה להם שם

ששפין דלתות קטנות פ ששפין בכתי הגדולים בעצם דלתות השערים הגדולים כתי שיהיו כ כוחין לפתוח בכל עת שירצו וזה התבאר שאמר כי שלש עשרה שערים היו בעזרה הוא אבא ינסי בן יוחנן כך כתבאר בירושלמי אבל חכ חכמים חומרים שבעה שערים היו בעזרה כמו שכזכר במדות וא לאו הפלג עשרה הסתחוויות היו משתחווין אותן אליבא דחכמים כ כנגד שלש עשרה פרצות שפרצו מלכי יון בעזרה וחזרו מלכי בני ח חסמונכא ונדרים כאשר יתבאר במדות וכאשר היה אדם מניע למקום פ פרצה מן הפרצות היה משתחווה על רך הנראה

ד
שלשה עשר שלחנות היו במקדש שמנה של שיש בכית המטבחיים שעליהם מדיחו את הקרבי ושם במערב כבש אחד של שיש ואחד של כסף על של שיש היו נוחים את האב האכרים ועל של כסף כלי שרת ושנים באולם מבפנים על כתח הר הבית אחד של שיש ואחד של זהב על של כ שיש היו נוחים לחם הפנים בכנסתו ועל של זהב ביצ ביציאתו שמעלים בקדש ולא מורידים ואחד של זהב מ מבפנים שעליו לחם הפנים תמיד

כל זה מובאר ומנורת ה המקדש שאציר במדות תבין אלנו המקומות וכל מה שהיה בתוכם ה

שלשה עשר שופרות היו במקדש וכתוב עליהן תקלין חדתין תקלין עתיקין קנים וגזולי עולה עצים ולבונה זה זהב לפורת ששה לגדבה תקלין חדתין שבבל שנה ו ושנה ועתיקין מי שלא שקלא שתקד שוקל לשנה הכ הבאה קנים הם תורים וגזולי עולה הם בני יונה וכולם עולות כדברי ר יהודה וחכמים אומ' קנים אחד חטאת ואחד עולה וגזולי עולות כלם עולות

השופר הראשון כתוב עליו תקלין חדתין וכל מה שהיו כנסין משקלי חטאת שהנה היו מטילין אותם שם וה השופר השני כתוב עליו תקלין עתיקין ומה שהיו כנסין מן השקלין

שכשארן לבנות משכה של אשתקד היו מטילין אותם שם ותרנוס יטן כנסן עתיקא דעתיק' והשופר השלישי כתוב עליו קנים והרביעי כ כתוב עליו גזולי עולה ואמר ר יהודה כי כל מי שיש עליו עולה מן התורים יטיל דמיה בשלישי וכל מי שיש עליו עולה מבני יונה יט יטיל דמיה ברביעי ולדעתו שמקריבין הכל עולות אבל מה שהנח בשלישי תורים ומה שהנח ברביעי בני יונה וחכמים אומרים כי כל מי שיש עליו חטא ועול מן העוף יטיל דמיה בשלישי וכל מי שיש עליו עול כלב יטיל דמיה ברביעי ולפיכ' כל הכנס' בשלישי יקריב מחנה עולות ומחנה חטאת וכל הכנס' ברביעי הכל עולות ואין הפרש ב ביניהם בין תורים או בני יונה והשופר החמישי כתוב עליו עצים וכל מי שיתקרב דבר לקנות בו עצים למערכת יטיל אותו שם והשמי כתוב עליו לבונה וכל המתקרב דבר לקנות לבונה מטיל אותו שם והשביעי כתוב עליו זהב לפורת וכל מי שהתקרב זהב לעשות ב כבצורת קדשי הקדשים מטילין אותו שם והשמה הנותרות הם כדכה אחד מהם כתוב עליו מותר חטאות וכל מי שהפריש מעות לחטאתו וכשארן מהם מותר יטיל אותו שם והשמי מטילין שם מותר אשם והשלישי למותר קבי זכים וזכות ויולדות והרביעי למותר ק קדבות כזיר והחמישי למותר אשם מנודע וכבר קדם לך מאמר תבאי בית דין על המותרות שיקרבו עולות ולפיכ' מקריבין כלן ת עולות כדכה כמו שפירש לקמן ולפיכ' חזר שמה לכדכה והשש כתוב עליו כדכה סתם וכל מי שמתקרב דבר למזבח יטיל אותה שם והלכה כחכמים

ו
האומר הרי עלי עצים לא יפהות משע גורים לבונה לא יפהותמן קומין זהב לא יפהות מדינר זהב וששה לגדבה נדבה מה היו עושין בה לוק לוקחין בה עולות הבשר לשם והעורו לכהן זה מדרש דרש יהודיע בהן גדול אשם הוא אשום אשם לה' זה הכלל כל שהוא בא משום חטא ומשום אשמה ילקח בו עולות הבשר לשם והעורות לכהנים נמצאו שני כתובין קיימין אשם לה ואשם לכהן ואומר כסף אשם וכסף ח חטאות לא יובא בית ה לכהנים יהיו

לפי שקדם המאמר כי היה שם שופר שהרשות ביד כל אדם להטיל בו כמו שהיה רוצה וא חפלו הטיל בשופר של זהב בדרך הדמיון משקל ששורה של זהב או שהטיל בשופר של לבונה שנה ששורה אחת של לבונה אמר בכאן כי זה הרשות הוא כשלא פירט דבר מכוסים בעין אבל אם אמר הרי עלי עצים לא יפחות משמי בזירין שיהיה באורך כל אחד אמה ועביו רומה לארבע בדרך ההקש וכן אם אמר הרי עלי לבונה לא יפחות מן הק הקומין ואם אמר הרי עלי זהב יל מטבע שהנא מסיים כמו לבונה ועצים לא יפחות מדינר זהב וכן באר התלמוד ואלו הששה שופרות כבר בארנו שהן מותרות חטאות ואשמות והביא ראיה על כל שהנא בא משום חטא ומשום אשמה שישתתפו בו הכהנים והמוכח כתי שיתקיים הכתוב אשם לה ואשם לכהן כמו שכתוב כסף אשם וכ כסף חטאות לא יובא בית ה נע'

ז
פרק שביעי מעות שנמצאו בין שקלים לג גדבה קרוב לשקלים יפלו ל לשקלים לגדבה יפלו לגדבה קרוב למחצה יפלו לגד ל לשקלים בין עצים ללבונה קרוב לעצים יפלו לעצים ל ללבונה יפלו ללבונה מחצה על מחצה יפלו ללבונה ב בין קנים לגזולי עולה קרוב לקנים יפלו לקנים לגזולי ע עולה יפלו לגזולי עולה מחצה למחצה יפלו ל לגזולי עולה בין חולין למעשר שני קרוב לח לחולין יפלו לחולין למעשר שני יפלו למעשר שני מח מחצה על מחצה יפלו למעשר שני זה הכלל הולכים א אחר הקרוב להקל מחצה למחצה להחמיר לפי שזכר

ה
בראשונה היו ממשכנעם
את מוצאיה עד שהוא מביא את נסכיה חזרו להיות פנע
מנחים אותה ובורחים התקינו בית דין שיהיו נסכיה ב
כאים משל צבור

ממשכנין את מוצאיה עבינו שהיו ממשכנים
מוצא העולה עד שיביא נכסים המחייבים לאותו המין

אמר ר
שמעון שבעה דברים התקינו בית דין וזה אחד מהם גזר
ששלח עולתו ממדינת הים אם שלח עמה נסכיה קרבי
משלו ואם לאו קרבין משל צבור
וכן
גזר שמת והנח זבחים אם ישלו נסכים קרבין משלו ואם
לאו קרבין משל צבור ותנאי בית דין הוא על כהן גדול
שתהא מנהגו קריבה משל צבור ר' יהודה אומר משל
יורשי ושלימה היתה קריבה

מנחת כהן גדול היא מה שאמר הכתוב
כה זה קרבן אהרן ונכיו אשר יקריבו לה כיום המשח אותו עשירית
האפה סלת למנחה מחניתה בכקר ומחניתה בערב ואין הלכה כ
ר' יהודה

ז
על המלח ועל העצים שיהיו הכהנים צמ
נאותים בהן ועל הפרה שלא יהיו מועלים באפרה וע
ועל הקנים הפסולות שיהיו באים משל צבור ר' יוסי א
אומר המספק את הקנים מספק את הפסולות

דין התורה
חזן מועלין באשר הפרה אמרו בספרי חטאת היא מלמד שמועלין ב
וכן מועלין באפרה אבל לפי שהיו כהנין מסתנוסין באפרה כח
בחבורותיהם גזרו שהיו מועלין באשר וכאשר תלקה הסכה ופרשו מ
מהם בני אדם החזירו הדבר לעקר והתקינו שלח יהיו מועלין באפר
ואמרו על הקנים הסהולות עבינו חזלי כי מה שנחבר ונמנח מן הק
הקנים פסולות שיביא משל צבור כיון שהעבליים כתגו הדמים ומ
ואחכנו לקחנו חותם מהם ואמר ר' יוסי כי מוכר הקנים כיון שספק
דמים עם הזבחים שהוא חייב להמיר כל מי שמנח בהם פסול כמו
שאמרנו בפרק רביעי במוכרי נכסים שאינו מקבל את מעותיו עד
שהוא המוכר מוצק ואפי' בספר היין או הסולת ברשות הגזבר אחר
שלקחו ממנו שהמוכר חייב לקבלו ולא המירו כמו כן בבחן אפי' בספ
העוף אחר לקיחתו על הגזבר להחזירו למוכר וכל המוכר לקבלו
ומאמר ר' יוסי אמת אמרו תבא בית דין הוא המספק את הקנים הוא
מספק את הפסולות וכל מקום שאומר משל צבור הכונה בו
שיביא מתרומת הלשכה

פרק שמינע כל הרוקים הגמזאים בירושלם
טהורים חזין משל שוק העליון ד
דברי ר' מאיר ר' יוסי אומר בשאר כל ימות השנה שבא
שבאמצע טמאים שבצדדיה טהורים ובשעת הרגל ש
שבאמצע טהורים ושכצדדים טמאים מפע שהן מוע
מועטין מסתלקין לצדדים

לשון תורה הוא כרוק הזב שה
שהוא טמא אמר השם ית' ובי ירוק הזב בטהור נגו' ויער יתבאר לך
במסכת טבול יוס' כי משקים היוכאים מן הטמא שהן כמו המשקים
שהוא נוגע בהם ולפיכך הוא רוק כל הטמאים טמא והגנים אצליו
כמו זבים אמרו גזרו עליהם שהיו זבאים לכל דבריהם ואין בשוק
העליון של ירושלים גנים שנכנסים שם ור' יוסי אמר כי הטמאים בכל
השנה היו מהלכים באמצע הדרכים והארס הטהור היה מרחיק או
אותה ומפריש עמו לחדוין והיה מנזה לבני אדם שיפרשו מהם כרי
שלא יטמאו ומפני כרוק הכמנח בצדדן טהור והכמנח באמצע הדרך
טמא ובשעת הרגל הדבר להפך כי העקר חלנו כל ישראל חברים
ברגל שכאמר ויעל כל ישראל בחיש אחר חברים וכלם טהורים כ
כאשר נבטונו הייב אדם לטהר את עצמו ברגל וכל מי שכבד טמ
טמא ולא יבטל לטהר יפריש עמו לחדוין ויהי חזן בני אדם ממנו כ

ההפך הנולד בין השופרות וזר גם כן בשפול כינח בו לאדם בין מ
אשעת חולין ובין מעות מעשר שני בחזה מקום סיהיה וכבר נתן
לך עקר בסוף דבריו ומה שאמרנו שדכה חמורה מן השקלים ל
לפי שיוענות נדכה כלם עלולות למזבח כמו שכתבאר ומעות שקלים
מהתקין מהם בקרבנות צבור מהם עלולות ומהן האחות אולין חו
אותן הבהנים ולזה הטעם עוד אמרנו באותן מעות הכמנחות בין ק
קיים לבזלי עולה מחנה למחנה שהן כלם עלולות והקדמנו גם כן ה
הלכונה על העמים כי הלכונה קרבן והעמים מכשירין קרבן

מעות
ב
שנמצאו לפנע סחורי בהמה לעולם מעשר ובהר הבית
חולין ובירושלם בשאר כל ימות השנה חולין ובשעת
הרגל הכל מעשר

מעות שנמצאו לפני סחורי בהמה הן כ
בירושלם לפי שכני אדם עליון שם במעות מעשר שני לקנות בהם כ
הבהמות על הדוב כמו שאמרנו במסכת מעשר שני וכל מה שיה
שימנח לפני סחורי הבהמות בקר ונאן באמר שמה מועות מעשר ש
שני נפלו מיד הקונה ואמרו בירושלם ר' כלל הסוקים ובשעת ה
הרגל לפי שכל ישראל עליון לרגל וכל מי שיש אצלו מעות מעשר שני
מעלה אותן עמו ומה שחיי' סיהיה מה שימנח בהר הכי הנליו אמר
חוקה חזן הבהן מביא מעות מתרומת הלשכה עד שהוא מחללין על
הבהמה וכל מה שיפול ממנו חולין הוא לפי שכבר נתחלל ואחר כ
כך הוניהוהו מן הלשכה

ג
בשר שנמצא בעורה אברים ע
עולות וחתיכות חסאות ובירושלם ובחי שלמים זה זה
תעבר צורתו ויצא לבית השרפה נמצא בנכולין אברים
גבלות וחתיכות מותרות ובשעת הרגל שהבשר מרובה
אף אברים מותרים

העולה הוא כולה כליל לאישים ולפיכך אין חותכין אותה חתיכות ודי
לה לעשותה אברי כמו שאמרנו במסכת תמיד וכבר ידעת כי שלמי
כאכלים בכל ירושלים ולפיכך כחוש בבשר הכמנח שם שמה הוא ש
שלמים ונתן אותו כלו כמו שלמים כמו שכתבנו בכל הכמנח בעורה
מחוקת חתיכות חטאת ואמרו זה זה ר' כלל בשר הכמנח בעורה ובשר
הכמנח בירושלם תעבר צורתו עבינו שיחווהו עד שיפסד וישקר מ
משני חשש שמה עבר ומנו והוא נותר כמנח שברכיונו תועבת כי
אם הכשר עולה או חטאת או שלמים ועבר אדם ואכלו אם אכל מה
שנמצא בירושלם אינו חייב בלום לפי שהוא שלמים ואם אכל כהן ח
חתיכות הכמנח בעורה אינו חייב בלום לפי שהוא חטאת ואחר כך
חזר לדין אחר דומה לזה ואמר בשר הכמנח בגבולין עבינו בשאר מ
מקומות אם הוא אברים כחוש שמה כולה הוא וחתכו להחיל לחיות
או למכור ואם הוא חתיכות לא כחוש כי אין חותכין חתיכות חלל מ
מה שאוכלין אותו בני אדם אם כן הכשר שחוטא היה ומותר באכלו
וזה בעיר שטלה ישראל אבל כשיש בעיר גוי רכור לאוכלו כי העקר
אכלנו בשר שכתעלה מן העין אסור ובשעת הרגל שהבשר מרובה
אכל בני אדם אין נריסין לחתכו חתיכות חלל שמכשלין אוחיו חברים
ולפיכך חף חברים מותרות

ד
בהמה שנמצאת מירושלם ע
עד מגדל עדר וכמדתה לכל רוח זכרים עולות ונקבות ז
ובחי שלמים ר' יהודה אומר הראוי לפסחים פסחים ק
קודם הרגל שלשים יום

כהר ידעת כי עלולות בה
ההמה חכה בהה חלל מן הזכרים ונתמא בזה הענין כמה כתובים
בתורה ולפיכך אומר ר' יהודה כי אם כמנח קודם הפסח שלשים יום
והיה הזכר הכמנח בן שנה מן הטבשים או מן הימים שהוא ראוי לפ
לפסח שאין מקריבין אותו עורה אכל מותר להקריבו פסח כי ברור
שנאמר לאחד מעלי רבליים שהיה מעלה אותו לפסחו זה הנקרב ש
שלמים ויאלל אותו המוצא לפי שהוא ממונו על עקרי דיכנו וחס יבא
במקרה שיבי' בעליו אחר כן יתן לו רמיו כמו שהיה סוה בשעה ש
מקריבו שלמים ואין הלכה כר' יהודה

כדי שלא יעמאזו כי כל העדה כלם טהורים ויהלכה כר' יוסי
וגמציאים בירושלם דרך ירידה לבית הטבילה טמאים
ודרך עליה טהורים שלא בירידתן עליתן דבר ר' מאיר
ר יוסי אומר כולם טהורים חוץ מן הסלע והמגריפה ו
המריצה והמיוחרים לקברות

שלא בירידתן עליתן לפי
שהם מומדין אותן לטבילה הם טמאים וכשמעלין אותן הם טהו
טהורים ויתבאר לך זה ממקום הכלי ותכונתו אם נפלה בשעת הי
הירידה או בעת העליה ומגריפה כלי שמקבצים בו עצמות המתים
ומריצה הוא כלי שהיו מכתתין ומדננים בו העצמות כדי שיכנסו ב
כסל להוליך אותן ממקום למקום וזה השם מצורת ותרץ איתגבלתו
ולחזק טומאתו יהיו בחזקת טומאה ויהלכה כר' יוסי כי העקד או
אכלו לא בורו על הכלים בירושלם אבל חוץ לירושלם כל הכלים
הנמצאים בחזקת טומאה שמא הם מדרס הזב או טמאים במת וזו
בזירה מדבריהם

ג סבין שנמצאת בארבעה עשר שוחט בה
מיד בשלשה עשר שונה ומטביל קופיץ בזה ובוה שונה
ומטביל חל ארבעה עשר להיות בשבת שוחט בה מיד
בחמשה עשר שוחט בה מיד נמצאת קשורה לסבין הרי
זו בסבין

יום ארבעה עשר מ
מניין הוא יום שחיטת הפסח וחזקת כל הסבין שטהרו לשחיטה ול
ולפיכך שוחט בה מיד ואם נמצא יום שלשה עשר מזה עליה מיד כרה
ומטבילה ותבאר עד הערב השמש ושוחט כי אפשר שהזניא והו
לטהר ואמר שונה לפי שאנו נוהגים אותה ביום שלשה עשר כאלו
הוא יום שביעי לטומאתה שהיא כריכה הזייה כמו שאמר הכתוב
בטומאת מת וזהו הטהור על הטמא ביום השלישי וכן בשחול יום
ארבעה עשר יום שבת שמא יעלה על הדעת שלא נשחט בשבת מש
מסקה לפי שאי אפשר שהסבין טמא והשחיטה כפסדה הוריענו ככאן
שלא נחמר זה אלא שוחט בה מיד לפי שהוא יום טוב ולפי שהעם יו
ירדעו כי אסור בו הזאת וטבילת כלים כמו שיתבאר במסכת ביצה
טהור אותה מלפני יום טוב ואם נמצאת זו הסבין קשורה עם סבין
דיננה אכלו הרי הוא כמו אותה הדיננה אם טמאה טמאה אם טהור
טהור ומה שחייב שנתן סבין שנמצא בארבעה עשר טהורה ונאמר
שטהרה יום שלשה עשר והערב שמש ולא כאמר זה בקופיץ אבל כאמר
ואכלו יום ארבעה עשר שמא הונויאוהו לטהר ולא כטהר יום שלשה
עשר וזוהו מה שבארנו במסכת פסחים והוא כי הסבין הוא צריך ל
לשחיטת הפסח על כל פנים כי שחיטת הפסח נריכה בהכרח בין ב
בטומאה בין בטהרה והקופיץ אינו צריך אלא לחתוך הכשר והע
והעצמות ואינו ראוי אלא להצננת ארבעה עשר שמונת בו שבת ק
העם וחבצת ארבעה עשר אינה קריבה על כל פנים כי אם פסח ב
בטומאה או במרובה אינה באה כמו שבארנו בפרק ששי מפסחים
ועל אלו העיקרים תקיימה זו המצוה כשהיה הנשיא גוסס בצלפה ע
עבר שהכל מטמאין לו ולפי שהרבה חר הפיקא שהרי אפשר שימות
ויבא הפסח בטומאה ולא כנטר טהרת הסבין ואפש' שלא ימות ויבא
הפסח בטהרה וננטרך לטהרת סבין וטהרו העם סביניהם בשלש
עשר ויהיו מוכבים ולפיכך כשנמצא בארבעה עשר שוחט בה תמיד
אבל קופיץ לא כשעסק לטהרו עם יום שלשה עשר כיון שהיה להם ס
סבין ושוחט ימות הנשיא כיון שהוא גוסס ויבא הפסח בטומאה ולא ת
תהיה עם חבצה ולא כנטרך לקופיץ לפי שהוא אינו צריך אלא לחבצה
או כאמר שלא ימות ויבא הפסח בטהרה שמא יבא במרובה ולא תה
תהיה עם חבצה ולא כנטרך קופיץ ומפני זה חזקתו שלא כטהר בא
בארבעה עשר וכשנמצא בארבעה עשר שונה ומטביל וזהו ענין
אמרם לשם סבין דחד שפיקא מוטב ליה קופיץ בתרי שפיקא לא מט
מוטב ליה והבין זה וכבר קדם לך לא בורו על הכלים בירושלם ו
והנרכבו זה הסבין טבילה כשנמצא יום שלשה עשר משום חומרא ד
הקדשים

ד פרוכת שנמצאת בולד הטומאה מטבילין

אזוהו בפנים ומכניסין אותה מיד ושנמצאת באב הט
הטומאה מטבילים אותה בחוץ ושוחטין אותה בחיל מ
מפני שהיא צריכה הערב השמש אם היתה הרשה שו
שוחטין אותה על גב האצטבה כדי שיראו העם את מ
פלאכתה שהיא נאה

בתחלת סדר טהרות נבאר לך האבות ו
והתולדות כקדמות ולד הטומאה וכמסכת פרה תמצא זה הלשון ח
אמרנו כי כל ולד הטומאות אינו מטמא כלים אלא משקה אם כן אי
אינה כטמאת זאת הפרוכת מנר שהוא כלי בולד הטומאה אלא כמ
במשקה ועוד יתבאר לך בתחלת כלים כי הכלים המטמאים במש
במשקים אינן נריכין הערב השמש אלא אם נטמאזו באב הטומאה

ה רבן
שמעון בן גמליא אומר משום רבי שמעון בן הסגן פרוכת
ועביה נח על שבעים ושנים ערין נארגת על כל נמא
תנמו: עשרים וארבע חוטין ארכה ארבעים אמה ורחב
עשרים אמה וכשמונע ושתי ריבוא היתה געשית ושתי
עושיין ככל שנה ושלוש מאות כהנעם מטבילין אותה

שמונים
ושתי רבוא שמנה מאות חלף ועשרים חלף דינר ומלאכתה גרובת
היא מלאכת קתשכין וכל מה שנזכר בזה הפרוכת הכל לשון הכתי
וכן בארנו בתלמוד

ו בשר קדשי קדשים שנמצא בין באב
הטומאה בין בולד הטומאה בין בפנים בין בחוץ בית
שמאי אומרים הכל ישרף בפנים הוין מה שנמצא באב
הטומאה בחוץ בית הלל אומרים הכל ישרף בחוץ הדין
מה שנמצא בולד הטומאה בפנים

בית שמאי והומרים לא ישרף בפנים אלא מה
שנמצא בטומאה חמורה בחוץ ובית הלל אומרי לא ישרף בפנים אלא
מה שנמצא בטומאה קלה בפנים

ז ר' אליעזר אומר את
שנמצא באב הטומאה בין בפנים בין בחוץ ישרף בחוץ
ואת שנמצא בולד הטומאה בין בחוץ בין בפנים ישרף
בפנים ר' עקיבא אומר מקום טומאתו שם שרפתו

ח אינו חושש למיין הטומאה לא קלה ולא חמורה אבל הוא חושש למקום
והלכה כר' עקיבא

ט איברי התמיד נתען מחצי כבש ולמטה
במערכו ושל מוספין נתנים מחצי כבש ולמטה כמורת
ושל ראשי חרשים נתנים על כרכוב המזבח מלמעלה ה
השקלים והביכורים אינם נוהגים אלא בפני הבית אבל
מעשר דגן ומעשר בהמה ובכורות נוהגים בפני הבית ו
ושלא בפני הבית המקדש שקלי' ובכורים הרי זה קדש
ר' שמעון אומר האומר בכורים קדש אינן קדש

י הכריב
הכזר ככאן הוא לענין כתיבת מוספי ראש חדש אמרו שהוא חמה ב
בין קרן לקרן מקום הלך רגלי הכהנים וכשננייד המזבח יתבאר לך
זה המקום ועשו זה כדי לפרסם ענין ראש חדש וכן אמרו
כדי לפרסמו שהוא ראש חדש ואמרנו המקדיש ט
שקלים ובכורים הוא שיתאונתם ה
הקדש לברך הבית והלכ' ה
כר' שמעון

יגמרה מסכת שקלים

שבעת ימים

קודם ליום הכיפורים מפרישי

כהן גדול מביתו ללשכת פל פלהדרין ומתקעין לו כהן אחר תהתיו שמא יארע בו פ פכול ר יהודה אומר אף אשה אחרת מתקעין לו שמא ת תמות אשתו שנ ובפר בערו ובעד ביתו ביתו זה אשתו אמרו חכמים אין לדברסוף

אמר ה'ית' בשבעת ימי המלוואים ומפתח אהל מועד לא תגזרו וגו' ואחר כך אמר באשר עשה ביום הזה בזה ה' לעשות לכפר עליכם ובהה הקבלה לעשות זה מעשה פרה לכפר עליכם זה מעשה יום הכפורים ולפיכך כהן השורף את הפרה וכהן גדול העובד ביום הכפורי מפרישין אותו שבעת ימי ומפרישין אותו מאשתו כדי שלא תגזר נדה ויהיה הוא טמא שבעת ימים כמו שאמ' הכתוב בבבב כדתה ויהי נדתה עליו וטמא שבעת ימים וחכמים אומרים טומאה שכיחה מיתה לא שכיחה ואם תחוש למיתה אין לך לדבר סוף לפי שאנו אומרים שמא תמות זאת השנית וכן השלישית וכן הרביעית וענין באמרים מיתה לא שכיחה דל שהמיתה בפ שבעת ימים אינה נמצאת אלא לעתים רחוקים ואין הלכה כר יהודה

ב כל שבעת הימים הוא זורק את הדרם ומקטיר את הקטורת ומטיב את הגרות ומקריב את ד הראש ואת הרגל ושאר כל הימים אם רצה להקריב מק מקריב שבתן גדול מקריב חלק בראש ונוטל חלק בר בראש

היה מרגל ענינו בעבודה כל אלנו השבע ימים כדי שתהא נוחה עליו יום שום כפור ומקריב חלק בראש ענינו שיקריב הוא ראשון לכל המקריבין ויקריב איהו קרבן שירכה וכמו כן יאכל מן ה הקדשנות כאלולות איהו שנגר שירנה ויקח חלקו בראש ובתוספת כינר מקריב חלק בראש עולה זו אני מקריב מנה זו אני מקריב כינר כוונת חלק בראש אומר חטאת זו אני אוכל חטאת זו אני אוכל ב בקדשי מקדש אבל בקדשי הבבול אחד כהן גדול ואחד כהן קדיום מן מולקין בשנה

מסרו לו וקעם

מסרו לו וקעם מוקע בית דין וקורין לפניו בסדר היום ואומרים לו אישי כהן גדול קרא אתה בפוך שמא שכחת או שמא לא למדת ערב יום הכפורים בש בשחרית מעמידין אותו בשער המזרח ומעבירין לפניו פ פרים אילים ובבשים כדי שיהא מכיר ורגיל בעבודה

העקר אלנו כי כהן גדול נרדף שלא יהיה באכשי דורו מן הכהני יותר שלם ממנו כההמם ובאמונה וכיפוי וכעשר וככח אמר השם יע' וכההן הגדול מאחיו ובהה הקבלה שיהא גדול מהם בכני בעושר וכ וכחכמה ואם אין לו ממון מקבצין ממון מן הכהנים ונותנין לו עד שיהא עשיר יותר מכל אחד מהם אמר השם הגדול מאחיו שירגלוהו אחיו אבל במקדש שני שהיו בו הדברים כלם בלי שלמים כמו שי שירעו והמלכים לא היו הולכים על הדרך הישר היו מונקים כהנים גדולים בחזקה ואלו שלא היו ראויין לכך נכהם אפשר לומר שמא לא למדת ולזה הטעם נקראת הלשכה שמושיבין בה כהנים גדולים לש לשכת פלהדרין וענינו בית המושבים רל פוסקי השערים הממנין אנתן המלכים ועל השוקים ומעבירין אותן לפי שעה ברצון המלכים וכך היו עושין כההנים גדולים מן שהיה יותר קרוב למלכות וכתקדב אליו בממון היה ממנה כהן גדול

כל שבעת הימים לא היו

מוזעין ממנו מאכל ומשתה ערב יום הכיפורים עם ח חשכה לא היו מעחין אותו לאבל הרבה שהמאכל מביא את השינה

וכן לא יאכל ערב יום הכיפורים דבר מן המאכלים המרבים את הזרע ומפרישין בקשיות האכר כדגים ואלב והבנים ה המתיבלין בתבלין וכן כל מה שיש בו כח

ח

מסרוהו וקע בית דין לוקע כהונה הוליכוהו לעליית בית אכטינס השביעיהו ונפטרו והלכו להם ואומרים לו אישי כהן גדול אנו ש שלוחי בית דין ואתה שלוחינו ושלוח בית דין משביעי' אנו עליך כמי ששיבן את שמו בבית הזה שלא תשנה ד דבר מכל שאמרנו לך הוא פורש וכוכה והם פורשין וכ ובוכין

היו מוליכין אותו לעליית בית אכטינס ללמנו חשיבת הקדוה נזה ל לרעת האומר שהוא מן העבודות הקשות שבמקדש ועוד נכבד בת בתולות מבנות בני און הדבר כן אלא כמו שאמרנו לשם מלא חפניו ב בחפני איכסי וכבר קדם לך בפרק החמשי משקלים בית אכטינס על מעשה הקטרת ומשביעין אותו על דבר שאי אפשר לאדם שיראהו זולתו וזה כי הנדוקין מאמינין שהוא היה נותן הקטרת על האש ב בהיכל ואחר כך מכבים המחיתה לפני קדש הקדשים וראויים על זה ממה שאמר הכתוב כי בעין ארצה על הכפורת כי הוא לא היה נכ ככס אל הכפורת אלא בעיני לרעתן והקבלה האמתית בזה כי אין הדבר כן אלא כמו שאמר ונתן את הקטרת על האש לפני ה זב זבחותה שעה לא יוכל שום אדם לרעת מה שהוא עושה כמו שכל אדם לא יהיה בזה מועד בבואו לכפר בקדש עד נחתו ומפני זה ה היו משביעין אותו והוא היה בוכה מפני שחשדוהו במינוהו והם ה היו בוכין שחשדוהו כי אסור בתורתנו לחשוד ולחשוב מחשבה רעה על אדם שענינו מסופק אלא לנזק הכרחי כמו שפירא

אם היה חכם דורש ואם תלמי חכם דורשי לפניו אם רגיל לקרן קורא ואם לאו קוראין לפניו ובמה קוראין לפניו באיוב ובעורא ובדברי הימים וזכריה בן קבוטל אומר פעמי הרבה קרית לפניו בדעאל

אילו הפעמים הנזכרים יש בהם ספורים ומשכונות לזמנים שעברו ישבצו הכפס ולא יתבמם

בקש להתנמנם פירחי לוויה מכין לפניו באצבע צרדה ואומר לו אישי כהן גדול עמד והפג אחת על הרצפה מ מעסיקין אותו עד שיהא מגיע לזמן השחיסה

מכין בא באצבע צרדה הוא שוכה בגדל עם האצבע האמצעי ככה והרכה עושין אותו בני אדם בעת השמחה ועושו כו תמועות עירבנות וע וענינו הטבאחת על הרצפה לל הפסיר חמימות רגליך שתעמד שעה אחת על הרצפה לפי שהרצפה תנן הרגלי ותדד השינה וכשיחממו הרגלים תבא השינה וכתבארה זו הסבה בשאלות הטבעיות והטב היא מלה וישלבו וענינו שכפורה חמימות לבו והרכה משתמשין חכמים כזו המלה כזה הענין כמו מפנין טעמן

ח

תורמין את המזבח מקרות הגבר או סוף לו מלפניו או מאחריו וביום הכפורים מחצות וברגלים מאשמורת הראשונה לא היתה קרות הגבר מגעת עד שהיתה ה העזרה מלאה מישראל

תדומות המזבח היא הפרת הדטן מן המזבח ונקרא רישון המזבח כמו לרשנו

פרק שני

בראשונה כל מי שהוא רוצה לתרום את המזבח תורם בזמן שהם מרוכים רצין ועולין בכבש כל הקודם את הכ חכירו לתוך ד' אמות וכה אם היו שניהם שזין הממונה א אומר להם הצביעו ומה הם מוציאין אהת או שתים אין מוציאין גדול במקדש

כבר הודעתך כי תדומות המ

כל מי שהקטיר לא היו מכיחין אותו להקטיר פעם שנייה שיטאר זולתו
מן הטהנים שלא יקטירו ולא היו אוספין לפייה הקטרת הלח למי שלא
הקטיר קטרת מימיו ולפיכך יאמר חדשים לקטרת באו והפיסו

ה

תמיד קרב בתשעה בעשרה באחד עשר בשנה עשר לא
פחות ולא יותר עצמו בתשעה ובחג ביד אחד
צלוחית של מים הרד עשרה ובין הערבים באחד עשר
עצמו בתשעה ושנים בידן שע גזירי עיצים לרבות את ה
חעצים ובשבת באחד עשר עצמו בתשעה ושנים בידן
שע בזיכי לבונה של לחם הפנים ובשבת שבתוך החג ו
וביד אחד צלוחית של מים

אמר השם

יתברך וערכו עמים על האם ונאה הקבלה כי זה כאמר בתמיד
של בין הערבים כי בשל שחר כבר אמרו בו בפירוש וביער עליה ה
הכהן עמים כבקר בבקר

איל קרב באחד עשר

הבשר בחמשה הקרבים והסלת והיין בשנים שנים

כמו שבארנו בתמיד של כל יום

פר קרב בעשרים

וארבעה הראש והרגל הראש באחד הרגל בשנים הע
העוקץ והרגל העוקץ בשנים והרגל בשנים החזה
והגרה ההזה באחד והגרה בשלשה שהי ידות בשנים
ושני דפנות בשנים והקרבים והסלת והיין בשלשה
שלשה במה דברים אמורים בקרבנות ציבור אבל
בקרבנות יחיד אם רצה להקריב יקריב הפשיטן
וצתוחן של אלו ושל אלו שוה

ענין אם רצה להקריב

מקריב הוא שהוא יכול להקריב באיזה מנין שירצה פחות מאלו או י
יתר על אלו ויזכה באומרו הפשיטן וכיתוחן של אלו ושל לו שנין שהם
כשרים כזר ומותר בזר לפשוט ולשחוט ולנכתח בין קרבנות ציבור בין
קרבנות יחיד וכבר קדם לך זה העיקר בפסחים במקום שאמרנו מק
מקבלה וחילך מנות כהנה

פרק שלישי

אמר להם הממונה צאו וראו

אם הגיע זמן השחיטה אם

הגיע הזמנה אם להם בורקי מתתיה בן שמואל אמר האי

פנצל המזרח עד שהוא בחכרון והוא אומר הין

מקום היה להם נבנה

במקדש שבו היה עולה הנזפה וכשהיה רואה פני המזרח מתחילין
להשתנות היה אומר להם בורקי ענינו כמו התחיל האור להכריק ו
היו אומרים לו אותן שהיו בעזרה עד שהוא בחכרון כלומר הגיע
האור כפי ראות עיניך לחכרון והיה אומר להם הין ומיד היו שוחטין
וממה שאתה חייב לדעת כי הזמן שזכר מתתיה בן שמואל באמרו ה
האיר פני המזרח הוא אחר הזמן שזכר התנא קמא והלכה כמתתיה
בן שמואל

ב

ולמה הוצרכו לכך שפעם אחת עלה מאור
הלב ודימו שהאיר את המזרח ושזטו את התמיד וה
והוציאוהו לבית השריפה והורידו בהן גדול לבית הט
הטבילה וההכלל היה במקדש כל המסך את רגליו
טעון טבילה כל המטיל מים טעון קידוש ידיים ורגלים

ידוע כי הלכה איכה עלה מן קמזרח אלף אחר חנות החדש ואמרנו
עלה מאור הלבב ואירע כבו חרש משאר חדשי השנה ואירע בליל זום
כיפור גם כן פעם אחרת נדיונו שהאיר את המזרח ושחטו את התמיד
והוא כלל בחזן שתי המעשים ואמר פעם אחת כלומר זולת ליל זום
כיפור עלה מאור הלבנה מחובר למה שאירע ליל זום כסדר

המזבח היא הסרת הרשן ואמרנו כל הקודם את חבירו לתוך ארבע ה
הוא שיקרב אל המזבח עשרים וארבע אמות ומעשה הפיים שזכר כ
כינו שצריך לך ידוע כי אינו מותר לזלזל למנות חכמים משרל בשום
פנים ואשלו לדבר מנוה ומעשה דוד המלך מפורסם אבל מוכין א
אותם כשירצה אדם למנותם שיקחו מכל אחד מהם דבר ואחר כך מ
מתין אותם הדברים ומשכי זה כשהיו קריבים כהנים רבים אל ה
המזבח היה אומר להם הממונה הצביעו כלומד שיטליכו האנכבעות
וזה אחר שיעמידם שורה ויסימו ביניהם ממי יתחיל המכין כבוד
יסכימו על דרך הדמיון כשהיה המכין שלשים או ארבעים או חמש
כמו שירצו מת המכין ואחר כך ישלך כל אחד מהם אנכבע אם הוא
חלש או חולה או שתי אנכבעות אם הוא בריא ויתחיל למנות אותן
האנכבעות אחד שנים שלשה על השורה עד שיבא המכין שסיכמו ע
עליו בתחילה והאיש שיבא סוף המכין אבל אנכבע היה מקדי לאותה
עבודה ולא יחשבו הגדול למי שהשליך גדולו לפי שהוא נח לפשוטו ול
ולקצתו ושמו יפוטו אותנו או יקפז אותנו כשירקב המכין לזאת כדי
שיבא הפיים חלבו ועל זו הדרך היו הפייסות הארבעה שהיו במקדש
נרע זה והבן אותנו כי אלו הפייסות לא פירשם שום גאון מן הגאונים
שהיו לפיכך מואתם אעמרונו על דבריהם לפי שלשונות התלמוד לא
יוסג מהם מה שדומה לאדם בתחלת העיון אבל הכבדא באותן הד
דברים הוא מה שפירשו

ב

מעשה שהיו

שנים שוין ורצו ועולין בכבש ורחף אחד מהם את חברו
ונשברה רגלו ובשראו בית דין שהיו באים לידי סכנה
התקינו שלא יהיו תורמין את המזבח אלא בפיים או
ארבעה פייסות היו שם והיה הפיים הראשון

ג

הפיים

השני מי שוחט מי זורק מי מדשן מוכח הפעמי מי מדשן
את המנורה מי מעלה איברי לבכש הראש והרגל ושתי
הידיים העוקץ והרגל החזה והגירה ושתי הדפנות הק
הקרבים והסלת החביתים והיין ושלשה עשר זבין בו
אמר בן עזאי לפני ר' עקיבא משומר יהושע כדרך הל
הלכו היה קרב

אלו הדברים כלם הם בפיים אחד כמו

שארמה לך והוא כי כלם היו כמו שורה אחת או עגולה והיו מסכימין
על האדם שיתחיל ממנו המכין ואחר כך היו מסכימין
כי אותו שיבא חלבו המכין שסיכמו עליו כמו שבארנו הוא זורק את
הדם והסמוך לו שוחט והסמוך לו מדשן את המזבח והסמוך לו מדשן
את המנורה והסמוך לו מעלה איברים לבכש ואותו שמשנה איברים
לבכש הוא ושמונה בני אדם כמו שעומדין בשורה זבין בתמיד של ש
פחד כל אחד מהם כמה שיש לו לשאת ולהכיל על הסדר שאומר
הראשון הוא מעלה הראש והרגל השני הסמוך לו שתי הידיים השלישי
בעוקץ וברגל הד בחזה וברגל הה בשתי דפנות הן בקרבים ה
בסלת הח' בחביתים והם חביתיה בהן גדול שאמר בהם ק' זה קרבן
אהרן זבין וכו' ונקראו חביתים לאומרו בהם ק' על מחבת בשמן
תעשה ותשיעו ביין כמבא שהפיים הזה זכיס בו שלשה עשר תעשה
אותה ששכינו ושוחט וזורק ומדשן מוכח ומדשן מוכח והזורק הוא
מקבל הדם כמו שבאר התלמוד והקדמונו בזה הפיים זורק על שוחט
לפי שהזריקה מעולה כיון שהעקר חלבו שחטה כשרה בזרים
והמדשן היה מחיר הרשן והטובישים ומקבא ומקבא כמו שיתבאר בת
בית דוד וכבר ידעת כי שם האשר דשן נדרך הלכו הוא כמו
שיתבאר בכריתא הראש והרגל והחזה והגרה שתי ידיים ושתי דפנות
העוקץ והרגל ותבא קמא חס לפיה ולטוב והקדימו ואמר שגרוב
ואין הלכה כבן עזאי

ד

הפיים

השלישי הדשים לקטרת בואו ודפיסו רביעי חדשים
גם ישנים מי מעלה איברים מן הכבש למזבח

היו הטהנים מתברכין בהקטרת
הקאר והיו אומר כל מי שמקטיר קטרת היה מתעשר וממונה ונתבאר
ליתאמר הסי יסימו קטרה באשך וכתוב בך ה חילו וגו' ולפיכך

ועד יתבאר כי כהן גדול טובל ושוחט התמיד ביום כוס סקור וכאשר כפסל התמיד כמו שזכר משכי שכשחט כלילה כנטרף טבילה אחרתו אחר כך שחט את התמיד ומסך את רגליו כינוי לכהנים גדולים

אין ארם
גבס לעורה לעבוד אפי טהור עד שהוא טובל וחמש טבילות טובל בו ביום וכלם בקדש בבית הפרווה חוץ מו מלכר

כל טבילה מקדש ידיו ורגליו לפניו ולאחרים כאשר יתבאר ואמר חזן מו רל הטבילה הראשונה והנח ניגד אותה

פרשו סדן של בויץ
בינו לבין העם קדש ידיו ורגליו ופשט ירד וטבל עלה ונסתפג הביאו לו בגדיהם ולבש וקדש ידיו ורגליו הביאו לו את התמיד קרצו ומרק אחר שחישתה על ידו וקיבל את הדם וורקו גבס להקטי את הקטרת ולהטיב את הערות ולהקריב את הראש ואת האיברים ואת הח החביתים ואת היין

סדן שלבין עיניו רייד של פשתן קרצו כמו שחטו והוא מצוית קרן מנפון בא בה והו שישחט רוב שנים כי עבודת היי לא תהי לא ככהן גדול ופי מירק אחר שחישט על ידו השלים אחר שחישט אחריו ומירוק כקרא השלמת הפעולה או זו פעולה שתהיה נסתפג כמו נתקנה

קסורת של שחר היתה קריבה בין דם לאיברי ושל בין הערבים היתה קריבה בין האיברים לנתחיה אם היה כהן גדול וכן או אסטנס מחמין לו חמין ומטילין לתוך הצונן כר י שחפוג צינתן

כבר קדם לך בהלכות שלפני אלנו כי קטורת של שחר היתה קריבה בין דם לכיריות ואמרם ככהן בין דם לאיברים רל כי אין זריקת דם התמיד והקטרת איכיו מעשה תבוק כלומר סיהיה זה אחר זה אבל מכריל כיכתיס הקטורת וכמו כן בהלקת כ כיריות ומפני זה לא זכר ככהן הלקת כיריות לפי שלא כתבונן כזה ה המאמר לסדר העבודות והוא עיכין אמרם כסידורין לא קח מיירי ואסטנס הוא מי שגופו מוכן וקר ועיין חיימו המי הוא שיהי מחמין עששיו של כרזל מערב יום הכיפורים ומיחין אותן באש עד למחרת ומכבין אותם במים שהיה טובל בהם והיו כפשרין המים וזו איכה מ מלאכה כי אין כונתן השקאת קברזל לחזקו כאכהג הלונטין אבל כו כונתם חיימוס המי והעקר אלכנו מלאכת מחשבת חסרה תורה ועד עיקר אחרת אלכנו אין שבות במקדש ולפיכך הותר זה המעשה וכמו כן חס הוסיפו מים חמים שהחמו מערב הגוס במים שטבל בהם מ מותר

ו הביאוהו לבית הפרווה ובקדש היתה פרשו סדן של בויץ בינו לבין העם קדש ידיו ורגליו ופשט ר מאיר אומר פשט וקדש ידיו ורגליו וטבל עלה ונס ונסתפג הביאו לו בגדי לבן ולבש וקדש ידיו ורגליו

בגדי זהב הם בגדי כהנה גדולה שלובש בשאר ימי החול והם שמונה כלי והם מארגמן ושש וזמר כבועתבלת זהב ואכנים כמו שמשגורם בתורה והם כתנת ומכנסים אכנו ומנכפת ואשור נחשן ומעיל וניץ ובגדי לבן הם ארבעה והם שמשתימש בהם כהן גדול העבודה המיוחדת כגוס כיפוריהם כלם משפתיים לבן אמר הי כתנת כר ק קדש ילבש ובגמר ואין הלכה כר מאיר

בשחר היה לבוש פלוסין של שנים עשר מנה ובין הערכים הנדרים של שמונה מאות וזו דבריר מאיר וחכמים אומרים בשחר היה לובש פלוסים של שמונה עשר מנה אילו ובין הערכים של שנים עשר מנה הכל שלשים מנה אילו נוסל מן ה הקדש אם רצת להוסיף מוסף משלו

פלוסים והנדרים מ מניס מן הצברים ידועים אלנם בזמנם יש הפרש ביניהם כנדרת ה החיתוך כלבר אבל עצמן רל השתי והערב שלהם הוא הפשתיים הל הלכן כמו שבאר הכתו ואמרם אם רצה להוסיף מוסף משלו ובתנאי שיתן אותה התנספת להקדש ואין הלכה כר מאיר

ח בא לו אצל פרו ופר היה עומד בין האולם והמזבח ראשו לדרום ופנו ב למערב והכהן עומד במזרח ופנו למער וסמך שתי ידיו עליו והתודה וכך היה אומר אנה השם עויתי הטאתי פשעתי לפנך אנו וכיתי אנא ה בפר נא לעונו ולפשעים ולחטאים שעויתי ושפשעתי ושחטאתי לפנך אנו וביתי ככתוב בתורת משה עבדך לאמר כי ביום הזה יכפר ע עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפנ השם תטהרו והם עונן אחריו כרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד

כל מה שמשתמשין חכמים בכל המשנה מנורת המקדש או חלק מחלקיו ודמיון רוחותיו והעורה והלשכות והמזבח וזולתם לא תבקש ממני לביירן לך בכל מ מקום לפי שאני עתיד לבארן לך להרבות בורותיו עד שתדמה אותו דמיון יפה ויפטייר הכל בדעתך כאלו ראית אותו בעין במסכת מרן בעהי והכהנים והעם אמר הכתוב כי שם הקרא הכוגרל לאלהינו יבא בקבלה כי משה רבינו עליו השלום אמר לישאל בזמן שאני מזכיר שמו של הקב"ה אתם הכוגרל לאלהינו וכן ראוי ומנוה לעשות כן תמיד

ט בא לו למזרח העורה לצפון המזבח הסגן מימינו וראש בית אב משמאלו ושם שני שעירים וקלפי היתה שם ובה שני מזרות ושל אשכרוע היו וע ועשאן בן גמלא של זהב ומזכירין אותו לשבח קלפי הוא כלי עץ חלול אשכרוע קורין אותו בערבי בקס והוא פלסון עברי כרוס

בן קטין עשה שנים עשר דד לכיור שלא היו לה אא שנים אף הוא עשה מוכנ לכיור שלא יהיו מימיו נפסלין כל בלינה מונבו המלך עשה כל ידות הכלים של יום הכ הכיפורים של זהב הילנית אמו עשתה נברשת של זהב על פתחו של היכל אף היא עשתה טבלה של זהב ש שפרשת פוטה כתובה עליה עקנור נעשו נסים לדלותיו ומזכירין אותו לשבח

עשה לכיור שנים עשר חוטמין שהמים יונאין משם כרי שיהיו כל הכהנים המתעסקין בתמיד מקדשין ידיהם ורגניהם כאחת והוא לא מנה שוחט כי השמישה כשירה בזרים כמו שקדם וזורק הוא מקבל הדם וכבר קדם לך כי שלשה עשר היו ו זכין בו יחסר מהם שוחט כשארנו שנים עשר והכיור מכלל כלי שרת י וכשהיו בו מים נתקדשו ונספלו בלינה כמו שיתבאר במקומות מ מקדשים וזה עשה כלי סבי לכיור והיו בו המים תמיד והיו שותתין מאותו כלי לבין כרי הצורך ראשון ראשון ואותו הכלי היה נקרא מכני וכל ידות הכלים הם הקתות כלומר בית ידו של סכין או של קרדוס ש שהיו חותכין בהם הכשר ודומיהן ונברשת היא כמו שמשית שענשין על פתחי הכתים מוככית והיא עשתה אותה מזהב טוב ממורט וכ וכשהיה השמש זורח עליה היה לאותה השמשית אורה וכונה בתחילת היום כעלות השמש מאופק ירושלים ואותה עשה היו קורין קרית שמע וניקנור היה איש מן החפידים והלך לחכסנדרח של מזרים ועשה שם שתי דלתות של כחשת ונתקין מלכתן מאד והיה דעתו להעמידם לעזרה וכהיאו על היס ויהי כאשר בער היס על ה המלחים השליכו אחת מן הדלתות בתי היס להקל מעליה ומאוכייתם ורצו להסליך השכית וכאשר ראה קשר עצמן בדלת ואמר להם חס ר רצונכם להסליך זאת הדלת אל תשליכוה אל עמי אז עמד היס מוע מועפו וכאשר יבא הוא לכמל בעכו היה מנענע על הדלת שטבעה

החמורות ולפיכך יהיה סדר הודוין כלם ליחיד כמו לביכור מאמנו
עוננו פשענו ואין הלכה כד' מאיר

ג שחטו וקבל כמורק את דמו נתנו למי
שממרו בו על הרוב הרביעי שבהיכל כדי שלא יק
יקרש גטל את חמחתה ועלה לראש המזבח והתה וירד
והנחה על הרוב שבעורה

ממרו עביו שמניע את הדם כדי שלא יקרש ויקפא ויכבד אצטבח

ד ככל יום חותה בשל כסף ומערה בתוך של זהב והיום חותה
בשל והכובה היה מבצע ככל יום חותה בשל ארבעת
קבין ומערה בתוך של שלשה קבין והיום חותה בשל
שלשת קבין ובה היה מבצע ר' יוסי אומ' ככל יום חותה
בשל סאה ומערה לתו של שלשת קבין היום חות' בשל
שלשת קבין ובה היה מבצע' ככל יום היתה ככדה והיו'
קלה' ככל יום היתה קצרה והיום ארוכה' ככל יום הית'
זהבה ירוק והיום אדום' דברי ר' מנחם' ככל יום מקריב
פרס בשחרית ופרס בין הערכים והיום מוסף מלא חם
חפגו' ככל יום היתה רקה והיום רקה כן הדקה

חותה היא התיית האש כלבד ולשון עברי הוא' ולחתות אש מיקוד' ולא היו מצניבין
אותו כיום נוס כיפור לערות האש ממחתה למחתה אחרת כדי שלא
יגע בהן גדול ושלם יוסף בעמלו אלא באותה מחתה עצמה שהיא ח
חותה האש מן המזבח נקלה היתה כנגד המחת' של כל יום ויום וירד
ארוכה כדי שיקל משאה וכבר בארנו שיעור הקב והסאה וזולתם מן
המדות והמשקלות בסוף מסכת פאה' ופרס חצי המנה רל משקל
חמשים דיכר ואמר השי' מקטרת של כל יום ושקת מומכה הדק וחמר
כיום נוס כיפור ומלא חפניו קטרת סמים דקה ונמאמריו בכאן דקה
כנין טירכה לומר להוסיף לה שמיקה זהו עבין דקה מן הדקה

ה ככל יום וירד הכהנים עולים כמזרחו של כבש ויורדים במערבו והיו'
עולין כאמצע ויורדין כאמצע' ר' יהודה אומר לעולם
בהן גדול עולה כאמצע ויורד כאמצע' ככל יום בהן גדול'
מקדש ידיו ורגליו מן הכיור והיום מן הקיתון של זהב'
ר' יהודה אומר לעולם' בהן גדול מקדש ידיו ורגליו מן ה
הקיתון של זהב

משני כבוד בהן גדול האריחו לכהנים שיהיה
עלייתם וירידתם כאמצע הכבש לפניו ומפניו כבודו היה מקדש גס כן
ידינו ורגליו מקיתון של זהב הוא לבדו משאר כהנים' ואין הלכה כר'
יהודה'

ו ככל יום היו שם ארבע מערכות והיום חמש
דברי ר' מאיר' ר' יוסי אומר ככל יום שלש והיום ארבע
ר' יהודה אומר ככל יום שהים והיום שלש'

מערכה הוא כבוד האש שנעשה מן העצים המסודרין ונגדשין ומ
ומכערין האש' ור' יהודה אומר כי במזבח הקינן היו בה שני
מערכות האחת מערכה גדולה והיא שמוקריבין עליה התמיד'
ומערכה שנייה שלוקחין ממנה האש במחתה לקטרת כמו שזכרנו'
ור' יוסי אומר כי מערכה שלישית היו עושין לקיום האש לא תכור מ
משם אש לעולם' ור' מאיר אומר כי רביעית היו עושין ושורפין עליה
איברים ופרדים שנשארו מן התמיד של בין הערבים שלא שלט בהם
האש כל הלילה וכלם מודים על שתי מערכות כי באה הקבלה כי חמ
אמרנו על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר' זו מערכה גדולה
ואש המזבח תוקד בו' זו מערכה שכייה של קטרת' ואמרנו אחר כך
והאש על המזבח תוקד בו' אמר ר' יוסי זו מערכה שלישית של קיום
האש' ור' יהודה אומר שהיא חומר על המערכה הקדמת ור' נחמיה
אומר היא מייחד מערכה

יב ב

ורכה השם והשליך הים הולת האחרת שטבעה לאותו מקום שינא זה
החסיד וזהו הכס שבע' לרלתותיו והעמידו לרוח מזרחי מן העזרה
לעומת ההיכל ועבין לשבח תהלה וגדולה והמלה עכרית וארמיתו
והעבין אחר' ויהללו אותה' ושכחו יתה ואומ' שכחי ירושלים'

יב ואילו לגנאי בית גרמולא רצו ללמד
על מעשה לחם הפנים בית אכטינס לא רצו ללמד על
מעשה הקטרת' הוגרם בן לוי היה יודע פרק בשיר
ולא רצה ללמד בן קמצר לא רצה ללמד על מעשה ה
הכתב' על הראשונים נאמר ובר צדיק לברכה ועל
אלו נאמר שם רשעים ירקב

בכאי הפך שבת' ולחם הפנים עב היה
כמו שיתבאר במכונות' אכל היו מתקבין אשיתו ברמסים עד שהיו
מקבלים אותו כמו שמקפלין הכבדים' והוא היה בתכלית ההשמה
ותקון האשפיה במלמכה שהיתה ידועה אצלם' ופיטום הקטרת ידוע
ועד הזכרנו במקומו במסכת כריתות' וככלל סממניה עשב
כשפותבין אותו עם הקטורת על האש היה העשן כולו עולה מ
מכונס לא משור ויהי מכירים אותו העשב ולא הודיעוהו לאדם'

והיה הוגרם כן לוי מוניה אותיות בפיו בהוצאה נפלאה בשעת ק
קריאת השיר של כל יום שהיה נותן גדולו בפיו עם לשונו בשעת הק
הקריאה ולא הודיע לשום אדם אך היתה המלאכה בשני כתיבת הלשון
בפה ואכה היה מטום בנהנו' כשהיו יונחין אותן הכעמוות הערבנות
וכן המתאר היה כותב בקולמוסין רבים בכת אחת ואעפ' שכל הלוח
כתנו חמלה מפי מה נמנעו מללמד מעשיהם בגיה אותם כאשר ת

פרק רביעי טרף בקלפי והעלה שע גורלות אחר
בתוב עליו לשם ואחד כתוב עליו
לעואול' אם של שם עלה בימינו הסגן אומר לו אישי
בהן גדול הגבה את יוסף' ואם בשמאלו עלה ראש בית
אב אומר לו אישי בהן גדול הגבה את שמאלך נתן על
שע השעירים ואומר לה חטאת' ר' ישמעאל אומר לא
היה צריך לומר חטאת אלא לה' והם עונן אחריו כרוך
שם כבוד מלכותו לעולם ועד'

כל מקום שזכר כזו המסכתא שם דונה
כזו המפורש' רל יוד הא' ואין הלכה כר' ישמעאל'

ב קשר לשון של
והורית בראש השעיר המשתלח והעמידו כנגד בית ש
שילוחו ולגשח כנגד בית שחיטתו בא לו אצל פרו שניה
וסמך שתי ידיו עליו והתודה' וכך היה אומר אנה השם
עויתי פשעתי חטאתי לפניך אנ' וביתי ובני אהרן עם ק
קדושך' אנה השם כפר נא לעונות ולפשעים ולחטאים
שעויתי שפשעתי ושחטאתי לפניך אנ' וביתי ובני אהרן
עב קדושך' ככתוב בתורת משה עבדך כי ביום הזה
יכפר עליכם וגו' והן עונן אחריו כרו שם כבו מלכותו
לעולם ועד'

לשון של זהורית הוא לשון של נמר נכוב ארום
תרגום ותולעת שני וכבע זהורי' ומשקלו שני סלעים' וכבר בארנו
פעמים משקל הסלע' והשי' אמר וכפר בעדו וכפר ביני וכפר כל
קהל ישראל' ולפיכך אומר בודי ראשון אני וביתי' ואומר בשני וכ
חיהן לפי שהיא מכפר תחיל' בעד כפשו ואחר כך בעד הכהנים ואחר
כך מכפר על כל ישראל' וזה שתראה בתוב בשלשה הודוין עון פשע
וחטא הוא דעת ר' מאיר והוא סומך על מה שאמר הכתוב והתודה
עליו את כל עונות בני ישראל ואת כל פשעיה לכל חטאתם' ואין הדב'
כן לפי שכוונתו בזה חיבו אלא שכלול מיני העונות' כי עונות הם
הצור' שארם עושה במו' וחטאי' הם הנעשי' בשוגג ופשעים הם מיני
הכעירה והמרד בהש' בעשיית העונות הגדולות שעשיתהן קר' פורק
על כחילן שבת וגו' והעיקר אצלנו מתורה על הקלנות ואחר כך על

הזהב שהיה בהיכל

בבגס במקום שבבגס ענינו למקום שבבגס
בקטרת בין כדי הארון והיה מזה מן הדם לפני הארון כמו שאמר
ה' על הכפרית ולפני הכפרית כמנחת קמי שמלקה בשוט והיה מחזיר
פעמים מלה אחת כדי שלא יטעה במזין והיה מונח ההזאה ה
הראשונה מטלל שבע שלמטה וה' אמר והזה באנבענו והיא ההזאה
הראשונה ואחר כך מן הדם באנבענו שבע פעמים כך באה הקבלה
וכאלו הווא העיקר

ד הביאו לו את השעיר שחטו וקיבל במזרק את
דמו ובגס במקום שבבגס ועמד במקום שעמד והזה ממנו
אחת למעלה ושבע למטה ולא היה מתכוין להוות לא
למעלה ולא למטה אלא במצליף וכך היה מונה אחת אחת
ואחת ושתיים אחת ושלוש אחת וארבע אחת והמש אחת
וששה אחת ושבע יצא והנחו על כן שנע שהיה בהיכל
ר יהודה ואמר לא היה שם אלא כן אחד בלבד ה
נטל דם הפר והנח דם השעיר והזה ממנו על הפרוכת
שבנגד הארון מבחוץ אחת למעלה ושבע למטה ולא היה
מתכוין להוות לא למעלה ולא למטה אלא במצליף וכך
היה מונה נטל דם השעיר והנח דם הפר והזה ממנו על
הפרוכת שבנגד הארון מבחוץ אחת למעלה ושבע למטה
ולא היה מתכוין להוות לא למעלה ולא למטה אלא במצליף
וכך היה מונה עירה דם הפר לתוך דם השעיר נתן את
המל לתו הריקס ויצא המזבח אשר לפניו וכפר עליו
זה מזבח הזהב

היה שופך דם הפר במזרק שהיה בו דם השעיר ומחזיר הכל במזרק
שהיה בו דם הפר כדי שיתערבו הדמי ערוכ יפה והר כד כלו מזבח

ה התחיל מחטא ויורד מהיכן הוא מתחיל
מקור מורחית צפופת מערבית מערבית דרומית
דרומית מורחית מקום שהוא מתחיל בחטאת על מזבח
החיצון שם הוא גומר על מזבח הפנמי ר' איעור אומר ב
במקומו היה עומד ומחטא ועל כלם הוא נותן מלמטה
למעלה חוץ מזה שהיה לפניו שיעליה היה נותן מלמעלה
למטה

היה מזה מקור שלפניו מלמעלה למטן כדי שלא יזה מן הדם על כ
בדין ואין הנכה כר אליעזר

ה זהו על טהרו של מזבח שבע
פעמים שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח
החיצון ושל מזבח החיצון היה שופך על יסוד דרומי
אלו ואלו מתערבין באמה ויוצאין לנהל קדרון ונמ
ונמכרים לגננם לזבל ומועלין בהם

טהרו של מזבח הוא המקום המגולה ממנו והוא כי קטרת של כל יום
היה במזבח של זהב כמו שאמר השם יתברך והקטיר עליו אהרן קט
קטרת פמים וכל יום היה מוניח ממנו מותר הבחלים וס
נהרשן כמו שבארנו והיה כזה שיזה הדם על מקום שלא יהיה בו דם
לא בחלים אלא עש המזבח מגולה ואמרנו בשל מזבח החיצון רונה
בו דמים הכיתבין על מזבח החיצון שיריהן כיתבין על יסוד דרומי
ועד יתבהר לך ענין המעילה משלם במקומו

ה כל מעשה יום הביפורים האמור על הסדר אם הקדים
מעשה לחברו לא עשה בלום הקדים דם השעיר לדם
הפר יחזור ויזה מזה השעיר

באכרים ופרדי שלא כתבלו מעשרי חולתו אומ' כי בנידי מערבה
גדולה היו נשרפין והכל מודים כי על כל פנים נריך תוקפת
מערבה ביום נוס כיפור לכבוד ולהודו בעיני העם והלכה כר' יוסי

פרק חמישי הוציאו לו את הכף ואת המחטה וחפן
מלא הפנו ונתן לתוך הכף הגדול
לפי גדלו והקטן לפי קטנו וכך היתה מידתה נטל את זה
המחטה בימינו ואת הכף בשמאלו מהלך בהיכל עד ש
שהוא מגיע בין שתי הפרוכת המבדיל בין הקדש ובין
קדש הקדשים וכיתהן אמה ר' יוסי אומ' לא היה שם אלא
פרוכת אחת בלבד שנ והכדיל הפרוכת לכם כי הקדש
ובין קדש הקדשים החיצונו פרופה מן הדרום והפנמית
מן הצפון מהלך ביניהם עד שהוא מגיע לצפון הגיע
לצפון והפך פנו לדרום מהלך בשמאלו ע"פ הפרוכת עד
שהוא מגיע לארון הגיע לארון נתן את המחטה בין שנ
הכדים צבר את הקטרת על גבי הנחלו נתמלא
חבית עשן יצא ובא לו בדרך בית בעסתו ומתפל תפלה
קצרה בבית החיצון לא היה מאריך שלא להבעית את
ישראל ב משנטל הארון אכן היתה שם מימות
הנביאים הראשני ושתייה היתה נקראת גבוה מן הארון
שלוש אצבעות ועליה היה נותן

מקדש ראשון היה בו פרוכת
אחת ובמקדש שני היו שתיים מפני שפק שנתחדש להם בעת הבנות
ועוד נבחר זה במקומו במסכת מדות ור' יוסי כתבאר לנו זה השפק
וראה כי הפרוכת על כורת כך והו עבין אמרו לה היתה שם חלף פר
פיוכת אחת ועוד הבארהו לך במקומו ואמר עד שהווא מניע לארון
רונה בו למקום ארון כי בבית ראשון שהיה שם ארון לא היה שם חל'
פרוכת אחת והוא יספר בראי סדר בית שני שלא היה שם ארון והיו
שם שתי פרוכות ועבין אמרו נכא לו בדין ביה כביסתו שהיה ינכא
אחורנית ופניו כלפי קדש הקדשים ואחריו חל הפתח וזה גדולה נ
וכבוד למקום וכן היו עושין כהנים בחזרתן מן העבודה ולויים ב
בחזרתן מן הדוכן וישר בחזרתן מן המעמ כלם היו חוזרי לאחוריה
ולשון תצלה קניה כך יהי רצון מלשני ה אלהנו שאם היתה שכה זו
שחוכה תהיה גשומה ולא יעדי עבדי שלטן מרבי יהודה ולא יהיו עמך
בית ישראל לפרנסה וחל תיכנס לפניך תפילת עובדי דרכים פי
שחוכה חמה תרב ולא יחס לו ולא שחין ליה והיה מתפלל שיטוה ה
מוזאתה שכה וזו טובה גדולה כוללת האדם והבהמה כי כשהאור
שנה במזגו יכריחו גופות בני אדם החולים ויתמיד כריחו הכריחו
והברכה הראשונה היא ויהי ה' ממך כל חלי ואחר כך היה מתפלל
בהתמדת מלכות היושר והאמונה וזהו הנריך יותר נאמר כך היה מ
מתפלל אחר חלו הגני דרכים הכלליים על דרכים פרטיים לכל בני
אדם שיתקן השם מעשה כל אחד ואחד וינליח מעשיו וסחורותיו כדי
שלא ינטוך לבקש ולשאול מאחר ואחר כך היה מתפלל בירידה הב
השמים והוא חומרם נאל תיכנס לפניך תפילת עובדי דרכים לפי ש
שאלו לא יבקשו תמיד לא התמדת זריחת השמש וזכות האור ומוניעת
הגשם שלא להכשית את ישראל כלומר שלא להפחיד לפי שחלו
היה מתאחד היו מפחדין שמת אירעו מיתה כי הרבה כהנים גדולים
היו מתים בקדש הקדשים חס לא היו ראוין אן אם שנו דבר במעשה
הקדרת הלח תרחא אמר יתעלה לאהרן ולא ימות כי בענן ארחה על
הכפרת ופי' שתייה יסוד וכאמת כי מקום העבודה יסוד העולם
כמו שזכרנו בתחילת אבות

ג נטל את הדם ממי שהוא ממרם
בו נבגס בכקום ההוא שבבגס ועמד במקום שעמד
והזה ממנו אחת למעלה ושבעה למטה ולא היה מתכוין
להוות לא למט ולא למעלה אלא במצליף וכך היה מונה
אחת אחת ואחת אחת ושתיים אחת ושלוש אחת וארבע
אחת והמשה אחת וששה אחת ושבע יצא והנחו על כן

מתלשין בשערו ואומר לו טול וצא טול וצא יקרי
ירושלם מלויך אותו עד סוכה הראשונה עשר סוכות
מירושלם ועד צוק תשעים רים שבעה ומחצה לכל מיל

הרים שני חלקים מחמשה עשר מן המיל וכמיל שבעה ריבין ומחנה
נהיה מירושלם עד המקום ששמו נזק שנים עשר מיל והם תעבים ר
ריבין נהיה בין כל סוכה וסוכה מיל והוא חלפים חמה שהוא תמוה
שבת כשאר בין הסוכה האחרונה ובין הצוק שני מילין

ה על כל
סוכה וסוכה אומרים לו הרי מוזן והרי מים ומלויך אותו
מסוכה לסוכה הויך מן האחרון שבהם שאינו מגיע עמו
לצוק אלא עומד מרחוק ורואה את מעשיך

כבר ידעת כי
בין כל סוכה וסוכה תמוה שבת על כן היה אפשר להם ללותי מסוכה
לסוכה הקמוכה לה והסוכה האחרונה שביני ובין הצוק שני מילין מי
אפשר לו להלך אלח מיל שהוא תמוה שבת ולפיכך עומד מרחוק

מה היה עושה חלק לשון של והורית חציו קשר בסלע
והציו קשר בין שני קרנו ודוהפו לאחריו מוגלגל
ויורד לא היה מגיע למחצית ההר עד שנעשה איברים
איברים בא וישב לו תהות סוכה האחרונה עד שתתשך
מאימת מטמא בגדים משיצא הומת ירושלים ר שמעון
אומר משעת דחייתו לצוק

לא היה קשור הלשון כולה בצוק שמה לבין קודם דחיית השעיר ויה
ניחשבו כי העונות מתכשרין קודם שידחה השעיר ומה שחייב שלא
יקשור אותם כולו בין קרניו שמה בשעת דחייתו יכף רחשו ולא יראה
לשון של והורית חס הלבניה ויחלוש רעתו שיחשוב שהספירה לא כשל
כשלמה ולשון התורה במטלח השעיר שהוא מטמא בגדים חזר ית
והמטלח את השעיר לעזאזל יכבס את בגדיו ואין הלכה כר שמעון

בא לו אצל הפר ואצל השעיר הנשרפין קרען והוציא
את אימוריהם נתנן כמגס והקטיר על גבי המזבח קרען
במקלעות והוציאן לבית השריפה מאימת מטמאין
בגדים משיצאו חומת העזרה ר שמעון אומר משיצת
האש ברוכין

קלטנן במקלעות פרוש שירים חתיכות הכסר ככללן בלי
הפטיטה לחמרו יתע חת ענורות ואת כשרים ולשון התורה והסופר
חמתם יכבס בגדיו ואין הלכה כר שמעון

ה אמרו לו לכהן גדול הגיע שעיר למדבר ומנן היו
יודעי שהגיע השעי למדבר דירכותו היו עושין ומנפין
בסדרין ויודעין שהגיע שעיר למדבר אמר ר יהודה
והלא סימן גדול היה להם שלשה מילין היה מירושלם
עד בית הרודו הולכים מיל וחורין מיל ושוהין כדי מיל
ויודעין שהגיע שעיר למדבר ועוד אמר ר יהודה והלא
סימן אחר היה להם לשון של והורית היו קושרין אותו
על פתחו של היכל וכיון שהגיע שעיר למדבר היה
הלשון מלבין שנ חטאיכם כשנע ונ

דרכות הם
מכנות גולות שהסומרים עומדים עם ומכשין בסדרין ור יהודה
סובר כי משהגיע שעיר למדבר כעשית מננתו חטפי שלח הגיע לצוק
ולפיכך משערין שיעור כדי שמגיע לבית חורון שהוא במדבר כלברי
ואין הלכה כר יהודה

פרק שביעי בא לו כהן גדול לקרות אס רצה
בבגדי בוזן קורא ואם לא באצטלית לכן
יב ג

לאחר דם הפר אם עד שלא נמר המתנות שבפני נשפך
הדם יביא דב אחר ויחזור ויזה בתחלה מכפעם וכן
בהיכל וכן במזבח הזהב שכולם כפרה בפני עצמם ר
אליעזר ור שמעון אומרים ממקום שפסק משם הוא מ
מתחיל

ר שמעון ור הליעזר אומרים שאם הזה
שלם הזאות או ארבע וכספך הדם שישלים המניין על מה שישלג מן
ההזאות מרס אחר

פרק ששי שני שעירי יו הכיפורי מצותן
שיהו שוין כמראה ובקומה
ובדמים ולקחתן כאחת אף על פי שאינן שוין כשרין
לקח אחד היופ ואחד למחר כשרין מת אחד מהם אם
עד שלא הגריל מת יקח זוג לשני ואם משהגריל מת
יביא שנים ויגריל עליהם בתחילה ויאמר אם של שם
מת זה שעלה עליו הגורל לשם יתקיים תחתיו ואם של
עזאזל מת זה שעלה עליו הגורל לעזאזל יתקיים תחתיו
והשני ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה שא
שאינן חטאת ציבור מתה ר יהודה אומר תמות ויעוד אמר
ר יהודה נשפך הדם וימות המשתלח מת המשתלח ישפך
הדם

החזיר מלת שני בשעירי יוס הכשירים שלשה
שעירים והוא חמרו ומאת עדי כני ישראל יקח שני שעירי עזים
וחמר ולקח את שני השעירים וחמר ונתן על שני השעירים גרלות
נכחה הקבלה שיהיה שניהן שוין כמראה ובקומה וכרמין וחמרו
מנוה ולא חמרו חובה לפי שאמר אחר כך השעיר ולא אמר האחר
ירבה פרוכה כן שעיר מכל מקום וחמרו כהן ויחמר חס של
שם מת ואם של עזאזל מת אינו רוצה שיחמר השני מאמרים להוציא
את הקסם כמו שאמרנו בספחים חס גדי חמר לי רבי ואם טלה ח
חמר לי רבי כי אינו ספק אכלו כיון שאמר הגורל מת אחד מהם
אכל הוא מספר איך יהיה מאמרו חס של שם מת או איך יחמר חס של
עזאזל מת וחמרו והשני ירעה עד שיסתאב רוצה בו השני מן השכים
שהגריל עליהם כסוף כי פסק ההלכה אין כעלי חיים נרמין
ועבין מיתה שתאסף לבית ויניחנה עד שתמונת וידוע כי שעירי יוס ה
הכשירים הם חטאת ציבור חמרו ומאת עדי כני ישראל יקח שני שע
שעירי עזים לחטאת ואין הלכה כר יהודה

ב בא לא אצל שעיר המשתלח וסמך שתי ידיו עליו
ומתודה וכן היה אומר אנא השם עוז פשעו חטאו לפניך
עמך בית ישראל אנא השם כפר נא לעונות ולפשעים
ולחטאים שעו ושפשעו ושחטאו לפניך עמך בית ישראל
ככתוב בתורת משה עבדך לאמר כי כיום הזה יכפר
עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו
והכהנים והעם העומדים בעזרה כשהיו שומעין שם
המפורש שהו יוצא מפי כהן גדול היו בורעי ומשתהוי
ונפלין על פניהם ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו
לעולם ועד

כבר בארתי לך כי קדר חמרו חטא עון ופסע

ג מסרו למי שהוא מוליכו הכל כשרין להוליכו
אא שעשו כהנים גדולים קבע ולא היו מנחין את ישראל
להוליכו אמר ר יוסי מעשה והוליכו אותו עד שאלה
מצפורי וישראל היה

כחה הקבלה כי מה שאמר השם חס להכשיר

אתה קור

ד וכבש עושין לו מפני הכבליים שהיו

הכף ואת המחנה קידש ידיו ורגליו ופשט ירדו וטבל ע
 עלה ונסתפג הביאו לו בגדי זהב ולבש וקידש ידיו ורג
 ורגליו ' נכנס להקטיר את הקשרת של בין הערבים
 ומטיב את הנרות ' קידש ידיו ורגליו ופשט הביאו לו ב
 בגדי עצמו ולבש מלויץ אותו עד ביתו וזם טוב עושה
 לאוהביו שיצא בשלום ' ה
 כהן גדול משמש בשמנה כלים ' וההדיוט בארבעה '
 ככתנת ובמבוסים ובמצנפת ובאבנט מוסיף עליו כהן ג
 גדול חשן ואפור ומעיל וציץ באו נשאים באורים והוסי'
 ואין נשאים להדיוט אלא למלך ולכיתרון ולמי שצורך ה
 הציבור בו ' .

אמרם באלו נשאים ' רל שאין נשאים
 באורים ותומים אלא כהן גדול לובש אלו השמנה בבדים ' ונורת
 השאלה כיון שזכרנו אנהה כך היא ' כהן גדול היה מחזיר פניו לארון
 והשאל היה מחזיר פניו לאחרי הכהן והיה אומר לו האעשה כך וכך
 אל לא והכהן היה משיב ענה אל לא תעשה כפי הנראה לו בחושן כי
 בחושן יש ארבע כיתאי שלמה לפי שיש שם כתוב אברהם יצחק ויעקב
 ושמות שכי' עשר שבטים כמו שפירש הכתוב וזה כתוב אחר שמותם
 שבטי יה ' והכהן הנשאל אינו אלא כביא כי הקבלה אצלנו כל כהן ש
 מורכב ברוח הקדש ושכיכה שורה עליו הוא אלוין בו ושאלין בו ושאין מוכר ברוח
 הקדש ואין שכיכה שורה עליו אין שואלין בו ' ושמה שהתנה שלא ישל
 אלא מלך ואב בית דין וכיוצא בהם למה שאמר ביהושע שהיה מלך
 ולפניו אל עזר הכהן יעמד ושאל לו בחושן האורים לפניו ' ובהה
 הקבלה וכל בני ישראל זה משום מלחמה ' וכל העדה זו הנהדרין ו
 וכמו כן כל מי שצורך הציבור בו נכנס תחת מאמר וכל בני ישראל
 אתו ' וכיון שזכרנו שהיה כתוב בחושן נודיעך איך היו שמות השבטים
 כתובים על אבני האפור וזו היא בודתה ' .

תמצ' מנן האותיות שהם ככל
 אכן נאבן חמשה ועשרים א
 אותיות ' ושם יוסף כתוב יה
 יהוסף והרמז על זה באמרת
 שנות ביהוסף שמו והחכין ש
 שכתוב בתחילתה ראובן על
 כתיבתו הימני והאבן שכתוב
 כתחילתה שמעון על כתב
 השמאל ' .

ראובן לוי יששכר נפתלי גד יהוסף	שמעון יהודה זבולון ח אשר בנימין
---	--

פרק שמיני
 הכיפורים
 אסור כאכילה ובשתייה וברחיצה ובסיכה ובנעילת ה
 הסנדל ובתשמיש המטה ' המלך והכלה ירהצו את
 פניהם והחיה תעול את הסנדל דבריר איעזר וחכמים
 אסורים ' .

האוכל ביום הכיפורים ככותבת הגסה
 כמזה וזכר עינתה והשותה כמלא לוגמיו חייב ' כל
 האוכלים מצטרפין לככותבת וכל המשקין מצטרפין
 למלא לוגמיו ' האוכל והשותה אינן מצטרפין ' .

לא בארה לשון
 התורה מניעה מאלו הכיפורים ביום נוס כיפור אבל אמר הכתוב
 לשון עינוי חמש פעמים אמר שבת שבתן ואמר שבת שבתן ואמר
 וכעשור לחרש ואמר אך בעשור לחרש ואמר והיתה זאת לכם ובהה
 הקבלה כי באו לאסור חמשה דברים מהנאה הגוף והם האכילה וה
 והשתיה והרחיצה במים והסיכה בשמן ונעילת הסנדל ותשמיש המ
 המטה וכל אלה מאלו המילות כשפירש מלת ענוי לפי שהם דמ
 רימוס ואסמכתות

משלו הון הכנסת נוטל ספרתורה ונתנו ל ראש הכנסת
 וראש הכנסת נתנו לסגן והסגן נתנו לכהן גדול וכהן
 גדול עומד ובקבל וקורא עומד וקורא אחרי מות ואך בע
 בעשור ונולל את התורה ומניהה בחיקו ואומ' יותר ממה
 שקריתי לפניכם כתוב כאן ובעשור שבחומש הפיקודי
 קורא על פה ומברך שמנה ברכות על התורה ועל
 העבודה ועל ההודייה ועל מחילת העון ועל המקדש ו
 ועל ישראל ועל הכהנים ועל שאר התפלה ' .

אצטלית לכן משלו להודיעך כי הקריאה אינה עבודה ומותר לו
 לקרות באזהב בגד שירנה ' ואמר אם רצה בבגדי בוך קורא הודיעך
 כי מותר לו ללבוש בגדי כהנה אפילו שלא בשעת עבודה כי העיקר א
 אצלנו בגדי כהנה נהגו ליהנות שלא בשעת עבודה ' והיו נותנין
 ספר תורה מיד ליד לתפארת ונרולה והקריאה היתה בעזרת הנשים
 שמונת לאדם ליטב שם כי אמרו עומד רחיה שהיה יושב קורא לכן ' .
 אבל בעזרת ישראל ומה שאמרו לא יטב שם אדם כלל אלא מלכי
 בית דוד כלבד כמו שכתוב ויבא אהליך דוד וישב לפני ה' ומה שחייב
 שיקרא ובעשור שבחומש הפיקודים על פה לפי שאין אדם אחד קורא
 בשבט שפיר תורת משום פנים ראשון ' ואין ראוי לגבול ספר תורה אלא
 בצבור משום כבוד ולישק לא היה גולל ספר תורה כדי שיוצ
 לחומש הפיקודי ולא היה בכ קורא בשם שני משום פנים ראשון נמנח
 שקרא על פה ' ואלו השמנה ברכות הראשונות אשר בחר בנו מכל
 הכתובים וכו' ' ואחר שישלים קריאתו מברך אשר נתן לנו תורת וכו' ' .
 והיא הברכה השנית ' והשלישית רצה ה' חלה לנו ' והרביעית מודים
 אנחנו לך ' והחמישית שלח לנו והשישית מתפלל בהתמדת השכינה
 במקדש ' ושקיים השם הדוד והודו ' והשביעית יתפלל שיברך ' השם
 ככהנים ויהי כל קרבנותיהם וכיוצא בזה והשמינית יתפלל שיושיע
 השם לישראל וינילם וחותם ברוך אתה ה' שומע תפלה ' .

הרואה כהן גדול כשהוא קורא אינו רואה פר ושעיר
 הנשרפים ' והרואה פר ושעיר הנשרפים אינו רואה ב
 כהן גדול כשהוא קורא ' לא מפני שאינו רשאי אא
 שהיתה דרך רווקה ומלאכת שניה היתה כאחת ' .

הודיעך כי מותר לאדם שיכח מלראות עבודה וילך לראות עבודה א
 אחרת ' .

אם בבגדי בוך קורא וקידש ידיו
 ורגליו ופשט ירדו וטבל ועלה ונסתפג הביאו לו בגדי
 זהב ולבש וקידש ידיו ורגליו ' יצא ועשה את אילו ואת
 איל העם ואת שבעת בבשים תמימים כע שנה דבריר ' .
 איעזר ' ר' עקיבא אומר עם תמיד של שחר היו קריבין
 ופר העולה ושעיר הגעשה בחוץ היו קריבין עם תמיד
 של בין הערבים ' .

ר' אליעזר סובר כי סדר הקרבת יום נוס
 כיפור היא על סדר הכתובים והוא שיקריב תמיד של שחר ואחריו ע
 עבודת היום כאשר קדם בו הסיפור ואחריו תמיד של בין הערבים ל
 לפי שעבודת יום הכיפורים בחומש ויקרא ופר העולה ושבעה טב
 כבשים בחומש הפקודים ' ור' עקיבא אומר שהסדר הוא שיקריב
 תמיד של שחר ואחריו פ' העולה ושבעה כבשים לפי שהן קריבין
 מוסף ' והשם אמר בחושן מלכד ועלת הבקר וכו' ' וסוף חותה ל
 לתמיד של שחר ' ור' אליעזר אומר שכן הוא אבל לא ביום העבודה ' .
 ואחר כן עבודת היום ואחר כך שעיר הגעשה כהן ואחר כך אילן
 ואיל' העם ואחר כך אימורי חותה ואחר כך תמיד של בין הערבים ' .
 והלכה כר' עקיבא ' .

קידש ידיו ורגליו ופשט ירדו וטבל עלה ונסתפג הביאו
 לו בגדי לכן ולבש וקידש ידיו ורגליו ' נכנס להוציא את

טמאה וזולתם ולא יוכלו לכוונת בהם אין נותנין להם בתחילה האיסור החמור אבל נותנין להם האיסור הקל יותר אם נתישבה דעתן מוטב ואם לאו נותנין להם מה שהוא אסור יותר ממנו ומוטב כפי הווא שיתאכלו החכמים שאם יניחוהו יתאכל החדי' וכס שם העיקר איזה עקר שיהי' ואין הלכ' בר' מתייה בן חרש כזה שהני' מתי' להאכיל לאדם כיום נוס' כשפור הכבד של כלב שוטה כשנשך כי זה אינו מועיל אלא בדרך סגול' ויחכמים סוברים כי אין עוברין על המצות אלא ברפוא' בלבד יל' ברברים המרפאין ב'טב'ע והוא דבר אמיני הויאזו הדעת והסכנין הקרוב לאמת' אבל להתרפאות ברברים שהם מרפאים כשגלות' אשו' צי' כחם חלוש אינו מצד' הדעת וכס'ינו דמוק והיא טעם' חלושה מן האונע' וזה העיקר דעשו וז' דקו כי הוא עיקר גדול ואמר' כל ספק כשנז' דוחה את השבת להזהירך ולזוזי אנתך להקד' ולהתקד' בזה הענין' ושל' לאחריו ואשילו בשבת הראשונה מן החלי שהחולה סובל חולני' ושל' לאחר מ' ספק החולי' יתמיד עד לשבת האחרת וכנשך לחלל עליו השבת על כן נתייחסו היום עד למחר כדי שלא כחלל עליו שני שבתות'

ז מי שנפלה עליו מפורת ספק הוא שם ספק אינו שם ספק חי ספק מת ספק נברי ספק ישראל' מפקחין עליו מצאודו חי מפקחין עליו ואם בת יערהו

מפקחין פי' שמפקחין ומחפשי' אותו וכשמיגע לחוטמו ולא כמנא בו כשמה אז אסור לו לחפור יותר לפי שבגדאי הוא מת' ואם מנא חי אצט' שהוא כענין שאינו יכול לחיות אלא זמן מועט וימוק לפי שעה חופרין עליו ומוציאין אותו והוא ענין אמרם מנאודו חי מפקחין עליו ואמרם אם מת יניחוהו כי מן החכמים סובר מניחין את המת מפני הליקה והדוענו ככאן שמניחין אותו תחת המטלת ואין על ז זה חולק'

ח חטאת ואשם ודאי מכפרין מיתה ויום הכיפורים מכפרים עם התשובה והתשובה מכפרת על עברות קלות על עשה ועל לא תעשה על החמורות היא תולה עד שיבא יום הכיפורים וכפר'

שמואל אלו העיקרי' וסמך עליהם והוא כי כשהאדם שונב בעשה ולא תעשה אז מויד בעשה וע' ועשה תשובה מכפרין לו לח' וזה תשובה הוא שיתרה אדם על שנומניו לפי השם ויתכחם על מה שחטא ויקבל עליו שלא ישוב ל' לאעז עון לעולם אמר' בודני והפרישה מן העון ומוד' ועוב' יוחס' ואמר' בהרטה על קעון כי אחר שובי' כחמתי' וכשהזיד בלאו ועשה תשובה תשובה תולה ויום הכיפורים מכפר' וכשעבד כבדיתת נכמיתת בר' כמס שהוא חייב עליו חטאת או שחטא חטא שהוא חייב עליו אשם ודחי' והבי' אשמו וחטאתו ועשה תשובה כתכפר לו כמקומו לחלתי' ולשון הכתוב הוא כי מביא חטאתו בדרך תשובה שכ' והתודה אחר חטא עליו' וכשהזיד בכריתות ובמיתות בר' ועשה תשובה תשובה ויום הכיפורים תולין ויסורין ממקדן אז וכשימות נבמדה כ כשרתו הוא שכ' אם יכפר העון חזה לכס עד תמותו' אבל זה כשעבד ברכונו אבל באונס פטור' וכל זה שאין עבודת יוס' הכיפורים אבל בזמן שהיתה העבודה כבד ידעת כי כשעמד המטלת היו מתכפרין כל העונות במו שכתב בתחילת שבועות'

ט האומר אחטא ואשוב אחטא ואשוב אין מספיקן בידו לעשות תשובה אחטא ויום הכיפורים מכפר אין יום הכיפורים מ מכפר' עברות שבין אדם למקום יום הכיפורים מכפר' ושבינו לבין חברו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חברו' את זו דרש ר' אלעזר בן עזריה מכל הטאיתכם לפע יהודה ת תתירו' עברות

ועיקר איסורן הכלל' וכולן יתחייב העושה אחת מהם מכת מדרות וזהו ענין אמרם חסור מלבד האכילה והשתיה שהוא חייב כרת כשאכל שיעור הזכר ואם אכל פחות מכשיעור הוא אסור וחייב מכת מדרות' אמר הש"י בעובר על העני' והאכרתי את הנפש שהיא מקריב עמה' וכל' הקכל' דבר שהנפש תלוייה בו זו אכיל' ושתיה ואמר המלך והכלה' המלך כריך' שהיה עמו קנוי אמר מלך ביפנות תחזיקה עיניך וכן הכלה כדי שלא תתגבה על בעלה ולפיכך התרנו להם רחיצת פניהם' וכונת בגסה תמרה גדולה אמרו כונת בגסה שאמר חסיר' מכבדה' ופי' גרעיקתה ידוע ומלת' לנגמיו הוא שיטתה כל כך שכשמתקן אותו שעתה לבד אחר משי' יהיה אותו הנד' כולט ונחמה' ויממה שאתה חייב לזכרו תמיד כי כל השיעורים שהם בכל התורה שהם הלכה למשה מסיני' והלכה כר' אליעזר'

א אבל ושתה כהעלם אחד אינו חייב אלא חטאת אחת' אכל ועשה מלאכה חייב שתי חטאות' אבל אוכלין שאינן ראויין לאכילה ושתה משקין שאינן ראויין לשתיה שתי ציר' או מורים פטור' התינוקות אין מענין אותם ביום הכיפורים אבל מחנכין אותן קודם לשנה קודם ל' לשתים בשביל שיהיו רגילין במצות'

כ"ד הוא מה שנותת מן הדג כששורין אותו במלח' מוריס ידוע מחנכין אותו כלומר מל' מדין אהי' מגזירת חנון לבקר' ומרבי' אהי' להתעבות קודם שיהיו חייבין ב'עני' בשתי' שנים לכריאים וכשנה אחת לחולי' ורע' כי הזכרים משלש עשרה שלמים חייבים' והנקבות משנים ע' עשרה שנה שלמי' הם חייבות להתעבות מרארית' אם קניא שתי סעירות כי הנקבות סובלות התעבי' יותר מהזכרים לפי שמוג הזכרי' הם והנמש מעט יותר והזכרים והנקבות מלאך עשרה שנה מתעבין כל היום כל' מדרבנן כדי לחנכן במצות' ומתעבה שנים ומעשרה שנים מתעבין לשעתי מן היום בין זכרים בין נקבות כשנה כדי שית' שיתכבו במצות ואין מחללין אותם עד שיערם הרעב'

ה עוברה שהריחה מאבילין אותה עד שתשוב נפשה' חולה מאבילין אותו על פי בקיאים' אם אין שם בקיאים מאבילין אותו על פי עצמו ער שיאמר די'

בן עוברה שהריחה כשר קדש או כשר חזיר וכשעדר טבעה ותאותה לטובל מחללין אותה ממנו עד שתת' פתית שכ נפשה' ובק' איה' הם המהירים במלאכה ונזנה בו כ' ככאן הכק' אים מן הרופאים נכזה הענין משפטים אברהם לך' והוא כי החולה כששאל לטובל אשילו כל הרופאים אומרים אינו נריך מ' מאבילין אותו על פי עצמו ער שיטבע' ואם הורה רופא בקי שהוא צריך לטובל והוא אומ' אינו צריך מאבילין אותו על פי רופא' וזין ש' שומעין לחולה ואם נחלקו הרופאי' ואמר מוקפתן כריך מוקפת אינו צריך שומעין לרובם' ואם הם בשנה כמנין וכחכמי' ככפי' סכריתנו מאבילין אותו כי העקר אכלנו ספק נפשות לקל'

ו מי שאחוז בולמו' מאבילין אותו אפילו דברים טמאי' ער שיאורו עינו' מי שנשבו כלב שוטה אין מאבילין אותו מחצר הכבד שלו ר' מתייה בן חרש מתיר' ועוד אמר' מתי' בן חרש החושש כפי' מסילין כתובו סם בשבת מפני שחזא ספק נפשות וספק נפשות דוחה את השבת'

כולמוס מין ממיני החוליים שנוכל' בו האדם ואינו מרוב כלל וזה החולה מין ממיני החלאים ה' הנקראים בלשון חכמים ככפי' ויארע לאלו הזכרים ככאן כמו כס נשיכה כפי' האסנומסא וכשיאכלו יקל מעליהם ויאורו עיניהם' ודברים טמאים הם הדברים האסורים כקניי' ורמשים וכמהמה טמ'

שכין ארם למקו יום הכפורי מכפר ושבינו לבין חברו
אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חברו
אמר ר' עקיבא אשריכם ישראל לפע מי אתם מסהרין
ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים שג' וזרקתי עליכם
מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גילוליכם
אטהר אתכם ואום מקוה ישראל ומה מקוה מטהר
את הטמאים אף הקבה מטהר את ישראל

אחטא ויום הכפורי
מכפר אין יום הכפורים מכפר כמו אמרם אין מספיקין בירו לעשן
תשוכה ולפיכך לא יעזרוהו השם שיעשה בנוס כגור מה שראוי לו
לו לעשות כדי שיתכפרו לו עונותיו באותו היום וסעוד המשתלח
אינו מכפר עבירות שכין ארם לחברו

פליקא מסכת יומא

מסכת סוכה

סוכה שהיא גבוה למעלה מעשרים אמה פסולה
ר' יהוד' מבשיר' ושאיני גבוה עשרה טפחי'
ושאין לה שלש דפנות ושחמתה מרובה מצלחה פסולה
סוכה תישג כי שמאי פוסלי' ובית הלל מבשירין איזוהי
סוכה ישנה כל שעשאה קודם לחג שלשים יום אבל אם
עשאה לשם החג אפילו בתחלת השנה בשרה

העקר אנלנו
סוכה דירת עראי בעינן ולפיכך אין ראוי להיות גבוה יותר מעשרים
אמה זר' יהוד' סבר סוכה דירת קבע בעינן ולפי' הוא מתיר שתהיה
גבוה אפילו בתכלית הגובה ושיעור רחבה לא פחות משבעה
טפחים באורך על שבעה טפחים ברוחב וכבר קדמו לך בזה הסדר
עקדים מכלל כל פחות משלש כלבוד דמי ומהם כי שיעור מקום לא
יהיה פחות מארבעה טפחים ואמרם ושאין לה שלש דפנות שיהיו
שני הכתלים בזוירים והכתל השלישי אפילו לא יהיה בו אלא טפח ו
ומשהו יתן אותו בפחות משלשה סמך לדופן ער שיהיה הכל שיעור
מקום ולזו הסוכה שלש דפנות היא אסוה שיהיו לה שלשה כתלים
גמורות דבנות בגבולא יטרכול בר אחר וזו היא נורתה

והנורה השכית שיהיו לה שני כתלים רבוקים
ותצטרך לכתל שלישי יהיה בה יותר מטפח ויע
ויעמידה בפחו משלש סמוך לדופן ער שיהיה
עם החלל שיש בינו לבין הכותל ארבע טפחים
ונריכה נורת פתח וזהו נורתה
והנורה השלישית היא
שיש לה שני כתלים זה כנגד זה ותצטרך לכותל
שלישי יהיה בו יותר מארבעה טפחים ו
ויעמידה בפחות משלש ויהיה בו שיעור
סוכה קטנה והיא שבעה טפחים וזגם כן
צריכה לנורת פתח וזו היא נורתה

זו הנור' האחרונ' היא צריכה
לר' ומשהו לפי שהשני כתלים
מוברלים וכבר קדם לך בע
כשי ובין נורת פתח שאמרנו
קנה מכאן וקנה מכאן וקנה
על גביהם ונס בארנו שאין
אנו צריכים שידבק קנה שעל
גביהם בהם ואמרנו שחמתה

מרובה מכלתה פסולה היא ראייה שאם חמתה וכלתה שוין שהיא
כשרה יזוה יראה בקרקע אס כחא שיער' השמש בקרקע כשיש' הכל
זל' שיהיה כשיעור המקום שביסה אותו מגב הסוכ' ואין בו שמש כלל
שהיא כשרה לפי שהקנים שבגג הסוכה שמהם נכבש השמש פחות
מן הסוכ' וזה יתבאר בחכמת הראיות בקרא בעי' עלם אלמנטוב
במופת שהשמש כשכב' על חור או חלון שיהי' אורו בארץ ית' ברול

מאותו חור בהכרח ואין הלכה כר' יהודה
העושה סוכתו תחת
האילן כאלו עשאה בתוך הבית סוכה על גבי סוכה
העליונה בשרה והתחתונה פסולה ר' יהודה אומר אם
אין דיורין כעליונה התחתונה בשרה

רובה באמרנו דיורין
סלח תהיה ראויה לדירה והוא כי כשתהיה התחתונה חלשה כל כך
שאכה יכולה לסבול בשום פנים מה שפורשין עליה מכריס וכשתהיה
אין מחלוקת כי התחתונה כשרה לפי שאנחנו על גבי העליונה כסמוך
וא' היא חזק כל כך שתכני לקב' מה שפורשין עליה מכריס וכשתהיה
אין מחלוקת כי התחתונה פסולה ואם יכולה לקבל כריס וכשתהיה
על ידי הדחק והגב מתכוננע בהם כזה חולקין ר' יהודה ונחמיה ו
וכל זה בתנאי שיהיה החלל שבין שתי הגגות עזרה נפחים או
יותר אבל שחמת מעשר תהי' התחתונה כשר' ואין הלכה כר' יהודה

ג

פרס עליה סדין מפני החמה או תחתיה מפני הנשר או ש
שפרס על גבי הקינוף פסול אבל פורס הוא על גבי ג
נקליטו המטה

כשר הוא דבר הנושר מן העליון והלובנים מן הנמחים שמכבבין בהן
וקיף מוח ארבעה עמודים וכשפרס עליהם יהיה גב ותהיה סוכה כ
בתוך סוכה וכתבאי שיהי' בגובה העמודי' טפחים או יותר ונקליטו
המטה הם שני עמודים בלבד וכשפרס עליהם אינו סכך ואם פרס
מסך תח' בגובהו לכני הר' היא כשר' מפני שפרט ואמ' מפני הנשר

ד

הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת ואת הקיסוס וסיכך
על גבן פסולה אם היה סיכך הרבה מהם או שקצצו
בשרה וזה הכלל דבר שחו' מקבל טומא' אם אין גדוליו
מן הארץ אין מסבבין בו

ואם היה הסיכך הרבה מהם כשרה
בתבאי' שיקון אותן כי אם לא קצצו ינטרף סכך כש' נסכך פשו' ופסולה
לפי שאין מותר לסכך בנמחים בעודן מח' בריס לקרקע מן הטעם ש
סוכה עור' ואמר לא סקצנו בשרה בתבאי' כי כענין חותן ואו' תהיה
כשרה ואעפ' שרוב הסוכה מזה מנתן או הדלעת כדי שיהיה כעשה
לשם סוכה כי העקר אנלנו חב' הסוכה תעשה לך ואמר תעשה ולח' מן
העשוי' וזה העקר הנזכר כי כל שנדלגו מן החיץ אינו מקבל טומא'
והוא שלא יהיו בגון מחלואות ובגדי פשתן וכלי' עץ שמקבלים כלם
טומאה הוא עיקר אמייתו וראוי לסמוך עליו והרמז בזה אמר הש' חב'
חסוכו תעש' לך שבעת ימי' וגו' וכא' בקבלה בפסולת גרין ויקב הכתו'
מדבר' ענינו שתהיה הסוכה מהם וכיוצא בהם

ה

חבילי קש וחבילי
עצים וחבילי ורדי' אין מסבבין בהם אם התירם בשרות
ובלן בשרות לרפוח

כחוש שמא ישים אדם מתחילה חבילתו האגוד' ליבש או להכני' קודם
החב' וימלך אחרי כן ויניח' להיות סוכה והוא אס' מן הטעם שזכרנו
תעשה ולא מן העשוי' דל' שאינו עשוי לכל רק ליבש ולפי' הטורח והו
התיר אותן החבילות כדי שיהיה מעשה לשם סוכה ולפי' כן צריך
להתיר החבילו' מפני' זה חששנו וכאסו' עשיית הסכך כחבילו' הקשורו'

ו

מסבבים בנסרים דברי ר' יהודה ר' מאי' אוסר נתן עליה
נסר שהוא רחב ארבעה טפחי' בשרה ובלבד שרא' יישן
תחתיו

נסרים הם הלחות אס היו אותם הנסרים קצרות שאין כרחקן
שלשה טפחים מותרה לסכך בהם לרברי הכל לפי שהן סקכים וחס'
היה ברוחב כל נסר מהן ארבעה טפחים שהוא שיעור מקום אסוד ל
לסכך בהם לרברי הכל' ואם היה רוחב אותן הנסרים פחות מארבע
ויותר משלשה בזה חלקנו ר' יהודה זר' מאיד' ר' יהודה מתיר לסכך
בהן לכי' שהן פחות מארבעה ואין בהם שיעור מקום זר' מאיד' אוסר
לפי' שהם יותר משלשה טפחים ויניחו' מתורת לבד' והלכה כר' יהודס

מן הסוכה אוכלין ושותין עראי חוץ לסוכה
ה מעשה שהביאו לרבן יוחנן בן זכאי למעום
את התבשי וזרב גמליא שתי כותבו ודלי של מים אמרו
העלום לסוכה וכשנתנו לו לר צדק אוכל פחו מכביצה
גמלו במפה ואכלו חוץ לסוכה ולא בדרך אחריו

האילנות אינן ראויות שהיו רשבות הלל בשני תבאים . האחד שיהיו
אותן האילנות בתכלית העובי והחזק כדי שלא תביעם הרוח ויטנו ל
לארץ כאשר יקרה לענפי הדק . והשני שימלא ראש האילן ובין ענפיו
כתבן וכיוצא בו כדי שתתקיים ולא יניענו הרוח כי העקר חלנינו מ
מחינה שאינה יכולה לעמוד בפני רוח מזויה אינה מחינה ועוד עקר
אחר חלנינו העוסק במזנה פגור מן המזנה . ואמר חולין פגורין
מן הסוכה וחליו חנוי קל ביותר . ואכילת ערפי הוא שיאכל אדם
שיעור מועט לא ישוב עליו לבעורה . אכל חכלו לדהנה האותו על
שימור סעודתו אחר כך . וזה המעשה הביאו ללמד כי המדקדק על
עמו ואינו אוכל ושותה דבר מן לסוכה קרי זה משוכח . אעפי שאין
בו חיוב .

ר' איעור אומ' יד' סעודות חייב אדם לאכל בסוכה
אחת ביום ואחת בלילה . והבמים אומרים אין לדבר
קצבת חוץ מלילי יום טוב הראשון בלבד . ועוד אמר ר'
איעור מי שלא אכל בלילי יום טוב הראשון ישלים ב
בלילי יום טוב האחרון . והבמים אומרים אין לדבר
תשלומין על זה נאמר מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא
יחבל להמנות .

ר' אליעזר אומר כי מה שאמר הכתוב בסוכות תשבו סעדה
ימים וחיוב האדם להשתמש בסוכה כמו שמשתמש בביתו תמיד א
אכילתו ביום ואכילתו בלילה . וחכמים למידן חמשה עשר בתשרי
מחמשה עשר בניסן כמו שאכילת מנה בלבד לילה ראשונה מנוה ו
ואחר כך אם רצה לאכל או לזנוס או לאכל פירות הרשות בידו כמו ש
שארנו במקומו גם בן בסוכות . ומה שאמר ר' איעור ישלים רונה
לומר שיאכל מן הפירות שנים ממה שהוא רגיל לאכל מהם כל ל
לילה ולילה . אכל הלחם והבשר אין עולין לו לשתי סעודות . ואין
הלכה כר' אליעזר .

ז מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחו
בתוך הבית בית שמאי פוסלין ובית הלל מבשירין אמ'
בית הלל לבית שמאי מעשה שהלכו וקנע בית שמאי ו
וקנע בית הלל לבקר את יוחנן החורוני ומצאוהו ראשו ו
ורובו בסוכה ושלחו בתוך הבית אמ' להם בית שמאי
משם ראיייה אף הם אמרו לו אם כך היית נוהג לא ק
קיימת מצות סוכה מימך .

ח נשים ועבדים וקטנים פטורים
מן הסוכה כל קטן שאינו צריך לאמו חייב בסוכה .
מעש' שילרה בלות של שמאי הוקן ופיהת את המעויבה
וסיכך על גבי הפטה בשביל הקטן .

אמר רש"י כל האזרח
בישראל ישבו בסוכות . ובאר רמב"ם כי זה להנציח נשים ועבדים ו
וקטנים . והטעם שאינו צריך לאמו כגון קורא לאמו בשעה שעומד
משכנו במנהג נערים הקטן . ואין הלכה כבית שמאי שהחמיר .
וחייב הסוכה לזכרים כולם ככל הפנים .

ט כל שבעה הימים
עושה אדם את סוכתו קבוע ואת ביתו עראי וירדו גשמים
מאמתי מותר לפנות משתכרה המקפה . מושלך אותו
משל למה הדבר דומה לעבד שפא למוזג לקונו ושפך ה
הקיתון על פניו .

ענין קצת הוא עקר ועמוד . והוא שיעלה כליו הכאים לסוכה . ויניע
אותם בהנעה כלה וטובה שיש אלנו ויגדל לבאותה . ויאכל וישתה
בה . וישן בה וישים ביתו כמו בית השימוש . והסוכה כמו בית
הדירה . וכריחה כלשונה הוא כמו הפסד . ומקפה הוא מרק הקרום
והקפא לפי שרוב בני אדם מואסין אותו ומעט מים מפסיד אותו .
וכתבו זה במקפה של גריסין והוא הפולין הטחונין . לפי שהתבטל
שעשה מהם הוא נפסד מהר במים . וירידת הגשמים בתחלת ה
הסוכות רמו כי השם אינו מקבל מ'ש"הם כדכונן .

פרק שלישי
לולב הגזול והיבש פסול של אשרה
ושל עיר הנדחת פסול . נקטם ראשו . נפרצו עליו פסול
נפרדו עליו כשר . ר' יהודה אומ' יאגרנו מלמעלה . צינע
הר הברזל בשרות כל לולב שיש בו שלשה טפחים כדי
לנענע בו כבשר .

מזנה הבאה בעבירה אינה מזנה . ולפיכך לולב
הגזול נשל אשרה נשל עיר הנדחת פסול . וזו האשרה היא שיהיה האילן
הזה נעבד ויעוד יתבאר חילוק אליו האשרות בעו וכבר ידעת אמרו
יתברך ולא ירבה בידך מאומה מן החיים . ואמרו יתברך פרי עץ הדור
וכאה הקבלה כי כולם בריכין הדור . ולפיכך נפסול לולב יבש לפי ש
פאין לו הדור כפרנו עליו הוא שישתכרו עליו מגב הלולב שהם
קבועות בו . ויהיה כמו לגלג עליו הפוכין כזו הנורה .

ונפרדו עליו הוא שיפרדו עליו ק
קנתם מן קנתם כזו הנורה ודעת
ר' יהודה כי כל לולב צריך חליו אגב
שיאגרו אותו . כדי שיתקבצו עליו
ק' כזו חזק . וכמקום ידוע מארץ
ישראל יש דקלים שב' יאית הלולבי
לשם הם ראש עלה של זה כנר
עקרו של זה ואין מורכבות קנתם על קנתם . כשאר הלולבים כזו
הנורה .

והם נקראים בני הר הכרזל : ואמר שלמה
טפחים כדי לנענע אותם . רונה בו וכדי לנענע
ענינו כדי שיאחזו בידו וינענעו והוא שיעור
טפח . ומן החיוב שלא יהיה הלולב פחות
מארבע טפחים מן הטפחים שכל טפח מהם א'
ארבע אנכשות בגודל שהוא הבהין והמדה ת
תקום מגב הלולב ומתחת עקר השני עליו התואמים שהם כראש ה
הלולב . ואין הלכה כר' יהודה .

ב הדם הגזול והיבש פסול של אשרה
ושל עיר הנדחת פסול נקטם ראשו נפרצו עליו או שהיו
ענבין מרוכות מעליו פסולה . ואם מיעטן כשר ואין
ממעטן ביום טוב .

ענביו הם קודעים ט"ס בו ובתבאי שיהיו
אותן הנרענים שחורין או אדומים . אבל אם היו ירוקים אפי' היו יותד
מן העלים כשר . ואמר נקטם ראשו פסול . אינה הלכה .

ג ערבה
גזולה רבשה פסול של אשרה ושל עיר הנדחת פסולה
נקטם ראשה נפרצו עליה והצפצה פסולה . כפושה
שנפלו מקצת עליה ושל בעל כשירה .

ד שמה יעלה על
הדעת כי ערבה אינה באה אלא ממקום המים לפי שאמר הסתוב ו
נעריב כחל . לא רצה אלא להודיע המין ביד זה מקום שיצמח ואמרו
נקטם ראשה פסולה . אינה הלכה .

ה ר' ישמעאל אומר שלשה
הדסים ושתי ערבות . לולב אחד ואתרוג אחד אפילו
שנים קטומין ואווד שאינו קצום . ר' טרפון אומר אפילו

שלשתן קסומין ר' עקיבא אומר כשם שלולב אחד ואתרוג אחד כך הדם אחד וערבה אחת

דע כי שיעור ערבה והדם באורך שלשה טפחים מן הטפחים היחשים שהן ארבע אצבע בגדל והלכה כר' שמעאל בר' טרשן

אתרוג הנזול והיבש פסול של אשרה ושל עיר הנדחת פסול של ערלה ושל תרומה טמאה פסול ושל טהורה לא יסול ואם נטל כשר ושל דמאי בית שמאי פוסלוק ובית הלל מכשירין ושל מעשר שע בירושלם לא יסול ואם נטל כשר

עילה ותדומה טמאה הם מכלל הדברים הטעונים טריפה כמו שכתבאר בזרעים ולפיכך הוא פסול למאמר השי' ואלו אינן ראויין לאכילה בשום עבים והעקר אצלנו שאין מביאין קדשים לטומאה וטבר בטובה זה העקר כמה שקדם והמחללות כולם אינן מקבלות טומאה עד שיפול עליהן אחת מן משקין כמו שיתבאר לנו העקרי ועשיהם במסכת משקין ולפיכך לא כתיב לה בתחלה שיטול אתו וב מהרומה טהורה ושל מעשר שני שמתאכסר אותה לטומאה ומה שיחד ואמר בירושלם לפי שמעשר שני אינו ראוי לאכילה אלא ב בירושלם וחזן לירושלם יסדה כמו שכתבאר במקומנו ומה שהתירו אתרוג של דמאי לפי שהדמאי אובלין אותה העניים כמו שכתבאר במקומנו ואם רצה להקדיש ככסיו ויהיה עבוי יהיה זה האתרוג של דמאי מותר לנ לאכילה וכיון שיש בו נד היתר שהיה ראוי לאכילה מ מותר לברך עליו

עלתה חזוית על רובו צטלה פטמתו נקב נקלף נסדק חסר כל שהוא פסול עלתה חזוית על מיעוטו נטל עוקצו נקב ולא חסר כל שהוא כ כשר אתרוג הכושי פסול הירוק כבתרן מאיר מכשיר ר' יהודה פוסל

פטמתו הוא החד היוצא מעקר האתרוג אם היה הנקב מפולש אפי' צמחה פסול ואם אינו מפולש עד שיהיה כאיסור ואיסור רביעית המנעה ומשקל האיסור ארבע שיערות ואינו רובה בכף לק שתייה כחלפת הקליפה הידוקה עד שיראה הלכה כי זה ככלל באמת חסר כל שהוא אבל רובה לומר שנקלף ממנו בלד רק מאד מ מאות הגלד הידוק וכתבא שיהיה נקלף כולו אבל אם כשאר מוכנו דבר מועט שלא נקלף כדי הוא כשר ואמר חסד כל שהוא פסול ב'ט ראשון בלבד אבל בשאר הימים לא ומה שאמרו שגוף כשר כש עלתה חזוית על מיעוטו כשתי תבאים האחד שתהיה חזוית אחד במקום אחד אבל אם היו שתיים בשני מקומות אפילו היו אותן המקומות כשיטרפו מיעוט האתרוג פסול והתבאי השני שלא תהיה החזוית כשמתנו כי כשהיה טום שינוי כשימתנו הרי זה פסול והלכה כר' יהודה

שיעור אתרוג קטן ר' מאיר אומ' כאנו ר' יהודה או' כביצה והגדול כרי שיאחו את שניהם בידו אחת דברי ר' יהודה ר' יוסי אומ' אפילו אחד בשתי ידיו

הלכה כר' יהודה באמר כבינה וכר' יוסי באמר אפילו בשתי ידיו

אין אונדן את הלולב אם ממינו דברי ר' יהודה ר' מאיר אומר אפילו במשיחה אומר ר' מאיר מעשה באנשי ירושלם שהיו אונדן את לולביהם בנימונות של זהב אמ' לו ר' יהוד' משם ראיה ממינו היו אונדן אותו מלמט והיכן היו מנענעין כהודו לה תחלה וסוף אף באנא ה' הושענא כדברי בית הלל בית שמאי אומ' אף באנא ה' הצליחנא אומר ר' עקיבא צופה הייתי כרבן גמליא ור' יהושע שכל העם מטרפין בלולביהן והם לא נענעו לא באנא ה' הושענא בלבד טמ שכתבאר ולא היה

בידו לולב משיב לביתו יסול על שולחנו אם לא נטל בשחרית יסול בין הערבים שכל הדם כשר ללולב

מי שהיה עבר או אשה או קטן מקרק אותו עונה אחריו מה שהן אומרים ותהי לו מארה אם היה ג גדול מקרא אותו ועונה אחריו הללויה

לפי שאמר בתחלה כר' לנענע שהודיעך כי מנענע הנענע הודיעך והיכן מנענעים נזרת זה הנענע מולך ומביא מעלה ומזכיר והלכה כר' מאיר ואין הלכה כר' עקיבא

מקום שנדגו לכפול וכפול לפשוט יפשוט לברך אחריו יברך הכל כמנהג המדינה הלוקח לולב מחכרו כשביעית תתן לו אתרוג במתנה שאינו רשאי ליקחו ממנו בשביעית

לכפול הוא שיקרא מאורך כי עביתני עד סוף ההלל כל מילה ומילה שני פעמים ולכפול הוא שיקרא כל מילה פעם אחת כמו שקורין כל ההלל והכרחה על ק קדימת ההלל קודם קדימתו חובה בכל מקום ואין הדבר הולך אחר המנהג וכבר קדם הדיון בפירות שביעית כי אין מותר לעשות מהם סמורה ולא ליתן דמיהם לעם הארץ והעקר אצלנו אתרוג בתר ל לקטתו אוליין וכיון שכל קט בשנה שביעית ינו כדן פיוה שביעית כדא שגמיר בשנה ששית אבל הלולב מותר למכרו כמו העצים ואין קדושת שביעית חלה עליו

בראשונה היה הלולב נטל במקדש שבעה ובמדינה יום אחד משהרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא הלולב נטל במדינה ש שבעה זכר למקדש ושיהא יום הנף כולו אכור

מדינה היא כל העיירות שבארץ ישראל מלבד ירושלם וכבר בארנו זה במסכת מעשר שני ויוכ הכף הוא יום ששה עשר מביא שאמר בן השם והניף את העמר ודרש רבן יוחנן בן זכאי אחד היו בן הבית יום ששה עשר מביא אכור לכל מדע כל היום והיו ענין התקין יצן אמר מאי התקין דרש והתקין ועוד יתבאר עקרי זה המאמר וטעמו במסכת מנחות והלוי התקנות כולם הלכה בכל מקום שנמנע מהם דבר בכל המענה

יום טוב הראשון של הנ שחל להיות בשבת כל העם מוליכין את לולביהם לבית ה הבסות כל אחד ואחד מביר את שלו ונטל מפני שאמרו אין אדם יוצא ידי חובתו ביום טוב הראשון של דג ב כלולו של חברו ושאר כל ימות החג יוצא אדם ידי חובתו כלולו של חברו

אמר השי' ולקחתם לכם ביום הראשון וכאה הקבלה לכם משלכם ואם נתנו במתנה יצא ואפילו ת תהיה המתנה על מנת להחזיר כי העקר אצלנו מתנה על מנת להחזיר שמה מתנה ומותר לתת מתנה ביום טוב

ר' יוסי אומר יום טוב הראשון של הנ שחל להיות בשבת שכת זה והוציא את הלולב ברשות הרבים פטור מפני שהוציאו ברשות מקבלת אשה מיד בנה ומיד בעלה ומחזר למים בשב ר' יהודה אומר בשבת מחזירים ביום טוב מוסיפין ובמועד מחליפין כל קטן שיש בו דעת לנענע הייב כלולב

כתבא שיניחו אותו הפך או שיניחו ככלי שהרי לא יצא ידי חובתו אבל אם נטלו בידו והוציאו שגב חייב חטאת כי העקר אצלנו מ מדאגבהיה כפך ביה וכיון שיצא ידי חובתו לא נאמר להוציאו ברשות והלכה כר' יוסי והלכה כר' יהודה

פרק רביעי

לולב וערבה ששה ושבעה ההלל

השמחה שמחה סוכה ועסוק

המים שבועה והחליל חמשה וששה

סוף יבאר אלן המאמרים

כולם אחת אחת

לולב שבועה ביצד יום טוב הראשון של חג

שחל לחיות בשבת לולב שבועה ושאר כל הימים ששה

הלולב כטילתו חוכה מן התורה כיום הראשון בכל העולם ונטילתו חוכה כל שבועת הימים במקדש בלבד וכן הוא לשון התורה וט שמחתם לפני ה' אלהיכם שבועת ימים ואמר השם ולהתקדם לכם ביום הראשון ונטילתו בבבולין ומה שחייב שלא לנטול הלולב בזמן הזה בשבת ביום טוב הראשון כדי שלא כחדש דבר והוא כי אנו לא היינו נוטלין אותו בחונה לארץ כינס הראשון שחל להיות בשבת בזמן שבית המקדש קיים לפי שלא היינו יודעים באמת ראש חדש המכוון לקביעות בית דין של ארץ ישראל והדבר על ענין הראיה והעבור שהוא בירכו אולי כחבר בו חיבור מיוחד לבאר בו מה שכתב על רוב בני אדם ומה שחייב לאסור נטילת הלולב בשבת שבתוך החג ונטילתו במקדש גורם שמה יטלנו בידו ויעבירונו ארבע אמות ברשות הרבים ולא נשינו הגזרה ביום טוב הראשון כי מנחת כל כך חזקה עד שהיא חוכה ואפי' בבבולין כמו שנתבאר העיקר

ג

ערבה שבועה ביצד יום השביעי של ערבה שחל להיות בשבת ערבה שבועה ושאר כל הימים ששה

זו הערבה היא הלכה למשה מסיני לנטול ערבה מלבד הערבה שבולב והיא מכהב הכבישים שהיו נוטלין אותה בלא ברכה ולא שמנו אותה ש עתידה שבת ביום טוב ראשון מפני שלא יתפרסם עביה אבל יאמרו מחמת הלולב שכלו היום כנגלו הערבה וגם כן לא שמנו א אותה שעתידה שבת שבתוך החג שמה יאמרו כמו שערבה דומה שבת כך ידחה הלולב וכבר בארנו כי לולב אינו נטל בשבת שבתוך החג אבל שמנו אותה שעתידה שבת כשתחול ביום השביעי כדי ש יתפרסם וזכה ויודע שהיא חוכה וכן אמרו כדי לפרסמה שהיא מן התורה וכבאן לא כחוש שמה יעבירונו ארבע אמות ברשות הרבים לפי שעבינה אסור לבית דין ושלוחי בית דין בקיאיין הם

ד

לולב ביצד כל העם מוליכין את לולביהם להר הבית ו והחוגם מקבלים מידם וסודרין אותן על גג האיצטבא והוקצם מצחין את שלהם בלשכה ומלמדין אותם לומר כל מי שהגיע לולבי בידו הרי הוא לו מתנה למחרת משכיפין ובאין והחוגזן מורקים לפניהם והם מחטפין ו ומכין איש את חברו וכשראו בית דין שהן באין לירי סבגה התקינו שיהא כל אחד ואחד נוטל בביתו ה מצות ערבה ביצד מקום היה למטה מירושלם נקרא מוצא יורדין לשם ומלקטין משם מרביות של ע ערבה ובאין וזוקפין אותן על צדי המזבח וראשיהן ב כסופין על גבי המזבח תקעו והרעו ותקעו בכל יום מקיפין את המזבח פעם אחת ואומרי אנא ה' הושיענא אנא ה' הושיענא ר' יהודה אומר אנו והוא הושיעה נא אותו היום מקיפין את המזבח שבועה פעמים

אפי' משמות הס' וכמו כן הוא כך אמרו המפרשים לתלמוד ואפי' אומר שהוא קורא ורומז למה שאנו ראו עתה כי אפי' אנו עתה הוא עתה הפסוק בא בשמירת ישראל וישועתם וכאילו אמר אתה שאמרת ראו עתה כי אפי' אנו הושיעה נא כמו שהבטחתינו ומקבת הגאונים אמרו שהוא רונה בו מי שאפי' והוא ברה הושיעה נא וזה על דרך השגט ופוא אמר יתעל עמו אכבי ברה

כמעשהו כחול כן מעשהו בשבת אלא שהיו מלקטין אותן מערב שבת ומנחין אותן ב בניניזת של זהב בשביל שלא יבמשו ר' יוחנן ב ברוקה אומר חריות של דקל היו מלקטין וחובטין על ג גבי המזבח ואותו היום היה נקרא יום חיבוט חריות מיד התינוקות שומטין את לולביהם ואובלין אתרוגיהן

ר' יוחנן אפי' כפנות תמרים אחת ללולב ואחת למזבח ואסור לאכול האתרוג בשביעי כי העיקר אכלנו כיון שאסור מקצת היום באסור כולו ולפיכך אמר התינוקות כי אינם מוקדקים באיסור והיתר ואין הלכה כר' יוחנן בן ברנקה

ח

ההלל והשמחה שמונה ביצד מלמד שאדם חייב בכבוד יום טוב האחרון שלחג כשאר כל ימות החג סוכ שבועה ביצד גמר מלאכול לא יתיר את סוכתו אבל מוריד הוא את הכלים מן המנחה ולמעלה בשביל כבוד יום טוב האחרון של חג

אמר השם יתברך והיית אך שמח ואמר יום טוב האחרון לשמחה

ט

נסוך המים שבועה ביצד צלוחית של זהב מחוקת שלשת לוגים חיה ממלא מן השילוח הגיעו לש לשער חמים תקעו והרעו ותקעו עלה בכבש ופנה לשמאלו ושני כפלים שלכסף היו שם ר' יהודה אומר של סיד היו אלא שהיו מושחרין מפני היין ומקבין ב במין שני חוטמין דקין אחר מעובה ואחד מודק כדי שיהיו שניהם בלים בבת אחת מערבי של מים ומזרחי של יין ערה של יין לתוך של מים או של מים לתוך של יין רבי יהודה אומר מ לוג היה מנסך כל שמנה ולמנסך א אומר לו הגבה את ירך שפעם אחת נוסך על גבי רגליו ורגמהו כל העם באתרוגיהם

כמעשהו כחול כן מעשהו בשבת אלא שהיה ממלא מ מערב שבת חבית של זהב שאינה מקודשת מן השילוח ומניחה בלשכה נשפכה או נתגלתה היה ממלא מן הכיור שהיין והמים המגולין פסולין מעל גבי המזבח

החוטם שהיה בספל המים היה דק יותר מאותו שהיה בספל היין כי ייכס היה עב יותר מן המים ור' יהודה אומר לוג של מים בלבד היה מנסך כל ח' ימי החג וכינסך המים בחג סלכה למשה מסיני ויש לנ דמוזים כסתרים בתורה ואותן שאינן מאמינין בתורה שבעל פה אינן מאמינים בכניסוך המים ולפיכך כפינסוך זה מים על רגליו רגמוהו כל העם באתרוגיהם לפי שהיה נדוקי שמינו מאמינין בכניסוך המים ו

פרק חמישי

החליל חמשה וששה זה החליל של בית השואבה שאינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב אמרו כל מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו

חליל הוא כלי מכלי שיר הנקרא בלשון ערבי מוזמאר והיו סם מינים רבים מכלי הכינור אבל לפי שזה הנח העקר השיר כתייחס אליו וכית השואבה סם המקום שהיו מתקנין לשמחה וקראו לו זה השם משום ששבתם מים בששון

ב

מוצאי יום טוב הראשון של חג היו יורדין לעורת הנשים ומתקנין שם תיקון גדול ומ ומנורות של זהב היו שם וספלים של זהב בראשיהם וארבעה סולמות על כל מנורה ומנורה

וארבעה ילדים מפרחי כהונה ובידיהם כרי שמן של מאה ועשרים לוג והם מטילים לתוך כל ספל וספל .
ג מב'אי מכבסי הכהנים ומהמיניהם היו מפקיעין ובהם היו מדלקין לא היתה חצר בירושלם שלא היתה מאירה מאור בית השואבה .

ד החסידים ואנשי מעשה היו מרקדין לפניהם באבוקות ואומרים לפניהם דברי תושבחות והלויים ב בנינרות ובנבלים ובמצלמים ובכל כלי שיר בלא מספר על שמנה עשר מעלות היו רדות מעזרת ישראל לעזרת הנשים בנגד חמש עשרה שיר המעלות ש שבת זילים שעליהן הלויים עומדים כשיר . עמדו שני כהנים בשער העליון היו רדות מעזרת ישראל לעזרת הנשים ושתי הצורות בידם קרא הגבר תקעו והריעו ותקעו . הגיעו למעלה עשירית תקעו והריעו ותקעו . הגיעו לעזרה תקעו והריעו ותקעו . היו תוקעין והולכין עד שמגיעין לשער היוצא למזרח . הגיעו לשער היוצא ממזרח והפכו פניהם למערב ואמרו אבותינו היו במקום הזה אחוריהם אל היכל ה' והפניהם קדמה והם משת'זוים קדמה לשמש . ואנו ליה וליה עיננו ר' יהודה אומר שזנע אותם לומר אנו ליה וליה עיננו .

ה תקעו בינו רונה לגמרי רונל התועלת והוא כי הם היו מתקנין מקדש להכניס ומקדש לנשים ומקדש הנשים למעלה ממקדש האנשים כפי של'א יס' דבלו האנשים בנשים . וכשאייר העזרה בכלל במקומה יתבאר לך עזרת הנשים וזולתה מן המקומות . ואומרי' אכליה וליה עינינו קוצר בדבר ולשונם היה כן חנו ליה . משתחיים ועבדנו ליה מיתלות .

ה אין פוחתין מאחת ועשרים תקיעות במקדש ולא מוסיפין על ארבעים ושמונה בכל יום היו שם אחת ועשרים תקיעה שלשה לפתיחת שערים . תשעה לתמיד של שחר . ותשעה לתמיד של בין הערבים . ולמוספין מוסיפין עוד תשע . בערב שבת מוסיפין עוד שש שלשה להפטיר את העם מן המלאכה ושלשה להבדיל בין קדש לחול . יערב שבת שבת החג היו שם ארבעי' ושמונה תקיעות שלשה לפתיחת שערי' ושלשה לשער העליון ושלשה לשער התחתון ושלשה למילוי המים . ושלשה לגבי מזבח . תשעה לתמיד של שחר . ותשעה לתמיד של בין הערבים . ותשעה של מוספין . ושלשה להפטיר את העם מן המלאכה . ושלשה להבדיל בין קודש לחול .

ו אין מוסיפין על ארבעי' ושמונה רנה בזה על חרוז כי יתקן בקצת השנים שיהיה בני יום יהיה בו שכנה וחמשים תקיעות והוא כפי חול ערב פסח בשבת . וכבר קדם לך בפסחים כי הפסח נשחט שלשה ועשרים כיתות . ושם אמר כבסיה בת ראשונה . תקעו והריעו ותקעו . ועוד אמר קדמו את ההלל אס' גמרינו שני יואש שני שלשו ואי' כמ' ג' אה ראשונה כך מעשה שניה ושלישית . הרי כתבאר מזה כי שלש תקיעות בכל קריאה שהם בשלשה כיתות שכנה ועשרים תקיעות . ויח' לב' תמידין . ותשעה למוסף שבת . ושלשה לפתיחת שערים . ואי' אפשר להיות במקדש יתקן מזה המכנין .

ז יום טוב ראשון של חג היו שם שלשה עשר פרים ואים שנכס ושעיר אחד נשתירו שם ארבע עשר כבשים של שמנה משמרות . ביום הראשון ששה מקריבין שנכס ששם והשאר אחד אחד בשש חמשה מקריבין ששם

ששם ששם והשאר אחד אחד בשל'שי ארבעה מקריבין ששם והשאר אחד אחד . ברביעי שלשה מקריבין ששם ששם והשאר אחד אחד . בחמשי ששם מקריבים ששם ששם והשאר אחד אחד . בששי אחד מקריב ששם ששם והשאר אחד אחד . בשביעי כולן שוין . בשמיני חזרו לפיים כרגלים אמ' מי שהיה מקריב פרים היום לא היה מקריב למחר אלא חזורין חלילה .

כל זה מכוונת כד'עית שני עקדים . האחד מהם כי משמרות כהונת עשרים וארבע: וכולם עובדים במועדות . והשני כי קורבנות ארבע עשר כבשים ושתי אלים . ושעיר בכל יום משכבה הימים . וכיום הראשון מוסף על מה שזכרנו שלשה עשר פרים . וכיום השני שנים עשר פרים . וכיום השלישי אחד עשר פרים . וכך פוחתי אחד אחד עד שיהיו קורבנות יום שביעי שכנה פרים ושני אלים . ושעיר וארבע עשר כבשים . והם עשרים וארבע בהמות כמכנין המשמרות תקריב כל משמרה ומשמרה בהמה אחת . וזהו ענין אמרם ויד כ כולם שנה . כי אין שם משמרה שתקריב שת' בהמות . וכשאר ימות החג תקריב משמרה לכל פר וער ומשמרה לשעיר . ושני משמרות לשני אלים . ומה ששאר ממנין המשמרות יחלקו הארבע עשר כ כבשים . יש מהם מי שמקריב כ' כבשים שני פעמים . ומהם מי ש מקריב אחד אחד כמו שזכר עד שיתקנה המכנין ויחזרו חלילה על הסדר הזכר . ומכנין לו הקרבנות . הם לשון התורה . ומה שאמרן בבאן אחד שנים שלשה על המשמרות . חשפי' משמרה ומשמרות לשון נקבה מאמרם לא היה לא על ראש המשמרה כאשר יאמר בכל המשנה . והיורב וירעה רונה בו משמרת יהודיב' משמרת ירעה ואולי שהיה מונה וסומך על מלת משמר שהוא לשון זכר .

ח בשלשה פרקים בשנה היו כל המשמרות שוין באימורי הרגלים ובחילוק לחם הפנים . בעצרת אומרים לו הילך מצה הילך חמץ משמר שזמנו קבוע הוא מקריב תמידין נדרים ונדבות ובל קרבנות הצבור הוא מקריב את הכל בזמן שיום טוב סמוך לשבת בין מלפניה ובין מלאחריה היו כל המשמרות שוין בחילוק לחם הפנים .

פרקים הם שלשה רגלים . ובעצרת יש לנו לחם חמץ במקדש . ונהגו השי' . מיוסבתי' ש' תביאנו לחם תבונה . ולחם הפנים מנה . וכשיחול יום עצרת בשבת היו מחלקין על הכהנים חמץ ומצה . וחמרו שוין באימורי הרגלים . ר' קרבנות ששארנו ברגלים מה שראו מהם לחטול אכלין אותן בשנה . והראוי לשרפה מקריבין אותנו בשנת שנת כמו שזכר . ומשמר שזמנו קבוע הוא המשמר שאותו השכנה היתה לו לבדו אפילו אם לא היה בו חב' . ואמר כל קרבנות הצבור לתתוי פר הע' דבר של צבור . ועוד יתבאר ענינו במסכת הנרינות ואמרנו הוא מקריב את הכל . לתתוי קין המזבח . וכבר בארנוהו ברביעי של שקלים . ואמרנו בזמן שיום טוב סמוך לשבת בין מלפניה ובין מלאחריה ענינו כי כשהיה יום טוב הראשון של חג יום ראשון חולקין כולם לחם הפנים בשנה . יום שבת שהוא ערב הרגל חשפי' שלח חל הזמן להיות שוין בו . וזה הדבר תקנה מפני הקדמתן וכניסתן לעבודה והזמנתם מקודם . וכמו כן כשיחול יום טוב החמירין יום ששי חולקים לחם הפנים בשנה יום שבת . שלאחריו שהוא יום חסון חב' חשפי' שהחב' נגמר . וזה תקנה לפי שאם יתאחר מלאתה משמרה שם מרס השאר ש' זרית מאלו המשמרות ותמלא מקומה .

ח חל יום אחד להפסיק ביניהם משמר שזמנו קבוע הוא נ טטל עשר הלוח והכתעבב נוטל ששש' ושאר כל ימות השנה הנכנס נוטל שש' והיוצא נוטל שש' . ר' יהודה אומר הנכנס נוטל שבע' והיוצא נוטל חמש' . הנכנסין

חולקין בצפון והוצאים בדרום בילנה לעולם חולקת בדרום וסבעתה קבועה וחלונה סתומה

חל יום אחד להפיק בינתים הוא שיהיה יום טוב הראשון של חג יום שני או יום טוב האחרון יום חמשי וכו' ואירע כן לא יסאר למשמר השני הנכבס אלא עבודת יום אחד בלבד ויבוא החבוי שתתפנו כולם בעבודה אם יחול יום טוב הראשון יום שני או יבגס משמר שני יום שבת אם יחול יום טוב האחרון יום חמשי לפי שכל יום שבת הוא היום שמתחלפין המשמרות תבא אחת ותיכבס השנית ומחלפין להם השנים וכו' וזמן לחמת המשמרות זה המשמר שלא יסאר לו לעבוד לא יום אחד יתעבל בדבר ויתעבב מלכבוא ותרבו ויתמהמה ויתעבב ולפיכך תקנו לו שיקח מלחם הפנים שתי ככרות בלבד ור' יהודה רוחה שראוי להעריך משמר הנכבס מפני כעלת אלו השערים של מן מוצאי שבת וימשי מה חולקין לחם הפנים הנכבסים בצפון העזרה כדי שיעב כי העבודה בזה השבוע להם כי השחיטה בצפון כמו ש שיתבאר במקומו והיו במקדש ארבע ועשרים טבעות טבעת לכל משמר היו תולין בהם הבהמות ומפטיין אותם והיו כולם קבועות בטולתים וכשהיתה נכבס משמרה הית תולה אותה טבעת לרמוז שהעבודה שלה וכו' וכו' בן היו עם עשרים וארבע חלונות ושם בגדי כהונה חלון לכל משמרה ומשמרה והיו כלם בגדיות וכשנכבס משמרה לעבוד היתה פתחת החלון שלה מלבד משמר כלבה שגורו עליה חכמים שתהיה זו המשמרה חולקת בדרום וטבעתה קבועה וחלונה סתומה כמו המשמרה היוצאת ולא הניחו לה זמן שירים עליה שהעבודה שלה ועשו לה זה מפני כי כשתקפה יד היונים על ירושלים כמו שנתפרסם נשאת נכבס אחת מהם לאחד משרי היונים וחזרה לרתם והינה פניה נכבס לבית המקדש והכנה בסנדלה על המזבח והיתה מדרבת ואומרת לו בלשון יוני יא ריב יא ריב עד מתי אתה מבנה ממנון של ישראל ולא תנשיעם בעת צרתם ולפיכך עשו חכמי אותו הדור בכל המשפח שיצא ממנה זו הת רבות דעה מה שכתבת וקבעו זה לדרויתם משום והנשארם ישמעו וידאו ואין הלכה כר' יהודה

בגמרא ומסת סוסה

מסכת יום טוב

ביצה שנוולרה ביום טוב בית שמאי אומרים תאכל ובית הלל אומרי לא תאכל בית שמאי אומ' שאור כונית וחמץ ככותבת ובית הלל אומ' זהו זה בוית

המוקדה אסור לאכלו ביום טוב ומוקדה הוא הדבר שהפרישו מאכילה וכתבון עליו שלא לאכלו וכמו בן נולד אסור ביום טוב ונולד הוא הדבר שאסור ביום טוב ממה שלא חשב עליו כמו הסיירות הבנובלות מן החילנות ועל אלו השני עיקרים תשוב זו המשכתא נא ואין מחלוקת ביניהם בזה המקום וכשיהיה שום עוף עומד לגדל ביצים בלבד ולא לשחיט ולאכילה אין מחלוקת בין בית שמאי ובית הלל שביצתה שנוולרה ביום טוב אסורה לפי שאותו עוף מוקדה אבל המחלוקת בתרנגולת העומדת לאכילה וטעם איסור בית הלל משום השבט כי לשון התורה ויהיה ביום השישי והבינו את אשר יביאו חול מביין לשבת וחול מביין ליום טוב ואין יום טוב מכין לשבת ואין שבת מבינה ליום טוב ויש לבנו עמד כי הבינה שנוולרה היום מן מחתמול בעמרה כשיחול יום טוב אחר שבת ונולדה ביום טוב אסור מפני שהשבת הכינה אותה וכאשר אותה בכל יום טוב בזיר יום טוב אחר השבת וכמו בן תאסר כשנוולרה בשבת משום שבת אחר יום טוב וכמו בן ההכנה שהיא הכנה טבעת אסורה בזירה מדרבנן וכן חולקין בית שמאי ומתירין אותה אבל אם ההכנה היא במלאכה מן יום טוב שבת הרי היא אסורה לדברי הכל וממה שאתה חייב ב לעצת כי בזמן הזה שאינו עושין ב ימים בינה שנוולרה ביום טוב ר

ראשון תאכל בשני חזן משני ימים טובים של ראש השנה משני ש שהם קדושה אחת ונאלו שניהם יום אחד וכן שבת ויום טוב נולדה בזה אסורה בזה ודע כי כל מה שנאסר באכילה ביום טוב אסור ל לטלטלו ממקום למקום וכבר קדמו לך מזה עקרים בשבת ושאר הוא השאר עצמו שבו מחמיצין העספה ואין מחלוקת בין כל שיהיה כי שאור וחמץ לענין אכילה כבוית ואמר יתעלה טבעת מים שאור לא ימצא בבתיכם כי כל אוכל חמץ אמרו חכמים פתח הכתוב בשאר וישיים בחמץ לומר לך זהו שאור זהו חמץ אבל מחלוקתם לענין בעור בית שמאי אומרים על כל פנים יש ביניהם הפרש ואם לאו למה אמר חמץ ולמה אמר שאור אלא כיון שהשנה ביניהם ב באכילה יש הפרש ביניהם לענין בעור וכית הלל אומרים ילפינן בעור מאכילה והביא בכאן זו ההלכה לפי שחזק מקול בית שמאי וחומרי בית הלל והיה דומה לבינה שנוולרה ביום טוב

השודח

חיה ועוף ביום טוב בית שמאי אומרים יחפור ברקב ויכסה ובית הלל אומ' לא ישחוט אלא אם בן היה לו עפר מוכן ומודין שאם שחט שיהפור ברקב ויכסה ש שעפרה הכירה מוכן

אינו רוצה בכאן באמרנו השוחט חיה ועוף לומר מי ששחט שירה זה הענין דיעבר אין לכתלה לא לא רוצה לומר האיש השוחט כשנמלך כבו איך ישחט ביום טוב היאך כשיצ לו בית שמאי אומ' כתי' לו לחפור ברקב על הדרך כזכור ל לקמן וישחוט ויכסה ובית הלל אומרים אלא אם בן היה לו עפר מ מוכן ויחד לו מקום מערב יום טוב ואמר מודים שחט שיחפור ברקב ויכסה בשני תבאים האחד שיהיה אותו חקד כעין בארץ ו יעקד אותו וכשעת עקדתו יעקד חצוה והשני שיהיה העפר תיחוח בלומר קל ולא יהיה קשה ועב כדי שלא יהיה חופר ומה שאמרנו בית שמאי יחפור ברקב ויכסה על אלו הפנים אמרוהו ושאר כירה מוכן הוא אין רוצה בזה שהן מודין שאסר כירה מוכן הוא כי לא היה ביניהם מפא ומתן על האפר אבל הוא פתיחת דברים והודיע כי האפר מוכן הוא ומתן לשחוט עליו וכתבא שיהי אשר שהוסק מערב יום טוב ולא בשלו בו ביום טוב אבל אם הוסק האפר ונעשה ביום אסור לשחוט עליו לפי שהוא נולד אבל אם היה חס ביצת כרי ל לללות בו ביצת תרנגולת וכיון שהוא ראוי לטלטל בו יהיה מותר ל לטלטלו ולשחוט בו

בית שמאי אומרים אין מוליכין את הסולם משוכך לשוכך אבל מסהו כחלון לחלון ובית הלל מתירין בית שמאי אומרים לא יטול לא אם בן נענע מבעוד יום ובית הלל אומרים עומד ואומ' זה אענוטל

אין מחלוקת ביניהם כבולם של עליה שאסור לטלטלו ואין חולקין כבולם של שוכך ברשות הרבים שאסור להוליכו משוכך לשוכך כי הרוח אות מוליך כולם יאמר לתקן עג בית מלכיו ויחסור אותו בחילול מונשי אבל המחלוקת ביניהם הוא ברשות היחיד בית שמאי אומרים כל מקום שאסרו חכמים מפני מדאית העין אפי' בחדרי חדרים אסור וחדר כן הוא אבל בית הלל מתירין זה המעט מפני שמחת יום טוב ומה שאמר בית שמאי שאסור ליקח היונים ביום טוב אלא אם כן נענע מערב יום טוב הוא כבריכה ראשונה ש שבאותו שוכך כי הדרם חס על בריכה ראשונה ושמה ימלך ולא ירצה לקחתה ואחר הכבסת יום טוב ימלך שנית ויקח אותה והם מוקדה אבל כבריכה שנייה והבאים אחריהם אין מחלוקת ודי לו שיאמר זה וזה אפי' נטול

וימן שחורים ומצא לבנים לבנים ומצא שחורים שנים ומצא שלשה אסורים שלשה ומצא שנים טותרין כחך הקן ומצא לפע הקן אסורין אם אין שם אלא הן הרי אלו טותרין

רונה בזה המאמר כשזימן שחורים ולבנים ומצא שחורים במקום לבנים ולבנים

ואינו מחסר פיעולתו כשנשחק מערב יום טוב והתבלין מצינין ס
טעמין ומחסרין חמימותן וחריפותן כשישארן שחוקים מערב יט
ולפיכך מי שצריך לשחוקת מלח ביום טוב ישנה על כל פנים והשינוי
הוא שיטה המכתש על כירי

ח הבורר קטנית ביום טוב בית שמאי
או בורר אוכל אוכל ובית הלל אומ' בורר בדרב' בחיקו
ובתפוחי' אבל לא בטבלה ולא כנפה ולא בכברה רבן
גמליא אומר אף מדיח ושולה'

בורר אוכל הוא שילקט האוכל
מן הפסולת אחת אחת וכשהפסולת יותר מן האוכל אין מחלוקת
שבורר ונטול את האוכל ומדיח ונטול פירוט שיתן מים על היעדים
הטחוני' וכן הפולין ודומיהן וכשיצבה וירבה הפסולת על פני המים
וירד האוכל והוא מסיר אותו הפסולת בידו זהו עינין שולה כלומר
מסיר הפסולת וחוטף אותו מעל פני המים ואין הלכה כרבן גמליא

בית שמאי אומרים אין משלחין ביום טוב אלא מנות
ובית הלל אומרים משלחין בהמה חיה ועוף חיים ו
דשחוטים משלחין יינות שמנם וכלות וקטנות אבל
לא תבואה ר' שמעון מתיר אף בתבואה'

הטעם שאוסרין
בית שמאי שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול ונס בית הלל לא
התינו אלא לשלוח ביד אדם אחר או שנים אבל לשלוח ביד שלשה או
יותר ברבוי יתן ביד כל אחד מהם הרי זה אסור כדי שלא יעשה מ
מלאכות של חול במזנות והתבואה אינה ראויה לאכילה לפי שהיא
צריכה טחינה והטחינה ביום טוב אסור ור' שמעון אומר סיכול ל
לבשל אותן הזרעים ולאכלן ואין הלכה כר' שמעון

משלחין
כלים בין תפורין בין שאינן תפורין אעפי' שיש בהם כ
בלאים והם לצורך המועד אבל לא סנדל מסומר ולא מ
מנעל שאינו תפור ר' יהודה אומר אף לא במנעל לבן
מפני שהוא צריך אומן זה הכלל כל שנאותן בו ביום
טוב משלחין אותו'

הבגדים התפורים הם ראויין ללבוש ושאינן
תפורין הם ראויין לכסות ואמרנו אעפי' שיש בהם כלאים כבגדים
שהם בתכלית הקושי והענובי ומיעוט הריבוי כי כשהן בזה הענין מ
מוותר לתלנות' וכיון שמוותר לתלנות מותר לשלוח ביום טוב וזהו
ענין אמרם וקם לצורך המועד וסנדל מסומר כבר בארנו איסור
כעילתו בשבת וביום טוב בפרק שפי בשבת ומנעל שאינו תפור ע
ענינו שלא נעמרה מלאכתו אלא כשהוא מרובק במין מן הדבוק
אסור לשלוח ובמקום דירתו של ר' יהודה לא היה ראוי מנעל לבן
לבעילה עד שיעובר בסיר זמן ידוע וזה הכלל שזכר אמתי ושיעור
דבריו זה הכלל כל שנאותן בו אפילו בחול כמות שהוא ביום טוב
משלחין אותו ולפיכך מותר לשלוח תפליין ביום טוב אעפי' שאסור ל
ללבושן בשבת וביום טוב כמו שכתבאר בסוף עירובין ואל יקשה
עליך בזה העקד מה שאסרו לשלוח תבואה ביום טוב לפי שהיא א
אינה ראויה בחול כמות שהיא עד שיעשו בה מעשה שהנא אסור ל
לעשותו ביום טוב והוא הטחינה

פרק שני יום טוב שהל להיות ערב שבת לא יבשל
אדם בתחלה מיום טוב לשבת אבל

מבשל הוא ליום טוב ואם הותר הותר לשבת ועושה
תכשיל מערב יום טוב וסומך עליו לשבת בית שמאי או
שני תבשילין ובית הלל תכשיל אחד ומודין בדרג וביצה
שעליו שהן שני תבשילין אבלו או שאבד לא יבשל
עליו בתחלה ואם שייר ממנו כל שהוא סומך עליו לשבת
כבר בארנו כמה
שקדם אמרם חול מכין לשבת וחול מכין ליום טוב ואמרנו עשה

במקום שחורים אסורות ביום טוב כי כאמר אותן שזימן פרחו
והלכה להם ואלו שמנא אחרים הן שבאו ממקום אחר וזהו התעללת
שהשמיענו יבמו בן כשהניח השנים ומנא שלשה באסרו ממה נפשך
אם נוסף עליהם שלישי הרי כתערב המוקצה במוכך ואם הם אחרים
הרי כלם אסורים ואמרנו אם אין עם אלא הם הרי לו מותרין בתבאי
שלא יוכלו לעוף ואם יש שובך שני בקרוב מזה השובך אבל אינו
עומד בשורתו לא שיהיה עומד בקרן זנית לימרו כבחן שלא כאמן מן
השובך השני נדדו לזה השובך לפי שהם כשומדי משוכים והולכין
אין מודין והולכין אלא בשנה לשוכים ואין כוונתם ממונו

בית שמאי
אומרים אין מסלקין את התריסין ביום טוב ובית הלל
מתירים אף להחזיר בית שמאי אומרים אין נוטלין את
העלי לקצב עליו בשר ובית הלל מתירין בית שמאי
אומרים אין נוטלין את העור לפע בית הדריםה ולא י
יגביהו אלא אם כן היה עמו בשר ובית הלל מתירין
בית שמאי או אין מוציאין לא את הקטן ולא את הלולב
ולא את ספר תורה לרשות הרבים ובית הלל מתירין

תריסין הם הכסרים שנוטלין בהם פתחי החנויות וכשאין להם ניר
אין מחלוקת שהן מותרות ואפילו הם לטעול בית שבתוך החצר אבל
כשיש להם ניר ביד הכסר אין מחלוקת שהן אסורות ואפי' הן לחנות
שכרנות הרבים לפי שחוטף שם יתקע לחזוק הכסר אבל המחלוקת
בכסרים שיש להם ניר באמצע הכסר ובתריסי חנויות בלבד בית
שמאי אוסרין ובית הלל מתירין החזרות תריסין ובתוכת העור לפני
בית הדריםה מפני שמחת יום טוב כי אם באסור עליו החזרות
התריסין ימנע מפתיחת החנות להוציא תבלין כדי שלא יכח החנות
פתחו ויגבשו משם ממונו וכמו כן אם יש אכלו בהמה לא ישחטנה
כדי שלא יפסיד העור עלי הוא יד המכתש גדול מינין והוא עגול ש
טכותטין בו הרישית ודומותן ופי' לקצב בו לחתך עליו ובית שמאי
אין מתירין הוצאה אלא אם יש בה נודך אכילה לאמרן יתעלה חך א
אשר יאכל ללב כפס ולפיכך אמרו אין מוציאין את הקטן ואת הלולב
וכיוצא בהם ובית הלל אומרים שמתוך שהותרה הוצאה לצורך א
אכילה הותרה שלא לצורך וכמו כן חמר מתוך שהותרה הכערה
לנודך הותרה שלא לצורך וזהו עקד אמתי

בית שמאי אומרים אין מוליכין
חלה ומתנות לכהן ביום טוב בין שהורמו מאמש בין ש
שהורמו מהיום ובית הלל מתירין אמרו בית שמאי ג
גורה שוה חלה ומתנות מתנה לכהן ותרומה מתנה לכהן
כשם שאין מוליכין את התרומה כך לא יוליכו את ה
המתנות אמר להם בית הלל לא אם אמרתם בתרומה
שאינו זכאי בהרמתה תאמרו במתנות שהוא זכאי ב
בהרמתן

מתנות הם הזרוע והלחיים והקבה ועוד יתבאר לך
כי מכלל הדברים האסורין ביום טוב אין מוליכין תרומה ומעשרות
ואמרם בזו המשנה כי בית שמאי ובית הלל חולקין בהולכת חלה ו
ומתנות ומורים שאין מוליכין תרומה אינו אמת חכל הן מודין ש
שמואל' בין חלה ומתנות וחולקין בתרומה ובית הלל אומרים חלה ו
ומתנות מתנה לכהן ותרומה מתנה לכהן כשם שמוליכין את ש
המתנות כך מוליכין את התרומה ובית שמאי אמרו להם לא אם
אמרתם במתנות שזכאי בהרמתן תאמרו בתרומה שאינו זכאי ב
בהרמתן והן לשון מחלוקתם

בית שמאי אומרי תבלין
צדוכין במדוך של עץ והמלח כפך ובעץ הפרוד ובית
הלל אומר תבלין צדוכין בדרבן במדוך של אבן והמלח
במדוך של עץ

עץ הפרוד הוא העץ שמניסין בו הקדרות
ומה שהצריך לעשות שינוי בשחוקת המלח לפי שאינו מפיג טעמו ו

הלל מתירין ועושה מדורה ומתחמם בגדה

כלל הדברים כי המים שהחמו ב"ט שמחן בהם פניו דיו ורנליו ואינו רוחץ בהם כל גופו אלא אם כן הוחמו מערב י"ט ונחמין שהוחמו מערב שבת רוחץ בהם בשבת פניו יריו ורנליו אבל לא כל גופו ונחמרים כ"ט ש"ע עיר אדם אם להתחמם בו לפי שפקדים ממה שאין אף אשר יוכל לכל כפף אינו ככנס תחתיו הכאות הגוף מבחוץ וכ"כ הלל אומרים כי מאמר השם אף אשר יוכל לכל כפף כלל הכאות הגוף כלם

שלושה דברים רבן גמליא מחמיר בדברי בית שמאי אין מומצן את ה החמין מיום טוב לשבת ואין וקפין את המנורה ביום טוב ואין אנפין פיתן גריצות אלא רקיקין אמר רבן גמליאל מימיהם של בית אבא לא היו אופק פתן גריצות אלא רקיקין אמרו לו מה נעשה לבית אבך שהיו מחמירין על עצמן ומקילין על כל ישראל להיות אופין פיתן גריצות וחריר

דעת כ"ט מה שאמר לך דהוא כי הם אומרי אין אופין מיטל לשבת אלא אם כן עירב בפת ואין ממשלין אלא אם כן עירב בתבשיל ואין טומיין את החמין אלא אם כן אין חמין טומיין מערב י"ט וכה אין מוכריין אלא עירובי תבשילין בלבד ולפיכך אמר רבן גמליאל אין טומיין את החמין מ מיטל לשבת אלא אם כן היו לו חמין כמו שביארנו מדעת בית שמאי וזקיקין את המנורה עבינו כשהמנורה תהיה מחוליות בית שמאי אפרין להקדמה משני שדראה כבונה וביתיהלל אומריין אין בניין ב בבלים ובריצות כיברות לחם גדולות ורקיקין כבדות דקות ואין סנוכה גדול הכבר ולא קטנה אבל הכוונה רוב הלחם ומיעוטו כי כ"ט אפרין לאפות פת מרובה ב"ט וכה מתירין וחורין מין גדול ממימי מעשה האופים והלכה כרב

אף הוא אומר שלשה דברים להקל מבכרין בין המטות ומצחין את המנמר ביום טוב ועושיין גדי מקולם בלילי פסחים וחכמים אוסרין

מכבדין ידוע וזה אעפ"י שהיתה ארנס עפרית ומגמר הוא הקטרת להריח אבל לגמל הכלים רבירי הכל אסור ונדי מקולם כלומר מכבד שהיה ראשו על כרעיו ועל קדונו כמו כבש המזבח שהיה כחלל בירושלם והלכה כחכמים

שלושה דברים ראשון בן עזריה מתיר וחכמים אוסרים פרתו יוצאה ברצועה שבין קרנה ומקרדין את הבהמה ביום טוב ושוחקין את הפלפלין ברחיים שלהם ר' יהודה אומ' אין מקרדין את הבהמה ביום טוב מפע שהיא עושה חבורה אבל מקרצפין וחכמים או' אין מקרדין אף לא מקרצפין

פרתו של ר' אלעזר כן עמיה כפי קדם הרבר בו בפרק חמשי בשבת נמקדין הוא הסרת הזבובים הקטני הכתלין בירכות סבהמה ועושין שם חבורה כשמזירין אותן ומקרצפין הסרת הזבובים הגדולים שאינן עושים חבורה כשמסירין אותן כי הם סובדין דבר שאין מתכוין אסור כמו ר' יהודה והלכה כר' אלעזר כן עמיה כפי קדם הרבר כן עמיה כפי קדם הרבר כי העקר אללנו כמו שהודעתך פעמים דבר שאין מתכוין מותר

הרחיים של פלפלין טמאה משום שלשה כלים משום בלי קיבול משום בלי מתכות ומשום כבדה עגלה של קטן סמא מדרם ועטלת בשבת ואינה נגררת אא על גבי הכלים ר' יהודה אומ' כל הכלי אינן נגררין חוץ מן העגלה מפע שהיא טובשת נדרתלו הרחיים היתה כמו שאמר לך והוא כי הרחיים עצמן טומיין מהכבין בהם כמו כפה מונד מהם כל הנטמן וכפוליה כפה כמו קערה קטנה יתכנס

תבשיל מערב יום טוב לא פחות מכזית בין לאחד בין לחלף וזהו עירובי תבשילין ונריך כרבה ואדם אחר שיזכה בו למי שלא הכיח ו ואינו נריך לטול מהם רשות על הדך שבארנו בעירובי חדרות

הל להיות אחר השבת בית שמאי אומרים מטבילין את הכל מלפני השבת בית הלל אומרי כלים מלפני השבת ואדם בשבת

ושחין שמשויקין את המים בבלי אבן לס לטהרין אבל לא להסביל מטבילין מנב לגב ומחבורה לחבורה ביום טוב

כשהכלים הן טמאין אסור להטבילין ב"ט ולא בשבת לפי שקדם הטבילה לא היו ראויין להשתמש בהן באותן הירבוי שהשתמשין בהם לאחר הטבילה וכראה כמתקן מכה ביום טוב וכשהיה אדם טמא באחד מן השמאל מותר לו לטבול בשבת לפי שראה כמתכוין לנגן גופו בלבד ואמרן נשנים שמשויקין את המים בבלי אבן לטהרין אבל לא מטבילין פי' כי כשהמים הם טמאים שאשכח לו ליתנם בבלי אבן ולהכבם אותן הכלי במקוה מים עד ש שיעלו מן המקוה על פני הכלי שהן בו אותן המים הטמאין ויטהרו המים וזהו עבין משויקין שיעלו המים עליו ומה שהצריך להיות הכלי מאכבדים לפי שכלי אכבדים אינו מקבל טומאה כמו שיתבאר ב במשבת כלים ולא היה נותן אותן המים הטמאין בבלי עץ וכיוצא בו מן הכלים שהקבלין טומאה היה בטמא הכלי באותן המים הטמאין שבתכו כמו שיתבאר במקומות מטהרות וכשיכבדים הכלי במקוה כמנה שמתביל כל טמא ב"ט והוא אסור כמו שקדם בתולת המאמר והוא עבין אמר אבל לא מטבילין ושיעורו אבל לא מטבילין כל טמא על גב מימיו וכל זה בשבת אבל ב"ט מותר לו להטביל ב כל על גב מימיו ויטהר בוים והכלי באחד ומה שהצריך לטהר המים לפי שהמים הטמאין הם מתקין מן המקוה אינן ראויין לשתיה ואמר מטבילין מנב לגב רצה בו כי כשיש אללו כלים טהורין מ משתמש בהם בבית הכר של שמן בדרך דמיון והוא חולין ורונה להשתמש בהם בבית היין והוא תרומה מותר לו להטבילין טבילה ש שנית ב"ט לפי שהן ואם הם טהורים על כל פנים נריכין טבילה א אחרת אם ירעה שיעשה כטהרה וכמו מחבורה לחבורה הוא שישם בו כלי טהור ויחלל בו בחבורה אחת מעשר שני בדרך משל אם רצה לחלל בו בחבורה אחרת מותר לו להטביל אותה הטבילה שנית ב ב"ט והעקר בזה הטבילה מה שאמר לך דע כי עור יתבאר בפרק בשני מחבורה כי מוטב לחללין אעפ"י שהיא טהור בלי ספק אסור לו לחלל מעשר שני עד שטבול פעם שנייה לשם מעשר וכן אם טבל למעשר ורצה לחלל תרומה על כל פנים צריך טבילה אחרת וכן אם היה טהור לתרומה ורצה לחלל קדש יטבול לשם קדש ולא הטבילנו שאדם הטהור טובל אותן בין מעשר ותרומה וקודם הם המותרות לעשות ב"ט והיתרנו זאת הטבילה ב"ט לפי שאינה להסיר טומאה אלא לתקפת טהרה אף כן שיעור רבירי כד אם טבל על גב גתו ט טובל טביל אחרת את הכלי על גב דרו ואם טבל לחלל בו בחבורה זו טובל לחלל בו בחבורה אחרת ב"ט

בית שמאי אומרים מביאין שלמים ואין סומכין עליהם אבל לא עולות ובית הלל אומרים מביאין שלמים ועולות וסופכין עליהם

מחלוקת כ"ט וכה אינו אלא בשלמים של חבנה ועולות של רחיה והוא דבר השי ו נלז יראו פני ריקים בית שמאי אומרים חבלה חבנה בלבד היא הנקדחת ב"ט אבל עולות רחיה הם קרבנות כשאר ימי החב וכה אומרים לה כל דלק וכן מביאין רחיה כ"ט מן הכתוב עצרת תהיה לכה תהיה לכה ולא לגבוה וכה מביאין רחיה מן הכתוב עצרת לח' כל דלה אבל נדרין נדרות דברי הכל אין קייבין ב"ט ועוד יתבאר דבר הסמיכה במקומו

בית שמאי אומרים לא יחם אדם חמים לרגליו אלא אם כן היו ראויים לשתיה ובית

עבר אדם וזחאו כבוד ויהי בו מוס עובר מערב יום טוב שאסור לשמוט בו הכבוד וחור עתה אחר שהעלהו מוס קבוע אסור לשחוט ביום טוב לפי שיעלה על דעתו שבוין שהתחיל המוס מערב יום טוב דרעיהו עליה נזיכו מוקנה כיד יהודה. כבוד כי על כל פנים היה מוס כיבר מערב יום טוב ומה שהתיר בבבב ששל לב לבור לשוחטו במומו שיש בו משום נער בעלי חיים לפי שמעלין את אותו ונזחטן חותו בין שמותר לו ראית מומין ביום טוב אבל אם כזעלה וכסתלק נער בעלי חיים אינו רין לשוחטו ואפי היה המוס ע עובר מוס קבוע שהנא מוקנה ועוד יתבאר לך בבכורות מומין פ עוברין ומומין קבועין ור שמעון שאינו מותר ראית מומין ביום טוב חי חפשי ליהנות כלל והלכה כר שמעון

בהמה גשמה
לא יזינג מסקומה מעשה ששאלו את ר' טרזין עליה ועל ה לה שנטמאת ונכנס לבית המדרש ושאל אמרו לו לא יזינג במקומה

זה הדבר אינו אלא כבהמה קדשים פתחה כי עיקר אכלנו אין מאכלין את הקדשים לכלבים ולפיכך אין מומין חונה ממקומה אבל בהמת חול שמתה מחתכין חונה ומאכלין חונה לכלבים ובתנאי שתיה מוכבת מערב יום טוב אבל אם חינה מוכבת מוקנה הוא ואסור לטלטלה

אין נמנן
על הבהמה לכתחילה ביום טוב אבל נמנן עליה מערב הם טוב ושוחטין ומחלקין ביניהם ר' יהודה אמר שוקל אדם כשר בנגד הבלי או בנגד הקופיץ והחכמים אומרים אין שגויזין כהן מאזעם כל עיקר

פירוש שאל יסמוק דמיה ביום טוב ויאמר זאת הבהמה בעצרה פשיטתם בדרך משל כיקח חותה עשיה כבי אדם קשט לכל אחר ואמרים אין מנמנין כהן מאזיזים כל עיקר שאסור להסתמש בהם ואפי שלא לש לשקול בגין לתת שום חשן כהן מאזיזים או לכסות בהן כלי והלכה כחכמים

אין משהיזין את הסכין אבל משיאה על גבי חברתה לא יאמר אדם לסבח מכור לי בדינר כשר אבל שוחט וזה מחלקים ביניהם

השוחט הוא העוברת הסכין בחיים והא מחלקין כיניקס שיאמר לו תן לי רביע הכסף או שמיניקו חו חלק כן ממנו

אומר אדם לחנוני מלא לי כלי זה אבל לא במרה ר' יהודה אומר אם היה כלי של מדה לא ימ'אנו מעשה כשאלו כן בטעת שהידה ממלא את טידותיו מערב יום טוב ונותן לוקוחות ביום טוב אבא שאול אומר במועד עשה כן ונבטי אומ' אף כחול עושה כן מפע מצוי המרות

אומר אדם לזכירו תן לי ביצים ואגוזים במעין שבן דרך בעל הבית להיות מונה בתוך ביתו

אבל לא כמדה רונה בו אבל לא בכלי מיוחד למדה אבל אם היה כלי מוכן להיות מדה ועדין לת כעשה בדיוק ולא שמונה מדה מותר לתת בה נר יהודה אומר לפי שהוא כלי ידוע מדה והיה עושה חכמ שאלו כן בטעת מה שחמרו עליו מעבי ביטול בית המדרש כדי שנס יתבטל בעת המשקל ומין הגכה כר יהודה

פרק רביעי המביא בדיוין במקום למקום לא יביאם בסלובק פה אבל מביא הוא על כתפו או לפני המודיק את התבן לא יפשי לא את הקופה לאחוריו אבל נוטרה בידו מתו וילין בערומת ותבן אבל לא בעצים שבמוקצה

מה שזכר מן הכשרי' נטע של כרול סוככת בגל ותחזיר הכל בוף אחר כמנא הריחם של מתכות שאוחן שהנא כלי מתכות וזאמא כשני ע עצמו והכפה המכשה שמכשה מה שזכר ממנה מן הדבר הכתוב ה היא כממאת כשני עצמה לפי שהנא כלי בפני עצמו כיון שמומאת ה הכברה והקערה שמתקבן בו הדבר המנושה המממאת כשני עצמה כמו כלי קיבול והודיענו שכל חלק מאלו הג חלקים כלי כשני עצמו ואפי שרש אחד מהם מזה הכלל אינן שכרי כלים הלח כלי ומקבל טומאה וטומאת זת מדרם שתמא' כשהלך עניו הזכ ואפי היה כינו וכינה דבר מבר וכבר כתבאר לך מזה דבר מועט בשבת ועוד יתבאר לך כל משפטי המדרם במסכת זביה והיו חומר בשם ר יהודה אינה נבררת חף על גבי כלים כדי שלא תעשה רושם בארץ והאלח' חומ' כשמו מן מן ה גלה חפשי שהיא כוכש' ענינו שהנא משה ה זר' כלב' וחינה חופרת ודע ר יהודה כר' שמעת אותו כי הנה כוכר דבר בחין נור' בגין חסור והעקר מה שהודעתך דבר שאין מתכוין מותר ולפיכך יהיה הדין כמו שכתבאר בשבת גורר אדם מזה כסא וספסל וכלבד שלא יתכוין לעשות חרין

פרק שלישי אין צדין דגים מן הביכרים ביום טוב ואין נותנן לפניהם מזונות אבל צדין חיה ועוף מן הביכרים ונותנן לפניהם מזונות ר' ש שמעון בן גמליאל אומר לא כל הביכרים שוין זה הכלל כל המחוסר צידה אסור ושאינו מחוסר צידה מותר

ביכרים פי פריכות מים שנזיין בהם דגים ועוד פי ביכרים בתים מ מוקצות שמגדלים עם החיות וכל מה שהנא אסור לאכלנו ביום טוב מפני שהנא מוקנה אסור ליתן לפניו מזונות מחוסר צידה הוא כל שאומרים הבא מנודה ונכודנו ומה שהנא כן מוקנה הוא והלכה כר שמעון בן גמליאל

מצודות חיה ועופות ודגים שעשאן מערב יום טוב לא יסור מהם ביום טוב אא אם כן ידוע שנצורו וערב יום טוב מעשה בגוי אחד שהביא דגים לרבן גבליאל ואמר מותרין הם אלא שאין רצונ לקבל הימנו

רבי גבליאל סי' כ' ס' ע' מוכן מותר וכן סוכר כי גוי שהביא ביום טוב דגים או פירות חפשי שנדן ביום טוב מותרין נמין הלכה כ כר גמליאל וכשהביא גוי פירות וכחמת אכלינו מותרתן שכל כתלסג ביום טוב וכן דגים שסתמאת אכלינו שלא כבודו ביט' ולא כחו מחון לתמוס שהן מותרין לחכלן ביום טוב ואפי לחותו שכלו כשכילו זה והדבר הכבוד או כתלסג ביום טוב ראשון מותר לאכלנו כשני אלא כשני ימים טובים של ראש השנה שהן קרושה אחת

בהמה מסיכת לא ישחוט אלא אם כן ידוע שהוא יכול לאכול ממנו בוית צלי מבעוד יום ר' עקיבה אמר אפילו בוית חי מבית טביחתה שהיטה כשרה לא יביאנה במוט ובמטה אבל מביאה בידו אכרי אכרים

ד בבור שנפל לבור ר' יהודה אומר ירד המזמחה ויראה אם יש בו מוס יעלה וישחוט ואם לאו לא ישחוט ר' שמעון אומר כל שאין סומנו עבר מערב יום טוב אין זה מן המוכן

ר' יהודה אומר רואין את המומין ביום טוב מ' שמעון אומר אין רואין את המומין ביום טוב ולטמן היתירה כי הכ צר קדש אבל ח' כגל בו מוס מיד כסתלק הקדושה מ ממנו ויהיה מותר לאכל כחולין אחר נבי יהיה בו מוס ועוד יתבאר לך המומים בגלם המתדין הבכורות לשחיטה במסכת בכורות ול נפיכך אם כפל לבד ולא כפל בו מוס אין מותר להעלותו מן הכור לפי שאינו ראוי לאכילה חפשי שחלנו נער בעלי חיים ד' ורית ממה שחמר נאח לאח לא ישחוט ולא אחר נאח נחול לא יעלה רנה כר' חס

ה ר' אליעזר אומר נוטל אדם קיים לחצות
בו את שינו ומגבב מן החצר ומדליק שכל מה שבחצר
מוכן והכמים אומ' אף מגבב הוא מלפניו ומדליק

הקידו חכמים שיטול אדם קיים לחצות כו שניו חלל מאכוס של כה
בהמה בלבד ואסור לחתכו ולתקנו חלל אם כן היה רטוב וראוי לה
להאכילו לבהמה כי כל מה שהוח ראוי להכילת בהמות מותר לחז
לחתכן בשבת ואין הלכה כר' אליעזר ומאמר חכמים אף מגבב ומ
מלבינו ענינו כי כשמכיל בטרה שקנטש מסככותיו ומדליק

אין מציאין את האור לא מן העצים ולא מן רזאבמם
ולא מן העפר ולא מן המים ואין מלבינן את הרעפים לצ
לצלוח עליהם ועוד אמר ר' אליעזר עומד אדם על ה
המוקצה ערב שבת בשביעית ואומר מיכן אע אוכל
למחר וחכמים אומרי עד שירשום ויאמר מכאן ועד כאן

רעצים לכבים שרשין ככשן ואינו אומר ללבן הרעפים חלל הח
החדשים מהם לפי שהם נשרפות ומתחזקות ונראה במתקן בלי ביום
טוב אבל החכמים והרעפים הישנים והחדשים מותר ללבן ולכסל
ולכלות עליהם ומוקצה הוא משטח ששטוחין בה תאנים וענבים וז
מולתם לביש ומה שהתבד בשביעית לפי ששכנה אחרת שלא תהיה
שביעית אסור לחבל מה שנמא באותו משטח ביום שבת ער טו
שינואו מעצמותיו כי העדר חלבונו שבת קובעת למעשרות כיון ש
שכ' ארנו במקומות מסדר זרעים ושביעית חונה חייבת במעשרות
כיון שבתבאר במקומות מסדר זרעים ואין הלכה כר' אליעזר

פרק חמישי משילין פירות ררך ארוכה ביום ט
טוב אבל לא בשבת ומכסין אות
הפירות בכלים כפני הדלף וכן כדירין וכן כדירין שמן ט
וטוחנן בלי תהת הדלף בשבת

מותר להשיל פירות ררך ארוכה
בבאחד כשיצא לטלטלם ממקום למקום אבל להשילן מעגל לבבאחד
אסור והאע"פ מה שאמרו כמה פעמים שלא יעשה כדרך שהיה עו
עושה בחול ודלף המים הנזלי מן העגל החלוטות בעת ירדת הגשם

כל שהייבין עליו משום שבות ומשום רשות ומשום מצ
מצוה בשבת הייבין עליו ביום טוב ואלו הם משום
שבות לא עולין באירן ולא רוכבין על גבי בהמה ולא
שסין על פני המים ולא מספקין ולא מספחין ולא
מקדין ואלו הם משום רשות לא דען ולא מקדשין ו
ולא הולצין ולא מייבמין ואילו הן משום מצוה לא
מקדשין ולא מחרימין ולא מעריבין ולא מגביהין תרומה
ומעשרות כל אלו ביום טוב אמרו ואין צורך לומר בש
בשבת ואין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלכר

אמרים משום שבות ומשום רשות ומשום מצוה רונה כו כי מה שאמר
השכ תשבת ככשם תחתיו השביתה מן הדברים שהוא מספר והם כו
שקראש שבות ועוד מן הדברים שיצאת לאדם לעשותן ושלא לעשותן
אבל הם תלויים במצות יוש להם מכוה בדברים הית

התריים והם נקראו רשות ועוד יבגם תחת אמרו תשבת כהש
בהשלמת הדברים שיצאתן מנה ושלום מצוה והם אותם הנקראים
משום מצוה וטעמי חיסורן כולם מה שאבד לך אין עולין באירן
בזירה שמא יתלוש ולא רוכבין על גבי בהמה בזירה שמא יחתוך זמ
ומורה להנהיגה ולא שנין בזירה שמא יעשה חכית של שיטין ולא
מספקין ולא מקדין ולא מאפחין בזירה שמא יתקן בלי סדר ומספקין
אם היגון והכחה בכלל ומטפחין ההכחה יד על יד

העדר ככל זה שלא יעשה כדרך שהיא עושה בחול אלא בשנינו ואם
אין אדם לנגדו מותר ומתקילין בערמת התבן בתבאי סיהיה ה
התבן מלא קנים שיצו ראוי חלל לשריפה והוא כמו מוכן לאש וא
נמינו כדרך הכנה אבל אם יצו כן כמו שזכרנו הרי הוא כמו עדים
שכמוקצה בשנה ורונה ככאן כמוקצה מקו' מיוחד להנביע שם העני'
ב

אין נוטלין עצים מן הסוכה אלא מן הסמוך לה מביאין
עצים ון השדה מן המכנס ומן הקרפף ואפי' מן המפורז
אין זה הוא קרפף כל שהוא סמוך לעיר דברי ר' יהודה ר'
דסי אומ' כל שנבסין בו כפותות אפי' בתך תחום שבת

סוכת החג כמבאסור להכות בענינו כל ימי הסוכות לאמרנו תה הם
הסוכות שבעת ימים לה חלקים וכמה הקבלה כשם שחל שם שמים
על החנוכה כך חל שם שמים על הסוכה והדבר ככאן הוא על סוכה
שאינה של מנוה כי העקר חלבונו חין עשין חלל ואין שותרין חלל ב
ביום טוב וכל שכן בשבת וכבר קדם זה בשבת ואמרנו ומן הסמוך
לה ביצו מן העמוד לרפנות ואמרים מן הקרפף אפי' מן המפורז א
אין הלכה אלא מן המכנס על כל שני ובתבאי סיהיה מן המכנס
שכקרפף חלל מן השדה לא יביא ופי' מן המכנס ור' יהודה אומר כ
כי על כל שנים נריך פתח ויהיה סמוך לעיר ור' יוסי אומר כי כשי
לנ פתח ואפי' רחוק מן הי"ר קרוב לחלשים אמה שהוא תחום שבת מ
מותר לטול ממנו והלכה כר' יוסי

אין מבקעין עצים מן הקורות ולא מן הקורה שנשברה ביום טוב
אין מבקעין לא בקורדום ולא במגל ולא במגירה אלא
בקופים בית שהוא מלא פירות וכתום ונפחת נוטל כמ
ממקום הפתח מאיר אומר אף פוהת בתחילה ונוטל

שער זו המשנה כך אין מבקעין עצים מצואר של קורות ולא מן
סקורה שנשברה ביום טוב אלא אם נשברה משרב יום טוב
וכשהן מבקעין אין מבקעין לא בקורדום ולא במגל וטעם חילוי הד
הדברים כבר כולם קדמו וכתבארו וקופים הוא בלי ברזל שנותבין
בו הכשר ואין ראוי לבקע העצים אלא כגד הקצר שהוא כמו החץ ו
נקרא זכרות והנה הרחב נקבות לפי שאין דרך בני אדם לבקע בו וי
ויהיה שני ומה שאמר ר' מאיר פוחת אינו רונה לגמרי שיסתור קב
הביתים ביום טוב אבל כפי סברתו הוא מותר לפחות אם היו כתלי
אותן החצר לכבים סדורין מבלי בנין ואין הלכה כר' מאיר

אין פוחתין את הגר מפני שהוא עושה בלי ואין עושין פח
פחמין ואין חותבין את הפתילה לשנים ר' יהודה אומר
הותבה כאור לשתי נרות

כר ידוע והכירות שלהם
היו עשין אותן ונבית ונחתבין אותן אחר עשייתן חותבה כאור לשתי
נרות הוא שיתן הפתילה קנתה בכר אחד וקנתה בכר אחר ויתן האור
ביצתים ונתחלק ונתהיה פתילה דולקת בזה הכר ופתילה דולקת בזה
הכר ואם חתכת פתילה בשכין או במשפירם לפי שהיא מתקן מלא
ונמעכה ביד מותר והלכה כר' יהודה

אין שזכרין את החרם ואין חותבין את הציר לצלות כו מליח ואין גורפין תגור
וכדירים אבל טבבשין ואין מקיפין שתי חביות לשפות
עליהם את הקיררה ואין סומכין את הקיררה בבקעת
ואין כנהיגין את הבהמה במקל ביום טוב

כיר ידוע וכשנותבין ענין שמן עומד לפני האש כל זמן שימצא בו שמן ומכבטי
פי שמטוין האפר בשמן ואם מכבטי יצול גרפין אותו האפר ובקעת
התוכה של עץ שאינה בלי ואמר וכן כדלת רנה כו כי כן המשפט
כדלת אין סומכין אותו בבקעת כי העקר חלבונו לא יתנו עשים לא
להסקה

ראש השנה

ואמרנו משום רשות לא רצין ולא מקדשין ולא חולבין ולא מיבמין ל
לכבדם יש תנאים לא רצין בתנאי שיהיה במקום יותר חכם ממנו לא
מקדשין בתנאי שיהיו לו חסד וכנים שאינו חייב כמכות פריה ור
ורביה ולא מיבמין ולא חולבין בתנאי שיהיה לו אח גדול ממנו שכ
שבו היא המנוה כמו שאמרנו מנוה בברו ליכס וכסיהיו חלו התנאי
אז יהיו חלו הדברים רשות אבל אם היה הדבר להפקי שלא יהיו חלו
התנאי לא יהיו משום רשות אלא משום מנוה והטעם שחזרום כולם
בזריח שמה יתנוב ולא מקדשין ולא מעריבין ולא מחרימין גזירה מ
משנ' מקח וממכ' ולא מעביהין תרומה ומעשר ודמי' ליתנם לכהן בו
ביום וכזה דבר ולא דבר בהנחתם ביום טוב כדי ליתנם אחר יום
טוב וזהו שאמר חזן בין יום טוב לשבת חלא אובל כפש כלבד וזהו
דעת ר' ע' אבל רעת בית הלל כי יש דברים רבים מלבד חוכל נפש
שהן מותרין ביום טוב ואמרי בשבת ומהם חמרים בתחילת הפרק
משילין פירות וכמו כן הנחת לולב וקטן וספר תורה כמו שבארנו
במה שקדם

ושלם מסכת חם טוב

מסכת ראש השנה

ארבעה ראשי השנים הם באחד נעסין ראש
השנה למלכים ולרגלים באחד כאלול
ראש השנה למעשר בהמה ר' אליעזר ור' שמעון אומרי'
באחד בתשרי ובאחד בתשרי ראש השנה לשנים לש
ולשמיטין וליוכלו לנטיעה ולירקות באחד בשבט ראש
השנה לאילן ברברי בית שמאי בית הלל אומרי' בחמשה
עשר בו

למלכים רוצה בו למלכי ישראל וזאת התועלת
היא לעבין השטרות לפי שכיון שיכנס יום אחד מניסן נחשוכ לו ש
שנה יתירה על מניסן ולרגלים רוצה בו כי הרגל שבוה הרמס הוא
ראשון לרגלים והתועלת בזה כי העקר חלכו מה שחמר השם לא
תאחר לשלמו אינו עיבר עד שיעברו עליו שלשה רגלים ור' שמעון
אמר ומהמנו חל תחילה כדי שיהיו על השד והוא עבין אמרו כחזן
לרגלים ואיכה הלכה וכיון שיעבר עליו רגל אחד ולא הכיר קרבנותיו
למקדש עיבר בעשה והוא אמרו וכתבת שמה והכתבת שמה ע
עולותיכה ותועלת דיעת תחילה למעשר בהמה כדי שלא ינחית המ
המעשר מן הכולרים בשנה זו עם הכולרים בשנה של אחריה ועד
כבאר זה במסכת בכורות ואמרנו ראש השנה לשנים רוצה בו למנין
היזירה והתועלת בו לדיעת מניין השטרות גם כן לשמטו וליוכלות
אביע' שר' כי היובל חזן מתחילין חלא מיום העשירי לתשרי לפי שאמר'
הש' ביום השיפורים תעבירו שער וג' אבל מראשית השנה יתחיל
חשיבותה ותסתלק העבודה מן העברים לרבר הש' והקדשתם את ש
שכ' החמשים שנה ולכטועה הוא דבר השם שלש שנים יהיה לכם
עבלי' בשנה הרביעית יהיה כל פדיו וגו' והוא שאם נטע אדם נטיעה
קודם יום ח' מתשרי מל יום עלתה לו שנה כמו שכתבנו העקר בפרק
שני ממסכת שביע' ותהיה השנה הכבשת שניה וחמי' המשול' לך זה
במנין האילן הזה שנטעוהו בחמשה עשר באב משנה חמשה ונעשר'
תחשוב שארית שנת חמשה ועשרים שנה ראשונה ושנת ששה ועשר'
שנה שנייה ושנת שבעה ועשרים שנה שלישית והם שני ערלה אבל
לא יסתלק דין הערלה עד חמשה עשר בשבט משנה שמינה ועשרים
וכמו בן רין נטע רבע לא יסתלק מזה האילן עד חמשה עשר בשבט
משנת תשעה ועשרים וזהו אמרו ופירות נטיעה זו אסורין עד חמ
חמשה עשר בשבט אם לערלה ערלה אם לרבעי רבעי וכבר קדמו
דיכי הערלה ונטע רבעי במקומן ולירקות ולחילין זה התועלת כמה
שקדם מן העקרים בהדר זרעים חזן מעשרין מן החדש על היסן וע
ועבדי' המעשרות גם כן יסתנו בשנים במעשר שני ובמעשר עבי' כ
כמו שבארנו לשם

ב בארבעה פרקים העולם נדון
בפסח על התבואה ובעצרת על פירות האילן ובר' אש
השנה כל באי העולם עוברין לפניו כבג מרון שנאמר
היצר יחד לכם המבין אל כל מעשיהם וכחג נדחין על
המים

ק ב

ג הבהמה והכלים ברגלי הבעלים המוסר
את בהמתו לבט או לרועה הרי אלו ברגליו כלים
המיחדים לאחד מן האחים שבבית הרי אלו ברגליו וש
ושאין מיחדים למקום שכולם הולכין

כבר קדם לך
בערכי תחומין כי האדם יכול לילך לאי זה רוח שירצה יותר מן
מחל' ע' חמה והוא שיחמד שיעיר אהיה הינושפת מן הרוח שבערו
על הדברים שקדם חלוקה לשם ואמר בפסן כי ככל מקום עינבל
ה' ללכת תל' בה' חזני וכל חפזיו ואמר המוסר את בהמתו לרועה
חולבנו הרי אלו ברגליו רוצה בו רגלי הבעלים וכתנאי שיתן חותקה
לשני בנים או לשני רועים שלא תתקיימה קנייתם לאחד מהם אבל
אם כתבה לרועה אחר הרי היא כרגלי הרועה

ד השואל כלים
מחבירו מערב חם טוב ברגלי השואל ביום טוב ברגלי
המשאל וכן האשה ששאלה מחבירתה תכלין ומים יש
ובלה לעיסתה הרי אלו ברגלי שתיהם ר' יהודה פוסק ב
במים מפני שאין בהם ממש

אמרם ברגלי השואל חמי' לא
כתן לו חותנו הבר' חלא ביום טוב כיון שקדם ש' ילתי מערב יום טוב
הרי היא כרגלי השואל ואמרם ברגלי המשאל חמי' היה רגלי' לש
לשאל ממנו חותנו חלוק ככל יום טוב לא באמר שיהיה עקר לחוננו ר
רגלי' חלא כיון שלא שחלו מערב יום טוב הרי הוא כרגלי' בעליו
וחזן הלכה כר' יהודה ואמרם ברגלי' ענינו שכתבת העיסה
היו בה שותפות כדי שלא תתן אותה העיסה חלא עד מקום ש
ששתיקן יכולין לילך שאם האחת ערבה למזרח' ל' ע' חמה שחי ח
אשור לה ללכת במערב חמי' זרת אחת כמו שכתבת והאחרת ערבה
במערב חמי' חמה שחי אישור לה ללכת בגד המזרח כלל אותה ה
העיסה לא יזוכה ממקומה

ה הגחלת ברגלי הבעלים
והשלהבת בכל מקום הגחלת של הקדש מעלין ברה
והשלהבת לא נהגם ולא מעלין בור של יחיד ברגלי
היחיד ושל אנשי העיר ברגלי אנשי אותה העיר ושל ע
עוריו בכל ברגלי המשאל ו
פירותיו בעיר אחרת וערבו בע' אותה העיר לכזא אצלו
לא יביאולו מפירותיו אם עירב הוא הרי פירותיו כג
בבוהו

כל זם מכואר
ח מי שזימן אצלו אורחים לא יביא
בידם מ'זת אלא אם כן זיכה להם אחר במנותיהן מערב
יום טוב אין משקין ושוחטין את המדבריו אבל משקים
ושוחטין את הבייתות אלו הן הבייתות הלפת בעיר זה
והמדבריות הלנות באפר

דין קבלו אותו ואת עבדו ופסלו את בנו

מי שמכשיר ערות החדש בקרובי יביא ראיה מן הפסוק ויאמר ה' אל משה החדש הזה לכם עדות וזו תהא כטרה בב' נחמדים אומרים עדות זו תהא מהורה לכם פי' ט' ראיות הירח ענינה יהיה מסודר לבית דין לכל אדם שיראה אותו שיוכל לקבוע חג כפי ראיותו ואין הלכה כר שמעון

אילו הם הפסולים המשחק בקוביא והמלוה בריבית ומפריחי יונעם וסוחרי שביעית ועבדים זה הכלל כל עדות שאין האשה כשירה לה אף הם אינן כשרין לה

עמד יתבארנו דיני פסולי עדות ותכאידן כנסהדרין

מי שראה את החדש ואינו יכול להלך מוליכין אותו על דהחמור אפי' במטה אם צודה להם לוקחין בידם מקלות ואם היתה דרך רחוקה לוקחין בידם מזונות שעל מדולך לילה ויום מחללין את השבת ויוצאין לעדות החדש שנאמר אלה מועדי ה' מקראי קודש אשר תקראו אותם במועד

כבר בארנו לך בפרק שישי מפסחים כי בכל מקום שיבא מלת מועד רוצה בו חצי בשבת פרק שני אם אינן מכירין אותו משלוחין עמו אחר להעידו בראשונה היו מקבלין עדות החדש מכל אדם משקלקלו המינע התקינו שלא יהיו מקבלים אלא מן המכירים

השער אם אין בית דין מכירין זוג זה פסיד על החדש משלחין אכשי המקום זוג אחר להעיד שזוג זה כשר הוא ואחר כך זכר הגעש שמחמתו אין מקבלין עדות אלא מן הידועים והמכירים ואמר בראשונה וכו' היו סוכרין המינים עדי שקר ל להעיד על הראיה

כ בראשונה היו משיאים משואות משקלקלו הבותים התקינו שיהיו שלוחים יוצאים

היו הבותים משיאין משואות ענינו שהיו מכערים אורים גדולים ש שלח בעת הראיה והרואה אותם האורים היה סוכר שמירושלים היו ינאין

כיצד משיאין משואות גמבואין כלונסות של ארז ארוכי וקנים ועצי שמן ועורות של פשתן וכורכם במשיחה ו ועולה לראש ההר ומצית בהם את האור ומוליך ומביא מעלה ומוריד עד שהוא רואה את הכירו שהוא עושה בן בראש ההר השינוי וכן בראש ההר השלישי

ומנין היו משיאין מהר המשחה לסרטכה ומסרסב לאגרו פינה ומאגרו פינה לחברון ומחברן לבית בלתי ומבית בלתי לא וזו אלא מוליך ומ ומביא מעלה ומוריד עד שהוא רואה את כל הגולה לפניו במדורת אש ח חצר גדולה היתה בירושלם ובית יעקב היתה נקראת ולשם כל ד' הערים מתבססין ובית דין כדקין אותן שם וסעודות גדולות עו עושין להם בשביל שיהיו רגילין לבא ו בראשונה לא היו זויים משם כל היום התקין רבן גמליאל שיהיו מהלכין אלפים אמה לכל רוח ולא אילו בלבר אא אף חכמה הבאה לילד והבאה להציל מיד הגנים או מיד הגהר או מיד הדליקה מיד המפולת הרי אילו כ' גנשי העיר ויש להם אלפים אמה לכל רוח

כל זה מבואר וכבר קד' עקרי זאת הלכה האחרונה בפרק הרביעי מערכותין

על ההבואה כמה שיתחדש עליה מלקות נאם תהיה מרובה או מע מעטא וכו' מרין קראן תרגום כבשים אמרנא וענינו שמחשכין ע' כבי אדם ודין עליהם בביראות ובחלאים והמות והחיים וזולתם מעניני האדם והנגלה מזה המאמר מבואר כאשר תראה הכל ה הכסתר ענינו קשה מאד בלי ספק

ג על ששה חדשים השלוחין יוצאין על ניסן מפע הפסח על אב מפני התעבת על אלול מפע ראש השנה על תשרי מפע תקנת המועדות על כסלו מפע חטבה על אדר מפע הפורים וכשהיה ביות המקדש קיים יוצאין על איד מפני פסח קטן

העדת העדות פראית הלכה אינו אלא בירושלים ומירושלים היו בית דין שלוחין השלוחין לכל הארצות כמו שיבאר ובבית שני לא היו מתעבין לא עשה כ' בטבת ולא שבעה עשר בתמוז אלא מי שהיה רוצה מתעבה ומי שלא היה רוצה לא היה מתעבה ומי שבי זה לא היו יוצאין על טבת ועל תמוז אמר ר' ה' שהאמר השם צום הרביעי וצום החמישי וצום כ' ראה וכו' שנת בידם הכחירה ר'נו מתעבין ר'נו אין מתעבין וצום הרביעי הוא שבעה עשר בתמוז כי תמוז החדש הרביעי וצום החמישי תשעה באב שיחול בחדש החמישי וצום השביעי צום גד גדלים וצום העשירי עשרה בטבת לפי שהוא בחדש העשירי וצום פהיה הישנות בידם שלא להתעבות בתשעה באב כמו שזכרנו הי סין מתעבין בו מפני תביעת מיני האכל שאירעו בו כמו שיתבאר ב בתעביות ואמרין על אלול מפני ראש השנה כי אלול על הרוב עש עזרים ותשעה יום וכשדעו ראש חרש אלול ידעו ראש השנה ברב הסנים והיו יוצאין על תשרי לידע ראש השנה באמת לפי שאי אפשר שיהיה אלול שלשים יום

ד על שני החדשים מחללין את השבת על נסן ועל תשרי שבהם השלוחין יוצאים לסוריא ובהן מתקנן את המועדות וכשהיה בית המקדש קיים מה מהללין אף על כולם מפע תקנת הקרבן

העדים שרואין את הלכה הם שמחללין את השבת אם היו רחוקים מירושלים כמו שיתבאר לקמן ואמר משבי הקנת הקרבן הוא לשון התניה בקרבן מוסף שלכל חרש וחרש

ה בן שנראה בעליל בין שלא נראה בעליל מחללין עליו את השבת ר' יוסי אומר אם נראה בעליל אין מחללין עליו את השבת

בעליל פי' נגלה ומפסדס והוא אם נראה הירח גדול בזכות האויר גבוה מן האוסף כדי שיראוהו כל העם כי לפעמים יראה כסתר קרוב מהאדמיות הכ הכראה ב' עת שקיעת השמש עד שלא ישיגנו אלא אדם שרחות עיניו ח חד אמר ר' יוסי כי כשהוא נגלה לכל העם ראוהו בכל מקום כי בא באמת נראה בירושלם ואין נראה לעינים ולפיכך אין מחללין את השבת ואין הלכה כר' יוסי

ו מעשה שעברו יותר מארבעים יוג ועיכבן ר' עקיבה בלוד שלוחו לורבן גמליאל אם מעבב אתה את הרבים נמצאתה מכשולן לעתיד לבא

אמרי זה עשה כן לפי שראה כי עדותם לא היתה בו תועלת ואמר לו רבן גמליאל חעמי' שאילו העדות הם בלי תועלת שמה יהיה אכל א אחד מהם בזמן העתיד עדות מועיל בידם אחר וימכע מלבא להעיד מפני שלא נשמעו דבריו בזמן שעבר והלכה כר' גמליאל

אב וכו' שראו את החדש ילכו לא שמצטרפין זה עם זה אלא שאם יפסל אחד מהם יצטרף השני עם אחר ר' ש שמעון אומר אב וכו' וכל הקרובי כשרים לעדות החדש ח אמר ר' יוסי מעשה בטוביא הרופא שראה את החדש בירושלם הוא וכו' ועבדו המשוחרר וקבלו הברגם אותו ואת בנו ופסלו את עבדו וכשבאו לפע בית

ז
ביצד בודקין את הערים וזג שבא
ראשון בודקין אותו ראשון מכנסין את הגדול שברום
ואומרים לו אמור' ביצד ראיתה את הלכנה לפע החמה
או לאחר החמה לצפונה או לדרומה כמה היה גבור
ולאין היה נטה ומה היה רחב ארי אמר לפע החמה
לא אמר בלום ח ואחר כך היו
מבגשים את השני בודקים אותו אם נמצאו דברייהם
מבזעם עדותם קיימת' ושאר כל הזנות שואגלין
אותן ראשי פרקים לא שהן צריכין להם אלא שלא
יצאו בפחי נפש בשביל שיהיו רגילין לבוא

לפני החמה או לאחר החמה רונה בו המחיר
 ממכז מזר השמש' ואמר לבגה או לדרומה כי הלכנה והכוכבים
 ירחקו מדרך השמש פעם בדרום ופעם בצפון ושמה היה
 רוחב הלכנה כפוכי כשיתחדש ושמה יהיה דרומי ואמר כמה היה ג
 גבוה רונה בו כמה היה גבהו מן האופק לפי ראות העין ולאין היה
 נוטה עינינו קרניה כי קרני הלכנה ישתנה היותם אל ככח הרוחות
 כפי רוחב המדינה ורוחב הלכנה ומקומה מגבל המזלות וכמה
 היה רחב עינינו כי הלכנה ישתנה שיצמרה כשתתחדש כפי קרובה
 או ריחוקה מן השמש וסיבות אלו השינויים כולם ודיעתם לח יתה
 יתאמתו אלה במינים רבים מן החכמות במופתים נחכמת התבונה
 ובאותו זמן היו מחשבין הלכנה בכל חודש ויודעים אם תראה אם לא
 תראה כפי חינוך החשבון האמתי ואם היו יודעים שלא תראה לא ה
 היו משבחין לרברי האומר אני ראיתה לפי שהוא עדי שקר ואם היו
 יודעים בדרך החשבון כי ראיתה היתה דבר הכרחי היו מבקשין ע
 עדים על ראיתה לפי שאי אפשר לראותה בדרך התבונה אלא שה
 שהעבים מכסין אותה או יהיה האוויר בלי זך ועבור או יהיה המקום
 שמביטין אותה ממנו נמוך ולא תראה והיו בודקין אותה אם היתה
 ראיתם ראיה אמיתית או שקר באילן השמים שזכרנו וזה כי ה
 מחשבין ויודעין באי זה רוח הלכנה אם בצפון אם בדרום ולאין ה
 היו נוטים קרניה מרוחות האופק ושיעור האורה הכראה בה וכמה
 היתה גבוהה לפי ראות העין ואם העדו ערות מכוננת למה שת
 שתתחייב התבונה פסקו בעדותם וכמו שחשבו הבית רין מקודם כ
 כמו שזכרנו ואם אמרו בדרך משל שראו אותה נוטה מדרך השמש
 לנגד הנשק והיה רוחב הלכנה בדרום ידעו בלי ספק כי הם עדי שקר
 ולא תתבטל עדותם באומרים כמה היה גבוה אלא כשחולקין העדי'
 כשיעור גובה הלכנה מחלוקת גדולה אבל אם אמרו כולם כשיעור
 עשרה אמות היתה גבוה או אמרו כולם שיעור מאה חמה היתה גב
 גבוה אין מתבטל בזה הדבר שום עדות העדים לפי שנאמר זה ה
 השיעור היתה גבוהה כפי ראות עיניהם ואילו העיקרים שזכרתי לך
 היה דרך החקירה בראיית הלכנה ואני תמיה מאדם כי חיש הראות
 ויאמר כי דת היהודים אינה בנויה על ראיות הלכנה אלא על החשבון
 בלבד והוא מאמין אלו הכתובים כולם ואני רואה שהרואה זה אינו
 מאמין אלא היה דעתו בזה המאמר להשיב אחר בעל דינו באי זה
 דר יזמן לו בשקד או באמת כיון שלא מצא מניל לכשגו מהכרח ה
 הויכוח ומה שתאמין אתה המעיין כי העקר דתנו כנוני על הראיה
 אם לא תראה הלכנה נשלים שלשים יום לחודש שיצא ולשון המשנה
 וקתלמוד ומעשיות רבות ממה שאירעו בזה הענין בארך השנים כו
 כולם יעידו באמי תת זה הענין והשי' אמר החודש הזה לזה לכם
 ראש חדשים כולם ובאה הקבלה האמיתית שהראה לו הקב"ה למשה
 דמות הלכנה ואמר כזה ראה וקדש ומה שהיו רואין סימני על הח
 החשבון אם תראה אם לא תראה היה כמו שביארתי לך לא שישמכו
 על החשבון בלבד וישאו ראשם על פי החשבון אעפי שמנח החשבון
 תראה וסוד העבור שמהך לו הקב"ה למשה כסיני הוא עניינו
 חשבין שידעין בו קשת הראייה באמת ובעלי החשבון מכל האומות
 והשילסופים חולקין בו ועד הנה כמשך הדבר ועדיין לא כתבר
 אצלם שיעורו באמת וזה החשבון שיש בדינו היום הוא חלק מאותו
 החשבון ותלתו לפי שהוא מניין הקיבוצ האמנעי בלבד ועוד אבאר
 לך בחיבור מיוחד עניין זה העבור שהוא בידנו ומה היתה הכוננה

בראיות ברורות לא יכחישם אלא מי שהתבטלנו אינולת ממש לפי ש
 שרוב בני אדם אבל כולם אין אצלם אלא מלאכת הקיבוצ בלבד ה"ל'
 קיבוצ מניין למניין אחר וידמה שהוא התגבר על חכמה גדולה ולא
 ידע לא עניין ולא טונה אם היא מלאכה תבנין הראיה אם לא
 וכאשר התבאר לקצת הממודין שהחשבון מניין הראיה בשום פנים
 חזר להכחיש הראיות ואמר שהין אכחנו עושין על פי הראיה והעיקר
 החשבון התורני ולא כפל המחלוקת בין בני אדם והוכחנו הדברים
 האמיתיים אלא בהעדר החכמה ואין אדם אדם שיכון שיעור מה שא
 שאמרנו ושהעלכו בזה המאמר המוניעו שקדם לח כמה שחני עתיד
 לומר באותו חיבור שאחבר אלא אדם בעל אמונה ודק וחריצנות ור
 וריות בדיענת האמתות' ומי שאינו מבינה עצמו וכתבתי שהונע
 עצמו ועמל שנים רבות בחכמת הפרסיות עד שלקח מזה מנה יפה
 לעצמו ואם לאו יהיו דברי בידו מחיר ביד כסיל'

ח
ראש בית רין
אומר מקודש וכל העם עונן אחריו מקודש בין שנראה
בזמנו בין שלא נראה בזמנו מקדשין אותו ר' אליעזר בר'
צדוק אמר אם לא נראה בזמנו אין מקדשין אותו שבכר
קדשוהו שמים

זמנו הוא ליל שלשים מן החודש שכבר
 עבר ושלא בזמנו הוא ליל אחר ושלשים שהוא ראש חדש בהכרח ב
 בין שכראה הירח בין לא נראה ונתבאר קמא אומר כי בליל ראש חדש
 תראה או לא תראה בדרך קדוש החדש עכ"פ ור' אליעזר אומר כי אין
 חייבין בקדוש החדש עכ"פ שנאמר וקדשתם את שנת החמשים שנה
 שנים אתה מקדש ואי אתה מקדש חמשים ענייניו שאין קדוש החדש
 חובה והלכה בר' אליעזר בר צדוק

דמות צורת לבנות היו
לו לרכן גמליאל בעלייתו בטבלה ובכותל שבהן מראה
את ההדיוטות ואומר הבה ראית או בזה מעשה שבאו
שנים ואמרו ראינוהו שחרית במזרח וערבית במערב
אמר ר' יוחנן בן גורי עידי שקר הם וכשבאו ליבנה קיב
קיבלם רכן גמליאל ועוד באו שנים ואמרו ראינוהו בו
בזמנו ובלילי עיבורו לא נראה וקיבלן רכן גמליאל אמר
ר' דוסא בן ארכינס עידי שקר הן היאך מעידי על הא
האשה שילדה ולמהר כריסה בין שינה אמ לר' יהושע
רואה אנך את דברך

היה מנייר כלום שיעור הלכנה שיהיה
 בו נתיית קרניה מנח האופק נחכמי הכוכבי מניירים זה הרבה
 ושאל תחטב באמרים ראיונהו שחרית במזרח וערבית במערב מה
 שחושבין הטעמים שהאמינם בשני הדברים והיה אצל רבן גמלי'ל
 איפשר שיראה הירח במזרח קודם הנן החמה ובו ביום שיראה כ
 בעצמו במערב אחר שקיעת החמה זה הוא מן הנמנע בתכלית המ
 המכשיות לא יתחמת בשום פנים ואין מאמין זה אלא אדם עם הא
 הארץ טפש בתכלית הטפשות לא ירגיש מן הגבל אלא כמו שירגיש ה
 השנר והחמודי וכל מה שנפל ברמיזנם עליה הוא אמרם בתלמוד
 אמר להם ר' גמליאל לחכמים כך מקובל אני מבית אבי אבא פעמים
 בא בארובה ופעמים בא בקברה וענין זה המאמר כי הזמן שיש ב
 בין קיבוצ השמש והירח ובין ראיתו ישתנה שינוי גדול כפי מהירות
 הירח והתמהמותו וכפי רוחבו בצפון ובדרום וכפי ארך מערכי המ
 המזל שהוא בו וקוצר מערכיו וכפי שינוי תנועת השמש ומשבי חלו ה
 השיטים כולם שהם מחייבין קוצר הזמן שיש בין הקיבוצ וראיתו וא
 וארכו אמר פעמים בא בארובה ופעמים בא בקברה ומי שלמד בח
 בחכמת התבונה ידע כל מה שאמרת ור' גמליאל לפי שדקדק זה הע
 העניין ידע שאפשר שיראה באותה הלילה וקיבל דבריהם באמרים
 ראינוהו ערבית במערב ולא השגיח לאמרים שחרית במזרח כי חת
 התורה לא העריח אותנו לשאל העדיות על ראיתו שחרית ולא היתה
 אמרתו שכזו חבל האמין שנראה להם דבר כמות ירח ולא היה
 כן כי מן המצא ראיתו בבקרנו של אותו היום

התורה קראו משפט שנאמר כי חק לישראל הוא משפט וגו' ומשפט לא יהיה אלא ביום' לפי שאמר הכתוב ועל פיהם יהיה כל ריב וכל גבעמה ראית גבעים ביום ולא סליל אף דינים ביום ולא בלילה והיו ראית גבעים ביום ולא בלילה מה שנאמר וביום הראות בו כשר חי ועמא ביום ולא בלילה ולפיכך יהיה ראש חדש יום אחד ושלש' ויהיה הראש שיבא מעבר משלשים יום ארבע' שנראה הירח ליל שלשים ב כיון שלא נתקדש יום שלשים' ונממה שאתה צריך לדעת כי הירח כש כנראה בזמנו והוא יום עשרים ותשעה ערבית וכשאר מן היום כ כדי שיאמרו מקודש מקודש קודש שיראו הכוכבים כי זה מותר ארבע' שהעירב השמש כי הלילה חלבינו אינה אלא משעת נצחת הכוכבים כ כמו שביאר' בשני משבת וזכרתי לך זה שלא תחשב כי קדוש החודש לא יהיה לעולם אלא יום שלשים כי איפשר שיחיה קודם ליל שלשים כ כמו שביארנו

א כל השפרות כשרין חוץ משל פרה' מפני שהוא קרן אמר ר' יוסי והלה כל השפרות בולין נקראו קרן שנאמר והיה במשוך בקרן דהיובל בשמעכם את קול השופר

קראת קרן של פרה קרן הוא למה שאמר הכתוב בכור שורו קרד לו וקדיש ראש קדוה ונחמיה טוענין על ר' יוסי ואומר והלא כל השפרות נקראו קרן ונקראו שופר ושל פרה נקרא קרן ולעולם לא נקרא שופר ואין הלכה כר' יוסי

ב שופר של ראש השנה שליעל פשוט ופיו מצופה ודרכו ושתי חצוצרות מן הצדדין שופר מאריך והציצרות מן מקצרות שמצות חיות בשופר ד ובתעבות בשל זכרים כפופים' ופיו מצופה כסף ושתי חצוצרות באמצע' שופר מקצר וחצוצרות מאריכות שמצות חיות בחצוצרות

זה הסדר לא היה אלא במקדש לאמרנו השי' בחצוצרות וקול שופר הרענו לפני המלך ה' אבל מוזל במקדש אין תוקעין בראש השנה אלא בשופר בלבד ואין תוקעין בתענית חלבו בחצוצרות בלבד' ומשני זה היא מצות יום תענית בחצוצרות לפי ש שהתענית אינו אלא על צדק הדיבור והשם אמר על הכר הנזכר ה אכתב והרעות בחצוצרות וכו' כרתם

ה שזה היובל וראש השנה בתקיעה וכבר כתב ר' יהודה אומר בראש השנה תוקעין בשל זכרים ובחבל בשל יעלים

כל בתקיעת מנין התקיעות ובברכות מנין הברכות שכתבנו ועוד יתבאר ע' עיינום ואמר כמה שקדם כי שופר של ראש השנה צריך שיהיה מקרן היעלים אינה הלכה ואין הלכה כר' יהודה אבל פסק ההלכה ששופר שיובל ושל ראש השנה של זכרים כפופים

ו שופר שנכרך ודבקו פסול' ריבך שיכרי שופרות פסול נקבוסתמו א אם מעבב את התקיעות פסול' ואם לא כשר התוקע לתוך הבור או לתוך הדות או לתוך הפטם אם קול שופר שמע יצא' אם קול הכרה שמע לא יצא' וכן מי שהיה עובר אהרי בית הבוסת או שהיה ביתו סמוך לשם ושמע קול שופר או קול מקרה מגילה אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא אעפי' שודו שמע וזה שמע זה כיון לבו וזה לא כיון לבו

נכרך פסול זה הוא כשנכרך לארבו אבל אם נכרך לרבו אם נשתייר מארבו א לאחר מקום הסדק שיצטרף על שופר והוא כדי שיחזונו כידו ויראה לב לכאן ולכאן הוא כשר ואם ניקב יש בו דרכים והם כי הוא צריך לשתוס הנקב אם שתמו בו מינו וכשאר ממונו רובו שלם בלי נקב' ולא עיכבו הנקבים את התקיעה כמו שנזכר כבר ואם שתמו שלא בו מינו פסול נכור הוא חפירה בגוף הקרקע' ודוה

ולפנינו יטויר בארץ נורת ירח כמו שאמרנו והם זכרו זה בתלמוד ואמר פנח אחת נתקשרו שמים בעבים ונראית אלכ נה עשרים ושי נסבעה לחודש וכשאר קיבל רבן גמליאל ערותן שנראה ערבית הר החוקו חכמים זה הדבר לפי שלא היה בין הראיה ובין הקיבוצ זמן הראיה לפי ששכנס הגדול והוא הנריעש העיקר ואמר פעמים בא ב בארחה' ופעמים בא בקברה' וכן יפרש מי שיכין וישביל ואכלו ס הכרה ארבעית' ואמר ר' אבהו וזמנו ובליל עיבורו לא נראה לפי ש שהן ראוהו ליל שלשים ולא ראוהו ליל שלשים ואחר והיה החשבון מה מחייב ראיתו ליל שלשים כאשר כתבנו העיקר וזמן קרן היה להאמינס לפי שהעידו בראיה בעת הראיה ואמר שלא ראוהו בליל השנית אין אנו חוששין לזה ולא יחייב אותנו בשום דבר כי שמה חלשה ראיהם או כשהו ערפל ואינם מרגישים בו ומיכאן יתחזק מי שהיה קשה לש לשמוע הפי' שפירש כי רבן גמליאל לא החמיץ בזה המעשה לפי שה שהוא היה מאמין כי הירח נראה ליל שלשים וכרתנו אחר ושב אל הש השמש ונסתר בליל לא' אבל האמינס בערות שהעידו בראיתו בעת הראיה ויחשבו הטעם לראיית עיניהם כמאמרם כמעשה הראשון שראו אותו קודם לכן בשחרית' ובאמרם במעשה השני שלא ראו ח אותנו אחד כך בליל שיני מן החודש

ז שלח לו רבן גמליאל

נזר אנן עליך שתבוא אצלי במקלך ובמעותך ביום שח שחל יום הכיפורים להיות כחשבונך הך ומצאו ר' עק עקיבה מיצר אמר לו יש לי ללמד שכל מה שעשה רבן גמליאל עשוי שנאמר אלה מועדי ה' מקראי קודש אשר תקראו אותם במעמד בין בזמנו בין שלא בזמנו אין לי מועדות אלא אילו בא לו אצל ר' דוסא בן דורבניב אמר לו אם באים אנו לדון אחר בית דינו של רבן גמליאל צריכין אנו לדון אחר כל בית דין ובית דין שעמד מימו' משה רבינו ועד עכשיו שנאמר ויעל משה ואהרן נרב ואכיהו ושבעים מוקע ישראל ולמה לא נתפרשו שמתן של וקע' אלא ללמד' שכל שלש ושלוש' שיעמדו בית דין על ישראל הרי הם בבית דינו של משה' נטל מקלו ומ מעותיו בידו והלך ביבנה אצל רבן גמליאל ביום שחל יום הכיפורים להיות כחשבונו עמד רבן גמליאל ונשקו בראשו אמר לו בוא בשלום ר' ותלמידי רבי בחבמה ותלמידי שקיבל עליו את דברי

זה מכאן ואמת

ח פרק שלישי ראוהו בית דין וכל ישראל או נחקרו העדים ולא דהספיקו לומר מקודש עד שחשיבה' הרי זה מעובר ראוהו בית דין בלבד יעמדו שנים ויעידו בפניהם ויאמרו מקודש מקודש ראוהו שלשה והם בית דין יעמדו שנים וישיבו כתבריהם בצד היחיד ויעידו לפניהם ויאמרו מקודש מ מקודש שאין היחיד נאמן על ידי עצמו

שיעור זו המסנה ראוהו בית דין וכל ישראל או נחקרו העדים ולא הספיקו העדים לומר מקודש עד שחשיבה כי כשראוהו בית דין וכל ישראל' אולי יעלה על דעתנו שאין צריך קידוש מפני שהדבר גלוי ומפורסם ולפיכך הוריענו כי עכש' צריכין לומר מקודש ולא יהיה אותנו יז' ראש חדש ושמה יעלה על דעתנו כי כמו שישק יחיד מומחה לדין ארבע' שהעקד הד הרין בשלשה כמו שיתבאר במקומו כמו כן יפסיק בקידוש החודש ביחיד לפיכך הוריעך כי אין מהפיקים בכאן בפמות משלשה או יותר לפי שאמר השם' ויחמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מנרים כמו שביאר כמה שקדם וכן אם יעלה על לבך כי לפי שנחקרו העדי' יום שלשים וכתקיימה עדותם ביום שלש' כי הם ראוהו אחש כתבר היות אותנו יום ראש חדש' וארבע' שלא הספיקו בית דין לומר מק מקודש מקודש אלא בלילה ליל אחד ושלשים ויהיה אמרם מקודש מק מקודש חלבו הוא גמר דין כי העיבור חלבינו גמר דין מותר בלילה ול לפיכך הוריענו כי קידוש החודש לא יהיה בלילה כשום פנים כי ה

כשיר התקינו שלא יהו מקבלים אלא עד המנחה אם ב
כאו מן המנחה ולמעלה נזוהגין אותו היום קודש ולמחר
קודש משחרב בית המקדש התקין רבן יו
יוהנן בן זכאי שיהיו מקבלין ערות החודש כל היום

אמר ר' יהושע בן קריחה ועוד זו התקין רבן יוחנן בן זכאי שאפי' ראש
בית דין בכל מקום שלא יהו העדים הנלכדים אלח למקום הנושר בת
כתב לקלן הלויים כשיר עבינו שלא אמרו שירה כלל' שלא ידעו אם
היה חול ואין פס עדים שישידו על הראיה' או אם הוא קודם' ועוד
יבואו העדי כסוף היום כי עכש נר' שירה על כל קרבן' כמו שיהבא'
במקומו' ועת המנחה הוא עת הקדבת תמיד שבין הערבים נחמד
שמקריבין אותו לח היו מקריבין אחריו שום דבר כמו שמבואר בח
בחימי' בפסחים' ומקום הנושר הוא מקום הידוע לקרבן בית דין כ
כר שיהיה מקום אחד ידוע בלבר ילבנשם העדים ולא ינטרבו לח
לחוד על מקומות רבים בלי ידועים' ומבואר הוא כי כל בית דין קב
הנושר בזה העניין ר' ל' שיהיו סמוכין בחרץ ישראל כמו שכתב בזה
בסנהדרין

ה סדר ברכות אומר אבות וזכורות וקדושת
השם וכולל מלבויות עם ואינו תוקע' קדושת היום
ותוקע וזכורות ותוקע שופרות ותוקע ואומר עבודה ו
והודאה וזכרות כהנעם בדבר ר' יוחנן בן זורי אמר לור'
יהודה לר' עקיבה אם אינו תוקע למלבויות למה הוא מו
מזכיר' אלאאמר אבות וזכורות וקדושת השם וכולל
מלבויות עם קדוש היום ותוקע וזכורות ותוקע שופרות
ותוקע ואומר עבודה והודאה וזכרות כהנעם ושום

אמר השם בראש ה
השנה זכרון תרועה' ובאה הקבלה זכרון אלן וזכונות' תרועה אלן
שופרות' ועוד אמר והיו לכס לזכרון לפני אלריכם' אפי' אלריכם
ובאה הקבלה כי מה שהחזיר אלריכם בניין אב' כל מקום שבאמר
זכונות ושופרות יהיו מלבויות עמהם' ומן הראוי להקדים המלבויות
ואחריהם וזכונות' ואחריהן שופרות' כמו שאמר אמרו לפני מלבויות
כר שתמליכוני עליכם זכונות כדי שיעלה זכונכם לפני לטובה וכ
וכמה בשופר' והלכה כר' יהודה

ו אין פוחתין מעשר מלכו'
מעשר זכרון ומעשרה שופרות ר' יוחנן בן זורי אמר אם
אמר שלש שלש יצא אין מזכירין זכרון ומלבויות ושופר
שלפודיענות מתחיל בתורה ומשלים כנביא ר' יוסי אומר
אם משלים בתורה יצא

אלן העשר ועשרה ר' ל' בהם שלשה
פסוקים מן התורה' שלשה מן הכתובים שלשה מן הכבימים' נחמד
מן התורה משלים כג' ור' יוחנן בן זורי אמר חס אמר אחד מן
התורה נחמד מן הכתובים נחמד מן הכבימים יצא' ושעור נחמד
ר' יוסי האמו' כהן כפי מה שכתבה מרענו כן הוא כפי שיהא ירי חו
מוכנת חס השלים בתורה כן חס השלים בכביא יצא' וזכרון ושופר
ומלבויות שלש עשרות כמו שאמר וזכור כי בשר המה וכול תקע' עו
שופר בכבעה חס לא כיד חזקה וזכונות כטויה נגומר וכמו כן זכרון
יחד כמו זכרה ל' אלרי לטובה אין מוסיפין מדי חובה והלכה כר'
יוהנן בן זכאי ובר' יוסי

ז העובר לפע התיבה בית של ראש
השנה השע מתקיע ובשעת ההלל הראשון מקרא את ה
ההלל

לא התקינו זה אלא בשעת השמד לפי שהיו סומרין לאותו שנה
שהיה מתפלל שחרית שלא יתקע השופר וכשהיו מסלימין התפילה ה
היו שומרים הנלכדים לרדכס ולפיכך אונתו שהיה עובר לפני התיבה
להתפלל תפילת מוסף היה תוקע' וחמרו וכשעת ההלל לפי שלח היו
קודין הלל לא בראש השנה ולח ביום הכפורים לפי שהם ימי עבודה
והכביעה נחמד ונורא מהשם ויראה ממנו ומכבודו ומכבוד אליו ותפוס'
ותכוננים ובקשת כפרה נטליה וכלל אלן העביינים אינו הגון השם
השמוק והשמה

מקום גבוה על הארץ מוקף בתלים' ופיס כל גדול מחרס ועל
אותן שהם חוז לבור אמרו חס קול הכרה שמוע לא יבא אבל אונתן שה
שהיו תוך לבור יבאו ידי חובתן וזריך התוקע שיכוין להוציא השומע
ידי חובתו ולא יתכוין השומע לשמוע ויבא ידי חובה ומה שלא התנה
כפאן בכונת משמיע כאלו הוא חזן הכנסת וטליה ניכור לפי ש
טעיקר הקדמתו על התקיע' אינה אלא להוציא את הרבים ידי חובתן
וכשהוא תוקע להוציא כל השומעין מחובתן מתכוין' ולפיכך לא
בצטק אלא כונת שומע

ח והיה כאשר ירים משה ידו ו
וגבר ישראל וכאשר יעז ידו וגבר עמלק וכי ידיו
של משה ערשות מלחמות או ידיו שזכרות מלחמה אלא
כזמן שהיו ישראל מסתבלין כלפי למעלה ומשעבדין
את לבן לאביהן שבשמים היו מחנבירים ואם לאו היו
נופלין כיוצא בו ויאמר ה' אל משה עשה לך שרף וש
ושים אותו על נס והיה כל הנשוד וראה אותו וחי' וכי
הנחש סמית ומחיה' אלא בזמן שישאל מסתבלין ל
לאביהן שבשמים כלפי מעלה ומתכוין את
לכם היו מתרפאין ואם לאו היו נמוקין

ט חרש שוטה
וקטן אין מוציאין את הרבים ידי חובתן וההלל כל
שאינו חייב ברבר אינו מוציא הרבים ידי חובתן

דיבר כפאן כפי מה שאמרו זכריין בו כמה שאמרו ברבר וכפי ט
כונת המסכתא

פרק רביעי יום טוב של ראש השנה שחל להיות
בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא
במדינה' משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי
שיהיו תוקעים בכל מקום שיש בו בית דין אמר ר' אלע'
בשהתקין רבן יוחנן בן זכאי לא התקין שהיו תוקעים אא
כיבנה בלבר אמר לו אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו
בית דין

כבר ביארנו פעמים כי מקדש תקרא ירושל' כולה ומדינה שאר
העיריות שכל חרץ ישראל והטעם שבעבורו נאמר תקיע שופר בש
בשבת' בוידה שאם יעלנו בידו ויעבי' נג' ד' אמות כרשות הרבים כ
כמו שביארנו בלולב לפי שתקיע שופר חובה מלאכה' ואמרו אחד
כיבנה ואחד בכל מקום שיש בו בית דין ר' ל' כי אפי' כשהיו בית דין
עזברים ממקום למקום' וכתארו במקום מן המהומות לח על דע
דעת להתיישב שם יש להם לתקוע שם השופר' ואין הלכה אלא כמו
שזכרנו קודם שאין תוקעין אותו אלא במקום שיש בו בית דין קבוע
והלכה כר' אליעזר

ועוד אמר זו היתה בירוש' יתירה על יבנה שכל עיר שה
שהיא רואה ושומעת וקרוב' והיא יכולה לבוא תוקעין
בה' וכיבנה לא היו תוקעין אלא בבית דין בלבר

אמרו ועוד יורה כי היה שם מעב' שני מלכר זה שזכר והו' כי בירושל'
היו תוקעין כל העם כל זמן שבית דין יושבים במקדש' וכיבנה לח
היו תוקעין אלא בלבר כמו שזכרנו' ולא נאמר תקיעת שופר ע
על בני דין כשכתלפי שבית דין זריזין הם ולא יקדע עין ברבר הזה

בראשונה היה עמל לולב במקדש שבעה וכמדינה יום
אחד' משחרב בית המקדש' התקין רבן יוחנן בן זכאי
שיהא לולב גיטל במדינה שבעה זכר למקדש ושיהא
יום הגן כולו אסור

ככר קיס לך הדבר בזה ההלכה כש' י'ס
מסוכה

ד בראשונה היו מקבלין ערות החודש כל היום
פעם אחת נשתחו העדים מלבוא ונתקלקלו הלויים

השנה ושלמים הכתובים כלבד לפי שתפילות ארזכות בשמי ימים אילו חבלת מסכת ראש השנה תהילה למלך אל רס נמיטא

מסכת תעניות

מאימתי מזכירין גבורות גשמים ר' אליעזר אומר מיום ח הראשון שלחג ר' יהושע אומר מיום טוב האחרון של ח חג אומר ר' יהושע הועיל ואין גשמים סימן ברכה בחג למה הוא מזכיר אומר ר' אליעזר אף הוא אינו אומר א אלא משיב הרוח ומוריד הגשם בעונתו אמרו לו אם כן לעולם יהא מזכיר

בב קדס לך בסוף הפרק השיני מוסכה כי ירדית הגשמים בסוכו אינו סימן ברכה והלכה כר' יהושע

ב אין שואלין גשמים אלא סמוך לגשמים ר' יהודה אומר העובר לפע התיבה ביום טוב האחרון שלחג האחרון מזכיר והראשון אינו מזכיר ביתם טובה הראשון של פסח הראשון מזכיר ואחרון אינו מזכיר

סמוך לגשמים היא תפילת מוסף של יום טוב האחרון של חג כמו שבאר ר' יהודה וביום טוב הראשון של פסח הראשון והוא המתפלל שמרית אומר מוריד הגשם והאחרון והוא המתפלל תפילת מוסף ח אינו זוכר גשם אבל אומר מוריד הטל וכוונתו היה שאינו עושין פני ימי טובי מפני המכהב אומר מוריד הגשם במוסף יום טוב הראשון מן הימים האחרונים של חג בל יום שמיני עברת ויתמיד זה ביום קט השיני ומה שאחריו והלכה כר' יהודה

ג עד אימתי שואלין את הגשמים ר' יהודה אומר עד שיעבור הפסח ר מאיר אומר עד שיצא נס שנזויר לבם גשם יורה ומלקוש בראשון בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים רבן גמליאל אומר בשבעה בו חמשה עשר יום אחר החג בדי שיגיע האחרון שבירא אל גזר פרת

התנא ששנה בבאן בשם ר' יהודה עד שיעבור לא היה אותו ששנה על שמו מה שקדם זכרו וכבר אמרנו כמה שקדם מן המשנה הלכה כר' יהודה והלכה כר' וכל זה בארץ ישראל ובארצנו הדומות לה וכמו כן כל מה שיגיע לידן מן הדבר בזמני התענית הוא בארץ ישראל ומה שהיה קרוב לחיירה אבל בשאר ארצות קשלה בזמן שהמטר טוב והגזן באותו המקום וכתן אותו הזמן כאילו הוא ז' במרחשוון ושיתעבבו הגשמי לחמר אותו הזמן על אלנו הדרכי הנזכרי יתקבצו בתעניתו כמו שזכר כי יש ארצות לא יתחילו בהם הגשמים אלא מביסין וארצות שיש בהם במרחשוון הקיץ והגשמים אינם להם טובים אלא ממייתין ומאכרין ו והאיך ישאלו חכמי זה המקץ גשם במרחשוון הלל זה מן השקר והאונת וכל זה דבר אמיתי ובלוי

ד הגיע שבעה עשר במרחשון ולא ירדו גשמים חתחילו היחידים מתענים אוכלין וש ושוחטין משחשיכה ומותרין במלאכה וברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המיטה יחידים הם תלמידים חכמים ואלו התעניות שיני וחמישי נשי

הגיע ראש חודש שלכסליו ולא ירדו גשמים בית דין גזוזין ג' תעניות על הציבור אוכלין ושוחטין משחשיכה ומותרין במלאכה וברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המיטה ה

שופר של ראש השנה אין מעבירין עליו את התחום וא אין מפקחין עליו את הגל לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה ולא שטיין על פני המים ואין חותבין אותו בין בדבר שהוא משום שבות בין בדבר שהוא משום לא תעשה אבל אם רצה ליתן לתוכו מים או יין יתן אין מעבכין את התינוקו מלחקוע אבל מתעסקין בהם כדי שילמדו ומתעסק לא יצא והשומע מן המתעסק ל יצא

כבר באינו לך כי יט הוא עשה ולא תעשה כי אמרו שבתנו מ מנות עשה ואמ' כל מלאכה לא תעשה ושופר מנות עשה כלבד ויהי' חללינו לא תהי' עשה ודחי את לא תעשה ועשה ודבר שהוא משום שבות הוא כמו שיחתך אותו בסכין ומשום לא תעשה כמו שיחתך אותו במגרה שהיא מלאכת חרושת עץ גמורה ואין מעבכין את התינוקו מלחקוע ואפי' בשבת ובתנאי שיחיו קרובים ל להיתקם גדולים כדי שיהיו יודעין לנאת ידי חובתן כשיבוא ראש השנה

כדר תקיעו שלש של שלש שלש שיעור תקיעה כדי ש שלש תרועות שיעור תרועה כדי שלש יבבות תקיע בראשונה ומשך בשנה בשנים אין בידו אלא אחת מי שבידו ואחר כך נתמנה לו שופר תוקע ומריע ותוקע ו תוקע ומריע ותוקע שלשה פעמים בשם ששליח ציבור חייב כך כל יחיד ויחיד חייב רבן גמליאל אומר שלח ציבור מוציא את הרבים ידי חובתן

העק' חללינו כי תקיעות של רה ותקיע יתל שנין וכל הכתי' ברה כתייכו כמותו ביובל וכל מה שכתב בתקיע יובל כתייכו כמותו ברה וכלנו הכתובים בו כולם ככתבו בכל אחד משני הזמנים וזה למה שאמ' השם וזה ברת שופר תרועה בהם השכיני וכו' ובהה הקבלה שיהיו כל תקיעו של חמש השכיני' כזו והעיקר חללינו כי כל תרועה יש תקיעה לפ לפניה ולאחריה וכן בלה הקבלה מביין ששמוטה לפני תלמוד לומר והעברתה שופר ומביין ששמוטה לאחריה תלמוד לומר תעבדו שופר וכשנית מלת תרועה ברה וביום הכיפורים ג שמים והעברת שופר תרועה שבתון זכרון תרועה זכרון יום תרועה יהיה לכם ולפיכך תקיעין ג תרועות ושתי תקיעות לכל תרועה כמו שנ שנתנו העיק' ואלו הם הט תקיעות שנתחייבנו בהן ברה וביום הכ הכיפורים ואמר שיעור תקיעה ג תרועות ר"ל כי שיעור כל התקיעו הוא כשיעור כל התרועות והם ג' ומפני זה אנו תוקעין היום תקיעות הרבה כמו שהוא נראה לעין לפי שנתחדש לנו ספק חס ה התרועה הנזכרת בתורה היא אותה שאנו קורין היום תרועה והיא כמו יללה או חס ג שברים היא התרועה או חס שם תרועה כופל על שני מימים ולפיכך אנו תקיעין תשתי תשתי תרועה פעמים ומפני מה אין אנו תקיעין תרועה לפי שמצינו אומר בתרגום תרועה יבוא וכתו בעד החלון כקש ותיבב ומן הידוע כי הקדם בשת כשתמנחה תלחה הוא מתחבב תחילה כמו ג שברים ויחד כך יריס קולו ברמות תרועה ואמרו תקיע בראשונה ענינו כי כשתקיע תקיעה הראשונה שהיא קודם התרועה והאריך בה זמן ואחר כך הר הריע ואחר כך תקיע תקיע שנייה והאריך בה זמן כמו שהאריך ב בראשונה כדי שתעלה לו לפי רעתו אותה תקיעה לב תקיעות חמת לתשלום בבא ראשונה ויחיה לתחילת בבא שנייה אומר בטאן שלא ת תעלה לו אלא בתקיעה אחת כלבד מינה באמרו מי שבידך כמו מי שהתפלל כי התפילה הם ט' ברכות שקדם זכרם והם ג' ראשונות ומ מלכותו וזכרונות ושופרות ושלשה אחרונות וחמרים כשה ששליח צ ציבור חייב ר"ל חייב בברכה ומחלוקת רבן גמליאל וחכמים אינו בתפילת ראש השנה כלבד אבל מחלוקתם בכל התפילו' טלס כי חכ חכמים אומר' כשה ששליח ציבור אינו יוצא ידי חובתו אלא בתפילת עמנו כך כל יחיד ויחיד אינו יוצא ידי חובתו אלא בתפילת עמנו ורבן גמליאל אומר כי בתפילת שליח ציבור יוצא ידי חובתו הידוע להתפלל ומי שאינו יודע והלכה כרבן גמליאל בתפילות של ראש ה

היה דבר האלימותו על רבוי הבצרות ואומר חזקתו
הזכרונות והקשופות כמו שקדים זכרים בראש השנה ול
סלא יאמר זכרון של יחיד ולא זכרון של פריצות והלכה כד' יהודה

ד על הראשונה הוא אומר מי שענה אברהם כהר
המוריה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום
הזה ברוך וזכר הנשכחות על השניה הוא אומר מי ש
שענה את אבותינו על ים סוף הוא יענה אתכם וישמע
קול צעקתכם ברוך השם נא ישראל על השלישי הוא אומר
מי שענה את יהושע בגלגל הוא יענה אתכם וישמע
קול צעקתכם ביום הזה ברוך אתה ה' שומע רצועה על
הרביעי הוא אומר מי שענה את שמואל במצפה הוא יענה
אתכם ברוך שומע צעק' על החמישית הוא אומר מי שענה
את אליהו כהר הכרמל הוא יענה אתכם ברוך שומע ת
תפלה על הששית הוא אומר מי שענה את יונה
במעו הדגה הוא יענה אתכם ברוך העונה בעת צרה
על השביעית הוא אומר מי שענה את דוד ואת שלמה
בנו בירושלם הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתם
ברוך המרחם על הארץ

אמרנו על השביעית כל השביעית מן הכרובת
שהנספח עליהם לפי סכבר חמר פס כ' כות כלכד הוא מוסף והוא
כ' הוא מוסף בג' ישראל תוספת וחוקת כה מן שענה את חכמה
כהר המוריה וכו' עד גאל ישראל ולפי שמנה גואל ישראל ככה א
אחת מפני התוספת שה' סוף כה' וקדחה רחשונה היו כולן סכע
כרובת גואל ישראל שהיה מכלל שמנה עפרה והשם שהנספח

ה מעשה בימי ר' הלפתא וכימי ר' חנניה בן תרדיון
שעבר אחד לפני התיבה זגמר את כל הכרובת וענו אח
אחריו אמן תקעו הכהנים תקעו מי שענה את אברהם
כהר המוריה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם ה
היום הזה הריעו בני אהרן הריעו מי שענה את
אבות כס עלים סוף הוא יענה אתכם וישמע בקול צע
צעקתכם ביום הזה וכשבא דבר אצל חכמי אמר לו לא
היו נהגין כן אלא בשערי מוצר
ל' שער המוצר שלהר הכית
ושער המוצר שלעזרה והלכה כחכמים

ו שלש תעניות
הראשונות אנשי משמר מתענין ולא משלימין אנשי ב
בית אב לא היו מתענין שלש שניות אנשי מכור
מתענין ומשלימין אנשי בית אב מתענין ולא משלימין
שבע האחרונות אלו ואלו
מתענין ומשלימין דבריר יהושע והזכמים אומר ג' תע
תעניות הראשונות אלו ואלו לא היו מתענין ג' שניות
אנשי משמר מתענין ולא משלימין אנשי בית אב לא היו
מתענין שבע האחרונות אנשי משמר מתענין ומשלימין
אנשי בית אב מתענין ולא משלימין

כבר קדם בסוף סוכה פ
שמאמרות בהנה היו כל משמרה והיו עובדין משמר ככל שבו ע
על השדר ככל משמר בתי אבות היו עובדין גם כן בתי אבות כיונת
משמר כל אחד ואחד יומנו וחמור חכמי בית אב רל כל הבית אב
שהיה עובדת אותו היום והיו מקלין עליהם בתענית משני
העבודה כדי שלא יחלשנו בופס והלכה כחכמים

ז אנשי משמר
מוחרין לשתי יין כלילות אבל לא בימים אנשי בית א
אבל לא ביום ולא כלילה אנשי משמר ואנשי מעמד א
אסורין מלספור ומלכבס וכחמי שי מותרין מעט כבוד

ככל מקום שאומר לך חכמין משמחה מותר לחבול עד שיעלה ע
עמוד השחר אלא אם יסן לפי שאין מותר לחבול ולשתיית אחר שיסן
כשם שנים כפי זה תענית שיהיה

ח עברו אלו ולא נענו בית דין
גזרין שלש תעניות אחרות על הציבור אוכלין ושותין
מבעוד יום ואסורין במלאכה וברחיצה ובסיכה ובנ
ובנעילת הסנדל ובתשמיש והטיטור ונועלין את
המרחצאות

ז עברו אלו ולא נענו בית דין גזרין עוד שבע שהם
שלשה עשר תעניות על הציבור מה אילו יתידות על ה
הראשונות שבאילו מתריעין ונועלין את החנויות בשני
מסין עם השיכה וכחמישי מותרין מפע כבוד השבת

אלו השבע תעניות משלימין שלשה עשר תעניות על הציבור לפי סכבר
התענו ששה ומסין עם השיכה פי' שגתחין קבת ללתי החנויות עם ח
חשיכה ואין מוניחין הכחונות שבחנות נחין עש' מהן שורה

ח עברו אלו
ולא נענו ממעמין במשא וכמתן וכבנין וכנטיעה וכ
וכאירוסין ובנישואי ובשאלת שלום בן אדם להכירו
כבע אדם נוזפין לפע המקום והיה ידים הוורין מתענים
עד שיצא ניסן יצא ניסן וירדו גשמים הגשמים סיבן ק
קולה הוא שנ' הלא קציר חייטים היום אקרא אלה ויתן
קולו מטר ודעו וראו כי רעתכם רבה אשר עשיתם ב
בעיני ה' ות' אלהיכם לשאול לכם מלך

כופי' כמו בנין תיב' ויגער בו ונזף ביה
וכפיין וכטיעה האסורים גלו התעניות הוא כפיין של שמחה וכטיעה
של שמחה כמ' הפתחים והניזרין כמו שעשין העשירים המאריכים
בכביכס וכטיעה הבשמים והצדקים שעשין המלכים ' חבל כפיין
לדידה ולכטיעה הכנועה לפי דתיה ולחיות בשכחה זכנו חסור וניין
מבטלין אותה לעולם ' וירידת הגשמים אחר ניסן סימן קללה הוא
כשלא ירדו מתחילת השנה עד ניסן וכארץ ישראל חן מקו שהיא כמוהו
כמו שכתבנו כמה שקדים

פרק שני סדר תעניות כיצד מציאין את התיבה
לרחובה שליער ונותנים אפר מקלה
על גבי התיבה ובראש הנשיא ובראש אב בית דין כל א
אחד ואחד נוטל ונותן בראשו הזקן שבהם אומר לפניהם
דברי כבושין אחינו לא נאמר באנשי גינוה וירא אלהים
את שקם ואת תעניתם אלא וירא אלהים את מעשיהם
כי שבו מדרכם הרעה ובקבלה הוא אומר וקרעו
לכבכם ואל בגדיכם ושוכו אל ה' אלהיכם

זה הכרר אינו
אלא בשבע אחרונות

ב עמדו בתפלה מורידין לפני הת
התיבה וקן ורניל וישלו בנים וביתו ריקם כדי שיהא ל
לבו שלם בתפילה ואומר לפניהם כד' כרבות שמונה ע
עשרה שככל יום ומוסף עליהם שש

כיתו ריקן ול ריקן
ממוזנות וריקן מעבירות והאיש הראוי למנותו קודם לכל חרם הוא
מי שהוא רב' כתיב על נרבער על ראש הקהל ' נקחד כך שיהיה זקן ו
ויסלו כעני מנות קול זה ככל שליח כיבוד ומוסף עליו זה כמו בר בו
כזה המקום שיהיה מנופל כלומר בעל בנים וביתו ריקן ' ושלח ינח
עליו שם רעב בלדתו כדי שיתרנו אליו לבנות בני לר' ויקבלו כולם
דבריו כרצון נאלו הז' כרבותהם כחמרי אחר גוש יסול וקודם רופא
הנלים

ג ואלו הם זכרונות ושופרות אלה כצרתה לי אשא
עיני אל ההרים נמעקקים קראתך ה' תפילה לעני כי
יעטר ר' יהודה אומר לא היה צריך לומר אותם זכרונות
ושופרות אלא אומר תחתיהן רעב כי יהיה בארץ אשר

השבת

מה שאסרו היין על אכסי משמר ביום ההוא דבר תמיד ו
והטעם שמה תכב העבודה על אכסי בית אב ויבואו אכסי משמר
ויקיימו אותם ועל אכסי בית אב אסור כל זמן עבודתם לפי שהם
עוסקין בעבודה וכבר ידעת איך אסר הכתוב לעשות פנים דבר
מעבדי המקדש בשבתות והוא שכאמר יין ושכר אל תשתו וכו'
והמעמד הוא מישראל ועוד יתבאר עבינו בסוף זו המסכתה ואסור
התבטח על אכסי המשמר ואכסי מעמד כל ימי עבודתם הטעם בזה
כיון שלא יבטחו כשהן מכוונים כמו שהוא אסור בחולל של מועד

ד וכן עיר שיש שם דבר או מפולת אותה העיר מ
מתענה ומתרעת וכל סביבותיה מתענות ולא מתריעות
ר עקיבה אומר מתריעות אבל לא מתענות
ה אי זה הוא דבר עיר המוציאה תק רגלי יצאו
ממנה ג' מהים לג' ימים זה אחר זה

מפולת הוא שיפלו הכתלים
החוקים בלי סיבה גלויה ואין הלכה כר עקיבה בטלם
על אילו מתריעין בכל
מקום על השדפון ועל הירקון ועל הארכה ועל החסיל
ועל חיה רעה ועל החרב מתריעין עליהם מפני שהיא מ
מכה מהלכת

ו מעשה שירדו וקנם מירושלים לעריהם
וגזרו תענ' על שנראה כמלא פי תגור שידפון באשקלון
ועוד גזרו תענת למחר על שאכלו ואבר' כ' תינוקות
בעבר הירדן ר' יוסי אום' לא על שאכלו אלא על שנראו

חיה רעה הוא שיראו חיות רעות בישוב והתבאז שיראו ביום וכן אם
רדפו החיות אחר שני בני אדם הרי זה משולחות ומתריעין על
עליהם ואמרו על החרב ואפי' אין רעת בני החיל להורגם אלא ל
להדג אומה אחרת ואין כוונתם אלא לעבור עליהם הרי היא נרה
ומתריעין עליה ומהכאמור ה' יתע' נחרב לא תעבור בארצכם וא
נאמר בתלמי' תגור רונה למחר מקום מן הקרקע שעורו כפי התגור
וכן אמרו כמ' ג' תגור וכבר אמרו כי כפירחם החיות המזיקות ביום
בישוב שמת' יעין עליהם

ח על אילו מתריעין בשבת על עיר
שהקיפוח גרים או נהר ועל הספינה המסרפת כי כר'
יוסי אומר לעורה אבל לא לצעקה שמעון התימנ' אום'
אף על הדבר ולא הודו לו חכמים

ר' יוסי אומר שאין תקיע'
מפני ששבת אלא כדי שיתקבצו העם להוסיף אותה המדינה אבל לצ
לצעק לשם ולהתענות לא מן הלכה כר' יוסי למכוע מהכ הצעקה
כשבת אלא שנושקם ומתעבין עליהם כשבת בלא תקיעה ולא כר' ש
שמעון התימני שאומר מתריעין על הדבר אבל הדין תלמי' אין מת
מתריעין על הדבר כל עיקר אבל מתעבין עליו כלכר ואותן ששכל כ
בהם הדבר הם כלכר מתעבין ומתריעין כמו שדקם

ס על כל
צרה שלא תבוא על הציבור מתריעין עליה חוץ מרוב
הנשמים מעשה שאמרו לחוגי המעגל התפלל שירדו
גשמים אמר להם צאו והכנסו תערי פסחים כשביל' כ
שלא ימקו ותפלל ולא ירדו גשמי' עג עונה ועמד בתוכ'
ואמר רבונו של עולם בנך שמו פנהם עלי' שאנ' כבן ב
בית לפנך נשבע' אנ' בשמך הגדול שאני' זו מיכן עד ש
שתרחם על בניך התחילו גשמים מנספים אמר לא
בך שאלתי אלא גשמי בורות שיהיו ומערות ירדו כועף
אמר לו לא בך שאלתי אלא גשמי רצון ברכה וזכה
ירדו כתיקנן עד שעלו ישראל מירושלים להר
הבית מפני הנשמים אמרו לו בשם שהתפללת עליהם
שירדו כך התפלל עליהם שילכו אמר להם צאו וראו א
אם נמחת אבן הסועים שלח לור' שמעון בן שטח
אמר לו צריך אתה לנדות אבל מה אעשה לך ואתה מ
מתהסא לפע המקו' כבן בית שהוא מתחטא על אביו
והוא עושה לו רצונ' עריך הכתוב אומר ישמח אביך
ואמך ותגל יולד תך

עב ענה כמו עבול ואכן התנעם היא אכן גרילה ש
שהיתה בירושלם וכל מי שהיה מונח מניחה עולה עליה ומכריז כרי
שיטיעו בעליה וחזרו לו אבידתו ולפיכך כקראת חבן התנעם ורונה
כאמרו כמחית שכתו המים עבס האבן וגמר המעשה כי הוא ה

ח כל הבתוב במגילה הלא למיספר לפנו אסור
ולאחריו מותר ר' יוסי אומר לפנו ולאחריו אסור ולא
להתענאה בהון לפנו ולאחריו מותר ר' יוסי אומר לפנו
אסור ולאחריו מותר

היתה אכלם מגילה והיו קורים אותה ומג
מגילת תענית והיה כתו' בה ימי ידועים מחרשים ידועים טעמה עמ
עמחה טעם כיסים וכתבטלו מהם שמדות' והיו משבחין אותן
הימים מהם ימים כמו שזכר באותה מגילה שהיו חסודין בהסד'
ומהן ימים שאינן אסורים בתענית' וכבר בטלה אותה מגילה ואין
אסורין בהסד' ובתענית אותה הימים שבמזן כל שכן לפניהם
ולאחריהם והוא אומר בטלה מגילת תענית מלכר פורים וחכמה
טעם אסורים בהסד' ובתענית ולפניהם ולאחריהם מותר

אין גוזרין תענית על הציבור בתחילה בחמישי שלא
להפקיע את השערים אלא שלש תענות הראשונות שש
וחמישי ושש' שלש שעות חמישי ושש' וחמישי ר' יוסי
אום' בשם שאין הראשונות בחמישי כך לא שעות ולא
אחרונות

לחקיע השערים י' יקר שערים המונות מפני שאומר
לדת העם לזכי הנזק הגדול למטר לא היו מתעבין קדם השבת אין
סלכה כר' יוסי

אין גוזרין תענית בראשי חדשים
ובחניכה ובפורי' ואם התחיל אין מפסיקין דברי רבן
גמליאל אמר ר' מאיר אעפי' שאמר רבן גמליאל אין מפ
מפסיקין מודה היה שאין משלימין וכן תשעה כאב
שזול להיות בערב שבת

אם התחילו אין מפסיקין' ר' אס התחילו
להתענות טעם אחת אין מפסיקין התענית אלא שמשלימין היום וא
ואמר ר' מאיר מודה היה שאין משלימין ר' שמתעבין קת היום וא
ואוכלי קתו' וכן ט' כאב שחל להיות ערב שבת מתעבין קת היום
ואוכלי' בסוף היום מפני שכבוד השבת ואין הלכה כר' מאיר אלא אם
התחילו מתעבין ומשלימין' אבל ט' כאב שחל להיות ערב שבת
מתעבין לכתחילה ומשלימין' וט' כאב לא יחול בערב שבת אלא
כשהיו עושין על פי הראיה אבל לא כהסבון העבור שהוא ביריבו ה
היום

פרק שלישי סדר תענות האלו האמור ברביעה
ראשונה אבל צמחים ששנו מתריעין עליהם מיד וכן
שפסקו גשמים בין גשכ' לנשכ' ארבעים יום מתריעין ע
עליהם ואוסרין עליהם עבנו מפני שהיא סבת בצורת
ב ירדו לצמחים אבל לא לאילן אבל לא לצמחים לזה
ולזה אבל לא לבורות שיהיו ומערות מתריעין עליהם
מיד

ג וכן עיר שלא ירדו עליה גשמי' ברכתי והמטרתי
על עיר אהת ועל עיר אחת לא אמטיר חלקה אחת חמ
תמטר וחלקה אשר לא אמטיר עליה תיכש אותה העיר
סתענה ומתרעת וכל סביבותיה מתענות ולא מתריעות
ר' עקיבה אומר מתריעות אבל לא מתענות

התפלל והתגדה על חזאתו ומיד נסתלק המטר והיה הרבר קשה ל
לשמעון בן שטח כמו שתראה להיא ענין דאיתו שהביא בזמ המעשה
ופי' מהחטא מבעבג

היו מתענן וירדו להם גשמים קודם
להניח החמה לא ישרימו לאחר הניח החמה ישרימו ר'
אליעזר אומר קודם לחצות לא ישרימו לאחר חצות י
ישרימו מעשה שגורו חענת בלד וירדו להם גשמים
קודם חצות אמר להם ר' טרפון צאו אכלו ושתי ועשו י
יום טוב יצאו ואכלו ושתי ועשו יום טוב וכאו בין
הערכים וקראו הלל הגדול או זה הוא הלל הגדול
הודו לה כי טוב כי לעולם חסדו הודו לאלו האלדים
כי לעולם חסדו הודו לארוע הארועים וכו'

הלל הגדול הוא
מהודו לה כי טוב עד שיר המעלות ומה שחייבם שלא קראו הלל הב
הגדול עד שחלבו ושתו כי העקר אכלו אין אומר הלל הגדול חלא
בכפם שביעה וכרם מלאה והלכה בר אליעזר
פרק רביעי
בשלשה פרקים הכהנים נשאין את
בפיהן ארבעה פעמים ביום
בשחרית במוסף ובמנחה ובבעילת שערים בתענות וב
ובמעמדות ובזום הכיפורים

שיער זו המענה בשלשה פרקים
הכהנים נושאין את כפיהם בכל תפילה ויש מהם ד' פעמים ביום וזה
והוא יום הכיפורים ומקצת המעמדות כמו שיתבאר כי בתענות אין
בהם תפילת מוסף אבל במעמדות היו מתפללין תפילה יתירה בכל
יום והיא נקראת מוסף וזכור תמיד זה העיקר וכל זה דעת רבי
מאיר אבל ר' יוסי אומר נשיאות כפי בשחרית במוסף ובבעילה אבל
במנחה אין קהנה נושאין כפיהם וטע' מחלקותם כי העקר אכלו
שכהן שיכור לא ישא את ידיו ויבדק כמו שכל לעמוד לפני ה' לשרתו ו
ולברך בשמו וכאשר היא אסורה העבודה בשיכור כמו שכתבאר ב
בתורה כמו בן חסור לשכור לברך והכל מודים כי בג' הימים מל
מלבד אלו הב' פרקים אין נשיאות כפיים במנחה לפי שהיא עת ידוע
לשכרות ורוב בני אדם שוכרים נחמם שמה ישרימו והוא שכור
ועוד יתבאר לך כי אנשי מעמד אסור להם לחבל ביום ר' ימי בשכונ
וד' מאיר אומר כי אלו השלש פרקים שנסתלקה מהם חטט השכרות
ישאו הכהנים ידיהם בכל תפילה ור' יוסי אומר תפילת מנחה
שמתפללין בכל יום בריב' שמה חס נקיר להם נשיאות כפיים במנחה
באלו השלשה פרקים יעשו הם גם כן בשאר ימים שחפצו בהם הש
השכרות ותפילת בעילה שחייבם חלא ביום שהשכרות בנו אסור נושאין
כפיהן ולא בורכי' והלכה בר' יוסי ונקיר היום לכהנים ביום תענית
נשיאות כפיים במנחה מפני שהם מאחזין תפילת המנחה וכאלו היא
תפילת בעילה

אילו הם המעמדות לפי שג' צו את בני
ישראל ואמרת אליהם את קרבני לאשי וכו' היאך
קרבנו של אדם קרב והוא אינו עובד על גביו אלא ש
שהתקינו הנביאי הראשונים בד' משמרות על כל משמר
ומשמר היה מעמד בירושלים שלכהנים ושל לויים ושל
ישראל הגיע זמן המשמר בהנעם ולויים עולין לירושל'
ודשראל שבאותו משמר מתבססין בעריהן וקורין מע
מעשה בראשית

כבר כתבאר לך מזה הלשון כי מלת מעמד
כוללת בהני משמרה ולויה נאכשי' אותנו מעמד והיו אנשי מעמד
הם טלוחי ישראל כלם והיה דעת וכוונתם כולם להתעבד בעבודת
ונתפילה ולא היו מתעסקין בעסקיהם וסיה לבם ומחאבתם בק
בקרבנות וכשהיה מניע זמן המעמד כל מי שהיה מהם מחכשי' אותנו
מנימו קרוב מירושלם והיה נמנח במקדש בשעת הקרבת הקרבן
עד הכהנים והלויים שבאותו משמר ומי שהיה רחוק מירושלם היו מ
מתעסקים בבתי כבסיות שלהם ומתפללין וקורחין כמו שזכור
והיו מתעסקין בעבודת השם כל אותנו השכונ שהיה המשמר
שלהם בתפילה וקריאה ובעניית כמו שיתבאר והיו קורין מעשה בר
בראשית לפי ששלמות המניאות העבודה ואין אכלו עבודה אלא

עד הקרבנות וכן אמרו אלמלא מעמדות לא נתקיימו שמים וארץ

ואנשי המעמד היו מתענן ד' ימים בשבוע מיום שני עד
יום חמישי ולא היו מתענן ערב שבת מפני כבוד השבת
ולא באחד בשבת כדי שלא יצאו ממנחה ועונג ליגיעה
ותענות וימותו ביום הראשון בראשית ויהי
רקיע' בשינוי יהי רקיע ויקוו המים בשלישי יקוו המים
ויהי מאורות ברביעי יהי מאורות וישרצו המים
בחמישי וישרצו המים ותוצא הארץ בשישי ותוצא
הארץ ויכלו השמים והארץ וכל צבאם פרשה גדולה
קורין אותה בששם וקטנה ביחד בשחרית ובמוסף
ובמנחה ובגסין וקורין על פיהם בקורין את שמע ערב
שבת במנחה לא היו נבסין מפני כבוד השבת

היו קורין
בספר תורה בשחרית ובמוסף לל' בתפילתם היתירה שהיא מוסף ט'
שלהם אבל במנחה היו קורין על פיהם ואמרו ככנסים לל' ככנס'
לכית הכנסת וידיעת לי זו פרשה קורא אותה אחר ואי זו פרשה
קורא אותה שנים ויהיך סדר הקריאה עוד יתבאר במסכת מ
מנינה

כל יום שיש בו הלל אין בו מעמד שחרית קרבן
מוסף אין בו נעילה קרבן עציים אין בו מנחה דבריר'
עקיבה אמר לו בן עזאי כך היה ר' יהושע שונה קרבן מ
מוסף אין בו מנחה קרבן עציים אין בו נעילה הורר'
עקיבה להיות שונה בבן עזאי

יום שיש בו הלל בלי מוסף הם
ימים של חנוכה ולפי שהם מדברי סופרים עשו להם חזון ודמו המ
המעמד מתחילה היום ויום שיהיה בו קרבן מוסף ידחה מעמד מ
מוסף פי' מתחילת מוסף שלהם ומתפילה שנית חוץ מתפילת
מוסף ואמרו בזה שקדם שאנשי מעמד קורים במוסף מורה שיש
מעמד במוסף וכבר בארנו כי ענין תפילתם היא הנוספת

המיוחדת באנשי מעמד נאכשי' מעמד היו מתפללים תפילה יתירה
בכל יום והיא נקראת מוסף וכיום שיש בו תפילת מוסף לכל העם כ
בכלל ידחה הקריאה באותה תפילה היתירה ובתפילת מנחה ואין
קורין אלא בשחרית ובבעילה ומזו ההלכה יתבאר לך כי אנשי מ
מעמד היו מתפללין תפילת בעילה בכל יום והלכה כבן עזאי

זמן עצי ההנעם והעם תשעה באחד נבסין בני ארח בן
יהודה בעשרים בתמוז בע רוד בן יהודה ברמש באב
בע פרוש בן יהודה בשבעה בו בע יונדב בן רכב
בעשר בו בע סנאה בן בעמן בסו בו בע ותוא בן יהוד'
ועמהם הכהנים והלויים וכל מי שטעה שכסו ובע נוגבי
עליו ובע קוצעי קציעות בעשרים בו בע פחת מאב בן
יהודה בעשרים באלול בע עדין בן יהודה באור
בסבת שבו בע פרוש שנה באחד בסבת לא היה בו
מעמד מפני שהיה בו הלל וקרבן מוסף וקרבן עציים

תדע כי אחד כזאת
מכלל ימי חנוכה ולפיכך הוא יום הלל לא מפני שהיא רח' כי הל לב
ברח אינו חייב לא ליחד ולא לזכור לפי שהוא מנהג ועל הזכור ל
לקרנותו בזילוב ויחיד לא יתחיל ואם התחיל נזמרו ואם היה יום רח
יום הלל לא יהיה בא' בניסן מעמד ויעקר קרבן העגים הזה כי המ
המשפחו' המכוני' היו קובעות להם לכל משפחה ומשפחה יוכ ידוע
להביא עגים לאש המערכה באלו הזמנים הידועים וכיום שהיה
ימם הידוע היו מקריבין קרבנות גדנה והיו קרבן העגים'
והעגים המזומנים הכתי בעזרא

חמשה רבירים אירעו לאבותינו ב
כיו' בתמוז וחמשה בתשעה באב כיו' בתמוז נשתברו
הלוחות ובטל התמיד והובקעה העיר ושרף אפוסטמו'
את התורה והעמיד צלם בהיכל בט באבגנור על
אבותינו שלא ליכנס בארץ והרכה בית בראשונה וב
ובשניה ונלכדה ביתר ונחרשה העיר

מגלה נקראת באחד עשר בשנים עשר בשלשה עשר
בארבעה עשר בחמשה עשר לא פחות ולא יתר ברכין
המוקפים חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר
כפרים ועיירות גדולות קורין ביד אלא שהכפרים
מקדימין ליום הכניסה

אמרנו זל לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהם זמנים הרבה תקנו
להם חכמים ואמר על כן היהודים הפרזים היושבים בערי הפרוזות
וכשהיו אנשי הפרזים עושים יו' ארבעה עשר היו אנשי הכרכים
עושים בחמשה עשר ואם היתה מוקפת חומה מימות יהושע בן נון
אפילו כשלה החומה וכפרה לא כחוש לזה והטעם שסמכו עליו
לכרכים המוקפים חומה מה שזכרו בירושלמי והוא אמרם חלקו
כבוד לארץ ישראל שהיתה חרבה באותן הימים ותלנו במימות
יהושע בן נון ואנשי שושן קורין אותה יום חמשה עשר אע"פ שהיא
מחודשת לפי ששקד הנס היה עם ושקד חבור המגלה ונחם בחמשה
עשר בו ויום הכניסה הוא יום שכי יום חמשי לפי שאנשי הכפרים
מתכנסים בהם לשמוע שפר תורה ואסור לקרות המגלה בשבת
והטעם מה שבארנו בשופר ונולד וקריאתה בימים חלוקי היה בזמן
שפיתק יריבו פשוטה ותקפה לקיים המנות בשלמותן אבל בזמן
הזה רל מיום שכתב התלמוד עד שיבא נשיח במהרה בימינו חין
קורין אותה אלא בזמנה והוא יום יד ונו כמו שביארנו והמגלה ח
חובה לקרותה בלילה ולשנותה ביום

ב כיצד חל להיות בשני כפרים
ועיירות גדולות קורין בו ביום ומקופות חומה למחר חל
להיות בשלשי או ברכיעי כפרים מקדימין ליום הב
הכניסה ועיירות גדולות קורין בו ביום ומקופות חומה
למחר חל להיות בחמישי כפרים ועיירות גדולות קורין
בו ביום ומקופות חומה למחר חל להיות ערב שבת
כפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות
והמוקפות חומה קורין בו ביום חל להיות בשבת כפרי'
ועיירות גדולות מקדימין ליום הכניסה ומקופות חומה
למחר חל להיות אחר השבת כפרים מקדימין ליום הב
הכניסה ועיירות גדולות קורין בו ביום ומקופות חומה
למחר

כבר בארנו כי יום הכניסה הוא יום שכי
וחמישי ושהמגלה אינה נקראת בשבת ולפיכך כשיחול יום ארבעה
עשר להיות שבת שחי חישפר לקרותה בו ידחו עיירות גוננת ליום
הכניסה שהוא יום חמישי ואין קורין אותה בערב שבת לפי שאמר
הואיל וכדחו ידחו ליום הכניסה

ג איו היא עיר
גדולה כל שיש בה עשרה בטלעם פחות מיכן הרי זו ב
כפר באלו אמרו מקדימין ולא מאחרין אבל זמן עצי
הכהנים וס כאב והגינה והקהל מאחרין ולא מקדימין
אע"פ שאמרו מקדימין ולא מאחרין מותרין בהספר
ובתענית ומתנות לאביועם

ד אמר ר' יהודה אימתי במקום שנבנסין בו
בשני ובחמישי אבל במקום שאין נבנסין בו לא בשני ו
ולא בחמישי אין קורין אותה אלא בזמנה
עשרה בטלעם הוא שיהיו כבית
הכניסה עשר בני אדם שלא תהיה להם שום מלאכה אלא עסקי צבור
ותלמוד תורה וקביעות כבית הכנסת וכשיחול יום תשעה באב יום
שבת מתעבין יום ראשון כי הקדומי פורענות לא מקדימין וכן
וכשיחול יום חגיגה בינם שבת נקריב בינם ראשון כמו שיתבאר ב
במשכ' חגיגה וכשיחול יום הקהל בינם שבת תהיה הקריאה יום חנוכה
עני הכהנים כבר קדם לך ג' רבן בסוף תעניות וכשיחול אחד מחלגו
הימים ביום שבת יהיה הקרבן יום ראשון וכל חילג מאחרין לפי מ
דכח מטא זמן חובביהו ואמרנו מ' נגות לאביועם רל כי מי שכתב ב
באותה ה' יום רל יום אחר עשר שנים עשר ושלשה עשר

משנבנס אב ממעטין בשמחה שבת שחל ט' באב להיות
בתוכה אסורי לספר ולכבם ובחמישי מותר מפני
כבוד השבת ערב ט' באב לא יאכל אדם ב' תבשילין
ולא יאכל אדם בשר ולא ישתה ויין ר' שמעון בן גמליא'
אומר ישנה ר' יהודה מחייב בכפיית המטה ולא הודו
לו חכמים

זה הדין הוא בשני תבאים האחר שתהיה סעודה המתסיק בה
והב שתהיה אותה האכילה אחר חני היום אבל אם חל קורס חנות
העגרה המפסקת או אחר חנות ודעתו לאכל פנים אחרת מותר לו ל
לאכל בשר ולשתות יין ומאמר ר' שמעון בן גמליאל שאמר יסכה רל
שיסכה מנהגו לגרוע כלו' שיגרע מרבוני המאכל והמשקה ואין הלכה
כרבי יהודה ואמר ובחמישי מותרין הוא מאמר ר' שמעון בן גמליאל
שאמר כל השבת אסור ואפי' לאחר התענית ואין הלכה וימנה שאתה
חייב לדעת כי כל המנות הנהגות באכל כנהגות בט' באב ועוד
יתבארן הלכות אכל במקומן ודין תעניתו כדין תענית נוס
כעוד רל שאסור ברחיצה ובסיכה ובניעילת הסנדל ובתשמיש המ
המטה ומנישין מחול על הקודש ועשיית מלאכה בו מונכה מאד יא

אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים
לישראל בחמשה עשר באב וביום הכיפורים שבהם ב
בני ישראל יוצאין בכלי לכן שאולין כדי שלא לבייש
את מי שאין לו כל הכלים טעונם טבילה ובנות ירושלים
יוצאות וחולות בכרמים ומה הן אומרות כחור שא נא
עיינך וראה מה אתה בורר לך אל תתן עתך כנוי תן
עיינך במשפחה שקר החן והכל היופי אשה יראת ה'
היא תתהלל

ואומר תנו לי מפרי ידיה ויהללו בשערים מעשיה
ואומר צאינה וראינה בנות ציון כמלך שלמה בעטרה
שעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו ביום
חתנתו זו מתן תורה וביום שמחת לבו זה בנין בית המ
המקדש יהי רצון שיבנה במהרה בימינו אמן

מה שחייב
להטיל הכלים כולם מפני שהיו מתעבנות זו בזו וכלי הסף היה ב
בכל ההמון נשים בלי טהורות וכמו כן באנשים בלי טהורים
והנשים הנחות והיפות שבהם היו אומרות בחור שא כא עיינך וראה
מה אתה בורר לך שאין אשה אלא ליופי והמיוחסות כשלא היו
נושאות חן בעיני רוחיהן היו אומרות אל תתן עיינך כנוי תן עיינך
במשפחה שאין אשה אלא לכנים ובחמי יום טו' באב לפי שבו נסתלקה
המבטח ממימי מרבך בשבת הארבעים כי המנות היתה הרבה ככל
ט' באב וכשנה האחרונה נסתלקה והמנינו עד חני המדש
ואז כטחו כפצאם והמנינו בעצמם והרביטו ברוח הכורא והשבת
אפי' וסילוק חמתה מהם ולפיכך עשו אותה משם והלילה יום משתה
ושסין

בגמרה מהכת תענית

מסכת בגילה

ומתנות לאבותיים ינא ידי חובתי נר' יהודה יפרש דברי חכמים שקדם זכרם

ה קראו את המגלה בארר הראשון ונתעברה השנה קורין אותה בארר השני אין בין ארר הראשון ל לארר השני אלא קריאת מגילה בלבד ומתנת לאבותיים

שעור זאת המסכה כך' אין בין ארבע עשר וחמשה עשר יום של ארר ראשון לארר שני אלא מקרא מגילה ומתנות לאבותיים אבל הלכו ואלו חסורין בהספר וכתענית

ו אין בין יום טוב לשבת אא אוכל נפש בלבד' אין בין שבת ליום הכפורים אא שוה וזרנו בידי אדם וזה וזרנו בהכרת

כבר בארנו בסוף בינה כי אלנו דברי כג' אכל בה' יס' להם דברים אחרים מלבד אוכל נפש שהם מותרין לעשותן ביטו ואשורין בה' כ' כמו שבארנו שם

ז אין בין המדרד הנאה מחברו למדרד ממנו מאכל אלא דריסת הרגל וכלי שאין עושין בהם אוכל נפש אין בין גרדי לגרבו' אא שהגרדי חייבים באחריותן ונדרות אין הייבין באחריותן

כדר הוא שיאמר אדם הרי עלי עולה או שלמים' ונדרה הוא שיאמר הרי זו עגל' או שלמי' ואם מת או נכבס קרבן נדר' אינו חייב באחריותו לבי שהיה יחידו והשישו והו' עובר בכל תאמר על שניהם כמו שאמר ה' מנחם שפתיך תשמור ועשית וגו' ואמרנו בפי' כאשר נדרת זה נדר' לה אלהיך אלו חטאות ואשמות עולות ושלמים נדרה כמשמעה חסר דברת הלוקדשי בך הבית כפיך זו נדרה

ח אין בין טוב הרואה שתי ראיות לרואה שלש אא קרבן אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אא פריעה ופרימה' אין בין טהור מתוך הסגר לטהור מתוך החלט' אלא תגלות וצפרים

כבר בארנו בפרק שמימי של פסחים מענין זה בעל שתי ראיות או בעל שלש ראיות כל מה שנריך בהכנת זה הלכך יעמוד יתבאר כל משפטי הזכות במקומן' והדבר שהן טוין בו הוא טומאה וספירת טבעה כמו שבארנו לשם' ומבויע מוסגר הוא חמתו שאח' בו ה' והסבירו הבה ומחלט הוא חמתו שחמ' ה' וטומחו ההן ענין מוחלט סכנת דבנו נשקן עליו לאומיה יע' בו לממעת לחלוטין וכשתנו שניהן לאומיה ושלוח מחזק למח' וטהור מתוך ההכר אינו נריך תגלחת ונפדין למה שהמר ה' ונח הכהן של מחזק למחכה ורחה ה' והכה בדיש כג' הנדע' מן הנדע' ונחה הקבנה חגי' שהרבר ברור מי שברע' תלויה ברעוהתו הוא שריך תגלחת ונפדי' ינא מוסגר שברעתו תלויה בימים והוא חמרו וההבוי' סכנת ימים ואחר יטהר אפילו כשאר אותו סימן כמו שכתבאר בפי' במסכת נביים וכשתנו שניהן כטורה במים לבי' שב' בטור מתוך ה' הג' וכס' כדיו וטהר'

ט אין בין ספרים לתפילין ומוזות אלא שהספרים נכתבין בכל לשון ותפילין ומוזות אינן נכתבות אלא אשורית' רבן שמעון בן גמליאל אומר אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יונת

דנה באמרם בכל לשון' ככתב כל אומה וכלשון כל אומה' וספרים ותפילין ומוזות שתבתי כתיבתם כלם כמו שנתבאר במחנות והלכה בה' בן גמליאל'

אין בין כהן משוח בשמן המשחה למרובה בכגרים אא פר הגא' על כל המצות אין בין כהן משמש לכהן שעבר אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה מרובה כגדים הוא כהן כית טיני שלא היה להם שמן המשחה אבל

היה כהן גדול כלביש צנו כגדי כהונה גדולה ופר הדא על כל המצות הוא מה שז' אר' השם יתברך אר' הכהן המשיח' וכשתנו שניהם בפי' ינא' הכיפורים ועשירית האיפה' וכהן שעבר הוא כשארע פשוט ככהן גדול ביום הכיפורים ומינו אחר תחתיו כמו שביאר כ ביומא שאחר ינא' הכיפורים יאוב הראשון לגדולתו ויעבור השיני' שכתמנה' וכשתנו שניהן שהן מנוין על הכתולה ואסורין באלמנה' ושאר דיני כהן גדול חובה על שניהן מלבד אלג' שזכרנו

יא אין בין כמה גדולה לכמה קטנה אלא פסחים' זה הכלל כל שהוא נדר ונדר קרב בכמה וכל שאינו לא נדר ולא נדר אינו קרב בכמה

כמה גדולה היא כמת כיבוד כמו שאמר הכתוב היא הכמה הגדולה' ואמרנו אינו קרב בכמה רונה לומר' בכמה קטנה ש' שהיא כמת יחיד וכל זה כש' בה' שהותר הכמות כמו שיתבאר בפרק האחרון מזכרים

יב אין בין שילה לירושלם אלא שבשילה אוכלין קרשים קלים ומעשר שני בכל הרואה' זה ובירושלים לפנין מן החומה וכאן וכאן קדשי קדשים נאבלים לצנים מן הקלעים קדושת שילה יש אחריה ה' היתר וקדושת ירושלם אין אחריה היתר

בכל הרואה ה' שהיו אוכלין בכל מקום שהיה יכול לראות את שילה ואמר יש אחריה ה' ה' כי אחר שגדל קט' לשילה כשחבר היתר לנו ההקדשה כ' כמנות ומאמר שכבר בירושלים אין מקריבין בשום מקום וזולתו ל לעולה ואעפ' שהיה אסור להקריב בה' ועוד יתבאר עיקרי אלג' הדינים כולם וראויה בסוף זכרים

יג פרק שני הקורא את המגלה למפרע לא יצא קראה על פה קראה תרגום בכל לשון לא יצא אבל קורין אותה ללעזות בלעז והלעז ששמע אשורי יצא

כעוב כמלה נוכח' וכענין כמו שאי' אפשר לראות לעשות מלאכה בזמן שבער אר' לא עשהה כמו בן אין ראוי לקרית את המגלה חסר זמן קריאתה ואסור לקריתה על פה לאומי כזכריה ואמר ה' ה' ז' ב' כש' נשעור זו הקטנה נפישו כ' עברי' שקראה תרגום כ' ב' לשון לא ינא חזן מלשון יוני' אבל קורין אותה ללעזות בלעז' ו' ינא שתהיה כעוב' בלעז' כד' שלא תהא קריאתה על פה ומה שהיה בלשון יוני' משחר הלשונות לבי' שהיה מוכן חלל תראה מה ש' שאמר כמה שקר' אף כש' יס' לא התירו שיכתבו חלל יוניות והטעם מצי' שה' פירשו ה' צורה בלשון יוני' לתמי המלך' וכת' שמה חלל אותה העתקה ע' שהיתה חלל חתיו הל' כ' כמו לשונם וכחלו היתה אשורית' וכן אמר לשון יוני' לכל כשר וצופ' על זה כי זה הלשון היה משוכח חלל' רבינו הקדוש אומר מה לי ללשון תרבי מה לי לשון עברי' או לשון יוני' והלעז ששמע אשורית ינא לבי' שאעפ' שאינו יודע פי' כל מלה ומלה יודע הוא כל המעשה

יד קראה סירוזין ומתמנמם יצא היה כותבה ודורשה ומגיהה אם כיון לכו יצא ואם לאו לא יצא היתה כתיבה בסם ובסיקרא בקומום ובקנקותום על העיר ועל הדיפתרא לא יצא עד שתהא כותבה א' אשורית על העיר וכדיו

סי' ונין פ' סקי' פ' סקי' ואפי' שהא' כדי לבגור את כולה ומתמנמם הוא שהתחיל לטי' אבל חס' לא כשתקע ב' זיכה כמו שדקדקנו בסוף פסחי' ואמר כותבה כתבא' שתהיה כותבו על הקריאה שהיא קורח במגלה שכותב ממנה שהיא שלימה' ולא על קריאתו באגתה שניה שהיא כותב לבי' שאינו ינא ידי חובתי ער' שיקרא בספר שלם' ס' ס' העקר' סיקר' הוא כמו אבן שנכרעה בו נבע אדום' קומום מין עפר ירות והוא ממנה הדין ובערבי' ז' ז' וקנקותום ממיני הקומו כייר סוף הקרא כערכי' באגר' וישתרא הוא העור שאינו מעבר כל נרנב

פרק שלישי בצע העיר שמכרו החובה של עיר

לוקחין כדמיו בית הבנסת בית הבנסת לוקחין תיבה תיבה לוקחין מטפחות מטפחות לוקחין ספרים ספרים לוקחין תורה אבל אם מכרו תורה לא יקחו ספרים ספרים לא יקחו מטפחות מטפחות לא יקחו תיבה תיבה לא יקחו בית הבנסת בית הבנסת לא יקחו את הרחוב וכן במותריהן

זו המטכה היא לר' מנחם בר' יוסי שהוא נותן לרחובה של עיר קדושה מאחר שמתפללין בו בתעניות ובמעמדות ואינה הלכה לפי שלא יחדנהו לתפילה ונתפילה בו ערף ונהעקר בכל זה מעלין בקדש ולא מורדין ואכור למכור בית הכנסת אלא בכפרים אבל בית הכנסת של כרבים אי אפשר למכור לפי שהרבים יש להם בה זכות

ב אין מוכרין משל רבים ליחיד מפני שמורדין אותו מקדשתו דברי ר' יהודה אמרו לו אם כן אף לא בעיר גדולה לעיר קטנה

ואין הלכה כר' יהודה

ג אין מוכרין בית הבנסת אלא על תנאי אימתי שירצו חיזירוהו דברי ר' מאיר והבנים אומרים מוכרין אותו ממכר עולם חוץ מארבעה דברים לטרוח ולבורסקי לטבילה ולבית המים ר' יהודה אומר מוכרים אותו לשם חצר והלוקח מה שירצה יעשה

זוהו כשלא מכרו אותו אנשי הכפר כלם בהסכמה אבל אם מכרוהו וקני המקום כלם במעמד אנשי המקום כלם יכולין למכור ואפי' לעשות ממנו דיר לשתות בני יין תמיד ואין הלכה כר' מאיר ולא כר' יהודה ועוד אמר ר'

ד יהודה בית הבנסת שהרב אין מסבירין כתיבו ואין מ' מפשילין כתיבו חבלים ואין פורשין כתיבו מצודות ואין שושהין על גגו פירות ואין עושין אותו קפנרריא שנ' והשימותי את מקדשיך קדושתן אף כשהם שוממין עלו בו עשבים לא יתלוש מפני עגמת נפש

עגמת נפש ר' יצחק לוי שכתב הלכ' כשיש בו עשבים וישתלגו בכנינו אם יוכלו או תכבדו בפנים וישוכו אל ה' אם אין בהם יכולת לכבדו זלפיך מותר לתלוש העשבים ולהניחם במקומן אבל לא יתלוש ויאכיל או יאכרם לבמרי ודברי ר' יהודה אלו כולם אמת

ה ראש חדש של אדר שחל להיות בשבת קורין בפרשת שקלים חל להיות בתוך השבת מקדימין לשעבר ומפסיקים לשבת האחרת בשנה זכור בשל ישיבת פרה ארומה בריעיית החדש הזה לכם כחמישית חודך לבסרוך לכל מפסיקין לראשי הדשים להגובה ולפורים לתענות ולמועדות וליהם הכיפורים

שבת ראשונה היא שכלל ימותיה היא ראש חדש אדר והוא בשיתחיל ראש חדש אדר יום ראשון או שלישי או רביעי או חמישי או ששי קורין פרשה ראשונה והיא פרשת שקלים יום שבת שהוא שבת האחרון של שבט ונסתתע שבט ראשון נסכיה וסלישית ורביעיית יתבארו לך שבתות ההפסקה ואיני אבאדם שבת סכיה היא השבת שכלל ימיה פורים על הדרך שבארכו בשבת ראשונה ושבת פלישית היא השבת הבאה אחר פורים או קודם ראש חדש ניסן אם יחול ראש חדש ניסן בשבת ושבת רביעיית היא שיחול ראש חדש ניסן בתוכה על הדרך שקדם ומה שאמרתי בראש חדש אדר שאפשר להיוטו בכל יום מימי השבוע על שקר הנז' דל' הראיה

בן עיר שהלך לכרך ובן כרך שהלך לעיר אם עתיר לחזור למקומו קורא במקומו ואם לאו קורא עמהם מהיכן קורא אדם את המגלה ויוצא בה ידי חובתו ר' מאיר אומר בלה ר' יהודה אומר מאיש יהודי ר' יוסי אומר מאחר הדברים האלה

כשדעתו לחזור למקומו ליל ארבעה עשר ולא חזר קורא כתיקומו ואם לא היה בן קורא עמהם והלכה כר' מאיר הכל כשרים לקרא את המגלה חוץ מחרש שוטה וקטן ר' יהודה מבשיר בקטן אין קורין את המגלה ולא מולין ולא טובלין ולא מוין וכן שומרת יום כנגד יום לא תטבול עד שתגין החמה וכולן שעשו משעלה עמוד השחר כשור

הכל אשילנו אשה וכבר בארנו כי המגלה נקראת ליל פורים ויום פורים ועל קריאת היום אמרו אין קורין עד שתגן החמה לאמרם והימים האלה נזכרים ונכבדים ואמר כתיבה וכך השמיכי וגו' ואמר בהזאה נהיה קט המהור על הטמא ביום השלישי וכיום השמישי נעמד הקדש טבילה להזאה כי בשמישי טבול כמו שבאר הכתוב ושומרת יום כנגד יום כבר בארנו רינה כשפסח ועוד יתבאר בשלמות במסכת פרה ומה שכתבנו יום מעת עלות השחר לאמר בעורה מעלות השחר עד נאית השכבים וקרא אותו הזמן יום והוא אמרם נהיה לנו הלילה למאמר נהיום למלאכה ומה שאמר וטבלם שעשו משעלה עמוד השחר כשור למי ש עבד ועשה בעת הצורך הגדול אבל המעשה הגמור הוא אחר הן החמה ואין הלכה כר' יהודה

ה כל היום כשר לקריאת המגלה לקריאת ההלל לתקיעת השופר לנטילת הלולב לזילת המים שין ולשים שין לודוי הזרים ולודוי המעשר לודוי יום הכיפורים לסמיכה לשחיטה לתעופה להגשח לקמיצה ולהקטרה למליקה ולקבלה ולהזייה ולהשקאת סוטה ולעריפת העגלה ולטהרת המצורע

ודוי המעשה כבר בארתי אותו במסכת מעשר שני ובאר אחר זאת תצדקה היום הזה ה' אלהיך וגו' ודרשין סמוכים היום נאמר בהלל זה היום עשה ה' וכשנשך יום תדועה יהיה לכם וכמו שפירש דבר יום ביומו ובתפילת המוספין כמו המוספין ורני פרים הוא הודוי הבאמר על פד בהן משיח ופר העלם דבר של כבוד ועוד יתבאר ענינם בהגורית ומימי העבודה כלם שזכר לא יהיו לא ביום לא יתרו ביום נותן את בני ישראל להקריב את קרבניהם ביום ולא בלילה וכבר בארנו בשלישי מראש השנה כי הדינים לא יהיו אלא ביום ואמר בסוטה ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת ואמר על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט מה משפט ביום אף ה' השקאת סוטה ביום ואמר בעגלה ערופה ונכתב להם הדם ולפי שכא כהם לאנן כפיה בקדשים לא יהיו אלא ביום כמו שהקדשים לא יקריבו אלא ביום כמו שזכרנו וטהרת מנודע הוא כפי ביום טהרתו

ו כל הליל כשר לקצירת העומר ולהקטר חלבים ואברים זה הכלל דבר שמצותו ביום כשר כל היום ודבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה

קצירת העומר אינה אלא בלילה והוא קבלה ועוד יתבאר ענין קצירת העומר בעשירי במזרחות והקטר חלבים ואמורים הם מותר תמיד של בין הערבים והוא אמרו היא העגלה על מוקדה על המזבח כל הליל ואמר דבר שמצותו ביום כשר כל היום לא יתני סדור כיזכים והם שני ביזכי לבונה שנותנין על לחם הפנים כמו שיתבאר במזרחות ודבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה לא יתני אבילת פסחים וכבר ידעת כי אבילת פסח אין מותר לאכלו אלא עד חצות אבל גורם היא כדי להרחיק את האדם מן העבירה

שבת ולא כאמר שיחשבו השלטה שקראו ויקראו ביום שבת מ
ממקום שפסקו בו השלטה לקריאתם וירלימו לחשבון שבעה אלא
חזרין לראש הפרשה כמו שהאבלו ומכרסם

פרק רביעי הקורא את המגילה עומד יושב

קראה אחד קראה שנים יצאו מקום שנהגו לכרך יכרך מקום שנהגו שלא לכרך לא יכרך בשני ובחמשי בשבת במנחה קורין שלשה אין פודותין מהם ואין מוסיפין עליהם ואין מפטירין בגביא הפותח והחותם בתורה מכרך לפניה ולאחריה

אמרנו מקום שנהגו לכרך יכרך ר"ל אחד קראה המגילה אבל לפניה על כל פנים צריך לכרך לפי שהיא מנוה והעיקר האלו כל המנוה כולם מכרך עליהם עובר לעשייתם ויכרך לפניה ש פטשה ברכות על מקרא מגילה ושעשה כסים ושהחיינו וואחריה נ כהגו לכרך הרב את ריבנו וזכור אלו הדברים והוא שלא יקראו על ראש הציבור פחות משלשה בני אדם ולא יקרא אדם אחד בפטר פחו' משלשה פסוקי ולפיכ' א"א קרא שלשה עשר פסוקי יקרא אחד מה' הארבע פסוקים ולא יתחיל מפרשה פחות משלשה פסוקים ואז יהיה ראוי לו שפסיק הקריאה וידר' כל אלו הם עקרים בקריאה על ראש בני אדם והאמת י"ל להחיות בספר תורה הוא חייב לכרך אשר צמד בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתנו ונותן אותה התורה נהקרא אחרון שהוא משלים יכרך לאחריו אשר נתן לנו תורתנו תורת המה ב וחי' עולם כנוע בתוכנו וחותם נותן התורה ומה שסדרנו כזמן הזה יכרך כל אחד ואחד לפניה ולאחריה מפני הכנסתן בבית הכנסת שלא ראו אותנו שביד תחלה וכשנאמין א"ש אחד ש'ונה וקרא בלא ברכה יחשבו כיהקרא בתורה אינו צריך ברכה לפניה וכמו כן הנמא' בבית הכנסת שראו הראשון שידר ולא בידך וינאו ולא ראו אחרון שבידך לאחריה יחשבו כי אין צריך לכרך אחד קריאת התורה

ב בראשי הודשים ובחולו של מועד קורק ארבע

אין פותחין מהם ואין מוסיפין עליהם ואין מפטירין בגביא הפותח והחותם בתורה מכרך לפניה ולאחריה זה הכלל כל שיש בו מוסף והוא אינו יוס טוב קורין א ארבע ג ביום טוב חמשה ביום הכפורים ששה ובשבת שבעה אין פותחים מהם אבל מוסיפין עליהם ומפטיר בגביא הפותח והחותם ב בתורה מכרך לפניה ולאחריה

אמרנו זה הכלל סימן בללאח לפי שאין לנו יום שיש בו מוסף ואינו י"ט אלא מה שבו כר וכל זה מכונס נאמת וככל מקום שיאמר מכרך לפניה ולאחריה ר"ל על דרך החיוב כמו שבארנו

ד אין פורסין את שמע ואין עוברים לפע התיבה ואין נושאים את כפיהן ואין קורין בתורה ואין מפטירי בגביא ואין עושים מעמד ומושב ואין אומרי ברכת אבלים והתנעם ואין מזמני על ריבון בשם פחות מעשר ובקרקעות תשעה וכו' ואדם כיוצ בהן

אמר השם ונקיטתי בתוך בני ישראל ונבאה הקבלה כל דבר שבקדושה לא יהיה פחות מעשרה ופורסין על שמע היא הפריסה וההנעה ש שהיא קורס קדיאת שמע רונה לומר שסדר הרם אחר יונר וזה הבה ועוברין לפני התיבה הוא שיתמנה אחד להתפלל בקהל ומשמד ומושב הוא כשהיו מתקבצים בני אדם ללבו את המה וכאין לשפיר שהיה אדם אחד שפיר ואומר להם בפרק מפרק ההספר עמדו יקריס עמדו שבו יקריס שבו ואין מוסיפין כל זה הנוהח אלא אם כן הני עשרה או יותר וכשיאמר אדם ערכי עלי והערכים פסוקין וירועים הם כבר בלשון התורה

ופרשת שקלים היא כי תשא עד סוף הפרשה ואמרין חזרין לבסדרן ר"ל סדר ההפטרות כי בכל שבת קורין הפטרה מענין הסדר וכזמן אלו הפרשיות והמועדים הן הפטרות מענין הפרשה לא מענין הסדר כי בשבת ראשונה מפטיר ביהושע הכהן וכשכית פקדתי את אשר עשה לך עמלק וכשלישית וזרקתי עליכם מים טהורים וכרביעית בראשון באחד לחדש וכן ברחמי חרסים וחנוכה יהיו ההפטרות מענין הזמן ומפסיק ענין הסדר כמו שיתבאר וזהו ענין אמרם לכל מפסיקין

ו בפסח קורין בפרשת מועדות שבתורת בהגם ובעצרת שבעה שבועות ובראש השנה בחדש השביעי באחד לחדש וביום הכפורים אחרי מות וביום טוב הראשון של חג קורין בפרשת מועדות ש שבתורת כהנים ובשאר בלימות החג קורין בקרבנות החג

זה הדבר מכונס וסדר הקריאה באלו הזמנים והוא מנהג פשוט בכל ישראל מה שאומר לך יום ראשון של פסח קורין משב ו קחו לכם והפטרות בפסח בגבל יום שני פוד או בשבת הפטרות פסח יאשיהו יום שלישי קדש לי יום רביעי א"ס כסף תלוה את עמי וביום חמשי פבל לך יום ששי ויעשו בני ישראל ביום שביעי יהי בשלח הפטרות ויכרך דוד ביום שמיני כל הכבוד הפטרות עדי היום ושבת שבתוך החג קורין ראה אתה אומר אלי הפטרות העצמות היבשות וביום ראשון של עצרת קורין בחדש השלישי הפטרות ויהי בשלשי שנה וביום שני כל הכבוד הפטרות תפלה לחכוק וביום ראשון מראש הפטרות קורין ונהקד את שדה הפטרות ויהי א"ס אחד מן הדמיתים וביום שני והאלרים נסה הפטרות מנא חן במדבר וכנסו כיפוד בשחרית קורין אחרי מות הפטרות בה אמר רס וכישא וכמנחה פרשת עריות הפטרות בכנולת ויכר' וביום ראשון וביום שני מוככות שור או בשבת הפטרות ביום ראשון כהה יוס בא ביום שני קורין ויקבלו אל המלך שלמה ושאר ימות החג קורין בקרבנות החג וביום שמיני כל הכבוד הפטרות ויהי ככלות שלמה וכתשיעו קורין נזאת הברכה הפטרות ויהי אחרי מות משה ושבת שבתוך החג קורין ראה אתה אומר אלי הפטרות ביום באנו

ז בחנוכה בניסאים בפורים ויבא עמלק בראשי חודשים ובראשי חרשיכם ובמעמדות ב במעשה בראשית בתענות ברכות וקללות

ח אין מפסיקין בקללות אלא אחד קורא את כולן ובשתי ובחמישי ובשבת במנחה קורין בסדרן ואינו ע עולה להם מן החשבון שנ' וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל מצותו שיהו קורין כל אחד ואחד בזמנו

שבת שבתוך חנוכה מפטירין בנימית בזכריה : ואם חל יום ראשון מחנוכה ביום שבת שיהיו בחנוכה שני שבתות שבת ראשון מפטיר בזכרית בזכריה ושניה בזכרית שלמה ואם חל יום פורים בשבת תהיה ההפטרות פקדתי את אשר עשה עמלק וכן אם חל ראש חרש בשבת מפטיר ויהי מדי חדש בחרשו ואם חל ביום ראשון הפטרות מחד חדש וזהו ענין אמר לכל מפסיקין לראשי חרשים לחנוכה ולפגורי וכן לתעניות ולמעמדות מפטירי מענין תעניות ומעמדות לא מענין סדר אותה שבת וכתשעה באב קורין כי תוליד בניס ומפטיר אסוף אסיפס וכהגו העם לקדמות בזה הגלות הפטרות קורס תשעה באב מעני' התנוסחה לא מענין הסדרים וכן אחד תשעה באב מפטיר בכחמות עדי השבת שקורס ראש הפנה שהיא ההפטרות מענין התשעה וההפטרות שקורס תשעה באב דברי ירמיהו שמענו דבר ה' חזון ישיעיהו איכה היתה לנוכה ואחר תשעה באב נחמו נחמו ותאמר ביו עבייה סועירה אככי אככי הוא מנחמכם רני עקרה קומי אורי טוש אשיס שובה ישראל וקורין ברכות וקללות בתעניות ל לאמר מוסר ה' בני אל תמאס ואמר ואינו עולה להם מן החשבון שאיכה עולה להם אותה הקריאה שקורין בשני ובחמשי לקריאת יום

על בית יד אונקלי שלו וזרד החיצונו
האומר יברכך טובים הרי
זה דרך המינות על קן צפור יגיעו רחמך ועל טוב יזכר
שמך מודי מודי משתקין אותו והמבנה בעריות משתקין
אותו האו ומורעך לא תתן להעביר למולך ומורעך לא
תתן לאעברא בארמיותא משתקין אותו בנויפה

על מצחו אנו על פס ידו
פירו שישים של ראש על מצחו אנו של ד על פס ידו הרי זה דרך מינו
לפי שהוא הולך אחר לשון התורה ממש לפי דעתו על בית אונקלי
שיתלה אותם על זרועו או כתופו או שיתן אותם בחיקו והחיונוים
הם המינים הכופרים בתורה בכל ואינם מאמינים ממה לא תורה
שכתב ולא תורה שכתב פה ואין ראוי לומר יברכך טובים לפי
שהם מכריזים אותם טובים ורעים כמו שכתוב מי לא ידאך מלך
הגיים ועל קן צפור יגיעו רחמך לפי שהטעם אינו נד רחמנות
מהם באומרו לא תקח האם על הבני אבל היא ברית הבני ועל טוב
יזכר שמך מפני ששמו נזכר על טוב ועל רע כמו שחמרו מברך
על הרעה כשם שמברך על הטובה ואם אמר מודים מודים משתקין
אותו מפני שברחה באלו ההודאה לשתי רשויות וההודאה חיכה
אלה לאחד והמבנה בעריות הוא שיכנה וישים כינוי הכבוד במקו
כינוי הנוכח ויאמר במקום אביך ואמך ואחותך אביו ואמו ואחותו
ואם תרגם מזרעך לא תתן להעביר למולך ומורעך
לא תתן לארמיותא הכה הפך הלשון ממשמעתי בכל וכונת הפסוק
לשם חיבור עבודת המולך

מעשה ראובן נקרא ולא מתרגם מעשה תמר נקרא זמ
ומתרגם מעשה העגל הראשון נקרא ומתרגם השני
נקרא ולא מתרגם ברכת כהנים ומעשה דוד ואמנון לא
נקראין ולא מתרגמין אין מפטירין במרכבה ור יהודה
מתיר ר אעזר אומר אין מפטירין בהודע את ירושלם

ענין עגל
השני הוא מה שכסכה מענינו והוא מפסוק ויאמר משה אל חהרן עד
פסוק ויאמר משה את העם נגו וכמו כן ויגוף את העם נגו ואילו
הפסוקים אינם מתרגמין על ראש הכבוד משום כבוד אהרן ואין
מתרגמין ברכת כהנים מפני שאומרי כה ישא השם פניו חלק ויראה
להמונ הפך מה שאמר אשר לא ישא פנים ואמר מעשה דוד ואמנון
לא נקראין ולא מתרגמין איכה קושיא למה שאמר מעשה
תמר נקרא ומתרגם כי כל מה שזכר אמנון סתם נקרא ומתרגם
ומה שזכר אמנון בן דוד אינו נקרא ואינו מתרגם משום כבוד דוד
וטעם האומר אין מפטירין במרכבה כדי שלא ישלן ההמונ כשישמע
אותה ולא יסוף להם אלא ספק וטעם ר אליעזר הוא כבוד לירושלם
זלישראל והלכה בר יהודה ואיפה הלכה בר אליעזר

סליקא מסכת מגילה

מסכת מועד קטן

משקין בית השלחין במועד ובשבתית כון ממעין ש
שיצא בתחלה ובין ממעין שלא יצא בתחלה אבל אין
משקין לא ממי הגשמים ולא מימי הקילוח ואין עושין ע
עוגיות לגפנים

באה הקבלה כי חולו של מועד אסור
בעשיית מלאכה והמטעם תקרא חולו של מועד הימים שכן כל מ
מועד ומועד וקבלנו שיש מלאכות מיוחדות שמוקד לעשותן במועד
ומלאכות מיוחדות שאסור לעשותן במועד וזו היא כונת המסכתא

ואין לנו לזה המעריך מה שיתן אלא אחזינו הבהן הממוכה על ה
הקדשות יקח מחותה אחוזה דמי הערך שנתחייב בו לפני עשרה
מישראל ואחר מהם כהן שישכמו כולם שזו סנה זה הערך ואז ירד
לתוכה וכן כשאמר דמי ערכי עלי שהוא חייב כמה שישומנו א
אותו כעבד הנמכר בשוק ויתן דמיו כמו שיתבאר בערכים גם כן כ
צריך זה שישומנו אותו עשר כפי ארס ואחר מהם כהן ויתן כפי שומתו
וזו ענין באמר וארס כיונא בהם עבינו ארס סקדקעית וזה שאמרנו
תשעה ובהן אינו תכאי אבל הוא רשות כי אם הם תשעה מישראל ד
דיו לפי שפרשת ערכים נשנית בה מלת כהן עשרה פעמים ובארס
הקבלה כי כהן אחד כלבד יספיק לנו וכך מה שפסקה כהן הוא רבוי
אחר רבוי למעט ואפי ישראל

הקורא בתורה לא יפחות משלשה
פסוקים ולא יקרא לתרגמן יותר מפסוק אחד ובנביא
שלשה אם היו שלשתן שלש פרשיות קוראן אחת אחת
מדלגין ובנביא ואין מדלגין בתורה ועד כמה הוא מדלב
עד שלא יפסיק התרגמן

אם היו שלשתן ג פסוקים כמו הפרשה שבישעה בה אם ה' חסם כה
אם ה' שרי מבר' וע' זה מה לי פה ונג' כמו ש' הג פסוקי לא יקראם
כולם לתרגמן ואח' כך יתרגם אבל קורא אותם אחד אחד ואין מדלגין
בתורה כפי ענינים אבל בענין אחד כמו באחרי מות ואך בעשור
מדלגין ובנביאים ואפילו מעבין לענין והתכאי כשניהם שלא
ישהא אלא כדי שישלים התרגמן לתרגם הפסוק שהוא מתרגם חו ה
השלשה פסוקים חס הוא מתרגם בנביא

המפטיר בנביא הוא
פורס את שמעו והוא עובר לפני התיבה והוא נושא א
את כפיו ואם היה קטן אביו או רבו עוברין על ידו
משום כבוד
עבמו תקנו לו חכמים זה מאחר שהוא ממציא עצמו להפטיר ראוי
הוא שיעשו על ידיו אלו המעשים המשובחים וכשהמפטיר מפטיר
בנביא קטן שאי אפשר לו לעבור לפני התיבה עד שימלא קנה אביו
או רבו יורדין במקומו לאלו הדברים ויחיה באלו הוא עבמו ה
הפטיר בנביא כיון שהוא תלמידו או בנו וסכל סנה

קטן קורא בתורה ומתרגם
אבל אינו פורס על שמע ואינו עובר לפני התיבה
ואינו נושא את כפיו פוחח פורס את שמעו ומתרגם אבל
אינו קורא בתורה ואינו עובר לפני התיבה ואינו נושא
את כפיו סומא פורס את שמעו ומתרגם ר יהודה אומ'
כל שלא ראה מאורות מימיו לא יפרוס את שמע

כהן שיש בידו מומין לא ישא
את כפיו ר יהודה אומ' אף מי שהיו ידיו צבועות אסטם
ופואה לא ישא את כפיו מפני שהעם מסתכלין בו
קטן קורא בתורה חמיר אחד מן הגאונים האחרונים
כי זה אחר השלישי ופוחח הוא שיהיה הכבד שיעליו נקדע העליון
ממנו ע' שכתפיו ולבן נראין ערומין ומתרגמין כן ערום ויחף פוחח
ויחף ואין הלכה בר יהודה באמרנו כי מי שלא ראה מאורות מימיו
לא יפרוס על שמע שאע"פ שלא נהנה מאורם שיראה
כהנה מניעולתם בעולם דל הפעולות הבאות מאורם בעולם קזה
ואסטם נכע כרמות תבלת וכערכי פלב ופואה שרשים דקיס ארומי'
שנוכעין בהן אורם וכערכי פוזה וכמו כן כל דבר שנוכע הידים
אמנם אם היו רוב בני אותה העיר נוכעו ידים משני שמתעסקין ב
באותו נכע מותר לו לישא את כפיו שהרי נסתלק טעם מפני שהעם
מסתכלין בו

האומר אינו עובר לפני התיבה בצבועים אף
בלבנים לא יעבור בסטל אינו עובר אף יהף לא יעבר'
העושה תפילתו עגולה סבה שאין בה מצוה נתנה על
מצוה או על פס ידו הרי זו דרך המינות ציפה והבונתנה

ה ר' מאיר אומר רואין את הנגיעים בתהלה להקל אבל לא להחמיר. וחכמים אומ' לא להקל ולא להחמיר ועוד אמר ר' מאיר מלקט אדם עצמות אביו ואמו מפני שהיא שמחה לו. ר' יוסי אומר אבל הוא לו. לא יעורר אדם על מתו ולא יספידו קודם לרגל שלשים יום.

כבר ידעת כי מן הטעמים שאמר השם בהם והסבירו הכהן שכעת י ימים וימים שאמר השם בהם והסבירו שכעת ימים שכית ומחלקות הוא בראייתו בהסגר שני. ר' מאיר אומר כי אם ראה אונג שטהר אומר לו טהור אתה. ואם ראה אונג שנטמא שותק. וזהו עבין אמרו להקל אבל לא להחמיר. וחכמים למדים ממאמריו לטהרו או לטמאו וכיון שראהו על כל פנים יש לו לדון ולומר טהור או טמא ואין לו לשתוק ולפיכך אינו רוחה במועד כדי שלא יטמאנו וידאב במועד. והשם אמר ושמחת בחגך. וכך אין כוונתו את המת ל יום קודם המועד כדי שלא יבא המועד והוא מתאכזב ודואג מפני התעוררות אכלותו ואין הלכה כר' מאיר בשתי ההלכות.

אין חופרין כוכין וקברות במועד. אבל מחנבין את הכוכין ועושין גברות במועד וארון עם המת כחצר ר' יהודה אומר אלא אם כן יש עמו גסרין.

כוכין הוא שחפרין בקרקע קברים וקברות הוא שכוזין קבר על גבי קרקע. ואסור לפשוט קבר לקבור בו את המת. ופשוטו לחחר המועד ומחנבין הוא שיוסף באורך הקבר ובחכה אחר שהיתה חפורה וכבר כתבתי היא חפורה כאותן שפשוט בהן הפשתן ודומיהן ואין הלכה כר' יהודה.

אין נושאין נשים במועד לא בתולות ולא אמהות ולא מיבמין אבל מחויר הוא את גרשתו מפני שהיא שמחה לו. ועושה אשה תבשיטה במועד ר' יהודה אומר לא תסוד מפני שהוא טול לה.

אמר מפני שמחה היא לו. הטעם לחסור לישא אשה במועד כי ה בעיה. אבל אין מערבין שמחה בשמחה. ולפיכך אין לשרב שמחת הרגל בשמחה חחרת. ותבשיטי אשה הוא שתכחול עיניה ותעשה מ משערתיה עבותות כדי שלא יתפזרו ותשי'. בפניה נבע כדי שתיאסר ארומה. ותיסיר השער ממקומות מגופה וחפי' בעתה וכל הדומה לזה מונית במועד והיא מכהב הנעדרות הקטנות שלהם כשהיו קרובו לבגרות שהיו נוטלות בשרם בסיד. וכיוצא בו מן הדברים ש שיחממו הכשר כדי להביא דם בידותו והיו נותנין עמו סממנים אח אחרים כדי לשתנח נקבי הגוף הקטנים כדי להסיר את השיער. וד' יהודה היה אומר. זה במועד למה שיש בו מן הנטוץ ואין הלכה כר' יהודה.

הדדיוט תופר כדרכו והאומן מכליב ומסרגין את המטות ר' יוסי אומר אף במתהן.

ההדדיוט הוא מי שאינו בקי וגדלו בכאן במלאכת התפירה הוא שאינו יכול ל לבין אימיה בשפת חלוקו בטענת חיתוך הכבדים ומכליב הוא שחפר תפירה שאינה שנה לא בשני הכבד ומסרגין את המטות הוא שחפר תחין חבלי באורך וברוחב בארבע כניע המטה ומה שאמר ר' יוסי אומר אף ממתחין רל ממתחין אבל לא מסרגים וממתחין הוא שפנתחין אותן כשהן רפות עד שיתמתחו בחוץ ויתקשו כמו ה היתרים המתומחים ואין הלכה כר' יהודה.

מעמידין תנור וריחים וכירים במועד ר' יהודה אומר אין מכבשין את הריחים בתהלה מכבשין שימשו מנחין הריחים ואין הלכה כר' יהודה.

עושין מעקה לגג ולמרפסת מעשה הדדיוט אבל לא מעשה אומן שפין את הסדקים ומעגילין אותן במעגלה ביד וכרגל אבל לא במחלצים.

ומן הדברים שמועד לעשותם הן כל דבר שאם מניחין אותו לעשותו עד לאחר המועד יהיה בו הפסד גדול כמו שהקאת הארץ הזמא והיא הנקראת בלשון חכמים בית השלחין. תרגו' עוף משלהי. מפני שהיא זמאה ברוח ואם יניחיה בלי מים יפסדו כל אילנותיה. וככלב שלא יהיה בהשקאתה טורח הרבה. אבל אם יש בו עמל הרבה אסור לעשותו במועד ולפיכך אסור להשקות הארץ הזמאה ב במועד מימי' הקילנן וכיוצא בהם. וקם המים המטונקים במקום כ כמוד. לפי שצריך להשקות מהם בדלי ויש בו עמל הרבה. וזהו עיין קילנן כלומר בור עמוק. וכן מייגשים שמתקבצים מהם אבנים וכשהגשמים פוסקין יתמו המים הבאים לאבנים יטרך ל להשקות מהם בדלי. ועונות הוא שיחפור סביב עיקרי האילנות ח חפירות קטנות. יתקבצו שם המים. וכבר קדם לך בעניינות עב. עונה.

ר' אלעזר בן עזריה אומר אין עושין את האמה בתהלה במועד ובשביעית וחכמים אומרים עושין את האמה בתהלה בשביעית ומתקנן את המ המקוללות במועד ומתקנן את כל כלי המים שברשות הרבים וחוטטין אותן ומתקנן את הדרכי ואת הרחובות ואת מקוות המים ועושין כל צרכי הרבים ומציינן על הקברות ויוצאין אף על הכלאים.

אמת המים הוא שנקט המים. ואסור לחפור אותה בטעה בשביעית לפי שהיא מתקן הארץ שצברה לזרע כי היא מתלחמת בלחלוח המים ותצמיח. וכבר ידעת וכתבתי לך בשביעית כי כל שבחי הארץ והאילנות הם אסורין ב בשביעית שכן ושבתה הארץ. ומתקנן את המקוללות פי' שיוסף ל להעמיקן ויהיו מתקנן כהונן. וקוללות המים מה שפסדו בבריכות המים מותר לתקן ולהשוות ואם רבים צריכי' להם לאותן הבריכות בגן המעינות ששנותן מהם רבים מותר לחפור אותן בחולו של מ מועד וכך צרכי הרבים הם בגן קנינת הקונים. והשואת הדרכים המקוללות וכבשין הגשמים ודגמתן. והממונין יוצאים לעקור הכלאים בחולו של מועד כי שטרות העוקרו חובה על ב' ולקחין אותן השטרות מתרומת הלשכה. וכבי אדם בחולו של מועד כולין נטערתן בזול ויש בזה ריח לתרומת הלשכה והלכה כחכמים.

ר' איעזר בן יעקב אומ' מושבין את המים מאילן לאילן ובלבד שלא ישקו את כל השדה ורעים שלא שתו ל לפע המועד לא ישקום במועד וחכמים מתירים בודה ובוה.

מושבין את המים מאילן לאילן הוא שמושבין את המים מעקר אילן זה לעקר אילן אחר ואם היתה כל השדה מטונכ' מותר להשקותה כי חניתה ההשקיה אינה כראיתו. וזרעים שלא שתו לפני המועד לא ישקום במועד לפי שהם צריכים מים רבים. וכבר אמרנו כי כל דבר שיש בו עמל הרבה אסור לעשותו והלכה כר' אלעזר בן יעקב.

צדין את האישות ואת העבכרין בשדה האילן ובשדה הלבן שלא כדרכו במועד ובשביעית. וחכמים אומרים בשדה האילן כדרכו. ובשדה הלבן שלא כדרכו ומקריין את הפרצה במועד ובשביעית בונה כדרכו.

אישות הוא מין שרץ שאין לו צינים וזו החיה מפסדת האילנות. ושדה הלבן הוא חורשים וזרעין אותו ואין בו אילנות ואסור לנוד אותן בשדה הלבן לא אם כן הוא בקדו' משדה האילן שמה ימשיב אותן האישות לשדה האילן ופסדו חותנו לפי שאין להם בשדה הלבן מה שיפסידו. ואמר' כדרכו הוא שיחפור חפירה בקרקע ותלנן בה מנודה. גאלא כדרכו הוא שיחפור אותה חפירה שלא כדרך חפירה. והוא שתקעים יתדות בקרקע ועוקרין אותן וישאר הקרקע חפור. ומקדים את הפרצה הוא שמוסי' האבנים או הלככים זו על גב זו. ולא יטוח בטיט. ולא יסיר בסיד וזה ככותל גינה אבל ככותל כפרץ אם נפל בונה כדרכו. והלכה כחכמים.

הציר והצניור והקורה והמנעול והמפתח שנשברו מ פותקן במועד ובלבד שלא יכרין מלאכתו במועד' וכל בבשין שהוא יכול לאבל מהן במועד טובשן

מעשה הדיוט כמו שקדם זכרו פיתן האבנים זו על גב זו על גב וז' בלא טיט' וספין את הסדקין פי' שספין ומחליקין הסדקים על גב כדי שילכו המים ולא ירדו לבית רדף אותן סדקין וחמרו ומעבלין אותן כך שיעצרו ומעבלין אותן כיון מעבליה כדי לאו ברנל אבל לא במחלבים' ומחלבים כלי ברזל שהכבאים מחליקין בו' וכלשון עברי מק' נע' וציר הדלת ידועה היא כמו עצי המכתש של ברזל והוא קטן' ונכנור ידוע' ומכנול רבר שסוגרי בו הדלתות נשי' שלא יכנין מלאכתו במועד שלא יתעבול קודם המועד כ במלאכתו ויתבנין לעשותה במועד

פרק שני מי שהפך את ויתד ואירעו אבל או אונס או שהטעוהו טוען קורה ראשונה ומנחה לאחר המועד' דבר ר' יהוד' ר' יוסי אום' וולף וגומר וגף בדרבו

ול' שהטעוהו שלא עמדו האומני' בתנאים עמו ואמר לאחר המועד ולא חזי' אחר האכל' ללמדך שהדברים שאסור לאדם לעשות בידיו כיומי אכלו כמו הפיכת יתיו שהוא מותר לעשותן בחולו של מ' מועד' וקורה ראשונה שיטחנו הזיתים הטוחה הראשונה בלבד' וזולף הוא שיגרוף אותם מן הכנור' עומר הוא שיסחוט הזיתים כדי שיצא מהם כל השמן' וגף הוא שיסתנס פי' החכית' והלכה כר' יוסי'

ב' וכן מי שהיה ייט בתוך הכור ואירעו אבל או אונס או שהטעוהו' וולף וגומר וגף בדרבו דבר ר' יוסי ר' יהודה אומר עושה לו לימודים כדי שלא יחמיץ' לימודים

פי' שיכסה אותם בכסרים והלכה כר' יוסי'

ג' מכבס אדם פירותיו מפני הגביר ושולה פשתו מן המשרה בשביל שלא תאכר' ובלבד שלא יכרין את מלאכתו במועד וכולן אם כיוצא את מלאכתו במועד יאכרו' פי' יאכרו שכל מאכרין לו כל

אנשי הממוין ועושין אותו הפקר'

ד' אין לוקחין בתים עבדים אבנם ובהמה אלא לצורך המועד או לצורך המוכר ש שאין לו מה יאכל' אין מפנן מבית לבית' אבל מפנה הוא לחצרו מפני שהיא שמחה לו' אין מביאין כלים מבית האומן אם חושש להם מפנן לחצר אחרת'

מבית לבית פי' מבית לבית ואמר מפנה הוא לחצרו ול' שמשנה אותן לבית אחר' שכ' אותן חצר' וכשהכלים הם לבגוד המועד כגון כרים וכסתות ומנעו' וכלי אכילה והשתיה מביאין אותן מבית האומן' ה'

ה' מחפין את הקציעות בקשר' יהודה או אף מעבין מוכרי פירות בסות וכלים טובים בצנעה לצורך המועד' הצידדן והרשושות והגרזנות עושין בצנעה לצורך המועד' ר' יוסי אום' הן החמידו על עצמן'

מעבין פי' שנותקין אותן זו על גב זו והוא קרוי ללשון עבדי' וכן אמרו כפי העושה ח' אותן כמין כדי' ורשושות מוכרי החיטים גריסים וגרזנות מוכרי פ' פולן וג' יסין' וכבר ידעת כי הפולין הטחוכים בקהלאין גריסין' ור' יוסי אומר הן החמידו על עצמן שאינן מוכרין לעולם ואפי' בגנעה' ואין טוחבין' ואין הלכה כר' יהודה' ואין הלכה כר' יוסי'

פרק שלישי ואלו מנלחין במועד הבא ממדינת הים ומבית השביה והיוצא מבית האסורים' והמנודה שהתירו לו חכמים' וכן מי ששאל לחכם והותר והציר והמצורע מטומאתו לטהרתו'

מה שאסרנו על כל אדם הנלחם וכיבוש העבדים במועד כדי שלא יתכוונו לאחד גלוחין וכבוש עבדיה' עד חלו של מועד' שיהיו כטילי' ממלאכת ויבא יט' ראשון והם מכוולין ויחזין מתקשטין ל'יט' והבא ממדינת הים בתכאף שפרש לים בסחורה או בדבר הצריך' אבל אם הפריש ל' להשתעשע בלבד לא לעסק אחר אסור לגלח' ומנודה אסור לגלח כ' בימי כירוי' ומי שנטהל לחכם הוא מי שנטבע שלא יגלח זמן ידוע ולא נודמן לו חכם שיתיר לו מדרו' אלא בתוך המועד' וכבר ידעת דין התורה בתגלחת כזיר ומנוד' והעלה מטומאתו לטהרתו כמו מי שהיה טמא ב'יט' ולא שלמו ימי טהרתו אלא בתוך המועד כגון ט' טמא מת או כושל כרה וכיוצא בו'

ב' ואילו מכבסין במועד הבא ממדינת הים ומבית השביה והיוצא מבית האסורים' והמנודה שהתירו לו חכמים וכן מי ששאל לחכם והותר מטפחות הידים מטפחת הספרים' מטפחת הספן וכל העולין מטומאה לטהרה הרי אלו מותרים ושאר כל ה' אדם אסורים'

מטפחות הספן הם הדברים שמעבין בהם הידים' וזה האיסור אינו אלא בעבדים שאינן של פשתן' אבל בעבדי פשתן ב'כ' מותר לכבסן במועד לפי שהם מתלבטין מהרה כ'י אפי' כשיבוש קודם יט' כריכין לכבס אפי' בחולו של מועד' ומי שאינן של חלוק אחר מותר לכבסו במועד מאי זה מין שיהיה כבד'

ג' ואו כותבין במועד קידושי נשים גיטין ושוברים' דייתיקי מתנה פ' פרווכולין' אגרות שום' ואגרות מוזן שטר' חליצה' ו' ומיאונם' ושטר' כירודין וגורות בית דין ואגרות של רשות'

שוכרין שטר' המחילנות והחלוקות הנפלין בין בני אדם הנשואין' וכותבין זה בזה דייתיקי הוא מין ממיני המתנות' וחלוק זו המלה דא' תהא למקס ולהיות נהיא מתנת סביב מרע האחרונה שהוא ס' פונק' עליה בסוף' ופירחכול כבד כתבאר דברו במסכת שביעית' אגרות שום הם שומא ששמים כ' קרקע ומעריכין אותן לעל חוכו אגרות מוזן הם שמוכרין כ' הקרקע למוזן האשה והכנות וכותבין כזה מעשה כ' שטר' כירודין כמו שבארנו זה בורד' לו אחד זה ב' בורד' לו אחד כמו שיתבאר בסנהדרין' בורות כ' עבינו בור דין אגרות של רשות כתבים ששולחין בני אדם זה לזה ממקום למקום' ד'

אין כותבין שטר' חוב אב אינו מאמינו או שאין לו מה יאכל הרי זה יכתוב אין כותבין ספרים ותפילין במועד ואין כנידין אות אהת אפי' בספר העורה ר' יהודה אומר כותב אדם תפילין ומוחוות לעצמו וטוה על יריכו תבלת לציצית'

אם אין לו מה יאכל כותב ומוכר כדי פרנסתו והלכה כר' יהודה'

ה' הקובר את מתו שלשה ימים קודם לרנל בטלה ממנו גזירת שבעה שמנת ימים קודם לרנל בטלה ממנו גזירת שלשים' מ מפני שאמרו שכת עולה ואינה מפסקת' רגלים מפסיקין ואינן עולין'

ופוטרין את הרבים

אמרין אין קורעין אלא קרובין של מת
 רוצה לומר בחולו של מועד כי המטען הוא מדברת בדברים שמועד
 לעשות בחולו של מועד אבל שלא בחולו של מועד כל הרוצה לקרוע
 בגדיו ולחלון מבעליו אין מוכעין אותו ועוד זה שאמרנו שאין
 קורעים בחולו של מועד אלא הקרובים כשאין המת חכם או אדם ב
 כשר או אינו עומד בשעת כניסת כשמה כי העיקר חללינו חכם שמת
 הכל קרובין והכל קורעין עליו וכמו כן אדם כשר ועוד יש לנו עקר
 אחר כל העומד בשעת יציאת כשמה חייב לקרוע וחולנין
 רוצה לומר בחלון חלינת כהן וקרוביו הם החייבים בחלונות והם
 האחים כלם בין זכרים בין נקבות והכעל והאבות והאשה אלו כלם
 חייבין באכילת קתת על קתתם וקריעת הבגדים מכלל חייבי
 האכילת וחיובי הקרע בדרך קדרה מה שאמר לך והוא שיקרע
 טפח מן הבגד העליון בלבד וקרוע בכלי ואינו דרך להבדיל שפת
 הבגד יש לו להבדים יהו בפנים תחת בגדיו וקורע וחיוב חייב
 לקרוע אלא בתוך שבעה ושולל לאחר שבעה ומהאחה לאחר שלשים
 וכל זה חייב על כל המתים חוץ מאביו ואמו ורבו אבל על אביו ועל
 אמו ועל רבו של מדין תורה קורע ואפילו לאחר שבעה וקורע כל
 בגדיו ער שיהגלה לבו וקורע בידו ומכיל קומי שזה קורע מבהמן
 ושולל לאחר שלשים יום ואינו מאחה לעולם ורע כי כל קריעת חניכה
 אלא משמיר ואם החליף בגדו הקרוע בגד אחר אינו חייב לקרוע
 אצלו שהוא בתוך שבעה אלא על אביו ועל אמו שלא יהיו עליו כב ש
 שבעה אלא בגדים קרועים וכשבת מחזיר הקרוע לאחריו ויברין
 הוא שעושין סעודה לחבלי לפי שהאכל חסו נאכול משלו יום רחשו
 כמו שבארנו ואסור לאכל ליטב על גבי מטען כל שבעה לז בשבת
 לז שהוא חייב בכשיית המטה כמו שבארנו והבאים להכרות
 ולכחמו אין מברין אותו בחולו של מועד אלא על מטות זקופות כמו
 שהיו יושבין קודם על מטות זקופות וכן טבלה ואבקוטה וקטן
 הם כלים שאסורים כמו כלי כסף ודומיהם לפי שאינן מצוין אצל הע
 העניים ויתבישו ולפיכך התקינו שהיו הכל מביאין כסלים של ער
 ערבה שהן כמאין ביד העשיר והעני

אין מצחין את המטה ברוחב שלא להרגיל את ההספד ולא של נשים לעולם מפני הכבוד נשים במועד מענות אבל לא מטפחות ר שמעון אומר הסמוכות למטה מטפחות

בראשי חדשים כחנוכה ובפורים מענות ומטפחות בזה ובוה אבל לא מקונו נקבר המת לא מענות ולא מטפחות אחוה העני שכלם ענות באות קינה שאוהה מדברת בלם עונות אחריה שנולדנה בנותיכם נהי ואשה ר רעותה קינה אבל לעתיד לבא מה הוא אומר ובלע המות לצח ומדה ה אדהים דמעה מעל כל פנים וחורת עמו יסיר מעל כל הארץ כי פיה רבר

כשיכ ל גלם רוצה לומר לא במועד ולא בחול ושל חיש אהנו אהנו במועד בלבד שלא להרגיל את ההספד במועד על דרך שהיונו בפרק ראשון ומין הלכה בר שמעון

סליקא מסכת מועד קטן בסכת הגנינה

הכל חייבין בראיה חוין מחרש שזטה וקטן וטום אום ואנדרונינוס נשים ועבדים שאינן משחררין החבר והסומא והחולה והזקן ושאינו יכול לעלות בר ליד איזהו קטן כל שאינו יטר לרובב על כתפו של אביו ולעלות מירושלם להר הבית כדברי

פסח ההלכה התורה את מתג אשי טעה אחת קודם התגל בטלה ממנו בזרת שבעה וענין עולה ואיזה משפחת שיחטבו מכלל שלשים ועליון למינין ואינו משיק האבלות כי העיקר חלונות דברים ש שבעה כונה כגון תשמיש המיטה ורחיצה בחמין ופריעת הראש כי כל זה חסור באכל ואפילו בשבת אבל לרגל משיק על כל פנים ו ואין נכונה וכו' רבר מאכלות ואינן עליון לפי ששלימו שבעה ימי אכילת וחל הרגל אחר כך בטלה בזירת שלשים כמו שזכרנו ונה כאמר כי מינין ימי הרגל בלבד תגלה למינין שלשים וכמו כן רגל אינו ע עולה למינין שבעה אבל כאמר שתבטל בזירת שבעה לבמרי כמו שיתבאר ואם נקבר המת בתוך הרגל אינן כחשבין ימי הרגל מימי ה האכלות

ר אליעזר אומר משחרב בית המקדש עיצרת כשבת ורבן גמליאל אומר ראש השנה ויום הכפורים ברגלים וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא עיצרת ברגלים וראש השנה ויום הכפורים בשבת

הלכה בחכמים באמרים עברת ברגלים וזכרין גמליאל באמרן ראש השנה ויום הכפורים ברגלים וכשזכר האדם ימי אפילו טעה אחת קודם חנה המנוחה בטלה ממנו בזירת שבעה ושבעה ימי החג חשבין ויחטבו אחר הרגל ששה עשר יום להשלים שלשים יום וכן אם קבר מתו ח אפילו טעה אחת קודם עברת חן לפני יום הכפורים וראש השנה יח יחטבו אחריו ששה עשר יום לפי שהן ברגלים ולפיכך בטקבור לפ לשייחם שבעה ימים בטלה ממנו בזירת שלשים אבל מי שקבר מתו אפילו טעה אחת קודם חנה המנוחה בטלה ממנו בזירת שבעה כיון כל רגל ושבעה ימי החג ושמיכה של חגי ועליו לז למינין שבעה ימים אחרי כי העיקר חלונות שמיכה של חג רגל בפני עצמו ולח ישאר אחר שמיכה של חג אלא תשעה ימים מכל השלשים יום והקורב את מתו ברגל אינו חייב באכילת ער יום האחרון של חג רוצ לומר יום טוב שני של שמיכה עיצרת ויתחיל למנות ממנו ואחריו ששה עשר ימים ויתחייב באותן הששה גזירות שבעה ואחר כך ימכה שלשים יום מיום שמת בו המת ויתחייב כשאר הדברים אחר המועד בזירת שלשים ובזירת שבעה היא מה שאמר לך והוא כי כל שבעה ימים חייב ב כשיית המטה והוא שלא יהיה כבית מזה אלא בגייה ואסור בתשמיש המטה וכשיית הסנדל וכשיית מלאכה בבליו ובשאלת ש סלום וכרחיצה בחמין אפילו מקתבוס וברחינת כל גופו כגונן ואסור בשינה ולקריות בתורה ובמטען ובתלמוד וחיוב כי יבא שפת הראש רוצה לומר שיכסה ראשו ויעצה על שם ואסור לשלול את הק הקרוע ואסור לישול בגדיו בלי וליטול שמינו ואפילו מעב עליו כ שבעת האכילה ואינו ראוי לטבס בגדיו כל אלו הדברים הם חובה על האכל כל שבעה וממה שאחת נרד לרעת כי יום ראשון אסור לו להכניח תפילין ולאכל קדשים כמו שבארנו בפ בקפחים וחיוב ליטב על המטה כשייה על הארץ ואינו אכל משלו ושלשה ימים הראשונים אסור בעשיית מלאכה ואפילו בשבת ואם נת כנתבין לגטלום אינו מחזיר אלא שיאמר להם אכל הוא ובזירת שלשים ששה רבדים והם שלא יגלח שערו ולא ילבא בגד לבן חדש מוגהן ומחלק ואינו מאחה הקרע שקרע על המת ואינו הולך בשמירה וכן אמרין בירושלמי על כל המתים אסור ללכת בסמוכה ער שלשים יום על אביו ועל אמו ועד שיבערו בו חביריו ויחמרו לו לך עימנו אסור לו לשתות במשתה הרשות כל שלשים יום על אביו ועל אמו שנים עשר חדש ואסור לישא אשה שניה ולשמש מטתו עמה והוא חמרים כל שלשים יום לכשואין יום בזירת שבעה עשר עשר דבר ובזירת שלשים ששה

אין קורעין ולא חולצין ולא מברין אלא קרובין של מת ואין מברין אלא על מטות זקופות ואין מוליכין לבית האבל לא בטבלה ולא באסקוטלה ולא בקנון אלא בסלים ואין אומרים ברכת אבלים במועד אבל עומדים בשורה ומנחמן ופ

בית שמאי ובית הלל אומרים כל שאינו יכול לאחוז בו בידו של אביו ול עלות מירושלם להר הבית שנאמר שלש רגליה

ראיה הוא מה שאמר ר' ירמיה כל זכורך ולפיכך זו המזנה אין חייבות בה כשים וטומטום ואכרוביכום ואמר את פני הארון ה' מי שאין לו ארון אלא אחר יצא עבר ולפיכך העבדים פטורין ואמר שלש רב רגליה חבשי שרגל הוא המונע חבל לפי שאמר רגליה ולא אמר פ פנימים כמו שאמר במקום אחר וכאם הקבלה שהיא רומז שזו מז המזנה אינה חובה על מי שאינו יכול ללכת ברגליו ולפיכך יצא זקן וחבר וחולה ועוד אמר לראות את פני ה' אלרדך ולפיכך חובה מן חובה אלא על מי שהיא רואה יצא הנזיל ואמר במנות הקהל למען ישמעו ולמען ילמדו ולא מדנו מונו הראיה שהיא בשנה השביעית כ כל רחיה שאינה חובה על השונה לפי שאינו למד ולא על החרש לצי שאינו שומע ואם הלאתה רגלו אחת או עיני אחת או אזני אחת אינו חייב בראיה לאמרנו רגליה ואמר בהקהל באזניהם ואמר לראות אתה הראיה שלימה ואמרנו הכל חייבין בראיה להביא מי שחזינו עבד וחזינו בן חורין וכבר הודיעתך כי חזר מזה היעלה ויהי והדין חנלינו שלא נכיה אדם חזינו עבד וחזינו חורין שלא יבאר פירוש

ב

בית שמאי אומרים הראיה שתי כסף וחגיגה מעה כסף בית הלל אומרי הראיה מעה כסף וחגיגה שתי כסף

אמר ה' לא יראו את פני ה' ריקם ר"ל שיביא קרבן ועולה בידו כשיעלה לחב ויאלו העולות הם הנקראות עולות ראיה ונקראות גם כן ראיה ב בחסדן מלת עולה ואין לה שיעור למעלה כריכוי למה שאמר השם איש במהבית ידו אכל חן רחמי להיות שמות מעולה במעה כסף וס והוא משלש ששה שעבודות מבקש וחגיגה הוא מה שאמר השם וחגיגתם הונת חבלה רונה בזה שיביא קרבן שלמים ואלו השלמים נקראין חגיגה ובה כן אין להם קבנה ולא שיעור למעלה ואין רחמי שהיו פ פחות משתי כסף והם שתיים ושלושים שעבודות מבקש ויבא אומרים כי העולה נדק שתייה מדמים יותר לפי שהיא כלה להשם ובית הלל אומרים כי שלמים יהיו הדמים שלהם יותר לפי שיש בהם חלק לשם נחלק לבבלים נחלק לכהנים ולאחר ראיית וסתובות וטענות יקבר המקום הזה מלהגידם ודע כי המנות שחייבין בהם ישראל בחגיגה שלשה והן הראיה והיא קרבן עולה וחגיגה והיא שלמים כמו שבארנו והשומחה והיא גם כן שלמים ונקראין שלמי חגיגה ואין לה גדר ולא שיעור ידוע והן חובה על הכשים ועל האכשים ועל היתן חנומר כשים חייבות בשמחה ולשון התורה וחבת שלמים וגומ' ושמת לפניה אלרדך וחבר זה

ג

עולות במזער באות מן החולין ושלמים מן המעשר ביום טוב הראשון של חג בית שמאי אומרים מן החולין ובית הלל אומרים מן המעשר

כבר שיעורו זו המעשה ושירשנה כך עולות נדרים ונדרות בניית בניית ביום טוב חזקן באות ועולה רחיה באה ואילנו ביום טוב וכשהיא באה אינה באה אלא מן החולין ושלמי שמחה באין אף מן המעשר רונה בזה המעשר מענת מעשר שני ובה בארנו שלמי שמחה ומה שאומרים בית הלל מן המעשר רונה זו שהיא מותרת להביא שלמי חגיגה ממענת מעשר שני וכתבתי שיביא חבילה ראשונה מן החולין לפי שכבר בארנו כי חגיגה חובה והעך אלנו כי כל דבר שהיא חובה אינה באה מן החולין ומה ש שפרט יום טוב הראשון של פסח להודיע כי חגיגת חרבעה עשר אינה חובה כמו שבארנו בשמים ולפיכך אינו מדבר אלא בחגיגת יום טוב הראשון ודע כי בשאר ימות החג אדם יוצא ידי חובתו במעשר בהמה ולא נתייר זה ביום טוב בירה שמה יעשר ביום טוב וזה אינו ל לפי שרדך שירשום המעשר בסיקרא כמו שיתבאר בכבודות וזה א אינו מותר ביום טוב

ד ישראל יוצאין ידי חובתן בנדרים ונדרות ובמעשר בהמה והכהנם כחטאת ובאשם ובבכור ובחזה ובשוק אבל לא בעופות ולא במ במנחות

יד חובתן פי' חובת שמחה והוא מאמר השי' ושמחה בחגך וכלו יוצאין ידי חובתן בשלמי שמחה אבל חובת ראיה וחובת חגיגה אינה באה אלא מן החולין כמו שבארנו ואין יוצאין ידי חובתן משלמי שמחה בעופות ומנחות כי העך אין שמחה אלא בבשר

ה מי שיש לו אוכלין מרובין ונבסין מועטין מביא שלמים רבים ועולות מועטות אוכלין מועטין ונבסין מרובין מביא עולות מרובות ושלמים מועטים זהו זה ממועט על זה אמר מעה כסף ושתי כסף זהו זה מרובה על זה נאמ' איש במתנת ידו בכרכת ה' אלרדך אשר נתן לך

כל זם מבואר וכבר קדמו לך בעקרי

ו מי שלא חג ביום טוב הראשון של חג חונג את כל הרגליו עם טוב האחרון של חג עבר הרגל ולא חג אינו חייב באחריותו על זה נאמר מעוות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות

ז רונה באמרנו חג ולא חג הקרבנות העולה והשלמים שהיא חייב בהן כמו שבארנו ודע כי חב השכונות חבשי שהיא יום אחד יש לו תשלומין כל שבעה לחמור בחג המנות ובחג השכונות ובחג השבת ובה הקבלה מה חב המנות יש לו תשלומין כל שבעה אף חב השכונות יש לו תשלומין כל שבעה

ח ר' שמעון בן מעשיה אומר איהו מעוות שאינו יכול לתקן זה שבא על הערוה ודווליד ממנה ממור אם תאמר בגונב וגוול יכול הוא שיחזור ויתקן ר' שמעון בן יוחאי אומר אין קורין מעות אלא למי שהיה מתוקן מתחלתו ונתעוות כבר ואיהו זה תלמיד ח חכם שפירש מן התורה

ט החר נדרים פורחין באויר ואין להם על מה שיסמכו הלכות שבת חגיגת ומעילות בהררים תלויין בשערה מקרא מועט והלכות מרובות הרעם והעבודות הטהרות והטמאות והעריזות יש להם על מה שיסמכו הן הן גופי תורה

אמרנו הן הן אינו סיפור לזרז אבל הוא מחוסר ו' הדיבור ושיעורו הן הן גופי תורה רונה לומר המנות הבאות בהן

פרק שני אין דורשין בעריות בשלשה ולא במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחיד אא אם כן היה חכם ומבין מדעתו כל המסתכל בארבעה דברים ראוי לו כאלו לא בא לעולם מה למעלה מדי למסה מה לפנים ומה לאחור כל שאינו חס על כבו קונו ראוי לו כאלו לא בא לעולם

אומר שאכור לרדוש כסתרי עריות אלא אם כן הם השומעין פחות משלשה והטעם שלא יתעסק האחד להקשות על הרב והשנים להקשות זה עב זה ויטרדו מחשבותם לא יבינו המשפט הישר כסתרי עריות ומרוב תאות בני אדם בזה הענין ירנו התר לעבדן כשיכול ביניהן ספק מה ששמעו מ

ואין סומכין עליהן אבל עולות בית הלל אומרין מביא שלמים ועולת וסומכין עליהן

כבר פירשנו בפרק שני ממסכת ביצה זו ההלכה ופירשנו כי מחלוקתם היא בעולת רחיה ושלמי ח חגיגה אבל נדר ונדבה אין קריבין בינם טוב ואכרו בית שמאי הם הסמיכה לפי שהיא משתמש בכעניי חיים ומייגע עמנו גם כן כס בסמיכה כי סמיכה בכל כמו בענין

עצרת שחלה

להיות בערב שבת בית שמאי אומרים יום טובח לאהר שבת בית הלל אומרים אין לה יום טובח ומודים שאם חלה להיות בשבת שיום טובח לאחר שבת ואין בהן ג גדול מתלבש בכליו ומותרין בהספד ובתענות שלא ל לקיים את דברי האומר עצרת לאחר שבת

כבר קדם לך

כי חגשוכות יש לנו תשלומין כל שבעה וידעת דעת בית שמאי שהין מכיחין עולות ביום טוב ולפיכך כשחל עבודת ערב שבת מביחין ע עולות רחיה לאחר שבת והנה יהיה יום טובח בית הלל אומרים שלח יהיה יום טובח אלף כע"ב ש"ב נעמנו ויבאו עולות רחיה כמו שקדם לך מדעתם ומה שפסק מחלוקתם כדי שלא תאמר בית שמאי מודי לבית הלל בעבודת שחלה ערב שבת שמכיוון עולות ביום טוב כיון שאין יכולין להקריבין לאחר לפי שהיא שבת נכית הלל גם כן חונים מודין לבית שמאי ואפי' לאו כימה שקדם לענין שחלוקתם עולות ממחר ג"כ חזון שאין מאמיכין בתורה שבעל פה מאמיניו כי עב עבדת לא תחול לעולם חלא אחר שבת שכן נוספתה לבס ממחרת השבת והשפוק קרא יום טוב שבת כמו שקראו כלם שבתות השם

נוטלין ריידים לחולין ולמעשר לתרומה ולקדש מטבילין ולחכאת אב נטמאו ידיו נטמא כל גופו

כאמר שאסור לו לחדש שיאכל לחם ואשי חולין עד שיטול ידיו וכמו כן חייב לטול ידיו לתרומה ולמעשר בין לשת בין לפרות וכאנכי לתרומה בלי כטילת ידים פאנלה אשי חינו ודחי שריו טמאו כמו שיתבאר במסכת טהרות וכבר קדם לנו לחם קדש מטביל ידיו ואפי' בעה בהם ועוד יתבאר בתלמוד מקוואות שגור המים ומרחיקן שרחו להיות בהם ט טבילת ידים והח חת הנזכר כבאין היא פרה חרומה שאמר השם בה חבחת היא ונתן לחציה מעלה יהיה על הקדש ועוד יתבאר הטעם במסכת פרה וכאנכי טמאו ידיו חזון לנו לטהרם בשום דבר מדברי חזר קרה עד שיטבול במי מקוה ולא יטביל ידיו בלבד כמו שהוא עשה לזולתו מן הדברים הנזכרין לטהרה והדברים המטמאים הידים בלבד כשעבד בהן אבל לא כל הגוף הם חובלין טמאין ומסקין טמ טמאין והירומ לטהר מטמאות קלות כמו שיתבאר במסכת טהרות ופרה וידים

הטובל לחולין הוחוק לחולין אסור במעשר טבל למעשר הוחוק למעשר ואסור לתרומה טבל לתרומה הוחוק לתרומה ואסור בקדש טבל לקדש הוחוק לקדש ואסור בהכאת טבל לח לחמור הוחוק בקל טבל ולא הוחוק כאלו לא טבל

כשאכל אדם ונתכוון שזו הטבילה לאכילת חולין וכשאר על אותה ט טהרה אסור לו לטבל מעשר על אותה טבילה ער שיטבול פעם שנית ויחשוב שהוא טובל למעשר כזו הטבילה וכן כלם על כל פנים בריך גזקה לאותו דבר שהוא טובל לו וכשטבל פתם ולא כיון לשום דבר לא למעשר ולא לזולתו כאלו לא טבל ואינו חובל במוטה טבילה חלא חולי בלכ"ד

בגדיעם הארץ מדרם לפרושים בגדי פרושין מדרם לאוכלי תרומה בגדי אוכלי תרומה מדרם לקדש יוסי כן יועזר היה חסיד

מן הרב והולכין להקל ואמרנו ולא מעשה בראשית בטנים כל שכן אש הם יותר ואמרנו כי שאל כל לימים ראשונים יחד שאל ואין ש פנים שואלין והטעם כבר זכרנוהו בפתיחת דברינו בזה החבור והוא כי ההמון חיים יכולים להבין אותן העניינים ואין מתלמדין א לא מאחד לאחד בקבלה כי מעט מעט הוא מה שיטבולו מהם ההמון וכי ישימנו על הש"ס תבא ומונתו יחשוב שהם סותרין מה יהו האמת והכבון ומעשה מרכבה אין דורשין בו כג"כ אשי ליחיד לא חס בן היה כמו שאמרנו חכם מבין מדעתו והו' שיתע רר מעמנו ויבין הטעות מעמנו ולא יהיה צריך לפירוש חלא שרומזין בו הרמזים והוא סובר בהן סברתו ושקול דעתו והוא עבין אמרם מוסרין לו ראשי פירקם לפי שיש שם עניינים יתגיירו בכפשות השלמים מכבי א אדם ואם פירש אחת מהם בלשוננו נדמם בדמיונות יתקשו ויבאו מן הכונה ושמע חזמי מה שכתבאר ל"לפי מחשבת ממה שרמזתי מרכי החכמים והוא שהם מכינים במעשה בראשית החכמה הט האכעית וההעמקה בהתחלות המציאות ורזנים במעשה מרכבה חכמה האלהית שהוא הדבור בכל המציאות ובמציאות הנגור בני ביריעתו ותארו וחיוב כל החכמים ממנו והמלחמה והנפש והשכל הדבק בחדם ומה שיהיה חחר המיתה ולפי שגדלו חלו החכמותה השתים הטבעיות והאלהית וראוי להם להיות גדולות ומכונן ממללמדם כשאר החכמות הלמודיות וכודי כי כל אדם באכענו משתקק לכל החכמו כלל בין יהיה טעם או חכם והאדם על כל פני מחשב כלו השתי חכמות בתחילת מחשבתו וישליט מחשבתו ע עליה בלי התחלות וכלי מדרגות כח זות מכע זה ללמדם והזהיר עביו וחמר להשזיר חותו המשליט דעתו בהתחלות מכלי הקדמות כ כמו שכתבנו כל המסתכל בארבעה דברים וכו' והוא להכניע המאליט שכלו ומחשבתו בדברים החלקיים בדמיונו המופשט בלי התחלה בחכמות כ: שלא חס על כבוד קונו ראוי לו כאלו לא בלעולם פי כי העדרו מן החכמות והיותו כשאר בעלי חיים טוב למציאות מציאותו אדם מפי שמתקש לרעת הדבר חזן מירכו ועל מה שאינו בטבעו כי לא ידמה מה נמצאה ומה ל למטה חלא חויל בצורת הכמחמים וכשירצה האדם הערום מן הח החכמה לחשוב עד שידע מה שעל השמים ומתחת לארץ ברמיונו ה הכפסד שהנו מרמה חות כ כמו בית ועלייה וכמו כן מה שהיה קודם שכתבנו השמים ומה שיהיה אח' שפסדו השמים תוכיח אותה זו המחשבה חל הטבעון ותמהון הלכך ועיין זו המלה המפוראה וזה העור החלוי באמרם כל שלא חס על כבוד קונו רונה בו מי שלא יחום ויחמול על שכלו כי השכל הוא כבוד הש"ס וש"ס יודע שעור זה הדבר שניתן לו נשתלח עם תאוהו וכמכל דנהיות וכי אחרו מי שלא חס על כבוד קונו זה העבר עברה בסתר ואמרנו במקום אחר אין המכאשין מכאשין עד שתכנס בהן רוח טעות וזה ה אמת כי בעת התאוה זו תאוה שתהיה חין הטכס שלם ומה שהביא זה הענין בזה המקום היה למע שאמר כימה שקדם הן הן טעם תורה וכן מעט בתלמוד ללמדם בפרהסיא והזהירו על זה מחד ויעשו ש ש"סמדם האדם כינו לכין עמנו ולא יגלס לזולתו נסמסדה למאמר שלמה שאמר בזה הענין על דרך משל רבש וחלב תחת נשוקך

יוסי בן יועזר אומר שלא לסמוך יופי בן יוחנן אומר ל לסמוך יהושע בן פרחיה אר שלא לסמוך ונתאי הא הארכלי אומר לסמוך יהודה בן טבאי אומר שלא רס לסמוך שמעון בן שמח אומר לסמוך שמעיה אומר ל לסמוך אבטרון אומר שלא לסמוך הלל וצנורם לא ג חלקו יצא מנחם וצנורם שמאי הלל אומר לסמוך ש שמאי אומר שלא לסמוך הראשונים היו גשיאים וה השנים אבות בית דין

אמרנו יא מחס דל יא מכית המדרס לעבודת המלך ולא שמענו לו דעת בסמיכה ביום ט טוב ופסק ההלכה מכיחין עולות רחיה ושלמי חגיגה ביום טוב נ וסומכין עליהן

בית שמאי או מרים מביאין שלמים

שבכהנה והיתה מטפתו מדרס לקדש יחנן בן גודנרא
היה אבל על טהרת הקדש כל ימיו והיתה מכפרתו מר
בדרם להטאת

פרושים הם אוכלי חולין בטהרה ומהרס
מן הטומאות לן תמיד וכומו בן שומרון מאכליהן ומשתיהן כריס
שיסיו טהורין וענין מדרס לפרושים כי הם כשהיו נוגעים בכריהם
באמזו כחלו נגעו במדרס הזב ונריבין טבילה וכבר אמרו כי זו
המשנה חסר ממנה מבעה חסד וכי סדר חלו המעלות כלם בן גברי
עב החזן מדרס לפרושים בברי פרושים מדרס לאוכלי מעשר גברי
חובלי מעשר מדרס לאוכלי תרומה בברי אוכלי תרומה מדרס לקדש
בברי קדש מדרס לחטאת ומאמרו ר יוחנן בן גודנרא היה
אובל וכו' וכו' תרע שחולין שנעשו על טהרת הקדש כקדש דמו לשי סבבר
אמרו בברי קדש מדרס לחטאת ואמר בזה שהיה אוכל חולין
שנעשו על טהרת הקדש ממשמח מדרס לחטאת וכבר נתבאר בסוף
דבר כי זמת המספ רחשוכ ושה חזרו לומר כי חולין שנעשו על טהרת
הקדש חזן סקדס ככל הרברים אוכל במקנהתן ועוד יתבאר כל זה
בזקנות מהר טהור ועוד ימנה בשרק של אחר זה דברים יתדים
בטהרת הקדש על התי ומה ואמרו בהן אחד עשר מעלות פנו כחן
טסה ראשונות בין לקדש בין לחולין שנעשו על טהרת הקדש אחרונות
לקדש אוכל לח לחולין שנעשו על טהרת הקדש ולא יתערב לך אוכל
חולין בטהר עם אוכל על טהרת הקדש כי אוכל חולין בטהרה ישמר
מכל דבר שיטמא החנין כרי שיהיו חותם החולין טהורים ואוכל על
טהרת הקדש ישמר מכל מה שיטמא הקדש ושיס חותם חולין כלו הם
בשר חטאת חו חסם ועוד יתבאר זה במסכת טהרות ומיני הטומאות
שהן מטמאות החולין והמטמאות התי ומה והמטמאות הקדש ושם
יתבאר חלו הטבילות כלם בחור הטב לגמרי

חברתה בקדש אבל לא בתרומה

ואפילו היה העשה אונן תלמיד חכם
על כל פנים צריכין טבילה ואינן צריכין הערב שמים וזה לקדש ירומה
באמרו הכלי מצטרף מה שיש בתוכו כי כשיש כלי מלא מכסרות ודו
ורומיהן נגע טבול יום או מי שהוא במעלתו מוטמאתו בכבר אחד
מהם לח פסל אלא מה שנגע בה בלבד בתרומה אבל בקדש מן מה
הכל נשמרו זה לאומרו כף אחת יעצר והב הפדו עשה כל מה שבקף
אחת וכבר זכרנו שלישי ורביעי בש ראשון מפסח כל מה שצריך לו
בזה המקום נשמטמא ידו בדברי המטמאין את הידי וכבר זכרנו מה
הן כזה שקדש ויהיה באת היד הטמאה לחטאת מיד נטמאת ודו
השנית לקדש חסלו שלח נגעה היד הטמאה וזה חזן בה ל
לחלויות לא תטמא היד השנית עד שנגע ביד הטמאה וזה הפסול
אונת לקדש ועוד יתבאר כל לו העיקרים בשלמותן במקומו רבים
מסדר טהרות וכשתרצה להיות כולל על ידיעת הנומחה והנה היה
ולדקדק במשטמיהן תענין בדברינו באונת הסדר בהטמאה גדולה מ
מתחילתו ועד סופו ולא תקדח אונת קריאת העברה וקצור לח קריאה
השלמה וענין אמיתי

אוכלין אוכלין גובין כידים
מסואכות בתרומה אבל לא בקדש אונן ומהו סדר כפודים
צריכין טבילה לקדש אבל לא לתרומה

העקר יבטנו
חבת הקדש מבשרתו ואין צריך הכשר וכיון שזה הוא העקר נאכל
אוכלין גובין כידיו והן טמאין חזן כפר שיטמאין ואין חנו צריכין בזה
לדבר אבל דיבר בשאן אש לא נגעו כידיו אלא במלקחים ורומיהן
זוה גיור שמח אוכל אחד בן אף שנס דבר של משק כידיו ויטמא חותנו
ה קדש שבו כמו שכתבנו חותן הקדש במקומו וזו הנורה לח טעמו
אונת בתרומה וכבר קדם לך בשמים חולתו דין חונן
ומחוסר כפודים שהוא חסור לאכל בקדשים עד שיכבול כמו שכתב
לשם אבל לענין נגיעה מחוסר כפודים פוסל את הקדש שנגע בו ו
האינן מותר לנגע בו כמו שיתבאר בשנים עשר מוכחים

חומר
בתרומה שביהודה נאמנם על טהרת יין ושמן כל ימות
השנה ובשעת הגתות והכדים אף על התרומה עברו
הגתות והכדים הביאו לו חבית של יין של תרומה לא י
יקבלה ממנו אבל מנחה לגת הבאה אם אם לו הפרשתי
בתוכה רביעית קדש נאמן כרי יין וכרי שמן המדומעות
נאמנן עליהם בשעת הגתות והכדים קודם לגיתו תשב
שבעים יום

מה שייחד ארץ יהודה משאר ארץ ישראל לפי ששאר הארץ
מלבד ארץ יהוד היו שוכנין בה הכותים ונח היו יכולין לטהר שום
דבר ולשמרו וכעבור חזרו כל הארצות בארצות העמי ובארץ יהוד
היו כאמין בני אדם ככל השנה על יין ושמן של קדש שהוא טהור
כשהיה אמר אדם זה היין טהור והוא לכסכים וזה השמן טהור זה
והוא למנחת כי לגודל מעלת הקדש מי הוא זה שמלאו לבו לעבור
על הדבר ולא שיקל בו ולא שיאמר טהור אלא על דבר שבתחמת אכ
אכלו טהרתו ואינן באמפין באמר זה יין של תרומה טהור אלא בש
בשעת הגתות בלבד שכי אדם נזהרין כלן ומטהרין בליהן ועבמן
כדי שיהיה מה שסוחטין מן הענבים טהור ויניחו תרומה טהרה
וכשעברה שעת הגתות והכדים והוא עת הכבד נשתלחו בני אדם
ושפעו בטהרה ונשפי שהם מקילין בתרומה חן שומרים אותם שמ
סמור במור ולפיכך אינן באמין ואם עברו הגתות והכדים והביא
אחד מהן לכהן חכית של יין של תרומה ברשת שהיא תרומה טהורה
לא יקח אותה ממנו אלא אם לקחה לדעתו שהיא תרומה פסולה כיון
שהיא כשפק ואמרו אוכל מניחה לכת הבאה רונה לומר בעל
החכית מניחה לכת הבאה ואי יתן אותה לכהן לפי שבאות שעה הו
כאמן ואם אמר לו הפרשתי לתוכה רביעית של קדש הרי זה כאמן
וכיון שהוא כאמן במקנה רונה לומר אונת רביעית של קדש והעקר

פרק שלישי חומר בקדש מבתרומה שמטבילין

כלים בתוך כלים בתרומה אבל
לא בקדש אחוריים ותוך ובית הצביטה בתרומה אבל
לא בקדש העושא את המדרס הוא נושא את התרומה
אבל לא את הקדש בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש לא
כמדת הקדש מרת התרום שבקדש מתיר ומנגב ומטביל
ואור כך קשר ובתרומה קושר ואחר כך בטביל

מטבילין כלים בתוך כלים עינו שנמלא קופה טהורה בדרך משל
מכלים ונטבילין במקוה ולא נעשה כן בכלים שנרצה להשתמש
בהם בקדש כי משי מעלת הקדש מחשוב שחוקה קופה חוננת בפני
הכלים ונעמי שהמים כבסין שם וענין אחוריים ותוך דין אחוריים
ותוך לא פנשים אחורי הכלי בתוכו והוא כי כשנטמאו אחורי הכלי
במשקין טמאין אינו מטמא הדבר שבתוכו אם היא תרומה אוכל אם
היא הקדש מטמא מה שבתוכו והיו עושין ככליהן בעובי הכלי מ
מקום שמכבים בו האצבע כדי לשים שם החכבב ביעת השתייה ולא
יערכו לקבצים היד בכלי והוא הנקרא בית הצביטה וזה נטמאו
אחורי הכלי במשקין טמאין לא נטמא בית צביטתו לתרומה וכשמאת
לקדש ועופיתב זר לך אלו העיקרים כלם במסכת כלים וכמסכת
טהרות ואמרו הנמשא את המדרס הוא נושא את התרומה רל שהוא
כנושא תרומה וכבר נטמא במדרס הזב כיון שהוא שישים שמים ב
כלו וירם אותה ואסור לנגעו כן בקדש ואמר מנגב ומטביל
רונה לומר שינגב הכלי שמא תהיה עגיו שמנוכית תמוכ המים מל
מלהבם ואמר ובתרומה קושר ואחר כך מטביל הוא רנות שכתן
לו שיכול להטביל הכלים והם קטורים קנתם בקתם כמו המטותו
ורומיהן

ב כלים הנגמרים בטהרה צריכין

טבילה בקדש אבל לא בתרומה הכלי מצרף מה שכתבו
לקדש אבל לא לתרומה הרביעי בקדש פטול והשלישי
בתרומה ובתרומה אם נטמא אחת מידיו חברתה סה
טהרה ובקדש מטביל את שתיהן שהיך מטמא את

ואחריהו מעבדן ולפיכך נאמרים ' ואמר וכירושלם נאמרים על ס
הקדש רובה בו כלי חרס הגרולים כמו הנלמדות הגרולות והקדרות
נאמרי' עמי הארץ עליהן שהן טהור לקדש לפי שלא היה אדם להיו'
כירושלם כבשן לשמך בו כלי חרס ולפיכך היו חסין עליהם ולא היו
מאמין אותי' ועד ה'אלו בהם לפי שהיו מועצות' והעקר אלכנן
כל ישראל חכירים כרגל כמו עזרתה לך פעמים ולפיכך נאמרים אף
על התרומה

ו הפותח את חביתו והמתחיל בעיסתו על ג
גבי הרגל ר' יהודה אומר ינמור' וחכמים אומרים לא
ינמור' משעבר הרגל היו מעבירים על סהרת העזרה
עבר הרגל כיום הששי לא היו מעבירין מפני כבוד הש
השבת ר' יהודה אום אפילו כיום חמישי שאין הכהנים
פנוין

כבר בארתי לך כי כל ישראל חכרים כרגל' וכתנו עם הארץ כתלמוד
חכם כרגל וכטענתו כי היד בחבית ועיסה כרגל ר' יהודה הומו' כיון
סכתת טומאת עם הארץ טהורה כרגל הדי הוא כ' ינו נח נגע כה עם
האד' לעולם ועד לטענתה אחר הדי סאנו היח טהור ויעשה כה כל
מיס טענשה חרס כדבר טהור' וחכמים הנמרים כי כל מה שעשו כזה
חינו אלח כרגל כלבד' ואמר ר' יהודה אף לא יוס המישי ר' חס ע
עבר הרגל כ' ישי לא היו מעבירין בחמישי לפי שהיו טהורים בר
כרסן המזבח' ואין הלכה כרבי יקורה

ח כיצד מעבירין
על סהרת העזרה' מטבילין את הכלים שהיו בבקדש
ואופר להם הזהרו שמא תגעו בשולחן וכמנורה ותמטאו
את כל הכלים' שכל הכלים שהיו במקדש
היו להם שנים ושלישים שאם נטמאו וראשונים יביאו
השנים תיהת הם' כל הכלים שהיו במקדש היו טענ
טבילה' חוץ ממוכח הזהב ומוכח הנוזשת מפני שהן ב
בקק' דבריו ר' אליעזר' וחכמים אומרים מפני שהן מ
מצופין

זהו לפי שכבי ארס היו מעורבים במקדש כ
וכתלים כמו שכתבנו יראה כל זכורך' רכל היו כוהנין כגולחין ל
לכרו לפי שאמר השם יתעלה לפני תמיד ואי אפשר ללקח ול
נגמסו אחר במקומו

סליקא מסכת חגיגה

פסוק	מסכתות	משקלן
שבת	עשרים וארבעה	פרקים
עירובין	עשרה	פרקים
פסחים	עשרה	פרקים
ביפורים	שמונה	פרקים
שקלים	שמונה	פרקים
סוכה	המשה	פרקים
ביצה	חמשה	פרקים
תענית	ארבעה	פרקים
ראש השנה	ארבעה	פרקים
מגלה	ארבעה	פרקים
חגיגה	שלושה	פרקים
מועד קטן	שלושה	פרקים

מסכתות שנים עשר' פרקים שמונים ושמונה:

נאמרים על טהרת יין ושמן של קודש כל ימות השנה כאמן בכלה ס
שהיא טהורה' ואמרנו כדו יין וכדי שמן המדומענת נאמרים עליהם
אבאר לך פירושה' והוא כי המדומע' כבר קדמו לך כללי משפטיו כ
במהכת תרומות' ובארנו כי הוא הדבר שכתערב בו התרומה שק
שקרא אותה קדם דמע' וכבאן רובה בו שהם נאמרים באמרם אלנו
הקנקנים טהורים אעפי' שהוא קודש לבינות ע' יום' וכירושלמי א
אמרנו קודמין בהם את הדמע' וענינו הקנקנים שמכיים בהם ה
המדומע' ולשון התוספתא קודש לבינות ע' יום נאמרים על הקודש ו
ועל המדומע' ועל הקנקן חבל לא על התרומה וכשעת הגנות וה
והכרים אף על התרומה' אבל הבבלי' ביאר שאין נאמרים באמרם
קנקן ריקם שהוא טהור לתרומה כשום פ' יום ואפילו בשעת הגנות ו
וכי מאמרם בו המטה נאמרים על כדו יין ושמן המדומענת רובה
בו ה' עשרות כלבד' ואין מעבין דמע שהוא התרומה' ועבין א
אומה ה' עשרות כמו שזכרו במסמך ינו להפריש מומנו ככדו קודש
לב' ע' יום' ומפני שזכרנו הייתה להוניה הנכשים ממנו היה כמו
הדבר המעורב מן הקדש והם נאמרי' על טהר הקדש' כמו שהוא הפ
העקר ולפיכך יהיו נאמרי' על חלו הקנקנים אפי' קודש לגנות ע' יום
והוא הזמן שהצב מתחילים להזמין כל יום ולטהר חנות לבבד' ו
ואלו הריבים כלם שאמרינו נאמרים ואין נאמרים הם בעמי הארץ
חבל תלמידי חכמים נאמרים לעולם על כל מין ממיני הטהרה' ו
נ' ע' יום על כל מה שיאמר כמו שכתבנו מומנו קנת במהכת דמתי'
ועד י' יבאר הכל במהכת טהרות'

ה מן המודיעות ולפעם
נאמנם על כלי חרש' מן המודיעות ולהרץ אינן נאמנם
כיצד הקדר שהוא מוכר הקדרות ונכנס לפעם מן המ
המודיעות הוא הקדר והן הקדרות והן הלוקחין נאמן י
יצא אינו נאמן

כשנאמרים הקדרות חוץ למודיעות ונכנס והרי
הוא לפנים מן המודיעות' והקדריות חוץ למודיעות וכל הלוקח ול
ולקח הקדריות ונכנס לפנים מן המודיעות כאמן שהם טהורות' ו
נזמו עבין אמרם הלוקח כאמן' כיון שהעקר אלכנן על טה
טהרת כלי חרש מן המודיעות ולפנים' אבל מי שיבא מירושלם וקנה
מאותן הקדריות והוניהן בידו אינו כאמן כיון שהוא חוץ למודיעות א
אעפי' שהקד ינו הן הן הקדרות והקדר הו' הקדר עצמו ועמד במקומו
נזמו עבין אמרם הנה הקדר והן הקדריות' השעור כזה חשפי טה
שהקדר הוא הקדר והקדריות הן הקדריות' הכבס כאמן והיונה א
אינו כאמן לפי שדבר הכאמנות תלוי על המקומות' והטעם כי הבא
חוץ למודיעות וקונה ונכנס רואה כבד' הקדרות ומריש בו ולקוח מ
מהם מה שירצ' ומכיים בידו ולפי' כאמן חבל היונה מן המריש חינו
רואה הקדר כי אחוריו כלפי' פניו ושמת נגע זה הקדר במשקם טמ
טמאין בידיו בקדרות' וטמאם ונותן הלוקח לא יראה אותו וחנו לא כ
כאמן הקדר שאלו הקדרות טהורות' אלא אחר ס' יהיה לפנים מן ה
המודיע' כ' כמו שביאר ואמר ונכנס לפנים מן המודיעות' חבל
אם ישב ח' למודיעות אינו כאמן' וכן אפילו לא הכיח קדרותיו חוץ ל
למודיעות' אלא שהכיים עצמו לפנים מן המודיעות יהיה הכבס ו
והיו' כאמן ואפילו נגע בהם הקדר והוא לפנים מן המודיעות כאמן
הוא שלא טמאם' ואין הכונה בו ההלכה אלא שהשגה כי הכוונה
בטהרת כלי חרש תלוי במקום מן המודיעות ולפנים' וכי אותו הא
האדם כעצמו אינו כאמן על אותו סכלי כעצמו מן המודיעות ולחון'
וכבר זכרנו בתשיעי מפסחים

כי מודיעות מקום קיוב מירושלם' ועוד נבאר באי זה טעם קלטו כ
בטהרת כלי חרס בירושלם כלבד' וכל זה בעמי הארץ' חבל תל
תלמידי חכמים נאמרים בכל מקום

הנבאים שנבטו לת
לתוך הבית' וכן הנבאים שהחזירו את הכלים נאמנם
לומר לא נגענו' וכירושלם נאמנם על הקדש' ובשעת
הרגל אף על התרומה

שהחזירו עבינו טעמו תשובה

אמר המעתיק יוסף בר יצחק בן אלפואל ידעתי גה אני
 מה שאמרנו חכמינו זל והסכימו עמהם הכמי הפ
 הפלגושיא מאומות העולם והוא דבר שכלי אמתי כי כל הרוצה לה
 להעתיק דבר מלשון ללשון אחרת צריך להיות שלם בשלשה דברים
 האחד עקר הלשון שמעתיק ממנו ומלות הכהובות בהותו לזון
 השני עקר הלשון שמעתיק אליו גם כן השלישי כונת החכמה שמ
 שמתבסק בה ורוצה להעתיקה לפי שיט מלה שנריך אדם בהעתיקה
 ופירושה שנים או שלש מלות ויש מלה כוללת שלש או ארבע מלות
 ויש מלה שלא ימצא לה העתקה בשום פנים ונריך המעתיק לפרש א
 אותה בחי זה עבין שיוכל כדי שיתבאר הטוב ויש מלה אחת בעצמה
 לא תשתנה ומשתמשין בה ברוב מקומות וראוי לפרש אותה בכל מ
 מקום מאות המקומות כפי הנאות לחוה עבין על בן נריך כל מע
 מע יק להבנם בהרדי כל לשון ולחשש מטמוניו ולראות כב בית כב
 כבחתה ומהחר שזה ידוע ומפורסם מה העשה אני אשר לא עמדה
 אפילו ע פתח החצר המיוצנה מאח מחלוקת שלש חכמות אבל בטחתי

כשי ועל מעשי שהם לשם שמים וכמה זכה ארחיו העומד על הכפר
 הזה ויעשה חסד עם המר בר ועמדי ועם הבאים אחריו וכל שיתקן
 השגיחות ויעיין בו עיון המתני כדי להכיר המכשול ולהשיב העקוב ל
 למשור והעושה יעשה מנוה ובה ויזכה בזה ובבא

כשלמה ההעתיקה בכוף חדש סיון משנת זון בלך השם המ
 המסביע לכל חי וצון ומשי גם זון וישם מזויכו מ
 מלאים מפיקים מזון אל זון וישיב יונגלכ וכנותיה לקדמותן בת
 בתפארתן במעוזן ויקח נקמתן מיד גזוזן וכוזן וכוזן ויכנס כ
 כפונות יהודה על כל קרינות ישו חל הקו ועוה לגבנה קדבן ומהוון
 ובאו ורכנו כמרוכ זיון הכפונים והכחיים בח
 בחלח וכחבור כהר גוזן ויקיים
 בנו ובהם מקרא שכתוב
 ובאו ורכנו כמרוכ זיון קד אמן

בל זו נסיתי בחכמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני

וכבר זכר ראש שבהם ואמר הרגו מי שאין לו רת ומאשר היו בעיני
שלמה המלך שאר הדרכים רחוקים ממנו כל שכן מאשר בני אדם ש
שלא הביעו לידעתי ולא השיגו למעלתו לפיכך זכר בהם המרחק וזה
והעומק שכל דבר שאין אדם יכול להשיג ולעמוד על כורו רחוק וזה
ועמוק הוא ממנו אבל בדרך היראה נקיים המנות לא הזכיר עמוק
ולא מרחק כי קרוב הדבר מאד וכאשר היה חפץ להזכירנו ולהדריכנו
ולא הכחיל להוביני יש כאשר באר בכל יעודי התורה והנביאים נתן לנו
זאת התורה האמיתית הכוללת שני הדרכים קלה שהם היראה וקיום
המנות אשר בהם יהיה שלמות האדם וחייבה חכמתו להזהירנו ב
בכמה ההירות ולבזונו שנתעסק בלמידת התורה ולקיים מצותיה ש
שאלם נתעסק בשאר החכמות לא נזכר להשיג מהם המוכן וכאלו
כשיבא לא נקיים בתכלית השלמות ונקיים המנות ובהתעסק בהם כ
בהיה בתכלית השלמות וקצין המנות ובהתעסק בהם נקיים שלמים
על כן בקראת התורה תמימה מפני שמיאס האדם לדי שלמות

ומפני שהיא בעצמה גם כן שלמה מן ה
הכל לא תחסר כל בה שהתמימה הוא השלם שאין בו לא מום ולא
חסרון ומרוב שלמותה כוללת המעשים אשר יעשה אותם האדם וחי
בהם וכל זה מכוון בתכלית הבאור בתורה אמר כי המנוה אשר
אכזי מנוק היום לא כפלאת היא מן ולא רחוקה היא לא בשמים
היא וגו' כי קרוב לך הדבר בפיך וכל כך לעשותו וכאור פהוקי לו
כך הם לפי קוצר דעתו אמר זאת התורה והמנוה חזקה כפלאת כלומר
אינה כמו מעשה הנסים והנפלאות שהם ענין בכתר ועולם משכל ה
האדם אך יכול להעשות דבר כזה ואין אדם יגלה שיש תוכן המעשה
משני שהוא נראה הפך הננו והמנוה אבל הם מעשים כאותם
ומוסכמים קרובים לעשותם ולקיים ואחר כך אמר ולא רחוקה כלומר
שאין האדם צריך הנענות והקדמות בעשיית המנות ובלמידת התורה
כמו שצריך לזאת החכמה שזכרנו שאין אדם יכול לעמוד עליה ולא

אחר כמה הנענות ואחר כמה הקדמות בדמויות ומשלים והיא גם ה
אינה תכלית המוכן והשלמות האמיתית שהיא גם כן הנענה והקדמת
לחכמת הארית ויריעת הבורא שהוא תכלית השלמות וסוף כל האדם
והמלוא העליון וזאת היריעה רל התורה כוללת אהבת הגם ויראתו ו
יריעתו והשגתו כמו שאנו עתידין לבאר וזהו הענין ואמר לא בשמים
היא כלומר איך צריך לקיים המנות לילך לקנות השמים על דרך
משל ולא לבקש לקנות גלילות הארץ ואף מרחק שהכל ככלל ותלוי
בך והוא כי קרוב הדבר בפיך וכל כך לעשותו ויש יעלה על דעתך ש
שאני אמר כזה שיריעת התורה ופשימי מנותיה וסתר תעלומיה הם
דברים קלים וקרובים לבא עד תכליתם והם דברים יותר קלי לידעם
וקרובים להשיגם מהחכמה אשר זכרנו חלילה חלילה שהרי יריעת
התורה וטעמי המנות ושאר סתרי התורה והסודות הנעלמים הנכללי
במעשה הקרובו וכשמתנה וכוונות ובשאר המנו והעמוק והאזהרו
דברים רמוזים ענין הארות וקיום הכפש והשארות ואין לך מנוה ומ
ומנוה שלא יהיה לה סוד נעלם יש מהם רוממות יחוד וקיום הכפש ו
נעלם הבא ותחיית המתים כמו שזכרנו לחכמי התורה והקדמים ב
בעלי התורה האמיתיים ולא הענינים נקראים דברים שהם אחרי
הטבע ולמעלה ממנו ואין יהי ידעתם קלה וקרובה להשיג יותר ממה
שהוא למטה המנו שהמנו בבבואה נתנו על פי כביא כטובינו עליו
והבבואה היא למעלה מן הטבע כמו שהוא ידוע ומפורסם אבל דעת
ובוכתי באמרי שהם קרובי להשיגם ולקיימם על תכונת המנו ועשיית
וקיומם אי אמר בגן הכח תפילין ולבשית צניי וקריית שמע ועשיית
סוכ' ולולב ואביל' מנה ושמייעת קול שופר וכל כינוח בהן ועל מניעת
המאכלו האסורו והערינו ושאר האזהרו שבתור' לו הם דברי קרובים
לעשות ולקיים והם מוכא ברו ליריע סודותם ונעלמונותם שאם יקיים
ויתעסק בהם תמי יחוק' עליהם וירוש וישל מה טיבם ומה עסקיהם
ואז יתקרב אל היריעה האמיתית נחם לא יזכה אל היריעה מכל מקו יזכה
אל המעשה ושכר עשיית בירו ונחל עולם הבא על כל פני שכל נדרי נדרי
עושים לו מדור לפי כבודו ולפי מעלתו כמו שזכרנו רבו במסכת שבת
וכן זכר זה החכמי שזכרו בענין השארות הכפש ומעלתה שכל אחד
ואחד זוכה לאותה מעלה הראויה לה לפי כח מעשיה ויריעתה לפיכך
צדרא אצרא' נחם לא יתעסק במשפטי המנות ובלמידתם ולא יקיים
לא יטרח ולא ישתדל אחר יריעת טעמיהם וסבתם שכל דבר שאינו
חשו כ בעיני האדם אנו מקפיד לבא עד המחקר שלו

אמר הכתוב ראיתי לכתוב פירוש פסוק זה בתחילת העתקה זו כרי
פיהיה בה קת מדונש הפסוק הוא שלמי המלך אמרו בספרו המפורסם
ספר קהל והוא הספר שרוב דבריו מוזר החקר והעיון מן מנר חכמי
המחקר שהיה חכמת הטובע ותחלת הספר מוכיח באמרנו דוד המלך ו
דוד בא יורח השמש וכא השמש הולך אל דרום וסובב אל צפון כל זה
הם ענינים תמידים מכוונים מנר זאת החכמה ואמר עוד לחזק
זאת הסברא לזן נחקר תקן משלים הרבה כלומר נתן לנו לבאר
הדברים מנר חכמת המחקר ומנר העיון ואחר אשר דבר בספר זה
על עניני העולם הכלליים והפרטיים והנפשיים והנפשיים אמר זה הפסוק
כל זו נסיתי בחכמה ופירושו כתרעמו כל זה שאמרתי כפיתי בחכמי
וכן פירש החכם ר' אברהם בן עזרא כל מה שאמרתי לך נסיתי בח
בחכמה ובקשתי שאחכם יותר ומכאן שהדבר רחוק ודע באמת
שפסוק זה לא אמרו שלמה המלך מנר הענין והשאלות בדרך הדרכה
ופתחי פתיחות לחכמים המדברים על דרך הענוה והמוסר וממ
וממשיטין עצמן על דרך ההתגלות לא כן כונת הפסוק הזה שאין כאן
מקום וענין לדבר בדרך זו אבל באמת אמרו על דרך אמיתי והוא מ
מאמר מוחלט ומפני שהם שלמה חכם שבחכמים כמו שהעיד עליו
הפסוק ויחכם מכל האדם והתעסק ברברי החכמה אשר זכרנו ודבר
על הדברים האפשריים והנכונים וכמו שבעלי חיים והמחזיקים וה
והמחזיקים מטבור הארץ עד בגלגל הלבה וכן העיד עליו הפסוק
וידבר על הענינים מן הארץ אשר כלבנו עד האזוב אשר ינצח בקיר
דאה בנין שכלו וכלל חכמתו שיריעת הפרטים וטעמי הסבות והע
והעלולים נעלמים משכל האדם מפני שיש לשכל בר דבור עד שהת
תבא ולא תוסף ומעשה הבורא עמוק וכפלאו מאד כמו שאמר החקר
אלה תמונא' וכן זכר ענין זה היריעות הידוע ליונים ואמר וענין
שכלנו כפנין אל הדברים שהם אצל הטבע בתכלית הכאור דומה
לענין העלולים כשמישים לאור השמש וכמו שהשמש בתכלית האז
לא שרבי העלולים לא יוכלו לה ביט ליה כמו כן יראה שיהיה השכל
אשר בנו עם הדברים אשר בנפשם שכל' כזה נראה שיעור המרחק
הזה ולא מי המשיל שכלנו ולא מי דומה כחונ והוא הדבר בעצמו שא
שאמרתי שהשכל יש לו בר דבור ואין לו יכולת להשיג יותר והדברים
בעצמם עמוקים וכפלאים לא מוחלשות החכמה ופתיחות ארוכה מ
מאד מדה ורחבה מני יש היא הלא מחסרון השכל והדעת המנוויד
בנו לא נכלל לידע טעמים וסבתם וזה הוא דבר מפורסם מלבד שהוא
נראה לעינים בריו ומכוסה מנר הנסיון היך נראה שמיאס שני מיני
עשים אחד מתוך מרוב והוא סם המנות ואחר מר בתכלית המדירו
ונדומה עמו והוא סם חיים והכחן ברענות מן העשב שהוא סם המנות
מרגישין בהזק וימחו לאכול מן העשב שהוא סם חיים יציר עליו
דע מקהה חף על עולה ורבותינו אכמי התלמוד אל העירו בשני
בעלי חיים שהיו מתקנטטים והעם זה והרג האחר לחברו והלך והביא
עשב ויחי ויקם על רגליו כמו שמוכר במדרש' ושאר הסגולות שה
המוטות בחכמים וכמרגלות בצמחים וכאילנות ובעלי חיים עד
סוכת שריר האדם ימית האשעה וריר האשעה ימית האדם וכל זה
העניני וכינוח בהם לאמנאו חכמי הטבע טעם וסבה והוא דבר
תמיד אשר אין לו השפק עשהשעלנו בשעתו אם כן יפה אמר שלמה
בחכמתו אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני כלומר חשבת להתחכם
ולמנוח דברי חפץ מנר חכמת העיון והחקירה ונתתי לבי לפרטים ל
להכנס ולהתלהס כח קרב ותכונה מנר זאת החכמה ומכאן שהיא
רחוקה ממני וכל מי ראו להשיג ולחמוק שהחכמה מהם נעלמת לא
על אדם שהיה בשלמה המלך חכם אמיתי מוסף על חכמתו שרוב ב
הקדש שורה עליו והוא השתול בשלבי דת האוה' מחזיק בתורת משפ
והוא העיר בספרו זה וחתם ואמר שוף דבר הכל נשמע את הלא ירא
וזאת מצותנו שומר כי זה כל האדם ופירושן סוף דבר כל מה שיוכל
האדם לומר בהשגת המין האנושי וכלל בעיניו כבר נשמע כלומר כ
כבר כאמר והעקר שהכל תלוי בו לא מנאית לאדם היראת ה' ושמיירת
מנר ותמי' כי זה כל האדם כלומר זה הוא הטוב הכולל כל האדם והוא
קיים גוש ומעלת נשמו העליונה וכן זכרו היריעות וזה הענין
בעצמו ואמר דע בני כי ראש האמונה יראת ל' וט מנר מנותי

והוא אף דקדק השוק בלשוננו ואמר במלה אחת מה שאמרנו בבמי' מקומות והוא אמרו כי קרו' אליך הדבר מאד כשיך וכלבבך לעשותו בלומר העשייה הוא דבר קדוש והוא על העשייה ועל הלמידה משני שהם סבה ל הידיעה האמיתית ר"ל כוונות ויסודות הדת והאמונה שהם דעת עליון לפיה נחלקו המצוות ל' חלקי' החלק הראשון והוא המעולה והנכבד בקרא לומר ועשה בלומר ועשה ובלומר ועשה ובלומר ועשה ומקיים מצוותיה וכמנעו מאזהרותיה שזה אין לו להכבד אלא שער אחד אל ההיכל לפנים והוא שיעמוד על טעמי המצוות ומדריגת התורה והחלק השני בקרא לומר ואינו עשה ר"ל משה שהוא עוסק בתורה וטעמו וטורח בלמידתה אינו מקיים קצת המצוות המוטלות עליו וזה החלק הוא למצה מן הראשון משני שמחשד וגורע ממנו העשייה אמנם יש לו מעלה משני הלאומה שהתלמוד יכריחנו לרוב הימים לבא אל המעשה וכבר נתבאר במשכת הדושין שהתלמוד גדול מן המעשה ולשון התורה קודם לעשייה לעולם והחלק השלישי והוא למטה ממשני הם נקרא עשה ואינו לומר והוא מעשה משני שבר העשייה שיש בו דיו שהמצוות מביאות את האדם לדי' שלמות ולדי' תקון מידות ששבהם נקרא האדם אדם על דרך אמיתי לא על דרך שתוף וכל מי ששאינו בכלל אחר מאלו השלשה חלקים והוא הנקרא בתלמוד מי ששאינו לא במקרא ולא במשכ' ולא ברדף ארץ והוא המשולל והענין מכל טוב זה אינו מן היישוב ואינו נקרא אדם על דרך הודאי ועל דרך האמת לא על דרך השתוף כמו שקורין אדם לאותו המצוייר בכתלים וקורין לשלם אשר נשמת רוח חיים באשנו ואין אנו מדברים על מין זה ממייני האדם דלאו בשופטני עסקין ומשני שבשעיה לבריה אדם זוכה לחיים מחיי העולם הבא חייבה חכמת הכורא וידיעתו לחלק המצוות ולתלותם בב' מיני שבאדם חמין הראשון הם המצוות התלויות באיברים הפנימיים שהם כלי השכל והנשמה וזה המין כולל היראה והאמונה והאהבת הכורא וכל המצוות הנפרדות אחריהן לפי שיראת ה' והאהבתו ולהאמין אמונה שלמה ואמיתית וכיחודו הוא דבר תלוי בלב האדם ובשכלו לא שיאמר האדם בפיו ובלשוננו אינו אוהב אפי' ירא אפי' מאמי' שאין היראה וחאמו' תלויה לא בלב ופי' ירידה בשכלו ודעתו ויקבעה ככפשו ואז תשלם לו האמונה והייחוס וכבר זכר זה הענין הרב המחב' בספרו המפורסם ספר מורה הנבוכים וזולתו מן החכמים זכר זה הענין בעצמו ורבותינו אמרו כל דבר המסור ללב כאמ' כו' ויראת מלאך' והעבודה תלויה ביראה שחין אדם יעבד לבורא לא אדם כן ירא ממנו ואף העובד מאהבה ששהיא המעלה היתרה נדך על כל פנים שיעבוד גם כן מיראה כמו שסאמר בירושלמי עבוד מאהבה עבוד מיראה עבוד מאהבה שאם באת לשבוח אין אוהב שוכח עבוד מיראה שאם באת לבעוט אין ירא בוטע' כמנא שעבודת הכורא נבררת אחר היראה והוא מה שאמר את האלהים ירח ואת מצותיו שמוי שקל היראה כבד כל המצוות ומשני כן היא תלויה באיברים הפנימיים שהם הכלים הרחוקים והנכבדים משני שהיא נכבדת ועולה על הכל' וכבר זכרו רבותינו במשכת שבת ובהרבה מקומות מן התלמוד ומן המדרשות בענין היראה שהיא ראיית הכל ולמעלה מן הכל מה שלא יספיק כל זה המאמר והנשקיה גם כן מעדים על זה והמין השני הם המצוות התלויות באיברים הגוף החיצונים והמין השלישי הם המצוות התלויות בקייין האדם ר"ל בכסויו ואין הכוונה להאריך בכל מין ו מין על דרך הפרט משני שאריך השיפור הרבה מאד וכשתבין ותשתכל בכל המצוות והאזהרות לא תמצא ציווי ואזהרה בכל התורה יוצאת מכלל אלה הגדרים וכל זה כדי לנדרקו ושלם יהיה כנו דבר לא הנפש ולא הגוף והמיוון שלא יהיה בו דל לעשות מצוה ממונה ח הכורא' ויחרי אשר כתבד מרבי הכביאים ששלמות האדם הוא היראה וקיום המצוות וכתבד גם כן שגורתינו האמיתית כוללת שתי המדות האלה דאו חכמי תנודינו והם חכמי התלמוד משיבים האמת על בריו לברד ולפרש מעשה המצוות ודקדקיהם כמו שכתבו לו למו' כדפי כפי אשר קבלו איש מפי איש עד משה רבינו כמו שמבואר סדר הקבלה במשכת חבות וכתבו מה ומשפטי הדת כמו שהם מסודרים כדרכו וככל אשר נחמנו ענשים היים ממשפטי המצוות ממה שיש בה כדרכו לעשות' משנה שלמה שכיבו במשכת פאה אחד כחוס הלכד כן מקובל אי' מר' מיאשה שקבל מאבא שקבלו מהוונות שקבלו מ' והנביאים הלכה למשה וכו' ואמר מעיד אני עלי' שמים וארץ שעל

מרכה זו עמד חגי הכביא ואמר שלשה דברים וזה הרבה במשנה ו נכתבמוד ונקבבו כל לו השמועו עם פירושי המצוות ועב מה שדרשו הם ז' מן הגזרו והתקנות כדי לעשות גדר וסייג לתורה שכתב וכפי צורך השעה והסבות המתחרשות באותו זמן וזה החבור נקרא תורה שבעל פה נחלק לששה חלקים הוא שיהא סדרי משנה חברו רבי הקדו הנקרא ר' נשמו המיוחד לו ר' יהודה הנשיא אשר מרעד דור המלך לא מבני שלמה לא מבני שפטיה כן אביטל שהיה כן חמישי לרוד כמו שכ' והרביעי ארוניה כן חגי' והחמישי שפטיה כן אביטל וכן כתבאר בתובות ר' קא אתי משפטיה כן אביטל ר' חייא אתי משפטיה חמי רוד ומשפטיה רבי הקדוש ניוסו היתה נקראת משפטיה ד' ונחלת הכשיאי למשפחה זו הוא הלל הזקן נקרא הלל הכבלי כמו שכתבאר עבינו ב' בפסחים ועליו אמרו בסנהדרין לו בני בניו של הלל שמו מדיון תורה בדבים' וכבו של הלל נקרא ר' שבב ונשיא היה ולפי מה שמינוי לבאן רבינו שמואל כן חשבי ז' זהו ר' שבב שהיה בעת השמד עם ר' ישמעאל כן אישע' ויש אמרים שלא היה זה לא האחר וכבו של ר' שבב זה נקרא ר' הזקן ועליו כאלו במשכת ע' מעשה ומת' ר' ושרף עליו אונק' וס' הגר בשב' מנה נודי בימיו היה ר' יהושע ועמו היה איתן המחלוקת' הנזכרים בברכות ובר' ובכורות והעמידו נשיא לר' לעזר כן עזריה והיה הוא רודש שבת אחת ור' שתי שבתות כמו שמבואר גם כן בברכות' וכבו של ר' הזקן נקרא ר' שבב השני נקרא בשם זקנו כבו של הלל הכבלי כמו שבארנו' בימיו היה ר' נתן ור' מאיר וחשבו להעבירו ומגדולתו ומנשאינותו כשתיקן ברייתא אחת כמו שכתבאר ב' בסוף הגריות ושו' הארבעה היו נשיאים ונקהגו נשיאותם כמו שמבואר במשכת שבת פיק ראשון הלל ושמועון גמלי' ושמועון נהגו נשיאותם בפני הבית מזה שנה' וכבו של ר' השני נקרא ר' יהודה הנשיא והוא רבינו הקדוש הוא כן חמישי הלל הכבלי הוא חבר המשנה' וממה שאתה נדך לרעת שיש הפרש גדול וחלק בין לשון חבור ולשון פירוש לפי שלשון חבור נוטל על הדברים הכלליים הלוקחים מתוך הכורא ומכלל המשא והמתן בקשיאי והתדון וקבוץ שקדי הדברי ושרשיהם מבלי נתינת טעם וסבה לענין ומכלתי' באור טעם החלק ומשני כך נקרא חבור בלומר כולל הדעות ומחברן לכלל אחד ולשק פירוש נטל על באור שענין מי הפי'א לבעל אותו המאמר שיבאר כך ומי הכריח לבד מחלקתי לחלק על אותה סברא ושיתן טעם ממין אותה חכמה על כל דבר ודבר מן האמרים מאי טעמא דתרייהו ושיגיה עקר הד' הדבר שבנו עליו אותו הדעת והיו לשון פירוש אבל אנו קורין לשניהם חבור על דרך השתוף אבל אחר הלשון האמיתי וכונת הענין הוא כמו שאמרתי' וכל חבור שבעולם המחובר על הדרך הראשון ר"ל על דרך הכלל מאיזה חכמה שתהיה הוא חמור ועמוק כפי עומק אותה חכמה משני שלא יתבאר למעין כונת האומר וטעם דבריו לא אדם כן פודע פרטי אותה חכמה עם דקדוקיה ממקום אחר מחבורים אחרים ואז יודע הכלליים ויוכ' רבי האומר והמחבר מאיזה טעם ומאיזה סבה שרבר ועל הדרך הזה היה חבור המשנה שאין בכל חבור המשנה כ באור טעמי האמרי' כך ולא טעם דבר משלקתם לא שחנות מוחלטו ועקרים לקוחים מתוך הכורא והמשא והמתן' היך רואה שהמחבר התחיל במצות קרית שמע ואמר מאי מתן קורין את שמע בערבין ולא כתבאר במשנה באיזה מקום חייבה התורה הקריאה ואיזה פסוק או פרש' מורה על מצוה עשה זו וכמו כן לא באר משני מה התח' בחובות קרית שמע של ערבית אלא רבר דרך כלל וכמו כן כשהתחיל בסדר מועד אמר יציאות שבת שתיים שהן ארבע וכלל ההכבה בכלל ה העבאה ולא נתן טעם לרבריו במשנה ועל דרך זה תמצא כל המצוות בחבור המשנה ועל הדרך השני שהוא לשון פירוש היה חבור התלמוד כי באשר עמקו דרכי המשכ' בתכלית העומק להוטיא ממנה דין מדיני התורה ולידע פרטיה ותכאיה ודקדוק לשונה עצמו האחרונים וכתבו ופירשו לשון המשנה ודקדקו אחריו ופירשו רבי'א נרב' אישי שהיו אח' אחרונים פירוש ארבעה קדמים מלכד חמשה מסכתות ונקרא זה ה הפירוש תלמוד בבלי וכלל בו כל אשר שמעו וקבלו מן הראשונים ע' עם שאר החבורים שקדמו להם והם ספרא וספרי' מכלתא' וכו' וספרי' והם כלל לבאר דרך המשנה ומשני כן נקרא התלמוד פירוש למשנה על דרך האמת הלך תראה ששיטת התלמוד חיבה לא להעמיד לשון המשנה על כוריו ולתקנו ולתבן אותה בחסורי מחסרה והכי קתני מ' מאי טעמא דקתני הכי ולא קתני הכי ולא שאלו טעם

ולומר ומאי טעמא דפלוני זהו הוא ריק התלמוד משני שהוא מבאר ומבליה עמוקות מני חשך ומדרכי שפיהם אתה למד שכלם דברים בניים לבאר עקרי התורה ומצותיה באשר הוא הניף כל האדם ואין בין שני החבורים שום הפרש לעקר הכונה לא מחובר יחד בגוף וכשמה אחר שכתבתם התלמוד ועד היום יזוה שכתה לשנים ונח לבדיחת עולם היא שנת שלש ומאתים ושלושים לחברין בית שני היא שנת שלש ושש מאות ועשר שנים למנין שטרות כמו שכתבאר חשבון זה בכונן במדת עז פרה קמאי כל הנאמרים וראשי הישיבות וחכמי הדורות ששמרו תוך הזמן הנזכר כלם כתבונם בחבוריהם ובפירושיהם לבאר התלמוד כדי להקל על המשא והמתן מעל התלמידים ולעשות דרך ומסלול לבעלי תל בית האוצר אונר כלי חמדה תל שהכל פנין בו המשנה ונתלמוד נקראים רך כלל תורה שבעל פה מפני שהם באור לפי פירוש המנות שפיתנו לו למשנה מסיני פה אל פה ולא נמצא להם זל חבור בשום פנים כי אם מעט מעט בשום חכמה שבעולם אלא מן התלמוד ואם תמצא אחד או שנים לאחד מהם תמצא אלף ורבעה מרכיבי התלמוד והטעם בזה שצפנו להם רך המחבר הראשון שקדם זכרו והוא רבינו הקדוש ודרך רבינו ארבע חשי שחיבוריהם לא היו אלא לעמוד על תוכן עשיית המצוות ועל עקריה ולהוציא ללאור הדינים והמקומם והמשפטים ואם דברנו בשאר החכמות רבו בהם מעט ובמקומות מפורזים במשנה ובתלמוד ברמזים ותבלו ע עיסתן במתבל עיסתו בתבלין וראשי בשמים שהעיסה עקר וכן כהג ראשי הדורות אחר כן והנאמרים וראשי הישיבות והחכמים שם שכתבם להם קת חכמים בקת החכמות אבל הרוב ורובא דרובא הם חכמים לבאר התלמוד עי שחלקו חבוריהם לכמה חלקים וללכמה שערים הכל כפי רצון המחבר יש שביאר המצוות ופירושהן בלשון שארית ותשובה בגון הגאון רב אחא משבחה זל ויש מהם ש שחבר על מנה אחת שפר אחי כגון רבינו אחי גאון זל שכלל כל דיני השבועות בספר אחד ורבינו המכונה בספר אחד ורבינו המקח והממבר בכרך אחד וכן שפר המתנה שחבר רבינו שמואל בן ח חשבי הגאון זל וכמה חבורים אחרים אספרם מחול ירכון שנקרא כל אחד מהם שפר המצוות שחברו הגאונים והחכמים כל אחד ואחד נקרא על שם מחברו וכלם לבאר רך המשנה והתלמוד הכללים פי תרי"ג מצוות שכתבנו לו למשנה כפי כמו שאמרנו ובהגיע תור התיר הגדול הרב רבי משה זלחה בן הרב הדיין ר' מיימון זל הספדי אשר אמרנו קדטובה הלך בדרך הראשונים וחבר בתלמוד הבבלי הרבה חבורה הוא פירש שלשה סדרי גמרא כדון כל מפרש ובאר המשא והמתן וה השאונות ולא הפירושי לא כתבנו בלא הארנו כל באר ארנא אמנם ראינו מהם משנים ושלשה מסכתות וכלשון ערב חברים הוא פי גם כן כל המשניות רל שיחא סידרי משנה וככות הפי ותועלתו כבר זכר אותו המחבר בפתיחת דבריו מלבד מה שהוא בראה לעין הוא חבר החבור הגדול שהם יד ספרים שקראו משנה תורה וזה חמור מכלם מפני שהוא נעשה על רך חבור ובענין חבור המשנה כמו שכתבאר ונעשה שפר המצוות כל כד שמוניו שכתב בספר קדשי במסכת תמיד שחבר הלכות מהתלמוד הירושלמי בלו ולא שמענו ולא ראינו ל לשום מחבר ומשש שחבר ופירש כל כך בשני התלמודים וזה מורה כח ידיעתו ורוב חכמתו וסדר למודו עד די רוח אלהין קדישין ביה וזה הפירוש רל פירוש המשנה חבור הרב בלשון ערבי מפני הרחבת הלשון וכיאות כי רחב הוא מאד ומפני שאנשי רינו גם פן הורגלו ל לרכר בו וכתבנו לשון הערבי בכל אותן הארנות איך רואה שה שהרב רבינו יצחק אלפסי גאון זל שפירש הלכות ידועות במסכת כ כתובות וכשכתובות בלשון ערבי אחר שבארם בלשון קדש כדי שיהיו יותר מובארות ופשוטות למעיין בהם מפני חרבות הגשון וכאשר נשמע בחזני הדורות חכמי מעלת מלו הספרים והפירושים ממה ש שהגיע אליהם בהעתיקה קת מסדר זרעים שהעתיק החכם ר' יהודה הריו זל עם השתחה הנכבדת שחבר רבי משה בפתיחת המשנה ו נע מה שהגיע אליהם ממה שהעתיק אבי המעתיקים החכם הגדול ר שמואל זל חבן תבון שהעתיק שרעשירי ממסכת סנהדרין שרך חלק ופירוש מסכת אבות בהעתיקה מופלגת ובלשון קדש קב ונקי ב בהגיע אליהם מה שהגיע מן ההעתיקות השיגו המשיגי ורחו הרומי מראות אליהם ועיקרים גדולים ב' מונחה וכמה פסקי הלכות וכיאר סהדות מכמה משניות ואז בערה בהם אש התורה לכה ולבתי הרוח רוח רעתי ויראת ה נכספה וגם כלתה נפשו לסקור על שאר הפירושי

זה כמה ימים וזה כמה שנים ואף כשעמד חכם קדוש וטהור ופירש שני סדרי משנה שלא נמצא להם תלמוד בבלי והם זרעי וטהרות ופי' קת מסכתות משאר הסדרים שלא נמצא להם גם כן תלמוד בבלי והם שקלים ועשיות מדות וקנים הוא הרב החכם הגדול רבי שמשון זלחה כשמשון כחמו ובגבורתו כח' כחון בתלמוד ונתפרסמו פירושי המשניות בלא הארנו הם המעיד' על רוב ידיעתו בשני התלמודי ספרא וספרי ותוספתא עם כל זה לא מצינו לרב ולא לזולתו פי כל קו סדרי' וגם כן לא פסק רבי שמשון פסק הלכה בסו כל משנה ומשנה כמו שפסק רבי משה כמו שכתבאר למעיין בפי המשנה עלו ועוד מבאר הרב דרך פסק לא רך משא ומתן רוב הדינים הבאים בתלמוד הנמשכים אחר כל מ משנה ומשכ' כדי להקל מעל המעיין עומק המשא והמתן וימנע פסקי ההלכה בנקלה כי לדבר זה מתאווים רוב העולם לידע פסקי הדרכים וכלל המנות וכתבאיהם וגם התלמודי הגש' א עיון התלמוד שלא הביעו לבאר הרין ולהוציא פסקי ההלכה מתוך הקנאי והתרוץ וסוגיית הגמרא בוצרי' בדרך זה וראשי השוטים וגדולי מבקשי לו הפירושים הם ארינו שכתורה מרביני הדתגודרי פרצות מביני כל מדע עיר ואם בישראל קהל קדו שבעיר רומי יצו ויגן בערם ויתמיד ה בשלומם וטובתם עד אשר שחמו שלומם לכל קהלו הקדש אשר בספרד וליתר אחינו שגבולה להעמיד אותם על פירושי המשניות לרבינו משה זל ולשלחם אליהם כסבורי היו שפבר העתיקו הספדי זה כמה ימים כמו שמוכיח לזון כתבם יוהי בהגיע השליח לבי הועד מקום נהרים יאורים נהרי נחמי התורה יאורי הדעת והמומה שם יתנו דדקן ה' שם ישבו כסאן למשפט העיר והוללה עיר ברצלונה ועמד לפני הסנטור הגדול תבא תוספיה ותבא יושלמא הרב שיחי' ר' שלמ' כיו' בן אדרת ובקש השליח מן הרב לתת לו ענה והונת לו ולהשיב דבר לשולחיו שלא כמנאו הספרים מ מועתיקים ואך ישוב בידים רקניות משידושי המשניות זה כן חכמה לשלמה ענה וגבורה ומרוב חכמתו וישרו נמעלתו ותפארת מרותו ירחתו מוטלת על הכריו והקלור' ליו כשמועות וכה וזיכה את הרבי דדקן ה' ענה ומשפטיו עם ישראל הוא חתם שמו בכתב השלי וישלחמו מעמק חברון ובקש השליח בכל עיר ועיר מרינה ומריכה מקום אשר דבר המלך ודתו מבעלהשלים חסנו ורובו בענין הכפרים ויבהל המקום הזה עיר ונשקה ומנא בה חכמים יודע שתי הלשונות על ב בורין ויחזק בבקש מעילם שיתחילו במלאכ' שמים כי מקת הפירושי כאן היו והגיר להם השליח מה טיבו שבתו והומנו ועמדו על כתבו והכירו חתימת הרב וחתימת רבנים אחרים חכמי יודועים לשבטיהם ורחו מהמלאכה מלאכת שמים היא מלאכה מועלת היא מאד לו לא ככתבה ראיה היתה להכתב לו לא שאלה ראיה היתה להשג ולכבוד שמים ולכבו הקהל הקדוש מרומי יצו ולכבו רבי הרב שיחי' הבטיחו לשליח' א שמה להעתיק לו שני סדרים מועד ונשים ולהשלי' לו סדר זרעים דבר זה נפתח בגדולים ונכספיים בקטנים וקיימו לו הבטחתו שמשנה טובה הקבה מצרפה למעשה וענת ה' היא תקום והעתיק החכם המפרסם הרופא ר' יוסף בר יצחק כע בן לפול סדר מועד הו הנקרא עתק היודע בינה לעיתים הוא לרעתמה יעשה ישראל השליח להעתיק סדר זרעי הוא הנקרא אומנות והתחיל מתרומות כי תרומה הוא ובחור מעם ואבי חבלים כפלו לי בנעמיים בחלק אחד הוא סדר כשים הנקרא חוסן להיו לי אחזת עולם ואחסנא מרי חדש בחדש ומדי שנה בשנה אבי הקטן בישראל הדל בשבטי והנעני במשפחה בית אבי וביחוס יעקב בר משה ריית בן עזאסי הנקרא בדי'ש העתיקתי אותי מלשון הגרי ל לשון עברי בעורת השם ובעורת אחינו וחברינו החכם החסיד ר' חיים ככהר שלמה הרופא זל בן בקא יהי שברו עמו וכל המסייעין במלאכת שמים זכות אבותם מסייעתם וברקתם עומרת לעד ואבי הנבי מחלה שני כל מעיין בהעתיק זו שכל מקום שיתברר לו שיש טעות כל לשון הן מחמת הסופר הן מחמת המעתיק וידע כי טעות בודאי שיתקנה ומאת השם יהיה שברו שאין אדם נמלט מן הטעות והשגיאה כל שכן כשארם מעתיק מלשון ללשון שיש לו לידע ולהבין שתי הלשונות ודקדוקיהם ועקר הענין ומשגש אלה לא ידעתי כדי לחבר ולבא עד השער הזה ואני נשבעתי על חסדי הכורח ועל מה שלמדוני רבותי ולמדתי מחבריי ומתלמידי' שתלמוד ומ מסורת הוא בידינו בא לטהר מסייעין אותנו ואבי הנבי מתחיל להעתיק באשר יעדנו ומאת העוזר אשאל העוזר והוא יהיה בעורי

המסכתא ואמנם זכרנו מן המאן באן שער מה שיבין הענין אשר נוסף עליו זה השם ולך יש להקשות איך אפשר שתמאן בתו והרי הב אביה קיים שהרי הוא לא הוסיף מכלל חמש עשרה נשים זולת חמותו ואם חמותו ואם חמיו שיש להם בנים ולכך אי אפשר שימאנו לפי ש שכינים בסמיך ואמנם בתו אפשר שתמאן לפי הכרחה מזה המאמר והענין כך הוא כי מחלקי המאן שהאדם כשהשיא בתו והיא קטנה ו נכתבה בנה ועייין היא קטנה כעשיית יתומה בחיי האב וכשהאדם פגע שכייה בחיי אביה והיא קטנה הרי היא יכולה למאן כל זמן שלא תביא שתי בערות ועל פי התנאים אשר נתבארנו במקומם לפי שאין ריבה מסור כהיה כל זמן שהיא נשירה אלא כל זמן שלא נשאת אכל כשהשיאה פגע שכייה כבר כשתלק ריכו כמו מיתבאר ודע שהאדם כשהאדם חשה או פתה חוקה זאת האשה הרי היא מותרת שתבא עם בן האונס אנתה לפי סברת חכמים ועל זה אפשר שתהיה אמו אשה א חיו ותהיה אמה גם כן פוטרת צרתה ומפני כן לא מכה אמו כבחן ב בזאת המשנה לפי שהיא אביה דר' יהודה וסברתו שאדם חסור כל באונסת אביו ומפתת אביו והיא במדרגת אשת אב ואין הלכה כר' יהודה

ב כיצד פוטרות צרותיהן היתה בתו או אחת מכל העריות האלו נשואה לאחיו ולו אשה אחרת ומתו כשם שבתו פטורה כך צרתה פטורה אפילו הן מאה הל הלכה צרת בתו ונשאת לאחיו השני ולו אשה אחרת ומת כשם שצרת בתו פטורה כך צרת צרתה פטורה אפילו הן מאה כיצד אם מתו הן צרותיהן מותרות היתה בתו או אחת מכל העריות האלו נשואה לאחיו ולו אשה אחרת ומתה בתו או נתגרשה ואחר כך מת אחיו צרתה מותרת וכל שיכולה למאן ולא מאנה צרתה חולצת ולא מתיבמת

וכל היכולה למאן כל בגון עימות אחיו והכיח שתי נשים אחת מהן ע ערונה על זה היבס והיא קטנה שיכולה למאן אכל לא מאנה קודם מ מיתת בעלה לכך נרתה חולצת ולא מתיבמת לפי שזאת הערונה אילו היתה גדולה והיו נשואים במזוין היתה נרתה פטורה מן החליצה ומן היבוס כמו שבארנו ואילו גם כן מאנה היתה נרתה רחמיה לחליצה או ליבוס ואי אפשר שתמאן ולא מאנה צרתה חולצת ולא מתיבמת

ג שש עריות חמורות מאלו מפני שהן נשואות לאחרים צרותיהם מותרות אמו ואשה אביו ואחות אביו אחותו מ מאביו ואשת אחיו מאביו ואשת אחי אביו

חמרו חמורות מאלו כל מחמש עשרה נשים הנזכרות לפי שאלו חמש עשרה אפשר שישיא אנתה אחיו מאביו ו ואמנם אלו השש עריות אי אפשר שישיא אנתה אחיו מאביו לפי שהן עריות על אחיו ואין קדושין תושבין בעריות ואמנם יש להן קדושין על אחרים כמו שאמר מפני שהן נשואות לאחרים ולפיכך אי אפשר אחיו נשאת אחת מחמש עריות נרתה או חולצת או מתיבמת לפי שעל דרך האמת היא אינה נרתה ל לפי שאין אלו נשואין אכל הוא זנות ועברה וכל שכן אם היתה אחת מהן נשואה לאיש אחר ככשואין במזוין כפי הראוי ויש לה נרות הכנה אלו הנרות מותרות לפי שהעקר אכלנו אין כרה אלא מחו וכבר כ בארנו במה שקדם מן האפשר הוא שתהיה אמו נשואה לאחיו מאביו שלא כעברה לפי סברת חכמים והוא האמת

ד בית שמאי מתירין את הצרות לאחין ובית הלל אוסרין חלצו בית שמאי פוסלין מן הבחונה ובית הלל מתירין נתיבמו בית שמאי מבשרין ובית הלל פוסלין ואעפ"י שאלו פוסלין ואלו כבשרין לא נמנעו לישא נשים בית שמאי מבית הלל ולא בית הלל מבית שמאי וכל הטהרות והטמאות שהיו אלו מטהרין ואלו מטמאין לא נמנעו לעשות טה טהרות אלו על גב אלו

עשרה נשים פוטרות צרותיהן וצרות צרותיהן מן החל החליצה ומן היבוס עד סוף העולם ואלו הן בתו ובת בתו ובת בנו ובת אשתו ובת בנה ובת בתה חמותו ואחותו ואם חמיו ואחותו ואחות אמו ואחות אשתו ואשת אחיו מאמו ואשת אחיו שלא היה בעולם וכלתו הרי אלו פוטרות צרותיהן וצרות צרותיהן מן הח החליצה ומן היבוס עד סוף העולם וכולן אם מתו או מ מאנו או נתגרשו או שנמצאו אילויות צרותיהן מותרות ואי אתה יכול לומר בחמותו ובאם חמותו ואם חמיו שנ שנמצאו אילויות או שמאנו

אקדים עקרים לזאת המסכתא ומיד אחתיל בפרוש ואומר כי העקרים אשר נריך שתדעם קודם הענין בכלל הכבות והדינין הבאים בזאת המסכתא ארבעה עקרים אחד מהם כשימות אח האדם מאביו ועל כל פנים שימות בלא זרע ו והכיח נשים רבות אין לו שיחלצן או ייבס חוץ מאחת מהם שכאמר אשר לא יבנה את בית אחיו בית אחד הוא בונה ואינו בונה שתי בתי וכשחלצן לאחת מהם או ייבס הותרו השאר בלא חליצה וכלא יבוס ו ויבנו כן אם הכיח המת אחים רבים ואשה אחת או נשים רבות אחד מן האחי' לבד ייבס או יחלצן לאחת מהן מן הטעם שזכרנו והעיקר הב' כשמת האב והכיח אשה והיתה זאת האשה אסורה על האחים או על אחד מן האחים הקודמים לחליצה או לייבוס בגון שתהיה אשת המת בת זה האב החי או אחות אשתו זה האב שהיא אסורה עליו מטום עד ערונה לא ייבס אנתה שכאמר ואשה אל אחותה לא תקח לזכור ואמר יבמה יבא עליה והוא כגון אמר באמי יבמה יבא עליה אם תהיה אחו אשתו לא תקח לזכור ולמנו שאלו העריות מאחות אשה והעקר הב' כשמת האב והכיח נשים רבות ואחת מהן ערונה על האב החי בענין שאינו יכול ליבס זאת האסורה כמו כן לא ייבס לשאר הנרות שכאמר אשר לא יבנה בית אחיו וכא בקבלה בית שהוא בונה את כולו בונה מקבתו וכי שאינו בונה את כולו אינו בונה את מקבתו והעיקר הד' שכל מי שיכולה להתייבס מן התורה היא כמו כן זקוקה לחליצה וכל מי שאינה יכולה להתייבס מן התורה בגון שתהיה ערונה כמו שזכרנו גם כן היא אינה נרובה חליצה שכאמר ועלתה יבמתו השערה וגו' מאן יבמי וגו' וחלצה נשגו וכא בקבלה כל העולה לייבס עולה לחליצה וכל שחיכה עולה ליבוס אינה עולה לחליצה אלא תפטר ואחר ידיעת אלו העקרים אחתיל בפרוש ידוע ומבואר שאפשר להיות באלו חמש עשרה נשים כולם הזנניות שתהיה כל אחת מהן חסת אחיו ש שלא כעבירה ואילו כיתח דוברייתח המיזחסת לחיל והוא זכר הנאן וה והיא לא תלך מנר המוצג שלה וסימניה שאין לה שדים כמו שדי הנשים ולא יעמוח השער בשטח גופה כנשים וקולה עבה עד שאין הפרש בין קולה וקול האנשים ואותו מקום אינו בולט מעשה על שטח הגוף כמו שאר הנשים ועל זה הענין פירשו באמרו אין לה שיפולת מעים כנשים ומצינו מי שטעה בזה וחשב בו מה שאינו מסימי האילוניות אכל ה הוא דבר כנח כרוב הנשים וקשה עליה תשמיש האדם ולא תמנא ב בזה תאנה וכשתהיה האשה קטנה והשימוה קדוניה ורצת היא כנש ככשואי עצמה הרשות בידה שתבא מזה הבעל כל זמן שלא הביא שתי בערות שסם סימני הערנות בלא בנה לפי שהנשואים אינם במזוין ל למיעוט שנותיה ויציאתה בלא בטקרא מאן לפי שאינה רונה להש להשאר עיניו ואם תפשו הקדושין לל שקבל אביה קדוניה אפי' היתה בת יום אחד הרי היא אשת איש ואינה יכולה למאן אכל נתגרש בגט על כל פנים ולמאן ריבוס וחלוקים הרבה ככאדם במקומם בזאת

מחלוקת ולא תתייבש כמנו שבארנו ואמרנו אהרן' שהיא יבמתה בארנו
בש"ק הסמוך לזה

**ד איסור מצוה שניות מדברי סופרים אסור
קרושה אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן חדשים
ממורת ונתונה לישראל בת ישראל לנתין ולטמור**

אמר
מצוה לשמוע דברי חכמים ואסור קדוש קדושים יהיו לגריהם
והסכנות עשרים וחלו הן אם אמו ואין לה הפסק ואם אבי אמו כלבד
ואם אבי ואין לה הפסק ואם אבי אמו ואין לה הפסק ואם אבי
אמו ואם אבי האב מן האם ואם אבי האם בין מן האם
בין מן האב ובלת בנו ואין לה הפסק דל בלת בן בנו עד סוף
כל הדורות ובלת בתו ובלת בת בנו ובלת בת בתו ובלת בן בנו ובלת
בן בתו ובלת בן אשתו ובלת בת אשתו ואם אב אבי אשתו ואם אב
אשתו ואם אב אב אשתו ואם אב אב אשתו

**ה מי שיש לו אח מכל מקום ווקק את אשת אחיו
ליבום ואחיו הוא לכל דבר חוץ ממה שיש לו מן השפחה
ומן הגברית ו מי שיש לו בן מכל מקום פוסק את
אשת אביו מן היבום וחייב על מכתו ועל קללתו ובנו
הוא לכל דבר חוץ ממה שיש לו מן השפחה ומן הגברית**

אמרנו אח מכל מקום ואפילו ממזר שהוא פסול ואמרנו לכל דבר
ליורשו ולהטמאו לו ואפילו היה אח פסול וכן הבן אפילו היה ממזר
ואשר חייב שלא כחשבו בן שפחה וכברית לבנו מה שכל האשה ניריה
תהיה לארמיה וכבר כתבנו שכן שפחה אחר אמו כמסך והוא כמנתה
ואמר גם כן כי יסיר את כנף מאחרי וכתבאר שהוא יסור מאחרי ה'
ויחשב עם אמו וכן בא בקבלה האמתית כן קדני כן וכן כן
הבא מן הגויה קדני כן אלא ככה שכל כי יסיר את כנף מאחרי

**ז מי שקדש
אחת משתי אחיות ואינו יודע איזו קדש נותן גט לזו וגט
לזו מת ולזו אח אחר חולץ לשתיים היו לו שנים אחר
חולץ ואחד מייבם קדמו ובגסו אין מוציאין מידן**

מן השקדים
פנינים שמורה שהזקוקה ליבם אינו מותר ליבמה לישא אחר מק
מקדשותיה כגון אמה ואחותה ובלתי כן אם הניח שני אחים ח'
אחד חולץ בתחילה ואח כך ייבם השני אחותה לפי שהיא מותרת לו על
אז זה נר שיהיה אם היתה אשת אחיו הרי יבם אותה ואם היא אחותה
מקדשת אחיו היא מותרת לו לפי שאשת אחיו כבר נחלטה אצל ליבם
אחת תחלה לא שמה זאת שיהיה היא אחות מקדשת אחיו ופגע בחמות
זקנתו

**ח שנים שקדשו שתי אחיות זה אינו יודע איזו
קדש וזה אינו יודע איזו קדש זה נותן שני גטים וזה נותן
שני גטים מתו לזה אח ולזה אח זה חולץ לשתייהן וזה ח
חולץ לשתייהן לזה אחד ולזה שנים היחיד חולץ לשתייהן
זה שנים אחד חולץ ואחד מיבם קדמו ובגסו אין מוציאין
מידם לזה שנים ולזה שנים אחיו של זה חולץ לאחת
ואחיו של זה חולץ לאחת אחיו של זה מיבם חלוצתו
של זה ואחיו של זה מיבם חלוצתו של זה קדמו שנים
וחלצו לא יבמו שנים אלא אחד חולץ ואחד מיבם קדמו
ובגסו אין מוציאין מידם**

זה כלנו מבואר כשתבין מה שקדם
ואתה כבר הסכמתה שהאחד קדש אחת משתייהן ואין ידוע איזו מהם
קדש וכמו כן תשיבם לשיבם כן שהוא קדש אחת משתייהן ואין ידוע אי
זו מהן קדש כמו שבארנו והחליטה לעולם קדמות
ליבום ככל הדומה לאלו הענינים מן הנד שזכרנו ואמרנו קדמו
שנים נחלצו רונה לומר אפילו אחד מן המתים שפגל בהם מן הספק

אח ת"ן! צרת ערוה תהיה זאת הצרה פסולה לכהונה
לפי דעת בית שמאי משני שהיא חליצה וכית הלל מכשירין לפי שאינה
אבלם בת חליצה ואם יבא אדם ויגרש אשה שאינה אשתו בגט אינה כ'
כהרית גרושה לפי שאמרנו ואשה גרושה מאישה ולא מאיש שאינו א'
אישה וכמו כן זאת היא חלוצה ממי שאין לו עליה זיקה ואם יבם
צרת ערוה בית הלל פוסלין זאת הצרה לכהונה לפי שהיא זונה אחר
פסולתה בעילת זנות ומה שחייב שלא כמכנע אחת מהבתות שלו מ'
הענינים הנזכרים לפי שלא היו חוסרין אלו מאלו שיבסו עליון חסם
בזמן דבר שצריכה לחסור ואצ"ל שהאחרים סברתם להיתר אחר
שהסבא הביאם לחומר או להקל

**פרק שני ביצד אחיו שלא היה בעולמו שני
אחין ומת אחד מהם וגולד להם
אח ואחר כך יבם השני את אשת אחיו ומת הראשונה
יוצאה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו והשנייה מ'
משום צרתה עשה בה מאמר ומת השנייה חולצת ולא
מתייבמת**

למדנו אסור אשת אחיו שלא היה בעולמו ממה
שכ"י יטבו אחים יחדו פרט לאשת אחיו שלא היה בעולמו ואמר
הוא הקדושין ודין הקדושין באלו המקומות וכיוצא בהן במדרגת ק'
קדושין שאינן גמורין ונריך לרוב בהן להחמיר ואם אפרש כפאן זה ה'
הענין על דרך משל להקיש עליו שאר הדינים אשר ימנעו בהן זה הע'
הענין וכאמר על דרך משל ראובן היתה לו אשה ושמה לאה ואחר כך
מת שמעון אחיו והיה אשה ואחר מיתת שמעון נולד לוי ואחר שנוולד
לוי קדש ראובן רחל שהיא יבמתו ומת הדין נותן שיחלוק לוי ללאה
ולא ייבם אותה ומה מפני שאם ראובן לא קדש רחל היה לו לגוי שייבם
ללאה אם ירצה או יחלוק ועוד אלו דאובן כבס רחל היתה לאה שטורה
מן החליצה ומן הייבום מפני שהיא צרת ערוה לפי שרחל ערוה על לוי
ומפני שקדשה והיו שם קדש קדושין אין דין על לאה שלא תתייבם וג'
גם כן אינה מותרת בלא חליצה וזה חומרא משני דרין ואפילו היו ט'
הקדושין גמורין אין הפסק בחליצה לפי שכתבנו אותה כגון לא היתה
ואם אלו הקדושין לא בגמור הכשולין הרי חלץ לאה וכן תבין לעולם
כל זמן שצריכה כדברי זאת המסכתא חולצת ולא מתייבמת כבעלת
מאמר או גבי צרתה ולא כבטור להחזיר לך זה הענין תדיר

**ב שני אחין ומת
אחד מהם ויבם השני את אשת אחיו ואחר כך נולד להם
אח ומת הראשונה יוצאה משום אשת אחיו שלא היה ב'
בעולמו והשניה משום צרתה עשה בה מאמר ומת שניה
חולצת ולא מתייבמת ר' שמעון אומר מייבם לאיוו
שירצה וחולץ לאיוו שירצה**

מה שאמר ר' שמעון חומר על
שני המאמרים לפי סברתו כשייבם ואחר כך נולד להם אח אינה אר'
אשת אחיו ולא היה בעולמו לפי שהוא מנא' כרש"י אחיו השיב ונשואו
הראשון כאלו לא היו וחזן הלכה כר' שמעון

**ג כלל אמרו ביבמה
כל שאסורה אסור ערוה אחותה כשהיא יבמתה או ה'
חולצת או מתייבמת**

אסור ערוה הן צרותיהן ונרות צרותיהן
וכן אילונית לא חולצת ולא מתייבמת שכ ויהי הבכור אשר תלד פ'
פרט לאילונית שאינה יולדת וכן אשת סרים חמה וכן אנדרוביבוס לא
חולצת ולא מתייבמת שכ ומת אחד מהם וכן אין לו מי שראוי להיות
לו בן פרט לחלו שחיין ראויין להיות להם בן וכך אשתגב ואשת עבד
משוחרר לפי שאין אחיה לבנים ולא לעבדים אסור מצוה ואסור קדוש'
חולצת ולא מתייבמת אבל עקרה וזקנה או חולצת או מתייבמת אצ"ל
שחיין ראויין לילד וכל אשה מתייבמת ולא חולצת או חולצת ולא מ'
מתייבמת או חולצת ומתייבמת חזן מצרת ערוה ונרות צרותיהן שלא

אסור מצוה ואסור קדושה חולצת ולא מתייבמת

זה כלו
מכואר לפי שבשאלת מהן ערוה אין זיקה נופלת על הערוה ואינה ר
דאיה לז ולפיכך ייבם אחותה

ג
היתה אחת מהן אסורה על זה אסור
ערוה והשנה אסורה על זה אסור ערוה האסור לזה
מותר לזה והאסור לזה מותר לזה זה הוא שאמר אחותה
בשהיא יבמתה חולצת או מתייבמת

זאת היא המשנה אשר דמך

אליה כפירק הקודם לזה

ד
שלשה אחים שנעם מהם נשואים
לשתי אחיות או אשה ובתה או אשה ובת בתה או אשה
ובת בנה הרי אלו חולצות ולא מתייבמות ר שמעון פוסק
היתה אחת מהן אסור עליו אסור ערוה אסור בה ומותר
באחותה אסור מצוה ואסור קדושה חולצת ולא מ
מתייבמת

ה
ר שמעון פוסק מן החלצה ומן היבום אסור שכלל
לפניו אח אחד כעשו נרות זולו ואין הלכה כר שמעון

ה
שלשה אחים
שנעם מהן נשואים לשתי אחיות וארד מופנה מת אהר מ
מבעלי אחיות ועשה בה מופנה מאמ ואהר כך מת אחיו
השני בית שמאי אומרים אשתו עמו והלה תצא משום
אחות אשתו בית הלל אומרים מוציא את אשתו בנעם
ובחליצה ואת אשת אחיו בחליצה זהו שאמר או על א
אשתו ואי על אשת אחיו

מופנה הוא מן שאין לו אשה וזכיתו כלל אומרים אין הקדושין אכלס
במורים עד שיטאנה ונתקחה אחותה משום אשת אשה ומה שחייב ש
שכללן ויתן בטל לפי שהיבמה אינה מותרת לשאר בני אדם אלא בבט
ובחליצה ומהלכה לא תקרי קטר הקדושין ואמנם יתיר הבט קטר
קדושין ולפיכך נותן בט וחולץ והבכור יותר שיתן בט תמלה ואמר
כך יחולץ לפי שאמר בבט וחליצה

ו
שלושה אחים שנעם מהם נשואים לשתי אחיות ואחד
נשוי נברית מת אחד מבעלי אחיו עמד נשוי נברית וכנס
את אשתו ומת הראשונה ויצאה משום אחות אשה
והשנה משום צרתה עשה בה מאמר ומת נברית
חולצת ולא מתייבמת

ז
זה מכואר הטב ואמנם הכיז זאת המשנה ואעפ
שהיא מבוארת לפי שהי מוקדמות במשאל ובמתן ואחרונה במכור וכל
באמר נברית ככל אלו המשניות הבאות בזה הענין נברית שאין לה
קדושה עם האחרות

ז
שלשה אחים שנעם מהם נשואים לשתי אחיות
ואחד נשוי נברית מת הנשוי נברית וכנס אחד מבעלי
אחיות את אשתו ומת הראשון ויצאה משום אחות אשה
והשנה משום צרתה עשה בה מאמר ומת נברית חולצת
ולא מתייבמת

זה מכואר בה כן

ח
שלשה אחים שנעם מהן נשואין לשתי אחיות
ואחד נשוי נברית מת אחד מבעלי האחיות וכנס נשוי נ
נברית את אשתו ומתה אשתו של שנ ואחר כך מת נשוי
נברית הרי זו אסורה עליו עולמית הואיל ונאסרה עליו
שעה אחת

הטעם מפני שהיתה אחת אשתו ונפלה לפניו ליבום ואשתו קיימת ו
וכבר כתבאר שהיא אסורה עליו עולמית אבל צרתה לל הנברית לא מבינו
בה דין בתלמוד ולא דבר לאחד מן הבאונים והדין הנבי פה שהיא
חולצת ולא מתייבמת לפי שאין מסופק אם אסורה משום ערוה נתיק
צרתה פטורה מן החליצה ומן היבום או אסורה עליו
מדרכין שאמרנו הואיל ונאסרה עליו שעה אחת כאסרה עליו עולמית
והיא כמו שנייה צרת שנייה או חולצת או מתייבמת ולפיכך תתלן ל

ואמרנו לא יבמו שנים מבואר שמה יהיה הראשון מהם פונע באחות
זקוקתו כמו שבארנו הלכא אחר חולץ כרישא נהדר מייבם הפני ממה
כפסק הם המקודשת לחייו היא אשתה שנחלטה תחילה לכך מותר לו
ליבם אחותה ולא שמקודשת לחייו היא אשתה שייבם הרי ייבם אחותה

ט
מצוה בגדול ליבם ואם קדם הקטן וכה הנסעין על
השפחה ונשתחררה על הנברית ונתגיירה הרי זה לא יב
יבום ואם בנם אין מוציאין מידו הנסעין על אשת איש ו
והוציאוה מתחת ידו אף על פי שבנם יוציא

זה לפי שבאמר והיה הכבוד אשר
תלך לך אשר תלך אם המת ותלך במקום ילדה ובא העתיד במקום
עבר ונטען הוא החשוד ודין נטען על אשת איש כמו שאמרנו זה
אם הוא נטען עליה שהעידו עדי כדבר קרוב להיות כמו שראו אדם
יוצא מבית והיה מוגרת אוננה או שראו אדם שפירש מן המקום והיא
עומדת מעל המטה וכל כיוצא בזה מן הדברים שנקראים דבר מכ
מטעור הרי זה לא יטאנה אדם ולא כנס לא יוציא ולא יבא קול כ
בעיר כשארבע הדבר מכ ועד ונכנו אכשי המדינה על זה יום וחגי ד
דינו שיוצא אלא אם יהיו לו בנים ממנה שלא יוציא אשתו שמרכיז
אכשי המדינה כדי שלא יוציא לבנו על כיון ואם העידו עדים שראו ד
דבר ערוה רחיה ברוה אם כנס יוציא אפי יהיו לו בנים ממנה לפי
שהעידו אכלנו טמאה לבעל טמאה לבוגר

י
המביא גם ממדינת
הים ואם כפנע נכתב וכפנע נחתם לא ישא את אשתו מת
הרגתיו הרגנהו לא ישא את אשתו ר יהודה אומר
הרגתיו לא תנשא אשתו הרגנהו תנשא אשתו

העיקר
אכלנו אין אדם מטיס עמו רשע לפיכך אם אמר הרבתי תנשא אשתו
אכל הנח לא יטאנה בזה שכל מי שיחשוק אשת איש יהיה כבעלה וי
ישאנה ר יהודה אומר אדם מטיס עמו רשע לפיכך אם אמר
הרבתי לא תנשא אשתו ואמרנו הרבנהו אינו רוצה לומר חגי הייתי
אמר מהרבנים דהיינו הרבנהו היינו הרבתי אכל רוצה לומר חגי ה
הייתי עם הרבתי ואין הלכה כר יהודה

יא
החכם שאסר את האשה
בגדר על בעלה הרי זה לא ישאנה מיאנה או שחלצה
כפנו ישאנה מפנע שהוא בית דין וכלם שיש להם נשים
ומתו מותרות לנשא להם וכלם שנשא לא אחרי ונתאבנו
או נתגרשו מותרות להנשא להם וכלם מותרות לבעיהם
ולאחיהם

אדם שהוא מומחה יכול להפך כדריס לברו ויאסור
לברו ואמרנו וכלם רל כל אלו האנשים אשר באמר בהן לא ישאנה מ
מותר לחייו או לחייו או לשאר הקדושים שיטאנה שהעיקר אכלנו אין
אדם מוטל ולא לו וכלם אם כנס לא יוציא חוץ מחשת איש על הכר ש
שזכרנו כמה שקדם

פרק שלישי
ארבעה אחים שנעם מהם נשואים
לשתי אחיות מתו הנשואים את
האחיות הרי זו חולצת ולא מתייבמת ואם קדמו וכנסו
יוציא ר איעור אום משום בית שמאי יקיימו ובית הלל
אומרים יוציא

מן העקרים גם כן שנמשכן אחריהן כמות זאת המשנה כתב
שכל זמן שבטל שתי ערוות לפי אחים הראויות להם הרי לו חולצות
ולא מתייבמות לפי שזיקת כל אח ואח נפלה על שתייהן וכן כמו ב
צרות ולפיכך אינן מתייבמות לפי שכל אחת מהן ראויה לכל אחד מן
האחים ואמרנו כחן יקיימו לרברי בש אמנם הוא דעת כה והעיקר
אכלנו בש במקום בה אינה משנה רל כל זמן שתמצא בש מקלין ו
ובה מחמיירין וזה הפך המשורס מסברתם לפיכך תדע שהמשנה
מוטעת ושהדבר המיוחס לבש אמנם הוא חוץ מן המקומות המכונים
פה מקולי בש ומחומרי כה ולפיכך פסק ההלכה ככאן יקיימו
ג
היתה אחת מהן אסורה לאחר אסור
ערוה אסור בה ומותר באחותה והשני אסור בשתייהן

ט שלשה אחים שנים מהם נשואים לשתי נשים
אהיות ואחד נשוי נכרית גרש אחד מבעלי אחיות את
אשתו ומת נשוי נכרית ובנסה המגרש ומת זהו שאמרו
אם מתו או נתגרשו צרותהן מותרות

אמרנו זו היא שאמרנו נכזה לומר שזאת המעשה גם כן נכללת בזה העק'
וכולן שהיו להן קדושין או גרושין
ספק הרי אלו חולצות ולא מתייבמות כיצד ספק קד'
קדושין ורק לה קדושיה ספק קרוב לה ספק קרוב לו
זהו ספק קדושין כיצד ספק גרושין כתב בכתב ידו
ואין עליו עדים יש עליו עדים ואין בו זמן יש בו זמן
ואין בו אלא עד אחד והו ספק גרושין

אמרנו וכולן לל כל
העניינים שהיו להן קדושין או גרושין וכל זמן שקדם אחיו אשה בספק
ומת מיכה ממה בפסק' ולא גרש אחיו אשה בספק ומת היא כמו כן
חולצת ולא מתייבמת ומכללי ספק גרושין שיזיק לה גט ספק קרוב
לה ספק קרוב לו והוא שהיו שניהם בחצר שאינה שלהן כמו שכתב
שלשה אחים נשואים לשלש נשים נכריות ומת אחד מ
מהן ועשה בה השני מאמר ומת הרי זו חולצת ולא מ
מתייבמת שנאמר ומת אחד מהם יבמה יבא עליה שע
שעליה זיקת יבם אחד ולא שעליה זיקת שני יבמים
ר' שמעון אומר מייבם באיוו שירצה וחולץ לשניה

טעם זה
אינו ממה שנאמר יבמה יבא עליה עד שיהא אסור דאורייתא אבל ה
הוא מדרכי בני גרש שמה יאמרנו שתי יבמות הבאות מבית אחד מת
מתייבמות ואלו יבם כשהיהן או חלץ לאחת מהן ויבם השנייה יא
יאמרנו שזה גם כן מותר בשתי יבמות הבאות מבית אחד ואין הלכה
כר' שמעון

יג שני אחים נשואים שתי אחיות מת אחד מהם
ואחר כך מתה אשתו של שני הרי זו אסורה עליו יעו
עולמית הואיל ונאסרה עליו שעה אחת

דן זאת המעשה נקדם אבל בעלי המעשה קודם ההלכה השביעית
מזה שפרק ואחר כך כבוד' אעפ' שלא היה נדון אליה אחר כן
יב שנים שקדשו שתי נשים ובשעת כניסתם לחופ'
החליפו את של זה לזה ואת של זה לזה הרי אלו חייבין
משום אשת איש ואם היו אחי משום אשת אח ואם היו
אחיות משום אשה אל אחותה ואם היו נרות משום נדה
ומפרישים אותה שלשה חדשים שמה מעוברות הן ואם
קסנות ולא היו ראיות לילד מחוירין אותן מיד ואם היו
כהנות נפסלו מן הבהונה

טעם היינו כולל יחד אינו האסורין לפי שהן שוגגין
ולפיכך יביאון קרבן על כל אחת מאלו העניינים אעפ' שהעקר אצלנו
אין אסור חל על אסור סברתינו שיתחייב באסור כולל
ואסור מוסיק' ואסור בת אחת וכלו השלשה עקרים יתחייב קרבנות
הרבה ויעד כבאר אלו העקרים כולם בשוק שלישי מברייתות וטעם
היותם פסולות מן הבהונה לפי שכתבנו בעילת זנות ולפי שהן שו
שוגגין כפסלו מן הבהונה ואפילו היו ישראליות לפי שהעקר אצלנו
אשת ישראל שכתבנו אעפ' שהיא מותרת לבעלה פסולה מן הבהונה
ואמרנו כהן חס היו כהנות כפסלו מן התרומה בארונה חס היו כ
כהנות כשוחות לישראל כפסלו מן הבהונה לל שזאת הבהונה לא תא
תאכל בתרומה לעולם ואפי' גרשה זה הישראל' לפי שהיא זונה

פרק רביעי
החולץ ליבמתו ונמצאת מעוברת
וילדה בזמן שהולד של קיימא הוא מותר
בקרובותיה והיא מותר בקרובי ולא פסלה מן הבהונה
אין הולד של קיימא הוא אסור בקרובותיה והיא אסור
בקרובי ופסלה מן הבהונה

זה מובאר לפי שאם יהיה סולד

טל קיימא איננה מילתא שזאת החלצה אינה נריבה והיא כאלו לא
היתה כלל

כ הטנס אתיבמתו ונמצאת מעוברת וילדה
בזמן שהולד של קיימא יוציא וחייבין בקרבן אם אין ה
הולד של קיימא ספק בן תשעה לראשון ובן שבעה ל
לאחרון יוציא והולד כשר וחייבין אשם תלוי

העקר אצלנו כל
שחייבין על זוננו כרת ועל שגבתו חטאת חייבין על כל קודע לנאשם
תלוי חבל בדמיון הספק שיתחייב עליו אשם תלוי מחלוקת יתבאר
בברייתות ואחר ידועת חתום העקרים יתבאר שספק הלכה הוא שמינו
חייב כאן אשם תלוי וכל כיוצא בזה הספק
שדמרת יבם שנפלו לה נכסים מודים בית שמאי ובית ה
הלל שהי מוכרת ומתנתה וקיים מתה מה יעשו בכתובתה
ובנכסים הנכסים והיו יצאים עמה בית שמאי אמרים
יתלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב ובית הלל אומרין
נכסים בחוקתם כתובה בחוקת יורשי הבעל ונכסים ה
הנכסים והיו יצאים עמה בחוקת יורשי האב

מה שאמרנו
בית הלל נכסים בחוקתם כנכסי צאן ברזל וכתובה היא
מנה מאלתים עם התוספת שהוסף הבעל ונכסים הנכסים
וינצאים הם נכסי מלוג ונכסי צאן ברזל הם הנכסים שהכניסה ל
לבעלה בנרתיא ומקבלת עליו בחוב כמו שיתבאר אחר כן ונכסי
מלוג הפחת והתוספת שלה ומה שאמרנו בית הלל נכסים מן ברזל
בחוקתם לא המדיע בחוקת מן חס בחוקת הבעל או בחוקת האשה ו
נפסק ההלכה בנכסי צאן ברזל שיתלוקו וחפילו לרשת בית הלל
ה כנסה הרי היא כאשתו לכל דבר ובלבד שתהא כ
כתובתה על נכסי בעלה הראשון

אמרנו כאשמו לל דבר ר'
דונה לומר שיכול לגרשה ולהחזיר תדיר כאשתו ואמרנו כתובתה על
נכסי בעלה הראשון ענינו שיהיה קרקע בעלה עומד תחת מעבוד כ
כתובתה' ואם אין לה כתובה מראשון יכתוב לה היבם כתובה על
כל פנים והוא מנה בלבד

ה מצוה בגדול ליבם לא רצח
מהלכין על כל האחים לא רצו חוורין אצל הגדול
ואומרין לו עליך מצוה או חלוץ או ייבם
ו תלה בקטן עד שיגרילו ובגדול עד שיבא ממדינת
הים ובחרש ובשוטה אין שומעין לו אלא אומרים לו ע
עליך מצוה או חלוץ או ייבם

לל באמרנו בחרש ובשוטה מניח
יאמר המתכו לזה החרש או לזה השוטה עד שיכריחו חין שומעין כו
החולץ ליבמתו הרי הוא כאחד מכל האהין לנחלה אם
יש שם אב נכסים של אב הכונס את יבמתו וכה נבכסי
אחיו ר' יהודה או בין כך ובין כך אם יש אב נכסי של אב
החולץ ליבמתו הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה
בקרוביו הוא אסור באמה ובאם אמה כאם אביה בבתה
בבת בתה ככ' בנה ובאחותה בזמן שהיא קיימת והאויין
מותרין והיא אסורה באביו ובאבי אביו כבנו ובכנ כנו
באחיו ובן אחיו מותר אדם בקרובת צרת חלוצתו
ואסור בצרת קרובת חלוצתו

העיקר בזה כשחלץ אדם לאשת אחיו הרי הוא כאלו היתה אשתו ונ
וגרשה וכל החייבין עמה בקרובות אשה כשגרשה הם בקרובות חל
חלוצתו וכמו כן תאסר עליו צרת קרובת חלוצתו לפי שקרוב חלוצתו
בערוה וכבר בארנו שצרת ערוה חסירה

ט החולץ ליבמתו ונשא אחיו את אחותה ונשא
צרתה חולצת ולא מתייבמת וכן המגרש את אשתו ונשא
אחיו את אחותה ומת הרי זו פטורה מן החליצה ומן ה
הייבום

אמרנו כאן ענה רבי אהיה גרש' מדברי תנא ולכך פטור מן החליצה ומ
כו

פרק חמישי רבן גמליאל אומר אין גט אחר גט ולא מאמר אחר מאמר ולא בעילה אחר בעילה ולא חלוצה אחר חלוצה וחכמים אומרים יש גט אחר גט ויש מאמר אחר מאמר אבל לא אחר בעילה ולא אחר חלוצה כלום

העיקר שצריך שיהיו מוזמנים כלבד בזה הפרק מה שאמר והוא שהיבמה לא יהיו גרושה גמורים וזו היא מותרת לאחרים אלא בחליצה ולא תשלם קנינה ותשלם מדין יבמה ותחזור כשאת איש בעלמא אלא בבעילה והמאמר הוא נתינת הקדושים בפרטת או בשנה פרוטה כלבד קונה קנת קנין וכמו כן קנת ביבמה מגרם קנת גרושין וקשר הקדושים לא יתירכו אלא הגט ולפיכך מי שכתב גט ליבמתו צריך על כל פנים שיחלוץ לה ומיד יסתלק זיקת היבם ומי שעשה מאמר צריך על כל פנים ליתן גט ללשון ממנה קשר המאמר ויחלוץ אם ירצה להתיר לה לאחרים ויסלק זיקת היבם כמו שיתבאר וסברתו של רבן גמליאל ששתי יבמות לליבם אחר כשכתב גט לזו ואחר כך לזו או בעל שתייהן או קדש לזו ואחר כך לזו או חלץ לשתייהן מעכשיו האחרונים בטלים וכאלו לא עשה כלום וכשכתב גט לזו ונטל לזו חולץ לראשונה ומותר בקרובות שכייה לפי שהגט השני כאלו לא היה וכן אם קדש לשתייהן זנאחר זנאחר חולץ לראשונה ונותן לה גט מחמת המאמר ומותר בקרובות שכייה וחכמים אומרים כי גט אחר גט עושה רושם כלומר קנת מעשה ושהוא אסור בקרובות שכייה וכמו כן יש מאמר אחר מאמר ובעלת המאמר השני נריכה גט ואסור בקרובותיה והלכה כחכמים

ב ביצר עשה מאמר ליבמתו ונתן לה גט צריכה ממנו חליצה עשה מאמר ו וחלץ צריכה ממנו גט עשה מאמר ובעל הרי זו כמצותה נתן גט ועשה מאמר נתן גט ובעל או בעל ועשה מאמר צריכה גט וחליצה **ד** חרץ ועשה מאמר חלץ ובעל נתן גט וחלץ אין אחר חליצה כלום אחד יבמה אחת ואחת שתי יבמות

אמר כיצד חלץ כיצד לא לאחר בעילה ולא לאחר חליצה כלום ואלו המעשים כלם מפוארות ומפורשות כמו שקדמו בעיקרים ואמר נתן גט ובעל צריכה גט וחליצה אמרם צריך הגט מכאן לפי שהיא נקנת בבעילה וזו היא אשת איש וחייבונה חליצה אצלו שבעלה משיב הגט שקדם לבעילה שאין אנו אומרים בעילה קונה קנין גמור ואין אחריה כלום אלא כשקיימה בעילה כשירה אבל זאת שהיא בעילה פסולה צריך אחר חליצה ואמר אין אחר חליצה כלום יורה שלא ינעיל המאמר בחליצתו ואמנם זהו דעת ר' עקיבא דכתיב ליה אין קדושים תופסין בחליצה לפי ששכחלכה חזרה עינה כמו שהיתה קודם מיתת אחיו ואין הלכה כר' עקיבא

ה ביצר עשה מאמר בוז ומאמר בוז שני גטים וחליצה מאמר לזו ובעל את זו שני גטים וחליצה מאמר בוז וגט לזו צריכה גט וחליצה מאמר בוז וחלץ לזו הראשונה צריכה גט

גט לזו וגט לזו צריכה הימנו חליצה גט לזו ובעל לזו צריכה גט וחליצה גט לזו ומאמר לזו צריכה גט וחליצה גט לזו וחלץ לזו אין אחר חליצה כלום

חלץ וחלץ חלץ ועשה מאמר נתן גט ובעל או בעל ובעל או בעל ועשה מאמר נתן גט וחלץ אין אחר חליצה כלום בין יבם אחר לשתי יבמות בין שני יבמים ליבמה אחת חלץ ועשה מאמר נתן גט ובעל או

בעל ועשה מאמר נתן גט וחלץ אין אחר חליצה כלום בין בתחלה בין באמצע בין בסוף הכעילה בזמן שהיא בתולה אין אחריה כלום ר' נחמיה אומר אחר בעילה וואחד חליצה בין בתחלה בין באמצע בין בסוף אין אח אחריהן כלום

היבום ואחות חלונ' מרבר סופרים ולכך חולכת ולא מתייבמת כמו שהעיד חלונ' שניות חולכות ולא מתייבמות

שומרת יבם שקדש אחיו את אחותה משום ר' יהודה בן בתירא אמרו אומרי לו המתן עד שיעשה אחיך הגדול מעשה הלצו אהים או בכו יב יבום את אשתו מתה היבמה יבום את אשתו מת היבם מוציא את אשתו בגט ואת אשת אחיו בחליצה

אמר הגדול על סניף הנקדם מזה בגדול ליבם וכהיות היבמה זקוקה לגדול קדש הוא את אחותה והלכה כר' יהודה בן בתירא

היבמה לא תחלוץ ולא תתייבם עד שיהיה לה שלשה חדשים וכן שאר כל הנשים לא ינשאו עד שיהיו לה שלשה חדשים אחד בתולות ואחד בעולות אחד אלמנות ואחד גרושות אחד ארוסות ואחד נשואות ר' יהודה אומר הנשואות יתארו והארוסות ינשאו חוץ מן הארוסה ש שביהודה מפע שלכו גט בה ר' יוסי אומר כל הנשים יתארו חוץ מן האלמנה מפע האבול

אלו השלשה חדשים הם תשעים יום חוץ מיום שכתבשה בו או מת בעלה וחוץ מיום שק שקבלה הקדושים ואין כר' יהודה ולא כר' יוסי

ב ארכעה אחים נשואים לארכעה נשים ומתו אבן רצה הגדול שבהם ל ליבם את כלם הרשות בידו מי שהיה נשוי לשתי נשים ומת ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת צרתה הייתה אחת כשרה ואחת פסולה אם היה חולץ חולץ לפ לפסולה ואם היה מיבם מיבם לכשרה

השעיר באמרו ארכעה אחים וכותנו לארכעה ענה טובה קא משמעלן שלח ישא א אדם יותר מארכעה נשים והאע"פ לפי שאי חתמה לו לאדם לעמוד ב בעצתו על היותר ואמרן אם היה חולץ חולץ לפסולה רל לאונקה שהיא פסולה לכהנה כדי שלא יפסול הכשרה ויחזירנה חלונה ותאמר לכהנה ואמרן כאן שנה ר' לא ישפך אדם מי בורו ואחרים נריכים להם

ג המחזיר את גרושתו והנשא את חלוצתו והנשא את קרובת חלוצתו יוציא והולד ממור דברי ר' עקיבא וחכמים אומרים אין הולד ממור מורים בנושא את קרובת גרושתו שהולד ממור

סברתו של ר' עקיבא יש ממור מחייבי לאוין ואין הלכה

ד אי זה הוא ממור כל שאר בשר שהוא בלא יבא דברי ר' עקיבא שמעון התימני א אומר כל שהייבין עליו כרת בידו שמים והלכה כרבריו ר' יהושע אומר כל שהייבין עליו מיתת בית דין אמר ר' שמעון בן עזאי מצאתי מגלת יוחסים בירושלם ובתוב בה איש פלוט ממור מאשת איש לקיים דברי ר' יהושע

שעיר דברי ר' עקיבא כל שאר בשר וכל שהו' בלא יבא לפי שעקר דעתו כל שאין לו ביאה בקהל הולד ממור וחליו הוא מחייבי לאוין והלכה כשמעון התימני אבל הבא על הגדה אין הולד ממור

טו אשתו שמתה מותר באחות גרשה ופתה מותר באחותה יבמתו שמתה מותר באחותה חלץ לה ומתה מותר באחותה נשאת לאחר ומתה מותר באחותה

אמרן כאן שנה ר' משנה שאינה נריכה

ור שמעון מבשירין בבגרות

כל חלו המסכנות כלם מבגרות על העקרים אשר הקדמנו וכבר בארנו כי באמרנו חין אחר חלינה כלום הוא דעת ר' עקיבא וחין הלכ' כמותו וכו' כן חין הלכה כר נחמיה וזאתם משפט העקרים כך הוא שבכעלה היבמה בתחלה או אחר מאמר שהיא בעלה בערה רל שיתן לה קדושין ואח כך יבעול אותה הרי כעלה קנינה וכמו כן בשכחלה כשתלך זיקת היבם ממנה ובעלה פסולה אינה קונה קבין גמור ואי אפשר כלל לבעול מי ששקבלה קדושין ואח יגמרו גרושה וכל יבמה שלא כעלה בעלה כפאה נריכה חלינה וכבר כתבאר לך שחלינה פסולה תמיד היבמה לטוק והוא מה שאמרנו לזו וחלץ לזו חין אחר חלינה כלום וכשהיו שני יבמים נשתי יבמות הכחות מביית אחת וחלץ אחד מהן לאחת מהן היבמות חלינה פסולה הותרה אבל נריכה לא הותרה לטוק עד ששילבו כל החמים לזו שכללה חלינה פסולה או תחלוזן זו הכרה לפי שחשך חלכו חלינה מיעלה כביצין למיעור נרה ועבין שלמותה כ כמו שזכר חלינה פסולה נריכה לחזר על כל החמים בכס ומיד ה הותרה נריכה לטוק

פרק ששי
הבא על יבמתו בין שזוג בין מויד בין באונס בין ברצון אפילו הוא שזוג והיא מוידה הוא מויד והיא שזוגת הוא אנוס והיא לא אנוסה היא אנוסה והוא לא אנוס אחד המערה ואור הגמר קנה ולא חלק בין ביאה לביאה

היבמה אינה נריכה
קדושין מן התורה לפי שאשה הקנו לו מן השמים וקדושי יבמה מן מדין ולפיכך הבא על יבמתו באי זה דר שיהיה קנה קבין גמור וקנה חלה מוח העבירה ומשבעת העטרה היא נקדחת כשיקם עד הכשת העטרה כלה חמסם הוא שמוס דרך חברים ונעמר הוא הכנסת החבר'לנו וחמרו לח חלק בין ביאה לביאה רל לח חלק היבמה בין ביאה כדרכה לביאה שלא כדרכה והוא חמרו במסכת זכור מעבדי חשה מעיר הכתוב ששתי משבנות יש באשה

ובן הבא על אחת
מכל העריות האמורות בתורה או פסולות כגון אלמנה לבחן גר לגרושה וחלוצה לבחן הדיוט ממזרת ונתתה ל לישראל בת ישראל לממור ולנתין פסל ולא חלק בין ביאה לביאה

אחריו נכן רונה לומר כל הבא על אחת מכל העריות האמורות בתורה בין באונס בין ברצון בין כשגוי בין כשזך כמזד פסלה מן ההנחה בין ש שכח עליה כדרכה בין שלא כדרכה לפי שפאה זונה חשפי שהיא מן נדת לכעלה חס היתה אנוסה והיא חשפת ישראל לפי שהעקר חלכו אונס ביסור חל משמח שרי מכל מקום כשפלה מן ההנחה ובמנו כן כת יס' ל לממור ולנתין כעצית זונה וכמו כן חלמנה לבחן גדול גרושה וחלונה לבחן הדיוט כעצית חללה חלכו כחונס או כשגבה

אלמנה
לכחן גדול גרושה וחלוצה לבחן הדיוט מן הארוסין לא יאכלו בתרומה ר' אעור ור' שמעון מבשירין נתאלמנו או נתגרשו מן הנשואין פסולות מן הארוסין כשרות מן הארוסין לא יאכלו בתרומה לפי שהן משמרות לביאה פסולת ולפיכך לא יאכלו ור' אעור ור' שמעון אומרים שתאבל עד שתבעול ואו תפסל ואם נתאלמנו או נתגרשו אלו הנשים הכהנות מן הנשואין פסולות לאכל בגרושה לפי שנתחללו בבעילה שנבעלו

על השקר שלבו חין
חלל חלל מאיכורי כחונס מן הארוסין כשרות לאכול בתרומה לפי ש שלא כעלה ולא כחללנו חין הלכה לזכר אכזור ולא כר' שמעון

כהן גדול לא ישא את אלמנה בין אלמנה מן הארוסין בין אלמנה מן הנשואין לא ישא את הכוגרת ר' אלעזר

לא ישא את מוכת עץ
אירס את האמנה ונתמנה להיות בהן גדול יבום מעשה ביהושע בן נבלא שקדש מרתא בת ביתוס ומינהו ה המלך להיות כהן גדול וכנסה שומרת יבם כהן הדיוט ונתמנה להיות כהן גדול אעפי שעשה בה מאמר לא י יבום כהן גדול שמת אחיו חולץ ולא מתיבם זה כולו מבואר ומפורט

כהן הדיוט לא ישא אילונית לא אם כן יש לו אשה וכנס ר' יהודה אום אעפי שיש לו אשה וכנס לא ישא את אילונית שהיא זונה האמורה בתורה וחכמים אומרים אין זונה אלא גירות ומשוחרת ו שנבעלה בעילת זנות

חין ספרטס כן כהן לישראל
במנות פריה ורביה ולפיכך אינו מותר לישראל ולא לבחן נולד ללוי לישראל את האילונית חלה חס כן יש לו אשה וכנים ונחיו רכקט כהן ה הדיוט לאשמועיבין מחלוקת ר' יהודה שאינו מתיר לו כנסת פנים ובעילת זנות היא שתבעל בעלה שהיא כשרת או במלקות דאורייתא או בעשה דאורייתא בין שתהיה באונס בין בדנון כעצית זונה כמו ש פקדים כזה הפרק חכ' ישראל שבא על מי שאינה חשפת חיס ולא מ משמר עריות ולא מחיבי לאיני לא פעעית זונה וחין הלכה כר' יהוד'

לא יבטל אדם מפריה ורביה אלא אם כן יש לו יבום בית שמאי אומרים שז זכרים שז זכרים ובית הלל אומרים זכר ו זנקבה שז זכר ונקבה בראם נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה אינו רשאי לבטל גרשה מותרת להנשא לאחר רשאי השז לשהות עמה עשר שנים אם הפילה מנה משעה שהפילה האיש מצווה על פריה ורביה אבל לא האשה ר' יוחנן בן ברוקה אומר על שניהם הוא אומר ויברך אותם אלדים ויאמר להם פרו ורבו

בית שמאי מביאים ראיה ממשק וכו' הלל סברי משק שבמכשע מן האשה לפי שהכנחיה שונה עליו תמיד וחין מביאים ממוט ראיה לחאים אבל המנוס זכר ונקבה טבחה יתקיים המין וננה ל לומר בזכרים ונקבות והסכות המונעות ההריון הם רבות וקום ירועות קבל המפתחים ואפשר שתהיה סבת זה מן החיס לכדו או מן האלה לבריה או משניסם יחד ולפיכך כשגרשה יטאכה חחר נחיתה מותרת להנשא לשלישי לפי שכבר הוחזקה וטעה עשר שנים חמרו מן מקץ עשר שנים לשבת חברה ומיד בתחלת לטרה שהיא עקרה ונתק' לז זכר ונריך שיהיה כל העשר שנים מתמיד בתשמים כדי שיעלנו לחשכון ולפיכך ימי חוליים או פרידת אחד מהם שכלכו בדרך זיכס עיליס מכלל העשר שנים וכשהיה העבין כך מיד חינו מותר לז להנשא עמה וינחיא ויתן בתוכה חס היא אומרת שהסכה ממנו שחינו יורה חזן ואין פגורו מלשנוע הכתובה חלה הורחתה שהוא יורה חזן ולפיכך הוא יאכל לחרים חרב סתם בשם מי שיערע שחני יורה חזן ולז יערע הדבר וחס הוא יעשן שהיא חפילה בתוך עשר שנים כר' שיעור עזרס ותחמר היא טבח ופילה ינחיא ויתן כגובה לזי שהיא זיכה חסודס לחחוקי כשעה כעקרה וחין הלכה כר' יוחנן כן כר' חזק

פרק שביעי

אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט הכניסה לו עבדי מלוג ועבדי צאן ברזל עבדי מלוג לא יאכלו בתרומה ועבדי צאן ברזל יאכלו אלו הם עבדי מלוג אם מתו מתו לר"ה ואם הותירו הותירו לה אף על פי שהוא חייב כמוזנותם לא יאכלו בתרומה אילו הם עבדי צאן ברזל אם מתו מתו לו ואם הותירו הותירו לו הואיל והוא חייב באח באחריותן הרי אלו יאכלו

אע"פ שהאישות הוא כעבירה יהיו עבדי צאן ברזל כד"ל עבדי מלוג אחר שהוא חייב באחריותן

ב

בת ישראל שנשאת לכהן והכניסה לו בין עבדי מלוג בין עבדי צאן ברזל הרי אלו יאכלו בתרומה שנשאת לו ישראל והכניסה לו בין עבדי מלוג בין עבדי צאן ברזל הרי אלו לא יאכלו בתרומה שנשאת לכהן ומת והנחה מעוברת לא יאכלו עבדיה בתרומה מפני חלקו של עובר העובר פוסל ואינו מאכיל דברי ר' יוסי אמרו לו מאחר שהערת בנו על כתי ישראל לכהן על כתי לכהן ומת והנחה מעוברת לא יאכלו עבדיה בתרומה מפני חלקו של עובר

דברי ר' יוסי מפני חלקו של עובר ר"ל כשהניח המת בנים רבים מאשתו בת ישראל והניחה מעוברת הדין נותן שלא יאכלו עבדיה בתרומה לפי שהם ירושה מכל האחים ועובר במיני זר הוא וכשכיל חלק ח עובר לא יאכלו עבדים בתרומה והרחיקו חכמים זה ואמרו ל"ה אם אתה אומר שחלקו של עובר פוסל ושהוא קונה כמו כן בתרומה לכהן כשהניח בנים והניחה מעוברת לא יאכלו עבדיה בתרומה שזה עקר ילד מאכיל שאינו ילד חינו מאכיל ויהיה שער קושייתם ע"י כן מאחר שהערת בנו על כתי ישראל לכהן כך אתה צריך להעיד על כתי לכהן לכהן ומת והניחה מעוברת ואמנם סברת חכמים הוא יזון שיש לו בנים יאכלו עבדיה בתרומה אע"פ שהיא מעוברת והעקר אנחנו אין קנין לעובר והלכה כחכמים

ד

העובר והיובם הארוסין והחרשוכן תשע שנים ויום אחד פוסלין ולא מאבילין ספק שהוא כן תשע שנים ויום אחד ספק שאיננו ספק שהביא שתי שערות ספק שלא הביא נפל זבית עליו ועל בת אחיו ואין ידוע אי זה מהן מת ראשון צרתה חולצת ולא מתייבמת

פוסלין ולא מאבילין עיניו אם זיתה בת ישראל מעוברת מכהן או שנותרת יבם לכהן או מאורסת מן מכהן או בעלה כהן קרם או כהן בן תשע שנים ויום אחד לא תאכל בתרומה לפי שהם קונים קנין גמור ואם היתה בת כהן מע מעוברת מישראל ושאר הענינים הנזכרים כפסלה מלאכול בתרומה לפי שהם קונים קנין קנין וכיון באמרו בן תשע שנים ויום אחד לפי עמק דברינו הוא בן תשע שנים ויום אחד ביאתו ביאה וכבר באר בתלמוד שאמר כבאן בן תשע שנים ויום אחד פוסל אמנם זה בפסול בהנחה כמו אם יהיה חלל בן תשע שנים ויום אחד ובא על הבהמה ש פסלה מלאכול בתרומה או תקיה גרושה וחלוצה ובא עליה בן תשע ש שנים ויום אחד שהיא גש בן בתחלה וכפסלה להנחה ואם כפסלה הספק אם פוסל בן תשע שנים ויום אחד או שנות מכן תשע פסל מן התרומה מן הכהונה כמו שפרשנו אע"פ שהוא ספק וכמו כן אם כשבא על זביתו ופסל הספק אם הוא בן תשע שנים ויום אחד קנה כמו שיתבאר או הוא שפגת ואין ביאתו ביאה או אם חלץ האיש ליבמתו ופסל הספק אם הביא שתי שערות והחליצה בימורה או לא הדין בכל זה לחומרה והוא מה שאמרו חולצת ולא מתייבמת וכשיהיה שם אחד מאלו עה ואע"פ שדין בזה הדין ואחר כך חזר למין ממין הספק וזאת אמרו כפסל הביית עלינו ועל בת אחיו שאין חנו יודעין מי מהם מ זית תהא שאלו ידענו שבת אחיו מתה בתחלה היתה צרתה מותרת

לאחיו כאשר הקדים לנו באמרו וכולן קמתו וכו' ואלו ידענו שהיא מת בתחלה היתה צרתה פטורה מן החליצה ומן היבום ומיבני ספק שנתחשט הספק חולצת ולא מתייבמת

האונס זה המפתה והשוטה לא פוסלי ולא מאבילין ואם איתם ראויין לכא בישראל הרי אילו פוסלין כיצד ישראל שכא על כתי לכהן תאכל בתרומה עיברה לא תאכל נתחזק העובר שבם שבמעיה תאכל כהן שכא על כתי ישראל לא תאכל בתרומה עיברה לא תאכל ילדה תאכל נמצא כחו של בן גדול משל אב ו העבד פוסל משום ביאה ואינו פוסל משום ורע כיצד כתי ישראל לכהן לכהן ובת כהן לישראל וילדה ממנו כן והלך הכן ונכבש על השפחה וילדה ממנו כן הריזה עבד היתה אם אביו בת ישראל לכהן לא תאכל בתרומה ובת כהן לישראל תאכל בתרומה

אמרו פוסל משום ביאה כשבא על אשה עשאה זוכה ופסלה מן הכהונה לפי שאינו ראוי לכא בישראל ולכך בעלתו בעלת זנות ואין פוסל משום ורע כמו שאמר לפי ש שהעקר אנחנו אין חיים לעבדים

ממור פוסל ומאכיל כיצד בת ישראל לכהן ובת כהן לישראל וילדה ממנו בת ות והלכה הבת ונשאת לעבד ונשאת לגברי וילדה ממנו בן הרי זה ממור היתה אם אמו בת ישראל לכהן תאכל בת בתרומה ובת כהן לישראל לא תאכל בתרומה

זית האלמנה על דעת מי שאמר גוי ועבד הבא על בת ישראל הנלד ממור והרבה בתלמוד נושא ונותן בזה ופסקו גוי ועבד הבא על בת ישראל הנלד פטר בין בפניו בין באשת איש בין באונס בין ברצון

ח

כהן גדול פעמי' שהוא פוסל כיצד בת כהן שנשאת לישראל וילדה ממנו בת הלכה הבת ונשאת לכהן וילדה ממנו בן הרי זה ראוי להיזח כהן גדול עומד ומשמש על גבי המזבח מ מאכיל את אמו ופוסל את אמו אמו חזאת אומרת לא כבש כהן גדול שהוא פוסל מן התרומה

ומן העקרים שלכו טבל זמן שיהיה לכהנת ורע מישראל בין שהיו זכרים או נקבות לא תאכל בתרומה ולשון ספרא וכן אין לה אין לי אלא כבה בתה ובת כבה ובת בתה וכן בתה וכן בת בתה מניין תלמוד לומר חרע אין ל לה עיני עליה ל' תדין על הזרע וזרע הזרע עד שיכלה ועל זה הד דרמיון בעצמו אם היתה ישראלית לכהן כל זמן שהיה לה ממנו זר זרע או זרע הזרע עד קוף כל הדורות תאכל בתרומה

פרק שמיני הערל וכל הטמאים לא יאכלו הת בתרומה נשיהם ועבדיהם יאכלו פצוע רבא וברות שפכה הם ועבדיהם אוכלי נשיהם לא יאכלו ואם לא ידעה משנעשה פצוע רבא וברות שפכה הרי אלו יאכלו

הטעם בהיות כהן ערל לא יאכל בתרומה נקדשים מה שבאמר בפסח תושב ושכיר לא יאכל כו ואמר תושב כהן ושכיר לא יאכל כו וכמו שהעיר ר' חנו אובל פסח לאמרו וכל ערל לא יאכל כו כמו כן לא יאכל הערל בתרומה וקדשים וכבר ידעת שם שפצוע רבא וברות שפכה בעילתן בעילת זנות

ב

אי והו פצוע רבא כל שנפצעו בצים שלו אפילו אחת מהן וברות שפכה כל שנפצת הגיד ונשתתיד בעטרה אפילו כחוט כ כשר פצוע רבא וברות שפכה מותרת בגיורת ומשחורר ואינו אסורין אלא מלכא בקהל שנאמר לא יבא פצוע רבא וברות שפכה בקהל ה

וממה שאתה צריך לידע שכשנפגע הגיד אז חוטי הכנים כמו כן אונ
כברתו הכנים אז נקב הגיד אז נקבנו הכנים וכלל כל חולי שי
שיתקיים בבלי הזרע ממה שיחייב חכמת הטבע שהוא לא יזרע בהן
הרי הוא פסול

ב עמנו ומאבי אסורין ואסורם אסור ע
עולם אבל נקבותיהן מותרות מיד מצרי וארומי אינם
אסורין אלא עד שלשה דורות אחד זכרים ואחד נקבות
אמר ר' שמעון קל וחומר הדברים ומה אם במקום שא
שאסר את הזכרים אסור עולם התיר את הנקבות מיד
מקום שלא אסר את הזכרים אלא עד שלשה דורות א
אינו דין שנתיר את הנקבות מיד אמרו לו אם הלכה נ
נקבל ואם לדין יש תשובה אמר להם לא כי הלכה אנ
אומר ממורים ונתינים אסורים ואסורם אסור עולם א
אחד זכרים ואחד נקבות

התשובה שאפשר להם להשיב
בה לר' שמעון שיאמרו לו מה לעמון ומנא שכן כתפיש טעמן ע
על דבר אסור לא קדמו אתכם האיש רכב לקדם ולא האשה תאמר ב
במנאי וארומי שלא תלה ריחוקם בשלשה דורות ברב בעולם ויזין
הלכה בר' שמעון

אמר ר' יהושע שמעתי שהסרים חולץ
וחולצין לאשתו והסרים לא חולץ ולא חולצין לאשתו
ואין לי לפרש אמר ר' עקיבא אנא פארש סרים אדם ח
חולץ וחולצין לאשתו שהיתה לו שעה הכושר וסרים
חמה לא חולץ ולא חולצין לאשתו שלא היתה לו שעת
הכושר ר' אליעזר אומר לא כי אלא סרים חמה חולץ
וחולצין לאשתו שיש לו רפואה וסרים אדם לא חולץ ו
ולא חולצין לאשתו שאין לו רפואה העיד ר' יהושע בן
בתירה על בן מנוסת שהיה בירושלם סרים אדם ויבמו
את אשתו לקיים דברי ר' עקיבא

הלכה כרבי עקיבא
שאמר סרים אדם חולץ וחולצין לאשתו וכמו כן לרעתו מייבמין ל
לאשתו ואמנם אמר ר' עקיבא חולץ חולצין לאשתו שלא דבר א
אלא בחליצה ומכאן הוא סרים אדם אינו מייבם לפי שהוא אסור
לכא בקהל ומינים לומר באמרים סרים חמה שלא ראה חמה מע
מעולם אלא והוא סרים ר' משעת יצאתו לעולם יבא סרים ר' מ
מכונן מתשמיש

ג הסרים לא חולץ ולא מייבם וכן
אילונית לא חולצת ולא מתיבמת הסרים שחולץ ליבמתו
לא פסלה בעלה פסלה מפע שהיא בעלת זנות
ד וכן אילונית שחולצו לה
אחים לא פסלוה בעלה פסלוה מפע שהיא בעלת ז
זנות

זה הסרים הוא סרים חמה בר' עקיבא לפי שהוא דומיא
דאילונית שאינו בדי אדם והיות בעלתה בעלת זנות אינו כשכל
שהיא אילונית אלא כשכל שאינה בת יבום ובעלה אחים והיא א
אסורה עליהם

ה סרים חמה בהן שנשא בת ישראל
מאכילה בתרומה ר' יוסי ור' שמעון אומרים אנדרונינום
שנשא בת ישראל מאכילה בתרומה ר' יהודה אומר ט
טומטום שנקרע ונמצא זכר לא יחולץ מפע שהוא כס
כסרים אנדרונינום נושא אבל לא נשא ר' אליעזר א
אומר חייבין עליהם בזכר

דברי ר' יוסי ור' שמעון ככאן
שאנדרונינום שנשא בת ישראל מאכילה בתרומה ר' אהי שהוא זכר
חלל אחר כך חזר ר' יוסי מזהת הסכר בברייתא ואמר אנדרונינום

כריה בפני עצמו ולא הפריעו בו אם זכר אם נקבה והלכה כר'
יוסי כפי מה שנתבאר בדבריו בברייתא ולכך הדין הוא שאינו מ
מאכיל בתרומה לפי שהוא ספק וכפיקא דאיקורא לחומרא וואחר ש
שנתקיים חללנו סרים אדם חולץ וחולצין לאשתו אין הלכה כר'
יהודה והלכה כר' אלעזר באמרו חייבים עלינו סקילה כזכר כזכר
אונתו משכב זכר חלל אם שכב אונתו במקום נקבנותו אין חייבים ע
עליו סקילה כזכר

ו יש מותרות לבעליהן ואסורות ל
ליבמיהן מותרות ליבמיהן ואסורות
לבעליהן מותרות לאו ולא ואסורות לאו ולא
אלו מותרות לבעל הן ואסורות ליבמיהן בהן הדיוט ש
שקדש את האלמנה ויש לו אח בהן גדול כשר שנשא
כשרה ויש לו אח חלל ישראל שנשא ישראלית ויש לו
אח ממזר ממזר שנשא ממזרת ויש לו אח ישראל
מותרות לבעליהן ואסורות ליבמיהן

אמרו כשר לכשרה לר'
כהן כשר וכהנת כשרה והנראה מזהת המענה שכהנת כשרה אסורה
לחלל זמה מאמר דחוי לפי שעתק חללנו לא הזוהרו כשרות להכשר ל
לפסולין אלא מותר חלל ככהנת כשרה

ז ואלו מותרות ליבמיהן
ואסורות לבעליהן בהן גדול שקדש את האמנה ויש לו
אח בהן הדיוט כשר שנשא חללה ויש לו אח חלל ישראל
שנשא ממזרת ויש לו אח ממזר ממזר שנשא ישראלית
ויש לו אח ישראל מותרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן

מה שחייב לומר כאן קדש ולא אמר נשא לפי שאלו נשא תהיה חללה
ואסורה חשבו לכהן הדיוט ותהיה אסורה לזה ולזה

ח אסורות
לאו ולא לו בהן גדול שנשא את האמנה ויש לו אח בהן נ
גדול או בהן הדיוט כשר שנשא חללה ויש לו אח כשר
ישראל שנשא ממזרת ויש לו אח ישראל ממזר שנשא י
ישראלית ויש לו אח ממזר אסורות לאו ולא ושאר כל ה
הנשים מותרות לבעליהן וליבמיהן

ט שניות מדברי סופרים שניה לבעל ולא שניה
ליבם אסורה לבעל ומותרת ליבם שניה ליבם ולא שניה
לבעל אסור ליבם ומותרת לבעל שניה לזה ולזה אסורה
לזה ולזה אין לה בחובה ולא פירות לא מזונות ולא
כלאות והולד כשר כופין אותו להוציא אמנה לכהן גדול
גרשה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתנית לישראל בת
ישראל לממזר יש להן כתובה

דעה לומר באמרו בשניה אין
לה כתובה עקר כתובה והוא מנה לבעלה ומאחיה לכתולה אבל ת
תקפת יש לה ואפילו לא הכיר בה ולא מזונות רוצה
לומר בשלנותהו חבלה במזונותיה והיה בעלה כמדרכת הים כש
כשיבא בעלה לא יחייבנהו לפרוע זה החוב כמו שיחייבנהו בנישואין
במזוין כלל עבדיה וכלאות מה שנסתמשה בבדיה וכליה עד ש
שכלו וכאכדו כלם לא תוציאם ממנו ומה שאנו אומרים שחין לה כ
כלאות כלאות של ככסי מלוגאבל של ככסי כאן ברזל יש לה וזה הדין
חומס הוא קנס לשנייה על העברה לפי שהדעת נוטה אחר שאין לה
כתובה שלא יהיו לבעל חקי הנשואין ולא יהנה מככסי מלוגאבל ה
מזד הקנס עשינו ככסי מלוגאבל ככסי שאר הכספים והעקר חללנו ב
ככל מי שיש לו ככסי מלוגאבל שאמרו עיילא ליה גלימא פירא הני ו
ומכסי ביה עד דבאלי והיא הלכה פסוקה ולכך לא יתחייב הבעל ב
ככלאות ככסי מלוגאבל כשזד וכשתבה בזה הענין דין השניה
כדין זולתה וזה כלו בשאין כלאותיה קיימין כמו שפרשנו אבל כ
כשכלאותיה קיימין אידי ואידי אית לה רוצה לומר כלאות של ככסי

כתוב בתורה מלחם
אכיה האכל ואמר חכמים מלחם ולא כל לחם וכא בקבלה חזונית
היא לתרומה ואינה חזונית לחמה נסוק וכבר הודעתך שמעשר ראשון
מותר לזרים

פרק עשירי
האשה שהלך בעלה למדינת הים
ואמר לה מת בעליך ונשאת ואחר

כך בא בעלה תצא מזה ומזה וצריכה גם מזה ומזה ואין
לה כתובה ולא פירוד ולא מזונות ולא בלאות על זה ועל
זה ואם נטלה מזה ומזה תחזור והולד ממור מזה ומזה לא
זה וזה מסמאים לה ולא זה וזה וכאם לה לא במציאתה
ולא במעשה ידיה ולא בהפר נדריה היתה בת ישראל ג
נפסלה מן הכהונה וכת לוי מן המעשר וכת בהן מן ה
התרומה אין יורשין של זה ויורשין של זה יורשין ב
כתובתה מתו אחיו של זה ואחיו של זה חולצין ולא מ
מייבמים ר' יוסי אומ' כתובתה על נכסי בעלה הראשון
ר' אלעזר אומ' הראשון וכאי במציאתה ובמעשה ידיה
וכהפר נדריה ר' שמעון אומ' ביאתה או חליצתה מאחיו
של ראשו פוטרות צרותיה ואין הולד משיני מכור
נשאת שלא ברשותו מותרת לחזור לו

מן העקרים שהם אכלנו שכל מי שזנתה אשתו תחתיו אכורה עליו
ועל מי שזנתה עמו לפי שכ' בסוטה נטמאה נטמאה שני פעמים וכא
בקבלה טמאה לבעל טמאה לבעל ולפיכך חייבנו בהן תצא מזה
ומזה חשבי שהיא שוגגת לפי שהיא נעשית זונה וחייב הבט מן ה
הראשון מבואר ואמנם מן השני גורה שמא יאמר אשת איש יוצאה
בלא גט ולא יתחייב אחד מהם בכתוב' ולא תנאי' כתוב' לפי שהדין
הכריח שניהם לברש' ואין דינה כדין אשת בהן שנסכית שבעלה חייב
בכתובתה' ואחזור למה שאמרנו ולא בלאות' דל לא מה שנאמר ו
ונכפד מכבסי נאן ברזל ולא מכבסי מלוג' אין מוניאים מהם ואם ה
היו הכלאות בעין היא תקחם בלא ספק שהעבד אכלנו שהיא לא ה
השפירה בלאותיה הקיימין ולא פירות שאין מוניאין מהם מה ש
שהגבי צ' אכלם מפירות נכסיה וכמו כן אין לה תוספת בכתובתה
ואמרנו הולד ממור מזה ומזה ר' אש כשכא עליה הראשון ש
שכית והיא החת השני קודם שתקבל ממנו גט הולד ממנו והוא ממור
מדרכין והולד משיני ממור מדאורייתא ולכך הולד מראשון אסור ב
בממזרותו אסור בבית ישראל' וזמן העקרים אשת ישראל שזנתה לא
נפסלה מן המעשר אכל כפסלה בכאן משום קבס' ואין הפרש בין
נשאת ברשות' בר בין שלא ברשות' בר ואפי' העירו שני עי' במיתתו
ולא כאמר מאי הנה לה למיעבד אלא כל זמן שיכא בעלה הראשון
הצא מזה ומזה' וכל הדרכים האלג' בה' ואין הלכה לא כר' יוסי ג
ולא כר' אלעזר ולא כר' שמעון

ב
נשאת על פי בית דין תצא ופטורה
מן הקרבן' שלא על פי בית דין תצא וחייבת בקרבן'
יפה בוחן של בית דין שפטורה מן הקרבן' הזורה בית
דין להנשא והלכה וקלקלה חייבת בקרבן'

זאת הלכה דחזיה' אכל
היא חייבת קרבן מכל הנדד'ין' לפי שהעקר אשר הוא אכלנו בענושה
בהנדרות' בר' שהוא פטור מן הקרבן' יש לו תנאים רבי' כמו שיתבאר
בתחלת הוריות ובהתקבן' אלו התנאים יהיה הענושה פטור' ואלו
התנאים אין בכאן מהם גם אחר ולכך האשה נבעלה השני חייבין ב
קרבן' לפי שהן שוגגין וזה הקרבן מטאת נקבה מן הנאן'

ג
האשה שהלך בעלה ובנה למדינת הים יאמר לה מת ב
בעליך ואחר כך מת בנך ונשאת ואח' כך אטורו לה הלוי
הדברים תצא והולד הראשון והאחרון עמוד

מלוג ושל' ככסי נאן ברזל ועני' שאמרנו אין לה פרות' שהיא לא תניא
מיד הבעל מה שאכל מן הפירות לא מכבסי מלוג ולא מכבסי נאן ב
ברזל לפי שיעלה על הרעת אחר שהנשואין בעברה שאין לו פירותו
והיא תניאם ממנו' וכאמרנו באלמנה לכהן גדול וחברותיה יש להן
כתובה וכן בלאות ומזונות ופירות רובה לומר שהיא תניא ממנו
פירות שאכל ותזון מכבסיו אחר מותו חבל בחייו אין לה מזונות לפי
שיש לנו להכריחם על הגירושין ואין לנו לשכב להם שום בר' שי
שיתקיימו יחד וזה כלו כשהסירו בהם אב' לא הכירו בהם מן להם לא
כתובה ולא פירות ולא בלאות ולא מזונות אכל תוספת יש להם' ומה
שאמרנו באלמנה לכהן גדול וחברותיה כשלא הכיר בהם אין להם
בלאות' במה שנאכרו מכבסי הפסד נאן ברזל לפי שהם ברשות' הב
הבעל קיימי ולכך לא תניאם ממנו אפילו אם נאכרו בעין' אכל כ
ככסי מלוג' דברשות' האשה כל מה שנאכר מן הכלאות חייב בהם ו
זה כולו בר' ליתקו בעיניהו חבל איתנהו בעיניהו לבלאות' אדי' וא
נאדי שקלא וחי' לה' יטעם שאין לשנייה כתובה וחייבי' לחזון מן ה
התירה יש להן כתובה לפי שהללו דברי סופרים ונריכין חזוק והללו
דברי תורה ואין נריכין חזוק

ב
בת ישראל מאורסת לכהן
מעוברת מכהן שומרת' יבם לכהן וכן בת בהן לישראל
לא תאכל בתרומה' בת ישראל מאורסת ללוי מעוברת
מלוי שומרת' יבם ללוי וכן בת לוי לישראל לא תאכל ב
במעש' בת לוי מאורס' לכהן ומעובר' מכהן שומרת' יבם
לכהן וכן בת בהן ללוי לא יאכלו בתרומה ולא במעשר'

כבר כתבאר שהעובר וסיבם והארוסין פושלין ולא מאכילין ואלוה
המשניות אמנם הם דעת ר' מאיר שאומר מעשר ראשון אסור לזרים
אכל הגריחה מן התלמוד שמעשר ראשון מותר לזרים' ומה שאמר
ר' מאיר בכאן כי בת בהן לא תאכל בתרומה ולא במעשר רונה לומר'
אין חולקין לה מעשר' בבית הגרונות גזירה משום גרושה' בת ישראל
שהיא אסורה לאכול מעשר' לדעת ר' מאיר אחר שכתב' גרושה מן הלוי ו
וכשחלקה בבית הגרונות בעודה עם הלוי לא יורדע לבני אדם שב
שכס' ב' בעלה היא אובלת אכל יחשבוה לניה ולכך לא תחלוק אשה
לדעת ר' מאיר בבית הגרונות כלל בין שתהיה לניה או כהנת' גורה
משום גרושה' בת ישראל' ואמרנו בכאן מאורסת' כמו כן אפילו היתה
נשואה בת לוי לכהן או בת בהן ללוי אין חולקין לה בבית הגרונות א
אכל אחר מאורסת' לפי שאמר במה שקדם בבית ישראל' לכהן מח
מאורסת' לכהן שהיא מאורסת' דוקא לפי שזם היתה נשואה תאכלו'

ג
בת ישראל שנשאת לכהן תאכל בתרומה מת ולה ממנו
בן תאכל בתרומה נשאת ללוי תאכל במעשר מת ולה מ
ממנו בן תאכל במעשר נשאת לישראל לא תאכל לא ב
בתרומה ולא במעשר' מת בנה מישראל תאכל במעשר
מלוי תאכל בתרומה מת בנה מכהן לא תאכל לא ב
בתרומה ולא במעשר'

כל זמן שהיה לישראלית זרע
מכהן כפי מה שפרשתי בפרק שביעי תאכל בתרומה וחזה נסוק וכן
עישו היה בתרומת הקדשים תאכל כמורס מן הקדשים תאכל'

ה
בת בהן שנשאת לישראל לא תאכל בתרומה' מת ולו
ממנו בן לא תאכל בתרומה נשאת ללוי תאכל במעשר'
מת ולה ממנו בן תאכל במעשר נשאת לכהן תאכל ב
בתרומה מת ולה ממנו בן תאכל בתרומה מת בנה מכהן
לא תאכל בתרומה מלוי לא תאכל במעשר מת בנה מ
מישראל חזרת לבית אביה על זו נאמר ושבה אל בית
אביה בעזריה מלחם אביה תאכל'

מתור בשנה וברביעית ופוטרות צרותיהם ואסור בשלישית וכחמישית ואין ביאת מהן פוטרת צרתה

אמרנו מתה מתה ר"ל אמרו לנו מתה ומן המכובד כשתהיה לכה אחת רחל מן האב בלבד ורחל אחות רבקה מן האב בלבד שהזנוג בלילה ורבקה מותר לפי שאין ביניהן קורבה כלל ועל זה הענין תתבאר ההלכה במהרה

בן תשע שנים ויום אחד הוא פוסל על ידי אחים ואחים פוסלים על ידו אלא שהוא פוסל תחלה והאחים פוסלים תחלה וסוף יא כיצד בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו ופסל על ידי אחים באו עליה אחים עשו בה מאמר נתנו גטאו חלצו פסלו על ידיו יב בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו ואחר כך בא אחיו שהוא בן תשע שנים ויום אחד עליה פסל על ידי ר' שמעון אומר לא פסל

מן העקרים הוא שכן תשע שנים ויום אחד ביאתו ויש לו גט ויש לו מאמר אבל אינו גט במזדון ואינו מאמר במזדון כפיין פוסל תחלה ר"ל במאמר לפי שאם נתן אחיו הגדול מאמר ביבמתו ואחר כך נתן הוא מאמר אינו פוסל על ידי אחיו הגדול אבל הוא בחלו לא נתן שום דבר אבל כביאה הוא פוסל לשלם בין בת בתלה בין בסוף והעקר חלצו עשו ביאת בן תשע שנים ויום אחד במאמר הגדול וכבר ידעת מן הפרק החמישי דין מאמר אחר מאמר ועל זה תעשה הקטן ואין הלכה כר' שמעון

בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו ואחר כך בא על צרתה פסל על ידי עצמו ור' שמעון אומר לא פסל בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו זכות חולצת ולא מתיבמת נשא אשה ומת הרי זו פטורה

כבר בארנו שמאמר גדול כביאת בן תשע שנים ויום אחד ומתקדמו גם כן אשת קטן ואשת שוטה פטורות מן החליצה ויין הייבוס ולפיכך נשא אשה ומת פטורה מן החליצה ומן הייבוס

בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו משהגדיל נשא אשה אהרתא אם לא ידע הראשונה משהגדיל השניה או חולצת או מתיבמת הראשונה חולצת ולא מתיבמת ר' שמעון אומר מיבם לאי זו שירצה וחולצת לשניה אחד שהוא בן תשע שנים ויום אחד ואחד בן עשרים שנה שלא הביא שתי שערות

היות הראשונה חולצת ולא מתיבמת לפי שביאת בן תשע שנים במאמר בגדול וכבר נקדם לך שאם נתן גדול מאמר ליבמתו ומת חולצת ולא מתיבמת וכן עשרים שנה שלא הביא שתי שערות אם נראו בו סימני סרים הוא סרים חמה ואם לא נראו בו הרי הוא במדרגת קטן לכל המונות ויטו בענייני התשמיש כדן בן תשע שנים ויום אחד עד שיגיע לחיים ושלשים שנה וכשיהיו לו יותר על חמש ושלשים שנה ולא הביא שתי שערות הרי הוא סרים חמה או חבש שלא נראו בו סימני סרים וסימני סרים הם כל שאין לו זקן ושערו לקו ר"ל שערות ראשו דקים חלשים מאד וכשרו מחליק וחין ממימי רגליו מעלין רתיחה ומגיל מים ואינו עשה כיפה ר"ל העברק קלוח הזרוע ושכבת זרע ודוה ר"ל שמראיתו כהה ואין מימי רגליו מ מחמיצין ורוחן בימות הבשמים ואין כשרו מענה הכל כשאר הכריאים וקולו דק עד שאינו ניכר בין קולו לקול הכשים וכשיראו בו אחד מאלו הסמנים וכשלמו בו עשרים שנה ולא הביא שתי שערות הרי הוא סרים חמה וכתבאי שלא יהיו בזקנו שתי שערות חז יותק לפי שבשיהיו בזקנו חפלו שתי שערות לא יהיה סרים עד שיהיו כולו ויהיה בן עשרים שנה ומכאן יתבאר לך ששתי שערות הכזכות

ר"ל באמרנו הראשון והאחרון אשר נולד לפני שמונה ולאחר שמונה וזהו דעת ר' עקיב' דכבר יש ממזד מחייבי לאוין שהיבמה אסור לאו היא שכל לא תקיה אשת המת חונה ואין הלכה כר' עקיב'ה

אמרו לה מת כנען ואחר כך מת בעליך ונתיבמה ואחר כך אמרו לה חילוף היו הדברים תצא והולד הראשון והאחרון ממור

ה אמרו לה מת בעליך ונשאת ואחר כך אמרו לה קיים היה ומת הולד הראשון ממור והאחרון אינו ממור ו אמרו לה מת בעליך ונתקדשה ואח' כך בא בעלה מותרת לחזור לו אעפ' שנתן לה האחרון גט לא פסלה מן הכהונה זה מדרש ר' אלעזר בן מתיה אשה גדרשה מאישה לא מאיש שאינו אישה

כל מה שאמר הנולד הראשון והאחרון ממזד ר"ל שכלד לפני שמונה ולאחר שמונה כמו שזכרנו במה שקדם ומאמר ר' אלעזר אמיתי וזה הפסוק עביון אחר והוא כשיכתוב אדם גט לאשתו ויבאר בו שהוא מברש אשתו מ ממזנו ויכתובה חסונה על שאר בני אדם כגון שיאמר לה הרי את מ מגרשת ממני וחי את מותרת לכל אדם בלא ספק הגט הוא פסול ו יהיה חספה בעלמא אבל היא חסונה לכהן כזה הגט נאכזה מותרת להכסף עד שיכתוב לה גט כשר לפי שכלאמר גרושה מאישה חפילו לא כתבשה אלא מאישה וזהו ריח הגט שפוסל ככהונה

מי שהלכה א אשתו למדינת הים באו ואמרו לה מתה אשתך ונשא את אחותה ואחר כך באת אשתו מותרת לחזור לו הוא מותר בקרובות שנה והשנה מותרת בקרוביו ואם מ מתה הראשונה מותר בשניה

אמרו לו מתה אשתך ונשא את אחותה ואחר כך אמרו לו קיימת היית ומתה הולד הראשון ממור והאחרון אינו ממור ר' יוסי אומר כל שהוא פוסל על ידי אחרים פוסל על ידי עצמו וכל שאינו פוסל על ידי אחרים אינו פוסל על ידי עצמו

ידוע הוא שאין קדושין תופסין בעדיניות וכאמר בשוטה ושכב איש אשתו וכן בקבלה שכתבה אוסרתה ואין שכיבת אחותה אוסרתה וזה מן הדין כי האדם כשזוכה עם קרובות אשתו לא תאסר עליו אשתו ומאמר ר' יוסי נריך ביאור גדול שתבא קמא ביאר דבריו כפי מה ששמענו יוסי ממונו שאם יהיה עקב וישמעאל כשואין להם ורחל יעקב נשא להם והלך ושמעאל ולא לה למדינת הים ושמעאל יעקב שמתו שניהם נשא יעקב לרחל אחר כך ב באו ושמעאל ולא וידוע הוא שרחל חסונה על ושמעאל בעלה בלא ספק לפי שהיא זריכה גט מיעקב וכל הדרכים החלה בה כמו שנקדם אבל לאה מותרת ליעקב בעלה בין שהיתה לאה מחוסרת ל ליעקב או כשואה לפי שאין שכיבת אחותה אוסרתה וחולק ר' יוסי על זה נאמר שאם תקיה לאה מאוסרת ליעקב בלבד תיאסר עליו לפי ש שאפשר תבאי היה לו בקדושיה ולא בתקיים התכחי וכשואין גמורים היו כשואי אחותה רחל וזריכה רחל ממנו גט וכפסלה לבעלה וכמו שפסל על ידי אחרים פסל על ידי עצמו אבל אם היתה לאה כשואה ל ליעקב ידוע הוא שאין קדושין תופסין באחותה ואינה זריכה רחל מ גט ולכך מותרת שתחזור לישמעאל בעלה ולא תיאסר עליו לפי שלא קבלה גט וכמו שלא פסל רחל על בעלה לא פסלה אשתו והלכה כר' יוסי במה שאסר חזרת הארסה ליעקב בלבד

אמרו לו מתה אשתך ונשא את אחותה מאכיה מתה ונשא את אחותה מאמה מתה ונשא את אחותה מאכיה מתה ונשא את אחותה מ מותר כראשונה ובשלישית וכחמישית ופוטרות צרותיהם ואסור בשנה וברביעית אין ביאת אחת מהן פוטרת צרתה ואם בא על השנה לאחר מיתת הראשונה

ככל מקנה באיש ובאשה אינו נזנה לומר שימחו באי זה מקנה ש
שיהיה בגוף אלא מתבא השערות שימחו
בגוף במקומות הידועים שהשער נומח בו ודע זה

פרק אחד עשר נושאין על האנוסה ועל המפותה
האנוסה והמפותה על הנשואה חייב
נושא הוא אדם אנוסה אביו ומפותה אביו אנוסה בנו ו
ומפותה בנו ר' יהודה אום באנוסה אביו ובמפותה אביו

הדין בזאת ההלכה לפי מה שאניד וזה כי האדם כשנחמד עם אשה
על הצד שנקדם לנו בענין הכטעון מן השפחה ונתברר החמד עמה
אין הדין נותן שימחו לו לישא אשה מקרובות זאת האשה שנתברר
עליו החמד עמה דל באמרו הקרובות הם הקרובות שנאמר הכיאה
עמהם וכמו כן באכזה אדם אשה או פתה אין לו רשות להכשא עם
הקרובות המיוחדות באכוסתו ומפיתתו שאינו מותר לו לבא עליהן
וזאת המניעה מירבין והסבה שלא כחוק בעוברי עברה לפי שאם
ישא קרובותיה יתגבר עליה וואם נשא קרובת אכוסתו או מפיתתו
שבעטן עליה אין מונעין אותה מייבם ואם מתה מפיתתו או אכוסתו
מותר לו לישא קרובותיה לפי שנסתלקה הסבה ואמרו נושאין על
האנוסה ר' אהר מותה נר' יהודה מביא ראיה ממה שכל לא יגלה כסף
אביו כסף טרחה אביו לא יגלה ואין הלכה כר' יהודה

ב גיורת שנתגיירו
בניה עמה חולצין ולא מייבמים אפי' הורתו של ראשון
שלא בקדושה ולירתו בקדושה והשע הורתו ולירתו
בקדושה ובן השפחה שנשתחררו בנה עמה
זה מכואר
לפי שריני הקורבה אינו נוקב בקרבת הגנים והעברים

ג חמש נשים
שנתערבו ולדותיהן הגדילו התערובות ונשאו נשים י
ומתו ארבעה חולצים לאחת ואחת מיבם הוא ושלישה
חולצין לאחת ואחת מיבם נמצאו ארבע הליצות ויבום
לכל אחת ואחת

עקר זאת המטנה שיהיה לכל אחד מאלו הנשים בן
ידיע אחרי בן הנלדו חמשה בניו אחרי וכתערבו ומתו התערובות
ונשחרו החמשה הידועים ריבם כמו שאניד וזה כל זמן שיחלבו א'
ארבעה לאחת מהם ישאכה החמישי והוא מותר ממה כשפך אם ה'
היתה זאת אשת אחיו עליו ייבם אותה ואם היא אשת ממי שאינו א'
אחיו כבר הלך לה אחי בעלה לפי שכבר הלך כל אחד מארבעה וכל
אחת מהן יחלון לה ארבעה אחים תחלה ואחר ישאכה החמישי אחר
השלמת חליבות הארבע ואחר יחזור זה ששאר ויהיה מכלל הארבעה
שחולצין לשביע ייבם אותה אחר מי שחלבו לראשונה ועל דרך זה ע'
עד שתהיו החיות כשים אצל החמשה אחים וזה לפי שיהיה כל אחד
מן האחים מקיים מצות יבום וזה רשות גאם חלבו כולם לכל אחת מ'
מהן אין נדיך לומר שהן הותרו להכשא לאחריהם

ד האשה שנתערב
ולדה בולד בלתי הגדילו ההערובות ונשאו נשי ומתו
בני הכלה חולצים ולא מייבמים שהוא ספק אשת אחיו
ואשת אחי אביו ובני הוקנה או חולצים או מיבמים ש'
שהוא ספק אשת אחיו ואשת אחי אביו ובני הוקנה או
חולצין או מיבמין שהוא ספק אשת אחיו ואשת בן אחיו
מתו כשרים בני התערובות לבני הוקנה חולצים ולא מ'
מיבמים שהוא ספק אשת אחיו ואשת אחי אביו ובני ה'
הכלה אחד חולצין ואחד מיבם

אמרו הכשרים ר' הוראין ואמרו אחד חולצין ואחר
מיבם מכורר לפי שאם הוא זה שחלץ בן הכלה וחלץ אשת אחיו הרי
השני הוה בן הזקנה מותר לישא אשת בן אחיו אחר החליצה ואם ה'
היה מי שחלץ בן הזקנה ואשת בן אחיו חלץ הרי לא הוסיף לה החליצה
כלום ואינה חליצה והשני שהוא בן הכלה ייבם אשת אחיו ויקתבא
בבאן כמו כן להקדים החליצה

ה כהנת שנתערב ולדה בולד שפחתה
הרי או אוכלים בתרומה וחולקין חלק אחד על הגורן
אינן מטמאין למתים ואין נושאין נשים בן כשרות בין
פסולות הגדילו התערובות ושחררו זה את זה נושאין
נשים ראויות לכהונ' ואינן מטמאין למתים ואם נטמא
אין סופגין את הארבעים אינן אוכלים בתרומה ואם א'
אכלו אינן משלמים קרן וחומש ואין חולקין על הגורן
מוכרין את התרומה והדמים שלהם ואין חולקין ב'
בקדשי המקדש ואין נותנין להם קדשים ואין מוציאין
את שלהן מידם ופטורין מן הזרוע ומן הלחיים ומן ה'
הקבה ובכורין יהירועה עד שיסתאב ונותנין עליהן ח'
חומרי ישרא' וחומרי כהנים

אלו הדינים כולם בניים על שלשה עקררים אחד
מהם ספקא דאיסורה לחומרא והשני המונע מחברו עליו הראיה ו
והשלישי שהוא לא יחייב לשום אדם בעונש מן העונשים מספק
ואמרו חולקין חלק אחד דל חולקין בחלק האחר שלקחו מן הגורן לפי
שהם נוהגים להם על כל פנים חלק אחד וחומרי ישראל וחומרי כ'
כהנים בקרבנות לפי שמנחת כהן כאמר בה לא תאכל באש תשרף ו
נמנחת ישראל כשרף ממנה הקומץ והשאר כאכל וכשהביא אחד מ'
מהם מנחה כקמחת מנחת ישראל וקמחה קרב בפני עמו ושרידי
כשרפים

ו מי שלא שהתה אחר בעלה שלשה חרשים
ונשאת ולדה ואין ידוע אם בן תשעה לראשון ואם בן
שבעה לאחורון היו לה בעם מן הראשון ובעם מן השני
חולצים ולא מייבמים וכן הוא להם חולצין ולא מייבם ה'
היו לו אחים מן הראשון ואחים מן השני שלא מאותה
האם הוא או חולצין או מיבם והם חולצים ומייבמים

זה כולו מכואר על
העך המפורסם שאשת אחיו מאמו אסורה לעולם ולפיכך חולצין ולא
מייבם וכמו כן הם חולצים לה ולא מייבמים ואמרו הוה או חולצין
או מיבם דל כשמת האם שאין בו ספק וכתבא שאין לו אח ואי ילד
זה יחלון או ייבם אבל ממה כשפך כשמת האחד מן האחים שהם מ'
מאחד מן האבות חולצין ואחר מן האחים שהם מן האב השני מייבם ו
וכתבא שתקדים החליצה כמו שבארנו כמה פעמים

ז היה אחד ישרא' ואחד כהן
נושא אשה הראויה לכהן אינם מטמאים למתים ואם
נטמאו אינן סופגין את הארבעים אינו אוכל בתרומה ו
ואם אכל אינו משלם קרן וחומש ואינו חולק על הגורן
ומוכר את התרומה והדמים שלו ואינו חולק בקדשי ה'
המקדש ואין נותנין לו קדשים ואין מוציאין את שלו מ'
מידו ופטור מן הזרוע ומן הלחיים ומן הקיבה ובכורין י'
יהי רועה עד שיסתאב ונותנין עליו חומרי ישראל ו
חומרי כהנים

ח היו שניהם כהנים הוא
אונן עליהם והם אוננם עליו הוא אינו מטמא להם והם
אינם מטמאים לו הוא לא יורש אותם אבל הם יורשים
אותו ופטור על מכתו ועל קללתו שלו ושל זה ועולה
כמשמר של זה ושל זה ואינו חולק אם היו שניהם ב'
כמשמר אחד נוטלים חלק אחד

אמרו אחד ישראל ואחר כהן דל בעל רחשון
וכעל שני ואונן כקרא האדם שמת לו מי שיתחייב עליו אבילות כמו
שבארנו בפסחים והתועלת בזה שאונן אסור באבילות קדשים ואינו
רשאי שישרת בקרבן כמו שיתבאר במסך אחרון מן הגדילות נאמר א'
אינו יורש אותם על העקד שזכרנו המונע מחברו עליו הראי' ולכל
אחד מהן יורשים וראים ואמרו וכן יורשים איתו בשלא הניח זכעלפי
שירושתי לאביו ושניהם ספק אביו ולכך חולקים לפי שהוא ממון ס'
המוטל כשפך והוא פטור על מכתו ועל קללתו של זה ושל זה כשהכה
זה בזמן אחד וזה בזמן אחד אבל כשהכה שניהם ביחד או שקבל א'

אותם בדבור אחד חייב : ואמרנו כונן חלק אחד בזמן שיהינג' כן ה
האנשים שגבל בהם הספק אי זה מהם הוא אבינו ממשמר אחד ומ
ומכית אב אחד :

פרק שנים עשר מצות חליצה בשלשה דיינים
אפי' שלשתן הדיינות חליצה
במעל חליצתה בשרה באנפיליא חליצתה פסולה ב
בסנדל שיש לו עקב בשר ושאיין לו עקב פסול מן ה
הארכובה ולמטן חליצתה בשרה מן הארכובה ולמעלן
חליצתה פסולה :

הדיינות אינן חכמים אלא שעדיין קראת הלשון
והחליצה מותרת בהן בשעת הדחק ואעפי' שימות חליצה בשלשה על
כל פנים צריך שישלם למינן חמשה לפרסומי מילתא ואין קפידא ב
באותן השנים המשלימין למינן החמשה אם הם תלמידים חו עמי ה
הארץ ואכפליא הוא נדרת מנעל משפתן ארנב : ואמר מן הארכובה
ולמעלה מן הארכובה ולמטה שיקפור רבועות המנעל למעלה מן ה
הארכובה און למטה אכל אם נחתה רגלו או נעקמה וינאה ממקומה
עד שאינו יכול לנעוץ עקבו בארץ כמו חלו שהולכין על הצבעות ר
והדיינים להם אינן החליצה מועלת לפי שהעקר אכלנו צריך לתרונה
לכרעה :

ב חליצה בסנדל שאינו שלו בסנדל של עץ או בשל
שמאל בימין חליצתה בשרה בגדול שהוא יכול להלך
בו או בקטן שהוא חופה את רוב רגלו חליצתה בשרה :
חליצה בליילה חליצתה בשרה ר' איעור פוסל ובשמאל
חליצתה פסולה ר' אליעור מבשיר :

בשל עץ על נוכת שיהיה מחופה עור וזה
כולו כריעבר אבל לכתיחה אינו מות ואין הלכה פתחא קמא באמרנו
חלצה בליילה חליצתה בשרה ולא בר' אליעור בהיותו מכשיר בשמאל :

חליצה ורקקה
אבל לא קראתה חליצת בשרה קראתה ורקקה אבל לא
חליצה חליצתה פסולה קראתה אבל לא רקקה ר' איעור
אומ' חליצתה פסולה ר' עקיבא אומ' חליצתה בשרה אמ'
ר' איעור ככה יעשה בדבר שהוא מעשה מעבב אמר לו
ר' עקיבא משם ראייה ככה יעשה לאיש דבר שהוא
מעשה באיש :
הלכה בר' עקיבא :

ד החרש שנחלץ והחרשת שחלצה והחולצת
לקטן חליצתה פסולה קטנה שחלצה תחלוץ משתגדיל
ואם לא חלצה חליצתה בשרה :

אמרנו שחלץ ולא אמר חלץ לפי שהוא חרש
ואינו שלם כרעת כרי שיתחסו לו המעשה ודין חליצה פסול הכוזבת
בכל זה הערק שאי אפשר בהיכנס אחר כך וחינה מותרת לחחרים
לא אחר חליצה שניה כהכרתה וזאת המעשה לר' מאיר אבל דעת ח
חכמים חליצת קטן חינה כלום וחינה פוסלת : וסלכה כחכמים :

חליצה
בשנים או בשלשה ונמצא אחד מהן קרוב או פסול ח
חליצתה פסולה ר' שמעון ור' יוחנן הכמלר מבשירים
מעשה שחלצה ביום לבינה לבית האסורים בא מעשה
לפני ר' עקיבא והבשיר :

היה זה המעשה בבית האסורים והיה כמו כן
ר' עקיבא בבית האסורים והיו שם עדים העידו בדחיית החליצה
ונפק ההלכה שאי אפשר מכלתי שלשה דיינים לפי מה שנקדם ומיד
תהיה חליצה בשרה :

ו מצות חליצה בא הוא ויבמתו לפני בית דין
והן נותנין לו עצה ההוגנת לו שב וקראו לו וקבע עירו ו
ודברו אליו והיא אומרת מאן יבמי להקים לאהיו שם ב
בישרא וגו' והוא אומר לא חפצתי לקחתה בלשו הקדש
היו אוברים ונגשה יבמתו אליו לעיני הוקטם וחליצה

נעלו בעל רגלו וידקה בפניו רוק שהוא נראה לדיינים
וענתה ואמרה ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית
אחיו ועד כאן היו מקריאים וכשהקרא ר' הקדוש תהת
האלה בכפר אכוס ונמר את כל הפרשה והחוקו להיות
מקריאים את כל הפרשה ונקרא שמו כישראל בית הלוי
הנעל מצוה כריינים ולא מצוה בתלמידים ר' יהודה או
מצוה לכל העומדים שם לומר חלוץ הנעל חלוץ הנעל
חלוץ הנעל :

פי' ענה ההוגנה לו שאם היה הוא קטן בשנים והוא זקנה
או הוא זקן והוא קטנה יועצין לו שיחלוץ ולא ייבם ולא הייתה הוגנת
לו מצד שנתים יועצים לו שייבם יותר משיחלוץ : והלכה כר' יהודה :

פרק שלשה עשר בית שמאי אומרים אין
ממאנא אלא ארוכות ובית
הלל אומרים ארוכות ונשואות בית שמאי אומרים
כבעל ובית הלל אומרים כבעל וביבם בית שמאי
אומרים בפניו ובית הלל אומרים בפניו ושלא בפניו :
בית שמאי אומרים בבית דין ובית הלל אומרים בבית
דין ושלא בבית דין אמרו בית הלל לבית שמאי
ממאנת והיא קטנה אפילו ארכעה וחמשה פעמים אמרו
להם בית שמאי אין בנות ישראל הפקר אלא ממאנת
וממתנת עד שתגדיל ותמאן ותגשא :

טעמו או תמאן ותגשא דל כשמאנה
לא תתארם עי' שגדיל או תמאן ותגשא מיד ובאה הונו בתקום או
אכל שתמאן ותתארם והיא קטנה אין מתייבין אותה בית שמאי לפי ש
שאי אפשר לה המאן פעם שניה לפי שבתים אין ממאנים אלא א
ארוכות כמו שנקדם מדבריהם :

ב אי זו היא קטנה שהיא צריכה למאן
כל שהישיאתה אמה או אחיה לדעתה השיאוה שלא
לדעתה אינה צריכה למאן ר' חנניה בן אנטיגוס אומר
כל תיבוקת שאינה יכולה לשמר את קדושיה אינה צ
צריכה למאן ר' איעור אומר אין מעשה קטנה אלא
במפותה בת ישראל לכהן לא תאכל בתרומה ובת כהן
לישראל תאכל בתרומה :

ענין אמרו חינה צריכה למאן שהיא חינה
צריכה למאן כפי שנים אלא שתלך ותעשה רבונה וזאת שחינה יודיע
לשומר היא שתהיה בת שש שנים או פחות ויש לנו לברוק אותן לפי
אומרו דענין ושתיונתה אחד השם שנים עד תשלום עשר שנים אבל ל
לאחר העשר שנים הרי היא צריכה למאן אפי' היא סבלה ביותר
והלכה כר' חנינא בן אנטיגוס ואין הלכה בר' אליעור אלא שהעקר
אכלנו נמשא קטנה הרי היא באשתו לכל דבר אלא שיונאה במיאן ב
בלא בא : וממה שאתה צריך לידע שהבת ממאנת עד שתביא שתי
שערות לאחר שנים עשרה שנה ויום אחד לפי שקורה הזמן הזה היא
שומא או עי' שידע שהיא חילונית : זה הוא בשנא בא יעליה כיבס א
אחר שתיים עשרה שנה אבל אם כבעלה לאחר שתיים יבשר שנה חינה
יכולה למאן ואעפי' שלא מצינו שתי שערות לפי שנוכח לומר שמה ב
כשרו לפי שכבר נקנית בקדושין דאורייתא דל הכיאה כמו שיתבאר ב
בדושין :

ג ר' אליעזר בן יעקב אומ' כל עובבה שהיא מן האיש
באלו היא אשתו וכל עובבה שאינה מן האיש גאילו
אינה אשתו ד הממאנת באיש הוא מותר ב
בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו ולא פסלה מן דה
הכהונה נתן לה גט הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה
בקרוביו ופסלה מן הכהונה נתן לה גט והחזירה מאנה
בו ונשאת לאחר נתאלמנה או נתגרשה מותרת לחזור לו
מאנה בו וחזירה נתן לה גט ונשאת לאחר נתאלמנה או

חרשת כא היבם על הקטנה וחזר ובא על החרשת
שכא אחיו על החרשת לא פסל את הקטנה כא היבם
על החרשת וחזר ובא על הקטנה או שכא אחיו על ה
הקטנה לא פסל את החרשת

כאלת הקטנה פסלת לביאת החרשת לפי שהיא
ראויה לאחד זמן
פקחת והרשת כא יבם על הפקחת וחזר ובא
על החרשת או שכא אחיו על החרשת לא פסל את ה
הפקחת כא היבם על החרשת וחזר ובא על הפקחת או
שכא אחיו על הפקחת פסל את החרשת

מכאן הוא שביאת הפקחת קונה
יותר לפי שנשואיה יותר גמורין מביאת חרשת

גדולה וקטנה כא היבם
על הגדולה וחזר ובא על הקטנה או שכא אחיו על ה
הקטנה לא פסל את הגדולה כא יבם על הקטנה וחזר ו
ובא על הגדולה או שכא אחיו על הגדולה פסל את ה
הקטנה ר' אעזר אומר מלמדים את הקטנה שתמאן בו
הכלכה כר' אליעזר

יב יבם קטן שכא על יבמה קטנה וגדלו זה עכ
כא על יבמה גדולה תגדלו יבמה שאמרה בחוך שלישי
יום לא נבעלתי כופין אותו שיחלוץ לו אחר שלישי יום
מבקשים ממנו שיחלוץ לה וכוונן שהוא מודה אפילו ל
לאחר שנם עשר חדש כופין אותו שיחלוץ לה

זה שאמרנו כופין אותה
שיחלוץ לה דוקא כשגרשה בטא אבל אם לא כתב לה בטא הרשות ביד
שיבעול ויתקבץ במכה האכזים עם נשותיהם או יכתוב בטא ויחלוץ ו
נאם חמרה כבעלת והוא אומר לא בעלתי אין חוששין לדבריו ואינה
כריכה חליכה

יג הגודרת הנאה מיבמה בחיי בעלה כופין אותו
שיחלוץ לה אחר מיתת בעלה מבקשים ממנו שיחלוץ
לה אם נתכוונה לכך אפילו בחיי בעלה מבקשים ממנו
שיחלוץ לה

כל מקום שאומר כופים רל ותגול כתובתה ומן העקרים האמתיים
שתסמוך עליהם שכותבין אגרת מרד על היבמה נאם מרדה ותבעה
חליכה תנא בלא כתובה הלכה למעשה בכל בתי דיני ישראל
ועל זה הערך נדון בכל הענינים הנפלים בין היבם והיבמה
ועל כל פנים כופים אותו כשמרדה ונאמרנו כהן מבקשין אמנם ה
הוא כשכיל שתגול כתיבת אם רנה בזה מוטב ונאם אינו רונה כופין
אותו לחלוץ ותנא בלא כתובה כמו שפירשו וזה אמת ותסמוך עליו

פרק ארבעה עשר חרש שנשא פקחת ופקח
שנשא חרשת אם רצה יוציא
ואם רצה יקיים כשם שהוא כונס ברמיהו כך הוא מ
מוציא ברמיהו אבל פקח שנשא פקחת ונתרשה אם
רצה יוציא ואם רצה יקיים נשמתה לא יוציא נתחרש
הוא או נשסה אינו מוציא עולמית

אמרנו כשנתה לם יוציא ואפילו היא יודעת
לשמור בטא וטעם זה לפי שהיא בקלות רעתה תפקיד ענמה לזכות ו
ולכך לא יגרשה ואל תפסע באלו המשיניות כולם בעקר שהקדמתי
לך והוא כשהנשואין גמורין והגרשוין אינן גמורין משני כך אינו מ
מקיים אלם הדין הוא שלא יוציא עולמית

ב אמר ר' יוחנן בן נורי וכי מפנמה
האשה שנתחרשה יוציא והאיש שנתחרש אינו מוציא
אמרו לו לא דומה האיש המגרש לאשה המתגרשת ש
שהאשה יוצאה ברצונה ושלא ברצונה והאיש אינו מ
מוציא אלא ברצונה

ר' יוחנן בן נורי אין הפרש אלנו בין חשה

נתגרשה אסורה לחזור לו זה הכלל נט אחר מאון
אסורה לחזור לו מאון אחר נט עותרת לחזור לו ה
הממאנת כאיש ונשאת לאחר ומאנה בו לאחר
גרשה לאחר ומאנה בו כל שיצאת ממנו כנט אסורה ל
לחזור לובמאון עותרת לחזור לו

לל ר' אליעזר אומר
כמאמרנו כשעבב האיש והנזיא בגנו הרי היא כאשתו ואסור בק
בקרובותיה וכשמאכה ולא היה לאיש טוס עכבה קרי זו כאלו אינה
אשתו ומותר בקרובותיה וכבר באר זה על דרך הדמיון

המגרש
את האשה והחזירה מותרת ליבם ר' אלעזר אומר וכן ה
המגרש את היתומה והחזירה מותרת ליבם ר' אלעזר א
אומר קטנה שהשיאה אכירה ונתגרשה כיתומה בחיי
האב והחזירה אסורה ליבם ומורין חכמים לר' אליעזר
כומן שגרשה קטנה והחזירה קטנה מפע שהיו גרושיה
גרושין גמורין ולא היתה החזרתה חזרה גמורה אבל אם
גרשה קטנה והחזירה גדולה או שגדלה תחתיו מותרת
ליבם

אמרנו החזירה אסורה ליבם לל כשהחזירה כשהיא קטנה ומת ועדין
והיא קטנה לפי שגרשויה בגרושין גמורין והחזרתה אינה גמורה אבל
אם החזירה והיא גדולה או היא קטנה וגדלה אכלו נאחר כך מת מ
מותרת ליבם ואין הכלכה כר' אליעזר

שני אחים נשואים
שתי יתומות קטנות מת בעלה של אחת מהן תצא משום
אחות אשה וכן שתי חרשות גדולה וקטנה מת בעלה
של קטנה תצא משום אחות אשה מת בעלה של גדולה
ר' אליעזר אומר מלמדים את הקטנה שתמאן בו רכן ג
גמליא או אם מאנה מאנה ואם לאו תמתין עד שתגדיל
ותצא ולה משום אחות אשה ר' יהושע אומר אלו על
אשתו ואלו על אשת אחי מוציא את אשתו כנט ואשת
אחיו בחליצה

הכלכה כר' אליעזר

ח מי שהיה נשוי לשתי
יתומות קטנות ומת ביאתה וחליצתה של אחת מהן פו
פוטרת צרתה וכן שתי חרשות קטנות אין ביאת אחת מ
מהן פוטרת צרתה פקחת וחרשת ביאת הפקחת פוטרת
את החרשת ואין ביאת החרשת פוטרת הפקחת גדולה
וקטנה ביאת הגדולה פוטרת את הקטנה ואין ביאת ה
הקטנה פוטרת את הגדולה

העקרים אשר נכחו עליהם אלנו המשניות הם
כשאלם יסלו נשים רבות וכשאו כל אחת מהן כשואין גמורין ביאתה
אחת מהן או חליצתה פוטרת בריותיה נאם היתה כל אחת מהן כשואין
כשואין שאינן גמורין וחסרון כשואין שנה ככולן כגון שתיה כל
אחת מהן קטנה או כל אחת מהן חרשת ביאת אחת מהן פוטרת צרת
שהחליכה מי אפשר לפי שחרשת לא תחלוץ נאמרנו וכן שתי חרשות רל
פסתי חרשות ביאת אחת מהן פוטרת צרתה והוא עבין מאמרם מאי
וכן אביאם נאם היתה אחת מהן קטנה ואחת חרשת ואין ביאת אחת
מהן פוטרת צרתה לחלוץ נדדי ברעון כשואין נאם קיו לו לאדם נשי
מהן כשואין גמורין ומהן כשואין שאינן גמורין ביאת הכשואה כ
כשואין גמורין או חליצתה פוטרת בריותיה וביאת מי שאין כשואה כ
כשואין גמורין או חליצתה אינה פוטרת צרתה כשואיה כשואין ג
גמורין אבל תפטר למי שכשואיה כשואין שאינן גמורין שהיא כמותה
כמו שפירשו ומן הדמיון שאמרנו כתבאר לך שקטנה נחרשת אין כ
כשואיה כשואין גמורין

ט מי שהיה נשוי שתי יתומות קטנות ומת כא
היבם על הראשונה וחזר ובא על השניה או שכא אחיו
על השניה לא פסל את הראשונה וכן שתי חרשות קטנה

שנתחמה לזים שנתחמה לא יוציא ולכך של כתימיה על זה התפרס
שעמו חכמים כן איש לאפס ואמר טעם כזה ואין הלכה כר' יוחנן
בן נורי

ג העיר ר' יוחנן בן גודגרא על החרשה שהשיאה
אביה שהיא יוצאה בגט אמרו לו אף זו כיוצא בה

ל' אף כושא פקחת וכתחמה
כיוצא בה לפי שכונו שכונוא הפקחת כשנאין במורי' כך כשמשא האב
אית בתה החרשת כשנאין במורי' ואעפ' שהיא חרשת לפי שהיא ברעת
אביה כתקדשה ולא ברעתה וכמו שזו יוצאה בגט כן זו יוצאה בגט ו
זה חמת

ד שני אחים חרשים נשואים לשתי אחיות פקחיות
או שתי אחיות חרשות או לשתי אחיות אחת חרשת ו
ואחת פקחת וכן שתי אחיות חרשות נשואות לשני אחים
פקחים או לשני אחים חרשים או לשני אחים אחד חרש
ואחד פקח הרי או פטורין מן החליצה ומן היבום אם היו
נבריות יבנים ואם רצו להוציא יוציאו

ה שני אחים אחד חרש ואחד פקח נשואים לשתי אחיות
פקחות מת חרש בעל הפקחת מה יעשה פקח בעל ה
הפקחת תצא משום אחות אשה מת פקח בעל הפקחת
מה יעשה חרש בעל הפקחת מוציא את אשתו בגט ואשת
אחיו אסורה ג' ג' שני אחים פקחים
נשואים לשתי אחיות אחת חרשת ואחת פקחת מת פקח
בעל החרשת מה יעשה פקח בעל הפקחת תצא משום
אחות אשה מת פקח בעל הפקחת מה יעשה פקח בעל
החרשת מוציא את אשתו בגט ואשת אחיו בחליצה

ו שני אחים אחד חרש ואחד פקח נשואים לשתי
אחיות אחת חרשת ואחת פקחת מת חרש בעל החרשת
מה יעשה פקח בעל הפקחת תצא משום אחות אשה מת
פקח בעל הפקחת מה יעשה חרש בעל החרשת מוציא
את אשתו בגט ואשת אחיו אסורה לעולם

ז שני אחים אחד חרש ואחד פקח נשואים לשתי נבריות
פקחות מת חרש בעל הפקחת מה יעשה פקח בעל ה
הפקחת או חולץ או מיבם מת פקח בעל הפקחת מה י
יעשה חרש בעל פקחת כונס ואינו מוציא לעולם

ח שני אחים פקחים נשואים לשתי נבריות אחת
חרשת ואחת פקחת מת פקח בעל החרש מה יעשה פקח
בעל הפקחת כונס אם רצה להוציא יוציא מת פקח ב
בעל הפקחת מה יעשה פקח בעל החרשת או חולץ או
מיבם י שני אחים אחד חרש ואחד פקח
נשואים לשתי אחיות נבריות אחת חרשת ואחת פקחת
מת חרש בעל החרשת מה יעשה פקח בעל הפקחת ב
כונס ואם רצה להוציא יוציא מת פקח בעל הפקחת מה
יעשה חרש בעל החרשת כונס ואינו מוציא לעולם

העקרים אשר יתבאר להם
טעם אלן המשניות הנקדמות כלם שלשה עקרים האחד מהם
שהחרש והחרשת מיבמים ולא חולצים והשני שהחרש כשכנס אינו
מוציא לבעל לפי שהנשואין במורי' לפי שהיא ראויה ליבם כמו שחמרכו
וב' י' בי' וצ' משני שהוא חרש וכבר ידעת שהחרש והחרשת כש
כשנאין גרועין וגרועין חרש כמו כן גרועין והעקר השלישי כי
החרש כשיש לו אשה יוש כשנאין חסרון בגון שתהיה חרשת וכפלה
אחותו לפיכך ליבום הדין נותן כזה שתאסר עליו אשתו ויבמתו לפי
שהן שתי אחיות שכשנאין חסרון חרש כמו כן נשואי אשתו במורי' ש
שאלו היו כשנאין במורי' תהיה אחותה יוצאה משום אחות אשה ו
ולפיכך מוציא את אשתו בגט ואשת אחיו בחליצה ואם החליצה
כמנעק ממונו בגון שיהיה חרש תהיה אשת אחיו אסורה לבעלם

פרק חמשה עשר האשה שהלכה היא בעלה
למדינת הים שלום בינו ל

לבינה ושלום בעולם באה ואמרה מת בעלי תנשא מת
בעלי תתיבם שלום בינו לבינה ומלחמה בעולם קטמה
בינו לבינה ושלום בעולם באה ואמרה מת בעלי אינה
נאמנת ר' יהודה אומר לעולם אינה נאמנת אלא אם כן
כאה כוכה וכגריה קרועים אמרו לו אחת זו ואחת זו
תנשא

כשתהיה מלחמה בעולם כחוס שמה הוכה וכשאתה שכל גזרת
עליו המיתה ואיפשר שיתרשא מן המכה וכמו כן כשיש בינו לבינה
קטטה ומריבה מפני שנאתה כגזרת עליו המיתה ואעפ' שיש בו
תקנה שהוא חי ולכך אינה נאמנת ואין הלכה כר' יהודה

ב בית הלל אומרים
לא שמענו אא בבאה מן הקציר בלבר אמרו להם בית
שמאי אחת באה מן הקציר ואחת באה מן הוותים ואחת
באה ממדינת הים לא דברו בקציר אלא כהוה חורז בית
הלל להורות בדברי בית שמאי ג בית שמאי

אומרים תנשא ותטול כתובה ובית הלל אומרים תנשא
ולא תטול כתובה אמרו להם בית שמאי התרתם את ה
הערוה חמורה ולא תתירו את הממון הקל אמרו להם כ
בית הלל מצינו שאין האחים נכנסים לגולה על פיה א
אמרו להם בית שמאי והלא מספר כתובתה נלמד שבך
כותב לה שאם תנשא לאחר תטילי מה שכתוב לך ו
וחורו בית הלל להורות בדברי בית שמאי

זו מכונא לפי שהנאיתן לה רשות כשתנשא
תטול כתובה לפי שמתקלי הכתובה כשתנשא לאחר תטילי מה שכתב
לפי

ד הכל נאמנם להעיריה חוץ מחמותה וכת חמותה ו
וצרתה ויבמתה וכת בעלה מה בין גט למיתה אלא ש
שהכתב מוכיח עד אחד אומר מת ונשאת בא אחר ואמר
לא מת הרי זה לא תצא עד אחד אומר מת ושנים אומרי'
לא מת אעפ' שנשאת תצא שנים או מת ועד או להם לא
מת אעפ' שלא נשאת תנשא

אלו הכוונות חסודות משום איכה שמה יפתק
עד שתבטא ותבא מזה ומזה וינאנו כניה ממורים אבל כשהביאה לס
אחת מאלו הכוונות גטה ואמרה ב' בני בכתב ובפני כחתם הרי היא
כאמנת ולא כחשוד אותה שהיא מעקרת משני שהכתב מוכיח ואעפ'
שהגט אינו מתקיים אלא על פיה מכל מקום לא כמנע אותה להנשא
עד שתזייף כתב פנים אחת ואמר עד אחד אומר מת ושנים אומרי'
לא מת ואפי' היה העד הראשון פסול או אשה נהיו השנים פסולים או
שתי נשים

ה אהת אומרת מת ואחת אומרת לא מת זו שאמר מת
תנשא ותטול כתובה זו שאמרה לא מת לא תנשא ולא
תטול כתובה אחת אומרת מת ואחת אומרת נהרג
ר' מאיר אומר הואיל ומכחישות זו את זו הרי אלו לא י
ינשאו ר' יהודה זר' שמעון אומרים הואיל זו זו מודות
שאינו קיים הרי אלו ינשאו עד אומר מת ועד אומר ל
לא מת אשה אומרת מת ואשה אומרת לא מת הרי זו לא
תנשא

ו האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים
וכאתה ואמרה מת בעלי תנשא ותטול כתובה וצרתה
אסורה היתה בת ישראל לכהן תאכל בתרומה דבריר'
טרפון ר' עקיבא או לא זו הדרך מוציאתה מידי עבירה
דע שתהא אסורה לתנשא ואסורה לאכל בתרומה

אמרה מה בעלי ואחר כך מת חמי תנשא ותמול כתובה
וחמותה אסורה היתה בת ישראל לכהן תאכל בתרומה
דברי ר' טרפון ר' עקיבה אומר לא זו הדרך מוציאתה
מידי עבירה עד שתהא אסורה להנשא ואסורה לאכל
בתרומה

והלכה כר' טרפון

קדש אחת
מחמש נשים ואין ידוע לאי זו מהן קדש כל אחת ואחת
מהן אומרת אותי קדש מותן גט לכל אחת ואחת ומנעו כ
כתובה ביניהם ומסתלק דברי ר' טרפון ר' עקיבה
אומר לא זו הדרך מוציאתו מידי עבירה עד שיתן גט ו
וכתובה לכל אחת ואחת **ט** גול אחד
מחמשה ואין ידוע לאי זה מהם גול כל אחד ואחד אומר
אותי גול מניח את הגולה ביניהן ומסתלק דברי ר'
טרפון ר' עקיבה אומר לא זו הדרך מוציאתו מידי עבירה
עד שישלם גולה לכל אחד ואחד

והלכה כר' עקיבה
י האשה שהלכה היא ובעלה ובנה למדינת הים
באת ואמרה מת בעלי ואחר כך מת בע נאמנת מת בעו
ואחר כך מת בעלי אינה נאמנת חוששים לדבריה חו
חולצת ולא מתייבמת **יא** נתן לי בן
במדינת הים אמרה מת בע ואחר כך מת בעלי נאמנת מ
מת בעלי ואחר כך מת בע אינה נאמנת חוששים
לדבריה חולצת ולא מתייבמת

במשנה הראשונה לפי שאנו יודעין שיש
לה בן ומשום כך היא אסורה לביט לכהן כמותה כשהיא א
אומרת מת בעי ואחר כך מת בעלי כדי שתהיה מותרת לביט לפי ש
שהיא שפוח כדור חליו שהיא אסורה עליו באי זה ענין שהיה ל
לא כאמין אותה כנסתה האיסור דריבונה ולכך מושטין לדבריה כ
כמו שזכר וכמשנה השניה לפי שאנו יודעין לה בן וינאלת מהאין וה
נהיא מותרת לביט הרי היא כאמנת כשאומרת הרי אני בחזקתי ה
הראשונה ומותרת לביט ותתיבס וכשאומרת ביתן לי בן ומת בחיי
בעלי הפה שאסר הוא הפה שהתיר אבל אם אמרה הבן שנולד לי מ
מת לאחר מיתת בעלי אינה כאמנת לפי שהיא רונה לפטור עמה מ
מן החליצה ומן הייבוס במה שאומרת ואנו ידענו אותה בזמן שאם
ימות בעלה תהיה זקוקה לייבוס לפיכך מדרך האיסור מושטין לר
לדבריה כמו שזכרנו

יב נתן לי בן במדינת הים אמרה מת
בעלי ואחר כך מת יבמי מת יבמי ואחר כך מת בעלי נ
נאמנת הלכה היא ובעלה ויבמה למדינת הים אמרה מת
בעלי ואחר כך מת יבמי ואחר כך מת בעלי אינה
נאמנת שאין האשה נאמנת לומר מת יבמי שתנשא ולא
מתה אחותי שתבנס לביתה וכן האיש אינו נאמן לומר
מת אחי שאייבם את אשתו ולא מתה אשתי שאשא את
אחותה

זה כולו מכוון ממש שהקדמנו והוא הולך על השקל הידוע
שהפה שאסר הוא הפה שהתיר
פרק ששה עשר
האשה שהלך בעלה וצרתה
למדינת הים באו ואמרו לה
מה בעליך לא תנשא ולא תתיבם עד שתדע שמא מע
מעוברת היא צרתה היו לה חמות אינה חוששת יצאת מ
מלאה חוששת ר' יהושע אומר אינה חוששת

וכמו כן
אינה חולצת לבעל עד שידעלה ברואי שנרתה לה ילדה ונעם זה
לפי שהחלונה פשוטה לכהן כמו שנתבאר במה שפקדס בזאת
המסכתא וכשנחלנה וכשפלה לכהונה ואחר כך יודע לנו שנרתה י
ילדה כמנאלת שזאת החליצה אינה צריכה ולא תפסל לכהונה ואנחנו
נבטח לפירסם ולהודיע שזאת החליצה לא היתה צריכה ושהיא מן

מוותרת לכהונה ולכך לא תחלוץ עד שיתבאר הדבר אם היא צריכה
חליצה אם לא ואמר חכה חוששת לל אינה חוששת שמא פולד לה
יבם ויל באמרנו מלאה שהיתה מעוברת ואין הלכה כר' יהושע
שנע יבמות ואת אומרת מת בעלי ואת אומרת מת בעלי
זו אסורה מפני בעלה של זו זו אסורה מפני בעלה ש
של זו עדים שמת בעלה ולו אין עדים שמת בעלה
את שיש לה עדים אסורה מפני בעלה של זו זו שאין ל
לה עדים מותרת לזו כגם ולו אין כגם את שיש לה
כגם מותרת ואת שאין לה כגם אסורה נתייבמו ומתו
היבמים אסורות להנשא ר' אליעזר אומר הואיל
והותרו ליבמים הותרו לכל אדם

כבר הקדמנו בפרק שלפני זה הכל כאמנים להעידה מן מחממות נ
ויבמותה ולכך בשאמרה יבמותה מת בעלי אינה כאמנת על יבמותה
שיש לנו לומר שמא לא מת אבל רונה שתנשא יבמותה והיא זקוקה ל
לייבוס מפני שתאסר על בעלה ונעם שהיא ענמיה כמו כן אסורה
על בעלה אם תנשא עם כל זה כמות שמא סברה ואמרה תמות כת
כפשי עש פלשתים ורונה בקלקול עמה מפני קלקול יבמותה ולכך א
אסורה מפני בעלה של זו מפני יבמה שאין עדים במיתתו אלא י
יבמותה והיא אינה כאמנת זו אסורה מפני בעלה של זו שהיא יבמה
ואם יש עדים לאחת מהן שמת בעלה יבמותה מותרת לפי שיש לנו ע
עדים שהעידו במיתת היבם והיא ענמה כאמנת לומר מת בעלי כמו
כמו שפקדס לנו וזאת שהעידו במיתת בעלה אסורה לפי שיתקנה ב
בלבד היא שהעידה במיתת יבמה ואינה כאמנת ואמרנו כתיבמו ויל
שתאמר זאת מת בעלי ויש להם יבמים אחרים הרי אלנו מתייבמות
כלי שפקדס לפי שאין שם מקום חשש ואם מתו היבמים אסורות להנשא
לשאר בני אדם ואין הלכה כר' אליעזר

ג אין מעידים על פרצוף
הפנים עם החוסם אעפ"י שיש סימנים בגופו וכליו אין
מעידים אלא עד שלשה ימים אפילו ראוהו מנוד ו
וצלוב על הצליבה והחיה אוכלת בו אין מעירי בו עד
שתצא נפשו ר' יהודה בן בבא אומר לא כל האדם ולא
כל המקומו ולא כל השעו שוים ד נפל למים בין
שיש להם סוף בין שאין להם סוף הרי אשתו אסורה
אמר רבי מאיר מעשה באחד שנפל לבור ועלה לאחר
שלשה ימים אמר רבי יוסי מעשה בסומא שירד לסבול
במערה וירד מושכו אחריו ושהו כרי שתצא נפשו וה
והשיאו את נשותיהן שוב מעשה בעסיא באחת
ששילשלהו אל הים ולא עלה בידם אלא רגלו אמרו ה
חכמים מארבוכה ולמעלה תנשא מארבוכה ולמטה לא
תנשא

פרצוף גורה וכשנשאר המת שלשה ימים לא יעידו על צורת פניו לפי
שמשתנה דומה לאחר ואמרנו חיה אוכלת ממנו כשאוכלת אחר שאם
כחוק לא ימות אדם ממנו אבל אם ראה אותה אוכלת מנחו או כסר
לבו מעד שהוא מת ור' יהודה מפירש הענינים כמו שתראה
ונפקא לן מהפרש הענינים פעם להקל ופעם להחמיר לפי דברי חכ
חכמים ומים שיש להם סוף כור חו מערה שלמים שאדם עומד
עליו אפשר לו לראות כל סביביו ומים שאין להם סוף מים שאי א
אפשר לו לראות כל סביביו ולר' מאיר אין הפרש ביניהם
וחכמים אומרים מים שאין להם סוף אשתו אסורה שיש לנו לומר ש
שמא ינא ממקום שאין חנו רואים אותנו ומים שיש להם סוף אם שא
שהא שם שער שאי אפשר לו לראות לחיות כשעור זה בתוך המים ח
אשתו מותרת ור' מאיר מונק על זה והביא ראיה מאדם אחד שפסל
לבור גיול ועלה לאחר שלשה ימים והוא מים שיש להם סוף ועמד
שם שער גיול וחכמים אומרים אין מביאים ראיה ממעשה כמים
ודין מים שאין להם סוף אשתו אסורה כמו שבארנו אבל אם נשאת
לא תנא והלכה כחכמים בכל הדברים וכמו שזכר ר' יוסי כמו כן

ה אפילו שמע מן הנשים אומרת מת איש פלוני ריו
רבי יהודה אומר אפילו שמע מן התינוקות

הרי אנו הולכי לספור ולקבור את איש פלו' בין מתבין ובין שאינו מתבין ר' יהודה בן בבא אומר בישראל עד שיהא מתבין ובגוי אם היה מתבין אין עדותו עדות

כאמרי דברי התיבוק אבל ר' יהודה בשני תנאים האחד שיאמר עד באנו מלספור ומלקבור פלוני והשני שישמע אותם מהימים ב בקבת עבדי ההספד שיאמר כך וכך שפרכים היו עם והיה עם פלוני ועשה פלוני כך ואמר פלוני כך וכן כל כונת בוק' ונאמן בגוי כ שאמר מות פלוני אם הוא מסיח לפי תומו' והלכה כר' יהודה ור' יהודה בן בבא

מעידים לאור הגר ולאור הלבנה ומשיאין על פי בת קול מעשה כאחד שעמד על ראש ההר ואמר איש פלוני בן איש פלוני ממקום פלוני מת והלכו ולא מצאו שם אדם והשיאו את אשתו שוב מעשה בצלמין אחד שאמר אנני איש פלוני בן איש פלוני ממקום פלוני נשבע נחש והריע מת והלכו ולא הכירוהו והשיאו את אשתו בת קול הוא אשר באר במעשה

באחד ומעשה בצלמין אמר ר' עקיבא כשירדתי לנהרדעא לעבור השנה מצאנו נחמיה איש בית דלו ואמ' לי שמעתי שאין משיאין את האשה בארץ ישראל על פי עד אחד אלא רבי יהודה בן בבא בלבד ונומתי לו בן הדברים

אמר לי אמור להם משמי אתם יודעים שהמדינה הזאת משוכשת בנייסות מקיבל אנני מרכן ג גמליא הוקן שמשאין את האשה על פי עד אחד וכשכאתי והרציתי את הדברים לפני רבן גמליא ושמו לדברי ואמר מצינו חבר ליהודה בן בבא

מתוך הדברים נזכר רבן גמליא שנהרגו הרוגים בתל א ארוא והשיא רבן גמליא הוקן את נשותיהם על פי עד אחד והוחזו לו להיות משיאים עד מפי עד מפי אשה מפי עבד מפי שפחה

ור' יהושע אומרים אין משיאים את האשה על פי עד א אחד ר' עקיבא אומר לא על פי אשה ולא על פי קרובי אמרו לו מעשה בכע לוי שהלכו לצוער עיר החמרים וחלה אחד מהם בדרך והנחוחו בפונדק ובחורתן א אמרו לפונדקית אינו חכירינו ונומת להם מתוקבתו ו והשיאו את אשתו אמרו לו לא תהא כוהנת כפונדקית א אמ' להם בשתהא הפונדקית נאמנת הפונדקית הוציאה להם מקלו ומנעלו ותרמילו וספר תורה שהיה בידו

אמר שהמדינה הזאת משוכשת בנייסות הוא התבולות שלא יכול ל להביע שביד העדות אבל ואמר לו מהיכת סיבוס הדרכים לרובי ה הציאות לא הייתי יכול להביע להם אבל הגר להם בשמי זה העדות ואין הלכה לא בר' אליעזר ולא בר' יהושע ולא בר' עקיבא אלא הרין א אבלנו משיאים על פי אשה ועל פי קרובים חוץ מן הנשים המכונות ו ועד מפי עד מפי אשה מפי עבד מפי שפחה כשר לעדות אשה וזאת הפונדקית היתה בגויה ומסיחה לפי תומה ולכך אמרו לו לא תהא כ ככהנת הפונדקית שאנו מקבלים עדותה לפי מה שבארכנו שהגוי ה המסיח לפי תומו כשר

סליקא מסכת יבמות

מסכת כתובות

כתולה נשאת ביום הרביעי ואמנה ביום החמישי שפעמים בשבת בתי דינים יושבי בעייר' ביום השני וביום החמישי שאם היה לו טענת בתולים היה משכים לבית דין

מה שחייב שתבא בתולה ביום רביעי ולא תבא באחד בשבת כדי שיורח כדרכי ההלכה ויבין שלשה ימים קודם ההכנסה ולא פחות מזה לכבוד ישראל ולמנה ביום חמישי כדי שישמח עמה שלשה ימים חמישי ושני ושבת וזה במקדמות שאין בר יושבין בהן אלא בחמישי ושני אבל אם היה בר קבוצה בכל יום יכול ליטא כל זמן שירצה חוץ מיום ראשון ויום שני והאדם ש פוחד יחלל שבת מפני נזק הסעודה ושאר הימים מותרים ובתנאי שיטרח לדרכי הסעודה שלש ימים קודם לכן ואינו מותר לו לעשות מלכה שלשה ימים אם נשא בעולה ואם היתה בתולה שבעה ימים ואלו הימים שמחה ואין הפרש בבגדו בין בחור או אלמנה לעבד ה שמחה אבל יש הפרש בבגדו לעבד הכרחה לפי שאם היה העבד בחור ואצילו היתה בעולה חו היתה החשה בתולה נחפי' היה הוא ח אלמון יחייב כבדכה שבעת ימים ואם היה אלמון שנשא חלמנה י יהיה הכרחה יום אחד בלבד רל כרבת חתנים ופירו' טענת בתולי' חמש הכתולים והוא שיטעון שהוא לא מנחה בתולה

כתולה כתובה מאתים ואמנה מנה בתולה אלמנה גרושה וחלוצה בן ה הארוסין כתובתן מאתי' ויש להם טענת בתולי' הגירות והשבויה והשפחה שנפרו או שנתגירו או שנשתחררו פחותות מכות שלש שנים ויום אחד כתובתם מאתים ו ויש להם טענת בתולים הגדול שבא על הקטנה וזקטן שבא על הגדולה ומוכת עץ כתובתן מאתים דברי ר מאיר וחכמי אומרי מוכת עץ כתובתה מנה

כתולה אמנה גרושה וחלוצה מן הנשואין כתובתן מנה ואין להם טענת בתולים הגירות והשבויה והשפחה שנפרו או שנתגירו או שנשתחררו יתרות על בנות שלש שנים ויום אחד כתובתן מנה ואין להם טענת בתולים האוכל אצל המז

ביהודה שלא בעדים אינו יכול לסעון טענת בתולים מ מפני שהוא מתיחד עמה אחד אמנות ישראל ואחר אמנות כהנים כתובתן מנה בית דין של בהע' היו גובין לכתולה ארבע מאות וזו ולא מחו בידם חכמים

העקר שכל מי שנבעלה והיא חמוקה משלש שנים ויום אחד הרי היא כאלו לא נבעלה ויש לה טענת בתולי' ואמרנו בסוף גדול רל בן תשע שנים ויום אחד כמו שכתבנו במסכת יבמות במה מקומות שביאתו ביאה והקטן שאין ביאתו ביאה מי שהנא פחות מאלו השנים והקטנה כקדחת באין מי שהיתה פחותה מאלו השנים וכבר ידעת שהשבויה וגיורת ושפחה בחזקת בעולות לעולם והיא מנהגם בערי יהודה כשארם מקדש אשה שבעין לו ח סעודה בבית אביה רל סעודת ארוסין ומתייחד עם ארוסתו ולכך א אם נשאת אחד כך אינו יכול לטעון טענת בתולים והלכה כחכמים הגושא את

האשה ולא מצא לה בתולים היא אומרת משארכנת ג נאנסתי ונסתחפה שדך וזה אומר לא כי לא עד שרא ארסתך והיה מקחי מקח טעות רבן גמליא ור' אליעזר אומרים נאמנת ר' יהושע אומר לא מפיה אנו חיים אלא הרי זו בחזק בעול עד שלא תתארם והטעתו עד שתבי ראה לדבריה

והלכה כרבן גמליאל שאמר כאמנת אבל יש לו להסביעה טענת ה היסת שאמנת היא טענת כרין כל טענות והם היו מכחשת וחומרית בתולה מנאני הוא כאמן והינו חייב טענה ותפסיד שטר הכתובה לפי שהם אמרו חכמים תקנו כתובה לאשה ונס החמיסנהו שחס חמ' פתח פתוח מנאתי כאמן חזקה אין אדם טורח בהעודה ומפסידה וממה שאתה צריך לידע שהבגרת והיא שהיו לה ששה חרטי' שני ימים אחר הכאת שתי סעודות ובתנאי כמן בן שיבחוהו השתי טע' ותההר פתים עשרה שנה אין לה טענת בתולים רל טענת דמים לפי שכלו ב בתוליה אבל יש לה טענת פתח פתוח כן הונו כל האנשים שיעבדו דבריהם ומה שכתבנו אכלי הוא שהדבר בהפך וטענת דמים יש לו פתח פתוח אין לו

ז היא אומרת מוכת עין אע"הוא אומר לא כי אלא דרוסת איש את רבן גמליאל ור אליעזר אומרים נאמנת רבי יהושע אומר לא כפיהו אנו חייין אלא הרי וו בח בחוקת דרוסת איש עד שתביא ראיה לדבריה

ה ראוה מדברת עס אחד בשוק אמרו לו מה טיבו של עובר זה איש פלוני ובהן הוא רבן גמליאל ור אליעזר אומרים נאמנת ר יהושע אומר לא מפיהו אנו חייין אלא הרי היא בחוקת בעולה לנתין ולממזר עד שתביא ראיה לדבריה

מדברת כנוי על היימור יטיב היא ככה ובהמה מקומות הם אומרים טיב בגין וקדושין יטיב עו ומשמשיה ר"ל סבתה ור יהושע מחמיר ואע"פ שהיא ימרה ידם ידונו והוא בתבליית הספרות איכה נאמנת חלל בה בחוקת בעולה לפסולים ותהיה פסולה לכהונה לפי שהיא בחוקת שטכבעלה כבעלת זנות והלכה כרבן גמליאל וממה שאתה נריך לידע מההקדש אם ארם בתולה ואחר האריות לזמן כשהיא ואנען שלא מנאה בתולה הרי היא אסור עלינו ונפין חותנו לגרשה לפי ששנייה חפשיה חתיכה דאיש ורא שאלנו חוששים אחר הקדושין היא שבעלה היא ז זונה ואסורה על ההקדש בין שבעלה כחונם חן כדנון על העקר הי יודיע הנכס בישראל מישראל שרי ובהנ"ס חסיר

ט היתה מעוברת ואמרו לה מה טיבו של עובר זה מאיש פלוני ובהן הוא רבן גמליאל ור אליעזר אומרים נאמנת ר יהושע אומר לא מפיהו אנו חייין אלא הרי וו בחוקת מעוברת מנתין ומממזר עד שתביא ראיה לדבריה

כ שאמר רבן גמליאל נאמנת אין ענינו שתהא נאמנת שזה העובר בן פלוני וירשנו אבל ענינו שהיא נאמנת שבעלה לכשר והיא כשירה לכהונה והלכה כרבן גמליאל אבל לכתחלה אינו מותר לזאת המעוברת או לכל מי שבעלה לסקן שתבשא לכהן שיש לכו לחוש שמה כבעלה לפסול חלל אם היה רוב בשרים אלה והוא שיהיה רוב אגסי העיר ישראל כש כשרים ויפירוט אחד מן הרוב יבעול זו חזן לעיר ואז תבשא לכתחלה לכהן היא וכתה

י אמר רבי יוסי מעשה בתינוקת שירדה למלאות מן המעין ונאנסה אמר ר יוחנן בן גורי אם רוב העיר בישראל לכהונה הרי זו תגשא לכהונה

זה המעשה היה חזן מן המדינה ורובה כשרים והיה חזן מזאת המדינה סיעה רובן כשרים כמו כן נפירש אחד מזאת הסיעה ואנסה והיו תרי רובי רוב העיר ו רוב סיעה של מקום שנסאנסה בו וזאת חומרא שאין אנו נריכים א חלל חר רובא חכל מעלה עשו ביוחסין שהיא לא תבשא לכתחלה חלל כתי רובי והלכה כר יוסי

פרק שני האשה שנתאלמנה או נתגרשה היא אומרת בתולה נשאתה והוא אומר לא כי אלא אלמנה נשאתך אם יש עדים שיצאת בהיגומה וראשה פרוע כתובתה מאתם ר יוחנן בן כרוקה אומר אף חילוק קליות ראיה

קינמנה חלל ממשי היה מנהגם כושאים בו סתולנות מביט חביה ל לבית בעלה ונעקד בזה הדין כל זמן שכלכה הכתובה הוא נאמן באמרנו אלמנה כשחתך חלל חס כמנחו עדים שהעירו שנסאת בת בתולה או נומי שהיה חנוי בחופתה וראה שבעשה לה ממעשה אגסי המקום ההוא שעושים לכתולות ממנו הקישוט או ממנו השחוק וז נולת זה והיה מכתבם במקומו שלר יוחנן חילוק קליות

ב ומודה רבי יהושע באומר לחברו שדה זו של אביך היתה ולקחתיה ממנו נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר א אם יש עדים שהיה שלאבדו והוא אומר לקחתיה ממנו אינו נאמן

אמרנו מורה ר יהושע ר"ל מורה לרבן גמליאל שחולק עליו כפרק הראשון כמה שרומה לדין זה באמרנו היא אומרת משארסתני כאנסתי לפי שאינה נאמנת חליבא רר יהושע ואשילנו שיש שם מנו דיכולה למימר מוכת עין אינו כשהיה לכהונה וקאמרה נכ כבעלת רפסלה ענמיה לכהונה כחמכת לומר משארסתני כאנסתי א אבל אינה נאמנת חליבא רר יהושע לפי שהיא אינו מחייב בעל ב בכתובה הטובה שהיא יכולה לומר מנו כמה שתלוי בדרך אסור וה והתר לפי שפסולה לכהונה או כשהיה לכהונה הוא אסור והתר אבל ככחן מורה ר יהושע לפי דמנו והכח תלוי בכתיבת ממון שהוא מנו דיכול למימר שלי הוא וקאמ' שלאבד' הוא ולקחתיה ממנו כאמן ואם יש עדים שהיא שלאבדו אינו כאמן בתכא' שהיה אכילת הפירות שפי שנים בחיי האב ושנה בחיי הבן שלא כשלמנו לנו שני חזקה בחיי האב ולכך אינו כאמן לפי שהעקר בידינו אין מחזיקין בככסי קטן ואש' ח הגביל ר"ל כל זמן שהתחיל שני חזקה והוא קטן נאשר זק המחז' מוחזק באכילת הפירות עד שששלמו לו שני חזקה אחר שגדל הקטן א אינה חזקה וזה הוא שרצה להשמיענו

העדים שאמרו כתב רדינו זה אבל אנוסים היינו פסולי עדות היינו הרי אלו נאמנם אם יש עדים שהוא כתב ידם או שהיה כתב יד ידם יוצא ממקום אחר אינו נאמן

אגוסים הוא חונם כפשות כגון שיאמרנו פחדנו שיהרגנו אבל א חס אמרו אנוסי ממון היינו או שפחדנו שחס לא נעיד לו שיקח ממנו כינו ולכך העריכו לו אינם כאמנים לפי שהעקר חללנו אין אדם מ משים עצמנו רשע וכשאומרים שהם היינו ממון חכירם ר רשעות כל שכן כשאמרנו שהם לקחו שוחד מפני זה העדות שאינם כ כאמנים וכמו כן כשפסלו עצמם בעבירה אינם כאמנים אבל נא כאמין חותם כחן באמנם פסולי עדות היינו כשפסלו עצמן מחמת קורבה כגון שיאמרנו קרובים היינו באותה טעה ולא היינו ראוין לבע לעדות זה השטר ואמנם קיום העדות כשכתב ידם יוצא ממקום אחר הרי זה יתקיים על שלשה דרכים

הדרך הראשון הוא שיהיה בזה השטר עדים ראובן ושמעון ונכרזה לקיים חתימתן ממקום אחר כמנא שטר אחר שיש בו עדים כמו כן ראובן ושמעון ו נסעירו שני עדים שזה חתימת ראובן ושמעון וכמנא הכתיבה כמו ה הכתיבה ר"ל חתימת העדים שהם כשטר האחר שהעידו עדים שהוא חתימת פלוני ופלוני שהיא כמו החתימה שאנו רוצים לקיים

והדרך השני שיהיה שטר נכו חלה העדים בעצמם ר"ל ראובן ושמעון שהחזיקו כבר בבית דין וע נעלו קיום בית דין והיה כבר שקרא עלינו ערער ואחר כך החזיק ומנינו כתיבת זה השטר מקיים ר"ל חתימת העדים כמו ה החתימה שכשטר שאנו רוצים לקיים הרי זה כמו כן יתקיים בזה ה הדרך השלישי שטר שני עדות

במקום ומקבר בזה העדות ר"ל באלו העדים בעצמם והלוקחים אכלו פירות אינו עדות שני חזקה גמורים ר"ל ש שלש שנים בפני המוכרי ולא כשל ערער ולא הכחשה ולא פוס דימני בעדות או שהיה כמו כן עדותן בשני שטרות כתובות וכמנא חת חתימת העדים אשר כשטר שאנו רוצים לקיים כמו חתימתן אשר בש בשני שטרי שדות או שני שטרי כתובות הרי יתקיים השטר כמו כן ו ובתכא' שהיו בשני השטרות שאנו רוצים לקיים מהם שלא ברשות ה התוכנו והוא השטר שאנו רוצים לקיימו לפי שאם יהיו השטרות כולם בירו ניחוש שמה דימה הכתב וזייפו

ד זה אומר זה כתב ידי וזה אומ' זה כתב ידי שלחברי וזה אומר זה כתב ידי וזה כתב ידו שלחברי הרי אלו נאמנם אבל זה אומר זה אחר דברי רבי וחכמים אומרים אינו צריכין שיצטרף עמהן אחר אחר אלא נאמן אדם לומר זה כתב ידי

ואין הלכה כרבי

ה האשה שאמרה אשת אישי הייתי
תרושה אע נאמנת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר אם
יש עדי' שהיא אשה איש והיא אומרת נר' שהא אינה
נאמנת ו האשה שאמרה נשבית וטהורה
אע נאמנת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר אם יש עדי'
נשבית והיא אומרת טהורה אע אינה נאמנת אם מש
משנשאת באו עדים הרי זו לא תצא'

אם משנשאת ר"ל אם משתתמה להיפא
הרי זו לא תצא מהתרא ואפי' באו עדים שנשכית אבל אם באו עדים
שנשמת אפי' היו לה כמה בנים תצא וכשאמרה אשת איש חגי ואחר
כך לזמן אמרה פגויה אפי' אבל בשאמרתי שאשת איש הייתי מטיבה
כך וכך היה הרי זו נאמנת ודבריה נשמעים וכלבר שתתן אמתלה
לדבריה הראשונים וכלבר שלא יהיה עם עדים'

שתי נשים שנשבו
ו זאת אומרת נשבית וטהורה אע זאת אומרת נשבית ו
וטהורה אע אינן נאמנות אם משנשאת באו עדים הרי זו
לא תצא ובזמן שהן מעידות זו לזו הרי אלו נאמנות
ה וכן שני אנשים זה אומר כהן אע זה
אומר כהן אע אינן נאמנים בזמן שהן מעידים זה לזה
הרי אלו נאמנים

ענין אמרו שנשכו ר"ל שיש דיעה כדירה בערים שנשכו
ועל כל זה הם נאמנות והם טהורות כשהעיר כל אחת מהן על ח
חברתה שהיא טהור לפי שכבר בעדות אשה שבויה שהיא טהור אשה
וקרוב וקצת המסירה לפי תימונת הקיים העדות כשבויה שהיא טהור
כשעיר העיר שלה שהיא טהור לא פירש מומה מומן שנשכית עד שיצאת מ
מדינת הבנים'

ר' יהודה אומ' אין מעלין לכהונה על פי ער
אחד אמ' ר' אעור אימתי במקום שיש עוררים אבל ב
במקום שאין עוררים מעלין לכהונה על פי ער אחד
רבן שמעי' בן גמליא אומר משום שמעון בן הסגן מעלין
לכהונה על פי ער אחד'

עוברים חולקים ואומרים שהוא אינו כהן
והעקר אכלנו אין ערערי פחות משנים נחלקות רשב"ע תבא זמן
אמנם הוא כבוד עדות כמו שאומר והוא שיש כאן חרם טירוע לכו
שאינו כהן הוא ואחר כך יבא קול עגל זה הכן שהוא חלל נכחה מן ה
הכהונה וזו' כך העיר עד אשר שגור בה ויחזרו ונ' לכהונה לפי
שהעקר אכלנו מעלין לכהונה על פי ער אחד ואין סלבה בר' יהודה
אמר כך העיר עד אשר שהוא חלל נכחה מן הכהונה פעם שניה ואחר
כך העיר עד אשר שהוא כשר רשב"ע אומר יבטל זה העיר עם העיר
הראשון ואפי' שיש ביהם זמן ומעלין אותה לכהונה לפי מעדות
השני שהעיר שהוא כשר והשנים שהעיר שהוא פסול תבטל עדות
ישאר בחזקת אביו שהוא כהן כשר ותבא קמח אומר לא יבטל עדות
מעלין אותה לכהונה עד שיעירו שני עדים בזמן אחר שהוא כשר לפי
סכעמיד אלו שהעיר שהוא חלל כבד אלו שהעיר שהוא כשר ויעמוד
בחזקתו והלכה כרשב"ע לפי שהעקר אכלנו שהעיר מעטרף ואפילו
היה ביהם כמה שנים וכמו כן העדים יכולים להעיד זה שלא בשני
זה בכל העדיות חזן מנוט כמו שיתבאר וכשעדות נפשות כמו כן ויש
להם דינים יתבאר במקומם בסנהדרין'

האשה שנחבשה בידי גוים על ידי ממון
וותרת לבעלה ועל ידי נפשות אסורה לבעלה עיר ש
שכבשה קרקום כל כהנות שכתובה פסולות ואם יש ל
להם עדים אפילו עבד אפילו שפחה הרי אלו נאמנים
ואין אדם נאמן על ידי עצמו אמר וזכר בן הקצב המעון
הזה לא וזה ידה מתוך ידי משעת שנבגמו הגוי לירושל'
עד שיצאו אמרו לו אין אדם מעיד על ידי עצמו'

כשהגוים ידם תקפה על ישראל
אפי' על ידי ממון אסורה לבעלה וזו' כלו כשבעלה כהן אבל ישראל
העקר אכלנו חונם בישראל מישראל שרי וקרובים הווא גוים' ואם יש
בעיר מקום להתיבא וחיין בני המלחמה יכולים להגיע עם נאמנת
כל אחת מהן באמרה לא כטמאתי ואפי' אין לה עדים לפי שנאמר בכל
אחת מהן מנו ריכלה למימר נחביתי נאמנת לומר לא נחביתי ולא
נאמאתי נאמנת וכבר בארנו שהקדוש והאשה כשרים להעיד לחסד
שהיה לא נאמאת חזן מבעלה ונשחתה המשמשתה ואדם שהעיר ל
לשבויה שהיא טהורה והוא כהן לא ישאנה אבל ישאנה כהן אחר כמו
שכתבתי בסוף שיק שני מייבמות אבל אם פדחה בממונו והעיר ע
עליה שלא כטמאת ישאנה שאם לא נכתבד נג' כן לא הים נותן ממונו
עליה כשינוכה'

ואלו נאמנים להעיד כגודלן מה שראו
בקומן נאמן אדם לומר זה כתב ידו של אבא וזה כתב
ידו של רבי זה כתב ידו של אחי וכו' הייתי באשת פלוני
שיצאת כהינמה וראשה פרוע שהיה איש פלוני יוצא
מבית הספר לטבול לאכול את תרומתו ושהיה חולק
עמו על הגורן ושהמקום הזה בית פרס הוא ועד באן ה
היו באים בשבת אבל אינו נאמן אדם לומר דרך היה
לאיש פלוני במקום הזה מעמר ומושב ומספר היה ל
לאיש פלוני במקום הזה'

ואלו העבדים כולם אמנם הם עבדים
נדיך בהם פדיונם בעלמא כלבר והם כולם מדיכין לפי שהיום ש
פטרות דרבנן נתקנת כתיבה מנה מאתים ותחומים וטומאת בי
בית הפרס דרבנן נכיון כן זאת התרומה אשר תבנה לזה הפסח שיעלה
לכהונה בזאת העדות הקלה אמנם היא תרומה ד' בן ד' שיהיה ז
זה הדבר שיוציאו ממנו התרומה נומח בענין שיונו כקוב כמו ש
שכרנו כיוסכ' תרומות ומה שהיא תרומה לזה לא יתקיים זה ה
העדות באמרו רך ומעמד היה לשלוחי לפי שהיא ממון ועל כל פ
פטים נדיך כן עדות בתורה ואינו מותר לכו' ללמד קעבר תורה ו
נכחו כן מן העבד ים שבייכו שאין חולקין תרומה לטבר כגורן אלא
אם כן רכו' עמו ולכך אין לכו' לחוס' ולומר שמה עבד כהן הונו לפי
שהעבד לא ילמוד לפי שהינו מותר ללמדו כמו שכתבנו וכו' כן לא
יחלק על הגוים'

פרק שלישי וארבעות שיש להן קנס הבא על
המסורת ועל הגתינה ועל הבהית הבא על
הגזירות ועל השבויה ועל השפחה שנפרדו או שנתגירו
או שנשתדדו פחותת סבת ג' שנים ויום אחד הבא על
אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו ועל אורות אשתו
ועל אשת אחיו ועל אשת אחי אביו ועל הגדה יש להם
קנס אעפי' שהן בהברת אק כהן מיתת בית דין

טעם המסקנה
כך נאלו נעדות פסולות שיש להן קנס נר"ל באמרו קנס מה שכתב
ונתן האדם השוכב עמו לאפי' הנערים חמשים כסף וכבר ידעת
שהבנות והגויה היום אכלנו שנות כמו שכתבנו כמסקנת ברכות'
ואמרו אשת אחיו ואשת אחי אביו אשפר זה כגון שהחיו חו אחי אביו
אדם אשה והיא בתולה וכתבדסה מן הארונים והתנאי בחלו הלחין
כולם שמה מחוייבי כרת שלא יהיה עם התרומה לפי שמה התירו כהן
חייב מלקות לפי שהעקר כל חייבי כריתות לוקין כמו שיתבאר ומן
העקר עם ומכין עליו חין אדם לוקה ומשלים'

ואלו שאין להן קנס
הבא על הגזירות ועל השבויה ועל השפחה שנפרדו או ש
שנתגירו או שנתחררו יתירות על בת זרש שנים
ויום אחד ר' יהודה אומר שבויה שנשבת הרי היא
בקר שנתה אעפי' שהיא בתולה'

הבא על בתו ועל בתו ועל בת בנו על בת אשתו ועל
בת בתה ועל בת בנה אין להם קנס מפני שהוא מתחייב
בנפשו שמיתתו בידי בית דין שכל המתחייב בנפשו א
אינו משלם ממון שנאמר ולא יהיה אסון ענושי יענש
נערה שנתארכה או שנתגרשה רבי יוחנן הגלילי אומר
אין להם קנס רבי עקיבה אומר יש להם קנס וקנסה ל
לעצמה

מה שכתב ר' אבהו לא יהיה אסון ענושי ולא יהיה אסון בין שני
האסונים הנכונים ענוש יענש הנכונף ואלא אסון יהיה בין שני הנכונים ר
דל שימות אחד מהן יקרבה ההורג ולא יהיה אם ענוש כלל והוא אמרו
וכתב ר' עובד' ויסתלק מן התשלומין לפי שאין אדם מת ומשלם
ואפי' היה שונג שאין בו חייב מיתה לפי שכל עברה שיש בה מיתה כ
בית דין אין תשלומין ואפי' לשונג נזה הוא הקשר שיש בין מחוייבי
מלקות ובין מחוייבי מיתה בית דין ואין הלכה כר' יהודה והלכה כ
רבי עקיבה

המפתה נותן שלשה דברים והאונם
ארבעה המפתה נותן בשת ופנס וקנס מוסיף עליו
האונם שהוא נותן את הצער ומה בין האונם למפתה
האונם נותן את הצער והמפתה אינו נותן את הצער הא
האונם נותן מיד המפתה לכשיצא האונם שותה כע
בעצמו והמפתה אם רצה להוציא יוציא

אונם נותן את
הנער פרטו בתלמוד ואמר אינו רומה כבעלת באונם לבעלת
ברצון ומן העקר אכלם משהיה אין לה נער וכמו כן לשון התורה זכ
זכר באונסה עינו ולא זכרו במשפחה ומשהיה לכשיצא דל כשלא
יבנס אכלא אם רתה היא ורצה אביה ונכנס נותן בשת ופנס כלכר
ולא יתן קנס

ה כרצו הוא שותה בעצמו אפילו חנרת אפילו סומא
אפילו מוכת שחין נמצא בה דבר וימה או שאינה ראויה
לבוא בישראל אינו רשאי לקימה שנאמר ולו תהיה ל
לאשה אשה שהיא ראויה לו

ענין הוא כלי חרס קדימה
שמשמטין בה כדברים המלוכלכים ומוכת שחין מנורעת

ו יתומה
שנתארסה או נתגרשה רבי אלעזר אוכר האונם חייב
והמפתה פטור

הלכה כר' אלעזר ואפילו לא היתה יתומה
ז אי זהו הכשת הכל לפי המבייש והמתבייש רואין
אותה כאילו היא שפחה נמכרת כמה היתה יפה וכמה
היא יפה קנס שוה לכל אדם וכל שיש לו קצבה מן
התורה שוה לכל אדם

ואמר ר' עובד' עמה הכשת חמשים כסף אכל בשת ופנס
אינו ככלל וכמו כן נער חנוסה חנון מן הקנס

ח כל מקום
שיש מכר אין קנס וכל מקום שיש קנס אין מכר קטנה
יש לה כפר ואין לה נקם נערה יש לה קנס ואין לה מכר
בוגרת לא מכר ולא קנס

בכאן אבא לך הלך השמות על מה הם נפלים ולא יצטרך
להחזירם בכל מקום וזה שהאשה מיוס לידתה עד שנשלמו לה שתיים
עשרה שנה שלמים ויום אחד נקראת קטנה נערה בין שהביאה ש
שתי עשרות או לא הביאה ואלא הביאה שתי עשרות אחר חלו השכי'
נקראת נערה כשתביא שתי עשרות ואם לא תביא שתי עשרות הרי ה
היא עומדת בקטנותה כל זמן שלא תביא עד שנשלמה עשרים שנה
וכשנשלמה עשרים שנה ולא הביאה שתי עשרות נכראו בה סימני א'
אילנות הרי היא אילנות נאם לא כראו בה סימני אילנות תעמוד ע
עד תשלום חמש ושלשים שנה והיא כמו כן נקראת קטנה כל זה הו
הזמן וריבה טרין קטנה עד שתביא שתי עשרות ואם לא תביא תהיה

אילנות ואפילו לא כראו סימני אילנות כל זמן שהביאה שתי ע
שעדרות אחר שתיים עשרה שנה ויום אחד עד תשלום חמש ושלשים ש
שנה מיד שתביא נקראת נערה ותעמוד אחר הכאת שתי עשרות ש
שנה חרשים והיא נערה וזהו זמן הנעדרות ואחר השנה חדשים נק
נקראת בוגרת ושומר זה הלשון אין בין נעדרות לבגרות אלא ששה ח
חרשים כלכר וכבירא ליה לר' מאיר שקטנה ימכור אותה אביה וה
והבא עליה אינו נותן קנס ונערה אין לאביה בה רשות למוסרה וה
והבא עליה נותן קנס והמשנה שאמרה כל מקום שיש מכר אין קנס
היא אביה דר' מאיר וחכמים חולקין עליו ואמרו קבא על הקטנה
אחר שלש שנים ויום אחד עד שתבגור חייב בקנס ולפיכך יש מכר כ
במקום קנס לפי סברתם אבל בוגרת אין מחלוקת ביניהם שהיא אין
לה לא מכר ולא קנס אבל בשת ופנס יש לה כשנאנסה אבל
כשנתפתה אין לה כלום ואין הלכה כר' מאיר

ט האומר פתייתי בת
של פל' משלם בשת ופנס על פי עצמו ואינו משלם קנ
קנס האומר נגבתי משלם את הקרן על פי עצמו ואינו
משלם תשלומי כפל תשלומי ארבעה וחמשה המית ש
שודי את פל' או שודו של פל' הרי זה משלם על פי עצמו
המית שודי עברו של פל' אינו משלם על פי עצמו והה
הכלל כל המשלם יותר ממה שהזיק אינו משלם על פי
עצמו

ומשקרינו שאין אדם משלם קנס על פי עצמו

פרק רביעי
נערה שנתפתה ברשת ופנמה
לאביה והצער בתפוסה עמדה כדון עד שלא מת האב
הרי הן שלאב מת האב הרי הן שלא אחין לא הספיקה לע
לעמוד כדון עד שמת האב הרי הן שלעצמה ר' שמעון
אומר אם לא הספיקה לנכות עד שמת האב הרי הן ש
שלעצמה מעשה ידיה ומציאתה אף על פי שלא גבתה
ומת האב הרי אלו שלא אחים

אמרנו מעשה ידיה ומציאתה רל' מעשה ידיה
כמציאתה כמו שמיצאתה בחיי אביה לאביה כמו כן מעשה יריה
שעשת' בחיי אביה לא אחים אעפ' שלא נגבולא לאחרי מיתת האב ו
זהו אמת ואין הלכה כר' שמעון

כ המאדם את בתו ונרשה ארסה
נתאלמנה כתובתה שלו השיאה ונרשה השיאה
ונתאלמנה כתובתה שלה ר' יהודה אומר הראשונה ש
שלאב אם משהשיאה אין לאביה בה רשות

ר' יהודה אומר
שהכתובה הראשונה שיש לה בה זכות היא שלאביה הנואל וכרשונה
היתה כשעה שנכתבה לה אותה כתובה ואין הלכה כר' יהודה

ג הניורת שנתגיירה בהה עמה וזנת הרי זו כחנק אין לה
פתח ביתאב ולא מאה סלע היתה הורתה שלא בקדוש
ולידתה בקדושה הרי זו בסקילה אין לה פתח בית אב
ולא מאה סלע היתה הורתה ולירתה בקדושה הרי זו
כבת ישראל לכל דבר יש לה אב ואין לה פתח ביתאב
יש לה פתח ביתאב ואין לה אב הרי זו בסקילה לא נא
נאמר פתח בית אביה אלא למצוה

זכרת רל' שזכת והיא נערה
המאורסה ולא נמצאו לה בתולים מיתתה כחנק כמו כל אשת איש ש
שזכת לפי שהיא אינה בחזקה בתולה מפני שהיא גיורת וכעלה אינו
חייב מאה סלע אם הוציא עליה שם רע ואפי' כתפרסם שקרו

ד האב זכאי בבתו בקדושה בכסף ובשטר ובביאה
וזכאי במציאתה במעשה ידיה ובהפר גרריה ומקבל ג
גטה ואינו אוכל פירות בחייה נשאת יתר עליו הבעל ש
שהוא אוכל פירות בחייה וחייב במוזנותיה ובפרקונה
ובקבורתה ר' יהודה אומר אפילו עש שבישראל לא י

יפחות משע חלילים ומקוננת

אלו העניינים שהאב זכאי בהם כל זמן שבתו נכרה לפי שם בני נשואיה בית אביה בא בקבלה כל ש שבה נעדרים לאביה אבל משתבגר אין לאביה בה דעות ואין לו דין עליה כלל

לעולם היא ברשות האב עד שתבנס לחופה מסר האב לשלוחי הבעל הרי היא ברשות הבעל הלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל הרי היא ברשות האב מסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל הרי היא ברשות הבעל

היה העקר אולם בראשונה שבת ישראל כשנתארסה לכהן תחלה בתדומה והיא בבית אביה לפי שהיא כבר חזרה לכהן קנין כ כשבו אבל כאשר זה שאנו חוששין שמה תחלה אחרת עמה והיא אכל אביה ולכך אמרו לא תחלה בתדומה עד שתבנס לחופה ולזה רמז באמרו לעולם היא ברשות האב ולא יעשה הבעל זמן ולא בשאת שחזרו חינו מונתיה על בעלה כמו שיתבאר בפרק הבא אחר זה

האב אינו חייב במוזנות בתו זה מדרש ר' איען בן עזריה לפע חכמים בכרם ביבנה הבנים יירשו והבנות יונו מה הבנים אינן יורשין אלא לאחר מיתת אביהם אף הבנות לא יורנו אלא לאחר מיתת אביהם

כרם הוא שם הקבוץ מן החכמים שהיו מתקבצים ביבנה באותו הזמן שנאמר כרם חמד עבני לה והלכה בה חלוצה בן עזריה אבל יש בזה דרכים ואני אבארם לך בבאן וזה שהאב חייב במוזנות בניו עד שיכלמו שם שנים ירבה ו אז לא ירבה ובושין אותו על זה בין שהוא עשיר או עני וכשהוא שם הבנים על אלו השנים ואינו רובה לזנום ראוי לו לדין לכופו בד בדברים ולהוכיחו על זה כפי ראשי הקהל וירבה דבריו בואת ה הפוכה ואם לא ירבה להוציא עליהם בשום פנים יראה הדין בעניינן אם יש לו ממונן כופין אותו ולקוחין ממנו מה שיצטרך להוציא לפי שעור ממונו כמו שעושין במונן האבות לא שיהיה חייב במוזנותיה דל באביו ובבניו שיש להם יותר משש שנים אבל הוא מחוייב בדרך לפי ששמו ממונו וכשאנו נוקחין ממנו זאת הברקה אנו מוניאין אותה על בניו או על אביו לפי שהם בני ברקה ויש להם בה דין יותר לפי שכאמר לאחיד לעניין ומן הירבע שיש לו לדין לכפות בני אדם על כתיבת הברקה לפי שהיא מכלל מצות עשה שהוא מן החייוב ל להלקות האדם עד שיעשה מנהו זאת שיש לו לעשותה באותו הזמן או ימותו וזה עיקר בכל מצות עשה ואין הפרע בזה בין הזכרים ובין הנקבות בענין ההנאה

לא כתב לה בחובה כתולה גובה מאתים ואלמנה מנה מפני שהוא תנאי בית דין כתב לה שדרה שוה מנה תחת מאתים וזו ולא כתב לה כל נכסין ראית ליה אחראין לכתובתך חייב שהוא תנאי בית דין

אפילו היו לנו לאדם קרקע כאלף דינרי וזה כולם תחת שעבוד הכתובה אפילו היתה מנה והיא תמורת כל מה שימכור או יתן אלא אם כן תסתלק ידה משעבודה וזה תקנת שמעון בן שטח בכתובת אשה

לא כתב לה ואם תשתכאי אפרוקיני ואותבתי לי לאינתו ובבהנת אהררינך למדינתך חייב שהוא תנאי בית דין גושבית חייב לפרותה ואם אמר הרי גיטה וכתובתה ותפרה את עצמה אינו רשאי

כבר ידעת שסכהן נאסרת עליו השכניה ואמרו בכאן ובכהנת יל אם היתה אשת כהן גיטל שהיא אסורה עליו קרי הוא מחוייב לפדותה ולהחזירה למדינתה אשר נשאת שם נחייב

בכתובתה ואשפי שהיא אנוסה כמו שנבאר בפרק אחרון ממסכת כ כררים ואין דינה כדין האשה שהלך בעלה למדינת הים וכאן עדים ואמרו לה מת בעליך וכשאת נאחר כך בא בעלה שאין לה כהנכה א אחר שנאסרה על בעלה ואפי' שהיא אנוסה ומאי הוה ליה למעבר

לא כתב לה בנין דכרין דתהוין ליד מנאי איתן ירתין כ כסף כתובתך יתר על חולקהוין דעם אהוהוין חייב מפני שהוא תנאי בית דין

דין זה התנאי כמו שאפרש לך וזה כי האדם כשנשא אשה ויש לו בנים ממנה בן זכר או בנים זכרים ואחר כך מתה היא בחייו וכשאחר כך אשה אחרת ויש לו ממנה כמו בן בנים זכרים ואחר כך מתה ואחר כך מת הוא והבית קרקע שעב' כתובת ראשונה נשכיה ודינך יותר ירשו כל בני אחת מהן כתובת אמן ואז יחלקו כולם שאר הממונן בשוה ואם מ מתה אחת בחייו ואחר מותה אותה שמתה אחר מותה אין יורשים יורשין כתובתה אלא אם כשבעה ואחר כך מתה נמיר יורשים יורשין כתובתה תחלה ואחר כך ירשו כמו בן כתובת אדם הבנים שמתה א אדם בחייו אם נשאר להם מה שירשו ואם הותיר שום דבר על שתי הכתובות חולקין השאר בשוה ואם מתו שניהם אחר מותה ואחר ש שנשבעו כמו שאמרנו הרי יורשי הראשונה קודמין ליורשי האחרונה ו זה נכונא כמו שיתבאר בפרק העשירי מזה המסכתא

בן נוקבן דיהוין ליד מנאי יהוין יתבן בביתי מתוון מנכסי עד זמן דתנכבן לגוברין חייב שהוא תנאי בית דין

עד דיכבן עד שיתארסו ומשיתארסו אין להם מוזנות וכמו כן אם בניו אין להם מוזנות ואפילו לא כתארסו וזה הוא פסק ההלכה שבגורת אין לה מוזנות ואפילו לא כתארסו

ואת תהא יתבא בביתי ומתונא מנכסי כל ימי מיגר אלמנותך חייב מפני שהוא תנאי בית דין יד ירושל כותבין ואנשי הגליל היו כותבין כאנשי ירושלים ואנשי יהודה כותבין עד שירצו היורשין ליתן לה בת כתובה לפיכך אם רצו היורשין נותנן לה כתובה ופוטרינן אותה

ואין הלכה כאנשי יהודה אלא כל זמן שאינה תובעת בכתובה בבית דין ולא תיכשא תדור בני שהייתה דרה בו עם בעלה בחייו והרי הוא משתמשת בכל המטלטלין והכלים שהיתה משתמשת בהם עמו בחייו ויתבאר שלימות זה הדין לקמן ופיר' מיגר אלמנותך בביתי דל אחר מותה

פרק המישי אף על פי שאמרו בתולה גובה ש מאתים ואמנה מנה אם רצה להוסיף אפילו מאה מנה מוכרף נתאלמנה ונתגרשה בין מן הארוסין בין מן הנשואין גובה את הכל ר אליעזר כן מ עוריה אומר מן הנשואין גובה מן הארוסין בתולה גו גובה מאתים ואלמנה מנה שלא כתב לה אלא עך מנת ש שהוא כונסה ג נותנן לבתולה ששם עשר חדש משתבע לה הבעל לפרנס אותה ול ולאלמנה שנים עשר חדש הגיע זמן ולא נשאו אוכלות משלו ואוכלת בתרומה ר סרפון אומר נותנן לה הכל ת תרומת ר עקיבה אומר מהצה חולין ומהצה תרומה

רין זאת המשנה לפי מה שאבאר לך וזה שארם קדש בתולה או א
 שמי' ועמד אחר הקדושין זמן אפי' עשר כנים על דרך המשל ולאחר
 כך תבעה לישא נותנין לה משעת תביעה לכתולה שנים עשר חו
 חדש ולא למכה שלשים יום וכמו כן אם תבעתו היא טיכסיסנה ואם
 תבעה אחר שבירה או קדשה ביום הכבד נותנין לה שנים עשר חדש
 מיום הכבד וכשעמדה שנים עשר חדש אחר שבירות ומיד בתקדשה
 נתבעה אחר הקידושין נותנין לה ששים יום כאלמכה וכל אשה שת
 שתאמר לבעלה איני רוצה ליהך כל מזונותי תרומה לפי שאני
 צריכה זריות ושמידה לאכילה בטהרה לכן נותנין לה מחנה חולין ו
 ומחנה תרומה כר' עקיבא וזוה המחלוקת ר' עקיבא נר' טרפון ר"ל
 אחר הכשואין בן שתייה כהנת או אשת כהן והיא ישראלית אבל בת
 ישראל מאוסת לכהן כבר בארנו בפרק שקודם זה שהיא אינה א
 אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה

ד

היבם אינו מאכל בתרומה עשה ששה חדשים בפע
 הבעל וששה חדשים בפע היבם ואפי' כלם בפע
 הבעל חסר יום אחד בפע היבם אינה אוכלת בתרומה

זו משנה ראשונה ובית דין של אחריהן אמרו אין האשה אוכלת בת
 בתרומה עד שתכנס לחופה

ה

ה המקדיש מעשה ידי אשתו חרי זו
 עושה ואוכלת והמותר ר' מאיר אומר הקדש ור' יוחנן א
 אומר חולין

מעקרינו שתכנו מזונות תחה מעשה ידיה ולכך עשה
 ואוכלת לדברי הכל וזו העקר שהומכין עלינו אין אדם מקדיש דבר
 שלא בא לעולם ולכך הלכה כר' יוחנן הסנדלר

ו

אילו מלאכות
 שהאשה עושה לבעלה בזהנות ואופה ומכבסת ומבשל'
 ומנקה את בנה ומצעת לו את המטה ועושה בצמר הי
 הבניסה לו שפה אחת לא טוחנת ולא אופה ולא
 מכבסת שמים אינה מבשלת ואינה מנקה את בנה ש
 שלש אינה מצעת את המטה ואינה עושה בצמר
 ארבעה יושבת בקתדרה ר' אליעזר אום אפילו הבעסה
 לו מאה שפחות בופה לעשות בצמר שהבטלה מביאה
 לידי וימה רבן שמעון בן גמליאל אומר אף המדיר את
 אשתו מלעשות מלאכה יוציא ויתן כתובה שהבטלה ב
 מביאה לידי שעמום

בין שיש לה שפחות כפי זה המין בין שהנזיחה
 לו מזון שיקח מהם אילו השפחות הדין אחד והמחוייב עליה ל
 לעשות על כל פנים שתהיה נוחת פניו ידיו ורגליו ומוזגת לו את ה
 הסוס ומצעת לו את המטה ופי' היו אכלה לפי שפחו לפי שגלו הענייני'
 אינו מותר לו לאדם שישתמש אלא מאשתו לפי שמעקר תרומתו אין
 משתמשין באשה ואין הפרש בין שפחה או זולתה בין גדולה בין קט
 קטנה וענין אמרו טוחנת שתהיה ממונה על ענין הטחינה ותכונע
 את הריחים וקתדרה אהל כעשה ממש ומימי הכבדים וזו הענייה
 יושבין בו המלכים כשהולכין בדרכים ופירוש שעמום בהלה
 תרגום ובתמיהון לבב וכשעמונות לבא ומקום המחלוקת בין רבי
 אליעזר ורשב"ב כשהיא מתעסקת במימי השחוק והגיגעועין לפי שה
 שהיא בזה תבוא לידי זימה ולא תבוא לידי שעמום והלכה כר' אליעזר

ו המדיר את אשתו מתשמיש בית שמאי אומר שתי
 שבתות ובית הלל אומר אחת והתלמידים היוצאין
 ללמוד תורה בלא רשות שלשים יום והפועל שבת אחת
 העונה האמורה בתורה הטיילים בכל יום הפועלים
 שתיים בשבת והחמרים אחת בשבת והגמלים אחת ל
 לשלשים יום והספנים אחת לשלשה חדשים דברי רבי
 אליעזר

שבת אחת כלבד יקים את נדריו ויותר על זה יוציא ויתן כתובה
 ואפי' היה גמול או ספן ואמרנו התלמידים יוצאין בלא רשות

כשנתיהן חמנס זה דברי ר' אלעזר

אבל לרעת חכמים שתיים שלש שנים והלכה כחכמים ויזילין
 הם הכותלים שאין להם טורח ומשא משום אדם האענובים שאינם ע
 עוסקים לא בסמורה ולא במלאכה ורע כיי' לאשה למועל לבעלה
 שלא יפרש בים ולא יבא בשירה כי אם למקום קדוש מפני שלא יצרב
 ענתה וכמו כן תמנע ממנו שלא ישנה עמו מאומנות לאומנות כי
 תגרע כשיבת זה העונה אלא תלמוד תורה בלבד

ח

ה המורדת על
 בעלה פוחתין לה מכתובתה שבעת דינרי' בשבת רבי
 יהודה אומר שבעה טרפעיקין ועד מתי הוא פוחת כו
 בגדר כתובתה ר' יוסי אומר לעולם הוא פוחת והולך ש
 שאם תפול לה ירושה ממקום אחר יחזור ויגבה ממנה
 וכן המורד על אשתו מוסיפין לה על כתובתה שלשה ד
 דינ' בשבת רבי יהודה אומר שלשה טרפעיקין

טרפעיקין שלשה
 דרכמונים נקראים דרהאם כלשון ערבי והטרפעיק הוא משקל שלש'
 דרכמוני' מכהף צנוף מן הדרכמוני' שכל דרכמון ודרכמון מהם יש
 בו משקל שש עשרה שערות בקף וכבר בארנו טעמי' רבות שהרי'
 ששה דרכמונים נמצא שהשלשה טרפעיקין דינ' נמחנה ואמרנו כתוב
 בתלמוד רבתינו חזרו וכמונן ואמרנו מכרזין עליה ארבעה שבתות
 זו אחר זו ושלחין לה מבית דין הוי ירעת שאיננו כתובתך מאה מכ
 מנה הפסדתה אחת ארוסה אחת כשנאה ואפי' כרה ואפי' חולה ואפי'
 טומרת יבם ותייה זאת הקבוצה בבתי כבסיות וכבתי מדרשות
 ובכל יום ויום רבופין יאמר פלגית מודה על בעלה ושלחין לה קוד'
 ההכרזה ויאמרנו לה אנו רוצין להכרזי ומחרי תשלום ההכרזה יו
 יוריעו גם כן ויאמרנו לה נשלמה ההכרזה ואז תפסיד כתובתה
 ומורדת נקראת בכאן הכמנעת מתשמיש המטה בלבד אבל אם
 אינה רוצה לעשות שום דבר מן המלאכות שאשה עושה לבעלה אינה
 מורדת אלא כופין אותה על כך בכל דר מיני הכפייה

ט

ה המשרה
 את אשתו על ידי שלישי לא יפחות לה מקבים חיטים א
 או מארבעה קבין שעורי' אמר ר' יוסי לא פסק שעורים
 אלא רבי ישמעאל שהיה סמוך לארום י נותן
 לה חצי קב קטנת וחצי קב לוג שמן וקב גרוגרות או מג
 מנה דבלה ואם אין לו פוסק לעומתן פירות ממקום א
 אחר ונותן לו מטה ומפין ואם אין לו מפין נותן לה מ
 מחצלת ונותן לה כפה לראשה וחגורה למתנה ומגעל מ
 ממועד למועד וכלים של חמשים זח משנה לשנה ואינו
 נותן לה לא חדשים בימות החמה ולא שחקים בימות ה
 הגשמים אבל נותן לה בלים של חמשים זוז והיא מתבס'
 בבליזתיהן בימות החמה והשחקים שלה

שיעור זאת המשנה לא פסק
 לה שעורים כפליים כחיטים אלא ר' ישמעאל שהיה סמוך לארום ט
 ששעורים שלה רענת וזה כלו מכונא וקדין בזה כלו חוזר לפי ראות
 עיני הדיין לפי ענינו וענינה כפי מה שנהגין אנשי המדינה

יא

מעה כסף לצרכה ואוכלת עמו מלילי שבת ללילי שבת
 ואם אינו נותן לה מעה כסף לצרכה מעשה ידיה שלה ו
 ומה היא עושה לה משקל חמש סלעים שתי' ביהודה ש
 שהן עשר סלעין בגליל ומשקל עשר סלעין ביהודה ש
 שהם עשרים בגליל ואם הייתה מעקה פוחתין לה מ
 ממעשה ידיה ומוסיפין לה על מזונותיה כמה דברים
 אמורים בעני שבישראל אבל במכובד הכל לפי כבודו

יש לו לאדם רשות שלא יאכל עש עש אשתו ולא ידור עמה אלא משרה
 אותה על ידי שלישי אבל יסלים העונה המחוייבת ביום או בלילה
 מה שהיא מותרת אבל אכל עמה מלילי שבת ללילי שבת על כל פנים
 כמו שזכר

פרק ששי

מציאות האשה ומעשה ידיה לבעלה וירושתה אוכל פירות בחייה בשתה ופגמה שלה ר' יהודה בן כתיבה אומר בומן שבסתר לה שע חלקין ולו חלק אחד ובומן שבגלוי לו שע חלקי ולה חלק אחד שלו ינתן לו מיד ושלה ילקח בו קרקע והוא אוכל פירות

טבמה הוא שיחתוך אבר מאברה ר' שימיר מוס בעשה מסכת מכה חו כל כינא כזה רואין אותה כ' ילן היא ש שפחה הנמכרת בשוק וכל מה שפחתה מדימה זה הוא טבמה והלכה כר' יהודה

הפוסק מעות לחתנו וכת חתנו אמרו חכמים יכול הוא שיאמר לאחיו הייתי רוצה ליתן ולך אי אפשי ליתן פסקה להבטח לו אלף דינר הוא פוסק כנגדן חמשה עשר מנה ובגד השום הוא פוסק פחות חומש' שום כמנה ושוה מנה אין לו אלא מנה' שום במנה נותנת לו שלשים ואחת ודינר ובארבע מאות נותנת חמש מאות מה שהחתן פוסק הוא פוסק פחות חומש' פסקה להבטח לו כספים סלע כסף נעשה בששה דינרין והחתן מקבל עליו עשרה דינרים להופה לכל מנה ומנה רכן שמעון בן גמליאל אומר הכל במנהג המדינה

אמר אם הוציאה האשה כדונתא זהב בעין כותב לה בתוספת החצי' ואם הוציאה בגדים ותכשיטין והדומה להם מן החפצים כותב לה ב פחות החומש' (שום הוא הערך והשעור שמשעירין בו העניינים ש הוציאה) וטעם לזה שהזהב בעצמו ירויח בו ויתעסק בו והבגדים והתכשיטין התועלת לעצמה שהיא לובשת אותם ומתקשטת בהם ול כל כך אם פסקה לך דינר כותב לה חמשה עשר מנה שהנא לך וחמש מאות וחמרו שום כמנה כותבת אחד ושלשים ודינר ר' ל' שהיא כ' כשהוציאה שום לא יכתוב לה מנה ככתובתה חלף אם היו דמי ח'ו הבגדים והתכשיטין ודומהן אחד ושלשים סלע ודינר אחד ספק הכל ממה וחמשי' ועשרים דינרין זה לפי מה שאמרנו שהנא כותב פחות חומש' ובמו כן אם הוציאה שיעור חמש מאות כותב לה חרבע מ מאות וחמס' וז' שני דמינוס להודיעך שהשום לעולם בפחות חו חומש' בין מעט בין הרבה וחמרוס בן סלעים יעשה ששה דינר ר' מ מה שבארנו שהממון בעצמו כותב בתוספת החצי לפי שהסלע ארבע דינרין וחמס' חזר זה העניין ואעפ' שהקדומו כדמיון פסקה להכס' ל' חלק דינר כותב לה חמשה עשר מנה להודיעך כמו כן ב בתוספת שהנא החצי בין במעט בין בהרבה ואפי' לא הוציאה חלף סלע כותב לה ששה דינרין והקפה היא קופה של כשמים ר' מה שהיא גריכה מן הכשמים ודומהן והלכה כר' שמעון בן גמליאל בכל מה שזכרנו מן התוספת והפחות וזולתה

ה המשיא את בתו סתם לא יפחות לה מחמשים וזו פסק להבטיח ערוכה לא יאמר הבעל לכשתנשא לבתי אבסנה בבסותי אלא מבסו ו ועודה בבית אביה וכן כשמשאין את היתומה לא יפחתו לה מהמשיו וזו ואם יש בבים מפרנסין אותה לפי בב בכורה ו יתומה שהשיאתה אמה או אחית לרעותה וכתבו לה כמאה או בחמשי' זו יכול היא משתגריל להוציא מידה מה שראוי ליתן לה ר' יהודה אומר אם השיאה בת ראשונה ינתן לשנייה כדרך שנתן לראשונה וחבמים אומרים פעמים שאדם עני והעשיר או עשיר והעני אלא שמין את הנכסים ונותנין לה'

ר' באומר אס' יש בכיס כים של נדקה והלכה כר' יהודה דכבר שע פעושין אומרים לפי מה שזכרנו מדעת האב בה וכבודו ואם אין לכז' ר

ראיה שנוכל לעמוד על דעת האב תנתן לה עשור מכל הנכסים וכ כתבא' מגוף הקרקעות או מסך דמיהן אבל מטלטלין ח'ין להם ע עשור והנא הענין של כדונתא בין שהיה באומדן או עשור והנא הכ הנקרא פרכסה סתם וזה שהכתב כשהיא כיוונת מכבדי אביה לפי מה שבארנו וכשאתה קרי היא מוציאה אחר כשנאיה מה שראוי לה מן הפרכסה ואפילו לא הזהירה לאחים בשעת הכשנאין ולא תבעה מהם הפרכסה ואם לא היתה כיוונת מכבדי יתומים וכשאתה והיא קטנה ולא ערערה על האחים ולא תבעה פרכסה לא באמר כבר כהפייסה דעתה ולא תוכל להוציא מן האחים אחר הכשנאין שום דבר חלף קרי היא מוציאה לפי שהיא קטנה ואם לא כשאתה חלף אחר שהיא נערה ו נפסקו מלתת מזונותיה ולא תבעה הפרכסה כבר כתפייסה ואם לא פסקו האחין מלתת לה מזונותיה לא אברה פרכסיה וכשגריה שאין לה מזונות כמו שבארנו בפסק דביעי ואחר כך כשאתה קרי היא נר גריכה למחנות ואפי' פייסנה והייתה נזונת מכבדיהם ואם לא מחתה קרי זו כתפייסה ואין לה פרכסה אחר חנישואין ואינה יכולה להוציאה

המשליש מעות לבתו והיא אומרת נאמן בעלי עלי יע יעשה השליש מה שהשליש בידו דבריר מאיר אמר ר' יוסי וכי אינה אלא שרה והיא רוצה למכרה קרי מב מוכרה מעכשיו במה דברים אמורים בגדולה אבל בק בקטנה אין מעשה קטנה בלום

יעשה שלישי מה שהשליש בידו הוא שיעשה בו מה שנה האב ואין שומעין לה ואין נותנין ל' לבעל שום דבר וזה כשהיא מאורסת אבל אחר הכשנאין קרי היא ע עשה מכבדיה מה שהיא רוצה חלף אם חיתה קטנה לפי המחלוקת ר' מאיר נר' יוסי אינו חלף בגדולה מן הארבעין והלכה כר' מאיר'

פרק שביעי המדיר את אשתו מלהנות לה עד שלשים יום יעמיד פרנס יתר מכן יוציא ויתן כתובה ר' יהודה אומר בישראל חדש אחד יק יקים שנים יוציא ויתן כתובה ובבנהגת שני' יקים שלשה יוציא ויתן כתובה ב המדיר את אשתו שלא לסעוד אחד מכל מיני הפירות יוציא ויתן כ כתובה ר' יהודה אומר בישראל חדש אחד יקים שנים יוציא ויתן כתובה ובבנהגת שנים יקים שלשה יוציא ויתן כתובה ג המדיר את אשתו שלא תתקשט באחד מכל המינים יוציא ויתן כת כתובה ר' יוסי אומר בענות שלא נתן קצבה ובעשירות שלשים יום

כפזוס מטלשים יום איפשר שלא ישמע הדבר ולא יבועה בזה בזוי וינתן מזה ישמינע כני אדם ותתבוק חללם ולכך יוציא ויתן כתובה ואפי' היו מעשה ידיה מספיקין למזונותיה ואם יעמיד פרכס אינו ר' ל' שיעמיד ממנה לפי ששלוחו של אדם כמונתו ואמנם זה כח' כל הזן אינו משסיד ועניין מאמר ר' יהודהם בהכנת ר' אשת כהן לפי שהכהן כל זמן שיגרש את אשתו כאסרה עליו ולכך אין ממנהרין עליו הגירושין ופי' קצבה דבר גדוד והנא שנים עשר חדש לפי שאם היה עני וכשבע עליה שלא תתקשט שנים עשר חודש שומעין לו והלכה כר' יוסי ואין הלכה כר' יהודה

ה המדיר את אשתו שלא תלך לבית אביה בומן שהוא עמה בעיר רגל אחד יקים שנים יוציא ויתן כתובה ובומן שהיא בעיר אהרת שנים יקים שלשה יוציא ויתן כתובה

שעור זאת המשנה כך רגל אחד יקים שנים יוציא ויתן כתובה בית דין אמרו בישראל אבל בהכנת שנים יקים שלשה יוציא ויתן כתובה ומתני' ר'

יהודה שיחלק בין דין ישראל ודין כהן כמו שכתבאר ואין הלכה כר
יהודה חלף כולם יתיא ויתן כתובה

המדיר את אשתו
ה' שלא תלך לבית האכל או לבית המשתה יוציא ויתן כ
כתובה מפני שנעל בפניה ואם היה טוען משום דבר א
אחר רשאי אפר לה על שתאמר לאיש פלוני מה שא
שאמרת לך עו מה שאמרת לי או שתהא ממלא ומערה
לאשפה יוציא ויתן כתובה

טונו מעוה דבר אחר פירשו כנ
משום כפי ארס הצדוקים המצויין שם וכתבתי שיתקיים שם קול ש
פירש שם ארסם חזורים או ארסם מרחין עמון כבשים נאמר שתאמר
לפלוני מה שאמרת לי הלא שיתקיים שתאמר לאחד מבני ארס דבר
שאי אפשר לה שהאמר אותה לבעלה מעבידי התשמיש וזהו ענין פ
פרכים דברים שלקלון אבל שתהא ממלא ומערה לאשפה היא מעשה
ממעשה השמיים והוא אוננים וכמו כן דוכה לומר זמן שיתקיימה פת
שתגעה מעשים שתגעה בהן יוציא ויתן כתובה

ו' ואילו יוצאות
שלא בבתי בה העוברת על דת משה ויהודית ואי זה ה
הוא דת משה מאבלת שלא מעושר ומשמשתו נדה ולא
קוצה לו חלה ונדרת ואינה מקיימת ואי זה היא דת י
יהודית יוצאה וראשה פרוע סוזה בשוק ומדברת עם כל
אדם אבא שאול אומ' אף המקללת ילדיה בפני ר' טרפון
אומר אף הקולעת ואי זו היא קולעת כל שמדברת בתוך
ביתך ושכינה שומעין אותה

יחמת שהיא שוכרת על
דת משה ששומך עלים פאלו הדברים הנמטין וישלכה ואומר לו ש
טקן מותרין ואחר הדרישה ודחיקה הרעש טקן אסורין ונדקן ככל
חילו הדברים עדים והתירא: וזה תפסיד כתובתה ואמרין ודחה פ
פירוש ואשלי: בנשפחת על ראשה וכתבתי שתגא בה לשוק או למכני
משלם ואמרנו טונה בשוק במראה ודועתיה לכני ארס או שהיא ט
טונה וכתבה וייר מן הרס או רימון וכו': הדומה לה בכנות עכניה או
על לחייה וכל כונת כזה מן הפירושות ומיעו הנכני: ואמרנו מדברת
על כל ארס פי מאחקת עני הכחזרה ומקללת יולדיה בפניו או שם
שמתקללת אבי בניה בפני בעלה באי זה נד יחיה מן הקללה והחרוף
וקללת תוכנית תשמיש בקול רם עד שאיננו אותה שבינותיה וחלנו
הדברים כולם מכוואים אבל אחר עדים והתירא כמו שכתבנו ורע
שעברת על דת חין לה חלף כתובה ולא תפסיד ולא תוציא מעטלה מ
ממה שכאבר מנדונתיה אבל יש לה כלליתיה הקיימין כלבר

המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים ונמצאו
שירש עליה נדרים אינה מקודשת בגסה סתם ואחר כך נ
נמצאו עליה נדרים תצא בלא כתובה על מנת שאין בה
מומין ונמצאו בה מומין אינה מקודשת בגסה סתם ונ
ונמצאו בה מומין תצא שלא בכתובה שכל המומין הפ
הפסולין בכהנם פסולין בושים

אלו הנדרים הם
פלא חלף בער ולא תהיה יין או שלח תתקשט כבגדי כבעוטין וחון
מאילו השלש: נדרים אינו חל עליו מזה כלום אבל הקדושין קיימים
וחומי כהנים מכוואים כולם בפרק השכישי מומות כבורות ומ
וחומי הכהנים יתירם על חילו המומין אשר מפואר לשם שמוכה מומין
נהם ריח רע והוא שיעז מאחד ממקומות גופה ריח רע כמאם והשני
שתהיה רבת הזיעה והשלישי שתהיה בפניה שומא באישר האיטלקי
או שתהיה בפניה שומא קאנה שחובה מכוואים אבל יש בה שער
בומת והדבישי שיש לה ריח הפה והחמישי שקולה עבה ומשונה מק
מקלנות הכהנים והשישי שחיו שריה בסין יתיר משאר שרי הכהנים טפ
טפח באורך והשביעי שחיו השדים רחוקים טפח זה מזה עד שיהיה ב
כיניהן טפח והשמיני שכפפה חיה ונעשה מכה במקום אחד ואחר כך

כתרפא וכשאר המקום קבון כשתבה מראהו דומה למנת חם

ח' בה מומין ועודה בבית אביה האב צריך להביא ראייה
שמנתארסה היו בה מומין ונסתחפה שדהו נבגסה לר'
לרשות הבעל הבעל צריך להביא ראייה שעדי שלא נת
נתארסה היו בה מים ו אילו והיה מקחו מקח טעות דב
דבריר מאיר והכמים אמורים במה דכריכ אמורים כ
במומין שבסתר אבל במומין שכנלוי אינו יכול לטעון ו
ואם יש עמו מרחץ באותו העיר אף מומין שבסתר אינו
יכול לטעון מפני שהיא ברובה ביד קרוב: תו

ט' האיש
שנלדו בו מומין אין כופין אותו להוציא ר' שמעון בן ג
גמליאל אומר במה דברים אמורים במומין קטנים אבל
במומין גדולים כופין אותו להוציא

ממין גדולים אבל
ר' שמעון בן גמליאל הוא ארס כסמית יעני כקטנה יד כשכרה רבנו ו
ואין הלכה כר' שמעון בן גמליאל ושלכה ככחמים

י' ואלו שכוּפין
אותו להוציא מוכה שהין ובעל פוליוס ומקמין והמצר'
נחשת והבורסי בין שהן עד שלא נסאו ובין משנשא
למדו ועל כולן אמר ר' מאיר אף על פי שהתנה עמהן כו
כופין אותו להוציא יכולה היא שתאמר סבורה הייתי
שאני יכולה לקבל ועכשיו אינו יכולה לקבל חכמים
אומרים מקבל היא בעל כרהה חוץ כמוכה שחין טפח
שהיא ממקתו מעשה כצידן כבורסי שמת והיה לו את
בורסי אמרו חכמים יכולה היא שתאמר לאחך הייתי
רוצה לקבל ולך אינו יכולה לקבל

מוכה שחין המנוגע
בעל פוליוס סרחון האף מקמין מקמין נזאת הכלבים לעבר מנרף
כחשת הוא המנ' ק חשת מחמהכט סנו וכורסי הוא מעבר העורות
ושלכה ככחמים

פרק שמיני
האשה שנפלו לה נכסים עד שלא
ותארס מודים בית שמאי ובית ה
הילל שמוכרת ונתנת וקיים נפלו לה משנת ארסה בית
שמאי אומרים תמכור ובית הלל אומרים לא תמכור וא
ואלו ואלו מודים שאם מכרה או נתנה קיים אמר ר' י
יהודה אמרו לפערבן גמליאל הואיל זוכה באשה לא
זוכה בנכסים אמר להם על החדשים אנו בושים אלא
שאתם מגלגלין עלינו את הישנים

אמרנו שמוכרת ונתנת
וקיים ר' נחשי אחר שכתארסה ואמרנו הואיל זוכה באשה ר' בארסה
הנחיל זוכה בה זוכה בככסים ויהיה מכרה בטל בחילן כשלו לה ויהי
כשואה וחמר להם רבן גמליאל על החדשים אנו בושים והם ככסים
שנפלו לה והיא כשואה לפי שאני גם כן דעתי בחילן הככסים שאם מ
מכרה קיים חלף שאתם מגלגלין עלינו נכסים שנפלו לה וקיא ארסה
מתאמרנו הואיל זוכה באשה זכה בככסין ויהיה מכרה בטל ועסק ה
ההלכה בין שנפלו לה ככסים עד שלא תתארס ובין שנפלו לה מ
משכתארסה ומכרה אחר שנשאת מוכיא הכעל הפירות מיד הלכות
בחייה ומוכיא הקרקע אחר מיתתה

ב' נפלו לה משנשאת
אלו ואלו מודים שאם מכרה ונתנה שיוציא הבעל מ
מיד הלכות עד שלא נשאת ונשאת רבן גמליאל אומר
במוכרת ונתנת קיים אמר ר' חננאל בן עקיבא אומר לפע
רבן גמליאל הואיל זוכה באשה לא זוכה בנכסים אמר

נכסין בחוקתן כתובה בחוקת יורשי הבעל נכסים דה
הנבסין והיוצאין עמה בה דוקת יורשי האב

כבר נקדם
לך פירוש זאת ההלכה אות באות כפרק הרביעי ממסכת יבמות
ועין אותה לשם

הנח אחיו מעות ילקח בהן קרקע והוא
אוכל פירות התלושין מן הקרקע ילקח מהן קרקע והוא
אוכל פירות המחוברין לקרקע ר מאיר אומר שמין אותן
כמה היא יפה בפירו' וכמה היא יפה בלא פירות והמותר
ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות וחכמים אומרים פ
פירות המחוברין לקרקע שלו והתלושין מן הקרקע כל
הק דם בהם ובה קדם הוא ובה קדמה היא ובתה בנסה
הרי היא כאשתו לכל דבר ובלבד שתהיה כתובה על
נכסי בעלה הראשון

אלו הצרות והמעשית מנכסי אחיו לפי סכמ מה
שהניח מנכסים אם הותירו ואם פחתו הם תחת מעבוד הכתובה ונ
זוה כלול דעת מי שסובר מטלטלי משתעבדי לכתובה ואינה הלכה נ
זוה עבד רבבן בתראי כבר תקנו לבנות כתובה מן המטלטלין תכלית
כח חתונותם לבנות אבל שיהי' המטלטלין מוכחין ולא יהיה כח ל
לאח שהיא היבם להשתמש בהן אחר היבוס זהו אכלי בלתי חמת וא
נמין דעתי בזה נתינו נוסח לזה דעת התלמוד בשום פנים ולאמר
פירות המחוברין לקרקע שלו ואמרנו תני שלה וענין אחר
כאשת לכל יבם שהיא כשגרה מותר לו להחזיקה אחר כן כמו שב
שכארנו כשיק הרביעי מיבמות ואין הלכה כר מאיר

לא יאמר לה
הרי כתובתך מונחת על השלחן אלא כל נכסיו אחראין
לבת בזה גו שה אין לה אלא כתובה החזירה הרי היא
בכל הנשים ואין לה אלא כתובה

זה כלו מביאר

פרק תשיעי הכותב לאשתו דין דוכרים אין לו
בנכסיה הרי זה אוכל פירו' בחיים
ואם מתה יורשה אם כן לשה כתב לה דין דוכרים אין
לו בנכסיה שאם מברה נתנה קיים כתב לה דין דוכרי
אין לו בנכסיה וכפרותיהן הרי זה אינו אוכל פירות ואם
מתה יורשה ר' יהודה אומר לעולם אוכל פרי פירות עד
ש' בתיב לה דין דוכרי אין לו בנכסיה וכפרותיהן ובפרי
פירותיהן בהיך וכמותך אינו אוכל פירות בחייה ואם
מתה אינו יורשה רבן שמעון כן גמליאל אמר אם מתה
ירשנה מפני שהתנה על מה שכתוב בתורה וכל המתנה
על מה שכתוב בתורה תנאו בטל

זאת הכתיבה מועלת לה בשכתב לה ועודה ארסה על העיקר אשר
אכלכו כחלה הכחה לו לחרם ממקום אחר ארס מתנה עליה שלא יי
ירשנה או אם קנו מידו ואפי' לאח' הכשוהין ופירי פירות הוא שתמכר
האשה הפירות אשר נשתלק מהם הבעל ילקח ברמהן קרקע הכח
בעל יאכל פירות זה הקרקע ואף על פי שאין לו בגוף הקרקע כלום ש
שהוא לח סילק כשאו לא מן הפירות הראשונים כלבד כי מה שאמר
אין לי בנכסיה ובפירותיהן אכל פירי פירות אכל לפי דעת ר' יהודה
עד שיכתוב וכשרי פירותיהן עד לעלם ומה שאמר ר' שמעון בן גמליאל
שהתנה על מה שכתב בתורה הוא טעם שאינו אמיתי לפי שהעקר הנ
אכלכו ירשנה רב' גל דרכן אכל עשו חיווק לה כשל תורה ולכך הלכה
כר שמעון בן גמליאל כמה שאמר ירשנה מנר הטעם שזכרנו והלכה
כר יהודה

מי שמת והנח אשה ובעל חוב ויורשין
והיה לו פקדון או מלוה ביד אחרים ר' טרפון אומר ינתנו
לכושל שבהם ר' עקיבה אומר אין מרחמין כדן אל

להם על החרשים אנו בושים אלא שאתם מגלגלין ע
עלינו את הישנים

ר' שמעון חולק בין נכסים לנכסים נכסים
הידועי' לבעל לא חמסר ואם מברה נתנה בטל ושאינם
ידועים לבעל לא תבכו ואם מברה ונתנה קיים

פסק ההלכה כבר נקדם לך ונכסים הידועים לבעל
הוא מה שיש לה מן הנכסים באותה המדינה שהיא יושבת שם או כ
במקומות הקרובים מוזאת המדינה המיוחסת אליה ונכסים שאינם
ידועים לבעל הוא מה שראוי לה מן הנכסים במדינה אחרת והלכה
כר שמעון

נפלו לו כספים ילקח בהן קרקע והוא
אוכל פירות התלושין מן הקרקע ילקח בהם קרקע והוא
אוכל פירות המחוברין לקרקע אומר ר' מאיר שמין אותן
כמה הן יפין בפירות וכמה אינן יפין בלא פירות והמותר
ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות וחכמים אומרי' פירו'
המחוברין לקרקע שלו והתלושין מן הקרקע שלה ילקח
בהן קרקע והוא אוכל פירות

כל זמן שנשל מחלוקת
בין הבעל ובין האשה בקרקע שלמחזיק מאלו הדמי' ילקח בהן קרקע
שנותן פירות יותר והלכה כחכמים

ר' שמעון אומר מקום
שיפה כחו בכניסתה הורע כחו ביציאתה מקום שהורע
כחו בכניסתה יפה כחו ביציאתה המחוברין לקרקע ב
בכניסתה שלו ביציאתה שלה והתלושין מן הקרקע בב
בכניסתה שלה ביציאתה שלו

ר' שמעון יולק עם
חכמים הצרות מחוברין כשעית יציאה אל כשגברה ויש לה פירות
מחוברין לקרקע שנמחו כשעית תפוח ר' שמעון אומר של אשה נחמלי'
אומרים כמה שקדים מחוברין לקרקע שלו לעולם בין בכניסה בין כ
ביציאה והלכה כר שמעון

נפלו לה עבדים ושפחות וקנעם
ימכרו וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות רבן שמעון כ
כן גמליאל אומר לא תמכור מפני שהן שבח בית אביה
נפלו לה זתיים או נכנעם וקנעם
ימכרו לעצים וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות רבן
שמעון בן גמליאל אומר לא תמכור מפני שהוא שבח ב
בית אביה

זהו כר שמעון בן גמליאל וכר יהודה

המוציא יציאות על נכסי אשתו הוציא הרבה ואכל קמ
קמעא קמעא ואכל הרבה מה שהוציא הוציא ומה שא
שאכל אבל הוציא ולא אכל ישבע כמה הוציא ויסול

קמעא דבר מועט ואמילו כל שהוא נרמנו יבצע כמה יוציא
ויטול אל שכונה כעין תורה וכתאוי שיהיה שבח כנגד הונאה או יו
יתר אבל אם היתה הונאה יתירה על השבח ישבע שכונת התורה ש
שהונוא כנגד השבח ונטול כנגד השבח כלבד וישפיד השכר וזה כלו
בנכסי מלונבמו בן שבגרם הבעל אכל כשמרדה בין אכל בין לא
אכל ישבע כמה הונאי ויטול כנגד השבח כמו שבארנו אכל בנכסי
נאן כחל כל השבח לו כמו שבארנו אם הוסיפו הוסיפו לו

שומרת
יבם שנפלו לה נכסים מודים בית שמאי ובית הלל שה
שהיא מוכרת ונותנת וקיים מתה מה יעשו בכתובתה
ובנכסים הנבסין והיוצאין עמה בית שמאי אומר יח
חלקו יורשי הבעל עם יורשי האב ובית הלל אומרים

יתנו ליורשין סולן צריכין שבועה ואין היורשין צריכין שבועה
 ג הנח פירות תלושין בל הקודם כהם וכה וכתה אשה יתר על כתובתה או כ בעל הוב יתר על הובו המותר ר' טרפון אומר יתנו ל לטשל שבהם ר' עקיבה אומר אין מרוחמין ברין אלא י יתנו ליורשין שכולן צריכין שבועה והיורשין צריכין שבועה

טשל נקרא בעל חוב ונקרא בזה השם לפי שאינו גובה את חובו מן המטלטלין לפי שאילו הדיכין נכסים על זה העקר והוא שהמטלטלין לא משתעבדי לבעל חוב וזה הדין אין חנו דיכין אנהו היום אבל ברין שהמטלטלין משתעבדי לבעל חוב ואין ליהודים ידועה ער שגבו החובות והכתובה חוב מן החובות ואם הכיח קר קרקע כל מי שקדם חובו יגבה חובו ראשון ראשון והאמת יגבה הכא אחרייו ואם זמן החובות כולם בזמן אחד ואין המזמן מספיק לכל ה החובות יקח כל אחד ואחד כפי חלקו ויעד יתבאר כיצד יחלקו בשק של אחד זה ואם הכיח מטלטלין אין הפרש בין החוב המוקדם ובין ה המאוחר אלא כל הקודם כן וזה ואין מוכיחין מרשות מי שזכה בו במטלטלין ואם לא קדם אחד מהן יחלק המטלטלין כפי מה שיתבאר בשק של אחד זה

ד המושיב את אשתו תנונית או שמה אפטרופא הרי זה משביעה כל זמן שירצה ר' אעור אומר אפי' על פלכה ועל עיסתה

חכונית שיכחבה בחכונת כדי שתקנה ותמכור לו' ואפטרופא ממונה ללמד למשא ומתן ולתעסק בממונו' וכמו כן אם הכיח ממונו או שחורתו בידה ישביעה כל זמן שירצה שבועת התורה בטענת שאל ויגבל עליה פלכה ועיסתה' ר' ששילא לא עשתה לו חונאה כפלכה ועיסתה לפי ש שאין הלכה כר' אליעזר

ה כתב לה נדר ושבועה אין לוי עליך אינו יכול להשביעה אלא משביעה הוא את יו יורשיה ואת הבאין אחריה נדר ושבועה אין לוי עליך ו ועל יורשך ועל הבאים ברשותך אינו יכול להשביע את יורשיה ואת הבאין ברשותך אבל יורשין משביעין אותה ואת יורשיה ואת הבאין ברשותה נדר ושבועה אין לוי ולא ליורשי ולא לבאי ברשותי עליך ועל יורשך ועל הבאים ברשותך אינו יכול להשביע לא הוא ולא י יורשיו ולא הבאים ברשותו לא אותה ולא יורשיה ולא הבאים ברשותה'

ז זה כלו מבוואר נאמת' והעקר מה שזכרתי לך כל תנאי שבזמן קיים' וכאם ברשותה לקוחות או מקבלי המ המתנה'

ו הלכה מקבר בעלה לבית אביה או שחוררה לבית חסיה ולא נעשית אפטרופא אין היורשין משביעין אותה ואם נעשית אפטרופא יורשין משביעין אותה על העתיד לבא ואין משביעין אותה על שעבר

זס מבוואר כשהתעסקה במזמן אחר מיתת בעלה הכה היורשין משביעין אותה שבועה על כל מה שהתעסקה בו אחר שנקבר בעלה ואין משביעין אותה כמה ש שהתעסקה בין מיתה לקבורה לפי שגו היינו משביעין אותה שבועה על כך לא מתעסק בקבורה אלא בעדים שיעירו כמה שהיא מכרה ואם מכרה בשווי חס לא כרי שלא יחובה שבועה וישהה המת' מל מלהקבר יש באה נוול' הלא ידעת כי מן העיקרים הידועים לכרבא ולמזוני ולקבוצי מובין בלא אכרותא לפי שהם ענינים נחפזי' אין סובלין סמפסא ועכו

ז הפתמת לא תפרע אלא בשבועה עד אחד מעידה שהיא פרועה לא תפרע אלא בשבועה מנכסי יתומים לא תפרע אלא בשבועה ח מנכסים משועבדין לא תפרע אלא בשבועה והנפרעת

שלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה

ח הפונמת כתובה ר' כיצד היתה כתובה אלה ואמר לה התקבלת כתובתך והיא אומרת לא התקבלתי אלא מנה לא תפרע אלא בשבועה עד אחד מעידה שהיא פרועה כיצד היתה כתובה אף זו ואמר לה התקבלת כתובהך והיא אומר לא התקבלתי עד אחד מעידה שהיא פרועה לא תפרע אלא בשבועה מנכסים משועבדים כיצד מבר נב נכסיו לאחרים והיא נפרעת מן הלקוחות לא תפרע אלא בשבועה מנכסי יתומים כיצד מת והניח נכסיו ליתומי' והיא נפרעת מן היתומים לא תפרע אלא בשבועה ר' הנפרעת שלא בפניו כיצד הרי שהלך בעלה למדינת הים והיא נפרעת שלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה ור' שמעון אומר כל זמן שהיא תובעת כתובה היורשי' משביעין אותה ואם אינה תובעת כתובה אין הי יורשין משביעין אותה

ט נפרעת שלא בפניו כשהיא מוניאה כתובה ונט ויהיה בעלה כדרך דחוקה הרי היא כשבעת שבועת ה התורה ותפרע מנכסיו אבל אם הלך בעלה ולא ברסה לה תפרע מן הכתוב' לפי שהעק' אכלינו לא כתבה לכתוב לכתוב מחייב אבל יש לה מונחה בלבד כמו שיתבאר בשק האחרון מזה המסכת' וכמו כן בעל חוב יפרע שלא בפני הבעל חובו בשבועה ויתקיימו בזה קייומי' הדינה ואם אפשר לשלוח לו ולהודיע מנוכ' וישתדל להודיעו ככה ה השטרות שאיפשר' ולא כנטרד לבאר לך שזאת השבועה שבועת ה התורה לפי שזה העקר יהיה מכור בידך שכל שבועה האמורה ב במשנה אמנם היא שבועת התורה או דרכין בעין דאורייתא כנקיט' חפן כמו שכתב במסכת שבועות והיא שאנו קוראין אותה שבועה ב בתורה ור' שמעון ח' על ההלכה השלישית מה שהק' שחולקין ב בה תבא קמא ור' אליעזר ואמר ר' שמעון שהאשה לא תשבע כלל ו נאשפי' עשה אפטרופא אינו משביעה הלכא אם כן תובעת בתוכה' ו ואין הלכה כר' שמעון

ס הוציאה נט ואין עמה כתובה גובה כתובתה כתובה ואין עמה נט היא אומר' אבר גיטי והוא אומר אבר שוכרי' וכן בעל חוב שהוציא שטר חוב ו ואין עמו פרוזבול הרי אילו לא יפרעו אמ' רב' שמעון כן גמלי' מן הסבה ואילך גובה כתובתה שלא בגטובעל חוב שלא כפרוזבול

ט חמרו גובה כתובה במקום שגנהין שלא יכתבו שטר כתובה אלא מעידין עליו על זה וסומכין על תנאי ביה דין וזה מותר אבל במקום שגנהו לכתוב שטר כתובה על כל פנים יש לה ל להוציא שטר כתובה עה הגט וזה תגבה כתובתה ושטר הוא שם שמשמעונו שזה החוב כבר פרעו או כתנו לו' וכבר בארנו ה הפרוזבול ודיכין בשק האחרון ממשכת טביעית' ומבוואר הוא שזה החוב כבר עבר עליו שמיטה' ומה שחייב שהיה כאמן בעל חוב כ כשהוא אומר חבר פרוזבול' כיון דתקינו דבנן פרוזבול לא שביק ה היתירא ואכל איסורא וחל עליו איסור מטעם השמיטה והבעל כמו כן מינו דיכיל למימר ברשתיה נאמן לומר חבר שוכרי אבל ישבע ש שבועת הסת שפריעה ודע שזה שאמרנו שהאשה גובה בעט עקר כ כתובה בלבד אבל תוספת עד שתביא עידי גירוש' ואז תנכה הת התוספת בין במקום שכתבין כתובה

י בין במקום שאין כתבין כתובה ומה שאמלנו כמה שקדם כשהוציא נט במקום שאין כתבין כתובה גובה כתובתה אמנם זה עקר כתוב' בלבד אבל התוספת אינו גובה בלא כתובה או עדים יעדו עליה' ו והלכה כר' שמעון כן גמליאל

י שני גיטין ושתי כתובות גובה שתי כתובות שתי כתובות וגם או כתובה ושני גיטין או כתובה וגם מ ומתה אין גובה אא כתובה אהת המגר' את אשתו וההויר' על מנת הכתובה הראשונה חחוריה קסן שהשאו אכיו

פחותה קיימת שעל מנת בן קיימה גר שנתגייר ואשתו עמו כתובתה קיימת שעל מנת בן קיימה

כתובתה קיימת ר"ל עקר כתובת מנה מאתים אבל תוספת אינו חייב אלא אם בן העידו עליו בזה אף אחר שנעשה גדול ועל זה ראוי להעיד עליו

פרק עשירי מי שהיה נשוי שתי נשים ומת הראשונה קודמת לשנייה ויורשי הראשונה קודמין ליורשי השניה נשא את הר הראשונה ומתה ונשא את השניה ומת הוא השניה ויורשיה קודמין ליורשי הראשונה

כשנשבעה האלמנה שבועת התורה כמו שנשבעת כל אלמנה מיד שתזכה בכתובתה כ כמו שיתבאר לפנים ואם אחר כך מתה אז יתבעו יורשיה בכתובתה א אבל אם מתה קודם השבועה הפסידה בכתובתה כולה לפי שהעקר א אבל יין אדם מוריש שבועה ואמר שיהי' יורשיה קודמין ליורשי ראשונה ר"ל לירשתה כיון דכיון שירשי שניה יורשיה בכתובתה אמן ואחר כן ירשו ראשונה בכתובתה אמן אם נשאר להן שום דבר ואמנם דין זה כגמרתה האמת בחיינה והשנייה אחר מותה אבל כשמתו שתיהן בחייו אין דין לכתובתה כיון דיכירין עד שנייה יתר על שתי כתובות דיכיר כ כמו שיתבאר בזו הפרק

ב מי שהיה נשוי שתי נשים ומתו ואחר כך מת הוא והיתומים מבקשים כתובת אמן ואין שם אלא כדי שתי כתובות חולקות בשוה היה שם יתר דינר אילו נוטלין בכתובת אמן ואילו נוטלין בכתובת אמן ואם אמרו יתומין הרי אנו מעלין על נבכי אבינו י יתר דינר כדי שיטלו בכתובת אמן אין שומעין להן אלא שמין את הנבכים בבית דין ג שם נבכים בראוי אינן כבטחוקה שמעון אומר אף על פי שיש שם נבכים שאין להם אחריות אינו כלום עד ש שיהיה שם נבכים שיש להם אחריות יתר על שתי כתובות דינר

אמרנו אילו נוטלין בכתובת אמן ואילו נוטלין בכתובת אמן ויחלקו כולם הר כר או מה ש' להם בו יתר בשוה וראוי הוא הדבר שיעדין לא הגיע לידו אבל אפשר הוא וקרוי שיעטל לידו כגון שהניח כתובת או סחורות ביד הלויים או שהקנה ממנו כ בעיר אחרת והלכה כר שמעון

ד מי שהיה נשוי שלש נשים ומת בכתובת שלוו מנה ושלוו מאתים ושלוו שלש מאות ואין שם אלא מנה חולקת בשוה היה שם מאתים שלמנה נוטלת חמשים ושל מאתים ושל שלש מאות של שלשה זהב הויה שם שלש מאות של מנה נוטלת חמשים ושל מאתים מנה ושל שלש מאות ששה של זהב וכן שלשה שהטילו לכיס הותירו או פחתו כך דין ח חולקין

מנה הוא ארבעה דיכרין של זהב וכל מנה הנזכר בשמנה הם מאה דיכר של כסף לפי מה שכתבאר בסוף פאה וכמו כן בשנים אנמרים מאתים וארבע מאות וזולת זה מחשבון המאות וזאת החלוקה מחוייבת בזמן שהכתובת בינם אחר או כאלה היניח לה מ מטלטלין כמו שכתבאר שהעקר אבל ינו אין דין קיימה במטלטלין ואמרנו היו שם מאתים היו שם שלש מאות כבר אמרנו בתלמוד שרבינו הקדוש אמר אף אלו חולקות בשוה וכן הלכה ונריך שנתניין בזה העקר שנופל עליו דין החלוקה לעולם בין בעלי חובות ועל זה תעשה הקש בעניין הכתיבתה ויחוס שהאדם אם הכיח ממנו ובעל חובות הרבה ונתחייבו לחלוק לפי מה שהקדמונו רנחין כגלל כל הת החובות ולמה שהניח ואם הממון כפי החובות יקח כל אחד ואחד

חלקו וזה מבואר ואם היה הממון פחות רנחין אם כשיתחלק ביניהם בשוה יגיע לפחות שבהם שיעור חובו או פחות מכל חולקין בשוה ואם כשיתחלק בשוה יגיע לפחות שבהם יותר מן החוב שיש לו מכלקין זה התוספת וחולקין השאר ביניהן בשוה עד שיגיע לפחות שבהם שיעור חובו וישתלק אחר כך חוזרין לזה התוספת שכתבאר וחולקין אותנו ל לחותן בעלי חובות שכתבאר כמו שחלקו בתחילה עד שיגמר כל המ הממון ומשל זה בזאת הכבא הזכרת במשנה כשהכיר שלש מאות או פחות חולקין בשוה ואם הכיח ארבע מאות חולקות שלש מאות ב בשוה ותשתלק בעלת המנה מהכל וחלקו זה המנה היתר בעלת מ המאיתים ובעלת שלש מאות ואם הכיח חמש מאות חולקות ש שלש מאות בשוה ותשתלק בעלת המנה מהכל והמאיתים חולקין אותם בעלת המאיתים ובעלת שלש מאות וכמנחת הראשונה והשניה שה שיגיע להם כל חלקם וכמנחת השלישית שהגיע לה מאתים ועל זה תע תעשה הקש ואחילו היו בעלי חובות חלק ואמנם מה שאמר וכן ש שלשה שהטילו לכיס הוא חוזר אל הכבא אחרונה שהם יחלקו ככ ביניהם הריוח וההפסד לפי מה שיש לכל אחד מהם מקורן וזה כשיש ריוח והפסד ונפק הממון קיים והענין בזה לפי מה שאמר אבאר כגון שנשבעה המטבע או הוסיפו עליו בחלוקה או פחתו על דרך זה שמו שחולקין לפי המעגות אבל אם לקחו השותפין סחורה והריוח בה או הפסידו יהיה הריוח וההפסד ביניהם בשוה בלתי שכתבאר למה שיש לכל אחד ואחד מהם ביעקר הקרן וזה הוא הדין המוסכם הבאות לל לשון המשנה לפי מה שביאר התלמוד והוא פסק מן הגאונים האחרונים

ה מי שהיה נשוי ארבעה נשים ומת הראשונה קודמת לש השניה ושניה לשלישית ושלישית לרביעית הראשונה נשבעת לשניה ושניה לשלישית ושלישית לרביעית הרביעית נפרעת שלא בשבועה אחר כן גם מפגע מה אחרונה נשברה אף לא חפרע אלא בשבועה היו בולן י וצאות כיום אחד ואין שם אלא מנה חולקות בשוה

כשיש שם יורש או בעל חוב אין בו מחלוקת שאין לאחת מהן לכתוב כתובתה עד שתשבע ואמנם מחלוקת בין נכס בשאין שם מע מעשרע שהיא אומר כשנמנחת שרה אחר מותה שלש שדות שזכו ב בהן שלש נשים הראשונה שאינה ש' והשנייה אותנו קרקע מתחת ידה אין מוניאין מיד הרביעי שרה שבדיה ואף על פי שהיא מאוחר ממנה לפי שהיא סובר בעל חוב מאוחר מה שקדם ונכה מה שבכה גבה וא ואין לזאת שיצאה הקרקע מתחת ידה עם הרביעית לא שבועה כלל עד שבדין תפסה ולכך תשבע שבועת התורה ומיד תרד לזה הקרקע עד שלח תבטור שבועה אלא כשיתבע ממנה ותגא קומא סבר שהיא לא תשבע לפי שהעקר אבל ינו בעל חוב מאוחר שקדם ונכה מה שבכה לח גבה וכשיצא הקרקע מתחת יד אחת מהשלשה הקודמות תחזור ות תגבה מה שכיר אחריה ומוניאין הקרקע שהיא ביד הרביעית ולכך אין תעלה לשבועתה אחר כשהנדרנו אותה לזה הקרקע אינה הנורה גמורה לפי שהיא מונמכת לזאת ממנו ומתוך דברינו יתבאר לך שא שחילו ה הארבעה נשים כשתפסו מטלטלין חס תפסה הרביעית מ מטלטלין בכתובתה שהיא נשבעת ומיד תפסה לרביי הכל לפי ש שאין מחלוקת במטלטלין שאין מוניאין מתחת ידה וכבר בארנו פע פעמים הרבה שהעקר אבל ינו אין דין קיימה במטלטלין והלכה בת כתבאר קומא כמה שאמר מה שבכה לח גבה ומה שאמר חין שם אלא מנה חולקות בשוה הוא דבר מחוייב הכרחי על העקר שקדמונו ב באיכות החלוקה לפי שהכתובה הפחותה בתורתנו מנה כמו שכתבאר בתחילת המסכתא בתולה כתובתה מאתים ואלמנה מנה

ו מי שהיה נשוי שתי נשים ומתו את שדהו וכתבה דהר הראשונה ללוקח דין ודברים אין לי עמך השנה מוציאה מיד הלוקחות והראשונה מיד השנה והלוקח מיד הר הראשונה וחורת חלילה עד שיעשו פשרה ביניהם וכן בעל חוב וכן אשה בעלת חוב

ומה שהיא שנה בענין שאם אנו לוקחין אותה ממכש בשנוי כשאר
מן השדה חתיכה שיהא מידתה בת תשעה קבין ובענה אם מכרם
בנה ישאר חצי קב הנה המטר בטל וכבר ביארנו בהדר זרעים
בכמה מקומות כי סאה ששה קבין נמדת בית סאה אלפים וחמש מ
מאות אמה ותשבורת בית קב חרבע מאות נשבע עפרה המה פחות
שליש ובית רובע הוא רובע הקב ואין הלכה כר' שמעון בן גמליאל

ה

שום הדיינן שפיחת שתות או הותיר שתות ככרן בטל
רבן שמעון בן גמליאל אומר מכרו קיים אם בן מה כח
בית דין יפה אבל אם עשו אגרת בקרת אפילו מכרו ש
שוח מנה במאתים או שוה מאתים כמנה מכרן קיים

אגרת בקרת הוא שטר חקירה ועיניו והוא שתהיה טע שומא והכר זה
שהם הפלגו בקיום ובחקירה ככל כחם וזה דברי תנא קמא והלכה
כמותו

ו הממאנת והשניה והאילונית אין להם כתובה
ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות ואם מתחילה נשאת
לשם אילונית יש לה כתובה אלמנה לכהן גדול גרושה
וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ותניתיה ל ישראל בת ישו א
לממזרותין יש להן כתובה

כבר ביארנו זאת ההלכה בפירוש התשיעי מיבמות וכחומר לפרשה ג
בשאן עד שלא ישאר בה ספק וכבר ריכיה אחר חדר ונתחילנו זה כי
ממאנת נשכיה ואילונית טלח הכיר בה חזן להן כתובה רל מנה מ
מחמס אבל תוספת כתובה יש להן וענין לא פירות שפירות שחבל
הכעל חזן מוניחין ממנו ואמנה אחר ולא מזונות כממאנת רל עב
כגון שהלך בעלה למדינת הים ולמותה ואכלה נאחר כך מימנה חינו
חייב לשלם מה שאכלה אחר הליכתו וקודם המיאון הוגר שחמנה ח
אכל שניה ואילונית חינו חייב במזונות כלל ואשלו הוא חינו והם
תחתיו אבל אמרו ולא בלאות הוא לפי מה שחכמו וזה שכלאנתה כ
כשהם מניין ואיתקו בעיניו חזן ספק שנוטלת בלאותיה בין היתה
ממאנת או אילונית ואשלו זאת תחת בענה ברזון ספסירה הממון ו
נלח הפסידה בלאותיה הממון והוא מה שאמרו ונת לא ספסירה
בלאותיה הקמין אבל חילוק הדיוט כשהבלאנת כשפרו נכאברו על
יד שנסתמטה בהן חז תנחום מיד הכעל ויתן מה שהיו ענין הכ
הבלאנת חז לא וכל מקום שיאמר חזן לה בלאנת רל שלא תנחום מ
ממנו ואמר בסוף בממאנת חזן לה בלאנת רל מה שאכבר מממנה
בין מככסי מלוג בין מככסי שאן ברזל חזן לה בלאנת אבל השכניה ח
חזן לה בלאנת של ככסי מלוג חבל בלאנת של ככסי שאן ברזל יש לה
וזה הדין אמנם הוא הקם לשכניה על הנד אשר בארנו בפירוש התשיעי

מיבמות ונהפך אנחנו בככסי מלוג והוא ספק הלכה עילא ליה
גלימא פירה הווי ומיכסי בה עד רבאלי ולכך חזן הדר חייב בבלאנת
ככסי מלוג בשום פנים ונבאר בזה העניין דין השכניה לגלית ורע
זה ודין האילונית כשלא הכיר בה שאמרו בה גס כן חזן לה בלאנת
של ככסי שאן ברזל לפי שהם ברשותו וכל מה שנכבר מהם חינו ח
חייב בו אבל בלאנת של ככסי מלוג יש לה לפי שהם ברשותה ולא ה
היה לו לסתמטם בהן עד שאכברו מכל וכל חלה אם כן נבאר הכ
הנישואי ונתקיימו אבל הכיר בה דיכה כדין שאר הנשים אבל
אלמנה לכהן גדול וחברותיה אשר אמר בהן יש להן כתובה וכמו כן
פירות מזונות ובלאנת רל שהיא תנחום ממנו פירות שאכל בין מ
מככסי שאן ברזל בין מככסי מלוג וכמו כן יש לה מזונות לאחר מ
מיתה אבל בחיי כוספין אותה לברש ואין נותנין לה מזונות יש להן
בלאנת ככסי שאן ברזל כדין כל חשק וכל זה כשהבין בהן חבל אם
כשאו בטעות ולא נודעו חסרות מלח חסר כן דיכט כדין החילונית
שלא הכיר בה בכתובה ובבלאנת ובמזונות ובפירות וכלל מכל זה
כדיני הכללות כשהן בעיניו אין ספק שיש לה בין מככסי מלוג בין מ
מככסי שאן ברזל יהיו הנישואין על זה דרך שיהיו וחס הכללות ח
חזן בעין כלל וסיכסוחין גמורין וחזן בהם טוב הפכר

זאת הכתיבה שכתבה הראשונה היא בקניין על כל פנים ובתנאי ש
שהיא לא רתה להקנות ללוקח אחר וזאת לזה הלוקח כדי שלא תטעון
ותאמר כחת רוח עשיתי לבעלי שכאמר לה חזן מכהגך ליענות נחת
רוח לבעליך לפי שהשבת שלא להקנות לא הקנית ולכך כל ההנחה
שתקבה האשה במינית בעלה בקרקעותיו או בככסי שאן ברזל חינו
עשוי ואינו מועיל לפי שיכולה לומר כחת רוח עשיתי לבעלי ולכך ה
הקנית אלף אש מכר בעלה לראובן ולא רתה להקנות ואחר כך
מכר בעלה אותו שדה בעצמו לשמעון והקנתה שאלו נאמר לה זה
היה ברזונך שאם לא כן היית נמנעת מלהקנות חינו שנמנעת מל
מלהקנות לראובן ופי שפדה על אמתת הלשון כינוע העניין רל ת
תקון והן קריין למים שאינן קדים ולא חמים עושרין ואמרין וכן כ
בעב חוב פירשו ואמרין וכן בעל חוב נשני לקנותו וכן אשה בעלת ח
חוב נשני לקנותה וזאת לטורף כתובה והיא כבר הקנתה לאחר מ
משני הקנותות ולא הקנתה לשני

פרק אחד עשר אגנה גיוונת מנכסי יתמים ומעשה
דידה שלהן ואינם חייבים בקבורתה
יורשיה יורשי כתובתה חייבין בקבורתה

כבר כתבאר כי
מתנאי הכתיבה את תהא ככית ומהתנא מנכסי וכבר ביארנו כינו
כן שיהיה לא ידעו כתובה אלף אש כן כשכנה ומתה אבל אם מ
מתה והיא לא כשכנה אברה כתובה ויתעסקו בקבורתה יורשי
בעלה

ב אלמנה בין מן האירוסין ובין מן הנשואין
מוכרת שלא בבית דין ר' שמעון אומר מן הנשואים
תמכור שלא בבית דין מן האירוסין לא תמכור לא בבית
דין משני שאין לה מזונות וכל שאין לה מזונות לא תם
תמכור אלא בבית דין

ב
שלא בכית דין רל שלא בכית דין מומחין
אכל הישות בידה בכית דין הדינות ובתנאי שיהיו יודעין בשומת
הקרקעות שמכרה וממה שאריו שתדעו האלמנה כזונת מן המ
המזלזלין כמו כן ואשלו שאין המזלזלין תחת דה ואין הלכה כר'
שמעון

ג מברה בתובתה או מקצתה משכנה בתובתה
או מקצתה נתתה לאחר או מקצתה לא תמכור אתה
השאר לא בבית דין וחכמי אימרים מוכרת היא אפילו
ארבעה וחמשה פעמים ומוכרת למזונותיה שלא בבית
דין ובתבת למזונותיה מכרתה וגרושה לא תמכור אלא
בבית דין

ג
כבר ביארנו כי מה שאמרו חכמי שלא בכית דין רל בכית
דין מומחין ואמרו שהיא מוכרת מהקרקעות בעלה בכית דין הדינות
למזונות או לעקר כתיבה ואשלו שלא כשאר לה מן הכתובה אלא ח
חלק מענו ורע שפסק ההלכה מוכרת שלא בכית דין נריכה שבועה
ואיכה נריכה הכרה רל שהיא תשבע שבועת התורה שלא הניח לה
מזונות והלכה כחכמים

ד אלמנה שהיתה בתובתה מאתים
ומכרה שוה מנה במאתים או ששוה מאתים כמנה נת
נתקבלה כתובתה היתה כתובתה מנה ומכרה שוה פנה
ודינר כשנה מכרה בטל ואפילו היא אומרת אני אחזיר
את הדינר ליורשין מכרה בטל רבן שמעון בן גמליאל
אומר לעולם מברה קיים עד שתהא שם כדי שתשייר
בשדה בת תשעה קבין ובענה בת הצי קב וכדבריר
עקיבה בית רובע היתה כתובתה ארבע מאות וזו ומכר
לוה כמנה ולאחר מנה דינר כמנה שלאחר בן בטל ושל
בולן מכרן קיים

דשכב אחרי ששם תכיה שדה כדמים פחות

אין את אצלנו אין לך מזונות אלא אם רתקה כחלק המגיע אצלנו שאם
היתה עמהם ככל שרי היא נוטלת זה בלא ספק

**כל זמן שהיא
בבית אביה גובה כתובתה לעולם וכל זמן שהיא בבית
בעלה אינה גובה כתובתה אלא עד חמש ועשרים
שנים שיש בעשרים חמש שנים שתעשה טובה בנגר
כתובתה דכרי ר' מאיר שאמר משום רבן גמליאל וחב
החכמים אומרים כל זמן שהיא בבית בעלה גובה כת
כתובתה לעולם וכל זמן שהיא בבית אביה גובה כתובתה
עד עשרים וחמש שנה מתה יורשיה מוכרין כתובתה ע
עד חמש ועשרים שנה**

אין מחלוקת בין אחד מהם אם
פטר כתובה ונא מתחת ידה עגובה כתובתה לעולם ככל מקום ש
פתייה. אבל מחלוקתם בשאין שם פטר כתובה והיא תובעת מכה
מחיתים חכמים אמרים שהיא אם היתה בבית בעלה גובה לעולם מ
מפני שפתיקה מן התביעה אמנם הוא בעבור שהיא נוטת עמהם
מתביעת מהם אבל בבית אביה שפתיקה זה הזמן הארוך אמנם
הוא לפי שמהלה כתובתה וכבר בארנו שירשיה אין להם כתובה ע
על זה ענין שיהיה אלא אם נשבעה קודם מיתתה והלכה כחכמי

**פרק שלשה עשר
שערי גזירות היו בירושלם
ארמון חנן בן אבשלום חנן
אמר שעד רבנים וארמון אמר שבעה מי שהלך למדינת
הים ואשתו תובעת מזונות חנן אמר תשבע בסוף ולא
תשבע בתחילה גזילוק עליו כע כהנא גדולים ואמר ת
תשבע בתחילה ובסוף אמר ר' דוסא בן הרבי ברבריה
אמר ר' יוחנן בן זכאי יפה אמר חנן לא תשבע אלא בסוף**

תשבע בתחילה הוא שישיענה בית דין סכונת התורה ומיד פסקו
לה מזונותיה ובסוף הוא שייבא בעלה ויהיה מנוי ויחייסנה ויאמר
לה אני הכחתי לך מזונות או אין את גריכה כלל וכל כיוצא בהן וס
והלכה כרבן יוחנן בן זכאי וממה שאתה צריך לירע שהרשות ביד ה
הארכ לומר לאשתו כפי מעשה ריבך במזונותך כל זמן שאיני מנוי
ואין לה מזונות וזה שאיני מנוי עמה אבל כשהוא מנוי עמה אינו
יכול לומר כן והרשות בידה לומר כל זמן שתראה איני כוננת ואיני ע
עושה ואין פסקין מזונות לאשה כשבעלה אינו מנוי אלא אחר שלשה
חודשים מיום הליכתו שהוא לא יכח בידו ריקן אם תבעה האשה לב
לבעל המזונות והוא טוען אני הכחתי לה מזונותיה והיא טוענת לא
הכחתי לך שום דבר ורובה להוציאה ממנו כשבע סכונת הקית שהוא
מכח לה מזונות

**ב
מי שהלך למדינת הים ועמד אחר
ופרנס את אשתו חנן אומר אבד מעותיו גזילוק עליו ב
כע כהנא גדולים ואמר ישבע כמה הוציא ויטול אמר
ר' דוסא בן הרקנים ברבריהם אמר רבן יוחנן בן זכאי
יפה אמר חנן הנח מעותיו על קרן הצבי**

אבל אם
לנותה ואכלה אין שום חולק שהמלנה לא אבד מעותיו ואם הורה
הבעל שלא הכחתי לה מזונות הרי הוא יפדע ואם כבר ישבע כמנו טו
סוכרנו ויתקיים החוב עליה והלכה כרבן יוחנן בן זכאי

**ג
אומר שבעה מי שמת והנח בעם וזנות כומן שהנכסים
מרוכזין הבעם יירשו והננות יזונו וכומן שהנכסים מו
מועטין הננות יזונו והבעם ישאלו על הפתחים ארמון
אומר בשביל שאנן זכר הפסדתי אמר רבן גמליאל רואה
אנן את דברי ארמון
שיעור נכסים רבים מזונות כל הפנים זפרים ונקבות עד שיבגרו ה
סכונות ואם הם פחות מזה הרי הם מעטין וארמון אמר לא יהיה טו**

אם שהיתה שנים בין הכיר בה בין לא הכיר בה או שהיתה אלמנה ל
לבהן גיורל ושאר חייבי לאוין והכיר בהן הדין בהן אחד בלאות נכסי
נאן ברזל יש להן בלאות נכסי מלוג אין להן אבל הממאנת אין לה
בלאות בין נכסי מלוג בין נכסי נאן ברזל ואילונית שלא הכיר ב
בה ולאמנה לבהן גיורל ושאר חייבי לאוין שלא הכיר בהן הדין לבהן
אחד הוא בלאות נכסי נאן ברזל אין להן בלאות נכסי מלוג יש להן
הפך מן השני הוטעם שהשניה אין לה כתובה ואפילו הכיר בה וא
ואלמנה לבהן גיורל והדומות לה יש להן כתובה כשהכיר בה לפי
שהשניה מדרבנן וחייבי לאוין מדרבנן והללו נדיבין חזוק והללו
אין נדיבין חזוק

**פרק שנים עשר
הנשא את האשה ופסקה
עמו כדי שיזון את בתה ח
חמש שנים חייב לזונה חמש שנים נשאת לאחור ופסקה
כדי שיזון את בתה חמש שנים חייב לזונה חמש שנים לא
יאמר הראשון לבשתבוא אצלי אוזנה אלא מולך מז
מוזנותיה לקום שהיא אמה וכן לא יאמרו שניהם הרי
אנו זון אותה כאחד אלא אחד וזה ואחד נותן לה דמי מ
מוזנות**

השדך אצלנו בת אבל אמה בין גיורלה בין קטנה
וזהו כשרות האם אבל אם לא רתק אין כופין אותה על זה אבל יעורר
בה אביה וכתבתי שהיא כבר נמללה חו כמו כן שאינה מכרת אמה ול
ולכך אין כופין אותה להסיק אותה אבל כל זמן שהולך מכיר אמו ב
בין שיהיה זכר או בקבה הרי היא מניקה בהכרח עד שיגמול ולה הב
הבחינה בבית ולכא הכחירה בבן אחרי שש שנים אם רצה להכניחו ח
אבל אמו ויגן מזונותיו ורבותה קיה כזה נאם רבה שיאמר לה לא ח
אתן הפרנסה אלא אם כן הוא אצלי וכבר בארנו כמה שקדם שאין
האב חייב במזונות הבנים לא עד שש שנים וזה שאנו מחייבין בעל
האם במזונות בתה כמו שחייב עבמו בתבאי שהיה כשעת הכניסו אין
אז שיאמר לבערם אתם עררי שאני חייב לזון את בתה או שיאמר לה
הרי עלי חוב כשטר לזון את בתה וכמו כן כל מי שיחייב עבמו בשום
דבר שחינו חייב בו באחר מאלו הצדדים הרי הוא מחוייב בו אמנם ב
בקניין וטור אין בזה שום ספק שהוא חייב

**ג
נשאת הבעל
חייב במזונותיה והם נותנים לה דמי מזונות מות בנותם
זונותן מנכסים כע חורין והיא נזונת מנכסים משועבדים
מפני שהיא בעלת חוב הפקחין היו כותבין על מנת שא
שאזון בתך חמש שנים כל זמן שאת עמי**

זה כולו מבוחר
וכבר קדמו העדקים שמוזן האשה והנכות מנכסים בני חורין אבל
אין מניחיה מיד להקדמות ונתגדוף לו וכנסים משועבדים הם מה
שינא מרשות זה והגיע תחת מעבור אחר

**ד
אלמנה שאמרה אי
איפשי לזון מבית בעלי אין הירושין יכולין לומר לה ל
לבי לבית אבך ואנו זמן אותך אלא זמן אותה בבית בע
בעלה ונותנן לה מדור לפי כבודה**

**ד
אמרה אי איפשי לזון מבית אבא
ירושין יכולין לומר לה אם את אצלינו יש לך מזונות ו
ואם אין את אצלינו אין לך מזונות ואם היתה טוענת מפ
מפני שהיא ילדה והם ילדים זמן אותה והיא בבית אביה**

וכמו כן מכחין לה הכלים והבגדים שהיתה משתמשת בהן ואפילו
היו של משי וזהו וכמו כן העבדים והשפחות שהיו משמשין אותה ח
אין מונעין ממנה וכבר כתבתי לך שזה מתבאי הכתובה ואם נפול
הבית שהיתה יושבת בה אברה וכות הרירה מכל נכסיו לפי שהתבאי
אמנם הוא את תהא יתבא בביתו ואין לה רשות לבנותו אפי ממונה
ולא לטוח אותו ואתה יודע כי הרבים שנתחברו בהנאה יעזרו
קצתם א הקתם ולכך יכולין לומר לה אם את אצלינו יש לך מזונות ואם

הזכר פחות מן הנקבה ויוזן מן הכנות מחכמים מושגין ואין הלכה כדאמון

ד הווען את חבירו כדי שמן והודה לו בקנקנים ארמון אומר הואיל והודה מקצת הטענה וששבע וחכמים אומרים אין זו הודאה ממין הטענה אומר רבן גמליאל רואה אע את דברי ארמון

מעקר ערתינו מי שטוענינו לו מטלטלין והודה במקצת מה שטוענינו לו וכפר במקצת חייב שבועת התורה על החלק שכפר וזה הוא ה הנקרא מודה במקצת ואם כפר בכל ואינו מודה בשום דבר או הודה במין אחד ממין הטענה כגון שיטענו ראוהו על שמעון עשר מדות ש של חטים ושמעון אומר לו אין לך אגלי כי אם כגרים או כד וכך מן מידות שפזרים חו פולין הרי זה פטור וכל פטור פטור משבועת ה התורה וכשכפר שבועת הסת ואלו הם עיקרים שאין בהם ספק וי יתבאר כל דיניהם ותולדותם במקומם ולפי שו העיקרים אם טוען ראובן על שמעון ואמר לו יש לי אגלך עשרה חביות מלאות שמן ו ואמר לו שמעון אין לך אגלי אלא עשרה חביות בלא שמן הרי זה פ פטור ואפילו לאדמון לפי שהוא טוען בשמן והודה לו בקנקנים מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לא טענו אבל הם מולקים אם היה לשון טענת ראובן עשרה כרי שמן יש לי אגלך ארמון אומר משמענת הטענה השמן והכלים והודאתו בכלים הודאתו במקנתו וחכמים אומרים אין משמענת זה אלא שמן בלבד והלכה כדאמון

ה הפוסק מעות לחתנו ופשט לו הרגל תהא יושבת עד שתלכין ר ראשה ארמון אומר יכולה היא שתאמר אילו אע פס פסקתי לעצמי הייתי יושבת עד שתלכין ראשי אבא פסק עלי מה אני יכולה לעשות או בנוס או פטור אומר רבן גמליאל רואה אני את דברי ארמון

פשוט הרגל פירוט על ארבעת הליכותיו עד שילכין ראשה דרך גזומא והטובה עד שיכיר מה טעמו והלכה כדאמון

ו העורר על השדה והוא חתום עליה עד ארמון אומר השע נוח לי והראשון קשה ממני וחכמים אומרים אכר את זכותו

כבאר זאת ההלכה בדרך משל ראובן מר קרקע לשמעון והיה לוי מכלל העדים שקצו בו בשטר קרקע המכירה אחר כן בא לוי הער ומעיד על שמעון בזה ק הקרקע שהוא שלו ראובן עשה לו כה שלא כדן ארמון אומר יכול הוא לטעון ואין מביטלין טענתו מפני שהיה עד במכירה לפי שיכול לומר מפני כן העד יתי שתבא מיד ראובן שהוא קשה ותקוף ממני עד שיגיע ליד שמעון שהוא כשמעל לדין ואני עכשיו אתב אנתו ברין כדי להנני מתחת ידו וחכמים אומרים שערות ובשטר קיום למכירת ראובן וח וחיזוק לקיום הקרקע בידו ואין לו לצרער על שמעון והכל מודים ש שלוי אם שארן סימן לאחר כגון שהוא ממכר הקרקע ואומר לר מ המערב קרקע פלוני שהוא לשמעון וכמו כן אם היה שטר מכירה א איש מלויס ובכלל מברי מקומות המכירה הקרקע של שמעון והיה ל לוי עד בזה השטר הרי הוא אינו יכול לצרער על שמעון בזה הקרקע בשו פבים לפי שהוא כל זמן שהעיד כבר קיימה בידו וכל זה כשהעיד בצוף השטר אבל אם היה דיון והעיד בקיום השטר לא אכר את זכ זכותו לפי שיכול לומר לא הייתי ידוע מה שהיה בכלל בשטר שאינו מחויב הדיון שיקראו השטר ואז קיימתהו לא שיכירו העדות בלבד ואין הלכה כדאמון

ז מי שהלך למדינת הים ואברה לו דרך שדהו ארמון אומר ילך לו בקצרה וחכמים אומרים יקח לו דרך במאה מנה או יפרח באויר

כשהקפסו שדהו ארבע כני ארס ארמון אינו חולק עם חכמים שכל אחד מהם יכול לומר לו הבא ראיה שיש לך עלי דרך ויהיה לך דרך בשדה שלי וכשהקפסו גם כן אחד מארבעה רחוקותיו אין חולקין חכמים לאדמון שהוא יכול ל לומר לו מכל מקום אחד גבך אבל המחלוקת שלרס באיר שבה מ

מכא ארבעה שהיו מרביניו שלו מארבע רוחות ארבעה ארבעים ומכר כל אחד מהם שדהו ולקח אחד הארבע שדות ארמון אומר יכול לומר לו מכל מקום ארמי גבך והרי הוא מחוייב לתת לו דרך הפחותה ש שכרבים וחכמים אומרים יכול לומר לו אם תביאני מוטב ואם ל לאו אקריע שטרי המקח וישוב כל אחד ואחד לשדהו ואין לך ממי תתבע כמו שכארנו והלכה כחכמים

ח המוציא שטר חוב על חבית והלה הוציא שמכר לו את השדה ארמון אומר יכול הוא שיאמר אילו חייב הייתי לך היה לך לפרוע את שלך כ כשמכרת לי חשדה וחכמים אומרים זה היה פקח שמכר לו את חקרקע מפני שהוא יכול למשכו עליו

ט הכול מוריס באתרא דיהי זמי והדר כתפי שטרא שהיה לו לומר שהיה לך להסר את שלך אבל מחלוקתן באתרא דלא יהיב לוקח מענת עד ש שיכתוב השטר ארמון אומר היה לו למסור מודעא ואחר כך יכתוב השטר ואחר שלא מוכר מודעא אכר את זכותו וחכמים אומרים לא י יכול לטענות מודעא כי חשש שמא ישמע הלוקח וימנע מן הלוקח בין דחברך חברא אית ליה וחברך דחברך חברא אית ליה ואין הלכה כדאמון

י שנים שהוציאו שטר חוב זה על זה ארמון אומר אילו חייב הייתי לך היאך אתה לווה ממני וחכמים אומרים והזנוכה שטר חובו וזה הזנוכה שטר חובו והלכה כחכמים

יא שלשה ארצות לנישואין יהודה ועבר הירדן והגליל אין מוציאין מעיר לעיר ולא מברך לברך אבל באותה הארץ מוציאין מעיר לעיר ומברך לברך אבל לא מעיר לברך ולא מברך לעיר ומוציאין מנה הרע לנה היפה אבל לא מנה היפה לנה הרע רבן שמעון בן גמליאל אומר אף לא מנה הרע לנה היפה מפני שה שהנה היפה בודק

מעיר לעיר הם הכפרים שהם סביבות המדינה וז זכך סיא המדינה הגדולה והנאה ופירוט בודק מחפש ומבקש הנאה לו ואמרנו בתלמוד שכוני ונסת תחילת חולי מיעים פירוט שכני המ המכהבת תחילת סבת החולי ואפילו שנה אותנו לטובה והלכה כרבן ש שמעון בן גמליאל וכשנשא אשה איש מארץ יהודה בארץ הגליל או מן הגליל ביהודה כופין אותה לנאית עמו שהוא לכונה זמת כנאה ו דין פשוט בכל אילו המקומות מוציאין מעיר שרובה גוים לעיר ש שרובה ישראל ולא מעיר שרובה ישראל לעיר שרובה גוים

יב הכל מעלין לארץ ישראל ואין הכל מוציאין הכל מעלין לירושלם ואין הכל מוציאין אחד האנשים ואחד הנשים נשא אשה בארץ ישראל וגרשה בארץ ישראל נותן לה ממעות ארץ ישראל נשא אשה בארץ ישראל וגרשה בקפוטקיא נותן לה ממעות ארץ ישראל נשא אשה בקפוטקיא וגרשה בארץ ישראל נ נותן לה ממעות ארץ ישראל רבן שמעון בן גמליאל א אומר נותן לה ממעות קפוטקיא

ארמון הכל ואפלו מנה היפה לנה הרע ואפלו מעיר שרובה ישראל לעיר שרובה גוים ואמרנו אין הכל יל ולא שום ארס יניא מארץ ישראל ואפלו מנה הרע לנה היפה ואפלו מעיר שרובה גוים לעיר שרובה ישראל וכל אחד משניהם כופה זה לזה לעלות לארץ ישראל או לירושלם ואם היא מעבבת תנא בלא כתובה ואם הוא מעבב יניא ויתן כתובה וקפוטקיא הוא כפתור ונקרא בלשון ערב טומיאטי וייחד אותה על דרך משל מפני שהיא קרובה לארץ ישראל ומפני ש שהכתובה היא מדרבנן הקילו בה שיפדע פעם לפי מקום הכשואין וטעם לפי מקום הברושין וכוכתינו בכל זה להקל עליו הפרעון ורבן שמעון בן גמליאל אומר ישרע לפי מקום הסעבוד קסבר כת כתובה דאורייתא ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל סליקא מסכתא רסתכות

זרי זה נדר בקרבן ר' יהודה אומר האומר בירושלם לא אמר בלום

לא חולין לא אובל לך שכל מס שאובל לך לא יהיה חולין והוא כאלו אמר כל שאובל לך יהיה בקרבן וכמו כן כשאמר לך כשר לא אובל לך לא דבי לא אובל לך לא טהור לא אובל לך שנינו זה ופירשו כל שאובל לך טמא עלי ופי' מה שאמר טמא כוונתו שפירש לך כן טמא שאובל לך כוונתו שאובל לך פגול שאובל לך באימרא שאובל לך כדיריים שאובל לך כעצים שאובל לך ונאמר עליו באלה כ כולן לאכול עמו לפי שהיו עשה כל מה שאובל לו כמו הדברים שהם אכזרי הנאה ואימרא הם שבי תמידין ודיריים מקומות שבעורה נת ועצים עני מוכח ואישים רל כמו הדברים שנקדשים לאישים והם א אימורי קדשים שאינן מותרין באכלה ומשמשי המזבח הם יעני ו מזרקותינו ומזלגותינו ואם אמר כעצם שאובל לך כמזרקות שאובל לך עשאו קרבן וכאלו אמר כל שאובל לך בקרבן וכמו כן כשאמר כירושלם שאובל לך ואין הלכה כר' יהודה וזה הכר מהנדריים הוא ה'רמז בפסוק באמרנו לאסור אסר על כפשו רל שאסור על עמנו הד דבר המותר ויעשנו כמו הדברים שהם אסורים לבגדי

האומר קרבן עולה ומנחה חטאת תודה ושלמים שאינן אובל ל לך אסור ור' יהודה מתיר קרבן בקרבן הקרבן שאובל לך אסור לא קרבן לא אובל לך ר' מאיר אסר וכן האומר לחבירו קונם פי מדבר עמך ידי עושה עמך ורגלי מ מהלכת לך אסור

ר' ג' כן כזה הדבר כשאמר לו קרבן שאינן אובל לך עולה שאינן אובל לך וכו' שהוא אסור אם יאכל לו ש שום דבר לפי ששעור זה הדיבור ופירושו שכל דבר שאובל לך עש עשייתו אותו על ענמי כמו עולה או כמו חטאת או שלמים או תודה ור' יהודה אומר אינו אסור עליו שאובל עמו לפי ששעור זה הלשון ו פירושו שהוא כשבע בחיי הקרבן או בחיי העולה אם אובל לך שום דבר ואין זה נדר וכמו כן כשאמר קרבן בקרבן שאובל לך ע ענין זה הוא שנה כאילו אמר לו קרבן שאובל לך או חומר לו בקרבן ש שאובל לך ואשר עליו לפי שפירש זה כל שאובל לך הרי הוא ע' כק בקרבן אובל אם חומר לך קרבן שאובל לך לא אסר עליו אכילה לפי שפירש זה הדבר כשכל הקרבן לא אובל לך שום דבר ואין זה נדר ור' מאיר אומר שאינן אובל לך בקרבן גם כן שלא יסיר קרבן הדבר שלא א אובל לך אובל הדבר שאובל לך לקרבן יהיה לפיכך לא אובל לך אסור והעקר אכלו שהנדריים אינן חלין אלא על דבר שיש בו ממש וכבר ידעת שקונם מכבוי קרבן ואם חומר אחר קונם שאינן מדבר עמך או שאינן עשה עמך או שאינן מהלך עמך אינו אסור עליו זה לפי שה שהדבור ועקר המלצה שעושה בידיו אינו גוף שיעשהו בקרבן אובל אם חומר יאסר פי לדבורו וידי למעשהו ורגל להלכו או יחול עליהן הדבר ולכך דקדק בזאת המשנה באמרנו פי מדבר עמך ולא אמר שאינן מדבר עמך או שאינן עשה עמך ודע שאם אמר לכשאמר ע עך או אלך עמך או מכיונא כזה מדברים שאין בהם ממש הרי עלי קרבן הרי הוא מחוייב קרבן כשידבר עמו ולא כאמר על זה נדריים א חין חלין אלא על דבר שיש בהם ממש שזה הולך בדרך השבועה אובל הנדריים שרמו אליהם הוא שאסור עדם השבועה או שיעשהו אי זה דבר שיהיה כמו קרבן והו שלא יחול אלא על דבר שיש בו ממש אובל מי שאומר כל זמן שיהיה זה או אעשהו זה הדבר הרי עלי קרבן מאי זה מין שיהיה זה הוא מחוייב בדיבורו לפי שהוא מין מחייב השבועה ו דע זה והבינהו היטב לפי שהוא מן המקומות המושגים בתכלית ה הטענת ואין הלכה כר' יהודה ולא כר' מאיר

האומר קונם קונח קונם הרי אלו בניים לקרבן חרף חרף הרי אלו בניים לחרם נזיח נזיח הרי אילו בניים לזוירות שבזחה שקוקה נדר במותא הרי אילו בניים לשבועה

עקר השדרתאי זה לשון שיהיה חמסם הוא כשמתערב בו משאר לט לטובות וההשתתפות בו ואילו הכבויין בולם היו מצויין אצל העלבים מן האומות להשתבשם הלשון הקדגל להנחית האותיות ממונחם כ כמו הכנשים והנדרשתיים וזולתם והועתקו אלו הכבויים אל הקמון עד שהיו אלו הכבויין מורים אצלם על מה שהיה מורה עליו העבין הו הרחשון כמותא כגוי מומתא שהוא הרגום שבועה

לא חולין לא אובל לך לא כשר לא דבר טהור וטמא ופיגול נותר כאמ' בריריים כעצים באישים כמובח כהיכל בירושלם נדר באחד מכל משמשי מוכח אף על פי שלא הזכיר קרבן שאינן מחלך

כל בניי נדריים נדריים 'חרמים כחרמים' שבועות בשבועות גזירות במזירות האומ'

לחבירו מדרר אע מסך מופרש אע מסך מרוחק אע מסך שאינן אובל לך שאינן סועם לך אסור .טורה אע לך ר' עקיבה היה חוכך בזה להחמיד' בגדרי רשעים נד' ב בגזיר ובקרבן ובשבועה בגדרי כשרים לא אמר בלום ו ובגדבותם נדר בגזיר ובקרבן

מדרר אבי ממוך ממוך מופרש אבי ממוך מרוחק אבי ממוך אינם בניי נדריים אובל הם חלקים ממימי' הנדריים והם נקראים בלשוננו ידית רל חלקים ושעור זמית המשנה כך כל ידות נדריים וכל בניי נדריים בגדריים וכאר ידות נדריים והם מודר אבי ממוך מופרש אבי ממוך ויתבאר אחר כך בניי נדרי' כשיבאר בניי חרמי' ובבניי שבועות ובבניי נזירות ואמרנו שאינן אובל לך שאינן טועם לך אינן מחלקי הנדריים אובל הוא מותנה עם חלקי הנדריים אשר זכר עד שאמר מודר אבי ממוך שאינן אובל לך ושאינן טועם לך מופרש אבי ממוך שאינן אובל לך ושאינן טועם לך מרוחק אבי ממוך ש שאינן אובל לך ושאינן טועם לך ונאו יהיה אסור לאכול לו או לטעום לו אובל אם חומר לו מודר אבי ממוך כלבד אינו אסור עליו לאכול אב אכלו לפי שימוש מעתה שלא ידבר עמו וכמו כן מופרש אבי ממוך מת מ' ומעיתו שלא יסא וית' עמו ומשמשי מרוחק אבי ממוך שלא ישכ עמו בא' בע' אומות קרקע ולכך לא יהיה אסור מלאכול לו באמרנו מחלה ה הדברים עד שיחמר שאינן אובל וענין אמרו חוכך בזה להחמיד' ש שהנח היה קרוב לאסור אובל לא היה פוקה לבגדי ומי שאמר מודה ח' לך שאינן אובל לך או שאינן טועם לך לר' עקיבה אסור לאכול לו או לטעום לו ואם עבר אינו חייב מלקות לפי שהוא אינו טוסק לבגדי לאסור אובל הוא קרוב לו וכדרי רשעים הוא שאמר בגדרי רשעים ע עלי אם אובל לך ומפרש באומר שמשבועתם הריני כויר הרי עלי קר קרבן ושכועה וכשאמר בזה הלשון מיד יתחייב באלו העביינים כ כולם אם עבר ואכל רל' יב' אר קרבן והוא עולה ויהיה כזיר לחטות מ משלמים יום כמו שיתבאר כזירות וילקה מפני שבועות בניי כמו שיתבאר במסכת שבועות כדרי כשייריים לא אמר בלום לפי שה שהחסידיים אינם מחייבים עמון כדור מפני שלא יכינו עצמם לטע לטערה והוא מה שאמר הכתוב לא תאחר לשלמו וכבר נותם נדר כזיר ובקרבן ובתנאי שאמר כך בגדבות כשרים הרי זה קרבן הרי הריני כויר עני שאינן אובל לך והחסידיים גם כן אינם מתקדשים בק בקרבן ואשילו כדבא מפני שלא יתאחר ויעברו על מה שכאמר לא תח תאחר לשלמו וחמסם היו מביאין הקרבן והוא חולין עד העזרה ושם יתגדב בו כל מה שירצה והלכה כר' עקיבה

האומר קונם קונח קונם הרי אלו בניים לקרבן חרף חרף הרי אלו בניים לחרם נזיח נזיח הרי אילו בניים לזוירות שבזחה שקוקה נדר במותא הרי אילו בניים לשבועה

עקר השדרתאי זה לשון שיהיה חמסם הוא כשמתערב בו משאר לט לטובות וההשתתפות בו ואילו הכבויין בולם היו מצויין אצל העלבים מן האומות להשתבשם הלשון הקדגל להנחית האותיות ממונחם כ כמו הכנשים והנדרשתיים וזולתם והועתקו אלו הכבויים אל הקמון עד שהיו אלו הכבויין מורים אצלם על מה שהיה מורה עליו העבין הו הרחשון כמותא כגוי מומתא שהוא הרגום שבועה

לא חולין לא אובל לך לא כשר לא דבר טהור וטמא ופיגול נותר כאמ' בריריים כעצים באישים כמובח כהיכל בירושלם נדר באחד מכל משמשי מוכח אף על פי שלא הזכיר קרבן שאינן מחלך

האומר לאשתו קונם שאינ משמשך הרי זה בכל יחל ד
דבר שבועה שאינ ישן שאינ מדבר שאינ מהלך
אסור

אמר הי אינ כי ידור כד לנה ונא בקבלה עד שידור בדבר
הנידור ולכך אינ אסור עליו האכילה באמרנו הרי הניא כבשר חזיר ו
וכענן ואסור עליו כשאמר בקרבן לפי שהניא יכול לידור קרבן ולומר
על מה שירצה הרי זה קרבן ויהיה קרבן ואי אפשר שידור ויאמר על
שום דבר הרי זה בשר חזיר או עץ ויהיה בשר חזיר או עץ וכמו כן לא
כתלת אהרן ולא בתרומתו לפי שלא יתברר ארס חלה ותרומה ויש
בכאן קנייני גדולה וזו היא שהניא אומר בפרק הראשון שהם אמר ח
חטאת שאינ אוכל לך אסור וידע שמחטאת חייבה בזה בגדר וכדבר
ותשובת זה שקרבן חטאת אעפ"י שהניא עבדו אינ בא כבד ונדבה
הרי הניא בא מחמת הנדר שהרי הניא מוכרז אצלנו כדריין כזויר וכ
וכבר ידעת שהכזיר כשנשלמו ימי הכזירו יביא קרבן בכלל קרבנותיו
ולכך עשיו קרבן חטאת כמו הדבר הנידור לה לבעין הנדרים ויאל
אמר לאשתו הרי את עלי כאמה אינ אסור מן התורה לפי שזה כמוה
האומר לחברו מה שאוכל לך כבשר חזיר אשר אמרנו שזה אינ כלום
אבל אין אומרים לו אשתך מותרת לך שאין זה נדר אבל מראין שזה
הדבור קיים שלא יקל ראשו ופנתחין לו פתח ממוקום אחר ומתירין
לו הנדר כמו שיתבאר במקומו בזאת המסקנה כבר כתבאר לך בפ
שלפני זה שהכזיר אין חלין אלא על דבר שיש בו ממש ושבושת חלו
על דבר שיש בו ממש ועל דבר שאין בו ממש ולכך אמר קונם שאינ
ישן שאינ מדבר זה בכל יחל דברו ולא אמר הרי זה אסור לפי שקונם
מכנויי נדרים ולו הדברי הם דברי שאי בהם ממש ולא יתחייב בהם
שום דבר מדאורייתא אבל מדרבנן אסור ולכך אמר הרי זה בכל יחל
דבר לפי שהניא מדרבנן שאמרנו דברים המותרים ואחרים נהגו בהם
אסור אי אתה רשאי לנהוג בהם הרי כדו לכתוב משום שכלל יחל ד
דברו ולכך אמר באלו הדברים הרי זה כלל יחל דברו ר"ל בזה שאלו
הדברים אעפ"י שהם כללי חלות אחר שבני אדם מחייבין אותם כדו
הרי קן אסורות מטעם לא יחל דברו לפי מה שכתב ענין הפי' אבל
באמרנו שבועה שאינ ישן כבר אמר בזה אסור כמו שהעבד בדינו
שבועה חלה על דבר שיש בו ממש ועל דבר שאין בו ממש ודע כי מי
שכשבע שלא ישן שלשה ימים דנושין לילה ויום מהם ה"ז זה לוקה ו
ישן כשיצא לפי שהניא שכשבע על מה שאי אפשר ועד יתבאר עקרי
ענין השבועה במסקנת שבועה אבל בזאת המסקנה יתבאר אינ
מן השבועה והנדרים חלין ואינ אינ חלין

קרבן לא אוכל
לך קרבן שאוכל לך לא קרבן לא אוכל לך מותר שבועה
שלא אוכל לך שבועה שאוכל לך לא שבועה לא אוכל
לך אסור זה חומר בשבועות מבגדרים וחומר בגדרים מ
שבשבועות כיצד אמר קונם סוכה שאינ עושה לולב
שאינ נוטל תפלין שאינ מנחן בגדרים אסור ובשבועות
מותר שאין נשבעין לעבור על המצות

דע כי שאוכל יורה
אזלם על כל פנים ומורה גם כן שלא אוכל ומביא ראיה לזה הדברים
הנמשכים אחר הענינים שאם היה משיסו חברו שאוכל ולא רצה
ונשבע שבועה שאוכל לך אז אסור עליו שיאכל לו שום דבר ומבאר
הוא כי מה שאמר קרבן לא אוכל לך קרבן שאוכל לך הקרבן לא א
אוכל לך שאין כל זה מורה שהניא נשבע כל מה שיאכל משלו בקרבן
ואמנם פי זה הדבור שהניא נשבע בקרבן וכלו אמר בחיי הקרבן אם
אוכל לך שום דבר ואמרנו בגדרים אסור לפי שהניא אסור בקרבן הריב
שלא יתקיים המצוה אלא בהיותו דבר מותר בגון שיאסור סוכה זו ע
עליו שחזרה ישיבת עבירה ויהיה ענינו בה כמו מי שלא ימנע כלל
הפזח אלא מצוה שהיא אסורה עליו באכילה בגון שתהיה טבול חו ה
הקדש שאסור עליו אכילתה לפי שהיא מצוה הבאה בעבירה וזאת היא
הסברא בהיות הנדרים חלים על כל דבר שמייב אסור וזו זה הריב
בטול מצות עשה אבל כל זמן שמייב עבדו קרבן כל זמן שאינ תפ
תפלין הרי זה חל וכל זמן שיכתי תפלין יתחייב קרבן ואמנם המומר

שהיא בשבועות יותר מבגדרים הוא מה שנקדם באמר
יש נדר בתוך
גדר ואין שבועה בתוך שבועה כיצד אמר הרינ נדר אם
אוכל הרינ נזיר אם אוכל ואכל חייב על כל אחת ואחת
שבועה שלא אוכל שבועה שלא אוכל לך ואכל אינ ח
חייב אלא אחת

חייב על כל אחת ואחת הוא מה שיהיה כזו שלשים
יום אם אמר כזו סתם כמו שיתבאר או הזמן שקב ויביא קרבן כזו
עוד יתחייב בשבועה ויביא קרבן וכמו כן השלישית והרביעית ואמרנו
בשבועה אינ חייב אלא אחת שהיא לוקה מלקח אחת כלבד יאכל אם
כשאל לחכם והותרה לו שבועה ראשונה ישאר הדבר שכשבע עליו א
אסור מנדר השבועה שניה וכמו כן אם הותרה שבועה שניה אסור ע
עליו לחבול מנדר השבועה שלישית הלא תראה אמרנו אינ חייב אלא
אחת ולא אמר הרי זו שבועה אחת

סתם נדרים להחמיר
ד ופירושו להקל כיצד הרי הו' עלי כבשר מלוח וכיין נכך
אם של שמים נדר הרי זה אסור אם של עבודה זרה נדר
מותר אם סתם אסור הרי עלי כהרס אם כהרס של ש
שמים אסור אם של כהנעם מות ואם סתם אסור הרי עלי
כמעשר אם כמעשר בחמה אסור אם כמעשר דגן מותר
אם סתם אסור הרי עלי בתרומה אם בתרומת הלשכה
נדר אסור אם של דגן מות אם סתם אסור דבר ר' מאיר
ר' יהודה או סתם תרומה ביהודה אסורה ובגליל מותרת
שאין אנשי גליל מכירין בתרומת הלשכה סתם חרמים
ביהודה מותרין ובגליל אסורין שאין אנשי גליל מכירין
בהרמי כהנעם

כבר כתבאר שהנדר לא יהיה אלא בדבר שניד ומעשר
בהמה אעפ"י שלא יבא כבד אבל קדושתו כמו שכבאר במקומו ויש
לו לאדם לנעשות זאת בהמה מעשר ונתיה קרבן ושאר הדברים מ
מבוארים ואין הלכה כר' מאיר

נדר כהרס ואמר לא נדרתי
ה אלא כהרסו שלים בקרבן ואמר לא נדרתי אלא
בקרבנות של מלכים הרי עצמי קרבן ואמר לא נדרתי
אלא בעצם שהנתי לי להיות נודד בו קונם אשתי נהנת
לי ואמר לא נדרתי אלא מאשתי הראשונה שגרשתי על
כלן אין נשאלין להם ואם נשאלין עונשין אותן ומחמירין
עליהם דבריר מאיר וחכמים אומרים פותחין לו פתח
ממקום אחר וכלמדין אותו שלא ינהגו קלות ראש ב
גדרים

חרמו של ים הוא מנגדה הנידור אמר הפסוק יגרוהו
בחרמו ויאספהו במחמירתו ואמרנו עצמי קרבן שיחמ' לאח עצמי עליך
ק' כן כענין שיחוסר על זה הנחתו ואמרנו על כלן אין נשאלין להם
ר"ל שהם חייבים שאלה לחכם שיתירם לפי שהם חייבין חלין ואם
היה עם הארץ מיד שיבא לשאלו לנו ויבקש התרת אלו הנדרים הרי
זה אין מתירין לו ואין פותחין לו פתח כהרטה וזהו ענין אמרנו מח
מחמירין עליהם ואם חנו רוחי שעבר עליהן משמתין אותן וזהו ענין
אמרנו ושכסין אותן וזה כלו לאיים עליהם זהו דעת ר' מאיר אבל
חכמים אומרים מראין להם שהנדר קיים ומה שהם מסכימים בינם
לבין עצמם אינ מועיל ופותרין להם פתח מטעם אחר ומתירין להם
נדרם ואין הלכה כר' מאיר

פרק שלישי
ארבעה נדרים התיירו חכמים נדרים
ורוויין נדרים הבאי נדרים שגנות נדרים
אונסין נדרים ורחין היה מוכר חפץ אמר קונם שאינ ס
פוחת לך מן הסלע והלה אומר קונם שאינ מוסיק לך ע

על השקל שנתם רוצים בשלשה דין ר' אליעזר בן יעקב אומר אף הוצצה להדיר את חבירו שיאכל אצלו ויאמר כל נדר שאני עתיד לחדור הרי זה בטל ובלבד שיהא זכר בשעת הדבר

זמון כל שהוא מתבטל בנדר לחנוק ההסכמה בלבד ונדרי חכאי הגזומה וכבר הודעתך פעמים הרבה שהסלע ארכע דין וסקל חני סלע ופני דברי חליעור בן יעקב כן ר' אליעזר בן יעקב אומר הוצצה שיאכל חבירו ומסר בו ומירד בו הדי חלו בדי זמון והרונה שלא יתקיימו בדרין כל השנה כולה יעמוד בראש השנה ויאמר כל נדר שאני עתיד לחדור כל השנה כולה הדי בטל ובלבד שיהיה זכר בשעת הנדר ועבין זה הוא כשנשבע וכזכר שיקדים זה התנאי כלבו וכסוכנו הדי בטל הנדר חבל אם זכר מהתנאי אחר שצמח הנדר כשיעו זמן כדי שאלת שלום לרב חו שזכר מיד וחו הסכים לבטל התנאי שהתקף מתחילת השנה והיום את הנדר הדי הנדר קיים וכמו כן יכול לומר כל נדר שאני עתיד לחדור עד עשר שנים או חיי זה זמן שירצה וכמו כן זה הדין בשבועות והלכה כר' א חליעור בן יעקב

נדרי הבאי אומר קונם אם לא ראיתי בדרך זו כידצאי מצרים אם לא ראיתי נחש בקורת בית הכר נדרי שנגזות אמר אם אכלתי ואם שתיתי וזכר ש שאכל ושתה שאני אוכל ושאני שותה ושכח ואכל וש ושתה אם קונם אשתי נהנת לי שגנבה את כירי ושהכת את לבע ונדע שלא גנבתו ושלא הכתו ראה אותן אוכלין תאנע וענבים ואמר הרי זה עליכם קרבן ונמצאו אביו ואחיו או שהיו עסקן אחרי בית שמאי אומרי הן מותרין ומה שעמקן אסורין ובית הלל אומרי אלו ואלו מותרין

אם לא ראיתי הוא חיוב לא שלילה והרי הוא בחילוי אומר שראיתי ואינו רוצה לומר שקודת בית הכר הגדולה לפי שזה כמנא ברוב ואין זה מן הגזומא וחמסם ר' על נדרתה ובריאתה וזה שקודת בית הכר היתה נדרתה אלסם שהיה לה שטח פסוטה ונכה מכולם כמו שהולך ועולה כ נעשה דק כמו המנבס שעל הקבר וזאת הנגדה חיכה כמנחת בכחמי כזותה ממש וחמסם כמנא מה שקדוה לה והוא אמרו בקודת בית הכר

הנדרי אונסין הדידו חבירו שיאכל אצלו וחלה או שחלה בנו או שעכבו נהר הרי אלו נדרי אונסין

נדרין להרגין ולהרמין ולמוכסין שהיא של תרומה אף על פי שאינה של תרומה שהיא של בית המלך אף על פי שאינה שלהם בית שמאי אומרים בבל נדרין חוץ מ מבשבועה בית הלל אומרים אף בשבועה בית שמאי אומרי לא יפתח לו נדר בית הלל אומ' יפתח בית שמאי אומרים מזה שהוא טדירו ובית הלל אומרים אף במה שאינו מדירו כיצד אמרו לו אמור קונם אשתי נהנת לי ו ואמר קונם אשתי ובע נהנן לי בית שמאי אומרים אש אשתו מותרת וכעו אסורין בית הלל אומרים אלו ואלו מותרין

זכר שכי מיטין מן האונסין אחר מהם שנשבע על דבר וכאנס או שהשביע אנס ואם הודה לו על החמת הזיק לעמו או לו לזולתו בממון או בשפוט לפי שאם ישביענו בשביל אחר כמו כן ישבענו וחמרו בית שמאי אומרים לא יפתח לו נדר ר' לא ישבע עד שישיביענו ולא יתחיל ובית הלל אומרי יתחיל וישבע קודם שישיביענו וחמרו משפיק הדרכים וסגובים ומנכסין ידוע ובתנאי שיהיה מוכס העומר מחלין חבל אם העמידו המלך הנה העקר חללינו דיכא דמ דמלכותא דיכא ואין מותר לו לברוח מן המכס ואין ישבע עלינו ואין הפרש בזה בין מלך גוי ומלך ישראל ודע שאלו הארכעה נדרים כולם אין הפרש בהם בין נדר ושבועה ולכך אינו נריכין הפרה חלל נדרי

זמון נלשיך אין זה מותר בשבועות

ה הרי נטיעות אלו קרבן אם אינן נקצצות וטלתו קרבן אם אינה נשרפת יש להם פדיון הרי נטיעות אלו קרבן עד שיקצצו טלת זו קרבן עד שתשרף אין להן פדיון

ביאור זאת המשנה שהיא בשאר הנטיעות האלו קרבן אם אינן נקצצות חיים ועבר היום ולא נקצצו יכול לשרותן מיד הקדש כדן קדשי בדיק הבית כולם נפטרין מיד הגזבר חבל אם אחר הדי הנטיעות האלו קרבן עד שיקצצו חיי אשאר לשרותן עד שיקצצו לפי שאם ידאן קודם קצירתן כשיכחו לחלוץ חזרו הקדש לפי שעשאן הקדש עד שיקצצו וכשנפסקו חזו יכול לשרותן ונבא לחלוץ אם פראן אחר ואפילו קודם שנקצצו אינן חזרות קדשו חלל הנבא לחלוץ וכן הדין בטלית וככל הדומה להן

הנודר מיורדי הים מותר ביושבי יבשה מיושבי יבשה אסור ביורדי הים שיורדי הים בכלל יושבי יבשה לא כאלו והולכים מעכו ליפו אלא ממה שדרכו לפרש

מפרש בקרא יורד בים באינות הגדולות ומתרחק מן הארץ ריחוק גדול חבל מעכו לים הנלכים על חוף הים וקרוי מן היבשה

ה הנודר מראי החמה אסור אף בסומים שלא נתכוון זה אלא ממי שה שהחמה רואה אותו הנודר משחורי הראש אסור בקרחין ובעלי שיבות ומוהר בגשים ובקסנעם שאין נקראין שחורי הראש אלא האנשים

זה כלל מביאר והוא מוכר לפי המלות המפרסמות המורות אלסם בחנות ה הזמן והעקר ככל זה בנדרים הלך אחר לשון בני אדם

ה הנודר מן הילודים מותר בגולדין כן הנולדין ר' מאיר מתיר אף ב בילודין וחכמים אומרים לא נתכוון זה אלא ממי שדרכו להוליד

ילודים היה משמעותו באותו הזמן אבל ההמון אונתו גזולתו ונולדים היה משמעותו העתידים להולד ושעור זאת המשנה כך הנודר מן הילודים מותר בגולדין מן הנולדים אסור בילודים ר' מאיר אומר חף הנודר בגולדין מותר בילודים כמו שהנודר בילודים מותר בגולדין וחכמים אומרים שפירוש גולדין מי שדרכו להולד ר' בזה מי שדרכו להוליד במוות כגון אדם והולך על ארכע מן החיות ל לח מי שדרכו להוליד בימים כמו רוב היבשים והעשפות

הנודר משוכתי שבת אסור בישראל ואסור בכותים מאוכלי ה השום אסור בישראל ומותר בכותים מעולי ירושלם א אסור בישראל ומותר בכותים

יקבאר לך בזאת המסכתא שהיה מנהגם לאכול שום כערכ שבת על כל פנים והיתה הכותים מואסים לירושלם ומקללין אותה הרי הוא משורקס בכל ש הארץ וטעם זה מה שנתבאר בעזרא כל שכן שלא יעלו עם לרגל

קונם שאניע נהנה לבני נח מותר בישראל ואסור באומות שאניע נהנה לזרע אברהם אסור בישראל ומותר באומ' שאניע נהנה לישראל לוקח ביתר ומוכר בפהות שישראל נהנן לי לוקח בפהות ומוכר ביתר אין שומעין לו שאניע נהנה להן והן לי יהנה לאומ' ת

מביאר הוא כלשון התורה שזרע אברהם על דרך כלל חמסם הוא זרע יעקב לבר וזהו מה שא שאמר לו הנבוא כי בר יהיה זרעך בארץ לא לכה וזה לא היה חלל זרע יעקב ולכך מותר לוי להנות ואפילו כעשו וישמעאל

יב קונם שאני נהנה לערלים מותר לערלי ישראל ואסור במולי אומות העולם קונם שאני נהנה למולים אסור בערלי ישראל ומותר במולי האומות שאין הערלה קרויה אלא לשם גוים שנ' כי כל הגוים ערלים וכל ישראל ערלי לב ואומר הפלשתי הערל הזה פן תשמנה בנות פלשתיים תעלמנה בנות הערלים ר' אעזר כן עזריה אומ' מאוסה הערלה שנתגנו בה הרשעים שנ' כי כל הגוים ערלים וכל בית ישראל ערלי לבר' ישמעאל אומר גדולה היא מילה ששלש עשרה בריתות נברתו ע' עליה ר' יוסי אומר גדולה היא מילה שהיא דוחה את השבת החמורה ר' יהושע בן קרחה אומר גדולה היא מילה שלא נתלה למשה הצדיק עליה מלא שעה ר' גחמיה אומר גדולה היא מילה שרוחה את הנגעים ר' אום גדולה היא מילה שכל מצות שעשה אברהם אבינו לא נקרא שלם עד שמל שנ' התהלך לפני והיה תמים וכתוב זאת בריתי ביני וביניכם ר' דבר אחר גדולה מילה שאלמלא היא לא ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו שנ' אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שטתי

זה גם כן מבואר ש"ל כמולים במי שמאמין בברית מילה וערלים מי שחינו מאמין בברית מילה ויב בריתות הם מילת ברית וברית הכנסת לין כמנות הי' לחברה אבינו בברית מילה במעמד אחד בשני עמנו ואלו מבייב' ואתנה בריתי ביני וביניכם חני הכה בריתי חתך ור' יוסי אומר בריתי ביני וביניכם ברית עולם ואתה את בריתי תשמור זאת בריתי אשר תשמרו והיה לחן ברית ביני וביניכם והיתה בריתי בערכה לבר' עולם את בריתי הפר והקינותי את בריתי אתי לברית עולם ואת בריתי אקים אתי נחמ' הכה אלנו יב' בר' ונת כסבלו בזה הדבור ואז כסתלק ממנו הדבור כמו שאמר אחר כך ויכל לרבר' אתג ויעל ל'ים מיעל אברהם והייתה דוחה את הנגעים כשי' נגע נדעת בראש הזכר' יקח בנות המיל' ח'תי שקניית הנגעים מנות ל'ם תעשה שנ' השמר בטבע הנדעית ונ' ר'ל לא תקננה ולא תכבע אותה חבל תסמוך על ר'כרי הכהנים כלבד' ובה אל'כו בקבלה כל מקום שנ' ה' השמר פן ואל חיכו אל'א מנות לא תעשה

פרק רביעי אין בין מודר הנאה לחברו למודר הימנו מאכל לא דריסת הרגל וכל' שאין עושין בהם אוכל גפש המודר מאכל מחברו לא ישאילנו נפה וכברה רחי ותנו' אבל משאילו חלוק וטלת נזמים וטבעות וכל דבר שאין עושין בו אוכל גפש מקום שמשבירין כיוצא בהן אסור

המודר מאכל הוא שיאמר לו הכאת מאכלך עלי' וימדי יתחייב כאלו הריכיס המכונאים ב המודר הנאה מחברו שוקל את שקלו ופורע לו את חובו ומחזיר לו את אברתו מקום שנוטלין עליה שבר תפול הנאה להקדש

שוקל שקלנו שיתן בשכילנו מחנית השקל שהוא מחויב בו לפי שאינו מניעלנו בזה הכחה לפי שאינו נותן לו שום דבר נחמס מצד ממתנו הזק ואינו אסור על ר' דאובן בשכרד שלא יהנה ממנו שמינען שימנע שלא יביע הזק לשמעון ואמס אסור עליו שיהנהו במתכנין ומחזיר לו אברתו בין שהיו נכסי מחזיר אסורין על בעל אבריה או נכסי בעל אברה אסורין על המחזיר לפי שהיא מצוה שהתורה מכריחתנו עליה נאם היה מכהב ש' שהמחזיר אברה מקבל שום דבר הי' זה לא יקבל ממנו לפי שכזה ה' המכהב יב' יקח התורה ובאלו החזירה מצד מה שיקבל ממנו וכמוצא שזה שכסב' יב' יב' מהנה אותו מצד הדבר שהחזיר לו נאם הניח כן כמוכן השברות הידועה הי' זה מהנה אותו בזה השער שפיח לו

לפיכך נקחין השכר ממנו ותפול להקדש

ג ותורם את תרומתו ואת מעשרותיו לדעתו ומקריב עליו קרבן וכן זוכות וקניע וילדות חטאות ואשמות ומלמדו מדרש והלכות ואגדות ולא ילמדנו מקרא אבל מלמד הוא את בניו מקרא וזן את אשתו ואת בניו אעפי' שהייב כמוזנותיו ולא יזון בהמתו בין טמאה בין טהורה ר' איעזר אום זן את הטמאה ואינו זן את הטהור אמרו לו מה בין טמאה לטהורה אמ' להם טהורה נפשה לשמים ונפשה שלו טמאה נפשה וגופה ל' לשמים אמרו לו אף הטמאה נפשה לשמים ונפשו שלו ש' שאם ירצה מוכרה לגוים או מאכילה לבלבים

כבר בארנו שאם פריע הוא בשכילנו שום דבר המחויב בו הי' זה מותר ו' ואינו נקראת הנאה חמס הי' הכייה בדרך מקרה לפי שהוח סלק מ' ממנו זק' והשפ'ת מוזנות' י' לו בזה קדוה ר'ה חבל חיכו מביע ל'דו שום דבר ואמרנו לא ילמדנו מקרא זה הוא במקו' שמלמדין בו תורה שככתב בשכר חבל במקום שמלמדין תורה שככתב בל' ש' מותר לו ללמדו מקרא ואין חנו דריבין להתנות שום דבר ע' מזה בהלכות והגדות ומדרשות לפי שאינו מותר בתורתנו כלל ל' ללמד מין ממיני חכמת התורה בשכר שנ' ואותי בנה ה' בעת הקי' ל' ללמד אמנם בא בקבלה מה חני בחנה אף אתה בחכס נאמנס ללמד תורה שככתב בשכר במקומות ששט המנהג בזה לפי שזה ה' השכר הוא מדין ללמוד הטעמים והתנועות ומדין שמידת הת' כוונת' ש' שלא יהיו מוטלים ונכסחים ואי תמיה מאכס' גדולים שעור הותה הקאנה נהכס'ו הקמת ופסקו דין לעצמם ל'טול שכר מן הדיכיס ו' והלמוד ונ'לו כחכני השוח ויעוד יב' הענין באת הכנסה במקום י' ידוע ממסכת חובות ואשר חייב שיהא אסור עלינו לזון את בהמתנו לפי שכל מה שהוספ'ה בשמינינו ובה' הוספ'ה בדמיה ור' אליעזר חומ' אחר שהבהמה אמה ח'כה מותרת בהכלה לפיכך חין לו תועלת ב' בשמינייה וכתוספת בשרה ו' וחכמים אומרים שהוספ'ה בדמיה חו' במשקלה חס שחקה ומכרה לבלבים ו' חין הלכה כר' אליעזר

המודר הנאה מחברו ונכנס לכקרו עימד אבל לא יושב ומרפאה רפואת הגפש אבל לא רפואת במון ורוחץ עמו באמכטי גדולה אבל לא בקטנה וישן עמו במטה ר' יהודה אומר בימית ההמה אבל לא בימות הגשמי מפע שהוא מהגדו ומיסב עמו על המטה ואוכל עמו על הש' השלחן אבל לא מן התמחוי אבל אוכל הוא מן התמחוי החזור לא יאכל עמו מן האכוס שלפני הפועלים לא יע' יעשה עמו באובן דברי ר' מאיר וחכמים אומרים עושה הוא כרהוק מסנו

זה שכנסה לכקר הוא שאסר עלינו שלא יהנה ממנו החולה ואמרנו אבל לא יושב זה הוא במקום שלוקחין שכ' מן הישיבה ר'ל שמקבל שכר מ' שמבקר החול' כישיבתו ע' ונ' שמרפא אותו חו' עושה לו צוות לפיכך חס ככנס זה חסב נל' קבל שום דבר הי' כנהג בו החולה בדבר שי' לו דמים ורפואת כש' הוא שירפא גופו ורפואת ממון שירפא בהמתו ומותר לו להגד' מה שיועיל לבהמתו ואמנס חסו לו לרפואתו כדיו ואין זה אסור לחולה עצמו לפי שהיא מצוה ר'ל חיוב הרופא מן הת' התורה לרפאות ח'י ישראל וזה ככלל כפי מה שאמר הפסוק והסבותו לו לרפאות ח'ת גופו שהוא כשרואה אותו מסוכן וי' יכול להצילו חו' בגופו או בממונו או בחכמתו ואמכטי כיו' המרחץ נאסור לרחץ עמו בקטנה לפי שהוא מגביה המי' עלינו וזה הנאה הוא ל' נל' יחבל עמו בבלי אחר לפי שהוא חולק לו כבוד וישים חתיכת ב' בשכר טובה לשכניו חו' יפחנה כדי שיאכלנה זה הוא הטעם גם כן שלא יחבל עמו מן הסלין שממלאין משירות לחובל מהם כל הטעמים

ואיננו נבגס לתוך שלך וכופין את הנודר למכור את חלקו

היה אחר מן השוק סודר הנאה מאחד מהם אסור לייבם לחצר ד' אליעזר בן יעקב אומר יכול הוא שיאמר לתוך חצרי איננו נבגס ואיננו נבגס לתוך שלך

חבר נקרא רחבה של עיר שבבית ואלו השני שותפין אמנם הם שותפין בזה הבית לכל אחד ואחד מהם בית ידוע והמשותפין בזאת הרחבה שלפני הבתים והיא הנקראת חבר ואם אפשר שיחלקו זאת החצר והוא שיהיה בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה או יותר אחד שגביח לפני כל בית ארבע אמות כמו שיתבאר בבבא בתרא הכל מודים שהם אסורין לייבם לחצר עד שיחלקו ואמנם מחלוקת ר' אליעזר וחכמים בחצר שאין בה דין חלוקה וכל זמן שאחד מן השותפין נשבע הוא בבעמו ששלא יבנה בו חבירו הרי זה כופין אותו למכור אבל אם הדינו חבירו והוא נשבע ראובן שלא יבנה בשמעון הרי זה אין כופין שמעון למכור לפי שהוא אנוס והוא אינו אומר שכלל וכלל כ"ל אליעזר בן יעקב היה אחד מן השוק כבר אמרנו שהלכה כ"ל אליעזר בן יעקב

המודר הנאה מחבירו ויש לו שם מרחץ ובית הבר מן מושכרין בעיר אם יש לו בהן תפישת יד אסור אין לו בבהן תפישת יד מותר האומר לחבירו קנים לביתך שאיננו נבגס שדרך שאיננו לוקח ומת או שמכרן לאחר אסור

תפישת יד שישאר לו תשמיש בזה הקרקע בגון שישייר לעצמו שום דבר בזה הקרקע שלא ישכירו ואלו שייך בזה מים בזה המרחץ או הדומה לזה ושאר הדברים מכושרים הם בעצמם

הריצ עלך חרם המודר אסור הרי אתה עלי חרם המודר אסור הרי הריצ עלך ואתה עלי שניהם אסורין ומותרין ברבר של עולי בבל ואסורין ברבר של אותה העיר

ואי זה הוא דבר של עולי בבל הר הבית והלשכות והעזרות ובור שבאמצע הדרך ואי זה הוא דבר שלאותה העיר הרחוב ובית הבטח ובית המרחץ והתיבה והספרים והכותב ח חלקו לנשיא ר' יהודה אומר אחר כותב לנשיא ואחר כ כותב להדיוט ומה בין כותב לנשיא לכותב להדיוט ה הכותב לנשיא אינו צריך לכותב והכותב להדיוט צריך לכותב ולא דברו בנשיא אלא בהווה ר' יהודה אומר אין אנשי גליל צר' כ"ל לכותב שבכר כתבו אבותיה על ידיהן

המודר אסור פירושו שאם עבר המודר על הנדר הוא הנקרא עבריין בגון שנשבע ראובן שלא יבנם שמעון בביתו הרי שמעון יבן שמעון שלא יבנם בבית ראובן שהרי נשבע עב מיה שהיה כרשומה לפי לשיכך אם עבר שמעון ונכנס בביתו של ראובן הוא הנקרא עבריין והוא פ"י המודר אסור והבן זה העבין ונשבע לו הקס שהשכונות נס והנדרים ארם מחוייב לקיימן ואם לאו שנת חינו הנשבע והנודר חבל נשבע עליו וזולת ועבין רבר של עולי בבל הרבר שיש בו שותפות ל לעולי רבליס והוא מה שזכר סקן אף על פי שההנחה והכניין שלהם ממזון כל ישראל ולכל אחד מהן יש בהן זכות אין זה כי אם זכות מע מעט מחד ש"ן לאחר מהם שום רשות ודבר שלאותה העיר הרברים שהם בשותפות לכל אישי המדינה בגון הרחובות והמרחצאות ומה שמכה אבל מה שאמר זה כותב חלקו לנשיא פ"י לפי העבין סנותב כותב חלקו לנשיא ועבין זה הרבר שחלו האנשים שאמר כל אחד מהם הכאה להבירו ואשר עליו ממונו באמרו כל אחד ואחד לחבירו הריני עליו ואת עלי הרי הם מחוייבים מפני זה שלא ישתמשו במקומות ה המשותפים לכל אנשי המדינה לפי שיש לכל אחד מהם זכות בהם ו נכנס כל אחד מהם נהנה בחבירו במה שמשתמש מרשות

ועל דרך משל כשנשבע ראובן שלא יבנה בשמעון ואכלו שניהם עם לוי וכשמדר ראובן לאכול מן הקערה החזירה ללוי אחר כן נתבה לוי לפני שמעון מותר לשמעון לאכול ממונו ולא כאמר שמאל לא גמר ר ראובן אכלו לוי כ"ל שיהיה ללוי מה שיתן לפני שמעון וזה הוא עבין אמרו אבל אכל הוא מן התמחא המזר לבעל הבית ולא יעשה עמו כאומן שלא יקנו עמו בשורה אחת כ"ל שלל יקל עליו מה שיקנו כי בהיותו קנור קרוב ממונו הוא מוכר מקום לינד ויחנא מקום פנוי שי שיכול למהר מלחכתו וכבר נתבאר לך פי לשון אומן בהרבה מקומות מורשים והלכה כר יהודה ואין הלכה כר מאיר

המודר הנאה מחבירו לפע שביעית לא יורד לתוך שדהו ואין אוכל מן הנוטות ובביעית לא יורד לתוך שדהו אבל אוכל הוא מן הנוטות נדר המנו מאכל בפע שביעית יורד לתוך שד שדהו ואינו אוכל מן הנוטות ובביעית יורד ואוכל

נוטות פירות התלוין מן האילן הנוטים מן הפירות וכבר ידעתה בלא הפך שפירות שביעית הפקר ואין להם בעלים ואשר חייב שיהיה אסור על המודר הכאה ליבנם בשדה חבירו בשביעית לאכל מן הפ הפירות לפי שהיא כדרכת לחבילת הפירות ולא כעשה גוף הקרקע ה הפקר וכשעמד זה לשם והוא אינו מתעסק באכילה וישאל לעמוד כ כמנה"כ ה"ה ממה שאינו ש"ל

המודר הנאה מחבירו לא ישאלנו ולא ישאל ממנו ולא ילדנו ולא ילדו ממנו ולא ימכרו לו ולא יקח הימנו אמר לו השאילני פרתך יאמר לו איננה פנויה אמר לו קונם שדי שאיננו חורש ברה לעולם אם היה דרכו לחרוש הוא אסור וכל אדם מותר ואם אין דרכו לחרוש הוא וכל אדם אסורין

אסור על מן שאמר עליו שלא יבנה מפלוגי שלא ילכו שמה ילדו ממונו וכמו כן שלא ישאלנו שמה ישאל ממנו ולא ימכרו לו שמה יקח ממנו והוא עב עבין מאמרם כולהו משום גזירה

המודר הנאה מחבירו ואין לו מה יאכל הולך אצל הנזעזע ואומר לו איש פלוני נדר ממני הנאה ואיננו יודע מה אעשה הוא נותן לו ובג"ל זה ונוטל מזה היה ביתו נוטל נדרו לנדר שדהו לקצור הולך אצל פועליו ואומר איש פלוני נדר ממני ואיננו יודע מה אעשה הן עושין עמו ובאין ונוטלין שכר מזה

כל זה כמשך על הפקד שכרתי לך בזה הפקד כאמרו שוקל לו שקלו ושורע לו חת חוכנו שהוא כשכין לו החכמי מה שנתן ואחר שעשו לו הפג הפועלים מה שעשו חזרו כולם לו בעני חובות והוא מה שנתן להם סכין פרע לו חוכנו בלא הפק

היו מהלכין בדרך ואין לו מה יאכל נותן לאחר לשום מתנה והלה מותר ב בה אין עמהם אחר נותן על הסלע או על הגדר ואומר הרי זה מופקר לכל מי שיחפוץ והלה נוטל ואוכל ור' יו יוסי אומר

ר' יוסי אומר אחר שאין עמהם שלישי הרי זה המשעה דומה למתנה ולכך הוא אסור ואין הלכה כר' יוסי

פרק חמישי השותפין שנדרו הנאה זה מזה אסורין ליבנם לחצר ר' אליעזר בן יעקב אומר זה נבגס לתוך שלו וזה נבגס לתוך שלו ו ושנים אסורין להעמיד שם רחים ותנור ולגדל תרנגולין היה אחד מהם מודר הנאה אסור ליבנם לחצר ר' אליעזר בן יעקב אומר יכול הוא שיאמר לתוך שלי איננו נבגס וא

כשלוך של ירק שלוק שאינ טועם אסור בכל השלוך
 ה מן הצלי אינו אסור
אא מן הצלי של בשר דברי ר' יהודה צלוי שאינ טועם
 אסור בכל הצלויין ו מן המליח
 אינו אסור אא מן המליח של בשר מליח שאינ טועם א
 אסור בכל המלוחים

כבר ידעת שהפרש שיש בין השם
 הידוע לשאינו ידוע לפיכך אם אמר מן השלוק בה הידועה הרי זה מ
 מורה על השלוק הידוע והוא ברוב מן הירקות ואם אמר שלוק כלתי
 הידועה הרי זה מורה על כל מה ששולקין אותו זה כלל ידוע בכל הל
 הלשונות שהשם שאינו ידוע כולל כל המינים על דרך כלל והשם ה
 הידוע פרט ולא תפסע בעקר הידוע כגדרים הלך אחרי לשון בני אדם
 ואין הלכה כר' יהודה

דג רגים שאינ טועם אסור בהן
 בין גדולין בין קטע בין מלוהין בין תגלין בין חיוין בין
 מבושלים ומותר בטריית טרופה ובציר הנודר מן
 הצחנה אסור בטריית טרופה ומותר בציר ומורים
 הנודר בטריית טרופה ומותר בציר ומורים

דג כי כל שאינו כשיתחבר
 שם האחד עם הרבים הרי זה מורה על הכלל ועל השלוק כדברי בני
 הכל הכלים שיר השירים ואם אמר דג רגים כלל כל המין כלו כ
 באיזה עבין שיהיה ותפל הוא הדבר שאין בו טעם וטריית טרופה
 מין מן הדגים מחותך לחתיכות קטנות מבושלים בעץ וציר דל המים
 היצואין מן הדגים המלוהין ומורים שם הוא הנקרא כלשון ערפי
 אלטמארי ושעמים כעשה מן הדגים ועל זה המורים הנעשה מן
 הדגים מדבר בזאת הלכה ונחמה דל הדג הכבוס שכבר נתעפש ו
 והסריח מגזירת ותעלל נחמה

ה הנודר מן החלב מותר בקום
 ר' יוסי אוסר מן הקום מותר בחלב אבא שאול אוסר
 הנודר מן הגבינה אסור בה בין מלוחה בין תפילה
 קום נקרא
 המים היוצאין מן הגבינה וכמשיב לנו קורין אותו מיסא והלכה כ
 באבא שאול

ו הנודר מן הבשר מותר
 ברוטב ובקופה ר' יהודה אוסר אמר ר' יהודה מעשה
 ואסר עלי ר' טרפון בצים שנתכשלו בתוכו אמרו לו ו
 זכר הדבר אמרתי שאמר הבשר הזה עלי שהנודר מן ה
 הדבר נתערב באחר אם יש בו בנותן טעם הרי זה א
 אסור הנודר מן היין מותר בתבשיל
 שיש בו טעם יין אמר קונס יין שאינ טועם ונפל לת
 לתבשיל אם יש בו בנותן טעם הרי זה אסור

רוטב הוא המרק
 קופה הוא התבלין וחכמים אומרים כשאדם נשבע על דבר ידוע וא
 ומפרש אותו ומיחרו הרי זה עליו כמו הדבר האסור מעצמו ומשערי
 אותו כשנתערב במין אחר בנותן טעם כדון שאר האיסורין כלן מין
 במינו בטל שהוא ושלל במינו בנותן טעם אבל אם נשבע על מין מן
 המינין אינו אסור עליו חלא אותו המין מעצמו וכענין בלתי תעורבת
 זולתו כמו שכבר בזאת הלכה באמרו הנודר מן היין ואין הלכה כ
 כר' יהודה

זא הנודר מן הענבים מותר ביין מן הזיתים מותר
 בשמן אמר קונס זיתים וענבים אלו שאינ טועם אסור
 בהן וכיוצא בהן יב הנודר מן התמרים מותר
 בדבש תמרים מן הסתענות מותר בחומץ סתענות ר'
 יהודה בן בתיה אומ' כל ששם תולדתו קריה עליו ונדר
 המנו אסור אף כיוצא ממנו וחכמים כתיבין

נדר התחבולה שיש להן וכיצד יהיו מותרין שיכריב כל אחד מהן חלק
 לכשיא וכל זכות שיש לו באלו המקומות המשותפין לכל וכסתלק ח
 חלקו מהם ולא נשאר לאחד מהם זכות לא ברחובה ולא במרחץ ולא
 ככית הכנסת ולא במה שדומה להם וכמצאו שניהן כהנין כל אחד מ
 מהן במינו בני אדם וממנו הנשיא לא בממון חברו נר' יהודה אומר
 שהם גם כן כששלקו זכותם מאלו המקומות וכתבם לאחר מיכני אדם
 שזה מותר הכל צריך שיאמר לאחר זכה לפלוני באלו הזכויות ויתן לו
 הסטר ואכפי הגליל היו כותבין לכשיא כל המקומות המשותפין וה
 נהדרים המשותפין כלן כדי שלא יבא לעבוד על הנדרים והסבועין
 כשהיו נשבעין זה מזה כמו שאמרנו ולא יהיו צריכין לכתוב לא לכשי'
 ולא להדינוט והלכה כחכמים

ח המודר הנאה מחברו ואין
 לו מה יאבל נותן לאחר לשום מתנה והלה מותר ומעשה
 בבית הדרון באהר שהיה אביו מודר הנאה ממנו והיה
 משיא את בנו ואמר להברו הרי ההצר והסעודה נתונם
 דך במתנה ואינן לפנד אא שיבא אבא ויאכל בסעודה
 אמרו לו אם שלי הם הרי הם מקודשים לשמים אמרו לו
 לא נתת לי את שלך אא שתהא אהה ואביך אוכלין ו
 ושותין ומרצין והלוה והיה עון תלוי בראשו אמרו ח
 חכמים כל מתנה שאם הקדישה אינה מקודשת אינה מ
 מתנה

זה המעשה לא זכרו
 לחוק הדבר שנקדם ואמנם זכרו לבאר מה שאנו אומרים והלה
 מותר בה שיהיה בתנאי שלא יבאר בעל המתנה שם האיש הזה זה
 והביא ראיה ממעשה בית חורון ודע שהוא אם נתן המתנה כתב כ
 בלא שום תנאי ונחר כך אמר לו דרך מקרה רבנך שיבא פלוני ויאכל
 עמנו הרי זה אסור לפי שהעקר הכללי אם הוכיח כופני על תחלתו ח
 אסור ואמרו גם כן בזה המעשה סעודתו מוסחת עליו דל שרבו הם
 הסעודה וההכנה מעיד שלא כהנה במתנה חלא שיאכל חביו ונמנה

טו פרק ששי' הנודר מן המבושל מותר בצלי ובשלוך
 אמר קונס תבשיל שאינ טועם אסור במעשה
 קדירה רך מותר בעבה ומותר בביצה טרמיטה וברלעת
 הרמוצה ב הנודר ממעשה קדירה אינו אסור אא
 מעשה רתחתה אמר קונס היורד קדירה שאינ טועם
 אסור בכל המתבשלין בקדירה

מעשה קדירה הריפות והגרס
 וכיוצא בהן ופי' רך שאינו יכול לעמוד בעצמו נעבה שהוא עב שיכול
 לעמוד בעצמו וכינת טרמיטה כינת מבושלת במים חמוין ומשמרין
 אותה שמוור ברוב שלא יקפא וקוראין אותה הרופאים כימרת ורלעת
 רמוצה מין מן הרלועין שאינה ראויה לאכילה עד שנומנין אותה ב
 באפר חם ונס האפר שנשאר בו חמימת רמץ וכבר בארנו זה כמה
 פעמים במסכת טהרים מעשה רתחתה הוא המחבל שעשין מן
 הקמח ומן לביבות הפת במים רותחין והעקר שנגרין אחריו חלו ה
 הדינין וכסמכין הו' מה שאמרו בגדרים הלך אחר לשון בני אדם וז
 וזה גם כן תלוי לפי לשון הידוע והמורגל בין בני אדם שבאותו המקום
 שנשבע בו האדם ולפי מה שמורה עליו בנותו הזמן ועל דרך משל א
 אם היה המקום שנשבע בו קוראין באותו זמן מבושל לבלי נשלוך ה
 הרי הכל אסור עליו ואם אס קוראין מבושל חלא המבושל ממש הרי
 זה אסור עליו המבושל לבדו ועל זה תעשה הקש מכל מה שיש בו
 המסכתא באמרו הנודר מן אסור ברבר פלוני נמורה בתלוי לפי
 שכל זה חמס אמרו התבא לפי מקומו ולפי לשונם באותו הזמן ולפי
 המפורסם הנל מהמין ומסר לנו זה על דרך הדמיון לפיכך הן זה ו
 ולא כעסקר להחזירו כמה שאנו עתידין לגמר

י מן הכבוש אינו
 אסור אלא מן הכבוש של ירק כבוש שאינ טועם אסור
 בכל הכבושין ד משלוך אינו אסור אא

הכל לפי הנדר מען והויע והיה ריהו קשה ואמר ק'נס צ צמר ופשתו עולה עלי מותר להתבסות ואסור לחפשיל לאחוריו

עך ארנב במטוה שער ויריעה כגד נס ועבה שרינו תפור וחמילה מסך והיא אכל בני אדם בתכלית העובי מינן אדם כה ראשו מהמטר וכמו כן יריעה הנכבדת בבחן נ"י יהודה אינו הולך אחר פשט השמון אבל מביא ראייה מן העביון שנפול עליו הנדר וממי ז' ס סכה היה והלכה כל יהודה

הנודר מן הבית מותר בעלייה דברי ר' מאיר וחכמים אומרים עלייה בכלל בית הנודר מן העלייה מותר בבית

ה הנודר מן המטה מותר בדרגש דברי ר' מאיר וחכמים אומרים רגש בכלל המטה הנודר מן העיר מותר ליבוס בתחומה ואסור ליבוס בתוכה הנודר מן הבית אסור מן האגף ולפנים

דרגש מטה קטנה נותנין אותו לפני המטה הגדולה שנקראת מטה כמו הסולם שעלין בו אל המטה הגדול וכבר בארנו בפרק חמישי ממסכת ערוכין שהבית מדומה ממקומות הדירה היוצאות חוץ מן המדינה אם היו קרוב מן המדינה שבעים אמה או פחות מהם הרי הם מתחברות אל המדינה ונמדוד אותם כולם כריבוע וחוץ מודדין חוץ מן המדינה אלפים אמה לכל רוח והוא תחום שבת הנקרא תחום העיר ואלו המקומות הנכנסים שבתם אל המדינה כשנכרע מסוף הבתים היוצאים מן המנה נקרא עבור העיר והוא כמו המדינה וריכו כיון המדינה וכבר בארנו זה וציינו בו נודה במקומו ואלף הוא כעילת הדלת מצורת י יבשו הדלתות ואין הלכה בר' מאיר בכל מה שאמר

קונם פירות האלו עלי קונם הם לפי קונם הם על פי אסו כהלופיהן ובגדוליהן שאינן אוכל שאינן טועם מותר כהלופיהן ובגדוליהן כדבר שורעו כלה אבל כדבר שאין ורעו ב כלה אפילו גדולי גדולין אסורין

האומר לאשתו קונם מעשה ידיך עלי קונם הם על פי קונם הם לפי אסור כהלופין ובגדוליהן שאינן אוכל ושאין טועם מותר כהלופיהן ובגדוליהן כדבר שורעו כלה אבל דבר שאין ורעו כלה אפילו גדולי גדולין אסורין

דבר שורעו כלה הוא מה שנכסד זרעו בארץ וכאכר כמו החטה והשעורה ושאר הזרעים וכבר שאין זרעו כלה שיהיה הדבר שנשבע עליו בכל או שום או מה שדומה להם והוא כשזרע זה הבטל או זה השום בעצמו נומח ממנו מה שנכסד נומח וישאר הנשען הזרע קיים בארץ וכבר נתבאר זה בפרק ה' התשיעי ממסכת תרומות ובימות שם

שאת עושה אינך אוכל עד הפסח שאת עושה אינך מתבסה עד הפסח עש עשתה לפני הפסח מותר לאכול ולהתבסות אחר הפסח

שאת עושה עד הפסח אינך אוכל שאת עושה עד הפסח אינך מתבסה עשתה לפני הפסח אסור לאכול ולזותכסו עד הפסח

שאת נהנת לי עד הפסח אם תלבי לבית אביך עד החג הלכה לפני הפסח אסורה בהנאתו עד הפסח אחר הפסח בלא יחל דברו שאת נהנת לי עד החג אם תלבי לבית אביך עד הפסח הלכה לפני הפסח אסורה בהנאתו עד החג ומותרת לילך אחר הפסח

יז ד

תבא קמא אומר הנודר מן התמרים מותר ברבש תמרים לפי שהם שהתמרים ראויין לחבילה וכאמר שהוא לא כתבון חלא לעבון כמות שהן וחכמים חומרים חבילתו היה הדבר שנשבע עליו אינו ראוי לחבילה כלל שהיה לבד לגמור שהוא לא כתבון חלא על הדבר היוצא ממנו עד כל זה מותר ביצוא ממנו בגון הסתוכיות והם הפירות ש טכמות הבגדים וזו ימותגמים שהן ואין ראויין לחבילה ועשין מן העבבים טכמות הבגדים חומן והלכה כחכמים

הנודר מן היין מותר ביין הפוחי וזן השמן מותר בשמן שומשומין מן הדבש מותר ברבש תמרים מן החומץ מותר בחומץ סתועות מן הכרשין מותר בקפלות מן הירק מותר ב בירקות השדה מפע שהוא שם לוח

עם לנוי שם מחוכר דל שזה לא ירד חלא במה שנתחבר בו והוא אמנם כשבע בדבר שנכרע בו ה שם כלל שם מחוכר ושמשומין נקרא כצרכי אלסמם וכרשין כר כרתי וקפלות שם הכרתין שכאין ישראל

מן הכרוב מותר באספרגוס מן האספרגוס מותר בכרוב כגריסין אסור מן השקפה ור יוסי מתיר מן המקפה מותר כגריסין מן השקפה אסור בשום ר יוסי מתיר מן השו מותר במקפה מן הערשים אסור באשישין מן האשישין מותר בע ערשים

אשפרגוס קוראין המים ששולקין בהן הירקות אי זה ירק שיהיה והוא לל כבחן באמרן אשפרגוס המים ששולקין בו ה ככ הכרוב וכריסין שם נפול על הסוליס הטחונים ומקפה שם הקבשיל אי זה תבשיל שיהיה חלא תרחה שם קוראים תבשיל הפוליס מקפה שלגרישין ואשישין ערשים טחונים ואין הלכה בר' יוסי בכל מה שאמר

הנודר מן הירק מותר בדילועין ור' עקיבה אסור אמרו לו לר' עקיבה וחלא אדם אומר לשלוחו ק' לו ירק והוא אומר לא עצ מצאתי אלא דילועין אמר להן כן הדבר או שמא אומר הוא לו לא מצאתי אלא קטנות אלא שהדילועין בכלל י ירק ואין הקטנות בכלל ירק ואסור בפול המצרי לח ומ ומ ירד כיבש

ר' עקיבה אומר כל מידי דמימליך עלגיה שלוסיה מיניה הוא וחכמים חולקין בזה והלכה כחכמים

הנודר מן הדגן אסור בפול המצרי יבש דברי ר' מאיר וחכמים אומרים אינו אסור אלא בחמשת המינן ר' מאיר אומר הנודר מן התבואה אינו אסור אלא בחמשת המינן אבל הנודר מן הדגן אסור בכל ומותר בפירות האילן ובירק

חמאתה ייכין הם החיטים והשעורים והכוסמין ושכולת שועל ושיפון כוסמין מין חיטים ושכולת שועל ושיפון מין שעירים ופול המצרי מין ממימי הקצבת אינו מנח אלא בארץ מצרים וכן קוראין הונג הר הירשאים הפול המצרי ואינו העול הידוע חכל הקמון והלכה כחכמי

הנודר מן הכסות מותר בשק וביריעה ובחמילה אמר ק קונם צמר עולה עלי מותר להתבסות בגיוי צמר פשתן עולה עלי מותר להתבסות באנצי פשתן ר' יהודה אומ

הנדר ימתין זה הזמן בבקעה ועל זק תעשה הקש ככל הנדרים והכל מודים שהוא אם אמר עד הגשם ימתין זמן הגשם לא ירדת המטר ו וכבר בארנו בפרק שמימי מפרה זומן רביעה שניה הוא התחלת זמן הגשם בארץ ישראל הוא כ"ו במרחשון וזה בשנת מכברת הכל במאחרית בלח כסליו ובכנוכית בשלשה ועשרים במרחשון לפיכך זה ששבע עד הגשם אסור עד לח כסליו חלף חס כן ירדו גשמים בת בתחילת הזמן ואין הלכה כלשבע והלכה כר' יהודה'

קונם יין שאיני טועם
השנה ונתעברה השנה אסור בה זכעורה עד ראש חודש אדר עד ראש חודש אדר ראשון ר' יהודה אומר קונם יין שאיני טועם עד שיהא הפסח אינו אסור אא עד ליל הפסח שלא נתבון זה אא עד שעה שדרך בני אדם לשתות יין ו אמר קונם בשר שאיני טועם עד שיהא הצום אינו אסור אא אד לילי הצום שלא נתבון זה אא עד שעה שדרך בני אד לאכול בשר ר' יוסי בנו אומר קונם שום שאיני טועם עד שתהא שבת אינו אסור אא עד לילי שבת שלא נתבון זה אא עד שעה שדרך בני אדם לאכול שום

לילי צום לל צום כפור והיה מנהגם לאכול הגשם כלילי שבתות בתחילת הלילה לפי שהיה מסייע להם על התשמיש לפי מאכלם וארכם וכבר ידעת שיענת תנמודי חכ חכמים מלילי שבת ללילי שבת מוסף עם היות הטבת בעצמו מחויב בו העונש בכל דד מנידי הקנאה לבני אדם כולם והיו הנכה כר' יס יהודי ולא כר' יוסי בנו אבל העיקר מה שקדם מאחריו כל שזמנו ק שבע אמר עד שיביע אסור עד שיביע עד שיהא אסור עד שיכא'

האומר לחברו
קונם שאני נהנה לך אם אין את בא ונטל לבע כור אוד של חטים ושתי חביות של יין הרי זה יכול להפר נדרים שלא על פי חכם ויאמ לו כלום אמרת לי אא מפני כבודי וזה הוא כבודי וכן האומר לחברו קונם שאת נהנת לי אם אין אתה נותן לבע כור אחד של חטים ושתי חביות של יין ר' מאיר אומ אסור עד שיתן וחכמים אומ אף זה יכול להפר נדרו שלא על פי חכם ויאמר לו הרי אא כאו נתקבלתי י היו מסרבין בו לשאת את בת אחותו ואמר קונם שהיא נהנית לי לעולם וכן המגרש את אשתו ואמר קונם אשתי נהנת לי לעולם הרי אא מ מצרות מלהנות לו שלא נתבון זה אא לשום אשות יא היה מסרב בחברו שיאכל אצלו אמר קונם לכיתך שאיני נכנס וספת צונן שאיני טועם לך מותר ל ליבס לביתו ולשתות ממנו צונן שלא נתבון זה אא ל לשום אבילה ושתייה

מסרבין מפנידין ונאמר בת אחותי לפי שהיא נהנה ועוד שהיא מנהג ומייב חכם להסתדרל כזה וא נאמר ומכשך אל תתעלם זה הנשאל בת אחותי ואין הלכה כר' מ מאיר'

פרק תשיעי
ר' איעור אומר פותחין לאדם בכבוד אכיו ואמו וחכמים אוסרין אמר ר' צדוק עד שיפתחו בכ בכבוד אכיו ואמו יפתחו לו בכבוד המקום אם כן נדרים אין גשאלין לחכם ומודים חכמים לר' איעור כדבר שביע לבין אכיו ואמו שפותחין לו בכבוד אכיו ואמו

יאמר ר' אליעזר שהוא כשאמר לו אכיו או אמו הכענתו בואת ה ששבעה שאיך נריך שמילה לחכם ולא הפניה נר גיוק אמר חכ

זה כלן מכוואר אינו נריך זולת תקון הרריאה ולהפסיק הדבור במקו' שראוי להפסיק ולא דבר בו התלמוד כלל לרוב באורו ולא זכרו התנ' אלא מנדר הבכא האחת בלבד והוא מה שאמר ואחר הפסח כל יחל ד דברו שהוא חיפשי לנ שאמר אחר שהיתה השבעה על דרך משל כ בשבט שלא תהנה בו עד הפסח אם תלכי לבית אביך מהיום ועד ס סוכות ועבר הפסח אביחכה שתלך לבית אביה שכבר עבר הזמן ש שהתקתי בשבעתי שהי לא תהנה כשתלך לבית אביה ולא מדנו שהענין אינו כן אבל הוא מחויב למנוע אותה עד תשלנו הזמן ששבעה ואעפי פכתבטל העונש שהתנה בו אם עברה אחר שעבר הפסח וזה הענין בלבד רנה להשמיענו אבל שאר הדברים הרי הם מכווארים'

פרק שמיני
קונם יין שאיני טועם היום אינו אסור לו עד שתחשך שבת זו אסור בכל השבת והשבת לשעבר חדש זה אסור בכל ההרשוראש חדש להבא שנה זו אסו בכל השנה וראש השנה לעתיד לבא שבעו אסור בכל השבוע והשביעית לשעבר ואם אמר יום אחד שבת אחד חדש אחד שנה אחת שבוע אחד אסור מיום ליום'

ענין אמרו ושבת שעבר שאסור עליו היינו גם כן יום השבת לפי שהוא נמכה עם הימים שיעברו לפיכך שאסור עליו בהן היינו למה שאמר שבת זו וכמו כן הדין באמרו שבוע זה שנחשוב ש השביעית במדרגת מה שלפניה ואינו כן ראש חדש וראש השנה אבל מות' לו לשבתות בהם ודע כי מן ששבע שאינו טועם היום אינו מותר לנ לשבת לבשתחשך עד שיפאל לחכם וזה גזירה שמה ישבע טעם א אחרת שאינו טועם יום אחד שהוא מחויב לשהות מית לבעת וישתה משתחשך לא יפריש בין אמרו היום או יום אחד וכמו כן בשאמר ק קונם יין שאיני טועם יום או שנה או שבת או שבוע דינו הוא כדין מי שאמר יום אחד או שבוע אחד או שנה אחת שצריך לשהות מית לבעת כשאמר יום ומיום ליום בשאמר שבוע או שנה או שבת ואם אמר חדש נריך לשהות שלשים יום שלמים'

ב
עד הפסח אסור עד שיביע עד שיהא אסור עד שיצא עד לפנ ר' מאיר אומר אסור עד שיביע ר' יוסי אומר עד שיצא ג עד הקציר ועד חבציל ועד המסיק אינו אסור אא עד שיביע זה הכלל כל שומנו קבוע ואם שיביע אסור עד שיביע עד שיהא אסו עד שיצא וכל שאין זמנו קבוע בין שאמר עד שיהא בין שאמר עד שיביע אינו אסור אא עד שיביע

קניד קניד חטים וכניד בצירת הענבים ומסיק חביתות הזיתים והלכה כר' יוסי'

ד
עד וקיצין עד שיהא הקיץ עד שיתחילו העם להבנים בכללות עד שיעבור הקיץ עד שיקבלו המקצועות עד הקציר עד שי שיתחילו העם לקצור קציר היטי אבל לא קציר שעור' הכל לפי מקום נדרו אם היה כהר כהר אם היה בבקעה בבקעה ה עד הגשמים עד שיהיו גשמים עד ש שתד רביעה שניה רבן שמעון גמליאל אומר עד ש שיביע זמנה של רביעה עד שיפסקו גשמים עד שיצא צסן כלו דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר עד שיעבור הפסח

קיץ עם לימות השרב אבל היה מפורסם זה השם אכלם על זמן בשול התאנים וכשמתחיל זמן חבילתם וכך פירשו כי באמרו כלכלת לל סלי התאנים ומקצועות הם המחולמות שנוטמין עליהם התאנים ו להצטמק וליבש ומה שאמרו עד שיקבלו רוב המקצועות לל עד שמאשפין בני אדם מה שנוטמין ומקפלין המחולמות ממקומות הם השנוטמה ואמרו חס היא כהר כהר רכ אס כהר כהר ימתין זמן הקציר או הכביר כהר ואעפי סידר לבעה וכמו כן אם היה בבקעה שעת

היו אומרי' אותן הימים מותרין ושאר כל הימים אסורין
עד שבאר' עקיבא ולימד שהגדר שהותר מקצתו הותר
כולו ו כיצד אמר קונם שאינך נהנה
לכולכם הותר אחר מהן הותרו כולן שאינך נהנה לזה ו
ולזה הותר הראשון הותרו כולם הותר האחרון האחרון
מותר וכולן אסורין חותר האמצעי הימנו ולמטה מותר
הימנו ולמעלה אסור שאינך נהנה לזה לזה קרבן ולזה
קרבן צריך פתח לכל אחר ואחר

בגן שנשבע שלא ישתה יין או שלא יאכל
בשר כך וכך ימים לכך אומר חילוי ידעת בשעת השבועה שהשבתת או
יום טוב שנכלל בחלו הימים אחר מחוייב בו באבילות בשר ושתיות
יין לפי שבאמר וקראת לשבת עובד כלום היית נשבע והוא אומר לא
מתירין לנו שבועתי ונאמר לזה קרבן ולזה קרבן אמנם זה תאמר
ר' שמעון שאינו סובר החלוקים עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד כ
כמו שיתבאר בשבועות עקר דעתו ואינה הלכה אבל בשאומר
שאיני נהנה לזה ולזה צריכין פתח לכל אחד ואחד אחר שלא הזכיר
ויז' הנוספת והלכה כר' עקיבא

ה קונם יין שאינך טועם שהיין רע למעים אמרו
לו והלא מיושן יפה למעיים הותר במיושן לא במיושן
כלבד הותר אלא בכל היין ט בצל שאינך
טועם שהבצל רע ללב אמרו לו והלא כפרי יפה ללב ה
הותר בכפרי לא בכפרי כלבד הותר לא בכל הבצלים
ומעשה היה והתירו ר' מאיר בכל הבצלים

אמר ר' שמעון רע למעים ורע ללב על דרך דמיון וכן
כתבאר בתלמוד וכן בדמיון מוזן הכר ומן הדברים שנשבע ע
עליהם ומן האדם שנשבע עליהם וכן זמן שאמר הנודר חילוי יד
ידעתי שהמיושן יפה הייתי מתנה על היין והייתי אומר יין מותר ו
נהדרש חסור או שיאמר חילוי ידעתי זה לא הייתי נשבע כלל לפיכך
מותר בחדש וכיטען בלא שאלה לחכם כמו שכזכר ואם אומר חילוי י
הייתי יודע הייתי אומר כל יין עמי אסור חוץ מן היין יפה היין
לכדו מותר לו וזה הקש לכל הבנות

ו פותחין לאדם בכבוד עצמו וכבבוד
בצו אומרו' לו או היית יודע של מחר אומרו' עליך כך
הוא וזכותו של פלוני מנרש את נשיו ועל בנותך היו א
אומרות בנות נרושה הן מה ראתה אמן של או להתגרש
אמר או הייתי יודע שהוא בן לא הייתי נודר הרי זה מ
מותר

ו נריך ככל זס הפרס אחר שאלה לחכם יא
קונם שאינך נושא אח פלגת
בעורה והרי היא נאוה שחורה והרי היא לבנה קצרה ו
והרי היא ארוכה לא מפני שהיא בעורה ונעשית נאוה ש
שחורה ונעשית לבנה קצרה ונעשית ארוכה לא שהגדר
טעות מעשה באחד שגדר מבת אחותו הנאה והבכסה
ר' ישמעאל וייפודה אמר לו ר' ישמעאל בע לו נדרת אמר לו
לאו והתירו ר' ישמעאל באותה שעה בבה ר' ישמעאל ואמר
בנות ישראל נאות הן לא שהענות מגולתן וכשמת ר' י
ישמעאל היו בנות ישראל נושאות קינה ואומרות בנות י
ישראל על ר' ישמעאל בכינה וכן הוא אומר בשאול בנות
ישראל על שאול בכינה

הסדר טענות ואינו צריך שאלה לחכם ולא התירו ר' ישמעאל חלק
על זה הענין ואומר שאינו היתר בעורה ונעשית כהא שהנא כולד ש
שאינו צריך התירה והביא זה המעשה לדעת ר' ישמעאל וכן כתבאר
בתלמוד בשאמר והתירו ר' ישמעאל אינו רל התיר לו נדרו לא שהנא
התיר והורה לו שלא חלה עליו שבועה או יהיה זה נולד שמתח לו נ
והתיר כר' אליעזר שכבר נקדם לך דעתו שהנולד אכלו פותחין בו
ואין הלכה כר' אליעזר

הדבר כן כבר ידוע שהקפה אינו חפץ בשבועות וככנס לפיכך א
אומרו' לו בכל שבועה שהקפה מנאש ממך זה הכנס שהקפך לירי
שבועה אם כן לא תהיה אכלו שבועה בשום פנים שתצטרך שאלה
לחכם כר' שפי' אנתה ונאש אמרם כפי' זה הענין אם כן אין נדרים
כשאלו לחכם אבל חכמים אומרו על כל פנים צריך שאלה לחכם ו
ניתיר לו נדרו והלכה כחכמים

ב ועוד אמר ר' איעור פותחין בנודר וחכמים
אוסרו' כיצד אמר קונם שאינך נהנה לאיש פלוני ונעשה
סופר או שהיה משיא את בנו אמר אלו הייתי יודע ש
שהוא נעשה סופר או שהיה משיא את בנו בקרוב לא
הייתי נודר קונם לבית זה שאינך נכנס ונעשה בית
הכנסת אמר אלו הייתי יודע שהוא נעשה בית הכנסת
לא הייתי נודר ר' איעור מתיר וחכמים אוסרו'

ר' אליעזר מתיר אחר השאלה
לחכם ואפי' שהוא אינו מתחרט לא שהכריחו הכותב הענין המתחרט
ודעתו וכוונתו שלא יתחדש זה הענין אלא שיתמיד על מה שנשבע ו
וחכמים אוסרו' שהם מנדיכין החרטו על כל פנים על גוף הדבר ש
שנשבע ונשני הכוונה בו ואחר כך תועיל השאלה לחכם והתירה ו
והלכה כחכמים

ג ר' מאיר אומר יש דברים שהם בנודר ואינם
בנודר וחכמים מודים לו כיצד אמר קונם שאינך נושא את
פלוגת שאביה רע ושמע שמת או עשה תשובה קונם
לבית זה שאינך נכנס שהכלב רע בתוכו או שהנחש ב
בתוכו ואמרו לו מת הכלב או שנהרג הנחש הרי הן כ
בנודר ואינן בנודר וחכמים מודין לו

משני שכבר בענין השבועה סבת
שבועתו הרי הוא כמי שנשבע על תנאי וכתבאר התבאר שאינו חייב
בשבועה וכתבאר אומר שבועה שאינו נושא פלוגת אלא אם כן אי
בטוח מהזק אביה וכן אמרו בתלמוד נעשה כתבאר נדרו ברב ו
נאינו צריך השרה ועל זה כולם כחכמים עליו נעשה הקש עליו גם כן
ו

ד ועוד אמר ר' מאיר פותחין לו מן הכתוב שבתורה ואומרו'
לו אם היית יודע שהיית עובר על לא תקום ועל לא ת
תסור ועל לא תשנא את אחיך ואהבת לרעך כמוך ו
דחי אחיך עמך או שיהיה עני ואי אתה יכול לפרנסו
ואמר לו אלו הייתי יודע שכן הוא לא הייתי נודר הרי
זה מותר

מה שאמר ר' מאיר הרי זה מותר אחר השאלה לחכם והיא הלכה
אלא על כל פנים צריך שאלה לחכם והתירה וכמו כן צריך שיהיה כ
כמבא שם זה האיש שנשבע שלא יחכה מימנו לפי מה שאמרנו הוא ה
המנייר הכאה מחכירו אין מתירין לו אלא בפנין והביא ראיה על זה
ממה שכל כך טוב מצרים אמר לו במדין נדרתלך והתיר כדרך במדין
דכתב וינאל משה לשבת את האיש

ה פותחין לאדם בכבוד אשתו ומעשה
באחד שגדר מאשתו וחייבו ר' עקיבא ליתן לה כתובתה
אמר לו ר' שמנה מאות דינרים הנח אבא ונטל אחי א
ארבע מאות ואנן ארבע מאות ולא רייה שתמול היא מ
מאתים ואנן מאתים אמר לו ר' עקיבא אפילו אתה מוכר
שער ראשך אתה נותן לה כתובתה אמר לו אילו הייתי
יודע שכן הוא לא הייתי נודר והתירו ר' עקיבא

הצדק אכלנו מטלטלי לא מטעמברי
לכתובה אלא בתקנת רבנן כדפי' ולכך באר התלמוד שאלו השמחה
מאה זוז שהיו לו אמנם היה לו קרקע טוה זה הסך ואמר לו אפילו לא
ישאר לך שום דבר אחר פרעון הכתובה אלא על דרך משל שתצטרך
למכור שער ראשך לנודר אפילו יש לך ליתן כתובתה ואינו רל שיתן
לה כתובה מרמי המטלטלין

ו פותחין בימים טובים ובשבתות בראשונה

פרק עשירי
נערה מאורשה אביה ובעלה מפירין
נדריה הפר האב ולא הפר הבעל הפר
הבעל ולא הפר האב אינו מפר ואין צורך לומר שייקיים
אחד מהם

מפני שאם אביה ובעלה יוכן מזה הדבור הבחירה או זה או זה ולכך חזר וביאר שבכחו שיהיו שניהם ואמרין ואין צורך לומר שיקים אחד מהם ויפילו חזר זה שקיי' וכשאל לחכם וכתחלתו על קיומו חזר והפיר לה לבי שהעקר אכלנו כשאלין על ההקם ואין כשאלין על ההפיר וכשאלנו חזר והפיר לה אינו מוסר עד שיפירו שניהם בבית ו אחת וראיה לזה הרצין בנערה המאורסה שמשתתפין בריבה האב והפיר מה שאמר בין איש לאשתו בין אב לבתו כנעריה בית אביה

מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל מת הבעל נתרוקנה
רשות לאב בזה יפה כח האב מכח הבעל דבר אחר יפה
כח הבעל מכח האב שהבעל מפר בכבוד והאב אינו מפר
כבוד

הבעל אין לו רשות בהפיר כדריים אלא אחר כניסתה לחופה אבל אחר מיתת הבעל וכשארה היא כערה בבית אביה הרשות ביד האב ב בהפיר נדריה למה שאמר בנעריה בית אביה וזה לשון התורה ש שהאב לא יפר חלא בזמן הנעריה אבל הבעל מוסר לעולם וכבר ב בארנו בהפיר שיהיה מכתובות מכמה שנים בקראת קטנה ומ ומכמה שנים בקראת נערה ומתי תהיה בוגרת ודקדקו כל זה עד ש שלא הנחנו בו ספק כלל ובקש אותו מעם

נדרה והיא ארוסה
נתגרשה בו ביום נתארסה בו ביום אפילו למאה אביה
ובעלה האחרון מפירין נדריה זה הכלל כל שלא יצאת
לרשות עצמה שעה אחת אביה ובעלה מפירין נדריה

הנדרי' שנדרה בפני ארנס ראשון מפר אותה ארנס אחרון אחר ואינה ברשות עצמה לפי שהיא כשארם ברשות האב אחר היותה כערה

דרך תלמידי חכמים עד שלא היתה בתו יוצאה מ
מאצלו אומר לה כל נדריים שנדרת בתוך ביתי הרי הן מ
מופרין וכו' הבעל עד שלא תבגם לרשותו אומר לה כל
נדריים שנדרת עד שלא תבגסי לרשותי הרי הן מופרין
שמשבתם לרשותו אינו יכול להפר

העקר אכלנו אין הבעל מפר בקדומין וכשנכנס לחופה נוש' לו רשות בהפיר נדריה כשתיר ו ונתרוקנה רשות האב ואינו יכול להפיר הנדריים שנשבעה והיא אר ארנסה קודם שתנשא שהוא אמנם יפר לה בשותפות האב והיא אר ארנסה כמו שכתבאר ומאין תרע שהבעל מפר בלא שמייעה לפי שה שהוא אמר בהאין יפר ואינ' שהוא לא ידע השבעה ולא שמענה א אי זה דבר נשבעה וכן באר התלמוד

בוגרת וששהת שנים
עשר חדש ואלמנה שלשים יום ר אליעזר אומר הו
הואיל ובעלה חייב במוזנתיה יפר את נדרה וחכמים
אומרין אין הבעל מפר עד שתבגם לרשותו

כבר כתבאר בפרק חמישי מכתובות שהארנסה כשהגיע זמנה הנזכר ולא כשאת אובלת משלנו ויתבאר בזה הפרק שנערה מאורסה אביה ובעלה מפירין כד נדריה אבל הבוגרת לא כמו שכתב העיקר בכתובות כיון שבגרה אין לאביה רשות בה ור' אליעזר אומר אחר שזאת הבוגרת יצאת מרשות האב ונתייב בעלה במוזנותיה כבר נתיחדה לרשותו ויפר והלכה כחכמים

שומרת יבם בין ליבם אחר בין לשע יבמים רבי
אליעזר אומר יפר ר' יהושע אומר לא אחר אבל לא לש
לשנים רבי עקיבא אומר לא לאחד לא לשנים אומר
רבי אליעזר מה' אם אשה שקנה הוא לעצמו הרי הוא

מפר נדריה' אשה שקנה לו מן השמים אינו רין שיפר נ
נדריה' אומר לו רבי עקיבא לא אם אמרת באשה שקנה
הוא לעצמו שאין לאחרים בה רש תתאמר באשה שק
שקנו לו שמים שיש לאחרים בה רשות' אומר לו רבי
יהושע עקיבא דברך בשע יבמים מה אתה משיב
ביבם אחד' אומר לו איך היבמה גמורה לאישה כשם
שהארוסה גמורה לאישה

מאמר ר' אליעזר אמנם הוא ביבם סעשה מאמר ביבמתו לפי שר' אליעזר סובר דעת בית שמאי ככל ד דבריו כמו שבארנו כמה פעמים באמרו רבי אליעזר שמותי ובית שמאי אומרין מאמר ביבמה קונה קבין גמור ואין הדבר כן אלא כמו שכתבאר ביבמות ומה שאמר ר' עקיבא אין היבמה גמורה לאישה ל לפי שדברי הכל יבמה ארוסה אין חייבין עליה סקילם כנערה מ מאורסה והלכה כר' עקיבא

האומר לאשתו כל נדריים שתדורי
מכאן ועד שאבוא סמקום פלוגת הרי הן קיימין' לא
אמר כלום' הרי הן מופרין' רבי אליעזר אומר מופר ו
וחכמים אומרין אינו מופר' אומר רבי אליעזר אם הפר
נדריים שבאו לכלל איסור לא יפר נדריים שלא באו ל
לכלל איסור' אמרו לו אישה יקימנו ואישה יפרנו את
שבא לכלל הקם בא לכלל הפר לא בא לכלל הקם לא
בא לכלל הפר

שכאן לכלל איסור לל אחר שבטעתה שחייב אותה זאת השבעה בלא ספק' אלא אם כן בטלו והפיר לה והיא לא יפר קודם חיוכ' והלכה כחכמים

הפר נדריים כל היום ויש ברבר
להקל ולהחמיר' כיצד נדרה בלילי שבת מפר בלילי
שבת וביום השבת עד שתחשך נדרה עם השיבה מפר
עד שלא תחשך שאם לא הפר וחשכה אינו יכול להפר

מכאן תרע שהפיר כדריים אינו מעת לעת אבל ימתיין בהם היום כ כלבד לפי שאמר ביום שמעו ומה שאמר מיום אל יום עבינו שהוא מפר ביום וכלילה כש' זמון כך לל כשיהיה הנדר בלילה ואיפשר כג באם כן מיום אל יום אם נשבעה בתחילת הלילה ואמר על דרך משל י יום שבת להודיעך שהפיר נדריים מותר בשבת

וכן העיקר אכלינו שהפיר נדריים מותר בשבת בין לבגוד השבת בין שלא לבגוד השבת אבל הם אמרו לא יאמר אדם להשתין בשבת מוסר ל' כי כדרך שהנא אומר בחול אלא אומר לה טלי אכלי טלי שתי והנדר בטל מחלוין וכריך שיטל בלבנו ואם אי אפשר לו שיטל נדרה בשבת במעשה שיכריחנה לעשותו כמו שזכרנו יטל בלבנו לפי שכן הוא ל לשון התוספתא יטל בלבנו ואין צורך להוציא בשפתיו בין בחול בין בשבת' וממה שנריך שתדעו מה שאמרנו קיים בלבנו קיים ומה שאמרנו הפר יכול לקיים לל שהוא אם הפר בלבנו וחזר וקיים השבוע' קיומו קיים כמו כן ואם שתק כששמע השבוע והיה כוונתו להכעיס אותה על דרך השחוק ולא הפר באותו היום הרי הנדר קיים ולא יפר אחר כן ואעפ' שלא היה שתיקתו לקיים הנדר אלא כמשחק והוא מה שאמרנו בספרי ואם החרש יחריש' בשותק על מנת לקיים הכתוב מדבר' אבל מה שאמרנו הפר בלבנו אין הפר שזה מורה שהוא צריך שינציח בשפתיו בהפירה זה אינו סותר מה שאמרנו מוטל בלבנו ואין צריך להוציא בשפתיו לפי שהבטול קשה לבטל מן שהפירה לפי שע שבין ההפירה הוא שיתיר הקשר שקשרה וכשאר העניין כמו שהיה ב בתחילה קודם שבועתה אם תרצה תעשהו ואם לא רצת לא תעשהו הרשות בידה אין עליה מניעה והבטול הוא שיכריחנה לעשות הדבר שנשבעה שלא לעשותו כמו שבארנו אומר לה טלי אכלי טלי שתי וא ואינו צריך להוציא בשפתיו והכן זה ההפיר שיש בין הבטול וההפיר עד שלא יהיו הלשונות סותרין זה את זה שהוא עניין כשלא אמנם התי נדריים בשבת לא יהיה אלא כנדריים שהן לבגוד השבת וה העיקר אכלינו כשאלין לנדריים' ונעמד יחידי וכלילה ובשבת ובקרובים ונחילו היה להם פנאי מעבוד יום' ואמנם ע

תלוי בבטל עבדו ומה שתלוי בזולתו והחילוק והפסק בכל זה ש
 שהוא ישר הטל על אי זה נד סיהיה בין לא יהיה עבדו כשגדו או קטן
 עולמו או שאינו עולמי כינו לבינה או בינה לבין אחרים והוא בן כל
 מה שתלוי בענין הקיטוט והוא מה שאמרנו כל נדרים בעל מוסר ל
 לאשתו חוץ מהכחתי על פלוני שאין מוסר אבל הכחתי פלוני עלי מ
 מוסר אבל נדרים שיש בהם עבדי כשאם הפר לה הפר לכל אדם ו
 נכאלו לא נדרה מעולם ונדרים שבינו לבינה חמסם ההפרה תלוייה
 במה שמיוחד לו בלבד אבל לשאר בני אדם הנדר נשאר בחיובו
 וכתבאר לן מזה המאמר שאין נד שבושה ולא נדר שהרור האשה שלא
 יוכל העלל לבעול לפי מה שיחייב חוץ ממין אחד והוא שתשבע על
 איש אחד או אנשים הרבה שלא יהנו ממנה שזה לא ישר ואצתי שיש
 קנאיא על זה המאמר במשניות רבות ממשניות זה הפרק שמורה ש
 שהוא לא ישר במה שאיפשר לו להלהיק ולעשות תחבולה ונדבר ר
 שאין בו עבדי גדול יהיה התירוצ בזה דמה שאמר שזה הפרק כולו ל
 ר' יוסי שאמרנו שאין הלכה במותו והוא מה שאמרנו כוליה פרק
 ר' יוסי היא והביאנו ראייה על זה ממה שחזר ושנה בסו' זאת ההלכה
 דברי ר' יוסי והוא כבר אמר בתחלה אמר ר' יוסי אין חלו נדרי עבדי
 כשנשאר כך זכר הוא אי זה הוא דבר אכלו עבדי כשנשאר נלך אמרו
 שהוא לא יחזור וישנה דברי ר' יוסי חלו להוריעך שכל מיה שצטיר ל
 לומר הוא דעת ר' יוסי זה הוא מה שאמרנו שמע מינה מכאן ואלך
 ר' יוסי היא ושומר זה

ג קונם שאיננו נהנת לבריות אינו יכול להפר
ויכולה היא להנות בלקט שבחה ופאה קונם כהנעם ו
ולוים נהנעם לוי יטלו כהנעם על ברחה' כהנעם אלו לויים
אלו נהנעם לויים' או אהרים

כבר הודעתך שזה כולו דברי ר' יוסי והוא רחמי
 שהוא יכול להפר כשנדרה שלא תהיה בפלוני לפי שזה מדרים ר
 שבינו לבינה לפי שכלול טורח כשלא יבועלה מחבל או כונא בזה
 מזה האיש וכל שכן כשנדרה שלא תהנה מכל הכריות אמרו קונם כ
 כהנים ולויים כהנים ל' אין זה תלוי בכדור אשה נאמנס ב' בכאן ל
 לרמיון הרין ממה שאמר שמי שנדרה שלא תהנה מן הכריות יכולנס
 היא להנות בלקט שבחה ופאה שזה ממתכות העבדים אמר גם כן ה
 הנדר שלא יהנו ממנו כהנים והלויים יטלו מתנותם ממנו לא אם
 כן פרט לחלו' שאם אמר כן יכול ליתנם לאחרים

ד קונם שאיננו עושה על פי
אבא על פי אבך על פי אחי על פי אחך אינו יכול ל
להפר שאיננו עושה על פיך אינו צריך להפר ר' עקיבא
אומר יפר שמא תעדיף עליו יותר מן הראוי לו ר' יהונן
בן גורי אומר יפר שמא יגרשנה ותהיה אסורה לחזור לו

פי' שאינו עושה לפי אבא שכל מה שאעשה לא יאכל ממנו אבא מ
 מאומה ר' שלא יהנה בו והרי הוא כאלו נדרה שלא יהנה יחיד או ר
 רבי' במעשה ידיה וכבר בארנו במה שנקדם שזה הנדר לברו אינו
 יכול להפר בו' ואין שום חולק על זה אבל כשנדרה שלא יהנה בעל'
 במה שתעשה והוא מה שאין שאיני עושה לפיך אינו נדך הפרה לפי
 שכל מה שהיא עושה זכה בו בעל' כמו שהעקר בתורתנו שהאשה
 מעשה ידיה לבעלה כמו שכתבאר בכתובות ג' עקיבא אומר שצריך
 הפרה שמא תעשה יותר מהשיעור שישקו עליה בית דין שזה ה
 התוספת הוא שלה ניוכה בו ההקדש לפי שהענין ככאן באשה ש
 שמורה יקדישו יד לעושיהן

ואומר ר' יוחנן בן כורי שהגא' יפר זה שאם לא יפר יתקיים הנדר ואעפ'
 שמעשה ידיה לבעלה וידיה משועבדו לפי שהעקר אכלו הקדש חמ
 חמין ושחרור משקיעין מירי שבעוד ויתקיים זה הדבר והעש שהיאת
 תחת בעלה ולכך גם כן צריך להפר והלכה כרבי יוחנן בן כורי במה
 שאמר יפר שמא יגרשנה אבל אם לא ברש לא יפקיע ההקדש זה ה
 השעבוד בלבד לפי שזה שעבוד ועשו חזק לרביה

יחיד מומחה לא יתיר נדרים יחיד' אבל הדיוטות לא שחית משלטה
 אם אמר החכם לאותו שמתיר נדרו מופר לך או מה שמורה על זה
 הענין או אמר הבעל לאשתו שרי לך או משמעית זאת הכונה הרי ז
 זה אינו כלום' לפי שהם אמרו חכם שאמר בלשון בעל ובעל שאמר
 בלשון חכם לא אמר כלום' ולשון שפיר חכם מתיר ואין בעל מתיר
 בעל מפר ואין חכם מפר לפי שענין הפרה בטול השבועה מעקרה ו
 נכאלו לא היתה כלל וזה לא יעשנו זולתי האב והבעל לפי מה שכתב'
 בתורה ובתלמוד וענין השאלה לחכם שאנו קורין אותה התר נדרים
 הנה שיתיר השבועה הנקשרת והמחוייבת ויסתלק רינה מן העתיד ו
 וזה לא יעשנו זולתי חכם מומחה או שלשה הדיוטות כמו שזכרנו לפי
 מה שברא לנו בקבלה לא יחל רבונו הוא אינו מחל אבל אחרי מוחלין
 לו וזה הענין אין לו ראייה בתורה וכן אמרו החכמים עלהם השלום
 שזה הענין אין לו בעקר זולתי הקבלה והוא מה שאמרנו התר נדרים
 פורחין בחיוב ואין להם על מה שישמכו ומעשה התר השבועות לפי
 מה שמשנו לנו חכמינו מן הרבים מן החכמים ולפי מה ש
 שראינו והתירונו בפני אבותינו לפי מה שהיו עושין הם ז' בפני
 אבותם ורבנותם שזה אכלנו בערי המערב ר' התר השבועה מעשים
 בכל יום לפי שבמקומינו אין נובעין בהם מים הרעים ר' המינות ו
 והוא כיון שאבד לך יבוא האיש או האשה שלא הושר נדרה אל החכם
 או לשלשה הדיוטות ואמר איני נשבעתי על ענין כך ואני מתחרט מ
 משבועתי ואומר לו מה הסבה שהביאך שתתחרט ויודיעם ככולר ש
 שנתחדש לו חן פתח שנספתח לו כמו שכתבאר בפרק שקודם זה

ואומר לו ברול הדיוטות חלו ידעת בשעת השבועה שיתחרט עליך כך
 וכך או שהענין כך כלום היית נשבע והוא אומר לא אבל חלו היה מ
 מני חלוי זה הענין או לא הייתי נשבע ואומר לו אתה מתחרט על ז
 זאת השבועה והוא אומר כן והגדול מן השלשה הנמנאים שם אומר
 שרי לך שרי לך ומחול לך במהיב' של מעלה ובמהיב' של מטה
 ככתוב וכלל לכל עדת בני ישראל ולבר הגר בתוכם וכו' ואמר
 כן אמרו השנים הנשארים שרי לך ומחול לך שרי ומחול לך ואמר
 כך יחזור גדול הדיוטות ואומר לו לא יהיה נדך למכנה שתהיה פרוץ ב
 נדרים ואם תבוע מכאן ואלך ותחזור לי שבע אנו לא נתייר לך ו
 וזה דאינו אומרו נשבענו בו מעשה והכן חלו הפסקים כולם נשמרם ו
 מתנהג בהם

פרק אחד עשר ואלו נדרים שהוא מפר נדרים
שיש בהם עינוי נפש אם ארחץ
אם לא ארחץ אם אתקשט אם לא אתקשט' אם ר' יוסי
אין אלו נדרי עינוי נפש

השבועות נקראו גם כן נדרים וכן אמרו בתלמוד
 והביאו ראייה על זה ממה שאמר כנדרי רשעים נדר בזיר ובקדכן
 וכשבועה ולכך אמרו בכאן חלו נדרים והביאו דמיון מכר ודמיון מ
 משבועה אמנס דמיון הנדר באמרו אם ארחץ והוא שתאמר נדר' ע
 עלי שלא ארחץ לעולם אם ארחץ והוא מה שאמרנו הנחת רחיצה עלי
 לעולם אם ארחץ היום ועל זה חולק ר' יוסי ואומר ולא תרחץ היום כ
 כוול דיומא לאו שמינה כוול אחר שאמרה שבועה שלא ארחץ לעולם
 וזה הוא ענין אמרו אם לא ארחץ ולפי זה השינוש גם כן מה שאמר
 אם אתקשט ואם לא אתקשט ואין הלכה כר' יוסי

ב ואלו הן נדרי עינוי נפש אמרה
קונם פירות העולם עלי הרי זה יכול להפר פירו מדינה
עלי יבא לה ממדינה אחרת' פירות חנוצו זה עלי אינו
יכול להפר ואם לא היתה פרנסתו אלא ממנו הרי זה י
יפר דברי ר' יוסי

הכל מדרים שנדרים שבינו לבינה יפר כגון שכתבנה על
 ענין מעיני הקטוט והפרכה ומה שתלוי בענין התשמיש למה ש
 שאמר בין איש לאשתו אבל נדרי עינוי כש יש בהם מחלוקת ומשאו
 ומתן בעינים הכלליים ושאינם כלליים והעולמי ושאינו עולמי ומה

ה מדרה אשתו

וכבור שנדרה בתו שנדרה בתו וכבור שנדרה אשתו נדרה בנויר וסבור שנדרה בקרבן נדרה בקרבן וסבור שנדרה בגויר נדרה מן התאנע וסבור שנדרה מן הענבים מן הענבים וסבור שנדרה מן התאנע הרי זה יחזור ויפר

הרי זה יחזור ויפר לאחר שהפר על אי זו כוונה שיהיה ולאחר כך כתבאר שאין הדבר כן לא תועיל זאת ההפרה לפי שבאמר לא הכיח אותה עד שתהיה ההפרה לה בעצמה ועל הדבר שנדרה על עליו ושידע הכרז שנדרה והראיה גם כן למה שאמרנו שמע אביה את נדריה

ו אמרה קונם תאנע וענבים שאני מצעמת קיים לתאנע כולו קיים הפר לתאנע אינו מופר עד שיפר לענבים אמרה קונם תאנע שאני מצעמת וענב שאני מצעמת הרי אלו שני נדרים

זאת המשנה היא לחיובי אכל דעת חכמים הוא מה שהפר הפר ומה שקיים קיים והלכה בחכמים ואפי היה נדר אחר ולא יהיה רין זה רין נדר שהותר מכללו הותר כגון לפי שהתר נדרי אינו הפרת נדרים כמו שבארנו וכדרכו בפרק שקודם זה

יודע אע שיש נדרים אבל אינו יודע שיש מפירין ופר יודע אע שיש מפירין אבל אינו יודע שזה נדר מן אומר לא יפר וחכמים אומרים יפר

עבין זאת המשנה שהוא שמוע נדר אשתו או בתו ולא הפר כיום שם שמוע הלכא לאחר זמן מן הנדר ידע שיש לו רשות להפר או שזה הנדר נריך הפרה הרי זה יפר כיום ידיעתו כמה שהיה מסופק ויחזור לו זה היום במדרגת יום הנדר והלכה בחכמים

ח המודר הנאה מחתנו והוא רוצה לתת לבתו מעות אומר לה הרי המעו האילו נתנין לך במתנה ובלבד שלא יהא לבעלך רש רשות בהן אלא מה שאת נשאת ונתנת כפך

השמיענו ככאן שהוא אם התנה תכאן קיים ולא קנה הבעל ואם אשתו כהנית איכה הנחה כבעלה ואיכה שהוא מונע ממנו בזה חיוב וטורח הרי נמשך על השקר שבפרק רביעי מוזאת המסכתה

ט ונדר אלבנה ונרושה יקום עליה כיצד אמרה הרי אע נזירה לא אחר שלשי יום אעפ שנשאת בתוך שלשים יום אינו יכול להפר נזירה והיא ברשות הבעל והפר לה אמרה הרי אע נזירה לא אחר שלשים יום אעפ שנתאלמנה או נתגרשה בתוך שלשים יום הרי זה מופר נדרה בו כיום גרשה בו כיום והחזירה בו כיום אינו יכול להפר זה הכלל כל שיצאת לרשות עצמה שעה אחת אינו יכול להפר

מה שאמר השם יתברך ונדר אלמנה וגרושה אלנו היה כפי פשוטן יק יהיה הדבר בטל ומי הוא שיפר והלא חין לה בעל אמנם הטובה שהיה כשנדרה נאין לה בעל והתנת שהנדר יהיה לזמן פלוני אחר כך נשאלת בזמן שהנא קודם מן הזמן שהתנת שיהיה הנדר בו והגיע זמן הנדר והיא בעלת בעל אינו יכול להפר והענין כולו מכאן

י תשע נערוות נדריהן קיימין בוגרת ויתומה נערה בוגרת והיא יתומה נערה שלא בגרה והיא יתומה בוגרת ומת אביה נערה שלא בגרה ומת אביה נערה שמת אביה ומשמת אביה בגרה בוגרת ואביה קיים ר יהודה אומר אף המשיא בתו קט קטנה נתאלמנה או נתגרשה וזורה אצלו עריין היא נע

נערה

תחילת מה שאתה נריך לידע שיתומה בקראת ככאן מי שכתבאר בחיי אביה או מת בעלה וכתבאר שתהיה המיתה או הגירושין אחר הנישואין והיא שקורין אותה בתלמוד יתומה בחיי האב ואחר כן ת תדע כי באומרנו תשע נערוות ר"ל שהן היו נערוות בשע קבלת הקדושין וכל מה שמוכה בהן בוגרת ר"ל שהיא בשעת הנדר כבר בגרה וכבר כתבאר בפרק שקודם זה שנערה מאורסה אביה ובעלה מפירין נדר נדריה ושהאב אינו מפר בגר ואביה ובעלה החמון מפירין נדריה אם כשכתבאר מן החיובין אבל מן הכי שואין הרי היא יתומה בחיי האב כמו שבארנו וכתבאר גם כן שהבעל לא יפר אלא משתכנס ל לחופה ונריך שתהיה זכור לכל זה אמר שתשע נשים מאורסות נדריהן קיימין אמנם מנדר מניעה שאין האב קיים או בהיותה יתומה בחיי האב שאין שם אב שיפר וההפרה שלהן חמנס הוא מן הבעל או האב או מנדר היתה בוגרת שלא יפר לא בעל ולא אב כמו שהקדמנו והראשונה מהן בוגרת והיא יתומה והיא שנתחרסה

נערה נערה ולאחר כך בגרה ונעשית יתומה בחיי האב והיא נדרה א אחר כך הכה שנכללו ביחד שתי סבות המונעות ההפרה היתה ב בוגרת ויתומה בחיי האב והשניה נערה ובגרה

והיא יתומה וזה בגין שנשאת ונתגרשה וחזר וקדש אותה אחר הגירושין ולאחר כך בגרה הרי זה לא יפר הנדר הראשון שנדרה והיא נערה שהיה מן הדיון לפי מה שבארנו שיפר הוא ואביה לפי שהוא ב ביל אחרון לנלי סבת חזרתה היתה יתומה ובוגרת וכונת מה ש שאמרנו שאביה ובעלה מפירין הנדר שנדרה בשבי בעלה ראשון כש כשהיא נערה בשעת ההפרה והשלישית נערה שלא בגרה והיא יתומה וזאת רבננות הקודמת לה אלא שהיה כשחרה בתוך זמן הכניעה וזורה סבת מניעת הפרת נדרה בשנותנות האב וה נהבעל היתה יתומה בחיי האב לשיך חין לאב ולא לבעל רין שיפר נדריה עד שתכנס לחופה והרביעית בוגרת ומת אביה

והיא שהיא נערה כמו שבארנו ואין הפרש בין שנדרה ונערה נע נערה ולא שמוע הבעל אלא אחר מניעת ההפרה משבי הגבירות או ב במיתה שכל אחת מהן בפרט סבת מניעת ההפרה מן שהיה הנדר א אחר הגבירות והחמישית נערה ומת אביה והוא שנתן לה קדושין והיא אלנו ואז נדרה אחר כן תבגור וימות אביה וזאת הבכח היא שרמזנו עליה בכבא הקודמת לה והששית נערה שנת בגרה ומת אביה וזאת כן דוגמת לקודמת לה לנדר שאין עמה אלא סכה אחת שמונעת ההפרה והיא מיתה האב השביעית נערה שמת אביה ומשמת אביה בגרה חין בין זאת ובין החמישית חלף קד קרית מיתה האב על הגבירות והשמינית בוגרה ואביה קיים זאת כשקדשה נערה כמו שבארנו מכלל בשעת הנדר היתה בוגרת והשמינית נערה בוגרת ואביה קיים והוא שיהיה הנדר

בעוד שהיתה נערה והאחר כך תבגור ואביה קיים ואז שמוע האב וה בעל הנדר הרי כתבאר כך שכל מה שזכר מאלו הן נערוות נערה בתחילת הכבא שהנדר ר"ל שהנדר היה והיא נערה החמורסה חכל לא שמוע עד שנתחרסה הסכה שמונעת ההפרה וככל מקום שלא זכר בתחילה נערה ר"ל שהנדר היה אחר שיצאת מדין הנערוות וחנע שהיא נערה בשעת הקדושין וכבר כתבאר בפרק השלישי מכתובות על אי זה עבין נקראת נערה וכאי זה זמן ומתי נקראת בוגרת ונת וכתקיים מוזאת החלוקה שנערה המאורסה אם היתה בשעת הפרה נערה נערה ואביה קיים ושתתכלל מהו אותה יתומה בחיי האב חו אם אפשר שיתר נדרה בשנותנות האב והבעל כמו שבארנו ולא מכה ז זה התבא בכלל מה שמכה מן הנערוות שנדריהן קיימין יתומה מינחדת ר"ל אם קדש יתומה בחיי האב אבל שתיק ממכה ויהיה זה מן מורה שהיא מכלל הנערוות שאין נדריהן קיימין חלח אביה ובעלה מן מפירין נדריה זה אמנם הנדר דעת ר יהודה שאומר חף המשיא בתו והיא קטנה וכתלמנה חו כתבאר שהנדר חזרה אלנו עריין ה היא נערה ואם כתארסה אחר כך אביה ובעלה מפירין נדריה ורבי מ מאיר סובר בר יהודה במי שקדש יתומה וחולק עליו במי שקדש נע נערה ואחר כך נעשית יתומה בחיי האב והיא השלישית מתשע נע נערוות עד מחיר אומר נדרים קיימין ולכך נמנית בהל תשע נערוות

וכן אמרו זו דברי ר' מאיר וחלק בה ד' יהודה עליו ואמר עדיין היא כ
בערה ואביה ובעלה האחרון מהירין נדרה הראשון ונחמיה חולקין
על זה ואומרי' שלש נערות נדרה קיימין כוגרת ויתומה בחיי האב
והלכה כחכמים ויהיה המנע מזה שהיא אם נתארסה והיא נערה ו
ונדרה והיא נערה ולא שמע האב והאמה אלא אחר שבגיה או ש
פגעשית יתומה בחיי אב או מת האב ואז שמע הארום הרי הנדר ק
קיים ומה שהוא זולת זה אביה ובעלה משריין נדרה

קונם שאינ
נחצת לאבא ולאבך אם עושה אע על פיך שאינ נחצת
לך אם עושה אע על פי אבא ועל פי אבך הרי זה יפר

האמת אבלי שזה הנדר אמנם וכיון בזה המקום לפי שהוא נדר נערה
המאורסה ואומר שהיא אם התנת בנדר שלא תעשה כגון אביה וכ
נבעלה וכל זמן שתעשה כגון אחד מהם לא תהנה מן האחר וזה ה
הנדר אמנם יפר אותו אביה ובעלה יעלה על הדעת כשעושה כגון
אחד מהם בהפיה יפר עליו ליהנות מן האחר ויהיה זה הנדר שלא
תועיל בו הנדר למרנו שהן משריין כגון כל נדר ואפשר שהיה זה
הדין לכל אשה אשר תנוד תחת בעלה

בראשונה היו אומרים
שלש נשים יוצאות ונטולות כתובה האומרת טמאה אני
לך והשמים ביני לבניה ונטולה אני מן היהודים חזרו ל
לומר שלא תהא אשה נותנת עינה באחר ומתקלקלת ע
על בעלה אלא האומרת טמאה אני לך תביא ראיה ל
לדבריה חשמים בית לביתך יעשה ררך בקשה
ונטולה אני מן היהודי יפר חלקו ותהא משמשותו ותהא
נטולה מן היהודים

טמאה אני לך הלא הוא שתאמר שהיא זנתה
תחתיו וממה שכבר ידעת שאם ישראל שונת וכתאמת זנותה בעדי'
כמו שנבאר בתחלת סוטה אי אפשר שתהיה זנותה אלא או באונס או
ברצון וכשזנת באונס הרי היא מותרת לבעלה כמו שבארנו ב
כתובות ואם זנת ברצון אז תאסר לבעלה ואין לה כתובה אבל
אשת בהן הרי היא אסורה לבעלה כל זמן שנבעלה בעלת זנות בין
באונס בין ברצון כמו שנתבאר בכתובות וכמו כן הדין אצלנו ש
באשת בהן שנאנסה הרי היא אסורה על בעלה ואעפ"י שהתורה ש
אסרה הרי הוא חייב בכתובתה מפני שהיא יכולה לומר לאת קא ח
חויב את הוא רבס החפה שך לפיכך מה שאמר בבאן בראשונה היו
אומרים האומרת טמאה אני לך נטולת כתובה ויבאה אי אפשר זה
הדין באשת ישראל בשום פנים לפי שאם אמרה שכטמאת באונס הרי
היא מותרת לבעלה ואם אמרה ברצון אין לה כתובה לפי שכל מי ש
סמודה שהיא זנתה ברצון אסרה כתובתה וכל תבאי כתובת ואין לה
אפי' ממה שהביאה מצדית אביה אלא מה שהוא בעין לא מכבסי מלוג
ולא מכבסי באן ברזל נטולת מה שבפניה ויבאת והבחינה לו אם ר
רבה לגרש ואם רצה שתהיה תחתיו אחר שאין שם עדים כמו שמבאר
בבאן וכמו שנבאר במסכת סוטה ולא כאמר לו אינו היית מכחיש א
אותה ומפני כך היית בל עליה אם כן אתה מחוייב בכתובה לפי ש
שהעקר אצלנו פסוק ומוסכם עליו בכל התורה דמלגין דבורא ר"ל ש
שאנו כאמין הדבר בעצמו לאי זה ענין שהיה ולא כאמיכהו לענין א
אחר וכבר בקדם לך מזה משלים במסכת יבמות לפיכך אין מאמרים
בבאן בראשונה היו אומרים אלא באשת בהן שאמרה כטמאתי ב
באונס שהם מאמיכים אותה ואומרים שהיא אינה מותרת שיבא ע
עליה ואסורה עליו וכן באר התלמוד ואחר שזכרנו זה הענין בגמור
אותו דע שזה שזכר עליו בתלמוד שהאשה באמרה לבעלה שהיא
זנתה בשתי או בטעו וכסבורה היא שהוא כגיל ואנו אומרי' שאינה
כאמנת ונתנו טעם לזה שמה ענינה נתנה באחר שזה מורה שאם ה
היתה כאמנה אסורה עליו דין זה אינו אלא באשת בהן והמיעינות ש
שהביאו בתלמוד בזה הענין באשת בהן אבל אשת ישראל תפילו ש
שבאמין אותה תהיה מותרת לפי שהטענת והפתי חלק מן האונס ב
בלא ספק ואשכח לכנותי פי' השמים ביני לביתך שהיא נועבת ה

בענין שאי אפשר הידיעה אלא לידע הנסתרות בגון שאומרת שהוא
אינו שלם לתשמיש ואינו יורה כחן אשר לא תתעבר ממנו בשום פני'
והעקר אצלנו היא קיים לה ביורה כחן הוא לא קיים ליה לפי שהיא י
יודעת זה בהיותה מרגשת בו והוא אינו יכול לשער זה לפי שהוא לא
ירבט במה שמתחלק מבגדו ולולי שאנו חוששין שמה ענינה נתנה ב
באחר היינו מנרשין אותה ממנו והיינו מחייבין אותה בכתובה ולפיכך
אם הוא רוצה לברשה ולהוציאה בלא כתובה אחר ששהה עמה עשר
שנים ולא ירש כמו שבארנו ביבמות יש בזה שלשה דרכים אחד מ
מהם שתאמר איני יודעת מה זאת הסבה דל מניעת ההריון א
אם ממנו או ממנה הרי היא יוצאה בלא כתובה על העקר בכל מקו'
שנפל בו הספק אוקי ממונא בחוקת מריה והשני שתתאמת ותאמר
שהסבה ממנו ולא ממני לפי שהוא אינו יורה כחן הרי זה מחוייב ב
כתובה אבל מחריש בשם מי שאינה יודעת אמת הענין ונובעת ו
ואינו יכול להשביעה הכת אחר שאינו יכול לומר שהוא יורה כחן ו
ואחר שאינו יודע אמת הדבר והשלישי שהיא מודה שהוא יורה
כחן וזה דין פשוט ואומרו יעשו דרך בקשה שתתפייס ותיקיה מרונה
להשאר עמו ואין כופין על הגירושין בשום פנים וגם כן אין מכריחין
שהשאר עמו ואין דכין לה דין מורדת מבעלה אבל מאריכין הענין ו
וממנעין ביניהם על דרך השלום ואין פוסקין ביניהן דין עד שיתרנו
שניהם על מה שיתרנו ופי' כטולה מן היהודים שהיא אסרה הכאת ת
ענמה על כל היהודים והיו כלם מורדים הכאה ממנה ואמרו יפר
חלקו מאמר רחמי לפי שהוא מאמר ר' יוסי כמו שהודעתך וכן באר
התלמוד אבל חכמי' אומרי' שפר הנדר כולו לפי שהוא מן נדרי עבני
בשם וכבר הודעתך שנדרה אינו קיים בשום דבר מזה הענין אלא כ
בשאומרת הכאתי על פלוגי אבל כל היהודים יפר ובארנו שהלכה כ
כחכמים

סליקא מסכת נדרים

מסכת נזירות

כל **בנויי נזירות בניירות האומר אהא או אהא נזה**
לנזיר הרי זה נזיר צויק נזית פזיה הרי זה נזיר
הריע כזה הריע מכלסל הריע מכלבל הרי עלי ל
לשלח פרע הרי זה נזיר הרי עלי צפריס ר באי אומר
נזיר וחכמים אומרים אינו נזיר

זה שאמר אהא או אהא נזה אינו
בנויי נזירות אמנם הם חלקי הנזירות והם הנקראים ידות רל חלקי
הדברים שמורים על ענין הנזירות לפיכך יהיה פי' זאת המסנה כך
כל כברי נזירות כנזירות וידות כנזירות ואלו הן ידות האומר
אהא פי' אהיה והכונה שהוא אומר אהיה נזיר וכתבאי' שהיה נזיר
עובר עליו באותה שעה ושהוא יאמר גם כן שלזה הדבר כתבון ו
ואמנם משמיעגו שאין אנו צריכין כנזירות עד שהיא פיו ולבו שנין א
אלא אחר שהוא בלבו אעפ"י שאין פיו מודה על זאת הכונה הודחה
במורה הרי הוא מחוייב כנזירות וכמו כן בשאמר אהא נזה שפירוש
אהיה נזה וכת' אי' שהיה אנהו בשערנו בשקיה אומר זה על דרך ה
הרמוז כאלו אמר אתבאה בזה ונזיק ונזוח הוא כנוי כנזירות והעקר
בהם שהעלבים מן האומות המשתתפין לישראל היו משבשין לשון כ
נזיר על נד שנוי לשונם אחר כך כעתק זה אל ההמון וכפסד הלשון ל
לפי דבורם עד שהיו אומרי' בשביל נזיר כזיק נפוח ופזוח והריני כזה
רל שהוא רמוז לנזיר ומכלכל מחליק השיער ומשתעשע בו ביד ו
ומכלכל גדול שיער ואמרו בגדול שער הערנה ורבוין משתכלכל
הענדה לפיכך כששלח ידו בשער ראשו והוא אוחז בו והגור הריני מ
מכלכל הריני מסלכל חייב כנזירות ונפריס הם שתי הודים או שני
בני ונכה והם מחוייבים לקרבן נזיר שנטמא וכשעבור לפניו נזיר ט
טהור ואמר הנה הרי עלי צפריס ר' מאיר אומר אחר שהם מקרבן נ
נזיר טמא ועבר לפניו נזיר הרי הוא חייב כנזירות וחכמים אומרים
שאינו מחוייב ואמנם חייב להביא שתי הודים או שני בני ונכה בלבד
ויקריב חותם נדבה והלכס כחכמים

אומר אין הדבר כן אבל הוא כויד עלם ואינו מגלח אלא לשנים ע
עשר חרש ואחר שאמר הריני כויד נתחבר הכוידות ומה שאמר כע
בעבר הארץ אמנם כיון להתמדה ולהיות עולמי לפי עבין חלקי קע
העשר ואמנם אמר שהוא כרד כוידות מוחלקת כשאמר הרי עלי
כוידות כשעבר ראשי אז כאמר שפי' זה הרבר כמו ששער ראשי חלקי
כפרדים כמו כן תהיה זאת הכוידות מוחלקת ואין הלכה כר

**הריע נזיר מלא הבית מלא קופה בודקין אותו אם
אמר אחת גדולה נדרתי נזיר שלשים יום ואם אמר סתם
נדרתי רואין את הקופה בשלדו היא מליאה חרדל ונזיר
כל ימיו**

כבר נקדים לך שסתם כוידות שלשים יום אפי' כיון לזמן
מרוכה לפיכך כל זמן שאמר אני לא נתכוונתי שיהיה נזיר לעולם
אבל נתכוונתי לזמן מרוכה אינו חייב אלא שלשים יום ואם אמר סת
הסתם כוידתי ולא נתכוונתי שיהיה כוידות שיש להגבול וגם כן לא נת
נתכוונתי שיהיה לעולם הרי זה כויד כל ימיו ומגלח כל שנים עשר ח
חרש

**ו הריע נזיר מכאן ועד מקום פלוט אומדין כמה
ימים עד מקום פלוט פחות משלשים יום נזיר שלשים
יום ואם לאו נזיר במצן הימים**

ובתבא שיהיה מנוחק בהליכת
זה הדרך אבל אם לא החזיק בה הרי אנו אומרים שהוא לא כונן אלא
אחת גדולה ויהיה כויד שלשים יום בלבד ואפי' היה המקום רחוק מ
מהלך שנה וכאמר בזה כמו שאמרנו במי שאמר מכאן ועד סוף
העולם

**ו הריע נזיר כמנץ ימות השנה מזה מידות כמנץ
ימות השנה אמר ר יהודה מעשה שהיה כיון שהשלים
מת**

ר חולק על זה הסתם ואומר אם אמר הריני כויד כמנץ ימות
השנה הרי זה כויד עלם עד שיאמר וכוידות עלי' כמנץ ימות החמ
החמה או כמנץ ימות הלכה ולא מוכנה כוידות כמו שקבע ורבי
יהודה חולק עליו וכתבא מעשה שכל האומר הריני כויד כמנץ ימות
השנה אינו כויד עלם והוא מה שאמר כיון שהשלים ראיה שהיה כו
כויד לזמן והלכה כר' יהודה

**פרק שני הריע נזיר מן הגזירות ומן הרבלה
בית שמאי אומר נזיר ובית הלל
אומר אינו נזיר אמר רבי יהודה אף כשיאמר בית
שמאי נזיר לא אמרו אלא באומר הרי עלי קרבן**

בית
שמאי אומר אין אדם מוציא דבריו לבעלה וכל זמן שאמר הריני
חייב ככוידות ומה שאמר אחר כך מן הגזירות ומן הרבלה
מחייב הכוידות לפי שהוא חזר מזה ורעת בית שמאי אין שאלה כב
בכוידות ואי' חפשי לכוידות ובית הלל אומר אחר שלא כרד כויד
הכוידות אינו חייב כוידות אבל אומר בגזירות וברבלה ופי' מה
שאמר ר' יהודה לרעת בית שמאי הרי עלי קרבן לפי שהוא אחר שוכר
הכוידות והקרבן שהוא מתבא הכויד דיו ונאמר דברי ר' יהודה ל
לרעת בית שמאי ונאמר בית שמאי דחי אין אנו חוששין ונאמר מה
שיאמר

**ב אמר אמרה פרה זו הריע נזירה אם עומדת אנ
אמר הדלת הזה הריע נזירה אם נפתח אנ בית שמאי
אומר נזיר ובית הלל אומר אינו נזיר אמר רבי יהודה
אף כשיאמר בית שמאי לא אמרו אלא באומר
הרי פרה זה קרבן אם עומדת היא**

באר התלמוד שזה הו
הוא כגון שהיתה פרה רכובה נסביו וכמנעת מלעמוד וכמו כן דלת
סגור קשה לפתוח ואמר זה האיש שמתהלל לפתוח זה הדלת אולה קשה
זאת הפרה אמר זאת הפרה כוידה רבי חס עומדת אני על דרך הע
העברה כמו שאומרים בני אדם בזמנינו זה בשביל הרבה מן הא

הריע נזיר מן ההרצעם ומן הוגים ומן התגלחת ומן הט
הטומאה הרי זה נזיר וכל דקדוקי גזירות עליו הריע
בשמשון כבן מנח כבעל דלילה כמי שעקר דלתות ע
עזה כמי שנקרו פלשתים את עינו הרי זה נזיר שמשון
מה בין נזיר עלם לנזיר שמשון נזיר עלם הכביד שע
שערו מקל כתער ומביא שלש בהמו' ואם נטמא מביא
קרבן טומאה נזיר שמשון הכביד שערו אינו מקל ואם
טמא אינו מביא קרבן טומאה

כשאמר הריני כויד מן
החרגים בלבד הרי הוא חייב בכל דיני הכוידות וכמו כן אם אמר
מן הזבין או מן התגלחת רבי אמרנו כויד שמשון שהוא כמו כוידות ש
שמשון אשר לא היה כמנע מן הטומאה ורבר זה מפי הקבל והוא מה
שאמרנו במרא במירי לה' ואזר התיר לו זה שהוא לא כרד ככויד אבל
המלאך אמר להמו כי כויד אלמים יהיה הכעדר עכינו פרש ושעור אז
זאת המשנה האומר הריני כויד עלם הכביד שערו מקל כעבר רל
שמותי לו לבלתי כעדר אמנם משנים עשר חרש לשנים עשר והביאו
ראיה על זה מאבשלום שהוא היה כויד עלם וזה ידוע ומפורסם
אבל המקובלים ומכינו שהכתוב אומר בו ויהיה מקן ימים למים ח
אשר יגלח כי כבר עליו נגלחו ולא תחשוב זה הפך מה שאמר בער ל
לא יעבור על ראשו לפי שהפסוק הזה אינו ככויד עלם ואמנם כח
במי שכר לזמן קבוע כל ימי כרד כויד תעבר לא יעבור על ראשו עד
מלאת הימים ומה שאמר ככויד שמשון אם נטמא אינו מביא קרבן
שזה מורה שאינו מותר לו שיטמא לכתחילה אין הענין כן אבל מו
מותר לו להטמא לכתחילה כמו שמשון אבל מפני שאמר ככויד ע
עולם אם נאמר אמר ככויד שמשון גם כן אם נטמא

**ג סתם גזירות
שלשים יום אמר הריע נזיר אחת גדולה הריע נזיר אחת
קטנה אפי' מכאן עד סוף העולם נזיר שלשים יום
הריע נזיר יום אחר הריע נזיר שעה אחת הריע נזיר
אחת ומחצה הריע נזיר שתיים הריע נזיר שלשים
יום ושעה אחת נזיר שלשים ואחד יום שאין נדרין
לשעות**

סמכו זה העקר רל שסתם כוידות שלשים יום למה שכתב
קדוש יהיה ומנץ יהיה שלשים לפיכך לא יהיה כוידות שעות משלשי
יום חס עבין מקובל ואמנם ספק לזה על דרך סימן ומה שאמר
מכאן ועד סוף העולם פירשו עבין זה המאמר שהוא אומר שזאת הכ
הכוידות האחת אשר נדרתי היא חבלי גדול כשעבר מכאן ועד סוף הע
העולם נעם כל זה אינו חייב אלא שלשים יום אבל חס אמר הריני כו
כויד סתמי חייב שלשים יום אחר כך הוסיף ואמר יום אחד או שעה
אחת או אמר אחת ומחצה רל כוידות נחצי כוידות בכל זה חייב פי
שישה כויד שלשים יום והוא מה שאמר הרי זה כויד שתיים ויתבאר לך
בפרק השלישי כי כויד דיני מי שכר שתי כוידות ואמנם חייב שתי כו
כוידות לפי שהראשון כבר פרשו באמרנו הריני כויד ונדר מן הכוידות
השניה יום או שעה הרי עליו להשלימו על כל שנים אבל חס אמר ה
סריני כויד שלשים יום ושעה אחת הרי הוא כויד שלשים ואחד יום לפי
שהעקר אכלינו אין נדרין לשעות למה שכתב ימי כויד

**ד הריע נזיר
בשער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים הרי זה נזיר ע
עולם ומגלח אחת לשלשים יום ר' אומר אין זה מגלח ל
לשלשים יום אי זהו מגלח לשלשים יום האומר הרי ע
עלי גזירות בשער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים**

מפני שאמר הרי זה כויד עלם ודין כויד עלם שיגלח משנים עשר ח
חרש לשנים עשר חרש כמו שבארתי לך חזר ואמר ומגלח אחת לש
לשלשים יום לפי ששער ראשו והחול חלקים כפרדים והנה הוא
באילו כרד בכך וכך חלק כוידות אשר לא יסלים זמנו בהם אבל חס
בחלקים לפיכך הנה חייב שיגלח כל שלשים יום ויביא קרבנות ורבי

הקרבנות שמייב בהם כשצת התגלחת בשכסלם הנזירות וכומו כן פי מנלחין זה חת זה שיביא כל אחד הקרבנות שמייב בהם חבירו ו נמנחא שלא יפקירו שום דבר ויהיה כל אחד מהם כבר קיים כדורו ודע שהוא כשצת חבירו ואמר ואני ולא אמר עלי לגלח הרי הוא ח חייב בזירות בלבד

ו הריע עלי לגלח חצי נזיר ושמע חברו ואמר ואני עלי לגלח חצי נזיר זה מגלח נזיר שלם וזה מ מגלח נזיר שלם דברי ר' מאיר וחכמים אומר זה מגלח חצי נזיר זה מגלח חצי נזיר

כולם נסכמים שהוא אם אמר חצי קרבנות נזיר עלי שאינו חייב אלא חצי הקרבנות שמייב הנזיר יקריב אותם בשביל אי זה נזיר שירצה וישלים זה הנזיר החצי האחר והם גם כן נסכמים שהוא אם אמר קרבנות חצי נזיר עלי שמייב כ ככל הקרבנות לפי שאין אצלנו חצי נזירות ואמנם חולקין בזה הלשון ר' מאיר אומר כל זמן שאמר הרי עלי חייב בקרבנות נזיר שלמים ו ומה שאמר אחר כך חצי נזיר הוא חזרה ולא תתקיים לו החזרה וחכמי אומרים כדור ופתחו עמו חזרתו קיימת והלכה כחכמים

ז הריע נזיר כשיהיה לו בן וזולד לו בן הרי זה נזיר נולד לו בת טומטום וא אנדרוגינו אינו נזיר אם אמר בשאראה כשיהיה לי זולד אפילו נולד לו בת טומטום ואנדרוגינו הרי זה נזיר

יעלה על הדעת שענין אמרו בן זל מיהיה לו זרע ממנה שכאמר ואכנה גם א אכני עקבינו ודעלכו ונב כן יעלה על הדעת שכאמר כשיהיה לי זולד עביו וכל כחשב בין בני אדם אכל לא טומטום ואנדרוגינו לפיכך למדנו שאין הדבר כן אלא שכסמוך על המורגל מהנשונות

ח הפילה אשתו אינו נזיר ר' שמעון אומר ואמר אם היה בן קיימא נזיר חובה ואם לאו הריע נזיר גרבה חורה וילדה הרי זה נזיר

ר' שמעון אומר יאמר אם היה ראשון בן קיימא הראשונה חובה וזו גרבה ואם לאו הראשונה גרבה וזה ח חובה ר' שמעון סובר שספק נזירות להחמיר ואינה הלכה

ט הריע נזיר ונזיר כשיהיה לי בן התחיל ומתה את שלו ואחר כך נולד לו בן משלים את שלו ואחר כך מונה את שלבו הריע נזיר כשיהיה לי בן ונזיר התחיל מונה את שלו ואחר כך נולד לו בן מבח את שלו ומתה את של בנו ואחר כך מ משלים את שלו

זה כולו מבואר ודע כי כשנאמר בימי הנזירות שחלה עלינו כשנולד הבן סותר את הכל לפי סזירות ונזירות כנו כ במדרגת נזירות אחת חנו חושבין אותנו

י הריע נזיר כשיהיה לי בן ונזיר מאה יום נולד לו ער שבעי לא הפסיד כלום לאחר שבעים סותר שבעים שאין תגלהת פהות מש משלשים יום

כשנולד לו בן והוא מנה מימי הנזירות עד שבעים אינו מפסיד כלום לפי שהוא חושבין כמו ש אמרנו וימנה נזירות כג וישלים אותם ויגלח ואחר כך יחזור ומשלים את פלו כמו שאמרנו ו ותהיה המותר שנסאר עלינו מנזירות שלו שלשים יום לפיכך ימנה א אותם אחר הגלחת נזירות כגו ויגלח כמו שאמרנו וחזור ומשלים א את שלו ויהיה בין תגלחת לתגלחת שלשים יום אכל אם נולד לו בן אחר שבעים יום ופסק וחזר לנזירות כגו והשלים אותם ונלח אינו יכול לחזור להשלים הנזירות לפי שמה שנסאר מהם הוא פחות ואין תגלחת פחותה משלשים יום לפיכך נדיר שימנה אחר נזירות של כגו

הנולמים כשקשה עליו המלאכה בהם נשבע זה הדבר שהוא לא י יתפגע וכמו כן בלא ספק היה גם כן בזמנם אלו הדברים משתמשין הרבה בין בני האדם אחר כן יאמר הריני נזיר מבשרה אם לא נעמדה וכמו כן הריני נזיר מולדת זה אם אינו נפתח ואחר כך נעמדה הפרה מעצמה או נפתחה הדלת בה אומרים אחר שלא נעמדה בידיו ולא פתח הדלת בעצמו חל עליו הריבור שאמר הריני נזיר מבשרה או מולדת זה לפי שהוא לא כיון בזה הכדר אלא שיעמידה בידיו לפיכך חל עליו הנזירות לפי סברתם שאומרים שכל האומר הריני נזיר מן הגורגרות חייב נזירות וכמו כן זה שאמר הריני נזיר מבשרה או מן הדלת והשבים בה לפי דבריהם ואמרנו להם אמנם לרעתנו ואפילו אמר הפי הריני נזיר מבשרה אינו נזיר אלא לפי דרכים לאי זה דבר אהם מחייבים אותו בניירות והרי לא אמר הריני נזיר מבשרה אלא על מנת שלא תעמוד וכבר נעמדה ובי כלום היה כוונתו אלא ע עמידתה ופתיחת הדלת בזה נר שיהיה ור' יהודה אומר ששם א אינו מחייבין הנזירות עד שיאמר גם כן והרי בשאר קרבן אם לא ע נעמדה וכמו כן דמי הדלת יהיו קרבן מן הטעם שזכרנו

ג מונו לו את הכסם ואמר הריני נזיר ממנו הרי זה נזיר מעשה באשה אחת שהיתה שבורת ומונו לה הכסם ואמרה הריני סמנאמרו חכמים לא נתכוונה זו לא לזמ' הרי הוא עלי קרבן

זה המעשה לא הביאו על מה שקדם לפי שהוא סותר אותו ואמנם ה הדין במה שקדם הוא באדם בריא אבל במי שכאמך דוואל לא לפי שהוא לא כיון אלא שלא יסתה זה שאנו נוקדן עליו כדי שתסור א אכחתו וזהו ההקם בשביר כשאמר הריני נזיר ממנו שאינו חל עליו כ נזירות לפי שכונתו שלא יכבד עליו מרוב היין והביא ראיה על זה מזה המעשה ויהיה שער המטעה ואם היה סבור אינו נזיר ו מעשה באשה וכול ומה שאנו אומר שהוא כסבור שלא נשתקע בשכונות ולא הגיע לשכונות של לזט שכל מעשיו ודבריו קיימין וכענש על כל מה שהוא עשה ממנה שראוי לו מן העונש כמו הכריאים אבל מי ש שהגיע לשכונות שללזט הרי כל מעשיו ודבריו בטילין ואין דין עליו ולא דבר שמייב אותו בטום מעשה מן המעשים

ד הריע נזיר על מנת שאהא שותה ביין ומסמא למתים הרי זה נזיר ואסור ככולם וידע אנו שיש נזירות אבל אינו יודע ש שהנזיר אסור ביין הרי זה אסור ור' שמעון מתיר וידע אנו שהנזיר אסור ביין אבל סבור הייתי שחכמי מתירין לי מפע שאינו יכול לחיות או מפע שאנו קובר למתים הרי זה מותר ור' שמעון אומר

הכבא הראשונה אין חולק עליה לפי שחשדך אצלנו כל המתנה על מה שכתוב בתורה תבוא בטל ויהבא השניה טעם מחלוקת ר' שמעון וחכמים בה שחכמים רומרי שכל האומר הריני נזיר מן היין בלבד או מן התגלחת בלבד או מן הטומא בלבד שחל עליו הנזיר יאמר בכאן שחל עליו הנזירות ואפילו שהוא סבור שאחר משלשה דברים הללו מותר ור' שמעון שאמר אינו חייב כנזירות עד שיזור מכולן אומר אינו חייב כנזירות אחר שהיה סבור באחר באלו הדברים שהיא מותר וטעם מחלוקת בבא הסלישית מפני שהוא נדיר אונסין בלא ספק והוא מכלל ארבעה נדרי שהתירו חכמים לפיכך אינו נדיר הפרה כמו שבארנו בפרק שלישי מנדרים ור' שמעון אומר שארבעה נדרים לא על כל פנים יש בהן שאלה לחכם והפרה נלכך אמר בבאן שחל עליו הנזירות אע"פ שהוא חנוס עד ש ששאל לחכם ואין הלכה בר' שמעון בשני המאמרים כולם

ה הריע נזיר ועלי לגלח נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ועלי לגלח נזיר אם הם פקחים מגלחין זה את זה ואם לאו מ מגלחין נזירים אחרים

פי' מה שאמר ועלי לגלח נזיר שיביא

שהיא שלשים יום שניים להשלים נזירות שלו שהם מאה וארבעה עשר יום
ועל פי התקנה כולו שמנה אחר שבעים קודם שנגלה לנו הכן

פרק שלישי
מי שאמר הריע זויר מגלה יום
שלשים ואחד ואם גלה יום שלשים יצא
הריע זויר שלשים אם גלה יום שלשים לא יצא

כבר אמרנו פסוק
נזירות שלשים יום לפיכך נרץ שלשים הנשלים כנזירות ובלא ביום
שלשים ואחד

ב מי שנזר שתי נזירות מגלה את הראשונה
יום שלשים ואחד ואת השנייה יום שלשים ואחד אם ג
גלה את הראשונה שלשים יום מגלה את השנייה יום
שלשים ואם גלה יום שלשים חסר אחת יצא זו ערות
העיר רבי פפייס על מי שנזר שתי נזירות שאם גלה
את הראשונה שלשים יום מגלה את השנייה יום שלשים
ואם גלה יום שלשים חסר אחת יצא שיום שלשים עולה
לו מן המצוי

כחשוב יום התגלות הראשון מן השלשים הקודמים
ומהתגלות השלשים השניים לפיכך יהיה תשלום השלשים השניים יום
יום תעשה וחמישים נשתמעלשון גילוח הכן ממנו קבאת הק
הקרבנות בלשון התורה

ג מי שאמר הריע זויר נטמא יום
שלשים סתר את הכל רבי אליעזר אומר לא סתר אלא
שבעה הריע זויר שלשים יום נטמא יום שלשים סתר
את הכל

כתוב בתורה כנזיר שנטמא והימים הראשונים יפלו
לפיכך אם נטמא בתוך ימי הנזירות כתבטלו כל הקודמים בלא שפק
וחסר נטמא ביום מתחת ימי הנזירות חמרו חכמים שהוא גם כן סתר
את הכל ור' אליעזר אומר שהוא לא סתר אלא סתם נזירות כלומר שה
שהוא שלשים יום ואם נטמא אחר מלאת ר"ל אחר שנטמא הנזירות א
אומר ר' אליעזר שהוא סתר שבעה בנזיר וחכמים אומרים שהוא ש
סתר שלשים וכבר נתבאר שמהם נזירות שלשים ואם הוא גלה יום
שלשים יצא ביום שלשים בלאו היה אחר מלאת לפיכך סותר שבעה
וחכמים שאומר שכל מי שנטמא אחר מלאת סתר שלשים יאמרו ש
סתר הכל לפי שכולם אינן אלא שלשים יום אבל הם אמר הריע זויר
שלשים שהיה יום שלשים הוא יום תשלום הנזירות ונטמא אז כבר ש
סתר כולם לרבי הכל לר' אליעזר לפי סברתו סתר שלשים וזה הכ
הנזירות החכם הם שלשים וכמו כן לחכמים לפי סברתם
סתר הכל ואפי' היה יוקר משלמים כתבטלו כמו שכתב בכתב
השלשית והלכה בחכמים בכל זה

ד הריע זויר מאה יום נטמא
יום מאה סתר את הכל רבי אליעזר אומר לא סתר אלא
שלשים נטמא יום מאה ואחד סתר שלשים ר' אליעזר
אומר לא סתר אלא שבעה ה מי שנזר והוא
בבית הקברות אפי' הוא שם שלשים יום אין עולין לו
מן המצוי ואינו מביא קרבן טומאה יצא ונכנס עולין
לו מן המצוי ומביא קרבן טומאה רבי אליעזר אומר לא
בו ביום שנאמר והימים הראשונים יפלו שיהיו לו ימי
ראשונים

מה שאמר ואינו מביא קרבן טומאה כמו כן אינו חייב
תגלות וחייב מלקיות מפני שעמד שם אחר שהתרו בו בלא ספק
ומה שאין עולין לו ואין עולין לו לפי מה שכתבו וזה כי מי שנזר
בבית הקברות כך וכך ימים אחר כך עמד שם בבית הקברות ימים
ויצא והוא שלישי ושביעי וטבל ואחר כך חזר בבית הקברות הם ע
יעלו לו ממצוי הימים שעמד בבית הקברות מכלל ימי הנזירות
וחסר הוא חזר אחר שיצא קודם שיפלו טהרתו ונכנס בבית הק
הקברות סתר הכל ולא יעלו לו מן המצוי אלו

הימים שהיה בהם בבית הקברות לא הראשונים ולא האחרונים א
אלא סתר הכל לפי שלא נכנס אחר טהרה אלא הטומאה מחברת וכ
וכאילו לא יצא שאמרנו שהימים שעמד שם לא יעלו לו מן המצוי ו
יהיה שעמד המענה ופירושה מי שזכר בזו והוא בבית הקברות
אפי' הוא שם שלשים יום אין עולין לו ואם נטמא שם טומאה שהנזיר
מגלה עליה אינו מביא קרבן טומאה יצא והוא נטבל וחזר ע
עולין לו מן המצוי חזר ונכנס קודם הזאה וטבילה אין עולין לו מן
המצוי ר' אליעזר אומר אם חזר בו ביום שנזר אינו סותר אותו ה
היום שבו הימים הראשונים יפלו והלכה כר' אליעזר וכמו כן הדין
בנזיר טהור מתחלתו שנטמא ביום שנזר אינו סותר אותו היום אבל
ישלים עליו המצוי ואם נטמא בשני אחר כך אז סותר הראשונים

ז מי שנזר נזירות הרבה והשלים את נזירותו וארז
כך בא לארץ בית שמאי אומרי זויר שלשים יום ובית
הלל אומר זויר בתחילה מעשה בהילני המלכה שהלך
בנה למלחמה ואמרה אם יבוא בעמ המלחמה בשלום
אחא נזירה שבע שבע ובא בנה מן המלחמה והיתה נ
נזירה שבע שבע ולסוף שבע שבע עלתה לארץ ה
והזורה בית הלל שתהא עוד נזירה שבע שבע אהרותו
ולסוף שבע שבע נטמא ונטמאת נזירה עשרים ואחת
אמר ר' יהודה לא היתה נזירה אלא ארבע עשרה שנה

הנזירות אי אפשר בחונה לארץ מפני הטומאה ומה שאמרנו בת
כתובסתא הנזירות כוונתה לארץ וכמוהו לארץ ר"ל שכל מי שחייב ע
עצמו כנזירות בחונה לארץ כתחייב בזה על נד הקנס לפיכך יעלה ל
לארץ ישראל ויתחייב שם כנזירות וזה שנזיר לארץ בית שמאי
אומר יהיה הקנס שחייבנו סתם כנזירות ישראל והוא שלשים יום וכ
ובת הלל אומר נחייבנו מן הנזירות כפי מה שחייב עצמו לארץ
ור' יהודה סבר שכל מי שנטמא ביום מלאת אינו סותר את הכל וא
נזמנה סותר לו שלשים יום בלבד כמו שאמר ר' אליעזר וכן כתבאר
שלישי עשר חזר זאת הסברה וסמך על מה שכתבמר וזאת ת
תורת הנזיר ביום מלאת התורה אמרה נטמא ביום מלאת נזירותו
תגרת נזיר ר"ל סתם כנזירות שהוא שלשים ולכך אומר לא היתה נזירה
אלא ארבעה עשר שנה ולא מנע השלשים יום אחר שלא השלימה ה
השנה ואין הלכה כר' יהודה

ח מי שהיו שתי ביתי עידיים
מעידות אותו אלו מעידין שנזר שתיים ואלו מעידין ש
שנזר חמש בית שמאי אומר נהלקה העדות ואין כאן נ
נזירות ובית הלל אומר יש בבלל חמש שתיים שיוזא נ
זויר שתיים שתיים

זה מכילד וכבר ידעת שהנזירות שלשים יום
פרק רביעי
מי שאמר הריע זויר ושמע חבריו
ואמר ואנא ואנא ואנ נזירין הותרו
הראשון הותרו כולם הותר האחרון האחרון מות וכולם
אסורין הריע זויר ושמע חבריו ואמר פי בפיו שערי כ
בשערד הרי זה זויר הריע זויר ושמע אשתו ואמרה וא
ואנ מפר את שלה ושלוקיים הריע זוירה ושמע בעלה
ואמר ואנ איתך יכול להפר

זה שאמרנו שהאומר ואני חל עליו הנזירות
כשהיה זה בתוך כדי ריבוי והוא שעמד שאמר שלום עלך רבי כ
כדרך ביטולית וכמו כן השלישי והרביעי וכל מה שהיה יתר מזה ה
המצוי האומר ואני חל היה בין אמרו ואני ובין מי שקדם ממנו ש
שאומר ואני פחות מכדי דבור אז חל עליו מה שחל על הקודם ממנו
ומה שאמר פי בפיו על מנת שאומר פי בפיו מיין נשערי בשערי מ
מלהבזו וממה שנרץ שתדעהו שהחשקה שנדרה בנידוע שמע אותה
אחר ואמר ואני אחר כך בא בעלה והער לה זה שאמר ואני חייב כ
כנזירות חמש שהופר נדרה לפי שקבעל בשהתר אינו עוקד מן הכ

הכיר אלף מה שתלוי באשה כלכר והוא מה שאמרנו בזאת הפונה ב
בעל מינו ביו ולא מעקר עקר והינח מזה הוא מה שאמרנו וכשאמר
הבעל עצמו ואז לא יפר אחר כן לפי שכבר קיים נדרה כמו שבארנו
בהנה פירק עשירי מנדרים

**הריע טיר ואת ואמרה אמן מפר את
שלה ושלל בסל הריע גזירה ואתה ואמר אמן אינו יכול
להפר**

כשאמר אדם לאשתו הריע כזיר ואת על דרך הפסק
והחלטין ואמרה אמן אינו יכול להפר אבל אם היה אומר לה על ה
התורה כגון שיאמר ואת מה תאמרי התתחייבי כמה שחייבתי על ע
עבמי או לא ואמרה אמן אז נדרת לגומר אפי מחייבתי הרי זה אפטר לג
שיפר לה כמו שזכר

**האשה שנדרה בגזיר והיתה שותה
ביין ומטמאה למתים הרי זו סופגת את הארבעים הפר
לה בעלה והיא לא ידעה שהפר לה בעלה והיתה שותה
ביין ומטמאה למתים אינה סופגת את הארבעים ר
יהודה אומר אם אינה סופגת את הארבעים תספוג את
מבת מרדות**

אומר אם נדרה בגזיר ועברה והיתה שותה ביין או
מטמאה למתים אחר כך שמע בעלה נדרה והפר לה מכן חותה מלקות
א רבעים על מה שעברה קודם הפרה אמנם מבת מרדות כזה
המקום וזולתו ענינם תלוי לכו יעשו כפי השתדלותם וממה שחמר
כיהודה הלכה כמותנו

**האשה שנדרה בגזיר והפרישה את
בהמתה ואחר כך הפר לה בעלה אם משלו היתה בהמה
תבא ותרעה בעדר ואם משלה היתה בהמה החטאת ת
תמות והעולה תקרב עולה והשלמים יקריבו שלמים ו
ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם היו לה מעות סת
סתומין יפלו לנדרה מעות מפורשין דמי חטא יוליכו לוי
המלה לא נהנין ולא מועלין דמי עולה יביא עולה ומו
ומועלין בהן דמי שלמים יביא שלמים ונאכלין ליום
אחד ואינן טעונין לחם**

כל מה שהוא ברשות האשה הוא לבעלה כ
כמו שכתבאר בהתבונות לפיכך מה שאמר ככאן משלה אי אפטר לא
על דרכי שיארכו פרושם ככאן ושאחת מהם הוא שיתן לה אחר חלו
הקרבנות מתנה ויתנה במתן שלא יהיה לבעלה זכות בה וזה אפטר
כמו שכתבאר בפירק אחרון מנדרים וכבר ידעת לשון התורה שאל
השלמי שמקריב הכזיר אי אפטר שלא יהיה עמו לחם אבל הוא ככאן
בלא לחם לפי שלא נשאל הכזיר ויהיות החטאות תמונת הוא שממת
אותו עד שתמונת כמו שכתבאר בפירק שני ממסכת תמונה ועבין
סקומין שלא כתבאר חזקה מהם חטאת נאחזה מהם עולה נאחזה מהם
שלמים ומתקריבין הוא שכתבאר ועבין לא כהנין ולא מועלין שהוא
אינו מותר ליהנות בהם לכתחילה ומו שכתבאר אינו חייב קרבן משל
כמו כל מי שיהנה מן הקדש כמו שיתבאר במסכת מעילה וישג
לנדרה הוא שיטיל חלו המענות בתבה מתבות הכרבה אשר בארנו א
אותם בשקלים עד שילקח חלו המענות בלן בהמות קרבנות כלן ע
עולות נדרה וקדשים בין עולות נדרה שמקריב אותם האדם וכין
העולות שלקחין ממנו המענות שיפלו לנדרה הם הם הענינים הכ
הזכרים בפירק שלישי ממסכת תמונה ושם נבאר אותם

**ה
גורק עליה אחד
מן הדמים אינו יכול להפר ר עקיבא אומ אפי נשחטה
עליה אחת מכל בהמות אינו יכול להפר במה דברים א
אמורים בתגלחת הסהדה אבל בתגלחת הטומאה יפר
שהוא יכו לומר אי אפשי באשה מטולת ר או אף בתגלח
הסהדה יפר שהוא יבול לומר אי אפשי באשה מגלחת
ר עקיבא חושט**

לחפסד קדשים לפיכך אומר כל זמן ששחט אחת השלם בהמות לא
יפר וכבר ידעת שתגלחת טומאה הוא ששחט הכזיר ויביא שתי תגרי
או שני בני יונה ויטהר ויקרב ואחר כך יחזור ויתזיל בכזיר ותיזוני
הראשונים יפלו ולכך יפר ועבין מנוולת כלשון מלוכלכת בלתי
כזיה והביאו ככאן בעבין המכירה מן היין והוא מה שאמר אי חפשי
באשה מנוולת שאינה שותה יין ור אומר אפי בתגלחת הטוהרה שמותר
לה היין הרי זה מפר ואפילו ששחטה בהמה וכדק דמה לפי שאם
לא יפר התחייב בתגלחת ניכול הוא לומר אי אפשי באשה מגלחת ותבא
קמא אומר שהתגלחת לא יחוש לפי שהיא יכולה לעשות פיה כבדית
ואין הלכה כר ולא כר עקיבא

**האיש מדיר את כמו בגזיר ואין האשה
מדרת את בנה בגזיר כיצד גלח או שגלחוהו קרובים מ
מחה או שמחוהו קרובים היתה לו בהמה מפרשת ה
החטאת תמות והעולה תקרב עולה והשלמים יקרבו ש
שלמים ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם**

זה שאמרנו האיש
מדיר את בנו בכזיר והוא שיאמר לג הרי את כזיר או יאמר הרי בני פ
פלוני כזיר וישתק הבן וקרוביו ותחול הכזירות לזה הבן הוא עבין ש
שבא מפי הקבלה אין לו מקד בתורה ולא רמו והוא מה שאמרנו הלכ
היה בכזיר וכבר סברו קצת החכמים לתת טעם בזה כדי לחנכו כמו
במנות ולא בגמר זה הדבר והזמן אשר ימשך בו מעט האב להתחייב
הבן בכזירות הוא עד שיביא שתי טענות ואפי שכבר הביע עונת הב
הכזרים רל יג שנה ויום אחד והוא שלא הביא שתי טענות ידורו כזיר
לפי שהוא קטן כמו שכתבאר בפירק עשירי מיב מות ומה שאמר כינר
רל יעשה בקרבנות שהשיש לבזירי כנו אם לא נתקיים הכזירות בגון
שהלך הבן כעצמו ובלא ראשו או שגלחוהו הקרובים או שמיחה על א
אכיו מה שחייבו או שמיחו בו הקרובים ואמרנו לנו למה חייבתי ב
בזה החייוב כינר יעשה באלו הקרבנות ואמר היתה לו בהמה מ
מופשטת וכו' וזה כלו מכבוד ממה שנהדס פירושו בזה הפרק וזה כ
כלו עבין שכתבאר מפי הקבלה רל שלא תחול זה הכזירות על הבן כשעשה
מעשה שמורה שהוא אינו רונה במעש אכיו או שיבא באמירה שהוא
לא יקבל הכזירות בין שיאמר הוא או קרוביו אבל חייב בכזירות כש
בשתיקתו כשאין ביניהם הכחשה וכל זמן שחל עליו הכזירות והתקנה
בו אינו יכול לא הוא ולא קרוביו לכתולו אחר כך וזה יתכן אבל

**האיש
מגלח על נזירות אכיו ואין האשה מגלחת על נזירות א
אביה כיצד מי שהיה אכיו גזיר והפריש מעות סתומין ל
לנזירותו ומת ואמר הריע גזיר על מנת שאגלח על מעו
אבא אמר יוסי הרי אלו יפלו לנדרה אין זה מגלח על
נזירות אכיו איהו שמגלח על נזירות אכיו מי שהיה
הוא ואכיו מזירין והפריש אכיו מעות סתומין לנזירותו ו
ומת והו שמגלח על נזירות אכיו**

זה שאמר ר יוסי שהוא מגלח
על נזירות אכיו הוא גם כן דרך אמיתי וכשהניח בניס רבים וקדם א
אחר מהם וגלח על נזירות אכיו וזה וכמו כן אם נדר על תבאי שיביא
קרבנות אכיו אם גלח וזה הדין גם כן אין לו ספק מן התורה אלא קב
קבלה בלבד והוא מה שאמר הלכה הוא בגזיר ואין הלכה כר יוסי

**פרק חמישי בית שמאי אומ הקדש טעות הקדש ובית
הלל או אינו הקדש כיצד אמר שור שחור
שיצא מביתו ראשון הרי הוא הקדש ויצא לבן בית ש
שמאי או הקדש ובת הלל או אינו הקדש**

בית שמאי למדין ממעמורה
כמו שהתמורה אפי בטענות מתקדשות בהמה כמו כן עבין ההקדש
מתחילתו ויתבאר זה במסכת תמונה ובית הלל אומרים התמורה
שהב ע אלכנו קדש אבל ככאן חין אלכנו קדש וכענו לא כתמיב הקד
יה

היו מהלכין בדרך ואחד בא בגנן אמר אחד מהם הריני נזיר שזה איש פלו' אחד אמר הריני נזיר שאיש הוא הריני נזיר שאחד מבם נזיר שאין אחד מבם נזיר שששכם נזירין שכולכם נזירין בית שמאי אום' כלם נזירין ובית הלל או' אינו נזיר אא מי שלא נתקיימו דבריו ר' טרפון או' אין אחד מהם נזיר'

בש אומרים כלם נזירין ר' מן שנתקיימו דבריו ומי שלא נתקיימו דבריו כלם חל' עליהם הנזירות לפי כמו שהקדש טענת הכלם הקדש כך נזירות בטענת נזירות' ור' טרפון אומר שכל אחד ואחד מהם לא פסק הדבר ולא אמרו אלא לפי כח המחשבה ולא חייב עצמו בזה הנדר חייב גמור לפיכך בין מי שנתקיים מזה שאמר ובין מי שלא נתקיים אינו חייב בנזירות ובה אומ' שכל מי שלא יתקיים מדבריו דבר שצילתו מן הנזירות הוא המחייבו בנזירות לפיכך אם אמר הריני נזיר שזה פלו' אש נתקיימו דבריו והרי הוא פלו' חל' עליו הנזירות ואם אמר הריני נזיר שאין זה פלוני וכמנא שהיה אותו פלוני שלא נתקיימו דבריו כדי שינכל מן הנזירות חל' עליו הנזירות והכונה בודאי ממאמר מי שלא נתקיימו דבריו הוא מה שאמרנו ואין הלכה כר' טרפון'

הרתיע לאחוריו אינו נזיר ר' שמעון אומר יאמר אם זיה כרכרי הריני נזיר חובה ואם לאו הריני נזיר נדבה' ראה את הבוי ואמר הריני נזיר שזה היה הריני נזיר שאין זה חיה הריני נזיר שזה בהמה הריני נזיר שאין זה לא חיה ולא בהמה הריני נזיר שאין זה נזיר שששכם נזירין שכלם נזירין כלם נזירין

הרתיע לאחוריו וחזר לחרינו ר' זה האיש שהיו חולקין עליו אם הוא פלוני או לא אם כזיר או לא אחר שהוא בא נגד פניהם חזר לחרינו ולא כודע מי מהם החמת לפיכך לא נתחייב אחד מהם בנזירות ור' שמעון מסוכר ספק נזירות להחמיר כמו שנקדס בפרק השני בחייב כל אחד מהם כ נזירות מספק כמו שזכר נאזכה הלכה' וכבר נקדס לך בפרק אחרון מבבבירם כו' יש בו דרכים שנה לחיה ולבהמה וכו' ולפיכך חל' עליו הנזירות בחיזה נד' שיאמר ואם יאמר אדם אחר בעצמו חלו הרברים כלם על הבוי וידור כנזיר על כל מ' מחלגו השעה נד' נתחייב שעה נזירות ודע זה' ולפי שזכר הבוי שהוא מין חיה ומין בהמה זכר דיני מ' שזכר שזה כך או אינו כך הביא מה שהיה דומה לזה וזה שיהיו שכ אכשים באים בגננו ואחד נזיר ואחר אינו נזיר קרי מי שאמר עליהם הריני נזיר שאמר מהם נזיר חל' עליו הנזירות וכמו כן אם חל' שששכם נזירין לפי שכבר אמר חמת במקדש כמו שאמר בגי' וכמו כן אם היו הבאים עברו רבים והיו בהן נזירין ושאינם נזירין ואפי' היו מלא חסד אחר שאין נזירין ואחד נזיר ואמר שכלם נזירין חל' עליו הנזירות לפי שיש בפתק נזיר כמו שחל' עליו בכוי כשאמר שזה חיה לפי שקצת דרכיו דרכי חיה והיו ענין אמרו הרי כלם נזירי' ר' הנזירות חל' על חלו כלם שאמרנו כל חלק מאלו החלקים'

פרק ששי שלשה מינן אסורין בנזיר הסומא והתגלה והיוצא מן הגפן כל היוצא מן הגפן מצטרפין זה עם זה אינו חייב עד שיאכל מן הענבים כוית משנה ראשונה עד שישתה רביעית יין ר' עקיבא אומר אפילו שרה פתו ביון ויש בה כרי לצרף כוית חייב'

כבר בארנו הרבה פעמים שהרביעית היא מדה שעוד אכזביים על אכזביים כרום אכזביים וחזי אכזבי וחמוש אכזבי ואלו האכזביות שמשערין בהן הוא הגדול מאכזביות היד' ושדה פתו הוא לשון עברי' וכל משרת ענבים' וענין כדורף כוית שיהיה בלחם עם היין ששרה בו השת כוית' לפי שר' עקיבא סוכר ה' התר מנארף לחיסור ואין הלכה כר' עקיבא'

ב דינר זהב שיעלה בידי ראשון הקדש ועלה של כסף בית שמאי אומרים הקדש ובית הלל או' אינו הקדש חכית של יין שתעלה בידי ראשון הרי היא הקדש ועלתה של שמן בית שמאי אומרים הקדש ובית הלל אום' אינו הקדש'

כבר בארנו קזה המאמר ואפי' במקום שהיו סס כיוקר יתיר מן השמן שיהיו דימי מה שעלה בידי פחותים מ' מדמי הדבר שזכר אינו הקדש לרעת כה לפי שהו' טענת והביא דמיון משור שהו' קדושת הנזיר ומן הדינר והחכית שהם קדושת דמים

ג שנדר כנזיר ונשא לחכמי ואסרו מונה משעה שנדר נשא לחכמים והתירו והיתה לו בהמה מופרשת תצא ותרעה בעדר' אמרו בית הלל לבית שמאי אי אתם מודים בזה שהוא הקדש טעות שתצא ותרעה בעדר' אמרו להם בית שמאי לבית הלל אי אתם מודים במי שטעה וקרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי ש שהוא מקודש אמרו להם בית הלל לא השבט קדשו פה אז טעה והנח את השבט עת השמינו או על ששם עשר ששא עשה כלו' אא בתוב שקדש את העשירי הוא קדש את התשיעי ואת האחד עשר'

מה שאמר מוכה משעה שזכר פירכונן איסור כימים שנהב בהם התיר ר' ש' אחר אחד הנזירות שמכה משעה שזכר כימים שזכר ונשאלתו למה שנהב בהם התיר ולא בהם הנזירות בהם וכו' ואלו מה משעה ששאל' ונאמנס זה מדרבנן על דרך חומרא אבל החיוב הוא מה שזכר שמכה משעה שזכר ונאמנס' שלא כהב נזירות חל' משעה ששאל' לפי שהיה באותו הזמן טועה והיה סבור שלא חל' עליו הנדר ובפרק אחרון מבבבירם נתבאר שהתשיעי והעשירי ואחר עשר שלשתן מקודשין ושם נתבאר דין כל אחד מהם ו הסטעם בזה שהמטעם אינו מתקדש בכונה ונאמנס הדבר תלוי בק בקריאת החשבון לפי ש' העשירי יהיה קדש לה ואינו כהקדש אבל ה הוא תלוי לכונה מי שהקרי' וכל זמן שא' זר עשירי בין שכתבון לקדוש' או לא כתבון הגב בעמק אש הניח השבט על השמיני והוא יודע שהו' שמיני אינו קדש כהבאת השבט עליו וכמו כן כשהניחו על התשיעי או על אחד עשר והוא יודע שהו' תשיעי או אחד עשר אינו קדש ונאמנס אמר שמיני לפי שהתשיעי והעשירי ואחד עשר טעה בחשבונם'

ד מי שנדר כנזיר והלך להביא בהמתו ומצאה שננבחה אם ער שלא ננבחה בהמתו נדר הרי זה נזיר אם משננבחה בהמתו נדר אינו נזיר' וזו טעות טעה נחום איש המרי שבשעלו הגזירי מהגולה ומצאו בית המקדש חרב להם נחום איש המדי או הייתם יודעים שבית המקדש עתיד ליחרב ה הייתם נדרים אמרו לו לא והתירן נחום איש המדי וב וכשבא הרבר אצל חכמים אמרו לו כל שנדר ער שלא חרב בית המקדש נזיר משחרב בית המקדש אינו נזיר'

מכואר הוא כי מה שאמר בבאן בהמתו ר' שלם בהמות המחויבות לו והטענה ש טענה נחום מכואר כי באמרו התירים אינו ר' התיר נדרים אבל ר' שהו' התיר להם שתיית יין והטעמה ואמר להם שהנזירות בלתי ק קיימת אבל לו הת' להם נדרים אין מחלוקת שזה מותר ומאמר חכמי מופרש בית המקדש אינו נזיר שמוניה כלם ספק שהוא אינו נזיר ה הפרה לפי שלא חל' עליו הנזירות במשט בזה המחמיר לאחר ר' אל' יעזר שאומר פותחין בגולל ר' שהו' אינו נזיר נזירין שפרק כמו שאכרנו בפרק תשיעי מנדרים ואמר בתלמו' שטענה ר' ש' יעזר ואוקמוס בשטענהו דתבן פותחין בגולל ר' שאינו נזירין שפרק ונתבאר מ' כר מאמר ר' אל' יעזר פותחין בגולל ר' שאינו נזירין שפרק ונתבאר מ' כר שכל כנדרים שהו' נזירין שפרק לר' יעזר וכבר בארנו זה לשם

ב והייב על היין כפע עצמו ועל הענבי
 כפע עצמן ועל החרצץ כפע עצמן ועל הונק כפע עצמן
 ר' איעוד כן עזריה או אינו הייב ער שיאכל שני החרצנים
 וזון ואלו הן החרצנים או הן הונק החרצנים או ההיצוץ
 והינן אלו הפעמים דבריר יהודה ריוסי אומר שלא ש
 תטעה בוג של בהמה החיצון זוג והפעמי ענבול.

ר' אליעזר בן עזריה מה שאמר מחרבים ועד זבוחות רבים כלסון
 עברי שנים וענבול נורה שתלין בזוארי הבהמות והוא הפעמון עם
 החלול ממנו זוג עם הגוף המקשה שמה כצדי החלול וישמע לו קול
 ענבול והלכה בריוסי שאמר שהחכמים הם הגרעין זוג הקליפה
 החיצונה ואין הלכה בר' אליעזר בן עזריה אלא כשאכל החרצנים או
 הזנן כזית חייב כמו שאנו אומרים ברוב המאכלות האסורות.

ג בתם נזירות שלשים יום גלח או שגלחוהו לסטים סותר
 שלשים יום. גזיר שגלח בין בוג בין בתער או
 שספסף כל שהוא חייב גזיר חופף ומפספס אבל לא ח
 סרק ר' ישמעאל או לא יחוף בארמה מפני שהיא משרת
 את השער.

כתוב בתורה כזיר גדל פרע ולאחר שכתבאר חלנו
 שעתם כזירות ששים יום הרי השער שיהיה לו שלשים יום נקרא פרע
 ולכך אם גלח ראשו ימתין שלשים יום עד שיהיה לו פרע ואז יתחיל ל
 למנות וישלים הזירות וכמו כן אמרו בעין גדול פרע וליכא
 וכאמר בתורה גדל פרע שער ראשו ולכך נקרא הקרת השער באזה
 דרך מירבי ההסרה וכשהסיר שעריו חייב מלקות כל זמן שהסיר שער
 אחד לברו אומם בענין הספירה ר"ל שהוא סותר לו מן המנין שלשים
 יום כמו שאמר לא יהיה זה אלא עד שגלח רוב שער ראשו בתער או
 מה שדומה לתגלחת רובה לומר שישפר השער במספרים סמוך לטוח
 הראש ואמרנו שפספף כל שהוא חייב רובה לומר שיעקרו כיד' ופי'
 חופף החכך כיד ומפספס החכך בצפרנים או בכלי וכתבאר שלא יתכן
 להסיר השער לפי שזאת ההלכה אומם היא לר' שמעון שאמר דבר
 שאינו מתבון מותר' וכבר כתבאר לנו בכמה מקומות שהלכה בר'
 שמעון ברבי שאין מתבון וארמה טיט' איזה טיט שיהיה מכל מיני
 הטיט שדומין בהם השער כמו הנתר והטיט האדום נקרא כלסון ע
 ערב אלגבד ונקרא טיט ארמיני ופי' סודק מסרק שער ראשו כמסרק
 נחלי שמסרקין בו שער הראש נקרא מסרק והלכה בר' ישמעאל.

ד גזיר שהיה שותה ביין כל היום אינו חייב אלא אחת
 אמרו לו אל תשתה אל תשתה והוא שותה חייב על כל
 אחת ואחת היה מטמא למתים כל היום אינו חייב אלא
 אחת אמרו לו אל תטמא אל תטמא חייב על כל אחת ו
 ואחת היה מגלח כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו ל
 לו אל תגלח אל תגלח והוא מגלח חייב על כל אחת וא
 ואחת.

זה שאמרנו באלו הכבנות אינו חייב אלא אחת אין זה
 אלא בריו אדם שאינו מחויב מלקות אלא אחר הק' נראה ולכך נרדף
 התראה על כל מלקות והוא מה שאמרנו אמרו לו ל תשתה אבל בריו
 שמים כל זמן ששתה רביעית יין עבירה ועל כל גלוח שערנו עבירה
 וכל טומאה שיטמא עברה ועל זה תעשה הקס לכל איסורין שבתורה
 אין הפרש בזה בין אסור לאו ובין איסור כרת או איסור מיתת בר' אבל
 תדע שהבא על הערנה אינו ערוה שתהיה חייב על כל ביאה וב
 וביאה בכלל ואם אכחנו לא נוכל להעביט עליו אלא עונש אחד הקב"ה
 מעביט אותו על כל עברה ועבירה ואם המיתו אותו בר' על אחת מ
 מאלו העבירות והתורה נכתב לו על הכל מנר התשובה לא מנר
 שהעונש האחד שמעביטין אותו בר' יספר עונות הרבה וכבאר זה במ
 במקומות.

ה שלשה מינן אסורין בזיר הטומאה והתגלחת

והיוצא מן הגפן חומר בטומאה ובתגלחת מכיוצא מן ה
 הגפן שהטומאה והתגלחת סותרין והיוצא מן הגפן אינו
 סותר חומר כיוצא מן הגפן מבטומאה ובתגלחת שלא
 הותר מכללו יוצא מן הגפן הותר בתגלחת מצוה וכמת
 מצוה חומר בטומאה מבתגלחת שהטומאה סותרת את
 הכל חייבין עליה קרבן ותגלחת אינה סותר' אא שלשי'
 יום ואין חייבין עליה קרבן

פתן' כתורה מיין ושכר יזיר ואמרנו בספרי לעשות יין מצוה כיון הרשל
 אכל בטומאה לא חמ' לא יטמא כל כך אבל חמ' לאביו ולאמו לא יטמא
 וכל בקבלה לאביו לא יטמא אבל מטמא הוא למת מצוה ומת מצוה
 הוא מת שאין לו קרבן ותגלחת מצוה' הו' שבענו צרעת בימי הכזיר'
 וכפי' אמרו שהתגלחת מצוה עשה שכ' נגלח את כל שעריו את ראשו ו
 זאת זקנו ואהבנו שנינו והעקר בכל התור' מה שאמרנו כל מקו' שאתה
 מונח עשה ולא תעשה אם אהיה יכול לקים את שניהם מוטב ואם לאו
 יבא עשה וידחק את לא תעשה וזהו ענין הותר מכללו ר"ל שיש שכ' צד
 שמוותר בהם אלנו הדברים האסורים ויהיה מותר בהם והענין כלל מ
 מכואר'.

ו תגלחת הטומא' כיצד יהיה מזה בשלישי וכשביעי
 מגלח כשביעי ומכי קרבנותיו כשמיני ואם גלח כשמיני
 מביא קרבנותיו בו כיום דבריר עקיבא אלו ר' טרפון
 מה בין זה למצורע אמר לו שזה סהרתו תלויה בימיו ומ
 ומצורע תלוי' סהרתו בתגלחתו ואינו מביא את קרבנותיו
 אא אם כן היה מעורב שמש'.

מה בין זה למצורע לפי שהמצורע אינו מבי' קרבנותיו לא ממחרת יו'
 התגלחת השניה כמו שכתבאר במסכ' נעמי' והש' לר' עקיב' שהמצורע
 טהורין תלויה בתגלחת הוא שכ' בו' נגלח ואת כל שעריו נגלח וככה ב
 בגריו וכנ' אכל זה הכזיר שנטמא במת הטומאה תלויה בימים' כמו
 שכ' וטמא שבעת ימים וכשטבל בשביעי והעריב שמשו ונגלח כשמיני
 יביא קרבנותיו והם שתי תורים או שני בני יונה וככה בן שנינו לאסם
 בשמיני נחם לא טבל בשביעי אלא בשמיני קדי' זה לא יביא קרבנותיו
 עד שיעריב שמשו ר"ל בתשיעי והוא מה שאמר ר' טרפון אינו מביא ק
 קרבנותיו אלא אם כן מערב במש והלכה בר' עקיבא'.

ז תגלחת הסהרה
 כיצד היה מביא שלש בהמות חטאת עולה ושל מים'
 שחט את השלמים ומגלח עליהם דבריר יהודה
 ור' אליעזר אומר לא היה מגלח אא על החטאת שה
 שהחטאת קודמת בכל מקום ואם גלח על אהת משרשתן
 יצא

ענין מגלח עליהן שתהיה תגלחתו אחר שמיטתן והלכה בר'
 יהודה.

ח רבן שמעון בן גמליא אומר הביא שלש
 בהמות ולא פירש הראויה לחטאת תקרב הטאת לעולה
 תקרב עולה לשלמים תקרב שלמים' היה נוטל שער
 ראש נזרו ומשלח תהת הדרוד' ואם גלח במדינה היוז
 משלח תהת הדרוד כמה דברים אמורים בתגלות' טהרה
 אבל בתגלחת טומא' לא היה משלח תהת הדרוד ר' מאיר'
 אומר הכל משלחין תהת הדרוד חוץ מן הטמא שבמדינה
 כל כך' ט' היה מכשל את השלמים או
 שולקן וכהן נוטל את הזורע בשלה מן האיל והרת טצה
 אחת מן הכל ורקיק מצה אחת וגותנן על כפי הגזיר ומ
 ומעפן ואחר כך הותר הגזיר לשתות יין ולטמא למתים'
 ר' שמעון אומר כיון שגורק עליו אחר מן הדמים הותר
 הגזיר לשתות ביין ולטמא למתים'.

כבר ידעת לטון
 התורה כקרבנות כזיר שהם כבש לעולה וכבשה לחטאת וחיל נטלמי'
 ונתרת הכזיר שנגלח פתח אהל מועד ל' פ"כ כה הלסון ככזיר טהור

למנות ער שיטהר ויביא קרבנו

מה שאמר על המות אינו ר"ל כל גוף המת לפי שזה מבוחר ואמנם ר"ל עצמותיו במכין או בכבין ואעפ"י שאין בהם רובע עצמות ואמנם יטמא הנזיר באהלנות וחייב עליהם תגלחת כשהעצמות יש בהם רוב בנינו של מת או רוב יבינו אעפ"י שאין בהם רובע הקב הרי הן מטמאין באהל כמו שכבר בפרק שני ממהכתת אהלנות ואם אין בעצמות לח רוב מינין ולא רוב בנין והיה בהן חני קב או יגלח הנזיר על אהלנו ונצל' היא הליחה הזכה מן המתים כשנתעטש הכשר נזב והתחיל לבלות' ורקב הוא עשר המת שכשאר ממנו שכשאריו הלחות כלו וזה הרקב שמתמא באהל אינו אלא במת שקבר ערום בארון של שיש או של חבן והרומה להם ניהי' שם המת כלו רונה לניזור סיהיה נקבר שלהם שלא נחפר ממנו אבר' ואמרו מה שחפר אין לו רקב ולא סכנת קברות ולא תבוסה' ותרקב קף יתבאר בפרק עשירי ממהכתת כלים שהיה קף גדולה ושעורה מלא חפציו' ושדרה שלשלת והם חליות שגל הגב בכללם' ונבלגת הוא גלגלת הראש כל אחד מהם כפני עצמו וחצי קב שני לנגים וחצי לנג שתי רביעות' וכבר בארנו שיעור הרביעיות והענין כלו בפרק שני ממהכתת אהלנות שהטמאין באהלנות ובמגע ובמשא' ויש כתבאר עוד שענש כשעורה מטמאין בחיוב ובמשא ואינו מטמא באהל' וכברכנו טעמי כל חלונ הדברים וראיתם ומה שאמר בתחילת זאה' ההלכה על אלו כויר מגלח למשני' ענש כשעורה שאינו מטמא באהל ומה שחזר נסנה על חלונ' זויר מגלח למשני' סכנות ושרעות שיתבאר אחר כך ומה שאמר עד שיטהר רונה לומר עד שישיב שמשו אחר שיטבל אחר ההזחה שלישי ושביעי'

ג אבל הסככות והפרעות ובית הפרס וארץ העמים והגולל והדופק ורביעי' דם ואהל ורובע עצמו וכלים הנוגעים במת בימי ספרו וכימי גמרו על או אין הנזיר מגלח ומוזה בשלישי ובשביעי ואינו סותר את הקודמין ומת זיל מונה מיד וקרבן אין לו באמת ימי חוב והובה וימי הסגרו של מצורע הרי אלו עולין רו'

הסככות כללים ר"ל האילנות שעשין לו על הארץ אם היה טומא' תחת ענפיהם ועבר הנזיר תחת אלו הענפים ושרעות האבנים והעני' הבולטים מן הכתלים ומה גדומה להם אם היה תחתיהם טומאה ועבר הנזיר תחתיהם ובית הפרס שדה שכרש בו קבר וכתעברו עצמותיו עם הע העבר כמו שיתבאר בפ' אחרון ממהכתת אהלנות' ונבלל הוא גב הקבר דו"ק גדי הקבר ויתבאר לך בפ' ראשון ממהלכות שכלים הנוגעי' במת מי טבע בהם יטמא טומאת שבעה וכמו כן יתבאר בפ' שני ממהלכות שכית הפרס וארץ העמים מטמאין במשא' ובמגע ורביעית דם מטמא במגע ובמשא' ובאהל' ונבלל ודופק מטמאין במגע ובאהל ואין מטמאין במשא' ולשון התורה בטומאת הקבר מה שאמר או בנשם אדם או בקבר יטמא שבעת ימים אבל עם היונו שנטמא בכל זה וח חייב הזאה גלישי' ושביעי' כמו שבאר ואמר ומה בשלישי ובשביעי' אינו חייב בתגלחת ואינו סופר הימים הקודמים אלא בטומאות ירוג' והם שיהיו מעצמו של מת לפי שכ' וכי ימות מת עביו בפתע פתאום ו ולא אמר וכי יטמא לנפש וטומא' את ראש כויר ומה שאמר ואהל רונה לומר שנגע באהל המת או אם האהיל על רובע עצמות והוא עבין מה שאמר רובע עצמות אחר כך וזר ימי ספרו וימי גמרו של מצורע לפי שהם סותרים כמו ימי הטומאה ואין עולין לו למכין ימי הכזירות ואין סותרין הקורמין להם כמו הטומאה אלא שלישי ימי הכזירות אחר השלמת ימי ספרו' וימי גמרו כמו שהוא משלים ימי הכזירות אחר שעברו שבעה ימי הטומאה שנטמא במת או בכזית מן המת ומה ש שמנה עמהם' ולשון התורה במצורע כשכרש מנרעתו שיגלח כמו שזכרנו וישהא שבעת ימים אחר התגלחת והטהרה והוא מה שאמר ו יטב מחנן לאהלנו שבעת ימים ואחר כך יביא קרבנותיו ולו השבעים ימים קדתי' ימי ספרו וימי הכרע שהיה בהם מוחלט שהן ימי החלטו קדתי' ימי גמרו רונה לומר תשלום טומאתו

זר מאיר אומר שכזיר טומא' כמו כן כשגלח פתח אהל מושד יגלח שערו גם כן על האש אשר תחת זבח השלמים וחכמי' אומ' אינו משלח שער שער' על האש אשר תחת זבח השלמים אלא כויר טהור שגלח פתח אהל מ' ער שטבחה כמנותו מה שאמר הכתוב תחת זבח השלמים ל למנוה' אם שלח תחת החטאת ינא' ומה שאמר רש"ב הלכה כמותו ואין הלכה כר' שמעון'

גלח על הזבח ונמצא פסול תגלחתו פסולה וחביו לא עלו לו גלח על החטאת שלא לשמה ואחר כך הביא קרבנותיו לשמה תגלחתו פסולה וחביו לא עלו לו' גלח על העולה ועל השלמים שלא לשמן ואחר כך הביא קרבנותיו לשמן תגלחתו פסולה ו וחביו לא עלו לו' ר' שמעון או' אותו הזבח לא עלה לו ושאר כל הזבחים עלו לו אם גלח על שלשתו ונמצא א אחד מהן בשר תגלחתו כשרה ויביא שאר הזבחים'

כבר נקדם לך מה שאמר אם גלח על אחת משלשתן ינא' וכבר בארנו בפסחים וזנו כשלים לפרש זה בתחילת זבחים שאחר מן הדברים המפסידין הקדשים הוא שיטבב בהם כשעת השחיטה קפך מה שהוא הזבח טח הענין הוא שאומרין עליו שלא לשמן ואין הלכה כר' שמעון'

מי שזורק יא עליו מן הדמים ונטמא ר' אליעזר אומר סותר את הבלו והכמי' אומרי' יביא שאר קרבנות ויטהר מעשה במרים ההרמית שזורק עליה אחד מן הדמים באו ואמרו לה על בתה שהיא מסוכנת והלכה ומצאתה שמתה אמרו ח חכמים תביא שאר קרבנות ותטהר'

כבר נקדם לך בפרק השלישי פר' אליעזר סוכר שכזיר שנטמא אחר מלאת סותר' שבעת ימים ומה שאמר ככהן סותר את הכל אינו ר"ל תימי הכזירו ואמנם ר"ל בטול כל הקרבנות וסתירת כלם וזריך קרבנות שלמים אחר תשלום שבעת ימי סתירה וחכמי' אומרי' שהוא מביא שאר הקרבנות ואין הלכה כר' אליעזר ומה שזריך שתיעשו מאמר התוספתא כויר שכלו ימי אה' לבלח ולשפת' יין ולטמא למתים ואם גלח ושתה ונטמא כשעת ק הארבעים ר"ל שריני הכזירות כשארין עליו עד שיגלח תגלחת טהרה ל לפי מה שכתבאר בזה הפרק'

פרק שביעי בהן גדול וזויר אין מטמאין בקרוביהן היו מהלכין בדרך ומצאו מת מצוה ר' אליעזר אומר יטמא בהן גדול ואל יטמא זויר' וחבבים אומ' יטמא זויר' וא יטמא בהן הדיוט' אמ' להם ר' אליעזר יטמא בהן שאינו מביא קרבן על סמאתו וא יטמא זויר' שהוא מביא קרבן על טומאתו אמרו לו יטמא זויר' שקדושתו קדושת שעה וא יטמא בהן שקדושתו קדושת עולם'

לשון התורה כזויר על נפש מת לא יבא לחביו ולאמו ולאחיו ולאחותו לא יטמא להם במתם והלשון ככהן גדול על כל נפשות מת לא יבא לחביו ולאמו לא יטמא' וכבר בארנו בפרק שקודים זה שההכזיר מטמא למת מנוה והביאו ראוה על זה ממה שכתוב לחביו ול לאמו וכן כהן גדול מטמא למת מנוה שכ' לחביו ולאמו' והלכה כחכמים'

ב על אלו הטמאות הנזיר מגלח על המת ועל כזית מן המת ועל כזית נצל ועל מלא תרכר רקב על ה השררה ועל הגלגולת על אבר מן המת ועל אבר מן החי שיש עליהן בשר כראוי ועל חצי קב עצמות ועל חצי לוג דם על מגען על משאן ועל אהלן' ועל עצם כשעור' על מגעו ועל משאו ועל אהלו על אלו הנזיר מגלח ומוזה בשלישי ובשביעי' וסותר את הקודמין ואינו מתחיל ל

מחובתי והחטאת ספק וסופר שלשים יום ומביא קרבן טהרה . ואומר ה אב טמא הייתי העולה ראשונה נרכה חזו חובה ואם טה טהור הייתי העולה הראשונה חובה חזו נרכה וזה שאר קרבנאמר ר' יהושע נמצא זה מביא קרבנותיו מחוצין אבל הורו חכמים לבן זומא

העבד אלכנני יתבאר לך כאלמות כמסתק טהרות . וכשכה במקומות הרבה ספק טומאה ברשות הרבים טהור וכרשות היחיד טמא . ולמדנו זה מצוה שאמר הכתוב ונסתרה נהיא בטמאה הנה שפסק בטומאה אחר שנסתרה ברשות היחיד וזה כשיש ברשות היחיד חסד אחד או פנים כמו הסוטה שאין שם חלח כגשל וכשעלת אלכל אם היה ברשות היחיד שלש חכמים או יותר ונתחדש הפך טומאה ספקו טהור לפי ש שהם במרחק רשות הרבים לפיכך זה שאמר לפנינו נזיר דמיני אחד מבכ שנטמא לא שהיה עמוס בבית אחד לפי שספק טהור יהיה כמו שכארנו ואמנם היה וז' צמח וזה שאמר ספרין שלמי יום מדבר על סתם הנזירות שהיא שלשים יום וכמו כן אם היה עליהם על דרך משל עשר פנים וזה לא יהיה גם כן אלא כשיתה זמן אחד מהם כמו זמן חברו נכבד ירבע ספרין טומאה הוא שהי תודים או שני בני יוכה אחד לשלשה ואחד לחמשה וכשם כן שבתו לאם וקרבן טהרה ככשבן שבתו לעגלה וכשכה לחמשה זמין לשלשים והלכה ככן וזמא

נזיר שהיה טמא בספק וזיחלם בספק אוכל בקדשים לאחר ששים יום ושוחה ביין ומטמא למתי לאחר מאה ועשרים יום שתגלהת הנגע ורוחה לתגלחת הנזיר בזמן שהוא ודאי אבל בזמן שהוא ספק אינה רוחה

זאת הסלכה נרכה לשמה עקרים יהיו מצוין בלכך ואז יתבאר עביד העבד הראשון שמחוסר כשורים אסור בקדשים עד שיביא כפירתו ושהמנורע מכלל ארבע מחוסרי כפרה כמו שיתבאר בפניו מכתוב נחין הנזיר מכלל מחוסרי כפרה כמו שיתבאר שם . והעבד השני שהמנורע מכלל ארבע מחוסרי כפרה כמו שיתבאר ברכוב בתור הגבלחת הראשונה כשנסתר מן הנזירות אחר הגבלחת השנייה ביום השביעי מן הגבלחת הראשונה ויביא קרבנותו בשמיני ואז יתקרב לו לאכול בקדשים וזה כלו בתורה . והעבד השלישי שימי ספיר וזה המים שביין שני התגלחות וימי במרו וזה י ימי החלט אין עולין לו מימי הנזירות וכבי בארנו זה בעיקר הקודם לזה . והעבד הרביעי שאין ארס מגלח סגבלחת חחת ותעלה לו לבדו ולברצתו . והעבד החמישי וכבר נשכס שנייר סטמא כימי הנזירות וזה לו ביום אחרון סנתר את הכל . והעבד הששי הוא הנכור בזאת ההלכה כמה שאמר בגבלחת הנגע דוחה לתגלחת ס הנזיר בזמן שהוא ודאי אבל בזמן שהוא ספק אינה דוחה . ונחר סכל חלו העקרים קיימים יתחייב מהם שנייר אם היה עליו סתם נזירות שהם שלשים יום כמו שיתבאר והוא שמרכיב בו בזאת ההלכה וכשהוא ביום אחרון מן השלשים יום כלם ספק טמא וכמו כן היה בחלו הש שלשים יום ספק מוחלט הנה שאי אפשר לו לאכול בקדשי חלח אחד שיטלים כמו הנזירות שהיה עליו וזה ששים יום וזינו מותר לו היין והטמאה ושיפסוק ממנו הנזירות אלא אחר מכן ארבעה חרבעה פ פעמים כמו ימי הנזירות שהם עליו וזה אחר מאה ועשרים יום וט וטעם זה לפי שהתגלחות המחויבות לו הם ארבע הגלחות הגלחות טומאה לפי שהיא ספק טמא והגלחות טהרה ונשתי הגלחות של מנורע לפי שהיא ספק מנורע ויגלח כל אחר מחלו הארבע בתפלות זמן ס הנזירות לפי שחלו שתי הספקות שכלנו בטומאה וכבר דעת ארבע ס הרבנות חחת מהם שהיא טמא ודאי ומחלט ודאי או טמא ודאי וחיכו מוחלט או מוחלט ודאי וחיכו טמא או ודאי ודאי וחיכו טהור וחיכו לא מנורע ולא טמא מתי . והגלחת הראשונה סיגלח אחר תשלום שלשים יום שהיא בהם ספק טמא וכסף מוחלט אם הוא אינו לא טמא ולא מוחלט הינו חיוב באחרות ואם היה הוא מוחלט וט מתי זמית הגלחת הראשונה מתי הגלחות המחויבות ואין חנו יוכלין לגלחן הגלחת

יח ג

אומר שימי ספיר גם כן ימי נזיר אין עולין לו מימי הנזירות כמו שאין עולין לו ימי טומאת כשטמא בחחת מאלו הטמאות המחויבות שהנזיר מגלח עליהן אבל המנורע שדרך להסגר כמו שכתבנו בתורה והנזיר שכתבנו ימים שנית ואלו ימי הסגר עולין לו וכמו כן מ מימי הנזירות . וכמו כן הזב והזבה כל ימי טומאתם וימי הספירה גם כן המחויבים להם אחר הפסקת הזבות הכל עולין מן המזין . וזה הלכה למטה מסיני כמו שאמר באמת ימי הזב והזבה

ר' איעור ד אומר משום ר' יהושע כל טומאה מן המת שהמיר בגלח עליה חיבין עליה על ביאת מקדשי . וכל טומאה שאין הנזיר מגלח עליה אין חיבין עליה על ביאת מקדשי . אמר ר' מאיר לא תהא זו קלה מן השר' אמר ר' עקיב דנתי לפנ ר' איעו מה אם עצם כשיצורה שאינו מטמא את הארס באהל הנזיר מגלח על מנעו ועל משאו רביעית דם שהוא מטמא את הארס באהל אינו דין שיהא נזיר מגלח על מנעו ועל מ משאו אמר לו מה זה עקיבא אין דען כאן קל וחומר וכ וכשבאתי והרצתי את הרברים לפנ ר' יהושע אמר לי יפה אמרת אך אמרו הלכה

לא תהא זו קלה מן השר' רונה לומר לא תהיה זאת הטומאה מן המת שאינו חיוב עליה הנזיר תגלחת קלה מטמאת השר' ואחר שהעבד אלכנני טומאת שר' חיבין עליה על ביאת המקדש כמו שכתבנו בתורה או כשגלח שר' טמא כל ספק וזאת נמאמר ר' מאיר אינו נכון ונברכתבאר בזה העיקר שהנזיר מגלח על מנעו ועל משאו וחיכו מגלח על רביעית דם אע"פ שגם כששרה אינו מטמא באהל ורביעית דם מטמא באהל כמו שזכרנו בעיקר שני מהלכות

והנה ר' עקיבא ללמד רביעית דם מקל וחומר מ' ג' כשעורה כמו שאמר ר' יעבס כשעורה לא כל כנו לשון יצואר בתורה בטומאתו כמו שכתבנו בהלכות אבל ה היא הלכה וזה עבד אלכנני אין דען קל וחומר מהלכה זהו הענין שרמו לו כו' ר' אליעזר רבו והוא גם כן דעת ר' יהושע בארנו יפה חמרת' כל הקקש כיון חלו היה מן התורה חבל מפני שזה הדין חלף אין דען קל וחומר ולכך לא יתחייב זה והוא מה שאמר אלא כך אמרו הלכה

פרק שמיני שני נזירים שאמר להם אחד ראיתי את אחד מבכ שנטמא ואינו יודע איזה מבכ מביאין קרבן טומאה וקרבן טהרה ואומר אם אע הטמא קרבן טומאה שלי וקרבן טהרה שלך ואם אע הטהור קרבן טהרה שלי וקרבן טומאה שלך וסופר שלשים יום ומביאין קרבן טהרה ב ואומר אם אע הוא הטמא קרבן הטומאה שלי וקרבן טהרה שלך וזה קרבן טהרה ואם אע הוא הטהור קרבן טהרה שלי וקרבן טומאה שלך וזה קרבן טהרתך מת אחר מהם אמ' ר' יהושע יבקש מאח מן השוק שידור כנגדו בנזיר ודאמ' אם טמא הייתי הרי אתה נזיר מיד ואם טהור הייתי ה הדי אתה נזיר אחר שלשים יום וסופרין שלשים יום ו ומביאין קרבן טומאה וקרבן טהרה ג

ד ואומר אם אע הטמא קרבן טומאה שלי וקרבן טהרה שלך ואם אע הוא הטהור קרבן טהרה שלי וקרבן טומאה בספק וסופרין שלשים יום ומביאין קרבן טהרה ואומר אם אע הטמא קרבן טומאה שלי וקרבן טהרה שלך וזה קרבן טהרה ואם אע הטהור קרבן טהרה שלי וקרבן טומאה בספק וזה קרבן טהרתך אמר לו בן זומא מי שומע לו שידור כנגדו בנזיר אלא נביא ה חטאת העוף ועולת הבכמה ויאמר אם טמא הייתי הח וחטאת מחובתי והעולה נרכה ואם טהור הייתי העולה

כזיר ר' מאיר אומר לא יסתה בשביל שיראבניחזור לרבו ש'רדחני ל
לשתנות יין' ור' יוסי אומר יסתה כדי שלא יחלוש וימתת שאי
אפשר שרבו לא יבקשנו ויחפצנו ויחזור לרשותנו ונמצא כאלו קווא כ
כשאר ברשותנו.

גזיר

ב

שגלח ונודע שהוא טמא אם טומאה ידעה סותר אם
טומאת התהום אינו סותר אם עדי שלא גלח בין כך ובין
כך סותר כיצד ירד לטבול במערה ונמצא מת צף
על גבי המערה טמא נמצא משוקע בקרקע
המערה ירד להקר טהור ליטהר מטומאת המת טמא ש
שחוקת הטמא טמא וחוקת הטהור טהור שרגלים ל
לדבר.

טומאת התהום היא הטומאה הנעלמת

אשר לא ידעה אדם בשום פנים רונה לומר שאין רמז וראיה שיש בזה
המקום מת וטהור מקום טומאה עדי שטמא זה והוא לא ידע והוא מה
שאמרנו כל שאין מכירה אחד בשני העולם ועד אמרו ל'אמרנו טומאת
התהום אלא למת בלבד לאשוקי הרוב דלא לפי שכבר נודע מי שהרג
כלי שפק וכמו כן נקרא הקבר אשר לא ידעו אדם בשום פנים קבר ה
התהום והנזי שטמא בקבר התהום וידע אחר טומאתו שהנה כטמא
במת אינו מוטל ימי הכזירות ואינו סותר ואין זה לקוח מהקבר ואין
לו ראיה אלא הלכה למשה מסיני והוא מה שאמרנו טומאת התהום גם
במרא במירי לה' ומה שאמר כזיר שגלח ר' תגלחת טהרה ואחר כך
ידע שהו כטמא בימי הכזירות טומאת התהו עשו שפיקו טמא ואחילג
היתה הטומאה טהה על פני המים מצבי שהיא טומאה מת ונבאר ב
בפרק רביעי ממסכת טהרות שספק טומאה נפה על פני המים טהור
חמס זה בהרן לבדו וכבאר ראיה לזה ופי להקד להנכון והוא שם
הכנה ומה שאמרנו שפיקו טהור כשידע זה אחר התגלחת שהיא
בהיותה טומאת התהום לפי שהיא מושקע בקרקע ויש לנו לומר שלא
ידע בה שום אדם ואין אנו יגלין לומר כן כשאף על על פני המים לפי
שהוא מומוק שיראהו בני אדם וידעוהו נבאר הביע לך מזה המקום
עבין כריך שיקה מנוי לזכרון תמיד והוא שהמת כשנמצאהו כעבין
שחי איפשר שלא ידע אותו שום אדם בזה המקום הנה אנחנו נחשבהו
במדרגה טומאת התהום אלא אם כן נמצא מי שידע בה ואם נמצאהו
געולה ונראה לא כאמר אולי לא עבר שום אדם עלינו ולא ראהו ואין מי
שידעהו אלא כאמר שכבר נודע ואינה טומאת התהום ואשוב אל
הטובה אם זה אשר ירד לטהר מטומאת מת וטהר והשלים כזירנו ו
ואחר כך ידע שזאת המערה שנטהר בה היה בה מת מושקע בקרקע
המערה הותר ויעמוד בחוקת טומאה והטעם בזה מה שאמר שחוקת
טמא טמא ופי רגלים לדבר שהעבין יבא לדבר שאין לו תכלית כל
זמן שכלך אחר האפשריות ואמנם העקר כשנחקים חיזה עבין שיהיה
כניחהו בחוקתו עד שיבא דבר מבואר שיבטלהו מואת החוקה וכל ד
דבר שיהיה בו שפק ואפשרות אחר הרי זה לא יסתלק החוקה אחר כך
הכיאל כל מה שדומה לזה.

המוצא מת כחולה מושב

ג

בדרבו נוטלו ואת תבוסתו מצא שני נוטלן ואת תבוסתן
מצא שלשה אם יש בין זה לזה מארבע אמות ועד שמונה
כמלא מטה וקזבריה הרי זה שבזנת קברות בודק ממנו
ולהלן עשרים אמה מצא אחר לסוף עשרים אמה בודק
ממנו ולהלן עשרים אמה שרגלים לדבר שלא סתחלה
מצאו נוטלו ואת תבוסתו

מה שאמר המוצא לא שיהיה געולה בלתי שיחפצ אחריו ויחפור

השניה ביום השביעי מואת התגלחת לפי שהוא מוחלט בספק וכחוש
שלא אינו מנודע חבל הוא טמא ודאי וכבר סתר השלמים יום ה
הראשונים מצבי הטומאה והוא עבש יוב אלו השלמים יום השניים כ
כזיר ואינו מותר תגלחתו בימי הכזירות ואת התגלחת השניה ה
המחוייבת לו בהיותו ספק מוחלט אחר שהיא ספק וז
וזהו עבין מה שאמרנו לגלחו בגו שבעה חי אפשר לומר לאו מוחלט
הוא ורחמנא אחר תער לא יעבור על ראשו לפיכך כניחהו עד שיפלים
השלמים יום השנים ואז נגלחוהו התגלחת השניה אשר בה נשלמה
טהרתו מנודע ואז יוכל בקדשים לפי שהוא כבר גלח שתי התגלחות
וכין כל אחת ואחת שלמים יום ואם היה מוחלט כבר נטהר לפי שאינו
מתבאי הטרה שלא יהיה בין תגלחת ותגלחת לא שבעת ימים ולא י
יתר לא הרגפה שלא יהיה פחות וכבר כתבאר שאי אפשר לנו טהרתו
לא אחר ששים יום וכשאר עבין התר שתיית היין והטומאה וכאמר גם
כן אולי מוחלט ודאי היה בשלמים יום הראשונים והיו ימי גמרו והם
והשלמים השנים היו ימי שפרו והם אותן שהיו בין שתי התגלחות כ
כמו שבארנו והעקר אולי ימי גמרו וימי שפרו אין עולין לו לפיכך
כריך שיהא אחר לו הששים יום שלמים יום כזיר ויגלח תגלחת שלשית
ואמנם אלו היה מוחלט בלבד לא היה כריך ויתר לא שאינו אומר גם
כן שמו טמא היה בודאי ועל כל פנים יש לו לגלח תגלחת טומאה לפי
שלא תגלה תגלחת אחת לכזיר ולכדעתו לפיכך יטהר שלמים יום פעם
רביעית ויגלח תגלחת רביעית ונתהיה התגלחת הראשונה מואת הר
הרביעית לספק ימי גמרו רונה לומר התגלחת הראשונה משני הת
תגלחות המחויבות למוחלט והתגלחת השניה לספק שפרו רונה ל
לומר השניה משתי תגלחות המוחלט והתגלחת השלישית לספק ט
טומאתו שכריך שתהיה גם כן אחר ימי כזירות עד שיתר אותה אחר
סוף הספק כתחודש בימי הכזירות כמו שבארנו בתחילה והתגלחת
הרביעית תגלחת טהרה ועל זה ההקש בעצמו יהיה הדין במי שכזר
כזיר עשר שנים על דרך משל ואחר כך היה בהם כלם ספק מוחלט
ונתחדש לו ספק טומאה בסופם הנה הוא אוכל בקדשים אחר עשרים
שנה ושנותה בין אחר ארבעים שנה כמו שבארנו והוא מה שאמרנו
בת שנה ר'ל כזירות בת שנה אוכל בקדשים אחר שתי שנים ושנותה כ
בין אחר ארבע ומגלח ארבע תגלחות ואמנם הקרבנות שיקריב אין
ספרו נאות בטבת זה הפירוט

פרק תשיעי הגנים אין להם מזירות נשים

ועבדים יש להם מזירות חומר

בנשים מבוערים שהוא כופף את עברו ואינו כופף את
אשתו חומר בעבדים מבנשים שהוא מפר נדר אשתו וא
ואינו מפר נדר עברו הפר לאשתו הפר עולמית הפר לע
לעבדו יצא לחרות משלים מזירותו עבר מבגד פ
פזר ר' מאיר אומר לא ישתה ר' יוסי אומר ישתה

בתחילת פרשה כזיר כאמר דבר אל בני ישראל ואמרנו בני ישראל ולא
גנים ואמר חבורא יתברך בעבין השבועות והכררים כלם לאסור אסר
על כפשו ואמרנו מי שפסג קנייה לו יבא עבר שאין כפשו קנייה לו
וכסף הוא שיכריחהו על שתיית היין והטומאה והעקר אולי כעבדי
לכזירות כפשו לכרדי אינו יכול לכפותו לשבועה אינו כרי לכפותו לפי
שלא ישבע אלא על מה שיש לו רשות והוא אין לו רשות בעצמו ואמנם
הכררים המחוייבים לו כגון שיאמר עלי כך וכך כל זמן שאעשה כך
וכך או שיאסור על עצמו דברים שאין בהם עבוי כפשו שלא יעני לע
לעבד כזק לעצמו ולא יתבטל רנון רבו ואם אחר אדם לעבדו מוסר
לך כבר בטל ממנו וכותנו וחזר בן חורין לכך משלים כזירותו ומה
שאמר עבר מלפניו רונה לומר אם ברח ממנו או שיבא מאלו והוא

מסכת גיטין

המביא גט ממדינת הים צריך שיאמר בפני נכתב וכיניע נחתה

רבין גמליאל אומר אף המביא מן הרקס ומן החגרי ר' אליעזר אומר אפי' מבפר לודים ללוד וזכמים אומרים אינו צריך שיאמר בפני נכתב וכפני נחתה אלא המביא גט ממדינת הים והמוליך והמביא ממדינה למדינה בממדינת הים צריך שיאמר בפני נכתב וכפני נחתה רבין שם עון בן גמליאל אומר אפי' מהגמוניא להגמוניא

הגמוניא פקדונות ואומר שאשילנו הכיח הגט במדינה זאת בעיני ממונה וזה ללודנות חיש אחר צריך שיאמר בפני נכתב וכפני נחתה ונשקף הקל"ב שכל המביא גט לחונה לארץ נחשילנו מארץ ישראל חו המביא גט מחו מחונה לארץ נחשילנו מארץ ישראל חו בתקיים חללינו חתימת עדינות תקינים כבד כמו שכתבאר בפירק שני מה נזכרות הרי זה גט כשר וית ויתבנהו כד ולא כבטורד שמשמע מן המביא שנס דבר אלא שהנה היה שליח ולכך ואם אין מכירין חתימת העדים על כל פנים צריך שיאמר המביא איתנו בפני נכתב וכפני נחתה ויתבנהו לזו בפני שכי' וחזו תגרש נחייב על פני שיקראו הגט ואז יכתן לה'

ר' יהודה אומר אפי' מרקס למורה ורקס כמורה מאשקלון לדרום ואשקלון לדרום מעכו לצפון ועכו בצפון ר' מאיר אומר ועכו בארץ ישראל לגיטין

זה הגבול שמבטיל המקומות לפי שדעת המקומות שאינו מחויב לו לגמרי בהם בפני נכתב וכפני נחתה ולכך זכר העיריות שהם בסוף ארץ ישראל וחיים מהם והלכה כר' יהודה

המביא גט בארץ ישראל אינו צריך שיאמר בפני נכתב וכפני נחתה אם יש עליו עוררין יתקיים בחותמיו המביא גט ממדינת הים אינו יכול לומר בפני נכתב וכפני נחתה אם יש עליו עדים יתקיים בחותמיו

עוררין ר"ל אם ערער הכעל ואומר אני לא גרשתיקיה וזה הגט מוויף ואני לא כזכרתי או שישאל אותי כבד מנדרי השם לנתי נאוי חפשי להעמידו לא כבנין זה לפי שהעקר חלנו אין ערעור פחות משנים לשיכך אם היו שנים אותם המעריעין הגט ואומרין שהנה פסול הרי זה לא יועיל בו הקינ' לפי שהם תרי ותרי ותעמוד בחוקתה שהיא אשת איש ואומרין חינו יכול לומר רונה בו שכתרש עליו חרש שמוכיח ממנו הרבוי

אחד גיטי נשים ואחד שחרורי עבדי שוק במולד ומביא זו אחת מן הדרכים ששזו גיטי נשים לשחרורי עבדים

האומר נחבל מי שהביא בו שחרור בארץ ישראל אינו צריך לומר בפני נכתב בפני נחתה ואם הביא אותו בחונה לארץ חו מחונה לארץ הרי הוא צריך לומר בפני נכתב וכפני נחתה ואין צורך קיום וישתחרר בו ה העבד כמו גיטי נשים וזמן כל מי שהוא כשר להולכת הגט וללכתו כשר לשחרור עבדים גם כן שיביא שחרור העבד לידו או יזכה לו כמו שכתבאר

ה כל גט שיש עליו ער בותי פסול חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדי מעשה שהביאו לפני רבין גמליאל לכפר עותש גם אשה והיו עריו עדי בותים והבשיר כל העולין בערכאו של גוי אעפ"י שחותמיהן גים בשרי חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדי

אומרין מת לא שיהיה הרוב ואמר מושכב לא שימנחהו יושב ואמר כ כרכבו לא שיהא ראשו בין ירכותיו לפי שכל זמן שיהיה בו דבר מאלו אינו עושה שנכתב קברות ויש' תבוסה התקום שמ'גלגל בו נגור מלשון מתבוסה בדימיון ובארזו זה שמחוק נוס המת הע"ג הל"ח שלו כולו שהוא תחתיו ויחפורמן הע"ג התינוח ומקרקע בתולה שלש אצבעות ואז יטהר זה המקום וסמך לזה למה שממר וכ נכשאתני ממכרים וירוע שהם שאהנו משם אבל הכונה טול עמי מ מעשר מכרים שאני שוכב בו לפי שתמינת הלחות והכשר המעושש מ מצרע בזה הע"ג וכבר בארתי לך בפירק השביעי הע"ג שהנה חלנו מת שחמר אין לו רקב ולא תבוסה ולא סכונת הדינות וזה כש כשכמנח מת אחד חו שנים חו יתיר אבל ה"כ במקום אחד רונה לומר קרובים זה מזה לפי שאמר מקום זה הונכרו בו מתים אבל אם היו סלטה מתים וביין כל אחד ואחד ארבע אמות חו יתיר מארבע אמות פחותה משמנה הרי חנו חושפין שיהיה זה המקום בית הקברות ודין בית הקברות שיכרוק בהן יפארים אמה כמו שיתבאר מעשה הכדיקה בסוף הלכות

ד כל ספק נעשים בתחילה טהור עד שלא נזקק לסומאה משנוקק לסומאה ספיקו טמא בשבעה דרכים בודקין את הזב עד שלא נזקק לסומאה במאכל ובמשתה ובמשא ובקפיצה ובחולי ובמראה ובהרהור משנוקק לסומאה אין בודקין אותו ואנסו וספקו ושכבת זרעו טמאין שרגלים לדבר המכה את חברו ואמר והו לטיתה הקל טמא שהיה לאחר סכאן הכבד ומת חייב ר יהודה פוסק שרגלים לדבר

יתבאר הי"ח הוא ספק נעשים כהוף פרק חמישי ממשכת נעשים ומשם דרשנוהו לפי שזה המקום נר לכארו לפי שאין בו טמא דבר מוכנת המסכת וזכרון כן בפירק שני מ מוכים ככאר חלו השבעה דרכים ועבין אמרו ספקו ושכבת זרעו ט טמאים שאנו לא כאמר כפראה רחיה אחת אחר שכבת זרע מחמת ש שכבת זרע ראה כמו שאנו אומרים בראיה וזהו עבין מאמרם לומר שאין תולין בה וזכרים יתבאר עקדים לו כלם והלכה כחכמים

ה נזיר היה שמוא כדברי ר' נהוראי שנאמר ומורה לא יעלה על ראשו נ נאמר בשמשון מורה ונאמר בשמואל מורא מה מורה האמורה בשמשון נזיר אף מורה האמורה בשמואל נזיר אמר ר' יוסי והלא אין מורה אלא של בשר ודם אמר לו ר' נהוראי והלה כבר נאמר ויאמר שמוא אף אף ושמע שאול והרגנ שבכר היה עליו מורא של בשר ודם

תועלת ידעתינו כשמואל אם הוא נזיר או לא למי שחמר הריני כשמואל או שיספר ספור מספוריו כהו סאמרנו כשמשון והלכה כר' יהודה

סליקא מסכת נזיר

ר' שמעון אומר כלם כשרים לא הוזכרו אלא בזמן ש שנעשו בהדיוט

תנא קמא אינו מכשיר אלא עד אחד כותי ועד ישראל ורבן גמליאל אומר ואפילו שניהם כותים כשרים כגוטי כשרים ועשה מיצוה כמו ששאר וזה כלל על מה שהיה וכבר הודעתך שהם ג בזרעו על הכותים שהיו כגוים לכל דבריהם כמו שיתבאר בהרכות וערכאו של גוים הם מעמדם דייניהם לל בזה שתהיה זה השטר כבר כתקיים במעמד השופט בהגדת העדים עדותם חללו והכיר אותם ו ועל מנת שיתפסם אצל ישראל שאלו העדים וזה השופט לא מקבלי שומרא ושיהיה בם כן ככלל בצוף השטר שהעדים ראו כתיבת המעות וזה אמנם כשר בשטר מקח וממכר אבל גוטי כשרים וכיוצא בהן מכל דבר שהוא מיצוה בר והודאה והכחשה אין עדות לגוים בזה כלל כ בחזרה בר שיהיה 'ור שמעון מכשיר כל זה כשנעשה בערבנות של גוים ועל התנאים שהקדמתי ואין הלכה בר שמעון

האומר תן גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי אם רצה לחזור כשנעשה יחזור דברי ר' מאיר וחכמים אומרים בניטי ג נשים אבל לא בשהרורי עבדים לפי שזכין לו לאדם ש שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפני שאם ירצה שלא ל לזון את עבדו רשאי שלא לזון את אשתו אינו רשאי אמ' להם הרי הוא פוסל את עבדו מן התרומה כשם שהוא פ פוסל את אשתו אמרו לו מפני שהוא בקענו האומ' תן גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה ונתנו מנה זו לאיש פלוני ומת יתנו לאחר מיתה

הלכה כחכמים אבל לא תלם לו החרות עד שיביע גט ידיו וכמו כן העקד חללו יכול הרכ לומר לעבדו עמי ואיני זקך' ואמר פוסל את עבדו מן התרומה לא יתקיים זה לא אם כשיהיה רבו כהן וכן כשהיה רבו כן ישראל שהוא פוסל אותו משפחה כבעני' לפי שחינה מותרת לו אם כשהחזר זמן העקד גם כן חללו חזן גט לאחר מיתה ומה שה ששיבו חכמינו לו מפני שהו בקיכו רל שזה העבד באכילת התרומה חו בהיותו בן נוסא כגענית לח הוסף בעבמו מעלה עד שתאמר שח חוכה הוא לו כשיצוה בחרות ואמנם זה כמו שתאכל בהמת בהן ת תרומה מפני שהנא קנין כשפ' לפי אינה חללו מעלה שיפסדנה ומה שאמר תנו מנה עשוי ומת יתנו ואפי' שאינו מיחד ואומר מנה זה ה הרי זה הוא כשיהיה שכיב מרע כשעת הגואה לפי שמן העקרים שב שבידיו דברי רבי שכיב מרע ככתובין וכמהדין דמו'

פרק שני המביא גט ממדינת הים ואמר בפני נכתב אבל לא בפני נחתם בפני נחתם אבל לא כפני נכתב בפני נכתב כלו ונחתם חציו בפני נכתב חציו כפני נחתם כלו אחד אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נחתם פסול שנעם אומרים בפנינו נכתב ואחד אומר בפני נחתם פסול ור' יהודה מכשיר אחד אומר בפני נכתב ושנים אומרים בפנינו נחתם כשר'

מה שאמר בזאת המשנה שהוא בשאמר בפני נכתב חציו פסול אינו רונה לגמר חציו ממש ואמנם חצה לגמר קצתו וכתנאי שלא יהיה זה הקצת תחלת הגט אבל אם נכתב תחילת הגט לפניו ואפי' שלא היה מ מנוי ככתיבת סופו אלא שכתב השלמתו והוא לח היה מנוי והעיד בו שהוא היה כמנא כשר' לפי שהעקד חללו אפי' לא כתב בו אלא ש שיטה אחת לשמה שוב אינו נרדף ואינו נרדף גם כן שיראה כתיבתם הקולמוס על הקלף לפי שהעקד שאפילו לח שמע אלא קול הקולמוס כשעבר על הקלף וכל שכן אם ראה יותר

זה שאמר בשאמר אחד בפני נכתב ואמר אחד בפני נחתם פסול א אמנם זה אם הגט יונא מתחת יד אחד מהם אבל אם היה הגט יונא מתחת יד שניהם כשר לפי שהעקד חללו שנים שהביאו גט מת מדינת הים אין צריכין שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נחתם לפי ש שהם אפי' שלא כתבו גט אלא שאמרו בפנינו נכתב וכתבנו נחתם לפי ש וכמו כן מה שאמר שנים אומ' בפנינו נכתב ואחד אומ' בפני נחתם פסול זה הוא אם יצא מתחת יד אחד מהם אבל אם יצא מתחת יד ש שניהם שהעידו בפנינו נכתב כשר ור' יהודה מכשיר ואפי' היה יונא מתחת יד אחד שהעיד בפנינו נחתם ואין הלכה בר' יהודה'

נכתב ביום ונחתם ביום כלילת ונחתם כלילה כלילה ונחתם ביום כשר ביום ונחתם כלילה כלילה פסול ר' שמעון מכשיר שהיה ר' שמעון אומר כל גיטין שנכתבו ביום ונחתמו כלילה פסולין חוץ מגיטי נשים

יודיע שהיום הולך אחר הלילה לפיכך אם נכתב ביום והעיד בו כלילה יהיה עדות שקני לפי שהוא משנה זמן זמנו ור' שמעון מכשיר לפי שאין לזמן חללו גט רל גט אשם תועלת מרכה לפי שהעקד חללו תקון זמן בגיטין אמנם הוא משום בת אח אחותו שמה תזכה תחתיו והיא אשת איש ושיא יכתבו גט בלא זמן קבוע ויתן לה ותאמר לבעי' שהעידו על הזונה חכי גרושה הייתי וזה הגט כשר לפיכך אין כן היום והלילה שיתחדש כמו זה ואין הלכה בר' שמעון'

בכל כותבין בדיו כסם כסקרא בקומום ובקנקנותים ובכל דבר שהוא רושם אין כותבין לא ב במשקין ולא במי פירות ולא בכל דבר שאינו של קיים על הכל כותבין על עלי של זית ועל הקרן של פרה ו ונותן לה את הפרה ועל היר של עבד ונותן לה את ה העבד ר' יוסי הגלילי אומר אין כותבין לא על דבר ש שיש בו רוח חיים אף לא על האוכלין

דיו נקרא בערבי למידאר הקרא הוא טיט אדום ונקרא בערבי אלמברא' קומום הוא מין עפר שהוא משחיר ונקרא בערבי אלזאקקנתום הוא כמו כן מין מן ה העפר המשחיר ואמרו נותן לה את הפירה לפי שאין מותר לחתוך ה הקרן אחר הכתיבה לפי שכל וכתב לה עפר ברייתו וכתב ביה מי ש שאינו מחוסר אלא כתיבה וכתבה 'ור' יוסי דורש כשר ולא אוכלין ו ולא דבר שיש בו רוח חיים' וחכמים אומרים מפני שאמר עפר בלתי הח היריעה ולא אמר על הספר או בספר הנה הקיר כל מה שאפשר הכתיבה בו והלכה כחכמים

אין כותבין במחובר לקרקע כתבו במחובר תלשו והתמו ונתנו לה בשר ר' יהודה פ פוסל עד שתהא גתיבתו וחתימתו בתלוש' ר' יהודה בן בתירא אומר אין כותבין לא על הנעיר המחוק ולא על הרפתרא מפני שהוא יכול להודיין וחכמי' מכשירין

כתבו במחובר לקרקע כתבוי שיניח מקום האיש ומקום האשה ו והזמן ויכתבו חלו השמות שיניח לשמה אחר שכתב ונחתם ויתן לה והוא ענין מה שאמר חתמו וכתבו לה' ואין הלכה בר' יהודה כן כתיבה בגיטין אבל שטרות בעלמא בעינן כתב שאינו יכול להודיין וזייקף הוא השקרנות לפי שהני ר חלק' ונלד הקלפים הוא הנקרא ר דפתחא אפשר להחליק ויניח העדים ויכתבו מה שירצה'

הבל כשיריין לכתוב את הגט אפילו חרש שזוטה וקטן' האשה כותבת את גטה והאיש כותב את שברו שאין קיום הגט אלא בחותמו הבל כשרין להביא את הגט חוץ מחרש שזוטה וקטן וסומא ונכרי

אין העק שכתב נכתב ממנה שנקדים ששם גט נוסף

על כל שטר והשטמות כולם נקראין גיטין ונתנום ספר כריתותם פיטורין אבל הן קוראין ברוב לבט האשה גט ואין בכאן דבר שיפול בו ספק לפי שעבד העבין יורה לך אי זה הדבר הוא בגט אשה או בזולתה ומה שאמר בכאן בגט אשה שהוא כשר שיכתבו מי שאין לו דעת בתבאי שיהיה גדול עומד על גביו ויכתוב הטופס בלבד ויכתוב גם כן דעת תורף הגט והוא טכ האיש ועם האשה והזמן והרי את מותרת לכל אדם ולא יכתוב כשרי לכתולה טופס הגט ואפילו גדול עומד על גביו לפי שהוא ארשתא דכפשיה כתיב ושמה יכתיב התורף ומתבאי הגט בעיני כתיבה לשמה כמו שיתבאר בזאת המסכתא וכמו כן עבד אינו כשר להבאת הגט לפי שאינו בתורת גיטין וקדושין ואינו כשר לעבד גם כן שיכתוב גט לכתולה ואם כתב גוי חוץ עבד טופס הגט אחר שכתב ישראל הכשר תורף הגט הרי הוא בט כשר לפי שאמנם אנו חוששין לשמה בתורף בלבד ומה שאמר שומא לא יביא הגט כשהוא שליח להולכה בחונה לארץ לפי שהוא אינו יכול לומר בפני כותב ובפני נחתם ואחר שזכרנו זה העבין נשלימהו ר' דע ששלומי הגט על שלשה דרכים אחד מהם שיביא הגט ויאמר בפני כותב ובפני נחתם וזה אמנם יהיה שליח להולכה והשני שיתן לו הכעל גט כותב ויאמר לו הולך זה לאשתו או ששלחתו האש שיביא לה גטא ונתן לו הכעל גט כותב ויאמר לו הנליכהו אצלה העבין כולנו אחד וזה הגט גם כן יתקיים בחותמיו ויכתוב לה ויתגרש בה אחר שכתקיים כמו שזכרנו וזה השליח נקרא גם כן שליח להולכה והשלישי שתמכה האשה שליח להקבל לה גיטה ותישם ידו בידה לפיכך כשהגיע הגט לידו כתגרסה וזה נקרא שליח קבלה ואינו נמנע מן הסומא מלא הדרך הרחמן בלבר

על כל שטר והשטמות כולם נקראין גיטין ונתנום ספר כריתותם פיטורין אבל הן קוראין ברוב לבט האשה גט ואין בכאן דבר שיפול בו ספק לפי שעבד העבין יורה לך אי זה הדבר הוא בגט אשה או בזולתה ומה שאמר בכאן בגט אשה שהוא כשר שיכתבו מי שאין לו דעת בתבאי שיהיה גדול עומד על גביו ויכתוב הטופס בלבד ויכתוב גם כן דעת תורף הגט והוא טכ האיש ועם האשה והזמן והרי את מותרת לכל אדם ולא יכתוב כשרי לכתולה טופס הגט ואפילו גדול עומד על גביו לפי שהוא ארשתא דכפשיה כתיב ושמה יכתיב התורף ומתבאי הגט בעיני כתיבה לשמה כמו שיתבאר בזאת המסכתא וכמו כן עבד אינו כשר להבאת הגט לפי שאינו בתורת גיטין וקדושין ואינו כשר לעבד גם כן שיכתוב גט לכתולה ואם כתב גוי חוץ עבד טופס הגט אחר שכתב ישראל הכשר תורף הגט הרי הוא בט כשר לפי שאמנם אנו חוששין לשמה בתורף בלבד ומה שאמר שומא לא יביא הגט כשהוא שליח להולכה בחונה לארץ לפי שהוא אינו יכול לומר בפני כותב ובפני נחתם ואחר שזכרנו זה העבין נשלימהו ר' דע ששלומי הגט על שלשה דרכים אחד מהם שיביא הגט ויאמר בפני כותב ובפני נחתם וזה אמנם יהיה שליח להולכה והשני שיתן לו הכעל גט כותב ויאמר לו הולך זה לאשתו או ששלחתו האש שיביא לה גטא ונתן לו הכעל גט כותב ויאמר לו הנליכהו אצלה העבין כולנו אחד וזה הגט גם כן יתקיים בחותמיו ויכתוב לה ויתגרש בה אחר שכתקיים כמו שזכרנו וזה השליח נקרא גם כן שליח להולכה והשלישי שתמכה האשה שליח להקבל לה גיטה ותישם ידו בידה לפיכך כשהגיע הגט לידו כתגרסה וזה נקרא שליח קבלה ואינו נמנע מן הסומא מלא הדרך הרחמן בלבר

קבל הקטן והגדיל חרש ונתפקח סומא ונתפתח שוטה ונשתפה גברי ונתגייר פסול אבל פקח ונתחרש וחור ונתפקח פתוח ונסתמא ו וחור ונתפתח שפור ונשתטה וחור ונשתפה כשר זה ה הבלל בלשחחילתו וסופו ברעת כשר

אין ספק שכשעשה כשהקבל הגט היה רואה ואחר כך באבר הקלות ואפילו שלח חור טהור יכול לומר בפני כותב ובפני נחתם ואמנם אמר וחור ונתפתח מפני שאמר וחור ונשתפה שזה הכריח ולא כן אמר כל שתחילתו ו נוסף ברעת ולא אמר בכשדות וכל פסול לעדות בעבירה מן ה העבירות של תורה פסול להבאת הגט שלא כתקיים בחותמיו ואין ס סומאין אפילו על מאמר בפני כותב ובפני נחתם אבל אם כתקיים הוא בחותמיו הרי כשר

אף הגשים שאין נאמנות לומר מת בעלי נאמנות להביא את גטה חמותה וכת חמותה צורתה ויבמתה וכת בעלה מה בין גט למיתה ה כתב מ טוכיח האשה עצמה מביאה את גטה ובלבר שהיא צ צריכה לומר בפני נכתב בפני נחתם

כבר בארנו בפרק חמש עשרה מיבמות מאי זה טעם אין נאמנות אלו הנשים כשהן אומרות מית בעלה והם נאמנות בגט ובגט חונה לארץ דווקא שאם בא בעל ועבר לא משגיחין ביה לפי שכתבטלה הסבה שמה כתבנו לקלקולה וזה שאמר שהאשה עבמה תאמר בפני כותב ובפני נחתם אינו צריך זה אלא אם כתן לה הגט על תבאי ואמר לה על מנת שתתגרס בבית ריבנו של פלוני ותאמר בפני כותב ובפני נחתם וזה הכר ימנה שליח ויתן לה הגט הרי היא נאמנת כשיפוק זה התבאי וכמה שאומרת בפני כותב ובפני נחתם אבל אם לא היה עם תבאי כל אשה שיונא גט מתחת ידה בכל מקום הרי זו מגרשת ואפילו שאין מכידין עמי הגט ואין צריך שתאמר בפני כותב ובפני נחתם

פרק שלישי כל גט שנכתב שלא לשם אשה פסול כיצד היה עובר כשזק ושמע קול ס סופרים שהיו מקריין איש פלוני מגרש את פלוני ממקום

מה שאמר סופרים מקריין לה שהיו קריין גט כשר אלא היו מלמדין ד כנסח הגט לתלמידים כדי שיזכרוהו ופסול מה שאמרו בסופרין ה העשויין להתלמד ומה שאמר יתר מכאן מבוואר היטב לפי שהגט ש שכתב בתחילה לא ככתב לגירושין כלל ואמנם כתב להתלמד כמו שזכרנו והשני ככתב לגירושין אבל לא לגרושי זה האיש והשלישי ככתב לשם גירושין של זה אבל לא לגרש זאת האשה ואמר ה תורה וכתב לה לשמה והגט הרביעי לא נעשה כוונת אחת מהם ו נעם כל זה כולם פסולים ואין צלו הביטין כולם אחד טסל מן הכהונת חזק מן האחרון והוא מה שאמר כתוב וחי זה שארצה אגרש לשיכ' אם כתן זה הגט לאחת מהן כפסלה מן חסדוכה אעפ' שהגט פסול

הכותב טופסי גיטין צריך שינח מקום האיש ומקום ה האשה ומקום הזמן שטררי כלוה צריך שינח מקום ה המלוה ומקום הלווה ומקום המעות ומקום הזמן שטררי מקח צריך שינח מקום הלוקח ומקום המוכר ומקום ה המעות ומקום השדה ומקום הזמן מפע התקנה ר יהודה פוסל בטולן ר' אעור מבשיר בטולן חוץ מגיטי נשים שג' וכתב לה לשמה

ר יהודה יבואר טופס אטו תורף ר'ל חושש שיכתוב גם כן כוונת השטר שאמר תבא קמא שיכח מקום עד שיכתוב בו טס להבעים וכשעשה כן ר'ל שיכתוב תורף השטר ואינו יודע למי הוא עד שיזדמן שיאות הכנסח למי שיזדמן הרי זה חספא בעלמא ואמר מפני התקנה אמרו מפני תקנת השופר הקלו עליו והותר לו כתיבת טופס הביטין כדי שלא יבטל וכר' שיניח גם כן מקום הרי את מותרת לכל אדם והלכה כר' אלעזר

המביא גט ואבר ממנו אם מצאו על אתר כשר ואם לאו פסול מצאו בהפיסה או כג בגלוסקמא אם מכירין כשר המביא גט והנחו זקן או חולה נותנו לה בחזקת שהוא קיים בת ישראל שנשאת לכהן והלך בעלה למדינת הים אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים השולח חטאתו ממדינת הים מקריבין אותה בחזקת שהוא קיים

בלוסקמא חפיסה אמתנות שמשימין בהם השטרות ופי' על אתר מיד וזה כדי שלא יעבור אדם טס ואם יש לעדים בו סימן מובהק בגון שיאמרו נקב יש בו כנד אות פלוני וכל כיוצא בו בגון שהן אומרים שהם לא העירו לעולם בגט באלו ה הטמות אלא זה בלבד נותנין אותו לה וכשר ואפילו לזמן מרובה ו כל זה כשנאבר ממנו במקום שהשיירות מנויות שאנו אומרים שמה זה הגט שנמנא גט אחד הוא פסול לאדם אחד אבל אם נאבר ממנו במקום שאין השיירות מנויות הרי זה כשר ואפילו כשנאבר לאחר זמן וזאת החטאת הנזכרת בכאן היא חטאת העוף או חטאת חסה שאינה נריכה סמיכה כמו שנבאר במקומו ולפי' אפשר שתקרב זאת החטאת ובעליה אינם מנייין טס והעקר אצלנו שחטאת שמתו בעליה תמו' כמו שיתבאר בתחילת פרק רביעי ממסכת תמורה וכמו כן מהעקר' שבידנו אין גט לאחר מיתה אבל אם כתברר מיתתו קודם שיגיע הגט לידה כפסול הגט ותשאר זקוקה ליכס

שלשה דברים אמר ר' אלעזר כן פרטא לפנ חכמים וקיימו את דבריו על עיר שהקיפה ברקום ועל הספיני המטרפת בים ועל היוצא לדין שהן

סוכר שבדקין היין באלו השלשה זמנים לפי שבהם יפסד בקנת ו
לכך יכרוק אותו וכמנח שהפריש מומין על יין והלכה כר' יהודה

פרק רביעי השולח גט לאשתו והגיע בשליח או
ששלח אחריו שליח אמר לו גט ש
שנתתי לך בטל הוא הרי זה בטל קדם אצל אשתו או
ששלח אצלה שליח אמר לה גט ששלחתי לך בטל הרי
זה בטל ואם משהגיע הגט לידה אינו יכול לבטלו

זה השליח אמנם הוא שליח הולכה ולכך יכול עד שיגיע גט לידה ש
שכל זמן שהגיע הגט לידה אינו יכול לבטלו ואפי' נתנו בחונם כמו
שכתב ר' עקיב האונס בג' ומה שאמר שקדם אצל אשתו לפי שאינו י
יכול לומר לבעורה קח מיכונן ולכך למדנו שהוא פסול אבל שתי
קבלה הרי הוא מבוטל שכל זמן שהגיע הגט לידה אינו יכול לבטלו
לפי שירד בידה ודע אם נתן אדם לאשתו גט זמן או גט על תנאי והגיע
לידה אם אמר לה כשיבא תנאי פלוני או כשיגיע זמן פלוני הרי זה
מגורשת מעבשיו אינו יכול לבטלו אחר שהגיע הגט לידה ואם לא
אמר מעבשיו יכול לבטלו ואפי' שהוא בידה אחר שנשאר לו כו' שום
ספק והוא יכול להוסיף על תנאו כמו שיתבאר

ב בראשונה היה עושה בית
דין במקום אחד ומבטלו התקין רבן גמליאל הוקן שלא
יהיו עושין בן מפע תקון העולם בראשונה היה משנה
שמו ושמה שם עירו ושם עירה התקין רבן גמליאל ש
שיהיו כותבין איש פלוני וכל שם שיש לו אשה פלונית
וכל שם שיש לה מפע תקון העולם

תקן העולם שהוא כשומר עליו
מודיע ב"ד או שבט' ו' אחר שכתב נחפי בפני שנים או שינה שמו
או שמה תכשא ויהי לא תדע שהגט בטל וכמנחא הקנים ממזרים ל
לפי שהיא כשאר אשת איש לפיכך מי שמבטל גט מלקין אותו מלקות
מטעם תקנת רבן גמליאל שאמר לא יהיו עושין בן וכמו כן אמר רב
מנחם מין ומבטל גיטא ומאן רמסר מודיעא חגיטא וזה שאמר
שהוא כשנינה שמו ושמה וכתב כל שם שיש לו שזה כשר לא יתקיים
זה אלא אם כן היה לו לאדם שתי שמות שטרע בשניהן או כשכתב
אחד מן השמות וכתב נחפי שכתב המפורסם מהם ואמר וכל שם שיש
יהיה הגט כשר וכמו כן האשה אבל אם היה שמו על דרך משל ינחק
וכתב בגט אבי אברהם וכל שם שיש לי הרי הגט בטל ודע זה

ג אין אלמנה נפרעת מבכ"י
יתומים אלא בשבועה נמנעו מלהשביע את התקין רבן
שמעון בן גמליאל שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו ו
והיא תיבעת כתובתה והעדים חותמין על תנאי מפע ת
תקון העולם התקין הלל פרוזבול מפע תקון העולם

כמנעו ב"ד מלהשביע את האלמנה לפי שהם ראו שהיא מקילה ב
בשבועות ונשבע על סקר וכשהיו מבטין אותה כתובה כתב רשב"י
שהיו מבטין עליה היתומים באי זה מין שירצו מן הנדרים בגון ש
שיאמרו לה אחרי כל פירות שיש לך אחרים עלי' אם קבלתי יוצאת
הכתובה סוס רב תעצ' ממונד' כולו קרבן אם קבלת סוס דבר וכל
היומה לזה וכבר כתב ר' הנדריס כול' ורייב' במסכת נדרים
ופסק קהלכה שלמנה משביעין אותה היתומים שלא ב"ד או נודרת
להם כל מה שירצו ב"ד כמו שהתקין רשב"י ולהם הכחירה באי זו מ
משני הדרכים שירצו ולפיכך אם נשאת האשה קודם שהשבעה אברה
כתובתה לפי שיאמרו היתומים אנו אין רצוננו להשביעה אבל ר'
רצוננו להדירה ב"ד ואין תועלת בהיותה נודרת והיא בעלת בעל
לפי שהבעל יפר לה כמו שכתב ר' בפרק עשרי מקדשים והוא מה ש
שאר נשאת אין מרדין אותה לפי שמפר לה בעל לפיכך אם כתובה
או מת בעלה הנוכה כתובה אחר השבועה או הנדר וראיתי תשובה
לרבינו האי ז"ל שאמר תשבע ותטול והוא הכוון כדי שיגיע הזכות ל
לבעליהן

בחזקת קיימין אבל עיר שבכשה ברוקם וספית שאברה
בים והירוצא ליהרג נתען עליהם הומרי חיים והומרי
מתים בת ישראל לכהן כתבהן לישראל לא תאכל ב
תרומה

פשיכה המטרפת בים הוא שפוער עליה הים ויונה לאברה והמלחי
אונס יכולין להנהיגה כפי רצונם לגדל הסער אבל הענים והכבדים
שלהם נשארו הפשיכה שאברה בים הוא שפוערו הכלים והענים ש
שלהם וכאשר הכל נשארה הפשיכה על שני המים להנהיג המים ו
ללא נשאר עובין ולא משוטות שיתנהגו בה וזה כולו דבר אחת

ה המביא גט בארץ ישראל וחלה הרי זה משלחו ביד א
אחר אם אכר לו טול לו ממנה הפיץ פלוני לא ישלחנו ב
ביד אחר שאין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר

כבר כתב ר' בפרק
קראשון שהמביא גט בארץ ישראל אין נריך שיאמר בפני נכתב ובפני
נחתם ולכך אפשר לו שיטלם הגט ביד אחר ואינו מותר זה אלא אם
כן חלה

ו המביא גט ממדינת הים וחלה עושה בית דין
ואומר להם בפני נכתב ובפני נחתם אין השליח האחרון
צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אלא אומר שלוח
בית דין אנ

וכמו כן יעשה שליח לשליח אחר וכתבאי שימנה כל
אחד מהם לחבירו ובארץ ישראל אינו צריך ל"ד כמו שנקדים זכרו

ז המלוה מען את הכהן ואת הלוי ואת העני להיות מפרי'
עליהן מחלקן מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין ואינו
חושש שמא מת כהן או לוי או שמא העשיר העני מתו
צריך ליטול רשות מן היוורשין אם הלוו בפני בית דין
אינו צריך ליטול רשות

וזאת הפרשה לפי מה שאביר וזה שהוא יקריש
התרומה או מעשר ראשון או מעשר עני ויזכה בו לזה האיש על
יד אחד ואם היה מנהיגה ספק או הלוי או העני שמקבל מזה ה
הישראל ואינו נותן ג' כן לזולתו הנה כל שהוא חלל זה הישראל
מהמתנות כאלו הביע לזה הכהן או הלוי או העני ואינו צריך זכאי
על יד אחר אחר כך יחשבם בדמיהם וינכה ממה שנתן לו עד שינוח
ממה שיש לו עליו לפיכך אם מת צריך ליטול רשות היוורשין
שירצו ממנו הקרקע והגיע אליהם שיעבור החוב לפי שהם חולי לחי'
ירצו בזה חלא יפרעו מה שעל אביהם מן החוב אחר שיתברר ויקחו
מתנותיהם אחר כך ואמנם מעשר ראשון כבר בארנו בפרק תשיעי
מיבמות שהוא מותר לזרים לפיכך בשלקן זה הישראלי החלק מן ה
המעשר ראשון או מעשר עני הרי זה יחבבנו הכל התרומה שהיה ח
חלק הכהן הנה לישראל בה הכחה שהוא יתן הנותן לכהן מקדונו או
ימכרה לכהנים ויכול לעשות כן לפי שהוא קחה מן הכהן באלו ה
הדמים שהלנוהו

ח המפח פירות להיות מפריש עליהן תרומה ומעשרות
מעות להיות מפריש עליהן מעשר שני מפריש עליהן ב
בחזקת שהן קיימים ואם אכרו הרי זה חושש מעת לעת
דבר ר' אלעזר ר' יהודה אומר בשלשה פרקים בודקין
היין בקדים של מוצאי החג ובהוצאת סמדר ובשעת ב
כעסת מים לבוכר

מה שאמר מעת לעת ר"ל מן השעה שבהם אונתם ומנחם
שכאבדו עד עשרים וארבעה שעות למפרע לפיכך כל מה שהפריש
כל חלו הארבעה ועשרים שעות הרי הוא טבל ונריך שיפריש תרומה
ומעשרות עיני שניה לפי שהם בחזקת אכודים כל ינה שהפריש ק
קודם לכן הרי הוא מתוקן לפי שהם בחזקת קיימין בזה הזמן ויפסק
ההלכה שכל מה שהפריש אינו מתוקן לפי שהוא שפק ור' יהודה ש

וכמו כן העדים חותמין על הגט ואעפ"י שאין תועלת בעשים שהן כ
בגוף הגט ואמנם היא מתבטלת בעשים שהיא מקבלת הגט בפניהם
והוא מה שאמרנו עדי מסירה ברי' אבל אינו חוששין שמה ימות אחד
מן העדים שנתן הגט בפניהם והמנא הגט בידה חספה בעלמא אחד
שאין בו עדים לפיכך חותמין בו . וכבר בארנו הפרוזבול בפרק
עשרי ממסכת שביעית

ד עבר שנשבה ופראוהו לשם עבר וישתעבד
לשם בן חורין לא ישתעבד רבן שמעון בן גמליא אומ'
בין כך ובין כך ישתעבד עברשעשאו רבו אפותיקי ל
לאחר' ושחררו כשורת הדין אין העבד חייב בלוס אא
מפני תקון העולם טפין את רבו ועושה אותו בן חורין
ובתבין שטר על דמיו רבן שמעון בן גמליא אומר אינו
כותב אלא משחרר

מה שאמר אמנם הוא לאחר יאוש רבו ראשון לפיכך אם
פראו מי שפראו לשם עבר וישתעבד בו לפי שרבו ראשון כבר כתייבש
ממנו ואם פראו לשם בן חורין לא ישתעבד בו אפי' רבו ראשון לפי ש
שכתייבש ממנו ואמנא כבאר יאוש בעללים בפרק אחרון מקמא ופרק
שני ממניעא רשב' אומר ישתעבד בו השני ברי' זה ענין שיהיה ו
ואפי' פראוהו לשם בן חורין ברי' שלא יהא כל עבר מפיל עבמו כ
בגייסות ומשקיע עבמו מיד רבו . ואפותיקי מלה מורכבת פה תקנה
רל שאמר לבעל חובו אהיה לא תבכה ממנו כבעל לשם אלא מזה לבד
ואין לך שום דבר בכל מה שברשותי אלא בזה לפיכך בשמת הוא או
כאמר אבד ממנו ואם שחררו חיי' הדין גודך המשפט שיאבד הממון
ולא יהיה חייב העבד שום דבר לפי שהעק' בידנו חמץ הקדוש ושחררו
משקיעין מדי' שעבוד אבל מפני תקון העולם שמה ימצאו בעל ח
חובו ויאמר לו עברי אתה כופין את רבו שני שיש לו החוב שיאמר
אותו כמו ששחרר אותו הראשון ובתב' שטר עליו בשויו לא כמה שיש
לו עליו מן החוב אם היה החוב יותר מדמיו . וזה ענין מה שאמר כ
כותב שטר על דמיו . ורבן שמעון בן גמליאל אומר שהמשחרר הוא
שיכתוב החוב עליו לפי שהוא הזיק שעבודו של חבירו ויהיה שי' דבריו
אין בתבין שטר אלא על המשחרר לפי שהוא גרם לאבדו הממון וא
נאחר שהעקר אצלנו דייכין דינא גרמי יהיה כזה המאמר ה
האחרון הלכה כרשב'

ה המוציא את אשתו משום
שם רע לא יחזיר משום נדר לא יחזיר ר' יהודה אומר
כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר ושלא ידעו בו רבים י
יחזיר ר' מאיר אומר כל נדר שהוא צריך
חקירת חכם לא יחזיר ושאינו צריך חקירת חכם
יחזיר . אמר ר' אעור לא אפרו אלא מפני זה אמר ר' יוסי
בר' יהודה מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו קונם ש
שאינני מגרשך ונירשה והתירו לו חכמים שיחזירנה מ
מפני תקון העולם

מי שגרש את אשתו מטעם חסדא שחוסר אותה
בדבר עבירה או מטעם שהיא נודרת הרבה אינו מותר לר' שיחזירנה
אלא כאמר לו מיד שרונה לברשה מפני אחר מאלו הטעמים הני יודע
שאתה מזה הטעם מגרש אותה וידע שאתה לא תחזירנה לעולם ולא
תהיה מותרת לך לעולם אחר אלו הגרשין עד שיבדור כונתו ממ
ממנו ויגרשנה גרושין גמורין לפי שאינו חוששין שאם ישאר לו כה ש
שום תחלת שמה תקנח לאחד ולא יראה לו זה הטעם שנתגרשה עליו
ויאמר הבעל הראשון לו הייתי יודע שהענין היה כן והיה לא תקנה
בכך לא הייתי מגרשה וכמנא הגט בטל ושני בכיה ממורים ולפיכך
אומרים לו הני יודע שהמוציא אשתו משום נדר או משום שם רע ח
אינו מחזיר לעולם . ור' יהודה אומר אמנם זה הדין כשנדרה נדר ש
שידעו בו רבים לא פחות משערה וכשנתגרסם חבל עשירה או יתגר
שהיא פרוכה בגרמים או לא יחזיר . ור' מאיר אומר אם היה הנדר ש
שנדרה היא עבמה צריכה חקירת חכם לא יחזיר לפי שחנא שמה יב
יגרשנה ותנשא לאחר אחר כך ישאל הבעל הראשון לחכם ויאמר לו ש
שזה הנדר יש לו התגר ויאמר אליו ידעתי שיש התירה לא הייתי מגרשה
אלא הייתי מביאה לר' ויתירו לה לפי שר' מאיר סובר חזן גרם מ
מקפיד על כוונת אשתו כבד' וכמנא הגט בטל לפיכך מודיעין לו שלא
יחזיר ור' ליעזר אומ' אין אדם רונה שתתבזה אשתו כבד' והרעת היה
נותן שהנא יחזיר אם היה נריך חקירת חכם לפי שאינו אומ' שמה יחמ'
אם הייתי יודע שיש לנדר התגר חבל בר' כלום הייתי מביא לר' ויתירו
לה לפי שהיא סובר אין אדם רונה שתתבזה אשתו כבד' ואין חסור ע
עליו שיחזיר כשנדרה נדר שצריך חקירת חכם אלא מפני נדר שאינו
נריך חקירת חכם שאפשר לו לומר אחר שנסף לאחר ולא נשמע עליה
שהיא פרוכה בגרמים אליו ידעתי שהיא כן לא הייתי מגרשה לפי שחני
הייתי מפר הנדר שכרוה בעודה אנוי מפני שאינו צריך חקירת חכם
והלכה כתבא קמא שאמר לא יחזיר על אי זה נד' שיהיה הנדר מפני ת
תקון העולם ר' לא יבטל הגט למפני ע' כמו שבארנו . ואחר כך בלל
במשנה מאמר אחר ובאלו אמר ברא' כשנדרה היא אבל נדר הוא י
יחזיר כלומר אם נדר שעל כל פנים יגרש את אשתו ולא תהיה בינו ו
וכיכה בשואין לעולם וגרשה מטעם הנדר אם רצה להתגר נדרו וי
ויחזירה הרי זה מותר . ועל זה הדין הביא רחיה ר' יוסי במעשה כ
צידן ומה שאמר על זה המאמר האחרון מפני תקון העולם רל אין כ
במניעת החזרה תקון העולם ולפיכך יחזיר והוא ענין מה שאמרנו ח
אין בזה מפני תקון העולם והלכה כר' יוסי

ו המוציא את אשתו
משום אילנות ר' יהודה אומר לא יחזיר וחכמים אומרים
יחזיר נשאת לאחר והיה לה בעם והיא תובעת בתובתה
אמר ר' יהודה אומר לה שתקוחדך יפה מרכורך

ה מי שחציו עבר וחציו בן חורין עובד
את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד בדברי בית הלל'
אמר להם בית שמאי תקנתם את רבו ואת עצמו לא ת
תקנתם לישא שפחה אינו יכול בת חורין אינו יכול .
יבטל והלא לא נברא העולם אא לפריה ורביה שנאמר
לא תהו בראה לשבת יצרה אלא מפני תקון העולם כ
כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וכותב שטר על ח
חצי דמיו חורו בית הלל' להורות בדברי בית שמאי .

אם היה עבד
שלשני שנתפין ושחררו אחד מהם חזר חציו עבד וחציו בן חורין וכמו
כן היו לו חלק בעללים ושחררו אחד מהם כופין את השאר וכמו כן
אפילו היה לו ארזן אחד וקבל ממנו קנת דמיו ושחרר קנתו באלו ה
הדמים שקיבל חזר גם כן חציו עבד וחציו בן חורין אבל אם שחררו
רבו חציו בשטר הרי זה אינו כלום לפי שהעקר אצלנו המשחרר חצי
עברו לא קנה לא בתבאי ובתחילת קדושין אבאר איך תתקיי' השחרור
כשטר ואיך תתקיים כסף

כבר בארנו בסו' פרק אחד עשר מכתובו שהאילנות אין לה כתובה
לפיכך כשהנזיאה משום אילנותית תנא בלא כתובה ואם היה לה נדר

ז המוכר את עבדו לגוים או לחוצה לארץ
יצא בן חורין אין פורין את השבוין יתר על דמיהם
מפני תקון העולם אין מכריחין את השבוין מפני תקון
העולם רבן שמעון בן גמליאל אומ' מפני תקנת שבוים
אין לוקחין ספרים תפלין ומוזות מן הגוים יתר על ד
דמיון מפני תקון העולם

הפירות' וכמו כן אם הלנה ראובן לשמעון מאה דברים ואחר
 שנתחיי שמעון בזה החוב לראובן מכרה שמעון ללוי בחמישים דכרין
 על דרך משל עד שהסכימה נחזרה שונה מאה דכרין מנד השבת ח
 אחר כך בא ראובן וטרף מלוי מזה הקרקע בשביל המאה דכרין שיש
 לו אבל שמעון חמשה ושבעים דכרין לפי שהדין אללנו בעל חוב ג
 גובה חצי שבת וחזר לוי על אותן חמשה ושבעים דכרין ותוכבאותם
 לפי שמה שהזניח ממנו חמשה ושבעים דכרין הדין שיגבה מהם כ'
 דכרין משמעון ואפלו ממעבדי והן החמישים שלקח בהם עקר ס
 הק' קע לפי שאם לא ימנע אדם דבר אבל שמעון היו מוניחין מיד ה
 הלוקח שלקח משמעון אחר שלקחו דל אחר שלקח לוי וכמו כן הדין א
 אללנו שיגבה החמשה ויפגרים גם כן' אבל מנכסים בני חורין ואם
 לא נמצא אללנו כלום יפאר על שמעון כאשר החובות כולם וזהו ענין
 לשבח קרקענות' ואמרנו למזון האשה והבנות מכואר וכבר כתבאר
 בכתובות וזה כולו מפי תקון העולם' שחין מוניחין מיד הלוקח א
 לא בזכות מחיי' מפגרים חוק בחי' וכמו כן אם אמר בעל המניחה
 שכאבר ממנו יותר מזה לא יפגע מי פמנה שלא מנח הלל זה לפי
 שאם היו דנין בכך כל מי שימנע מניחה יכחכה ולא יאספה ולא
 יחזירנה לחברו או יקחנה לעבדו

ד יתומים שסמכו אצל בעל הבית או שמנה להם אביהם אפטרופוס הייב לעשר פירותיהן אפטרופוס שמינהו אבי היתומים ישבע שמינהו בית דין לא ישבע' אבא שאול אומר הלוף הדרברים' המטבא והמרמע והמנסך שזנג פטור מויד חייב' הבהנעם שפגלו במקדש מוידין חייבין

אבא שאול אומר שכני אדם כולם משתל'ן שימנו אותם בית דין כדי שיתפרסם נא
 כאמנותם אלל בני אדם ואלו אתה מחייב אותם שבועה לא היו כמ
 כמביעין מצי כך אבל האפטרופוס שמינהו אבי יתומים אם אתה מ
 מחייב אותה שבועה דל שמשבי' יצו אותה היתומים בטענת שמה ל
 לעולם אין מקבלין אפי' יורופנות ופיסידו היתומי ולכך בטלו ממנו
 השבועה מפני תקון העולם ומה שאמר המנסך אפטר זה על אחד
 משני דרכים אחד מהם שיערב יין נסך בין של חבירו שהכל אסור
 כמו שיתבאר בעז' בפרק האחרון נהדרך השני שינסכהו לעז' ויער ש
 שהיין אסור בזה הניסוך כשיהיה מויד בזוק ולא ידע שהוא חייב ס
 סקילה כשמנסך אותו לעז' לפי שאם היה יודע גם כן שהוא חייב סק
 סקילה לא היה חייב תשלומין לפי ששקר אללנו אין אדם מת ומשלם
 כמו שכארנו ב' דק עלי' מסתובות וכהנים שפגלו במקדש הוא ש
 סיפסיד הכהן הכונה בשעה שמתעסק בשיחית הקרבן או זריקת ד
 דמו או הדומה להם ויחשב בו שיאכל ממנו או שיקרב אותו חוץ ל
 למנו וזה הזבח נפסד על העבלי'ם ויתבארנו חלן העבלי'ם בפרק שני
 ממשכת זכחים ונהדין היה מחייב שיהיו אלל כולם פטורין בין בשוגג
 בין במזיד לפי שהזק שאינו ניכר לאו שמה הזק ואמנם אמרנו מויד
 חייב כדי שלא יחא כל אחד הולך ומטמא טהרותיו של חבירו' ויהלכה
 כאבא שאול' ומן המכואר באמרנו ככאן חייבין דונה לומר חייבין
 בתשלום מה שפגלו

ה העיד ר' יוחנן כן גודרה על ההרשת שהשיאה אביה שהיא יוצאה בגט' ועל קטנה בת ישראל שנשאת לכהן שהיא אוכלת בתרומה ואם מתה בעלה יורשה ועל המריש הגוול שבנאו כבירה שיתן את דמיו ועל החטאת הגוולה שלא נודעה לרבים שהיא מכפרת מפני תקון המזבח

מריש קורה ועל זה הדין תעשה הקס בכל דבר גוול כשעשה בו הגולן מעשה שאי אפשר ל
 להסירו אלל בהפסד מרובה הרי הוא נותן דמי זה הדבר שגול ב
 כלבו ואמנה נעשה זה מפני תקנת השביט' כדי שלא תקסא דרך ה
 התעובה על בעלי העבירה' וחלן העריות כולם הלכה

הרי זה אצל מילתא למטרע שהיא אינה אילנותית ואם תהוו על
 בעלה הרחשון לתבוע בתוכה אונ' לה שתיקנה יפח לך מרבירך
 לפי שהיא יחמר חלן ידעתי' שהיה תלר לא הייתי מדרשה וכמנח' הגא
 בטל ובכיה ממזרים' ומה שאמר בכאן נחבמי' אומר יחזיר טבר
 בארנו בתלמוד ואמרנו מאן חבמי' ר' מאיר שמעדיך תנאי כפול כמו
 שיתבאר אחר כן לביסך כל זמן שלא יחמר לה הריכי מברשיך מפני ר
 שאת אילנותית ואלל לא היית אילנותית לא הייתי מברשך לא חיישין
 לקלקלה' והלכה כר' יהודה'

ט המוכר את עצמו ואת בניו לגוים אין פודין אותו אכל פודין את הבעם לאחר מיתת אביהם המוכר שדהו לנכרי' והור ולקחה ממנו ישראל הלוקח מביא בביב ריה מפני תקון העולם'

וכתבאי שימכור את עצמו שלמה פעמים ולא לא יפיה בשעם שליטת לא אם כן חוששין עליו שמה יה
 יהרב' וטבר בהרנו במקומות מסדר זרעים שהעקר אללנו אין קניין
 לבני כארץ ישראל להפיק מן המעשרות לפיכך לקח מן הגוי' יביח מן
 התורה וכשאלו חבמי' שהיו מתיקדין בלקיחתה מן הגוים התקינו
 שהלוקח מן הגוי יביא ככורים כדי שיתבאר לו שירדה מקדושתה ולא
 יתחנן לקנות מהם וכשאלו גם כן שזה גורם שתשאר ביד הגוים ושם
 והשתקע בידם התקינו שהלוקח מהם יביא כדי שידע אין קניין לבני
 כארץ ישראל קניין במור ולכך' שיהל כפדיית זה הקרקע מידו לפי ש
 שהנח שומר כקדושתה ובמתנות ידועות'

פרק חמישי חמקין שמין להם בערית ובעלי חוב בבינונת וכתובת אשה בובורית ר' מאיר אומר אף בכותב אשה בבינונת

עדיית מעולה טכקרקעות והמיטב טכהס' וזבורית הפחות והרע טכהס ורחמבא אומר מיטב
 שדהו ומיטב כרמו ושלם וכפל המזלוקת בזאת הטובה למי הוא חונד
 אם על הניזוק יין על המזיק ואפילו למאן דהמר מיטב שרשו של ניזוק
 מפי' הקון העולם יקח הכון שצור כוקו במעולתו מה שמנח אלל ה
 המזיק כדי שלא תירצה הכון והתגבורת בין דיני אדם ודין בעל חוב
 מן התורה שיגבה מן הזבורית לפי שאמר בחון תעמוד והאיש א
 אשר אתה נוטה בו' ואין אדם מוניח מביטו לרובנו אלל הפחות
 ממה שמנח אללנו ופחות טכ' תועלת אבל אמרנו בבינונות כדי שלא
 תבעול דלת בפני לווין והעמנו באשה בובורית על יקר כל בעל
 חוב נפי שאין לנו לומר שמה אם אמרים לה שהגבה כתובתה מן ה
 הזבורית לא תנשא לפי שהיא חסדה כשישואץ יתיר מהאיש הכושא
 לתתואץ שם בעלת דלת ואין הלכה כר' מאיר

ב אין נפרעין מנכסים משועבדין מקום שיש נכסים בצ' חורין אפי' הן זבורית אין נפרעין מנכסים יתומים אלא מן הזבורית
 כגון שהזיק ראובן לשמעון ונתחייב ואחר כך מכר ראובן ערית שלו וכשאר לו ז
 זבורית יקח שמעון שצור הכות מן הזבורית המנוייה אללנו ואינו יכול
 לומר זכוני בערית וכבר מפרת אותה אחר שהיה לו כה זכות ולכך
 אונאיחה מיד הלוקח לפי שאין עושין כן אלל כשלא מנח אלל ראובן
 כלום שיוכל לגבות ממנו'

ג אין מוציאין לאכילת הפירות ולישבח קרקעות ולמזון האשה והבנות מנכסים משועבדים מפני תקון העולם' המוצא מציאה לא ישבע מפני תקון העולם

כשגול ראובן קרקע משמעון והיתה מלאה פירות ואכל ראובן הפירות והפסיד הקרקע כגון שחפרה והפילה כ
 כשיבא שמעון לגבות מראובן הפירות שאכל ומה שהפסיד הקרקע
 הרי הוא גובה מה שהפסיד הקרקע מנכסי ראובן ואפי' ממשעבדי
 גובה את הפירות מנכסים בני חורין וזהו ענין שאמר לאכילת ס

יותר חכמים מקצתם או תחזור הקדמת היחס ובהן קודם ואחריו לר' ואחריו ישראל ויבא לך זה הלשון ב פ ק אחריו מהו יתר' ואחריו ב בזמן שכלם שנין' אבל אם היה ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ ממזר תלמיד חכם קודם בכל ענין מכאור בתלמוד שאחר מן החכמי קרא ראשון בשבת כשפר תורה ויבמי נרבים גדולים מכהני' ארץ ישראל היו מנוין עם' ולפי שהיה יותר חכם מהם וכך אמרו רב קרא בכהני' רל קרא ראשון כמו הכהן לפי שהיה יותר חכם מן הכהני' המנוין עם וזה היו מחלוקת בן' ומן העקדי' גם כן שהכהן כשהוא ראוי שיקרא ראשון אם התייר לישאל שהוא כמותו או פחות ממנו שי שיעלה ויקרא הראשון בידו אבל אנו אומרים זה מפי דרכו שלום לפי שיתחדש מזה מחלוקת שמהלך אחר מפינו וזה התייר לזה שיעל ה ראשון ולא התייר ל' אחר שהדבר בו לכך אנו אומרים שיקרא הוא עצמו לא שיתיר לזולתו ולזאת הכונה רמז בזאת ההלכה בהגמר כהן קורא ראשון וכן באר התלמוד' ואם היה המכהן שהיו מביחין העירוב כפי' מכותי' החזר אחר שלא יעשה לעולם חלח בזה הבית שהיו נותנין בו בתחילה להניח אותו לפי שיש להם בזה הנאה שהבית שמביחין ב בו את העירוב אינו צריך ליתן את השפת קמחי' שהיה עם' ומה שהח' ג בזל גמור רל בזל מדרבנן גמור' וההפך שיש באמרנו בזל מפי ד רכי' שלום' ובאמרנו בזל גמור הוא שהבזל גמור יבא בדייקין וינסוף חומש ועש' שהוא מדרבנן לפי סברתו ובזל מדרבי שלום אף בו שום דבר מכל זה' ואין ההלכה כר' יוסי

משאלת אשה לחכירתה

החשודה על השביעית נפה ובכרה ורהים ותנור אבל לא תכור ולא תטהן עמה אשת חבר' משאלת לאשת עם הארץ נפה ובכרה ובוררת וטחנת ומרקדת עמה אבל משתטיל למיכלא תגע אצלה שאין מזוויקין ידי עוברי עכירה ועל כולן לא אמרו אלא מפני דרכי שלום ו מחזיקין ידי גוים בשביעית אבל לא ידי ישראל ושוואין בשלומן מפני דרכי שלום

כבר נדרס לנו פי זאת ההלכה אותה באות בשוף פרק חמישי משביעית אבל חזי אוביר גם כן פירושה ככחן מותר לה לתת מה שצד לחכירתה החשודה על השביעית לפי שהם כלים שאינן מיוחדין לעבדיה שאנו יכולין לומר אשכר שאלה הנפה לתקן בו חו להכין בו הדבר' והדברים לטחון בהם הסממנין' והתנור להלכין בו המטוה' לפיכך אם פירשה ו ואמרה לה תני לי הנפה להכין בו הקמח או תנור לחשתו בו חניה מ משאלת לה' ומה שאמר אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ וכו' אין בזה הענין שום דבר משביעית אמנם הוא מותר לעולם לפי שהעקר אצלנו רוב עמי הארץ מעשרין הן לפיכך בוררת וטחנת ומרקדת ע עמה' ומה שאמר משתטיל למים לא תגע אצלה הוא דבר מעבין ה הטומאה והטהרה' וזה שיש הארץ אשתו וכיון בחזקת טומאה כמו שיתבאר במקומות במסכת טהרות והעקר אצלנו גם כן שהאוכלין אינן מקבלין טומאה אלא אחר הכשר באחד משבעה משקין כמו ש שכתב אחר במסכת מבשרין ולאילו העקרים כולם מחיבת להפריש מ ממנה משתטיל מים על הקמח שאז יקבל טומא' ויהיה עובר עבירה שמומאה התרומה ואפילו על העקר האחרון שהוא מותר לגרוס ט טומאה לחולין שבארץ ישראל לפי שזאת העיסה חייב תרומה והיא הקדש ודע זה' אחר אמר שכל מה שזכרנו מהתיר השאילה ואפילו על דרך הספק ומענט הסיוע אמנם הוא מפי דרכי שלום' ומחזיקין ידי גוים בשביעית כדבור כלבד בגון שידאה אותו עובר אדמה ש שיכול לומר לני יהי אלהים בעורך או יליח מעשך וכל כיוצא בזה ו שאלין בשלומן של גוים ואפילו בינם אידם

לא היה סקריקון ביהודה בהרוגי המלחמה מהרוגי המלחמה ואילך יש בו סקריקון כיצד לקח מן הסקריקון וחזר ולקח מבעל הבית מקחו בטל מבעל הבית וחזר ולקח מן האשה מקחו קיים מן האשה וחזר ולקח מן האיש מקחו קיים מן האיש וחזר ולקחו מן האשה מקחו בטל' וזו משנה ראשונה ובית דין של אחריה אמרו הלוקח מן הסקריקון נותן לבעלים רביע אימתי ב בזמן שאין בידם ליקח אבל יש בידם ליקח הם קודמין לכל אדם ר' הושיב בית דין ונמנו שאם שהת לפע כי סקריקון שעם עשר חדש כל הקודם ולוקח נותן ל לבעלים רביע

סקריקון אלם ואכס לוקח השדות מיד בעליהן בלא דמים כדי שלא יהרסו וכתחלה זה סחידות משעת הרוגי המ המלחמה והיה זה הזמן ידוע אלם באותה שעה' ובעל הבית הוא בעל הקרקע הראשון כשנמלה ממנו הגוי הסקריקון וכבר בארנו ב בסוף פרק עשירי מכתובות שקנין האשה והנדרתה כמה שמכר ב בעלה אינו מועיל לפי שהיא יכולה לומר כחת דוח עשיתי לבעלי ויכולה להוציא מיד הלוקח כשתגבה הכתובה' ומה שאמר נותן לבע לבעלים רביע בען שלקח מהסקריקון שדה בשלמי' דכרין הוא נותן ובע' הכי' עשירה לדיכרין לפי שאנו אומרי' דמי הקרקע ארבע' דיכרין ויותר והדוב שהסקריקון ענשה מומה זול אעפי' שהיתה אכלו בלא דמים הוא זה העשור וכו' ענין מה שאמרנו רביע בקרקע שהוא ט טלם במיעות ואין ספק כמה שאמר ר' שהיה המעשה כשהיה עם ס סקריקון'

חרש רימו ונרמו בן בתירא אומר קופץ ונקפץ במטלטלין הפעוטות מקחן וממכרן ממכר במטלטלין

רמיה רל' אז זה שירמזו' וכן בתירא אומר שמקחו וממכרו במטלטלין אינו כלום עד שיקבל הדבר ויהיה ברשותו ו יתן גם כן למי שהוא מוכר ולא תפסיק לו הרמיה כלבד' והעשנות הכי' ים קמחי' מכן שש וכן שבעה הם להם חריפות או מכן שמנה וכן תשע וכן עשר לפי שיעור חריפותם וזה הענין תלמי' בדין' ואין הנכה ככן בתירה'

ואלו דברים אמרו מפני דרכי שלום' כהן קורא ראשון אחריו לוי ואחריו ישראל מפני דרכי שלום' מערבין בבית ישן מפני דרכי שלום' מציאת חרש שוטה וקטן יש כהן גול מפני דרכי שלום' ר' יוסי אומר גול גמור' מצודות חיה ועופות ודגים יש בהן ג גול מפני דרכי שלום' ר' יוסי אומר גול גמור העצ המנקה בראש הזית מה שתחתיו גול' ר' יוסי אומר גול גמור אין ממחין ביד עני גוים בלקס שכחה ופאה מפני דרכי שלום

דע שזה הדבר המפורסם בכל המקומות שהיה כהן קורא בבית הכנסת ראשון בין שהיה תלמיד חכם או עם הארץ בין שהיה עם מצוי מי שהיה יודע יותר ממנו או לא יהיה הכה הוא דבר שאין לו שורש בתורה כלל ולא נזכר זה בתלמוד ולא היה זאת הכונה הנדרמת ליה בזאת ההלכה ואנו נפלא הפלא ופלא מערי אדם שנוהגים בזה המנהג אחר היותם בריאים מחולאי המכהגות ו מדרגת האחרונים ושאלוהם' ואין אצלם אלא עבדים כאותם ללשון התלמוד ואינו יודע מאי זה מקום בא זה ההפסד' ואמנם בורת ה קעבין לפי מה שכל לנו בקבלה כמו שאבד גזה שהכהן קודם ללוי ו ולישראל לפי שאמר וקדשתו כי את לחם אלהיך עב' וכל בקבלה בכל דבר שצדקו לפתוח ראשון ולכרך ראשון' וליטול מנה יפה ראשון וזה טעם בשאין עם חכם גדול ממנו בגון שהיה עם כהן ולוי ישראלים ויהיו כולם במדרגה אחת בחכמה ולא יהיו קתם

פרק ששי

פרנסה עשו לה בעמדם עשו לה כראוי לא אמר כלום
כראשונה היו או היוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי
הרי אלו יכתבו ויהנו חזרו לומר אף המפרש והיוצא ב
בשיירה ר' שמעון השזורי אומר אף הבסוכן

היוצא בקולר מי
סינא מבית הסוקר לידן מאת המלך ומפרש המפרש בים' ויוצא
בשיירה היוצא בדרך ללכת במדבר עם השירה ורי מאלו באמרם
כתבו בלבד נאעשו שלא אמרו ותנו לפי שהענין מחייב שהוא גם
כן רנה שיתנו לה גט ושיגרשנה מרשותו והלכה כר' שמעון השזורי

מי שהיה מושלך לבור ואמר כל השומע קולי יכתוב ג
גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו כריא שאמר כתבו גט
לאשתי רצה לשהק בה מעשה בבריא שאמר כתבו גט
לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת אמר רבן שמעון כן
גמליא אם מעצמו נפל הרי זה גט ואם דהפו הרוח אינו

גט
רנה למחך בה כשלא היה עם ענין מורה על כונתו כמו סמיפר בזה
המעשה והלכה כרשב

אמר לשמע תנו גט לאשתי או אמר לשלשה
כתבו גט ותנו לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו אמר
לשלשה תנו גט לאשתי יאמרו לאחרים ויכתבו מפני ש
שעשאן בית דין ורבי ר' מאיר וזו הלכה שלא חנניה
איש אונו מבית האסורין מקובל אע באומר לשלשה ת
תנו גט לאשתי ויאמרו לאחרים ויכתבו מפני שעשאן ב
בית דין אמר ר' יוסי נמנו לשליח אף אנו מקובל ים
שאפילו אמר לבית דין הגדול שכירושלם תנו גט ל
לאשתי שילמדו ויכתבו ויתנו לה אמר לעשרה כתבו
גט לאשתי אחד כותב ושנים חותמין כולכם כותבו אהר
כותב וכולם חותמין לפיכך אם מת אחד מהם הגט בטל

אינו מן הכמנע ש"כ הגדול לא יהיו בקיאים בכתובה לפי שהתבאי ב
ב"ד שיהיו חכמים לא שיהיו סופרים ויאמרו אחד כותב וכולן חותמין
לפי שהתנה בזה ונריך למגרש שיאמר כמו סדרו שהוא כשאמר
לרבים כתבו יבאר ויאמר כל אחד מכם בפני עצמו ואם אמר לרבים
חתגמו יבאר ויאמר כל שנים מכם אי זה שנים מכם שהיו ואם אמר
לרבים הוליו גט לאשתי יבאר ויאמר אחד מכם אי זה שיהיה והוא
ענין מה שאמרו כתובו כל חד מכתבו חתגמו כל תרי מכתבו חתגמו
כל חד מכתבו וכל זמן שלא יבאר כולם חותמין כמו שזכר אמרם ש
שנים משום עדים והשאר משום תבאי ולכך אין לנו קשרין בשאר ה
היותן פסולין או קדוין או סתמא עדינותן זמן מרובה לפי שהם ת
תבאי לא עדים ומזה הטעם אנו אומרים שעדי הגט אין חותמין חלל
זה בפני זה שאנו חוששין שיאמר כולכם יעידו מקצתם ותחשוב ה
האשה שהוא גט כשר אחר שיש בו שני עדים ומתבאי שיעדו כולם כ
כמו שזכר והלכה כר' יוסי

פרק שביעי מי שאחוז קודדייקום ואמ' כתבו גט
לאשתי לא אמר כלום אמר כתבו
גט לאשתי ואחוז קודדייקום חזרו ואמר אל תכתבו אין
דבריו האחרונים כלום גשתתק אמרו לו וכתוב גט
לאשתך והר כין בראשו כודקין אותו שלשה פעמים
אם אמר על לאו ועל הין הין הין הרי אלו יכתבו ו תנו

האומר התקבל גם זה לאשתי או הולך גם זה לאשתי א
אם רצה להחזיר יחזיר האשה שאמרה התקבל לי ג
גיטי אם רצה להחזיר לא יחזיר לפיכך אם אמר הבעל
אי אפשי שתקבל לה אלא הא לך ותן לה אם רצה ל
להחזיר יחזיר רבן שמעון כן גמליא אומר אף האומרת
טול לי גיטי אם רצה לא יחזיר

כבר נקדם לנו בפרק השני שטליח קבלה
פשהביע הגט לידו הרי הוא כאלו הביע לידה לפי שהוא מורסה והלכה
כרבן שמעון כן גמליאל שאמר טול לי לשון קבלה הוא

האשה שאמרה התקבל לי גיטי צריכה שני כתי עדים
שנים שיאמרו בפניו אמרה ושנים שיאמרו בפניו קבל
וקרע אפילו הן הראשונים והן האחרונים או אחד מן ה
הראשונים ואחד מן האחרונים ואחד מצטרף עמהם
נערה המאורסה היא ואביה מקבלין גיטה אמר ר'
יהודה אין שתי ידיים זכות באחת אא אביה מקבל גיטה
בליכר וכל שאינה יכולה לשמוד גיטה אינה צריכה ל
להתגרש

וקרע אינו מתבאי שיקרע על כל פנים ואמנם
דונה לומר שאם קרעו שיעידו על כך וכערה המאורסה כבר בארנו
משפחה בפרק עשירי מכדריס ומה שאמר היא ואביה דונה לומר או
היא או אביה ומי שהיא יכולה לשמוד גיטה הרי היא גם כן תקבל
גיטה אחר מיתה אביה והיותה יכולה לשמוד גיטה היא שתהיה מ
מכתמת כן גיטה לרבר' אחר ואין הלכה כר' יהודה

קטנה שאמרה
התקבל לי גיטי אינו גט עד שיוגיע גט לידה לפיכך אם
רצה להחזיר יחזיר שאין הקסן עושה שליח אבל אם
אמר לו אביה צא וקבל לבתי גיטה אם רצה להחזיר ל
לא יחזיר

האומר תן גט זה לאשתי במקום פלוט ונתנו
לה במקום אחר פסול הרי היא במקום פלוט ונתנו
לה במקום אחר כשר

האשה שאמרה התקבל לי גיטי במקום פלוט
וקבלו לה במקום אחר פסול ר' אליעזר מבשיר הבא
לי גיטי במקום פלוט והביאו לה במקום אחר כשר

אין הלכה כר' אליעזר מטעם שהיא לא נעשתה אותו שליח אלא לקבל
לה גיטה במקום פלוט וכל זמן שעבר כתבול הסליחות וכבר
נתבאר לך הכונה שאם היה דעת הבעל להתנות שיתן לה הגט במקו'
פלוט ולא קיים התנאי בכל הגט ואם אמר הרי היא במקום פלוט
אמנם רנה להודיע באי זה מקום היא בלבד לא לימד מקום ולא
במקום אחר לפיכך בכל מקום שכתבו לה כשר

הבא לי גיטי
אוכלת בתרומה עד שיוגיע גט לידה התקבל לי גיטי
אסורה מלאכול בתרומה מיד הבא לי גיטי למקום פ
פלוט אוכלת בתרומה עד שיוגיע גט לאותו מקום ר'
אליעזר פוסל מיד

האומר כתבו גט ותנו לאשתי
גרשנה כתבו אגרת ותנו לה הרי אלו יכתבו ויתנו פטרוה

סתכלים בזה הזמן ואין עושין הקש על זה הדין שאמר לה הרי זס
גיטך על מנת שתני לי כגד פלוני או חשן פלוני שכאמר תתן דמיני
או אחר במקומו ששנה יותר ממנו אלף היא מחוייבת לתת אותו ס
הרבר בעצמו ורשב"ה חולק על זה הדין כמו שזכר ואין הלכה כמותנו

הרי זה גיטך על מנת שתשמישי את אבא על מנת
שתעקי את בני במה היא מעקתו שתי שנים ר' יהודה
אומר שמנה עשר חדש מת הבן או שמת האב הרי זה ג
גט על מנת שתשמישי אבא שתי שנים ותעקי את בני ש
שתי שנים מת הבן או שאמר האב אי אפשר שתשמישי
שלא בהקפדה אינו גט רבן שמעון בן גמליא אומר בזה
גט כלל אמר רבן שמעון בן גמליא כל עכבה שאינה מ
מנה הרי זה גט

אמרנו כמה היה מביקתו שתי שנים אינו
לל שהוא מחייב אותה בזה התנאי שתניקתו לפי שהיא על מנת ש
שתניקתו שתניקתו חלבו כל שנים במשך שנים אחד דמי
לפיכך אינה מחייבת שתניקתו אלף יום אחר כלבד וכיון כן לא תשמש
חביו אלף יום אחר אמנם זה היום שתניקתו יהיה בזמן הניקיה וכל
שאל כמה זמן הניקיה שתניקתו זה היום שהוא מחייבה והשמיענו
מחלוקת ר' יהוד' ורבנן וזה זמן הניקיה הוא מכריח את האשה להניק
את בנה ואפי' היתה מגורשת והיא שתי שנים לא אם כן לא היה הולך
מכירה כמו שבארנו בפרק שנים עשר מכתובות ואינו מותר לחלבו
כשנאי המעוברת והמניקה בכל אלו השנים ואפילו כתנה בכה
להניק ומי ששאל מעוברת או מניקה יוניא בביא ואפילו היה כהן ואם
מת כתנאי ולא כחוש שמה ירהבנו לפי שזה החוק מן האשדות לא אם
כן היתה האם יורשת בגון שתהיה בת דודו שזה כחוש ממנה שמת
תהרנגו בשביל הירושה ואין מחייב שתניקתו אלף שנים ולשון
התלמוד מי שמת והניח בן קטן אין מחייבין אותו אלף מי שראוי ל
ליורשו מעשה שהיה ושחאוהו ערב השמש ואין הלכה כר' יהוד' ולא
כרבנן

הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן ער שלשים
יום היה הולך מיהודה לגליל הגיע לאנטיפטרס וחזר
בטל התנאי הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן ער
שלשים יום היה הולך מגליל ליהודה הגיע לצר עתה
וחזר בטל התנאי הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן ער
שלשים יום היה הולך למדינת הים והגיע לעכו וחזר
בטל התנאי הרי זה גיטך כל זמן שאעבור מבגד פנך
שלשים יום היה הולך ובא הולך ובא הואיל ולא ג
נתייחד עמה הרי זה גט

אכתיפטרם מקום בארץ יהודה וכתיב עתני
מקום בארץ הגליל ועבו שכנה לארץ ישראל על המזר וזאת המענה
בבניה על שני תבתין וזה כשהוא אומר לה חס הגיעתי לגליל הרי הוא
גט ואם לא הגיעתי לגליל לא נשתתתי ביהודה שלשים יום הרי הוא גט
ואם לא אינו גט לפיכך כשהגיע למדינת הים וחזר בתוך שלשים י
יום חייבנו גט לפי שחכמינו רמס מארץ יהודה הוא ולא שיהיה שלשים יום
וכמו כן הדין בארץ גליל ומדינת הים ומה שאמר היה הולך וב
וכח"ל בזה שהוא גט בארץ גליל וכן ולא תתגרם כשנספדים לא
ער טלא יהיה מנוי במדינה שלשים יום רבנן

הרי זה
גיטך אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש מת בתוך
שנים עשר חדש אינו גט מעבשיו אם לא באתי מכאן
ער שנים עשר חדש ומת בתוך שנים עשר חדש הרי זה
גט
אבל אינה מותרת לאחרים לא בחליצה עד שישלמו שנים עשר חדש
אם לא
באתי מכאן ועד שנים עשר חדש כתבו גט ותנו לאשתי

קורדייקוס חולי מתגרם מחלוי חרדי המוח ומתבלבל
הדעת משבי כך הוא מין ממיני חולי הנפול ואמרנו אין דבריו
האחרונים כלום לל שאין לנו דרכין לשאול אותו שנה שניה אחר ש
אינו מחלוי אס עומד על דבריו מן לא ואמנם לא יכ"ב הגט עד ש
שיקל מעליו חלוי זה והרכין בראשו לל שירמוז בראשו רמזה תורה
תאוכה שכוונה לשאלה ויפליגה בכל נדדי הסיון ככל מה שאפשר
ב

אמרנו לו נכתוב גט לאשתך אמר להם כתובו ואמרנו ל
לסופר וכתב ולעדים וחתמו אעפי' שכתבוהו וחתמוהו
ונתנוהו לו וחזר ונתנו לה הרי הגט בטל ער שאמר ל
לסופר כתוב ולעדים חתמו

אמרנו לו אינו לל למי שאחזו קורדייקוס
אלף לאי זה אדם שזדמן וכמו כן אלף אמרנו לו ככתוב גט ו
ואמר להם נתנו לה הגט בטל ער שאמר הוא בעצמו כתבו וחתמו
ותבננה

ג זה גיטך אם מתי זה גיטך אם מתי מחולי זה זה גיטך
לאחר מיתתי לא אמר כלום מהיום אם מתי מעבשיו
אם מתי הרי זה גט מהיום לאחר מיתתי אינו גט ואם מתי
חולצת ולא מתייבמת

שעור זאת המשנה לפי מה שאמר בריא
שאמר לאשתו זה גיטך אם מתי מחולי זה לא אמר כלום לפי שהעקר
אכלנו אין גט לאחר מיתה ומה שאמר אם מתי משמעית לאחר מ
מיתה אלא אם באר ואמר מעבשיו או מהיום אבל אם אמר מהיום
ולאחר מיתה הוא ספק אם על מה שאמר מהיום היה דעתו והוא גט
כשר או חזר בו או על מה שאמר לאחר מיתה היה דעתו והוא גט
פסול כמו שאמרנו אין גט לאחר מיתה לפיכך חולצת ולא מתייבמת
לפי מה שכתבאר בפרק שלישי מיבמות וכוונתו שהיו להן קדושין או ג
בידושין בפרק חולצות ולא מתייבמות

זה גיטך מהיום אם מתי
מחולי זה ועמר והלך בשוק וחלה ומת אומדן אותו אם
מתמת חולי הראשון מת הרי זה גט ואם לאו אינו גט לא
תתייחד עמו אלא בפני עדים אפילו עכר ואפילו שפחה
חוצ משפחה מפני שלכה גם על שפחה מה היא
באותן הימים ר' מאיר אומר באשת איש לכל דבר ר'
יוסי אומר מגודשת ואינה מגורשת

ממה שראוי שתדע שכל הכותן
גט על תבאי או גט זמן אינו מותר לו להתייחד עמה כל אותו הזמן א
אלא שיהיה פרוש ממנה משעת כתיבת הגט וכל זמן שהעידו שני ע
עדים שתייחד עמה הגט בטל וזוהי מגורשת ושאינה מגורשת רבים
מהם שהגו חייב במזונותיה ואינו מצד נדרה ואינו מאמאלה כמו
המגורשת ופסק הסנהדרין באשת שהיא מגורשת לכל דבר וכלבד ש
שימית לפיכך מי שברא עליה בלג הימים כשלתן תלויה אם מתי י
יפיר ואם עמד וכו' הגט הנה כעל אשת איש ואם בא עליה כעגבס
יבא חטאת

ה הרי זה גיטך על מנת שתתנני מאתם זה הרי
זו מגורשת וחתן על מנת שתתני לי מכאן ער שלשים יו
יום נתנה לו בחוך שלשים יום מגורשת ואם לאו אינה
מגורשת אמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה בצידן
באחד שאמר לאשתו הרי זה גיטך על מנת שתתני לי א
אסלתו ואברה אסלתו אמרו חכמי תתן לו את רמיה

ותתן לל שנתגרסה מעבשיו אבל היה מחוייבת שתתן מה שהתנית
עליה לפיכך אם נקדע הגט או נאכר קודם שהתקיים תבאה ואחר כ
כך קיימת אינה נרסכה גט אחר מה שאמר מכאן ער שלשים יום אינו
לל שהיה התנן כשישלמו שלשים יום על כל פנים אמנם הסנהדרין

בגט ישן וכית הלל אוסרין אי וחו גט ישן כל שנתיהוד
עמה אחר שכתבו לה

ה כתב לשם מלכות שאינה הונת לשם
מלכות יון לשם מלכות מדי לכנין הבית
לחרבן הכית היה במורח וכתב במערכ במערכ וכ
וכתב במורח תצא מזה וכוזה וצריכה גט מזה וכוזה אין
לה כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בליות על זה ועל
זה ואם נטלה מזה ומזה תחזיר והולך ממור מזה ומזה
לא זה וזה מטמאין לה לא זה וזה זכין לא במציאתה
ולא במעשה ידיה ולא בהפר נדריה היתה בת י
ישראל נפסלה מן הכהונה בת לוי מן המעשר בת כהן
מן חתומה אין יורשיו של זה יורשיו של זה יורשין ב
כתובה מזה ואחיו של זה ואחיו של זה הולצין ולא מ
מיכמין שנה שמו ושמה שם עירו ושם עירה תצא מזה
ומזה וכל הדברים האלו בה

גיטת קודם לכנה וכה אין חוששין לכך וגיטת ישן
הוא שיכתוב לה הגט נאחר כך החזירה ונשא הגט חללו ונאחר זמן
כתבת הגט נאחר שהחזירה גיטתה פעם שניה וכתב לה זה הגט כ
ביעמו וענין מלכות שאינה הונת שלא יהיה לזה המלך דין כזה ה
המקום שכתב בה הגט ומשום שלום מלכות תקנו הזמני בגטין כ
פולח למלך מוחת המלכה ולכך פכל בפכתב הזמן למדי ויין שכתב
כתב טלה וכחברה חו נחרבן הכית חו לכיכנו שאינו מלכות ומה
שאמר הולך ממור הוא דעת ר מאיר שאומר כל המטנה ממטבע ש
שטבעת חכמים בגטין הולך ממור ואינה הלכה חלא אם טעה שמו
ושמה ושם עירו ושם עירה כלל היא טיקה הולך ממור ודע מי
שגירס חשתי בגט ישן הרי היא תבטל בנכתמיה

כל העריות
שאמרו צרותיהן מהזרות הלכו הצרות האלו ונשארו ג
נמצאו אלו אילנות תצא מזה ומזה וכל הדרכי האלו בה

זהו דעת ר עקיבא שאומר יש ממור מיבמה כמו שבארנו בספר
דביעי מיבמותו אינה הלכה וחזר ושנה זה הדין חסר להוריבך
שאפילו בכוס חת יבימתו שכתמיה מה מנות היבום תבא נדרתה וכל
הדרכים האלו בה

היבום את יבימתו והלכה צרתה ונשארת
לאחר נמצאת זאת שהיא אילנות תצא מזה ומזה וכל
הדרכים האלו בה

חון מן המזמרת כמו שבארנו
כתב הסופר וטעה ונתן גט
לאיש ושזכר לאשה נתנו זה לזה לאחר זמן הרי הגט י
יוצא מיד האיש והשזכר מיד האשה תצא מזה ומזה ו
וכל הדרכים האלו בה
ט ר אליעזר אומר אם על אתר יצא אינו גט אם
לאחר זמן יצא הרי זה גט שלא כל היבנה מן הראשון ל
לא בר וכותו של שני

דונה לומר כזה המאמר כשטעה
הסופר וכתב לבי מחשבתו שהוא שזכר לאשה שתקנו לבעלה וכמו
כן כותב שזכר לאיש לבי מחשבתו שהוא בגט טעה כגון לא שתנו וכתבו זה
לזה ופ על חת ככתב כג זמן שלא נשחת ולאחר זמן נאחר
שנשחת נפואים שניים ומה שאמר לאחד זכותו של שני דונה לומר
שיאסור אותה עליו ואלו הים יכול בעל הראשון לעשותה כל אחר ו
נאחר יעשהו והלכה כר אליעזר

כתבו בתוך שנים עשר חדש ונתנו בתוך שני עשר חדש
אינו גט כתבו ותנו גט לאשתי אם לא באתי מכאן ועד
שני עשר חדש כתבו בתוך שני עשר חדש ונתנו לה אחר
שנים עשר חדש אינו גט ר יוסף אומר כוה גט כתבו ל
לאחר שנים עשר חדש ונתנו לאחר שנים עשר חדש ו
ומת אם הגט קודם למיתה הרי זה גט ואם מיתה קודם
לגט אינו גט אינו יודע זו היא שאמרו מגורשת ואינה
מגורשת

שמיצ הוורק גט לאשתו והיא בתוך ביתה
או לתוך חצרה הרי זו מגורשת ורק
לה בתוך ביתו או בתוך חצרו אפילו היא עמו במטה
אינה מגורשת בתוך חיקה או לתוך קלתה הרי זו
מגורשת

קלתה כלי מקבנות בו הנשים מה שטונות ואין הכעל
מקשד לא על מקום חיקה ולא על מקום קלתה ולכך מקבנה לה וחק
על שיהיה ברשות הכעל ומה שאמר להך ביתה חו לתוך חצרה
מגורשת על מנת שתהיה עומדת כד ביתה חו כד חזירה

אמר לה בנסי שטר חוב זה או שמצאתו מאחרי קורא ו
והרי הוא גיטה אינו גט עד שיאמר לה הרי זה גיטך
נתן בידה והיא ישיבה נעורה קורא והרי היא גיטה אינו
גט עד שיאמר לה הרי זה גיטך היתה עומדת ברשות ה
הרבים וזרקו לה קרוב לה מגורשת קרוב לו אינה מ
מגורשת מהצה ער מהצה מגורשת ואינה מגורשת

מה שאמר מצאתו מאחרי אינו גט עד שיאמר הרי זה גטך כתבתי
סידמונה שתקבלנו והוא כירי או קשור על גבנו לא שיהיה על גביק
קדקע חמסם אחר שהגיע לידה אינו מועיל שום דבר שיאמר ודע
שכעולם היא גריסה חליפה מדרכין עד שיגיע גט לידה חו לרשותה

ז וכן לענין קדושין וכן לענין החוב אמר לו בעל חובו ז
זרוק לי חובי וזרקו לו קרוב למלוה וזה הלוח קרוב ל
ללוח הלוח חייב מחצה על מחצה שנהן יהלוקו היתה
עומדת בראש הגג וזרקו לה כיון שהגיע לאויר הגג ה
הרי זו מגורשת הוא למעלה והיא למטה וזרק לה כיון
שיצא מרשות הגג ונמחק או גשרף הרי זו מגורשת

נעל מנת שיאמר לו זרוק לי חובי בתורת גטין לשיכך אם הגיט ה
המזון קרוב מן המלכה כפאר הלוח שכבר הביענו המזון כיו הגט
והוא כבר כתפיים ממנו בקבלת המזון כזה הענין אבל אם אמר ל
לזרוק לי חובי ותפגד ולא אמר בתורת גטין וזרקו לו שזכר או כ
כארץ קודם שיגיע ליד המלוה הרי זה פגוד ומה שאמר כיון שהגיע
לאויר הגג לל לפחות משלשה לבגלפי שפחות משלשה כלבור רמי ו
נכאלו כח על פני המקום שהיא עומדת בו ומה שאמר כיון שיכח מ
מרשות הגג רוח לומר ממחית הגג וכנס במחית המקום שהיא
עומדת בו ומה שאמר כשרף כתפוי שלא קדם האש כזה המקום ק
קנים שיכח הגט מידו אבל אם היה האש שם והאליכו על האש הרי
זה אינו גט

ד בית שמאי אומרים פוטר אדם את אשתו

כתב לברש את אשתו וכמלך בית שמאי אומרים פסלה מן חכמה כ
כה אומר ר' אבהו שכתבו לה על תבאי ולא כעשה התבאי לא פסלה מן ה
החכמה

יא המגרש את אשתו ולנה עמה בפונדק בית
שמאי אומרים אינה צריכה ממנו גט שזו בית הלל או
צריכה ממנו גט שזו אימתי בזמן שנחנשה מן הנשואין
זמדין בשנתגרשה מן האירוסין שאינה צריכה ממנו גט
שזו מפני שאין לכו גם בה כגם בגט קרח תצא מזה ומה
וכל הדרכים האלו בה

ואת המענה כגויה כשהעירו עליה עדים
שהיא כתייחדה עמה בית הלל סברי הן הן עדי יחיד הן הן עדי ביאה
ואין אדם בעשה ביאתו כביאת זנות והרי קדשה כביאה ובית שמאי
אומרים עד שיעידו שני עדים שכבשה בפניהם ונרדף שכבאר גט ק
קרח ואז יתבאר לך זה הדין וזה שהם היו כותבין גזין שיכבשו בהם
כזה כגלים והעד חותם בכל כשל מכלי הגט והקדוהו גט מקושר
משני אלן ככבלים וקראו גט קרח הגט שהיו הכפלי מרובין מחשבו
העדים שחתמו בו עד שגשגהר בו כגלים בלא עדים ואמנם טעם זה
שהתקינו גט מקושר יתבאר טעם עשותם כן במקומו בפירוק אחרון מ
מכתבא וזה הגט הנאמר מותר לחתום בו פסול לעדות אחר שחתמו
בו שני עדים כשדים וכבר נתבאר שאדם שרמז לרבים ואמר להם כ
כולכם כתבו גט לאשתי שהדין בזה שיכתוב אחר וכולן חותמין ואז
יהיה גט כשר ונרדין שיחתמו כולם בהכרח ולכך אמר מי שנירש א
אשתו בגט קרח וכשאת כשואין שניים יוציא וכל הדרכים האלו בה שא
שאלנו חוששין שמה זה הגט יש בו הרבה עדים וקשר בלא עד ומשוב
החושש כשיאמר אדם גם כן להרבה בני אדם כולכם כתבו וחתמו ק
קבתם וכחשך מהם עד אחר או יותר שהוא כשר כגון זה הגט קרח שח
שחתמו בו קצת עדין וכשאר מקום לקצת העדי שלא חתמו וזה אמנם
הוא דעת ר' מאיר שנקדם לך רענני ואינה הלכה

יב גט קרח
הכל משלימין עליו כדברי בן גנם ר' עקיבה אומר אין
משלימין עליו אלא הקרובין הראויין להעיד במקום א
אחר אי זהו גט קרח כל שקשריו מרובין מעריו

בן נכס
מתיר לחתום בן עבר ופסול לעדו בעבודות ויגם כל זה שהלכה כבן
נכס אינו מותר לחתום בו אלא עד אחד פסול כלבד והשאר כשדים כ
וכבר באר לך מפני מה יחד אונתו כשם קרח להיות כפלין מרובין מ
מחשבו העדי וכשאר ככל אחד או כגלים הרבה כין עד לעד וכמנא
שהוא קרח

פרק תשיעי המגרש את אשתו ואמר לה הרי
את מותרת לכל אדם אלא לאיש פ
פלוג' ר' אליעזר מתיר וחכמים אוסרין ביצד יעשה יט
יטלנו ממנה ויחזור ויתנו לה ויאמר לה את מותרת לכל
אדם ואם כתבו לתוכו אף על פי שחזר ומחקן פסול

דיע כי מה
שאמר לאיש פלוני כגון שיאמר חזן מאיש פלוני ואין זה קשר כריתות
אבל אם עשה זה תבאי הרי הוא מותר כגון שיכתוב גט כשר כמו
סבירך אחר כן יאמר לה הרי זה גיטך על מכת שלא הנשא לפלוני הרי
זה מותר ואין בו מחלוקת ואינו מותר שיאמר לה על מכת שתנשא לפ
לפלוני לפי שלא יאמרו כשותיקן מחלישין כותבין זה לזה ומה שאמר
יעלכו ממנה ויחזור ויתבנו לה על מכת שיאמר לה זה הדבר אחר כת
כתיבת הגט והוא לא יתנה בו תבאי אבל כל זמן שהתנה תבאי מהת
מהתבאים קודם כתיבת הגט ואפילו שהיה זה התבאי על פה הגט פס
פסול ואין הלכה כר' אליעזר

ב הרי את מותרת לכל אדם אא
לאבי ולאבך לאחי ולאחך לעבד לנכרי ולכל מי שא
שאלו לה עליו קידושין כשר הרי את מותרת לכל אדם
אלא אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט מ
ממורת ונתינה לישראל בת ישראל למסור ולנתין ולכל
מי שיש לה עליו קידושין אפילו בעבירה פסול
ג גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם ה
יהודה אומר ודין דיהוי לך מנאי גט פטורין ספר תירוכין
אגרת שביקין למהך לאתנסבא לכל גבר רתצביין גופו
של גט שחרור הרי את בן הורין הרי את של עצמך

ר' יהודה אומר ר' אבהו שגוף הגט הרי את מותרת לכל אדם נרדף ודין
דהוי לך מנאי וקלבה כר' יהודה ומותר לכתוב הגט כפי זה לשון ש
שיהיה נכחי וזו כתיבה וזה בשני תבאי תנאי כלשון ותבאי כתיבה
ואמנם תנאי כלשון בהזרת אלן העניינים המיוחדים כלשון הגט ומה
אנלינו ואמנם התבאי כתיבה שלא יהיה בו ספק כשנס דבר שינכח
בענין הקריאה אחר מחסרון התיבות או מהפסד נגרת האותיות סמ
המסכמות עליהם אלן זאת האומה

ד שלשה גטין פסולין אם
נשאת הולד כשר כתב בכתב ידו ואין עליו עדים יש ע
עליו עדים ואין בו זמן יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד
הרי אלו שלשה גטין פסולין ואם נשאת הולד כשר
ה ר' אליעזר אומר אף על פי שאין עליו
עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר וגובה מנכסים מ
משועבדים שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני ת
תקון העולם

מה שאמר אין בו אלא עד אחד על מכת שיסיק
כתוב בכתב ידו אבל אם כתב אונתו סופר ויש בו עד אחד תנאי זה
וקולד ממזר אבל כאלו השלשה גטין אם נשאת לה קנא והלכה כר'
אליעזר בגני נשים וזולתן שאומר עדי מסירה כרתי כמו שביארנו
בפירק רביעי מזאת המסכתא

ו שנים ששלחו שני גטין
שוין ונתערבו נותן שניהם לו וושניהם לו לפיכך אבר
אחד מהם הרי השני בטל
ז חמשה שכתבו כלל בתוך הגט
איש פלוני מגרש פלונית ופלוני לפלנית והעדים מלמטן
כולן כשרין וינתן לכל אהת ואחת היה כותב טפוס לכל
אחת ואח' והערי מלמטן את שהעריה נקדאי עמו כשר
יט

פלוז ער כשר איש פלוז בן איש פלוז ולא כתב ער כ
כשר כתב חזקתו וחזקתה כשר כך היו נקיי הדעת ש
שבירושלם כיתבין גמ מעשה ובגוים פסול וביראל כ
כשר ובגוים חובטין אותו ואומרים עשה מה שיראל
אומרים לך

מה שאמר כתב חזקתו ועד כשר לל חזקת סופר ועד
כשר חזקתו וחזקתה כגוי לל כגוי האיש המבדש וכגוי האשה ה
המבדשת ונקיי הדעת הכבדים כדעתם גמ מעשה בישראל לק
לקוח באונס ובהסירה חז חונסין הכעל על הגירושין לפיכך אם ה
היו בית דין הם המבדשין אותה הרי הוא גמ כשר ואם דיני גוים ה
הבדשוהו על הגירושין הרי הוא גמ פסול על כל ד מן הנדדן חכל
אם אונסו על מה שיחייבוהו דיני ישראל כגון שהיתה האשה תובעת
הגירושין או שהגירושין מחוייבין מצד התורם הגט הזה פסול מן ה
הכהונה ואצ"ל שהוא פסול וכמו כן אם הכריחו בית דין של ישראל
על הגט שלא כדן זה הגט פסול ופסול מן הכהונה ואם הכריחוהו
הגוים עד שאמר רובה חני אחד כך נהו בית דין של ישראל על הכ
הכתיבה הרי זה כשר

יא יצא שמה בעיר מקודשת הרי זו מקודשת
מגורשת הרי זו מגורשת ובלבד שלא יהא שם אמתלא
איו היא אמתלא גירש איש פלוז את אשתו על תנאי ו
זרק לז קדושה ספק קרוב לה ספק קרוב לו זו היא אמת
אמתלא בית שמאי אומרים לא יגרש אדם את אשתו אא
אם כן מצא בה ערוה שנאמר כי מצא בה ערות דבר כ
בית הלל אומרים אפילו הקדיחה את תבשילו שנאמר כי
מצא בה ערות דבר ר עקיבה אומר אפילו מצא אורת
נאה הימנה שנאמר והיה אם לא תמצא חן בעינו

מה שאמר
מגורש לל אינו לל שמשנו שיהא קול מאשת איש בירטה בעלה נשיב
כאסור אותה על בעלה מפני שיחא שמה מגורשת אבל הוא חומר ש
שם יבא שמה מקודשת אחר שיבא שמה מגורשת על אותה חשה כע
בעמה שהיא כתירשח מאלה הקדושין הרי זו מגורשת שה יקול וש
ושוכרו עמו לפי שהקול אסיה והקול מתיר אותה חכל אם כתברו ה
הקדושין בעדים וכל שכן אם היתה כשואם לא יתקיימו בגמיה חל
בעדים כמו שכתבאר בזאת המסכתא בית שמאי חומיים לא יגרש ו
וכלו בית שמאי סומכין במלת ערוה ובית הלל על לשון דבר ומה
שחמיר ר עקיבה חונה הלכה שחם מנא כחה ממכה ישאנה ולא יגר
את זאת והיא לא עברה עכירה כלל והיא מוסכמת למירעו והלכה
כבית הלל

סליק מסכת גמין

מסכת סוטה

המקנא לאשתו ר אליעזר אומר מקנא לה על פי
שנים ומשקה על פי אחד ועל פי עצמו
ר יהושע אומר מקנא לה על פי שנים ומשקה על פי שני

פלוז הוא זמן אחד לכל כגון שיכתוב כגוי בשבת
גורם פלוזי לפלוזית ופלוזי לפלוזית ופלוזי לפלוזית ופלוזי לפלוזית
לכל אחד ואחד הוא שיכתוב זמן לכל אחד ואחד והוא שיאמר באחד
כשכתב גורם פלוזי לפלוזית ופלוזי לפלוזית ופלוזי לפלוזית ופלוזי לפלוזית
כשכתב גורם פלוזי לפלוזית ופלוזי לפלוזית ופלוזי לפלוזית ופלוזי לפלוזית
והעדים מלמטן

ח שני גמין שכתבו זה בצד זה ושני עדים עברי
באים מתחת זה לתחת זה ושני עדים יונם באין מתחת
זה לתחת זה את שהעדים הראשונים נקראים עמו כשר
ער אחד עברי ועד אחד יונ ועד אחד יונ ועד אחד עברי
באין מתחת זה לתחת זה שניהן פסולים

ומה שאמר בבאן
עדים יוניס אינו לל יוניס באמונה אבל הם עדי ישראל כשירים ח
חכל הם חתמו בכתיבת היונים ואתה יודע שכתובת היונים אינו כ
כמו כתיבת העברים והעברי שמתחילין בסתיבה מן הימין אל הש
השמאל ואמנם כותבין מהשמאל אל הימין ועל זאת הנוהג היו הג
הבטיח והחתימות שמדבר בהם בזאת ההלכה דע אילו היה כתוב ת
תחת הגט

בכך נכך	בכך נכך	האחד ראובן ותחת האחד
גירש פלוזי	גירש פלוזי	בן אברהם וכמו כן תחת
לפלוזית וכך	לפלוזית וכך	האחד שמעון ותחת הא
ער ישראל	ער ישראל	האחד בן עקיב היו סכ
		סכיה כשירים לבי ש
ראובן בן	אברהם ער	שהיינו אומרים שתחת
שמעון בן	יעקב ער	הוא השכיב כן שני
		עדים עברים והם כן
		אברהם וכן יעקב לבי
		שארם חותב עמו כע
		בעדות ככלשה ע
		ענינים או שיכתוב
		עמו בלבד כגון ש

ואת היא נורת שכי סגור

שיכתוב פלוזי או שיכתוב בן פלוזי ולא יכתוב עמו או שיכתוב ש
עמו והוא פלוזי ער וכשיהיה כתוב לבי זאת הנורה חין ספק ששני הע
העדים על הגט הרחשון חתמו וכמו כן השני עדי יוניס על הרחשון
חתמו ואי אפשר להם שיחתמו הלכא כמו שביירנו ואם העידו על כר
הרחשון הרי הגט האחד בארבעה עדים והשני בלח עדים ולכן אמ
אמרנו שהראשון כשר והוא אותה שהעדים נקראים עמו ומזאת ה
הנורה עבמה יתבאר עד אחד עברי ועד אחד יוני לבי שאנו חומיים
שהעברי הראשון והיוני הבא אחריו
פלוזית לחתום על הגט הראשון וכשאר עד אחד בלבד לגט השני וא
וחשאר לומר גם כן שהשני יוניס עם אחד מהעברים העידו על הש
השני וכשאר הרחשון בעד אחד נלפיכך סכיהם פסולין ומה שחייב זה
שאנו חומיים עמו היוני עם שני העברים חתמו בין שניהם וכ
וכללם על גט ראשון חתמו כמו שכתבאר מן הנורה חו כאמר גם כן
שהעבר השני עם שני היונים חתם שחתימתם אפשר שהם על גט ה
השני ואין נריך לזאת הנורה

שייר מקצת הגט וכתב ברף
השני והעדים מלמטן כשר חתמו העדים בראש הרף כ
בין סן הצד בין מאחריו בגט פשוט פסול הקיף ראשו ש
של זה בצד ראשו של זה והעדי באמצע שניהם פסולי
ראשו של זה בצד כופו של זה והעדים מלמטן את שה
שהעדים נקרעים בסופו כשר

זה כלנו מכואר אינו נריך פירוט
גמשתא עברית ועדיו יוצת יוצת ועדיו
עברית את שהעדים הראשונים נקראים עמו כשר ער
אחד עברי ועד אחד יונ ער אחד יונ ועד אחד עברי כ
כשר כתב הסופר ועד כשר איש פלוז ער כשר בן איש

אנן לך ושכאן לה עדים שהיא טמאה האומרת אינן ש
שותה ושבעלה אינו רוצה להשקותה ושבערה בעלה
כדרך ביצור הוא עושה לה מוליכה לבית דין שבאותו
המקום ומוסרין לו שני תלמידי חכמי שמא יבוא עליה
כדרך ר' יהודה אומר בעלה נאמן עליה

מה שאמר
ושכאן לה עדים שהיא טמאה ר"ל אחר שסתתה מי המרים אבל קודם
סתיתת מי המרי' הרי זה מבוטל ומה שחייב שמי המרי' אינן ממייתין
אותה לפי שמי המרי' אינן ממייתין אלא כשאין עדות בשזכותה בשום
פנים אבל אם יש עדים שזכותה וחילול היו במדינת הים אינן ממ
מייתין אחר שהעדים יגידו מעשיה ותתגרם והוא מה שאמרנו והיא
כטמאה טומאה דליכא שידע בה ר"ל שאין עם מי שיתאמת בזנותה א
אלא היא עצמה מיר ממייתין אותה מי המרים ומה שהצריכו תלמידי
הכמים לפי שהם יודעים שהתראה וימנעוהו שלא להתקרב עמה ול
יהודה אומר אחר שבעלה נאמן כשהיא נדה שהנא אסור כרת לא י
יהיה נאמן על אסור לאו וחכמים אומרים לקבלת האסור מתגבר ע
עליו יצר הרע ואין הלכה כר' יהודה

היו מעלין אותה לבית
דין הגדול שבירושלם ומאיימין עליה כדרך שמאיימין
על עדי נפשות ואמר ליה בתי הרבה יין עושה הרבה יל
ילדות עושה הרבה שבנעם רעים עושים עשי לשמוה
הגדול שנכתב בקרושה שלא ימחה על המים ואומרים
לפניה דברים שאינה כרי לשוכן היא וכל משפחת ב
בית אביה

כתוב בתורה בפרשת סוטה ועשה לה כהן את כל
התורה הזאת ואמר בזמן ממרה על פי התורה לשיכך כמו הזקן מ
ממרה בבית דין הגדול כמו שכתבאר מלשון התורה כפי שכתבאר בס
בסנהדרין כמו כן הסוטה בבית דין הגדול מאיימין ומאיימין עניה
יתבאר חיינם עדי נפשות בפרק הרביעי מסנהדרין וענין שמיכה
כדי לשומען שחי חפשי שיהיו כמאן באנשי ביתה וכמשפחה
בזכרון חלו הדברים שיאמר לה מעשה תמר ויהודה והענין שכל ב
כראובן ומן הדומה לזה ממה שיש במקרא זה כולו לאיים עליה

אם אמרה טמאה אנן שוברת כותבתה ויוצאה ואם אמ'
טהורה אנן מעלין אותה לשער המזרח שעל פתח עקבור
ששם משקין את הסוסות ומטהרין את היולדות ואת ה
המצורעין וכחן אוחו אותה בכבדיה ואם נקרעו נקרעו
ואם נפרמו נפרמו עד שהוא מגלה את לבה וסותר את
שערה ר' יהודה אומר אם היה לכה נאה לא היה מגלתו
ואם היה שערה נאה לא היה סותרו

מה שאמר מעלין אותה
לשער המזרח ר"ל מעלין אותה ומורדין כד שתינגע חולי תורה לפי
שהיא כשערי המזרח לשיכך מי אפשר להעלותה אלא על הדרך שז
שזכרנו ואם היתה כתובתה מנחה קורעין אותה ואם לא היתה מ
מנחה תכתוב שוכר והיא המחילה ונקרעו שנקרעו באורך וכפרמו
שנקרעו מן הנרדין כשאחוז בהן וכותר את שערה שיתיר גדילי שע
שער ראשה ויפרש אותם ור' יהודה אומר שמא תנא נקיה זיחסקו ב
כה פירי בהונס נחכמי מקפדין בכילנה ובגנותה והלכה כחכמים

היתה מכוסה בלבסם מכסה בשחורים
היו עליה בלי זהב קטליות נזמים וטבעות מעבירין ממ
ממנה כדי לנוולה ואחר כך מביא חבל מצרי וקושרו ל
למעלה מרדיה וכל הרוצה לראות בא ורואה חוץ מע
מעבדיה ושפחותיה מפע שלכה גם בהם וכל הנשים ס
מותרות לראותה שנאמר וקושרו כל הנשים וכו'
יט ב

הקניי הוא המניעה מהדברים שהנשים להביא החמד ונרדף
שימנענה וימחה בידה בפני שני עדי ואם נסתתה אחר כך בפני שני
עדים כחסרה עליו עד שיסקנה מי המרים כמו שיתבאר ורע שאדם
חייב לקבאות על אשתו ויקנה לה ולא יפגע בה וכן אמרנו וקבא חת
אשתו חובה ואמרנו אין אדם מקבא חת אשתו אלא אם כן כבסה כו
דוח טהרה וכאסור החשה על בעלה שלשה חלקים החלק הראשון
שיקבא לה בפני שני עדים ואחר כך תסתת בפני שנים כמו שיתבאר
הרי היא חסונה עליו עד שתסתתה מי המרים ותבריא וחז תהיה מו
מוותרת והיום שאין לנו מי המרים אסורה עליו לעולם והוא מה שא
סאמרנו והאירכה ל"ב מי סוטה למי בדיקה ואשר לה חיסורא דעלמא
ותנח בלח כתובה כלל אפק

והחלק השני שיקבא לה בפני שני ואחר כך זנתה בעד אחד עש עדי
סתירה כמו שיתבאר הרי היא אסורה עליו אסור עולם ואין ונשקין א
אותה מי המרים אחר שיש עם עד בטומאה אלא תנא בלח בתובה ו
ורחיה ליה שהעקר חללינו שכל מקום שאמרה תורה עד אמנם הכ
הכונה כו עדות שהיא מנשי עדים כמו עד שקר ה"ב גבי עדים זמ
זוממין ולח התקיים הזמה אלא בפני עדי' כמו שיתבאר במסכת מכות
וזה יסוד שכל מקום שאמרה תורה עד הטובה כו שני עדים ואמר
כאנוה ועד חין בה והיא לא כתפשה ר"ל שאין עליה שני עדים כמו ש'
שאמרנו אלא עד אחד ועם כל זה לא כתפשה ר"ל שזנתה בלח חוכה וכ
וכתפשה הדבר כחסרה עליו ואיכס שותה והוא ענין מה שאמרנו ו
והיא לא כתפשה היא כתפשה אסורה והחלק השלישי שלא נקדם לה
קניי אבל העירו עליה עדים שראו שזנתה הרי היא חסונה ותנא ש
שלא ככתובה אבל אם העירו עליה שני עדים בסתירה ולא נקדם לה
קניי אן שהעיר עליה עד אחד שראה שזנתה חיכה אסור' עליו ולסוס
זנתה אשתו בעד אחד הני דבר שבבערה ואין דבר שבבערה שחות מ
מעשים ואמרנו כן טומאה בעלמא בלח קניי ובלח סתירה מכלן
דלח מהכי עד אחד כאמר באן דבר וכאמר להלן דבר וכו' ר"ל כאמר
כי מצד בה עדות דבר וכאמר על פי שנים עדים יקום דבר וראית קו
הזכות לפי תורתנו כמו שאודיע' והוא שיעידו על כתובת הענין והוא
מה שאמרנו במנחשים עד שיראו מנחשים ואינו צריך שיעידו כמחול
בשעפרת ואמר חלו העתקים כולם והבינם והלכה כר' יהושע

ביצור היא מקנא לה אמר לה בפני שנים אל תדברי עם א
איש פלו' ודברה עמו ערין היא מותרת לביתה ומותרת
לאכול בתרומה נכנסה עמה לבית הסתר ושהתה כדי
טומאה אסורה לביתה ואסורה לאכול בתרומה ואם מת
חולצת ולא מתייבמת

זאת ההלכה ככללת על שני מינין
מהקניי אחד מהם קניי אמיתי והוא שרמזנו עליו בהלכה הנקדמת
והאחר הוא שמנעה מלדבר עם איש פלוני בפני שנים ואחר כך ראה
אותה מדברת עמו בפני שנים קרי זה אינו קניי ואינה אסורה על ב
בעיה ולא תאם בתרומה אם היתה ישראלית חשת כהן וכן כנסתיה
עמו בפני שנים לא תאסר עליו גם כן אחר שלא מכעה אלא מן הד
הרבוד אבל אם אמר לה בפני שנים אל תסתרי עם איש פלוני והו
הקניי הנמור הרמזו אליו ואם ראה אותה אחר כך מדברת עמו לא
תאסר גם כן אבל היא מותרת לביתה ר"ל לכה עליה ואם כבסה עמו
לסתרי בפני שנים ושהתה כדי טומאה ושעור זה מן הזמן כשיעור ל
לנלות בינה של תרעולת באש בינונית וכדי לבמיעה אחר שכלית
ואז תאסר על בעלה ואינו מותר לה לאכול בתרומה עד שתפשה מי
המרים ולשיכך אם מת בעלה קודם שיסקנה חולצת ולא מתייבמת
וזה למה שאמרה התורה באדם שזנא באשתו עדות דבר דומה לזה
הענין ויבאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר ואמרנו לאחר ולא ל
ליכס ולכך לא תתייבם ועשב צריכה חליצה לפי שהיתה צריכה בו מ
מבעלה ולכך אנו מצריכין אותה חליצה ואז תהיה מותרת לשאר בני
אדם

אלו אסורות מלאכול בתרומה האומרת טמאה

פרק שני
 היה מביא מנחתה בכפיפה מצרית
 ונותנה על ידיה כדי ליגיעה כל
 המנחות תחילתן וסופן בכלי שרת
 וזו תחילתה בכפיפה מצרית וסופה בכלי
 שרת כל המנחות טעונות שמן ולבונה וזו אינה טעונה
 לא שמן ולא לבונה כל המנחות באות מן החיטים וזו א
 אינה באה אלא מן השעורים מנחת העומר אעפ"י שהיא
 באה מן השעורים היא היתה באה גרשוו היתה באה
 קמח רבן גמליאל אומר בשם שמעשה מעשה בהמה
 כך קרבנה מאכל בהמה

כדי ליגיעה כדי שתגיע כדי שתזדה ולא
 תשתה מי המרים ור"ל כמה שאמר תחילתן בכלי שרת הרמז
 לכלי שרת כלומר כלים של זהב ושל כסף לפי שכל המנחות אמנם
 באות בכלי זהב וכסף וזו כתובת בכלי שרת ומה שאמר כל
 המנחות טעונות שמן ולבונה ר"ל שזאת המנחה הקדש כל המ
 המנחות בכל אחד מאלו שתי המעשים אבל ר"ל שהיא הקדש המנחות
 בכל עבייכה לפי שמנחת חוטא ואם היא כלל שמן ולבונה הרי היא
 כעשיית מכולת חטים ומנחת העומר אם היא מן השעורים הרי היא
 גרש וטעונה שמן ולבונה וכבר נכלל בה האפשרות כולם

ב היה מביא פיילי שלחרם הדרשה ונותן לתובה
 חצי לוג מים מן הכיור ר' יהודה אומר רביעית בשם ש
 שהוא ממעט בכתב כך ממעט במים נבס להיכל נפנה
 לימינו ומקום היה שם אמה על אמה וסבלה של שיש
 וטבעת היתה קבועה בה וכשהוא מגביהה נטל עפר מ
 מתחתיה ונותן כדי שיראה על פני המים שנאמר מן הע
 העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הכהן ונתן אל ה
 המים

פיילי שלחרם כלי שהוא מחרס ונרדף שיהיה זה הכלי שלא
 ישתנה שני הרבה בארץ הזמן ומה שאמר חרסה שלא כעשה בהם
 מלאכה כלל ואש"ל בדבר מועט כגון כלי חרס שלמנודע שאמר בו
 אל כלי חרס על מים חיים ואמר מה מים חיים שלא כעשה בהם מ
 מלאכה חף כלי שלא כעשה בו מלאכה ואין הלכה כרבי יהודה

ג באלו לכתוב את המגלה מאי זה מקום כותב
 מאם לא שכב איש אותך ואם לא שטית טומאה תחת א
 אישך הנקי ממי המרים המאזרים האלה ואת כי
 שטית תחת אישך וכי נטמאת ויתן איש כך את שכבתו
 מבלעדי אישך ואינו כותב והשביע אותה הכהן את
 האשה בשבועת האלה ואומר הכהן לאשה וכותב יתן
 ה' אותך לאלה ולשבועה בתוך עמך בתת ה' את ירכך
 נופלת ואת בטנך צבה וכאו המים המאזרים האלה במ
 במעיי לצבות בטן ולנפיל ירך ואמרה האשה אמן ואינו
 כותב אמן ר' יוסי אומר לא היה מפסיק ר' יהודה אומר
 כל עצמו אינו כותב אלא יתן ה' אותך לאלה ולשבועה
 בתוך עמך בתת ה' את ירכך נופלת ואת בטנך צבה וכאו
 המים הממזרים האלה במעיד לצבות בטן ולנפיל ירך
 ואינו כותב ואמרה האשה אמן אמן

תבא קמח חומר שהוא כותב אם לא ש
 שכב איש אותך ואם לא שטית טומאה תחת אישך נגז' לפי שאילו
 הפסוקים אעפ"י שאין בהם קללות כאל מקום משמענות קללות כי מ
 מה שאמר אם לא שכב הנקי ואם שכב לא תנקי ועל דרך ההקש הכ
 הכעשה בתורה ואלו הם קוראים אותם קללות הבאות מחמת
 ברכות אבל מה שאמר והשביע הכהן את האשה היא נואה וכלם
 חולקים בה' מה שכתב וכתב את האלות האלה תבא קמח חומר

בארו בתוספת אם הכבדים שחורין היו מיטין אותה מלביטין אותה
 כבדים שחובטין אותה ויעלה על הדשת שמבטין אותה ככבדיה ומ
 ומכחיחין עליה תפשיטין שזה גם כן בגלל המיעוט השתמשותם ודמיונם
 למדנו שאין דרך להכניח לה תבטי' ופי קטליות ענקים והם חרזי
 זהב מכחיסין אותן לחוט וענקים בהם הנזאר כזמים הם תבטי' ו
 הקף טבעות ידוע' וכיוול הוא לפי הלשון הגיעול והגבאי ומה שאמר
 הרונה לראות ר"ל האכסים אבל הכסים מחוייבות בהכרח שיהיו מנ
 מחוייבות שם והוא מה שאמרו כשים חייבות לראותה שחאמ' ונוכרו
 כל הכסים ועבדין לכה גב כהן רב"ל שהיא יס' לה כחת רוח כשהיא
 רואה למי שמרת' ואם אין שם חכל מצרי כאי זה חכל שיהי' מן לפי
 שהכונה בזה כרי' שלא ישמנו כבדיה אחר שנקרעה השפה שלהם
 וכירושלמי פירשו למה חכל מצרי טעשת מעשה מצרים

ז במרה שאדם מודד בה מודדין לו היא קשמה את
 עצמה לעביר המקום ביזולה גלתה את עצמה לעבירה
 המקום גילה עליה בידך התחילה בעבירה תחילה וא
 ואחר כך בכטן לפיכך תלקה הירך תח
 תחילה ואחר כך הכטן ושאר כל הגוף לא פליט

קשמה עבין
 הקשט ידוע והמקום כיוולה הוא מה שנקדם מבלוי ראשה וסי' ירד
 טערה וקריעת בגדיה וקשירתה בחבל היא גלתה עצמה רומז
 שהיתה יושבת כשתחי הכתים ומיעוט הייתה כשתרית מן האכסים
 עד שחפרה בעלה עם מי שחפרה ועונשה בזה שתהא מגולה לביני
 האכסים והכסים והוא מה שאמרנו המקום גלה עליה וכמו כן בחר
 התלמוד תלקה הירך תחילה ואחר כך הכטן כשהיה מארר אותה
 הכהן והוא חרמ' כרתה ירכך כושלת ואת בטנך צבה וחרמ' א
 ושאר הגוף לא פליט ר"ל שאם חכרי גיפה חכס פלטים מן החולי א
 אלא מגיע לכלול הכזק אבל הירך תחילה ואחר כך הכטן אחר כך ה
 האכסים כמו שכתבאר

ח שמשון הלך אחר עינו
 לפיכך נקרו פלשתיים את עינו שנ' ויאווהו פלשתיים ו
 ונקרו את עינו אבשלו נתנא בשערך לפי גתלה בשערך
 ודפי' שבא על עשר פילגשי אביו לפיכך נתנו בו עשר
 סביות שנאמר ויסוכו עשרה נערים נושאי כלי יואב וי
 ויבי את אבשלום וימיתוהו ולפי שנגב שלשה לבבות
 לב אביו ולב בית דין ולב אנשי ישראל שנאמר ויגוב
 אבשלום את לב אנשי ישראל לפיכך נתקעו בו שלשה
 שבטים שנאמר ויקח שלשה שבטים בכפו ויתקעם ב
 בלב אבשלום עודנו חי בלב האלה

הלך אחר יעני רומז
 למה שהיה לוקח מן הכסים הישרות כעניו יופיין וזה כולו מוכח
 בפסוק המקרא

ט וכן לענן הטובה מרים המתונה
 למשה שענה אחת שנאמר ותצב אחותו מרחוק לפיכך
 נתעכבו לה כל ישראל שבעת ימים כמדבר שנאמר זה
 והעם לא נסע עד האסף מרים יוסף ובה לקבור את א
 אכיו ואין כאחיו גדול מסנו שנאמר ויעל יוסף לקבור
 את אביו ויעלו אתו כל עבדי פרעה וכל וקצ ארץ מצרי
 וגו' מי לנו גדול מיוסף שלא נתעסק בו אלא משה
 שנאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו מי לנו גדול
 ממשה שלא נתעסק בו אלא הקרוש ברוך הוא שנאמר
 ויקבור אותו בניא מול בית פעור ולא ידע איש את ק
 קבורתו עד היום הזה לא על משה בלבד אמרו אלא ע
 על כל הצדיקים שנאמר והלך לפניך צדקך וכבוד ה' יא
 יאספך

וכן ר"ל דמיון השכר לא בשנה לפי שהשכר יותר לפי שהיא
 המתונה שיהא חמת והמתונה לה שכינה שבעת ימים כמו שכתבאר

השבועה אמן על איש זה אמן על איש אחר שלא ט
נטבאתי ואם נטמאתי יביאו בי אבן שלא שמיטי ר
ארוסה ונשואה שומרת יבם וכנוסה ר מאיר אומר אמן
שלא נטמאתי אמן שלא אטמא

זאת המשכה לר' עקיבה
שאר שומרת יבם ערוה וכבר נתפרסם לו זה הדעת במקומה מ
מיכמות ולפיכך אם זנת אכורה על יבמה ולכך היה צריך שיתנה
עמה שלא זנתה שומרת יבם ואין הלכה בר' עקיבה אלא פסקה
ההלכה שומרת יבם שזנת מותרת ליבמה ולפיכך אינו צריך להתנות
עליה כשהיתה שומרת יבם ור' מאיר אומר שהיא נכסביה על הע
הצתיד לכה ולפיכך כל זמן שזכ' מאכ' ולא כה' תמות וקשה הוא היודע

הכל שזין שאינו מתנה עמה קודם שנתארסה ולא מש
משנתגרשה נתארסה לאחר ונטמאת ואחר כך החזירה
לא היה מתנה עמה זה הכלל כל שתיבעל והיא אסורה
לו לא היה מתנה עמה

ומה שצריך שתדעו שכל מי
שגרש אשתו וזנתה אחר כך אינו אסור עליה להחזירה ואם קבלה קי
קידושין מאחד כהסדה עליה אף על פי שלא נבעלה לפי שלא תלה הד
היכר כבעלה ואמנם תלה אותו בקידושין אחר ויבאה מכינתו ו
נהלכה והיתה לאיש אחר ולא אמ' ובעלה איש אחר ודעה זה ושומרה

פרק שלישי היה נוטל את מנחתה מתוך כפיפה
מצרית ונותנה לתוך בלי שרת ונ
ונותנת על ידיה וכו' מנחה את ידו תהיה ומנפה העף ו
והגיש קמץ והקטיר והשאר נאכל לכהנם

כאמר
בקרוב שלמים ידיו תביאנה וכאמר בסוטה ולקח הכהן מיד האשה ל
לפיכך כמו שיש בשלמי' תנופה כבעלי וככהן כמו כן במנחת כוטה

היה משקה ואחר כך מקריב את מנחתה ר' שמעון אומר
מקריב את מנחתה ואחר כך משקה שנאמר ואחר ישקה
את האשה את המים ואם השקה ואחר כך הקריב מנ
מנחתה בשירה ג

המגילה אמרה אינן שותה מגילת' נגזרת ומנחת' מתפורת
על הדשן ואין מגילתה בשירה להשקות בה סוטה אחרת
גמחקה המגילה ואמרה טמאה אני המים נשפכין ומנחתה
מתפורת על הדשן גמחקה המגילה ואמרה אני שותה מ
מערערין אותה ומשקין אותה על כרחיה ואין הלכה בר'
שמעון ד

אתה מסבקת לשתות

עד שפנה מוריקות ועיניה בולטות והיא מתמלאת גידין
והן אומ' הוציאוה הוציאוה שלא תטמא את העורה אם
יש לה זכות תולה לה יש זכות תולה שנה אדמת' יש זכות
תולה שתי שנים יש זכות תולה שלש שנים מכאן אמר
בן עזאי חייב אדם ללמד את בתו תורה שאם תשתה
תרע שהזכות תולה לה ר' אליעזר אומר המלמד בתו ת
תורה באו מלמדה תפלד' ר' יהושע אומ' רוצה אשה בקב
ותפלות מתשעה קבין ופרישות הוא היה אומר הסיד ש
שוטה רשע ערום אשה פרושה מכות פרושין הרי אלו
מכלי עולם ה ש שמעון אומר אין הזכות
תולה במים המאירים ואם אומר אדם שהזכות תולדה
במים המאירים ברהה אתה את המים בפנע כל הגשים
השותות ומציא שם רע על הטוהרות ששתו ויאמרו ט
טמאות היו אלא שתלה להם זכות ר' אומר הזכות תולה
במים המאירים איתה יולדת ואינה משבחת אא מתנונה
הולכת וסופה שהיא מתה באותה מיתה

האלה לרבנות קללות רבנות מחמת כרונת' האלה למעוטי נואות
ור' יוסי אומר חת לרבנות הנואות ולכך אומר אינו משפיק אלא כותב
וכותב גם כן והשביע הכהן' ור' יהודה אומר האלה למעוטי קללות
הרבנות מחמת כרונת ולכך אינו כותב הפסוק כלנו והוא והשביע
הכהן

ד אינו כותב לא על הלוח לא על הצר ולא על
הדפתרא אלא במגלה שנאמר וכתב האלות האלה במ
בספר אינו כותב לא בקומוס ולא בקנקתוס ולא בכל ד
דבר שהוא רושם אלא בריו בלכד שנאמר ומחה דבר
שהוא יכול להמחק

לא יקשה עליך זה המאמר עם מה שאמרנו
בפרק שלישי מיומא אף היא עשתה טבלה של זהב שפרשת סוטה כת
כתובה בה לצי שזאת הפרשה הכתובה כלום של זהב אמנם היתה כ
כדי לכתוב ממנה פרשת סוטה על הספר כמו שכזכר' ולא נצטרך
להביא ספר תורה לכתוב ממנו כשהיתה אצלנו סוטה' וכבר
באר בתלמוד שפרשת סוטה שחיתה כתובה על לוח של זהב היתה
כתובה כך

ואת והשם בזה שאינו מותר אצלנו לכתוב פ
לא כי פסוק מן התורה על הסדר בשטה אחת אלא
שכב שטית כשפר לפי תבאי הכתיבה המבואר בספר
חיש תחת תורה הפליין ומזוה אכל על הלוחות חין כ
אונת' אישך כותבין אלא תיבה תחת תיבה

או שתי תיבות תחת שתי תיבות ומ
ומשלים דף חת ויתחיל דף אחרת על הנורה אשר בארנו וכשהיה ה
הכהן כותב בספר מזה הלוח יכתוב כתיבה ישרה' וממה
שצריך שתדעו מה שאמרנו ומגלת סוטה שכתבה כלילה פסולה לפי
שכאמר את כל התורה זאת ואמר על פי התנוי ה אשר יורוד ועל המ
היושפט ולא יהיה המושפט אלא כיום כמו שבארנו בראש הפסוק
ואמרנו כתבה למפרע פסולה לפי שכאמר האלה כמו שהיא מסודרת
ואמרנו כתיבה קודם שתקבל עליה שבעה פסולה לפי שכאמר' והשביע
וכתב ואמר' כתבה אגרת פסולה בספר אחר רחמנא כתבה על שני
דפין פסולה ספר אחר אמ' רחמנא ולא שנים וכלשה ששנים וממה ש
שארנו כחן שהיא לא תכתב אלא בריו וכתב טעם לזה כתב שוקא יבול
להמחק וככל מקום שאנו מנר' כין בספרי תורה חולתם שלא יכתבו
אלא בריו ראיה שספרי תורה גם כן צריך שיהיו כתיבתם כתב שהיא
יכול למחק ולכן ראיתם בארן ישראל מרחיקין כתיבת ספרי תורה
באחר ממיני הדיו נקרא בערבי חיבר אלא בריו ממש ומי שהורה
לזה בכך אינו אצל' אלא טענה הרבה מאד שאמר שספרי תורה הכ
הכתובים כאלחיבר פסולות מפני שאינם נמחקות והנה טעם בפסק
ההלכה שהוחל לא ירע הדרכים שמתקיים בהם פסק ההלכה מן הת
התלמוד שהדבר האחרון הכא בתלמוד בזה הענין הוא מה שאמרנו
בכל מטיילין קלקתנם חזן מפרשת סוטה שבמקדש ואחר שהדבר ה
הוא כך אין אצלנו מה שיאסור כתיבתו כאלחיבר' אלא מפרשת סוטה
שבמקדש נמה שאמר ומחה כמו שאמרנו וממה שראוי שתדעו מה
שאמרנו צריך שיתן מר לתוך מים דאמר קרא מי המרים שגרים כבר
כלומר שהיא מטייל במים מה שימר טעמים ולו תמחק בהם הפרשה
אמר היצעתיק ראיתי לברך בבאן מה הוא חיבר ומה הוא ריו כפי ש
שפירשו אותו הבאונים בחבוריהם כדי שיתבאר למי שאינו יודע זאת
המלה ועביינה מה בין החיבר והדיו

החיבר הוא הדיו של ער' ימים ומטיילין בתוכו הקלקתום והוא מין מן
ממיני העפר המשחר נאיכונמחק וכן כתב ר' זל וכן רבינו יעקב ש
עדיו סתם אין בו עפנים והדיו הוא הכעשה מפחם הגפנים ומעשן ה
השמיים אצל אין בו עפנים וקלקתום כלל זהו קרוב ל'מחק לפי
שהעפנים והקלקתום מעמידין הדיו נאיכו יבול להמחק וכן כתב הרב
המחבר זל בהלכות הפליין ומזוה ושפר תומה וזה לשוננו אם כתב
שלשתן במי עפנא וקלקתום שהיא עמר ואינו נמחק כשרים ועוד כ
כתב על משקה הדיו שורהו במי עפנא שאם המחקנו לא ימחק ר'א
ראיה שהדיו שאינו נמחק הוא העשני מן העפנא והקלקתום הנקרא
חיבר והדיו הנמחק הוא שאין בו לא עפנא וקלקתום עד כאן

ה ולמה היא אומרת אמן אמן על האלה אמן על ה

שביעי מצבורות חוזר לבשרותו ולשון ספרא להחלו בזמן שהוא נזקק
מכהג זה הרי הוא חולין וכתוב בתורה אמור אל הכהנים בני אהרן
ולא בנות אהרן אבל קדשי הקדשים והם הכהנות והאשם כמו שקרא
אתם התורק קדשי קדשים מצואר בתורה כל זכר בכהנים יאכלנה

ט

מה בין האיש לאשה האיש פורע ופורם ואין האשה פורעת ופורמת האיש מדיר בנו בניור ואין האשה מדרת בנו בניור האיש מגלח על זיירות אביו ואין האשה מגלחת על זיורו אביה האיש מוכר את בתו ואין האשה מוכרת את בתה האיש מקדש את בתו ואין האשה מקדשת את בתה האיש נסקל ערום ואין האשה נסקלת ערומה האיש נתלה ואין האשה נתלית האיש נמכר כג כגנבתו ואין האשה נמכרת כגנבתה

כתוב בתורה והזרוע אשר כג הנבנז בניור וכו' ואמר איש זרוע הוא וגו' לשיבך לא יהיה דין פריעה ופרימה לא באיש זרוע ואמנם אליו הפני דין כי שייך האשם בהם ולא הנשים בענין הזיירות היא הלכה למשה מסיני אין רמז להם בלשון התורה וכבר בארנו זה בסוף פרק רביעי מצבורות ונאמר בתורה כשמיא האב את בתו ואמר חכי הנערה אל הזקנים וגו' ואמר וכי ימכר איש את בתו לאמה ואמר וסקלתם אותה באפנים וכו' בקבלה אותה ולא כמותה הא אותה בכסותה ואמר ותלית אותה על עץ וכו' בקבלה אותה ולא אותה וכמו כן נאמר בגבס וכמכר בניכיתו

פרק רביעי ארוסה ושומרת יבם לא שותה ולא נוטלת כתובה שנאמר אשר תשמה אשה תחת אישה פרט לארוסה ולשומרת יבם אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן חדיוס ממסורת ותנינה לישראל בת ישראל לממזר ולגתין לא ש שותה ולא נוטלת כתובה

עוד יתבאר לך בארש בעל אחד שהגיל בעילה אסורה אי זה אסור טיהיה שמים המאריש אין עשין דושה באשתו לשיבך אלמנה לכהן גדול והדומה לה כגנבתא עלהיס הקנויי והסתירה כמו שכארנו ונאמרת שלא ככתובה לפי שיש להם כ כתובה ואעפי' שכנאיהן באסור כמו שכתבאר בסוף פרק אחד עמד מכתובות

ב אלו לא שותות ולא נוטלות כתובה האומרת טמאה אצלך ושכאו להעדים שהיא טמאה והאומרת איש שותה ואמר בעלה איש משקה ושבעלה אינו רוצה לחשקותה ושבעלה בעלה בדרך נוטלת כתובה ואינה שותה מתו בעליהן קודם שלא ישתו בית שמאי או ג נוטלות כתובה אבל לא שותות בית הלל אומ' או שותות או לא נוטלות כתובה

בית שמאי סברי שטר העומד ליבנות טבתי דמי וכאלו העי' זה המומן לידה ולשיבך נוטלת כתובה לפי דעתם

ג

מעוברת חבירו ומנקת חבירו לא שותה ולא נוטלת כת כתובה דברי ר' מאיר וחכמי' אומרי יכול הוא להפרישה ולהחזירה לאחד זמן אילונית חקנה ושאינה ראוייה ל לילד לא שותה ולא נוטלת כתובה ר' אליעזר אומר יכול הוא לישא אשה אחרת לפרות ולרבות ממנה ושאר כל הגשים או שותות או לא נוטלות כתובה

ר' מאיר סבר מי שכסא' מן עבדות חבירו ומינקת חבירו יניא ולא יחזיר עלמית ולשיבך הוא אכלו עובר עבירה כמו ישראל שכסא' כתיבה והדומות לה ולשיבך לא ישקה אותה וחכמים אומרי' שיצטננה עד תשלום זמן ההנקה והוא כר' חננאל כמו שכארנו בביטין חזן מיום שנוולד ומיום שנתארסה צו ויחזיר ור' אליעזר אומר מה שכתוב בתורה ונקתה ונזרעה זלע

מה שאמר איכה מספקת לשתיים וכו' הוא דבר ר' עקיבה לפי שהוא סוכר גם כן מקריב ונכחתה ואמר כך משקה כמו שאומר ר' שמעון ואיכה הלכה ומה ש שאמר יש לה זכות ר' זכות תורה ואף על פי שהיא איכה מנומה ככך לפי שאין מנות תלמוד תורה אלא על האכסים שכאמ' ולמדתם אותם את בניכם בניכם ולא בנותיכם ואמרו מלמדה תפלות הוא דברי ה הכחי נדברי משלים ועביין מאמר ר' יהושע הוא שהאשה רוצה באיש זכאי מאכסי השקר ואפילו שאינו נותן לה אלא קב ככל יום למזונותיה יותר מאדם חסיד פרום מן העבירות ואפילו שנותן לה תשעה קבין כ ככל יום חסיד שוטה אמרו בתלמוד שעבין זה הוא המרבה בניוול ומדקדק על עצמו יד שהוא כבד בעיני בני אדם ויעשה מעשים שא שאינם מחוייבים כאלו הוא שוטה בחסידותו ואמר במרא שבת יא ירושלמי מי שהוא פטור מדבר ועשיהו קרא הרינוט ורשע ערום ד חכמי התחבולה וזה שהחכמים קוראין עבין פרוסין להיותן מופרשין מכבי אדם שיש להם חסדנות והמדות השחיתות והרדיפה חדר תמות העולם והם איחולין לשכר העולם הבא ולמדות המעלות ויש מכבי אדם שמתפארים ומראין לכבי אדם שהוא פרום מן המעשים המנוגדי ומן המדות השחיתות והוא מתבודד בהן בעצמו ואמנם כפרש מהם לכהנה מכוונות העולם וכן אמרו רבנ' עה' שכעה פרוסין הם זה וימו בהם כל מי שיתפאר ביהדות לסבה מסכות העולם בגון כרי סיכרנהו העב' או בשביל שלא יאכר הכורא ממונו וישפיד עביו ו ואין אולם פרום אמתי אלא עובר מאהבה כמו אכרה אכינו זה והשפה הסגורין והם מוספין בחיוב ומפליגין בחיפיות כרי שי סגבכו דעת הבריות וכונו התוספת שלהם והכבדות שנוהגין בתורה בלשון מכות ואמרו מכות פרוסין ומה שאמר מבלי עולם או מבלי עולם שאלו הדברים מופרזין מציאות האדם ומדקה לפי לשונם הוא בגון החסד שאינו בתכלית הלגון ואין לו זקד ולא בריקות וזה ה קרבה במסכת נביעים ועבין אומרו ככאן מדקה שאתה מחשך אדם ותסיר זקדו מעיני בני אדם ומתנוכה שתחלה בחולי השחפת וכ נעשית כחושיה וכבר אמרתי פעמים רבות כשי' מחלוקת בין הח חכמים בסברת האמונה אין תכלית מעשה מן המעשים שאין חומר עם הלכה כפלוני ואין הלכה ככ' עזאי

בטמאת מנחתה ער שלא קדשה בבלי הרי היא ככל המנחו תפדה משקדשה בבלי הרי היא ככל המנחות תשרף ואלו שמנחותיהן ג נשרפות האומרת טמאה אצלך ושכאו לה עדים שהיא טמאה והאומרת איש שותה ושבעלה אינו רוצה להשקותה ושבעלה בעלה בדרך וכל הנשואות לכהנים כנחותיהן נשרפות

מנחת סוטה אמנם מביאה בעלה ובפסוק בעלה כהן חייב כשרישת זאת המכה כולה לפי שכאמ' וכל מנחת כהן כלי' כלי' תהיה

ב בת ישראל שנשאת לכהן מנחתה נשרפת וכהנת שנשאת לישראל מנחתה נאכלת מה בין כהן לכהנת מנחת כהנת נאכלת ומנחת כהן אינה נאכלת כהנת מתחללת ואין כהן מתחלל כהנת מיטמאת למתים וכהן אינו מיטמא למתים כהן אוכל בקדשי קד קדשים ואין כהנת אוכלת בקדשי קדשים

כאמר בתורה וכל מנחת כהן כלי' תהיה לא תאכל וכו' בקבלה כהן ולא כהנת וכאמר ולא יחלל זרעו בעיני זרעו מתחלל והוא אינו מ מתחלל ועבין אינו מתחלל שאינו נעשה חלל לעולם אבל הוא פסול כל זמן שהוא עומד עם זאת האשה שעשה חללה כגון כהן שנסא ג גרושה כיון שבא עליה נעשית חלל כמו שכארר במסכת קדושין בין שהיתה בהכ' או לניה או ישראלית ומה שאמר בכאן כהנת מתחללת אין עביו שכהנת כלבד תהיה חללה ואמנם עביו שהיא מתחללת ב ככלל מי שתחלל וכהיתה זאת האשה חללה תעמוד חללה לעולם בין שמת בעלה או גרשה וזה הבהן כל זמן שהוא עמה הוא פסול לע לעבודה ואם גרשה וכד' שלא ישא אשה בעבירה כמו שיתבאר בפר'

לנומאה והאובל שבו שני לטומואה משיי שכמו א בכלי שהוא ר
ראשון ואמר שכל מה שיש בזה הכלי שהוא שני כמו שבארנו יטמא
ולתגרל שהוא יטמא אובל אחר הרי למד על כפר השני שהוא מטמא
את השלישי ולדעת ר' עקיבה שני עושה שלישי בחולין ואין הלכה הלל
אין שני עושה שלישי בחולין אלא בתינומה ויתבאר חלו העקדים פ
כולם ודאי הם במקומם מסדר טהרות וכל מקום שאומר במעשה כו
כיום לל בו כיום שהושיבו את ר' אליעזר בן עזריה בישיבה

אלפי באמה בו ביד דרש ר' עקיבה ומדות מחו לעיר
את פאת קדמה ואת פאת נגב אלפי באמה ואת פאת ים
אלפי באמה ואת פאת צפון אלפים באמה והעיר בתו
זה יהיה לכם מגרשי הערים ומקרא אחר אומר מקיר ה
העיר וחוצה אלף אמה סביב אי אפשר לומר אלף שכבר
נאמר אלפים ואי אפשר לומר אלפים שכבר נאמר א
אלף ולמה נאמר אלף ולמה נאמר אלפים אלא אלף למ
למגרש ואלפים אמה תחום שבת ר' אליעזר בנו של ר' י
יוסי הגלילי אומר אלף אמה מגרש ואלפים באמה ש
שדות וזכרים

ר' עקיבה סבר שאמר תמוזין מדאורייתא ואמר
שהם מעשרות בפסוק ור' אליעזר אומר תמוזין מדרכין רל שאין ל
להם גדר אלא שיעור תחום שבת דרכי והלכה כר' אליעזר ככו של ר'
יוסי הגלילי שאומר תמוזין מדרכין

ד כו כיום דרש ר' עקיבה
או ישיר משה וכי ישראל את השירה הזאת לה ויאמרו
לאמר שאין תל לאמר ולמה נאמר לאמר אלא שהיו
ישראל עונן אחריו של משה על כל דבר ודבר בקורין
את הלל אשירה לה כי גאה גאה לכך נאמר לאמר ג
גהמיה אומר בקורין את שמע היו קורין ולא בקורין את
ההלל

ר' נתניה אומר כי מה שאמר ויאמרו דאין שכלם היו א'
ביחד השירה אלא שמהם היה מתחיל בריבוד תחלה לכך כמו שפירש
שליח ניכור בקריאת שמע ור' עקיבה אומר ראשי עיקרם כלבד היו
אומרים אחריו כמו שפירש בקריאת ההלל

ה כו כיום דרש ר' יהושע
בן זורקנים שלא עבר איוב את המקום אלא מאהבה
שנ הן יקטלע לו איחל עדין הדבר שקול לו אנ מצפה
או אינו מצפה לו תלמוד לומר עד אנוע לא אסור
תומתי ממע ללמד שמאהבה עשה אמר ר' יהושע מי יג
יגלה עפר מעיניך רכן יוחנן בן זבאי שהיית דורש כל י
ימדך שלא עבר איוב אלא מיראה שנאמ תם וישיר וירא
אלהים וסר מרע והרי יהושע תלמידך למד שמ
שמאהבה עשה

לו ואפי' שהוא כתיב באלף הנה הוא מורה לפעמים
על היו ואפילו שהוא כתיב בויו הרי הוא מורה על הלח לפעמים וב
נכבר זכר טעם זה המדבר באותיות הכח ולפיכך מה שאמר לל
איחל לא היה כתיבתו אלא או בויו ממה שסוד הספק בין הלח
וקהין ואמר בשביל ר' עקיבה תלמידך לרוב מעלתו לפי שר' עקיבה
תלמיד ר' אליעזר בן הורקנוס ור' אליעזר תלמיד רכן יוחנן בן זבאי
ולא חשם לזה השיעור בר' יהושע בן הורקנוס אכל אומר תלמיד תל
תלמידך כמו שהיה

פרק שישי משקנא לה אפילו שמע מן העוף ח
הפורח יוציא ויתן בתורה דברי ר'
אליעזר ר' יהושע אומ משישאו ויתנו בה פזורות בלבנה
אומר ר' אליעזר ואפילו שיש לו דאיה ממשנן העוף שהיא נבעלה ת
אינו מותר לל להשקותה ולא להשאר עמה הכל הוח בפסוק סיניא חי
ויתן כתיבה ור' יהושע אומר עד שימנע הטונות ללכנה והוא בתכני
הפרנסה והעסק בדיבור בני אדם עד שיתברו בדרכיהן ויאמרו ש
שאלננית שקנא לה עש פלוגי וכשתרע עמו כבר זכר עמה או מוניא
ויתן כתיבה והלכה כר' יהושע

יט ד

וחכמים אומ' שיגרשנה עד תשלום זמן ההנקה והוא כר' חרשים
כמו שבארנו בגיזין חוץ מיום שכולד ומיום שכתארכה בו ויחזור ור'
אליעזר אומר מה שכתוב בתורה נקתה וכרעה זרע לל תקן זרעה
כתלד ביינח אם הייתה מנהגה שתלד כבער יאו תלד זכרים אם הייתה
מנהגה שתלד נקבות ולפיכך לפי דעתו חילוכית וזקנה שנותנת ואם
תחמר שבעלה עמה בשכחה משיי שהו כמנע מפרייה ורביה ולא י
ישקבה מזה הטעם הרי זה אינו אמת שהוא יכול לישא אשה אחרת וח
וחכמים אומר' ונקתה וכרעה זרע את טראויה להזריע ואין הלכה
כר' אליעזר והלכה כחכמים

ד אשת כהן שותה ומותרת לבעלה
אשת סרים שותה על ידי כל העריות מקנאין חוץ מן
הקטן וממי שאינו איש

שמה יעלה על הדעת אשת ישראל
כזונת באונס שהיא מותרת לבעלה היא שותה ותהיה מותרת לבעלה
אכל אשת כהן שזנת באונס שהיא אסורה עליו היה לנו לומר שלא ת
תהיה מותרת לו אחר ששתת שמה באונס זנית ולכך הונלה והיא א
אסורה עליו ולכך למדנו שהיא שותה ומותרת לבעלה וכמו כן אשת
סרים ואפי' שאין לו שכיבה ומה שאמר על כל ידי העריות מקנאין
שמה יעלה על דעתנו שהוא אם קנא לה עם אחר או אביה או אחר
מן העריות הדומין להם אינו קני לפי שאמר ונטמאה שני פעמים ו
וכא בקבלה טמאה לבעל טמאה לבעל לפיכך האיש שהיא אסורה
עליו בזה הזנות הוא שתתה על ידו אכל זה האיש שהוא אסור עליה
לעולם קודם זה הקניו הרי זה אינה שותה כשבינו לכך למדנו שהוא
מזקה חותה וקטן הוא שחות מכן תשע שני ימים אחד כמו שכתבאר
ביבמות ומי שאינו איש לל בזה בהמה למה שכ' נטכב איש חותה פ
פרט לקטן ולבהמה

ח אלו שבית דין מקנאין להם מי שנתחרש
בעלה או נשתמה או שהיה חבוש בבית האסורין לא
להשקותה אמרו אלא לפוסלה מכתובתה ר' יוסי אומר
אף להשקותה לכושיצא בעלה מבית האסורין ישקנה
ד' יוסי אומר כל מי שיקנא יפקה לפי שכ' וקנא והביא ואין הלכה כר'
יוסי ונמה שנדיך שתדעו שחם היה בענה סומא לא היה משקה א'
אותה שחומר מעיני אישה וכמו כן אם הייתה היא חגרת או שאין לה
ידיים או חלמת אינה שותה לפי שכ' והעמיד את האשה וכתן על כפיה
ואמרה האשה ויאמר גס כן אשה תחת אישה מתחייב מזה שיהיה כל
מה שימנעה מלהשקותה ימנענו גם כן מלשתות וכל מה שימנענו
מלשתות ימנענו מלהשקותה לפיכך אם הייתה סומא או היה הוא ח
חגר או שאין לו ידיים או חלם אינה שותה אכל בכל זאת יוצאת שלא
בכתובה

פרק חמישי בשם שהמים בודקין אותה כך כ
בודקין אותו שנ' ובאו ובאו כשם
שהיא אסורה לבעל כך היא אסורה לבעל שנ' נטמאה
דברי ר' עקיבה אומר יהושע כך היה דורש זכריה בן
הקצב ר' אומר שני פעמים האמורים בפרשה ונטמאה
נטמאה אחד לבעל ואחד לבעל

בודקין חותה לל בזה
שימות מי שזכה עמה כמו שתמו' היא כשנותה ואין בין ר' ור' עקיבה
מחלוקת ברין ואמנם חולקין בראיית הדין ובכת מחלקותם ודמית
כל אחד מהם כזוכה לפי שיטת התלמוד ולא נזכיר מהם בזה המקום
כדי שלא יאריך הדבור ויתמעט התועלת

ב כו כיום דרש ר'
עקיבה וכל בלי הרש אשר יפול מהם אל תוכו כל אשר
בתוכו יטמא אינו אומר טמא אלא יטמא לטמא אחרים
וללם על הכבר השני שיטמא את השלישי אמר ר' יהושע
מי יגלה עפר מעיניך רכן יוחנן בן זבאי שהיית אומר ע
עתיד דור אחר לטהר את הכבר השלישי שאין לו מקרא
מן התורה והרי עקיבה תלמידך הביא לו מקרא מן הת
התורה שהוא טמא שנ' וכל אשר בתוכו יטמא
השרץ ומאכו האמור' וכשככל לאויר כלי חרש ואפילו שלא נבע עבנו
כמו זה הכלי כמו שיתבאר בפדק שני מכלים ויחזור זה הכלי ראשון

יחד יזהר כעצמו שלא יתפלל אלא כלשון הקודש ואמ' בברכת המזון
וברכת ככל לשון שאתה מברך' וסבועת הצדוק כחומר כה נשמעה
קול לא ככל לשון שמועצת ולמדנו משבועת העדות שבועת הפקדון
לפי שכ' ככל אחת מהן תחטא'

כ' ואלו נאמרין כלשון הקדש מקרא בכורי' והליצה
ברכות וקללות ברכת כהנים וברכת כהן גדול ופרשת
המלך ופרשת עגלה ערופה ומשה מלחמה בשעה
שהוא מדבר אהים ג' מקרא הבכורים כיצד ועצת
ואמרת לפע' ה' אריך ולהלן הוא אומ' וענו הלויים ואמרו
א כל איש ישראל קולרם מה ענייה האמורה להלן כלשון
הקדש אף כאן כלשון הקדש ד' חליצה כיצד
וענתה ואמרה ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית
אחיו ולהלן הוא אומר וענו הלויים מה ענייה האמורה ל
להלן כלשון הקדש אף כאן כלשון הקדש ד' יהוד' אומ'
וענתה ואמרה ככה ער שתאמר כלשון הוה

וענו הלויים ואמרו אל כל איש ישראל קול
רס ואמר משה ידבר נחללים יעצנו בקול מה להלן כלשון הקדש אף
כאן כלשון הקדש ולמד ד' יהודה חליצה ממה שאמר ככה לפי שכל
מקום שאמר בתור' ככה אנו כה' לל כלשון הוה לא להוסיף ולא לברוע
ה' ברכות וקללות כיצד כיון שעברו ישראל את הירדן
וכאו להר גרזים ולהר עיבל שבשמון שבצד שבם
שאצל אינ מורה שנ' הלא המה בעבר הירדן אחרי דרך
מבוא השמש בארץ הכנעני היושב בערבה מול הגלגל
אצל אינ מורה ולהלן הוא ארזיעבור אברם בארץ עד
מקום שבם עד אין מורה מה אין מורה האמור להלן ש'
שבם אף אין מורה האמור כאן שבם ז' ששה שבטים
עלו לראש הר גרזים וששה שבטים עלו לראש הר ע'
עיבל והכהנים והלויים והארזן עומדים למטה באמצע
הכהני מקיפין את הארון והלויים את הכהנים וכל ישראל
מבאן ומכאן שנ' וכל ישראל וקצו ושטריו ושפטיו עומדי'
מוה ומוה לארון נגר הכהנים והלוי' נשאי ארון ברית ה'
כגר באורח חציו אל מול הר גרזים וחציו אל מול הר ע'
עיבל כאשר צוה משה עבד ה' לכרך את העם ז'

בראשונ' הפכו פניה כלפי הר גרזים ופתחו בברכה ברו'
האיש אשר לא יעשה פסל ומסכה מעשה ידי חרש ולא
שם בסתר והיו אלו וא' עונ' ואומרין אמן הפכו פניהם כ'
כלפי הר עיבל ופתחו בקללה ארור האיש אשר יעשה
פסל ומסכה תועבת ה' מעשה ידי חרש ושם בסתר והיו
או וא' עונ' ואו' אמן עד שגומרין ברכות וקללות ואחר
כך הביאו את האבני ובנו את המזבח ושדום כפי' וכתבו
עליהן את כל דברי התורה הוא' בשבעים לשון שנ' באר
היטב ונטלו האבני ובאו ולנו במקומן

מה שאמר בשבעים לשון לל בכתבת כל אומה מלני האומות
ה' ברכת כהנים כיצד במדינה אומר
אותם שלש ברכות ובמקדש ברכה אחת במקדש אומ'
השם בבתו ובמדינה כבינויו במדינה הכהנים נושאים
את ידיהם כנגד כתיפותיהם ובמקדש כנגד ראשיהן ח'
חוץ מכהן גדול שאינו מגביה ידיו למעלה מן הציץ ר'
יהוד' או אף כהן גדול מגביה ידיו למעלה מן הציץ שנ'
וישא אהרן את ידיו אל העם וברכם

אמר בברכת כהנים כה תברכו ואמר אלה יעמדת לכרך
את העם כמו שלני הכרכות כלשון הקדש כמו כן זאת כלשון הקדש'
ככתבו הוא הדבר הנקרא מיד' הא' ולנו הא' והוא שם המעשר הגדול
ודע זה ואל תטה ממסכתך במה שמהכילין כו כתיבי הקמיעות ו'
והמטענים מכבי אדם וכיכניו הוא אותנו שאנו קורין הינם' וממה
שראי שיעשהו שאינו מותר בשום שבי' שיקרא בשם המפורס'

ב' אמר עד אחד אנ' ראיתה שנשמאת לא היתה
שותה ולא עוד אלא אפי' עבד אפי' שפחה הרי אלו נ'
נאמנן אף לפוסלה מכתובתה חמותה וכת חמותה
וצרתה ויבמתה וכת בעלה הרי או נאמנות לא לפוסלה
מכתובתה אמרו אלא שלא תשתה

אמנם כאמנים פסולי עדות לפוסלה מכתובתה כמו
שזכר אל הכס' השוכחות אותה שלא תשתה כשה עידו כראית הזנות
אחד הקני והסתירה בעדים לפי מה שזכרנו בתלמי המסכתא'

שהיה בדין מה אם עדות הראשונה שאינה אוסרתה א'
אסור עולם אינה מתקיימת בפחות משנים עדות ה'
האחרונה שהיא אוסרתה אסור עולם אינו דין שלא ת'
תקיים בפחות משנים תלמוד לומר ועד אן כה כל ש'
שיש בה קל וחומר עדות הראשונה מעתה מה אם עדו'
אחרונה שהיא אוסרתה אסור עולם הרי היא מתקיימת
בעד אחד עדות הראשונה שאינה אוסרתה אסור עולם
אינו דין שתתקיים בעד אחד תלמוד לומר כי מצא כה
עדות דבר וכתב לה ולהלן אומ' על פי שנים עדים יקום
דבר מה דבר האמור להלן על פי שנים עדים אף דבר
האמור כאן על פי שנים עדים'

עדות הראשונה' עדות שתירה אחד הקני כמו שנקדם וכבר זכרנו
בתלמי המסכתא שלא תתקיים אלא בשני עדים ושהיא חסורה אחד
הסתירה על בשלה עד שתשתה מי המרים וזו זה אסור עולם ועדות
האחרונה היא עדות טומאה' וכבר זכרנו בתלמי המסכתא
שתתקיים בעד אחד ותאמר עליו לעולם' וכבר זכרנו רמיה לזה ו'
הוא מה שאמר ועד חין כה' לל חין שם עדות שלימה אבל יש שם עד
אחד כל' ד' שהיא קצת עדות ואמר והיא לא כתפסה' רל סמיכה
אכנסה ולכך היא חסורה לעולם לפי שכלוק התפטיסה מחייב האסור
והראיה שיהיה עד עדות ואין הכנסה בעד אחד מה שאמר לא יקום
עד אחד' וזלנו היה גם כן עד מורה על האחד לא היה נדון שיפטר
אותו באחד וזה שאנו אומדין שער אחד כחמן בסוטה לפוסלה מ'
מכתובתה ולא תשתה אמנם הוא כשנקדם הקני והסתירה כמו ש'
זכרנו בתלמי המסכתא וכבר זכרנו שערות דבר הוא גם כן דבר
זמם'

ד' עד אומר נטמאת ועד אומר לא נטמאת אשה
אומרת נטמאת ואשה אומרת לא נטמאת היתה שותה'
עד או' נטמאת ושנ' או' לא נטמאת היתה שותה שנ' או'
נטמאת ועד או' לא נטמאת לא היתה שותה

מה שאמר עד אחד אומ' נטמאת ועד אחד אמ' לא נטמאת היתה ש'
טוטה בתכחי שיעידו שניהם כחבר אבל אם חמר עד אחד נטמאת או
אחר כך בא אחד חמריו ואמ' לא נטמאת חין משב' חין לעדות האחרון
ואינה שותה לפי שכבר חמרנו התורה החמיכה עד אחד בסוטה וה'
והיקר חלכנו כל מקום שהחמיכה תורה עד אחד הרי הוא במקום ש'
שנים ואין דבריו של אחד במקום שנים' ומה שאמר עד אחד אומר
נטמאת ושנים אומרים לא נטמאת שהדבר תלני באחרון אמנם זה ב'
כפסולי עדות כגון שהיו עבדים או נשים או אחד מהפסולים שהיו ש'
חוטטין לרוב חמנין אבל אם היה עד כשר ושנים פסולין הרי הוא כ'
כמו עד אחד ועד אחד והשמיענו בהלן השתי' בבית שבפסולי עדות
הלך אחס רוב ריעות בין לקולא בין לחומרא'

פרק שביעי אלו נאמרין ככל לשון פרשת סוטה
וידד מעשר' קרית שמע ותפילה

וברכת המזון ושבועת העדות ושבועת הפקדון'

כאמר בסוטה ואמר הכהן לאשה'
וכא' בקבלה ככל לשון שהוא אמ' ואומר בידיו מעשר ואמרת לפני'
ה' אלהיך ככל לשון שאתה אומר וכבר זכרנו וידיו מעשר בפרק ה'
האחרון ממסכת מעשר שני' ואמר בקרית שמע ככל לשון שאתה ש'
שומע וקבלה וידוע ומתפללין בני אדם ככל לשון ואמנם כיכור אבל

ולא יכיר בו והוא יודע הא ואלו הא אלא במקרה בלבד והרמיזה בזה בתורה כמה שאמר בכל המקום אשר אזכיר את שמי וואמרתי כרם ה' קדש ודרשתיו בכל המקום אשר אזכיר את שמי ומה שחייב שהיו עושין אותו ברכה אחת ולא היו עושין אותו על כל ברכה כמו שאנו עושין בכל המקומות לפי שהענין אצלנו אין עושין אותו במקדש אלא כך היו עושין ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם וראיה לזה מה שאמר קמו ברכו אתה אלהי ישראל מן העולם ועד העולם ואין הלכה כר יהודה

ט ברכות בהן גדול כיצור חזן הכנסת נוטל ספר תורה ונותנו לראש הכנסת וראש ה' הכנסת נותנו לסגן והסגן נותנו לכהן גדול

י וכהן גדול עומד ומקבל וקורא עומד וקורא אחרי מות ואך בעשור וגולל את התורה ומנחה בהיקו ואומר יותר ממה שקראתי לפעכם כתוב כאן ובבעשור שבחומש הפקודים קורא על פה ומכרך עליה שמנה ברכות על התורה ועל העבודה ועל ההודיה ועל מחילת העין ועל ישראל ועל הבהגם ועל שאר התפלה קורא על פה

לפי שמעקרינו אין גלגלין ספר תורה בניכור ואי אפשר גם כן שיקרא בשתי תורות לפי שלא יקרא חרס אחד בשני ספרי תורה בניכור משום שם ספר ראשון ומה שאמר עומד ומקבל ראיה ש מהוא היה יושב וזה אי אפשר אלא בעזרת נשים לפי שהישיבה אינה מותרת בעזרה אלא למלכי בית דוד כמו שבארנו בפרק שביעית מ מסכת בבברי' אש כן זאת הקריאה היתה בעזרת נשים וכן יצא הספר אש להיות משום שכבוד שבאמר ברוב ענין הרדת מלך ולשון אלו הכרכות הראשונה אשר בחד בנו מכה העמים וכו' וקורא בספר תורה ומשלים הקריאה ומכרך הכרכה השנייה והיא אשר כתב לנו תורתו תורת אמת וכו' והשלישית רבה ה' אלהינו וקריב' יצא מורים אחריו לך והחמישית הלל לנו אבינו והששית מתפלל שיתמיד הקדוש ברוך הוא השכינה במקדש ומותם השוכן בנינו חסדיעית מתפלל בהבטלת קרבנות הבהגים ושיברכם החל וירבה אותם וחתם מקדש הבהגים והשמינית מתחנן כמה שאמר לנו ומקדש ומתפלל על ישראל שישענה סבורה ויקמיד ממטלתם ויגביר אותה על אויביהם ומותם עמך ישראל בריבין להושיע באיש ומע תפלה ומן המפורסם שכל זה היה בינים נוס כיסוד אחר שהיה מש משלים עבודת היום כמו שביארנו בפרק שביעי מכפריים

י פרשת המלך כיצד מוצאי יום טוב הראשון בשמינית מוצאי ש שבועית עושין לו בימה שלעץ בעזרה והוא יושב על עליה שנאמר מקץ שבע שנים במועד שנת השמטה ב בחג הסוכות בכוא כל ישראל לראות את פנה אלהך במקום אשר יבחר ה' תקרא את התורה הזאת נגד כל י ישראל באזניהם יא חזן הכנסת נוטל ספר ת רה ונותנו לראש הכנסת ראש הכנסת נותנו לסגן הסגן נותנו לכהן גדול כהן גדול נותנו למלך והמלך עומד וקרב וקורא ושב אנריפם המלך עמד וקבל וקרא עומד ושכחוהו חכמים וכשהגיע ללא תוכל לתת עליך איש נברי אשר לא אחך הוא ולגו עינו דמענת אמרו לו לא תתרא אנריפם אחינו אתה אחינו אתה יב וקורא מתחלת אלה הדברים ועד שמע מן שמע ועד והיה אם שמע עשר תעשר כי תבלה לעשר ברכות זקללות עד שהוא נזמר את בולן ברכות שכהן גדול מכ מברך כך היה הן המלך מברך אלא שהוא נותן של רג רגלים תחת מחילת העין

בשמינית אמרו בשמינית כל פנה שמינית מהשמטה והיא תחיל השמטה שניה בלי ספק והקריאה היתה בינים שני מסוכות פזות השנה והוא מה שאמרתי כתב רחמנא בחג הסוכות הנה אמי

אמינא אפי' בינים טובה החתונות כתב רחמנא בכוא כל ישראל מ: תחלתה דמועדיה לל תחלת חולו של מועד וואמנם היו נותנין רם ספר תורה מיד ליד לכבוד ולתפארת וממה שאמר קדש ויגש קדש שכעזרת הנשים היתה הקריאה שהישיבה מותרת בה אלא אם היה המלך מבית דוד שהיה יושב בעזרת ישראל כמו שביארנו ביומא ואנריפם היה מקהל גרים ולא היה לו אש מישראל ולא היה מותר ל למנותו בשום פנים לפי שאמר שום תשים עליך מלך מקרב אחיך ו נבא בתבלה כל משימות שאתה משים עליך לא יהו אלא מקרב אחיך ואמנם אמרו לו אחינו אתה משום שלום המלכות ואמרנו באותה טעם נתחייבו שוכאפה של ישראל כל ימינו מצי שהחנינו לנו לאנריפם והענין אצלנו מלך שמל על כבודו אינו מחול שום פנים עליך שיהא איתנו עליך ואמרנא אמנם

שכחנו להעמידה מצי שהיה מנוה ומה שהיה קורא מהתורה הוא מאלה הדברים עד סוף פרשת שמע ומחבר אותה עם פרשת ויהיה אש שמע עד סוף הפרשה ומחבר אותה כפרשת עשר תעשר וקרא על הסדר עד סוף הכרכות והקללות לפי שאמר אשר כרת אתם כ בחורב

פרק שמע משוח מלחמה

א בשעה שהוא מדבר אל העם בלשון הקודש היה מדבר שנאמר והיה בקרבכם אל ה הגלחמה ונגש הכהן משוח מלחמה ודבר אל העם כל בלשון הקודש ואמר אליהם שמע ישראל אתם קריבים היום למלחמה על אויביכם ולא על אחיכם לא יהודה על שמעון ולא שמעון על בנימין שאם תפלו בידם ירחמו עליכם כמה שנאמר דוהין ויקומו ה האנשים אשר נקבו בשמות ויחוקן בשכייה זבל מעודמיהם הליבשו מן השלל וילבישום וינעלום ויא ויאבילום וישקו וינהלום בחמורים לכל כושל ויביאו יריחו עיר התגרים אצל אחיהם וגו' על אויביכם אתם הזלכים שאם תפלו בידם אינם מרחמין עליכם

ב אידך לבככם ולא תראו וא תערצו מפניהם אידך לבככם מפני צהלת סיסים וצחצוח חרכות אל תיראו מפני הגפת התריסין ושפעת עקלגסין ואל תחפזו מפני קול הקרנות וא תערצו מפני קול הצוחות מפני מה כי ה' אלהיכם ההולך עמכם הן כאין בנצחנו שלבשר ודם ו אתם באים בנצחוננו שלטקום פלשתים באו בנצחוננו שלגלית ומה היה כסופו סופו שנפ' בחרב והם נפלו עמו כנע עמון באו בנצחוננו שלש וכך ומה היה כסופו שנפל בחרב והם נפלו עמו אבל אתם אין אתם כך אלא כי ה' אלהיכם ההולך עמכם להלחם לכם עם אויביכם ל להושיע אתכם זה מחנה הארון ודכו

השומרים אל העם לאמר מי האיש אשר בנה בית חרש ולא חנכו ילך וישוב לביתו אחד הבינה בית הבקר בית העצי בית האוצרו אחד הכונת דאח הלוקח ואח הנירש ואחד שניתן לו במתנה ד ומי האיש אשר נטע כרם ולא חללו ילך וישוב לביתו אחד הנוטע הברם וא אחד הנוטע חמשה אילנ' מאכל אפילו מחמשת המינין אחד הנוטע ואחד המכריך ואחד המרכיב ואחד הלוקח ואחד הניתן לו במתנה ה ומי האיש אשר ארש אשה ולא לקחה ילך וישוב לביתו אחד המארים את הבתולה ואחד המארים את חאלמנה אפי' שומרת יא יכם אפי' שמע שמת אחי במלחמה חזור וכאלו וכל או ואלו שומעין את דברי כהן מערכי המלחמה וחוזרי ומסנקין מים ומזון ומתקנים את הדרכים

עצמים ומלחמת עמלק חוכה ואין מחלוקת ביניהן שהרינת שאר
אבשי המקומות משאר האומות רשות ואמנם מחלוקתם בהרינת
ההודים מותם ולהחליטם עד שלא ישראו ולא ילחמו בארצם
תבא קמא קורא לזה רשות ור' יהודה קורא לזאת ההרינה מנוה ולפי
דעת ר' יהודה מי שהיה מתעסק בזאת ההרינה אנו בעינינו פגור
מן המנוה לפי שהעקר אנלינו כמו שידעת העוסק במנוה פגור מן
המנוה על דעת תבא קמא אינו עוסק במנוה ואין הלכה כר' יהודה
פרק תשיעי

עגלה ערופה בלשון הקודש שנאמר כי ימצא
חלל בארמה אשר ה' אלהיך נותן לך לרשתה נופל בש
בשדה לא נודעמי הכהו ויצאו וקניך ושפטך ומדרו
אל הערים אשר סביבות החלל' ושלשה מבית דין
הגדול שבירושלים היו יוצאין ר' יהודה אומר חמשה
שנים ושופטך שנים אין בית דין שקול מוסיפין עוד א'
אהר

כאמר בעגלה ערופה וענו ואמרנו וכאמר' וענו הלוי ואמר
אל כל איש ישראל מה להלך בלשון הקודש כמו שבארנו כמה שנקדם
אף כאן בלשון הקודש ומה שאמר שכתבתי אמנם רבה להביא ר'
דאיהי ממה שכ' וענו חלל התחיל בתחילת סדר מעשה ובאר אף
תהיה והלכה כר' יהודה' וענין בית דין שקול מיהיה מנין מיוחד
עד שאפשר להיות בו אחרי רבים להטות כמו שבאר בתחילת ס'
סנהדרין

ב נמצא טמון בגל תלוי באילן צף על פני המים
לא היו עורפין שנאמר בארמה לא טמון בגל נופל לא ת
תלוי באילן' בשדה לא צף על פני המים נמצא
סמוך לספר לעיר שיש בה גוים או לעיר שאין בה בית
דין לא היו מודדין' אין מודדין אלא לעיר שיש בה
בית דין' נמצא מכוון בין שתי עירות שתייהן מביאות
שתי עגלות דברי ר' אליעזר אין ירושלם מביאה עגלה
ערופה

כאמר בתורה כי ימצא וכשהיה קרוב לביירות הגוים
השכנות לבו והם נקראות ספר הרי הוא כאלו המביא עמו לביית
ואמר ונקחו זקני העיר והיא לביכך אין מודדין לעיר שאין בה בית
דין ומה שמזכיר וסנה לא היו מודדין חלל לעיר שיש בה בית דין ש'
שלא תחשוב שהיא כשכמא קרוב לעיר' שאין בית דין
בעל דין עגלה ערופה חלל מניחין זאת המדינה ומקיש לעיר שיש בה
בה בית דין' וכאמר בתורה בארמה אשר ה' אלהיך נותן לך לרשתה
נינושלם לא תחלוקה לשבטים ולכך אין מביאה עגלה ערופה' ור'
חליעזר אומר שהיה יכול לרקק כהקש ומה שאמר הקרובה ואפי'
קרובות' ותבא קמא אומר צריך שיהיה קרוב לאחת יותר מן השכניה
כמו שמרביש מן ההיקף לפי שאף אפשר לרקק עד שתאמר שיהיה
ריחוקו מאלו שתי העיירות בשוה' וכבר דקדקו במרא כסורות כ'
כשכמא מכוון בין שתי העיירות ביאו עגלה אחת בשותפות וכן ה'
הלכה

נמצא ראשו במקום אחד וגופו
במקום אחר מוליכין הראש אצל הגוף דברי ר' אליעזר
ר' עקיבה אומר הגוף אצל הראש

מחלוקתם ככאן אינו תלוי בענין המדינה עוד יבוא המשא והמתן
בוה' ואמנם מחלוקתם במת מנוה שהעקר אנלינו קנה מקומו
ונקבר בארבע אמות שלג' ואומר אי זהו חס המקום שכמא כו'
רחשו לו המקום שכמא כו' גופו ודין קבורת זה ההרוב במת מ'
מנוה לפי שהוא נקבר במקום שכמא והלכה כר' עקיבה

ד מנין היו מודדין ר' אליעזר אומר
מסבורו ר' עקיבה אומר מהו שמר' אליעזר כן יעקב א'
אומר במקום שנעשה חלל מצווארו

ר' אליעזר אומר עקר
החיות טבורו לפי שהוא אמצעות הגוף הכולל כלי המזון שבהם כמ'
כמשך המחל' ר' עקיבה אומר מקום שריפת הרוח הוא הקניך ה'

אמר במשוח ילחמה ודבר אל העם ואמר משק ירכו והאלהים יע'
יענו בקול' מה להלך בלשון הקודש הף כאן בלשון הקודש' ונחננו
מרכות הנה מריטת כלי המלחמה כגון הסיף והרמחים' והגפת
התריסין הכחת המנכים זה עם זה' ושפעת עקלגסין העמדת
השרביטין שרמשיהן עקומין והם מקלות מכין בהם האבנים ועל
ידי כך קופצין ומכין בקרסול האבנים והסוסי ומשילין גבורתן וכן

ואלו שאינן חוזרין הבתה' שער אבסנדרה ומרפסת זה
דהנוסע ארכיעה אינו מאכל וארכיעה אצ' סרק והמחזיר
את גרושונו אמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט
ממורת ונתינה לישר' בת ישר' לממו ולנתין לא היה חוזר
ר' יהודה אומר אף הכונה בית על מכונו לא היה חוזר
ר' אליעזר אומר אף הכונה בית לבנים בשרון לא היה ח'
חוזר

כתוב בתורה אשר כנה בית ל' כנה בית הראוי לדירה גדול
ואמר אשר לקח אשה אשה שלקחה לפי מה שמחייב הדין' וכית'
לבנים בשרון מפני שמחדשין חמתו פעמים בשבוע ואין הלכה כר'
יהודה ולא כר' אליעזר

ו ואלו שאינן זוין ממקומם כנה בית וחנכו'
נמע ביום וחללו הנשא אר' וסתו והכונס את יבמתו ש'
שנאמר נקי יהיה לביתו שנה אחת יהיה לביתו זה ביתו'
יהיה זה ברמו ושמת את אשתו אשר לקח את אשתו זו
אשתו אשר לקח להביא את יבמתו אין מספקין להם
מים ומזון ואינן מתקנן את הדרכים

מה שאמר שאינן
זוין ממקומן ר' ל' שהן אינן חייבין לבאת מבתיהם לעירי' המלחמה
ואמר כך יחזרו כמו חלני שקדם וכבר חלל שאינן חייבין לטרוח בשום
שנים שנה שלמה

ח ויספו השוטרים לדבר אל העם ואמרו מי
האיש הירא ורך הלבב ילך וישוב לביתו ר' עקיבה א'
אומר הירא ורך הלבב כמשמעו שאינו יכול לעמוד ב'
בקשרי המלהמה ולראות חרב שלופה ר' יוסי הגלילי
אומר הירא ורך הלבב זו שמתירא מן העונות שבידו
לפיכך תלת לו התורה את כל אלו שיחזור בגללן ר' יוסי
אומר אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט
ממורת ונתינה לישראל בת ישראל לממזר ולנתין וזהו ה'
הירא ורך הלבב

ר' יוסי הגלילי אומר מתירא מן העבירות בין
שהיו עבירות ראויות בין עבירות דרכן ר' יוסי אומר עבירות ר'
דחוריהת' כלכד' ולא כך אמר אמנה לכהן גדול וכנ' והלכה כר' עקיבה

והיה כבלות השוטרים לרכב אל העם ופקדו שרי'
צבאות בראש העם ובעקבו של עם מעמידין וקיפין מ'
מלפניהם ואחרים מאחריהם וכשילין שלברול ביריה'
כל המבקש לחזור הרשות בידו לקפח את שוקיו שת'
שתחלת נסה נפילה שנאמר גם ישראל לפע פלשתים ו'
וגם מנפה גדולה היתה בעם ולהלן הוא אומר וינוסו א'
אנשי ישראל מפני פלשתים ויפלו חללים וכול'

שתחלת כיסה כשילה ר' ל' שתחילת הננוח אמנם מתחיל מן הכיסה ו'
ואחר כך כשילה והנה מה שאמרנו אימה מפני שתחילת כשילה כיסה

במה דברים אמורים במלחמת הרשות אבל במלחמת ב'
כצוה הכל יוצאין אפי' חתן מחרו וכלה מחופתה אמר
ר' יהודה כמה דברים אמורים במלחמת מצוה אבל במ'
במלחמת חובה הכל יוצא אפי' חתן מחרו וכלה מ'
כחופ זה

אין מחלוקת ביניהן שמלחמת שבט

יחזקאל ארש ירושלם בטלו האשכולות שנ אין אשכול ל לאכול בכורה אותה נפשי

כתוב בתורה וזכה האיש העני והאשה ההיא תשא את עונה בזמן שהיזם מנקה מעון המים בודקין את א חשתי ואשכולות כנוי על אדם הטובל המדות המעלות והאכזמות לפי מיניהם והוא מה שאמרו אשכולות אדם שהכל בו

יב יחזקאל גדול העביר את הודיית המעשר אף הוא בטל את המעוררין ואת הנוקפין ער ימיו היה פטיש מכה בירושלם ובימיו אין אדם צריך לשאול על הרמאי

זאת ההלכה בעצמה באה בסוף מעשר שני וכבר פירשנוה לשם עבירה אמת באות וכן באותה לשם חמר המעשרת רחמי לכתוב פי ההלכה הזאת כפי לפי שהיא בסדר חמר ואכתוב אותה כמו שביאר אותה המחבר עצמו אמת באו בסוף מעשר שני למען ירוץ הורא בו העביר אל העביר הודיית המ מעשר לפי שלא היו יכולין לומר ככל מצותך אשר צויתני לפי ש שהקב"ה צוה לתת המעשר ראשון ללוים והם היו נוטין בחמתו הזמן לכהנים וזה היה בבוירת בית דינו של עזרא הסופר לפי שבעלה עזרא לא עלה עמו לוי כמו שכאר הכתוב ואידיה בנים וכהנים ומכני נמי לא מצאתי שם נקום הלויים שלא יתבו להם מעשר נשיותן ל לכהנים ומעוררים הם הלויים שהיו אומרים בכל יום בשעת קריאת השיר על הקרבן עברה למה יתען ה' והוא שתקם מזה ונוה שלא לאו עזר לפי שהם היו אומרי זה הפסוק כאילו היו מרכיבים עם הק"ו והיו צועקים אליו בזה הפסוק וזה מה שאינו ראוי לעשות ולומר כלפי מ מצלה ונוקפין הם בני אדם שהיו שורטין שריונות לשונותיהם שהיו מק מקריבין על גבי המזבח כרי שהיה הדם יורד ושותת בין עיניהם ולא ידמו ועל ידי כך יוכלו לכתוב ולשחטו ונוקף הוא העושה מכה ואמר בתלמוד אין אדם נוקף באצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מ מלמעלה והוא מבורת כנוקף זית לפי שנוקף הזית מעבר אותה בשמ כשמענעבה בחזק וזה הנזכר בטל זה המעשה לפי שהיה נראה א אותו הסור הקרב כאילו הוא בעל מוס ונתן שלשאות של כרזל ת תקינות בארץ והיו מכביסין בהן רגלי הקרבן והיו יכולין לשחטן כמו שיתבאר במסכת מדות ער ימינו היה פטיש מכה בירושלם אל בזה ב בחולו של מעשר והוא בטל זה המעשה ומכען שהיו מכין בשאיט ש שלא יעשו מלאכתן בחולו של מעשר ד ואמר ובימינו אין אדם צריך לש לשאול על הדמאי מפני הטעם שאמר לך והוא כי בימינו היו בני אדם מקליין במתנות ולא היו מוניחין מהזרעים אלא תרומה גדולה בלבד והיו אוכלין השאר והאכס"ס שהיו מרקדקין על עמין היו שואלין וח חוקדקין אם היה מעשר אם לא או מעשר דמאי וכשהיה יודע שהיה ד דמאי היה מניחו ולא היה לוקחן מפני שהיה צריך להוציא ממנו המ המעשרות נמי שלא היה מרקדק היה אוכלו דמאי לפי שהיה די לו ב בהונאת תרומה גדולה בלבד וזה הכהן אמר לאכס"ס דורת כסם שת שתרומה גדולה עון מיתה כך תרומת מעשר וטבל עון מיתה אבל לתקן לכס דבר שהיה קל לכס לסובלו ובני אדם יוכלו לעמוד בו ות ויבטלו משון המיתה ואמר כי הדמאי אין מוניחין ממנו אלא תרומ מעשר ומעשר שני תרומת מעשר תתן לכהן ומעשר שני יאכלו א אותו בעליו בירושלם אבל מעשר ראשון ומעשר עני באותן השכ"ס שמוציאין בהם מעשר עני אינו ח יב להניחו מן הדמאי אבל אומר ללוי או לעגי הכא ראייה שהוא טבל וטול המיתה והזכות שלך על ה העקר שהוא אכלו המוניח מחבירו עליו הראייה וכאשר התקינו זה התקין היו בני אדם כל מי שלקח פירות מעם הארץ לא היה שואל ש אותו כלל אם היו טבל או לאו אבל היה מוניח מיהן תרומת מעשר ו ומעשר שני ואוכל השאר כיון שפירות עם הארץ דמאי ער כאן

יג משבטלה כנהדרין בטל השיר מבית המשתאות שנאמר בשיר לא ישותו יין ימר לשותיו

כתוב בתורה וקנים מעשר פכתו בחורים ומגביהם וכפסקהו הם הסנהדרין והם הזקנים שאמר הקב"ה עליהם תתן לך ככל שצריך כ כפסק ששיר גם כן ועוד אומר בענין הסנהדרין רב ממה שצריך שיאמי במסכת סנהדרין

הגדול בחיות לפי שאמר כל אשר נשמעת רוח מייט כאפיו והלכה כר עקבה

ה נפטרו וקצ ירושלם והלכו להם חקע אותה העיר מביאין עגלת בקר אשר לא עבד בה אשר לא מ משכה בעול ואין המום פוסל בה וטורדין אותה לחל איתן ואיתן במשמעו קש' אעפ' שאינו אית' כשר' ועורפי' אותה בקופים מאחריה ומקומה אכור מליורע ומלעבד ומותר לכרוק שם פשתן ולנקות שם אבנים

ענין איתן גדול כמו שאמר גי איתן הוא נאמן אם היה חזק ההמטה ואפילו ש שלא היה גדול השעור כשר וכבר פירשו איתן קדמון וקופים הוא ס סין הגדול והרחב שמחתיין בו הכשר בקרא בערבי סאטור וכאמר בתורה אשר לא יעבד בה ולא יזרע ובא בקבלה מה זריעה מיוחדת שהיא בגופה של קרקע חף כל שהוא בגופה של קרקע יצא סודק שם פשתן ומקדק שם חככים ופי סודק ומכען שם השפתן ומקדק שם אב חככים שמסתתין שם חככים

ו וקע אותה העיר רוחצין את ידיהן במים על במקום עריפתה שלעגלה ואומרים ידינו לא שפכו את ה הדם הזה ועיענו לא ראו ובי עלתה על לבנו שוקע בית דין שופכי דמים הם אלא שלא בא לידינו ופטרנוהו ול ולא ראינוהו והנחנוהו והכהנם אומרים כפר לעמך י ישראל אשר פדית ה' ואל תתן עלינו דם נקי בקרב עמך ישראל ולא היו צריכין לומר ונכפר להם הדם אם רוח הקודש משרתו אימתי שתעשו בבה הדם מתכף לכם

חלני הכנזין שאומ' פטרנוהו וראינוהו והכחנהו חזרין אל ההרוב אל ככך שאנו לא פשענו בו ולא חטאנו בעינינו שמהיה כאלו סכבנו הד הרבתי והוא מה שאמר לא בא לירינו ופטרנוהו כלל ממוכות ולא ר ראינוהו והכחנהו כלל לוייה

ז נמצא ההורג עד שלא תערף העגלה תצא ותריעה בעדר משנערפה תקבר במקומה שעל ספק באת מתחילתו בפרה ספקה והלכה לה גע גערפה העגלה ואחר כך נמצא ההורג הרי זה יהרג כאמר

בתורה בסוף פרשת עבלה ערופה ואתה תכער הדם הנקי ומקדק כי תעשה לפי כך יתג ההורג אחר שנערפה העגלה

ח עד אחד או' ראיתי את ההורג ועד אומר לא ראית אשה אומרת ר ראיתי ואשה אומרת לא ראיתה היו עורפין עד אומר ר ראיתי שנים אומרי לא ראינו היו עורפין שנים אומרים ראינו ועד אומר לא ראיתם לא היו עורפין

לפי שאמר בתורה לא נודע מי הבהו ואפילו עד אחד אין עורפין וכבר הודעתך בזאת המסכתה טבל מקום שהאמינה תורה עד אחד שהוא במקום שנים ואין דבריו של אחד במקום שנים ומה שאמר בכאן באלו הכ הבנות היו עורפין אמנם הוא כשהכחיש עד לעד בבית אחת אבל אם אמר אחד אני רחמי ההורג אחר כך בא אחר והכחישו ואמר לא רא ראית לא היו עורפין לפי שהעקר אכלו אין דבריו של אחד במקום ש שנים ומה שאמר עד אחד אומר ראיתי ושנים אומרים לא ראית אמוכ זה בשפולי שדות כמו שכארנו בסוף פירק שיסי מואת המסכתא כפ בשפולי שדות הלך אחר רוב ריעות

ט משרבו הרצחנין בטלה העגלה ערופה משבא אליעזר בן דרבאי ותחינה בן פרישה היה נקרא חורו לקראתו בן הרצחן משרבו המנאפין בטלו המים המאוררים ורבן יוחנן בן זכאי הפסיקו שנ לא אפקוד על בנותיכם כי תוננה ועל בלותיכם כי תנאפנה כי הם עם הזונות יפ משמת יוסי בן זעור איש צרידה ויוסי בן יא

עיקבה כאלה ורמי התורה ונסתמו מציינות החכמה ופי' קטנות
של חסידים ככלל נשפס לפי שטורש הדבר וסתלתו קטן נאשר ה
היו אחר רכיבו הקדוש הם שהוספו ככאן מש' ר' כולם ענה וירא'
חטא סליקא מסכתא דסוטה תיבין בסוף
פדר נשי' נשמה תמנא ח' משנה תמנא בנוסח' אחרת בסוף סוטה

מסכת קדושין

האשה נקנת בשלשה דרכים וקונה את עצמה
בשני דרכי' נקנת בכסף ובשטר וכביאה
בכסף בש' אומר' בדינר ובשוה דינר ובית הלל אומרים
בפרוטה ובשוה פרוטה ובמה היא פרוטה אחת משמונה
באיסור האיטלקי וקונה את עצמה בגט ובמיתת הבעל
היבמה נקנת בכיאה וקונה את עצמה בחליצה ובמיתת
היבם

דרך נוסף בין על לשון זכר בין על לשון
נקיבה כתוב בתורה את הדרך אשר ילכו בה וכתוב בדרך החד ינאח
ח' ומה שאמר האשה לקבית ולא אמר האיש קונה ללמד לנו שהיא א
חיבה נשאת ונתיה אשת איש אלא ברבונה אבל אם קדשה בעל כרחא
אינה מקודשת ולמדנו שהיא מתקדשת בכסף לפי שבאמר כי יקח איש
אשה וכתמר בעצמו כתיב בסף האשה קח ממני גמר קימה קימה וה
והקדושין בשטר הוא עיתוב לה על אי זה דבר שזדמן ואשי על גב
החכם מן על עלי הנשים הרי את מקודשת לי או הרי את מאוחדת לי
ומה שדומה לזה העבין ויתן לה זה הדבר הכתוב בפני שני עדים וה
והרמיה על זה מה שאמר ויבאם וקיתם מקדשה לביאה מה יבאם
בשטר כמו שבאמר בתורה וכתב לה ספר בדינית חף הויה בשטר ו
ועבין הקדושין בכיאה הוא טיבענה בפני שני עדים לשום קדושין ו
ואין עס דרך מכוון בקדושין יותר מזה והוא הכתוב בתורה שבאמר
וכח עבד ובעלה בכיאה נעשית בעלה בעל מין שקדש בכיאה
או בלא שדווכין שקדמו לקדושין יש לו לריין להקנות מכת מרדות הרי
שלא יהיו בני חד' משולחין ונעש' שהם נשאלין קיימין ויבגו' את אשתו
ומסקל הדיבר ששה ותשעשים ברעשי' שצדקה מכסף נאסר הוא רובעיה
הדרבמון נקדא דרהם בעירבי ונדריב ששה דרבמנים אה כן משקל
האיש חרב בגרעיעים ופרוטה חדי גרעין מכסף ומשבי שאמר האשה
נקבית אמר בא כן היבמה נקבית והיא מן הרין שאמר היבם קונה ל
לפי שהעיקר אצלי ששהאנו יבמתו וכא עליה בלא כוננה שקבחה כמו
שנקבאר בסוף פרק ששי מיבמות

עבר עברי נקנה בכסף
ובשטר וקונה את עצמו בשעם וכיובל ובגרעין בסף י
יתירה עליו אמה העבריה שהיא קונה את עצמה בס
כסמנן והנרצע נקנה ברציעה וקונה את עצמו ביובל ו
ובמיתת הארון

כתוב בתורה בעבר עברי מכסף מקנהו מלמד
שהוא נקנה בכסף ונאמר באמה העבריה והיה מלמד שמגרעת מ
משפחה וינאחה ואמר כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה מקיש
עברי לעבריה ונאמר באמה העבריה אם אחרת יקח לו הקישה הכ
הכתוב לאחרת מה אחרת בשטר חף אמה העבריה נקבית בשטר וי
ילמוד עבר עברי מאמה עבריה שהיא נקנה בשטר במוותה ויבא ב
בגרעין כסף ותלמוד אמה עבריה מעבר עברי שהיא נקבית בכסף
כמותו ותבא בשנים ומה שאמר באיבם רל עבודת שש שנים מיום ש
שכמבר עד תשלום ששה שנים ואפי' היה בכלל השש שנים שמיטה וה
והוא מה שאמר שש שנים יעבוד וכשביעית רל פעמים שהוא עובד ב
בשביעית ואם נזדמן שבת היובל בתוך השש שני' יבא לחירות וגרעין
כסף הוא שיחשוב קונה לפי חשבון השנים שעבר אכלו וגרעיה מה ש
שמגיע להם מדמיין ונותן לו השאר ויבא כינר הרי שלקחו בששים ר
דינרים ועבר אכלו שתי שנים נותן לו ארבעים דינרים ויבא בן חורין
ואל זה העבין רמז באמה עבריה כשאמר והפרה וסימון רל שתבא
שתי שערות אחר תשלום שנים עשר שנים ויום אחד וזה בא בקבלה
ויבא חכם אלני ימי הכבדות אין כסף אלני ימי הכבדות וימי הכעירות ה
הם אחר שהביאה שתי שערות עבר ששה השנים כמו

יד משמתו נביאים הראשונים בטלו אורים
ותומים משחרב בית המקדש בטל השמיר ותופת צופים
ופסקו אנשי אמנה שג' הושיעה ה' כי נבר חסיד כי פסו
אמונם מבצ ארם

כביאים הראשונים הם כביאי בית ראשון אבל כביאי בית
שני והם תבי' וזכריה ומלכמי וחזקיהו קורין אותן כביאים האחרונים
ויסמר כחש חופר החכמים ובנפתחו הנריס ותנמים וקיה מנוי בזמן
מין הזמנים ונפת נופי' מין רבש שהיה בא מלחן ישראל נקדחה נופי'
קיה מחד כפלה במחנה ובעצמו וכריחו

רכן שמעון בן גמליאל
אונ' משום ר' יהושע מיום שחרב בית המקדש אין יום
שאיך בו קלה ולא ירד הטל לכרכ ונוטל טעם הפירות
ר' יוכי אומר אף נוטל שומן הפירות

טעם הנאה ושומן ידוע רל
בזמ פירות ארץ ישראל וכן אלו מונאים אותה היום בעונות
ר' שמעון
בן אליעזר אומר הכהה נטלה את הטעם ואת הריח ו
והשעשרות נטלו את שומן הרגן הזנות והכשפים כילו
את הבל

אל בזה בטול הטעם ובעול המטענות בטלו זה העצמו
יו בפולמוס של אספסיונים נזרו על עטרות
התעם ועל הארום בפולמוס שלטיטום נזרו על עטרות
הבלה ושלא ילמד אדם את בנו יווצת בפולמוס האהרון
נזרו שלא תצא בלה באפריון בתו העיר ורבתי' התירו
שתצא בלה באפריון בתוך העיר

פולמוס הוא זמן זה האיש
וזמן ממשתנו ואדם נזרת אטנאה והיתה חלולה וקושרין על אחת
מדרגיה עזר עבה ומכין בו והוא מין מהשחוק והבגעיין קורין אותו
בערבי בלחן המשרב חלטר ועבודת הבלה עיר שגובה וכבר ב' דרכו
זה בשבת וכמו כן העבודה וכל הינבא בה חזיריו הוא כמו אהל וה
והתירו שתצא הכלה בזה האהל מפני שיש בו הסתרה ונביעות ומה
שאמר פולמוס האהרון רל הממשלה שהיתה בימיו וי בנותיו זל רל ר
רבינו הקדוש המחבר ומה שאמר יונת רל חכמה יונתית וזה שהם ה
היו קורין חכמת יונתית הרמזים שהם כלשונות והלשונות שנוטים מ
מדרך הישרה לפי הכרח מהם ויש להם פנים וכתלמוד אמר ר' מש
משתע' לשון חכמה וכבר בא לנו כלשונות ובחירות כמו שמבאר ב
בבאר והי' אצל היוונים לשונות מזה העבין מיוסדין בחומתם שהיו
משאין ונותנין בהם כל מה שהיו רוצין כמו הרמזים והחירות וטעם
שאמר זה מפני שבזמן בית שני נד אחד ממלכו' בני חשמונאי ירושל'
והי' אבשי ירושל' משלשין להם במחנה קופה של דינרין בכל יום וה
וקיין כותבין להם בה שני תמידין נקדיבן והיה עס איש אחד שהיה יודע
אלו הלשונות שכרו מלכא היווני' ודבר להם בה וזה העבין חין שפן
שנאבר ולא כשאר ממנו היום בעולם לא מועט ולא הרבה יח

משמתו מאיר בטלו מושלי' משלי' מש' בן עזאי בטלו
השקדנן מש' בן וומא בטלו הדרשני' מש' ר' יהוש' פסקה
טובה מן העולם מש' רשבג' בא גוביי' ורבו צרות מ
מש' ר' אליעזר בן עזריה פסק העושר מן החכמי' מש' ר'
עקיב' בטל כבוד התורה משמתו חננא בן דוסא בטלו
אנשי מעשה משמת יוסי קטנותא פסקו ההסידים ולמה
נקרא שמו קטנותא שהיה תמציתן של חסידים מש' רבן
יוחנן בן זכאי בטל וי החכמה משמת רג' הוקן בטל כבוד
התורה ומתה טהרה ופרישות משמת ישמעל' בן פאבי
בטל וי החכונה משמתו ר' במלה ענה ויראת חטא

שקדינן שוקדי בקדיחה וכלמוד' ועבין בן עזאי מכוון ב
בבראשית רבה שלא כשא אשה לעולם וכשאל על זאת הככה ואמר
אני בתורה חשקה נשפי' ובזמן רבן גמליאל הזקן היו בני אדם
לואדין התורה מעמוד ואחר מיתתו החליטו בגופת החכמים וחזר הל
הלמוד מיושב והיו שרמו אלני' כבטול כבוד התורה נאמנס אמר בר'

והוא אינו חולה אינו נרצע שכ' עומד תנו רבנן כי טוב לו עמך במאכל
עמך במשתה שלא תהא אוכל פת נקה והוא פת קיבר אתה טויה יין
ישן והוא יין חדש אתה ישן על גבי המוכין והוא ישן על הקבץ מכאן
אמרו כל הקונה עבד עברי בקונה ארון לעבדו ונאמרו רבו חייב ב
במזון אשתו ובכיו ולבך אמר וינאה אשתו עמו ויבא מעיך הוא וב
ובכיו עמו לפי שאין עליהם רשות ונאמרו כל שהם יונאים ונאמרו
ובכיו כן אינו מותר לו שישתעבד בו בכל ימי העבדות בעבדים שיש
בהם גבאי גדו בגון שינעול מעבלי או יולך כליו לבי המרת לפי שכ'
לא ימכרו ממכרת עבד ונאמר אין עבד עברי נוגה אלא בזמן שהיכול
נוגה

ג עבד בנענע נקנה בבסף ובשטר ובחוקה וקונה את עצמו בכסף על ידי אחרים ובשטר על ידי אחרים ובלבד שיהא הכסף משל אחרים

כעבד בתורה
כעבד כנעני והתחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת חמזה הקיים
עבדים לקרקעות מה קרקע נקנה בכסף ובשטר ובחוק כמו שיתבאר
עתה כמו כן עבד כנעני נקנה בחלו הדרכים בעבדים ושומר כלבך
שני עקרים אחד מהם זכין לאדם שלא בשביו ואין חזין לו אלא בשביו
והעקר השני מחלוקת ד' מאיר וחכמים שהוא כסף ראשון מביטין
בענין יציאת עבד לחרות שר' מאיר אומר חובה היא לו וחכמים אומר
זכות היא לו וזמן הירוצה מה שקנתה אשה קנה בעלה מה שקנה עבד
קנה רבו וזכה אין חולק בו שום אדם ר' מאיר סבר בשנתן שום אדם
מזמן לעבד ונאמר לו קנה אותי על מנת שתבא בו לחרות קנה אותי ר'
רבו ואינו ינא לחרות לפי שכל זמן שאמר לו קנה אותי קנה רבו ואינו
מועיל לו תבוא אחר כך ולפיכך אמר ר' מאיר שהוא לא ינא בכסף לחרות
אל על ידי אחרים כגון שיתן אחד מבני אדם ממון לרבו כדי לשנותו
וחכמים אומרים שתבוא מועיל ולא קנה העבד שום אדם מזה הממון
שום דבר עד שינא לחרות ולבך אשטר לפי סברתם בכסף על ידי ע'
עבדו וכל שכן על ידי אחרים יר' מאיר גם כן סבר שאינו ינא לחרות
עד שיביעגט שחרור לידו אבל אם זכה לו על ידי אחר לא ינא לחרות
לפי שהיא חובה לו ולבך אמר בשטר על ידי עבדו וחכמי אומ' שהוא
קונה את עבדו אפילו בשטר על ידי אחרים לפי שזכות הוא לו

והלכה בחכמים ומה שאמר בבאן בחוקה כבר בארנו ואמרו כינד
בחוקה התיד מעבד רבו או הנעילגו הולך אחריו כליו לבית המרחץ
הכפיוטו הרחינו סבו גרדו הלכינו הגבינו או שהגביה הרב את הע'
העבד קנאו ועבד כנעני גם כן יקנה עמו בראשי חברים והוא שיכה
אותו רבו ויבטל ממנו אחר מיעדים וארבעה חברים והם ארבעות
הידים והרגלים וראשי אזנים וראש החוטם וראשי שדים שבאשה ו
וראש הזכרות או שיבטל פעולת עינו או שנו כמו שכתוב בתורה
ומה שחייב שלא מזה חותם כלל מה שקנה בו העבד עמו לפי שהוא
צריך בט חרות מרבו אחר שעשאו בעל מוס כמו שזכרנו

ד בהמה גסה נקנת במסירה ובהמה דקה בהגבהה דכרי ר' מאיר וחכמים אומרים בהמה דקה נקנת במשיכה

מסירה היא שימסור לו בהמה או שתלך
בראש בהמות נמשכות אחריה על יד ההלך ופסק ההלכה בין
בהמה דקה בין בהמה גסה נקנית במשיכה וכל שכן בהגבהה ומן
העקרים שאנו עתידים לבראם כבבא בתרא הם אלנו שהמשיכה קונה
בסיוטא ובחצר של שניהם ומסירה קונה ברשות הרבים ובחצר
שאיכה של שניהם והגבהה קונה בכל מקום וכל מה שזכרנו בהגבהה
אינו נקנה אלא בהגבהה ואפילו שאנו אומרים בו שנקנה במשיכה
ואשר חייב שתקנה בהמה דקה במשיכה ואעפ' שאפשר בה הגבהה
מפני שהיא מתחזקת עמוה בקרקע ואיכה כעשתת הוא מה שאמר מ'
משום רמסרבה ובמקומות שאמרנו שקנין בהם במסירה לא תועיל
בהם המשיכה והמקומות שתועיל בהם המשיכה לא תועיל בהם
המסירה ושומר אלנו העקרים תמיד

ה נבסיה שיש להם אחריות נקנן בכסף ובשטר ובחוקה ושאיין להם א

שכארכו בפרק שלישי מכתובות ואמר בהרצנו ואף לאמתך תעשה כן
ולכך לאמה העבריה גם כן ינאה במיתת הארון ולא זכר אותה הת'
התנא מפני שהיא משותפת עבד הנרצע בזה חענין ואמנם עבד עברי
בשמת הארון אם הניח בן עבד את הכן עבד תשלום שש שנים ואם לא
הניח בן ינא לחרות ואינו עבד לא את הבת ולא את האח ולא שאר
יורשים ירע שעבד עברי בשמכר הוא את עמו מפני העניות הוא
מכ' עליו בתורה כי ימכר לך אחיך העברי וכשמכרוהו כל נאמר בו ו
ונמכר בגבתי נאה היו רמיו יותר מן הקד שנסאח עליו מקדן
גבתי אינו כמכר וכבר נקדם לך בפרק השלישי מסונה האיש כמכר
בגבתי ואין האשה נמכרת בגבתי ואמנם מוכר אותה אביה בעד
קונה כמו שכארכו בפרק שלישי מכתובות ואמרו שטר אמה עבריה
מי כותבו האב כותבו בגון שיכתוב לו בת' מוכרה לך
בתי קניה לך ונותן לו השטר בפני עדים ואחר שזכרנו קנת מדיני ע'
עבד עברי כשלים חותם דרך העברה אחר שתדע שהנמכר לגוי ינא

גם כן במיתת הארון ומזה הענין הוא מה שאמרו המוכר עמו כמכר
לשש ויתר על שש מכרוהו בר ררצע המוכר עמו אין מעביקין לו מכרוהו
בר מעביקין לו המוכר עמו אין רבו מוסר לו שפחה כנענית והיא
מוותרת לו כל זמן שהיא עבד ונבדים שיש לו ממנה עבדים והוא מה
שאמר בתורה האשה וילדה תהיה לארונה ויש לו רשות לארון ל
להכריחו על זמ' אם לא רצה העבד ואמרו ואלו מעביקין להם היונא
בשנים וביובל ובמיתת הארון ואמה עבריה בסימנין אבל ינא
ברעון כסף אין מעביקין לו ושעור הדבר שיביע לו מממנו לא פחו'
חמה שטנה שלשים שלשים והשלע ארבע דנרין וכבר בארנו שעור
הדינר ואמרו מנין לברוח שחייב להשלים שכ שש שנים יעבוד ואמרו
עבד אמה עבריה ומנאיתתה לאביה לפי שהיא עדין כנע' כמו שכארכו
והיא ברשות אביה ואם מת אביה הרי הוא לעבדה לפי שהעקר
אזלנו אין אדם מוריש זכות בתו לבכר לפיכך אין לאיכה בזה שום ר'
דבר וענק עבד עברי נעבדו ואין לבעל חוב שום זכות בו ולא
יגבה חובו מזה וכל זמן שחלה עבד עברי והוא אבל רבו והיה חולה
פחות מארבעה שנים רנעין או מקווצין יחשב לו זמן החולי מבלל
שש שנים ואם התמיד בחלו ארבע שנים חייב להשלים לפי שהוא כמו
השכיר והכך רואה מה שכתוב בתורה כי משנה שבר שכיר וכבר
ירעית לטון התורה באמה העבריה אשר לא יפדה ואמרו כינד מנות
יער אומר לה בפני שנים הרי את מקדשת לי הרי את מחורסת לי
הרי את לי לאכתו אפי' בסוף שש ואפילו סמוך לשקיעת החמה ונוגה
בה מנהג אשות ואינו נוהג מנהג שפחות וכתוב בתורה ואם לבנו
יישרה והוא שיאמר לה הרי את מקדשת לבני אבל צריך שיהיה הכן
גיול וירצה בכך וכן אמרו אין יעור אלא בגיול ואין יעור אלא מדעת
ומכר אמה העבריה אינו קיים אלא לאדם שיש לה עליו קדושים או
יש לה על בנו קדושים ואעפ' שאין לה עליו בגון שימכר את בתו ל
לאביו שאי אפשר שיער אותה אלא לבנו מפני שהיא בת אחיו ואמרו
לאמה ממנו שמוכרה לפסולים וכשיערה לו או לבנו אינה ינאה
אלא בבא ואמנם ינאה בכל לו הדרכים כשלא יערה לא לו ולא לבנו
ודע שמחייבין האב לפדות את בתו כשמכרה משום פגם משפחה ו
זהו מה שאמר מפרין אות' בעל כרחו ואמרו אינה נמכרת ונשפחה וממה
שנריך שתדעו שהגבט כהגבט לראובן וכמכר בגבתי אחר כך גבט
פעם שניה לראובן עמו הרי זה אינו כמכר פעם שניה לפי שלא ימ
ימכרו לראובן שני פעמים אמרו כיון שכמכר פעם אחת אי אתה רשאי
למוכרו ולא יהיה המרצע אלא של מתבת ואין רוצעין אלא בגובה של
אוזן ועבד עברי כהן אינו נרצע מפני שנעשה בעל מוס אבל להקח
הוא שפחה כנענית מפני שהיא מותרת לו כל הזמן העבדות

ובאמרו בכל עבד עברי יש לו אשה ובנים רבו מוס לו שפחה כנענית
ואמרו אם אמר יאמר היבד עד שיאמר וישנה העבד עד שיאמר כש
כשהוא עבד ועד שיאמר בתחילת שש ובסוף שש לו אשה ובנים ולרבו
אין אשה ובנים אינו נרצע שכ' כי אהבך ואת ביהך
לרבו אשה ובנים ולו אין אשה ובנים אינו נרצע שכ' את אשתי ואת ב'
בני' הוא אוהב את רבו ורבו אינו אוהב רבו נרצע שכ' כי טוב לו ע'
עינק רבו אוהבו והוא אינו אוהב רבו אינו נרצע שכ' כי אהבך ואת
ביתך הוא חולה נרבו חולה אינו נרצע שכ' כי טוב לו רבו חולה

כל הגעשה דמים כאחד בין שזכה זה
נתחייב זה בחליפין כיצד החליף שור בפרה או חמור
בשור כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפיו רשות הגבוה
בבסף ורשו ההדיוט בחוקה אמירתי לגבוה במסירת
להדיוט

כל הגעשה דמים כאחד פי' כל הכיסוס דמים כאחד ופי'
זה כל מה שאפשר שמשערי' בו והוא דמי עבין מהעבירים כגון שי
שיאמר אדם חלבו הכהמות או זה השדה שנים כך וכך לטורין מפלגלין
לשיכך כשהחליף הפלגלין עש הבקמות כיון שמשך זה נתחייב האחר
בחליפיו וחליפיו לא משך השני והוא עבין הקבין שחיה רחש שנגב ת
תמיד בבניי המקח והממכר שהלוקח נותן למוכר זה הדבר שנתקיי'
בו הקבין חליפין על הדבר שלקח ממנו וכל זמן שהגיע זה הדבר ביד
המוכר קנה הלוקח ונעפ' שהוא לא משך ובהיות הדבר שנופל בו
החליפין אין לו שיעור אלו אומרים קובין ככלי חגיגי שאין בו שנה פר
פרוטה ולא יתקיי' הקבין לא בפירו ולא במטבע רל מטבע הדרכמוני'
שיש בהם גזרה והדירין וכמו כן כל הדברים קבים בחליפין רל הק
הקבין כמו שביארנו בין שהיה הדבר הלוקח מקרקע או מטלטלי או
עבדים חלח המטבע שהוא אינו נקנה בחליפין והוא אינו ראוי שיהיה
חליפין לקנות בו דבר אחר חלח אה כן לקח אדם הדרכמוני הדבה או
או דינרים בלתי שאינו חושש למשקלם וחשבונו ואמר חלח חליפי ד
דבר פלוני בין מטלטלי או עבדים ונתן לו חלו דמי זה יתקיים הקבין
ותקיים המכירה בזה ויהיה זה המטבע או חמור הדין בו בחליפין ו
וכבר בארנו שכל מקום שאנו אומרים חליפין או קבין שהעבין בולנו
אחר ולכך נאמר קבין ומה שחייב שלא יתקיים הקבין במטבע משום
דרעיות חזרתא רל הפיתוח והנידור שבו וזוהי עבירה דכטעם ל
לשיכך אה לקח מזה המטבע באומר ואינו חושש שיגיע למשקלו ול
ולמכינו הניי כתבאר מדעתו שהוא אינו מעיין אהו מטבע שהוא מ
מזוייר ומפיתח אלא שומעין שיעור גיב והרי הוא חלח היה לטעם ש
אל זהב או חתיכות כסף שמתקיים בו הקבין בלא הפק ואי איהי' לו
לאדם שיקנה מטבע שאינו בעין אלא אם כן קונה אותו אגב קרקע ב
כמו שנקדם ויתקיים לו קבית זה הקרקע כהפק וכמטבע ובחוקה וב
וכקבין לפי מה שנקדם בחזרת ומה שאמר רשות הגבוה בהפק רל
שהגביר כשלקח שום דבר לבדוק המקדש ונותן דמי קנה ואפילו שלא
ימשוך ובהדינוט עד שימשוך והוא פי' מה שאמר ההדינוט בחוקה וכבר
כתבאר לקח ההדינוט מהדינוט מטלטלין ונתן הלוקח דמים קבתם או כ
כולם חלל לא תפש המטלטלין ולא בלו לידו המקח אינו קיים ואינו
חייב המוכר על המכר וכל אחר מהה יכול לחזור מהמקח וממכר א
חבל על החזור לקבל מי שפצעו חמור דמים לחבירו והסחורה תש
תשאר ביד בעליה אלא אם נתן הממוז בתורת חליפין והוא שיתקלו ב
באומר כמו שביארנו ואם תפש במטלטלין וקנה אותו בדרך מן הד
הדרכים שהמטלטלין נקבין בהם וכבר זכרנו חותם נתקיים המקח
והממכר ונתחייב הלוקח בכתובת המעות ונתחייב המוכר ליתן הס
הסחורה אם היא מזוייה חללו וכשיאמר אדם שור פלוני הקדש הכנס
אותו הקדש כמו שקנה אותו הלוקח אחר המשיכה כשהוא הדיוט זה
והוא עבין מה שאמרנו אמירתי לבבנה במסירתו להדינוט והמקח זה
והממכר בדברים והסכמה על הסך אינו בלום עבין מהעבירי'
לא במקרקע ולא במטלטלי ואין מועיל בו העדים ואפילו שיאמר א
אתם עדים שלקחתי ממנו כך וכך או מכרתי לו כך וכך בכך ד
דמים ואפילו מי שפרע אינו חייב בזה מי שיחזור ואמכט יתקיים קבית
הדברים כולם בדרכים הנזכרים בזה הפרק והבין אלו העקרים כולם
שזכרתי בזה הפרק שהם עקרי דינים ולא תשאל ממני להחזירם לך
בכל מקום כדי שלא נאריך החבור בחזרת הדברים וכל זמן שיבוא מ
מחס שום צורך במה שאנו עתידין לומר אעורר על זה השך לכתך
הארכתי בחמור עניינו

כל מצות האב על הבן האנשים
חייבין והנשי פטורות כל מצות עשה שלא הובן גרמא
אחד האנשים ואחד הנשים חייבין

אחריות איתן נקנן אלא במשיכה נכסים שאין להם אח
אחריות נקנן עם נכסי שיש להם אחריות כבס' ובשטר
ובחזקה נכסים שאין להם אחריות ווקקין את הנכסים
שיש להן אחריות וישבע עליהם

נכסים שיש להם אחריות
הם הקרקעיות ואמכס כקראו כן לפי שאחריות הוא חזרה והשבה וה
והחזרה וההשבה אמכס הוא על קרקע בלבד כיצד ראובן מכר שרה
לשמעון וראובן חייב ללוי חוב שהוא קודם לזאת המכירה הנה ש
סלני מוניח הפרה המוכר מיד שמעון אם לא תמצא חבל ראובן ממה
שיצבה חובו והוא עבין האחריות ושאין להם אחריות הם המטלטלין
כולם לפי שאין יכול לוי להניח מיד שמעון המטלטלין שמכר ראובן
אחד שקיבל החוב מלוי ואמכס שתהיה הקרקע כקנה בכתובת המעות
הוא מה ש' שרות כהפק יקנו ועל מנת שלא יהיה מנהגם בזה המ
המקום לכתוב את השטר אבל המקומות שבוהבין בהם לכתוב הש
השטרות במקח וממכר לא קנה עד שיכתוב השטר חלח אם כן פירש
שהוא בכתובת המעות בלבד יקנה ועבין קבית הקרקע בשטר הוא
שיכתוב לו בלי זה דבר שירצה שדי כתובה לך שדי קנויה לך או כל כ
כיוצא בזה וזהו במתנה בלבד שיקנה בשטר אבל במקח וממכר לא
קנה עד שיתן הדמ' לא אם כן היה מוכר שרהו מפני רעתה ומביחין
חכו רחיש שקבין בשטר ממה שכתוב וכתוב כהפק וחתום והחזקה
קובין בה לבדה לשעלם בכל עבין ואנו עתידין לבאר מיכה בבבא ב
בתרא במקומה ומהם שיבנה סוס דבר או יהרום אי זה שיעור שי
שיהיה בזה הקרקע שרונה לקנותו בפני בעל הקרקע וכל זמן שיצעה
סוס דבר בבין הקרקע ובעל הקרקע לא ימחה בידו נתקיים היוקח ו
ומחייב לזה המוכר בזה המכר ואם היה שלא בפניו נדך שיאמר לו
לך חוק וקני והראייה שהקבין בחוקה מה ש' וירשתם אותה וישבתם
בה במה ירשתם בשיבס ושאין להן אחריות אינו נקבין חלח ב
במשיכה הביאו רחיה על זה ממה ש' וכי המכרו ממכר לעמיתך או
קנה מיד עמיתך דבר הנקנה מיד ליד אל שהדבר שאישפר לתת מיד
ליד לא יתקיים קנינו אלא בכתובה מיד ליד ומה שאמר שהמטלטלין
נקבין עם נכסים שיש להן אחריות כגון שימכור ראובן לשמעון כבר
של הפלגלין ובית שלפלוני בכך וכך משנת כהפקה שמעון הבית כאחד
משלשה דרכים שהקרקעיות נקבין בהם קנה הפלגלין עם זה הבית ו
ואיצ' שלא משך אותו ואפילו שהיו הפלגלין במדינה אחרת ועל מנת
שיאמר לו קני הני אגב מקרקע והביאו רחיה על זה ממה ש' ויתן ל
להם אביהם מהמנות רבות לכסף ולזהב ולמזכרות עם עדים בגזרות
ביהודה וכבר זכרנו בזה הסדר במסכת כתובות שכל מקום ש' ב
במשכה שבועה שהיא שבועה בתורה או שבועה בתקנת חכמים כע
כעין דאורייתא ואין מחייבין שבועת התורה בטענת הקרקעות ועוד
יתבאר זה במקומו במסכת שבועות אבל בשבועין שבועת התורה
על המטלטלין שפאמר כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים וגו' ואמר
ונקרב בעל הבית אל האלהים וכבר זכרנו שמורה במקצת הוא המ
המחייב שבועת התורה אבל אם כפר בכל זה הוא פטור רל שיטבע
הסית כמו שביארנו בסוף כתובות ואם היה טוען ראובן לשמעון מ
מנה ובית פלוני והורה לו בקצת המנה חייב שבועת התורה על כס
כקרקעת המנה וישבענו כן על גזירת הבית על ידי בגבול וב
וגבול שבועה מן התורה לפי שאמר בשוטה אמן אמן וכתב בקבלה
אמן מאיש זה אמן מאיש אחר וכו' כמו שביארנו במקומו לשיכך כל
מי שכתחייב שבועה יכול המשביע לגבול עליו בכלל שבועתו כל מ
מה פירנה ממה שיתלה בטענה הראשונה חו לא יתלה בה ומכר ד
דברי יתבאר לך שכל מי שאינו לחבירו הקרקעיות והורה באחת מהם
או טען עליו כלים וקרקעות והורה במטלטלין וכפר בקרקעות כולם
או קבתם וכפר בכל המטלטלין הרי הוא בכל אלו החלקים פטור מן
התורה משבועה וחייב שבועת הסית בכל טענה מהה וכמו כן מי
שטען על חבירו במטלטלין והזמין קבתם וחזר לו והו שיט לך
ביד טול והילך אינו מחייב אלא שבועת הסית ושמוור אלו העקרים
כולם ודיו בזה

כל מצות לא תעשה בין שחזמן גרמא בין שלא חזמן גר
גרמא אחד האנשים ואחר הנשים חייבים חוץ מכל תק
תקין ומכל תשחית ומכל תטמא למתים

מצות האב על הכן שם
מצות וזה אל למול ולצדק וללמדו תורה ולהשיאו אשה וללמדו
אומנות ולשיטו בכהר והביאו על כולם רחיות מן הצנאים יארץ
פירוטס ודמעה העולות בזה ואלו כולם מחייב האב לעשותם לכן
וחן האב חייב לעשותם לבנה והוא ענין מה שאמר הכתוב
חייבין והנשים פטורות ומצות הכן על האב הרבה מלהביא
בכחן זה ענין חרץ מחד אבל כולל חנות שני עקדים מחד וכבודו
ומהר לנו מהם רובנות ואמרנו מורא לא ישב במקומו ולא עומד במ
במקומו ולא מתר דבריו כיבוד מאכל ומסקה מלביש ומכסה מ
מביש ויוצא ואלו כולם קבוצה אחת מחייב על הכתוב ועל ה
הקצות כולם שיעשו אותם לחביה לא אם היתה האשה בעולת כ
בעל שחן חייב עליה מתורת הכבוד לא מה שאפשר בידה לעשות
מפני ענין בעלה המחייבין לה מתורת הזנוג לפי מה שכתבאר כב
בב וכות ומצות עשה שהזמן גרמא הם המצות שאדם חייב לע
לעצמו בזמן מובל ובלא יהיה זה הזמן בתבטל חובתו כמו שהם
האנשים והולכת שופר תפילין וניצית שהם מחייבין ביום ולא כלילה
וכל מה שזמנה לזה ומצות עשה שלא הזמן גרמא הם המצות המ
המחייבות בכל הזמנים כגון מזונה ומעקה והצדקה וכבר ידעת
שהצדק חל עליו אין למדין מן הכללות ומה שאמר כל אמנה אל הר
הרוב וחמם מה שהנשים מחייבות ממצות עשה ומה שאין מחיי
מחייבות תורה שתיגע עליהן חינו תלוי בכלל ואמנם נמס
כחברים על פה וזה דברים שכתבנו בהקבלה הלא ידעת שאבילת מצה
בילי עשה ושמחה ביועדים וההל ותפילה ומקרה מעלה ונר ח
חכמה נבי שבת וקריש היום אלו כולם מצות עשה שהזמן גרמא וכל
חד מהם מחייבות על הנשים כמו שהם מחייבות לאנשים וכמו
כן מצות פרייה ורביה ותלמוד תורה ופיריו הכן כל אחד מהם מני
עשה שלא הזמן גרמא וף על פי כן אין הנשים חייבות בהן ואמנם
כמסרים על פה כמו שכתבנו אמנם העקר שזכר במצות לא תעשה
הוא אמתי טב חיש או חשה כי יעשו מכל חטאות האדם וכלו המנה
הבתי חסד לחיים לבל עונשים שבתורה חן מאלו השלשה שכל לת
תקישו שבת האשכח ולא תשחית את שאת קדשך מי שיש לו זקן ו
ואשר למוטעו מתגלחת הוא שאסור עליו גילוח כל הראש והוא
מה שאמרנו הכי נשי הוחיל וליתנהו בהשחיתו ליתנהו בהקפה ואמר
חזון אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם בני אהרן ולא כמות אהרן

הם הדברים שהם חובת קדש וכבר בארנו בסוף מסכת ערלה
שאסור הערלה בחונה לארץ והלכה למשה מסיני וכלמי הכרם
מדרכין אבל כלמי זרעים מותר לזרען בחונה לארץ והלכה כר
אליעזר שאומר החדש אסור מן התורה בכל מקום וחשב שהוא תל
תלוי בארץ כמו שכתבאר בסוף פרק ערלה

כל העושה מצוה
אחת מטיבין לו ומאריכין לו את ימיו ונחל את הארץ ו
וכל שאינו עושה מצוה אחת אין מטיבין לו ואין
מאריכין את ימיו ואינו נחל את הארץ וכל שאינו לא ב
במקרא ולא במשנה ולא בדרך ארץ אין זה מן היישוב
וכל המחויק בשלשתן עליו הכתוב אומר והחוט המשול
לא במהרה ינתק

כל באמרן כל העושה מצוה אחת שיעשה אותה יתירה על
זכותיו שהיו כגד עונותיו עד שחזרו זכותיו מרובין מעונותיו כ
בוחב המנוה ואמר כל שאינו עושה מצוה אחת אל מי שעונותיו
מרובין מזכותיו ולא עשה מצוה אחת כדי להשנותם חלא כשארנו פב
עונותיו מרובין מזכותיו ואמר מטיבין ומאריכין את ימיו בעולם
הבא וענין נחל את הארץ חרץ החיים לל העולם הבא ואנו
עתידין לבאר אותה בסנהדרין כפרק עשירי וירך חרץ הוא חכ
חכורת בני אדם חכורה טובה כמדת ומוסר וענין
אין זה מן היישוב שאין תיעלת בו בייסוב העולם חכל להוציאו מן ה
המקום תיעלת למדינה ואמרנו באדם שאינו מעשי מוסכו מושב
לזים ופסול לעדות

פרק שני האיש מקדש בו ובשלוחו והאשה
מתקדשת בה ובשלוחה האיש מקדש
בתו כשהיא נערה בו ובשלוחו האומר לאשה התקדשי
לי בתמרה זו התקדשי לי בוא אביש באחת מהן שוה פ
פרוטה מקדשת ואם לאו אינה מקדשת בואו ובזו א
אם יש בכלן שוה פרוטה מקדשת ואם לאו אינה בק
מקדשת היתה אובלת ראשונה ראשונה אינה מקדשת
עד שיהיה באהת מהן שוה פרוטה

העקר אכלינו שלוחו של אדם
כמותו והביאו ראיה על זה ממה שאמר ושחטו אותו כל קהל עדת
ישראל ואצט שמועד שחית כל הפסחים לאחר לפי שהוא שליח
ביבור אבל הכתוב חללינו שיקדש האדם בעצמו יותר שיקדש לו
שלוחו לפי שמשקדו לא ישא אדם אשה עד שיראהה לפי שאנו
חוששין אליו לא תישר בעיניו ויעמוד עמה ולא יתחבבה וזה אסור ל
לפי שאמר וזההכת לרעה כמוך ולפיכך הקדים בו על שלוחו ומזה
הטעם בעצמו אנו חונת לא ישיא אדם את בתו כשהיא קטנה עד שת
שתגיל ותאמר בפלוגי אכי רונה ולפיכך הקדים בה על שלוחו ואמר
כשהיא נערה ולא כשהיא קטנה ואעפ שיש רשות לאב שיקדש בתו כ
בת יום אחד ותהיה חשית חיש ומן הטעם שאמרנו נשואי קטנה הוחר
דבר מבער ומה שאמר עד שיהא בת פרוטה היא שנשמה בחורונה וי
שתהיה ואת האחת שיהא בה שוה פרוטה היא שנשמה בחורונה וי
ויהיה כל מה שאכלה בחילוי הוא מלנה והעקר אכלינו המקדש
במלנה ופרוטה דעתה אפרוטה אבל אם היה במה שאכלה שוה פ
פרוטה ובמה שכתאר פחות משוה פרוטה אינה מקדשת לפי שהם ק
קדושין במלנה ואין קדושין

ב התקדשי לי בבסם זה של יין ונמצא
של רבש של רבש ונמצא של יין דינר זה של כסף
ונמצא של זהב שלוחה ונמצא של כסף על מנת שאנו
עב ונמצא עשיר עשיר ונמצא עב אינה מקדשת ר
שמעון אומר אם הטעה לשבח הרי זו מקדשת

אפשר שיעשה
ורונה בזה הדבר הפחות לכוננת שום ענין יותר ממה פרונה קד
דבר האחר ולפיכך אין הלכה בר שמעון

הסמיכות והתעופות והתגשות והקמיצות וההקטרות
והמליקות והקבלות וההזיות עהנות באנשים ואינם
עוהנות בנשים חוץ מסננת סוטה והגזירה שהן מצפות
כל חלו המצוות

באו בלשון זכר אמר וסמך ידו והנף והנפ וקמן והקטיר ומלק
ואמר והקדיבו בני אהרן ואמר בתורת הכהנים והקריבו זה קבלת
הדם ואמר וזהה מן הדם ואמר במנחת סוטה ולקח הכהן
נייד האשה ואמר במי שמכיא קרבן שלמים ידיו תביאנה את חיש
מה שלמים תבוצה כבעלים אף סוטה תנפח כבעלים ומעשה תע
תבוצה כבעלים כמו שזכרו בהן מביים ידו תחת יד הכעלים ומכף
ולמרנו הכזיר מוטעו לפי שאמר כשנטה וכתן על כפיה את מנחת
הזבון וכאמר כזיר וכדן על כפי הכזיר ודין כזירה והכזיר
כבין הקדיש שום למה שכתב בתחילת הפרשה איש או אשה כי
יפליא לכזיר כזיר כזיר והוא מה שאמר אתיה כף קף מהטעם

ס כל מצוה שאינה
תלויה בארץ נהנת בארץ ובחוצה לארץ וכל שהיא
תלויה בארץ אינה נהנת אלא בארץ חוץ מן הערלה ו
הבלאים ר אליעזר אומר אף החדש

שחיה תלויה בארץ המ
המצות שאינם תלויות בארץ ואמנם הם חובת הגוף שהיא תלויה

הזמן שביעית ששירות שביעית הפקר ואינו גזל ולפיכך לא כתבטל
 הקדושין מזה הטעם והשלישי אשה נעשית שליח לחבירתה
 ואפי' במקום שנעשית לה נדה ודע שגזל שלה בגון שחטף מידה שום
 דבר אחר כך נתגנו לה ואמר לה הרי את מקודשת בזה אינה מקודשת
 אלא אם כן קדם ביניהן שירובין ומה שאמר חומר קדשה בגזל אינה
 מקודשת דוקא כשלא נתייאשו הכעלים אבל אם נתייאשו הכעלים
 הקדושין קיימין מה שאמר כאן אין האחינות מקודשות שזו ראיה
 שהנכרות מקודשות אמנם הוא זה שאמר להן הראיה מכה
 לביאה מקודשת לי אבל אם אמר בלבד מקודשות לי אין אחת מהם
 מקודשת ודע אם אמר לשהי אחיות או אשה ובתה והדומות להן
 הרי אחת מהם מקודשת לי ונתן הקדושין לשהי יחד או קבלה אחת
 מהן על יד חבירתה הנה הקדושין תפשו בהן וצריכות שני בגין ממנו

ח המקדש בחלקו בקדשי קדשים ומקדשים קלים
 אינה מקודשת במעשר שני בין בשוגג בין במזיד לא ק
 קדש דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר מזיד קדש בשוגג
 לא קדש ובהקדש מזיד קדש שוגג לא קדש דברי ר'
 מאיר ר' יהודה אומר שוגג קדש מזיד לא קדש

הדברים שלוקח
 הבהן מקדשי הקדשים ומקדשים קלים מומין בניהם הם ובהניס מש
 משולחן בבית ק' ז' וזו נלח נתן להם הקדש כרוך הוא חלו התלקים
 חלל לחבילה לה שיעשו בהם חלל זה והוא מה שאמרנו וזה יהיה כך
 מקדש הקדשים מן האש וגו' כמו שהשם חין אלה משתמש בה חלל
 לבדוק חבילה בה כן חלו המתנות שאתה לוקח מקדשי מוכח לא
 תשתמש בהן אלא לחבילה וכתוב בתורה בענין מעשר לה הוא
 בהיותו יח וכן חנה מקודשת ור' יהודה חומר שאמר שיש
 במזיד ר' שהם יודע שזה הדבר מעשר שני הרי חללו לפי שמעשר
 שני מתחלל כמו שבארנו במסכת מעשר שני נאם כתחלל הרי היא
 מתקדשת בו בלי שפק ור' מאיר אומר אין דרך חלול בכך ר' חין זה
 דרך חלול המעשר והם בהקדש ברוך הבית להפקד מזה חומר אומר במ
 במזיד מתחלל בשוגג אין מתחלל ור' יהודה אומר הפך זה והלכה
 כר' מאיר במעשר וכר' יהודה בהקדש

ט המקדש בערלה ובכלאי
הכרם ובשור הנסקל ובעגלה ערופה ובצפרי
מצורע ובשער גזיר ובפטר חמור ובבשר בחלב
ובחולין שנשחטו בעזרה אינה מקודשת מברן וקדש
ברמיהן מקודשת

אלו הדברים שזכר בלש אסורין בהנאה וזה
 מיבקר תורתו כל מקום שנאמר לא תחבל לא תחבלו חסד חסוד חב
 חבילה ואחד אסור הנאה כמשמעו שישפוט לך הכתוב כרוך שפ
 שבעט לך בכבילה וכל מה שאסור אסורי חבילתו ומתירין ליהנות בו
 יש רחיה עבד ע' התר האתו או מלשון התורה או מן ההקדש
 וכתוב בתורה בערלה שלש שנים יהיה להם ערלים לא יחבל ונאמר
 בכלאי הכרם פן תהרסו פן תהרסו וכתוב בארנו זה בהפך כלאים ו
 ואמר בשור הנסקל ולא יחבל חת בשור ואמר בעגלה ערופה
 וכתב להם הדם ואמר כפרה כתיב בה בקדשים וצפרי מצורע
 הם ממכשירי מצורע ומעשיהם חון למקדש כמו שכתבנו בתורה
 וכמו כן עגלה ערופה מכפרת ויהי חון למקדש ואשה מצורע גם
 כן הוא ממכשירי מצורע והוא כפוי ר' במקדש וכמו כן חבילת
 מצורע מכפרת והיא כפויים שרין הצפר והמכשיר שכתבם אחר
 והוא אשה מצורע וחבילתו כמו כן דין המכשיר והמכשיר שכתבם אחר
 והם צפרי מצורע ועגלה ערופה וצפרי מצורע תאסור בהנאה
 משעת השחיטה ר' הצפור השמונה בלבד ויעגלה ערופה ידיתה
 אל חבל איתן אסרתה ונאמר בזיר קדוש יהיה גל פירע שער
 ראשו ואמרנו ברובו יהיה ק' נש' וצפור חומר כאמר בו נעשה וכת'
 וערפו שם את העגלה ולא יאסר בהנאה חלל אחר ערופה ונאמר
 בבשר בחלב לא תבשל בדי בחלב אמו שלשה פעמים אחר לאסור א
 חבילה ואחר אסור הנאה ואחר לאסור בשול וכת' בתורה בבשר
 תאזה והוא חולין כי ידחק ממך המק' ואמרנו בתורה בהניס ברחוק

ג על מנת שאני בהן ונמצא לוי ונמצא בהן נתין
תמצא ממור **ממור ונמצא נתין** **כן עיר ונמצא**
כן כרך **כן כרך ונמצא כן עיר** **על מנת שביתו קרוב**
למרחץ ונמצא רחוק רחוק ונמצא קרוב על מנת שיש לו
בת או שפחה גדלת ואין לו על מנת שאין לו ויש לו
על מנת שיש לו בנים ואין לו על מנת שאין לו ויש לו
על כולם אעפ שאמרה בלבי היה להתקדש לו אעפ'
אינה מקודשת וכן היא שהטעתו

בר' אומר בתלמי גדלת
 ר' מקדשות הנשים ור' שמעון אינו חולק בהטעמת ייחוסין שהיה
 אינה מקודשת ואפי' הטעה חו הטעתו לשבח לפי שאפשר שמינו א
 אהב אחר מהם אלא הדומה לו כיחס או שחנת ממנו ומהעקרים ש
 שדיניו דברים שכלב אינם דברים

ד האומר לשלוחו צא
וקדש לי אשה פ'ונת במקום פלוני והלך וקדשה כמ
במקום אחר אינה מקודשת הרי היא במקום פלוני
והלך וקדשה בבקום אחר הרי זו מקודשת

כשאמר לו הרי
 היא במקום פל' והלך וקדשה במקום אחר מראה מקום הוא לו וא
 ואין זה תנאי וכבר נתבאר זה הדעת בענינו כצדק שפי' מביין

ה הנקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים
ונמצאו עליה נדרים אינה מקודשת **בנסה סתם**
ונמצאו עליה נדרים תצא שלא בכחובה על מנת שאין
בה שום ונמצאו בה מומין אינה מקודשת **בנסה סתם**
ונמצאו בה מומין תצא שלא בכחובה **שכל המומין**
הפוסלין בכהנעם פוסלין בגשים

כבר נקדם לשון זו ההלכה
 כפרק השביעי מהתובות ועם בארנוהו

ו המקדש שתי נשים
בשורה פרוטה או אשה אחת בפחות משורה פרוטה אעפ'
ששלח סבלונות לאחר מיבאן אינה מקודשת שמחמת
קידושין ראשונים שלח וכן קטן שקדש

מה שאמר קטן ש
 שקדש לו ושלח סבלונות מהגדיל וסבלונות הם המגדנות
 והדוננות ונבאר זה השם מכיל והוא נמשא המשא והונרך לאלו
 השלשה דמיונות ואעפ שצניניהם אחר משום דלא נפיק חד
 מחבריה שאלו השמייענו הכבא הראשונה בלבד הנה חמוכא אידי ר
 דכפך מיכיה ממנוכא טעו ויחשוב שהם קדושין במורין ואמנם בכבא
 השניה יש לבן לומר אדעתא דקדושין שלח הסבלונות ואלו
 השמייענו חלו שתי הכבנות יש לבן לומר בכל כיוצא בזה נוסף הטענות
 בין פרוטה לפחות מנה פרוטה אבל קטן שקדש הכל יודעין שאין ק
 קדושין קטן כגום ואלו הדברים ששלח אחר בן אמונה אדעתא
 דקדושין שלחם מפני שהוא ידע הפסד הקדושין הראשונים ולכך
 למדנו שכתב בלש על הקדושין הראשונים והם אינם שוין כלום

ז המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה כאחת אינן
מקודשות מעשה בחמש נשים ובהן שתי אחיות
ולקט אהר בלבד לה שלתאנעם ושלהן היתה
ושביעית היתה אמר להן הרי בולבן בקודשות לי בב
בבלבולה הזאת וקבלתה אחת מהן ער ידי בולן אכרו
חכמים אין אחיות מקודשות

העקר אכלינו אין קדושין תופסין
 בעיינות לפי שאמר ואשה אל אחותה לח תקרב לא תיח לצרור
 כצדקה שבעשו נרות זו לזו לא יהיה לך לקוחין אפי' באחת מהן וכלמו
 כל היציינות משהי אחיות ולאמרנו מזהה המסנה שלשה עקרים
 אחר מהם שמקדשין בפירות שביעית והטעם המקדש בגזל אינה
 מקודשת מפני תפחו שהתנה בכלבילה זאת שהיתה שלהם שהיה זה

שהלנה מאחרים והדאה לה אינה מקודשת

על מנת שיש לי

בית כור עפר הרי זו מקודשת ויש לו על מנת שיש לי במקום פלוני אם יש לו באותו מקום מקודשת ואם לאו אינה מקודשת על מנת שאראך בית כור עפר הרי זו מקודשת ויראנה אם הראה בבקעה אינה מקודשת

מה שאמר

ככאן ויש לו זיל שאז תהיה מקודשת כדלוי ואם אמר שאין אצלו שום דבר הרי זו מקודשת כשפק רחמישי שאם יש לו והשמיענו זה הדין במענות ובקרקע שלא כחומר אין אדם יכול להטמין קרקע ואלו היה אצלו שום דבר קלא חיה ליה לפיכך למדנו שהיא מקודשת כשפק ואלו השמיענו גם כן זה הדין במענות כלבד שאם אמר הממון אעפ"י שכ שכרחה שאין לו שום דבר תהיה מקודשת כדלוי לפי שהיא יכולה להחמינו ואי אפשר לירע מה שאכל כבי אדם מן הממון ולפיכך למדנו שכרחה שאין לו שום דבר שהיא מקודשת כשפק ומה שאמר הראה בבקעה רל שאינה שלו ואפי' שקבלו בשכירות או בשותפות או אינה מקודשת

ר' מאיר אומר כל תנאי שאינו כתנאי כוז

גד וכע ראובן אינו תנאי שנאמר ויאמר אליהם משה אם יעברו בגד וכע ראובן אתכם את הירדן כל הלויץ למלחמה לפע ה' ונבכשה הארץ לפענכם ונתתם להם את ארץ גלעד לאחוזתה ואם לא יעברו חלוצים אתכם ונאחזו כתוככם בארץ כנען ר' חננאל בן גמליאל אומר צריך היה הדבר לאומרו שאלמלא כן יש במשמע שאף בארץ כנען לא ינחלו

וזהו הכקרא תנאי כשול והוא מחייב

אבל אם אמר על מנת כמזו באלו הכבנות הכקראת אומר ר' מאיר שבכ"ץ גם כן תנאי כשול ואין הלכה כר' מאיר

ה המקדש את האשה

ואמר סבור הייתי שהיא כהנת והרי היא לוייה לוייה והרי היא כהנת עניה והרי היא עשירה עשירה והרי היא ע עניה הרי זו מקודשת מפני שלא הטעתו

האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר

שתתגייר לאחר שתתגיירי לאחר שאשתחרר לאחר שתתחררי לאחר שימנות בעליך לאחר שיחלוץ ריך י יבסך אינה מקודשת וכן האמר לחבירו אם ילדה א אשתך נקבה הרי היא מקודשת לי לא אמר כלום אם ה היתה אשת חבירו מעוברת והובר עוברת דבריו קיימין ואם ילדה נקבה כקודשת

ומה שמתחזק אצלי שכ"ץ שיקדש

אותה אחר שכולרה ואז מותר לו לכוף עליה לפי שזמן העקרים שבכ"דו אין אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם ואמנם אמרנו דבריו קיימין להחמיר שהיא כעשה כאלה אף

האומר לאשה הרי

את מקודשת לי על מנת שאדבר עליך לשלטון ואעשה עמך בפועל דבר עליה לשלטון ועשה עמה בפועל מ מקודשת ואם לאו אינה מקודשת על מנת שירצה אבא רצה האב מקודשת ואם לאו אינה מקודשת מת האב הרי זו מקודשת מת הבן מלמדין את האב שיאבר איני רוצה

ועשה עמך כשועל על מנת שיתן לה פרוטה לפי שאם קדש

אותה בשכר עבודתו כלבד אינה מקודשת לפי שהיא זכה בכל חלק שכירותו עם כל חלק עבודתו וכשנגמרה עבודתו כעשה הכלה חוב בשכירות עבודתו ומקדש במלונה אינה מקודשת ומה שאמר על מ מנת שירצה אבא עבינו שלא ימחה בידו ולכך חס מת האב מקודשת ואם אמר על מנת שלא ימחה אבא מביא ועד ל יום הרשות בידו למ למחות אחר שמתק ל יום וכתבטלו הקידושין ולכך חס מת הבן כהקדש ל יום מלמדין את האב לומר איני רוצה כדי שלא תהיה זקוקה ליבס

מקדש אתה זוכה ואי אתה זוכה בקדוש מקדש פריט לחולין שנשחטו ב בעורה ושם אמר יכול לא יאכלנו אבל יטלנו לבגד תל' ללבב תש תשליכנו אותו אותה משליך ללבב ואי אתה משליך ללבב חולין שנשחטו בעמרה ואם מכר שום דבר מאלו שהם איסורי הכאה כבר עבר אבל רמיה חייבן אסורין בהכאה לפי שאין אצלינו שום דבר שי טיהיו דמיו במקומו אלא שם ופירות שביעית כאמר בעו והיית חלה כמוהו כל מה שאתה מהיה אחריו הרי הוא כמוהו פי' כל

מה ששאר מחליפה הרי הוא כמותה וכאמר בשביעית

קדש היא ומה קדש תפס דמיו אף שביעית תופסים את רמיה וכבר בארנו זה בשלמות בפרק שמימי משביעית וחין מלמדן מעו' נש ושבועית לשאר האיסורין לפי שהן שבי כתיבי הכאין כחוד וכל שבי כתיבים הכאין כחוד אין מלמדן לפי עיקרי ההקאים שכ"דו

המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות

ובמי חטאת ובאפר חטאת הרי זו מקודשת אעפ"י ישרא

תרומות תרומה ברולה ותרומת מעשר ומעשרו מעשר ראשון ומעשר עני ומתנות קודש והלחיים והקובה ואמרנו אעפ"י שרחל אמר בישראל שנשגלו לו טבלים מביט אבי אמו כהן וקאסבר מתנות שלא הודמו כמו שקודמו דמו וכבר זכה בהן ויש לו דעות למוכרם למי שהם רחומים לו לאכלה ויקח רמיהן לפיכך מקדש בהן ואמר פרה א תרומה והמים שהיא מזה עליו יש מזה הספר לזאת האשה תעטלת ל לפי שתמכו אותם לאיש טמא לטהר בהם ויקח ממנו שכירות הכאת אשר הפרה ושכירות מלוי המים וזה אומר אינו אסור לעולם אלנה הדמים אלא בהזאה והקדוש כלבד כמו שיתבאר בפרק רביעי מכבדות הנטל שכרו להנות ולקדש מימיו מי מערה ואפרו אשר מקלה ועד יתבאר דני הקדוש והמלוי במקומו במסכת פרה

פרק שלישי האומר לחבירו צא וקדש לי אשה

פלגת והלך וקדשה לעצמו מקודשת לשע וכן האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר ל יום ובא אחר וקדשה בתוך ל מקודשת לשע בתוך ל ישרא לא תאכל בתרומה מעבשיו לאח ל יום ובא אחר וקדשה בתוך ל יום מקודשת ואינה מקודשת בתוך ל ישרא לא תאכל בתרומה

אמר חבירו ולא אמר שלחני להודיעך ואפילו

שהוא אהבנו שלא היה מרמה אותו כמו שרמיהו מה שעש' עשני ואמר מקודשת לשי שהרשות בידו לישארה כל זמן שירצה ואפי' כהן אצלו הל יום או אחר כן ואמר בתוך ל ישרא לא תאכל בתרומה חוזר על הכבא הראשונה שאמר הרי את מקודשת לי לאחר ל יום לפיכך א אובלת בתרומה כל אצלו הל יום לפיכך אם אמר לה מעבשיו ולאמר ל יום אינה אובלת בתרומה משקבלה אצלו הקידושין ואמר מקודשת ואינה מקודשת ואפילו אחר ל יום הרי היא מקודשת ואינה מקודשת לכל אחד מהם וכריכה גא מזה ומזה דלמא מיהלפא באשת איש

האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאתן לך מ

מאתי זה הרי זו מקודשת ויתן על מנת שאתן לך מיבאן ועד ל יום נתן לה בתוך ל יום מקודשת ואם לאו אינה מ מקודשת על מנת שיש לי מאתים וזו ויש לו הרי זו מקודשת ויש לו על מנת שאראך מאתים זה הרי זו מקודשת ויראנה הראה על השלחן אינה מקודשת

מה שאמר ויתן לל שהוא חייב ליתן לפיכך כשנתן כעשית מקודשת משעת קבלת הקידושין וכאלו אמר לה הרי את מקודשת מעבשיו ל לאחר שחתך לך מאתים וזו וכמו כן על מנת שאראה לך מאתים וזו מיכן ועד ל יום לפי שהעקר אצלינו כל האומר על מנת כאילו אומר מעבשיו דמי וממה שאמר הרי את מקודשת לי ויש לו לל שאם כמבא אצלו מה שזכר הרי זו מקודשת כדלוי ואם אמר שאין לו שום דבר וא אצלו לא כמבא שיש לו שום דבר מפני שם הרי היא מקודשת כשפק ד רחמישין שאם יש לו ויתכוין לקבלתה ומה שאמר הראה על השלחן עם לקח ממנו בשותפות והראה לה מזה הממון מאתים וזו או

גדולה ונדולה אסורה בקרוביו

אמר זאת הכבא כדי להשלים החלוקים ואינן שלם סיה נריך אליה וכל זמן שאמרה היא קדשתי מ מכבאין ממנו ליתן גא' ואם כתן מעבמו כושין אנית ליתן כתבנה

יד כל מקום שיש קדושין ואין עבירה הוולד אחר הזכר ואי זה זה כהנת ולויה ולישראל שנשאו לכהן ול וללוי ולישראל וכל מקום שיש קדושין ויש עבירה הו הולד הולך אחר הפגום שבשניהם ואי זה זה אלמנה ל לכהן גדול גרושה והלוצה לכהן הדיוט ממורת ונתנה לישראל כת ישראל לממור ול נתין וכל מי שאין לו עליו קדושין אבל יש לה קדושין על אחרים הוולד ממ ממור ואי זה זה שבא על אחת מכל העריות האמורות בתורה וכל מי שאין לה עליו ולא על אחרים קדושין הוולד כמותה ואי זה זה ולד שפחה נברית

כבר ידעב שאלמנה לכהן גדול גרושה וחלונה לכהן הדיוט הולד הלל ולא כאמר בחלוה הולד הולך אחר הפגום אלמ מפני שהם מחייבי לאוין והולד פגום כללום עם חייבי לאוין שאפשר לומר בהם הולד הולך אחר הפגום לפי שישראל שכנס ממורת או ממור שכנס ישראלית הולד ממור כמו כן הדין בכתין וכתובה יאעב' שאלו הכללות חומיים וההסכמ' עליה אמנם יש בכבא הראשונה ונוגאחד בלבד שאינו כמו שאמרנו והוא גר שכנס ממורת שיש קדושין ואין עבירה לפי שהגר מותר במ ממורת לפי שפסק הלכה קהל גרים לא איקרי קהל אבל הולד ממ ממור וכמו כן ממור שכנס ממורת בזה הנוג בלבד יאעב' שהוא כלל עבירה הולד הולך אחר הפגום' וממה שראוי שיקראו שמו שני שכנס ממורת ראשונה הוולד שלישי לפי שהם קדושין בלבד עבירה והולד הולך אחר הזכר וכמו כן אילו כנס חרומי ראשון לחרומית ש שכנס הוולד שני' וכאמר בשפחה האשה וילדיה ולדה כמותה וכאמר בגיטין כי יסיר את כבך מאחרי כבך קרני כבך ואין כבך הכא מן הגיטה קרני כבך אלא ככה

טו ר' טרפון אומר יכולין הממורין לטוהר עצמם ביצד ממור שנשא שפחה הולד עבד שחררו נמצא בן חורין אמר ר' אליעזר הרי זה עבד וממור

אינו חולק ר' טרפון בעבד שכנס ממורת שהולד ממור לפי שאין חיים לעבדים ואין הפרט בין שתיהם שפחתו מן שפחת ח חכירו ור' טרפון מתיר לכתמילה והלכה כר' טרפון פרק רביעי עשרה יוחסים עלו מבבל בהע לויי ישראליו הללי וגירי

וחרורי ממורי ונתע שתוקי ואסופי בהע לוי וישראלי מותרין לבוא זה בזה לוי וישראלי הללי וגירי וחרורי מותרין לבוא זה בזה גירי וחרורי ממורי ונתע שתוקי ו אסופי מותרין לבוא זה בזה

כשעלה עזרא מבבל לא הביא בהם פסול בשום פנים אלא כהנים ולוים וישראלים מיוחסים וכן אמרו לא עלה עזרא מבבל עד שיצאה כסולת נקיה' והעלה עמו אלן העשרה משפחות מפני שחשש שמא יתערבו יצאם אחר שלא ס היה עם בית דין הגדול שיסתכלו על כך ולפיכך העלה אותם לירושלם שהיה עם בית דין הגדול שלא יכחו אותם להתערב וכתבנו הם הגבעתיים שכתבירו בימי יקושע שכאמר ויקנס יהושע חוטבי ע ענים ושואבי מים לכל העיר

ב ואלו הן שתוקי כל שהוא מכיר את אמו ואינו מכיר את אביו אסופי כל מי שנאסף מן השוק ואינו מכיר לא את אביו ולא את אמו אבא שאל היה קורא לשתוקי ברוקי

קדשתי את בתי ואת יודע למי קדשתיה וזכא אחר ואמר אנע קדשתיה נאמן זה אמר אנע קדשתיה וזה אמר אנע ק קדשתיה שנהן נותבין גם ואם רצו אחר נתן גם ואחד בונם

אמר כאמן שמונת לנו לישאנה קדשתי את בתי קטנה קדשתיה וגרשתיה כשהיא קטנה והרי היא קטנה נאמן קדשתיה וגרשתיה כשהיא קטנה והרי היא גדולה אינו נאמן נשבית ופדית' בין שהיא קטנה בין שהיא גדולה אינו נאמן מי שאמר בשעת מיתתו יש לי בנים נאמן יש לי אחים אינו נאמן ה המקרש בתי סתם אין הכוונת בכלל

כאמן באומר שכתו גרושה והיא פסולה לכהונה כל זמן שהיא נערה לפי שהתורה האמינתו עליה בחלו השנים לאוסרה מן להקירה' אמרו מכין לאב שכאמן לאסור את בתי מן התורה שכל את בתי כתי לאיש הזה לאיש הזה אברה התורה ולפיכך כאמן עליה שהיא גרוסה אבל אם היתה גדולה הרי זו לא תפסל לכהונה על פינו וכמו כן כשאמר שכשכית שפוסל אותה לכהונה אינו כאמן לפי שכנישואין הימנה רחמנ' לאב' בשבועיה לא הימניה' ומי שקדש את בתי ויהיו לו בנות רבות טולם אסוריות על זה המקדש ונריכות גט כל אחת ואחת אלא הכוונת כמו שזכר

מי שהיו לו שתי בנות משתי נשים ואמר קדשתי את בתי גדולה ואיני יודע אם גדולה שבגדולות או גדולה שבקטנות או קטנה שבגדולות שהיא גדולה מן הגדולה שבקטנות כולן אסורות דברי ר' מאיר חוץ מן הקטנה שבקטנות ר' יוסי אומר כולן מותרות חוץ מן הגדולה שבגדולות קדשתי את בתי קטנה ואיני יודע אם קטנה שבקטנות או קטנה שבגדולות או גדולה שבקטנות ש שהיא קטנה מן הקטנה שבגדולות כולן אסורות דברי ר' מאיר חוץ מן הגדולה שבגדולות רבי יוסי אומר כולן מותרות חוץ מן הקטנה שבקטנות

השמיענו מחלוקתם בזאת הכבא השניה לפי שמא יעלה על דעתו כי כמו שר' מאיר אמר בכבא הראשונה שכלן אסורות חוץ מן הקטנה שבקטנות לפי שכל אחת מהן כערך הקטנה מן הקטנות גדולה נקראת לפי שמנהב' בני אדם שאמרו על סבבות שהן גדול' ולהרבות השנים שלהן אבל בזאת הכבא השניה שקדש קטנה אינה נקראת קטנה אלא כשאין עם קטנה ממנה ולכך למדנו שאפי' בזאת חולק ר' מאיר והלכה כר' יוסי בשני המחמרים

יא האומר לאשה קדשתך והיא אומרת לא קדשתך הוא אסור בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו קדשתך והוא אומר לא קדשתך הוא מותר ב בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו האיש אפשר שיעשה ולא יכדנה מפני שהיא מתביישת ממנו והיא יש לה יותר הברה בו ועם כל זה אינה נאמנת עליו כמה שאומרת קדשתך

יב קדשתך והיא אומרת לא קדשת אלא בתי הוא אסור בקרובות גדולה ונדולה מותרת בקרוביו ומ ומותר בקרובות קטנה וקטנה מותרת בקרוביו שמא יעלה על הדעת שתהיה האשה נאמנת על בתי מדרכן אחר שהאב כאמן מן התורה כמו שכאמרנו לכך למדנו שהיא אינה נאמנת

יג קדשתי את בתי והיא אומרת לא קדשת אלא אותי' הוא אסור בקרובות קטנה וקטנה מותרת בקרוביו ומותר בקרוב'

קדושין

על היחוד ולא מי שנתחד עמה גזירה שמה תתיב לעז על כניס
ומלקין על יחוד פנייה שנייה בכלל חמס העקר שהיא חזל'ינו כמיה
שאמרנו מלקין על לא טובה השמועה אין הפרש בזה בין פנייה בין א
אשת איש או זכור או שאר עריות עד שרבתה השמועה רעה על
פניהם שזנו בזה הענין נאילו מותר לבן ישראל שיתחד עם הערוה
מן העריות אלא בבהמה והזכור לפי שהעקר חזל'ינו לא נחשדו
ישראל על משכב זכור ועל הבהמה והותרין מן החכמים היו
מרחיקין כל יחוד נאפי יחוד בהמה עם גדול פרישות עליהם הטלום
ומה שאמר והגדילו הוא שתהיה הבת משכיה עשר שנה ויום אחד וה
נהבן משלשה עשר שנה ויום אחד ועל מת שלא תהיה בנשה לעמוד
לפניו ערומה אבל אם היתה בנשה לעמוד לפניו ערומה הרי זה אס
אסור נאפי בשפות מאלו השנים

יג לא ילמד רווק סופרים לא תלמד אשה סופרים ר' אליעזר אומר אף שאין עמו א אשה לא ילמד סופרים

רווק מי שלא נשא אשה לעולם ותרצו ובחורים ורווקי זה אסור מפני חמיות הנערים שמה יהיה בינו ובנייה סייבן כשהן מביאות בניהן לבית המדרש ומוזה הטעם לא תלמד אשה מפ משני שאכיהן כאין ואין הלכה כר' אליעזר

יד ר' יהודה אומר לא ירעה רווק בהמה ולא יישנו שע רווקים בטלית אחת ו וחכמים מתירין כל שאומנותו בין הנשים לא יתחד ע עם הנשים לא ילמד אדם את בנו אומנות הנשים לא ילמד אדם את בנו חמר גמל ספר הנוגע ור ורועה כפן שאמנותן אומנות ליסטים

מה שאמר כל שאומנותו בין הנשים לא יתחד עם הנשים ר"ל שאין מותר לזה בשביל פ פדנכותו בשום פנים וחייב אדם ללמד את בנו אומנות נקיה ולכך א אסור שיצא ספר וכבר בארנו שלא נחשדו ישראל על משכב זכור ועל הבהמה ולכך אין הלכה כר' יהודה

סליקא מסכתא דקדושין וכל סדר נשים ומנין המסכתות שכע ומנין הספרים שבעים ואחד נאילו פרטן

מסכת יבמות	יג	פרקים
מסכת כתובות	יב	פרקים
מסכת נדרים	יח	פרקים
מסכת גיזר	ט	פרקים
מסכת גשין	ט	פרקים
מ כת סוטה	ט	פרקים
מסכת קדושין	ד	פרקים

ותר שנשא בת ישראל בתו בשירה לכהונה אבל גר שנשא גזירת בתו פסולה מן הכהונה אחר גרים ואחר עבדים משוחררים אפי' עד עשרה דורות עד שתהא אם אמו מישראל ר' יוסי אומר אף גר שנשא גזירת בתו בשירה לכהונה

פסק ההלכה שלפתיחיה אין מניחין לישא כר' אליעזר כן ישקב אבל אם נשא בת גרים אין מניחין מידו כר' יוסי ורע כסר

ח האומר בע זה ממור אינו נאמן אפי' שניהם אומרים על העובר שבמיעיה ממור הוא אינן נאמן ר' יהודה אומר נאמן

הלכה כר' יהודה ועל מת שלא יהיה לזה הכן הממור כניס אבל אם היו לו כניס אינו נאמן החכ לשכול כן בנו לפי שת שתכלית הכונה שחמין האב על הכן מה שר' יוסי יכירנו לאחרים ו והאם חיבה נאמנת ואין חנו נרטיין לכאור חס חמר האב אין זה בני אלא ממור הנא והאם אומרת שהיא ינעבר שהיא נאמנת וה והולך כסר וזה נכבד בתמילת כתובות

ט מי שנתן רשות לשלוחו לקדש את בתו והלך הוא וקדשה אם שלו קדמו קדושו קדושין אם של שלוחו קדמו קדושו קדושין אין ידוע שנתן נותנן גט ואם רצו אחד נותן גט ואחד כונס וכן ה האשה שנתנה רשות לשלוחה לקדשה והלכה היא וקדשה את עצמה אם שלה קדמו קדושה קדושין אם של שלוחה קדמו קדושו קדושין אין ידוע שניהם נותנן גט ואם רצו אחד נותן גט ואחד כונס

הנדרך לשתי הכבות נאעפ שהענין אחד לפי שהאב ידוע ביחוסין והיא חיבה יודעת והיא אצטר לומר קדושי האב כלבד הם הקיימין אבל קדושה לעצמה א חינן קיימין נאפי שקדמו וכמו כן האשה בנדקת הראוי לה נאז מהקדשת חבל האב חינן בודק לה כמו שהיא בנדקת נשמה כאמ' היא כלבד קדושה קדושין אם קדמו אבל האב לא קמל שאין הפרש בינה וכן אביה בזה הענין

י מי שיצא הוא ואשתו למדינת הים וכא הוא ואשתו וכצו ואמר אשה שיצאת עמי למדינת הים הרי היא וואלו בעה אינו צריך להביא ראיה לא על האשה ולא על הכנס מתה ואלו בעה מביא ראיה על הכנס ואינו מביא ראיה על האשה

זה כולו מבואר יא אשה נשאתי במדינת הים הרי היא וו ואלו בעה מביא ראיה על האשה ואינו מביא ראיה על הכני מתה ואלו בעה מביא ראיה על האשה ועל הכני זה גם כן כולו מבואר

יב לא יתחד איש אהר עם שתי נשים אבל אשה אחת מתיחדת עם שני אנשים ר' שמעון אף איש אחד מתיחד עם שתי נשים בזמן שאשתו עמו וישן עמהם כפונדק מפני שאשתו משמרתו מתיחד אדם עם אמו ועם בתו וישן עמהם בקירוב כשר הג הגדילו זה ישן בבסותו וזה ישן בבסותו

פסק ההלכה נאפי אשה אח' לא תתיחד וכל שכן שתי נשים ואיש א אחד אלא חס כן היו שתי נשים שתי נדות או שתי יבמות או אשה וה נחמנותה או אשה נכת בבעה ואשה ותינקה שיודעת טעם ביאה וח נחיכה מוסרת עבמה לפי שאלו שונאות זו את זו ולא תבעל אחת מהן בפני האחרת כדי שלא תתפרסם יי וכה' וכמו כן נערה שהיא קטנה מספרת הענין ולא תאמר אשת איש על בעלה משום יחוד אלא חס קנא לה קנים לבן כמו שבארנו בתמילת סוטה ואין מלקין אשת איש

ד אמר ר' פינחס בן יאיר משחרב בית המקדש כושו חסידים ובני חורין והפוראשם ונרל דלואנשי מ מעשה ונברו בערי ורוע ובעלי לשון ואין דורש ואין שוא ואין מבקש על מי לנו להשען על אבינו שבשמים ר' אליעזר הגדול אומר מיום שחרב בית המקדש תבו חכימיא למהוי בספריא וספריא כחוניא וחוניא בעמא דארעא ועמא דארעא אולא ודללא ואין שואל ואין מבקש על מי לנו להשען על אבינו שבשמים ר' פינחס בן יאיר אומר וריוות מביאה לידי נקיות ונקיות מביאה לידי טהרה וטהרה מביאה לידי פרישות ופרישות מביאה לידי קדושה וקדושה מביאה לידי ענוה וענוה מביאה לידי יראת חטא ויראת חטא מביאה לידי חסידות וחסידות מביאה לידי רוח הקדש רוח הקדש מביאה לידי תחיית המתים תחיית המתים בא על ידי אליהו ובור לטוב אמן

כשרתו ונבד המלכות העבריים על כל ארץ שניד ושרם וארץ הנבי ורוב הישוב הדרומי חזרה ארץ הלשון הידוע והנכבד סוגרת ער חסר עמדו הבאנוי ומרוב התורה וראשי הישיבות אשר בכל הארצו ההם ושרטו התורה שכתב ותורה שבעל פה בלשון ערב לפי ש שבאנו הלשון היו מרובי המון העם וכונתם היתה הכונה לעבמה פכנו הרמזוכי שרבו התורה בלשון ארמית והוא להכין לכל העם דברי התורה הקדושה וראשי המפרשים מאשר ראונו חכמיהם הגאון רבינו סעדיה גרונדי שמוחל בן חפני ורבינו גרירא ורבינו החי ו ו בים כככרים זולתם זולת כולם עשו חכמיהם כ בהלכות וכפירושי והתשובות בלשון ערבי ונב בחוני המערב וספר כגון רבינו חנוך בנן של רבינו משה פירש כל התלמוד בלשון ערב ורבינו שמואל הלוי מגרמטה ורבינו יצחק אלפסי ורבינו יצחק בן ג בנות רבינו יצחק הלוי בן מנחם ואחרי רבים אין מהפך זכרם לברב כולם רוב פירושיהם ותשובותיהם בלשון ערבי כדי להקל על השואלים והלומדים וכן עשה נר ישראל רבינו משה בנן של הרב רבי מיימון וכן נדפדפו וקדשים לברכה בפירוש המשניות שחבר על ש הין נהגים ברוב המדינות לשנות אותם בשכתות וימים טובים ע ע שירועים חוקים על פה ולפי שהם עקר תורה שבעל פה ורביהם התגמים והתומים פירשם בערבי לטעם שזכרנו ובהיות נדחינו כ בקבוצת הארצות ובאיים רחוקים שאינם מכירים בלשון ערבי היו א חללים כל חוקים חכמים בה ישיבים באלו אינם לא שכלל ד דור ודור עומדים מכירים בשתי הלשונות ומעתיקים אותם ללשון הקדש להאיר עיני המעיני וראשי למעתיקי להחזיק טובה לרבנותנו הגאונים שהניחו להם מקום לזכות ממנו ועתה היצי השם יתברך את רוח החכמים הגדולים הצלי בני ישראל הקהילה הקדושה הזכר הראשה אשר ברומי רבתא יהי אלהי ישראל עמוס ויתן אותם לוי חיים ויאריך ימיהם בטוב ושכיהם בכעמיים לרב תשוקתם למנוח רבתי ח כן להגדיל תורה ולהאדיר שלחנו ניר כאמן רוח וכתב כותף אחרי ש שפר לחקור על הפירושים שגשגה רבינו משה זל למשניות בספרים ש שהיו מכונים בלשון הקדש וזכר זה השליח כי הוא עבר בבליות פ פירוביטכא וקטלונכא ויחפש בכל החכמים ולא מאחד די שפקו וכאשר ב בא בחרגון במדינת ווסקא מנח לאש בלשון ערבי שני סררים מועד ונשים והחכמים אשר נדבקה רוחם אותם להעתיקם ובהגיע ההק ב שרקסטה מנח חללנו כל הפירושים מלבד סדר טהרות וחני הדל ב בלשי הנעיר בבית חכי שלמה בר יוסף נע המכונה בן יעקב זכיתי לשאוב המים ממימי סדר ישועות וחשתי ולא התמהמת לטבור ה השם יתברך והעתיקתי זה הפירוש זולתי מסכת אבות ש שכבר היתה מועתקת זה ימים רבים ודחקתי שעת עם טרחי ומשאי שהכי טורח וטורד במלכות הרשויות כדי להפיק רצון רבותינו שיחיו המבקשים את דבר ה וידע אני בעניני כי איני בדאי להא עד הלום למיעוט עיני בתלמוד כל שכן שההפך הערבי שהעתיקתי ממנו היו בו עניות ובחוקומות היו בו חסרון לשון וגם כל זה לא כתרשלת מ מלהשלים חקי כפי כחי וחבלי זה חלקי מכל עמלי ומה אשר לו כתבנו עלילות אשף עזר להחל ולכלות

בשם ה אל עלים

ישתבח

לעד אל עליון נורא ראשון טרם היות כל נכרה ואחרון חמרי כלות כל כ נבר באין שני ותמורה אשר הוכיח יש מאין והמניח כל הנמצאי כרא כמי וזמר כל הנבראים נתן הזכל במדומים רבים ונערך בסוד קיונים וקירובים שמים נורות טהורות מנוף ובויה כפישות ומגה כ עברו ורחו הנשנות וממעין קדשו הושיע ויע אלהים ארץ הרקיע יום ליום גדול תעצמו יביעוה שרד בו שקורים ונכבים חת השמא וחת הירח ואת הכוכבים נתלה על בלימה ארץ ומלחה בעצמתו והבין תכל בחכמתו שם לכה מונח ומקנה לזהם הכינו ועשב מזריע זרע ועץ עשה פרי למינו וכפ חיה שרנו המים ועוף יעופף על פני רקיע השמים והרבה נחמאי הארמה כפח חיה למינה ורמט ובהמה ויברא את האדם בגלמו בהלנו נר שכלנו על ראשו ושם בקרבו חת רוח קדשו רוח ה דבר בו בדעת ובחכמה ומלתו על פיו תקיה שומה ו יבחר בישל להיות לו כבלה על כל הגוים אשר עשה לשה ולתפארת ולתהלה בההבתי ובחמלתי גאלה ותורת חמת הנחלים ויקם עדות ביעקב ויברת להם ברית חדשה ותורת שם בישראל בלשון עבר אשר היתה למורה ומן השמים השמיים עשרת הרברים לחמד ישמענו היצורים וכאשר עברו תורה ומלפנו חוק השליכס חל ארץ הוה ל מרחוק גלינו מחרכנו ונתרחקנו ממחוז שפננו אברה חכמתנו ו נבלה שפננו כמו שכתוב ונכיהם חכי מדבר אשרודית ויאים מכירי לרבר יהודי וכמעט קט שהשתבח תורה מישראל לולי ה שבאות ה ה תיר לנו שרירים ירחי אלהים ולרברו חדים העיר את רוחם ונתן ל להם לשון למורים לתרבו בלשון ארמית תורה ונביאים וכתובים כ כפי צורך השעה כי היא היתה בעת ההיא ידועה והיתה רק זועה ה הבין שמועה ונב רבותינו מקבלי התורה מברו התלמוד הירושלמי והכבלי בחנה למן סבה היו מכירים ומרגלים הקטנים עם ה

והוא בחסדו עם פי ויבקי משבאות ויורני ייראני מתורתך כפלאות כמו ששאלו משיחו ועבדו באמרו שביאות מי יבין מכסתרותי כפי ואמר עזר גל עיני ואכילה כפלאות מתורתך ועוד אמר עליו השלום הדיכבי באמתך ולמדני כי אתה אלהי ישיב אותך קייתי כל היום הנה אל ישעתי אבטח ולא אפחד כי עמי וזמרת יה ויהי לי לישועה